GODOKONO HIDO TABO

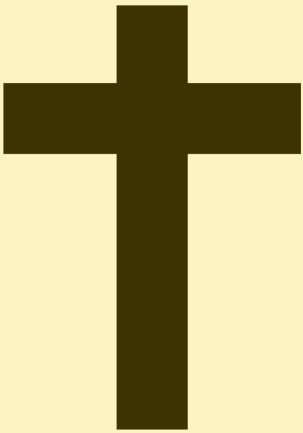

The New Testament in the Tabo Language, Aramia Dialect, of Papua New Guinea

GODOKONO HIDO TABO
The New Testament in the Tabo Language, Aramia Dialect, of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Tabo (Aramia) long Niugini

Copyright © 2006, 2023 The Bible Society of Papua New Guinea and Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tabo (Aramia) (Tabo)

Dialect: Aramia River

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-03-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Jul 2025 from source files dated 12 Mar 2025
3c340006-f955-5c23-b3a5-6598deca5d75

Contents

FRT 1
Ma:t 3
Mak 88
Luk 138
Yon 227
Oel 294
Lom 379
1 Kol 423
2 Kol 470
Gal 500
Epe 516
Pil 531
Kol 541
1 Tes 551
2 Tes 559
1 Tim 564
2 Tim 577
Tai 586
Pai 591
Yun 594
Ya:i 629
1 Pit 640
2 Pit 652
1 Yon 659
2 Yon 669
3 Yon 671
Yud 673
Haw 677
Kodakoda Taboeno Ipuwa 720

Godokono Hido Tabo

Aramia River Tabo

Godokono Hido Tabo
The New Testament in the Aramia dialect of the Tabo language of Papua New Guinea
[knvA]

© 2006 The Bible Society of Papua New Guinea and Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication, 2006 by The Bible Society of Papua New Guinea

Ba:moe Ko Bukoeno Hiya:hiya: Hegehege Buka

Uli Nopo Buka[tab]Gopogopo Mahilo[tab]

Pakala Nopo Buka[tab]Gopogopo Mahilo[tab]

Ba:moe Bukoeno Mabu Hawakalimi Tabo

Ba:moe buka ba: Aramia Tabo tawakalubino bukala, ibi mabuma: ale ba:moi tabo komokomo tukulubino Baibolo bukane ohoba:midalima:. Ba:gala kalakala konomola, ba:moe atu tetelo ale Fly Tabo tawakalubino buka ibi mabuma: atumu beka-ododima:. Buka ka:lamiholedawa, ama:le ba:moe bukoeno hunu tabo ba:ma ka:na uma:ta, 'Godokono Hido Tabo, Ebete Ebeno Uli Nopo Tawakaluba:tamo Da:tamotiya:.'

Ba:bema: ale aeno konomo kalakala Godotamo adipatema:, mabu ebeno malemale ipuwalo ebete ebeno ubi komo ya:lo ihatiya: ba:moe hido komo Tabo tawakaluba:tamo kododima:. Ba:moe ba:be mabuma: 1987 gogolo tupuimiti, ebete komo hiya:hiya: hibima: midipino tepo ipuwoeno ukui ba wadiya:paa:latele ibino toetoe tabo olamagimi komodo ba:gala ibino mani ikameho komodo atamo helo ikaa:menakui, ale ba:moe oko hibinomolo kupula:ma:.

Ba:bema: wadiyala Godote ba:moe bukoeno oko owati komone konomo awagaha komo na:lawenakamene, mabu hibila, "Ebete genama ete oko owatihino, puya:te ba:be oko owatima: dewagelena iba:te hibi komo a:kuma:mena:" (Ohale 127.1). Ba:bema: kalakala konomola, Godote kebe oko ya:lo da:tupuimiya:, ebete ba:be hido oko ebeno Tabo tawakaluba:godolo ba owatina, wadiyala iba:te ba:moe Ka:ka: Buka ka:lamihole komodo ba:gala iya:tulame komodo ibino hibima: midi ipuwalo kodakodanomoma: neda:hamena:.

English Preface

This book is a translation of the New Testament into the Aramia River dialect of the Tabo language of Papua New Guinea. It is being published simultaneously with the New Testament for the other half of the language, the speakers of the Fly River dialect. The two dialects together presently comprise a total of about 3,400 speakers, most of whom live in villages located along the banks of the Aramia, Bamu, and Fly Rivers as well as Segero Creek.

We offer thanks to God who out of love for the Tabo people determined to give them this special gift. We are grateful to Him for the many, many individuals who, by their faithfulness in prayer and giving over the years, have enabled us to complete this work. Through them God has caused this portion of His Word to become a reality for the Tabo people in their heart language.

And so we dedicate this book to God for his eternal glory, for truly, “Unless He builds the house, its builders labour in vain” (Psalm 127.1). May He use the reading and the teaching of this Book of Life to continue building His house among the Tabo people, helping them not only to grow as a church in terms of numbers, but also in an ever increasing quality of faith.

YA:SUKUNU HIDO TABO MA:TIYUTI MIYA:TIYA:

Ya:sukunu Mabu Tawakalubino Mahiloeno Komo
Luk 3.23-38

1 Ya:su Kelisoko ba: Da:ibidikono eyono gudula, ba:gala Da:ibidiko ba: A:ibalahamakono galane dawala, ba:bene ba:moe ba: Ya:sukunu mabu tawakalubino mahiloeno komola.

2 A:ibalahamako tetene tupuimiti Da:ibidiko teta:mo puluhuku, Ya:sukunu mabu tawakalubino komo ba:ma ka:nala —
A:ibalahamakono gudu Aisa:ketela.
Aisa:kekono gudu Ya:ikobotela.
Ya:ikobokono gudu Yudatela, huiyatiya Yudako kapiya kododiya:ha:, ebeno komo nani ekaki eba:go nemedenama:.*
3 Yudakono gugudi netewa ba: Peleseko ba:gala Silako, ibino menoko ba: Ta:imatela.
Pelesekono gudu Hesalonatela.
Hesalonakono gudu Lamatela.
4 Lamakono gudu Aminadabatela.
Aminadabakono gudu Nasonatela.
Nasonakono gudu Samonotela.
5 Samonokono gudu Bowasetela, ba:be guduino menoko ba: La:iha:batela.
Bowasekono gudu Obedatela, ba:be guduino menoko ba: Lutitila.
Obedakono gudu Yesitila.
6 Yesikono gudu Da:ibiditila, ebete Isalaela hopoeno Ko Gawadubuma: eda:nami.

Ba:bene Da:ibidiko tetene tupuimiti Yekonayako teta:mo puluhuku, Ya:sukunu mabu tawakalubi ba: ba:moi ba:bi Yunapi Koko Gawadubula, ibino mahiloeno komo ba:ma ka:nala —
Da:ibidikono gudu Solomonotela, ba:be guduino menokote dopamo Ulayakono kamenama: eda:nami.
7 Solomonokono gudu Lihobaumatela.
Lihobaumakono gudu Abayatela.
Abayakono gudu A:isatela.
8 A:isakono gudu Yehosapatatela.
Yehosapatakono gudu Yolamatela.
Yolamakono gudu Usayatela.
9 Usayakono gudu Yautamatela.
Yautamakono gudu A:ihasatela.
A:ihasakono gudu Hesekayatela.
10 Hesekayakono gudu Ma:na:satela.
Ma:na:sakono gudu A:monatela.
A:monakono gudu Yausayatela.

---

* **1:2:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Yu tawakalubi ipuwalo 12 gu kapiyuimipa:te emedenama:, ba:ba:te Ya:ikobokono 12 dubu guguda:godone ikuliya:.

11 Yausayakono gudu Yekonayatela, huiyatiya ebe kapiya kododiya:ha:,
ebeno komo ekaki eba:go nemedenama:. Yekonayako tetelo Ba:baloni ala-
holohopa:te pelamete Isalaela hoponapi heloamo puwatete ibino Ba:baloni
hoponomamo ba:bo magataliya:.

12 Ba:bene alaholohopa:te ibi Ba:baloni hopamo da:magataliya:, ba:ba
tetene tupuimiti Yausepeko teta:mo puluhuku, Ya:sukunu mabu tawakalu-
bino komo ba:ma ka:nala —
Yekonayakono gudu Siyatiyelatela.
Siyatiyelakono gudu Selababelatela.
13 Selababelakono gudu Abiyudatela.
Abiyudakono gudu Elayakimitila.
Elayakimikono gudu A:isotela.
14 A:isokono gudu Sa:idokatela.
Sa:idokakono gudu A:ikimitila.
A:ikimikono gudu Eliyudatela.
15 Eliyudakono gudu Eliyesatela.
Eliyesakono gudu Ma:ta:natela.
Ma:ta:nakono gudu Ya:ikobotela.
16 Ya:ikobokono gudu Yausepetela. Yausepeko ba: Ma:likono awila
ba:gala Ma:liti Ya:suku balahimiya:, ba:be gudu tawakaluba:te Godokono
Oemedawa Kelisoma: ka:minaka.
17 Ba:bema: Ya:sukunu mabu tawakalubino komo ba:ma ka:nala.
A:ibalahamako tetene tupuimiti Da:ibidiko teta:mo puluhuku 14 tawakalu-
bila, ba:gala Da:ibidiko tetene tupuimiti alaholohopa:te tawakalubi
Ba:baloni hopamo da:magataliya: ba:ba teta:mo puluhuku 14 tawakalubila,
ba:gala Ba:baloni tetene tupuimiti Kelisoko teta:mo puluhuku 14 tawakalu-
bila.

Ya:su Kelisokono Hawakala Komo
Luk 2.1-7

18 Ba:bene Ya:su Kelisote keba ka:na ka:hawakaluya:, ba:moe ba:be
komola. Ebeno menoko Ma:liko Yausepetamo na:galuimiya:, ba:bene
iba:te kapiyama: eda:heno, Ma:liti dopamo iya:tawuya: ebete Godokono
Gobogobamo lamituma: eda:te gudu kalahimima:ne.
19 Ebeno awi Yausepeko ba: hido tuputupudawanomola. Ba:bema:
ebete Ma:likoba: kapiyama: eda:heno ebete ebeno lamituma: eda: komo
diya:tawuya:, ba:ba tetelo ebe ubila Ma:liko gelebadia:go ibuki, mabu ebe
ubihinola tawakalubino holoholo hapulu ebetamo hilopo ikame.
20 Huiyatiya ebete ba:moe komo ba emalagidolo Kodawa Godokono
nopodawate hiyo gabodo ebetamo uluhukunate na:goeniya:, “Da:ibidikono
hogo Yausepe, ama:le Ma:liko amia:no kamenama: eda:ma: akatoletola:la:,
mabu ebeno tepo ipuwalo demedena ba:be gudu Godokono Hido-talona
Gobogobote ebetamo ikami.
21 Iyo, ebete dubu gudu kalahimima:ne ba:bene ama: ebeno mahilo
Ya:suma: na:ka:miya:, mabu ebete ebeno tawakalubi ibino hiya:hiya: kuba
ododili ipuwane uwatete ibino ka:ka: komula:lelamema:ne.”*
22 Ba:bene ba:moi hiliyonomo komate ikulihuya:, Kodawa Godote ebeno
ukui hawakalimidawa ipuwado da:goiya: ba:be tabote hibima: keda:ma:,
iyo, ya:lo tetelo ebete tabo ba:ma ka:na goiya:,

23 “Bohelete lamituma: eda:te dubu gudu kalahimima:ne,

---

* **1:21:** Ya:su mahiloeno ipuwa nitana ‘Godoko ba: Ka:ka: Mula:dawala.’

ba:bene iba:te ebeno mahilo Ima:nuwelama: koka:mima:na:.”

Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: niya:tawa ba:moe Ima:nuwela mahiloeno ipuwa nitana ‘Godote ago bemedena.’

24 Ba:bema: Yausepete u wata bahini mahiganate Godokono nopodawate
ebe bada tabo ka:goemeniya:, ebete ba:be tabamo papamiwatate Ma:liko
ebeno kamenama: ba:bo lawiya:.
25 Huiyatiya Ma:liti gudu Ya:suku alahimihino Yausepete dopamo eba:go
kapiyama: kediya:ha:, ba:bene Ma:liti Godokono gudu dalahimiya: ba:ba
tetelo Yausepete ebe Ya:suma: ba:bo ka:miya:.

2

Mululu Oloki Ka:lamiholepi Dubuino Komo

1 Heloditi Yudiya hopolo Ko Gawadubuma: ba eda:na, eta dulu Ya:suti
ba:be hopoeno Beteleheme habalo ba:bo hawakalaniya:. Ba:bene komo
hegelate da:petohuya:, ba:ba tetelo mululu oloki ka:lamiholepi dubate
hegelate da:puluhukunako ba:ba hapuni muhulu hopone pelamiya: Yudiya
hopoeno ko haba Yelusalemamo.
2 Iba:te ba:ma ka:na pega:luya:, “Keka: Yu tawakalubino Ko
Gawadubuma: eda:ma: da:hawakalui ba:be gudu? Ale ebeno oloki aeno
muhulu hopolo umiti ebe adikumima: pelamema:.”
3 Ba:bema: Ko Gawadubu Heloditi ba:moe komo duliya: ebeno tepo
ipuwalo ukui bilibilinomoma: ediya:, ba:gala Yelusalema ko habalo
demedehonama: ibi hiliyonomate atumu ukui bilibili komo ba:bo
kalawiya:.
4 Ba:bene Godotamo hawa:goeno ikamehopino hununomo watowatopi
ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi, Heloditi ibi hiliyonomo ebetamo
ka:lamiti nalateda:liya:, “La:eno ukui kebanala:ka:? La: Yu tawakalubino
Ko Gawadubu Kelisote kebe habalo na:ka:hawakalamene?”
5 Iba:te ebetamo na:huiyuya:, “Ebete Yudiya hopoeno Beteleheme habalo
kohawakalama:ne, mabu Godokono ukui hawakalimidawate Godokono
Bukamo tabo ba:ma ka:na miya:tiya:,

6 ‘Beteleheme haba Yudiya hopolo ditana,
Yudiya hopoeno koko gawadubu ipuwalo
ama: deha:potoha:,
mabu ama: ipuwane
tawakalubino watodawate kuluhukuma:ne,
naeno Isalaela tawakalubi ebete bulamenamene.’ ”

7 Ba:bene gapogapo tetelo Ko Gawadubu Heloditi oloki ka:lamiholepi diya
gabodo ebetamo ba:bo ka:laminiya:, mabu ebe ubila olokiti keba tetelo
kuluhukuniya:le iba:godone ba:be tete kiya:tawanama:.
8 Ebete ba:be komo lawenate ibi ba oelamena na:goelameniya:, “La:
tolamete Beteleheme habalo gudu hidonomamo nohowaditi da:numima,
wadiyala la: gala kapelamete na na:pikiyanamiya:la:, ba:bene nale atumu
katote ebe kakanadikumima:nemo.”
9-10 Ba:bema: oloki ka:lamiholepa:te Helodikono tabo ulinate ba: dito
tolameniya:. Ba:bene iba:te ba tolamena, hegelate da:puluhukunako ba:be
muhulu hopolo dopamo duminiya:, ba:be atu oloki gala na:kanuminiya:.
Ba:ba tetelo iba:te oloki da:kanuminiya: kalakala ba:bo nelaweniya:, o

kalakala bada konomola:ka:, ba:bene ba:be olokiti ibi dopalamenate ba tona, guduti kebolo ka:kapitanuya: olokiti ba:be tetenomamo dito nutiniya:.
11 Ba:bema: iba:te ba:be genama guamo nogomonate gudu ba:gala ebeno menoko Ma:liko ba:bo nulameniya:. Ba:ba tetelo iba:te ibino pupamo ba ahidina gudutamo papamila:nate ebe ba:bo adikuminiya:, ba:bene iba:te dopamo mani kokonomamo duwatehuya: ba:bi malemale ilina uluhukulatelenate gudutamo ba:bo ikamehoniya:, ba:ma ka:na golodo mani, ape abutimino hido nibo ilina, ba:gala eta hido nibo ihi ilina.
12 Ba:be dulu Godote hiyolo ibi na:goelameniya:, "La: Ko Gawadubu Heloditamo gala akatolama:la:," ba:bema: eta hegelalo iba:te tupuimiti eta gabodo ibino hoponomamo ba:bo tolamiya:.

Yausepeko Ma:liko Iba:te Isipiti Hopamo Dalahutiniya:

13 Ba:bene eta dulu Kodawa Godokono nopodawate Yausepetamo hiyolo puluhukunate ebe na:pegoemeniya:, "Wadiyala ama: tiyonomo mahigate, gudu ba:gala ebeno menoko uwatete Isipiti hopamo nalahuta:la:. La: ba:bolo ba nemedena, keba tetelo nale la: da:kakiyalamema la: ba:mamo gala ba:bo kakapema:nemata, mabu tete tatalila Heloditi gudu anakapumima: Beteleheme habalo kopohowadima:ne."
14 Ba:ba tetelo Yausepete mahiganate gudu ba:gala ebeno menoko uwatenate Isipiti hopamo to gabodo ba:bo toniya:.
15 Ba:bema: iba:te Isipiti hopamo nikuliti ba:bolo nemediya: Ko Gawadubu Helodikono hoe teta:mo. Ba:moe komote ba: ba:ma ka:na uluhukuya: Kodawa Godote ebeno ukui hawakalimidawa ipuwado da:goiya: ba:be tabote hibima: keda:ma:, iyo, ya:lo tetelo ebete tabo ba:ma ka:na goiya:, "Naeno guduti Isipiti hopone kopema: nale ebe koka:mima:nemo."

Heloditi Gugudi Hegehege Danakapulamiya:

16 Ba:bene oloki ka:lamiholepi dubate Helodiko ha:da damihomiya:, ebete ba:moe komo iya:tawate konomamo maubuya:. Ebe ubi konomola gudu Kelisoko anakapumi, ba:bema: ebete Beteleheme haba ba:gala tamelo demedenama: ba:bi tawakaluba:tamo alaholohopi dubu boelamiya:, iba:te tolamete netewa gogo tete dubu gugudi ba:gala a:lia:li gugudi hiliyonomo konanakapulamema:. Ebete ba:ma ka:na ododiya: mabu oloki ka:lamiholepi dubate ebe a:kiyamiya: ko olokiti ya:lo netewa gogo tetelo dopamo uluhukuniya:.
17 Ba:moe komote ba: ba:ma ka:na uluhukuya: Kodawa Godote ebeno ukui hawakalimidawa Yelemayako ipuwado da:goiya: ba:be tabote hibima: keda:ma:, iyo, ya:lo tetelo ebete tabo ba:ma ka:na goiya:,

18 "La:ima habanapa:godone
ihimi konomote uluhuku,
mabu Lesula:te ebeno gugudi bela:lamena!
Iyo, ebete howela:go dihina kekelamenaha:,
mabu ebeno gugudi hiliyonomate
ba: a:ha:laha."

Yausepeko Ma:liko Iba:te Isipiti Hopone Gala Da:kapiya:

19 Galane tetelo Heloditi da:hoiya:, Yausepete Isipiti hopolo ba emedena Godokono nopodawate hiyo gabodo ebetamo ba:bo uluhukuniya:.
20 Nopodawate ebe na:goemeniya:, "Ama: gudu ba:gala ebeno menoko uwatete, la: Isalaela hopamo na:kawilala:la:, mabu gudu anakapumima: dewagelenama: iba:te a:ha:lahuya:."

21 Ba:bene Yausepete mahigate gudu ba:gala ebeno menoko uwatete
Isalaela hopoeno pe gabodo gala na:kapiya:.
22 Huiyatiya Yausepete eta komo ba:ma ka:na uliya:, ka:lo Helodikono
gudu Akeleyasiko ebete ebeno nabiwino haba lawete Yudiya hopolo
Ko Gawadubuma: edi. Ba:bema: Yausepete Yudiya hopolo nemedema:
da:toletoliya:, ba:ba tetelo Godote hiyo gabodo eta tabo ba:ma ka:na
poemiya: ebete Ga:lili hopamo kotoma:.
23 Ba:bene iba:te Ga:lili hopoeno Nasalete habamo nikuliti ba:bo
nemediya:, mabu ya:lo tetelo Godokono ukui hawakalimipa:te na:ga:luya:,
“Tawakaluba:te Kelisoko Nasaletenapima: koka:mima:na:,” ba:bema:
ba:moe komote ba: ba:ma ka:na uluhukuya: Kodawa Godokono tabote
hibima: keda:ma:.

3

Yoneko Tawakalubi Beyamo Wadulateledawate Godokono Tabo Dolamagiya:
Mak 1.1-8; Luk 3.1-18; Yon 1.19-28

1 Ba:bene komo gogo da:petolamiya:, ba:ba tetelo Yoneko tawakalubi
beyamo wadulateledawate pete Yudiya hopoeno dito hopolo Godokono
tabo ba:ma ka:na polamagiya:,
2 “La:eno kubane nohobila:la:, mabu Godote Ko Gawadubuma: deda:na
ba:be komote ba: na:pe!”
3 Ba: hibila, Godokono ukui hawakalimidawa Aisayate dopamo Yonekono
pe komoma: tabo ba:ma ka:na goiya:,

“Lumagiti dito hopolo tabo ba:ma ka:na
ibulu kopegoema:ne,
‘Kodawoeno gabo na:hiduima:la:,
ebeno gabo na:tuputupuima:la:!’ ”

4 Ba:ba tetelo Yonekono emede komo komopino emede komo huiyaha:,
mabu ebete ka:molo-goe ipo kuba kaliko kau-goe tama kamaka:go puli-
nakui, ba:gala ebeno baa: wawaka ba:gala molo benahanakui.
5 Ba:bema: Yelusalema ko habanapi ba:gala komo Yudiya hoponapi
ba:gala Yodane Tuli hapulu demedehonama:, ibi hiliyonomate Yonetamo
tolamiya: ebeno tabo ulihoma:,
6 ba:bene iba:te ibino kuba da:nehawakalilameholiya:, ebete ibi Yodane
Tulilo beyamo ba:bo wadulateliya:.
7 Ba:ba tetelo Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Sa:diyusi kapiyuimipi,* komo
ibi hiliyonomate Yonetamo tolamiya: ebete ibi beyamo kowadulatelema:,
huiyatiya Yonete ibi ulamete iba:tamo na:goiya:, “La: bu kalulata! La:

* **3:7:** Ya:suku tetelo Yu tawakalubino iya:tulamepa:te netewa kapiyuimi ipuwalo emedenama:, ba:bi kapiyuimi netewoeno mahilo ba: Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Sa:diyusi kapiyuimipila. Ba:bi netewa kapiyuimipa:te ukui kapiyama: keda:hanamiha:, iba:te olowabeletihuia:go emedenama:. Pa:lisi kapiyuimipa:godolo hiliyonomo tutumate pola:nama:, iba:te komo tutumu Godokono Bukane uwatiya: ba:gala komo tutumu ibi ha:kiya ibino ukui mabuni uwatiya:. Ba:bema: iba:te ba:bi tutumu hiliyonomo uwatete hidonomamo papamila:hanama:, ba:gala puya:te atu tutumu uwateheno Pa:lisi kapiyuimipa:te ibi kubapima: ga:lanakuya:. Sa:diyusi kapiyuimipino komo hiya:la. Iba:te ha:kiya ibi Godoko ta:matapima: ga:lanakuya:, huiyatiya ibino kateneno ubilo wapata:lamenama:, ba:bema: iba:te Pa:lisi kapiyuimipino hiliyonomo tutumamo kapapamila:hanamiha:.

pote ka:goelamiti beyamo wadulatelema: da:pelamema, aba:, Godokono konomo mauba komote la:tamo a:kapa:mene? Ao, kopema:ne!
8 La:eno tepo ipuwa hiya:ma: da:midilima, wadiyala la: la:eno hibi komo hawakalimima: hidohido komo nododila:la:.
9 La: ha:kiya la:eno ukuilo ba:ma ka:na akaga:lanakala:, 'A modobola mabu A:ibalahamako ba: aeno iniwa nabiwila.' Ao, la: a:kamodobamata! Na la:tamo hibi tabo begoemo, Godogodolo helo bitana ebete ba:moi nakolamo A:ibalahamakono gugudi kododilimima:!
10 Ba:bema: ka:lo Godote ebeno kabi adi, hiliyonomo nolohoha: gao keha ebete luhuti koa:mo kiya:hekema:ne.
11 "Komo la: la:eno kubane dohobila:huima, nale ba:be komo kohawakalimima: la: beyamo wadulatelemata. Huiyatiya eta lumagino helo konomote naeno helo na:gogolona, ba:bema: na hidoenoha: ebeno nato ukulaleno beya agatamema:. Ebete naeno gala hapuni ba:pena, ba:bene ebete la: Godokono Gobogobamo ba:gala ebeno koa:mo kopewadulatelema:na:ta.
12 Iyo, ebete witi-laisoeno nonoka tama:mo miya:teno ilina a:lawi, ba:bene ebete witi-laisa nahoeno ebeno genama guamo ba miya:te nonoka koa:mo ba:bo kiya:hekema:ne, ba:be koete itana tetelo na:woena, a:kaha:gale."

Yonete Ya:suku Beyamo Dadutiya:
Mak 1.9-11; Luk 3.21-22

13 Ba:bene Ya:suti Ga:lili hopone Yodane Tula:mo Yonetamo piya:, ebete ebe beyamo kadutima:.
14 Ba:ba tetelo Yonete na:goiya:, "Ama:le na beyamo adunatene modobola, huiyatiya mabu keka: ama: ba:be komo nagodone lawema: da:pa:? Modoboha:!"
15 Huiyatiya Ya:suti ebetamo na:goiya:, "Modobola a kododima:nema:, mabu Godokono tuputupu gabodo tolame ipuwalo ebete a hiliyonomo komo ododilima: da:kiyaa:menakomene, ale ubiha:ma: a:keda:hanakama:."
Ba:ba tetelo Yonete Ya:sukunu tabamo papamiwatate ba:bo ododiya:.
16 Ba:bene Ya:suti beyane ba podolo, ba:ba tetenomolo Godote ebeno Hunu Haba a:hiya:midutalo ba:bo umiya:, ba:gala ebete eta komo ba:ma ka:na kumiya:, Godokono Gobogobo gimai hola keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na pihitigate ebetamo dito pemediya:.
17 Ba:ba tetelo tabote Hunu Habane ba:ma ka:na pihitiguya:, "Ba:moe ba: naeno kapiya Gudunomola. Na ebetamo na:kalakalutamo."

4

Saitanate Ya:suku Kuba Gabamo Kemogabuimima: Ebetamo Duluhukuya:
Mak 1.12-13; Luk 4.1-13

1 Ba:bene Godokono Gobogobote Ya:suku dito hopamo na:magatuya:, mabu ebe ubila Saitanatamo tete ba:bolo nikamete, ebete Ya:suku kuba gabamo kemogabuimima:.
2 Ba:bene Ya:suti dito hopolo 40 hegela ba nemede, ba:be tete ga:ga:nomolo baa: kananakuiha:, ba:bema: ebete baa:ma: kape komo ba:bo iya:tawuya:.
3 Ba:bene Saitanate ebetamo uluhukuti ebe na:goemiya:, "Ama: Godokono hibi Guduma: deda:na, ba:moi nakola baa:ma: na:midila:."
4 Ya:suti ebeno tabo ba huiya na:goiya:, "Godokono Bukalo tabo ba:ma ka:na itana, 'Lumagiti ba:moe hopoeno baa: kapiyalo a:kaka:ka:namene,

huiyatiya ebete Godokono hiliyonomo tabo komo da:nahamene hibi-
nomolo ba:ka:ka:namene.’ ”
5 Ba:bene Saitanate Ya:suku Godokono hido-talona haba Yelusalemamo
magatate Godoko Adikumino Hiya: Genamoeno uba hunamo nadipiti
6 ebe ba:bo negoemiya:, “Ama: Godokono hibi Guduma: deda:na, ama:
ha:kiya hakamo na:nepatega, mabu Godokono Bukalo tabo ba:ma ka:na
itana,

‘Godote ebeno nopopi
amia:no komoma: kopoelamema:ne,
iyo, iba:te ibino kokotamo ama: kopelawema:na:ta,
ba:bema: ama:le nakolalo
nato a:kanukamidamena:ta.’ ”*

7 Huiyatiya Ya:suti na:goiya:, “Ao, nale ba:be kuba komo a:kododa:mo,
mabu Godokono Bukalo eta tabo ba:ma ka:na itana, ‘Hopo lumagiti Kodawa
Godoko pawima: akewagela:la:.’ Iyo, ba:be mabuma: hopo haba lumagiti
ebeno daedae ukuia:mo eta komo dododimini, ebete akemalagidolala:
Godote ebeno ka:ka: dito kopemula:mema:.”
8 Ba:bene Saitanate Ya:suku eta hununomo hakamo magatate ba:moe
hopo konomoeno hiya:hiya: koko hopo ba niya:tumiho, iba:te ba:bi hiliy-
onomo hopo ba:gala koko ilina bulameholiya:.
9 Saitanate ebetamo na:goiya:, “Ama: pupamo emedete na nadiku-
nama:, ba:bene nale ba:moi hiliyonomo komokomo ama:tamo kikame-
homa:nemata.”
10 Huiyatiya Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Saitana, ama: nagodone na:toa!
Godokono Bukalo tabo ba:ma ka:na itana, ‘Ama: amia:no Kodawa Godoko
adikumilo ebe kapiyatamo na:papamiwatanakuya:!’ ”
11 Ba:bene Saitanate Ya:suku miya:pate, huiyatiya Godokono nopopa:te
pelamete ebe ba:bo pebuiya:minuya:.

Ya:suti Ebeno Oko Da:tupuimiya:
Mak 1.14-15; Luk 4.14-15

12 Ba:bene gabomana:te Yoneko du genamamo dihatiya:, Ya:suti ba:be
komo uliti ebete Ga:lili hopamo ba: dito tuya:.
13 Ebete Nasalete haba miya:pate Kapeniyama habalo nemedenami,
Kapeniyama haba ba: Ga:lili Bobo dodolo itanami, ba:moe bobo Sebulana
ba:gala Na:patali ba:moi netewa gu tawakalubino hopo tamelo itanami.
14 Ba:moe komote uluhukuya: Godokono ukui hawakalimidawa Aisayate
kebe tabo kolamagiya: ba:be tabote hibima: keda:ma:, iyo, ebete ya:lo tetelo
ba:ma ka:na olamagiya:,

15 “Sebulana hoponapi ba:gala Na:patali hoponapi,
Ga:lili Bobamo tolame gabo tamelo demedehonama,
la: ba:bi tawakalubilata.
Iyo, la: ba: Yodane Tuli hapuwagutilo da:pola:nama
ba:bi tawakalubilata,

---

* **4:6:** Saitanate da:goiya: ba:be tabo Godokono Bukalo hibinomolo bitana, iyo, wadiyala ama: Sam Ohale Buka 91.11-12 numiya:. Saitanako ba: konomo ha:da amihodawala, ba:bema: komo tetelo ebete Godokono hiya:hiya: tabo tawakalubino ukui mabamo wadahenako, huiyatiya ba:bi taboeno hibi ipuwa ebete kahawakalilamenaha:, iyo, ba:moe ba:be gabodo ebete ibi kuba gabamo emogabuilamenako, ebete Ya:sutamo ododima: dewageliya: ba:ba ka:na.

la:eno hopoeno mahilo
ba: Yuha: tawakalubino Ga:lilila.
16 Puya:te du ipuwalo demedehona,
iba:te alo konomo kumima:na:,
iyo, puya:te hoe ipuwalo demedehona,
huiyatiya ka:ka: alote
ibi ka:la:minalema:ne.”

17 Ba:ba tetelo Ya:suti Godokono tabo olamagi ba tupuimi na:goiya:, “La:eno kubane ohobila:te ukui hiya:ma: na:midila:la:, mabu Godokono Ko Gawadubuma: eda: tete tatalila.”

Ya:suti Daha Uwateholepi Netewa-netewa Duwatiya:
Mak 1.16-20; Luk 5.1-11

18 Ba:bene Ya:suti Ga:lili Bobo dododo ba peto dubu netewa ba:bo nulamiya:, Saimonoko ebeno eta mahilo Pitatela ba:gala ebeno ekawi A:nduluku, ibi netewapi daha uwateholepila, iba:te daha kamahamo na:hutiya:.
19 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La: na na:ta:mahena:la:, ba:bene nale la: tawakalubi uwatepima: komidilima:nemata.”
20 Ba:ba tetenomolo iba:te ibino kamahu miya:palete Ya:suku ba:bo ta:matuya:.
21 Ba:bene Ya:suti nanekela:mo gala katote Sebedikono gudu Ya:imesiko ba:gala ebeno ekawi Yoneko ba:bo kanulamiya:, iba:te ibino nabiwa:go bogelo ahiditi kamahu bihiduilamitiya:. Ba:bene Ya:suti ibi netewapi da:ka:lamiya:,
22 ba:ba tetenomolo iba:te ibino boge ba:gala nabiwi miya:palete Ya:suku ba:bo ta:matuya:.

Ya:suti Godokono Heloamo Tawakalubi Hiliyonomo Dowalubilinakui
Luk 6.17-19

23 Ba:bene Ya:suti Ga:lili hopo konomodo da:petonakui, ba:ba tetelo ebete Yu tawakalubino hiya:hiya: baidi ibubulamehole genamalo ibi ba iya:tulame, Godote Ko Gawadubuma: deda:na ebete ba:be komoeno Hido Tabo iba:tamo ba:bo olamaginakui, ba:gala tawakalubi ipuwalo puya:te hiya:hiya: temetema:go demedehonama: ebete ibi hiliyonomo atumu akahiduilamenakui.
24 Ba:bene ba:ba tetelo Siliya hoponapi hiliyonomate atumu Ya:sukunu komo kulihote, iba:te ibino hiya:hiya: temetema:gopi ebetamo ba:bo magahelenakuya:. Ba:ma ka:na kuba gobogobagopi, ala: temetema:gopi, ape kodakoda temetema:gopi, ba:gala komo hiya:hiya: tawetawa:gopi hiliyonomate Ya:sutamo da:pelamenakui, ebete ibi ba:bo hiduilamenakui.
25 Ba: hibila, ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate Ya:sutamo hiya:hiya: hopone pelamiya:, iyo, iba:te Ga:lili hopone, Ta:ni Habahaboeno hopone, Yelusalema ko habane, Yudiya hopone, ba:gala Yodane Tuli hapuni hiya:hiya: pelameholete Ya:suku ba:bo ta:matuya:.

5

Ya:suti Tawakalubi Iya:tulamema: Haka Hunamo Da:nodoluya:

1 Ba:bene ba:bi tawakalubi hiliyonomate Ya:sutamo da:pelamiya:, ebete ibi ulamete haka hunamo nodolote dito nemediya:. Ba:bema: ebe ta:matapi dubate pelamete ebe da:panataguma:diguya:,
2 ebete ibi iya:tulame ba:bo tupuimiya:.

Godokono Hibi Kalakala Komo
Luk 6.20-23

3 Ya:suti iba:tamo na:goiya:,
“Puya:te ibi ha:kiya ibi hegehegema: ga:lalo
Godoko ibino Kodawama: da:ga:lanaka,
wadiyala iba:te na:kalakalahanamena:,
mabu Godote Ko Gawadubuma: deda:na,
ba:be hido haboeno komo ibinola!

4 “Ba:gala puya:te ba:ma tetelo temetema:go dihimina,
wadiyala iba:te na:kalakalahanamena:,
mabu Godote iba:tamo gelebadi kikalamema:ne!

5 “Ba:gala puya:te awagahaha:pima: deda:hana,
wadiyala iba:te na:kalakalahanamena:,
mabu Godote ba:moe hopo konomo
iba:tamo kikalamema:ne!

6 “Ba:gala puya:te tuputupu emede komoma: da:kapimina,
wadiyala iba:te na:kalakalahanamena:,
mabu Godote ibino kape komo komodobuilamema:ne!

7 “Ba:gala puya:te malemale da:hawakalilamena,
wadiyala iba:te na:kalakalahanamena:,
mabu Godote iba:tamo
ebeno malemale kohawakalimima:ne!

8 “Ba:gala puya:te ibino tepo ipuwa hidamo dukulalena,
wadiyala iba:te na:kalakalahanamena:,
mabu iba:te Godokono holoholo kumima:na:!

9 “Ba:gala puya:te maubahapa:tamo gelebadi dikalamena,
wadiyala iba:te na:kalakalahanamena:,
mabu Godote ibi ebeno gugudima: kogoema:ne!

10 “Ba:gala puya:te tuputupu gabodo ba wapata:lamena
ba:be mabuma: temeteme duwatenaka,
wadiyala iba:te na:kalakalahanamena:,
mabu Godote Ko Gawadubuma: deda:na,
ba:be hido haboeno komo ibinola!

11 “Ba:gala tawakaluba:te na mabuma: la: iduduputilamelo koko temeteme ba ikalame la: kubapima: da:ga:lana, la: atumu na:kakalakalahala:!
12 Iyo, la: konomamo na:kalakalahala:, mabu galane tetelo la:le Godokono Hunu Habalo la:eno huiya kokonomo konuwatema:nemata. Numa:la:, dopamo tetelo demedenama: ba:bi kubapa:te atumu Godokono ukui hawakalimipa:tamo koko temeteme ba:ba ka:na kikalamenama:.”

Solo Ba:gala Alo Ibino Komo
Mak 9.50; Luk 14.34-35

13 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “La: ba: ba:moe hopoeno solo golalata, huiyatiya la:eno solo golate dalatidimini, eta lumagiti gala soloma: a:kamida:mene. Ba:be solo ba: kubanomoma: eda:, ba:bema: tawakaluba:te gobogobamo hola:minalete natamo komikimoelema:na:.

14 “Ba:gala eta komo, la: ba: ba:moe hopo konomoeno alolata, mabu
hibila, haka hunulu ditana tawakaluba:te ba:be haba hidonomamo bu-
minamena:.
15 Iyo, lumagiti ebeno wuiki alo pa:titi bagolo ipuwamo a:kihata:mene,
huiyatiya ebete hawakala baha:mo kihatema:ne, ba:bene ba:be alote
genama gulu demedena ba:bi tawakalubi hiliyonomo ka:la:minalema:ne.
16 Ba:bema: wadiyala la:eno alote ba:be atu gabodo komo tawakalubi
na:la:minala:mene, iba:te la:eno hidohido ododili komoma: la:eno Hunu
Haboeno Nabiwi komilimihoma:.”

Godote Moseseko Ipuwado Tawakaluba:tamo Dikalamiya: Ba:bi Tutumu Taboeno Komo

17 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “La: hidamo nemalagidolala:, Godote
Moseseko ipuwado tawakaluba:tamo dikalamiya: ba:gala ebeno ukui
hawakalimipa:te ebeno Bukamo da:miya:tiya:, nale ba:bi hidohido Tutumu
Tabo gobogobamo miya:tema: kapiya:ha:. Ao, eba ka:naha:. Nale huiyatiya
ba:bi Tutumu Taboeno hibi komo hawakalimima: piya:mo.
18 Na la:tamo hibi tabo begoemo. Ba:moe hopo ba:gala alomo ibino
ilinate tete ga:ga:nomolo ba pola:na Godokono Tutumu Tabote atumu
ba:kapola:namena:, ibi hiliyonomo ipuwalo eta deha:potonomo tabote
a:kalatida:mene. Iyo, Godote kebe tabo komokomo ebeno Bukamo
da:miya:tiya:, ba:bi komate tawakalubi biya:tulamenakomena: ebeno oko
hiliyonomo upula:le kuitita:mo!
19 Ba:bema: Godokono Tutumu Tabo hiliyonomo ipuwalo kebe lumag-
iti eta deha:potonomo tabo ubiha:ma: eda:te, ba:bene ebete komopi
papamila:haha: komo diya:tulamemene, galane tetelo ebete Godokono
Hunu Habalo deha:potonomoma: koneda:ma:ne. Huiyatiya kebe lumagiti
Godokono Tutumu Tabo hiliyonomamo ba papamiwata komo tawakalubi
atu komo ododilima: diya:tulamemene, ebete Godokono Hunu Habalo
koma: koneda:ma:ne.
20 Ba:bema: nale la: begoelamemata, wadiyala la:le Godokono Tu-
tumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi ibino komo nemalagidolala:.
Tawakaluba:te ibi tuputupupima: ga:lana, huiyatiya la:eno tuputupu emede
komote ibino emede komo gogoloheno la: Godokono Hunu Habamo
a:kana:pa:la:hamata.”

Tawakalubino Mauba Komo

21 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Dopamo tetelo tawakaluba:te
Godokono eta tutumu ba:ma ka:na diya:tulamenakui, la: uliya:mata.
‘Lumagi akanakapuma:la:. Pote eta lumagi danakapumimini, tawakalu-
bino tabo anagilamelelamedawate ebetamo kuba huiya kikamema:ne.’
22 Huiyatiya ba:ma tetelo nale eta tabo bekagoemo. Kebe lumagiti ebeno
ekawitamo da:maubamene, tabo anagiya:midadawate ebetamo kuba huiya
kikamema:ne, ba:gala kebe lumagiti ebeno ekawi dididuputimimini,
Ka:nisolo dubate ebetamo kuba huiya kikamema:na:, ba:gala kebe lumagiti
ebeno ekawi watohenoma: da:goemene, ba:be kuba mabuma: Godote ebe
Koe Habamo konoemema:ne.
23 Ba:bema: ama: Godoko owatidoloenoma: hawa:goeno ilina patapatamo
ba adahe ama: ukui hidamo ba:ma ka:na da:nelawemena:, ‘A:iye! Naeno
ekawiti natamo na:maubana!’
24 wadiyala ba:ba tetelo ama: amia:no malemale ilina ba:bamo
na:miya:patepuya:. Ama: dopamo tote amia:no ekawi negelebadimiti,
ba:bene ama: gala kapete ba:be malemale ilina Godotamo ba:bo
na:pikamiya:.

25 “Ama:tamo da:maubana ba:be lumagiti ama: gabomani ko dubutamo
da:magatamena:, la: ebetamo nuluhukuhino wadiyala ama: dopamo eba:go
na:negelebadiya:la:. Ama: ebe gelebadimihino, hibila, ebete ama: ko
dubuino kokotamo konihatema:na:ta, ba:bene ko dubuti amia:no kuba
anagiya:midamete ama: polisi dubutamo ba noeme, ama: du genamamo
ba:bo kotoma:na:ta.
26 Na ama:tamo hibi tabo begoemo, ama: du genama gulu ba
nemede, gabomani dubuti kebako tete emedema: ama: da:kiyamemena:,
ama:le ba:bako kuba huiya modobotenomo modobotete habamo
gala kakapema:na:ta, huiyatiya ama:le ba:be huiya modoboteheno
a:kuluhukamena:ta.”

Kamena Pilo Komo

27 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Tawakaluba:te Godokono eta tutumu
ba:ma ka:na diya:tulamenakui, la: uliya:mata. ‘Eta lumagino kamena pilolo
akalawa:la:.’
28 Huiyatiya ba:ma tetelo nale eta tabo bekagoemo. Kebe dubuti eta
kamena umiti ubi ebetamo dihatemene, Godokono umi ipuwalo ebete
ebeno tepo ipuwalo ba:be kuba ya:lo ododi.
29 Ba:bema: amia:no tu hapu baiditi ama: kuba gabamo demogabuimina,
ama: magubutiti gobogobamo na:da:na! Wadiyala amia:no baiditi ba:ma
tetelo alatidi, huiyatiya galane tetelo Godote amia:no ape konomo Koe
Habamo a:da:na modoboha:!
30 Ba:gala amia:no tu hapu kokotote ama: kuba gabamo demogabuimina,
ama: itamidate gobogobamo na:da:na. Wadiyala amia:no kokotote ba:ma
tetelo alatidi, modoboha: galane tetelo ama:le ape konomago Koe Habamo
to!”

Kamena Ibuki Komo
Ma:t 19.9; Mak 10.11-12; Luk 16.18

31 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Ba:gala tawakaluba:te Godokono eta
tutumu ba:ma ka:na iya:tulamenakuya:, ‘Kebe dubuti ebeno ubiha: tetelo
kamena dibukimini, kubaha:. Ebete ebe ibuki tabo pepamo miya:tete
ebetamo ikamelo ba:bo konoemema:ne.’
32 Huiyatiya ba:ma tetelo nale eta tabo bekagoemo. Eta dubuino ka-
menate eta dubago kuba ododihino, ba:bene ebeno awiti ebe ubiha:ma:
eda:te dito dibukimini, ba:be dubuti ko kuba kododima:ne, ba:bene ebete
Godogodone kuba huiya hibilo kolawema:ne. Mabu ebeno kuba ododi
komodo ebeno kamenate ba to eta dubu da:nelawemene, Godokono umi
ipuwalo ibi netewapino ododi komote ba: pilo komoma: keda:ma:ne.”

Godokono Holoholo Hapulu Tabo Hibinomolo Goe Komo

33 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Dopamo tetelo tawakaluba:te
Godokono eta tutumu ba:ma ka:na diya:tulamenakui, la: uliya:mata.
‘Ama:le Godokono mahilamo kebe tabo dolamagihomena: ba:bi tabo hiliy-
onomo hibinomolo nododiliya:.’
34 Huiyatiya ba:ma tetelo nale eta tabo bekagoemo. Ama:le komopa:tamo
hibinomo tabo goema: dewagelemena:, iba:te amia:no tabo hibima: ko-
midima: ama:le Godokono Hunu Haboeno mahilo akaka:ma:la:, mabu ba:be
Haba talonama: eda:na, ba: Godokono emede bahila.
35 Ba:gala ba:moe hopo haboeno mahilo akaka:ma:la:, mabu ba:moe
hopo atumu talonama: eda:na, ba: Godokono nato a:puti bahila. Ba:gala
atumu Yelusalema ko haboeno mahilo akaka:ma:la:, mabu ebe ba: aeno Ko
Gawadubu Godokono habala.

36 Ba:gala amia:no tabo ulidawate amia:no tabo hibima: komidima:,
ama:le amia:no mahilo akaka:ma:la: mabu ama: kodawaha:, iyo,
ama:godolo helo kitanaha: amia:no kapiya kilikili hinibo keyakeyama:
midi.
37 Ba:bema: wadiyala ama: huiyatiya amia:no tabo olamagi ipuwalo eta
ilinoeno mahilo ka:mihino tabo hibilo ba:ma ka:na na:goiya:, 'Iyo, na
kododima:nemo,' ba:gala keba tetelo ama: eta komo ododi modoboha:ma:
deda:mena:, wadiyala ama: eta hibi tabo ba:ma ka:na na:goiya:, 'Ao, na
a:kododa:mo.' A:iye! Komopa:te amia:no tabo hibima: komidima: ama:le
amia:no tabo heluimima: eta tabo akagaa:la:, mabu ba:bako tabo olamagi
komote Saitanagodone kopema:ne."

Ama:tamo Kuba Dododinako Ba:be Lumagitamo Kuba Akododa:la:
Luk 6.29-30

38 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "Tawakaluba:te Godokono eta tutumu
ba:ma ka:na diya:tulamenakui, la: uliya:mata. 'Eta lumagiti amia:no baidi
da:kubahimimini, ama: huiyatiya ebeno baidi kokubahimimima:na:ta.
Ba:gala eta lumagiti amia:no lalo da:wakaa:midalemene ama: atumu ebeno
lalo kowakaa:midalemema:na:ta.'
39 Huiyatiya ba:ma tetelo nale eta tabo bekagoemo. Pote ama:tamo kuba
dododinako ebe akaduhima:la:, ba:ma ka:na ebete ama: tu hapu tatakolo
danagalimimina:, wadiyala ama: pele hapu ebetamo na:kikamiya:.
40 Ba:gala kebe lumagiti amia:no atuino ilina lawema: ubi ihatelo ama:
tabo anagiya:mida habamo magatama: da:goemene, wadiyala ebetamo dito
nikamiya: ba:gala ba:be atu tetelo amia:no sete ilina akamawada:la:, ama:le
ebetamo malemalelo dito na:kikamiya:.
41 Ba:gala eta gabomani dubuti ebeno ilina kapiya kilomita tatalidopamo
agatamema: ama: da:goemememena:, wadiyala ama: kalakalago ebeno ilina
netewa kilomita muhuludopamo aguti eba:go dito na:tuya:.
42 Ba:gala kebe lumagiti amia:no eta ilinama: ama: da:toemehomena:,
wadiyala ama: ebetamo malemalelo nikamiya:. Iyo, etate eta tetelo
ama:godone ilina lawete gala ama:tamo ikamema: da:kagoemene, wadiyala
ama:le ebe dito nowalubiya:."

La:go Alaholohopi Malemalelo Emalagidole Komo
Luk 6.27-28,32-36

43 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "Tawakaluba:te ba:ma ka:na
diya:tulamenakui, la: uliya:mata. 'Ama: amia:no mabulubi malemalelo
nemalagidolona, huiyatiya pote ama:go dalaholona ama:le ba:bako
lumagitamo mauba kubaha:.'
44 Huiyatiya ba:ma tetelo nale eta tabo bekagoemo. La:tamo dala-
holohona, wadiyala la: ibi malemalelo nemalagidolenala:, ba:gala la:tamo
temeteme dikalamena ibi Godotamo na:wadiya:paa:latelenakuya:la: ebete
ibi hidamo kowalubilinama:.
45 Ba:mako ododi komodo la: Hunu Haboeno Nabiwino gugudima:
beda:hanamata, mabu ebete ebeno hegeloeno alo ba:gala ebeno wegoloeno
a:la:li kuba tawakalubi ba:gala tuputupu tawakalubi iba:tamo kapimilo
pikalamenako.
46 Puya:te la: malemalelo demalagidolena, la: ba:bi tawakalubi kapiya
demalagidolenama la:eno ukui keba ka:nala:ka:? Ba:be mabuma: Godote
la:tamo hido huiya ba:kikalametamena:? Ao, mabu mani pilolo uwatepa:te
atumu ibino mabulubi kapiya emalagidolenaka!

47 Ba:gala la: la:eno tawakalubi kapiyatamo hidohido komo dododilinama
la:eno ukui keba ka:nala:ka:? La: ba:bi hidohido ododili ipuwado komo
tawakalubi ba:ka:gogoleoma? Ao, mabu hibima: midiha:pa:te atumu ibino
tawakalubi kapiyatamo hidohido komo ododilinaka!
48 Ba:bema: la:eno ododili ipuwalo hidonomamo nemedeniya:la:, la:eno
Hunu Haboeno Nabiwi keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na, mabu ebegodolo eta
kapiya kuba kitanaha:."

6

Tawakalubino Hidohido Ododili Komo Ba:gala Awaepa:tamo Malemale Ilina Ikalame Komo

1 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "La: hidamo, hidohido komo ododili
tetelo komopa:te la:eno hido komo umima: ibino holoholo hapulu
akododila:la:. La: eba ka:na dewagelema la:eno Hunu Haboeno Nabiwiti
la:tamo hido huiya a:kikalama:mena:ta.
2 Ba:bema: malemale ilina awaepa:tamo ikalame tetelo komopa:te la:eno
hido ododi komo umima: hawakala akododa:la:. Numa:la:, ma:lapila
netewa tawakaluba:te baidi ibubulamehole genamalo ba:gala tawakalu-
bino holoholo hapulu ibino malemale ilina diyamo konomago ikalamenaka
komopa:te ibi komililameholema:. Ba:bema: na la:tamo hibi tabo begoemo,
iba:te tawakalubino mililamehole ipuwalo ibino ko huiya ba: a:lawa:,
Godogodone gala a:kuwata:mena:.
3 Huiyatiya la:eno malemale ilina ikalame tetelo wadiyala la:le diya
gabodo nododiya:la:, ba:ma ka:na la:eno eta hido mabulubiti akiya:tawala:,
Godoko kapiyate niya:tawamene.
4 Iyo, la: malemale ilina diya gabodo nikalamenakuya:la:, ba:bene la:eno
Nabiwi Godote la:eno diya ododi komo umiti ebete ha:kiya la:tamo hido
huiya bikalamenakomena:ta."

Godokoba: Tabo Ga:la Komo
Luk 11.2-4

5 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "La:le Godokoba: tabo ga:la tetelo
ma:lapila netewa tawakalubima: akeda:hala:. Iba:te baidi ibubulamehole
genamalo ba:gala tawakalubino holoholo hapulu utitatate tabo madodo
hunamo wadiya:paa:latelelo Godotamo ba:bo ga:lanaka, mabu ibi ubila
tawakaluba:te ibino ga:la komo kulilatelema:. Ba:bema: na la:tamo hibi
tabo begoemo, iba:te tawakalubino mililamehole ipuwalo ibino ko huiya
ba: a:lawa:, Godogodone gala a:kuwata:mena:.
6 Huiyatiya ama:le Godokoba: tabo da:ga:lama, wadiyala ama: genamamo
nodolote gigiho na:pekalapiluya:. Ba:bene ama:le amia:no Nabiwa:go diya
gabodo tabo ba ga:la, ama:le ebe a:kuma:mena:ta, huiyatiya ebete amia:no
diya ododi komo umiti ama:tamo hido huiya ba:bo kikamema:na:ta.
7 "Ba:bema: ama:le Godokoba: tabo ga:la tetelo, ama: Godoko iya:tawaha:
lumagima: akeda:la:. Numa:la:, ba:bako lumagiti Godoko toemeho tetelo
ba:ma ka:na emalagidolonako, 'Nale atu toetoe tabo hiliyo teta:mo dolam-
aginakomo, ba:bema: Godote naeno tabo hibinomolo kulima:ne.'
8 Huiyatiya la: ba:bako lumagima: akeda:hala:, mabu la:le la:eno mod-
oboha: komokomoma: Godoko ga:lameheno ebete ya:lo iya:tawanako.
9 Ba:bema: la: Godotamo toetoe tabo ba:ma ka:na na:ga:lanakuya:la:,

'Aeno Hunu Haboeno Nabiwi,
wadiyala amia:no talona mahilo
tawakaluba:te nadipata:mena:,

10 ba:gala wadiyala ama:le Ko Gawadubuma: deda:na
ba:be komote na:hawakalamene.
Hibila, ama:le amia:no ubi keba ka:na ka:miya:teona
Hunu Habalo ba:ba ka:na bododilinakomena:ta,
ba:bema: wadiyala ama: hopo habalo
amia:no ubi komokomo atumu na:kododilinakuya:.

11 'Ba:gala wadiyala ama: ba:moe kapiya hegeloeno baa:
atamo modobolo nikaa:ma:.
12 Ba:gala komopa:te atamo kuba dododilina,
ale ba:bi kuba egebolelamete
kadodoholelamema:nema:,
ba:bema: wadiyala ama: atumu
aeno kuba egebolea:mete nadodoholea:ma:.

13 'Ba:gala Saitanakono kuba gabamo emogabuimi ipuwalo
ama:le huiyatiya a ba owalubi
amia:no hido gabodo na:magatoenakuya:,
iyo, ebeno kuba ododi ipuwane
aeno ka:ka: na:mula:lea:ma:,
mabu amia:no Ko Gawadubu komo,
ba:gala helo konomo,
ba:gala awagaha komo
emedena emedena tetelo ama:godolo ba:pola:namena:.
Ba:ba:la.' "*

14 Ya:suti tabo moga:melo gala na:kagoiya:, "Komopa:te kuba la:tamo dododili, la:le ibino kuba dadodoholelamema la:eno Hunu Haboeno Nabiwiti atumu la:eno kuba egebolelamete kadodoholelamema:na:ta,
15 huiyatiya la:le komopino kuba adodolelameheno, la:eno Hunu Haboeno Nabiwiti atumu la:eno kuba egebolelamete a:kadodoholelama:mena:ta."

Godokono Oko Owatima: Baa: Nahaheno Pola:na Komo

16 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "La:le Godokono oko owatima: baa: nahaheno da:pola:nama, ma:lapila netewa tawakalubima: akeda:hala:. Iba:te baa: nahaheno pola:na tetelo ibino dopo menemenema: eda:halamenaka, mabu ibi ubila tawakaluba:te ibino baa: nahaha: komo kumilamema:. Ba:bema: na la:tamo hibi tabo begoemo, iba:te tawakalubino mililamehole ipuwalo ibino ko huiya ba: a:lawa:, Godogodone gala a:kuwata:mena:.
17 Huiyatiya amia:no baa: naheno luta tetelo wadiyala ama: ba:be komo diya gabodo nododinakuya:. Ba:bema: ama: baa: kapete umihino, ama:le kalakalago demedena ama: ba: ba:ba ka:na na:lutiya:, ama:le amia:no hinibo ahigiwadolete amia:no holoholo hidamo kukulama:na:ta.
18 Ba:bene tawakaluba:te a:kiya:tawahamena: ama:le baa: naheno da:luta, Nabiwi Godoko kapiyate kiya:tawama:ne. Ama:le ebe a:kuma:mena:ta, huiyatiya ebete amia:no diya ododi komo umiti ama:tamo hido huiya ba:bo kikamema:na:ta."

Godokono Hunu Habalo Ilina Dogodoguilame Komo
Luk 12.33-34

---

* **6:13:** Ma:t 6.13b komoeno tabo Ma:tiyuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

19 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “La: ba:moe hopolo ilina
akadogodoguilamenala:, mabu ba:moe hopolo hidohido kaliko unawa:te
a:kubahilamenaka ba:gala auli ilina hakate atumu a:kakubahilamenaka.
Iyo, ba: hibila, pilo tawakaluba:te genama guamo pogomote la:eno komo
ilina dito kopekubahilamema:na:.
20 Ba:bema: wadiyala la: Godokono Hunu Habalo la:eno ilina
na:dogodoguilamenala:, mabu ba:bolo unawa:te ilina a:kanala:la:, ba:gala
hakate ilina a:kakubahilama:le, ba:gala pilo tawakaluba:te genama guamo
ogomote la:eno ilina a:kuwata:mena:.
21 La: hidamo! La:eno ilinate kebolo da:pola:namena: la:eno tepo ipu-
woeno ukui atumu ba:bolo konepola:nama:na:.”

Apeno Alo Komo
Luk 11.34-36

22 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Lumagino apeno alo ba: ebeno
baidila. Ba:bema: amia:no baiditi hidamo da:la:minalemene amia:no tepo
ipuwoeno alote atumu hidonomamo kaka:la:minama:ne,
23 huiyatiya baiditi hidamo a:la:minaleheno amia:no apete du ipuwalo
kitanama:ne. Ba:bema: ama: hidamo, amia:no tepo ipuwoeno alote
da:dumini, ba:be du komo bada konomola:ka:!”

Godoko Ba:gala Mani Ibino Komo
Luk 16.13

24 “Ba:gala ba:moe ba: eta komola, lumagiti netewa gawadubatamo
okodawama: eda: modoboha:. Ebete ba:ba ka:na dewagelemene etatamo
ba maubana eta malemalelo bemalagidolonamene, ba:gala ebe etatamo ba
utina eta ubiha:ma: beda:namene. Ba:bema: ama: ba: atumu, Godotamo
ba:gala manitamo kapiya tetelo papamiwata modoboha:.”

Godoko Hibima: Midi Komo
Luk 12.22-31

25 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Nale la: begoelamemata, la:eno
emedeho komokomoma: aka-ukuibilibilihonala:, iyo, la:le naha ilina, niho
ilina, ba:gala pupulino ilina uwatema: koamo akemalagidola:la:, mabu
naha ilina ba:gala pupulino ilina iba:te kokoma: keda:hanaha:. Naha ilinate
lumagitamo hibi ka:ka: ba:kikamemene? Ao, a:kikama:mene, ba:gala
pupulino ilinate atumu ebeno ape emedena tetelo a:kowalubinamene.
26 Ba:bema: la: holaholoeno komo nemalagidolala:, iba:te pali ilina
a:kamihala: ba:gala iba:te pelamete nahoeno kikipo a:kapetapihala:, iyo,
ibino pali ilina miya:teno genama puliyala, huiyatiya la:eno Hunu Haboeno
Nabiwiti iba:tamo baa: modobolo ikalamenako. Numa:la:, Godokono
malemale hibilo bitana holaholatamo, huiyatiya la:tamo keba ka:na kitana?
Ba: hibila, ebeno malemale la:tamo konomoma: eda:te emedena emedena
tetelo bitanamene!
27 Ba:bema: la: ukui bilibilima: akeda:hala:. Lumagiti ebe ha:kiya ebeno
hoe tete eta hegelamo keba ka:na na:kihatemene, ba:gala ebete ebeno ka:ka:
keba ka:na na:ka:ga:gima:tepamene? Gabo puliyala, kitanaha:.
28 “Ba:bema: mabu keka: la: pupulino ilinama: ukui bilibilima:
deda:hanama? La: hopoeno haiyaino komo nemalagidolala:, iba:te oko
a:kowata:la: ba:gala pupulino ilina a:kododila:la:.
29 Nale la: begoelamemata, Ko Gawadubu Solomonote dogodogo-
dawanomoma: eda:nami, huiyatiya ebete hidohido tita:goeno ilina
da:pupulinakui, ba:bi kalikoeno titi ba:moe hopoeno haiyaino hido komote
na:gogolena.

30 Numa:la:, ba:moe hopoeno hemate ka:lo napepehuta, dumutu
tawakaluba:te koa:mo kiya:hekema:na:, huiyatiya Godote ba:bi nonoka
ilina tita:goenoma: midilina, ba:bema: ebete atumu la:tamo pupulino
ilina modobolo bikalamenakomena:ta. La: ba:moe komo hidamo
iya:tawahaheno la:eno hibima: midi komo Godotamo kokoha:!
31 "Ba:bema: la:le ukui bilibilima: eda:halo ba:ma ka:na akaga:lanakala:,
'A bada na:ka:nahama:, ba:gala a bada na:ka:nihoma:, ba:gala a bada
na:ka:pupulima:?'
32 Hibima: midiha:pa:te ba:moi ilina ukui bilibila:go oholena, la: huiy-
atiya eba ka:na akewagelenala:, mabu ba:bi ilina la:godolo modobolo
pola:naheno la:eno Hunu Haboeno Nabiwiti ya:lo iya:tawanako.
33 Ba:bema: la: la:eno Ko Gawadubu Godotamo papamila:lo ebeno
tuputupu emede komo dopamo nohowada:la:, ba:bene la:eno modoboha:
tetelo ebete la:eno komokomo ulamelelamete la:tamo modobolo bikalame-
holenakomena:ta.
34 Ba:bema: la: dumutu hegeloeno komoma: ukui bilibilima: akeda:hala:
mabu ba:be hegeloeno komote ha:kiya kopuluhukuma:ne. Ka:lo hegelalo
da:pola:na ba:bi hiya:hiya: komo nemalagidola:la:, huiyatiya eta hegeloeno
kuba komate pikulihino dopamo tole komote la:tamo akapa:la:."

7

Tawakalubino Komokomo Anagilamelelame Komo
Luk 6.37-38,41-42

1 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "Komo tawakalubino kuba ododili
komoma: la:le ibi kubapima: tiyolo akaka:lama:la:, ba:bene Godote la:
kubapima: a:kaka:lama:mena:ta,
2 mabu la:le tawakalubino komo keba ka:na danagilamelelamema,
Godote ba: ba:ba ka:na la:eno komo kanagilamelelamema:na:ta, ba:gala
la: komopa:tamo keba ka:na dododilinakoma, ba:ba ka:na Godote la:tamo
atumu ba:ka-ododilinakomene.
3 Keka: mabu ama:le ekawino baidilo puhulu deha:poto umilo huiyatiya
amia:no baidilo ditana ba:be ko keha tete kuminaha:?
4 Ba:gala bada mabuma: amia:no ekawitamo ba:ma ka:na da:goita,
'Wadiyala amia:no baidilo ditana ba:be puhulu deha:poto nale kolawe-
mema:nemata,' huiyatiya amia:no baidilo ditana ba:be ko keha tete ama:
kalawenaha:?
5 A:iye! Ama: ma:lapila netewa lumagilata! Wadiyala ama: dopamo
amia:no baidilo ditana ba:be keha lawete, ama:le galane hidamo gahimiti
amia:no ekawino baidilo ditana ba:be puhulu deha:poto ba:bo kolawe-
mema:na:ta.
6 "Ba:gala ba:moe ba: eta komola, la:le Godokono talona ilina gahaga-
hatamo akikalama:la:. La: ba:ba ka:na dewagelema, diyala, iba:te la:tamo
ohobila:te la: kubanomamo da: aloholetamena:, ba:gala la:eno hidohido
mani goegoa:tamo akikalama:la:, iba:te ba:bi ilina natamo mikimoelete dito
miya:paledemena:."

Modoboha: Tetelo Godoko Toemeho Komo
Luk 11.9-13

7 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "La: Godoko na:toemehala:, ebete
la:tamo kikalamema:na:ta. Iyo, la: ebeno hido komo nohowada:la:,
la:le kumima:nemata, ba:gala gigiho nanakama:la:, ebete la:tamo
ka:hiya:midama:ne.

8 Numa:la:, puya:te Godoko da:toemehonaka, iba:te ebegodone
kolawema:na:, ba:gala puya:te ebeno hido komo dohowadinaka iba:te
kumima:na:, ba:gala puya:te gigiho danakaminaka ebete iba:tamo
ka:hiya:midama:ne.
9 La: ipuwalo kebe dubu ebeno guduti ebe baa:ma: da:toemehomene,
huiyatiya ebetamo nakola ba:kikamemene?
10 Ba:gala amia:no guduti ama: dahama: da:toemehomena:, ama: huiy-
atiya ebetamo bu kalu ba:kikameomena:?
11 Numa:la:, la: hidohido tawakalubiha: huiyatiya la: iya:tawahala la:eno
guguda:tamo hidohido baa: ikalamema:, ba:bema: la:eno Hunu Haboeno
Nabiwiti atumu iya:tawanomola hidohido komo tawakaluba:tamo
ikalamema:, puya:te ebe da:toemehonaka iba:tamo kikalamema:ne.
12 “Ba:bema: tawakaluba:te la:tamo bada komo ododima: la:le ubi dihate-
nakoma, la: komopa:tamo ba: ba:ba ka:na nododinakuya:la:, mabu Godote
ebeno Tutumu Tabo Moseseko ipuwado tawakaluba:tamo dikalamiya:
ba:gala ebeno ukui hawakalimipa:te ebeno Bukamo da:miya:tiya:, ba:bi
koko taboeno ipuwa kapiya ba: ba:ma ka:nala, la: komopa:tamo malemale
komo na:hawakaliminakuya:la:.”

Tutuwa Gigihoeno Komo
Luk 13.24

13 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “La: tutuwa gigihodo na:pa:la:hala:,
mabu Koe Habamo da:na:pa:la:hanaka ba:be gigiho konomola, gabo ko-
dakodaha:. Tawakalubi hiliyonomate ba:bana na:pa:la:hate ba:be gabodo
tolamena.
14 Huiyatiya Godokono Ka:ka: Habamo da:na:pa:la:hanaka ba:be gigiho
tutuwanomola, gabo kodakodala. Tawakalubi kapiyakapiyate ba:be gigiho
numiti ba:bana tolamena.”

Keha Ba:gala Ebeno Gao
Luk 6.43-44; 13.25-27

15 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “La:le Godokono mahilamo ha:da
tabo olamagimipi hidamo nulama:la:. Iba:te gelebadihole sipi-goegoeno
tama pupuliti la:tamo ba:bo pelamenaka, huiyatiya ibino tepo ipuwalo ibi
helohelo gahagaha keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala.
16 La: ibino ododili komokomo hidamo nulamelelamiya:la:. Lumagiti
hidohido gala:ipi gao olagoeno kehalo a:kanulama:mene, ba:gala ebete
olagoeno kehamo tote anahu kehoeno gao a:kanetapihamene.
17 Numa:la:, hidohido kehalo hidohido gaote konolohoma:na:, ba:gala
kuba kehalo ba: kuba gaote konolohoma:na:.
18 Iyo, hido kehalo kuba gaote a:kanolohamena:, ba:gala kuba kehalo
hidohido gaote a:kanolohamena:,
19 ba:bema: hibila, hidohido gao nolohoha: keha tawakaluba:te luhuti
koa:mo kiya:hekema:na:.
20 Ba:bema: la: ha:da tabo olamagimipino ododili komokomo ba ulame
la:le ibino noloho komamo ibino hibi komo ba:bo kiya:tawahama:nemata.
21 “Numa:la:, puya:te na Kodawama: dito da:ka:naminaka huiyatiya
hibi komo puliyala, ba:bi tawakaluba:te Godokono Hunu Habamo
a:kana:pa:la:hamena:. Huiyatiya puya:te naeno Nabiwino ubi
komamo da:papamila:halena, ibi kapiyate ebeno Hunu Habamo
kona:pa:la:hama:na:.
22 Ba:bema: Godokono Ko Hegelalo komopa:te natamo ba:ma ka:na
koga:lama:na:, ‘Kodawa, Kodawa! Ale amia:no mahilamo Godokono tabo

olamagiminakuima:, ba:gala amia:no mahilamo kuba gobogobo oelamenakuima:, ba:gala atumu ale komo hanohano komo ododilinakuima:.'
23 Huiyatiya nale iba:tamo kogoema:nemo, 'Na iya:tawaha: la:eno komo. La: kuba ododilipilata, nagodone na:tolama:la:!' "

Genama Netewa Etemotepino Komo
Luk 6.47-49

24 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "Kebe lumagiti naeno tabo ulihote ba:bi komokomo dododilimini, ebe hido mulu ukui lumagila. Ebete ebeno genama kodakoda haka hunamo detiya:, ba:be dubu keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala.
25 Ba:ba tetelo wegolate duya: beyate ba:bo odoluya:, ba:bene konomo gogote pete genama da:pemida:miya: genamate kakaguya:ha: mabu ebete hido hakamo etiya:.
26 Huiyatiya kebe lumagiti naeno tabo ulihote ododilihino, ebe ba: daedae ukui lumagila. Ebete ebeno genama kulili hakamo detiya: ba:be dubu huiyala.
27 Ba:ba tetelo wegolate duya: beyate ba:bo odoluya:, ba:bene konomo gogote pete genama da:pemida:miya: genamate kagate kubanomoma: ba:bo ediya:. O olalati bada konomola:ka:!"

Tabo Ulihopa:te Ya:suku Mabuma: Da:hanohanohuya:

28 Ba:bene Ya:suti ba:moi komokomo olamagi da:wibuya: ebeno tabo ulihopi hiliyonomate na:hanohanohutiya:,
29 mabu ebete Godokono heloamo iya:tulamitiya:, huiyatiya ebe ibino Godokono Tutumu iya:tulamepi huiyaha:.

8

Ya:suti Kuitikuita:goeno Dubu Da:hiduimiya:
Mak 1.40-45; Luk 5.12-16

1 Ba:ba tetelo Ya:suti haka hununi da:pihitiguya: komo tawakalubi hiliyonomate ebe anataguma:talo ba:bo tolamiya:.
2 Ba:bene kuitikuita:goeno dubuti ebetamo pete ebeno pupamo pemedete na:pegoiya:, "Kodawa, amia:no ubi ditama:na, ama:le na kohiduinamema:na:ta."
3 Ya:suti ebeno kokoto hogaminate ebe ba ologi ebetamo na:goiya:, "Na ubila, ama: na:hida!" ba:bema: ba:ba tetenomolo kuitikuiti temetemete ebegodone da:wibuya: ebete ba:bo hiduya:.
4 Ba:bene Ya:suti ebetamo eta tabo ba:ma ka:na kagoiya:, "Ama: naeno komoma: tawakalubi akanikiyalama:la:. Wadiyala ama: huiyatiya ba:moe tetenomolo tote amia:no ape Godotamo hawa:goeno ikamehodawatamo na:nemutuimiya:, ba:bene hawa:goeno malemale ilina Godotamo akona:nikamiya:, Mosesete dolamagiya: ba:ba ka:na. Ba:be komote tawakalubi kiya:tulamema:ne amia:no temetemete a:wibui."

Ya:suti Alaholohodawa Gawadubuino Okodawa Da:hiduimiya:
Luk 7.1-10

5 Ba:bene Ya:suti Kapeniyama habamo da:tuya: Lomanapino eta alaholohodawa gawadubuti ebetamo pete ebe petoemeholo na:pegoemiya:,
6 "Kodawa, naeno okodawa genamalo ko tawetawa:go watita, ebe ape kodakoda temetemete umita."
7 Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, "Wadiyala, na pete ebe kopihiduimima:nemo."

8 Alaholohodawa gawadubuti tabo ba huiya na:goiya:, “Ao, Kodawa, eba
ka:naha:. Na hido lumagiha: ama:le naeno genamamo pa:pa:gama:. Huiy-
atiya na niya:tawutamo, ama:le genamamo peheno tabo dito da:goemena:,
naeno okodawate hibinomolo kohidoma:ne.
9 Mabu na atumu alaholohopino koko gawadubuino hopodawama: ba
eda:na ibino tabamo a:papamiwatanakomo, ba:gala atu tetelo naeno ala-
holohopa:te naeno umi ipuwalo pola:na. Ibi ipuwalo nale eta da:kiyamemo,
‘Ama: na:toa!’ ebete ba:bo kotoma:ne. Ba:gala eta da:kakiyamemo,
‘Ama: na:pa:!’ ebete ba:bo kopema:ne. Atumu nale naeno huiyaha:
okodawa da:kiyamemo, ‘Ama: ba:moe komo nododa:!’ ebete ba:be komo
kododima:ne. Ba:bema: Kodawa, wadiyala ama: tabote na:gaa: naeno
okodawate kohidoma:.”
10 Ya:suti ba:be tabo duliya: ebete na:la:wiya:, ba:bema: ebe
da:ta:matutiya: ba:bi tawakaluba:tamo na:goiya:, “Na la:tamo hibinomolo
goemo, na Isalaela tawakalubi hiliyonomo ipuwalo ba:mako lumagino
hibima: midi komo a:kuma:lemo!
11 Nale la: begoelamemata, hiliyonomo tawakaluba:te ba:moe hopo
konomoeno hapuhapuni pelameholete, iba:te A:ibalahamako, Aisa:keko,
ba:gala Ya:ikoboko iba:go kapimilo Ko Gawadubu Godokono poko habalo
kopepola:nama:na:.
12 Huiyatiya komo la: Yu tawakalubi Godote la: du ipuwamo
kopiya:hekema:na:ta, ba:be du ipuwalo la: lalo ba ikilame konomamo
kihimima:nemata.”
13 Ba:bene Ya:suti alaholohodawa gawadubutamo na:goiya:, “Mabu
ama:le na hibima: a:midina:ta, ba:bema: ama: tote amia:no okodawa
na:numiya:, ebete a:hido.” Ba: hibila, ba:ba tetenomolo Ya:suti ba:be tabo
ba goita okodawate ba:bo hiduya:.

Ya:suti Pitakono Moto Kakidubu Da:hiduimiya:
Mak 1.29-31; Luk 4.38-39

14 Ba:ba tetelo Ya:suti Pitakono genama guamo nodolote ebeno moto
kakidubu ba:bo numiya:, ebete ape koe tawetawa:go watitiya:.
15 Ba:bene Ya:suti ba:be kamenoeno kokoto dologimiya:, tawetawete
ebegodone ba uluhuku ebete mahigate Ya:suku mabuma: baa: okalimi oko
ba:bo tupuimiya:.
16 Ba gapogapohona habaluba:te hiliyonomo kuba gobogobagopi
Ya:sutamo ba:bo magaheleniya:, ba:bene ebete tabo olamagi kapiyamo
kuba gobogobo iba:godone ba oelamena komo temetema:gopi hiliyonomo
atumu ba:bo kahiduilameniya:.
17 Ba: hibila, Ya:suti ba:makomako hidohido komo tawakaluba:tamo
ododilinakui, Godokono ukui hawakalimidawa Aisayate da:goiya: ba:be
tabote hibima: keda:ma:, iyo, ba:be dawate ya:lo tetelo tabo ba:ma ka:na
goiya:, “Ebete aeno temeteme ba:gala tawetawe kuwatea:mema:ne.”

Ukui Netewago Ya:suku Ta:mata Modoboha:
Luk 9.57-62

18 Eta hegelalo komo tawakalubi hiliyonomate Ya:suku
danataguma:diguya:, ebete ba:be komo umiti ebe ta:matapi na:goelamiya:,
“A bobo hapuamo kona:hiwaliya:.”
19 Ba:ba tetelo Godokono Tutumu iya:tulamedawa etate pete ebe-
tamo na:pegoiya:, “Iya:tulamedawa, ama: kebamo da:tomena:, nale ama:
ba:bamo kota:matama:nemata.”
20 Huiyatiya Ya:suti ebeno tabo uliti na:goiya:, “Hiya:, ama: dopamo
ba:moe eta komo hidamo nemalagidola. Tumu gahagahoeno laha bahi

haka gugu ba:pola:lama:na ba:gala holaholate ibino genama etemote-
honaka, huiyatiya na Tawakalubino Naniwi* naeno wata bahi puliyala.”
21 Ba:bene eta ta:matadawate na:goiya:, “Kodawa, wadiyala na dopamo
tote, naeno kadele nabiwiti da:hoemene, nale ebe bobamo nihatete na
galane ama: kota:mahema:nemata.”
22 Ya:suti ebetamo na:huiyuya:, “Ao, ama: ka:lonomo na na:ta:mahena:,
huiyatiya wadiyala ha:laha tawakaluba:te ibi ha:kiya ibino ha:lahapi
bobamo na:miya:ta:mena:.”

Ya:suti Gogo Da:tatabuiminiya:
Mak 4.35-41; Luk 8.22-25

23 Ba:bene gapogapo tete ba tatalina Ya:suti boga:mo da:nihitiganiya: ebe
ta:matapa:te eba:go kapimilo nepalaganiya:.
24 Iba:te boga:mo ololonate da:tolameniya: ba:ba tetelo ko gogonomote
ba pena koko gawiyate mahila:halenate boge guamo beya ba:bo pehamina-
haniya:, huiyatiya Ya:suti boge gulu u bewataniya:.
25 Ba:bema: ta:matapa:te ebetamo pelamenate ebe ba pemodoetena
ba:bo pega:lameniya:, “Kodawa, aeno ka:ka: na:mula:lea:ma:! A ba:
koha:lahama:nema:!”
26 Ya:suti huiyatiya na:goeniya:, “La: badama: ka:toletolehonama? La:eno
hibima: midi komo hegehegenomola!” Ba:ba tetelo ebete mahiganate huhu
ba:gala gawiya na:kiyahalameniya:, “La: na:tatabahala:!” ba:bene bobote
tatabanomoma: ba: dito eda:niya:.
27 Ba:ba tetelo ibi hiliyonomate ba hanohanohona na:ga:laniya:, “Moe ke-
bako dubula:ka:? Huhu ba:gala gawiya iba:te ebeno tabo uliti a:papamila:!”

Ya:suti Gadala Habanapi Kuba Gobogobagopi Dubu Netewa Da:hiduilamiya:
Mak 5.1-20; Luk 8.26-39

28 Ba:bene eta hegelalo Ya:suti bobo hapuamo na:hiwate Gadala haboeno
hopamo nuluhukuti, hakamo ba nodolo kuba gobogobagoeno dubu nete-
wapa:te eba:go ba:bo paluguya:. Ba:bi dubu netewapa:te ha:laha tawakalu-
bino bobo habalo emedenama: ba:gala ibi helohelonomola, ba:bema:
tawakaluba:te ba:be gabodo wapata:lame koamo toletolehonama:. Ba:
hibila, ba:be hopo tawakalubino komo ba:ma ka:nala, iba:te iya:ha:midale
nakola haka ba aligili hiya:hiya: bobo ba:bo ododilinakuya: iba:te ibino
ha:laha tawakalubi miya:tenoma:.
29 Ba:moi dubu netewapa:te Ya:suku dumiya: ba:ba tetenomolo iba:te
ga:ga:lo na:ga:luya:, “Ama: Godokono Gudulata! Ama: atamo bada komo
na:kododiomena:? Godokono kuba huiya ikalame tete peheno, ama:
dopamo a alukuima: ka:pa:wa?”
30 Ba:ba tetelo ibi tamelo dabihole goegoe hiliyonomate nala:go wap-
ata:lamitiya:,
31 ba:bema: kuba gobogobagopi dubate Ya:suku toemeholo na:ga:luya:,
“Ama: a ba:moi dubagodone oea:mema: ubi dihatita, wadiyala ama:le a
goegoa:tamo noea:ma:.”
32 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Na:tolama:la:!” Ba:ba tetelo iba:te
dubagodone ikuliti goegoa:tamo ba:bo nogomuya:, ba:bema: ba:bi goegoa:te
haka hununi pulila:hate iya:ha:midale hakane da:negudiya:, beyamo nulu-
luhuliti ibi hiliyonomate ba: dito neha:lahuya:.

---

* **8:20:** Tawakalubino Naniwi ba: Ya:sukunu mahilo etala. Ebe ba: tawakalubi hiliyonomoeno Naniwila, atumu Godoko ba: aeno Nabiwila.

33 Ba:ba tetelo Ya:suti kuba gobogobagopi keba ka:na ka:hiduilamiya:,
goegoe ulamepi dubate ba:be komo umiti ibino habamo pulila:hate
tawakalubi hiliyonomo ba:bo nikiyalamiya:.
34 Ba:bene habalubi hiliyonomate Ya:sutamo pelamete, iba:te ebe
da:pumiya: ebe na:pega:lamiya: ebete ibino hopo miya:pate kotoma:.

9

Ya:suti Ape Kodakoda Temetema:goeno Dubu Da:hiduimiya:
Mak 2.1-12; Luk 5.17-26

1 Ba:bene Ya:suti boga:mo ololote bobo hapuamo na:hiwate ebeno emede
haba Kapeniyamamo dito nuluhukuya:.
2 Ba:ba tetelo tawakaluba:te ape kodakoda temetema:goeno dubu talata-
lago agatuya:, ba:bene Ya:suti ibino hibima: midi komo umilamete ebetamo
na:goiya:, "Naeno mabulubi, ama: na:kalakala! Godote amia:no kuba
egebolemete adodoholema:ta."
3 Huiyatiya komo Godokono Tutumu iya:tulamepa:te ba:be tabo uliti ibi
ipuwalo tabo ba:ma ka:na ga:lutiya:, "Ba:moe dubuti awagalo kuba tabo
begoe Godokono holoholo hapulu!"
4 Iba:te ibino tepo ipuwalo da:ga:luya:, Ya:suti iya:tawate iba:tamo
na:goiya:, "Mabu keka: la:eno tepo ipuwalo ba:moi kuba komo demalagi-
dolitama?
5 Ba:moe tabo kodakodala:ka: nale goema:, 'Godote amia:no kuba ege-
bolemete adodoholema:ta?' O ba:moe eta tabo goema: kodakodala:ka:,
'Ama: mahigate na:toa?'
6 Ba:bema: nale la: kiya:tulamema:nemata na Tawakalubino Nani-
wigodolo helo bitana ba:moe hopo konomolo tawakalubino kuba egebole-
lamete kadodoholelamema:." Ba:bene Ya:suti temetema:goeno dubutamo
na:goiya:, "Ama: mahigate, tilo mokopa:midate genamamo na:toa."
7 Ba:bema: ba:be dubuti mahigate ebeno genamamo dito tuya:.
8 Ba: hibila, tawakalubi hiliyonomate ba:be komo umiti ba hanohanohuta
Godokono mahilo hunamo ba:bo adipatiya:, mabu ibino holoholo hapulu
ebete Ya:suku ipuwado ebeno helo konomo a:hawakalimiya:.

Ya:suti Ma:tiyuku Da:ka:miya:
Mak 2.13-17; Luk 5.27-32

9 Ya:suti ba:be genamane uluhukuti ba petonato eta dubu ba:bo numiya:,
ebeno mahilo Ma:tiyutila, ebe ta:kese uwatedawala, ebete ebeno oko habalo
lutiya:. Ba:ba tetelo Ya:suti ebetamo na:goiya:, "Ama: na na:ta:mahena:,"
ba:bene ebete mahigate Ya:suku na:ta:matuya:.
10 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:go Ma:tiyukunu genamalo baa: ba
nahuta, komo hiliyonomo ta:kese uwatepi ba:gala Godokono Tutumu Tabo
uwateha:pi iba:te pelamete iba:go pepola:nuya:.
11 Ba:ba tetelo komo Pa:lisi kapiyuimipi dubate ba:be komo umiti ebe
ta:matapa:tamo na:ga:luya:, "La:eno iya:tulamedawate ta:kese mani ha:da
amiholo uwatepi ba:gala Godokono Tutumu Tabo uwateha:pa:go baa:
badama: ka:nanako?"
12 Ya:suti ba:be tabo uliti na:goiya:, "Hidohido tawakaluba:te dogetatamo
a:katolama:mena:, huiyatiya tawetawa:gopa:te kotolamema:na:.
13 Iyo, puya:te ha:kiya da:ga:lana, 'A hidohido tawakalubila,' na
ba:bakobako tawakalubi uwatema: kapiya:ha:. Na huiyatiya kubakuba
tawakalubi kapiya uwatema: piya:mo, iba:te na kota:mahenema:. Ba:bema:

wadiyala la: ba:moe Godokono Buka taboeno ipuwa na:nohowada:la:, ‘La:
natamo hawa:goeno ilina dito akapikanama:la:, na ubihinola. Huiyatiya na
ubila la:eno tepo ipuwalo malemale komo umi.’ ”

Godokono Oko Owatima: Baa: Nahaheno Pola:na Komo
Mak 2.18-20; Luk 5.33-35

14 Ba:bene komo Yonekono ta:matapa:te Ya:sutamo pelamete ebe
na:palatediya:, “Mabu keka: a ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi a hiliyonomate
hiya:hiya: tetelo baa: nahaheno da:pola:nanakoma: Godokono oko owa-
tima:, huiyatiya ama: ta:matapa:te baa: nahaheno a:kapola:nala:?”
15 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Dubuti kamena da:lawemene, ba:ba
tetelo ebeno mabuluba:te poko habalo tepo menemena:go dito
ba:ka:pola:namena:? Ao, wadiyaha:! Iba:te eba:go poko baa: kapimilo
konahama:na:. Huiyatiya kamena uli lawe dubuti ebeno kamena eta
habamo magata tete ba: na:pe, hibila, ba:ba tetelo ebeno mabuluba:te
ibino tepo temeteme komoma: baa: nahaheno kopola:nama:na:. Ba:bema:
numa:la:, ka:lo ba: la:eno kalakalago baa: naha tetela mabu nale la:go
bemedenamo.”

Pakala Emede Komo Ba:gala Uli Emede Komo
Mak 2.21-22; Luk 5.36-39

16 Ba:bene Ya:suti tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Lumagiti uli kaliko
hapu pakala kalikoeno bolagala:mo a:kakohomehamene, mabu kaliko
ukula tetelo ba:be uli kaliko haputi pakala kaliko kanagiya:midalema:ne,
ba:bene bolagalete konomoma: keda:ma:ne.
17 Ba:gala atu gabodo eta lumagiti pakala gautu-goe tama kalila:mo
uli gao beya a:kahaminamene, mabu uli gao beyate pakala gautu-goe
tama kalili ka:na:ta:pumima:ne, ba:bene gao beyate hakamo ka:ka:la:te
gao beya ba:gala kalili ibi netewate kapiya tetelo kokubakubahama:na:.
Ba:moe mabuma: iya:tawadawate uli gao beya uliuli tama kalili kapiyamo
na:haminahanakamene, gao beya ba:gala kalili iba:te tete ga:ga:lo hidamo
kopola:nama:.”

Yu Watodawa Dubuti Ya:suku Da:toemehuya: Ebeno Bohele Kohiduimima:
Mak 5.21-23; Luk 8.40-42

18 Ya:suti ba:moe tabo iba:tamo ba olamagita, Yu watodawa dubuti
ebetamo pete pupamo pemedete na:pegoiya:, “Naeno bohele ka:ma:nomo
hoe, huiyatiya ama: pete amia:no kokoto ebetamo da:pemowatilamemena:
ebete hoene gala kakamahigama:ne.”

Hawi Ka:ka:la: Temetema:goeno Kamenate Ya:sukunu Kaliko Dologiya:
Mak 5.24-34; Luk 8.42-48

19 Ba:bema: Ya:suti mahigate ebe ta:matapa:go ba:be ko dubu ba:bo
ta:matuya:.
20 Ba:ba tetelo eta kamena 12 gogo tetelo hawi ka:ka:la: temetemete
duminami, ebete Ya:sukunu gala hapuni pete ebeno kaliko ba:bo pologiya:,
21 mabu ebete nemalagidoluya:, “Nale ebeno kaliko dologimo, nale
kohidoma:nemo.”
22 Ya:suti ohobigate ebe dumiya: ebetamo na:goiya:, “Kamena, ama:
na:kalakala! Amia:no hibima: midi komote ama: a:hiduima:ta.” Ba:ba
tetenomolo ba:be kamenoeno temetemete ba:bo wibomiya:.

Ya:suti Yu Watodawa Dubuino Bohele Hoene Dadipatiya:
Mak 5.35-43; Luk 8.49-56

23 Ba:bene Ya:suti Yu watodawa dubuino genamamo pete hoe bohele
la:mema: pa:lola: da:moleholitiya: ba:bi dubu ba:gala tawakalubi hiliy-
onomo ba:bo pulamiya:, iba:te howele konomago pola:nuya:.
24 Ba:bema: ebete ibi na:goelamiya:, “La: hiliyonomo genama guni
nikula:la:. Bohele deha:poto kahaa:kaha:, ebete u bewatita.” Huiyatiya ibi
hiliyonomate ebe na:walitiya:.
25 Ba:ba tetelo Ya:suti tawakalubi genamane poelamete bohelete
da:kapitanuya: ba:be habamo na:pa:gate ebeno kokoto da:nelawemiya:
ebete ba:bo mahiguya:.
26 Ba:bene ba:be hanohano komoeno tabote ba:be hopo konomamo ba:
dito tuya:.

Ya:suti Baidi Tamiholame Dubu Netewa Da:hiduilamiya:

27 Ya:suti ba:be haba miya:pate ba tonato, baidi tamiholame dubu
netewapa:te ebe ba ta:matanato ibulunomamo ba:bo nega:lapatiya:,
“Da:ibidikono Hogo! Ama: a na:malemalea:tea:!”
28 Ba:bene Ya:suti eta genama guamo nodolote ba:bi baidi tamiholame du-
bate atu genamamo da:kanodoluya: Ya:suti ibi nalateda:liya:, “La: hibima:
na:ka:midiutama, nagodolo helo bitana la: kohiduilamema:?”
Iba:te tabo ba huiya na:ga:luya:, “Iyo, Kodawa, ama:godolo helo bitana.”
29 Ba:ba tetelo Ya:suti ibino baida:mo ebeno kokoto ba emowatilame
iba:tamo na:goiya:, “Mabu la:le na hibima: a:midinimata, ba:be mabuma:
nale la:eno baidi kohiduilamema:nemo.”
30 Ba:bene ibino baiditi da:hidohidoholamiya:, Ya:suti ibi koamo kiya-
halamelo iba:tamo na:goiya:, “La: ba:moe komoma: komo tawakalubi
akakiyalama:la:!”
31 huiyatiya iba:te tote ba:be hopo konomamo Ya:sukunu komo ba:bo
nikiyahuya:.

Ya:suti Tabo Olamagiha: Dubu Da:hiduimiya:

32 Ba:bene ba:bi dubu netewapa:te ba tuta komo tawakaluba:te eta dubu
Ya:sutamo ba:bo magatuya:, mabu ebe tabo olamagiha: kuba gobogoba-
goenola.
33 Ba:ba tetelo Ya:suti ebegodone kuba gobogobo doemiya: ebete tabo
olamagi ba:bo tupuimiya:, ba:bema: hiliyonomo tawakaluba:te ba:moe
komo umiti hanohanoholo na:ga:luya:, “A Isalaela hopolo ba:mako komo
kuminakuiha:!”
34 huiyatiya Pa:lisi kapiyuimipa:te na:ga:luya:, “Ebete kuba gobogoboeno
Kodawoeno heloamo oelamenako, Godokono heloamoha:!”

Ya:suti Ebeno Malemale Tawakaluba:tamo Da:hawakalimiya:

35 Ya:suti Yunapino koko ba:gala hegehege habahabado da:petonakui,
ba:ba tetelo ebete ibino hiya:hiya: baidi ibubulamehole genamalo ibi
ba iya:tulame ebete Godokono Ko Gawadubu komoeno Hido Tabo
iba:tamo ba:bo olamaginakui, ba:gala ebete ibino hiya:hiya: temetema:gopi
akahiduilamenakui.
36 Ba:bene eta hegelalo ebete hiliyonomo tawakalubi ulamete ebeno
tepo ipuwalo konomamo malemalelatelitiya:, mabu iba:te ukui bilibilima:
ba:gala heloha:ma: eda:hutiya:, sipi-goegoa:te ulamedawaheno keba ka:na
kemedena ba:ba ka:na.
37 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, “Godokono pali ipuwalo
kona hiliyonomo ba: a:kodakodahui, huiyatiya wakalami okopi hiliyoha:,

38 ba:bema: la: pali namutudawatamo toetoe tabo na:ga:lala:, ebete komo okopi pali ipuwamo kopoelamema:ne hidohido kona nahoeno kopewakalamiholema:.”

10

Ya:suti Ebeno 12 Oelamepi Dubu Da:ka:lamiya:
Mak 3.13-19; Luk 6.12-16

1 Ba:ba tetelo Ya:suti ebeno 12 ta:matapi dubu ebetamo ka:lamiti iba:tamo helo ba:bo ikalamiya:, iba:te tawakaluba:godone kuba gobogobo konoelamema: ba:gala hiya:hiya: temetema:gopi konihiduilamema:.
2 Ba:moi ba: Ya:sukunu 12 oelamepi dubuino mahilola.

Dopo dubu ba: Saimonotela, ebeno eta mahilo Pitate, ba:gala ebeno ekawi A:ndulutila.

Sebedikono gugudi Ya:imesiko ba:gala ebeno ekawi Yoneko.

3 Pilipiko, Batolomuku, Tomasiko, ba:gala Ma:tiyuku, ebe ta:kese uwatedawala.

A:lapiyasikono gudu Ya:imesiko, Ta:diyasiko,
4 ba:gala Saimonoko. Ba:moe eta Saimonoko ubila kapela Loma gabomani tawakaluba:go ba alaholo iba:te ebeno Ka:inane hopo ba:bo komiya:pama:.

Ba:gala kuititidawa ba: Keliyotanapi Yudasitila, ebete galane tetelo Ya:suku anakapumipi bowalubiliya:.

Ya:suti 12 Ta:matapi Dubu Doelamiya:
Mak 6.7-13; Luk 9.1-6

5 Ya:suti ba:moi 12 dubu ba oelame ibi na:goelamiya:, “La: Yuha:pa:tamo akatolama:la:, ba:gala Samaliya hoponapa:tamo akanikula:la:.
6 Huiyatiya la: Isalaela hopolo demedehona ba:bi Yu tawakalubi kapiyatamo na:tolamiya:la:, iba:te tumamo dalatidiholiya: ba:bi sipi-goegoe keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na bemedena.
7 Ba:bene la: ba tolame ba:moe tabo kapiyate nolamagiminatuya:la:, ‘Godokono Ko Gawadubuma: eda: tete tatalila.’
8 Ba:gala la: ba:bolo tawetawete dulamena ba:bi tawakalubi na:nihiduilamenakuya:la:, kuitikuita:gopi ibi atumu. Ba:be atu tetelo ha:lahapi hoe ipuwane na:wadiya:paa:latelenakuya:la: ba:gala kuba gobogobo tawakaluba:godone noelamenakuya:la:.
“Ba: hibila, hiliyonomo tetelo Godote ebeno hidohido komo la:tamo malemalelo dito ikalamenakata, ba:bema: wadiyala la: komopi atu malemale komago nowalubilinakuya:la:.
9 Ba:bema: la: ba tolame koko mani kuiha ipuwamo akamiya:ta:la:, ba:gala hegehege mani atumu akawatala:.
10 Gabo tetelo la: kapiyakapiya ilina na:pupuliya:la:, komo akuwata:la:. Ba:gala la: ilina miya:teno hika, nato ilina, ba:gala kuku atumu akuwata:la:, mabu habaluba:te hido okodawoeno modoboha: komokomo ba:bolo na:modobuilamelemenakamena:.
11 “La: eta habamo nikuliti hido emede lumagi nohowaditi da:numima, ebeno genamamo nalehawaminate ebegodolo nemeda:tepate galane ebeno

genamane eta hopamo kakatolamema:nemata, iyo, la: eta genamane eta genamamo eba ka:na akanewagela:la:.
12 Ba:gala la: kebe genamamo da:nalehawaminama, wadiyala la: ba:be genamanapa:tamo nolata tabo ba:ma ka:na na:nega:luya:la:, 'Godokono kalakalate la:godolo nitanamene.'
13 Ba:bema: ba:be genamanapa:te la: kalakalago uwatete la:eno tabo dulimina:, Godokono kalakalate iba:godolo hibilo kitanama:ne, huiyatiya iba:te la: uwateheno, la: nolata tabo da:ga:lama ba:be taboeno hibi komote ba:bolo a:kitanamene.
14 Ba:bene kebe tawakaluba:te la: kalakalago uwateheno, la: ba:be genamane o habane ba tolame la:eno natoeno puhulu na:moda:midatepaliya:la:. Ba:moe komote ibi kiya:tulamema:ne, Godokono tete ba: na:pe ebete ibino komo kopanagilamelelamema:ne.
15 Na la:tamo hibi tabo begoemo, Godote tawakalubino komo danagilamelelamemene, ba:be Ko Hegelalo ebete ba:moi habaluba:tamo kuba huiya konomo kikalamema:ne. Ba:ba tetelo ebete Sodomo ba:gala Gomola habaluba:tamo* kuba huiya ba ikalame malemale nanekela:mo kohawakalimima:ne, huiyatiya hibila, ebete malemale a:kihata:mene la: uwateha:pa:tamo."

Koko Temetema:te Pelamema: Ya:suti Da:goiya:
Mak 13.9-13; Luk 21.12-17

16 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "La: nulia:la:! La: sipi-goegoe keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala, nale la: helohelo gahagahoeno kapiyuimi ipuwamo oelamemata. Ba:bema: puya:te la:go alaholohopima: deda:hana, la:le iba:go ba nepola:na wadiyala la: mulunomo ukuia:go nemalagidoleniya:la:, ba:gala atu tetelo tatabanomoma: ba eda:ha temeteme eta lumagitamo akikamenakala:.
17 La: hidamo, mabu kubapa:te la: heloamo uwatete tabo anagiya:mida habamo komagatalema:na:ta, ba:gala Yunapino baidi ibubulamehole genama gulu iba:te la: giya:pa:pa:mo ka:na:miga:latilima:na:ta.
18 Iba:te la: na mabuma: hiya:hiya: koko gawadubuino holoholo hapuamo heloago da:magatalemena:, ba:ba tetelo la: naeno Hido Tabo iba:tamo ba:gala Yuha:pa:tamo kolamagimima:nemata.
19 Ba:gala iba:te la: tabo anagiya:mida habamo da:magatalemena:, ba:ba tetelo la:eno ga:la komoma: aka-ukuibilibilihala:, ba:ma ka:na, 'Na bada tabo na:ka:goemo? Ba:gala na tabo keba ka:na na:kolamagimo?' Tete da:pemene Godote ebeno tabo komokomamo la: kowalubilima:na:ta,
20 mabu la: ha:kiya a:kolamagima:mata, la:eno Nabiwi Godokono Gobogobote la: ipuwado kolamagima:ne.
21 "Ba:ba tetelo naniwiti ekawi hoea:mo koemema:ne, ba:gala atu gabodo ekawiti naniwi kanakapumima:ne. Iyo, dubuti ebeno gudu ba: atumu kakamitima:ne, ba:gala guguda:te maubahalete ibino menokobi nabi hoea:mo koelamema:na:.
22 Ba:bene na mabuma: tawakalubi hiliyonomate la:tamo komaubahalema:na:, huiyatiya kebe lumagiti temeteme ipuwalo kodakodalo utiti kuitita:mo da:nuluhukumini, Godote ebeno ka:ka: komula:mema:ne.
23 Ba:bema: iba:te la:tamo temeteme dikalamemena:, ba:ba tetelo la: huiyatiya eta habamo nalahutihuya:la:. Na la:tamo hibi tabo begoemo,

---

* **10:15:** Buka ka:lamiholedawa, ama: Sodomo ba:gala Gomola habanapino komo iya:tawama: dewagelemena:, wadiyala ama: Tupuilamehole Mabu 18.16–19.29 numiya:.

la: Isalaela hopoeno haba hiliyonomolo oko ba nowatiho ba:bi oko upula:leheno Tawakalubino Naniwiti ba:bo kopuluhukuma:ne.

24 “Numa:la:, tawakalubino umi ipuwalo sikulu guduino iya:tawa komote ebeno iya:tulamedawoeno iya:tawa kagogolonaha:, ba:gala okodawoeno helote ebeno oko namutudawoeno helo a:kagogolale.

25 Ba:bema: wadiyala sikulu guduti ebeno iya:tawa ipuwalo ebeno iya:tulamedawa keba ka:nala:ka: ba:bakoma: na:keda:mene, ba:gala okodawate ebeno oko ipuwalo ebeno namutudawa keba ka:nala:ka: ba:bakoma: na:keda:mene. La: nulia:la:! Iba:te na genama namutudawa kuba gobogobo Biyesibulu mahilamo a:ka:namiya:, ba:bema: galane iba:te atumu la: naeno ekaki kuba mahilamo koka:lamima:na:ta!”

La: Poko Na:ka:tolemeonama
Luk 12.4-7

26 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Ba:bema: ba:bi helohelo dubu akatolelama:la:. Kebe ihilatehole komate da:pola:na galane tetelo Godote kohawakalilamema:ne, ba:gala awalelahale komate da:pola:na galane tawakaluba:te kulameholema:na:.

27 Ba:bema: nale du tetelo la: da:kiyalamenakoma, la:le huiyatiya alo tetelo nolamagiminakuya:la:, ba:gala la: nagodone ganalo dulihonakoma, ba:bi komokomoma: la:eno tabo madodo ba adipate tawakalubi hiliyonomatamo na:hawakalilamenakuya:la:.

28 La: ape anakapulame iya:tawahapi akatolelama:la:. Iba:godolo helo puliyala tawakalubino gobogobo anakapulamete Koe Habamo iya:hekema:. Huiyatiya la: Godoko kapiya na:tolemenala:, mabu ebegodolo helo bitana tawakalubino ape ba:gala gobogobo Koe Habamo kapimilo iya:hekema:.

29 Numa:la:, tawakaluba:te netewa de holahola kapiya toea mana:mo uwatema: ga:lanaka, ba:bi holaholoeno ka:ka: kokoha:, huiyatiya la:eno Nabiwi Godote ba:bako hegehege holahola ba emalagidolena, ebete modobo tabo goeheno ibi ipuwalo eta kapiyate a:kahaa:mene.

30 Ba:gala hibila, la:eno watoeno hinibo hiliyonomo Godote ya:lo tetelo a:ka:lamiholiya:, iyo, la:eno hiya:hiya: komo ebete iya:tawanomola.

31 Ba:bema: la: ukui bilibilima: akeda:hala:. Ebeno malemale holaholatamo hibilo bitana, huiyatiya ebeno malemale la:tamo konomoma: eda:te emedena tetelo bitanamene!”

Tawakalubino Holoholo Hapulu Ya:suku Hawakalimi Komo
Luk 12.8-9

32 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Kebe lumagiti hawakala da:goemene, ‘Na Ya:suku ta:matadawala,’ na ba: atumu Nabiwi Godokono holoholo hapulu kogoema:nemo, ‘Ba:moe lumagi ba: naeno ekawila.’

33 Huiyatiya kebe lumagiti na iya:tawaha:ma: da:goemene, na ba: atumu Godotamo ebe iya:tawaha:ma: kakagoema:nemo.”

Ya:suti Tawakalubino Alaholo Mabuma: Eda:na
Luk 12.51-53; 14.26-27

34 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “La: na:kemalagidolutama nale ba:moe hopamo gelebadi adahema: pe? Ao, na tawakaluba:tamo gelebadi ikalamema: kapiya:ha:, na alaholo gili ikalamema: piya:mo.

35 Numa:la:, naeno tabo komokomoma: anagiya:mida komote tawakalubi ipuwalo kuluhukuma:ne. Ba: ba:ma ka:na anagiya:mida komote dubu ba:gala ebeno nabiwi ibi ipuwalo kitanama:ne, ba:gala bohele ebeno

menokago ibi ipuwalo kitanama:ne, ba:gala kamena ebeno awino menokago ibi ipuwalo kitanama:ne. Iyo, na anagiya:mida komo tawakaluba:tamo ikalamema: piya:mo,

36 ba:bema: hibila, na mabuma: dubuino genamanapa:te eba:go kalaholohoma:na:.

37 “Ba:bema: kebe lumagiti ebeno nabiwi ba:gala menoko konomamo ba emalagidole na nanekela:mo demalagidolonena, ba:be lumagiti naeno oko owatima: a:kamodobamene. Ba:gala kebe lumagiti ebeno gugudi konomamo ba emalagidolena na nanekela:mo demalagidolonena, ba:be lumagiti naeno oko owatima: a:kamodobamene.

38 Ba:gala kebe lumagiti ebeno keha pihiga aguti na ta:maheneheno, ebete atumu naeno oko owatima: a:kamodobamene.

39 Ba:bema: kebe lumagiti ebeno kateneno ubi gabodo ba to ebeno ka:ka: natamo damawada:mene, ebeno ka:ka:te kalatidima:ne, huiyatiya kebe lumagiti ebeno ka:ka: na mabuma: datutimini, ebete hibi ka:ka: kolawema:ne.”

Godogodone Hido Huiya Lawe Komo
Mak 9.41

40 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Kebe lumagiti ama: kalakalago dowalubina ebete na bowalubinina, ba:gala kebe lumagiti na dowalubinina ebete na kapiya kowalubininaha:, ebete na Oenamedawa Godoko atumu na:ka-owalubina.

41 Ba:bema: kebe lumagiti Godokono ukui hawakalimidawa kalakalago dowalubina ebete galane Godogodone ebeno ukui hawakalimidawoeno huiya konelawema:ne, ba:gala kebe lumagiti tuputupudawa kalakalago dowalubina ebete ba: atumu tuputupudawoeno huiya konelawema:ne.

42 Na la:tamo hibi tabo begoemo, ba:moi hegehegepi ipuwalo kebe lumagiti na ta:mahenedawama: deda:na, ba:be mabuma: etate gibagiba beya ebetamo dikamemene, ebete Godogodone da:lawemene ba:be hido huiyate a:kalatida:mene.”

11

Yonete Ebe Ta:matapi Ya:sutamo Doelamiya:
Luk 7.18-35

1 Ba:bene Ya:suti ebeno 12 ta:matapi iya:tulame da:wibuya:, ebete ba:be haba miya:pate Yu tawakalubino komo habahabalo ibi iya:tulama:go ba to Godokono tabo ba:bo kiyahanatuya:.

2 Ba:ba tetelo Yoneko tawakalubi beyamo wadulateledawate du genamalo ba emedena, Kelisote hidohido komo dododilinami ebete ba:bi komo ulihote ebe ta:matapi ebetamo ba:bo oelamiya:.

3 Ba:bene ibi netewapa:te Ya:sutamo da:puluhukuya: iba:te ebe ba:ma ka:na pega:lamiya:, “Ama: ba: Yonete pema: da:goi ba:be lumagila:ka:, o ale eta lumagi beka:latiminama:?”

4 Ba:bene Ya:suti huiya tabo iba:tamo na:goiya:, “La: tote la:le kebe tabo kulihutama ba:gala kebe komo kulamiutama, ba:bi komokomo Yoneko na:nega:lama:la:.

5 Baidi tamihopa:te a:la:minahala: ba:gala nato a:ta:buta:midalelamepa:te ba: na:wapata:lama:! Kuitikuita:gopa:te a:hidohidoha ba:gala galo duhulamepa:te ba: nuliha! Ha:lahapa:te hoene gala a:kamahila:hala: ba:gala awae tawakaluba:tamo Godokono Hido Tabote a:pe!

6 Ba:bema: kebe lumagiti na hibima: ba midini ukui netewama: eda:heno, ebegodolo Godokono kalakala komote bitanamene!”

7 Ba:bene Yonete da:poelamiya: ba:bi dubate ba to, Ya:suti Yonekono komoma: tawakaluba:tamo ba:bo olamagiya:. Ebete na:goiya:, “La: Yonekono komo ulihote dito hopamo da:nikulima, bada komo umima: ka:tolamiuima? Pudu kapiya huhuti dito dagegetiti, ba:be umima: ka:tolamiuima?
8 O la: hidohido kaliko pupuli dubu umima: ka:tolamiuima? Ao, la: iya:tawahala hidohido kaliko pupulihopa:te dito hopolo kemedehonaha:, huiyatiya iba:te koko gawadubuino genamalo ibino kateneno ubilo emedehona!
9 Ba:bema: la: na niya:tunama:la:, la: badama: ka:tolamiuima? Godokono ukui hawakalimidawa umima:la:ka:? Iyo, na la:tamo hibi tabo begoemo, Yonete Godokono ukui hawakalimipi hiliyonomo a:gogoli.
10 Ba: hibila, Yoneko mabuma: Godote ebeno Bukalo tabo ba:ma ka:na goiya:,

‘Nale Kelisokono dopo hapuamo
naeno tabo atadawa kopoemema:nemo,
ebete ebe dopamete
ebeno gabo kohiduimima:.’ ”

11 Ya:suti gala na:kagoiya:, “Nale la:tamo hibi tabo begoemo, tupuimi mabuni ba:ma teta:mo puluhuku ba:moe hopo konomolo da:hawakalahaliya:, ba:bi tawakalubi hiliyonomo ipuwalo Yoneko kodawanomoma: eda:na. Huiyatiya ba:ma tetene tupuimiti Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be habalo kebe lumagiti deha:potonomoma: deda:mene ebete Yoneko hibilo kogogoloma:ne.
12 Ba:moe ba: eta komola. Yoneko tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku, helohelo dubate ubila Godokono Hìdo Haba ibi ha:kiya ibino heloamo lawete ba:bamo kona:pa:la:hama:, huiyatiya iba:te a:kamodobamena:.
13 La: nulia:la:. Godokono ukui hawakalimipa:te ebeno Bukamo da:miya:tiya: ba:gala ebete ebeno Tutumu Tabo Moseseko ipuwado tawakaluba:tamo dikalamiya:, ba:be hido taboeno komote ya:lo tetelo uluhukuti, penatete Yoneko teta:mo ba:bo puluhukui.
14 Ba: hibila, Godote dopamo tabo ba:ma ka:na olamagiya:, ebeno ukui hawakalimidawa Elayako kopema:ne, iyo, Yoneko ba:moe ba:be lumagila, ba:bema: wadiyala la: ba:moe komo hibima: na:mida:la:.
15 Galagodawa, ama: hidamo nulia:!”
16 Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Na ba:ma tete tawakalubino komo kebe go tabamo na:ka:hawakalimimo? Ibi ba: kolowami habalo diya:da:mita ba:bi gugudi hegehege huiyala. Komo guguda:te komopa:tamo kaga:la, komopa:te komopa:tamo kaga:la, iba:te olowabeletihuilo ba:ma ka:na ewagelena,
17 ‘Ale poko ba ododi pa:lola: da:moleholema: huiyatiya la: ago kamoeha:, ba:gala a hoe lumagi bobamo ihatema: dewagelitama: huiyatiya la: ebe kala:mitaha:!’ Iyo, ba:ma tete tawakalubi ba: ba:ba ka:na ewagelena, iba:te Godokono okopa:tamo ubiha: tabo bega:lanaka.
18 Numa:la:, Yonete da:puluhukui ba:ba tetelo ebete helo gao beya kaninakuiha: ba:gala komo tetelo ebete baa: naheno lutanakui Godokono oko kowatima:, ba:bema: tawakaluba:te na:ga:luya:, ‘Ebe kuba gobogobagoenola!’
19 Huiyatiya Tawakalubino Naniwiti da:puluhukui, ebeno komo hiya:la. Ebete baa: a:nanako ba:gala helo gao beya a:ninako, ba:bema: iba:te ba:ma

ka:na ga:lanaka, ‘Ebeno kuba numa:la:! Ebe tumu goema: eda:te baa: konomamo nanako, ebe helo gao beya ni kodawala! Ebe ta:kese mani ha:da amiholo uwatepi ba:gala komo Godokono Tutumu Tabo uwateha:pi ibino mabulubila!’ ”

Ba:bene kuititinomolo Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Godokono hido mulu komo da:ta:matana, ba:bi tawakaluba:te ibino ododili ipuwalo ba:be mulu hibinomolo ba:hawakaliminakomena:.”

Hibima: Midiha: Habalubino Komo
Luk 10.13-15

20 Ya:suti kebe habahabalo hanohano komo hiliyonomo dododilinakui, ba:bi haba tawakaluba:te ibino kuba ukui hiya:ma: midiliti Godotamo kohobiliya:ha:. Ba:be mabuma: Ya:suti ibi koamo ba:ma ka:na kiyahalamiya:,
21 “Kolasini haba, ama: kuba huiya konomo kolawema:na:ta! Betasaida haba, ama: ba: atumu! Mabu nale la:godolo hanohano komo dododilimo, nale ba:bakobako oko Taya habalo ba:gala Saidono habalo dopamo nododiliya:tale, ba:bi Yuha: tawakaluba:te ibino kubakuba ukui hiya:ma: ba:midiliya:na:. Iyo, iba:te ibino kuba ododili mabuma: tepo temetemema: eda:hate ba:be temeteme kohawakalimima: kubakuba kaliko pupuliti hoeno puhulamo dito ba:gagahidiya:na:.
22 Ba:bema: na la:tamo na:goemo, Godote tawakalubino komo danagilamelelamemene, ba:be Ko Hegelalo ebete Taya habanapa:tamo ba:gala Saidono habanapa:tamo kuba huiya ba ikalame malemale nanekela:mo kohawakalimima:ne, huiyatiya hibila, Kolasini haba ba:gala Betasaida haba, ebete la:tamo malemale a:kihata:mene!
23 Ba:gala Kapeniyama haba, amia:no komo ba:ma ka:nala. Ama: ubila ama: ha:kiya ama: Godokono Hunu Habamo kadipatema:, huiyatiya Godote ama: Koe Habamo ka:da:nama:na:ta! Mabu nale ama:godolo hanohano komo dododilimo, nale ba:bakobako oko Sodomo habalo nododiliya:tale, ba:bi Yuha: tawakaluba:te ibino kubane ohobila:hate Godote ibi ba:kanakapulamiya:na:.
24 Ba:bema: na ama:tamo na:goemo, Godote tawakalubino komo danagilamelelamemene, ba:be Ko Hegelalo ebete Sodomo habaluba:tamo kuba huiya ba ikalame malemale nanekela:mo kohawakalimima:ne, huiyatiya Kapeniyama haba, ebete ama:tamo malemale a:kihata:mene!”

Ya:suti Tutulu Emede Komo Tawakaluba:tamo Dikalamena
Luk 10.21-22

25 Ba:ba tetelo Ya:suti Godotamo na:goiya:, “Nabiwi, ama: ba:moe hopo konomo ba:gala Hunu Haba Namutudawama: eda:nata! Na ama:tamo kalakala tabo begoemo, mabu ama: ba:moe hopoeno koko iya:tawahapi dubatamo amia:no mulu ukui ba awaminale, iya:tawaha: tawakaluba:tamo hawakalilamia:ta.
26 Nabiwi, ba: hibila, ba:moe komote amia:no ubilo puluhukui.”

27 Ba:bene Ya:suti tawakaluba:tamo na:goiya:, “Naeno Nabiwi Godote hiliyonomo komokomo naeno kokotamo a:miya:tiya: nale kulamenama:, ba:bema: ebete ha:kiya iya:tawala na ebeno Guduino komo, eta lumagiti iya:tawaha:. Ba:gala Nabiwino komo atumu, eta lumagiti iya:tawaha: huiyatiya na ebeno Guduti ha:kiya iya:tawala, ba:gala nale puya:tamo Nabiwino komo hawakalimima: ubi dihatemo, ibinomate atumu Nabiwino komo kakiya:tawahama:na:.
28 “Ba:bema: la: puya:te menemene ipuwalo demedenama, la: natamo da:pelamema nale tutulu emede komo la:tamo kikalamema:nemata.

29 Numa:la:, netewa kau-goegoa:te oko ba owatita, namutudawate ibino
abau hunamo keha pihiga ihatelamete iba:te kapimilo ba:bo kotoma:na:,
ba:bema: ama: ba: atumu, ama: ba:gala na, ale badi ba:tonakoma: oko
kowatinama:. Ba:be komo ipuwalo ama: naeno komo hidamo ba:ma ka:na
kiya:tawama:na:ta, nale mulu ba:gala tatabadawama: deda:namo. Ba:gala
ama: nagodone tutulu emede komo kolawema:na:ta,
30 ba:bema: nale amia:no abau teta:mo dihatemema, ama: ba:be keha
pihiga menemenenomoma: a:kagaa:mena:ta, ba:gala nale ilina wagatama:
dikamema ama: tutuma: kogoema:na:ta."

12

Okoha: Talona Hegeloeno Komo
Mak 2.23-28; Luk 6.1-5

1 Yu tawakalubino eta okoha: talona hegelalo Ya:suti ebe ta:matapa:go
kona pali ipuwado petolamiya:, ba:bene baa: kape komote ebe
ta:matapa:tamo da:piya:, iba:te kona nahama: kapiyakapiya kubakubadopo
ba:bo newakalamiya:.
2 Komo Pa:lisi kapiyuimipa:te ba:be komo umiti Ya:sutamo na:ga:luya:,
"Numa:, amia:no ta:matapa:te okoha: talona hegela badikanalita."
3 Ba:bene Ya:suti tabo ba huiya na:goiya:, "Wadiyala Godote ebeno
Bukamo da:miya:tiya:, la: ba:be komo nemalagidolala:. Da:ibiditamo
kuba tete da:piya:, ebete ebeno wapata:lamepa:go baa:ma: da:kapemitiya:,
ba:bene ebete bada komo kododiya:?
4 Ebete Godokono Genamamo nodolote, ba:be Genamoeno
okopa:te Godotamo da:miya:tenakui ba:be talona baa: ebete ebeno
wapata:lamepa:go a:nenahuya:. Ba:be komo ipuwalo iba:te aeno tutumu
tabo adikanaliya:, mabu tutumu tabote a biya:tua:mena a hiliyonomate
ba:be baa: naha talonala, Godotamo hawa:goeno ikamehopa:te ha:kiya
nahanaka. Huiyatiya numa:la:, Da:ibidia:te da:nahuya: Godote ba:be komo
kubama: kagoiya:ha:.
5 Ba:gala Godote ebeno Bukamo Moseseko ipuwado da:miya:tiya:, ba:moe
eta komo nemalagidolala:. Puya:te ebetamo hawa:goeno ikamehopima:
deda:hana, iba:te okoha: talona hegelalo ebe adikumino genamalo oko
dowatihonaka, ba:ba tetelo iba:te ba:be talona hegela dadikanalenaka
huiyatiya Godote ba:be komo modoboma: goena.
6 "Ba:bema: nale la:tamo goemo, Godoko Adikumino Genamoeno talona
hibilo bitana, huiyatiya nagodolo ditana ba:be talonoeno helote komo
hiya:hiya: talonoeno helo na:gogolena.
7 Godote ebeno Bukalo na:goena, 'La: natamo hawa:goeno ilina dito
akapikanama:la:, na ubihinola, huiyatiya na ubila la:eno tepo ipuwalo
malemale komo umi.' La: Pa:lisi kapiyuimipa:te ba:moe taboeno ipuwa
niya:tawahotale, na ta:mahenepa:te tuputupu komo ba ododi la: ibi
kubapima: ba:ka:ga:lana:,
8 mabu hibila, na Tawakalubino Naniwiti okoha: talona hegela namutu-
dawama: eda:namo."

Ya:suti Kokoto Hapu Hoeme Dubu Da:hiduimiya:
Mak 3.1-6; Luk 6.6-11

9 Ba:bene Ya:suti ibi miya:palete ibino baidi ibubulamehole genamamo
da:nodoluya:,
10 kokoto hapu hoeme dubuti ba:bolo na:lutiya:. Komo Pa:lisi
kapiyuimipa:te ba:bolo da:pola:nuya:, ibi ubila Ya:suku kubadawama:

koga:lama:, ba:bema: iba:te ebe nalatediya:, “Okoha: talona hegelalo teme-
tema:godawa hiduimima: talona ba:kitana?”
11 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Amia:no sipi-goete talona hege-
lalo haka gugamo da:negamene, ama: tiyolo ebe nowalubiti konuluhuku-
tima:na:ta, aba: hibila:ka:?
12 La: ba:moe komo iya:tawahala, sipi-goeno ka:ka: komote koma:
keda:naha: huiyatiya lumagino ka:ka: ba: ko komonomola. Ba:bema: aeno
tutumu tabote talona kihatea:menaha: okoha: talona hegelalo hidohido
komo ododilima:.”
13 Ba:ba tetelo Ya:suti kokoto hapu hoeme dubutamo na:goiya:, “Amia:no
kokoto na:hogamina,” ba:bene ebete kokoto da:hogaminuya: ebeno koko-
tote ba:bo hiduya:, hapulu hidoeno ditama:nuya: ba:ba ka:na.
14 Ba:be mabuma: Pa:lisi kapiyuimipa:te maubahago tolamete tabo ba:bo
nega:luya: Ya:suku kanakapumima:.

Godote Ebeno Gudu Ya:suku Hido Okodawama: Da:ka:miya:

15 Ba:ba tetelo Ya:suti Pa:lisi kapiyuimipino kuba nopo iya:tawate ebete
ba:be haba miya:pate ba: dito tuya:, ba:bene tawakalubi hiliyonomate
ebeno komo umiti ebe ba:bo ta:matuya:. Ibi ipuwalo puya:te temetema:go
da:pola:nuya: Ya:suti ibi hiliyonomo hiduilamete,
16 ibi ba:ma ka:na kiyahalamiya:, “La: naeno komoma: tawakalubi
akakiyalama:la:!”
17 Ba:bema: Ya:sukunu ododi ipuwalo Godokono ukui hawakalimidawa
Aisayate da:goiya:, ba:be taboeno hibi komote uluhukuya:. Ya:lo tetelo
ebeno tabo olamagi ipuwalo Godote ba:ma ka:na goiya:,

18 “Ba:moe ba: naeno hido Okodawala,
nale ebe dopamo a:ka:miya:mo.
Nale ebe malemalelo ba emalagidolona
ebetamo koamo na:kalakalanamo,
ba:bema: nale naeno Hido-talona Gobogobo
ebe hunamo noemete,
ba:bene ebete hiya:hiya: hopo tawakaluba:tamo
ibino ka:ka: mula:lelame komoma:
tabo kolamagima:ne.

19 “Ba:moe Okodawate olowabeletihui komo a:kiya:tawale,
ebete naeno tabo ba olamagi a:kagaa:tepahamene,
ba:gala tawakalubino holoholo hapulu
ebete tabo madodo hunamo a:kadipata:mene.
20 Puya:te heloha:ma: deda:hana
ebete iba:tamo malemala:go kotoma:ne,
ba:ba ka:na ebete balibali pudu
dito a:kadikanala:mene,
ba:gala wuiki aloeno powa deha:potoma: deda:na
ebete dito a:kaha:guma:mene.

“Ba: hibila, naeno Okodawate
hidohido komo ba ododili
Tuputupu Emede komote Kuboeno
wato kikipo kolawema:ne,
21 ba:bema: hopo hiliyonomoeno tawakaluba:te
ba:moe naeno Okodawoeno pe komo belatimina.”

Ya:suku Ba:gala Biyesibuluku Ibino Komo*
Mak 3.20-30; Luk 11.14-23; 12.10

22 Ba:ba tetelo komo tawakaluba:te eta dubu Ya:sutamo magatuya:, ba:be
dubuti tabo kolamaginakuiha: ba:gala ebe baidi tamihomela, mabu ebe
kuba gobogobagoenola. Ba:bene Ya:suti ebe da:hiduimiya:, ebete tabo
olamagi tupuimiti baidi ba:bo a:la:minaliya:.
23 Ba:bema: hiliyonomo tawakaluba:te ba hanohanohuta na:ga:lutiya:,
"Diyala, ba:moe dubu Ya:suku da: Da:ibidikono hogo Kelisotela:!"
24 Huiyatiya Pa:lisi kapiyuimipa:te ibino tabo uliti na:ga:luya:, "Ao, ebete
kubakuba gobogoboeno Kodawa Biyesibulukunu heloamo oelamenako,
Godokono heloamoha:!"
25 Ba:bema: Ya:suti ibino kuba ukui iya:tawate iba:tamo na:goiya:,
"Numa:la:, haba kapiya tawakaluba:te tetedo dadikanalemena: ba:be
habate kokubama:ne, ba:gala genama kapiya tawakaluba:te tetedo
dadikanalemena: ba:be genamanapa:te a:kemedenamena:, ibino genamate
ba: atumu kakakubama:ne.
26 Ba:bema: Saitanakono ukui ba:ma ka:nala, ebete ebeno kubakuba
gobogobo tawakaluba:godone a:koelama:le, mabu ebete ba:ba ka:na
dewagelemene ebeno oko owati helote kowiboma:ne.
27 La:le naeno komoma: na:ga:lamata, 'Ebete kubakuba gobogobo Biyesi-
bulukunu heloamo oelamenako.' Ba:be tabo da:ga:lama hibila:ka:? Ao, hi-
biha:. La:eno kapiyuimipa:te kubakuba gobogobo doelamenaka, ba:be helo
iba:tamo pote kikalamenako? Ba: Godotela, Saitanateha:! Ba:bema: la:eno
kapiyuimipino hido ododi komote la:eno kuba ukui behawakalimina.
28 Ba:moe komo ba: hibila, nale kubakuba gobogobo Godokono Gobo-
goboeno heloamo oelamenakomo, ba:bema: wadiyala la: ba:moe komone
kiya:tawahama:nemata, Godokono Ko Gawadubu tetete la:tamo ba: a:pe.
29 "Numa:la:, Saitanako ba: eta helo dubu keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala,
ba:gala ebete pilolo duwatiya: ba:bi tawakalubi ba: ebeno genamoeno
ilinala. Ba:bema: tawakaluba:te ba:mako helo dubuino genamamo ogomote
ebeno ilina uwatemema: ubi dihatemena:, iba:te dopamo ebe hala:mo
matuhumihote ba:bene ebeno ilina ba:bo kuwatemema:na:.
30 "Ba: hibila, kebe lumagiti na owalubinihino ebete naeno alaholo-
dawama: eda:na, ba:ma ka:na ebete tawakalubi kapiya baha:mo maga-
helema: nago oko owatihino huiyatiya ibi hiya:hiya: oelamenako.
31 Ba:bema: nale la: begoelamemata, tawakalubino hiya:hiya: hiliyonomo
kuba komo Godote egebolelamete adodohole iya:tawala, ba:gala kebe
lumagiti Godoko ubiha:ma: da:goemene, ba:be kuba tabo komo Godote ege-
bolemete kadodomema:ne. Huiyatiya kebe lumagiti Godokono Gobogob-
oeno ododi komoma: kubama: da:goemene, Godote ba:be kuba egebolemete
a:kadodoma:mene.
32 Ba:bema: kebe lumagiti Tawakalubino Naniwino komoma: duhimi tabo
dolamagimini, Godote ebeno kuba egeboleme iya:tawala, huiyatiya kebe
lumagiti Godokono Gobogoboeno oko owati komoma: duhimi tabo dola-
magimini, Godote ba:be kuba egebolemete a:kadodomenamene, emedena
emedena tetelo ebeno kubate bitanamene."

Keha Ba:gala Ebeno Gao
Luk 6.43-45

33 Ya:suti tabo moga:melo gala na:kagoiya:, "Naeno gao keba ka:nala:ka:?
La: keha hidoma: da:ga:lanakoma ba:be kehoeno gao ba: hidohidoenola,

* **12:21:** Biyesibuluku ba: Saitanakono eta nopodawala, ebete Yu tawakalubino hopolo Saitanakono hopodawama: eda:nami, atumu Tabo tawakalubino hopolo Galega:ko bemedena.

huiyatiya la: eta keha kubama: da:ga:lanakoma ba:be kehoeno gao ba:
kubakubala. Iyo, ba: hibila, la: hiya:hiya: kehoeno gao ibino holoholamo du-
lamema la: ba:bo kiya:tawahama:nemata ibi ipuwalo kebe gaote nahama:
hidohidoma: keda:hana.
34 Pa:lisi kapiyuimipa:la:, la: ba: bu kalulata! La:eno tepo ipuwa
kubanomoma: ba eda:hana hido tabo keba ka:na na:ka:ga:loma? Gabo-
henola! Mabu lumagino tepo ipuwalo kebe komate ka:pola:na, ba: ba:bi
komate ebeno tabo olamagi komodo kopikulima:na:.
35 Ba:bema: hido lumagiti ebeno tepo ipuwane hidohido komo buluhuku-
latelenakomene, huiyatiya kuba lumagino tepo ipuwalo kuba komate
pola:na, ba:bema: ebegodone kuba komate ba:pikulinakomena:.
36 “Na la:tamo na:goemo, tawakaluba:te ibino hiya:hiya: kuba tabo dola-
magiminaka, ba:bi kuba tabo mabuma: iba:te Godokono Ko Hegelalo ebeno
dopo hapuamo konikulima:na:, ba:bene ebete ibino hiliyonomo komo ba
anagilamelelame iba:tamo huiya dikalamemene, ibi ipuwalo eta lumagiti
ebe duhimima: eta tabo a:kagaa:mene.
37 Ba:bema: ama: hidamo! Ama:le kebe hiya:hiya: tabo dolamagi-
naka, galane tetelo Godote ba:bi hiliyonomo tabo ba anagilameleme,
ebete ama: tuputupudawama: da: goemene o ama: kubadawama: da:
ka:mimitamena:.”

Pa:lisi Kapiyuimipa:te Hanohano Komo Umima: Ya:suku Da:ga:lamiya:
Mak 8.11-12; Luk 11.29-32

38 Ba:bene komo Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Godokono Tutumu
iya:tulamepi iba:te Ya:suku na:ga:lamiya:, “Iya:tulamedawa, a ubila
ama:godolo eta hanohano komo umima:.”
39 Ya:suti tabo ba huiya iba:tamo na:goiya:, “Kuba ododilipi
ba:gala hibima: midiha:pi, iba:te ubi konomola Godokono helo
hawakalimino hanohano komo kumima:, huiyatiya Godote eta komo
a:kahawakalima:mene. Ba: hibila, ebete ebeno ukui hawakalimidawa
Yaonako ipuwado da:hawakalimiya:, ba:be hanohano komo kapiya la:tamo
ikalamiya:ta.
40 Numa:la:, Yaonate hegela netewa-kapiya ba:gala du netewa-kapiya ko
dahoeno tepo ipuwalo lutiya:, ba:bema: ba:be atu gabodo Tawakalubino
Naniwiti hegela netewa-kapiya ba:gala du netewa-kapiya bobo ipuwalo
kolutama:ne.
41 Ba:gala eta komo. Godote tawakalubino komo danagilamelelamemene,
ba:be Ko Hegelalo Niniba habanapa:te mahila:halete la: Yu tawakalubi
kubapima: koka:lamima:na:ta, mabu ba:bi Yuha: tawakaluba:te Yaonakono
tabo duliya: iba:te ibino kubane Godotamo ohobiliya:. Ba:ba tetelo ibi ubila
Godokono tabo Yaonagodone lawe, huiyatiya la: tetelo Godote Tawakalu-
bino Naniwino komo la:tamo ba hawakalimina, la: ba:be komo ubihinola.
La: numa:la:, Tawakalubino Naniwino helote Yaonakono helo na:gogolona!
42 “Ba:gala Godokono Ko Hegelalo Siba hoponapi Ko Gawa Kamenate
mahigate la: atumu kubapima: koka:lamima:na:ta, mabu ba:be Yuha:
kamenate muhulu hoponomone piya: Isalaela hopamo Ko Gawadubu
Solomonokono mulu tabo kopulihoma:. Ba:ba tetelo ebe ubila Godokono
mulu Solomonogodone lawe, huiyatiya la: tetelo Godote Tawakalubino
Naniwino komo la:tamo ba hawakalimina, la: ba:be komo ubihinola. Ba:
hibila, Tawakalubino Naniwino muluti Solomonokono mulu na:gogolona!”

Kuba Gobogobote Lumagitamo Gala Da:kapemene Ba:be Komo
Luk 11.24-26

43 Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Kuba gobogobote eta lumagigodone du-
luhukumini, ba:ba tetelo ebete gagale hopamo tote eta emede bahi ko-
howadinatoma:ne. Huiyatiya ebete hido emede bahi numihino
44 ebe ha:kiya ebetamo kogoema:ne, ‘Nale da:miya:puimo ba:be atu
emede baha:mo gala kakatoma:nemo.’ Ebete gala kapete ba:be emede
genamalo etate emedenaheno, hidamo moda:midala ba:gala ilina hidamo
miya:tela, ebete ba:be genama ba:ba ka:na kakapumima:ne.
45 Ba:bene ebete gala katote komo sa:ba:ni kuba gobogobo kanadabuiliti
kakamagahelema:ne, iba:te ba:be genamamo a:pa:la:hate ba:bolo kemede-
honama:. Numa:la:, galane da:pelamemena: ba:bi kuba gobogobate koko
kuba ba:pododilinakomena:, dopamo demedenami ba:be kapiya kuba
gobogoboeno emede huiyaha:. O ba:be lumagi niliya! Ebe dopamo
nanekela:mo kubadopola, huiyatiya ba:ma tetelo ebete ba: kubanomoma:
eda:. Ba:bema: ba:ma teteno kubakuba tawakaluba:la:, la: hidamo, mabu
la: ba: ba:ma ka:na kewagelema:nemata!”

Ya:sukunu Menoko Ba:gala Ebeno Ekaki
Mak 3.31-35; Luk 8.19-21

46 Ya:suti tawakaluba:tamo tabo ba olamagita, ebeno menoko ba:gala
ekaki iba:te pelamete genama tamelo pela:mota:hanuya: eba:go tabo
kopega:lama:.
47 Ba:bema: tawakalubi ipuwalo etate Ya:suku na:kiyamiya:, “Numa:,
amia:no menoko ba:gala ekaki iba:te genama tamelo ba:pela:mota:hana. Ibi
ubila ama:go tabo koga:lama:.”
48 Ya:suti ba:be lumagitamo na:huiyuya:, “Naeno menoko potela:ka:,
ba:gala naeno ekaki puya:tela:ka:?”
49 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapi ebeno kokotamo mida:lamelo na:goiya:,
“Ba:moi ba: naeno menokobila ba:gala naeno ekakila,
50 mabu pote naeno Hunu Haboeno Nabiwino ubi komo dododimini,
ba:be lumagi naeno menokola ba:gala naeno ekawila.”

13

Kona Kikipo Haminahaledawoeno Iya:tulame Uwi
Mak 4.1-9; Luk 8.4-8

1 Ba:be atu hegelalo Ya:suti genama guni uluhukuti, ebete tawakalubi
iya:tulamema: Ga:lili Bobo dodolo nilutiya:,
2 ba:bene tawakalubi hiliyonomate ebetamo da:pelamiya:, ebete
boga:mo ololote dito emediya: huiyatiya tawakaluba:te haka dodolo
pela:mota:hanuya:.
3 Ba:bene ebete iba:tamo komo hiliyonomo komokomo iya:tulame
uwa:mo ba hawakalilame eta tabo ba:ma ka:na goiya:, “Eta lumagiti haka
da:hiduimi kona kikipo haminahala:go ba:bo tui.
4 Ebete haminahala:go ba tonato komo kikipo iba:te gabamo gudiya:,
ba:bema: holaholate pelamete ba:bo penaliya:.
5 Komo kikipo iba:te nakola hakamo gudiya:, ba:bolo haka koha:.
Ba:bema: iba:te tiyonomo ikulihuya: mabu haka dobodoboha:,
6 ba:bene hegelate da:podolui iba:te na:waiwaihuya: mabu ibino haha
ipuwamo katolameha:, iyo, iba:te ba:bema: tiyonomo ha:lahuya:.
7 Komo kikipo iba:te olagopi hemo hakamo gudiya:, ba:bema: ba:bi
hemate dapepehui kona ba:bo alukuliya:.

8 Huiyatiya komo kikipo iba:te hido hakamo gudiya:, ba:bema: ba:ba:te
apepehote ba:bo nolohuya:, komo 100 teta:mo, komo 60 teta:mo, komo 30
teta:mo hiliyonomoma: eda:huya:."
9 Ya:suti gala na:kagoiya:, "Galagodawa, ama: hidamo nulia:!"

Ya:sukunu Hiya:hiya: Iya:tulame Uwino Mabu
Mak 4.10-12; Luk 8.9-10

10 Ba:ba tetelo Ya:suku ta:matapa:te ebetamo pelamete na:pega:luya:,
"Bada mabuma: ama: uwa:mo tawakalubi diya:tulamenaka?"
11 Ya:suti tabo ba huiya iba:tamo na:goiya:, "Godote Ko Gawadubuma:
deda:na, ba:be komoeno ipuwa kolawema: nale helo la:tamo ikalamimata,
iyo, ba:be komoeno awaminale komokomo la: ba: iya:tawahuimata. Huiy-
atiya nale ba:be iya:tawa komo komopa:tamo kikalameha:.
12 Ba: hibila, Godokono tabo ulihoma: lumagigodolo hidohido ukui
da:pola:na, Godote ebetamo hiliyonomo hidohido komo ikamehote ebeno
tepo ipuwa kotabuimima:ne. Huiyatiya lumagigodolo hidohido ukui
pola:naheno, ebegodolo kebe kapiyakapiya komate da:pola:na Godote
ebegodone gala kakuwatemema:ne.
13 Ba:be mabuma: nale tawakalubi uwa:mo iya:tulamenakomo, mabu
iba:te naeno taboeno ipuwa ohowaditi a:kuma:la:, iyo, iba:te uliti atumu
a:kiya:tawahala:.
14 Ba:bema: Godokono ukui hawakalimidawa Aisayate ibino komoma:
da:goiya: ba:be tabote ba: hibima: eda:. Ebete ya:lo tetelo ba:ma ka:na goiya:,

'La: tabo bulinakomata
huiyatiya a:kiya:tawahanakamata,
iyo, la: ipuwa bohowadinakomata
huiyatiya a:kuminakamata.
15 Mabu ba:moe tawakalubino ukui hegabema: eda:halamiya:,
ibi hibi komo uli ubihinola,
ba:bema: iba:te galo a:muhilameholiya:,
ba:gala ibino baidi atumu a:mula:haliya:.
Ba:bema: iba:te ibino baidi mula:haleha:ma: neda:hatale,
ibino baiditi naeno hido komo bulamena:,
ba:gala ibino galote nulihotale,
iba:te ibino tepo ipuwoeno ukui
hidamo emalagidolete natamo bohobila:na:,
ba:bema: na modobola ibi hiduilamema:.' "

16 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, "Godokono kalakala
konomo la:godolo bitana, mabu la: la:eno baida:mo ebeno komokomo
hidamo nulamenamata! Iyo, la:le la:eno galamo Godokono hibi komo
hidamo nulihonamata!
17 Nale la:tamo hibi tabo begoemo, dopamo tetelo Godokono ukui
hawakalimipi ba:gala komo tuputupu emede tawakalubi, iba:te ubi
konomo bihatenama: la:le dulamenama ba:bi koko komo ulamema:, huiy-
atiya iba:te kamodobuya:ha:, ba:gala ibi ubila la:le dulihonama ba:bi komo
kulihoma:, huiyatiya iba:te kamodobuya:ha:."

Kona Kikipo Haminahaledawoeno Iya:tulame Uwino Ipuwa
Mak 4.13-20; Luk 8.11-15

18 "Ba:bema: la: kona kikipo haminahala:go da:tui ba:be lumagino uwino
ipuwa nulia:la:.

19 Godote Ko Gawadubuma: deda:na, tawakaluba:te ba:be komoeno tabo
uliti ipuwa hidamo iya:tawahaheno, ba:ba tetelo Saitanate pete ibino tepo
ipuwane ba:be tabo gala kakapuwatema:ne. Ba:mako tawakalubi gabamo
da:gudi, ibi ba:bi kona kikipo keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala.
20 Ba:gala komo tawakalubi nakola hakamo da:gudi ibi ba: ba:bi
kikipola, iba:te Godokono tabo dulimina:, ba:ba tetenomolo kalakalago
kolawema:na:,
21 huiyatiya ibino tepo ipuwalo haha puliyala. Ba:bema: iba:te Godokono
oko ipuwalo nanekela:mo emeda:tepate, ba:bene Godokono taboma: teme-
teme komate iba:tamo da:pikulimina: ba:gala tawakaluba:te ibino komoma:
da:ga:lamena:, iba:te tiyonomo kalahutihoma:na:.
22 Komo tawakalubi iba:te olagopi hemo hakamo da:gudi ba:bi kikipola.
Iba:te Godokono tabo kulima:na:, huiyatiya iba:te ilina konomamo emalagi-
dolena ba:gala ibino emede komoma: ukui bilibilima: eda:hana. Ba:bema:
ibino tepo ipuwalo ba:bakobako ukui hiliyonomo ba:pola:na, ba:moi ukui
komate hido tabo ba anakapumi, ba:bene iba:te a:kanolohamena:.
23 Huiyatiya komo tawakalubi iba:te hido hakamo da:gudi ba:bi kikipola.
Iba:te Godokono tabo uliti hido iya:tawa lawete hibinomolo konolo-
homa:na:, komo 100 teta:mo, komo 60 teta:mo, komo 30 teta:mo konolo-
homa:na:."

Kuba Hemate Pali Ipuwalo Dikulihui Ba:be Iya:tulame Uwi

24 Ba:bene Ya:suti eta uwi tawakalubi ba iya:tulame na:kagoiya:, "Godote
Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be komo ba: eta dubuti ebeno pali haka
hiduimiti hido kona kikipo da:haminahali ba:ba ka:nala.
25 Eta dulu tawakalubi hiliyonomate da:lahani, eba:go alaholodawama:
deda:nami ba:be dubuti penate kuba hemo kikipo pali ipuwamo pami-
honate ba: dito toni.
26 Galane tetelo konate apepehote da:nolohui, kuba hemate ikuliti ko-
noeno haha ba:bo a:wiholiya:,
27 ba:bene pali namutudawoeno okopa:te ebetamo pelamete ebe
na:pega:lamiya:, 'Ama: pali ipuwamo hidohido kikipo bamihuia:ta, huiy-
atiya ba:moi kuba hemate kebene kikulihui?'
28 "Ebete tabo ba huiya na:goi, 'Eta ago dalaholona, ba:bete amihui.'
"Ba:bene okopa:te ebe nalatediya:, 'Wadiyala:ka: a ba:bi kuba hemo
komagobelema:nema:?'
29 "Namutudawate huiyatiya na:goi, 'Ao, la:le da:magobelema, diyala, la:
atu tetelo komo hidohido kona magobeledemata.
30 Ba:bema: wadiyala iba:te kapimilo napepehamena:, huiyatiya galane
naha kona uwate tetelo nale okopi kokiyalamema:nemo iba:te dopamo
kuba hemo magobelete koa:mo kiya:hekema:, ba:bene iba:te hidohido naha
kona uwatete naeno pali ilina miya:teno genamamo kopemiya:tema:na:.' "

Mastada Kikipoeno Iya:tulame Uwi
Mak 4.30-32; Luk 13.18-19

31 Ba:bene Ya:suti eta uwi ibi ba iya:tulame na:kagoiya:, "Godote Ko
Gawadubuma: deda:na ba:be komo ba: mastada kikipo huiyala, iyo, eta
tetelo dubuti ba:moe kikipo lawete ebeno pali ipuwamo dito ami.
32 Hibila, ba:moe hopo konomolo keha kikipo kokonomo ba:pola:na
huiyatiya mastada kikipo ba: deha:potonomola. Huiyatiya numa:la:,
lumagiti damimini ba:be deha:poto kikipote apete komo hiliyonomo
keha kogogolema:ne, ba:bene holaholate pelamete ba:be keha gedawalo
ba:pemedehonamena:."

Palawa Baa: Huhuimino Puhulu Ilinoeno Iya:tulame Uwi
Luk 13.20-21

33 Ba:bene Ya:suti eta uwi ibi ba iya:tulame na:kagoiya:, “Godote Ko
Gawadubuma: deda:na ba:be komo ba: palawa baa: huhuimino puhulu
ilina huiyala. Eta kamenate modobo palawa lawete huhuimino ilina
nanekele hola:minalete ba:bo a:ba:gui, ba:bene huhuimino ilinate palawa
lawenomo ba lawe palawa baa:te hunamo ba:bo mahigui.”

Ya:suti Tawakalubi Uwa:mo Diya:tulamenakui Ba:be Komoeno Mabu
Mak 4.33-34

34 Ya:suti ba:moi komokomo tawakalubi hiliyonomatamo iya:tulame
uwa:mo kiyahanakui, ba:ma ka:na ebete eta komo iba:tamo iya:tulame
uwihino kakiyahanakuiha:.
35 Ba:be komote uluhukuya: Godote ebeno ukui hawakalimidawa
ipuwado da:goiya:, ba:be tabote hibima: keda:ma:. Ebete ya:lo tetelo tabo
ba:ma ka:na goiya:,

“Na Godote tawakaluba:tamo tabo olamagi tetelo
iya:tulame uwa:mo bolamaginakomo.
Iyo, nale ba:moe hopo dododiya:mo
ba:ba tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku,
kebe komate awaminale ipuwalo da:pola:nama:,
na ba:bi komo ba:ma ka:na kohawakalilamema:nemo.”

Kuba Hemate Dikulihui Ba:be Iya:tulame Uwino Ipuwa

36 Ba:bene Ya:suti tawakalubi hiliyonomo miya:palete genama guamo
dito nodoluya:. Ba:ba tetelo ebe ta:matapa:te ebetamo pelamete
na:pega:luya:, “Kona pali ipuwalo dapepehui ba:bi kuba hemoeno ipuwa
keba ka:nala:ka:? Ama: a niya:tua:ma:.”
37 Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Hido kona kikipo kebe dubuti
ka:haminahali, ebe ba: Tawakalubino Naniwila.
38 Ba:bema: ebeno pali ba: ba:moe hopo konomola, hidohido kona kikipo
ibi ba: Godokono Hunu Haboeno gugudila, ba:gala kuba hemo ibi ba:
Saitanakono gugudila.
39 Kuba hemo damihui ba: Saitanatela, ba:gala naha kona uwate tete
ba: ba:moe hopoeno kuititila, ba:gala naha kona uwatepi ba: Godokono
nopopila.
40 Ba:bema: okopa:te kuba hemo magobelete koa:mo diya:heki, ba:moe
hopoeno kuititi ba:ba ka:na kitanama:ne.
41 Ba:ba tetelo Tawakalubino Naniwiti ebeno nopopi kopoelamema:ne.
Ba:bema: puya:te ebeno tawakaluba:go ba emedena kuba dododilinaka,
nopopa:te ibi hiliyonomo puwatete
42 konomo koete da:woena ba:be baha:mo ba: dito koniya:hekema:na:,
ba:bene iba:te ba:bolo lalo ba ikilame konomamo ba:bo kihimima:na:.
43 Huiyatiya Godokono tuputupu emede guguda:godolo ebeno alote
konomamo ka:la:minama:ne, ibino Nabiwino Hunu Habalo da:la:minana
ba:ba ka:na. Galagodawa, ama: hidamo nulia:!”

Ugumuili Manino Iya:tulame Uwi

44 “Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be komo ba: lumagiti ko mani
ba:gala hidohido ilina ya:lo tetenomolo hakamo dawaminaliya: ba:ba
ka:nala. Galane tetelo ebete ba:bo hoiya:, ba:bene gogo hiliyonomo
da:petohuya: eta lumagiti haka aligi oko ba owati ba:bi hidohido ilina
ba:bo ulamiya:. Ba:ba tetelo ebete kalakalago gala kihilatelete, ba:bene

ebeno genamamo tote ebeno ilina hiliyonomo kolowamima: nimidiliti
modobo mani ba:bo nelawiya:. Ba:bene ba:be mana:mo ebete ba:be haka
lawete, ba:be haka ipuwalo ugumuililo da:pola:nuya: ba:bi hidohido ilinate
ebenoma: ba:bo eda:huya:."

Huiya Ko Neheno Iya:tulame Uwi

45 "Ba:gala Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be komo ba: kolowami
lumagiti hidohido nehe ilina ohola:go da:pata:na ba:ba ka:nala.
46 Eta hegelalo ebete kapiya hidonomo nehe dumi, ba:ba tetelo ebeno
ilina hiliyonomo kolowamima: nimidiliti modobo mani nelawete, ba:bene
ba:be mana:mo ebete ba:be hido nehe lawete ebenoma: ba:bo midi."

Kamahuino Iya:tulame Uwi

47 "Ba:gala Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be komo ba: lumagiti
daha hiliyonomo uwateholema: kamahu tula:mo dahubi ba:ba ka:nala.
48 Ba:bene daha hiliyonomate da:tahui ba:ba tetelo okopa:te kamahu tuli
dodamo adimuya:midate hidohido daha bagolamo ba miya:te kubakuba
daha dito iya:hekiya:.
49 Ba:bema: ba:moe hopoeno kuititi ba:ba ka:na kitanama:ne. Ba:ba
tetelo Godokono nopopa:te pelamete kuba ododilipi tuputupu emede
tawakaluba:godone powatiya:midalete
50 konomo koete da:woena ba:be baha:mo ba: dito koniya:hekema:na:,
ba:bene iba:te ba:bolo lalo ba ikilame konomamo ba:bo kihimima:na:."

Godokono Ko Gawadubu Komoeno Ipuwa Da:lawiya: Ba:be Lumagino Komo

51 Ba:bema: Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, "La: ba:moi hiliyonomo
komo hidamo na:kiya:tawahonama?"
Iba:te tabo ba huiya na:ga:luya:, "Iyo, a modobola."
52 Ba:bene Ya:suti iba:tamo gala na:kagoiya:, "Godokono Tutumu
iya:tulamepi ipuwalo, pote Godokono Ko Gawadubu komoeno ipuwa
lawenomo da:lawi, ba:be lumagi ba: ko genama namutudawa huiyala.
Ba:be mulu dubuino genamalo koko hidohido ilinate ba:pola:na, ba:ma
ka:na pakalapakala ilina ba:gala uliuli ilina kapimilo ba:pola:ma:na,
ba:bema: ebete ebeno ubilo ba:bi hiya:hiya: ilina tawakaluba:tamo bu-
luhukulatelenakomene ibi hidonomamo kowalubilinama:."

Nasalete Habanapa:te Ya:suku Ubiha:ma: Deda:huya:
Mak 6.1-6; Luk 4.16-30

53 Ba:bene Ya:suti ba:bi iya:tulame uwi olamagi da:wibuya:, ebete ba:be
habane tote
54 ebeno emede haba Nasaleta:mo gala na:katuya:. Ebete tawakalubino
baidi ibubulamehole genamalo ibi ba iya:tulamita iba:te hanohanoholo
na:ga:lutiya:, "Moe dubuino mulu iya:tulame ukui ebete kebolo kiya:tawui?
Ba:gala ebete hanohano komo pokono heloamo kododilina?
55 Ebe kapeneta dubuino gudula, ebeno menoko ba: Ma:litila. A
iya:tawahala ebeno ekaki Ya:imesiko, Yausepeko, Saimonoko, ba:gala Yu-
dasiko,
56 iyo, ebeno ekaki bohelemele hiliyonomate ago bemedena. Ba:bema:
ba:moe dubuti ebeno helo ba:gala mulu kebolo kuwati?"
57 Ba:bene iba:te ebe ubiha:ma: ba eda:huta Ya:suti ibi na:kiyalamiya:,
"Godokono ukui hawakalimidawa tawakaluba:te ebe hunamo kadi-
patema:na:, huiyatiya ebeno habanapi ba:gala ebeno genamanapi iba:te
ebe ubiha:ma: beda:hanakomena:."

58 Ba:bema: Nasaletenapino hibima: midiha: mabuma: Ya:suti ibino
habalo hiliyonomo hanohano komo kododiliya:ha:, ebete ibi ipuwalo
kapiyakapiyanomo bododiliya:.

14

Heloditi Yonekono Wato Ditamidamiya:
Mak 6.14-29

1 Ba:ba tetelo Ga:lili hopoeno Ko Gawadubu Heloditi Ya:sukunu ododili
komokomo ulihote,
2 ebete ebeno hopopa:tamo na:goiya:, "Ba:moe Ya:suku ba: Yonete,
tawakalubi beyamo wadulateledawala. Ebete hoe ipuwane a:mahigui,
ba:bema: ba:moi hanohano komate ebegodone pikulinaka."
3-4 Ba:moe komo ba: Yonete keba ka:na ka:hoiya: ba:be komola.
Yonete dopamo ba emedena Heloditi ebeno ekawi Pilipikono kamena
pilolo lawiya:, ba:be kamenoeno mahilo ba: Helodiyasitila. Ba:moe
mabuma: Yonete Helodiko ba kiyahame na:goemiya:, "Ama:le ba:be ka-
mena lawe wadiyaha:, ko kubanomola!" Ba:bema: Heloditi ebeno ala-
holohopi da:kiyalamiya:, iba:te Yoneko nelawete du genama guamo dito
pa:da:nuya:, mabu ebete ebeno ubi bihatiya: ba:be ododi komodo ebete
Helodiyasiko kokalakaluimima:.
5 Ba:ba tetelo Heloditi ebe anakapumima: ubi nihatitiya: huiyatiya ebete
Yu tawakalubi tolelamelo dito miya:puya:, mabu iba:te Yoneko Godokono
ukui hawakalimidawama: ga:lanakuya:.
6 Ba:bene Heloditi da:hawakaluya:, ba:be hegela emalagidololo ebeno
mabuluba:te eba:go poko baa: benahutiya:. Ba:ba tetelo Helodiyasikono
bohelete ibi hiliyonomoeno holoholo hapuamo pete ba pemoita, Heloditi
ebetamo koamo kalakalutiya:,
7 ba:bema: ebete boheletamo na:goiya:, "Nale Godokono mahilamo
goemo, ama:le bada komoma: ubi dihatemena: nale ama:tamo hibinomolo
kikamema:nemata!"
8 Ba:bene boheleno menokote ebe da:kiyamiya:, ebete Heloditamo ba:ma
ka:na huiyuya:, "Na ubila Yoneko tawakalubi beyamo wadulateledawoeno
wato kikipo kapeyago. Ka:lonomo natamo nikanama:!"
9 Ba:ba tetelo Ko Gawadubu Heloditi ebeno tepo ipuwalo menemenema:
ediya:, huiyatiya ebete dopamo da:goiya: ba:be tabo ebete Godokono
mahilamo goiya: poko tawakalubino holoholo hapulu. Ba:bema: ebete
ebeno eta alaholodawa da:kiyamiya:,
10 ba:be dubuti du genamamo tote Yonekono wato ba:bo nitamidamiya:.
11 Ba:bene ebete wato kikipo kapeyago adahete boheletamo da:pikamiya:,
huiyatiya ebete ebeno menokotamo dito atuya:.
12 Ba:ba tetelo Yoneko ta:matapa:te ebeno ape pelawete bobo ipuwamo
dito nihatiya:, ba:bene iba:te tolamete ba:be komo Ya:suku ba:bo
nikiyamiya:.

Ya:suti Hiliyonomo Tawakaluba:tamo Baa: Dikalameholeniya:
Mak 6.30-44; Luk 9.10-17; Yon 6.1-14

13 Ya:suti ba:be komo uliti ebe ta:matapa:go boge lawete dito tolamiya:,
ebete ha:kiya tataba hopamo konuluhukuma:. Huiyatiya tawakalubi hiliy-
onomate ebeno to komo duliya:, iba:te ibino habahabane ikuliti Ya:sukuba:
konalugama: haka gabuya dito tolamiya:.

14 Ba:bene Ya:suti boga:go da:nuluhukuya:, tawakalubi hiliyonomo
nulamete ibi konomamo nemalemalelateliya:, ba:bema: ebete hakamo
nodolote ibino temetema:gopi ba:bo nihiduilamiya:.
15 Ba gapogapohona ebe ta:matapa:te ebetamo pelamenate ebe
na:pega:lameniya:, “Moe tawakalubiha: bahila. Tete ba: a:wibo, tiyo
kuduma:ne, ba:bema: ama: ibi noelama:, iba:te habahabamo tolameholete
ibi ha:kiya ibino baa: konuwatehoma:.”
16 Ya:suti ibi na:goelameniya:, “Ao, iba:te tolameheno la:le iba:tamo naha
ilina dopamo nikalamehola:la:.”
17 Iba:te na:huiyaniya:, “Agodolo paibo baa: ba:gala daha netewa
ba:binomate pola:na.”
18 Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, “Ba:be baa: ba:gala daha natamo
na:wadaha:la:.”
19 Ba:bene ebete tawakalubi hemolo ahidima: da:kiyalameniya:, ba:ba
tetelo ebete paibo baa: ba:gala daha netewa uwatenate, Hunu Habamo
gahimilo Godotamo kalakala tabo ba:bo goeniya:. Ba:bene ebete ba:bi
baa: wakalamiholenate ebe ta:matapa:tamo ikalamenate, iba:te tawakalubi
hiliyonomatamo dito ikalameholeniya:.
20 Ba:ba tetelo ibi hiliyonomate baa: da:nahaniya: ibino kape komo ba:bo
wiboholameniya:, ba:bene Ya:suku ta:matapa:te da:luhiliniya: ba:bi baa:
komokomamo 12 bagolo betabuilameniya:.
21 Ba: hibila, ba:be baa: 5,000 dubate nahaniya: ibino kamenakamena
guguda:go.

Ya:suti Beya Hunudu Da:toniya:
Mak 6.45-52; Yon 6.15-21

22 Ba:bene ba:ba tetenomolo Ya:suti tawakalubi ba oelamena ebe
ta:matapa:tamo na:goeniya:, “Boge lawete Ga:lili Bobo hapuamo
na:na:hiwala:la:.”
23 Ba:bene ebete tawakalubi hiliyonomo oelamenate ebete haka hunamo
dito nodoloniya: Godokoba: tabo konega:lanama:. Ba:bene da:duniya:
Ya:suti ha:kiya ba:bolo lutiya:.
24 Ba:ba tetelo ta:matapa:te boga:go bobo tuli tetenomodo ba tolamena,
gawiyate boge hapuamo ola:la:midanakui, hapuamo ola:la:midanakui,
ba:ba ka:na ewageleniya: mabu huhuti ibi na:duhilameniya:.
25 Ba:bema: du tetelo hegela owaloho tatalima: ba eda:na, Ya:suti beya
hunudu iba:tamo ba:bo toniya:.
26 Huiyatiya ebete beya hunudu ba tonato, iba:te ebe uminate ba tole-
tolehona na:ga:laniya:, “Gubaliti pe!” ba:bema: iba:te tole konomago ba:bo
ga:ga:niya:.
27 Ba:ba tetenomolo Ya:suti ibi na:goelameniya:, “Na Ya:sutila, la: katole-
tolehonala:!”
28 Ba:bene Pitate huiyatiya ebetamo na:goeniya:, “Kodawa, ama:lela:ka:?
Ama: na na:kiyanama:, nale beya hunudu ama:tamo kopema:.”
29 Ya:suti ebeno tabo ba huiyana na:goeniya:, “Na:pa:!” ba:bene Pitate
boge miya:panate beyamo a:putinate beya hunudu ebetamo ba:bo toniya:.
30 Huiyatiya ebete ko huhuino gawiya ulamenate ba:bo toletoleniya:,
ba:bene ebete beyamo ba ululuna Ya:sutamo ibulunomolo na:goeniya:,
“Kodawa, ama: naeno ka:ka: na:mula:nama:!”
31 Ba:ba tetenomolo Ya:suti kokoto hogaminanate Pitako lawenate
na:goemeniya:, “Amia:no hibima: midi komo koha:, nanekelela. Mabu keka:
ama:le ukui netewama: deda:?”

32 ba:bene iba:te gala boga:mo da:kololoniya: huhuti ba:bo wiboniya:.
33 Ba:ba tetelo Ya:suku ta:matapa:te ebe ba adikumina na:ga:laniya:,
“Hibila, ama: ba: Godokono Gudulata!”

Ya:suti Genasalete Hopolo Temetema:gopi Da:hiduilamenakui
Mak 6.53-56

34 Ba:bene iba:te duiduiya tetelo bobo hapuamo na:hiwalete Genasalete
hopamo dito nikuliya:.
35 Ba:ba tetelo tawakaluba:te Ya:sukunu komo iya:tawahate ba:be
hopoeno hiliyonomo habahabamo tabo na:noemiya:, iba:te temetema:gopi
ebetamo komagahelema:.
36 Ba:bema: Ya:suti ba:bolo ba nemedena, temetema:gopa:te
da:pelamenakui ebe na:petoemehonakuya: iba:te ebeno kaliko
kologihoma:, ba:bene puya:te ebeno kaliko dologihonakui ba:ba:te ba:bo
hidohidohonakuya:.

15

Yu Tawakalubino Iniwalino Iya:tulame Komo
Mak 7.1-13

1 Ba:ba tetelo komo Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Godokono Tutumu
iya:tulamepi, iba:te Yelusalema ko habane pelamete Ya:sutamo
na:pega:luya:,
2 “Mabu keka: ama: ta:matapa:te aeno iniwala:te diya:tulamenakui ba:bi
tutumu tabo da:wakalaminaka? Numa:, iba:te kokoto ukulaleheno baa:
ba:bo nahanaka!”
3 Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “La: bada mabuma: iniwala:te
da:ga:lanakui ba:bi tutumu tabo ba emalagidolena, huiyatiya Godokono
Tutumu Tabo bewakalaminamata?
4 Numa:la:, Godote ebeno Bukalo na:goiya:, ‘La:eno menokobi nabi
nowalubila:la:,’ ba:gala ebete na:kagoiya:, ‘Kebe lumagiti ebeno menoko o
nabiwino komoma: kuba tabo dolamagimini, la:le ebe nanakapumiya:la:.’
5 Huiyatiya la: ba:moe Godokono tabo tama:mo miya:palo
na:ga:lanamata, ‘Lumagigodolo da:pola:na menoko nabiwi owalubilima:,
ebete iba:tamo ikalamema: ubiha:ma: deda:mene, kubahenola. Ebete dito
kogoema:ne, ‘Ba:moi ilina talonala, nale Godotamo ikamehote ba:moi
ilinamo naeno menoko nabiwi a:kowalubila:mo.’ ’
6 Ba: ba:ma ka:na la: ipuwalo kuba ukui lumagiti ebeno nabiwi
a:kowaluba:le, mabu la: Godokono hibi tabo tama:mo miya:telo huiyatiya
la:eno iniwala:te da:ga:lanakui la: ba:bi komo kapiya bododilinakomata.
7 La: ma:lapila netewa tawakalubilata! Godokono ukui hawakalimidawa
Aisayate la:eno komoma: dopamo hibinomolo ba:ma ka:na goiya:,

8 ‘Ba:moi tawakaluba:te na tabamo adikunamena,
huiyatiya ibino tepo ipuwoeno ukui
na tamelo kapola:naha:, muhulunomolo ba:nepola:na.
9 Iba:te naeno mahilo hunamo nadipatena,
huiyatiya hibi komo puliyala,
iyo, iba:te hopo habanapino tutumu
Godokono hibi Tutumuma: midiliti ba:bo iya:tulamenaka.’ ”

Tawakalubi Da:kubahilamenaka Ba:bi Komokomo
Mak 7.14-23

10 Ba:bene Ya:suti tawakalubi hiliyonomo ebetamo ka:lamiti iba:tamo
na:goiya:, “La: ba:moe tabo uliti la:eno ukui hidamo na:tuputupuilama:la:.
11 Naha ilinate lumagino tepo ipuwamo dopegamene ba:be ilinate ebe
a:kakubahima:mene, huiyatiya lumagino tabone dikulimina: ba:bi komate
ebe kokubahimima:na:.”
12 Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ebetamo pelamete na:pega:luya:,
“Ama: iya:tawala:ka:, Pa:lisi kapiyuimipa:te ama:le da:gaa: ba:be taboma:
na:maubaha?”
13 Ya:suti huiyatiya na:goiya:, “Naeno Nabiwiti Hunu Habalo demedena,
ebeno pali ipuwamo tawakaluba:te ha:kiya ibino heloamo damihonaka,
ba:bi keha hiliyonomo ebete hahago kopemagobelema:ne, huiyatiya ebete
ha:kiya kebe keha kamihona, ba:binomate ba:la:mota:hanamena:.
14 Ba:bema: la:le Pa:lisi kapiyuimipino tabo akulia:la:, na:miya:paliya:la:
mabu ibi ba: baidi tamihopila, iba:te tawakalubi kubamo iya:tulamenaka.
Numa:la:, baidi tamiho dubuti eta baidi tamiho dubu gabodo
da:magatamene iba:te haka gugamo badi konegudima:na:.”
15 Ba:bene Pitate ebe na:goemiya:, “Ama: ba:moe komoeno ipuwa a
niya:tua:ma:.”
16 Ya:suti tabo ba huiya na:goiya:, “Komopa:te ukui hidamo katuputupuil-
amenaha:, la: ba: atumu.
17 La: iya:tawahala:ka:? Naha ilinate lumagi ipuwamo opegate wapamo
tote ba:bene nea:go kopenuluhukuma:ne,
18 huiyatiya lumagiti ebeno tabamo dolamagimini, ba:bi tabo ba: ebeno
tepo ipuwoeno ukui mabuni kopikulima:na:, ba:bi tabote ebe ba:bo
kokubahimima:na:.
19 Numa:la:, lumagino tepo ipuwane hiya:hiya: kuba ukui komate pikuli-
naka, ba:bene ba:bi kuba ukuia:godone ba:moi koko kubate kapikulinaka —
lumagi anakapumi komo ba:gala ilina pilo komo, bohele pilo komo ba:gala
eta lumagino kamena pilo komo, ha:da tabo olamagi komo ba:gala eta
lumagino mahilo kubahimi komo.
20 Iyo, ba: hibila! Ba:moi kubate pikuliti lumagi ba:bo kokubahimima:na:,
huiyatiya lumagiti kokoto ukulahaheno baa: da:namene ba:be komote
ebeno ukui mabu a:kakubahima:mene.”

Taya Habanapi Kamenoeno Hibima: Midi Komo
Mak 7.24-30

21 Ba:bene Ya:suti ba:be hopo miya:pate Taya ba:gala Saidono koko
haboeno hopamo dito tuya:.
22 Ba:be Ka:inane hopolo demedenami, eta kamena ebe Yuha: lumagila,
ebete Ya:sutamo gaa:tepahago pete na:pegoiya:, “Da:ibidikono Hogo, na
na:malemalenatena:! Naeno gudu bohele kuba gobogobagoenola, ba:bema:
ebete ko temeteme biya:tawana!”
23 Huiyatiya Ya:suti ba:be kamenoeno tabo kahuiyuya:ha:, ba:bema:
ebe ta:matapa:te ebetamo pelamete na:pega:luya:, “Ama: ba:moe kamena
gobogobamo noema:, mabu ebe ago da:patita howele konomo bododita.”
24 Ba:bema: Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Isalaela tawakalubi
ipuwalo dalatidiholiya:, Godote na ba:bi sipi-goegoe kapiya oholema: poe-
namiya:, komo hopo tawakaluba:tamoha:.”
25 Ba:bene ba:be Yuha: kamenate ebeno tabo uliti ebetamo gala kapete
ebeno nato mabamo pepapamiwatalo na:pegoiya:, “Kodawa, ama: na
nowalubina:.”

26 Ba:bema: Ya:suti ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Mabu keka: nale
ama: owalubima: da:goita? Wadiyaha: tawakaluba:te gugudino baa: ko-
mopa:tamo dito ikalame, mabu ba:be ododi komo ba: gahagahatamo
ikalame komo huiyala.”

27 Kamenate Ya:sutamo na:goiya:, “Iyo, ama:le da:gaa: ba: hibila, huiy-
atiya eta ko dubuino baa: naha habane hopamo da:penigudinaka, ba:bi baa:
hapuhapu gahagahate naha wadiyala!”

28 Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Kamena, ama:godolo hibima: midi
komo konomo bitana, ba:bema: ama:le ubi dihatita, na ba:be komo hibilo
kododima:nemo.” Ba: hibila, ba:ba tetenomolo ba:be kamenoeno bohelete
ba:bo hiduya:.

Ya:suti Temetema:gopi Hiliyonomo Da:hiduilamiya:

29 Ba:bene Ya:suti ba:be hopo miya:pate Ga:lili Bobo dododo petote haka
hunamo nodolote dito nemediya:.

30 Ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate Ya:sutamo ba pelame iba:te
ibino temetema:gopi ebetamo ba:bo magaheliya:, ba:ma ka:na iba:te
nato kubakubapi, baidi tamihopi, tabo olamagimiha:pi, ba:gala komo
hiliyonomo hiya:hiya: tawetawa:gopi Ya:sutamo magahelete ebeno nato
mabamo da:pewadila:lateliya:, ebete ibi ba:bo hiduilamiya:.

31 Ba:bene tawakaluba:te konomamo hanohanohuya: mabu iba:te ibino
baida:mo ba:moi komokomo ulamiya:, tabo olamagimiha:pa:te tabo olam-
agimiya:, nato kubakubapa:te a:wapata:lamiya:, ba:gala baidi tamihopa:te
a:la:minahaliya:. Ba:bema: ba:ba tetelo Godote Isalaela tawakalubi dowalu-
bilinako, iba:te ebeno mahilo hunamo ba:bo adipatiya:.

Ya:suti Hiliyonomo Tawakaluba:tamo Baa: Gala Da:kikalameholiya: Mak 8.1-10

32 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapi ebetamo ka:lamiti ibi na:goelamiya:,
“Na ba:moi tawakalubi na:malemalelatilitamo, mabu iba:te nago netewa-
kapiya hegela demedenati ibino baa: a:wiboholami. Na ubihinola ibi
baa:heno ibino habahabamo dito oelame. Diyala, iba:te gabo tetelo
heloha:ma: da: neda:hamena:.”

33 Ebe ta:matapa:te ebetamo na:ga:luya:, “Moe baa:ha: hopola. Ale ba:moi
tawakalubi hiliyonomatamo baa: ikalamehole modoboha:.”

34 Ba:bene Ya:suti ibi nalateda:liya:, “La:godolo kebaleta baa:te
ka:pola:na?”

Iba:te na:ga:luya:, “Sa:ba:ni baa: ba:gala daha hegehege kapiyakapiyate
pola:na.”

35 Ba:bene Ya:suti tawakalubi hakamo kahidima: da:goelamiya:,

36 ba:ba tetelo ebete ba:bi sa:ba:ni baa: komokomo ba:gala daha uwatete
Godotamo kalakala tabo ba:bo goiya:, ba:bene ebete wakalamiholete ebe
ta:matapa:tamo dito ikalamiya: iba:te tawakaluba:tamo kikalameholema:.

37-38 Ba:ba tetelo puya:te ba:be baa: da:nahuya: ibino kape komo ba:
dito wiboholamiya:. Ba: hibila, ba:be baa: 4,000 dubate nahuya: ibino
kamenakamena guguda:go, ba:bene da:luhiliya: ba:bi baa: komokomamo
Ya:suku ta:matapa:te sa:ba:ni bagolo betabuilamiya:.

39 Ba:bene Ya:suti ba:bi tawakalubi ibino habahabamo doelamiya:, ba:ba
tetelo ebete boga:mo ololote Magadana hopamo ba: dito tuya:.

16

Pa:lisi Kapiyuimipa:te Hanohano Komo Umima: Ya:suku Gala Da:kaga:lamiya:
Mak 8.11-13; Luk 12.54-56

1 Ba:bene komo Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Sa:diyusi kapiyuimipi iba:te
ubi bihatiya: Ya:sutamo pelamete ebe kuba gabamo kopemogabuimima:.
Iba:te ebe ba:ma ka:na pega:lamiya:, “Ama:godolo Godokono helo ditana,
ba:be komo hawakalimima: eta hanohano komo atamo nododa:.”
2 Ya:suti tabo ba huiya iba:tamo na:goiya:, “Hegelate ba nihitiga hegela
hunu hawihawima: da:neda:mene, la: ba:be komo umiti koga:lama:nemata,
‘Dumutu hegela hidamo kopowalohoma:ne.’
3 Ba:gala eta tetelo hegelate ba owalohuta la: wegola bubu dulamema
la: koga:lama:nemata, ‘Ba:moe hegelate kokubama:ne.’ Iyo, la: alomoeno
komokomo ulame iya:tawahala, huiyatiya ba:ma tetelo Godote la: ipuwalo
dododilina ba:bi komoeno ipuwa la: hidamo kiya:tawahanaha:.
4 Kuba ododilipi ba:gala hibima: midiha:pi, ibi ubi konomola Godokono
helo hawakalimino hanohano komo kumima:, huiyatiya Godote eta komo
iba:tamo a:kahawakalima:mene. Ba: hibila, ebete Yaonako ipuwado
da:hawakalimiya: ba:be hanohano komo kapiya la:tamo ikalamiya:ta.” *
Ba:ba tetelo Ya:suti ibi miya:palete ba: dito tuya:.

Pa:lisi Kapiyuimipi Ba:gala Sa:diyusi Kapiyuimipi Ibino Awagaha Komo
Mak 8.14-21

5 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:go Ga:lili Bobo hapuamo da:na:hiwaliya:,
ba:ba tetelo iba:te baa: uwate komo nadoduya:.
6 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La: hidamo nulia:la:. Palawa baa:te ha:kiya
hunamo da:mahiga, Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Sa:diyusi kapiyuimipi ib-
ino awagaha komo ba:ba ka:nala. A:iye, ba:mako komote la:tamo aku-
luhukala:!”
7 Ba:bema: iba:te ibi ipuwalo tabo ba:ma ka:na ga:luya:, “Ebete atamo
ba:moe tabo begoe mabu ale baa: kawadaheha:.”
8 Huiyatiya iba:te tabo da:ga:lutiya: Ya:suti iya:tawate na:goiya:, “La:eno
hibima: midi komo kokoha:. La:le baa:heno pola:na tabo badama:
ka:ga:lutama?
9 Keka: mabu la:le naeno hibi komo hidamo kuminaha:? Nale eta
gapogapolo paibo baa: 5,000 dubatamo da:wakalamiholenimo, ba:moe
komoma: la:godolo ukui ba:kitana? Ba:ba tetelo la: kebaleta bagolo
ka:tabuilameonima?
10 Ba:gala eta hegelalo nale sa:ba:ni baa: 4,000 dubatamo
da:kawakalamiholimo, ba:ba tetelo la: kebaleta bagolo ka:tabuilamiuima?
11 La: bada mabuma: naeno komo hidamo kemalagidolonaha:? Nale
la:eno baa: naha komoma: kagoeha:. La: hidamo, Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala
Sa:diyusi kapiyuimipi ibino awagaha komote la:tamo akuluhukala:!”
12 Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ebeno tabo ipuwa hidamo ba:ma ka:na
lawiya:, Ya:suti palawa baa: hunamo mahiga tabo da:kiyalamiya:, ebete

* **16:4:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Yaonako ba: Godokono ukui hawakalimidawa etala, ebete Godokono tabo Niniba habanapa:tamo atuya:. Yaonate ba:bi Yuha:pa:tamo nuluhukuhino, dopamo gabo tetelo ko olalatiti ebetamo uluhukuya:, ba:ma ka:na konomo dahate ebe dito migiguya:. Ba:bene Yaonate netewa-kapiya hegelalo dahoeno tepo ipuwalo lutate, ba:ba tetelo Godote ebe malemaletelo ko hanohano komo ba ododi ebeno ka:ka: ba:bo mula:miya:. Ya:suti ba:be hanohano komoma: olamagiya: Pa:lisi kapiyuimipa:tamo.

Pa:lisi kapiyuimipino awagaha iya:tulame komoma: goiya:. Ebe ubihinola ba:be kubate ebe ta:matapa:tamo uluhuku.

Pitate Ya:sukunu Hibi Komo Da:hawakalimiya:
Mak 8.27-30; Luk 9.18-21

13 Ba:bene Ya:suti Sisaliya-Pilipai hopamo da:nuluhukuya: ebete ebeno ta:matapi ba:bo nalateda:liya:, “Na Tawakalubino Naniwi iba:te pokomo ka:ga:lanaka?”
14 Iba:te na:ga:luya:, “Komopa:te ama: Yoneko beyamo wadu-lateledawama: ga:lanaka, komopa:te ama: Elayama: ga:lanaka, komopa:te ama: Yelemayama: ga:lanaka, ba:gala komopa:te ama: Godokono ukui hawakalimidawa etama: ga:lanaka.”
15 Ba:bene Ya:suti ibi nalateda:liya:, “Huiyatiya la:le na pokomo ka:midinionama?”
16 Saimono Pitate tabo ba huiya na:goiya:, “Ama: ba: Kelisotela, iyo, ama: ba: Ka:ka: Godoeno Gudulata!”
17 Ba:bene Ya:suti ebetamo na:huiyuya:, “Saimono, Yonekono gudu, ama: koamo na:kalakala! Mabu ba:moe hibi komo eta lumagiti ama: kiya:tumiha:, ama: naeno Hunu Haboeno Nabiwiti iya:tumia:ta.
18 Na ama:tamo ba:ma ka:na goemo, ‘Ama: ba: Pitate, naeno nakolalata.* Ba: hibila, nale ba:moe nakola hunamo naeno sose ketema:nemo, ba:bema: Saitanakono hoe komote ba:be sose kubahimima: a:kamodobamene.
19 Numa:, nale Ko Gawadubu Godokono hiya:hiya: ki ama:tamo kikame-homa:nemata. Ba:bema: ama:le Saitanako koduhimima: ba:moe hopolo kebe gigiho ba:moi kia:mo da:kalapilamena: Godokono Hunu Habalo atu kalapila komote konitanama:ne, ba:gala ama:le lumagino ka:ka: ko-mula:mema: ba:moe hopolo kebe gigiho ba:moi kia:mo da:hiya:midamena:, Hunu Habalo atu a:hiya:mida komote konitanama:ne.’ ”
20 Ba:bene Ya:suti ebeno ta:matapi koamo ba:ma ka:na kiyahala-miya:, “Nale Kelisoma: hibilo deda:namo, la:le ba:moe komo komopi akakiyalama:la:!”

Ya:suti Ebeno Hoe Komoma: Dopamo Da:goiya:
Mak 8.31–9.1; Luk 9.22-27

21 Ba:ba tetelo Ya:suti ebe ta:matapi iya:tulame ba:ma ka:na tupuimiya:, “Nale Yelusalema ko habamo tote tawakaluba:godone koko temeteme ba:bo konuwatema:nemo, Godokono ubila. Ba:bene Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi, ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi, ba:gala komo koko dubu iba:te na kanakapunamema:na:, huiyatiya netewa-kapiya hegelalo Godote na hoene kadipanatenema:ne.”
22 Ba:bene Pitate Ya:suku komo ta:matapa:godone nanekela:mo magatate ebe koamo ba:ma ka:na kiyamiya:, “Kodawa, ba:moe kubate ama:tamo akuluhukala:, wadiyala Godote na:duhima:mene!”
23 Ba:bene Ya:suti ohobigate Pitatamo na:goiya:, “Pita, ama: Saitanako huiyala! Na na:miya:pana:! Ama:le naeno nato ukamidadawama: editata mabu amia:no ukui Godotamo kihatitaha:, ama: tawakalubino ukuilo emedenata!”
24 Ba:ba tetelo Ya:suti ebe ta:matapi na:goelamiya:, “Kebe lumagiti na ta:mahenema: ubi dihatemene, dopamo ebete ebeno komo adodolete ebeno keha pihiga aguti na ba:bo na:ta:mahena:mene.

---

* **16:18:** Pita mahiloeno ipuwa nitana ‘Nakolala.’

25 Ba: hibila, kebe lumagiti ebeno ka:ka: natamo damawada:mene ebeno
ka:ka:te kalatidima:ne, huiyatiya kebe lumagiti ebeno ka:ka: na mabuma:
datutimini, ebete hibi ka:ka: ebo konumima:ne.
26 Ba:bema: lumagiti hopoeno ilina hiliyonomo uwatenomo ba uwate,
ebeno ka:ka: datutimini ba:be lumagino huiya keka:? Ebete ebeno ka:ka:
gala kakalawema: bada ilina na:kikamemene? Gabo puliyala, kitanaha:.
27 Ba: hibila, Tawakalubino Naniwiti ebeno hido-talona nopopa:go
ba:gala Nabiwi Godokono helonomo alago kopema:ne. Ba:ba tetelo ebete
tawakalubino komo ba anagilamelelame ibino modobo oko huiya hibilo
kikalamema:ne.
28 Na la:tamo hibi tabo begoemo, ba:ma tetelo demedehona komo iba:te
Tawakalubino Naniwi ebeno Ko Gawadubu heloago da:pemene, ba:be ko
komo dopamo umiti galane ba:bo koha:lahama:na:."

17

Godokono Helonomo Alote Ya:sukunu Ape Da:la:minuya:
Mak 9.2-13; Luk 9.28-36

1 Ba:bene sikisi hegela da:wibuya: Ya:suti Pitako, Ya:imesiko, ba:gala
ebeno ekawi Yoneko, ibinomo bemagataliya: eta hununomo hakamo.
2 Ba:ba tetelo ebe ta:matapino dopo hapulu Ya:sukunu apete hiya:ma:
ediya:, ba:bene ebeno holoholote hegeloeno a:la:mina keba ka:nala:ka:
ba:bakoma: ba eda:, ebeno pupulino ilinate atumu keyakeyanomoma:
eda:hamiya:.
3 Ba:bene ta:matapino holoholo hapuamo Moseseko ba:gala Elayako
iba:te puluhukuti Ya:sukuba: tabo ba:bo ga:lutiya:.
4 Ba:ba tetelo Pitate Ya:sutamo na:goiya:, "Kodawa, ale ba:malo
da:pola:nama:, kalakala konomola. Ama: ubi dihatemena:, nale mimiya
netewa-kapiya ketemotema:nemo, eta amia:nola, eta Mosesekonola, eta
Elayakonola."
5 Pitate ba:be tabo ba olamagita, ba:ba tetenomolo hiya:nomo a:la:mina
hawaiti pete ibi dito patulateliya:, ba:bene hawai ipuwane tabote
ba:ma ka:na piya:, "Ba:moe naeno kapiya Gudunomola, na ebetamo
na:kalakalutamo. La: ebeno tabo nulia:la:."
6 Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ba:be tabo uliti konomamo ba toletoleho
hakamo ba:bo gudiya:,
7 huiyatiya Ya:suti pete ibi ba pologihole na:pegoiya:, "Na:mahila:hala:,
akatoletolehala:!"
8 Ba:ba tetelo iba:te baidi da:gahilameholiya: eta lumagi kumiya:ha:,
Ya:suku kapiyate ba:bolo la:nuya:.
9 Iba:te haka hununi ba pepalaga Ya:suti ibi na:pikiyalamiya:, "La:le
kebe hanohano komo dumima, ba:be komo ba:ma tetelo komopi
akakiyalama:la:, huiyatiya Godote na Tawakalubino Naniwi hoene gala
da:kadipanatenemene tawakalubi ba:bo kokiyalamema:nemata."
10 Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ebe nalatediya:, "Mabu keka: Godokono
Tutumu iya:tulamepa:te da:ga:lanaka, Elayate dopamo pete, ebeno gala
hapuni Kelisote kopema:ne?"
11 Ebete tabo ba huiya na:goiya:, "Hibila, Elayako dopamo pete hiliy-
onomo komokomo kopetuputupuilamema:ne.
12 Na la:tamo na:goemo, Elayako tawakaluba:tamo ya:lo a:pi huiyatiya
iba:te ebeno komo kiya:tawahaha:, ba:bene iba:te ibino ubilo koko kuba
ebetamo ododilinakuya:. Ba:bema: la: niya:tawahala:, Tawakalubino Nani-
witi atumu iba:godone koko temeteme hibilo kuwatema:ne."

13 Ba:bene ebe ta:matapa:te ba:be taboeno ipuwa hidamo ba:ma ka:na
lawiya:, Ya:suti Yoneko beyamo wadulateledawoeno komoma: goe.

Ya:suti Kuba Gobogobagoeno Kuhi Da:hiduimiya:
Mak 9.14-29; Luk 9.37-43

14 Ba:ba tetelo iba:te komo tawakaluba:tamo da:pikuliya:, eta dubuti
Ya:sutamo pete pupamo pemedete
15 na:pegoiya:, “Kodawa, ama: naeno kuhi na:malemaleta:! Mabu ebe ala:
komote lawenako, ba:bema: komo tetelo ebe koa:mo ba:ga, beyamo ba:ga,
ba:ba ka:na ewagelena.
16 Nale ebe ama: ta:matapa:tamo da:magaha:kamo, huiyatiya iba:godolo
helo puliyala ebe hiduimima:.”
17 Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “A:iye, la: hibima: midiha: kuba
tawakalubilata! La:le natamo menemene bikanamenamata, ba:bema: na
ubihinola tete ga:ga:lo la:go emedena! La: kuhi natamo na:magaha:la:!”
18 Ba:bene Ya:suti kuba gobogobo da:kiyahamiya: ebete kuhi ipuwane
dito uluhukuya:, ba:ba tetenomolo kuhiti ba:bo hiduya:.
19 Ba:bene komo tawakaluba:te pola:naha: tetelo Ya:suku ta:matapa:te
ebetamo pelamete na:pega:luya:, “Mabu keka: ale kuba gobogobo oemema:
kamodobakaha:?”
20 Ebete iba:tamo na:goiya:, “Ba:be mabu ba:ma ka:na bitana, la:eno hi-
bima: midi komote hegehegema: eda:hana. Na la:tamo hibi tabo begoemo,
mastada kikipo koha:, deha:potonomola. Huiyatiya la:eno hibima: midi
komote ba:makoma: deda:mene, la:eno helote modoboma: ba eda: ba:moe
hakatamo koga:lama:nemata, ‘Ama: ba:moene ebamo na:toatepa!’ ba:bene
hakate la:eno tabamo kopapamiwatama:ne. Ba:moe tabo ba: hibila,
la:godolo hibima: midi komo ba itana eta ododiha: komote a:kitanamene,
iyo, kodakoda komote modobonomoma: keda:ma:ne.
21 Ba:bema: la:le la:eno emede ipuwalo komo tetelo baa: nahaheno ba
pola:na Godokoba: tabo da:ga:lanakoma, la:le helo ba:bo kolawema:nemata
ba:mako kuba gobogobo oemema:.”*

Ya:suti Ebeno Hoe Komoma: Gala Da:kagoiya:
Mak 9.30-32; Luk 9.43-45

22 Eta tetelo Ya:suku ta:matapa:te Ga:lili hopolo gala da:kakapiyuya:, ebete
iba:tamo na:goiya:, “Godote Tawakalubino Naniwi kuba tawakalubino
kokotamo kihatema:ne,
23 ba:bene iba:te ebe kanakapumima:na:, huiyatiya netewa-kapiya hege-
lalo Godote ebe hoene gala kakadipatema:ne.”
Ba:bema: Ya:suku ta:matapa:te ebeno tabo uliti tepo temeteme konomo
ba:bo lawiya:.

Godokono Genamoeno Ka:pita:isin Huiya Miya:te Komo*

24 Ya:suku ta:matapa:te Kapeniyama habamo da:pelamiya:, ba:ba tetelo
komo dubate Pitatamo pikuliya: Godoko Adikumino Hiya: Genamoeno
ka:pita:isin huiya uwatema:. Iba:te tabo ba:ma ka:na pega:luya:, “La:eno
iya:tulamedawate Godokono Genamoeno ta:kese mani a:kihatenako?”
25 Pitate na:goiya:, “Iyo, ihatenako.”

---

* **17:21:** Ma:t 17.21 komoeno tabo Ma:tiyuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

* **17:23:** Ba:moe ka:pita:isin huiya miya:te komo ba:ma ka:nala. Yu tawakalubi ipuwalo hiliyonomo dubate hiliyonomo gogolo ba:moe mani bimiya:tenakuya: Godoko Adikumino Hiya: Genama kohiduimima:.

Ba:bene Pitate genamamo da:nodoluya: ebete tabo goeheno dopamo Ya:suti ebe na:goemiya:, “Saimono, amia:no ukui keba ka:nala:ka:? Ba:moe hopoeno koko gawadubatamo ta:kese mani puya:te ka:miya:tenaka? Atu hopo tawakaluba:tela:ka: o kapela tawakaluba:tela:ka:?”
26 Pitate ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Kapela tawakaluba:te ha:kiya miya:tenaka.”

Ya:suti na:goiya:, “Iyo, ba: hibila, atu hopo tawakaluba:te gabomana:tamo ta:kese mani a:kamiya:ta:la:. Numa:la:, a Yu tawakalubi ba:moe Isalaela hopoeno gugudila, ba:bema: mabu keka: ale Godokono Genamoeno okopa:tamo ka:pita:isin mani dikalamenakoma:? Mabu kitanaha:.
27 Huiyatiya na iba:tamo temeteme ikalame ubihinola, ba:bema: ama: Ga:lili bobamo tote kimai na:notalama:. Dopamo da:ta:mugamene ba:be daha lawete ebeno tabo alalaa:midamete kapiya siliba mani ba:bo numiya:, ba:bene ama: ba:be mani lawete Godokono Genamoeno okopa:tamo na:nikalamiya:, amia:no ba:gala naeno ka:pita:isin huiya komoma:.”

18

Kodawama: Pote Na:keda:mene
Mak 9.33-37; Luk 9.46-48

1 Ba:ba tetelo Ya:suku ta:matapa:te pelamete ebe na:pega:lamiya:, “Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be habalo kodawama: pote na:keda:mene?”
2 Ba:bene ebete gudu deha:poto ebetamo ka:miti ibi tetenomamo adipiti
3 na:goiya:, “Na la:tamo hibi tabo begoemo, la:le la:eno awagaha ukui hiya:ma: midiliti gugudi hegehege keba ka:nala:ka: ba:bakoma: neda:huya:la:, mabu la: ba:ba ka:na ewageleheno Godokono Ko Gawadubu habamo a:kana:pa:la:hamata.
4 Ba: hibila, kebe lumagiti ba:mako gudu deha:potomo ebe ha:kiya ebe hopamo dihatemene, ebete Godokono Ko Gawadubu habalo kodawama: koneda:ma:ne,
5 ba:gala kebe lumagiti naeno mahilamo ba:mako gudu deha:poto kalakalago dowalubina ebete na atumu na:kowalubinina.”

Kuba Gabamo Emogabuimi Komo
Mak 9.42-48; Luk 17.1-2

6 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Ba:bema: deha:poto guduti na hibima: ba midinina, kebe lumagiti ebe kuba gabamo demogabuimina, wadiyala tawakaluba:te ebe lawete ebeno kokoba:mo konomo nakola ma:homete kehaha: kolomamo na:da:namena: ebete kulukulu beyamo kululuma:.
7 La: nulia:la:, ba:moe hopo habate kubanomo kokubama:ne! Hibila, Saitanakono kuba gabamo emogabuimi komate tawakaluba:tamo kikulihoma:na:, huiyatiya kebe lumagigodone ba:mako kuba komote duluhukumini, Godote ebetamo kuba huiya konomo kikamema:ne!
8 “Ba:gala amia:no kokotote o natote ama: kuba gabamo demogabuimina, wadiyala ama: itamidate gobogobamo na:da:na! Wadiyala ama:le kapiya kokotago o kapiya natago Godokono Ka:ka: Habamo nopega, kubala kokoto netewago ba:gala nato netewago Godote ama: Koe Habamo na:da:na. Ba: hibila, ba:be habalo koete itana tetelo na:woena.
9 Ba:gala amia:no baiditi ama: kuba gabamo demogabuimina, wadiyala ama: magubutiti gobogobamo na:da:na. Wadiyala ama:le kapiya baida:go Godokono Ka:ka: Habamo nopega, kubala baidi netewago Godote ama: Koe Habamo na:da:na.”

Sipi-goete Dalatidi Ba:be Iya:tulame Uwi
Luk 15.3-7

10 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Nale la:tamo na:goemo, Godote
hegehege gugudi konomamo ba emalagidole ebete ebeno nopopi iba:tamo
poelamenako ibi kopebuiya:minalema:. Ba:bema: la: hidamo, la: ba:mako
gudu deha:poto ubiha:ma: eda:hate la:eno tabamo ebe akakubahima:la:.
11 Ba:gala eta komo. Puya:te kuba ododili ipuwalo dalatidiholena,
na Tawakalubino Naniwiti ba:bi tawakalubino ka:ka: mula:lelamema:
piya:mo.*
12 “Ba:bema: la: ba:moe komo keba ka:na na:kemalagidoloma? Eta dubu
ebeno 100 sipi-goegoa:te da:pola:ma:na, ba:bene kapiyate dalatidimini
ebete bada komo na:kododimini? Iyo, ebete 99 sipi-goegoe hido hemo
hopolo miya:palete, ebete hunuhunu hakamo gala kanodolote dalatidi
ba:be sipi-goe konohowadima:ne.
13 Nale la:tamo hibi tabo begoemo, ba:be dubuino kalakalate bitana komo
alatidiholeha: 99 sipi-goegoa:tamo, huiyatiya ebete dalatidi ba:be sipi-goe
da:numimini ebeno kalakalate konomoma: keda:ma:ne. Ba: hibila, kalakala
bada konomola:ka:!
14 Ba:bema: la:eno Hunu Haboeno Nabiwiti atumu ubihinola ba:mako
gudu deha:poto kapiyate alatidi.”

Ama:tamo Kuba Dododilina Ba:be Dawoeno Komo

15 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Amia:no naniwiti ama:tamo
kuba komo dododimini, ama: diya gabodo tote ebeno kuba komo ebe
na:niya:tuma:. Ba:bene ebete amia:no tabo hibinomolo dulimini, wadiyala
ama: eba:go gala mabulubima: na:kediya:la:.
16 Huiyatiya ebete amia:no tabo uliha:ma: deda:mene, ba:ba tetelo
ama: owalubima: ama:le komo tawakalubi kapiya o netewa na:nuwatiya:,
ba:bene la: naniwitamo pawa tolamete atu tabo da:nikiyahamema, ebete
ba:ba tetelo la:eno tabo hibima: komidima:ne.
17 Huiyatiya ebete la:eno tabo uliha:ma: gala da:keda:mene, la:le
ebeno komo sose tawakaluba:tamo na:nehawakalimiya:la:, ba:bene ebete
sose tawakalubi hiliyonomoeno tabo uliha:ma: deda:mene, wadiyala, ni-
tanamene. Ba:ba tetelo la:le ebe hibima: midiha:dawa keba ka:nala:ka:
ba:gala mani pilo dubu keba ka:nala:ka: ba:bako lumagima: miditi eba:go
gala akakapiyala:.”

Matuhulamehole Komo Ba:gala Pahalamihole Komo

18 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Na la:tamo hibi tabo begoemo, la:
Saitanakono komo koduhimima: ebe keba ka:na da:matuhumihoma, ba:be
matuhumiho komote Godokono Hunu Habalo ba:ba ka:na konitanama:ne,
ba:gala lumagino ka:ka: komula:mema: la: kebe komo ba:moe hopolo
da:pahamima, ba:be atu komote Hunu Habalo pahami ba:ba ka:na koni-
tanama:ne.
19 Ba:bema: nale la:tamo eta komo bekagoemo, la: hibima: midipi nete-
wapa:te ukui kapiyama: eda:hate naeno Hunu Haboeno Nabiwi toemeholo
ebete eta komo matuhumima: da:kiyamema, hibila, ebete la:eno tabo uliti
ba: ba:ba ka:na kododima:ne.
20 Mabu netewa o netewa-kapiya hibima: midipa:te ukui kapiyalo ba
pola:na, iba:te naeno mahilo da:ka:mimina: nale ba:bolo iba:go hibilo
kolutama:nemo.”

---

* **18:11:** Ma:t 18.11 komoeno tabo Ma:tiyuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

Lumagino Kuba Adodome Ubiha:ma: Dedi Ba:be Okodawoeno Iya:tulame Uwi

21 Ba:ba tetelo Pitate Ya:sutamo pete na:pegoiya:, “Kodawa, naeno ekawi natamo kuba dododilinako na ebeno kuba kebako teta:mo na:kadodolememo? Sa:ba:ni teta:mo wadiyala:ka:?”

22 Ya:suti ebetamo na:huiyuya:, “Na ama:tamo na:goemo, sa:ba:ni teta:moha:. Ao, wadiyala ama:le amia:no emedena tetelo ba:ma ka:na 77 teta:mo ebeno kuba egebolemete nadodolemenakuya:.”

23 Ba:bene ebete tabo moga:melo na:goiya:, “La: numa:la:, Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be komo ba:moe uwino ipuwa keba ka:nala:ka: ba: ba:ba ka:nala. Eta hopoeno Ko Gawadubuti ebeno koko mani ba ka:lamihole ebeno ukui nitama:nui ebeno okopino hibi komo kopulamelelamema:. Ba:bene ebete ebeno ukui ba:ma ka:na ihati, okopi ipuwalo puya:te ebegodone owalubi mani dito duwata:digahui ibino komo kotuputupuilamema:.

24 Ba:bene ebete mani ka:lamihole da:tupuimi, ba:ba tetelo komopa:te ebetamo dopo okodawa bemagahiya:, ba:be dubuti ta:ni taosene koko mani ebegodone dopamo dito uwata:digui.

25 Mabu ebete ba:be mani huiyama: ebegodolo gabote kitanuiha:, ba:bema: Ko Gawadubuti ebeno hopopa:tamo tabo ba:ma ka:na goi, ‘La: ba:moe dubu, ebeno kamena ebeno gugudi eba:go, ibi hiliyonomo uwatete komo koko dubatamo kolowamilo nikalama:la:, iba:te emedena tetelo ibino huiyaha: okopima: keda:hanama:. Na ba:be gabodo ba:moe dubuino kuba huiya ebetamo kikamema:nemo.’

26 “Ba:ba tetelo huiyaha: dubuti hopamo gate ebeno pupamo emedete Ko Gawadubutamo toetoelo na:goi, ‘Hiya:, ama: nuta:tepa. Na gabo numiti ba:bako ko huiya hibilo kopehuiyama:nemo!’

27 “Ko Gawadubuti huiyatiya ebe malemaletelo na:goemi, ‘Amia:no huiyaha: komo nale egebolemete adodolememata. Ama: kalakalago na:toa!’

28 “Huiyatiya ba:be huiyaha: okodawate Ko Gawadubugodone uluhukuti ba to ebeno eta mabulubi ba:bo numi, ba:be mabulubiti ebegodone dopamo 100 hegehege mani duwati, gala ebetamo kahuiyaha:. Ba:ba tetelo ebete ebe kokobene lawete ba idadanaa:midaha na:goemi, ‘Ama: naeno mani natamo tiyonomo na:huiya!’

29 “Ba:bene ebeno mabulubiti hopamo gate ebetamo toetoelo na:goi, ‘Hiya:, ama: nuta:tepa. Na gabo numiti hibilo kopehuiyama:nemo!’

30 “Huiyatiya ebete ebeno mabulubi malemaleteheno du genamamo ba: dito magatui, ebete ba:bolo ba emedena ebeno tawakaluba:te pehuiyate ebe ba:bo kopuluhukutima:.

31 Ba:ba tetelo komo okopa:te ba:be komo umiti tepo temetemema: ba eda:ha, iba:te tolamete ibino Ko Gawadubutamo ba:be komo ba:bo nehawakalimiya:.

32 “Ba:bene Ko Gawadubuti ba:be okodawa ka:miti koamo ba kiyahame na:goemi, ‘Ama: kubanomo okodawalata! Ama:le ka:lo duiduiyalo na da:toenamehona:ka, nale amia:no konomo huiyaha: komo dito egebolema:kamata.

33 Ba:bema: mabu keka: ama:le naeno eta okodawa kamalemaleta:kaha:, nale ama: da:malamaleta:kama ba:ba ka:na?’

34 Ba:ba tetelo Ko Gawadubuti ebetamo koamo maubate du genamamo dito noemi, ebete ba:bolo ko temetema:go ba emedena ta:ni taosene koko mani huiyate ba:bo kopuluhukuma:.”

35 Ba:bene Ya:suti kuititi tabo ulihopa:tamo na:goiya:, “La: numa:la:!
La:le la:eno tepo ipuwoeno malemale hawakalilameheno ba:gala komo
tawakalubino kuba egebolelameheno, ba:ba tetelo naeno Hunu Haboeno
Nabiwiti la:tamo atumu ba:ba ka:na ododiti la: ko temeteme habamo
konoelamema:na:ta.”

19

Kamena Ibuki Komo
Mak 10.1-12

1 Ba:bene Ya:sukunu tabo olamagi komote da:wibomiya:, ebete Ga:lili
hopo miya:pate Yudiya hopodo petote Yodane Tuli hapuamo dito nu-
luhukuya:.
2 Ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate ba:be hopamo ebe da:ta:matuya:,
ebete ibino temetema:gopi ba:bo nihiduilamiya:.
3 Ba:bene komo Pa:lisi kapiyuimipa:te Ya:suku kuba gabamo ke-
mogabuimima: ebetamo pelamete ebe na:palatediya:, “Kamenate ebeno
awitamo bada ko kuba ododiti ebo na:kibukimini? O ba:ba tetelo awiti ebe
dibukimini Godokono Tutumu Tabo ba:kadikanalemene?”
4 Ya:suti tabo ba huiya na:goiya:, “Wadiyala la: Godokono Bukoeno eta
tabo hidamo nemalagidolala:. Ba:be tabote ba:ma ka:na itana, Godote
ba:moe hopoeno tupuimi mabuni dubu kamena bododiliya:,
5 ba:bene ebete na:goiya:, ‘Ba:moe mabuma: dubuti ebeno nabiwi ba:gala
menoko miya:palete, ebeno kamenago kapiya bahilo kemedema:na:,
ba:bene ibi netewapa:te kapiyama: eda:te gala hiya:ma: a:keda:mena:.
6 Iyo, ibi ba: kapiyanomola.’ Numa:la:, Godote ibi netewapi kapiyama:
a:midiliya:, ba:bema: lumagiti ibi hiya:ma: midili modoboha:.”
7 Ba:bene Pa:lisi kapiyuimipi dubate Ya:sutamo na:ga:luya:, “Ama: da:gaa:
ba:be tabote hibima: deda:mene, keka: mabu Mosesete tutumu tabo ba:ma
ka:na dihatiya:, dubuti ebeno kamena ibukima: kamena ibuki pepa ododiti
ebetamo kikamema:ne?”
8 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Mabu la:eno tepo ipuwa kodakoda hibi-
nomola Mosesete ba:moe tutumu la:tamo ba:bema: ikalamiya:ta, huiyatiya
ba:moe hopoeno tupuimi mabuni Moseseko teta:mo puluhuku ba:be ko-
mote ba:ba ka:na kitanamiha:.
9 Ba:bema: nale la:tamo goemo, kamenate eta dubago kuba ododihino,
ba:ba tetelo ebeno awiti ebe ibukiti eta kamena da:lawemene, ebete
Godokono holoholo hapulu ba:be kamena pilolo kolawema:ne.”
10 Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ebetamo na:ga:luya:, “Dubuti kamena
lawe ipuwalo ba:mako kodakoda komote ditanamene, modobola dubate
kamenakamena a:kuwatehola:mena:.”
11 Ba:ba tetelo Ya:suti huiyatiya na:goiya:, “Nale la: diya:tulamema ba:be
taboeno ipuwa kodakoda hibila. Godote puya:tamo mulu dikalamemene
ibinomate ibino ukuilo ba:moe taboeno ipuwa lawe komodoboma:na:.
12 Komo dubate kamenakamena uwateholema: kamodobohonaha:,
mabu komo ibino apete menokobino tepo ipuwalo kubakubadopoma:
eda:tepahalamiya:. Ba:gala komo dubate kamenakamena uwateholema:
kamodobohonaha:, mabu alaholo ipuwalo komopa:te ibi ba:ba ka:na ami-
latiliya:. Ba:gala komo dubate kamenakamena uwateholema: kamodobo-
honaha:, mabu ibi ha:kiya ibi ba:ba ka:na midilina Ko Gawadubu Godokono
oko kowatihonama:. Ba:bema: kebe lumagiti ba:moe taboeno ipuwa lawe
da:modobomene, wadiyala ebete na:lawa:mene.”

Ya:suti Guguda:tamo Kokoto Demowatilamiya:
Mak 10.13-16; Luk 18.15-17

13 Ba:bene tawakaluba:te gugudi Ya:sutamo na:magataliya: ebete
iba:tamo kokoto ba emowatilame Godoko kogoemema: ebete ibi hidamo
kowalubilinama:. Huiyatiya ebe ta:matapa:te tawakalubi ba kiyahalame
ibi da:duhilamiya:,
14 Ya:suti ibino ododi komo umiti na:goiya:, "Gugudi natamo pelame
wadiyala. Akaduhilama:la: mabu ba:mako tawakaluba:te Godote Ko
Gawadubuma: deda:na ba:be habamo kona:pa:la:hama:na:."
15 Ba:bene ba:bi gugudi kowalubilima: ebete ebeno kokoto iba:tamo
emowatilamete, ibi ba miya:pale ebeno to gabodo ba: dito tuya:.

Ilina Dogodogo Dubuti Ya:sutamo Da:piya:
Mak 10.17-31; Luk 18.18-30

16 Ba:ba tetelo eta dubuti Ya:sutamo pete na:pegoiya:, "Iya:tulamedawa,
na bada hido komo ododiti wiboha: ka:ka: ebo na:ka:lawemo?"
17 Ya:suti ebetamo na:goiya:, "Ama:le hido komo ododima: na badama:
ka:kiyanama:wa? Godoko kapiyate hidodawala, ba:bema: ama: ubi dihate-
mena: ebeno Ka:ka: Habamo na:pa:gama:, wadiyala ama:le ebeno Tutumu
Tabamo na:papamiwatanakuya:."
18 Dubuti ebetamo na:huiyuya:, "Kebe tutumu taboma: ka:gaa:wa?"

Ya:suti ebeno tabo ba huiya na:goiya:, "Ama: lumagi akanakapuma:la:, eta
lumagino kamena pilolo akalawa:la:, ilina pilolo akuwata:la:, eta lumagino
komoma: ha:da tabo akolamaga:la:,
19 ba:gala amia:no nabiwi menoko ibino tabamo na:papamiwatanakuya:.
Ba:gala eta tutumu tabote ba:ma ka:na bitana, ama: ha:kiya ama: demalagi-
dolona, wadiyala ama:le ba:ba ka:na ama: tamelo demedena ba:be lumagi
malemalelo nemalagidolona."
20 Ba:bene ba:be uli ape dubuti Ya:sutamo na:goiya:, "Na ba:moi hiliy-
onomo tutumu kodakodalo uwatete eta kapiya kadikanaliya:ha:. Ba:bema:
na bada eta komo na:kododimo?"
21 Ya:suti tabo ba huiya na:goiya:, "Ama:le hidonomo lumagima:
keda:ma: ubi hibilo dihatemena:, wadiyala ama: tote komopa:te amia:no
ilina mana:mo uwatehomete, ama:le ba:bi mani awaepa:tamo dito
na:nikalamehola:. Ba:ba tetelo ama: gala kapete na na:ta:maheniya:,
ba:bene amia:no ilina hiliyonomate Godokono Hunu Habalo
konepola:nama:na:."
22 Ba:be uli ape dubuti ba:be tabo uliti tepo menemena:go dito tuya:, mabu
ebe ilina dogodogodawanomola.
23 Ba:bema: Ya:suti ebe ta:matapi na:goelamiya:, "Na la:tamo hibi tabo
begoemo, Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ilina hiliyonomagodawate
ba:be habamo na:pa:gama: kodakodanomola!
24 Nale la:tamo eta komo bekagoemo, ka:molo-goete* kaliko akohome-
hoeno ola gugudu nilupiga kodakodama: eda:na, gabohenola. Ba: atumu
ilina hiliyonomagodawate Godokono Ko Gawadubu habamo na:pa:ga ko-
dakodanomola, gabote hibinomolo a:kitanamene."

---

* **19:24:** Ya:suku tetelo Yu tawakalubino komo ba:ma ka:nala, iba:te kokonomo gelebadihole ka:molo-goegoa:mo ibino oko bowatihonakuya:. Iyo, komo hiya:hiya: tetelo ka:molo-goegoa:te ibino ilina bewatanakuya: muhulu hopamo, ba:gala komo tetelo iba:te bogema: watenama:.

25 Ya:suku ta:matapa:te ba:be tabo uliti konomamo la:wa:hate ebetamo
na:ga:luya:, “Ama: da:gaa: ba:be tabote hibima: deda:na, puya:te mod-
obola:ka: Godote ibino ka:ka: mula:lelamema:?”
26 Huiyatiya Ya:suti ibi ulamenate na:goiya:, “Tawakaluba:te ha:kiya ibino
ka:ka: mula:le modoboha:, huiyatiya Godoko kapiyate modobola mabu
ebegodolo helo bitana hiliyonomo komokomo ododilima:.”
27 Ba:bene Pitate Ya:sutamo ba huiya na:goiya:, “Ama: numa:, a ilina
hiliyonomo miya:palete ama: na:ta:mahenata. Ba:bema: Godote atamo
bada huiya na:kikaa:memene?”
28 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Na la:tamo hibi tabo begoemo, Godote
ba:moe hopoeno hiliyonomo hiya:hiya: ilina ulinoma: da:midilimini,
ba:ba tetelo na Tawakalubino Naniwiti naeno Ko Gawadubu emede
bahilo konomo alago kolutama:nemo. Ba:bene atu tetelo la:le na
da:ta:mahenenama, la: koko gawadubuino gagahidi bahilo gagahiditi
Isalaela 12 gu tawakalubino komokomo anagilamelelamepima:
keda:hama:nemata.
29 Hibila, kebe lumagiti ebeno genama, o ebeno nani nanikokubi ekaki,
o ebeno nabi menokobi gugudi ba:gala ebeno hopo, ebete na mabuma:
ba:bi komokomo da:miya:palemene, ebete ba:bi atu komokomo hiliy-
onomo gala kakuwatema:ne, ba:gala galane nale ebetamo wiboha: ka:ka:
kikamema:nemo.
30 Iyo, ka:lo dopopi hiliyonomo da:pola:na iba:te galane galapima:
keda:hama:na:, ba:gala ka:lo galapi da:pola:na iba:te galane dopopima:
keda:hama:na:.”

20

Gao Pali Okopino Iya:tulame Uwi

1 Ba:be atu tetelo Ya:suti na:kagoiya:, “Godote Ko Gawadubuma: deda:na,
ba:be komo ba: ba:ma ka:nala. Eta ko dubuti duiduiyanomolo mahigate
ebeno genamane uluhukuti ba:bo tui ebeno gao pali okopi konuwatema:.
2 Ba:bene ebete komo dubu nulamete iba:tamo kapiya hegeloeno oko
huiya ikalamema: negoelami. Iba:te ebeno tabo uliti modoboma: da:ga:lui,
ebete ibi ba:bo oelami ebeno pali oko konetupuimima:.
3 “Ba:bene hegelate nanekela:mo da:podolatepui, ebete gala katote komo
dubu kolowami habalo dito la:mota:hanalo da:nulami,
4 ebete iba:tamo na:goi, ‘Wadiyala la: atumu naeno pali
okamo na:katolama:la:, ba:bene nale oko huiya la:tamo modobolo
kikalamema:nemata.’
5 Ba:ba tetelo iba:te atu pali okamo dito katolamiya:.

“Ba:bene hegela tuli tetelo ba:gala hegelate dewegelegui, ba:bi netewa
teta:mo ebete gala katote komo okopi atumu kanulamete okamo ba:bo
kanoelami.
6 Ba:bene hegelate gala da:katoatepui, ebete gala katote komo dubu
kolowami habalo dito la:mota:hanalo nulamete na:negoelami, ‘Bada
mabuma: la: ka:lo hegelalo okoheno dito da:pola:nama?’
7 “Iba:te ebetamo na:huiyuya:, ‘Mabu etate atamo oko kikaa:ma:kaha:.’

“Ba:bene ko dubuti iba:tamo na:goi, ‘Wadiyala la: atumu naeno pali
okamo na:katolama:la:.’

8 “Da:gapogapohoni ba:be pali namutudawate penate ebeno oko umi-
dawatamo na:pegoeni, ‘Ama: okopi hiliyonomo ka:lamiti huiya nikalame-
hola:. Galanenomolo oko da:petupuima:ka ba:bi dubagodone tupuim-
iti, huiyatiya duiduiyanomolo oko da:petupuima:ka ama:le ibi kuititilo
nowalubiliya:.’
9 “Ba:bene galanenomolo oko da:tupuimi ba:bi dubate dopamo pelame-
nate, ebete iba:tamo kapiya hegeloeno modobo oko huiya ba:ba ka:na
ikalameni.
10 Ba:bene duiduiyanomolo oko da:tupuimi ba:bi dubate pelamenate
kodopamo na:puwatenamo pemalagidoloniya:, huiyatiya ebete iba:tamo
ba: atu huiyanomo beka-ikalameholeni.
11 Ba:ba tetelo iba:te huiya uwatenate pali namutudawatamo ubiha: tabo
ba ga:lana,
12 ibi ipuwalo etate penate na:pegoeni, ‘Galane da:tupuima:ka iba:te tete
nanekela:mo powatiti huiyatiya ba:be oko huiya ago modobolo badama:
kuwata:, mabu a hegela konomolo oko ko kolohago owatitakama:?’
13 “Ba:ba tetelo ebete na:huiyani, ‘Naeno mabulubi, na eta kuba
komo ama:tamo kododiha:. Duiduiyalo ama:la, nala, ale hibi tabonomo
bega:lakama: ama: kapiya hegeloeno modobo oko huiya kolawema:, nale
ama:tamo ba:ma ka:na ba:bema: ikamemata.
14 Ba:bema: amia:no huiya lawete kalakalago na:toa. Ama:le oko huiya
da:lawa:, nale ba:be atu modobo mani galane da:tupuima:ka iba:tamo ubi
dihatemo, nale ba: ba:ba ka:na kikalamema:nemo.
15 Ba:moe oko huiya mani ba: naeno manila, ba:bema: nale ha:kiya naeno
ubilo dododimo ba:be komo ba: naeno komola. Mabu keka: ama:le naeno
malemale komoma: da:maubana?’ ”
16 Ba:bema: Ya:suti kuititi tabo ba:ma ka:na goiya:, “Hibila, ka:lo galapi
hiliyonomo da:pola:na iba:te galane dopopima: keda:hama:na:, ba:gala
ka:lo dopopi da:pola:na iba:te galane galapima: keda:hama:na:.”

Ya:suti Ebeno Hoe Komoma: Gala Da:kagoiya:
Mak 10.32-34; Luk 18.31-34

17 Ba:bene Ya:suti Yelusalema ko habamo ba tuta, gabo tetelo ebete ebeno
12 ta:matapinomo uwatete tabo diya na:goelamiya:,
18 “La: nulia:la:, a Yelusalemamo tolamitama:. Ba:bolo Godote
Tawakalubino Naniwi tawakaluba:tamo kikalamema:ne, ba:bene
Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala Godokono
Tutumu iya:tulamepi, iba:te ebe anakapumima: ga:late
19 Yuha:pa:tamo ba:bo kikalamema:na:. Ba:ba:te ebe iya:da:tete
giya:pa:pa:mo a:na:miga:titi ebe ba:bo kanakapumima:na:, huiyatiya
netewa-kapiya hegelalo Godote ebe hoene kadipatema:ne.”

Ta:matapi Netewapino Menokote Kuba Ukuia:mo Ya:suku Eta Komoma:
Da:goemiya:
Mak 10.35-45

20 Ba:bene Sebedikono gugudino menokote ebeno guguda:go Ya:sutamo
pete ebeno pupamo pemedete, ebete ebe kowalubima: na:pegoemiya:.
21 Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Ama: bada ubi kihatiuta nale ama:tamo
ododima:?”
Ebete tabo ba huiya na:goiya:, “Ba:moi naeno gugudi netewa
na:kulamiuta? Ama:le Ko Gawadubuma: deda:mena:, na ubila ama:le
da:goemena: etate amia:no tu hapulu ba:gala etate pele hapulu amia:no Ko
Gawadubu helo ipuwalo kolumutitama:.”

22 Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La:le na hido ukuia:mo
kaga:lanamitaha:. La: modobola:ka: nale da:nimo ba:be temeteme
kalila:mo niho?”
Iba:te na:ga:luya:, “A modobola.”
23 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Ba:moe komo ba: hibila, nale da:nimo la:
ba:be kalila:mo nihote temeteme bulihonakomata. Huiyatiya naeno tu
hapuamo ba:gala pele hapuamo ahidi komoma: nale a:kagaa:mo. Nabiwi
Godote puya:tamo da:hiduilamiya: ba:binomate ba:bolo kopola:nama:na:,
iyo, ba:moe komoma: ebete ha:kiya kogoema:ne.”
24 Ba:bene komo ta:ni ta:matapa:te ba:be komo uliti ba:bi dubu nete-
wapa:tamo na:maubahalitiya:,
25 huiyatiya Ya:suti ibi hiliyonomo ebetamo ka:lamiti na:goiya:, “La:
iya:tawahala, Godoko hibima: midiha:pino koko dubate ibi ha:kiya ibi ba
wadiya:paa:latele komo tawakalubi heloamo kiyahalamenaka, iba:te ibino
ubi komamo kopapamila:halenama:.
26 Huiyatiya la: ba:bakopima: a:keda:hamata. Kebe lumagiti la:eno koma:
eda: ubi dihatemene, ebete la:eno huiyaha: okodawama: neda:mene,
27 ba:gala kebe lumagiti dopoma: eda: ubi dihatemene, ebete la:eno du
genamoeno okodawama: neda:mene, iyo, ebe ha:kiya ebe hoponomamo
ihatenomo nihata:mene.
28 Ba:ma ka:na Tawakalubino Naniwiti da:piya:, ebe ubihinola ba:moe
hopo tawakaluba:te ebetamo huiyaha: okopima: eda:ha, huiyatiya ebete
na:piya: tawakaluba:tamo huiyaha: okodawama: kopeda:ma:, ba:gala
ebeno ka:ka: gobogobamo ihatete ebeno hoe huiyate komo hiliyonomo
tawakalubi Saitanakono du genamane dito kuluhukulatelema:.”

Ya:suti Baidi Tamiholame Dubu Netewa Da:hiduilamiya:
Mak 10.46-52; Luk 18.35-43

29 Ya:suti ebe ta:matapa:go Yeliko ko habane da:nikuliya:, ba:ba tetelo
tawakalubi hiliyonomate ebe beta:matuya:.
30 Ba:bene dubu netewa baidi tamiholamela, iba:te gabo tamelo ba
lumutita Ya:sukunu pe komo uliti ibulunomamo na:ga:luya:, “Da:ibidikono
Hogo! Ama: a na:malemalea:tea:!”
31 Ba:bema: hiliyonomo tawakaluba:te ibi kiyahalamelo na:duhilamiya:
iba:te tatabalo kolumutitama:, huiyatiya iba:te gala ibulunomamo
na:kaga:luya:, “Kodawa Ya:su, Da:ibidikono Hogo! Ama: a
na:malemalea:tea:!”
32 Ba:bene Ya:suti ba:bamo utiti ibi ka:lamiti iba:tamo na:goiya:, “La: bada
ubi kihatiutama nale la:tamo kododima:?”
33 Baidi tamihopa:te na:ga:luya:, “Kodawa, aeno baidi
na:hiduilamelea:ma:.”
34 Ba:bene Ya:suti ibi malemalelatelelo ibino baida:mo ebeno kokoto de-
mowatilamiya:, ba:ba tetenomolo ibino baiditi hidohidohote iba:te Ya:suku
ba:bo ta:matuya:.

21

Ya:suti Yelusalema Ko Habamo Da:na:pa:guya:
Mak 11.1-11; Luk 19.28-40; Yon 12.12-19

1 Ba:bene iba:te Yelusalema ko haba tama:mo ba pelame, Betapa:gi haba
tamedo tolamete Olibi Kehakeha Hunu Hakamo ba:bo nikuliya:. Ba:ba
tetelo Ya:suti ebe ta:matapi netewa dopamo ba noelame

2 iba:tamo na:goiya:, “La: ba:be tatali habamo tote, ba:be habamo
da:nuluhukuma donoki-goe hala:mo ma:home ebeno gudago konu-
lama:digalema:nemata. Wadiyala la: hale pahamiti ebeno gudago
na:magaheliya:la:.
3 Etate la: duhilame tabo da:goemene la: huiyatiya ba:ma ka:na
koga:lama:nemata, ‘Kodawate ba:moi donoki-goegoe ubila, ebete gala tiy-
onomo kakapoelamema:ne.’ ”
4 Ba:bene ba:moe komote uluhukuya:, Godokono ukui hawakalimidawate
da:goiya: ba:be tabote hibima: keda:ma:. Ya:lo tetelo ebete tabo ba:ma ka:na
goiya:,

5 “La: Yelusalemanapa:tamo na:nega:luya:la:,
‘Numa:la:, la:eno Ko Gawadubuti la:tamo pita.
Ebete donoki-goe hunamo emedete gelebadia:go pita,
iyo, la: numa:la:, ebete donoki deha:potago ba:pe.’ ”

6 Ba:bene Ya:suku ta:matapi netewapa:te tote, ebete keba ka:na ka:goiya:
iba:te ba: ba:ba ka:na nododiya:.
7 Iba:te donoki-goe ba:gala ebeno gudu Ya:sutamo magahelete, ibino
watuino kaliko ibi hunamo miya:telamete, Ya:suti ba:bi kaliko hunamo
ba:bo emediya:.
8 Ba:ba tetelo komo tawakalubi hiliyonomate ibino ga:ga:ga: kaliko
pipikulamete gabamo apohohago tolamiya:, ba:gala komopa:te ele iya:hiliti
gabamo atumu kamiya:teholenatuya:.
9 Ba:bene puya:te da:dopuya: ba:gala Ya:sukunu gala hapuni
da:pelamitiya:, iba:te kapimilo ibulunomamo ba:ma ka:na ga:lutiya:,

“Da:ibidikono hogo nadipata:la:!
Godo, amia:no mahilago da:pita,
wadiyala ama: ba:be lumagi na:koimiya:!
O tawakaluba:la:, la: Godoko milimiholo
hunamo nadipata:la:!”

10 Ba:bema: Ya:suti Yelusalema ko habamo da:na:pa:guya:, ba:moe haba
tawakalubi hiliyonomate ebe umima: pikuliti na:pega:luya:, “Ba:moe
lumagi potela:ka:?”
11 Ba:ba tetelo Ya:sukuba: da:tolamitiya: ibi hiliyonomate habalubino
tabo ba huiya na:ga:luya:, “Ba:moe ba: Godokono ukui hawakalimidawa
Ya:sutila, ebete Ga:lili hopoeno Nasalete habane pe.”

Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genama Da:hiduimiya:
Mak 11.15-19; Luk 19.45-48; Yon 2.13-22

12 Ba:ba tetelo Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamamo tote, ba:be
genamalo ebete ilina kolowamipi nulamete ibi hiliyonomo helonomamo
neta:malateliya:, ba:gala ebete mani oweheta:midahalepino patapata gimai
kolowamipino ahidi patapatago ba:bo nohoba:midahalelamiya:.
13 Ba:bene ebete iba:tamo na:goiya:, “Godokono Bukalo tabo ba:ma
ka:na bitana, ‘Naeno Genama tawakaluba:te Godoko Adikumi Genamama:
koga:lama:na:, la:le huiyatiya pilo tawakalubino genamama: a:midimata.’ ”
14 Ba:ba tetelo baidi tamiholamepi ba:gala nato a:ta:buta:midalelamepi,
iba:te Godoko Adikumino Hiya: Genamamo da:pelamiya: Ya:suti ibi ba:bo
hiduilamiya:.

15 Huiyatiya Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala
Godokono Tutumu iya:tulamepi, iba:te Ya:sukunu hido hanohano komo
dulamitiya: iba:te ebetamo na:maubahalitiya:. Ba:gala ba:be atu tetelo
iba:te eta komoma: kamaubahalitiya: ba:ma ka:na, komo guguda:te ba
ga:gita da:ga:lutiya:, “Da:ibidikono hogo nadipata:la:!” Ba:be mabuma:
iba:te
16 Ya:suku na:ga:lamiya:, “Ama: guguda:te tabo kubamo da:ga:luta
na:kuliuta?”
Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Iyo, na nulitamo. Wadiyala la:
ba:moe Godokono Buka tabo hidamo nemalagidolala:, ‘O aeno Kodawa
Godo, gugudi hegehege ba:gala nono da:nihona, ama:le ibino tabo ipuwane
hidohido tabo olamaginakata ama: ha:kiya ama: komilimihonama:.’ ”
17 Ba:bene da:gapogapohoniya: Ya:suti ibi miya:palenate ko haba
ipuwane uluhukunate Betani habamo tonate ba:bo newataniya:.

Ya:suti Gao Noloha: Anahu Keha Dumiya:*
Mak 11.12-14,20-24

18 Eta duiduiyalo Ya:suti ko habamo gala da:kawiluya:, gabo tetelo ebe
baa: kapete umitiya:,
19 ba:bene ebete anahu keha gabo tamelo pumiti gao oholema: ba:bamo
da:tuya: huiyatiya pahanomuya nulamiya:. Ba:bema: ebete anahu ke-
hatamo na:goiya:, “Emedena tetelo gaote ama:godone a:kanolonakamene!”
Ba:ba tetenomolo ba:be gao kehate kaloloma: ba:bo ediya:.
20 Ya:suku ta:matapa:te ba:be komo umiti koamo hanohanohote
na:ga:luya:, “Anahu kehate kaloloma: tiyonomolo badama: keda:?”
21 Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Na la:tamo hibi tabo begoemo,
la: hiliyonomo tetelo Godoko hibima: ba midina la:eno tepo ipuwalo
ukui netewama: eda:haheno, nale anahu kehatamo keba ka:na kododimo,
la:le ba:be atu komo ododima: komodoboma:nemata. Ba:gala la: hibima:
midilo ba:moe hakatamo ba:ma ka:na da:ga:lama, ‘Ama: kehaha: kolomamo
na:toatepa!’ la:le ba:be komo hibilo kumima:nemata.
22 Iyo, ba: hibila, la: Godoko hibima: ba midina bada komoma: ebe
da:toemehoma, ba:ba tetelo la:le ba:be komo kolawema:nemata.”

Yu Watowatopa:te Ya:sukunu Helo Mabuma: Ebe Dalatediya:
Mak 11.27-33; Luk 20.1-8

23 Ba:bene Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamamo tote tawakalubi
ba niya:tulamita, ba:ba tetelo Godotamo hawa:goeno ikamehopino wa-
towatopi ba:gala Yu tawakalubino komo koko dubu, iba:te ebe duhimima:
pelamete ebe ba:ma ka:na palatediya:, “Ama: ba:moi komo pokono heloamo
kododiliona? Ba:gala ba:moe helo ama:tamo pote kikameti?”
24 Ya:suti iba:tamo na:huiyuya:, “Nale la: dopamo kapiya komoma:
kalateda:lema:nemata. La:le na huiya tabo hidamo da:ga:lanamema,
ba:bene nale ba:moi komo pokono heloamo kododilinamo, ba:be komo nale
la: ba:bo kokiyalamema:nemata.
25 Naeno alateda: tabo la:tamo ma kumu bitana, Yonete tawakalubi
beyamo da:wadulatelenakui, ebete ebeno helo pogodone ka:lawi,
Godogodonela:ka: o eta lumagigodonela:ka:?”
Ba:bema: ibi ha:kiya ibi ipuwalo olowabeletihuilo na:ga:luya:, “Ale
da:ga:lama: Godote Yonetamo helo ikami, ebete kogoema:ne, ‘Mabu keka:
la:le ebeno tabo hibima: kamidiha:?’

---

* **21:17:** Tawakaluba:te anahu kehoeno mahilo Gogodala tabamo salibisama: ka:minaka.

26 Ba:gala a modoboha: ebe ba:ma ka:na ga:lame, hopo lumagiti Yonetamo
helo ikami, mabu ale ba:moi tawakalubino mauba komo betolemitama:. Ibi
hiliyonomate na:ga:lana Yoneko Godokono ukui hawakalimidawala.”
27 Ba:bema: iba:te ibino tepo ipuwoeno ukui ugumuililo Ya:sutamo
na:ga:luya:, “Yonekono helo mabu a iya:tawaha:.”

Ba:bema: Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Nale la: atumu a:kakiyalama:mata
nale ba:moi komo pokono heloamo dododilinamo.”

Kuhi Netewapino Iya:tulame Uwi

28 Ba:bene Ya:suti ba:bi Yu watowatopa:tamo na:goiya:, “Na la:tamo eta
uwi kokiyama:nemo. La: ba:be uwi hidamo uliti ebeno ipuwa natamo
na:hawakalimiya:la:. Kapiya dubuti nemedenami, ebeno kuhi netewala.
Eta hegelalo ebete ebeno dopo kuhitamo pete na:pegoi, ‘Ama: tote naeno
pali ipuwalo oko na:nowata:.’
29 Ebeno guduti na:huiyui, ‘Ao, na ubihinola,’ huiyatiya galane tetelo
ebete ukui hiya:ma: miditi okamo dito tui.
30 Ba:bene ba:be dubuti ekawitamo kapete atu tabo da:kapegoi, ba:be
guduti na:huiyui, ‘Iyo, Nabiwi, na kotoma:nemo,’ huiyatiya ebete katoha:.”
31 Ba:bene Ya:suti ebeno tabo ulihopa:tamo na:goiya:, “La:eno ukui keba
ka:nala:ka:? Gugudi netewa ipuwalo ebeno nabiwi pote ka:kalakaluimi?”

Iba:te na:ga:luya:, “Dopo gudutila.”

Ba:bema: Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Na la:tamo hibi tabo begoemo,
ta:kese mani ha:da amiholo uwatepi dubu ba:gala dubu bilibili kamenaka-
mena, iba:te la:eno haba uwatelamete Godokono Ko Gawadubu habamo
kona:pa:la:hama:na:.
32 Mabu Yoneko tawakalubi beyamo wadulateledawate Godokono
tuputupu gabodo da:pi, la:le ebeno tabo hibima: kamidiha:, huiyatiya mani
pilolo uwatepi dubu ba:gala dubu bilibili kamenakamena iba:te ebe hibima:
miditi ibino tepo ipuwa Godotamo ohoba:midaliya:. Ba: hibila, ba:ba tetelo
la:le ibino komo dulamelelamima, huiyatiya la:eno kubakuba ukui hiya:ma:
midilihino Yonekono tabo kalaweha:.”

Tupina Gao Pali Lawamepino Iya:tulame Uwi
Mak 12.1-12; Luk 20.9-19

33 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Wadiyala la:le naeno eta iya:tulame
uwi nulia:la:. Eta ko dubuti pali ododiti tupina gao keha ba:bo amihui, ba:be
gaoeno mahilo ba: gala:ipi gaola. Amiho komote da:wibui, ebete kala imiti
gao ihi adilutihoeno nakola bobo aligiti, pali lawamepino hunu mimiya
ba:bo eti. Ba:ba tetelo ba:be dubuti ebeno pali komo lawamepi dubatamo
dito miya:pui, iba:te ba:bolo oko ba owatina ba:be pali hidamo umilo ebeno
gao kuwateholemenakoma:, ba:bene ebete muhulu hopamo ba: dito tui.
34 “Ba:bene gao tapiho tete da:pi ebete pali lawamepa:tamo komo
huiyaha: okopi na:poelami, iba:te iba:godone ebeno gao kopuwatema:.
35 Huiyatiya pali lawamepa:te ibi uwatete eta kukamo anagalimihuya:,
ba:gala eta dito anakapumiya:, ba:gala eta nakolamo mapemiya:.
36 Dopamo pali namutudawate kapiyakapiya huiyaha: okopi bepoelami,
ba:bene ebete gala komo hiliyonomo da:kapoelami pali lawamepa:te
iba:tamo ba: atu kuba komokomo beka-ododiliya:.
37 Galanomone ebete ebeno gudu ba poeme ebeno ukuilo na:goi, ‘Hibila,
iba:te naeno gudutamo kopapamila:halema:na:.’

38 “Huiyatiya ba:bi pali lawamepi dubate ba:be gudu pitalo dumi iba:te
ibi ipuwalo na:ga:luya:, ‘Numa:la:, ba:moe guduti nabiwino ilina namutu-
dawama: deda:mene, ba:be guduti ba: na:pe. Ba:bema: wadiyala ale ebe
anakapumiti ebeno pali kolawema:nema:,’
39 ba:bene iba:te ebe lawete palino kala ipuwane na:da:nate ba: dito
nanakapumiya:.”
40 Ba:bema: Ya:suti ulihopa:tamo na:goiya:, “La:eno ukui keba ka:nala:ka:?
Pali namutudawate muhulu hopone da:pemene, ebete bada komo
na:ka:pododimini pali lawamepa:tamo?”
41 Yu watowatopa:te ebeno tabo ba huiya na:ga:luya:, “Hibila, ebete ba:bi
kuba okopi kubanomamo palukuliti kopanakapulamema:ne. Ba:ba tetelo
ebete ebeno pali komo lawamepi dubatamo kopikalamema:ne, gao noloho
tetelo iba:te ebeno pali ilina ebetamo hidamo kikamehonakoma:.”
42 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La: dopamo Godokono Bukalo ba:moe tabo
hibilo a:ka:lamiholia:mata,

‘Genama etepa:te tama:mo dihati,
ba:be hototote huiyatiya
genamoeno helo mabuma: eda:na.
Ba:moe komo ba: Godote ododi,
ba:bema: aeno ukuilo na:hanohanohutama:!’

43 “Ba:bema: nale la:tamo na:goemo, Godote Ko Gawadubuma: deda:na,
ba:be komo ebete la:godone puwatete puya:godolo hidohido noloho gao
da:pola:na ba:bako tawakaluba:tamo dito kikalamema:ne.
44 Numa:la:, nale hototoeno komoma: da:goemo, ebeno kodakoda ba:
nakola huiyala. Iyo, ba:moe nakola hunamo da:gamene ba:be lumagiti
kota:ta:pula:tihoma:ne, ba:gala ba:moe nakolate lumagi dihita:timini ko-
takotakuimima:ne.”
45 Ba:bene Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala
komo Pa:lisi kapiyuimipi iba:te Ya:sukunu uwi dulihuya:, iba:te ba:bo
iya:tawahuya: Ya:suti ibino komoma: olamagiya:.
46 Ba:bema: iba:te ebe lawema: ubi bihatitiya:, huiyatiya iba:te tawakalubi
betolelamitiya: mabu ibi hiliyonomate Ya:suku Godokono ukui hawakalim-
idawama: ga:lanakuya:.

22

Dubuti Kamena Lawe Pokoeno Iya:tulame Uwi
Luk 14.15-24

1 Ba:bene Ya:suti eta iya:tulame uwi tawakaluba:tamo olamagilo
na:goiya:,
2 “Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be komo ba:ma ka:na itana. Eta
Ko Gawadubuti ebeno kuhino kamena laweno poko ododiti
3 ebeno okopi ba:bo oelami, ebete dopamo da:ka:lami ba:bi tawakalubi
nuwatete poko habamo komagahelema:. Huiyatiya iba:te pelamema:
ubiha:ma: eda:huya:,
4 ba:bene ebete gala komo okopi ba kanoelame na:kagoi, ‘Na dopamo
da:ka:lamimo, la:le ba:bi tawakalubi ba:ma ka:na gala na:kanikiyalama:la:,
‘Na poko ilina a:hiduilama:kamo, kau-goegoe gadigadinomo alukula:kamo,
poko ilina hiliyonomo hiduilame a:wibo. Wadiyala la: pelamete
na:penahala:.’ ’

5 “Huiyatiya iba:te ba:be tabo ubiha:ma: eda:hate ibino hiya:hiya: okamo
dito tolamiya:, ba:ma ka:na etate ebeno pali okamo tui ba:gala etate
kolowami habamo tui,
6 ba:bene komopa:te Ko Gawadubuino okopi uwatete ba iduduputilame
ibi ba:bo anakapulamiya:.
7 Ba:ba tetelo Ko Gawadubuti konomamo maubalo ebeno alaholohopi
ba:bo noelami, ba:bene puya:te ebeno okopi danakapulami, alaholohopa:te
ibi kubamo alukuliti ibino haba koa:mo dito emadomelamiya:.
8 “Ba:ba tetelo ebete ebeno okopa:tamo na:goi, ‘Naeno kuhino kamena
lawe pokoeno ilina hiliyonomo a:hiduilama:kamo, huiyatiya nale dopamo
da:ka:lamimo ba:bi tawakalubi hidohidoenoha:, iba:te pelamema: na ubihi-
nola.
9 Ba:bema: wadiyala la: koko gabo gagagaga teta:mo tolamete la:le
da:nulamema, ba:bi tawakalubi hiliyonomo na:nikiyalama:la: iba:te naeno
poko baa: kopenahama:.’
10 Ba:ba tetelo okopa:te tolamete gabo gagagaga tetelo tawakalubi hiliy-
onomo ba:bo nuwatiya:, ba:ma ka:na awaepi ba:gala dogodogopi, ba:bi
tawakalubi hiliyonomate kapimilo poko habamo pelameholete, iba:te baa:
kebe genamalo ka:nahuti ba:be ko genama gu ba: dito tabui.
11 “Ba:ba tetelo Ko Gawadubuti tawakalubino kokoto uwateholamema:
poko genamamo da:pi, ebete kapiya dubu bepumi ebete hidonomo poko
kaliko pulihino podolui.
12 Ko Gawadubuti ebetamo na:goi, ‘Mabulubi, mabu keka: ama: hido
kaliko pulihino da:podola?’

“Ba:ba tetelo ebete ebeno tabo uliti kahuiyaha:,
13 ba:bema: Ko Gawadubuti ebeno hopopa:tamo na:goi, ‘Wadiyala la:
ebeno kokoto nato hala:mo matuhulamelemete du ipuwamo a:da:nate
ba:bo na:nimiya:puya:la:. Ebete ba:bolo lalo ba ikilame konomamo ki-
hima:ne.’ ”
14 Ba:bema: Ya:suti kuititi tabo ba:ma ka:na goiya:, “Hibila, Godote hiliy-
onomo tawakalubi beka:lamina, huiyatiya ibi ipuwalo kapiyakapiyanomo
buwatenako.”

Loma Tawakalubino Konomo Gawadubu Sisatamo Ta:kese Mani Ikameho Komo*

Mak 12.13-17; Luk 20.20-26

15 Ba:ba tetelo Pa:lisi kapiyuimipa:te tolamete Ya:sukunu komoma: ibi
ipuwalo tabo da:nega:luya: ibino ubi ba:bo nihatiya:, iba:te ebe kuba
gabamo ba nemogabuimi ebete kebako tabo goelo ebe ba:bo kolawema:.
16 Ba:bene iba:te komo ibino ta:matalepi ba:gala Ko Gawadubu
Helodikono kapiyuimipi atu tetelo Ya:sutamo oelamiya:. Ba:ba:te
ebetamo pelamete ha:da amiho gabodo na:pega:luya:, “Iya:tulamedawa,
a iya:tawahala ama: hibi lumagilata, iyo, ama: tawakalubi Godokono
gabo hidamo iya:tulamenata. Hibila, ama: komopino dito ga:la
komamo a:kapapamiwatala:ta, ba:gala ama: tawakalubi hunu nikapa:mo
kulamenaha:, ba:ma ka:na eta lumagi miya:palo eta lumagi ebo
a:kalawa:la:ta.

---

* **22:14:** Sisako ba: Loma tawakalubino Konomo Gawadubula, hopo konomolo ebe kapiyate helonomoma: eda:nami. Ebete ebeno alaholohopi hiya:hiya: hopamo oelameholenakui, ba:bene iba:te ba:bi hopolo ba nemedehona tawakaluba:godone ta:kese mani konomo ba:bo nuwatelamenakuya:, ba:bi mana:mo ibino Loma gabomanino hiya:hiya: oko kowatihonama:.

17 Ba:bema: amia:no ukui hawakalimiti a na:kiyaa:ma:, Loma tawakalu-
bino Konomo Gawadubu Sisatamo ta:kese mani ikameho hidola:ka: o
kubala:ka:? A ebetamo ba:kikamehoma: o a:kikamehama:?”
18 Ya:suti ibino ha:da amiho komo iya:tawate na:goiya:, “La: ma:lapila
netewa tawakalubilata! Mabu keka: la:le na ha:da amihonamema:
dewagelitama?
19 La: mani kapiya natamo nikanama:la:.”
Ba:bene iba:te kapiya mani ebetamo dikamiya:,
20 ebete ibi nalateda:liya:, “Ba:moe manilo da:pola:na, mahilo ba:gala
holoholo pokonola:ka:?”
21 Iba:te na:ga:luya:, “Konomo Gawadubu Sisakonola.”
Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Sisakono ilina Sisatamo nikamehala:,
huiyatiya Godokono ilina Godotamo nikamehala:.”
22 Ba:bema: iba:te Ya:sukunu tabo uliti ba hanohanoho ebe miya:pate ba:
dito tolamiya:.

Hoe Ipuwane Ka:ka:mo Mahila:hale Komo
Mak 12.18-27; Luk 20.27-40

23 Hoe ipuwane mahila:haleha:ma: da:ga:lana, ba:bi tawakalubi ba:
Sa:diyusi kapiyuimipila.* Ba:be atu hegelalo komo iba:te Ya:sutamo
pelamete
24 tabo ba:ma ka:na pega:luya:, “Iya:tulamedawa, Mosesete
Godokono tabo ba:ma ka:na goiya:, ‘Dubuti hoete kamena gugudihino
da:miya:pamene, ebeno ekawiti ba:be hamole lawete ebeno naniwi
mabuma: gugudi nododilima:mene.’
25 Aeno tawakalubi ipuwalo kapiya dubuino sa:ba:ni kuhia:te nemede-
nama:. Dopo guduti kamena lawete gugudi ulameheno hoiya:, ba:bene
ebeno ekawiti ebeno hamole dito kalawiya:.
26 Ba:ba tetelo ebe ba: atumu gugudi ulameheno dito kahoiya:, ba:gala eta
tetedawate ba:ba ka:na ka-ewageliya:. Ba:bene ba:bi sa:ba:ni badininipala
hiliyonomate ba:ba ka:na ha:lahuya:,
27 huiyatiya kamenate galane dito hoiya:.
28 Ba:bema: iba:te hoe ipuwane ka:ka:mo da:mahila:halemena:, ba:be
Ko Hegelalo ba:be kamenate sa:ba:ni dubu ipuwalo pokono kamenama:
na:keda:mene, mabu ebe ibi hiliyonomate a:lawa:tepahuya:?”
29 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:huiyuya:, “La: Sa:diyusi kapiyuimipa:te
la:eno ukuilo tawakalubino ha:la komoma: kubamo ga:lanakomata, mabu
la: Godokono Buka tabo ba:gala ebeno helo iya:tawaha:.
30 Ba:moe komo ba: hibila, tawakaluba:te hoe ipuwane mahila:hale
tetelo iba:te gala kamenakamena a:kapuwatehola:mena: ba:gala dubu
a:kapuwatehola:mena:, iyo, iba:te Godokono Hunu Haboeno nopopimo
bemedehonamena:.
31 Ba:be mabuma: Godokono Bukate a biya:tua:mena ha:lahapa:te hoe
ipuwane mahila:halema:, iyo, ebete ebeno Bukalo la:tamo ya:lo da:goiya:
ba:be tabo la: hibilo a:ka:lamiholia:mata. Ba:be tabote ba:ma ka:na itana,
32 ‘Na ba: Godotela. A:ibalahamako, Aisa:keko, ba:gala Ya:ikoboko, iba:te
emedena tetelo poko kadikumina na ba: ba:betela.’ Ba:bema: la: Sa:diyusi

---

* **22:23:** Ya:suku tetelo Sa:diyusi tawakalubi ba: Yu tawakalubino kapiyuimi etala, iba:te Pa:lisi kapiyuimipino hiya:hiya: tutumu hiliyonomamo kapapamila:halenakuiha:. Ba:gala tawakaluba:te ha:lahate hoene gala kamahila:halete Godotamo da:nikulimina:, ba:be komo Sa:diyusi kapiyuimipa:te hibima: kamidinakuiha:, ba:bema: iba:te ba:be atu hibima: midiha: komamo tawakalubi biya:tulamenakuya:.

kapiyuimipi, la:eno ukuilo na:kemalagidolonama ba:bi iniwalino ka:ka:te a:wibuya:? Ao, kawibuya:ha:, mabu ha:lahapa:te Godoko a:kadikuma:la:, huiyatiya puya:te da:ka:ka:halena ba:bi tawakalubinomate ebe badikumina.”

33 Ba:ba tetelo hiliyonomo tawakaluba:te Ya:sukunu tabo uliti ebeno tabamo hanohanoholo na:kalakalahutiya:.

Kebe Tutumu Tabote Konomoma: Keda:na
Mak 12.28-34; Luk 10.25-28

34 Ya:sukunu tabote Sa:diyusi kapiyuimipino tabo dalukulilamiya:, ba:be komo Pa:lisi kapiyuimipa:te uliti iba:te kapimilo ebetamo pelamiya:.

35 Ba:bene ibi ipuwalo eta dubu ebe Godokono Tutumu Tabo iya:tawanomola, ebete Ya:suku kuba gabamo emogabuimima: ebe palateda:lo na:pegoiya:,

36 “Iya:tulamedawa, Godokono Tutumu Tabo hiliyonomo ipuwalo kebe tutumuti konomoma: keda:na?”

37-38 Ya:suti ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Godokono Tutumu Tabo hiliyonomo ipuwalo ba:moe tabote ba: konomoma: eda:na, ‘Ama: amia:no Kodawa Godoko malemalelo nemalagidolona, amia:no tepo ipuwanomamo, ba:gala amia:no gobogoboeno heloamo, ba:gala amia:no ukui konomamo.’

39 Ba:gala ba:moe eta konomo tutumu atumu ba:ka-itana, ‘Ama: ha:kiya ama: demalagidolona, wadiyala ama:le ba: ba:ba ka:na ama: tamelo demedena ba:be lumagi malemalelo nemalagidolona.’

40 Hibila, Godote tawakaluba:tamo Moseseko ipuwado dikalamiya: ba:gala ebeno ukui hawakalimipa:te ebeno Bukamo da:miya:tiya:, ba:bi hiliyonomo Tutumu Taboeno ipuwa ba: kapiyala, ba:moi koko tutumu netewa ipuwalo ba:pola:na.”

Godokono Oemedawa Kelisoko Potela:ka:
Mak 12.35-37; Luk 20.41-44

41 Ba:bene Pa:lisi dubate ibino kapiyuimi ipuwalo ba pola:na Ya:suti ibi nalateda:liya:,

42 “La: Kelisokono komoma: keba ka:na kemalagidolonama? Ebe pokono hogola:ka:?”

Iba:te ebetamo na:huiyuya:, “Da:ibidikono hogola, ebeno eyoni gugudi ipuwane komahigama:ne.”

43 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La:eno tabo ba: hibila, ba:bema: mabu keka: Da:ibiditi Kelisoko ebeno Kodawama: da:ka:miya:? Iyo, ebete Godokono Gobogoboeno heloamo tabo ba:ma ka:na olamagiya:,

44 ‘Kodawa Godote naeno Kodawa
Kelisotamo na:goe,
‘Ama: naeno tu hapuamo na:pemeda:,
ba:bene ama:go alaholohopi
ama:le naeno heloamo
ibi komikimoelema:na:ta.’ ’ ”

45 Ba:bene Ya:suti tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “La: ba:moe tabo ba emalagidolo na na:kiyanama:la:, Da:ibiditi ebeno hogo Kelisoko ebeno Kodawama: ka:milo ebete Godokono tu hapuamo emedema: goiya:, ba:bema: ba:be komote keba ka:na na:kuluhukumini?”

46 Ba:ba tetelo ibi ipuwalo eta lumagiti Ya:sutamo huiya tabo goema:
kamodobuya:ha:, ba:bema: ba:ba tetene tupuimiti tawakaluba:te ebe eta
tabo alateda:ma: na:toletolehutiya:.

23

Ya:suti Godokono Tutumu Iya:tulamepino Awagaha Komoma: Da:goiya:
Mak 12.38-39; Luk 11.43,46; 20.45-46

1 Ba:bene Ya:suti tawakalubi hiliyonomo ba:gala ebeno ta:matapa:tamo
tabo ba olamagi na:goiya:,
2 "Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi, Godote
iba:tamo Mosesekono oko haba ikalamiya:, ba:ma ka:na Mosesete Bukamo
da:miya:tiya: iba:te ba:bi Tutumu Tabo hidamo niya:tulamenakamena:.
3 Ba:bema: iba:te la: Godokono tabamo papamila:ma:
da:kiyalamenakomena:, wadiyala la: na:papamila:nakuya:la:, huiyatiya
la:le ibino emede komokomo dulamema la: ibi akibamilatela:la:, mabu
iba:te komopi koamo kiyahalamenaka hidohido komo kododilima:,
huiyatiya hibi komo puliyala, iba:te ba:bi atu hidohido komo a:kododila:la:.
4 Numa:la:, iba:te ibino tutumu tabamo tawakaluba:tamo menemene
komokomo bikalamenaka, iyo, ibino tutumu tabo ba: tawakaluba:te
menemene ilina okamo da:wagalatelena ba:ba ka:nala. Ba:bema:
iba:te tawakalubino menemene dulamemena: eta owalubi deha:potonomo
a:kihata:la:, kokoto makupuhuliti dito la:mota:hananaka.
5 Ba:gala ibi ubi konomola tawakaluba:te ibino hunu tama ba ulamele-
lame ibi hidohidopima: koga:lama:. Ba:bema: Godokono Buka tabo
komokomo iba:te hegehege pepamo miya:teholete ibino wato kala:mo
ba:bo matuhulameholenaka, ba:gala ibino watuino kaliko komokomo iba:te
boelamo a:dehote ba:bo ododilinaka.*
6 Ibi ubi konomola poko ododi tetelo koko habalo ahiditi kopola:nama:,
ba:gala ibi ubila a Yunapino baidi ibubulamehole genama gulu koko
dubuino habalo kogagahidima:.
7 Iyo, ibi ubila kolowami habalo tawakaluba:te ibi ulamete ba:bo
kawagaminalema:, ba:gala ibi ubila tawakaluba:te ibi iya:tulamepima:
koka:lamima:."

Ya:sukunu Ta:matapa:te Awagaha Modoboha:

8 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo gala na:kagoiya:, "Wadiyaha:
komo tawakaluba:te la:tamo iya:tulamepima: ga:la, mabu hibila, la:
hiliyonomo ba: kapiya badininipalalata ba:gala na ba: la:eno kapiya
Iya:tulamedawanomola.
9 Ba:gala ba:moe hopolo la: eta lumagi la:eno nabiwima: akamida:la:,
mabu la:eno kapiya Nabiwinomo Hunu Habalo bemedena.
10 Ba:gala modoboha: komo tawakaluba:te la:tamo watowatopima: ga:la,
mabu na Kelisote ba: la:eno kapiya Watodawanomola.
11 Ba:bema: kebe lumagiti koma: eda:ma: ubi dihatemene, wadiyala ebete
la:eno huiyaha: okodawama: neda:mene,

---

* **23:5:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: Tutumu Tabo 6.6-9 ba:gala Nabas Ka:lamihole 15.37-41 nulamiya:. Ba:moi buka komokomo ba: Godote Moseseko ipuwado Yu tawakaluba:tamo dikalamiya: ba:bi netewa tutumu tabola. Ya:suku tetelo komo Pa:lisi kapiyuimipa:te ba:bi tutumu tabo netewa kodakodalo uwatete ibino awagaha komodo ba ododili huiyatiya ibino tepo ipuwalo hibi komo puliyala, kapola:lama:namiha:. Ba:be mabuma: Ya:suti ibi koamo kiyahalamiya:.

12 mabu kebe lumagiti ebe ha:kiya ebe koma: da:midimini Godote
ebe deha:potoma: komidima:ne, ba:gala kebe lumagiti ebe ha:kiya
deha:potoma: da:midimini Godote huiyatiya ebe koma: komidima:ne.”

Ya:suti Godokono Tutumu Iya:tulamepino Ma:lapila Netewa Komoma: Da:goiya:
Mak 12.40; Luk 11.39-42,44,52; 20.47

13 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Godokono Tutumu iya:tulamepi
ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi, la: galane kuba huiya konomo ko-
lawema:nemata, mabu la: ma:lapila netewa tawakalubilata! Tawakaluba:te
Godokono Ko Gawadubu habamo a:pa:la:hama: da:pelamenaka, la:le
huiyatiya ibino gabo bekalapilalamenamata. La: ha:kiya a:pa:la:hama:
ubihinola, ba:bema: la: ibi atumu na:kaduhilamenamata!
14 “Ba: hibila, Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi,
la: ma:lapila netewa tawakalubilata!

“La:le hamolehamoleno ilina ha:da amiho komodo ba uwate ba:bo
wibuilamelelamenakomata, ba:bene la:le ba:be komo kubaha:ma: ga:lalo
tolamete Godotamo baidi ba nibubulamehole ga:ga:ga: toetoe tabo ba:bo
nega:lanakomata, mabu la: ubila tawakaluba:te la:eno komo umilo la:
hidohidopima: koga:lama:. Ba:bema: hibila, la:le kuba huiya konomo
kolawema:nemata!*
15 “Ba: hibila, la: Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi
kapiyuimipi, la: kuba huiya konomo kolawema:nemata, mabu la: ma:lapila
netewa tawakalubilata!

“La: kehaha: kolomolo ba:gala hopo konomolo awagahago wap-
ata:lamenamata eta kapiya lumagi lawete la:eno kapiyuimidawama:
komidima:, ba:bene ba:be uli lumagiti la: ba ibamilatele atu kuba
komokomo ododiliti huiyatiya ebeno kubate la: hiliyonomoeno kuba ko-
gogolema:ne. Ba:bema: hibila, la: hiliyonomate kapimilo Koe Habamo
konepalagama:nemata!
16 “A:iye, la: puya:te kuba gabo diya:tulamenama, la: ba: ba:bi baidi
tamihopi dubulata!

“La: kuba huiya konomo kolawema:nemata, mabu la: ba:ma ka:na
ga:lanakomata, ‘Pote Godoko Adikumino Genamoeno mahilamo olamagiti,
ebete ba:be tabo gala da:kadikamidalemene, ba:be komo kubaha:.
Huiyatiya ebete atu tabo Godokono Genamoeno golodo ilinoeno
mahilamo dolamagimini, ebete ebeno tabo kodakodama: mididi gala
a:kadikamidala:mene.’
17 Hibila, la: ba: baidi tamiholamepi dubula ba:gala la: daedae ukuipilata!
Godoko Adikumino Genamoeno talona konomola, huiyatiya genama gulu
ditana ba:be golodo ilinoeno talona koha:!
18 “Ba:gala la: eta komo ba:ma ka:na ga:lanakomata, ‘Pote Godoko
owatidoloeno patapatoeno mahilamo olamagiti, ebete ba:be tabo gala
da:kadikamidalemene, ba:be komo kubaha:. Huiyatiya ebete ba:be pata-
pata hunulu ditana ba:be hawa:goeno ilinoeno mahilamo atu tabo dolam-
agimini, ebete ebeno tabo kodakodama: mididi gala a:kadikamidala:mene.’
19 “Hibila, la: ba: baidi tamiholamepi dubulata! Godoko owati-
doloeno patapatoeno talona konomola, huiyatiya ebe hunulu ditana ba:be
hawa:goeno ilinoeno talona koha:!

---

* **23:14:** Ma:t 23.14 komoeno tabo Ma:tiyuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

20 La: nulia:la:, ba:be patapatate Godoko owatidoloenoma: itana, ba:gala
tawakaluba:te patapata hunamo da:miya:tenaka ba:bi hawa:goeno ili-
nate atumu Godoko owatidoloenoma: kapola:na. Ba:bema: lumag-
iti talona patapatoeno mahilamo dolamagimini ebete ebeno tabo gala
a:kadikamidala:mene, ba:gala etate talona hawa:goeno ilinoeno mahilamo
dolamagimini ebete atumu ebeno tabo gala a:kadikamidala:mene.
21 Ba: hibila, aeno Ko Talona Godote ebeno Adikumino Genamalo
bemedena, ba:bema: lumagiti Godokono talona mahilamo dolamagimini
ebete ebeno tabo gala a:kadikamidala:mene, ba:gala etate Godokono
Genamoeno mahilamo dolamagimini ebete atumu ebeno tabo gala
a:kadikamidala:mene.
22 Ba:gala eta komo, Godokono Hunu Habalo ebete ebeno Ko
Gawadubuino luta bahilo bemedena. Ba:bema: lumagiti Hunu Haboeno
mahilamo dolamagimini ebete ebeno tabo gala a:kadikamidala:mene,
ba:gala etate Ko Gawadubu Godokono mahilamo dolamagimini ebete
atumu ebeno tabo gala a:kadikamidala:mene.

23 “Ba: hibila, Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi,
la: kuba huiya konomo kolawema:nemata, mabu la: ma:lapila netewa
tawakalubilata!

“La: la:eno pali ilina hiliyonomo ipuwalo ta:ni komokomo ba anagil-
amehole Godotamo ebeno komo hidamo ikamehonakomata. Ba:be komo
ipuwalo la: kapiya deha:potonomo komo a:kotalemata, huiyatiya Godokono
kokonomo tutumu ododilima: la: hidamo kemalagidolenaha:. Ba:ma
ka:na la: tawakaluba:godolo tuputupulu kemedenaha:, ba:gala la:le ibi
malemalelo kemalagidolenaha:, ba:gala la:eno ododili komodo Godokono
hibi komo kahawakaliminaha:. Ba:bema: wadiyala la: ba:bi koko komo
nododilinala: ba:gala atu tetelo hegehege komo ododili akadodohola:la:.
24 A:iye, la: puya:te gabo kubamo diya:tulamenama, la: ba: ba:bi baidi
tamihopi dubulata! Ba:bema: la:eno ododi komo ba: ba:ma ka:nala, la: beya
niho tetelo la: dopamo beya ba hola:minahale hegehege ilina humagago
tama:mo miya:tenakomata, huiyatiya la:eno kalili ipuwalo da:pola:na ba:bi
koko ababale ilina ulameheno beyago dito nihonakomata!

25 “Ba: hibila, Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi,
la: kuba huiya konomo kolawema:nemata, mabu la: ma:lapila netewa
tawakalubilata! La:le la:eno kalili ba:gala meleke hunu hapu bukulale-
nakomata, huiyatiya la:eno tepo ipuwalo da:pola:na ba:bi komokomo
a:kukulala:lemata, ba:bema: la:le pilo gabodo ba:gala kateneno ubi gabodo
dododilinakoma, ba:bi koko kuba tabotabohonomola.
26 Ba:bema: Pa:lisi baidi tamihodawa, wadiyala ama: kalili ipuwa dopamo
ukulate ba:bene tame atumu na:kukuluya:! Ba:be gabo kapiyado amia:no
dalowa:te kowiboma:ne.

27 “Ba: hibila, Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi,
la: kuba huiya konomo kolawema:nemata, mabu la: ma:lapila netewa
tawakalubilata!

“Iyo, ha:lahapino bobo bahino piki tawakaluba:te hidohido tita:goenoma:
da:midilinaka, la: ba: ba:ba ka:nala mabu hunuti hidamo pola:na huiyatiya
piki mabulu tawakalubino goha ababale tabotabohote pola:na!
28 Hibila, ba: ba:ba ka:na tawakaluba:te la:eno hunu tama ba ulamele-
lamena la: tuputupupima: ka:laminata, huiyatiya la:eno tepo ipuwalo
ma:lapila netewa komo ba:gala kuba ododili komate la:godolo tabotabohote
pola:na.”

Godokono Tutumu Iya:tulamepa:te Ibino Kuba Huiya Lawema: Ya:suti Gala Da:kagoiya:
Luk 11.47-51

29 Ya:suti tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi, la: kuba huiya konomo kolawema:nemata, mabu la: ma:lapila netewa tawakalubilata!

“Numa:la:, la:eno iniwala:te Godokono ukui hawakalimipi danakapulamenakui, la: ba:ma tetelo ba:bi Godokono tuputupu okopi hunamo ba wadiya:paa:latele ibino bobo bahi hidonomamo ododiliti haiyai ba:bo amihonakomata.

30 Ba:gala atu tetelo la: na:kaga:lanakomata, ‘Aeno iniwala:te demedenama:, a ba:ba tetelo iba:go nemedenatale, ale Godokono ukui hawakalimipa:tamo owalubi ba ihate aeno hidohido ododili komodo ibino ka:ka: ba:mula:lelamiya:na:.’

31 Ao, la:le ba: atumu ibi banakapulamiuya:na:! Numa:la:, la: ha:kiya la:eno tabamo la:eno kuba ukui behawakalilamenakomata, iyo, la: ba: iniwalino gugudilata!

32 Ba:bema: la:eno iniwala:te da:tupuimiya:, modobola la: ibino kuba konomo upula:te la:eno kuba huiya Godogodone na:lawiya:la:!

33 “A:iye, la: kaluino gugudilata, iyo, la: ba: bu kalulata, ba:bema: la: Koe Haboeno huiya komone keba ka:na na:kalahutihoma?

34 “Nale la: hibinomolo goelamemata, nale Godokono ukui hawakalimipi ba:gala ebeno mulupi dubu ba:gala ebeno hibi Tutumu iya:tulamepi la:tamo kopoelamema:nemo. Huiyatiya la:le komopi kehamo ba pihomolatele kanakapulamema:nemata, ba:gala la:le komo la:eno baidi ibubulamehole genamalo giya:pa:pa:mo ka:na:miga:latilima:nemata, ba:bene naeno okopa:te la:eno temeteme ikalame ipuwane eta habamo da:nawalelahalemena:, la:le ba:bamo nikuliti ibi gala eta habamo kakaneta:malatelema:nemata.

35 Ba:bema: la:le kuba huiya kolawema:nemata, mabu ba:moe hopoeno tupuimi mabuni la:le Godokono ukui hawakalimipi anakapulamenakuimata. Tuputupudawa A:ibolokono hawiti hakamo da:ka:ka:liya:, ba:be komo ba: tupuimi mabula. Ba:bene la:le komo tuputupu okopi hiliyonomo anakapulamete, kuititi tetelo Godoko Adikumino Genamalo la:le Balakayakono gudu Sekalayako ba:bo kanakapumiya:mata, iyo, ebete ba:be Genamoeno Talona Haba ba:gala Godotamo hawa:goeno ikameho bahi tetenomolo ba la:na, la:le ebe kubanomamo anagalimiya:mata.

36 “Ba:bema: na la:tamo hibi tabonomo begoemo, ba:ma tete tawakaluba:tamo ba:bi hiliyonomoeno kuba huiyate hibilo kopema:ne.”

Ya:suti Yelusalema Haboeno Komoma: Tepo Temeteme Diya:tawuya:
Luk 13.34-35

37 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “O Yelusalema, Yelusalema! Ama:le Godokono ukui hawakalimipi anakapulamenakata, ba:gala ebete ama: kowalubima: da:poelamenako, ama:le ibi nakolamo mapelamelo akanakapulamenakata. Tete ga:ga:nomolo na ubi nihatenamimo amia:no tawakalubi naeno ekatamo kitagua:midalema:, kakabate ebeno gugudi ditagua:midalenako ba:ba ka:na, huiyatiya ama: ubiha:ma: eda:nama:ta!

38 Ba:bema: mu numitota:, amia:no habate kubanomo kokubama:ne.

39 Nale ama:tamo na:goemo, amia:no tawakaluba:te na tete ga:ga:nomolo a:kunama:mena:, huiyatiya amia:no galanepa:te Godotamo ba:ma ka:na da:ga:lamena:, ‘Amia:no mahilago da:pita, ale ebe hunamo

kadipatema:nema:!’ ba:ba tetelo nale gala da:kapemo iba:te na ba:bo kunamema:na:.”

24

Godoko Adikumino Hiya: Genama Kubahimi Komo
Mak 13.1-2; Luk 21.5-6

1 Ba:bene Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genama miya:pate ba to, ebe ta:matapa:te ebetamo pelamete ba:bi koko genamoeno komokomoma: ba:bo pega:lamiya:.
2 Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “La: ba:moi ilina hiliyonomo bekulamiutama? Na la:tamo hibi tabo begoemo, galane ba:moi genamoeno komoma: eta nakolate eta hunulu a:kapola:namena:, mabu alaholohopa:te nakola hiliyonomo mapitahalete hopamo iya:hekenomo kopiya:hekema:na:.”

Koko Temetema:te Pelamema: Ya:suti Da:goiya:
Mak 13.3-13; Luk 21.7-19

3 Ba:bene Ya:suti Olibi Kehakeha Hunu Hakalo ba luta, ebe ta:matapi ha:kiya ebetamo pelamete na:pega:luya:, “Ama: a na:kiyaa:ma:, Godokono Genama kubahimi komote keba tetelo na:kuluhukumini? Ama:le ba:moe hopamo gala da:kapemena:, ba:be komo ba:gala hopo haboeno kuititi komoeno tetema: a bada hanohano komote na:kiya:tua:memene?”
4 Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “La: hidamo. Eta lumagiti la: ha:da damiholamemena:, la: ebeno tabo akulia:la:,
5 mabu komo hiliyonomo dubate naeno mahilamo pelamete kopega:lama:na:, ‘Na ba: Kelisotela!’ ba:bene iba:te hiliyonomo tawakalubi ha:da ba:ma ka:na ba pamiholame hiya: gabamo ba:bo komagatalema:na:.
6 Ba:gala la:le hiya:hiya: hopo tawakalubino alaholoho komo ba:gala ibino alaholohoma: nopo tamote komo kulihoma:nemata. Ba:ba tetelo la:le la:eno ukui kodakoduilamete akatoletolehala:, mabu ba:moi komate hibilo kopikulima:na: huiyatiya ba:be tete ebe kuititi teteha:.
7 Ba: hibila, komo hopo tawakaluba:te komo hopo tawakaluba:go kalaholohoma:na:, iyo, eta hopote etatamo alaholo komo kododima:ne, ba:bene komo habahabalo tawakaluba:te baa:heno kemedehoma:na: ba:gala wima:la:te hiya:hiya: hopo hiliyonomatamo kopelamema:na:.
8 Numa:la:, ba:moi hiliyonomo komo ba: kamenate gudu lawema: temeteme da:tupuimi ba:ba ka:nala.
9 “Ba:ba tetelo iba:te la:tamo koko temeteme ba ikalame la: heloamo uwatete anakapulamema: komagatalema:na:ta, ba:gala na mabuma: hiliyonomo hopoeno tawakaluba:te la:tamo komaubahama:na:.
10 Ba:bene komo hiliyonomo tawakaluba:te ibino hibima: midi ipuwalo nato ba ukamidahale, iba:te ibino mabuluba:tamo maubahalete diya gabodo ibino mahilo ibi anakapulamepa:tamo kowatama:na:.
11 Ba:gala Godokono mahilamo ha:da tabo olamagimipa:te kikulima:na: komo hiliyonomo tawakalubi kuba gabamo komagatalema:.
12 Ba:ba tetelo kuba ododili komote konomoma: keda:ma:ne, ba:bema: tawakalubino tepo ipuwalo malemale emalagidolo komote gibagiba hibima: keda:hama:ne,
13 huiyatiya numa:la:, kebe lumagiti kodakodalo utiti kuitita:mo da:nuluhukumini, Godote ebeno ka:ka: komula:mema:ne.
14 Ba:bema: Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be komoeno Hido Tabo ebeno okopa:te dopamo ba:moe hopo konomolo kolamagimima:na:

hiya:hiya: hopoeno tawakalubi hiliyonomate kulihoma:, ba:bene ba:moe hopoeno kuititi ba:bo kuluhukuma:ne.”

Talona Haba Kubahimidawoeno Komo
Mak 13.14-23; Luk 21.20-24

15 Na Ma:tiyuti buka ka:lamiholedawatamo na:goemo, ama: ba:moe tabo Ya:suti da:goiya: hidamo niya:tawa.

Ya:suti tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Godokono ukui hawakalimidawa Da:niyolote dopamo da:goiya: ba:be komote hibilo kuluhukuma:ne, ba:bema: Godokono Genama kubahimidawate ba:be talona habalo la:nalo la:le ebe dumima,

16 ba:ba tetelo wadiyala Yudiya hoponapa:te hunuhunu hakamo nalahutihamena:.

17 Iyo, genama panalo da:lutamene, ba:be lumagiti genama guamo a:kana:pa:gamene ebeno ilina uwatema:,

18 ba:gala tumulu oko dowatitamene, ba:be lumagiti gala genamamo a:katoamene ebeno atuino kaliko lawema:.

19 “Numa:la:, lamitulamitu ba:gala nono dikalamena ba:bi kamenakamenatamo ba:be hegelate kubanomoma: keda:ma:ne!

20 Ba:bema: wadiyala la: toetoeholo Godoko na:toemehuya:la:, la:eno alahutiho komote gibagiba tetelo o okoha: talona hegela tetelo akuluhukala:,

21 mabu ba:ba tetelo kokonomo temetema:te hibilo kopikulima:na:. Numa:la:, ba:moe hopo tupuimi mabuni tupuimiti ka:lo ba:ma teta:mo puluhuku, ba:bakobako temetema:te dopamo kapikuliya:ha:, ba:gala galane tetelo ba:bakobako temetema:te gala a:kapelama:mena:, iyo, iba:te kapiya tetenomolo kopikulima:na:.

22 Ba:moe komo ba: hibila, Godote ba:be tete gopowahimihino eta lumagiti ba:moe hopolo a:kemedenamene, huiyatiya ebete da:ka:lamiholiya: ba:bi tawakalubi malemalelatelelo tete kogopowahimima:ne.

23 “Ba:ba tetelo eta lumagiti la:tamo ba:ma ka:na da:goemene, ‘Numa:la:, Godokono Oemedawa Kelisote ba:malo bemedena!’ o, ‘Ebete ba:bolo bemedena!’ la: hibima: akamida:la:,

24 mabu ha:da Kelisoma: eda:hapi ba:gala naeno mahilamo ha:da tabo olamagimipi, iba:te ikulihote hiya:hiya: hanohano komo kokonomo kododilima:na:. Iyo, ibi ubila ba:bi ododili komamo Godote da:ka:lamiholiya: ba:bi tawakalubi hiya: gabamo komagatalema:.

25 Numa:la:, ba:moi komate pikulihino nale la: dopamo kiyalamemata.

26 “Ba:bema: iba:te la:tamo ba:ma ka:na da:ga:lamena:, ‘Numa:la:, Kelisote dito hopolo bemedena!’ la: ebamo akatolama:la:. Ba:gala iba:te da:kaga:lamena:, ‘Numa:la:, ebete eta lumagino genamalo awalelate ba:luta!’ la: hibima: akamida:la:.

27 Hibila, hegelate da:la:wa:hiyamene ba:ba tetelo hegelate alomo hunu konomo ba a:la:mina alote hapuni tupuimiti hapuamo dito kopetoma:ne, ba:bema: na Tawakalubino Naniwiti gala da:kapemo naeno pe komote ba: ba:ba ka:na kitanama:ne, iyo, hopo habanapi hiliyonomate naeno pe komo kumima:na:.

28 “Ba:moe komo ba: hibila, abale ilinate kebolo ditana, wala:te alehola:go ba:bamo koguditama:na:.”

Tawakalubino Naniwino Pe Tete
Mak 13.24-27; Luk 21.25-28

29 “Ba:be ko temeteme tetete da:wibomene, ba:ba tetenomolo hegelate kuduma:ne ba:gala manomete a:ka:la:minamene, iyo, oloka:te alomone

hopamo kopigudima:na: ba:gala alomoeno helohelo ilinate komidiwi-
holema:na:.
30 Ba:ba tetelo Tawakalubino Naniwino helo hawakalimino hanohano
komote alomolo kuluhukuma:ne, ba:bene ba:moe hopoeno hiliyonomo
hiya:hiya: tawakaluba:te ko tola:go kihimima:na:, mabu Tawakalubino
Naniwiti alomo hununi ba pihitiga iba:te ebe ba:bo kumima:na:, ebete
ebeno heloago ba:gala alo konomago kopema:ne.
31 Ba:bene ebeno nopodawate gebole ibulu ba mole, ebete Hunu Haboeno
komo nopopi hiya:hiya: hopo hiliyonomamo kopoelamema:ne, Godote
da:ka:lamiholiya: ba:bi tawakalubi ba:moe hopo hapuhapuni kopuwa-
tema:."

Anahu Kehoeno Komo
Mak 13.28-31; Luk 21.29-33

32 "La: anahu kehoeno komone ba:moe eta komo hidamo niya:tawahala:.
Gedawoeno huha:te pikuliti uliuli paha da:mogolamemena:, ba:be komote
la: kiya:tulamema:na:ta gogoeno tete ba: na:tatali,
33 ba:bema: la:le ba:moi temeteme komo hiliyonomo dulamema, la:
kiya:tawahama:nemata Tawakalubino Naniwino pe tete tatalila, ebe ba:
gigihodo a:pa:gama: pe.
34 Na la:tamo hibi tabo begoemo, ba:moi hiliyonomo komate dopamo
kopikulihoma:na:, galane ba:ma tete tawakaluba:te ba:bo koha:lahama:na:,
35 iyo, ba:moe hopo ba:gala alomo iba:te kowiboma:na:, huiyatiya naeno
tabote a:kawibamene, itana tetelo bitanamene."

Tawakalubino Naniwino Pe Tete Tawakaluba:te Iya:tawahaha:
Mak 13.32-37; Luk 17.26-30,34-36

36 "Numa:la:, tawakaluba:te ba:be Ko Hegeloeno tete iya:tawahaha:, Hunu
Haboeno nopopi ba:gala Godokono Gudu iba:te iya:tawahaha:, Nabiwi
Godote ha:kiya iya:tawala.
37 Nowako tetelo kebako komote kuluhukuya:, Tawakalubino Naniwiti
gala da:kapemene ba:ba tetelo atu komote kakuluhukuma:ne.
38 Mabu beyate peheno iba:te ba:ba tetelo baa: nahata ba:gala helo gao
beya koamo nihota, dubate kamenakamena uwateholeta ba:gala kame-
nakamenate dubu uwateholeta, iba:te ba:ba ka:na ba ewagelena Nowate
ko boga:mo ba:bo opeguya:.
39 Ba:ba tetelo iba:te kiya:tawahanamiha: beya konomote odolote ibi
hiliyonomo danakapulamemene, ba:bema: Tawakalubino Naniwiti gala
da:kapemene ba:be tetete ba: ba:ba ka:na kitanama:ne.
40 Ba:ba tetelo dubu netewate tumulu da:wapatitamena:, Tawakalubino
Naniwiti pete eta ba pelawe eta ba:bo komiya:pama:ne,
41 ba:gala kamenakamena netewate baa: da:lapahutamena:, ebete pete
eta ba pelawe eta ba:bo komiya:pama:ne.
42 Ba:bema: la: uliholo nemedeniya:la:, mabu la: iya:tawaha: la:eno
Kodawoeno pe tete.
43 Ba:gala ba:moe eta komo na:kemalagidolala:. Genama namutudawate
pilo lumagino pe tete diya:tawamene ebete ba:be du konomolo ba:ba
teta:mo kulihonama:ne, mabu ebe ubihinola pilo dawate ebeno genamamo
popegama:.
44 Ba:bema: la: atumu na:hidala:, mabu diyala, la: ulihoheno ba emedena
Tawakalubino Naniwiti ba:bo da: pemene."

Mulu Okodawa Ba:gala Daedae Okodawa Ibino Komo
Luk 12.41-48

45 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Namutudawatamo
da:papamiwatanako ba:be mulu okodawoeno komo keba ka:nala:ka:? Ba:
hibila, namutudawate ebe lawete komo okopi ulamedawama: kihatema:ne,
ba:ma ka:na ebete ibino baa: naha tetelo iba:tamo baa: kikalameholema:ne.
46 Ba:bene ba:be muludawate oko hidamo ba owatina, ebeno na-
mutudawate pete ebeno komo da:pumimini, ba:be okodawate koamo
kokalakalama:ne.
47 Na la:tamo hibi tabo begoemo, namutudawate ba:be mulu okodawoeno
komoma: ba pekalakala, ebete ebe ebeno ilina hiliyonomo ulamedawama:
kihatema:ne.
48 “Huiyatiya ba:be okodawate kuba ukui lawete ebeno tepo ipuwalo
ba:ma ka:na da:goemene, ‘Naeno namutudawate tete ga:ga:dopolo neme-
dena, tiyolo kapenaha:,’
49 ba:ba tetelo ebete oko owatihino komo kuba ododilipa:go ebeno namu-
tudawoeno baa: koamo nahate helo gao beya ba:bo konihoma:na:, ba:bema:
ebete daedaema: eda:te komo okopi alukuli ba:bo kotupuimima:ne.
50 Ba:bene ba:be daedae okodawate ulihoheno ba emedena ebeno namu-
tudawoeno pe komo a:kiya:tawamene. Ba:ba tetelo namutudawate pete
51 daedae okodawa koamo panagalimihote ma:lapila netewa
tawakaluba:go konoemema:ne ebeno kuba huiya konelawema:, ba:be
temeteme habalo iba:te lalo ba nikilame konomamo kihimima:na:.”

25

Ta:ni Bohelemeleno Iya:tulame Uwi

1 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Ba:be hegelalo Godote Ko
Gawadubuma: deda:na, ba:be komote ba:ma ka:na kitanama:ne. Eta
dubuti uli kamena da:lawi, ba:ba tetelo ta:ni bohelemela:te ibino wuiki alo
uwatete genamane nikuliti eba:go poko habamo tolamema: nelatimitiya:,
2 ibi ipuwalo paibo bohelemela:te daedaema: eda:huya:, huiyatiya komo
paibate hido ukuia:go tolamiya:.
3 Ba:ma ka:na daedae bohelemela:te ibino wuiki da:watui iba:te modobo
beyago kawataha:,
4 huiyatiya hido ukuia:go da:tolami ba:bi bohelemela:te modobo beya
iyapohote ibino wuiki ba:gala beya ba:bo watuya:.
5 “Da:duni dubuti poko habamo tiyolo kapuluhukuniha:, ba:bema: bo-
helemela:te tete ga:ga:lo nipo da:latimini iba:te ba: dito lahaniya:.
6 Iwa tetenomolo eta lumagiti ba:ma ka:na goewatani, ‘Dubuti ba: na:pe!
La: hiliyonomate eba:go alugama: na:pelama:la:!’
7 “Ba:ba tetelo ba:bi bohelemela:te mahila:halenate ibino wuiki
pa:tihoma: ba ewagelena,
8 ba:bene paibo daedae bohelemela:te ibino hido ukui mabuluba:tamo
na:ga:laniya:, ‘Wadiyala:ka: la:eno wuiki beya tata atamo ikaa:mehoe? Aeno
wuikiti tatalila koha:lahama:na:.’
9 “Huiyatiya hido ukui bohelemela:te iba:tamo na:ga:laniya:, ‘Ao, ale
la:tamo dikalamemena:, a hiliyonomate modoboha:ma: keda:hama:nema:.
Wadiyala la: tolamete kolowami genamalo beya na:niyapohala:.’
10 Ba:bene daedae bohelemela:te beya oholema: da:tolameni, dubuti poko
habamo ba:bo puluhukuni. Ba:ba tetelo paibo bohelemela:te dopamo hido
ukuia:go da:latimini, iba:te eba:go poko genamamo nalehawaminanate
genama namutudawate gigiho ba: dito pekalapilani.

11 “Ba:bene komo paibo daedae bohelemela:te galane da:pelameni,
iba:te gigiho tama:mo putitatanate genama namutudawa ba:ma ka:na
pega:lameniya:, ‘Aeno Kodawa! Gigiho na:pa:hiya:midaa:ma:!’
12 Huiyatiya ebete na:goeni, ‘Ao, na la:eno komo iya:tawaha:.’ ”

13 Ba:bene Ya:suti kuititi tabo ba:ma ka:na goiya:, “La: ulihol o
nemedeniya:la:, mabu Tawakalubino Naniwino hegela ba:gala tete la:
kiya:tawahanaha:.”

Ko Dubuti Okopa:tamo Mani Dikalameholiya: Ba:be Iya:tulame Uwi Luk 19.11-27

14 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Godote Ko Gawadubuma: deda:na,
ba:be komote ba:ma ka:na kitanama:ne. Eta ko dubuti muhulu hopamo ba
to ebeno okopi ebetamo ka:lamiti, iba:te ebeno ilina ba:gala mani hidamo
kulamelemenama: hiya:hiya: ikalameholete ba:bo tuya:.
15 Ba:ba tetelo ebete etatamo 5,000 mani bikamiya:, ba:gala etatamo 2,000
mani, ba:gala etatamo 1,000 mani, ibino ukuia:go modobolo ba:ba ka:na ba
ikalamehole, ebete ibi ba: dito miya:paliya:.
16 Ba:bene 5,000 mani da:lawiya: ba:be dubuti tonomo tote eta bisnisi oko
ba nowati eta 5,000 mani ba:bo nododiya:,
17 ba:gala 2,000 mani da:lawiya: ba:be dubuti atumu ba kanewagele eta
2,000 mani benododiya:,
18 huiyatiya 1,000 mani da:lawiya: ba:be dubuti tote haka naligiti ebeno
namutudawoeno mani dito nawaminuya:.

19 “Komo gogo da:petohuya: ba:bi okopino namutudawate gala kapete
iba:go kapimilo ibino mani kuititi ba:bo peka:lamiholelamiya:.
20 Ba:bene 5,000 mani da:lawiya: ba:be dubuti pete 10,000 mani ba
pehawakalimi na:pegoiya:, ‘Namutudawa, numa:. Ama: 5,000 mani
natamo ikanamiya:ta, huiyatiya naeno oko ipuwalo eta 5,000 mani gala
da:kododimo, mola.’
21 Ebeno namutudawate ebetamo na:goiya:, ‘Ehe! Ama: ba: hido oko-
dawalata ba:gala hido tuputupudawalata! Ama: deha:poto komo hidamo
ododia:ta, ba:bema: na huiyatiya ama: naeno komo koko komokomo
ulamedawama: komidima:nemata. Ama: naeno kalakala poko habamo
na:pa:pa:ga.’

22 “Ba:bene 2,000 mani da:lawiya: ba:be dubuti pete na:pegoiya:, ‘Namu-
tudawa, numa:. Ama: 2,000 mani natamo ikanamiya:ta, huiyatiya naeno
oko ipuwalo eta 2,000 mani gala da:kododimo, mola.’
23 Ebeno namutudawate ebetamo na:goiya:, ‘Ehe! Ama: ba: atumu hido
okodawalata ba:gala hido tuputupudawalata! Ama: deha:poto komo hi-
damo ododia:ta, ba:bema: na huiyatiya ama: naeno komo koko komokomo
ulamedawama: komidima:nemata. Ama: naeno kalakala poko habamo
na:pa:pa:ga.’

24 “Ba:bene kuititidawate 1,000 mani da:lawiya:, ebete pete na:pegoiya:,
‘Namutudawa, na iya:tawala ama: tabo helonomo dubulata. Komopa:te
ilina damihonaka ama: ba:bi ilina dito ba:petapihonakomena:ta, ba:gala
iba:te kikipo ibino pala:mo da:haminahalenaka ama: noloho tetelo dito
ba:puwatenakomena:ta ama:le ha:kiya konahama:.
25 Ba:bema: ama: da:tuiya:la, nale ama: tolemelo amia:no 1,000 mani
haka ipuwamo dito nugumuiya:mo. Mola, ba:moe ba:bela. Amia:no ilina
na:kalawa:.’

26 “Ebeno namutudawate huiyatiya ebetamo na:goiya:, ‘Ama: kubanomo
buhama okodawalata! Ama: tabo ba:ma ka:na a:gaa:ta, komopa:te dami-
honaka nale ba:bi ilina dito ba:petapihonakomo, ba:gala iba:te kikipo
da:haminahalenaka nale noloho tetelo dito ba:puwatenakomo.
27 Ba:bema: mabu keka: ama: naeno mani baneka okopa:tamo
kanikalamiya:ha:? Iba:te mani uwatete eta oko nowatitale kodopoma:
beda:na:, ba:bene nale pete ama:le natamo atu mani huiyatiya nanekela:mo
hunudopamo gala ba:ka-ikanameona:.’
28 “Ba:bene ko dubuti ebeno hopopa:tamo na:goiya:, ‘La: ebeno 1,000
mani lawemete 10,000 mana:goeno dubutamo nikama:la:.
29 Mabu kebe lumagigodolo hidohido ukui da:pola:na, etate ebetamo
hiliyonomo hidohido komo ikamehote ebeno tepo ipuwa kotabuimima:ne,
huiyatiya kebe lumagigodolo hidohido ukui pola:naheno, ebegodolo kebe
kapiyakapiya komate da:pola:na etate ebegodone gala kakuwatemema:ne.
30 Ba:bema: ba:moe buhama okodawa du ipuwamo dito na:na:da:nala:,
ba:bolo ebete komopa:go lalo ba nikilame konomamo kihimima:na:.’ ”

Godote Hopo Habanapi Hiya:hiya: Da:pemiya:temene

31 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Tawakalubino Naniwiti ebeno alo
konomago ba:gala Hunu Haboeno nopopa:go da:pemene, ba:ba tetelo ebete
ebeno Ko Gawadubu emede bahilo kopilutama:ne tawakalubino komo
kopanagilamelelamema:.
32 Ba:bene hiya:hiya: hopo tawakalubi hiliyonomate ebetamo
da:pekapiyuimimina:, ba:ba tetelo ebete ibi hiliyonomo hiya:hiya:
komiya:tema:ne, sipi-goegoe ulamedawate sipi ba:gala gautu hiya:hiya:
keba ka:na ka:miya:tenako ba:ba ka:na,
33 ba:bene ebete sipi-goegoe ebeno tu hapuamo miya:tete gautu-goegoe
ebeno pele hapuamo komiya:tema:ne.
34 “Ba:ba tetelo Ko Gawadubuti tu hapu tawakaluba:tamo ba:ma ka:na
kogoema:ne, ‘Naeno Nabiwiti hidohidopima: da:goena, la: ebeno Ko
Gawadubu habamo na:pa:la:hala: hidohido komokomo ba:bolo kopuwa-
tema:. Iyo, ebete hopo haba ododi tetelo la:tamo da:hiduimiya:, la: ba:moe
uli haba na:pelawa:la:.
35 Mabu na baa: kapete dunamenakui ba:ba tetelo la:le baa: natamo
ikanamehonenakuimata, ba:gala na beya kapete dunamenakui la:le na
beyamo owalubininakuimata. Nale kapeladawamo la:tamo duluhuku-
nakuimo ba:ba tetelo la:le na kalakalago a:lawenenakuimata,
36 ba:gala pupulino ilinaha: tetelo dito da:lutanakuimo la:le kaliko
a:pulinamenakuimata. Tawetawete dunamenakui ba:ba tetelo la:le na hi-
damo buiya:menanenakuimata, ba:gala komo kubapa:te na du genamamo
dihatenenakui la:le na unamema: ba:bamo a:pelamenakuimata.’
37 “Ba:ba tetelo tuputupupa:te huiya tabo Ko Gawadubutamo
koga:lama:na:, ‘Kodawa, keba tetelo ama: baa: kapete dumitiya:la, ale ama:
umiti baa: ba:bo kikametiya:la? Ba:gala ale beya kebolo kikametiya:la?
38 Keba tetelo ama: kapeladawamo da:puluhukuya:la, ale ama:
umiti kalakalago ba:bo ka:lawitiya:la? Ba:gala ale hido kaliko kebolo
ka:pulimitiya:la?
39 Keba tetelo ama: tawetawete dumitiya:la ale owalubi ba:bo
ka:pihatiya:ma:? Ba:gala komopa:te ama: du genamamo dihatitiya:la
ale keba tetelo ama: umima: ba:bamo ka:pelamiya:ma:?’
40 “Ba:bene Ko Gawadubuti iba:tamo kohuiyama:ne, ‘Ba:moi naeno
ta:matapi nulama:la:. Na la:tamo hibi tabo begoemo, la:le ibi ipuwalo

deha:potonomo lumagitamo ba:mako hido komo dododinamima, la:
natamo ododinamimata.’
41 “Ba:bene ebete ohobigate pele hapupa:tamo ba:ma ka:na kogoema:ne,
‘Godote la:tamo kuba huiya ikalamema: goena, ba:bema: la: naeno holoholo
hapuni na:tolama:la:! Ebete Saitanako ba:gala ebeno nopopi mabuma:
ha:gaha: koe ya:lo demaduya:, la: ba:be koe ipuwamo na:tolama:la:!
42 Mabu na baa: kapete dunamenakui la:le baa: natamo kikaname-
nakuiha:, ba:gala na beya kapete dunamenakui la:le beyamo kowalubini-
nakuiha:.
43 Na kapeladawamo duluhukunakuimo, la:le na kalakalago kalawe-
nenakuiha:, ba:gala na pupulino ilinaha: tetelo dito da:lutanakuimo
la:le kaliko kapulinamenakuiha:. Tawetawete na dunamenakui ba:gala
komo kubapa:te na du genamamo dihatenenakui, la:le na kapowalubini-
nakuiha:.’
44 “Ba:ba tetelo iba:te huiya tabo ebetamo koga:lama:na:, ‘Kodawa,
ama: baa: kapete o beya kapete keba tetelo kumititiya:la? Ba:gala ama:
kapeladawamo o ilinaha:dawamo atamo keba tetelo ka:puluhukuya:la?
Ba:gala ama: tawetawete dumitiya:la o komopa:te ama: du genamamo
dihatitiya:la keba tetelola:ka:? Ale ama: ba:ba ka:na ewagelitalo kumi-
nakuiha:!’
45 “Ebete huiyatiya iba:tamo kogoema:ne, ‘Na la:tamo hibi tabo begoemo,
la:le naeno deha:potonomo lumagitamo ba:mako hido komo ododihino
demedenamima, la:le natamo kododinamiha:.’ ”
46 Ba:bema: Ya:suti kuititi tabo ba:ma ka:na goiya:, “Ba: hibila, ba:bi
kubapa:te wiboha: Temeteme Habamo ba tolame, huiyatiya tuputupupa:te
wiboha: Ka:ka: Habamo kotolamema:na:.”

26

Yu Watowatopa:te Ya:suku Anakapumima: Da:ga:luya:
Mak 14.1-2; Luk 22.1-2; Yon 11.45-53

1 Ba:bene Ya:suti ba:moi tabo hiliyonomo olamagi da:wibuya:, ebete ebe
ta:matapa:tamo na:goiya:,
2 “La: iya:tawahala Adaguila: Poko* tupuimima: netewa hegelate
ba:nepola:na. Ba:ba tetelo Godote Tawakalubino Naniwi tawakalubino
kokotamo kihatema:ne, ba:bene iba:te ebe kehamo pihomotete ba:bo
kanakapumima:na:.”
3 Ba:be gogolo Kayapasiti Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hu-
nunomo Watodawama: eda:nami. Ba:bema: ba:be ko dubu ba:gala ebeno
hopopi ba:gala Yu tawakalubino komo koko dubu, iba:te ebeno genamamo
pekapiyuimiti
4 tabo ba:bo ihatiya: Ya:suku kanakapumima:. Ba:bema: iba:te ebe diya
lawema: gabo ba ohowadita

---

* **26:2:** Ba:moe Adaguila: Pokoeno mabu ba: Moseseko tetelo tupuimiya:. Ba:ba tetelo Isipiti Ko Gawadubu Pa:lote Yu tawakalubi hiliyonomo uwatete ibi ebeno huiyaha: okopima: midiliya:, ba:bema: ebete ubihinola ibi dito oelame ibino Ka:inane hopamo. Godote Pa:lokono wato kodakoda komo dumiya:, ba:bema: eta dulu ebete ebeno hoe nopodawa Isipiti hopamo na:poemeniya: hiliyonomo Isipitinapino dopo gugudi kopanakapulamenama:. Ba:bene ba:be dulu hoe nopodawate Yu tawakalubino gugudi adaguila:lenate, huiyatiya Isipitinapino gugudinomo banakapulameniya:. Ba:be hanohano komodo Yu tawakalubi hiliyonomate Isipiti hopone ba:bo ikuliniya:, ba:bema: ba:be komo emalagidoloma: iba:te hiliyonomo gogo ipuwalo Adaguila: Poko bododinakomena:.

5 komopa:te huiyatiya na:ga:luya:, “A Poko tetelo ebe a:kalawa:ma:, mabu
tawakaluba:te atamo maubahalete ago alaholohodemena:.”

Betani Habanapi Kamenate Ya:sutamo Hido Nibo Ihi Da:haminamiya:
Mak 14.3-9; Yon 12.1-8

6 Ba:bene Ya:suti Betani habalo eta dubu Saimonokono genamalo lutiya:,
ba:be dubu dopamo kuitikuita:goenola.
7 Ya:suti baa: ba nuta ba:ba tetelo kapiya kamenate pete, hido nibo
ihi nakola kalila:mo tabuimi adahete Ya:sukunu watamo ba:bo pehami-
namiya:, ba:be ihi ilinoeno huiya konomola.
8 Ya:suku ta:matapa:te ba:be komo dumiya: iba:te maubahalete
na:ga:luya:, “Mabu keka: ebete huiya ko ilina gigilepalama: da:midi?
9 A ba:moe ihi kolowamima: na:nimiditale mani konomo buwatena:,
ba:bene ba:bi mani awaepa:tamo dito bikalameholena:!”
10 Ya:suti ibino tabo ga:la iya:tawate huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “La:le
ba:moe kamena badama: ka:kiyahamiutama? Ebete natamo hidonomo
komo bododi.
11 La: numa:la:, awaepa:te tete ga:ga:nomolo la:go bemedehonamena:,
la:eno ubi tetelo ibi nowalubilinakuya:la:, huiyatiya na emedena tetelo la:go
a:kemedenamo, tete tatalila nale la: komiya:palema:nemata.
12 Ba:bema: nale hoeha: tetelo ba:moe kamenate hido nibo ihi naeno
apa:mo da:hamina, ba:be komodo ebete gabo bihiduimi naeno ape bobamo
ihatema:.
13 Na la:tamo hibi tabo begoemo, tawakaluba:te hiya:hiya: hiliyonomo
hopamo Godokono Hido Tabo datanakomena:, iba:te ba:moe kamenate
dododi ba:be komo emalagidololo ba:nolamagiminakomena:.”

Yudasiti Ya:suku Lawema: Nopo Da:tamotiya:
Mak 14.10-11; Luk 22.3-6

14 Ba:bene Ya:sukunu 12 ta:matapi ipuwalo Keliyotanapi Yudasiti
Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopa:tamo tote,
15 na:negoiya:, “Nale Ya:suku la:eno kokotamo dihatemo, la:le natamo
bada huiya na:kikanameoma?” Ba:ba tetelo iba:te 30 siliba mani ba:bo
ikamiya:,
16 ba:bene ba:ba tetene tupuimiti ebete gabo bohowadiya: Ya:suku ibino
kokotamo kihatema:.

Ya:suti Ebe Ta:matapa:go Adaguila: Poko Da:naniya:
Mak 14.12-21; Luk 22.7-14,21-23; Yon 13.21-30

17 Ba:bene tawakaluba:te Hunamo Mahigaha: Palawa Baa: Poko*
naha da:tupuimiya:, ba:be hegelalo Ya:suku ta:matapa:te ebetamo
pelamete na:pega:luya:, “Ale Adaguila: Pokoeno naha ilina kebolo
na:ka:hiduilamema:, ale ama:go kapimilo konahama:?”
18 Ya:suti iba:tamo na:huiyuya:, “La: netewapi ko habamo tote aeno
eta mabulubi da:numima, ba:be dubutamo ba:ma ka:na na:nega:luya:la:,
‘Iya:tulamedawate goe, naeno olalati komoeno uluhuku tete tatalila,

* **26:17:** Hunamo Mahigaha: Palawa Baa: Poko ba: Yu tawakalubino eta pokola. Adaguila: Poko da:wibomene, eta hegelalo ba:moe eta poko tupuimiti iba:te sa:ba:ni hegela tetelo bododinakomena:. Ba:moe pokoeno ipuwa ba:ma ka:nala. Yu tawakaluba:te Isipiti hopone Godokono heloamo dikuliniya:, ba:be dulu ibino palawa baa: ododilinate hidamo okalehonaheno iba:te gahugahulu ba:bo tolameniya:. Mabu ba:bi baa:te hunamo mahila:hama: tetehenola, ba:bema: ba:be komo emalagidoloma: Yu tawakaluba:te ba:moe poko bododinakomena:.

Godokono ubila. Ba:bema: na ubila amia:no genamalo nale naeno
ta:matapa:go Adaguila: Poko baa: kopenama:.' "
19 Ba:bene Ya:suti ibi keba ka:na ka:kiyalamiya:, ebe ta:matapa:te ba:ba
ka:na nododiti Adaguila: Poko ilina ba:bo nihiduilamiya:.
20 Ba:bene ba:be dulu Ya:suti ebeno 12 ta:matapa:go baa: nahama:
da:gagahidiniya:,
21 ba:ba tetelo Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, "Na la:tamo hibi tabo be-
goemo, la: ipuwalo etate na anakapunamepi kowalubilima:ne na lawen-
ema:."
22 Iba:te tepo menemenenomoma: ba eda:hana Ya:sutamo etate goenakui,
etate goenakui, "Kodawa, nalela:ka:?"
23 Ebete iba:tamo na:huiyaniya:, "Baa: kalila:mo pote nago kokoto ka:ma:
daduti, ba:be ba:be lumagila. Ebete na anakapunamepino kokotamo
kihatenema:ne.
24 Iyo, ba: hibila, Tawakalubino Naniwiti hoea:mo ba: na:to, Godokono
Bukalo tabo ba:ma ka:na itana, huiyatiya kebe lumagiti ebe anaka-
pumipa:tamo dikalamemene, ba:be lumagiti kuba huiya konomo ko-
lawema:ne. Ba:moe ba:be mabuma: ba:be dubu ebeno menokote ebe
alahimiha:ma: eda: ba: wadiyala!"
25 Ba:bene Yudasiko, ebete dopamo Yu watowatopa:go nopo da:tamotiya:
Ya:suku lawema:, ebete na:goeniya:, "Iya:tulamedawa, nalela:ka:?"
Ya:suti na:huiyaniya:, "Ama: ba: a:gaa:ta."

Ya:suku Emalagidolo Baa: Naha Komoeno Tupuimi Mabu
Mak 14.22-26; Luk 22.14-20; 1 Kol 11.23-25

26 Ba:bene iba:te baa: ba nahana, Ya:suti baa: lawenate Godotamo
kalakala tabo goenate ba:bo wakamihoniya:, ba:bema: ebete ebe
ta:matapa:tamo ba ikalamena na:goeniya:, "La: uwatete na:nahala:, ba:moe
ba: naeno apela."
27 Ba:bene ebete kalili kalawenate, Godotamo kalakala tabo goenate
iba:tamo ba ikalamena na:goeniya:, "La: hiliyonomo na:nihala:,
28 mabu Godote tawakaluba:go komiloma: nopo da:tamotiya:, ba:moe
naeno hawiti ba:be nopo bekodakoduimina, iyo, ba:moe hawiti komo
hiliyonomo tawakalubino kuba egebolelamema: koka:ka:la:ma:ne.
29 Nale la: begoelamemata, na ba:ma tetelo ba:moe gao beya gala
a:kana:mo, huiyatiya naeno Nabiwiti Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be
habalo na uli gao beya galane tetelo la:go koninihoma:nema:."
30 Ba:bene iba:te Godoko adikumino ohale alapihonate, Olibi Kehakeha
Hunu Hakamo kotolamenama: genamane ba: dito ikuliniya:.

Ya:suti Pitako Da:kiyameniya:, Ama:le Na Iya:tawaha:ma: Kogoema:na:ta
Mak 14.27-31; Luk 22.31-34; Yon 13.36-38

31 Ba:ba tetelo Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, "Ka:lo dulu la: hiliyonomate
na komiya:panema:nemata, mabu Godokono Bukalo tabo ba:ma ka:na
itana, 'Godote sipi-goegoe ulamedawa danakapumimini, ba:ba tetelo ebeno
kapiyuimi sipi-goegoa:te hiya:hiya: kalahutihoma:na:.'
32 Huiyatiya Godote na hoene gala da:kadipanatenemene, na Ga:lili
hopamo dopamo kotoma:nemo. La:le na ba:bolo kopunamema:nemata."
33 Ba:bene Pitate Ya:sutamo na:goeniya:, "Ibi hiliyonomate hoe tolemelo
ama: miya:pate dalahutihomena:, huiyatiya nale ama: a:kamiya:pamata!"

34 Ya:suti ebeno tabo ba huiyana na:goeniya:, “Na ama:tamo hibi tabo
begoemo, ka:lo dulu kakabate goehoheno, ama: netewa-kapiya teta:mo na
iya:tawaha:ma: kogoema:na:ta.”
35 Pitate ebetamo gala na:kagoeniya:, “Na ama:go da:nehoemo, nale ama:
iya:tawaha:ma: a:kagaa:mo!” Ba:ba tetelo Ya:suku ta:matapi hiliyonomate
ba: atu tabo bekaga:laniya:.

Ya:suti Getasemanilo Godotamo Da:toetoeniya:
Mak 14.32-42; Luk 22.39-46

36 Ba:bene Ya:suku ba:gala ebe ta:matapi iba:te ko habane ikulinate eta
tatali hopamo tolameniya:, ba:be hopoeno mahilo Getasemanila. Ya:suti
ba:bolo iba:tamo na:negoeniya:, “La: ba:malo na:pola:nala:. Na ba:moe
tatalia:mo tomo Godotamo toetoe tabo konolamagima:.”
37 Ba:ba tetelo ebete Sebedikono gugudi Ya:imesiko ba:gala Yoneko, ibi
netewapi ba:gala Pitako baleta toetoe tabo ga:la baha:mo magatalenate,
ba:bene tepo menemene komo ba:gala ukui temeteme komo ebetamo
konomamo ba:bo pelameniya:.
38 Ba:bema: Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, “Na tepo temeteme konomamo
iya:tawanamo, ba:mako tepo temeteme na anakapuname huiyala. La:
ba:malo nago uliholo na:pola:nala:.”
39 Ba:bene ebete nanekela:mo tonate, ebeno holoholo hakamo nihatenate
Godotamo ba:ma ka:na netoetoeniya:, “Naeno Nabiwi, ama: modoboma:
da:goemena:, ba:moe temeteme kalili nagodone na:lawa:. Huiyatiya naeno
ubiha:, ama: ha:kiya amia:no ubila nododa:.”
40 Ba:bene ebete ta:matapa:tamo da:peniya: lahanalo pulamenate Pi-
tatamo na:pegoeniya:, “Mabu keka: la:le nago tete nanekelelo uliho mod-
oboha:ma: deda:hanama?”
41 Ba:ba tetelo Ya:suti ibi na:goelameniya:, “Godotamo uliholo
na:toetoehonala:, mabu la:le Saitanakono kuba gabamo emogabuimi
komamo gudidimata. La:eno tepo ipuwalo hido komo ododima: ubila,
huiyatiya la:godolo ododi helo puliyala.”
42 Ya:suti eta tetelo gala katonate Godotamo ba:ma ka:na kanetoetoeniya:,
“Naeno Nabiwi, ba:moe temeteme kalili ama: nagodone lawema: gabote
itanaheno wadiyala, amia:no ubi ditanamene na konima:nemo.”
43 Ba:bene ebete ebe ta:matapa:tamo da:kapeniya: lahanalo kapula-
meniya:, mabu ibino baiditi menemenema: eda:halameniya:.
44 Ba:bene Ya:suti netewa-kapiya tetelo ibi gala kamiya:palenate, dopamo
ebete toetoe tabo keba ka:na ka:nolamaginiya: ebete Godotamo ba: atumu
kanolamaginiya:.
45 Ba:ba tetelo ebete ebe ta:matapa:tamo da:kapeniya: iba:tamo
na:pegoeniya:, “La: hawela amiholo gala badama: ka:kalahonama?
Numa:la:, tete ba: a:pe, kubapa:te Tawakalubino Naniwi ibino kokotamo
ba: na:lawa:.
46 Iyo, la: na:pakaminala:, a ba: na:tolamema:. Numa:la:, na anaka-
punamepino kokotamo ihatenedawate ba: na:pe!”

Yu Watowatopa:te Ya:suku Anakapumima: Da:laweniya:
Mak 14.43-50; Luk 22.47-53; Yon 18.3-11

47 Ya:suti ba:be tabo ba goena Yudasiti ba:bo peniya:, Ya:sukunu 12
ta:matapi ipuwalo ebe ba: etala. Ba:bene eba:go komo dubu hiliyonomate
ibino alaholoho gili ba:gala kukago pelameniya:, ba:bi dubu ba: Godotamo
hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala Yunapino komo koko dubu,
iba:te da:poelameniya: ba:bi dubula.

48 Ba: hibila, Yudasiti ibi ya:lo ba:ma ka:na goelameniya:, “Nale daboete-
homo, ba:be ba:be lumagila. La: ebe tiyonomo na:lawiya:la:.”
49 Ba:bene Yudasiti penate, Ya:sutamo tonomo tonate ebe
na:negoemeniya:, “Iya:tulamedawa, nolata!” Ba:ba tetenomolo ebete
ebe ba:bo aboetehoniya:.
50 Ya:suti ebetamo na:goeniya:, “Mabulubi, ama: bada komo ododima:
da:pa:, nododa:,” ba:bene komo dubate Ya:sutamo pelamenate ibino koko-
tamo ebe kodakodanomolo ba:bo laweniya:.
51 Ba:bene Ya:suku ta:matapi ipuwalo eta dubuti ebeno alaholo gili
magubutinate, Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Wato-
dawoeno genama okodawa anagaliminate galo hapu ba:bo mapitami-
dameniya:.
52 Huiyatiya Ya:suti ebetamo na:goeniya:, “Amia:no gili gala na:kahula:,
mabu gila:mo dalaholohona galane komopa:te ibi atumu gila:mo kanaka-
pulamema:na:.
53 Ama: iya:tawala:ka:, nale ubi ihatete Godoko da:kiyamemo, ba:ba
tetelo na kowalubinima: ebete ebeno 12 taosene alaholoho nopopi kopoe-
lamema:ne?
54 Huiyatiya nale ba:ba ka:na dewagelemo, Godote dopamo ebeno
Bukamo da:miya:tiya: ba:bi hibi komate keba ka:na na:kikulimina:? Buka
tabote hibilo goena ba:moi komate natamo nikula:mena:!”
55 Ba:ba tetelo Ya:suti komo dubu hiliyonomatamo na:goeniya:, “Na pilo
lumagila:ka:, o na alaholodawala:ka:? Mabu keka: la:le alaholoho gila:go
ba:gala kukago na lawenema: da:pelamema? Na komo hegelalo Godoko
Adikumino Hiya: Genamalo ba luta tawakalubi diya:tulamenatimo, la:le na
ba:bolo kalaweneha:,
56 huiyatiya ba:moi hiliyonomo komate ba: ikuliha, Godokono ukui
hawakalimipa:te ebeno Bukamo dopamo da:miya:tiya: ba:bi tabo komate
hibima: keda:hama:.”
Ba:ba tetelo ebe ta:matapi hiliyonomate ebe miya:panate dito alahuti-
honiya:.

Yunapi Ka:nisolo Dubate Ya:sukunu Komo Danagiya:midameniya:*
Mak 14.53-65; Luk 22.54-55,63-71; Yon 18.13-14,19-24

57 Ba:ba tetelo Ya:suku da:laweniya: ba:bi dubate ebe Kayapasikono gena-
mamo magataniya:, Kayapasiko ba: Godotamo hawa:goeno ikamehopino
Hununomo Watodawala. Iba:te Ya:suku ba:be genamamo magatanaheno
dopamo Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala komo koko dubu iba:te
pelamenate ba:bo pekapiyaniya:.
58 Ba:ba tetelo Pitate Ya:suku muhuludopone ba ta:matana, ebete Hu-
nunomo Watodawoeno genama kala ipuwamo na:pa:ganate lawamepa:go
ba:bo nilutiya:. Ebe ubila kebe komote Ya:sutamo duluhukumini ba:be
komo ebeno baida:mo kuminama:.
59 Ba:bene Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala
komo Ka:nisolo dubu hiliyonomate ha:da tabo ga:lapi boholeniya:,
Ya:sukunu kuba oholemenate ebe kanakapumima:.
60 Ba:bema: hiliyonomo tabo ga:lapa:te ebeno komoma: ha:da bamiho-
honiya: huiyatiya ibino tabo ga:la ipuwalo Ka:nisolo dubate Ya:sukunu hoe

---

* **26:56:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Ya:suku tetelo komo Yu tawakalubino watowatopi dubu ba:moe ba:bi Ka:nisolo dubula. Ba:bi watowatopa:te Yu tawakalubino hiya:hiya: komo ba anagilamelelame kubapa:tamo ibino huiya ba:bo ikalamenakuya:, huiyatiya ba:bi Ka:nisolo dubagodolo helo kitanamiha: lumagi hoea:mo oemema:.

mabuma: eta kuba kuminiya:ha:. Ba:bene kuititi hapuamo netewapa:te
badi puluhukunate
61 ulihopa:tamo na:pega:laniya:, “Ba:moe dubuti ba:ma ka:na goi, ‘Naeno
helo modobola Godoko Adikumino Genama anabulimiti netewa-kapiya
hegelalo gala kaketema:nemo.’ ”
62 Ba:bene Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Wato-
dawate mahiganate Ya:sutamo na:goeniya:, “Ama: tabo goeha:ma: badama:
kedeona? Ba:moi dubate ama: mabuma: da:ga:lana keba ka:nala:ka:?”
63 Ya:suti tabo goeheno Hununomo Watodawate ebetamo gala
na:kagoeniya:, “Nale ama: Ka:ka: Godokono mahilamo na:goememata,
ama: a na:kiyaa:ma:, ama: ba: Godokono Gudu Kelisotela:ka:?”
64 Ya:suti ebetamo na:huiyaniya:, “Ama: ba: a:gaa:ta. Nale la: begoe-
lamemata, hibila, la:le na Tawakalubino Naniwi aeno Helodawa Godokono
tu hapulu lutalo kunamema:nemata, iyo, galane na Hunu Habane hawai
ipuwado kopehawakalama:nemo!”
65 Ba:bema: Hununomo Watodawate ba:be tabo ulinate, ebeno konomo
mauba komo kohawakaliminama: ebete da:puliniya: ba:be atuino
ga:ga: kaliko anagiya:midalenate na:goeniya:, “A ba:moe dubuino kuba
kiya:tawahama: eta tabo goedawa a ubihinola! Ebete ha:kiya kubanomo
tabo da:goe la: ba: ulihomata, mabu ebete na:goe, ‘Na ba:gala Godoko, a ba:
kapiyala!’
66 Ba:bema: la:eno ubi keba ka:nala:ka: ebeno komoma:?”
Ka:nisolo dubate huiya tabo na:ga:laniya:, “Wadiyala ebete
na:haa:mene!”
67 Ba:bene komo iba:te kowe ebeno holoholamo mehoholenate, ba:gala
komopa:te kokotamo ebe tatakolo ba anagalimihona
68 na:ga:laniya:, “Ama: Godokono ukui hawakalimidawa Kelisoma: hibilo
deda:na, a na:kiyaa:ma: ama: puya:te kanagalimihotana!”

Pitate Ya:suku Iya:tawaha:ma: Da:goeniya:
Mak 14.66-72; Luk 22.56-62; Yon 18.15-18,25-27

69 Ba:ba tetelo Pitate ba:be genamoeno kala ipuwalo ba luta, oko bohelete
ebetamo penate ebe na:pikiyameniya:, “Ama: ba: atumu ba:moe Ga:lili
hoponapi Ya:sukuba: pata:nama:ta!”
70 Pitate ibi hiliyonomoeno holoholo hapulu na:goeniya:, “Ao, ama:le
da:goena ba:be tabo na iya:tawaha:.”
71 Ba:bene ebete kala imi gigihamo da:toniya:, ba:ba tetelo eta
oko bohelete ebe uminate, ba:bolo da:pola:nuya: ba:bi tawakalubi
na:kapekiyalameniya:, “Ba:moe dubuti Nasaletenapi Ya:sukuba:
pata:nami!”
72 Huiyatiya Pitate ba: atu tabo ba:ma ka:na kagoeniya:, “Na Godokono
mahilamo goemo, na ba:be dubu iya:tawaha:!”
73 Ba:bene ba:bolo da:pola:nuya: iba:te tete nanekelelo pola:natepanate
Pitatamo pelamenate ebe gala na:kapikiyameniya:, “Hibila! Ama: ba:
Ya:sukunu eta lumagilata, mabu amia:no tabo olamagi komote ba:moe
komo behawakalimina, ama: ba: Ga:lili hopodawa etama: eda:nata.”
74 Huiyatiya Pitate na:goeniya:, “Godokono dopo hapulu utiti na:goemo,
nale hibi tabo goeheno ebete na kanagalinamema:ne! Nale ba:be dubu
iya:tawaha:!”
Ba:bene ba:ba tetenomolo kakabate da:goehoniya:,

75 Ya:suti ebetamo dopamo kebe tabo ka:goeniya:, Pitate ba:be tabo ba:bo
emalagidoloniya:, “Kakabate goehoheno ama:le netewa-kapiya teta:mo
na iya:tawaha:ma: kogoema:na:ta.” Ba:bene Pitate gobogobamo tonate
konomo tepo temetema:go ibulunomo ba:bo nihiniya:.

27

Yunapino Watowatopa:te Ya:suku Paeletetamo Da:magatuya:*
Mak 15.1; Luk 23.1-2; Yon 18.28-32

1 Hegelate da:powalohuya: Godotamo hawa:goeno ikamehopino wa-
towatopi ba:gala komo kokopi, ibi hiliyonomate Ya:suku anakapumima:
tabo bega:lutiya:.
2 Ba:bene iba:te Ya:suku hala:mo matuhumihote Paeletetamo ba:bo mag-
atuya:, ebe ba: Lomanapa:te Yudiya hopamo da:poemiya: ba:be kapela Ko
Gawadubula.

Yudasiti Ha:kiya Ebe Danakapumiya:
Oel 1.18-19

3 Ba:ba tetelo Yu watowatopa:te Ya:suku anakapumima: nopo hibinomolo
da:tamotiya:, Yudasiti ba:be komo uliya:, ebe ba: Ya:suku ibino kokotamo
dihatiya: ba:be lumagila. Ba:bema: ebete du tetelo kebe kuba komo
kododiniya: ba:be mabuma: tepo temeteme konomoma: eda:lo, ebete 30
siliba mani Yu watowatopa:tamo kawadahete na:pegoiya:,
4 “Na kuba ododinimo. Na tuputupunomo lumagi la:eno kokotamo
ihatenimo.”
Ba:bene watowatopa:te ebeno tabo ba huiya na:ga:luya:, “Ebe aeno
komoha:, ama: ha:kiya amia:no komola.”
5 Ba:ba tetelo Yudasiti ba:bi mani Godoko Adikumino Hiya: Genama
guamo ba:bo nemela:midaliya:, ba:bene ebete tote ebeno kokoba:mo hale
nema:homete ebe ha:kiya ebe ba:bo nanakapumiya:.
6 Ba:bema: Yu watowatopa:te ba:bi mani ba uwatehole ba:ma ka:na
ga:luya:, “Tutumu tabote talona bihatea:mena ale ba:moe mani Godokono
mana:go kapiyuimima:, mabu ba:moe mani ba: lumagi anakapumi manila.”
7 Ba:bene iba:te tabo ba:ma ka:na ihatiya:, “Wadiyala a ba:moe
mana:mo Kalili Ododili-dawoeno Haka kolawema:nema:, ba:bene kapela
tawakaluba:te Yelusalema ko habalo da:peha:lanakomena:, ale ibi ba:moe
hakamo ba:miya:tenakoma:.”
8 Ba:bema: ba:ba tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku tawakaluba:te
ba:be haka Hawi Huiya Hakama: ka:mina, mabu dopamo iba:te ba:be
mana:mo lumagi anakapumiti ebeno hawi hakamo ba:bo ka:ka:liya:.
9-10 Ya:lo tetelo Godokono ukui hawakalimidawa Yelemayate tabo ba:ma
ka:na goiya:, “Isalaela tawakaluba:te 30 siliba mani uwatete na:ga:luya:,
‘Ba:moe ba: Godokono okodawoeno huiyala.’ Ba:bema: Kodawa Godote na
Yelemayako keba ka:na ka:kiyanami, tawakaluba:te ba:bi mana:mo kebe
komo na:kododimina:, iba:te hibilo ba: ba:ba ka:na ododiya:, iyo, iba:te
ba:be mana:mo Kalili Ododilidawoeno Haka belawiya:.” Ba:bema: ba:moe
komo ba: hibila, Ya:suku tetelo Yu watowatopa:te ba:be haka mana:mo
da:lawiya:, ba:ba tetelo Godote Yelemayako ipuwado dopamo da:goiya:
ba:be tabote hibinomoma: ba:bo ediya:.

---

* **27::** Ya:suku tetelo Loma tawakaluba:te Paeleteko bepoemiya: Yunapino Yudiya hopamo, ebete ibino kapela Ko Gawadubuma: kopeda:nama:, ba:bene ba:be hopolo Paeleteko kapiyagodolo helo nitanami lumagi hoea:mo oemema:.

Paeletete Ya:sukunu Komoma: Ebe Dalatediya:
Mak 15.2-5; Luk 23.3-5; Yon 18.33-38

11 Ba:bene Ya:suti kapela Ko Gawadubu Paeletekono holoholo ha-
pulu ba la:na, ebete ebe ba:bo alatediya:, “Ama: Yu tawakalubino Ko
Gawadubula:ka:?”
Ya:suti na:goiya:, “Ama: ba: a:gaa:ta.”
12 Ba:bene Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala
komo koko dubu, iba:te Ya:sukunu komoma: na:ga:lutiya: ebete hiya:hiya:
kuba bododilinami. Ba:ba tetelo Ya:suti huiyatiya tabo kagoiya:ha:.
13 Ba:bene Paeletete ebetamo na:goiya:, “Iba:te na:ga:lita ama: hiliyonomo
koko kuba bododilia:ta. Ibino tabo ga:la na:kuliuta?”
14 Huiyatiya Ya:suti eta tabo deha:poto kapiya kagoiya:ha:, ba:bema:
kapela Ko Gawadubuti konomamo hanohanuya:.

Paeletete Ya:suku Hoea:mo Doemiya:
Mak 15.6-15; Luk 23.13-25; Yon 19.1-16

15 Ba:ba tete tawakalubino ododi komo ba:ma ka:nala, hiliyonomo gogo
ipuwalo Yunapino Adaguila: Poko tetelo ibi hiliyonomate du genamalo
kapiya lumagi mahilamo da:ka:minakui, kapela Ko Gawadubu Paeletete
ba:be lumagi ebeno kuba huiyane dito oemenakui.
16 Ba:ba tetelo eta lumagiti du genamalo nemedenami, ebeno mahilo
Balabasitila ba:gala ebete kebe koko kuba dododiliya: tawakaluba:te
iya:tawahala.
17 Ba:bema: tawakaluba:te Paeletetamo da:pekapiyuya: ebete ibi
na:goelamiya:, “La: ubila:ka: nale Balabasiko ebeno kuba huiyane dito
oeme? O la: ubila:ka: Ya:suku, komopa:te ebe Kelisoma: da:ka:mina?”
18 Paeletete ba:moe tabo begoiya: mabu ebete iya:tawuya: Yunapi hiliy-
onomate Ya:sutamo na:kalakalahutiya:, huiyatiya ibino watowatopa:te
ba:be mabuma: maubahate ebe dito magahiya:, iyo, iba:godolo hibi komo
puliyala, kitanuya:ha:.
19 Ba:ba tetelo Paeletete tabo anagiya:mida habalo ba luta, ebeno kame-
nate ebetamo tabo ba poeme na:pegoiya:, “Ama: ba:moe tuputupunomo
dubutamo eta komo akododa:la:, mabu na ka:lo dulu ebe mabuma: hiyolo
temeteme konomo a:lawenakamo.”
20 Huiyatiya Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi
ba:gala komo koko dubu, iba:te tabo ga:la ipuwalo komo hiliyonomo
tawakaluba:tamo helo bikalamiya:, iba:te Paeleteko koga:lamema: ebete
Balabasiko ka:ka:mo dito oemete huiyatiya Ya:suku kanakapumima:.
21 Ba:bene kapela Ko Gawadubuti iba:tamo gala na:kagoiya:, “Ba:moi
netewapi ipuwalo nale poko dito na:koememo?”
Iba:te ebetamo na:huiyuya:, “Balabasiko dito noema:!”
22 Paeletete iba:tamo na:goiya:, “Ba:moe Ya:su komopa:te ebe Kelisoma:
da:ga:lana, nale ebe keba ka:na na:kamitimo?”
Ibi hiliyonomate na:ga:luya:, “Keha pihigamo pihomotete, ikoko
nalukulima:!”
23 Ba:bene Paeletete na:goiya:, “Bada mabuma:? Ebete bada kuba
kododi?”
Huiyatiya iba:te konomamo ga:ga:lo gala na:kaga:luya:, “Keha pihigamo
na:pihomota:!”
24 Ba:ba tetelo Paeletete iya:tawuya: iba:te ebeno tabo kalawitiya:ha:
huiyatiya alaholoho komote uluhukutiya:. Ba:be mabuma: ebete beya
lawete hiliyonomo tawakalubino holoholo hapulu kokoto ba ukulaha

na:goiya:, “Ba:moe tuputupudawoeno hawi ka:ka:la: komote naeno kubama: a:keda:mene, ba: la:eno kubala!”
25 Hiliyonomo tawakaluba:te huiyatiya na:ga:luya:, “Wadiyala! Ebeno hawi ka:ka:la: mabuma:, a ba:gala aeno guguda:go ba:be kuba huiya kolawema:nema:!”
26 Ba:bema: Paeletete Balabasiko du genamane ba: dito oemiya:, ba:gala ebete alaholohopi na:goelamiya: iba:te Ya:suku giya:pa:pa:mo ka:na:miga:tima:. Ba:bene ba:be komo da:wibuya: ebete Ya:suku alaholohopa:tamo dito ikalamiya:, iba:te ebe keha pihigamo pihomotete ikoko kalukulimima:.

Alaholohopi Dubate Ya:suku Da:walititiya:
Mak 15.16-20; Yon 19.2-3

27 Ba:ba tetelo Paeletekono alaholohopi dubate Ya:suku Loma gabomanino ko genama guamo magatate ibino alaholohopino kapiyuimi dubu hiliyonomate iba:go ba:bo nekapiyuya:.
28 Iba:te Ya:suku ba waliti ebeno kalikonomo pekanamete huiyatiya huiya konomo hawihawi kaliko ebetamo ba:bo pulimiya:.
29 Ba:bene iba:te olagoeno tupina nelawete anagogobeya:midahalo a:dete Ya:sukunu watamo dito pulimiya:, ba:gala iba:te kuku ebeno tu hapu kokotamo ihatemiya:, ko gawadubuino helo hawakalimino kuku keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na. Ba:ba tetelo iba:te ebe iya:da:telo ibino pupamo ahiditi ebetamo ba papamila:ha na:ga:luya:, “A:iye! Yu tawakalubino Ko Gawadubu, ama: nolata!”
30 ba:bene iba:te ebetamo kowe mehoholete, ebeno kuku lawemete watolo ba:bo anagalimihuya:.
31 Iba:te ebe waliti da:wibuya:, hawihawi kaliko ebeno apene pekanamete ebeno kalikonomo gala dito kapulimiya:, ba:bene iba:te ebe hoe habamo na:magatuya: keha pihigamo ebe konepihomotema:.

Alaholohopa:te Ya:suku Keha Pihigamo Da:pihomotiya:
Mak 15.21-32; Luk 23.26-43; Yon 19.17-27

32 Iba:te ko habane ba tolamita alaholohopa:te eta Sailiniya habanapi dubu Saimonoko numiti ba:bo nelawiya: Ya:sukunu keha pihiga kagatamema:.
33 Ba:bene iba:te Gologota hakamo nikuliya:, ba:be hakoeno mahilo ipuwa ba: ‘Wato Gohala.’
34 Ba:bolo iba:te helo gao beya ba:gala temeteme uliha: kaka mulamula kapiyuilamete Ya:sutamo dikamiya:, ebete nanekela:mo totoma:namidate ba: dito miya:puya:.
35 Ba:ba tetelo alaholohopa:te ebe kehamo pihomotete ikoko ba:bo alukulimiya:, ba:bene iba:te ebeno kaliko hiya:hiya: alabahamema: nakola hegehege iya:hekeholo iya:da:mi komo ododiti,
36 hakalo gagahiditi ebe ba:bo umitiya:.
37 Ba:ba tetelo iba:te Ya:sukunu wato hunu hapuamo ebeno hoe mabu hawakalimima: tabo ba:ma ka:na miya:tiya:, “Ba:moe Ya:suku ba: Yu tawakalubino Ko Gawadubula,”
38 ba:gala iba:te pilo dubu netewa Ya:sukuba: hiya:hiya: kehamo a:kapihomolateliya:, eta tu hapuamo, eta pele hapuamo.
39 Ba:bene puya:te ba:be gabodo da:petolamitiya: iba:te Ya:suku iduduputimilo niya:da:titiya:, iyo, iba:te ibino wato wagegelatelelo
40 na:ga:lutiya:, “A:iye! Ama: Godokono Genama anabulimiti netewakapiya hegelalo gala etema: da:goi, ama: ba:be lumagilata! Ama: ha:kiya

amia:no ka:ka: na:mula:! Ama: Godokono hibi Guduma: deda:na, ama: keha
pihiga hununi na:pihitiga!”
41 Ba:ba tetelo Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi, ba:gala
Godokono Tutumu iya:tulamepi, ba:gala komo koko dubu, iba:te Ya:suku
atumu iya:da:telo na:kaga:lutiya:,
42 “Ya:suti komo tawakalubino olalati komo bemula:lelamenakui, huiy-
atiya ebe ha:kiya ebeno ka:ka: mula: wadiyaha:! Ebete Isalaela tawakalu-
bino hibi Ko Gawadubuma: deda:na, wadiyala ebete keha pihiga hununi
hopamo na:pihitigana, iyo, ale ba:be komo umiti ebe hibima: ba:bo ko-
midima:nema:!
43 Ebete na:goenako, ‘Na Godoko hibima: na:midinamo, ba:gala na ba:
ebeno Gudula,’ ba:bema: Godote ebetamo na:kalakalatale, ebete ebeno
ka:ka: ba:mula:mena:!”
44 Ba:ba tetelo eba:go da:pihomolateliya:, ba:bi pilo dubu netewapa:te
atumu Ya:suku iduduputimilo kuba tabo bekaga:lutiya:.

Ya:suti Da:hoeniya:
Mak 15.33-41; Luk 23.44-49; Yon 19.28-30

45 Ba:bene hegelate tuli teta:mo dutiya: hopo konomote ba:bo duya:. Ba:ba
tetelo du komote hegeloeno alo ba mula:, hegelate a:hiwate nanekela:mo
a:nihitigatepaniya:, hegela tuli tetene tupuimiti 3 koloko teta:mo.
46 Ba:bene Ya:suti Yu tawakalubino tabamo ibulunomamo na:goeniya:,
“Elai, Elai, lama sabakatani?” ba:moe taboeno ipuwa ba:ma ka:na itana,
“Naeno Godo, naeno Godo, na ama:le badama: ka:miya:pana:wa?”
47 Komo ba:bolo da:pola:nuya: iba:te ebeno tabo ulinate na:ga:laniya:,
“Ba:moe dubuti Elayako beka:mina!”
48 Ba:ba tetenomolo ibi ipuwalo kapiya dubuti nipuliganate, humago
kaka gao beyamo nadutinate pudamo negalapata:midanate Ya:sutamo
ba:bo nikameniya:.
49 Huiyatiya komopa:te na:ga:laniya:, “Hiya:, a kumitotiya:! Elayate pete
ebeno ka:ka: da:pemula:memene.”
50 Ba:ba tetelo Ya:suti ibulunomo gala kagoewatanate hoenomo ba:bo
hoeniya:.
51 Ba:bene Godoko Adikumino Hiya: Genamoeno kaliko ubiliti tulit-
uliya bolagale hununi tupuiminate hopamo ba:bo pihitiganiya:, ba:gala
wima:la:te da:peniya: iya:ha:midale nakola hakate ba bola:la:halena,
52-53 komo tawakalubino ha:laha bobote ha:kiya ba:bo ka:kehola:haniya:.
Ba:bema: hibila, Ya:suti hoe ipuwane da:kamahiguya:, ba:be atu tetelo kebe
tuputupupa:te dopamo da:ha:lahuya: Godote komo ibi hoe ipuwane atumu
ba kawadia:paa:latele, iba:te ibino hiya:hiya: nakola bobo ipuwane ibino
apa:go ba:bo pikuliya:, iyo, iba:te Yelusalema ko habamo nikuliti ibi ha:kiya
ibino komokomo tawakaluba:tamo ba:bo nehawakalilamiya:.
54 Ba:bene alaholohopino gawadubuti ba:gala ebeno hopopi ipuwalo
puya:te Ya:sukunu hoe komo duminiya:, iba:te wima:la: ba:gala komo
hanohano komo ba ulamena konomo tole komago na:ga:laniya:, “Hibila,
ba:moe ba: Godokono Gudula!”
55 Ba:ba tetelo komo hiliyonomo kamenakamenate Ya:suku umima:
muhuluni putitataniya:, Ya:suti Ga:lili hopone Yelusalema ko habamo
da:tuya: ba:ba:te ebe ba ta:mata ebe hidonomamo owalubinatuya:.
56 Ba:bi kamenakamena ipuwalo Magadalanapi Ma:liko, ba:gala eta Ma:li
ebeno gugudi netewa Ya:imesiko ba:gala Yausesiko, ba:gala Sebedikono
kamena ebete ebeno gugudi netewa dalahilamiya:, ba:moi ba:te pola:nuya:.

A:limitiya Habanapi Yausepete Ya:sukunu Ape Nakola Bobo Ipuwamo Dihateniya:
Mak 15.42-47; Luk 23.50-56; Yon 19.38-42

57 Gapogapo tetelo eta ilina dogodogo dubuti na:peniya:, ebeno mahilo
Yausepete A:limitiyanapila, ebe Ya:suku ta:matadawa etala.
58 Ba:ba tetelo ba:be dubuti Paeletetamo tonate Ya:sukunu ape lawenama:
ebe da:nikiyameniya:, Paeletete ebeno alaholohopi ba:bo goelameniya:
iba:te ebetamo kikamenama:.
59 Ba:bene ebete Ya:sukunu ape lawenate uli keyakeya kalikamo
a:wa:tinate
60 bobo ipuwamo ba:bo nihateniya:, ba:be bobo ba: uli bobola,
tawakaluba:te iya:ha:midale nakola haka ba aligi Yausepekonoma: ya:lo
ododimiya:. Ba:ba tetelo Yausepete konomo nakola emokamidanate bobo
gigiho netakuminate ba: dito toniya:,
61 ba:bene Magadalanapi Ma:liko ba:gala eta Ma:li, iba:te nakola bobo
hapulu ba lumutita Yausepekono ododili komokomo ba:bo ulamelemeniya:.

Alaholohopa:te Ya:sukunu Bobo Da:lawamiya:

62 Eta hegela ba: Yu tawakalubino okoha: hegelala. Ba:ba tetelo komo Yu
watowatopi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi iba:te Paeletetamo tolamete
63 ba:ma ka:na nega:luya:, “Kodawa, ba:be ha:da amiho dubu Ya:suku
ebete hoeheno dopamo na:goi, ‘Netewa-kapiya hegelalo na hoene
kakamahigama:nemo.’
64 A ba:moe komo ba emalagidolo, a ubila ama: tabo na:gaa: alaholo-
hopa:te ba:be nakola bobo netewa-kapiya hegelalo hidamo kolawamema:,
mabu diyala, ebeno ta:matapa:te ebeno ape pilolo da: pelawemena:,
ba:bene iba:te ba:ma ka:na koga:lama:na:, ebete hoene a:kamahigui.
Numa:, dopo ha:da amiho tabote a temeteme ikaa:mi, huiyatiya keba tetelo
tawakaluba:te ba:moe eta ha:da amiho tabo hibima: da:midimina:, aeno
temeteme komote konomoma: keda:ma:ne.”
65 Paeletete iba:tamo na:goiya:, “Wadiyala, la: bobo haba hidamo
lawamema: naeno komo alaholohopi nuwata:la:. Ba:bene la: ha:kiya
la:godolo hido ukui da:pola:namene, la: ba:ba ka:na nododiya:la:.”
66 Ba:bema: iba:te bobo habamo tolamete, bobo da:kalapiluya: ba:be
nakola hunamo kukala ba:bo nihatiya: tawakaluba:te ologikapoma:,
ba:bene iba:te bobo lawamema: alaholohopi ba:bo miya:paliya:.

28

Ya:suti Hoene Gala Da:kamahiguya:
Mak 16.1-10; Luk 24.1-12; Yon 20.1-10

1 Ba:bene Yu tawakalubino okoha: talona hegela da:wibuya:, Sande
hegelate ba owalohuta, Ma:li Magadalanapi ba:gala eta Ma:li, iba:te komo
kamenakamenago nakola bobo umima: ba:bo tolamiya:.
2 Huiyatiya iba:te bobo habamo nuluhukuhino, dopamo konomo
wima:la:te piya:, ba:bene Kodawa Godokono nopodawate Hunu Habane
pihitigate, bobo da:takuminiya: ba:be ko nakola tama:mo penemokamidate
ba:be nakola hunulu lutiya:.
3 Ebeno holoholo hegelate da:la:wa:hiya keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala,
ba:gala ebeno pupulino ilinate keyakeyahibinomoma: ba eda:hame ba:bo
a:la:minahalemiya:.
4 Ba:be mabuma: bobo haba lawamepi dubate toletoleholo ba lililahale
hakamo guditi ha:lahapimo toda:la:mota:hanuya:.

5 Godokono nopodawate huiyatiya kamenakamenatamo na:goiya:, “La: akatoletolehala:! Na iya:tawala, la:le Ya:suku tawakaluba:te ebe keha pihigamo da:pihomoti, ebe bohowaditamata.
6 Ebe malo puliyala mabu ebe a:mahigaka, ebete dopamo da:goi ba:ba ka:na! La: pelamete ebete da:kapitanui ba:be haba na:puma:la:.
7 Ba:bene la:le ebeno ta:matapi tiyonomolo na:nikiyalama:la:, ‘Ya:suti hoe ipuwane a:mahigaka. La: nulia:la:, ebete Ga:lili hopamo dopamo kotoma:ne, la: tolamete ebe ba:bo konumima:nemata. Hibila, na Godokono nopodawate ba:moe komoma: la: dopamo kiyalamemata.’ ”
8 Ba:bema: iba:te bobo haba tiyolo miya:pate, ko tole komo ba:gala kalakala komote ibi ba uwate, iba:te ba:ba ka:na pulila:huya: Ya:sukunu ta:matapi konikiyalamema:.
9 Iba:te ba tolame ba:ba tetenomolo Ya:suti iba:go alugate iba:tamo na:goiya:, “Nonolata!” ba:bene iba:te ebeno dopo hapulu hakamo neguditi ebeno nato ba na:ga:da:midaleme ebe ba:bo nadikumiya:.
10 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La: akatoletolehala:. La: tolamete, na da:ta:mahenena ba:bi naeno ekaki na:nikiyalama:la: iba:te Ga:lili hopamo na:tolama:mena:. Iba:te na ba:bo konunamema:na:.”

Nakola Bobo Lawamepino Ha:da Tabo Ga:la Komo

11 Ba:bene kamenakamenate Ya:sugodone ba tolamita, nakola bobo lawamepi alaholohopa:te ko habamo tolamete Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:bo nikiyalamiya:, bobo habalo dikuliya: ba:bi hiliyonomo komokomo.
12 Ba:bene ba:bi watowatopa:te komo Yunapino koko dubago kapiyuimiti tabo ba:bo ihatiya: alaholohopa:tamo koko mani kikalameholema:.
13 Iba:te ba ikalamehole na:ga:luya:, “La: tawakalubi ha:da amiholamelo tabo ba:ma ka:na na:nega:luya:la:, ‘Du tetelo ale ba lahana Ya:suku ta:matapa:te pelamenate ebeno ape pilolo ba:bo pelawa:diganiya:.’
14 Ba:gala la: aka-ukuibilibilihala:, mabu kapela Ko Gawadubu Paeleteko ba:moe u laha tabo dulimini, ale ebe konegelebadimima:nema: ebete la:tamo kuba huiya ikalamekapoma:.”
15 Ba:bene alaholohopa:te ba:bi mani uwatete, Yu watowatopa:te keba ka:na ka:ga:luya: iba:te ba: ba:ba ka:na ododiya:, ba:be mabuma: ba:be ha:da tabote Yu tawakalubino hiya:hiya: habahabamo tuya:, ka:lo ba:be tabote iba:godolo bitana, kekelanaha:.

Ya:suti Kuititi Tabo Ebeno Ta:matapa:tamo Dolamagiya:
Mak 16.14-18; Luk 24.36-49; Yon 20.19-23; Oel 1.6-8

16 Ba:bene Ya:sukunu 11 ta:matapa:te Ga:lili hopamo dito tolamiya:, Ya:suti ibi dopamo da:kiyalamiya: ba:be hununomo hakamo.
17 Iba:te ebe numiti ebe ba:bo nadikumiya:, huiyatiya ba:bolo da:pola:nuya: komo iba:te ukui bilibilima: ba eda:huta hibima: kamiditiya:ha:.
18 Ba:bene Ya:suti iba:tamo pete ibi ba:ma ka:na pikiyalamiya:, “Godote ya:lo tetelo helo konomo natamo ikanamiya:, ebeno Hunu Habalo ba:gala hopo konomolo ebeno hiliyonomo ubi komokomo kododilinama:.
19 Ba:bema: la: hopo haboeno hiya:hiya: tawakalubi hiliyonomatamo tolamete ibi na ta:mahenepima: na:nimidiliya:la:. Ba:ma ka:na la:le ibi Nabiwi Godokono mahilamo, ba:gala ebeno Guduino mahilamo, ba:gala ebeno Talona Gobogoboeno mahilamo beyamo na:newadulateliya:la:,
20 ba:gala nale la: diya:tulamima, ba:bi hiliyonomo komokomo la:le ibi na:niya:tulamiya:la: iba:te naeno tabamo kopapamila:halema:. Mu

numitota:la:! Na emedena tetelo la:go bemedenamo, ba:moe hopoeno kuititi tete da:nuluhukumini ba:ba teta:mo.”

YA:SUKUNU HIDO TABO MAKATE MIYA:TIYA:

Yoneko Tawakalubi Beyamo Wadulateledawate Godokono Tabo Dolamagiya:
Ma:t 3.1-12; Luk 3.1-18; Yon 1.19-28

1 Ya:su Kelisoko ba: Godokono Oemedawala ba:gala ebeno Gudula, ba:bene Ya:sukunu Hido Tabo da:tupuimiya: ba:moe ba:be mabula.
2 Ba: hibila, Godote dopamo ebeno ukui hawakalimidawa Aisayako ipuwado Kelisokono pe komoma: ebeno Bukamo tabo ba:ma ka:na miya:tiya:,

"Nale Kelisokono dopo hapuamo
naeno tabo atadawa kopoemema:nemo,
ebete ebeno gabo kopihiduimima:.
3 Iyo, lumagiti dito hopolo
tabo ba:ma ka:na ibulu kopegoema:ne,
'Kodawoeno gabo na:hiduima:la:,
ebeno gabo na:tuputupuima:la:!' "

4 Ba:be mabuma: Yonete a:puluhukuya:. Ebete tawakalubi dito hopolo beyamo ba pewadulatele Godokono tabo ba:ma ka:na polamagiya:, "La:eno kubane ohobila:te beyamo aduti komo lawema: na:pelama:la:, ba:bene Godote la:eno kuba egebolelamete kadodoholelamema:na:ta."
5 Ba:bema: tawakalubi hiliyonomate Yudiya hopone ba:gala Yelusalema ko habane tolamiya: Yonekono tabo ulihoma:, ba:bene iba:te ibino kuba da:nehawakalilameholiya:, Yonete ibi Yodane Tulilo beyamo ba:bo wadulateliya:.
6 Ba:ba tetelo Yonekono emede komo komopino emede komo huiyaha:, mabu ebete ka:molo-goe ipo kuba kaliko kau-goe tama kamaka:go pulinakui, ba:gala ebeno baa: wawaka ba:gala molo benahanakui.
7 Yonete Godokono tabo ba polamagi na:goiya:, "Eta lumagiti naeno gala hapuni ba:pena. Ebeno helo konomote naeno helo na:gogolona, ba:bema: na hidoenoha: nale hopamo tudiwatate ebeno nato ukulalemema:.
8 Nale la: beyamo wadulatelemata, huiyatiya ebete Godokono Gobogobamo la: kopewadulatelema:na:ta."

Yonete Ya:suku Beyamo Dadutiya:
Ma:t 3.13-17; Luk 3.21-22

9 Ba:ba tetelo Ya:suku Ga:lili hopoeno Nasalete habane pete, Yonete Yodane Tulilo ebe beyamo ba:bo adutiya:.
10 Ya:suti beyane ba podolo ba:ba tetenomolo Godote ebeno Hunu Haba a:hiya:midutalo ba:bo umiya:, ba:bene ebete Godokono Gobogobo bumiya: ebetamo gimai holamo da:pihitigutiya:.
11 Ba:bene tabote Hunu Habane ba:ma ka:na pihitiguya:, "Ama: naeno kapiya Gudunomolata. Na ama:tamo na:kalakalutamo."

Saitanate Ya:suku Kuba Gabamo Kemogabuimima: Ebetamo Duluhukuya:
Ma:t 4.1-11; Luk 4.1-13

12 Ba:ba tetenomolo Godokono Gobogobote Ya:suku dito hopamo
na:magatuya:,
13 ba:bene ebete dito hopolo 40 hegela ba nemede, Saitanate kuba
gabamo kemogabuimima: ebetamo ba:bo uluhukuya:. Ba:bolo hiya:hiya:
helohelo ilinate na:pola:nuya:, huiyatiya Godokono nopopa:te ebe
na:buiya:minutiya:.

Ya:suti Ebeno Oko Da:tupuimiya:
Ma:t 4.12-17; Luk 4.14-15

14 Ba:bene gabomana:te Yoneko du genamamo dihatiya:, ba:ba tetelo
Ya:suti Ga:lili hopamo Godokono Hido Tabo olamaga:go ba:bo piya:.
15 Ebete na:pegoiya:, "Hido tete ba: a:pe. Godokono Ko Gawadubuma:
eda: tete tatalila, ba:bema: la:eno kubane ohobila:te Hido Tabo hibima:
na:mida:la:."

Ya:suti Daha Uwateholepi Netewa-netewa Duwatiya:
Ma:t 4.18-22; Luk 5.1-11

16 Ba:bene Ya:suku Ga:lili Bobo dododo ba tonato, ebete daha uwateholepi
netewapi ba:bo nulamiya:, Saimonoko ba:gala ebeno ekawi A:nduluku
iba:te daha kamahamo na:hutiya:.
17 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, "La: na na:ta:mahena:la:, ba:bene nale la:
tawakalubi uwatepima: komidilima:nemata."
18 Ba:ba tetenomolo iba:te ibino kamahu miya:palete Ya:suku ba:bo
ta:matuya:.
19 Ba:bene Ya:suti nanekela:mo gala katote Sebedikono gudu Ya:imesiko
ba:gala ebeno ekawi Yoneko ba:bo kanulamiya:, iba:te ibino bogelo emede-
hote kamahu bihiduilamitiya:.
20 Ya:suti ibi da:ka:lamiya:, ba:ba tetenomolo iba:te ibino nabiwi Sebediko
miya:pate Ya:suku ba:bo ta:matuya:, huiyatiya ibino nabiwino mani oko
dowatihonama: ba:bi komo dubate eba:go bogelo pola:nuya:.

Ya:suti Kuba Gobogobagoeno Dubu Da:hiduimiya:
Luk 4.31-37

21 Ba:ba tetelo Ya:suti ebe ta:matapa:go Kapeniyama habamo tolamiya:.
Ba:bene Yu tawakalubino okoha: talona hegelalo ebete ibino baidi ibubu-
lamehole genamamo tote ibi da:niya:tulamitiya:,
22 iba:te ebeno tabamo na:hanohanohutiya:, mabu ebete Godokono
heloamo iya:tulamitiya: huiyatiya ebe ibino Godokono Tutumu
iya:tulamepi huiyaha:.
23 Ba:be atu tetelo kuba gobogobagoeno dubuti ibino baidi ibubulamehole
genama gulu na:lutiya:,
24 ba:bene ebete gaa:tepahalo na:goiya:, "Ya:su Nasaletenapi, ama: atamo
bada komo na:kododiomena:? Ama: a kubahia:mema: ka:pa:wa? A:iye, na
iya:tawala amia:no komo, ama: ba: Godokono Hido-talona Dawalata!"
25 Ya:suti huiyatiya ebe na:kiyahamiya:, "Ama: kodakodate, ebegodone
nuluhuka!"
26 Ba:bene kuba gobogobote gaa:tepahago ba:gala ewagelehago dubuino
apene duluhukuya:,
27 tawakaluba:te ba:be komoma: na:hanohanohutiya:. Etate eta goeme-
nakui, etate eta goemenakui, "Moe badala:ka:? Moe eta hiya: uli iya:tulame
komola:ka:? Ba:moe dubuino helo konomola! Numa:la:, kubakuba gobogo-
bate ebeno tabamo a:papamila:!"

28 Ba:bema: hibila, ba:be atu hegelalo Ya:sukunu oko owati tabote ba:be
Ga:lili hopo konomamo ba: dito tuya:, iyo, puya:te ba:bolo demedehonama:
ibi hiliyonomate ebeno komoma: tabo ba:bo nikiyahuya:.

Ya:suti Saimonokono Moto Kakidubu Da:hiduimiya:
Ma:t 8.14-17; Luk 4.38-39

29 Ba:bene Ya:imesiko Yoneko iba:te Ya:sukuba: Yu tawakalubino baidi
ibubulamehole genamane pikuliti, Saimonoko A:nduluku ibi netewapino
genamamo tolamenomo tolamiya:.
30 Ba:bolo Saimonokono moto kakidubu ape koe tawetawa:go wati-
tiya:, ba:bene tawakaluba:te ba:moe kamenoeno komoma: Ya:suku ba:bo
ga:lamiya:.
31 Ba:bema: Ya:suti ebetamo pete ebe kokotamo da:padipatiya: ebeno
tawetawete na:wibuya:, ba:bene ba:be kamenate mahigate ibi mabuma:
baa: okalimi oko ba:bo tupuimiya:.

Ya:suti Hiliyonomo Temetema:gopi Da:hiduilameniya:
Ma:t 8.16-17; Luk 4.40-41

32 Ba gapogapohona hegelate da:nihila:minaniya:, habaluba:te hiliy-
onomo temetema:gopi ba:gala kuba gobogobagopi Ya:sutamo ba:bo mag-
aheleniya:,
33 ba:bene komo ibi hiliyonomate genama gigiho dopo hapulu pe-
pola:nuya:.
34 Ba:ba tetelo Ya:suti ibi ipuwalo komo hiya:hiya: temetema:gopi hiliy-
onomo hiduilamenate, ba:gala hiliyonomo kuba gobogobo komopa:godone
ba:bo oelameniya:. Ba:bi kuba gobogobo iya:tawahala Ya:suku ba:
Godogodone piya:, ba:bema: iba:te ebeno komo kohawakalimima: ebete
tabo ga:la talona bihatelameniya:.

Ya:suti Ga:lili Hopo Konomolo Godokono Tabo Da:nolamaginakui
Luk 4.42-44

35 Ba:be du tetenomolo owaloho hapuamo Ya:suti ebeno u wata bahini
mahiganate, ebe ha:kiya tataba hopamo tonate Godokoba: tabo ba:bo
nega:laniya:.
36 Ba:bene duiduiyalo Saimonoko ba:gala ebeno mabulubi iba:te Ya:suku
ohowadima: da:tolamiya:,
37 iba:te ebe numiti na:nega:lamiya:, “Hiliyonomo tawakaluba:te ama:
bohowaditata.”
38 Ba:bema: Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Kubaha:, a kotolamiya:. Nale
komo habahabalo Godokono tabo konolamagima:nemo, mabu na ba:bema:
piya:mo.”
39 Ba:ba tetelo ebete Ga:lili hopoeno hiliyonomo habahabamo
tonakui, ba:bene ebete Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genama
gulu Godokono tabo olamaginakui ba:gala ebete kuba gobogobo
tawakaluba:godone akoelamenakui.

Ya:suti Kuitikuita:goeno Dubu Da:hiduimiya:
Ma:t 8.1-4; Luk 5.12-16

40 Ba:bene kuitikuita:goeno dubuti Ya:sutamo pete ebeno pupamo
pemedete ebetamo koamo ba petoetoe na:pegoiya:, “Amia:no ubi di-
tama:na, ama:le na kohiduinamema:na:ta.”
41 Ya:suti ebe koamo malemaletelo ebeno kokoto hogaminate ebe ologilo
na:goemiya:, “Na ubila, ama: na:hida!”

42 ba:bema: ba:ba tetenomolo kuitikuiti temetemete ebegodone wibote
ebe ba:bo hiduya:.
43 Ba:bene Ya:suti ebe ba oeme koamo ba:ma ka:na kiyahamiya:,
44 “Ama: naeno komoma: tawakalubi akanikiyalama:la:. Wadiyala ama:
huiyatiya ba:moe tetenomolo tote amia:no ape Godotamo hawa:goeno
ikamehodawatamo na:nemutuimiya:, ba:bene hawa:goeno malemale ilina
Godotamo akona:nikamiya:, Mosesete dolamagiya: ba:ba ka:na. Ba:be
komote tawakalubi kiya:tulamema:ne amia:no temetemete a:wibui.”
45 Huiyatiya ba:be dubuti ba to tawakalubi hiliyonomo
na:kiyahalamenatuya:, ba:bema: Ya:suti komo habahabamo hawakala
toma: kamodobuya:ha:. Ba:ba tetene tupuimiti ebete huiyatiya dito hopolo
emedenami, ba:bene hapuhapuni tawakaluba:te ebetamo pelamenakuya:.

2

Ya:suti Ape Kodakoda Temetema:goeno Dubu Da:hiduimiya:
Ma:t 9.1-8; Luk 5.17-26

1 Ba:bene komo hegela da:wibohuya: Ya:suti Kapeniyama habamo gala
na:kapiya:. Ebete ebeno genamalo da:lutiya: tawakaluba:te ulihuya:,
2 ba:bema: komo ibi hiliyonomate da:pelamiya:, genama gulu ba:gala
gigiho dopo hapulu eta habate kitanuya:ha:. Ba:ba tetelo Ya:suti Godokono
tabo iba:tamo ba olamagita,
3 netewa-netewa dubate ape kodakoda temetema:goeno dubu ebetamo
ba:bo agatuya:.
4 Mabu tawakalubi hiliyonomate ba:bolo na:pola:nuya:, ba:bi dubate
Ya:suku tama:mo tolamema: gabohenola. Ba:bema: iba:te genama hunamo
nalehawaminate, Ya:suti kebo ka:la:nuya: iba:te ba:be genamoeno hunu
a:himiti temetema:goeno dubu tilago Ya:sutamo ba:bana nadutiya:.
5 Ya:suti ibino hibima: midi komo umilamete temetema:goeno dubu-
tamo na:goiya:, “Naeno mabulubi, Godote amia:no kuba egebolemete
adodoholema:ta.”
6 Huiyatiya komo Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:bo da:pola:nuya:,
iba:te ba:be tabo uliti ibino tepo ipuwalo ba:ma ka:na emalagidolutiya:,
7 “Ba:moe dubu awagalo kuba tabo badama: ka:goe Godokono holoholo
hapulu? Kuba egeboledawa potela:ka:? Ba: Godoko kapiyala!”
8 Ba:ba tetenomolo Ya:suti iya:tawuya: iba:te bada komoma: ukui
da:miya:titiya:, ba:bema: ebete iba:tamo na:goiya:, “Mabu keka: la:eno tepo
ipuwalo ba:moi komo demalagidolitama?
9 Ba:moe tabo kodakodala:ka: nale ba:moe temetema:goeno dubutamo
goema:, ‘Godote amia:no kuba egebolemete adodoholema:ta?’ O ba:moe eta
tabo goema: kodakodala:ka:, ‘Mahigate, amia:no tilo lawete na:toa?’
10 Ba:bema: nale la: kiya:tulamema:nemata, na Tawakalubino Nani-
wigodolo* helo bitana ba:moe hopolo tawakalubino kuba egebolelamete
kadodoholelamema:.” Ba:bene ebete ape kodakoda temetema:goeno dubu-
tamo na:goiya:,
11 “Nale ama: begoememata, na:mahiga! Amia:no tilo mokopa:midate
genamamo na:toa.”
12 Ba:ba tetelo ibi hiliyonomate ebe ba umita, ba:be dubuti mahigate
ebeno tilo lawete tiyonomolo ba:bo tuya:, ba:bema: iba:te hibinomolo

* **2:10:** Tawakalubino Naniwi ba: Ya:sukunu mahilo etala. Ebe ba: tawakalubi hiliyonomoeno Naniwila, atumu Godoko ba: aeno Nabiwila.

hanohanoholo na:ga:luya:, “Godoko hunamo nadipata:la:. A dopamo ba:mako komo kuminakuiha:!”

Ya:suti Libaiko Da:ka:miya:*
Ma:t 9.9-13; Luk 5.27-32

13 Ba:ba tetelo Ya:suti Ga:lili dodamo gala na:katuya:, ba:bene tawakalubi hiliyonomate ebetamo da:pelamiya:, ebete ibi ba:bo iya:tulamiya:.
14 Ba:bene ebete ba petonato A:lapiyasikono gudu Libaiko ba:bo numiya:, ebe ta:kese uwatedawala, ebete ebeno oko habalo lutiya:. Ba:ba tetelo Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Na na:ta:mahena:,” ba:bene ebete mahigate Ya:suku na:ta:matuya:.
15 Ba:bene tete nanekele da:petuya: Ya:suti ebe ta:matapa:go Libaikono genamalo ahiditi baa: ba nahuta, komo ta:kese uwatepi ba:gala Godokono Tutumu uwateha:pi iba:go na:pola:nuya:, mabu hibila, ba:makomako tawakalubi hiliyonomate Ya:suku beta:matuya:.
16 Babema: komo Pa:lisi kapiyuimipino* tutumu iya:tulamepi iba:te ba:be komo dumiya:, iba:te Ya:suku ta:matapa:tamo na:ga:luya:, “Ebete ta:kese mani ha:da amiholo uwatepi ba:gala Godokono Tutumu uwateha:pa:go baa: badama: ka:nanako?”
17 Ya:suti ba:be tabo uliti iba:tamo na:goiya:, “Hidohido tawakaluba:te dogetatamo a:katolama:mena:, huiyatiya tawetawa:gopa:te kotolamema:na:. Iyo, puya:te ha:kiya da:ga:lana, ‘A hidohido tawakalubila,’ na ba:bakobako tawakalubi uwatema: kapiya:ha:. Na huiyatiya kubakuba tawakalubi kapiya uwatema: piya:mo, iba:te na kota:mahenema:.”

Godokono Oko Owatima: Baa: Nahaheno Pola:na Komo
Ma:t 9.14-15; Luk 5.33-35

18 Eta tetelo Yoneko ta:matapi ba:gala Pa:lisi kapiyuimi watowatopino ta:matalepi iba:te baa: nahaheno pola:nuya:. Ba:bene komo tawakaluba:te Ya:sutamo pelamete ebe na:palatediya:, “Keka: mabu Yoneko ta:matapi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi iba:te hiya:hiya: tetelo baa: nahaheno da:pola:nanaka Godokono oko owatima:, huiyatiya ama: ta:matapa:te baa: nahaheno a:kapola:nala:?”
19 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Dubuti kamena da:lawemene, ba:ba tetelo ebeno mabuluba:te poko habalo baa:heno dito ba:ka:pola:namena:? Ao, wadiyaha:! Ebete iba:go ba pola:na poko baa: kapimilo konahama:na:.
20 Huiyatiya kamena uli lawe dubuti ebeno kamena eta habamo magata tete ba: na:pe, hibila, ba:be hegelalo ebeno mabuluba:te ibino tepo temeteme komoma: baa: nahaheno kopola:nama:na:. Ba:bema: numa:la:, ka:lo ba: la:eno kalakalago baa: naha tetela mabu nale la:go bemedenamo.”

Pakala Emede Komo Ba:gala Uli Emede Komo
Ma:t 9.16-17; Luk 5.36-39

21 Ba:bene Ya:suti tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Lumagiti uli kaliko hapu pakala kalikoeno bolagala:mo a:kakohomehamene. Ebete ba:ma ka:na dododimini, uli kaliko haputi pakala kaliko kanagiya:midalema:ne, ba:bene bolagalete konomoma: keda:ma:ne.

---

* **2:12:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Libaikono eta mahilo ba: Ma:tiyutila. * **2:16:** Ya:suku tetelo Pa:lisi tawakalubi ba: Yu tawakalubino kapiyuimi etala. Godote ibino iniwala:tamo Moseseko ipuwado dikalamiya: ba:bi Tutumu Tabo, ba:gala ibino iniwala:te ha:kiya kebe komokomo koko kukalama: da:ga:lanama:, Pa:lisi tawakaluba:te ba:bi hiliyonomo komamo hidonomamo papamila:hanakuya:, ba:bene iba:te tawakalubi ba:ma ka:na ba iya:tulamena, puya:te ibino tabamo papamila:haheno iba:te ibi kubapima: ga:late iba:go kakapiyuiminakuiha:.

22 Atu gabodo lumagiti pakala gautu-goe tama kalila:mo uli gao
beya a:kahaminamene, mabu uli gao beyate pakala tama kalili
ka:na:ta:pumima:ne, ba:bene gao beyate hakamo ka:ka:la:te gao beya
ba:gala kalili ibi netewate kapiya tetelo kokubakubahama:na:. Ba:moe
mabuma: iya:tawadawate uli gao beya uliuli tama kalili kapiyamo
ba:haminahanakomene."

Okoha: Talona Hegeloeno Komo
Ma:t 12.1-8; Luk 6.1-5

23 Yu tawakalubino eta okoha: talona hegelalo Ya:suti ebe ta:matapa:go
kona pali ipuwado ba petolamenato, ebe ta:matapa:te kona konahama:
kapiyakapiya kubakubadopo ba:bo newakalamiya:.
24 Ba:bene komo Pa:lisi kapiyuimipa:te Ya:sutamo na:ga:luya:, "Numa:,
ama: ta:matapa:te okoha: talona hegela badama: kadikanalita?"
25 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, "Wadiyala Godote ebeno Bukamo
da:miya:tiya:, la: ba:be komo nemalagidolala:. Da:ibiditamo kuba tete
da:piya:, ebete ebeno wapata:lamepa:go baa:ma: da:kapemitiya:, ba:bene
ebete bada komo kododiya:?
26 Ebete Godokono Genamamo nodolote, ba:be Genamoeno okopa:te
Godotamo da:miya:tenakui ba:be talona baa: ebete a:nenahuya:. Numa:la:,
aeno tutumu tabote a biya:tua:mena Godotamo hawa:goeno ikamehopa:te
ba:be baa: ha:kiya nahanaka, komo tawakaluba:te naha talonala. Huiyatiya
Da:ibiditi ba:be baa: nahate eba:go wapata:lamepa:tamo dikalameholiya:,
Godote ba:be komo kubama: kagoiya:ha:. Ba: hibila, ba:moe komote
Abayatakono tetelo uluhukuya:, ebe Godotamo hawa:goeno ikamehopino
Hununomo Watodawala."
27 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, "Numa:la:, Godote okoha: talona
hegela tawakalubi owalubilima: ba ododi, ebete ubi kihatiya:ha: okoha:
talona hegelamo ibino emede komo kokodakoduilamema:.
28 Ba:bema: hibila, na Tawakalubino Naniwiti okoha: talona hegela
namutudawama: eda:namo."

3

Ya:suti Kokoto Hapu Hoeme Dubu Da:hiduimiya:
Ma:t 12.9-14; Luk 6.6-11

1 Eta tetelo Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genamamo Ya:suti gala
da:kanodoluya:, kokoto hapu hoeme dubuti ba:bolo na:lutiya:.
2 Ba:bene ba:be haboeno Pa:lisi kapiyuimipa:te Ya:suku baidi kodakodalo
umitiya:, ebete okoha: talona hegelalo ba:be lumagi hiduimilo iba:te ebe
kubadawama: koga:lama:.
3 Ba:ba tetelo Ya:suti kokoto hapu hoeme dubutamo na:goiya:, "Ama:
mahigate, mamo na:pa:."
4 Ba:bene Ya:suti ba:be napa:tamo na:goiya:, "Aeno tutumu tabote kebe
talona komo kiya:tua:mena? Ale okoha: hegelalo hido komo o kuba komo
ba:kododima:? Tawakalubi ba:ka:hiduilamema: o ba:ka:kubahilamema:?"
Iba:te huiya tabo kaga:luya:ha:,
5 ba:bema: Ya:suti maubate ibino wato kodakoda komo umilamete, ba:be
mabuma: ibi tepo menemena:go ba ulamehole ba:be dubutamo na:goiya:,
"Amia:no kokoto na:hogamina," ba:bene ebete kokoto da:hogaminuya:
ebeno kokotote ba:bo hiduya:.
6 Ba:be mabuma: Pa:lisi kapiyuimipa:te maubahago tolamete, ba:ba
tetenomolo iba:te Ko Gawadubu Helodikono kapiyuimipa:go tabo ba:bo
nega:luya: Ya:suku anakapumima:.

Hiliyonomo Tawakaluba:te Ya:suku Umima: Da:pelamiya:

7-8 Ba:ba tetelo Ya:suti ebe ta:matapa:go Ga:lili Bobamo gala na:katuya:, ba:bene Yu tawakalubi hiliyonomate ba:be komo uliti iba:te Ga:lili hopone, Yudiya hopone, ba:gala Yelusalema ko habane pelameholete ebe ba:bo ta:matuya:. Ba:gala komo tawakalubi hiliyonomate hiya:hiya: muhulu hopone atumu a:kapelameholiya:, ba:ba:te Idumiya hopone, Yodane Tuli hapuni, Taya ko habane, ba:gala Saidono ko habane pelameholiya:.

9-10 Ba:bene ibi ipuwalo Ya:suti temetema:gopi hiliyonomo da:hiduilamiya:, komo temetema:gopi hiliyonomate ba:be komo ba iya:tawaha ebe ologihoma: emokatihuilo da:pelamiya:, ba:be mabuma: Ya:suti ebe ta:matapi na:goelamiya: iba:te boge kadahemema:, ba:bi tawakaluba:te ibino emokatihui komamo ebe kubahimikapoma:.

11 Ba:ba tetelo kuba gobogobagopa:te Ya:suku duminakui, iba:te ebeno nato mabamo da:pegudinakui ga:ga:lo na:ga:lanakuya:, “Ama: ba: Godokono Gudulata!”

12 huiyatiya Ya:suti ibi koamo kiyahalamenakui, mabu ebe ubihinola iba:te ebeno komo hawakalimi.

Ya:suti Ebeno 12 Oelamepi Dubu Da:ka:lamiya:
Ma:t 10.1-4; Luk 6.12-16

13 Ba:ba tetelo Ya:suti eta haka hunamo da:nodoluya:, ebete ebeno ubi tawakalubi ebetamo peka:lamiti, iba:te ebetamo ba:bo tolamiya:.

14 Ba:bene ebete ibi ipuwalo 12 dubu uwatete iba:tamo na:goiya:, “La: ba: naeno oelamepilata. Nale la: buwatemata la:le nago kemedenama:, ba:bema: nale la: Godokono tabo olamagimima: koelamema:nemata,

15 ba:gala na la:tamo helo kikalamema:nemata la:le kuba gobogobo tawakaluba:godone konoelamema:.”

16 Ya:suti 12 dubu duwatiya:, ba:moi ba: ibino mahilola.

Saimonoko, Ya:suti ebetamo eta Pita mahilo bikamiya:.

17 Sebedikono gudu Ya:imesiko ba:gala ebeno ekawi Yoneko, Ya:suti ibi netewapa:tamo Bowanagese mahilo bikalamiya:, ba:be mahiloeno ipuwa ba: ‘Alomo Ga:lawata Dubula.’

18 A:nduluku ba:gala Pilipiko,
Batolomuku ba:gala Ma:tiyuku,
Tomasiko ba:gala A:lapiyasikono gudu Ya:imesiko.

Ta:diyasiko ba:gala Saimonoko, ba:moe eta Saimono ebe ubila kapela Loma gabomani tawakaluba:go ba alaholo iba:te ebeno Ka:inane hopo ba:bo komiya:pama:.

19 Ba:gala Ya:suti Keliyotanapi Yudasiko atumu a:kalawiya:, ba:moe dubu ba: galane tetelo Ya:suku anakapumipi dowalubiliya: ba:be dawala.

Ya:suku Ba:gala Biyesibuluku Ibino Komo*
Ma:t 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10

20 Ba:bene Ya:suti genamamo da:tuya: tawakalubi hiliyonomate ebetamo pelamete gala eba:go da:kapekapiyuya:, ba:bema: Ya:suku ba:gala ebe ta:matapi baa: nahama: kamodobuya:ha:.

---

* **3:19:** Biyesibuluku ba: Saitanakono eta nopodawala, ebete Yu tawakalubino hopolo Saitanakono hopodawama: eda:nami, atumu Tabo tawakalubino hopolo Galega:ko bemedena.

21 Ba:ba tetelo ebeno ekaka:te ba:be komo uliti ebe adabuima: ba:bo
tolamiya:, mabu tawakaluba:te iba:tamo ba:ma ka:na ga:luya:, “Ebe
daedaela.”

22 Ba:bene Godokono Tutumu iya:tulamepi Yelusalema ko habane
da:pelamiya:, ba:bi dubate na:pega:luya:, “Biyesibuluku ebegodolo beme-
dena, iyo, ebete kubakuba gobogoboeno Kodawoeno heloamo oelamenako,
Godokono heloamoha:!”

23 Ba:bene Ya:suti tawakalubi ebetamo ka:lamiti komo uwi ba
iya:tulame na:goiya:, “Saitanate ebeno kubakuba gobogobo lumagigodone
ba:koelamemene? Ao, a:koelama:mene.
24 Numa:la:, haba kapiya tawakaluba:te tetedo dadikanalemena: ba:be
habate kokubama:ne,
25 ba:gala genama kapiya tawakaluba:te tetedo dadikanalemena:
ba:be genamanapa:te a:kemedenamena:, ibino genamate ba: atumu
kakakubama:ne.
26 Ba:bema: Saitanakono ukui ba:ma ka:nala, ebete ebeno kubakuba
gobogobo tawakaluba:godone a:koelama:le, mabu keba tetelo ebete ba:ba
ka:na dewagelemene ebeno oko owati helote kowiboma:ne, iyo, ebeno
kuititi bitana.

27 “Numa:la:, Saitanako ba: eta helo dubu keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala,
ba:gala ebete pilolo duwatiya: ba:bi tawakalubi ba: ebeno genamoeno
ilinala. Ba:bema: tawakaluba:te ba:mako helo dubuino genamamo ogomote
ebeno ilina uwatemema: ubi dihatemena:, iba:te dopamo ebe hala:mo
matuhumihote, ba:bene ebeno ilina ba:bo kuwatemema:na:.

28 “Na la:tamo hibi tabo begoemo, tawakalubino hiya:hiya: hiliyonomo
kuba komo Godote egebolelamete adodohole iya:tawala, ba:gala
tawakaluba:te Godoko ubiha:ma: da:ga:lamena:, ba:bi kuba tabo
komokomo Godote egebolelamete kadodoholelamema:ne.
29 Huiyatiya kebe lumagiti Godokono Gobogoboeno ododi komoma:
kubama: da:goemene, Godote ba:be lumagino kuba egebolemete
a:kadodomenamene, ebete emedena tetelo ebe kubadawama:
ba:goenakomene.”

30 Ba: hibila, ba:moe komo Ya:suti goiya: mabu ba:bi tawakaluba:te ebeno
komoma: ba:ma ka:na ga:luya:, “Ebe kuba gobogobagoenola.”

Ya:sukunu Menoko Ba:gala Ebeno Ekaki
Ma:t 12.46-50; Luk 8.19-21

31 Ba:bene Ya:sukunu menoko ba:gala ebeno ekaki iba:te ebe umima:
da:pelamiya:, iba:te genama tamelo ba pela:mota:hana, ebete iba:tamo
pema: tabo ba:bo noemiya:.
32 Ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate Ya:suku tamelo na:pola:nuya:,
ba:bene iba:te ebetamo na:ga:luya:, “Numa:, amia:no menoko ba:gala ekaki
iba:te genama tamelo ba:pepola:na. Ibi ubila ama:.”

33 Ya:suti iba:tamo na:huiyuya:, “Naeno menoko potela:ka:, ba:gala naeno
ekaki puya:tela:ka:?”
34 Ba:bene ebete tawakalubi ebe tamelo da:pola:nuya: ulamete na:goiya:,
“Ba:moi ba: naeno menokobila ba:gala naeno ekakila.
35 Pote Godokono ubi komo dododimini, ba:be lumagi naeno menokola
ba:gala naeno ekawila.”

4

Kona Kikipo Haminahaledawoeno Iya:tulame Uwi
Ma:t 13.1-9; Luk 8.4-8

1 Eta tetelo Ya:suti Ga:lili Bobo dodolo tawakalubi biya:tulamitiya:,
ba:bene tawakalubi hiliyonomate ebetamo da:pelamiya:, ba:bema: ebete
boga:mo ololote boge dodone nanekela:mo nalima:tepate boga:mo dito
emediya:, huiyatiya tawakaluba:te Ga:lili haka dodolo pepola:nuya:.
2 Ba:bene ebete komo hiliyonomo komokomo iya:tulame uwa:mo ba
hawakalilame, eta iya:tulame tabo iba:tamo ba:ma ka:na goiya:,
3 "La: nulia:la:. Eta lumagiti haka da:hiduimi kona kikipo haminahala:go
ba:bo tui.
4 Ebete haminahala:go ba tonato, komo kikipo iba:te gabamo gudiya:,
ba:bema: holaholate pelamete ba:bo penaliya:.
5 Komo kikipo iba:te nakola hakamo gudiya:, ba:bolo haka koha:.
Ba:bema: iba:te tiyonomo ikulihuya: mabu haka dobodoboha:,
6 ba:bene hegelate da:podolui iba:te na:waiwaihuya: mabu ibino haha
ipuwamo katolameha:, iyo, iba:te ba:bema: tiyonomo ha:lahuya:.
7 Komo kikipo iba:te olagopi hemo hakamo gudiya:, ba:bema: ba:bi
hemate dapepehui kona ba:bo alukuliya:, ba:bene ba:ba:te kanolohoha:.
8 Huiyatiya komo kikipo iba:te hido hakamo gudiya:, ba:bema: ba:ba:te
apepehote ba:bo nolohuya:, komo 30 teta:mo, komo 60 teta:mo, komo 100
teta:mo hiliyonomoma: eda:huya:."
9 Ya:suti gala na:kagoiya:, "Galagodawa, ama: hidamo nulia:!"

Ya:sukunu Hiya:hiya: Iya:tulame Uwino Mabu
Ma:t 13.10-17; Luk 8.9-10

10 Ba:bene hiliyonomo tawakaluba:te Ya:suku da:miya:puya:, komo
kapiyakapiya tawakaluba:te ebeno 12 ta:matapa:go ebetamo pelamete
na:pega:luya:, "Amia:no iya:tulame uwino ipuwa keba ka:nala:ka:?"
11 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, "Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be
komoeno ipuwa kolawema: nale helo la:tamo ikalamimata, iyo, ba:be
komoeno awamina komo la: ba: iya:tawahuimata. Huiyatiya komo
tawakalubi eba ka:naha:, iba:te iya:tulame uwini hiliyonomo komokomo
ulihote hidamo a:kiya:tawahamena:.
12 Ba: hibila,

'Iba:te bohowadinakomena:
huiyatiya a:kuminakamena:,
ba:gala iba:te bulinakomena:
huiyatiya a:kiya:tawahanakamena:,
ba:bema: iba:te ibino kubane a:kohobila:hamena:,
ba:gala Godote ibino kuba a:kegebolelama:mene.' "

Kona Kikipo Haminahaledawoeno Iya:tulame Uwino Ipuwa
Ma:t 13.18-23; Luk 8.11-15

13 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, "La: ba:moe iya:tulame
uwino ipuwa kiya:tawahutaha:, ba:bema: la: galane tetelo naeno komo
iya:tulame uwino ipuwa keba ka:na na:kiya:tawahonama? Ba:moe uwino
ipuwa ba:ma ka:nala,
14 kona kikipo haminahaledawa ebete Godokono tabo behaminahalena.
15 Ba:bene komo tawakalubi gabamo da:gudi ba:bi kona kikipo keba
ka:nala:ka: ba:ba ka:nala, iba:te tabo dulimina: Saitanate pete ibino tepo
ipuwane tiyonomo kopuwatema:ne.

16 Komo tawakalubi nakola hakamo da:gudi, ibi ba: ba:bi kikipola, iba:te
Godokono tabo dulimina: kalakalago kolawema:na:,
17 huiyatiya ibino tepo ipuwalo haha puliyala. Ba:bema: iba:te Godokono
oko ipuwalo nanekela:mo emeda:tepate, ba:bene Godokono Taboma:
temeteme iba:tamo da:pikulimina: ba:gala tawakaluba:te ibino komoma:
da:ga:lamena:, iba:te tiyonomo kalahutihoma:na:.
18 Komo tawakalubi iba:te olagopi hemo hakamo da:gudi ba:bi kikipola.
Iba:te Godokono tabo kulima:na:,
19 huiyatiya iba:te ilina konomamo emalagidolena ba:gala ibino emede
komoma: ukui bilibilinomoma: eda:hana, ba:bema: ibino tepo ipuwalo
ba:bakobako ukui hiliyonomo ba:pola:na, ba:moi ukui komate hido tabo ba
anakapumi, ba:bene iba:te a:kanolohamena:.
20 Huiyatiya komo tawakalubi iba:te hido hakamo da:gudi ba:bi kikipola.
Iba:te Godokono tabo uliti, hibinomolo lawete konolohoma:na:, komo 30
teta:mo, komo 60 teta:mo, komo 100 teta:mo konolohoma:na:."

Wuiki Alo Hawakala Baha:mo Ihate Komo
Luk 8.16-18

21 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, "Lumagiti ebeno wuiki alo bagolo
ipuwamo a:kihata:mene ba:gala ebeno wata bahi ipuwamo a:kihata:mene,
huiyatiya ebete hawakala baha:mo kihatema:ne.
22 Kebe awalelahale komate da:pola:na galane tetelo Godote kohawakalil-
amema:ne, ba:gala kebe ugumuili komate da:pola:na galane tawakaluba:te
alo tetelo kulameholema:na:.
23 Galagodawa, ama: hidamo nulia:!"
24 Ba:gala Ya:suti iba:tamo na:kagoiya:, "La:le dulihonama ba:bi komo
hidamo nulamenakuya:la:! La:le eta lumagitamo anagiya:mida komo keba
ka:na dododima, Godote la:tamo ba: ba:ba ka:na kopododima:ne, huiyatiya
la:eno anagiya:mida huiyate konomamo kopema:ne.
25 Ba: hibila, Godokono tabo ulihoma: lumagigodolo hidohido ukui
da:pola:na, Godote ebetamo hiliyonomo hidohido komo gala kakikame-
homa:ne. Huiyatiya lumagigodolo hidohido ukui pola:naheno, ebegodolo
kebe kapiyakapiya komate da:pola:na Godote ebegodone gala kakuwate-
mema:ne."

Kona Kikipoeno Ape Komoeno Iya:tulame Uwi

26 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "Godote Ko Gawadubuma: deda:na,
ba:be komo ba:ma ka:nala. Dubuti ebeno ko pali hakamo kona kikipo
da:haminahali,
27 ba:bene ebete kawata, kamahiga, ba:ba ka:na ba ewagelena, ba:bi
kona huha:te ikulihote ba:bo apepehuya:. Huiyatiya kikipate haka ipuwalo
ba pola:na, tete ga:ga:dopolo iba:te keba ka:na dapepehona, ba:be dubuti
kiya:tawanaha:,
28 mabu hakate ilina ha:kiya noluilamena, dopamo paha ba:gala ugiugi,
ba:bene naha kikipo.
29 Ba:bema: hibila, naha kikipate da:kodakodahamena:, ba:be dubuti
tiyonomo tote konewakalamima:ne mabu kona wakalami tete ba: a:pe."

Mastada Kikipoeno Iya:tulame Uwi
Ma:t 13.31-32; Luk 13.18-19

30 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "Godote Ko Gawadubuma: deda:na
ba:be komo ale bada goamo na:ka:hawakalimima:, ba:gala ba:be komo ale
kebako iya:tulame uwa:mo na:ka:tuputupuimima:?

31 Hibila, ba:moe hopo konomolo keha kikipo kokonomo ba:pola:na
huiyatiya mastada kikipo ba: deha:potonomola, ba:bema: Godote Ko
Gawadubuma: deda:na ba:be komo ba: mastada kikipo huiyala.
32 Dubuti damimini, ba:be deha:poto kikipote apete komo hiliyonomo
keha gogolete koko gedawa komela:midahalema:ne, ba:bene holaholate
pelamete keha gedawoeno dedelalo ba:pemedehonamena:."
33 Ba: hibila, tawakalubino iya:tawa komote da:modobuya:, Ya:suti ibi
ba:mako hiliyonomo iya:tulame uwa:mo iya:tulamenakui.
34 Iyo, ebete Godokono tabo iya:tulame uwa:mo olamaginakui,
huiyatiya komo hiliyonomo tawakaluba:te ibino habahabamo gala
da:katolamenakui, ba:ba tetelo ebe ta:matapa:tamo hiliyonomo uwino
ipuwa diya gabodo ba:bo hawakalilamenakui.

Ya:suti Gogo Da:tatabuiminiya:
Ma:t 8.23-27; Luk 8.22-25

35 Ba:be hegelate da:duniya: Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goeniya:, "A
bobo hapuamo kona:hiwaliya:."
36 Ba:bene iba:te komo tawakalubi hiliyonomo miya:palenate, Ya:suti
da:lutiya: ebe ta:matapa:te ba:be boga:mo ololonate ba: dito tolameniya:.
Ba:ba tetelo komo boga:te atumu iba:go na:katolameniya:,
37 ba:bene ko gogonomote ba mahigana koko gawiyoeno beyate
ta:matapino boga:mo da:pa:la:haniya:, boge gu beyate dito taboniya:.
38 Huiyatiya Ya:suku boge gala hapulu ebeno wato tenamo apatinate
ba:bo wataniya:, ba:bema: iba:te ebe modoetenate na:ga:lameniya:,
"Iya:tulamedawa, ama: a hidamo badama: kua:menaha:? A ba:
koha:lahama:nema:!"
39 Ba:bene Ya:suti mahiganate huhu na:kiyahameniya:, "Na:tataba!"
ba:gala gawiyatamo atu tabo bekagoeniya:, "Na:ka:la:liyahala:!" ba:bene
huhuti wibonate bobote tatabanomoma: ba: dito eda:niya:.
40 Ba:bema: Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, "La: badama:
ka:toletolehonama? La:eno hibima: midi komo puliyala:ka:?"
41 Huiyatiya iba:te konomamo ba hanohanohona ibi ipuwalo
na:ga:laniya:, "Moe lumagi potela:ka:? Huhu ba:gala gawiya iba:te ebeno
tabo uliti a:papamila:!"

5

Ya:suti Kuba Gobogobagoeno Dubu Da:hiduimiya:
Ma:t 8.28-34; Luk 8.26-39

1 Ba:bene Ya:suku ba:gala ebe ta:matapi iba:te Ga:lili Bobo hapuamo
na:hiwaliya: Gelasa haboeno hopamo.
2 Ya:suti bogene hakamo ba nodolo kuba gobogobagoeno dubuti eba:go
alugama: ba:bo piya:. Ba:be hopo tawakalubino komo ba:ma ka:nala, iba:te
iya:ha:midale nakola haka ba aligili hiya:hiya: bobo ba:bo ododilinakuya:
iba:te ibino ha:laha tawakalubi miya:tenoma:. Ba:bema: ba:moe dubuti
ba:be ha:laha tawakalubino bobo habane piya:,
3 mabu ebete ba:bi nakola bobo ipuwalo emedenami. Tawakaluba:te ebe
auli hala:mo da:matuhumihonakui ba:be hale kamodobonakuiha:,
4 iyo, hiliyonomo tetelo iba:te ebeno nato kokoto auli hala:mo
da:matuhulameholemenakui, ebete kokotoeno hale iya:hilinakui ba:gala
natoeno hale atumu akiya:hilinakui. Ba: hibila, ebete helonomoma:
eda:nami, ba:bema: lumagiti ebe duhimi modoboha:.

5 Ba:gala ebete hegela du hiliyonomolo nakola bobo habalo ba:gala
haka hununu ba gaa:tepaha, ebe ha:kiya ebeno ape nakolamo danagalim-
ihonakui hawiti ba:bo pikulihomenakui.
6 Ba:bene ba:moe dubuti Ya:suku muhulamo numiti, ebetamo nipuligate
ebeno nato mabamo da:nepapamiwatuya:,
7-8 Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Kuba gobogobo, ama: ba:moe dubugodone
nuluhuka!”
Ba:ba tetelo ebete gaa:tepahalo na:goiya:, “Ya:su! Ama: Hununomo
Godokono Gudulata! Ama:le natamo bada komo na:kododiomena:? Na
ama: Godokono mahilamo goememata, natamo kuba huiya akikanama:la:!”
9 Ba:bene Ya:suti ebe nalatediya:, “Amia:no mahilo potela:ka:?”
Ebete na:huiyuya:, “Naeno mahilo Hiliyonomotela mabu a kuba gobo-
gobo hiliyonomola!”
10 Ba:bene ba:be dubuti Ya:suku koamo ba toemeho ebe na:goemiya:,
“Nagodolo demedehona ba:bi kubakuba gobogobo ba:moe hopone akoe-
lama:la:!”
11 Ba:ba tetelo dabihole goegoe hiliyonomate haka hununu nala:go ba:bolo
na:wapata:lamitiya:,
12 ba:bema: kuba gobogobate Ya:sutamo toetoeholo na:ga:luya:, “Ama: a
goegoa:tamo noea:ma:, ale iba:tamo konogomoma:.”
13 Ba:bene Ya:suti modobo tabo goete ibi ba:bo goelamiya:,
“Na:tolama:la:!” Ba:ba tetelo kubakuba gobogobate dubugodone ikuliti
goegoa:tamo ba:bo nogomuya:, ba:bema: ba:bi 2,000 goegoa:te haka hununi
pulila:hate iya:ha:midale hakane da:negudiya:, beyamo nululuhuliti ibi
hiliyonomate ba: dito neha:lahuya:.
14 Ba:ba tetelo goegoe ulamepi dubate ba:be komo umiti ibino
habamo pulila:hate habalubi ba:gala tumu genamalo demedehonama:
da:nikiyahalamiya:, tawakalubi hiliyonomate ba:bo pelamiya:, Ya:suti
dododiya: ba:be komo umima:.
15 Iba:te ebetamo pikuliti, dopamo kubakuba gobogobo hiliyonomago
demedenami ba:be dubu ba:bo pumiya:, ebete kaliko puliti ba:bolo
lutiya: mabu ebeno ukui a:tuputupumiya:. Ba:moe mabuma: iba:te
na:toletolehutiya:,
16 ba:bene Ya:suti kubakuba gobogobagoeno dubutamo ba:gala goe-
goa:tamo kebe komokomo kododiliya:, puya:te ba:bi komo dulamiya: iba:te
komo tawakalubi ba:bo kiyalamiya:.
17 Ba:ba tetelo ba:bi tawakaluba:te Ya:suku na:kiyahamiya: ebete ibino
hopo komiya:pama:,
18 ba:bene Ya:suti boga:mo ba ololo, dopamo kubakuba gobogobago
demedenami ba:be dubuti ebe ba:bo toemehuya:, “Na niliyala, ama:go
kopa:mo!”
19 Huiyatiya Ya:suti ebe ba duhimi na:goemiya:, “Ama: genamamo na:toa.
Godote ama:tamo keba ka:na kododila:ka ba:gala ama: da:malemaleta:ka,
ba:bi koko komonomo amia:no mabu tawakalubi na:nikiyalamiya:.”
20 Ba:bema: ba:moe dubuti Ta:ni Habahaboeno hopo konomamo tote,
Ya:suti ebetamo dododiliya: ba:bi komo olamaga:go tuya:, ba:bene puya:te
ba:bi komo dulihuya: iba:te konomamo hanohanohuya:.

Ya:ilasiti Ya:suku Da:toemehuya: Ebeno Bohele Kohiduimima:
Ma:t 9.18; Luk 8.40-42

21 Ba:bene Ya:suti boga:go bobo hapuamo gala da:kana:hiwuya:, ebete
ba:bolo ba niluta tawakalubi hiliyonomate ebetamo ba:bo pelamiya:.

22 Ba:ba tetelo Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genama umidawa
dubu, ebeno mahilo Ya:ilasitila, ebete Ya:sutamo pete ebeno nato mabamo
pepapamiwatate,
23 konomamo ba petoetoe na:pegoiya:, “Naeno bohele deha:poto hoe
tatalila. Ama: pete amia:no kokoto ebetamo na:pemowatima: ebete ko-
hidoma:, ba:bene ebete a:kahaa:mene.”

Hawi Ka:ka:la: Temetema:goeno Kamenate Ya:sukunu Kaliko Dologiya:
Ma:t 9.19-22; Luk 8.42-48

24 Ba:bene Ya:suti ba:moe dubago to da:tupuimiya:, tawakalubi hiliyono-
mate ebe ba anataguma:tuta emokatihuia:go tolamitiya:.
25 Ibi ipuwalo eta kamena 12 gogo tetelo hawi ka:ka:la: temetemete
uminami,
26 komo dogeta tawakaluba:te ebetamo hiya:hiya: menemene komo
bikamenama:. Iba:te ebe kahiduimiya:ha:, huiyatiya ba:be kamenate ebeno
mani iba:tamo ba ikalame dupula:liya:, ebeno temetemete kodopoma:
ediya:.
27 Ba:bema: ebete Ya:sukunu komo duliya: tawakalubi ipuwamo nope-
gate, ebeno gala hapuni pete ebeno kaliko ba:bo pologiya:,
28 mabu ebete nemalagidoluya:, “Nale ebeno kaliko dologimo na ba:bo
kohidoma:nemo.”
29 Ba:bene ebete Ya:sukunu kaliko dologiya:, ba:ba tetenomolo ebeno
hawi ka:ka:la: komote da:wibuya: ebete iya:tawuya: ebeno ape ba: a:hido.
30 Huiyatiya Ya:suti iya:tawuya: helote ebegodone duluhukuya:, ba:bene
ebete pohobigate tawakalubi na:palateda:liya:, “Naeno kaliko pote kologi?”
31 Huiyatiya ebe ta:matapa:te ebe na:ga:lamiya:, “Ba:moi tawakalubi hiliy-
onomate ama:tamo emokatihuia:go pelamita. Ama: ibi ulamelo badama:
kolamagiuta ama: pote dologita?”
32 Ya:suti ibino tabo kahuiyuya:ha:, huiyatiya ebete ba:moe lumagi
kumima: tawakalubi bulameholiya:.
33 Ba:ba tetelo ba:be kamenate iya:tawuya: Ya:sukunu helote ebeno
ape a:hiduimi, ba:bema: ebete toletolelo lililago pete, Ya:sukunu nato
mabamo pepapamiwatalo ebeno temetemeno komokomo ebetamo ba:bo
pehawakalilamiya:.
34 Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Kamena, amia:no hibima: midi
komote ama: a:hiduima:ta. Ama: kalakalago na:toa, mabu ama: duminama:
ba:be temetemete ba: a:wibo.”

Ya:suti Ya:ilasikono Bohele Hoene Dadipatiya:
Ma:t 9.23-26; Luk 8.49-56

35 Ya:suti ba:moe tabo ba olamagita, tabo adahepa:te Yu watodawa
Ya:ilasikono genamane pelamete ebe na:pega:lamiya:, “Amia:no bohele
a:hoe, ba:bema: Iya:tulamedawa gala akagoema:la: ebe kopihiduimima:.”
36 Ya:suti ibino tabo dito ulia:tepuya:, ba:bene ebete Ya:ilasiko
na:goemiya:, “Ama: akatoletola:la:, ama: Godoko hibima: na:mida:.”
37 Ba:ba tetelo ebete Pitako, Ya:imesiko, ba:gala ebeno ekawi Yoneko,
ibi kapiya ba magatale komo tawakalubi na:duhilamiya: iba:te iba:go
tolamema:.
38 Ba:bene ibi ha:kiya Ya:ilasikono genamamo da:nikuliya: Ya:suti
tawakalubi hiliyonomo ba:bo nulamiya:, iba:te howela:go konomamo ihim-
itiya:.

39 Ya:suti genama guamo nodolote ibi na:negoelamiya:, “La: hiliyonomo howela:go bada mabuma: kihimiutama? Gudu bohele kahaa:kaha:, ebete u bewatita.”
40 Huiyatiya iba:te ebe na:walitiya:, ba:bema: ebete ibi hiliyonomo genamane ba: dito poelamiya:, ba:bene Ya:suti guduino menoko, nabiwi, ba:gala ebeno netewa-kapiya ta:matapi uwatete, guduti da:kapitanuya: iba:te ba:be habamo dito na:pa:la:huya:.
41 Ba:ba tetelo ebete bohele kokotamo nelawete Yu tawakalubino tabamo na:goemiya:, “Talita kumi!” Ba:moe taboeno ipuwa nitana, “Bohele, nale ama: begoememata, na:mahiga!”
42 Ba:bene ba:ba tetenomolo ba:be 12 gogo tete bohelete mahigate na:patiya:. Puya:te ba:moe komo dumiya: iba:te koamo hanohanohuya:,
43 huiyatiya Ya:suti ibi konomamo kiyahalamiya:, “La: ba:moe komoma: komo tawakalubi akakiyalama:la:!” ba:gala ebete iba:tamo na:kagoiya:, “Boheletamo naha ilina nikamehala:.”

6

Nasalete Habanapa:te Ya:suku Ubiha:ma: Deda:huya:
Ma:t 13.53-58; Luk 4.16-30

1 Ba:ba tetelo Ya:suti ba:be habane tote ebeno emede haba Nasaleta:mo gala da:katuya:, ebe ta:matapa:te ebe bana kapimilo katolamiya:.
2 Ba:bene Yu tawakalubino okoha: talona hegelalo ebete baidi ibubulamehole genamalo tawakalubi ba iya:tulamita, komo ibi hiliyonomate ebeno tabo dulihutiya: ba:bema: hanohanohutiya:. Iba:te na:ga:luya:, “Moe dubuino iya:tulame komo mulunomola! Ebete ba:moi komo kebolo kiya:tawui? Ba:gala ebete hanohano komo dododilina bada kokonomola:ka:!
3 Ebe kapeneta dubunomola, Ma:likono gudula. A iya:tawahala ebeno ekaki Ya:imesiko, Yausesiko, Yudasiko, ba:gala Saimonoko, iyo, ebeno ekaki bohelemela:te ba:moe habalo ago bemedena.”
Ba:bene iba:te ebe ubiha:ma: ba eda:huta
4 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Godokono ukui hawakalimidawa tawakaluba:te ebe hunamo kadipatema:na:, huiyatiya ebeno habanapi ba:gala ebeno genamanapi ba:gala ebeno hawi tawakalubi, iba:te ebe ubiha:ma: beda:hanakomena:.”
5-6 Ba:ba tetelo Ya:suti Nasaletenapino hibima: midiha: komoma: koamo la:wa:te, ebete ebeno kokoto temetema:gopi kapiyakapiyanomatamo demowatilamiya: ibi ba:bo hiduilamiya:, huiyatiya ebete ibino habalo komo hanohano komo ododilima: kamodobuya:ha:, ba:bema: ebete ibi ba miya:pale huiyatiya komo hiya:hiya: habahabalo iya:tulama:go pata:nami.

Ya:suti 12 Ta:matapi Dubu Doelamiya:
Ma:t 10.5-15; Luk 9.1-6

7 Ba:bene Ya:suti ebeno 12 ta:matapi ebetamo ka:lamiti, etapi netewa, etapi netewa, hiya:hiya: habahabamo ba:bo oelamiya:, ba:gala ebete iba:tamo helo ikalamiya: tawakaluba:godone kuba gobogobo konoelamema:.
8 Ebete ibi na:goelamiya:, “La:eno tolame tetelo kuku kapiya nuwatiya:la:, huiyatiya komo ilina akuwata:la:, iyo, la: baa:heno, kuihaheno, ba:gala manihino na:tolamiya:la:.
9 Ba:gala wadiyala la: nato ilina ba:gala kapiyakapiya kaliko pupuliti ba:bo na:tolamiya:la:, komo pupulino ilina akuwata:la:.

10 Ba:bene la: eta habamo nikuliti kebe genamamo da:nalehawaminama,
la: ba:be genamalo nemeda:tepate galane ba:be genamane eta hopamo
kakatolamema:nemata, iyo, la: eta genamane eta genamamo eba ka:na
akanewagela:la:.
11 Ba:gala kebe habaluba:te la: kalakalago uwateheno ba:gala
la:eno tabo ulihoheno, ba:be haba ba miya:pa la:le natoeno
puhulu na:moda:midatepaliya:la:. Ba:moe komote ba:bi tawakalubi
kiya:tulamema:ne, Godokono tete ba: na:pe ebete ibino komo
kopanagiya:midalamema:ne."
12 Ba:bema: Ya:suku ta:matapa:te tolamete Godokono tabo nolamagimi-
natuya: tawakaluba:te ibino kubane kohobila:ma:.
13 Ba:bene iba:te tawakaluba:godone kuba gobogobo boelamehole-
nakuya:, ba:gala iba:te komo temetema:gopi hiliyonomo olibi kikipoeno
iha:mo ibino wato dabutilamelelamenakui, ibi ba:bo hiduilamenakuya:.

Hiliyonomo Tawakaluba:te Ya:sukunu Komoma: Da:ga:lanakui
Ma:t 14.1-2; Luk 9.7-9

14 Ba:ba tetelo Ko Gawadubu Heloditi ba:bi hanohano komo ulihuya:,
mabu hiliyonomo tawakaluba:te Ya:sukunu komo ba iya:tawaha ibi
ipuwalo komopa:te tabo ba:ma ka:na ga:luya:, "Yoneko tawakalubi beyamo
wadulateledawate hoe ipuwane a:mahigui, ba:bema: ba:moi hanohano
komate ebegodone pikulinaka."
15 Ba:bene komopa:te na:ga:luya:, "Ebe Elayate, Godokono ukui
hawakalimidawala," huiyatiya komopa:te na:kaga:luya:, "Ao, ebe ba:
Godokono ukui hawakalimidawa etala, dopamo aeno iniwala:tamo
da:pikuliya: ba:bi huiyala."
16 Huiyatiya Heloditi Ya:sukunu komo duliya:, ebete na:goiya:, "Ba:moe
dubu ba: Yonetela, nale ebeno wato ditamidamimo, huiyatiya ebete hoene
gala a:kamahigui!"

Heloditi Yonekono Wato Ditamidamiya:
Ma:t 14.3-12

17-18 Ba:moe komo ba: Yonete keba ka:na ka:hoiya: ba:be komola.
Yonete dopamo ba emedena Ko Gawadubu Heloditi ebeno ekawi
Pilipikono kamena pilolo lawiya:, ba:be kamenoeno mahilo ba: Helodiya-
sitila. Ba:moe mabuma: Yonete Helodiko ba kiyahame na:goemiya:, "Ama:le
ba:be kamena lawe wadiyaha:, ko kubanomola!" Ba:bema: Heloditi ebeno
alaholohopi doelamiya:, iba:te Yoneko nelawete du genama guamo dito
pa:da:nuya:, mabu ebete ebeno ubi bihatiya: ba:be ododi komodo ebete
Helodiyasiko kokalakaluimima:.
19 Ba:ba tetelo Helodiyasiti Yonetamo maubate ebe anakapumima: ebeno
ubi ba:bo ihatiya:, huiyatiya Heloditi ba:moe komo ododima: ubihinola.
20 Ebete Yoneko na:tolemenami, mabu ebe iya:tawala Yonete tuputupu-
dawama: ba eda:na Godokono talona ipuwalo emedena. Ba: hibila, ebete
Yonekono tabo dopamo duliya: ukui bilibilima: ba:bo ediya:, huiyatiya
ebete du genamalo ba emedena, Heloditi ebe hidamo ba umina komo
hiya:hiya: tetelo ebeno tabo kalakalago ulinakui.
21 Ba:bene Heloditi da:hawakaluya:, ba:be hegela emalagidololo ebete ko
poko bododitiya:. Ba:bema: ebeno gabomani dubu, alaholoho gawadubu,
ba:gala Ga:lili hopoeno watowatopi, ibi hiliyonomate tolamiya: poko
habamo. Ba:ba tetelo Helodiyasiti hido tete bumiya:.
22 Ebete ebeno bohele noemete, ebete ibino holoholo hapulu
da:pemoitiya:, Helodiko ba:gala eba:go da:pola:nuya: iba:te ebetamo

na:kalakalahutiya:. Ba:bene Heloditi boheletamo na:goiya:, “Ama:le kebe komoma: na da:goenamemena:, nale ama:tamo kikamema:nemata.”
23 Heloditi ebetamo hibinomolo gala na:kagoiya:, “Ama: bada komoma: na da:goenamemena:, amia:no ubi dihatemena: naeno komo ilina ba:gala naeno komo hopo, nale ama:tamo kikamehoma:nemata! Naeno tabo a:kadikanala:mo.”
24 Ba:bene ba:be bohelete ebeno menokotamo tote na:negoiya:, “Na bada komoma: na:ka:negoemo?”

Ebeno menokote na:goemiya:, “Ama: Yoneko tawakalubi beyamo wadulateledawoeno watoma: ebe na:negoemiya:.”
25 Ba:bene ba:be bohelete Ko Gawadubu Heloditamo gala tiyonomo kapete ebe na:pegoemiya:, “Na ubila Yoneko tawakalubi beyamo wadulateledawoeno wato kikipo kapeyago. Ka:lonomo natamo nikanama:!”
26 Ba:bema: Heloditi ebeno tepo ipuwalo menemenenomoma: ediya:, huiyatiya ebete boheletamo kebe tabo ka:goiya:, eba:go da:pola:nuya: iba:te ba:be tabo uliya:, ba:be mabuma: ebete amawada:ma: kamodobuya:ha:.
27 Ba:ba tetenomolo Heloditi ebeno eta alaholohodawa dubu ba noeme, ebe na:goemiya: ebete Yonekono wato konelawema:, ba:bene ebete du genama guamo tote Yonekono wato ba:bo nitamidamiya:.
28 Ba:bene ebete wato kapeyamo nihatete boheletamo dadahiya:, ebete lawete ebeno menokotamo ba: dito nikamiya:.
29 Ba:ba tetelo Yoneko ta:matapa:te ba:be komo duliya:, iba:te ebeno ape pelawete nakola bobo ipuwamo dito nihatiya:.

Ya:suti Hiliyonomo Tawakaluba:tamo Baa: Dikalameholeniya:
Ma:t 14.13-21; Luk 9.10-17; Yon 6.1-14

30 Ba:bene Ya:suti doelamiya: ba:bi ta:matapi dubate gala ebetamo kapelamete, iba:te kebe komokomo tawakaluba:godolo da:nododiliya: ba:gala ibi keba ka:na ka:niya:tulamiya:, ba:bi hiliyonomo komokomoma: iba:te ebe na:pikiyahamiya:.
31 Ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate Ya:suku umima: gogolatepahuilo wapata:lamitiya:, ba:bema: Ya:suku ba:gala ebe ta:matapi baa: nahama: tete kumiya:ha:. Ba:be mabuma: ebete ibi na:goelamiya:, “Wadiyala a ha:kiya tataba hopamo tolamete hawela konamihuya:,”
32 ba:bene iba:te ibino boga:go eta tataba hopamo tolame ba:bo tupuimiya:.
33 Huiyatiya iba:te ba tolamita, tawakalubi hiliyonomate ibi ulamete iya:tawahuya: ibi puya:tela:ka:. Ba:bema: Ya:suti kebamo ka:tutiya:, ba:bi hiliyonomo habahabanapa:te ba:be komo umiti, iba:te bobo dododo pulila:hate ba:be hopamo dopamo dito nikuliya:.
34 Ba:bene Ya:suti ba:bamo da:nuluhukuya:, tawakalubi hiliyonomo nulamete ebeno tepo ipuwalo ibi konomamo nemalemalelateliya:, mabu sipi-goegoa:te ulamedawaheno keba ka:na kemedena iba:te ba:ba ka:na pola:nuya:, ba:bema: ebete ibi komo hiliyonomo komokomo ba iya:tulame,
35 iba:te gapogapo teta:mo ba:bo nikuliniya:. Ba:ba tetelo ebe ta:matapa:te ebetamo pelamenate ebe na:pega:lameniya:, “Moe tawakalubiha: bahila, tiyo kuduma:ne.
36 Ba:bema: ama: ibi noelama:, iba:te habahabamo ba:gala tumu genamamo tolameholete baa: konuwatehoma:.”
37 Ya:suti huiyatiya ibi na:goelameniya:, “Ao, la:le iba:tamo naha ilina nikalamehola:la:.”

Ba:bene iba:te ebe nalateda:niya:, “A tolamete kapiya gogoeno oko huiya mana:mo baa: uwatehote, iba:tamo ba:kikalameholema:? Ao, a modoboha:!”
38 Ba:bene Ya:suti ibi nalateda:leniya:, “La:godolo kebaleta baa:te ka:pola:na? La: tolamete na:nulama:la:.”
Iba:te ulamenate na:ga:laniya:, “Agodolo paibo baa: ba:gala daha netewa ba:pola:na.”
39 Ba:bene ebete ebe ta:matapi na:goelameniya:, “Tawakalubi na:kiyalama:la: hiya:hiya: kapiyuilame ododiliti hido hemolo kahidima:.”
40 Ba:bema: tawakaluba:te hiya:hiya: kapiyuilame hiliyonomo ododilinate ba:bo pola:nuya:, eta kapiyuimi ipuwalo 100, eta kapiyuimi ipuwalo 50, ba:ba ka:na ahidihoniya:.
41 Ba:bene Ya:suti paibo baa: ba:gala daha netewa uwatenate, Hunu Habamo gahimilo Godotamo kalakala tabo goenate baa: wakalamiholenate ebe ta:matapa:tamo dito ikalameniya: iba:te tawakaluba:tamo kikalameholenama:, ba:gala ebete atu gabodo daha netewa kuwatenate tawakalubi hiliyonomatamo ba:bo kikalameholeniya:.
42 Ba:ba tetelo ibi hiliyonomate baa: da:nahaniya: ibino kape komo ba:bo wiboholameniya:.
43-44 Ba: hibila, ba:be baa: 5,000 dubate nahaniya:, ba:bene da:luhiliniya: ba:bi baa: komokomamo ba:gala daha hapuhapamo Ya:suku ta:matapa:te 12 bagolo betabuilameniya:.

Ya:suti Beya Hunudu Da:toniya:
Ma:t 14.22-33; Yon 6.15-21

45 Ba:ba tetenomolo Ya:suti tawakalubi ba oelamena ebe ta:matapa:tamo na:goeniya:, “Boge lawete Ga:lili Bobo hapuamo na:na:hiwala:la: Betasaida habamo,”
46 ba:bene ebete ibi hiliyonomo oelamenate, ebete haka hunamo dito nodoloniya: Godokoba: tabo koga:lanama:.
47 Da:duniya: ta:matapa:te boga:go bobo tulinomodo ba tolamena, huiyatiya Ya:suti hakalo ha:kiya lutiya:.
48 Ebete ibi ulameniya:, iba:te boge helonomamo da:mabihoniya: huiyatiya ibino helo kamodoboniya:ha: mabu huhuti ibi na:duhilameniya:, ba:bema: du tetelo hegela owaloho tatalima: ba eda:na, ebete beya hunudu iba:tamo ba:bo toniya: ibino holoholo hapudu kopenuluhukunama:.
49 Huiyatiya ebete beya hunudu ba tonato, iba:te ebe uminate gubalima: ga:lanate ba:bo ga:ga:niya:
50 mabu ibi hiliyonomate kubanomamo toletolehoniya:.
Ba:ba tetenomolo Ya:suti ibi na:goelameniya:, “Na Ya:sutila, la: katoletolehonala:!”
51 ba:bene ebete penate ibino boga:mo da:pololoniya: huhuti ba: dito wiboniya:. Ba:ba tetelo ebe ta:matapa:te konomamo hanohanohoniya:,
52 mabu iba:te ibino tepo ipuwalo kodakodama: eda:hanama:, iyo, ba:be mabuma: Ya:suti hiliyonomo tawakaluba:tamo baa: dikalameholeniya:, iba:te ba:be hanohano komoeno ipuwa ibino ukuia:mo nipo ohowadiniya:.

Ya:suti Genasalete Hopolo Temetema:gopi Da:hiduilamenakui
Ma:t 14.34-36

53 Ba:bene duiduiya tetelo iba:te bobo hapuamo da:na:hiwaliya: Genasalete hopoeno boge utihole baha:mo boge dito nutiya:.
54 Iba:te bogene hakamo da:nalehawaminuya:, puya:te ba:bolo da:pola:nuya: ba:bi tawakaluba:te Ya:sukunu komo tiyonomo iya:tawahate,

55 iba:te ba:be hopoeno habahabamo na:pulila:huya: komo tawakalubi
ebeno pe komo konikiyalamema:. Ba: hibila, Ya:suti kebe habalo
da:lutanakui, tawakaluba:te ba:be komo dulinakui temetema:gopi tilago
ba:bo magatalenakuya:.
56 Iyo, Ya:suti kebe hiya:hiya: hegehege ba:gala koko habahaba ba:gala
tumu genamamo da:tonakui, tawakaluba:te ibino temetema:gopi ba:bamo
da:magatalenakui, iba:te ba:bi habahaboeno ilina kolowami habamo ba
newadila:latele ebe ba:bo netoemehonakuya: temetema:gopa:te ebeno ka-
liko kologihoma:. Ba:bema: hibila, puya:te ebeno kaliko dologihonakui,
ba:ba:te ba:bo hidohidohonakuya:.

7

Yu Tawakalubino Iniwalino Iya:tulame Komo
Ma:t 15.1-9

1 Ba:bene Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi
ipuwalo puya:te Yelusalema ko habalo oko dowatihonama:, komo iba:te
Ya:sutamo kapimilo da:pelamiya:,
2 iba:te ebeno komo ta:matapi bepulamiya:, iba:te kokoto ukulaleheno
baa: da:nahutiya:. Ba:moe gabodo iba:te Pa:lisi kapiyuimipino eta tutumu
tabamo kapapamiliya:ha:.
3 Numa:la:, hiliyonomo Yu tawakalubino iniwala:te ibi diya:tulamenakui,
ibi hiliyonomate ba:be atu ukuilo ba emedena ba:bo ododilinaka,
ba:gala Pa:lisi kapiyuimipa:te ba:bi iniwalino tutumu tabamo atumu
hidonomamo kapapamila:halena, kebako deha:potonomo tutumu iba:te
a:kadikamidala:la:. Ba:moe mabuma: ibino kokoto hidamo ukulaleheno
iba:te baa: a:kanahamena:,
4 ba:gala naha ilina kolowami habalo duwatehomena: iba:te ba:bi ilina
ukulaleheno a:kapenahamena:. Ba: hibila, iba:godolo beya niho kalili
ba:gala hiya:hiya: oho kalili ukulale tutumate ba:kapola:na, iyo, ba:ma
ka:na ibino iniwala:te iba:tamo dikalameholiya:, komo ba:bakobako tu-
tumu hiliyonomo iba:godolo ba:pola:na.
5 Ba:bema: Pa:lisi kapiyuimipa:te Godokono Tutumu iya:tulamepa:go
Ya:suku nalatediya:, “Bada mabuma: ama: ta:matapa:te aeno iniwala:te
da:ga:lanakui ba:bi tutumamo kapapamila:hanaha:, huiyatiya ibi ha:kiya
ibi kubahilamete kokoto ukulaleheno baa: ba:bo nahanaka?”
6 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La: ma:lapila netewa tawakalubilata!
Godokono ukui hawakalimidawa Aisayate la:eno komoma: dopamo hibi
tabo dolamagiya:, Godokono Bukalo ba:be tabote ba:ma ka:na itana,

‘Ba:moi tawakaluba:te na tabamo adikunamena,
huiyatiya ibino tepo ipuwoeno ukui
na tamelo kapola:naha:,
muhulunomolo ba:nepola:na.
7 Iba:te naeno mahilo hunamo nadipatena,
huiyatiya hibi komo puliyala,
iyo, iba:te hopo habanapino tutumu
Godokono hibi Tutumuma: midiliti
ba:bo iya:tulamenaka.’ ”

8 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Aisayakono tabo hibinomola, mabu la:
Godokono hibi Tutumu Tabo a:miya:paliya:mata, huiyatiya tawakaluba:te
da:ga:lana ba:bi tutumamo papamila:hanamata.

9 “La: hibi mulu tawakalubilata! Iyo, la: Godokono hibi Tutumu Tabo
tama:mo ba miya:te, huiyatiya la:eno iniwala:te da:ga:lanakui la: ba:bi
komo kapiya bododilinakomata.
10 Numa:la:, Godokono Bukalo Mosesete na:goiya:, ‘La:eno menokobi nabi
nowalubila:la:,’ ba:gala ebete na:kagoiya:, ‘Kebe lumagiti ebeno menoko o
nabiwino komoma: kuba tabo dolamagimini, la:le ebe nanakapumiya:la:.’
11 Huiyatiya la: ba:moe Godokono tabo tama:mo miya:palo
na:ga:lanamata, ‘Lumagigodolo da:pola:na menoko nabiwi owalubilima:,
ebete iba:tamo ikalamema: ubiha:ma: deda:mene, kubahenola. Ebete dito
kogoema:ne, ‘Ba:moi ilina talonala, nale Godotamo ikamehote ba:moi
ilinamo naeno menoko nabiwi a:kowalubila:mo.’ ’
12 Ba:bema: la: ba:bako kuba ukui lumagi nonaminanakomata, ebete
ebeno menoko nabiwi a:kowalubila:le.
13 Iyo, ba:moe gabodo la:eno iya:tulame komate Godokono hibi tabo
tama:mo miya:tena, ba:bene la:le ba:be atu kuba ukui gabodo komo
hiya:hiya: kuba komo hiliyonomo na:kododilinamata.”

Tawakalubi Da:kubahilamenaka Ba:bi Komokomo
Ma:t 15.10-20

14 Ba:bene Ya:suti tawakalubi ebetamo gala kaka:lamiti iba:tamo
na:goiya:, “La: hiliyonomo naeno tabo uliti, ukui hidamo
na:tuputupuilama:la:.
15 Lumagi tamelo ditana ba:be ilinate ebe ipuwamo opegate ebe
a:kakubahima:mene, huiyatiya lumagino tepo ipuwane dikulimina: ba:bi
komate ebe kokubahimima:na:.
16 Galagodawa, ama: hidamo nulia:!”*
17 Ba:bene Ya:suti tawakalubi miya:palete genama guamo da:nodoluya:,
ebe ta:matapa:te ebete bada tabo ka:goiya: ba:be taboeno ipuwama: ebe
nalatediya:.
18 Ebete iba:tamo na:goiya:, “Komopa:te ukui hidamo katuputupuilame-
naha:, la: ba: atumu. La: iya:tawahala:ka:? Naha ilinate lumagino tepo
ipuwamo opegate ebe a:kakubahima:mene,
19 mabu naha ilinate lumagino ukui mabamo katutaha:, huiyatiya wa-
pamo tuta ba:bene nea:go kopenuluhukuma:ne.” Ba:bema: hibila, Ya:suti
ba:moe tabamo hiliyonomo naha ilinoeno talona hiliyonomo tama:mo
miya:tenomo a:miya:tiya:.
20 Ba:bene ebete gala na:kagoiya:, “Numa:la:, lumagino tepo ipuwane
dikulimina: ba:bi komo kapiyate ebe kokubahimima:na:,
21-22 mabu lumagino tepo ipuwane hiya:hiya: kuba ukui komate pikuli-
naka, ba:bene ba:bi kuba ukuia:godone ba:moi koko kubate kapikulinaka —
bohele pilo komo ba:gala eta lumagino kamena pilo komo, ilina pilo komo
ba:gala eta lumagino ilina ubi komo, mauba komo ba:gala lumagi anaka-
pumi komo, ha:da amiho komo ba:gala eta lumagino mahilo kubahimi
komo, apa:mo kuba ododili komo ba:gala hiya:hiya: kuba oholelo ododili
komo, awagaha komo ba:gala daedae ukui komo.
23 Iyo, ba: hibila! Ba:moi kuba hiliyonomate lumagino tepo ipuwane
pikuliti lumagi ba:bo kokubahimima:na:.”

Taya Habanapi Kamenoeno Hibima: Midi Komo
Ma:t 15.21-28

---

* **7:16:** Mak 7.16 komoeno tabo Makate bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

24 Ba:bene Ya:suti ba:be hopo miya:pate Taya ko haboeno hopamo
dito tuya:. Ba:ba tetelo ebe ubihinola ebete kebe genamamo
da:nodoluya: tawakaluba:te iya:tawaha, huiyatiya iba:te ba:be genama
tiyo iya:tawahuya:.
25-26 Ba:bema: ba:be hoponapi kamena eta, ebeno bohele deha:poto
kuba gobogobagoenola, ebete Ya:sukunu komo uliti ebetamo pete ebeno
nato mabamo ba pepapamiwata ebe ba:bo petoemehuya:, ebete ebeno
bohelegodone kuba gobogobo koemema:. Huiyatiya ba:be kamena Yu
lumagiha:,
27 ba:bema: Ya:suti ebetamo na:goiya:, "Mabu keka: nale ama: owalubima:
da:goita? Tawakaluba:te dopamo ibino guguda:tamo baa: nikalama:mena:.
Wadiyaha: iba:te gugudino baa: komopa:tamo dito ikalame, mabu ba:be
ododi komo ba: gahagahatamo ikalame komo huiyala."
28 Ebete huiyatiya Ya:sutamo na:goiya:, "Kodawa, ama:le da:gaa: ba:
hibila, huiyatiya guguda:te hopamo diya:hekenaka, ba:bi baa: hapuhapu
gahagahate naha wadiyala!"
29 Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, "Mabu ama: ba:ba ka:na a:gaa:ta,
ama: kalakalago genamamo na:toa. Kuba gobogobote amia:no bohele-
godone uluhuku."
30 Ba:bene ba:be kamenate genamamo tote ebeno bohele ba:bo numiya:,
kuba gobogobote ebegodone ya:lo uluhukuti, ebete tilolo watitiya:.

Ya:suti Galo Duhumi Ba:gala Tabo Olamagiha: Dubu Da:hiduimiya:

31 Ba:bene Ya:suti Taya hopo miya:pate Saidono ko habamo tote, ebete
Ta:ni Habahaboeno hopodo kapetote Ga:lili Bobamo gala dito kanu-
luhukuya:.
32 Ba:ba tetelo tawakaluba:te galo duhumi ba:gala tabo olamagiha: dubu
Ya:sutamo magahete ebe na:petoemehuya: ebete ebeno kokoto ba:be dubu-
tamo kemowatimima:.
33 Ba:bene Ya:suti ba:be dubu tawakaluba:godone nanekela:mo
hiya: baha:mo magatate, ebeno kokoto dubuino galo ipuwamo ba:bo
newadulateliya:, ba:bene ebete ebeno kokotamo kowe mehamidate
dubuino ma:lapila ba:bo ologimiya:.
34 Ba:ba tetelo Ya:suti Hunu Habamo gahimilo, hawela ama:midate Yu
tawakalubino tabamo na:goiya:, "Epa:ta!" ba:moe taboeno ipuwa ba:ma
ka:na itana, "Na:tutukula:hala:!"
35 Ba:bema: ba:be dubuino galote tutukula:hate ba:gala ebeno ma:lapilate
da:hiduya:, ebete tabo hidamo ba:bo olamagiya:.
36-37 Tawakaluba:te ba:be komo dumiya: iba:te hanohanoholo konomamo
ga:luya:, "Ya:suti hiliyonomo komo hidonomamo ododilinako. Numa:la:,
ebete galo duhulamepi na:hiduilamena iba:te tabo kulihoma:, ba:gala tabo
ga:laha:pi atumu na:kahiduilamena iba:te tabo koga:lama:!"
Ba:bene Ya:suti ibi konomamo kiyahalamiya:, "La:le komo
tawakaluba:tamo ba:moe komo akahawakalima:la:!" Ba: hibila, komo
hiya:hiya: tetelo Ya:suti tawakalubi ba:ma ka:na kiyahalamenakui,
huiyatiya iba:te ebeno tabamo papamila:haheno ebeno ododili komo
ba: dito nehawakalilamenakuya:.

8

Ya:suti Hiliyonomo Tawakaluba:tamo Baa: Gala Da:kikalameholiya:
Ma:t 15.32-39

1 Ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate Ya:sutamo pelamete gala
na:kapekapiyuya:. Ba:bene ibino baa:te da:wiboholamiya: Ya:suti ebe
ta:matapi ebetamo ka:lamiti ibi na:goelamiya:,
2 “Na ba:moi tawakalubi na:malemalelatilitamo, mabu iba:te nago
netewa-kapiya hegela demedenati ibino baa: a:wiboholami.
3 Na ibi baa:heno ibino habahabamo doelamemo, diyala, gabo tetelo
heloha:ma: da: neda:hamena:, mabu komo iba:te muhulunomone
pelamiya:.”
4 Huiyatiya ebe ta:matapa:te ebetamo na:ga:luya:, “Moe baa:ha: hopola.
Ale ba:moi tawakalubi hiliyonomatamo baa: ikalameholema: modoboha:.”
5 Ba:bene Ya:suti ibi nalateda:liya:, “La:godolo kebaleta baa:te
ka:pola:na?”
Iba:te na:ga:luya:, “Sa:ba:ni.”
6 Ba:bene Ya:suti tawakalubi hakamo kahidima: da:goelamiya:, ba:ba
tetelo ebete ba:bi sa:ba:ni baa: komokomo uwatete Godotamo kalakala
tabo ba:bo goiya:, ba:bene ebete wakalamiholete ebe ta:matapa:tamo dito
ikalamiya: iba:te tawakaluba:tamo kikalameholema:.
7 Ba:gala iba:godolo daha hegehege kapiyakapiya na:kapola:nuya:,
ba:bene Ya:suti ba:bi dahama: Godotamo kalakala tabo kagoete, ebe
ta:matapi na:goelamiya: iba:te tawakaluba:tamo kakikalameholema:.
8-9 Ba:ba tetelo puya:te ba:be baa: da:nahuya: ibino kape komo ba:
dito wiboholamiya:. Ba: hibila, ba:be baa: 4,000 tawakaluba:te nahuya:,
ba:bene da:luhiliya: ba:bi baa: komokomamo Ya:suku ta:matapa:te sa:ba:ni
bagolo betabuilamiya:. Ba:bene Ya:suti ba:bi tawakalubi ibino habahabamo
doelamiya:,
10 ba:ba tetenomolo ebete ebe ta:matapa:go boga:mo ololote Da:lamanuta
hopamo ba: dito tolamiya:.

Pa:lisi Kapiyuimipa:te Hanohano Komo Umima: Ya:suku Da:ga:lamiya: Ma:t 16.1-4

11 Ba:bene komo Pa:lisi kapiyuimipa:te Ya:sutamo pelamete ebe
na:polowabeletiya:. Ibi ubila ebe kuba gabamo kemogabuimima:, ba:bema:
iba:te ebe na:ga:lamiya:, “Ama:godolo Godokono helo ditana, ba:be komo
hawakalimima: eta hanohano komo atamo nododa:.”
12 Ba:bene Ya:suti ebeno tepo ipuwalo hawela konomamo ama:midalo
na:goiya:, “Mabu keka: ba:ma tete tawakaluba:te hanohano komo do-
howadina? Na la:tamo hibi tabo begoemo, Godote ebeno helo hawakalim-
ima: ba:ma tete tawakaluba:tamo hanohano komo a:kikalama:mene!”
13 Ba:bene ebete ibi ubiha:ma: eda:lo boga:mo ololote bobo hapuamo gala
na:kana:hiwuya:.

Pa:lisi Kapiyuimipi Ba:gala Helodiko Ibino Awagaha Komo Ma:t 16.5-12

14 Ga:lili Bobo a:hiwale tupuimihino Ya:suku ta:matapa:te baa: uwate
komo nadoduya:, ba:bema: iba:godolo kapiya baa:nomote itanuya: boge
gulu.
15 Ba:bene Ya:suti ibi koamo kiyahalamiya:, “La: hidamo nulia:la:! Palawa
baa:te ha:kiya hunamo da:mahiga, Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Helodiko
ibino awagaha komo ba:ba ka:nala. A:iye, ba:mako awagaha komote
la:tamo akuluhukala:!”
16 Ba:bema: iba:te ibi ipuwalo tabo ba:ma ka:na ga:luya:, “Ebete atamo
ba:moe tabo begoe mabu a baa:henola.”

17 Huiyatiya iba:te tabo da:ga:lutiya: Ya:suti iya:tawate iba:tamo na:goiya:,
“La:le baa:heno pola:na tabo badama: ka:ga:lutama? La:le naeno hibi komo
hidamo kuminaha: ba:gala kiya:tawahanaha:. Mabu keka: la:le la:eno tepo
ipuwa badama: da:kodakoduilamenama?
18-19 La: baida:gopila huiyatiya la: a:kuma:lemata, iyo, la: galagopila huiyatiya la: a:kulia:lemata. Nale eta gapogapolo paibo baa: 5,000 dubatamo
da:wakalamiholenimo, ba:moe komoma: la:godolo ukui ba:kitana? Ba:ba
tetelo la: baa: komokomamo kebaleta bagolo ka:tabuilameonima?”
Iba:te ebetamo na:huiyuya:, “12 bagolola.”
20 “Ba:gala eta hegelalo nale sa:ba:ni baa: 4,000 tawakaluba:tamo
da:kawakalamiholimo, ba:ba tetelo la: baa: komokomamo kebaleta bagolo
ka:tabuilamiuima?”
Iba:te ebetamo na:huiyuya:, “Sa:ba:nila.”
21 Ba:bema: Ya:suti iba:tamo gala na:kagoiya:, “Mabu keka: la:le naeno
komo hibilo kiya:tawahanaha:?”

Ya:suti Baidi Tamiho Dubu Da:hiduimiya:

22 Ba:bene iba:te Betasaida habamo da:nikuliya:, komo tawakaluba:te
baidi tamiho dubu Ya:sutamo magahete, ebe ba:bo petoemehuya: ebete ebe
kologima:.
23 Ba:bene Ya:suti baidi tamiho dubu kokotamo lawete habane
nanekela:mo magatate, ebete ebeno baida:mo kowe miya:temete ebeno
kokoto emowatilamelo ebe nalatediya:, “Ama: ilina na:kulamiuta?”
24 Ba:be dubuti gahimiti na:goiya:, “Na tawakalubi da:wapata:lamita
nulamitamo, huiyatiya ibi kehamo la:mota:hana.”
25 Ba:bene Ya:suti ebeno kokoto ba:be dubuino baida:mo gala
da:kemowatilamiya:, ebete ibulu a:la:minalete ebeno baiditi ba:bo
hidohidohomiya:, iyo, ba:ba tetelo ebete ilina hiliyonomo hidamo ba:bo
ulameholiya:.
26 Ba:bene Ya:suti ebe na:goemiya:, “Amia:no genamamo tonomo na:toa,
ba:moe habamo gala akapa:la:.”

Pitate Ya:sukunu Hibi Komo Da:hawakalimiya:
Ma:t 16.13-20; Luk 9.18-21

27 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:go Sisaliya-Pilipai hopoeno habahabamo
ba tuta, gabo tetelo ebete ebeno ta:matapi na:nalateda:liya:, “Tawakaluba:te
na pokomo ka:ga:lanaka?”
28 Iba:te na:ga:luya:, “Komopa:te ama: Yoneko beyamo wadu-
lateledawama: ga:lanaka, komopa:te ama: Elayako Godokono ukui
hawakalimidawama: ga:lanaka, ba:gala komopa:te ama: Godokono ukui
hawakalimidawa etama: ga:lanaka.”
29 Ba:bene Ya:suti ibi nalateda:liya:, “Huiyatiya la:le na pokomo
ka:midinionama?”
Pitate ebetamo na:huiyuya:, “Ama: ba: Kelisotela, Godokono
Oemedawalata!”
30 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapi na:kiyahalamiya:, “La:le naeno komoma:
komopi akakiyalama:la:.”

Ya:suti Ebeno Hoe Komoma: Dopamo Da:goiya:
Ma:t 16.21-28; Luk 9.22-27

31 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapi ba iya:tulame na:goiya:, “Tawakalu-
bino Naniwi tawakaluba:godone koko temeteme galane kuwatema:ne,
Godokono ubila. Iyo, Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi,

ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi, ba:gala komo koko dubu iba:te ebe
ubiha:ma: keda:hama:na:, ba:bene tawakaluba:te ebe kanakapumima:na:
huiyatiya netewa-kapiya hegelalo ebete hoene gala kakamahigama:ne."
32 Ebete ba:moe tabo iba:tamo da:goiya:, Pitate Ya:suku komo
ta:matapa:godone nanekela:mo magatate ba:be tabo komoma: ebe ba:bo
nikiyahamiya:.
33 Ba:bene Ya:suti ohobigate, komo ta:matapi ulamete Pitako kiyahamelo
na:goiya:, "Pita, ama: Saitanako huiyala! Na na:miya:pana: mabu amia:no
ukui Godotamo kihatitaha:, ama: tawakalubino ukuilo emedenata!"
34 Ba:bema: Ya:suti tawakalubi hiliyonomo ebe ta:matapa:go ebetamo
ka:lamiti ibi na:goelamiya:, "Kebe lumagiti na ta:mahenema: ubi di-
hatemene, dopamo ebete ebeno komo adodolete ebeno keha pihiga aguti
na ba:bo na:ta:mahena:mene.
35 Ba: hibila, kebe lumagiti ebeno ka:ka: natamo damawada:mene ebeno
ka:ka:te kalatidima:ne, huiyatiya kebe lumagiti Godokono Hido Tabo olam-
agima: ebeno ka:ka: na mabuma: datutimini, ebete hibi ka:ka: kolawema:ne.
36 Ba:bema: lumagiti hopoeno ilina hiliyonomo uwatenomo ba uwate,
ebeno ka:ka: datutimini ba:be lumagino huiya keka:?
37 Ebete ebeno ka:ka: gala kakalawema: bada ilina na:kikamemene? Gabo
puliyala, kitanaha:.
38 Numa:la:, ba:ma tete tawakaluba:te kubakubanomoma: eda:hate,
iba:godolo Godoko hibima: midi komo puliyala. Ba:bema: kebe lumagiti
natamo ba:gala naeno tabamo da:hilopomene, na Tawakalubino Naniwiti
ba: atumu ebetamo kohilopoma:nemo, iyo, nale naeno Nabiwino helonomo
alago ba:gala ebeno hido-talona nopopa:go da:pemo, ba:ba tetelo ebe
kopehilopuimima:nemo."

9

1 Ba:bene Ya:suti iba:tamo gala na:kagoiya:, "Na la:tamo hibi tabo be-
goemo, ba:ma tetelo demedehona komo iba:te Godokono Ko Gawadubuino
tetete heloago da:pemene, ba:be ko komo dopamo umiti galane ba:bo
koha:lahama:na:."

Godokono Helonomo Alote Ya:sukunu Ape Da:la:minuya:
Ma:t 17.1-13; Luk 9.28-36

2 Ba:bene sikisi hegela da:wibuya: Ya:suti Pitako, Ya:imesiko, ba:gala
Yoneko eta hununomo hakamo magataliya:, iba:te ha:kiya ba:bolo
konepola:nama:. Ba:ba tetelo ibino dopo hapulu Ya:sukunu apete hiya:ma:
ba edita,
3 ebeno pupulino ilinate a:la:minahamete hibilo keyakeyanomoma:
eda:hamitiya:, ba:moe hopo konomolo eta lumagiti kaliko ba:ma ka:na
ukulalelo keyakeyanomoma: midili wadiyaha:.
4 Ba:bene ta:matapino holoholo hapuamo Moseseko ba:gala Elayako
iba:te puluhukuti Ya:sukuba: tabo ba:bo ga:lutiya:.
5 Ba:ba tetelo Pitate Ya:sutamo na:goiya:, "Iya:tulamedawa, ale ba:malo
da:pola:nama:, kalakala konomola. Wadiyala a mimiya netewa-kapiya
ketemotema:nema:, eta amia:nola, eta Mosesekonola, eta Elayakonola."
6 Ba: hibila, ta:matapa:te konomamo toletolehutiya:, ba:bema: Pitate ukui
hidamo emalagidoloheno ba:be tabo ba: dito goiya:.
7 Ba:bene hawaiti pete ibi da:patulateliya:, tabote hawai ipuwane
ba:ma ka:na piya:, "Ba:moe naeno kapiya Gudunomola, na ebetamo
na:kalakalutamo. La: ebeno tabo nulia:la:!"

8 Huiyatiya ba:ba tetelo iba:te hopo tiyonomo umihote Moseseko Elayako
ibi gala kulamiya:ha:, Ya:suku kapiyate iba:go ba:bolo la:nuya:.
9 Ba:bene iba:te haka hununi ba pepalaga Ya:suti ibi na:pegoelamiya:,
“La:le kebe komo kumioma, ba:be komo ba:ma tetelo komopi
akakiyalama:la:, huiyatiya na Tawakalubino Naniwiti hoene gala
da:kamahigamo, la: tawakalubi ba:bo kokiyalamema:nemata.”
10 Ba:bema: iba:te ba:be komo tepo ipuwamo ihatiya:, huiyatiya hoene
mahiga komoeno ipuwa ibi ipuwalo ga:lutiya:.
11 Ba:bene iba:te Ya:suku nalatediya:, “Bada mabuma: Godokono Tutumu
iya:tulamepa:te da:ga:lanaka, Elayate dopamo pete, ebeno gala hapuni
Kelisote kopema:ne?”
12 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Hibila, Elayako dopamo pete hiliyonomo
komokomo kopetuputupuilamema:ne. Huiyatiya Godokono Bukalo eta
tabo ba:ma ka:na ba:ka-itana, Tawakalubino Naniwi temeteme hiliyonomo
kuwatema:ne ba:gala tawakaluba:te ebe ubiha:ma: keda:hama:na:. Ba:moe
taboeno ipuwama: la:eno ukui keba ka:na ka:pola:na?
13 Na la:tamo na:goemo, Elayako tawakaluba:tamo ya:lo a:pi* huiyatiya
iba:te ibino ubilo koko kuba ebetamo ododilinakuya:, Godote ebeno Bukalo
dopamo da:goiya: ba:ba ka:na.”

Ya:suti Kuba Gobogobagoeno Kuhi Da:hiduimiya:
Ma:t 17.14-21; Luk 9.37-43

14 Ba:bene iba:te komo ta:matapa:tamo pikuliti, tawakalubi hiliyono-
mate iba:go ba pola:na ba:bo pulamiya:. Ba:ba tetelo Godokono Tutumu
iya:tulamepa:te Ya:suku ta:matapa:go ba olowabeletehuita,
15 huiyatiya tawakaluba:te Ya:suku dumiya: iba:te konomamo la:wa:halo
ebetamo pulila:hate nolata tabo ba:bo nega:luya:.
16 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapi nalateda:liya:, “Mabu keka: la: ba:moi
dubago dolowabeletehuitama?”
17 Ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomo ipuwalo eta lumagiti Ya:sukunu
tabo ba huiya na:goiya:, “Iya:tulamedawa, na naeno gudu ama:tamo
a:magaha:kamo mabu ebe kuba gobogobote lawenako, ba:bema: ebe tabo
olamagi modoboha:.
18 Keba tetelo kuba gobogobote ebe gala da:kalawemene hopamo
kopena:da:nama:ne, ba:bene ebete lalo ba ikilame paguti ebeno tabo
ipuwane pikulimiti, ebeno apete kodakodanomoma: ba:bo keda:ma:ne.
Nale ama: ta:matapi a:goelama:kamo iba:te kuba gobogobo koemema:,
huiyatiya iba:godolo helo puliyala.”
19 Ba:bema: Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “A:iye, la: hibima: midiha:
tawakalubilata! La:le natamo menemene bikanamenamata, ba:bema: na
ubihinola tete ga:ga:lo la:go emedena! La: kuhi natamo na:magaha:la:!”
20 Ba:bene iba:te ba:be kuhi Ya:sutamo da:magatuya:, kuba gobogobote
Ya:suku umiti kuhi kubanomamo ba:bo lawiya:. Kuhiti hakamo gate
ewageleholo ba miwa:digahuta ebeno tabone paguti pikulimitiya:.
21 Ba:ba tetelo Ya:suti kuhino nabiwi nalatediya:, “Ebe ba:moe komo
kebako tetelo ka:tupuimi?”
Ebete na:huiyuya:, “Gudu deha:poto tetelo tupuimi.
22 Hiliyonomo tetelo kuba gobogobote ebe koa:mo ba:da:na, ba:gala
beyamo ba:da:na, ba:ba ka:na amitina ebe kanakapumima:. Ba:bema:

---

* **9:13:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Ya:suti Yoneko tawakalubi beyamo wadulateledawoeno komoma: olamagiya:.

amia:no helo modobola:ka: a kowalubima:? Helote modobolo ditama:na,
a malemalea:telo ebe nowaluba:."
23 Ya:suti ebetamo na:goiya:, "Mabu keka: ama:le naeno helo komoma:
da:kiyanama:? Ba:moe komo naeno komoha:, ba: amia:no komola!
Wadiyala ama: Godoko hibima: na:mida:, ba:bene ama:godolo helo bi-
tanamene hiliyonomo komokomo ododilima:."
24 Ba:ba tetenomolo kuhino nabiwiti konomamo na:goiya:, "Na hi-
bima: na:miditamo huiyatiya naeno hibima: midi komo deha:potola.
Na:koiminama:!"
25 Ba:bene komo tawakalubi hiliyonomate ba pelamenape, Ya:suti ibi
ulamete kuba gobogobo kiyahamelo na:goiya:, "Taboha:dawa ba:gala galo
duhumi gobogobo, nale ama: bikiyahamemata, ebegodone uluhukuti
na:toa! Gala ebetamo akapopegala:!"
26 Ba:ba tetelo kuba gobogobote ibulu goewatalo kuhi hakamo a:da:nate,
ba:bene kuhiti kubanomamo ewageleholo kuba gobogobote ebegodone
duluhukuya:, ebete hoemo ba:bo kapitanuya:. Ba:be mabuma: komopa:te
na:ga:luya:, "Ebe a:hoe,"
27 huiyatiya Ya:suti ebe kokotamo lawete dadipatiya: ebe ba:bo
mahiguya:.
28 Ba:bene Ya:suti genama guamo da:na:pa:guya:, komo tawakaluba:te
pola:naha: tetelo ebe ta:matapa:te ebe nalatediya:, "Mabu keka: ale kuba
gobogobo oemema: kamodobakaha:?"
29 Ebete ibino tabo ba huiya na:goiya:, "Pote ebeno emede ipuwalo
Godokoba: tabo da:ga:lanaka, ebe kapiyate ba:mako kuba gobogobo koe-
mema:ne."

Ya:suti Ebeno Hoe Komoma: Gala Da:kagoiya:
Ma:t 17.22-23; Luk 9.43-45

30 Ba:bene iba:te ba:be haba miya:pate Ga:lili hopodo ba petolame,
Ya:suku ubihinola ebete kebolo ka:lutiya: tawakaluba:te iya:tawaha,
31 mabu ebete ebe ta:matapi komo hiya:hiya: komokomo biya:tulamitiya:.
Ebete ibi iya:tulamelo na:goiya:, "Godote Tawakalubino Naniwi
kuba tawakalubino kokotamo kihatema:ne, ba:bene iba:te ebe
kanakapumima:na:, huiyatiya ebete netewa-kapiya hegelalo hoene gala
kakamahigama:ne."
32 Huiyatiya Ya:suti da:goiya: ebe ta:matapa:te ba:be taboeno ipuwa
hidamo kemalagidolutiya:ha:, ba:bema: iba:te ba:moe komoma: Ya:suku
alateda:ma: na:toletolehutiya:.

Kodawama: Pote Na:keda:mene
Ma:t 18.1-5; Luk 9.46-48

33 Ba:bene iba:te Kapeniyama habamo da:pelamiya:, Ya:suti genama
guamo nodolote ebe ta:matapi ba:bo nalateda:liya:, "Gabo tetelo la: bada
mabuma: ka:ga:lutakama?"
34 Iba:te tabo kahuiyuya:ha: mabu iba:te ibi ipuwalo pote koma: eda:ma:
a:polowabeletehuiya:.
35 Ba:be mabuma: Ya:suti emedete ebeno 12 ta:matapi ebetamo ka:lamiti
iba:tamo na:goiya:, "Kebe lumagiti koma: eda:ma: ubi dihatemene,
ebete ebe ha:kiya galanomoma: mididi komopino huiyaha: okodawama:
neda:mene."
36 Ba:bene Ya:suti gudu deha:poto lawete ibi tetenomamo adipiti, ebe
kokotamo ba a:ga:da:mida iba:tamo na:goiya:,

37 “Kebe lumagiti naeno mahilamo ba:mako gudu deha:poto kalakalago
dowalubina ebete na bowalubinina, ba:gala kebe lumagiti na dowalubinina
ebete na kapiya kowalubininaha:, ebete na Oenamedawa Godoko atumu
na:kowalubina.”

Ago Alaholoha:dawa Ebete A Owalubidawama: Eda:na
Luk 9.49-50

38 Ba:bene Yonete Ya:sutamo na:goiya:, “Iya:tulamedawa, ale eta dubu
umima: ebete amia:no mahilamo kuba gobogobo doelamiti, huiyatiya ale
ebe a:kiyahamima: ba:be komo kekelamema: mabu ebe aeno kapiyuimi
lumagiha:.”
39 Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La:le ebe akaduhima:la:. Kebe
lumagiti naeno mahilamo hanohano komo dododimini, ba:be lumagiti tote
naeno komoma: kuba tabo a:kanolamaga:mene,
40 mabu hibila, kebe lumagiti ago alaholohoha:dawama: deda:na, ebete
ba: a bowalubina.
41 Nale la:tamo hibi tabo begoemo, la:le na Kelisokono tawakalubima:
deda:hanama, ba:be mabuma: etate beya la:tamo dikalamemena:, ebete
Godogodone da:lawemene ba:be hido huiyate a:kalatida:mene.”

Kuba Gabamo Emogabuimi Komo
Ma:t 18.6-9; Luk 17.1-2

42 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Deha:poto guduti na hibima: ba
midinina, kebe lumagiti ebe kuba gabamo demogabuimina, wadiyala
tawakaluba:te ebe lawete ebeno kokoba:mo konomo nakola ma:homete
kehaha: kolomamo na:da:namena:, ebete atu kuba komo eta gudutamo
ododikapoma:.
43 Ba:gala amia:no kokotote ama: kuba gabamo demogabuimina, ni-
tamida! Wadiyala ama:le kapiya kokotago Godokono Ka:ka: Habamo
na:pa:ga, kubala kokoto netewago Koe Habamo to. Ba: hibila, ba:be habalo
koete itana tetelo na:woena,
44 ba:bolo tawakalubino ha:laha ape da:nalenaka ba:bi la:ga:te
a:kaha:lahala:, ba:gala koete a:kaha:gale.*
45 Ba:gala amia:no natote ama: kuba gabamo demogabuimina, nitamida!
Wadiyala ama:le kapiya natago Godokono Ka:ka: Habamo na:pa:ga, kubala
nato netewago Godote ama: Koe Habamo na:da:na.
46 Ba:bolo tawakalubino ha:laha ape da:nalenaka ba:bi la:ga:te
a:kaha:lahala:, ba:gala koete a:kaha:gale.
47 Ba:gala amia:no baiditi ama: kuba gabamo demogabuimina,
na:magubuta:! Wadiyala ama:le kapiya baida:go Godote Ko Gawadubuma:
deda:na ba:be habamo na:pa:ga, kubala baidi netewago Godote ama: Koe
Habamo na:da:na.
48 Ba:bolo tawakalubino ha:laha ape da:nalenaka ba:bi la:ga:te ba:pola:na,
a:kaha:lahala:, ba:gala koete a:kaha:gale.”
49 Ba:bene Ya:suti eta tabo ba:ma ka:na kagoiya:, “Tawakaluba:te solo
baa:mo keba ka:na ka:miya:tenaka, Godote tawakalubi hiliyonomoeno
emede komamo ebeno koe ba:ba ka:na kopemiya:telamema:ne.
50 “Solo hidonomola, huiyatiya eta lumagino solo golate dalatidimini,
ama:le gala soloma: a:kamida:mena:ta. Ba:bema: Godokono solote la:eno

---

* **9:44:** Mak 9.44 ba:gala Mak 9.46 komoeno tabo Makate bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

kapiyuimi ipuwalo nitanamene, iyo, wadiyala etate eta malemaletelo ba:ba
ka:na nemedeniya:la:.”*

10

Kamena Ibuki Komo
Ma:t 19.1-12; Luk 16.18

1 Ba:bene Ya:suti Ga:lili hopo miya:pate Yudiya hopodo petote Yodane Tuli
hapuamo dito nuluhukuya:. Ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate ebetamo
gala da:kapelamiya:, ba:bene ebete ibi gala na:ka-iya:tulamiya: mabu ebeno
ododi komo ba: ba:ma ka:nala.
2 Ba:bene komo Pa:lisi kapiyuimipa:te pelamete, Ya:suku kuba gabamo
kopemogabuimima: ebe na:palatediya:, “Dubuti ebeno kamena dibukimini,
Godokono Tutumu Tabo ba:kadikamidalemene?”
3 Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “Mosesete la: bada tutumu tabo
ka:goelamitiya:la?”
4 Iba:te na:ga:luya:, “Dubuti ebeno kamena ibukima: Mosesete gabo
atamo ba:ma ka:na hiduimiya:, dubuti ebeno ubi dihatemene, ebete ka-
mena ibuki pepa ododiti ebetamo dito kikamema:ne.”
5 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Mabu la:eno tepo ipuwa kodakoda
hibinomola, Mosesete kamena ibuki tabo Godokono Bukamo ba:bema:
ihatiya:.
6 Huiyatiya numa:la:, dopamo Godote ba:moe hopo dododiya:, ba:ba
tetelo ebete dubu kamena bododiliya:.
7 Ba:moe mabuma: dubuti ebeno nabiwi ba:gala menoko miya:palete
ebeno kamenago kapiya bahilo kemedema:na:,
8 ba:bene ibi netewapa:te kapiyama: eda:te gala hiya:ma: a:keda:mena:.
Iyo, ibi ba: kapiyanomola.
9 Numa:la:, Godote ibi netewapi kapiyama: a:midiliya:, ba:bema: lumagiti
ibi hiya:ma: midili modoboha:.”
10 Galane genama gulu Ya:suku ta:matapa:te ba:be taboeno ipuwama: ebe
da:nalatediya:,
11 ebete iba:tamo ba:ma ka:na goiya:, “Kebe lumagiti ebeno kamena
ibukiti eta kamena da:lawemene, ebete Godokono holoholo hapulu ba:be
kamena pilolo kolawema:ne,
12 ba:gala kebe kamenate ebeno dubu ibukiti eta dubu da:lawemene,
ebete ba:be dubu atumu pilolo kolawema:ne.”

Ya:suti Guguda:tamo Kokoto Demowatilamiya:
Ma:t 19.13-15; Luk 18.15-17

13 Ba:bene komo tawakaluba:te ibino gugudi Ya:sutamo na:magataliya:,
ebete iba:tamo kokoto ba emowatilame Godoko kogoemema: ebete ibi
hidamo kowalubilinama:. Huiyatiya ebe ta:matapa:te ba:bi tawakalubi ba
kiyahalame ibi da:duhilamiya:,
14 Ya:suti ibino ododi komo umiti iba:tamo maubalo na:goiya:, “Gugudi
natamo pelame wadiyala. Akaduhilama:la:, mabu ba:mako tawakaluba:te
Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be habamo kona:pa:la:hama:na:.
15 Na la:tamo hibi tabo begoemo, kebe lumagiti gudu deha:poto huiyamo
aeno Ko Gawadubu Godoko laweheno, ba:be lumagiti ebeno Kalakala
Habamo a:kana:pa:gamene.”

---

* **9:50:** Buka ka:lamiholedawa, Ya:suti da:goiya: ba:be go taboeno ipuwa ba:ma ka:nala, solo ba:
hibima: mididawoeno emede komola.

16 Ba:bene Ya:suti guguda:tamo kokoto ba emowatilame Godoko ba:bo
goemiya:, ebete ibi hidamo kowalubilinama:.

Ilina Dogodogo Dubuti Ya:sutamo Da:piya:
Ma:t 19.16-30; Luk 18.18-30

17 Ba:bene Ya:suti mahigate gabodo ba tuta, eta dubuti ebetamo nipuligate
pupamo nemedete ebe na:goemiya:, "Hido Iya:tulamedawa, na bada komo
ododiti wiboha: ka:ka: ebo na:ka:lawemo?"
18 Ya:suti ebetamo na:goiya:, "Ama:le na hidodawama: badama:
ka:ka:nama:wa? Eta hidodawa puliyala, Godoko kapiyate
hidodawanomola.
19 Ama: Godokono Tutumu Tabo iya:tawala. Lumagi akanakapuma:la:,
eta lumagino kamena pilolo akalawa:la:, ilina pilolo akuwata:la:, eta
lumagino komoma: ha:da tabo akolamaga:la:, lumagino ilina ha:da
gabodo akuwata:la:, ba:gala amia:no nabiwi menoko ibino tabamo
na:papamiwatanakuya:."
20 Huiyatiya ebete Ya:sutamo na:goiya:, "Iya:tulamedawa, na deha:poto
tetene tupuimiti ba:moi hiliyonomo tutumu kodakodalo uwatete eta kapiya
kadikanaliya:ha:."
21 Ba:bene Ya:suti ebe uminate malemaletelo ebe na:goemiya:, "Kapiya
komote ama:godolo kamodobonaha:. Wadiyala ama: tote, komopa:te
amia:no ilina hiliyonomo mana:mo uwatehomete, ama:le ba:bi mani
awaepa:tamo dito na:nikalamehola:. Ba:ba tetelo ama: gala kapete na
na:ta:maheniya:, ba:bene amia:no ilina hiliyonomate Godokono Hunu
Habalo konepola:nama:na:."
22 Ebete ba:be taboma: dopo menemenenomoma: eda:te tepo mene-
mena:go dito tuya:, mabu ebe ilina dogodogodawanomola.
23 Ba:bema: Ya:suti ebe ta:matapi ulameholelo na:goelamiya:, "Godote
Ko Gawadubuma: deda:na, ilina hiliyonomagopa:te ba:be habamo
na:pa:la:hama: kodakodanomola!"
24 Ba:ba tetelo ebe ta:matapa:te ebeno taboma: na:hanohanohutiya:,
ba:bene Ya:suti iba:tamo gala na:kagoiya:, "Naeno ekaka:la:, Godote Ko
Gawadubuma: deda:na, tawakaluba:te ba:be habamo na:pa:la:hama: ko-
dakodanomola!
25 Numa:la:, ka:molo-goete* kaliko akohomehoeno ola gugudu nilupiga
kodakodama: eda:na, gabohenola. Ba: atumu ilina hiliyonomagodawate
Godokono Ko Gawadubu habamo na:pa:ga kodakodanomola, gabote hib-
inomolo a:kitanamene."
26 Ba:bene iba:te konomamo la:wa:hate ibi ha:kiya ibi ipuwalo
na:ga:lutiya:, "Ya:suti da:goe ba:be tabote hibima: deda:na, puya:te
modobola:ka: Godote ibino ka:ka: mula:lelamema:?"
27 Ya:suti ibi ulamenate na:goiya:, "Tawakaluba:te ha:kiya ibino ka:ka:
mula:le modoboha:, huiyatiya Godoko kapiyate modobola mabu ebegodolo
helo bitana hiliyonomo komokomo ododilima:."
28 Ba:bene Pitate Ya:sutamo na:goiya:, "Ama: numa:, a ilina hiliyonomo
miya:palete ama: na:ta:mahenata."
29 Ya:suti iba:tamo gala na:kagoiya:, "Na la:tamo hibi tabo begoemo, kebe
lumagiti ebeno genama, o ebeno nani nanikokubi ekaki, o ebeno menokobi

---

* **10:25:** Ya:suku tetelo Yu tawakalubino komo ba:ma ka:nala, iba:te kokonomo gelebadihole ka:molo-goegoa:mo ibino oko bowatihonakuya:. Iyo, komo hiya:hiya: tetelo ka:molo-goegoa:te ibino ilina bewatanakuya: muhulu hopamo, ba:gala komo tetelo iba:te bogema: watenama:.

nabi gugudi ba:gala ebeno hopo, ebete na mabuma: ba:gala Godokono Hido
Tabo olamagima: ba:bi komo da:miya:palemene,
30 ebete ba:ma tetelo hiliyonomo genama, nani, nanikokubi, ekaki,
menokobi, gugudi, ba:gala hopo konomo gala kakuwatema:ne. Ba:gala
ba:be atu tetelo tawakaluba:te temeteme komo ebetamo kikamehoma:na:,
huiyatiya galane nale ebetamo wiboha: ka:ka: kikamema:nemo.
31 Iyo, ba: hibila, ka:lo dopopi hiliyonomo da:pola:na, iba:te galane
galapima: keda:hama:na:, ba:gala ka:lo galapi da:pola:na, iba:te galane
dopopima: keda:hama:na:."

Ya:suti Ebeno Hoe Komoma: Gala Da:kagoiya:
Ma:t 20.17-19; Luk 18.31-34

32 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:go Yelusalema ko habamo ba tolamita,
ebete ibi dopalamete tutiya:. Ba:ba tetelo ebe ta:matapa:te ukui bili-
bilinomoma: eda:hutiya:, ba:gala kebe tawakaluba:te ibino gala hapuni
da:pelamitiya: iba:te atumu na:katoletolehutiya:. Ba:bene Ya:suti ebeno 12
ta:matapi uwatete, ebetamo da:pikulimina: ba:bi temeteme komoma: ibi ba
iya:tulame na:goiya:,
33 "La: nulia:la:, a Yelusalemamo tolamitama:. Ba:bolo Godote
Tawakalubino Naniwi tawakaluba:tamo kikalamema:ne, ba:bene
Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala Godokono
Tutumu iya:tulamepi, iba:te ebe anakapumima: ga:late Yuha:pa:tamo
ba:bo kikalamema:na:.
34 Ba:bene ba:ba:te ebe iya:da:tete, ebetamo kowe mehoholete,
giya:pa:pa:mo ebe a:na:miga:titi kanakapumima:na:, huiyatiya ebete
netewa-kapiya hegelalo hoene gala kakamahigama:ne."

Ya:imesiko Ba:gala Yoneko Iba:te Kuba Ukuia:mo Ya:suku Eta Komoma: Da:ga:lamiya:
Ma:t 20.22-28

35 Ba:bene Sebedikono gugudi Ya:imesiko ba:gala Yoneko iba:te pete
Ya:sutamo na:pega:luya:, "Iya:tulamedawa, a ubila ale ama: bada komoma:
da:ga:lamemena:, nikaa:miya:."
36 Ya:suti ibi na:goelamiya:, "La: bada komo ubila:ka: nale la:tamo
ikalamema:?"
37 Iba:te tabo ba huiya na:ga:luya:, "Ama:le Ko Gawadubuma: deda:mena:,
a ubila ama:le da:goemena: etate amia:no tu hapulu ba:gala etate pele
hapulu amia:no konomo alo ipuwalo kolumutitama:."
38 Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goiya:, "La:le na hido ukuia:mo
kaga:lanamitaha:. La: modobola:ka: nale da:nimo ba:be temeteme
kalila:mo niho? La: modobola:ka: Godote na hoe komamo dadunatenemene
ba:be komamo la: wadulatele?"
39 Iba:te na:ga:luya:, "A modobola."

Ya:suti iba:tamo na:goiya:, "Ba:moe komo ba: hibila, nale da:nimo galane
tetelo la: ba: atumu ba:be kalila:mo nihote temeteme bulihonakomata,
ba:gala Godote na dadunatenemene ba:be hoe komamo la: kowadu-
latelema:na:ta.
40 Huiyatiya naeno tu hapuamo ba:gala pele hapuamo ahidi komoma:
nale a:kagaa:mo. Godote puya:tamo da:hiduilamiya: ba:binomate ba:bolo
kopola:nama:na:, iyo, ba:moe komoma: ebete ha:kiya kogoema:ne."
41 Ba:bene komo ta:ni Ya:suku ta:matapa:te ba:be komo uliti, Ya:imesiko
ba:gala Yoneko iba:tamo na:maubahalitiya:,

42 huiyatiya Ya:suti ibi hiliyonomo ebetamo ka:lamiti ibi na:goelamiya:,
“La: iya:tawahala, Godoko hibima: midiha:pino koko dubate ibi ha:kiya
ibi ba wadiya:paa:latele komo tawakalubi heloamo kiyahalamenaka, iba:te
ibino ubi komamo kopapamila:halenama:.
43 Huiyatiya la: ba:bakopima: a:keda:hamata. Kebe lumagiti la:eno koma:
eda: ubi dihatemene, ebete la:eno huiyaha: okodawama: neda:mene,
44 ba:gala kebe lumagiti dopoma: eda: ubi dihatemene, ebete la: hiliy-
onomoeno du genamoeno okodawama: neda:mene, iyo, ebe ha:kiya ebe
hoponomamo ihatenomo nihata:mene.
45 Numa:la:, Tawakalubino Naniwiti da:piya:, ebe ubihinola ba:moe hopo
tawakaluba:te ebetamo huiyaha: okopima: eda:ha, huiyatiya ebete na:piya:
tawakaluba:tamo huiyaha: okodawama: kopeda:ma:, ba:gala ebeno ka:ka:
gobogobamo ihatete ebeno hoe huiyate komo hiliyonomo tawakalubi
Saitanakono du genamane dito kuluhukulatelema:.”

Ya:suti Batimiyasikono Baidi Da:hiduilamiya:
Ma:t 20.29-34; Luk 18.35-43

46 Ba:ba tetelo Ya:suti ebe ta:matapa:go Yeliko ko habamo pelamete,
ba:bene iba:te komo tawakalubi hiliyonomago kapimilo ba:be habane
ikuliti ba tolame, Timiyasikono gudu Batimiyasiko baidi tamiho dubula,
ebete gabo tamelo ba luta komo tawakalubi manima: ba:bo toelameholi-
tiya:.
47 Ba:bene ebete Nasaletenapi Ya:sukunu pe komo uliti ibulunomamo
na:goiya:, “Ya:su, Da:ibidikono Hogo! Ama: na na:malemalenatena:!”
48 Ba:ba tetelo komo hiliyonomo tawakaluba:te ebe kiyahamelo
na:duhimiya: ebete tatabalo kolutama:, huiyatiya ebete gala ibulunomamo
na:kagoiya:, “Da:ibidikono Hogo! Ama: na na:malemalenatena:!”
49 Ba:bene Ya:suti ba:bamo utiti na:goiya:, “La: ebe mamo na:ka:ma:la:.”
Ba:bene iba:te ba:be baidi tamiho dubu ba ka:mi ebetamo na:ga:luya:,
“Na:kalakala, ebete ama: bepeka:mitata! Na:mahiga!”
50 Ba:ba tetelo ebete ebeno atuino kaliko tama:mo a:da:nate, tiyonomo
mahigate Ya:sutamo ba:bo piya:.
51 Ba:bene Ya:suti ebe nalatediya:, “Ama: bada ubi kihatiuta nale
ama:tamo kododima:?”
Baidi tamiho dubuti na:goiya:, “Iya:tulamedawa, na ubila ilina hidamo
kulamema:.”
52 Ya:suti ebe na:goemiya:, “Ama: na:toa. Amia:no hibima: midi ko-
mote ama: a:hiduima:ta,” ba:bema: hibila, ba:ba tetenomolo ebeno baiditi
da:hidohidohuya:, ebete ba:be gabodo Ya:suku ba:bo ta:matuya:.

11

Ya:suti Yelusalema Ko Habamo Da:na:pa:guya:
Ma:t 21.1-11; Luk 19.28-40; Yon 12.12-19

1 Ba:bene iba:te Yelusalema ko haba tama:mo ba pelame, Betapa:gi haba
ba:gala Betani haba tamedo tolamete Olibi Kehakeha Hunu Hakamo ba:bo
nikuliya:. Ba:ba tetelo Ya:suti ebe ta:matapi netewa dopamo ba noelame
2 ibi na:goelamiya:, “La: ba:be tatali habamo tote, ba:be
habamo da:nuluhukuma donoki-goe deha:poto hala:mo ma:home
konuma:digama:nemata, lumagiti dopamo ebe hunamo kemediya:ha:.
Wadiyala la:le hale pahamiti na:magahiya:la:.

3 Etate la:tamo da:goemene, ‘La: ba:moe komo badama: kododiutama?’
la: huiyatiya ba:ma ka:na na:ga:luya:la:, ‘Kodawate donoki-goe ubila, ebete
gala tiyonomo kakapoemema:ne.’ ”
4 Ba:bene iba:te tote, gabolo donoki-goe deha:poto gigiho tamelo ma:home
numiti hale ba:bo nepahamiya:.
5 Ba:bema: puya:te ba:bolo da:pola:nuya: iba:te ibi nalateda:liya:, “La: hale
bada mabuma: ka:pahamiutama?”
6 Ba:bene Ya:suti ibi netewapa:tamo dopamo kebe tabo ka:goiya:, iba:te
ba:be atu tabo ibi da:kiyalamiya: ba:bi tawakaluba:te ibi dito miya:paliya:.
7 Ba:bene iba:te ba:be donoki-goe deha:poto Ya:sutamo magahete, ibino
watuino kaliko donoki-goe hunamo miya:temete, Ya:suti ba:bi kaliko hu-
namo ba:bo emediya:.
8 Ba:ba tetelo komo hiliyonomo tawakaluba:te ibino ga:ga:ga: kaliko
pipikulamete gabamo apohohago tolamiya:, ba:gala komopa:te gabo
tametamene ele iya:hiliti gabamo atumu kamiya:teholenatuya:.
9 Ba:bene puya:te da:dopuya: ba:gala Ya:sukunu gala hapuni
da:pelamitiya:, ibi hiliyonomate ibulunomamo ba:ma ka:na ga:lutiya:,

“Godoko nadipata:la:!
Godo, amia:no mahilago da:pita,
wadiyala ama: ba:be lumagi na:koimiya:!
10 Iyo, aeno iniwa nabiwi Da:ibidikono hogote
Ko Gawadubuma: deda:na,
wadiyala ama:le ebe na:koimiya:!
O tawakaluba:la:, la: Godoko milimiholo
hunamo nadipata:la:!”

11 Ba:ba tetelo Ya:suti Yelusalema ko habamo na:pa:gate, Godoko
Adikumino Hiya: Genamamo nodolote ilina hiliyonomo ulamehola:go
ba:bo petuya:, ba:bene da:gapogapohoniya: ebete Betani habamo gala
na:katoniya: ebeno 12 ta:matapa:go.

Ya:suti Gao Noloha: Anahu Keha Dumiya:*
Ma:t 21.18-19

12 Eta hegelalo iba:te Betanini gala da:kapelamitiya:, gabo tetelo Ya:suku
baa: kape komo ba piya:tawa,
13 ebete anahu keha pahagoeno muhulamo pumiti, gao oholema:
ba:bamo dito tuya:. Huiyatiya ebete ba:bamo da:nuluhukuya: pahanomuya
nulamiya:, mabu ba:be tete anahu gao kehoeno noloho teteha:,
14 ba:bema: ebete ba:be anahu kehatamo na:goiya:, “Emedena tetelo
tawakaluba:te ama:godone gao a:kanahanakamena:!” Ba:be tabo ebe
ta:matapa:te uliya:.

Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genama Da:hiduimiya:
Ma:t 21.12-17; Luk 19.45-48; Yon 2.13-22

15 Ba:bene iba:te Yelusalemamo nikuliti Godoko Adikumino Hiya: Gena-
mamo tolamete, ba:be genamalo Ya:suti ilina kolowamipi nulamete helono-
mamo neta:malateliya:, ba:gala ebete mani oweheta:midahalepino patap-
ata gimai kolowamipino ahidi patapatago ba:bo nohoba:midahalelamiya:.

---

* **11:11:** Tawakaluba:te anahu kehoeno mahilo Gogodala tabamo salibisama: ka:minaka.

16 Ba:gala Yelusalemanapa:te ibino ilina hapuhapuni da:wadahenakui,
iba:te ba:bi ilinago Godokono Genamoeno kala ipuwado palehawami-
nanakui hapudu da:nikulinakui, Ya:suti ibi ba:be mabuma: duhilamiya:.
17 Ba:ba tetelo ebete tawakalubi ba iya:tulame na:goiya:, “Ba: hibila,
Godokono Bukalo tabo ba:ma ka:na bitana, ‘Naeno Genama hiliyonomo
hiya:hiya: hopo tawakaluba:te Godoko Adikumi Genamama: koga:lama:na:,
la:le huiyatiya pilo tawakalubino genamama: a:midimata!’ ”
18 Ba:bene Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala
Godokono Tutumu iya:tulamepi, iba:te ba:be tabo uliti Ya:suku anaka-
pumima: gabo bohowaditiya:, huiyatiya iba:te ebe na:tolemitiya: mabu
hiliyonomo tawakaluba:te ebeno iya:tulame komoma: hanohanoholo
na:kalakalahutiya:.
19 Ba:bene da:gapogapohoniya: Ya:suku ba:gala ebe ta:matapi ba:be ko
habane gala na:kikuliniya:.

Ya:suku Ta:matapa:te Anahu Keha Kaloloma: Eda: Dumiya:
Ma:t 21.20-22

20 Eta hegela duiduiyanomolo iba:te ko habamo gala ba kapelamita,
anahu kehate hahane tupuimiti apa:mo puluhuku kaloloma: eda: ba:bo
pumiya:.
21 Ba:bene Ya:suti dopamo bada tabo da:goi, Pitate ba:be komo emalagi-
dolote Ya:sutamo na:goiya:, “Iya:tulamedawa, numa:! Ama:le da:kiyahami
ba:be anahu kehate ba: kaloloma: edi!”
22 Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “La: Godoko hibima: na:mida:la:.
23 Na la:tamo hibi tabo begoemo, kebe lumagiti hibima: midilo ba:moe
hakatamo ba:ma ka:na da:goemene, ‘Ama: kehaha: kolomamo na:toatepa!’
ba:bene ebete tepo ipuwalo ukui netewama: eda:heno, ba:be komote
uluhukuma: hibima: da:midimini, ebete ba:be komo hibilo kumima:ne.
24 Ba:bema: nale la: na:goelamemata, la: bada komoma: Godoko
da:toemehoma, la: ba:be komo ya:lo lawema: ga:lalo hibima: na:mida:la:,
ba:bene la: ba:be komo hibilo kolawema:nemata.
25 Ba:gala keba tetelo la:le mahila:hate Godotamo toetoe tabo dolamagim-
ima, ba:bene eta lumagitamo mauba komote ditanamene, la: ba:be lumag-
ino kuba egebolemete nadodoholemiya:la:, ba:bene la:eno Hunu Haboeno
Nabiwiti la:eno kuba egebolelamete atumu kakadodoholelamema:na:ta.
26 Huiyatiya la: tawakalubino kuba egebolelamete adodoholelameheno,
la:eno Hunu Haboeno Nabiwiti la:eno kuba egebolelamete
a:kadodoholelama:mena:ta.”*

Yu Watowatopa:te Ya:sukunu Helo Mabuma: Ebe Dalatediya:
Ma:t 21.23-27; Luk 20.1-8

27 Ba:ba tetelo Ya:suku ba:gala ebe ta:matapi Yelusalema ko habamo
gala na:kapikuliya:. Ba:bene ebete Godoko Adikumino Hiya: Genamalo
ba nepata:, Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi, Godokono
Tutumu iya:tulamepi, ba:gala komo koko dubu, iba:te ebetamo pelamete
28 ebe ba:ma ka:na palatediya:, “Ama: ba:moi komo pokono heloamo
kododiliona? Ba:gala ba:moe helo pote kikameti, ama:le ba:moi komo
kododilinama:?”
29 Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Nale kapiya komoma: la:
kalateda:lema:nemata. La:le na huiya tabo hidamo da:ga:lanamema,

---

* **11:26:** Mak 11.26 komoeno tabo Makate bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

ba:bene nale ba:moi komo pokono heloamo kododilinamo, ba:be komo nale
la: ba:bo kokiyalamema:nemata.
30 Naeno alateda: tabo ma kumu bitana la:tamo, Yonete tawakalubi
beyamo da:wadulatelenakui, ba:be helo ebetamo pote kikami, Godotela:ka:
o eta lumagitila:ka:?"
31 Ba:bema: ibi ha:kiya ibi ipuwalo olowabeletihuilo na:ga:luya:, "Ale
da:ga:lama: Godote Yonetamo helo ikami, ebete kogoema:ne, 'Mabu keka:
la:le ebeno tabo hibima: kamidiha:?'
32 Ba:gala a modoboha: ebe ba:ma ka:na ga:lame, hopo lumagiti Yonetamo
helo ikami." Iba:te tawakalubino mauba komoma: toletoleholo tabo ba:ba
ka:na ga:luya:, mabu ibi iya:tawahala tawakalubi hiliyonomate Yoneko
Godokono hibi ukui hawakalimidawama: ga:lana.
33 Ba:bema: iba:te ibino tepo ipuwoeno ukui ugumuililo Ya:sutamo
na:ga:luya:, "Yonekono helo mabu a iya:tawaha:."

Ba:ba tetelo Ya:suti iba:tamo na:goiya:, "Ba:bema: nale la: atumu
a:kakiyalama:mata nale ba:moi komo pokono heloamo dododilinamo."

12

Tupina Gao Pali Lawamepino Iya:tulame Uwi
Ma:t 21.33-46; Luk 20.9-19

1 Ba:bene Ya:suti eta uwi tabamo ibi ba:ma ka:na iya:tulamiya:, "Dubuti
pali ododiti tupina gao keha ba:bo amihui, ba:be gaoeno mahilo ba:
gala:ipi gaola. Ba:bene amiho komote da:wibui, ebete kala imiti, gao ihi
adilutihoeno nakola bobo aligiti, pali lawamepino hunu mimiya ba:bo
eti. Ba:ba tetelo ba:be dubuti ebeno pali komo lawamepi dubatamo dito
miya:pui, iba:te ba:bolo oko ba owatina ba:be pali hidamo umilo ebeno gao
kuwateholemenakoma:, ba:bene ebete muhulu hopamo ba: dito tui.
2 "Ba:bene gao tapiho tete da:pi ebete pali lawamepa:tamo huiyaha:
okodawa na:poemi, ebete iba:godone gaoeno mani ipuwane ebeno namu-
tudawoeno komo kopelawema:,
3 huiyatiya iba:te ebe lawete kukamo anagalimihote ilinaheno dito
noemiya:.
4 Ba:bene pali namutudawate eta huiyaha: okodawa gala da:kapoemi,
huiyatiya iba:te ebe watolo ba kanagalimiho ebe hilopo ikamete atumu dito
koemiya:.
5 Ba:bene ebete gala eta huiyaha: okodawa da:kapoemi iba:te ebe
anakapumiya:. Ba:bene komo huiyaha: okopi hiliyonomate da:pelami,
iba:te ba: atumu komo alukuliti dito oelamiya:, huiyatiya iba:te komo
anakapulamiya:.
6 "Ba:bene namutudawagodolo eta kapiya nemedenami, ba:be gudu
ebete konomamo emalagidolonami. Ba:bema: galanomone ebete ba:be
gudu ba poeme ebeno ukuilo na:goi, 'Hibila, iba:te naeno gudutamo
kopapamila:hama:na:.'
7 "Ba:bi pali lawamepi dubate huiyatiya ibi ipuwalo na:ga:luya:,
'Numa:la:, ba:moe guduti nabiwino ilina namutudawama: deda:mene,
ba:be guduti ba: na:pe. Ba:bema: wadiyala ale ebe anakapumiti ebeno pali
lawenomo kolawema:nema:,'
8 ba:bene iba:te ebe lawete anakapumiti palino kala ipuwane ba: dito
na:da:nuya:."

9 Ba:bema: Ya:suti ulihopa:tamo na:goiya:, “La:eno ukui keba ka:nala:ka:,
pali namutudawate bada komo na:kododimini? Hibila, ebete pete pali
lawamepi panakapulamete ebeno pali komopa:tamo kopikalamema:ne.
10 Iyo, la: dopamo Godokono Bukalo ba:moe tabo hibilo
a:ka:lamiholia:mata,

‘Genama etepa:te tama:mo dihati,
ba:be hototote huiyatiya
genamoeno helo mabuma: eda:na.
11 Ba:moe komo ba: Godote ododi,
ba:bema: aeno ukuilo na:hanohanohutama:!’ ”

12 Ba:bema: Yu watowatopi dubate Ya:suku lawe ubila mabu ibi
iya:tawahala ebete ba:be uwi ibino komoma: olamagiya:, huiyatiya iba:te
tawakalubi tolelamelo ebe miya:pate dito tolamiya:.

Loma Tawakalubino Konomo Gawadubu Sisatamo Ta:kese Mani Ikameho Komo*
Ma:t 22.15-22; Luk 20.20-26

13 Ba:bene Yu watowatopa:te komo Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Ko
Gawadubu Helodikono kapiyuimipi Ya:sutamo oelamiya:, iba:te ebe kuba
gabamo ba nemogabuimi ebete kebako tabo goelo ebe ba:bo kolawema:.
14 Iba:te ebetamo pelamete ha:da amiho gabodo na:pega:luya:,
“Iya:tulamedawa, a iya:tawahala ama: hibi lumagilata. Ama: komopino
dito ga:la komamo a:kapapamiwatala:ta, ba:gala ama: tawakalubi hunu
nikapa:mo kulamenaha:, ba:ma ka:na eta lumagi miya:palo eta lumagi
ebo a:kalawa:la:ta. Iyo, ama: tawakalubi Godokono gabo hidamo
iya:tulamenata, ba:bema: a na:kiyaa:ma:, Loma tawakalubino Konomo
Gawadubu Sisatamo ta:kese mani ikameho hidola:ka: o kubala:ka:? A
ebetamo ba:kikamehoma: o a:kikamehama:?”
15 Huiyatiya Ya:suti ibino ma:lapila netewa komo iya:tawate iba:tamo
na:goiya:, “Mabu keka: la:le na ha:da amihonamema: dewagelitama? La:
mani kapiya natamo nikanama:la:, nale kumima:nemo.”
16 Ba:bene iba:te mani kapiya ebetamo dikamiya:, ebete ibi nalateda:liya:,
“Ba:moe manilo da:pola:na, mahilo ba:gala holoholo pokonola:ka:?”

Iba:te na:ga:luya:, “Konomo Gawadubu Sisakonola.”

17 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Sisakono ilina Sisatamo nikame-
hala:, huiyatiya Godokono ilina Godotamo nikamehala:.”

Ba:bema: iba:te ebeno taboma: koamo hanohanohutiya:.

Hoe Ipuwane Ka:ka:mo Mahila:hale Komo
Ma:t 22.23-33; Luk 20.27-40

---

* **12:12:** Sisako ba: Loma tawakalubino Konomo Gawadubula, hopo konomolo ebe kapiyate helonomoma: eda:nami. Ebete ebeno alaholohopi hiya:hiya: hopamo oelameholenakui, ba:bene iba:te ba:bi hopolo ba nemedehona tawakaluba:godone ta:kese mani konomo ba:bo nuwatelame-nakuya:, ba:bi mana:mo ibino Loma gabomanino hiya:hiya: oko kowatihonama:.

18 Hoe ipuwane mahila:haleha:ma: da:ga:lana, ba:bi tawakalubi ba:
Sa:diyusi kapiyuimipila.* Komo iba:te Ya:sutamo pelamete tabo ba:ma
ka:na pega:luya:,
19 “Iya:tulamedawa, Godokono Bukamo Mosesete tabo ba:ma ka:na
miya:tiya:, ‘Dubuti hoete kamena gugudihino da:miya:pamene, ebeno
ekawiti ba:be hamole lawete ebeno naniwi mabuma: gugudi nododil-
ima:mene.’
20 Kapiya dubuino sa:ba:ni kuhia:te nemedenama:. Ibi ipuwalo dopo
guduti kamena lawete gugudi ulameheno hoiya:,
21 ba:bene ebeno ekawiti atu kamena kalawete gugudi ulameheno dito
kahoiya:, ba:gala eta tetedawate ba: atumu kewageliya:.
22 Ba:bene ba:bi sa:ba:ni badininipalate gugudihino ba:ba ka:na
ha:lahuya:, huiyatiya kamenate galane dito hoiya:.
23 Ba:bema: iba:te hoe ipuwane ka:ka:mo da:mahila:halemena:, ba:be Ko
Hegelalo ba:be kamenate pokono kamenama: na:keda:mene, mabu ebe
sa:ba:ni dubate a:lawa:tepahuya:?”
24 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Mabu la: Godokono Buka tabo
ba:gala ebeno helo iya:tawaha:, ba:be mabuma: la:eno ukuilo tawakalubino
ha:laha komoma: kubamo ga:lanakomata.
25 Numa:la:, tawakaluba:te hoe ipuwane ka:ka:mo da:mahila:halemena:,
ba:ba tetelo iba:te gala kamenakamena a:kapuwatehola:mena: ba:gala
dubu a:kapuwatehola:mena:, huiyatiya iba:te Godokono Hunu Haboeno
nopopimo bemedehonamena:.
26 Ba:be mabuma: Godokono Bukate a biya:tua:mena ha:lahapa:te hoe
ipuwane mahila:halema:. Iyo, Mosesete dihatiya: ba:be tabo la: hibilo
a:ka:lamiholia:mata, ba:ma ka:na koete kehalo da:woitiya: huiyatiya ke-
hate ka:mutigutiya:ha:, ba:ba tetelo Godote Mosesetamo na:goiya:, ‘Na ba:
Godotela. A:ibalahamako, Aisa:keko, ba:gala Ya:ikoboko, iba:te emedena
tetelo poko kadikumina, na ba: ba:betela.’
27 Ba:bema: la: Sa:diyusi kapiyuimipi, la:eno ukuilo na:kemalagidolonama
ba:bi iniwalino ka:ka:te a:wibuya:? Ao, kawibuya:ha:, mabu ha:lahapa:te
Godoko a:kadikuma:la: huiyatiya puya:te da:ka:ka:halena ba:bi tawakalu-
binomate ebe badikumina. Ba:moe ba:be mabuma: la: Sa:diyusi
kapiyuimipa:te tawakalubino ha:laha komoma: kubamo ga:lanakomata!”

Kebe Tutumu Tabote Konomoma: Keda:na
Ma:t 22.34-40; Luk 10.25-28

28 Ba:bene eta Godokono Tutumu iya:tulamedawate pete, iba:te
da:ga:lutiya: ba:be tabo ba:bo puliya:. Ya:suti Sa:diyusi kapiyuimipa:tamo
tabo hidamo dolamagiya:, ba:be komo umiti ebete Ya:suku nalatediya:,
“Kebe tutumu tabote konomoma: keda:na?”
29 Ya:suti na:goiya:, “Ba:moe ba: konomo tutumula, ‘Isalaela
tawakaluba:la:, la: nulia:la:! Godoko aeno Kodawala, ebe ba: kapiyanomola,
eta puliyala.
30 Ama: amia:no Kodawa Godoko malemalelo nemalagidolona, amia:no
tepo ipuwanomamo ba:gala amia:no gobogoboeno heloamo, amia:no ukui
konomamo ba:gala amia:no helo konomamo.’

---

* **12:18:** Ya:suku tetelo Sa:diyusi tawakalubi ba: Yu tawakalubino kapiyuimi etala, iba:te Pa:lisi kapiyuimipino hiya:hiya: tutumu hiliyonomamo kapapamila:halenakuiha:. Ba:gala tawakaluba:te ha:lahate hoene gala kamahila:halete Godotamo da:nikulimina:, ba:be komo Sa:diyusi kapiyuimipa:te hibima: kamidinakuiha:, ba:bema: iba:te ba:be atu hibima: midiha: komamo tawakalubi biya:tulamenakuya:.

31 Ba:gala ba:moe ba: eta konomo tutumula. ‘Ama: ha:kiya ama: de-
malagidolona, wadiyala ama:le ba: ba:ba ka:na ama: tamelo demedena
ba:be lumagi malemalelo nemalagidolona.’ Eta tutumu tabote ba:moi koko
tutumu netewa a:kagogola:mene.”
32 Godokono Tutumu iya:tulamedawate Ya:sutamo na:goiya:,
“Iya:tulamedawa, hibila, ama: hidamo gaa:ta. Aeno Kodawa Godoko
ba: kapiyanomola, eta puliyala, kemedenaha:.
33 Lumagiti ebeno tepo ipuwanomamo ba:gala ebeno gobogoboeno
heloamo, ebeno ukui konomamo ba:gala ebeno helo konomamo ebete
Godoko malemalelo nemalagidolonamene. Ba:gala ebe ha:kiya ebe
demalagidolona, ebete ba: ba:ba ka:na ebe tamelo demedehona ba:bi
tawakalubi malemalelo nemalagidolenamene. Ba: hibila, ba:moi netewa
tutumate kokonomoma: eda:hana, huiyatiya Godotamo ikameho komate
kokoma: keda:hanaha:, iyo, tawakaluba:te koelo wamote sipi-goegoe
ba:gala komo malemale ilina Godotamo dikamehonaka, ebete ba:bi hiliy-
onomo komo koko komoha:ma: goena.”
34 Ebete tabo hidamo da:goiya:, Ya:suti uliti ebetamo na:goiya:, “Godote
Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be habamo ama: a:pa:gama: ba: tatalila.”
Ba: hibila, ba:ba tetene tupuimiti tawakaluba:te Ya:suku eta komoma:
alateda:ma: na:toletolehutiya:.

Godokono Oemedawa Kelisoko Potela:ka:
Ma:t 22.41-46; Luk 20.41-44

35 Ba:bene Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamalo tawakalubi ba
iya:tulamita na:goiya:, “Godokono Tutumu iya:tulamepa:te na:ga:lana
Godokono Oemedawa Kelisoko ba: Da:ibidikono hogola, ebeno eyoni
gugudi ipuwane komahigama:ne. Huiyatiya ba:moe komoeno ipuwa keba
ka:nala:ka:?
36 Numa:la:, Da:ibiditi Godokono Gobogoboeno heloamo tabo ba:ma ka:na
olamagiya:,

‘Kodawa Godote naeno Kodawa Kelisotamo na:goe,
‘Ama: naeno tu hapuamo na:pemeda:,
ba:bene ama:go alaholohopi
ama:le naeno heloamo ibi komikimoelema:na:ta.’ ’ ”

37 Ba:bene Ya:suti tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “La: ba:moe tabo ba
emalagidolo na na:kiyanama:la:, Da:ibiditi ebeno hogo Kelisoko ebeno Ko-
dawama: ka:milo ebete Godokono tu hapuamo emedema: goiya:, ba:bema:
ba:be komote keba ka:na na:kuluhukumini?”
Ba: hibila, ba:ba tetelo hiliyonomo tawakaluba:te Ya:sukunu tabo
kalakalago ulihutiya:.

Ya:suti Godokono Tutumu Iya:tulamepino Awagaha Komoma: Da:goiya:
Ma:t 23.1-7,28; Luk 11.43; 20.45-47

38 Ba:bene Ya:suti tawakalubi ba iya:tulamita, ebete na:goiya:, “La:le
Godokono Tutumu iya:tulamepi hidamo nulama:la:. Ibi ubila ga:ga:ga:
kaliko pupuliti kolowami habalo ba wapata:lame, tawakaluba:te ibi ba:bo
kawagaminalema:.
39 Iyo, ibi ubila a Yunapino baidi ibubulamehole genama gulu koko
dubuino habalo kogagahidima:, ba:gala ibi ubila poko ododi tetelo koko
habalo ahiditi kopola:nama:.

40 Ba:gala iba:te hamolehamoleno ilina ha:da amihoho komodo ba uwate
ba:bo wibuilamelelamenaka, ba:bene iba:te ba:be komo kubaha:ma: ga:lalo
tolamete Godotamo baidi ba nibubulamehole ga:ga:ga: toetoe tabo ba:bo
nega:lanaka, mabu ibi ubila tawakaluba:te ibino komo umilo ibi hidohi-
dopima: koga:lama:. Ba:be mabuma:, hibila, iba:te kuba huiya konomo
kolawema:na:!”

Hamole Kamenate Godotamo Mani Dikamiya:
Luk 21.1-4

41 Ba:bene Godoko Adikumino Hiya: Genamalo tawakaluba:te mani
ba miya:tita, Ya:suti ba:be haba tamelo emedete tawakalubino mani
miya:te komo bulamitiya:. Komo ilina dogodogopa:te mani kokonomo
bimiya:titiya:,
42 ba:bene eta ilinaha: hamole kamenate pete mani hegehege netewa,
kapiya toea huiyala, ebete ba:bo pimiya:tiya:.
43 Ya:suti ebe ta:matapi ebetamo ka:lamiti na:goiya:, “Na la:tamo hibi
tabo begoemo, tawakaluba:te mani da:pemiya:ta:, ba:moe ilinaha: hamole
kamenate ibi hiliyonomo a:gogole,
44 mabu ilina dogodogopa:te ibino komo ilina da:luhililamenaka ba:bi
ilina bepemiya:ta:, huiyatiya ba:moe hamole kamena ilinahenola. Ebete
ebeno kuititi mani miya:tenomo a:pemiya:te, ba: ebeno baa: uwatehoeno
manila.”

13

Godoko Adikumino Hiya: Genama Kubahimi Komo
Ma:t 24.1-2; Luk 21.5-6

1 Ba:bene Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamane ba pihitiguta,
ebeno ta:matapi ipuwalo etate na:goiya:, “Iya:tulamedawa, ama: nulama:.
Ba:moi nakola genama hiya:hiya:nomola ba:gala hidohidonomola!”
2 Ya:suti huiyatiya ebetamo na:goiya:, “Ama: ba:moi koko genama beku-
lamiuta? Ba:moi genamoeno komoma: eta nakolate eta nakola hunulu
a:kapola:namena:, mabu alaholohopa:te nakola hiliyonomo mapitahalete
hopamo iya:hekenomo kopiya:hekema:na:.”

Koko Temetema:te Pelamema: Ya:suti Da:goiya:
Ma:t 24.3-14; Luk 21.7-19

3 Ba:bene Ya:suti Olibi Kehakeha Hunu Hakalo ba luta, Godoko Adiku-
mino Hiya: Genama hapuamo umilo lutiya:. Ba:ba tetelo Pitako, Ya:imesiko,
Yoneko, ba:gala A:nduluku, ibinomate ebetamo tolamete na:nega:luya:,
4 “Ama: a na:kiyaa:ma:, Godokono Genama kubahimi komote keba tetelo
na:kuluhukumini? A bada hanohano komote na:kiya:tua:memene, tete ba:
na:pe ba:moi hiliyonomo komate kopikulihoma:?”
5 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La: hidamo. Eta lumagiti la: ha:da
damiholamemena:, la: ebeno tabo akulia:la:,
6 mabu komo hiliyonomo dubate naeno mahilamo pelamete
kopega:lama:na:, ‘Na ba: Kelisotela!’ ba:bene iba:te tawakalubi hiliyonomo
ha:da ba:ma ka:na ba pamiholame hiya: gabamo ba:bo komagatalema:na:.
7 Ba:gala la:le hiya:hiya: hopo tawakalubino alaholoho komo ba:gala
ibino alaholohoma: nopo tamote komo dulihoma, ba:be mabuma: la:
akatoletolehala:. Ba:moi komate hibilo kopikulima:na:, huiyatiya ba:be tete
ebe kuititi teteha:.
8 Ba: hibila, komo hopo tawakaluba:te komo hopo tawakaluba:go kala-
holohoma:na:, iyo, eta hopote etatamo alaholo komo kododima:ne, ba:bene

wima:la:te hiya:hiya: hopo hiliyonomamo kopelamema:na:, ba:gala komo habahabalo tawakaluba:te baa:heno kemedehoma:na:. Numa:la:, ba:moe komo ba: kamenate gudu lawema: temeteme da:tupuimi ba:ba ka:nala.

9 “Ba:bema: la: la:eno komo hidamo nulamenala:, mabu kubapa:te la: heloamo uwatete tabo anagiya:mida habamo komagatalema:na:ta, ba:gala iba:te Yunapino baidi ibubulamehole genama gulu la: kukamo kalukulima:na:ta. Iba:te na mabuma: la:eno komo danagilamelelamemena:, ba:ba tetelo la: hiya:hiya: koko gawadubuino holoholo hapulu utitatate naeno Hido Tabo iba:tamo ba:bo kolamagimima:nemata.

10 Iyo, kuititi tete peheno, Godoko ubila dopamo la:le ebeno Hido Tabo hiliyonomo hiya:hiya: hopolo konolamagimima:.

11 Ba:bema: tawakaluba:te tabo anagiya:mida habamo la: da:magatalemena:, ba:be tetete uluhukuhino la:eno ga:la komoma: aka-ukuibilibilihala:, ba:ma ka:na, ‘Na bada tabo na:ka:goemo?’ Tete da:pemene Godote kebe tabo komokomamo la: dowalubilimina:, wadiyala la:le ba:bi tabo kapiya nolamagimiya:la:, mabu hibila, la: ha:kiya a:kolamagima:mata, Godokono Gobogobote la: ipuwado kolamagima:ne.

12 “Ba:ba tetelo naniwiti ekawi hoea:mo koemema:ne, ba:gala atu ga-bodo ekawiti naniwi kanakapumima:ne, iyo, dubuti ebeno gudu ba: atumu kakamitima:ne, ba:gala guguda:te maubahalete ibino menokobi nabi hoea:mo koelamema:na:.

13 Ba:bene na mabuma: tawakalubi hiliyonomate la:tamo komaubahama:na:, huiyatiya kebe lumagiti kodakodalo utiti kuitita:mo da:nuluhukumini, Godote ebeno ka:ka: komula:mema:ne.”

Talona Haba Kubahimidawoeno Komo
Ma:t 24.15-28; Luk 21.20-24

14 Na Makate buka ka:lamiholedawatamo na:goemo, ama: ba:moe tabo Ya:suti da:goiya: hidamo niya:tawa.

Ya:suti tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Godokono Genama kubahimi-dawate ba:be talona habalo la:nalo la:le ebe dumima, ba:ba tetelo wadiyala Yudiya hoponapa:te hunuhunu hakamo nalahutihamena:.

15 Iyo, genama panalo da:lutamene, ba:be lumagiti genama guamo gala a:kana:pa:gamene ebeno ilina uwatema:,

16 ba:gala tumulu oko dowatitamene, ba:be lumagiti gala genamamo a:katoamene ebeno atuino kaliko lawema:.

17 “Numa:la:, lamitulamitu ba:gala nono dikalamena ba:bi kamenakame-natamo ba:be hegelate kubanomoma: keda:ma:ne!

18 Ba:bema: wadiyala la: Godoko na:toemehuya:la: ba:moi komate gibag-iba tetelo akapikulihala:,

19 mabu ba:ba tetelo kokonomo temetema:te kopikulima:na:. Numa:la:, Godote ba:moe hopo dododiya: ba:ba tetene tupuimiti ka:lo ba:ma teta:mo puluhuku, ba:bakobako temetema:te dopamo kapikuliya:ha:, ba:gala galane tetelo ba:bakobako temetema:te gala a:kapelama:mena:, kapiya tetenomolo kopikulima:na:.

20 Ba:moe komo ba: hibila, Kodawa Godote ba:be tete gopowahimihino eta lumagiti ba:moe hopolo a:kemedenamene, huiyatiya ebete pui ka:lamiti duwatiya: ba:bi tawakalubi malemalelatelelo tete kogopowahimima:ne.

21 “Ba:ba tetelo eta lumagiti la:tamo ba:ma ka:na da:goemene, ‘Numa:la:, Godokono Oemedawa Kelisote ba:malo bemedena!’ o, ‘Numa:la:, ebete ba:bolo bemedena!’ la: hibima: akamida:la:,

22 mabu ha:da Kelisoma: eda:hapi ba:gala naeno mahilamo ha:da tabo ola-
magimipi, iba:te ikulihote hiya:hiya: hanohano komo kododilima:na:. Iyo,
ibi ubila ba:bi ododili komamo Godote da:ka:lamiholiya: ba:bi tawakalubi
hiya: gabamo komagatalema:.
23 Ba:bema: la: hidamo nulia:la:, ba:moi hiliyonomo komate pikulihino
nale la: dopamo kiyalamemata."

Tawakalubino Naniwino Pe Tete
Ma:t 24.29-31; Luk 21.25-28

24 "Ba:be ko temeteme tetete da:wibomene, ba:ba tetelo hegelate
kuduma:ne ba:gala manomete a:ka:la:minamene,
25 iyo, oloka:te alomone hopamo kopigudima:na:, ba:gala alomoeno
helohelo ilinate komidiwiholema:na:.
26 Ba:bene ba:ba tetelo Tawakalubino Naniwiti alomo hununi ba pihitiga,
iba:te ebe ba:bo kumima:na:, ebete ebeno heloago ba:gala alo konomago
kopema:ne.
27 Ba:bene ebete Hunu Haboeno nopopi hiya:hiya: hopo hiliyonomamo
kopoelamema:ne, Godote da:ka:lamiholiya: ba:bi tawakalubi ba:moe hopo
hapuhapuni kopuwatema:."

Anahu Kehoeno Komo
Ma:t 24.32-35; Luk 21.29-33

28 "La: anahu kehoeno komone ba:moe eta komo hidamo niya:tawahala:.
Gedawoeno huha:te pikuliti uliuli paha da:mogolamemena:, ba:be komote
la: kiya:tulamema:na:ta gogoeno tete ba: na:tatali,
29 ba:bema: ba:moi temeteme komate ikuliholo dulamema, la:
kiya:tawahama:nemata Tawakalubino Naniwino pe tete tatalila, ebe
ba: gigihodo a:pa:gama: pe.
30 Na la:tamo hibi tabo begoemo, ba:moi hiliyonomo komate dopamo
kopikulihoma:na:, galane ba:ma tete tawakaluba:te ba:bo koha:lahama:na:,
31 iyo, ba:moe hopo ba:gala alomo iba:te kowiboma:na:, huiyatiya naeno
tabote a:kawibamene, itana tetelo bitanamene."

Tawakalubino Naniwino Pe Tete Tawakaluba:te Iya:tawahaha:
Ma:t 24.36-44; Luk 17.26-30,34-36

32 "Numa:la:, tawakaluba:te ba:be Ko Hegeloeno tete iya:tawahaha:, Hunu
Haboeno nopopi ba:gala Godokono Gudu iba:te iya:tawahaha:, Nabiwi
Godote ha:kiya iya:tawala.
33 Ba:bema: la: uliholo nemedeniya:la:, mabu ba:be tetete da:pemene la:
iya:tawaha:.
34 Ba:moe komote ba:ma ka:na kitanama:ne, eta ko dubuti eta
muhulu hopolo konemeda:tepama: ebeno genama huiyaha: okopa:tamo
komiya:pama:ne iba:te hidamo kuminama:. Ba:bene ebete iba:tamo oko
hiya:hiya: ikalameholete, gigiho umidawa kogoemema:ne, 'Ama: naeno pe
teta:mo uliholo nemedeniya:.'
35 Ba:bema: la: uliholo nemedeniya:la:, mabu la: iya:tawaha: genama
namutudawoeno pe tete, diyala, da: gapogapo tetelola: o du tetelola:, da:
owaloho hapuamola: o duiduiya tetelola:.
36 Iyo, ebete tiyonomo da:pemene la: lahanalo da: pulametamena:,
37 ba:bema: nale ba:moe tabo la: kapiyatamo kagoeha:, hiliyonomo
tawakaluba:tamo goemo, la: uliholo nemedeniya:la:!"

14

Yu Watowatopa:te Ya:suku Anakapumima: Da:ga:luya:
Ma:t 26.1-5; Luk 22.1-2; Yon 11.45-53

1 Adaguila: Poko* ba:gala Hunamo Mahigaha: Palawa Baa: Poko,* ibino komo tupuimima: netewa hegelate ba nepola:na, ba:ba tetelo Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi, iba:te Ya:suku anakapumima: tabo ba:bo ihatiya:, ba:bene iba:te ebe diya lawema: gabo bohowaditiya:.
2 Iba:te na:ga:luya:, “A Poko tetelo ebe a:kalawa:ma:, mabu tawakaluba:te atamo maubahalete ago alaholohodemena:.”

Betani Habanapi Kamenate Ya:sutamo Hido Nibo Ihi Da:haminamiya:
Ma:t 26.6-13; Yon 12.1-8

3 Ba:bene Ya:suti Betani habalo eta dubu Saimonokono genamalo baa: benutiya:, ba:be dubu dopamo kuitikuita:goenola. Ba:ba tetelo kapiya kamenate pete, hido nibo ihi nakola kalila:mo tabuimi adahete, ebete petokamidate Ya:sukunu watamo ba:bo pehaminamiya:, ba:be ihi ilinoeno mahilo ba: nadala, ebeno huiya konomola.
4 Komo tawakalubi ba:bolo da:pola:nuya:, iba:te maubahalete ibi ha:kiya ibi ipuwalo tabo ba ga:la na:ga:luya:, “Mabu keka: ebete ba:moe hido nibo ihi gigilepalama: da:midi?
5 A ba:moe ihi kolowamima: na:nimiditale kapiya gogoeno oko huiya mani buwatena:, ba:bene ba:bi mani awaepa:tamo dito bikalameholena:.” Ba:bema: iba:te ba:be kamena ba:bo kiyahamiya:.
6 Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La: ebe na:miya:pala:! Badama: ka:kiyahamiutama? Ebete natamo hidonomo komo bododi.
7 La: numa:la:, awaepa:te tete ga:ga:nomolo la:go bemedehonamena:, la:eno ubi tetelo iba:tamo malemale ilina ba:bo nikalamenakuya:la:, huiyatiya na emedena tetelo la:go a:kemedenamo, tete tatalila nale la: komiya:palema:nemata.
8 Ba:bema: hibila, ba:moe kamenate natamo hido komo bododi, eta kuba kitanaha:. Nale hoeha: tetelo ebete naeno ape bobamo ihatema: gabo bihiduimi, iyo, ba:be komo ba emalagidolo ebete naeno apa:mo hido nibo ihi ba:bema: hamina.
9 Na la:tamo hibi tabo begoemo, tawakaluba:te hiya:hiya: hiliyonomo hopamo Godokono Hido Tabo datanakomena:, iba:te ba:moe kamenate dododi ba:be komo emalagidololo ba:nolamagiminakomena:.”

---

* **14:1:** Ba:moe Adaguila: Pokoeno mabu ba: Moseseko tetelo tupuimiya:. Ba:ba tetelo Isipiti Ko Gawadubu Pa:lote Yu tawakalubi hiliyonomo uwatete ibi ebeno huiyaha: okopima: midiliya:, ba:bema: ebete ubihinola ibi dito oelame ibino Ka:inane hopamo. Godote Pa:lokono wato kodakoda komo dumiya:, ba:bema: eta dulu ebete ebeno hoe nopodawa Isipiti hopamo na:poemeniya: hiliyonomo Isipitinapino dopo gugudi kopanakapulamenama:. Ba:bene ba:be dulu hoe nopodawate Yu tawakalubino gugudi adaguila:lenate, huiyatiya Isipitinapino gugudinomo banakapulameniya:. Ba:be hanohano komodo Yu tawakalubi hiliyonomate Isipiti hopone ba:bo ikuliniya:, ba:bema: ba:be komo emalagidoloma: iba:te hiliyonomo gogo ipuwalo Adaguila: Poko bododinakomena:. * **14:1:** Hunamo Mahigaha: Palawa Baa: Poko ba: Yu tawakalubino eta pokola. Adaguila: Poko da:wibomene, eta hegelalo ba:moe eta poko tupuimiti iba:te sa:ba:ni hegela tetelo bododinakomena:. Ba:moe pokoeno ipuwa ba:ma ka:nala. Yu tawakaluba:te Isipiti hopone Godokono heloamo dikuliniya:, ba:be dulu ibino palawa baa: ododilinate hidamo okalehonaheno iba:te gahugahulu ba:bo tolameniya:. Mabu ba:bi baa:te hunamo mahila:halema: tetehenola, ba:bema: ba:be komo emalagidoloma: Yu tawakaluba:te ba:moe poko bododinakomena:.

Yudasiti Ya:suku Lawema: Nopo Da:tamotiya:
Ma:t 26.14-16; Luk 22.3-6

10 Ba:bene Ya:sukunu 12 ta:matapi ipuwalo Keliyotanapi Yudasiti
Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopa:tamo tote, nopo ba:bo
netamotiya: Ya:suku ibino kokotamo kihatema:.
11 Ba:ba tetelo iba:te ba:be komo uliti kalakalahalo tabo ba:bo ihatiya:
ebetamo mani kikamema:, ba:bema: Yudasiti iba:godone tote gabo ba:bo
nohowadiya: Ya:suku ibino kokotamo kihatema:.

Ya:suti Ebe Ta:matapa:go Adaguila: Poko Da:naniya:
Ma:t 26.17-25; Luk 22.7-14,21-23; Yon 13.21-30

12 Yunapino ododi komo ba: ba:ma ka:nala, iba:te hiliyonomo gogolo
Hunamo Mahigaha: Palawa Baa: Poko naha da:tupuiminakui, ba:be dopo
hegelalo Adaguila: Pokoma: iba:te sipi-goegoe hegehege balukulinakuya:.
Ba:be komo ba emalagidolo Ya:suku ta:matapa:te ebetamo na:ga:luya:, "A
tolamete Adaguila: Pokoeno naha ilina kebolo na:ka:nihiduilamema:, ale
ama:go kapimilo konahama:?"
13 Ba:bene ebete ebe ta:matapi netewa ba oelame iba:tamo na:goiya:,
"La: ko habamo na:toala:, ba:bene beya dagahita ba:be dubuti la:go
da:palugamene, la:le ebe ba:bo na:ta:matuya:la:.
14 Ebete kebe genamamo da:nodolomene, la: ba:be genama namutu-
dawatamo ba:ma ka:na na:nega:luya:la:, 'Iya:tulamedawate goe, genama
keka: nale naeno ta:matapa:go Adaguila: Poko baa: kopenama:?'
15 Ba:ba tetelo ebete genama guamo la: komagatalema:na:ta, hunu gena-
malo haba ko bitana, ya:lo a:hiduima:ka. La: ba:bolo aeno naha ilina
na:nihiduilamiya:la:."
16 Ba:bene Ya:suku ta:matapi netewapa:te ko habamo nuluhukuti, Ya:suti
kebe komoma: ka:kiyalamiya:, iba:te ba:bi komo nulamete Adaguila: Poko
ilina ba:bo nihiduilamiya:.
17 Ba:bema: da:duniya: Ya:suti ebeno 12 ta:matapa:go ba:be genamamo
na:pelameniya:.
18 Iba:te ahidinate baa: ba nahana, Ya:suti na:goeniya:, "Na la:tamo hibi
tabo begoemo, la: ipuwalo etate na anakapunamepi kowalubilima:ne na
lawenema:."
19 Ba:ba tetelo iba:te tepo menemenema: ba eda:hana, Ya:sutamo etate
goenakui, etate goenakui, "Nalela:ka:?"
20 Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, "La: 12 ta:matapi ipuwalo baa: kalila:mo
nago kokoto dadutimini, ba:be ba:be lumagila.
21 Iyo, ba: hibila, Tawakalubino Naniwiti hoea:mo ba: na:to, Godokono
Bukalo tabo ba:ma ka:na bitana, huiyatiya kebe lumagiti ebe anaka-
pumipa:tamo dikalamemene, ba:be lumagiti kuba huiya konomo ko-
lawema:ne. Ba:moe ba:be mabuma: ba:be dubu ebeno menokote ebe
alahimiha:ma: eda: ba: wadiyala!"

Ya:suku Emalagidolo Baa: Naha Komoeno Tupuimi Mabu
Ma:t 26.26-30; Luk 22.14-20; 1 Kol 11.23-25

22 Ba:bene iba:te baa: ba nahana, Ya:suti baa: lawenate Godotamo
kalakala tabo goenate ba:bo wakamihoniya:, ba:bema: ebete iba:tamo ba
ikalamena na:goeniya:, "La: nuwata:la:, ba:moe ba: naeno apela."
23 Ba:bene ebete kalili kalawenate Godotamo kalakala tabo goenate
iba:tamo ba ikalamena, ibi hiliyonomate ba:bo nihoniya:.

24 Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, “Godote tawakaluba:go komiloma:
nopo da:tamotiya:, ba:moe naeno hawiti ba:be nopo bekodakoduim-
ina, iyo, ba:moe hawiti komo hiliyonomo tawakalubi owalubilima:
koka:ka:la:ma:ne.
25 Na la:tamo hibi tabo begoemo, na ba:ma tetelo ba:moe gao beya gala
a:kana:mo, huiyatiya Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be habalo na
uli gao beya galane tetelo ba:bo koninima:nemo.”
26 Ba:bene iba:te Godoko adikumino ohale kapiya alapihonate, Olibi
Kehakeha Hunu Hakamo kotolamenama: genamane ba: dito ikuliniya:.

Ya:suti Pitako Da:kiyameniya:, Ama:le Na Iya:tawaha:ma: Kogoema:na:ta
Ma:t 26.31-35; Luk 22.31-34; Yon 13.36-38

27 Ba:ba tetelo Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, “La: hiliyonomate na
komiya:panema:nemata, mabu Godokono Bukalo tabo ba:ma ka:na bi-
tana, ‘Godote sipi-goegoe ulamedawa danakapumimini, ba:ba tetelo sipi-
goegoa:te hiya:hiya: kalahutihoma:na:.’
28 Huiyatiya Godote na hoene gala da:kadipanatenemene, na Ga:lili
hopamo dopamo kotoma:nemo. La:le na ba:bolo kopunamema:nemata.”
29 Ba:bene Pitate Ya:sutamo na:goeniya:, “Ibi hiliyonomate hoe tolemelo
dalahutihomena:, huiyatiya nale ama: a:kamiya:pamata!”
30 Ya:suti ebeno tabo ba huiyana na:goeniya:, “Na ama:tamo hibi tabo
begoemo, ka:lo dulu kakabate netewa teta:mo goehoheno, ama: netewa-
kapiya teta:mo na iya:tawaha:ma: kogoema:na:ta.”
31 Huiyatiya Pitate ibulunomolo gala na:kagoeniya:, “Na ama:go
da:nehoemo, nale ama: iya:tawaha:ma: a:kagaa:mo!” Ba:ba tetelo ibi
hiliyonomate ba: atu tabo bekaga:laniya:.

Ya:suti Getasemanilo Godotamo Da:toetoeniya:
Ma:t 26.36-46; Luk 22.39-46

32 Ba:bene Ya:suku ba:gala ebe ta:matapi iba:te ko habane ikulinate eta
tatali hopamo tolameniya:, ba:be hopoeno mahilo Getasemanila. Ya:suti
ba:bolo iba:tamo na:negoeniya:, “La: ba:malo na:pola:nala:. Na ba:moe
tatalia:mo tomo Godotamo toetoe tabo konolamagima:.”
33 Ba:ba tetelo ebete Pitako, Ya:imesiko, ba:gala Yoneko, ibi baleta toetoe
tabo ga:la baha:mo magataleniya:, ba:bene tepo menemene komo ba:gala
ukui temeteme komo ebetamo konomamo ba:bo pelameniya:.
34 Ba:bema: Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, “Na tepo temeteme konomamo
iya:tawanamo, ba:mako tepo temeteme na anakapuname huiyala. La:le na
mabuma: ba:malo uliholo na:pola:nala:.”
35 Ba:bene ebete nanekela:mo tonate ebeno ape hakamo nihatenate
Godotamo ba:bo netoetoeniya:, gabote da:modobomene ba:ba teteno teme-
temete ebe komiya:pama:.
36 Ebete na:goeniya:, “Iya:, Nabiwi! Hiliyonomo komokomo ododilima:
ama:godolo helo bitana, ba:bema: ama: ba:moe temeteme kalili nagodone
na:lawa:. Huiyatiya naeno ubiha:, ama: ha:kiya amia:no ubila nododa:.”
37 Ba:bene ebete ta:matapa:tamo da:peniya: lahanalo pulamenate Pi-
tatamo na:pegoeniya:, “Saimono, la: badama: ka:lahonama? Mabu keka:
la:le na mabuma: tete nanekelelo uliho modoboha:ma: deda:hanama.”
38 Ba:ba tetelo Ya:suti ibi na:goelameniya:, “Godotamo uliholo
na:toetoehonala:, mabu la:le Saitanakono kuba gabamo emogabuimi
komamo gudidimata. La:eno tepo ipuwalo hido komo ododima: ubila,
huiyatiya la:godolo ododi helo puliyala.”

39 Ba:bene Ya:suti gala katonate, ebete dopamo Godotamo toetoe tabo
keba ka:na ka:nolamaginiya:, ebete ba: atumu kanolamaginiya:,
40 ba:bene ebete ebe ta:matapa:tamo gala da:kapeniya: lahanalo kapula-
meniya:. Ba:ba tetelo ibino baiditi menemenenomoma: eda:halameniya:,
ba:be mabuma: iba:te hilopago ebetamo ga:la tabo nipo ohowadiniya:.
41 Ba:bene ebete gala katonate netewa-kapiya tetelo Godotamo netoe-
toenate da:kapeniya: iba:tamo na:pegoeniya:, "La: hawela amiholo gala
badama: ka:kalahonama? Ba:ba:la, tete ba: a:pe, kubapa:te Tawakalubino
Naniwi ibino kokotamo ba: na:lawa:.
42 Iyo, la: na:pakaminala:, a ba: na:tolamema:. Numa:la:, na anaka-
punamepino kokotamo ihatenedawate ba: na:pe!"

Yu Watowatopa:te Ya:suku Anakapumima: Da:laweniya:
Ma:t 26.47-56; Luk 22.47-53; Yon 18.3-11

43 Ya:suti ba:be tabo ba goena ba:ba tetenomolo Yudasiti peniya:,
Ya:sukunu 12 ta:matapi ipuwalo ebe ba: etala. Ba:bene eba:go dubu hiliy-
onomate ibino alaholoho gili ba:gala kukago da:pelameniya:, ba:bi dubu
ba: Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi, Godokono Tutumu
iya:tulamepi, ba:gala komo koko dubu, iba:te da:poelameniya: ba:bi dubula.
44 Ba: hibila, Yudasiti ibi ya:lo ba:ma ka:na goelameniya:, "Nale
daboetehomo, ba:be ba:be lumagila. La: ebe tiyonomo lawete hidamo
na:magatuya:la:."
45 Ba:bene Yudasiti penate Ya:sutamo tonomo tonate ebe
na:negoemeniya:, "Iya:tulamedawa!" Ba:ba tetenomolo ebete ebe ba
aboetehona,
46 komo dubate Ya:suku ibino kokotamo kodakodanomolo ba:bo
laweniya:.
47 Ba:ba tetelo Ya:suku ta:matapi ipuwalo eta dubuti ebeno alaholo
gili magubutinate, Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Wa-
todawoeno genama okodawa anagaliminate, galo hapu ba:bo mapitami-
dameniya:.
48 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, "Na pilo lumagila:ka:, o na
alaholodawala:ka:? Mabu keka: la:le alaholoho gila:go ba:gala kukago na
lawenema: da:pelamema?
49 Na komo hegelalo Godoko Adikumino Hiya: Genamalo la:go ba
luta tawakalubi diya:tulamenatimo, la:le na ba:bolo kalaweneha:, huiy-
atiya ba:moi komate ba: ikuliha Godokono Buka tabo komate hibima:
keda:hama:."
50 Ba:ba tetelo ebe ta:matapi hiliyonomate ebe miya:panate dito alahuti-
honiya:.
51 Ba:bolo eta uli ape dubuti na:la:nuya:, ebete dopamo hido keyakeya
kalikonomo pulinate Ya:suku ta:matapa:go ba:bamo da:puluhukuniya:,
ba:bema: komo dubate ubila ebe kolawenama:,
52 huiyatiya ebete ebeno kaliko miya:panate kikipuiyanomo atumu dito
kalahula:niya:.

Yunapi Ka:nisolo Dubate Ya:sukunu Komo Danagiya:midameniya:*
Ma:t 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Yon 18.13-14,19-24

---

* **14:52:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Ya:suku tetelo komo Yu tawakalubino watowatopi dubu ba:moe ba:bi Ka:nisolo dubula. Ba:bi watowatopa:te Yu tawakalubino hiya:hiya: komo ba anagilamelelame, kubapa:tamo ibino huiya ba:bo ikalamenakuya:, huiyatiya ba:bi Ka:nisolo dubagodolo helo kitanamiha: lumagi hoea:mo oemema:.

53 Ba:bene iba:te Ya:suku Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawoeno genamamo ba: dito magataniya:. Iba:te ebe ba:be genamamo magatanaheno dopamo Godotamo hawa:goeno ikamehopino komo watowatopi, ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi, ba:gala komo koko dubu, ibi hiliyonomate pelamenate ba:bo pekapiyaniya:.
54 Ba:ba tetelo Pitate Ya:suku muhuludopone ba ta:matana, ebete Hununomo Watodawoeno genama kala ipuwamo na:pa:ganate ebete lawamepa:go koelo ba:bo nigiga:niya:.
55 Ba:bene Hununomo Watodawa ba:gala komo Ka:nisolo dubu hiliyonomate tabo ga:lapi boholeniya:, Ya:sukunu kuba oholemenate ebe kanakapumima:. Huiyatiya iba:te ebeno eta kuba kuminiya:ha:,
56 iyo, hiliyonomo tabo ga:lapa:te ebeno komoma: ha:da ba amihohona, hiya:hiya: tabo da:ga:laniya: ibino tabote huiyatiya kapiyama: keda:haniya:ha:.
57 Ba:bene komopa:te mahila:hanate Ya:sukunu komoma: ha:da ba amihohona, iba:te ba:ma ka:na ga:laniya:,
58 “Ebete tabo da:goiti ale ba:ma ka:na ulitima:, ‘Ba:moe Godokono Genama tawakaluba:te kokotamo detiya:, nale anabulimiti netewakapiya hegelalo eta genama gala kaketema:nemo, ba:bako genama komo tawakaluba:te ete modoboha:.’ ”
59 Huiyatiya dopo ha:da amihopi keba ka:nala:ka:, ba:moi uli tabo ga:lapi ba: ba:ba ka:nala, iba:te ibino tabo ga:la ipuwalo Ya:sukunu komoma: ukui kapiyama: keda:haniya:ha:.
60 Ba:bene Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawate ibi ipuwalo mahiganate Ya:suku nalateda:niya:, “Ama: tabo goeha:ma: badama: kedeona? Ba:moi dubate ama: mabuma: da:ga:lana keba ka:nala:ka:?”
61 Ba:ba tetelo Ya:suti tabo goeheno dito la:nuya:, ba:bema: Hununomo Watodawate ebe gala na:kalateda:niya:, “Godoko tawakaluba:te dadikumina, ama: ba: ebeno Gudu Kelisotela:ka:?”
62 Ya:suti na:huiyaniya:, “Na ba: ba:betela. Ba:bene la:le na Tawakalubino Naniwi aeno Helodawa Godokono tu hapulu lutalo kunamema:nemata, iyo, galane na Hunu Habane hawai ipuwado kopehawakalama:nemo!”
63 Ba:bema: Hununomo Watodawate ba:be tabo ulinate, ebeno konomo mauba komo kohawakaliminama: ebete da:puliniya: ba:be kaliko anagiya:midalenate na:goeniya:, “A ba:moe dubuino kuba kiya:tawahama: eta tabo goedawa a ubihinola!
64 Ebete ha:kiya kubanomo tabo da:goe la: ba: ulihomata, mabu ebete na:goe, ‘Na ba:gala Godoko, a ba: kapiyala!’ Ba:bema: ebeno komoma: la:eno ubi keba ka:nala:ka:?”
Ba:bene ibi hiliyonomate Ya:sukunu komo ba anagiya:midamena ebe anakapumima: ba:bo ga:laniya:.
65 Ba:ba tetelo komo iba:te Ya:sutamo kowe mehoholenate, ebeno holoholo mula:menate ba anagalimihona na:ga:laniya:, “Ama: Godokono ukui hawakalimidawama: hibilo deda:na, ama: na:gaa: puya:te kanagalimihotana!” ba:bene lawamepi dubate ebe lawenate kokotamo ba:bo anagalimihoniya:.

Pitate Ya:suku Iya:tawaha:ma: Da:goeniya:
Ma:t 26.69-75; Luk 22.56-62; Yon 18.15-18,25-27

66-67 Ba:ba tetelo Pitate ba:be genamoeno kala ipuwalo ebeno apete kotanotanonama: koelo lutiya:. Ba:bene Hununomo Watodawoeno oko

bohelete penate, Pitako hidamo pumihonate ebe naːpikiyameniyaː, “Amaː
baː atumu baːmoe Nasaletenapi Yaːsukubaː pataːnamaːta!”
68 Huiyatiya Pitate naːgoeniyaː, “Ao, na baːbe dubu iyaːtawahaː. Amaːle
daːgoena baːbe tabo na kemalagidolonahaː.” Baːbene ebete kala imi
gigihamo daːtoniyaː, baːba tetelo kakabate naːgoehoniyaː.
69 Baːbene oko bohelete ebe uminate, baːbolo daːpolaːnuyaː baːbi
tawakalubi gala naːkakiyalameniyaː, “Baːmoe baː Yaːsukunu eta lumagila!”
70 huiyatiya Pitate baː atu iyaːtawahaː tabo bekagoeniyaː.
Baːbene baːbolo daːpolaːnuyaː, ibaːte tete nanekelelo polaːnatepanate
Pitako gala naːkakiyameniyaː, “Hibila! Amaː baː Yaːsukunu eta lumagilata,
mabu amaː Gaːlili hoponapilata.”
71 Huiyatiya Pitate naːgoeniyaː, “Godokono dopo hapulu utiti naːgoemo,
nale hibi tabo goeheno ebete na kanagalinamemaːne! Laːle kebe lumagimaː
daːgaːlanama, na ebe iyaːtawahaː!”
72 Baːbene baːba tetenomolo kakabate goeho netewa tetemaː
dedaːmeniyaː, Yaːsuti ebetamo dopamo kebe tabo kaːgoeniyaː, Pitate
baːbe tabo baːbo emalagidoloniyaː, “Kakabate netewa tetaːmo goehoheno,
amaːle netewa-kapiya tetaːmo na iyaːtawahaːmaː kogoemaːnaːta.” Baːbene
Pitate ibulunomo baːbo ihiniyaː.

15

Yunapino Watowatopaːte Yaːsuku Paeletetamo Daːmagatuyaː*
Maːt 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Yon 18.28-38

1 Duiduiyanomolo Godotamo hawaːgoeno ikamehopino watowatopi,
baːgala Godokono Tutumu iyaːtulamepi, baːgala komo koko dubu, baːmoi
Kaːnisolo tawakalubi hiliyonomate nopo betamotiyaː. Baːbemaː ibaːte
Yaːsuku halaːmo matuhumihote Paeletetamo daːmagatuyaː,
2 Paeletete ebe nalatediyaː, “Amaː Yu tawakalubino Ko Gawadubulaːkaː?”
Yaːsuti ebetamo naːhuiyuyaː, “Amaːle baː aːgaaːta.”
3 Baːba tetelo Godotamo hawaːgoeno ikamehopino watowatopaːte
Yaːsukunu komomaː naːgaːlutiyaː ebete hiyaːhiyaː kuba bododilinami,
4 baːbene Paeletete ebe gala naːkalatediyaː, “Amaː ibino tabo
baːkaːhuiyomenaː? Ibaːte naːgaːlita amaː hiliyonomo koko kuba
ododilidawalata!”
5 Huiyatiya Yaːsuti eta tabo kagoiyaːhaː, baːbemaː Paeletete koamo
hanohanuyaː.

Paeletete Yaːsuku Hoeaːmo Doemiyaː
Maːt 27.15-26; Luk 23.13-25; Yon 19.1-16

6 Baːba tete tawakalubino ododi komo baːma kaːnala, hiliyonomo gogo
ipuwalo Yunapino Adaguilaː Poko tetelo ibaːte du genamalo kapiya lumagi
mahilamo daːkaːminakui, Paeletete baːbe lumagi ebeno kuba huiyane dito
oemenakui.
7 Baːba tetelo kapiya dubu ebeno mahilo Balabasitila, ebete du genama
gulu nemedenami, ebeno komo baːma kaːnala. Dopamo komo dubate
Loma gabomanaːgo alaholohopimaː ba edaːha, ibaːte komo tawakalubi
baːbo anakapulamiyaː, baːbe mabumaː Loma gabomani watowatopaːte ibi
Balabasiko bana uwatete du genamamo dito miyaːtiyaː.

---

* **15::** Yaːsuku tetelo Loma tawakalubaːte Paeleteko bepoemiyaː Yunapino Yudiya hopamo, ebete ibino kapela Ko Gawadubumaː kopedaːnamaː, baːbene baːbe hopolo Paeleteko kapiyagodolo helo nitanami lumagi hoeaːmo oememaː.

8 Ba:bema: Ya:suti Paeletekono holoholo hapulu ba la:na tawakalubi
hiliyonomate ebetamo pelamete na:pega:lamiya:, ebete poko tetelo dopamo
keba ka:na kododinakui ba:ba ka:na gala kakododima:.
9 Ba:bene Paeletete iba:tamo na:goiya:, “La: ubila:ka: nale la: Yu tawakalu-
bino Ko Gawadubu dito oeme?”
10 Ebete ba:moe tabo begoiya: mabu ebete iya:tawuya:, Yunapi hiliyono-
mate Ya:sutamo na:kalakalahutiya:, huiyatiya ibino watowatopa:te ba:be
mabuma: maubahate ebe ba: dito magahiya:, iyo, iba:godolo hibi komo
puliyala, kitanuya:ha:.
11 Huiyatiya ba:ba tetelo Godotamo hawa:goeno ikamehopino wa-
towatopa:te komo hiliyonomo tawakaluba:tamo helo bikalamiya: iba:te
Paeleteko koga:lamema:, ebete Balabasiko du genamane dito oemete huiy-
atiya Ya:sutamo kuba huiya kikamema:.
12 Ba:bene Paeletete iba:tamo gala na:kagoiya:, “Ba:moe dubu la:le
Yu tawakalubino Ko Gawadubuma: da:ga:lanama, nale ebe keba ka:na
na:kamitimo?”
13 Iba:te ga:ga:lo na:ga:luya:, “Keha pihigamo pihomotete, ikoko
nalukulima:!”
14 Ba:bene Paeletete na:goiya:, “Bada mabuma:? Ebete bada kuba
kododi?”
Huiyatiya iba:te konomamo ga:ga:lo gala na:kaga:luya:, “Keha pihigamo
ebe na:pihomota:!”
15 Ba:bema: Paeletete ba:bi tawakalubi kokalakaluilamema: ubi ba ihate,
ebete Balabasiko du genamane ba: dito oemiya:, huiyatiya ebete ebeno
alaholohopi na:goelamiya: iba:te Ya:suku giya:pa:pa:mo ka:na:miga:tima:.
Ba:bene ba:be komo da:wibuya: ebete Ya:suku iba:tamo dito ikalamiya:,
iba:te ebe keha pihigamo pihomotete ikoko kalukulimima:.

Alaholohopi Dubate Ya:suku Da:walititiya:
Ma:t 27.27-31; Yon 19.2-3

16 Ba:ba tetelo alaholohopi dubate Ya:suku na:magatuya: Loma gabo-
manino ko genama guamo, ba:be genamoeno mahilo ba: Pelatoliyamala,
ba:bene iba:te ibino alaholohopino kapiyuimi dubu hiliyonomo ka:lamiti
iba:go ba:bo nekapiyuya:.
17 Iba:te Ya:suku ba waliti huiya konomo hawihawi kaliko ebetamo ba:bo
pulimiya:, ba:gala iba:te olagoeno tupina nelawete anagogobeya:midahalo
a:dete ebeno watamo dito pulimiya:.
18 Ba:bene iba:te ebe iya:da:telo na:ga:luya:, “A:iye! Yu tawakalubino Ko
Gawadubu, ama: nolata!”
19 ba:gala iba:te ebe kukamo watolo anagalimihote ebetamo kowe
mehoholete, iba:te ebe ba waliti ibino pupamo ahiditi ebetamo ba:bo
papamila:huya:.
20 Iba:te ebe waliti da:wibuya:, hawihawi kaliko ebeno apene pekanamete
ebeno kalikonomo gala dito kapulimiya:, ba:bene iba:te ebe na:magatuya:
keha pihigamo ebe konepihomotema:.

Alaholohopa:te Ya:suku Keha Pihigamo Da:pihomotiya:
Ma:t 27.32-44; Luk 23.26-43; Yon 19.17-27

21 Ba:ba tetelo eta dubu Saimonoko ebe ba: Sailiniya habanapila, ebe
ba: A:lesandako ba:gala Lupasiko ibino nabiwila, ebete gobogobone ko
habamo ba:moe gabodo ba pita, alaholohopa:te ebe duhimiti ba:bo lawiya:
Ya:sukunu keha pihiga kagatamema:.

22 Ba:bene iba:te Ya:suku na:magatuya: Gologota hakamo, ba:be hakoeno
mahilo ipuwa ba: ‘Wato Gohala.’
23 Ba:bolo iba:te helo gao beya ba:gala temeteme uliha: kaka mulamula
kapiyuilamete ebetamo dikamiya: Ya:suti kaniya:ha:.
24-25 Ba:bene hegelate nanekela:mo da:podolatepuya: 9 koloko tetelo, ala-
holohopa:te Ya:suku kehamo pihomotete ikoko ba:bo alukulimiya:, ba:gala
iba:te nakola hegehege iya:hekeholo iya:da:mi komo ba ododi ebeno kaliko
hiya:hiya: uwatemete ba:bo alabahamiya:.
26 Ba:ba tetelo iba:te Ya:sukunu hoe mabu hawakalimima: tabo hu-
namo ba:ma ka:na miya:tiya:, “Ba:moe dubu ba: Yu tawakalubino Ko
Gawadubula,”
27 ba:gala iba:te pilo dubu netewa Ya:sukuba: hiya:hiya: kehamo
a:kapihomolateliya:, eta tu hapuamo, eta pele hapuamo.
28 Ba:be komote ba: ba:ma ka:na uluhukuya:, Godote ebeno Bukamo
dopamo da:miya:tiya: ba:be tabote hibima: keda:ma:, iyo, ebeno Bukalo
tabote ba:ma ka:na itana, “Iba:te ebe kubapa:go kapiyama: midiya:.”*
29 Ba:bene puya:te ba:be gabodo da:petolamitiya: iba:te Ya:suku
idudupu timilo niya:da:titiya:, iyo, iba:te ibino wato wagegelatelelo
na:ga:lutiya:, “A:iye! Ama: Godokono Genama anabulimiti, netewa-kapiya
hegelalo gala etema: da:goi, ama: ba:be lumagilata!
30 Wadiyala ama: ha:kiya amia:no ka:ka: mula:te keha pihiga hununi
hopamo na:pihitiga!”
31 Ba:ba tetelo Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopa:te
Godokono Tutumu iya:tulamepa:go Ya:suku atumu na:ka-iya:da:titiya:,
ba:ma ka:na etate etatamo goenakui, etate etatamo goenakui, ba:ba
ka:na ewagelitiya:, “Ya:suti komo tawakalubino olalati komo bem-
ula:lelamenakui, huiyatiya ebe ha:kiya ebeno ka:ka: mula: wadiyaha:!
32 Ebete Godokono Oemedawa ba:gala Isalaela tawakalubino hibi
Ko Gawadubuma: deda:na, wadiyala ebete keha pihiga hununi
hopamo na:pihitigana, iyo, ale ba:be komo umiti ebe hibima: ba:bo
komidima:nema:!”
Ba:ba tetelo eba:go da:pihomolateliya:, ba:bi dubu netewapa:te atumu
Ya:suku idudupu timilo kuba tabo bekaga:lutiya:.

Ya:suti Da:hoeniya:
Ma:t 27.45-56; Luk 23.44-49; Yon 19.28-30

33 Ba:bene hegelate tuli teta:mo dutiya: hopo konomote ba:bo duya:. Ba:ba
tetelo du komote hegeloeno alo ba mula:, hegelate a:hiwate nanekela:mo
a:nihitigatepaniya:, hegela tuli tetene tupuimiti 3 koloko teta:mo.
34 Ba:bene Ya:suti Yu tawakalubino tabamo ibulunomamo na:goeniya:,
“Elai, Elai, lama sabakatani?” ba:moe taboeno ipuwa ba:ma ka:na itana,
“Naeno Godo, naeno Godo, na ama:le badama: ka:miya:pana:wa?”
35 Komo ba:bolo da:pola:nuya: iba:te ebeno tabo ulinate na:ga:laniya:,
“Numa:la:, ebe Elayako beka:mina!”
36 Ba:bene kapiya dubu nipuliganate, humago kaka gao beyamo nadutinate
pudamo negalapata:midanate Ya:sutamo ba nikamena na:goeniya:,
“Hiya:, a kumitotiya:! Elayate ebe pelawete hopamo da:padipotemene!”
37 Ba:ba tetelo Ya:suti ibulunomo goewatanate hoenomo ba:bo hoeniya:.

* **15:28:** Mak 15.28 komoeno tabo Makate bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

38 Ba:bene Godoko Adikumino Hiya: Genamoeno kaliko ubiliti tulituliya
bolagale hununi tupuiminate hopamo ba:bo pihitiganiya:.
39 Ba:gala Ya:sukunu holoholo hapulu da:la:nuya:, ba:be alaholo-
hopino gawadubuti Ya:suti keba ka:na ka:hoeniya: ba:be komo uminate
na:goeniya:, “Hibila, ba:moe dubu ba: Godokono Gudula!”
40-41 Ba:ba tetelo komo kamenakamenate Ya:suku umima: muhuluni
putitataniya:, ibi ba: puya:te eba:go Yelusalemamo da:pelamiya: ba:bi kame-
nakamenala, ba:gala ibi ipuwalo Salomiko, ba:gala Magadalanapi Ma:liko,
ba:gala eta Ma:li ebeno gugudi netewa Yausesiko ba:gala Deha:potodawa
Ya:imesiko, ba:moi ba:te pola:nuya:. Ba: hibila, Ya:suti Ga:lili hopolo
da:pata:nami ba:moi netewa-kapiya kamenakamenate ebe hidonomamo
owalubinama:.

A:limitiya Habanapi Yausepete Ya:sukunu Ape Nakola Bobo Ipuwamo Dihateniya:
Ma:t 27.57-61; Luk 23.50-56; Yon 19.38-42

42-43 Gapogapo tetelo A:limitiya habanapi Yausepete na:peniya:, ebe
Yunapi Ka:nisolo ipuwalo eta tuputupu lumagima: eda:nami, iyo, ebete
Godokono Ko Gawadubuma: eda: tete belatiminami. Ba:bene ebete
ba:ma ka:na pemalagidoloniya:, ba:be hegela ba: Yu tawakalubino okoha:
hegeloeno ilina hiduilame tetela mabu dumutu ba: talona hegelala,
ba:bema: ebete tonate Paeleteko toleheno na:nikiyameniya: Ya:sukunu ape
lawenama:.
44 Paeletete ba:be tabo ulinate koamo la:wa:nate ukuilo na:goeniya:,
“Ya:suku ya:lo a:ka:haa:ka?” ba:bema: ebete alaholohopino gawadubu
ebetamo ka:minate Ya:sukunu hibi hoe komoma: ebe ba:bo alateda:niya:.
45 Ba:bene Paeletete alaholohodawa gawadubugodone Ya:sukunu hoe
tete ulinate Yausepetamo modobo tabo ba:bo goeniya: ebete Ya:sukunu ape
lawenama:.
46 Ba:bene Yausepete hidonomo keyakeya kaliko mana:mo lawenate
Ya:sukunu ape hopamo padipotenate, hido kalikamo a:wa:tinate nakola
bobo ipuwamo ba:bo nihateniya:, ba:be bobo tawakaluba:te iya:ha:midale
nakola haka ba aligi ya:lo ba:bo ododiya:. Ba:ba tetelo Yausepete ko nakola
emokamidanate bobo gigiho ba:bo netakuminiya:,
47 ba:bene Magadalanapi Ma:liko ba:gala Yausesikono menoko Ma:liko,
Yausepete Ya:sukunu ape dihateniya: iba:te ba:be bobo haba uminiya:.

16

Ya:suti Hoene Gala Da:kamahiguya:
Ma:t 28.1-8; Luk 24.1-12; Yon 20.1-10

1 Ba:bene Yu tawakalubino okoha: talona hegela tete da:wibuya:, Ma-
gadalanapi Ma:liko, Ya:imesikono menoko Ma:liko, ba:gala Salomiko,
iba:te tolamenate hido nibo ilina mana:mo na:nuwatehoniya: eta hegelalo
Ya:sukunu apa:mo kopabutilamelemema:.
2 Ba:bene Sande hegela duiduiyanomolo hegela ba owalohuta, iba:te
nakola bobo habamo da:tolamitiya:
3-4 na:nega:luya:, “Bobo gigiholo ditana ba:be ko nakola tama:mo pote
na:ka:nemokamidaa:memene?” Iba:te ba:ma ka:na ga:lutiya: mabu ba:be
nakola menemenenomola, huiyatiya iba:te hidamo ba gahilamehole ba:be
ko nakola tama:mo ya:lo emokamida ba itana ba:bo umiya:.
5 Ba:bene iba:te nakola bobo ipuwamo nogomote, uli ape dubu
ga:ga: keyakeya kaliko puliti tu hapulu da:lutiya: numiti konomamo ne-
hanohanohutiya:.

6 Ebete iba:tamo na:goiya:, “La: akahanohanohala:! Nasaletenapi Ya:suku
tawakaluba:te ebe keha pihigamo da:pihomoti, la:le ebe bohowaditamata.
Ebe malo puliyala, ebe a:mahigaka! Iba:te ditidi gapogapolo ebe dihateni
ba:be haba la: numa:la:.
7 Ba:bema: la: tolamete Pitako ba:gala komo ebe ta:matapi
na:nikiyalama:la:, ‘Ya:suti Ga:lili hopamo dopamo kotoma:ne. La: tolamete
ebe ba:bo konumima:nemata, ebete la: dopamo keba ka:na ka:kiyalamiti
ba:ba ka:na.’ ”
8 Ba:bene iba:te hanohanoholo lililahala:go nakola bobo ipuwane pikuliti
ba: dito pipulila:huya:, huiyatiya iba:te eta lumagi kanikiyamiya:ha: mabu
iba:te koamo toletolehutiya:.

*Ya:suti Magadalanapi Ma:litamo Duluhukuya:**
Ma:t 28.9-10; Yon 20.11-18

9 Ba:be Sande hegela duiduiyanomolo Ya:suti hoe ipuwane mahigate Ma-
gadalanapi Ma:litamo dopamo nuluhukuya:, ba:be kamenagodone Ya:suti
dopamo sa:ba:ni kuba gobogobo boelamiya:.
10 Ba:bema: Ma:liti tote, puya:te dopamo Ya:sukuba:
da:wapata:lamenama: ba:bi tawakaluba:te ba ihimita ibi ba:bo
nikiyalamiya:,
11 huiyatiya iba:te Ya:sukunu ka:ka:mo mahiga komo ba:gala Ma:liti ebe
dumiya:, iba:te ba:be tabo uliti hibima: kamidiya:ha:.

Ya:suti Netewa Ta:matapa:tamo Duluhukuya:
Luk 24.13-35

12 Galane Ya:sukunu ta:matapi netewapa:te Yelusalema ko habane ba
tuta, Ya:sukunu apete hiya:ma: eda:mete ebete iba:tamo ba:bo nuluhukuya:.
13 Ba:bene ibi netewapa:te gala na:katuya: komo ta:matapi
konikiyalamema:, huiyatiya iba:te ba:be tabo uliti hibima: kamidiya:ha:.

Ya:suti Ebeno 11 Ta:matapa:tamo Duluhukuya:
Ma:t 28.16-20; Luk 24.36-49; Yon 20.19-23; Oel 1.6-8; 1 Kol 15.5

14 Galane Ya:sukunu 11 ta:matapa:te ahiditi baa: ba nahuta Ya:suti
iba:tamo ba:bo nuluhukuya:, ba:bema: ebete ibi koamo kiyahalamiya:
mabu iba:te ibino tepo ipuwalo kodakodahibima: ba eda:ha hibima:
kamidiya:ha:, iyo, komopa:te ebeno ka:ka: komo umiti ibi da:pikiyalamiya:,
iba:te ibino tabo uliti ebeno hoe ipuwane mahiga komo iba:te hibima:
kamidiya:ha:.
15 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La: hopo konomamo
tolamete Godokono Hido Tabo hiliyonomo hiya:hiya: tawakaluba:tamo
na:nolamagiminakuya:la:.
16 Kebe lumagiti hibima: mididi ba:bene beyamo aduti komo
da:lawemene, Godote ebeno ka:ka: komula:mema:ne, huiyatiya kebe
lumagiti hibima: midihino Godote ba:be lumagino komo anagiya:midamete
ebetamo kuba huiya hibilo kikamema:ne.
17 Ba: hibila, Godokono helo hawakalimima: hanohano komate hi-
bima: midipa:godolo kopola:nama:na:. Iyo, iba:te naeno mahilamo
tawakaluba:godone kuba gobogobo boelamenakomena: ba:gala iba:te
Hunu Haboeno nopopino hiya:hiya: tabamo bolamagiminakomena:.
18 Ba:bene iba:te kalu kokotamo duwateholenakomena: ba:gala iba:te
hoe beya da:nihonakomena:, ba:bi komate ibi a:kakubahilamenakamena:,

* **16:8:** Mak 16.9-20 komoeno tabo Makate bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

ba:gala iba:te temetema:gopa:tamo ibino kokoto demowatilamenakomena:,
ba:ba tetelo ba:bi temetema:gopa:te ba:hidohidohonakomena:.”

Godote Ya:suku Hunu Habamo Dadipatiya:
Luk 24.50-53; Oel 1.9-11

19 Ba:bene Kodawa Ya:suti iba:tamo tabo olamagi da:wibuya:, Godote
ebe pelawete Hunu Habamo ba:bo adipatiya:, ba:bolo ebete Godokono tu
hapuamo ba: dito nemediya:.
20 Ba:bene ta:matapa:te tolamete hiliyonomo hiya:hiya: hopolo Godokono
tabo ba nolamagimi, Kodawa Ya:suti iba:go kapimilo Godokono oko
na:nowatinami, iyo, ba:ba tetelo ebete Godokono helo hawakalimino
hanohano komokomo ipuwado ba:be Hido Tabo na:neheluiminami.

YA:SUKUNU HIDO TABO LUKUTI MIYA:TIYA:

Lukukunu Buka Ododi Komoeno Mabu

1-2 Naeno hido lumagi Tiyopolasi, nolata.* A ipuwalo kebe komokomate
ya:lo dikulihuya:, puya:te tupuimi mabuni ibino baidinomamo ba:bi komo
dulameholiya:, komo iba:te Godokono Hido Tabo ba olamagimi ba:bi atu
komokomo a ba:gala komo tawakalubi hiliyonomo ba:bo kiyahaa:miya:.
Ba: hibila, ba:ba tetene tupuimiti komopi hiliyonomate ba:bi komokomo
pepamo hibinomolo miya:tehoma: newagelenama:, huiyatiya ibi ipuwalo
etate oko hidamo kupuliya:ha:.
3 Ba:bema: naeno kodawa, nale ba:moi hiliyonomo komokomo ibino
tupuilame mabuni hidonomamo ba emalagidolenape, naeno tepo ipu-
woeno ukuilo ubi ba:bo ihatimo ama:tamo buka ododiti ba:moi komokomo
kotuputupuilamema:,
4 iyo, komopa:te ama: diya:tumihui, ama:le ba:bi hiliyonomo komokomo
hibinomolo kiya:tawahama:, nale ba:moe komo ba:bema: ododimo.

Godokono Nopodawate Yonekono Hawakala Komo Sekalayatamo Dola-magiya:

5 Ba:ba tetelo Heloditi Yudiya hopoeno Ko Gawadubuma: ba eda:na,
eta dubu ebeno mahilo Sekalayatela, ebete Abayakono kapiyuimidawama:
eda:nami, ebe ba: Godotamo hawa:goeno ikamehodawa etala. Ebeno ka-
menoeno mahilo Elisabetitila, ba:be kamenoeno nabiwi atumu Godotamo
hawa:goeno ikamehodawala.
6 Ba:bene ibi netewapino emede komote Godokono holoholo hapulu
tuputupunomoma: ba eda:na, iba:te ebeno hiliyonomo tutumu tabamo
hibinomolo papamila:nama:.
7 Huiyatiya ibi niliya, iba:godolo gudu puliyanomola mabu Elisabetiko
hogoha: kamenama: eda:nami, iyo, Sekalayako ba:gala Elisabetiko iba:te
kadele kabelenomoma: ba eda:ha gudu umi wadiyaha:.
8 Ba:bene eta manomelo Sekalayakono gu tawakalubino tetete
uluhukuya:, iba:te Godoko Adikumino Hiya: Genamalo hiya:hiya: oko
kopowatihoma:. Ba:bema: eta hegelalo Sekalayate ba:bolo oko nowatitiya:,
9 mabu ba:be hegelalo ebeno tawakaluba:te Godokono ubi komamo
papamila:halo ebe belawiya:, ebete Godoko Adikumino Genama guamo
na:pa:gate, ba:bolo ebete hido nibo puhulu ilina patapata hunamo ba
nehaminahale Godotamo konikamehoma:.
10 Ba:bene ba:bi ilinate koelo ba wamotita tawakalubi hiliyonomate
Godoko Adikumino Genama tamelo ibino toetoe tabo Godotamo ba:bo
nolamagimitiya:.
11 Ba:ba tetelo Godokono nopodawate hido nibo puhulu ilina wamoteno
patapata tu hapudu ba pehawakala Sekalayako kapiyatamo ba:bo pu-
luhukuya:,
12 ba:bene ebete ebe umiti ukui bilibilinomoma: eda:lo konomamo tole-
toliya:.

---

* **1:1-2:** Tiyopolasi mahiloeno ipuwa nitana ‘Godokono Mabulubila,’ ba:bema: buka ka:lamiholedawa, ama: Godokono mabulubima: deda:na, wadiyala ba:moe bukoeno tabote ama:tamo atumu na:kapena.

13 Huiyatiya nopodawate ebetamo naːgoiyaː, “Sekalaya, amaː akatoletolaːlaː. Godote amiaːno toetoe tabo uli, baːbemaː amiaːno kamena Elisabetiti dubu gudu kalahimimaːne. Amaː ebeno mahilo Yonemaː naːkaːmiyaː.
14 Baː hibila, ebete daːhawakalamene amaː konomamo baːbo kokalakalamaːnaːta, baːgala tawakalubi hiliyonomate baːbe mabumaː atumu konomamo kakakalakalahamaːnaː.
15 Ebete menokoeno tepolo ba emedena Godokono Gobogobote ebe yaːlo kotabuimimaːne, baːbemaː Godokono dopo hapulu ebete kodawamaː kedaːmaːne, baːgala ebete helo gao beya aːkaninakamene.
16 “Baː hibila, ebete hiliyonomo Isalaela tawakalubi ibino Kodawa Godotamo gala kakamagahelemaːne,
17 iyo, ebete aeno Kodawa dopamete kotomaːne baːgala Hido-talona Gobogobote ebe hunamo ba emede ebete helonomomaː kedaːmaːne, Godokono ukui hawakalimidawa Elayako keba kaːnalaːkaː baːba kaːna. Baːbemaː ebete nabi baːgala gugudi kapiyamaː gala kakamidilimaːne, iyo, ebete Godokono tabo ulihohaːpino ukui hiyaːmaː midililamete kotuputupuilamelelamemaːne, baːgala ebete Kodawoeno tawakalubi kohiduilamemaːne ebeno pe komomaː.”
18 Sekalayate Godokono nopodawatamo naːgoiyaː, “Na baːmoe komo hibinomolo keba kaːna naːkiyaːtawamo, mabu na kadelenomola baːgala naeno kamena kabelenomola?”
19 Baːbene Godokono nopodawate naːhuiyuyaː, “Na baː Gaːibiliyolotela, Godokono holoholo hapulu laːnanakomo, iyo, na ebete poename baːmoe hido tabo amaː kopikiyamemaː.
20 Naeno tabote hibinomomaː kedaːmaːne, huiyatiya amaːle baːbe tabo hibimaː kamidihaː, baːbemaː baːma tetene tupuimiti baːbe hibi komote puluhuku tetaːmo amaː tabo olamagihaːmaː kedaːmaːnaːta.”
21 Baːba tetelo hiliyonomo tawakalubaːte Sekalayakono puluhuku komo ba latimita ibaːte naːgaːlitiyaː, “Tete gaːgaːnomolo ebete Godoko Adikumino Genamalo badamaː kaːluta?”
22 Baːbene ebete Godoko Adikumino Hiyaː Genamane daːpuluhukuyaː tawakalubaːtamo tabo olamagimaː kapemodobuyaːhaː. Huiyatiya ebete ibaːtamo kokotamo daːpolamagiyaː, baːbe komodo ibaːte baːma kaːna iyaːtawahuyaː, ebete Godokono Genamalo ba luta, Godokono nopodawate ebetamo duluhuku ebeno baidi hiyaːmaː baːbo edaːhame.
23 Baːbene Sekalayakono oko tetete Godoko Adikumino Genamalo daːwibuyaː, ebete ebeno habamo baːbo tuyaː.
24 Baːbene komo hegela daːpetohuyaː ebeno kamena Elisabetiti lamitumaː dediyaː, ebete baːba tetene tupuimiti paibo manome ipuwalo ebeno genamanomolo emediyaː.
25 Baːba tetelo ebete ebeno tepo ipuwalo tabo baːma kaːna goiyaː, “Kaːlo kuititi hegela tetenomolo Godote na aːmalemalenateni, iyo, ebete gudu natamo ba ikaname naeno hilopo komo gobogobamo ihatenami.”

Godokono Nopodawate Yaːsukunu Hawakala Komo Maːlitamo Dolamagiyaː

26 Baːbene Elisabetiti lamitumaː edaːte, sikisi manome daːpetohuyaː Godote ebeno nopodawa Gaːibiliyoloko Gaːlili hopoeno Nasalete habamo baːbo poemiyaː.
27 Ebete bohele Maːlitamo Godokono nopo badahiyaː, baːbe bohele dopamo Yausepetamo aːgaluimiyaː, baːmoe dubu Yausepeko baː Ko Gawadubu Daːibidikono eyono gudu etala.

28 Ba:bene nopodawate Ma:liko na:pegoemiya:, “Ama: nolata, Kodawa
Godote ama: malemalelo a:lawia:ta! Ebete ama:go bemedena!”
29 Ba:bema: Ma:liti ba:be tabo duliya: ukui bilibilinomoma: eda:lo ebeno
tepo ipuwalo na:goiya:, “Moe komo badala:ka:?”
30 Nopodawate ebetamo na:goiya:, “Ma:li, ama: akatoletola:la:, mabu
Godote ama: ba:ma ka:na a:malemaleta:ta,
31 ama:le lamituma: eda:te dubu gudu kalahimima:na:ta, ba:bene ama:
ebeno mahilo Ya:suma: na:ka:miya:.
32 Ebete konomoma: keda:ma:ne, tawakaluba:te ebe Hununomo
Godokono Guduma: ba:ka:minakomena:, iyo, Godote ebe Ko Gawadubuma:
komidima:ne, ebeno iniwa Da:ibidiko keba ka:na kemedenami ba:ba ka:na.
33 Ba:bema: hibila, Ya:ikobokono eyoni gugudi ipuwalo ebete eme-
dena emedena tetelo Ko Gawadubuma: beda:namene, iyo, ebeno Ko
Gawadubuma: eda: komote a:kawibonamene.”
34 Ma:liti huiyatiya nopodawatamo na:goiya:, “Na bohelenomola ba:gala
na awihinola. Ba:moe komote natamo keba ka:na na:kuluhukumini?”
35 Nopodawate ebetamo na:huiyuya:, “Hido-talona Gobogobote
ama:tamo kopema:ne, ba:gala Godokono helote ama: hunamo
kemedema:ne, ba:bema: ama:le dalahimimina: ba:be talona gudu
tawakaluba:te Godokono Guduma: ba:ka:minakomena:.
36 Ama: amia:no menokoeno naniko Elisabetikono komo nemalagidola.
Dopamo tawakaluba:te na:ga:lanakuya: ebe hogoha: kamenala, huiyatiya
ebete kabele tetelo lamituma: eda:te sikisi manome ba: a:wibui.
37 Ba: hibila, hiliyonomo komokomo ododilima: Godogodolo helo bitana,
eta ododiha: komote ebegodolo kitanaha:.”
38 Ba:bema: Ma:liti na:goiya:, “Na Kodawa Godokono huiyaha: oko bo-
helela. Wadiyala ama:le da:gaa:, ba:be komote nuluhukamene,” ba:bene
Godokono nopodawate ebegodone ba: dito tuya:.

Ma:liti Elisabetiko Umima: Da:tuya:

39 Ba:ba tetelo Ma:liti tiyonomo mahigate Yudiya hopoeno hunuhunu
hakamo tote eta muhulu habamo dito nuluhukuya:.
40 Ba:bene ebete Sekalayakono genamamo nodolote Elisabetiko ba
na:pa:watameho ebetamo nolata tabo ba:bo nolamagiya:.
41 Ba:bema: Elisabetiti Ma:likono nolata tabo duliya:, ba:ba tetenomolo
ebeno tepo ipuwalo guduti ko kalakala lawete ba:bo midiwihuya:. Ba:bene
Godokono Gobogobote Elisabetikono tepo ipuwa da:tabuimiya:,
42 ebete tabo hunamo adipatelo Ma:litamo na:goiya:, “Hiliyonomo kame-
nakamena ipuwalo Godote ama: hunamo adipatelo hidonomamo bowalu-
binamena:ta, ba:gala ama:le dalahimimina: Godote ba:be Kodawa atumu
emedena tetelo bowalubinamene.
43 Naeno Kodawoeno menoko, ama:le na unamema: da:pa: kalakala
konomola, huiyatiya ba:moe hidonomo komote na kuba lumagitamo
badama: kuluhuku?
44 Ba: hibila, nale amia:no tabo dulimo, ba:ba tetelo naeno tepo ipuwalo
guduti ko kalakala lawete ba:bo midiwiho,
45 ba:bema: ama:tamo kalakala bada konomola:ka:, mabu ama:le Godoko
hibima: a:midia:ta ebeno tabote ama: ipuwado hibinomoma: keda:ma:ne!”

Ma:liti Godoko Dadikumiya:

46 Ba:bene Ma:liti na:goiya:,

“Naeno emalagidolote Godoko nawagaminuta,

47 iyo, naeno tepo ipuwate
naeno Ka:ka: Mula:dawa Godotamo na:kalakaluta,
48 mabu ebete na emalagidolonelo
kalakala komo ododi
na ebeno deha:poto huiyaha: oko boheletamo!
Ba:bema: ba:ma tetene tupuimiti emedena emedena tetelo
tawakalubi hiliyonomate
na kalakala lumagima: ba:ka:naminakomena:,
49 mabu Helonomo Godote natamo koko hidohido komo ododili,
iyo, ba:be Kodawoeno mahilo ba: talonala!

50 “Ba: hibila, puya:te ebe da:tolemena
ebete iba:tamo malemale bihatenakomene,
iyo, tawakaluba:te ba:moe hopolo tete ga:ga:nomolo ba emedehona,
ebete iba:tamo ba: ba:ma ka:na bewagelenakomene.
51 Ba:bema: a tetelo ebete ebeno kokotamo
koko komokomo ododili,
ba:gala puya:te ibi ha:kiya awagahalo kokoma: da:ga:lui,
ebete ibino nopo kubahilamete
ebeno heloamo ibi a:ta:malateli.

52 “Ba:gala ebete koko gawadubu ibino helo habane tama:mo a:miya:ti,
huiyatiya ebete ba:be atu tetelo
hegehege tawakalubi a:wadiya:paa:lateli.
53 Iyo, puya:te awaelo demedehonama:,
ebete ibi hidohido ilinamo ba tabuilame,
huiyatiya dogodogo ilinagopi ilinaheno dito oelami.

54-55 “Ba:bema: hibila,
ebete aeno iniwala:tamo hibinomolo da:goiya:,
ba:be tabote a tetelo ba: na:hawakala,
iyo, tete tatalila ebeno owalubi komote kuluhukuma:ne
ebeno huiyaha: okodawa Isalaelatamo.
Ba:moe ba:be mabuma: Godote A:ibalahamatamo
kebe malemale ka:hawakalimiya:,
ba:be malemala:mo ebeno eyoni gugudi
emedena tetelo bemalagidolenamene!”

56 Ma:liti ba:moi tabo komokomo olamagi da:wibuya:, ebete netewa-kapiya manome Elisabetikoba: emedete, ba:bene ebete ebeno habanomamo gala dito katuya:.

Yoneko Tawakalubi Beyamo Wadulateledawate Da:hawakaluya:

57 Ba:bene Elisabetikono gudu alahimi tete da:piya: ebete dubu gudu alahimiti,
58 ebe tamelo demedehonama: ba:gala ebeno mabu tawakalubi, iba:te Godokono hido owalubi komo Elisabetigodolo umiti eba:go na:kalakalahuya:.
59 Ba:bene sa:ba:ni hegela da:petohuya:, a:iti hegela tetelo iba:te dubu guduino tama itamida kukala ododima: ba:bo pelamiya:. Ba:ba tetelo komopa:te ubi bihatiya: ba:be gudu ebeno nabiwi Sekalayakono mahilamo koka:mima:,
60 huiyatiya ebeno menokote na:goiya:, “Ao, la: ebeno mahilo Yonema: na:ka:ma:la:.”

61 Ba:bene iba:te la:wa:hate ebetamo na:ga:luya:, “Numa:, la:eno
tawakaluba:godolo ba:moe mahilo kitanaha:!”
62 Ba:bema: iba:te ebeno nabiwitamo kokotamo ba ga:la ebe nalatediya:,
ebeno ubi keba ka:na kitana gudutamo mahilo kikamema:.
63 Ba:bene Sekalayate kokotamo olamagilo komopa:te tabo miya:teno
ilina adahemema: da:goelamiya:, ebete ba:be ilina lawete ba:ma ka:na
miya:tiya:, “Ebeno mahilo Yonetela.” Ba:be mabuma: iba:te konomamo
hanohanohuya:,
64 ba:bene ba:ba tetenomolo Sekalayakono tabo olamagi komote
da:kahidomiya:, ebete Godoko milimiho ba:bo tupuimiya:.
65 Ba:bema: ebeno habanapa:te ba:bi hanohano komo dulamiya:
iba:te koamo toletolehuya:, ba:bene iba:te ba:bi komokomo tawakalubi
da:nikiyahalamiya:, ba:be tabote Yudiya hopoeno hunuhunu hakoeno
hiliyonomo habahabamo ba:bo tuya:.
66 Ba:gala puya:te ba:be tabo duliya: iba:te ba emalagidolo na:ga:luya:,
“Ba:moe gudu ebete kebako dawama: na:keda:mene?” Iba:te ba:moe tabo
bega:luya: mabu ibino umi ipuwalo Godokono helote ba:be gudugodolo
hibinomolo itanuya:.

Sekalayate Godokono Ukui Ebeno Gobogoboeno Heloamo Da:hawakalilamiya:

67 Ba:bene Godokono Gobogobote Yonekono nabiwi Sekalayakono tepo
ipuwa da:tabuya:, ebete Godokono ukui ba:ma ka:na hawakalilamiya:,

68 “Godote Isalaela tawakalubi hidonomamo dowalubilinako,
ale ebe ba:bema: komilimihoma:nema:,
mabu ebete ebeno tawakalubi owalubilima: ba: na:pe,
tete tatalila ebete ibino kuba ododili ipuwane
ibi kopuluhukulatelema:ne!
69 Iyo, Godote a mabuma: dadipati,
ba:be Ko Ka:ka: Mula:lea:medawate ba: na:pe,
ebe ba: Godokono okodawa Da:ibidikono eyono gudu etala.

70 “Ba: hibila, puya:te dopamo tetelo
Godokono talona ipuwalo demedehonama:,
ebete ba:bi okopi ipuwado
ebeno ukui ba hawakalimi na:goiya:,
71 puya:te maubahalete atamo alaholoho komo dododinaka,
ebete a ibino helo kokotone kuluhukua:tema:ne.
72 Iyo, ebete eta tabo ba:ma ka:na kagoiya:,
ebete aeno iniwala:tamo ebeno malemale bihatenamene,
ba:gala ebete iba:tamo kebe nopo hibinomolo da:tamotiya:,
ba:be hido-talona tabo ba emalagidolona
emedena tetelo ebete bododinakomene.

73 “Ba:gala ebete aeno iniwa A:ibalahamatamo
hibinomolo na:kagoiya:,
74 puya:te ago dalaholohonaka,
ebete a ibino kokoto ipuwane kuwatema:ne,
ba:bene ale ibi tolelameheno
ebe kapiyatamo oko bowatihonakoma:.
75 Iyo, ale ebeno holoholo hapulu
talona tawakalubima: ba eda:hana,

ale emedena tetelo
ebeno tuputupu gabodo ba:wapata:lamenama:.”

76 Ba:bene Sekalayate ebeno tabo moga:melo gala na:kagoiya:,

“O naeno gudu Yone,
tawakaluba:te ama: Hununomo Godokono
ukui hawakalimidawama: ba:ka:minamena:ta,
iyo, ebete da:poememene,
ama:le ba:be Kodawoeno gabo dopamete ba tonato,
ebeno gabo kohiduimima:na:ta.
77 Ba:gala ama:le Godokono tawakalubi
ba:ma ka:na kiya:tulamema:na:ta,
ebete ibino kuba ba egebolelame kadodoholelamema:ne,
iyo, ebete ba:be gabodo ibino ka:ka: komula:lelamema:ne.

78 “Ba:bema: hibila, aeno Godote
a konomamo ba malemalea:tena,
ebeno ka:ka: mula:leno alote atamo ba:bo kopuluhukuma:ne,
hegelate tawakaluba:tamo da:puluhukunako ba:ba ka:na.
79 Ba:be alote ebeno Hunu Habane kopa:la:minama:ne,
hoe ipuwalo ba:gala du ipuwalo demedehona
ba:bi tawakaluba:tamo,
ba:bema: kalakala konomola,
Godote ebeno tatabalo wapata:lame komoeno gabo
a ba:bo kiya:tua:mema:ne.”

80 Ba:bema: Sekalayakono guduti ba ape Godokono Gobogobote ebe ipuwalo helonomoma: ediya:, ba:bene ebete dito hopamo tote ba:bo nemedenami, huiyatiya galane Godokono ubi tetelo ebete Isalaela tawakaluba:tamo ba:bo puluhukuya:.

2

Ya:suti Da:hawakalaniya:
Ma:t 1.18-25

1 Ba:ba tetelo Konomo Gawadubu Sisa Ogastasete hopo konomamo tabo bepoemiya: hiliyonomo tawakaluba:te ibino mahilo gabomanino bukamo konemiya:tehoma:,
2 ba:be atu tetelo Kiliniyasete Siliya hopoeno Kapela Gawadubuma: eda:nami. Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: niya:tawa, ba:moe ba: dopo tetela hiliyonomo tawakaluba:te ibino mahilo gabomanino bukamo da:nemiya:tehuya:,
3 ba:bema: hiliyonomo tawakaluba:te ba:be komo konododima: ibino iniwalino hiya:hiya: habahabamo na:tolameholiya:.
4 Ba:bene Yausepete Ga:lili hopoeno Nasalete habane Yudiya hopoeno Beteleheme habamo tuya:, mabu ebe ba: Ko Gawadubu Da:ibidikono eyono gudu etala ba:gala Da:ibidiko Beteleheme habalo hawakaluya:.
5 Ba:ba tetelo Ma:liko ebetamo a:galuimiya: ba:gala ebe lamitula, ba:bema: ibi netewapa:te badi tuya: iba:te ibino mahilo ba:bolo kone-miya:tema:.
6 Ba:bene iba:te Betelehemelo ba nemede eta dulu Ma:likono gudu alahimi tete da:peniya:,

7 ebete ebeno dopo bahibahi gudu alahiminate ebe kalikamo a:wa:tinate
kau-goegoeno hemo naha bokose ipuwamo dito adila:teniya:, mabu kapela
tawakaluba:te da:lahanakui ba:be genamalo haba puliyala iba:te ba:bolo
emedema:.

Godokono Nopopa:te Sipi-goegoe Ulamepa:tamo Da:pehawakalahaleniya:

8 Ba:ba tetelo sipi-goegoe ulamepa:te Beteleheme haba tamelo hemohemo
hopolo ibino sipi-goegoe ba ulamena,
9 Kodawa Godokono nopodawate iba:tamo pehawakalanate Godokono
alo konomote ibi ba:bo pa:la:minaleniya:. Ba:bema: iba:te konomamo
toletolehoniya:,
10 huiyatiya nopodawate iba:tamo na:goeniya:, "La: katoletolehonala:!
Na la:tamo hido tabo badahemo, ba:be tabote tawakalubi hiliyonomatamo
kalakala konomo kikalamema:ne,
11 mabu ka:lo dulu Da:ibidikono habalo la:eno Ka:ka: Mula:lelamedawa
a:hawakala, ebe ba: Kodawa Kelisote, Godokono Oemedawala.
12 La: tolamete ba:be gudu kalikamo a:wa:ti konumima:nemata, ba:gala
ebe kau-goegoeno hemo naha bokose ipuwamo adila:tela, iyo, la:le ba:be
hanohano komo numiti ba:bo kiya:tawahama:nemata naeno tabo ba:
hibinomola."
13 Ba:ba tetenomolo ba:be nopodawago komo Godokono nopopi hiliyono-
mate ba: dito pehawakalahaleniya:, ba:bene iba:te Godoko ba adipatena
na:ga:laniya:,

14 "Godote ebeno Hununomo Habalo demedena,
la: ebe milimiholo nadipata:la:.
Ba:moe hopolo ebete puya:tamo da:kalakalana,
ebeno ka:ka: mula: komote
iba:godolo nitanamene!"

15 Ba:bene Godokono nopopa:te Hunu Habamo gala
da:kanalehawaminaniya:, ba:ba tetelo sipi-goegoe ulamepa:te na:ga:laniya:,
"Kodawa Godote a da:goea:me Beteleheme habalo ka:lo dulu duluhuku, a
ba:be komo umima: kotolamiya:."
16 Ba:bene iba:te tiyonomo tolamenate, Ma:liko, Yausepeko, ba:gala a:lia:li
gudu kau-goegoeno hemo naha bokose ipuwamo adila:te, iba:te ibi ba:bo
nulameniya:.
17 Ba:bene sipi-goegoe ulamepa:te gudu numinate, nopodawate ebeno ko-
moma: da:goeniya:, iba:te ba:be tabo Ma:liko Yausepeko ibi ba:bo nikiyala-
meniya:.
18 Ba: hibila, ba:ba tetene tupuimiti puya:te sipi-goegoe ulamepino tabo
dulihuya: ibi hiliyonomate konomamo hanohanohuya:,
19 ba:gala Ma:liti ba:moi komokomo ebeno tepo ipuwamo miya:tenate tete
hiliyonomolo koamo nemalagidolenami.
20 Ba:bene ba:be dulu sipi-goegoe ulamepa:te ba wilalena, Godoko
adikuma:go ba:bo tolameniya:, mabu iba:te Godokono nopodawag-
odone kebe tabo kulihoniya:, iba:te ba:bi hiliyonomo komo hibinomolo
a:nulameniya:.

Yausepeko Ma:liko Iba:te Ya:suku Mahilo Dikamiya:

21 Ba:bene wuiki kapiya wibote dubu guduino tama itamida kukala ododi
tete da:piya:, Yausepeko Ma:liko iba:te ba:moe gudu Ya:suma: ka:miya:,
mabu ebeno menokote lamituma: eda:heno Godokono nopodawate ba:moe
mahilo ya:lo ikamiya:.

Iba:te Ya:suku Yelusalemamo Da:magatuya: Godotamo Ikamema:

22-24 Ba:bene tete da:piya: iba:te Ya:suku lawete Yelusalema ko habamo
dito tolamiya: menokola gudula ibino agima talona konupula:lema:, Godote
Moseseko ipuwado tutumu tabo dihatiya: ba:ba ka:na. Iyo, ba:be tu-
tumu tabote Yunapi ba:ma ka:na iya:tulamena, agima talona upula: tetelo
menokote gimai hola netewa o badu hola netewa Godotamo nikame-
hamene, ba:bema: Yausepeko Ma:liko iba:te ba:moe tutumamo papamila:te
hawa:goeno ilina ebetamo ba: ba:ba ka:na ikamehuya:. Ba:gala ba:be atu
tetelo ibi ubila gudu Ya:suku Godotamo ikamema:, mabu Godokono eta
tutumu tabote ba:ma ka:na kagoena, dopo dubu gugudi talonama: midiliti
Godotamo kikamehoma:.

Simiyonote Gudu Ya:suku Da:matopiya:

25 Ba:ba tetelo eta dubu ebeno mahilo Simiyonotela, ebete Yelusalema
ko habalo emedenami. Ebe tuputupudawanomola, iyo, ebete Godotamo
na:papamiwatanami ba:gala ebete Isalaela tawakalubino ka:ka: mula:le
komoeno uluhuku tete belatiminami. Ba:bema: Godokono Gobogobote
eba:go ba emedena
26 ebe ya:lo a:goemiya: ba:ma ka:na, ebete Godokono Oemedawa Kelisoko
dopamo umiti ebe galane ba:bo kohoema:ne.
27 Ba:bene Ma:liko Yausepeko iba:te Godokono tutumamo papamila:lo
ibino gudu Godoko Adikumino Hiya: Genamamo da:magatuya:, ba:be komo
Godokono Gobogobote Simiyonoko ba:bo iya:tumiya:. Ba:ba tetelo ebete
Godokono Genamamo pete,
28 gudu Ya:suku pumiti ebeno kokotamo ebe pematopa:te Godotamo
kalakala tabo ba:ma ka:na polamagiya:,

29 “Kodawa, ama:le dopamo hibinomolo da:goiya:la
ba:be tabote a:hawakala,
ba:bema: na amia:no huiyaha: okodawate
gelebadia:go hoea:mo kotoma:nemo.
30 Hibila, ka:lo naeno baida:mo
amia:no ka:ka: mula: komo ba: umimo,
31 ba:be ka:ka: mula: komo ama:le a:hiduimiya:ta
hiliyonomo hiya:hiya: tawakalubino holoholo hapulu.
32 Iyo, amia:no ka:ka: mula: komo ba: hido alola,
ba:be alote Yuha:pa:tamo
amia:no ubi gabo ba hawakalimina,
amia:no Isalaela tawakaluba:tamo
koamo ba:la:minanamene.”

33 Ba:bene Simiyonote gudu Ya:sukunu komoma: kebe tabo kolamagiya:,
Ma:liko Yausepeko iba:te ba:be tabo uliti konomamo hanohanohutiya:.
34 Ba:ba tetelo Simiyonote Godoko bikiyamiya: ebete ibi hidamo kowalu-
bilinama:, ba:gala ebete guduino menoko Ma:litamo na:goiya:, “Ba:moe
gudu Ya:suku Godote ebe ya:lo ka:miti a:lawiya:, ba:bema: ebete Isalaela
tawakalubi ipuwalo ibino kubakuba komo ba:gala hidohido komo hiliy-
onomo kanagilamelelamema:ne. Iyo, ebeno emede komote hanohano
komoma: eda:te Godokono helo kohawakalimima:ne, ba:bema: komo
tawakaluba:te ba:be komo umiti ubiha: tabo ga:late
35 ibino kubakuba ukui kohawakalilamema:na:. Ba:ba tetelo ko teme-
temete ama:tamo puluhukuti, alaholohoeno kiyokiyo gili keba ka:nala:ka:
ba:be temetemete amia:no tepo ipuwa ba:ba ka:na kalihamidama:ne.”

A:nako Ba:gala Ya:suku Ibino Komo

36 Ba:be atu tetelo eta Godokono ukui hawakalimidawa kamenate neme-
denami, ebeno mahilo A:natela, ebeno nabiwi Pa:nuwelatela, ebe A:sa gu
lumagila. Ba:moe kamena ba: kabelenomola. Dopamo ebete dubu lawete
sa:ba:ni gogo emedete
37 ebeno awiti ba:bo hoiya:, ba:bene ebete hamolema: eda:te ba:ba
tetene tupuimiti ebeno 84 gogo teta:mo puluhuku, ebete hegela ba:gala
du hiliyonomolo Godoko Adikumino Hiya: Genamalo ba emedena ba:be
genama kamiya:panakuiha:. Ba:be tete ga:ga:nomolo ebete Godoko ba
adikumina, komo tete hiliyonomolo baa: nahaheno Godotamo toetoe tabo
ba:bo olamaginakui.
38 Ba:bene Yausepeko Ma:liko iba:te Simiyonokoba: tabo ba ga:luta, ba:be
atu tetenomolo A:nate pete gudu Ya:suku pumiti kalakala tabo Godotamo
ba:bo padipatiya:. Ba:bema: ba:ba tetene tupuimiti, Yelusalemanapi
ipuwalo puya:te ibino ka:ka: mula:le komoeno uluhuku tete da:latiminama:,
iba:te Godokono Genamamo da:pelamenakui A:nate ibi hiliyonomatamo
Ya:sukunu komoma: ba:bo olamaginakui.

Ma:liko Yausepeko Iba:te Nasalete Habamo Gala Da:katuya:

39 Ba:bene Ma:liko ba:gala Yausepeko iba:te Godokono hiliyonomo tutu-
muino komokomo hidamo ododiliti, iba:te Ga:lili hopoeno Nasalete habamo
gala na:katuya: mabu ba:be ba: ibino habanomola.
40 Ba:bolo gudu Ya:suti ba ape heloma: ba:bo ediya:, ba:gala ebete ukui
muludawama: eda:lo Godote ebeno malemale komamo ebe nowalubinami.

Ya:suti Ebeno Kuhi Tetelo Godoko Adikumino Hiya: Genamamo Da:tuya:

41 Ya:sukunu menoko nabiwi ibino komo ba:ma ka:nala, gogo hiliy-
onomolo iba:te komo tawakaluba:go Yelusalema ko habamo tolamenakuya:
Yunapino Adaguila: Poko konododima:,
42 ba:bene Ya:suti 12 gogo tetema: ba eda: iba:te ebe lawete gala
na:katolamiya: ba:be poko habamo.
43 Ba:bene Pokoeno hegelate da:wibohuya: iba:te Nasalate habamo
gala na:kapelamiya:, huiyatiya Ya:suti Yelusalemalo da:pekaguya: ebeno
menoko nabiwi iba:te kiya:tawahuya:ha:.
44 Iba:te Ya:suku tawakaluba:go habamo na:tomo ga:late, ba:be
hegela kapiyalo tonomo tote, ba:bene gapogapolo iba:te ebe ibino
tawakaluba:godolo ba:gala mabuluba:godolo nohowadinate
45 ebe kanuminiya:ha:. Ba:bema: eta hegelalo iba:te ebe ohowada:go
Yelusalema ko habamo gala katote,
46 ba:bene netewa-kapiya hegelalo iba:te ebe Godoko Adikumino Hiya:
Genamalo iya:tulamepi dubago ba luta ba:bo numiya:, ebete ibino tabo ba
uliho ibino iya:tulame komokomoma: ba:bo alateda:lenakui.
47 Ba:ba tetelo Ya:suti iba:go tabo ba ga:la ibi tuputupu tabamo
da:huiyalamenakui, ba:bema: puya:te ebeno tabo dulihutiya: ibi hiliyono-
mate koamo hanohanohutiya:.
48 Ba:bema: Ma:liko Yausepeko ibi netewapa:te ebe da:numiya:, koamo
nela:wa:hate menokote ebe na:goemiya:, “Gudu, ama: ba:moe komo atamo
badama: kododiui? Amia:no nabiwi ba:gala na, ale ama: tepo temetema:go
ohowadinata.”
49 Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “Mabu keka: la:le na ba:moe
haboeno hiya:hiya: genamalo dohowadinitakama? Wadiyala la:
niya:tawahala: na naeno Nabiwino Genamalo ba:lutamo, na eta genamalo
luta a:kamodobamo!”

50 Iba:te huiyatiya ba:be taboeno ipuwa hidamo kalawiya:ha:.
51 Ba:ba tetelo Ya:suti ebeno menoko nabiwi iba:go Nasalete habamo tote,
ba:bolo ba nemedena ibino tabamo a:papamiwatanakui, ba:bene Ma:liti
ba:moi komokomo ebeno tepo ipuwamo miya:tete hiliyonomo tetelo koamo
nemalagidolenami.
52 Ba:bema: ba:moe komo ba: hibila, Ya:suti mulu emalagidolago ba ape,
Godoko ba:gala tawakalubi ebetamo na:kalakalahanama:.

3

Yoneko Tawakalubi Beyamo Wadulateledawate Godokono Tabo Dolamagiya:
Ma:t 3.1-12; Mak 1.1-8; Yon 1.19-28

1 Ba:ba tetelo Sisa Taibiliyasiti 15 gogolo hopo konomoeno Konomo
Gawadubuma: ba eda:na, komo dubate ebeno hopopima: ba:ma ka:na
eda:hanama:,

Poniyase Paeleteko Yudiya hopoeno Kapela Gawadubula.
Helodiko Ga:lili hopoeno Ko Gawadubula.*
Ebeno ekawi Pilipiko Ituliya hopo ba:gala Ta:konaitasi hopoeno Ko
Gawadubula.
Ba:gala Laisaniyasiko A:bilini hopoeno Ko Gawadubula.

2 Ba:be atu tetelo A:nasiko ba:gala Kayapasiko ibi netewapa:te Godotamo
hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watowatopima: eda:nama:, ba:bene
Sekalayakono gudu Yoneko ebete dito hopolo ba nemedena Godokono
tabote ebetamo ba:bo piya:.
3 Iyo, ebete Yodane Tulino hopo konomamo tote Godokono tabo ba:ma
ka:na nolamagiya:, “La:eno kubane ohobila:te beyamo aduti komo lawema:
na:pelama:la:, ba:bene Godote la:eno kuba egebolelamete kadodohole-
lamema:na:ta.”
4 Ba: hibila, Godote dopamo ebeno ukui hawakalimidawa Aisayagodone
Yonekono pe komoma: ebeno Bukamo tabo ba:ma ka:na miya:tiya:,

“Lumagiti dito hopolo
tabo ba:ma ka:na ibulu kopegoema:ne,
‘Kodawoeno gabo na:hiduima:la:,
ebeno gabo na:tuputupuima:la:!
5 Godote ba:moe hopoeno haka bola:la:ha hiliyonomo
ihilateholete,
hunuhunu haka apotalamima: komidilima:ne,
iyo, ebete keka:keka: gabo hibilo tuputupuilamete,
gaboeno haka gugu ihilateholete
kodilidililamema:ne.
6 Ba: hibila, ebete tawakalubino
ka:ka: da:mula:lelamemene,
ibi hiliyonomate ba:be komo
ba:bo kumima:na:!’ ”

* **3:1:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Ya:suti da:hawakaluya: ba:ba tetelo Yudiya hopolo Ko Gawadubuma: deda:nami, ba:be dopo Helodi ba: ba:moe eta Helodikono nabiwila, iyo, nabiwiti gudutamo atu Helodi mahilo beka-ikamiya:.

7 Ba:bene tawakalubi hiliyonomate Yonetamo na:pelamiya: ebete ibi
beyamo kowadulatelema:, huiyatiya ebete iba:tamo na:goiya:, “La: bu
kalulata! La: pote ka:goelamiti beyamo wadulatelema: da:pelamema, aba:,
Godokono konomo mauba komote la:tamo a:kapa:mene? Ao, kopema:ne!
8 La:eno tepo ipuwa hiya:ma: da:midilima, wadiyala la: la:eno hibi komo
hawakalimima: hidohido komo nododila:la:. La: ha:kiya la:tamo ba:mako
tabo ga:la akatupuima:la:, ‘A modobola mabu A:ibalahamako ba: aeno
iniwa nabiwila.’ Ao, la: a:kamodobamata! Na la:tamo hibi tabo begoemo,
Godogodolo helo bitana ebete ba:moi nakolamo A:ibalahamakono gugudi
kododilimima:!
9 Ba:bema: ka:lo Godote ebeno kabi adi, hiliyonomo nolohoha: gao keha
ebete luhuti koa:mo kiya:hekema:ne.”
10 Tawakaluba:te ba:be komo uliti Yoneko nalatediya:, “A Godokono
mauba duhimima: bada komo na:kododima:?”
11 Ebete ba huiya na:goiya:, “Wadiyala kaliko netewagodawate eta ka-
likoha:dawa kowalubima:ne, ba:gala baa:godawate baa:ha:dawa kowalu-
bima:ne.”
12 Ba:bene komo ta:kese mani ha:da amiholo uwatepi dubu iba:te beyamo
wadulatelema: da:pelamiya:, iba:te ebe na:palatediya:, “Iya:tulamedawa, a
bada komo na:kododima:?”
13 Ebete ibi na:goelamiya:, “La:le ta:kese mani uwate tetelo ha:da gabodo
konomamo akuwatenakala: la: ha:kiya la: owalubilima:, huiyatiya gabo-
mani dubate da:ga:lanaka ba:be modobolo nuwatenakuya:la:.”
14 Ba:bene komo alaholohopa:te Yoneko nalatediya:, “A keba ka:nala:ka:?
A bada komo na:kododima:?”
Ba:bene ebete iba:tamo na:goiya:, “La:le komo tawakalubino mani
heloamo o ha:da gabodo akuwata:la:, ba:gala la:eno tabo ga:la
ipuwalo komo tawakalubi akakubahilama:la:, ba:gala la:eno oko huiya
da:lawenakoma ubiha: tabo ga:laheno kalakalago nuwatenakuya:la:.”
15 Tawakaluba:te Yonekono komo ba emalagidolo, iba:te kalakalahalo
nemalagidoluya: Yoneko da: Godokono Oemedawa Kelisotela:.
16 Ba:bene Yonete iba:tamo na:goiya:, “Nale la: beyamo wadulatelemata,
huiyatiya eta lumagiti naeno gala hapuni ba:pena. Ebeno helo konomote
naeno helo na:gogolona, ba:bema: na hidoenoha: nale ebeno nato ukulale-
mema:. Hibila, ebete la: Godokono Gobogobamo ba:gala ebeno koa:mo
kopewadulatelema:na:ta,
17 iyo, ebete witi-laisoeno nonoka tama:mo miya:teno ilina a:lawi,
ba:bene ebete witi-laisa nahoeno ebeno genama guamo ba miya:te
nonoka koa:mo ba:bo kiya:hekema:ne, ba:be koete itana tetelo na:woena,
a:kaha:gale.”
18 Ba: hibila, Yonete Godokono Hido Tabo dolamaginakui, ebete hiliy-
onomo hiya:hiya: komokomo biya:tulamenakui tawakaluba:te ibino ukui
hiya:ma: komidilima:.
19 Ba:bene eta hegelalo Yonete Ko Gawadubu Helodiko konomamo kiya-
hamiya:, mabu ebete ebeno ekawino kamena Helodiyasiko pilolo lawiya:
ba:gala ebete komo hiliyonomo kubakuba komo bododilinakui.
20 Ba:ba tetelo Heloditi eta konomo kuba komo ba:ma ka:na kododiya:,
ebete Yoneko du genamamo dito ihatiya:.

Yonete Ya:suku Beyamo Dadutiya:
Ma:t 3.13-17; Mak 1.9-11

21 Heloditi ebe du genamamo ihateheno, dopamo Yonete tawakalubi
hiliyonomo beyamo a:wadulateliya:, Ya:suku baleta. Ba:bema: Ya:suti
beyamo aduti komo lawete, Godotamo kalakala tabo ba olamagita Godote
ebeno Hunu Haba ba:bo a:hiya:miduya:.
22 Ba:bene Godokono Gobogobote gimai holamo ebe hunamo ba pihit-
iga, tabote Hunu Habane ba:ma ka:na pihitiguya:, “Ama: naeno kapiya
Gudunomolata. Na ama:tamo na:kalakalutamo.”

Ya:sukunu Mabu Tawakalubino Mahiloeno Komo Ma:t 1.1-17

23 Ya:suti 30 gogoma: ba eda: ebete ebeno ko oko ba:bo tupuimiya:,
ba:bene ebeno mabu tawakalubino mahiloeno komo ba: ba:ma ka:nala.
Tawakaluba:te ibino ukuilo ebe Yausepekono guduma: ga:lanama:, ba:moe
Yausepeko ba: Hilaikono gudula.

24 Hilaiko Mata:takono gudula.
Mata:tako Libaikono gudula.
Libaiko Melekaikono gudula.
Melekaiko Yanaikono gudula.
Yanaiko Yausepekono gudula.
25 Yausepeko Mata:tayasikono gudula.
Mata:tayasiko A:imosokono gudula.
A:imosoko Na:ihumakono gudula.
Na:ihumako Esalaikono gudula.
Esalaiko Nagaikono gudula.
26 Nagaiko Maa:takono gudula.
Maa:tako Mata:tayasikono gudula.
Mata:tayasiko Sema:inikono gudula.
Sema:iniko Yausekekono gudula.
Yausekeko Yaudakono gudula.
27 Yaudako Yowananakono gudula.
Yowananako Lisakono gudula.
Lisako Selababelakono gudula.

Selababelako Siyatiyelakono gudula.
Siyatiyelako Nelaikono gudula.
28 Nelaiko Melekikono gudula.
Melekiko Adaikono gudula.
Adaiko Kosamakono gudula.
Kosamako Elamadamakono gudula.
Elamadamako Eyakono gudula.
29 Eyako Yosuwakono gudula.
Yosuwako Eliyesakono gudula.
Eliyesako Yolimikono gudula.
Yolimiko Mata:takono gudula.
Mata:tako Libaikono gudula.
30 Libaiko Simiyonokono gudula.
Simiyonoko Yudakono gudula.
Yudako Yausepekono gudula.
Yausepeko Yaonamakono gudula.
Yaonamako Elayakimikono gudula.
31 Elayakimiko Meleyakono gudula.
Meleyako Menakono gudula.
Menako Mata:taikono gudula.

Mata:taiko Na:itanakono gudula.
Na:itanako Da:ibidikono gudula.

32 Da:ibidiko Yesikono gudula.
Yesiko Obedakono gudula.
Obedako Bowasekono gudula.
Bowaseko Samonokono gudula.
Samonoko Nasonakono gudula.
33 Nasonako Aminadabakono gudula.
Aminadabako Adaminakono gudula.
Adaminako Anikono gudula.
Aniko Hesalonakono gudula.
Hesalonako Pelesekono gudula.
Peleseko Yudakono gudula.
34 Yudako Ya:ikobokono gudula.
Ya:ikoboko Aisa:kekono gudula.
Aisa:keko A:ibalahamakono gudula.

A:ibalahamako Telakono gudula.
Telako Nehokono gudula.
35 Nehoko Selugukunu gudula.
Seluguku Liyukunu gudula.
Liyuku Pelegekono gudula.
Pelegeko Ibakono gudula.
Ibako Silakono gudula.
36 Silako Ka:inanekono gudula.
Ka:inaneko Apasa:dakono gudula.
Apasa:dako Semakono gudula.
Semako Nowakono gudula.
Nowako La:imekakono gudula.
37 La:imekako Metusalakono gudula.
Metusalako Inokokono gudula.
Inokoko Yeledikono gudula.
Yelediko Mahalalelakono gudula.
Mahalalelako Ka:inanekono gudula.
38 Ka:inaneko Inosokono gudula.
Inosoko Setakono gudula.
Setako A:da:mekono gudula.
A:da:meko Godokono gudula.

Ba:bema: ba:moe ba: Ya:sukunu mabu tawakalubino komoeno kuititila.

4

Saitanate Ya:suku Kuba Gabamo Kemogabuimima: Ebetamo Duluhukuya: Ma:t 4.1-11; Mak 1.12-13

1 Ba:bene Godokono Gobogobote Ya:sukunu tepo ipuwa tabuimiti, Yodane Tulini ba magata ebete dito hopamo ba: dito tuya:.
2 Ba:bene Ya:suti dito hopolo 40 hegela ba nemede Saitanate ebe kuba gabamo kemogabuimima: ebetamo ba:bo uluhukuya:. Ba:be tete ga:ga:nomolo Ya:suti baa: kananakuiha:, ba:bema: ba:be tete da:wibuya: ebete baa:ma: kape komo ba:bo iya:tawuya:.
3 Ba:bene Saitanate ebe na:goemiya:, “Ama: Godokono hibi Guduma: deda:na, ba:moe nakola baa:ma: na:mida:.”

4 Ya:suti ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Godokono Bukalo tabo ba:ma
ka:na itana, ‘Lumagiti ba:moe hopoeno baa: kapiyalo a:kaka:ka:namene.’ ”
5 Ba:bene Saitanate Ya:suku hunamo magatate ba:moe hopo konomoeno
hiya:hiya: koko hopo ba niya:tumiho, iba:te ba:ba tetenomolo ba:bi hiliy-
onomo ilina bulameholiya:.
6 Saitanate ebetamo na:goiya:, “Ba:moi hiliyonomo ilina ba:gala helo
konomo nale ama:tamo kikamehoma:nemata. Ba: hibila, hopo haboeno
ilina hiliyonomo Godote natamo ikanamehoniya:, ba:be mabuma: nale
kebe lumagitamo ikamema: ubi dihatemo nagodolo helo bitana ebetamo
kikamehoma:.
7 Iyo, ama:le na nadikunama:, ba:bene ba:moi ilina hiliyonomo ama:le
kuwatema:na:ta.”
8 Huiyatiya Ya:suti ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Godokono Bukalo
tabo ba:ma ka:na itana, ‘Ama: amia:no Kodawa Godoko adikumilo ebe
kapiyatamo na:papamiwatanakuya:.’ ”
9 Ba:bene Saitanate ebe Yelusalema ko habamo magatate Godoko Adiku-
mino Hiya: Genamoeno uba hunamo nadipiti ebe ba:bo negoemiya:, “Ama:
Godokono hibi Guduma: deda:na, ba:moene hakamo na:nepatega,
10 mabu Godokono Bukalo tabo ba:ma ka:na itana,

‘Godote ebeno nopopi kopoelamema:ne
iba:te ama: hidamo kopowalubima:,
11 iyo, iba:te ibino kokotamo ama: kopelawema:na:ta,
ba:bema: ama:le nakolalo nato a:kanukamidamena:ta.’ ”*

12 Huiyatiya Ya:suti ebetamo na:huiyuya:, “Ao, nale ba:be kuba komo
a:kododa:mo, mabu Godokono Bukalo eta tabo ba:ma ka:na itana, ‘Hopo
lumagiti Kodawa Godoko pawima: akewagela:la:.’ Iyo, ba:be mabuma:
hopo haba lumagiti ebeno daedae ukuia:mo eta komo dododimini, ebete
akemalagidolala: Godote ebeno ka:ka: dito kopemula:mema:.”
13 Ba:bene Saitanakono kuba gabamo emogabuimiho komokomo hiliy-
onomo da:wibohuya:, ebete Ya:suku tete nanekela:mo ba:bo miya:puya:.

Ya:suti Ebeno Oko Da:tupuimiya:
Ma:t 4.12-17; Mak 1.14-15

14 Ba:ba tetelo Ya:suti Godokono Gobogoboeno heloago Ga:lili hopamo
gala na:katuya:, ba:bene ba:be hopo konomolo demedehonama: ba:bi
tawakalubi hiliyonomate Ya:sukunu komoma: tabo ba:bo nikiyahuya:.
15 Ebete ba:bi Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genamalo ibi
diya:tulamenakui, ba:be mabuma: ibi hiliyonomate ebe konomamo milim-
ihonakuya:.

Nasalete Habaluba:te Ya:suku Ubiha:ma: Deda:huya:
Ma:t 13.53-58; Mak 6.1-6

---

* **4:11:** Saitanate da:goiya: ba:be tabo Godokono Bukalo hibinomolo bitana, iyo, wadiyala ama: Sam Ohale Buka 91.11-12 numiya:. Saitanako ba: konomo ha:da amihodawala, ba:bema: komo tetelo ebete Godokono hiya:hiya: tabo tawakalubino ukui mabamo wadahenako, huiyatiya ba:bi taboeno hibi ipuwa ebete kahawakalilamenaha:, iyo, ba:moe ba:be gabodo ebete ibi kuba gabamo emogabuilamenako, ebete Ya:sutamo ododima: dewageliya: ba:ba ka:na.

16 Eta hegelalo Ya:suti ebeno emede haba Nasaleta:mo na:tuya:, ba:bene
ebete Yu tawakalubino okoha: talona hegelalo dopamo keba ka:na kododi-
nakui, ebete ba:be hegelalo atu komo bekanododiya:, iyo, ebete tawakalu-
bino baidi ibubulamehole genamamo nodolote Godokono Bukoeno tabo
ka:lamiholema: ba:bo mahiguya:.
17 Ba:bene iba:te Aisaya buka mokopi ebetamo ikamete, ebete pa-
haa:midate buka ka:lamihole ba:ma ka:na ba:bo tupuimiya:,

18 "Godokono Gobogobote nagodolo bemedena,
mabu ebete na a:laweniya:,
nale awaelo demedehona ba:bi tawakaluba:tamo
Godokono Hido Tabo katama:.

"Ebete na a:poenamiya:
du genamalo demedehona ba:bi tawakaluba:tamo,
ba:bema: nale ibi kokiyalamema:nemo,
tete ba: na:pe ibi du genamane kuluhukulatelema:,
ba:gala na baidi tamiholame tawakalubi kokiyalamema:nemo,
ibino baiditi ka:la:minahalelamema:.

"Iyo, nale menemena:go da:wapata:lamena
ba:bi tawakalubi tutunomoma: komidilima:nemo,
19 ba:gala Kodawa Godote ibino ka:ka: da:mula:lelamemene,
nale ibi ba:moe tabo kokiyalamema:nemo, ba:be komote ba: na:pe."

20 Ba:bene buka ka:lamihole da:wibuya: Ya:suti buka gala kamokopiti
okodawatamo ikamete tawakalubi iya:tulamema: ibino holoholo hapulu
dito emediya:. Ba:ba tetelo baidi ibubulamehole genama gulu da:pola:nuya:
ba:bi tawakaluba:te Ya:suku hidonomamo umihutiya:,
21 ba:bema: ebete iba:tamo na:goiya:, "Ka:lo nale ba:moe buka tabo
da:ka:lamiholemo, ba:ba tetenomolo ebeno hibi komote la:tamo ba:
a:puluhuku."
22 Ba:bene ebete Godokono tabo iba:tamo ba olamagita ibi hiliyono-
mate nemalagidolutiya:, "Ya:suku ba: hidonomo lumagila," ba:gala iba:te
ebeno tabone kebe tabo kulihuya: ba:bi hidohido taboma: hanohanoholo
na:ga:lutiya:, "Moe ba: Yausepekono gudula, ebeno mulu keba ka:nala:ka:?"
23 Ba:bene ebete iba:tamo na:goiya:, "Na la:tamo hibi tabo begoemo.
Tawakaluba:te muluma: da:ga:lanaka, galane la:le ba:bako tabo natamo
ba:ma ka:na koga:lama:nemata, 'Ama: hibi dogetama: deda:na, wadiyala
ama: ha:kiya ama: na:hiduima:.' Ba:gala la:le na kokiyanamema:nemata,
'Ama:le Kapeniyama habalo da:nododili ale ba:bi hanohano komo uli-
huima:, ba:bema: ka:lo huiyatiya amia:no habanomolo ba:bako komokomo
na:kododila:.' "
24 Ya:suti iba:tamo gala na:kagoiya:, "Na la:tamo hibi tabo begoemo,
Godokono ukui hawakalimidawa ebeno habaluba:te ebe ubiha:ma:
eda:hate a:kalawa:mena:.
25 Ba:bema: la: naeno hibi tabo nulia:la:. Elayate demedenami ba:ba tetelo
gogo netewa-kapiyalo wegolate konakuiha:, hopo konomolo naha ilinate
ba:bema: wibohuya:. Ba:ba tetelo hamolehamole hiliyonomate Isalaela
hopolo awaelo emedehonama:,
26 huiyatiya Godote Elayako ba:bi Yu tawakalubino hamolehamola:tamo
kanoemiya:ha:. Ao, ebete ebe Saidono hopoeno Sa:lepata habamo

noemiya:, ba:bolo demedenami ba:be hamole kapiyanomo konowalubima:. Ba:be kamena Yu lumagiha:!

27 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Eta Godokono ukui hawakalimidawa Elaisakono tetelo Isalaela hopolo hiliyonomo kuitikuita:gopi dubate nemedehonama:, huiyatiya ibi ipuwalo Godote eta dubu kahiduimiya:ha:, eta Siliya hoponapi Na:imanako kapiya bihiduimiya:. Ba:be dubu Yu lumagiha:!"

28 Ba:bene Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genamalo da:pola:nuya:, ibi hiliyonomate ba:be tabo duliya: konomamo maubahaliya:.

29 Ba:bema: iba:te mahila:halete Ya:suku lawete haba ipuwane heloamo ba:bo uluhukutiya:, mabu ibi ubila ebe eta haka hunamo magatate iya:ha:midale hakane kopenemokamidama:, iyo, ba:mako haka Nasalete haba tamelo itanami.

30 Ba:ba tetelo Ya:suti huiyatiya ba:bi hiliyonomo tawakalubi tetedo tote ebeno to gabodo ba: dito tuya:.

Ya:suti Kuba Gobogobagoeno Dubu Da:hiduimiya:
Mak 1.21-28

31 Ba:bene Ya:suti Ga:lili hopoeno Kapeniyama habamo tote, Yu tawakalubino okoha: talona hegelalo tawakalubi da:niya:tulamitiya:,

32 iba:te ebeno tabamo na:hanohanohutiya: mabu ebete tabo Godokono heloamo olamagitiya:.

33 Ba:ba tetelo ibino baidi ibubulamehole genama gulu kuba gobogobagoeno dubuti ba:bolo na:lutiya:, ba:bene ebete gaa:tepahalo ibulunomamo na:goiya:,

34 "Iya:! Ya:su Nasaletenapi, ama: atamo bada komo na:kododiomena:? Ama: a kubahia:mema: ka:pa:wa? A:iye, na iya:tawala amia:no komo, ama: ba: Godokono Hido-talona Dawalata!"

35 Ya:suti huiyatiya ebe na:kiyahamiya:, "Ama: kodakodate, ebegodone nuluhuka!" Ba:bene kuba gobogobote tawakalubino holoholo hapulu ba:be dubu hopamo a:da:nate ebegodone ba:bo uluhukuya:, huiyatiya ebetamo eta kuba komo kododiya:ha:.

36 Ba:bema: ba:bi tawakalubi hiliyonomate hanohanoholo etate etatamo goenakui, etate etatamo goenakui, ba:ma ka:na ewagelitiya:, "Ba:moe taboeno helo keba ka:nala:ka:? Ba:moe dubuino helo ba:gala ha:hi konomola! Numa:la:, kuba gobogobate ebeno tabo ulihote gobogobamo ba: alahutiha!"

37 Ba:bene Ya:sukunu oko owati tabote ba:be hopo konomamo ba: dito tuya:, iyo, puya:te ba:bolo demedehonama: ibi hiliyonomate ebeno komoma: tabo ba:bo nikiyahuya:.

Ya:suti Saimonokono Moto Kakidubu Da:hiduimiya:
Ma:t 8.14-15; Mak 1.29-31

38 Ba:bene Ya:suti Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genamane puluhukuti Saimonokono genamamo dito tuya:. Ba:bolo Saimonokono moto kakidubu ape koenomo tawetawete umitiya:, ba:bene ebeno komoma: tawakaluba:te Ya:suku ba:bo ga:lamiya:.

39 Ba:bema: Ya:suti tote ebeno wata baha:mo nutiti ba:be tawetawete ebe komiya:pama: da:kiyamiya:, ba:ba tetenomolo tawetawete ebegodone ba uluhuku ebete mahigate ibi mabuma: baa: okalimi oko ba:bo tupuimiya:.

Ya:suti Hiliyonomo Temetema:gopi Da:hiduilameniya:
Ma:t 8.16-17; Mak 1.32-34

40 Ba:ba tetelo hegelate da:nihila:minaniya:, puya:te ba:be habalo
hiya:hiya: temetema:go da:pola:nuya: ibino mabuluba:te ibi hiliyonomo
Ya:sutamo ba:bo magaheleniya:, ba:bene ebete ebeno kokoto iba:tamo
emowatilamelo ibi hiliyonomo ba:bo hiduilameniya:.
41 Ba:gala ebete kuba gobogobo da:kiyahalameniya:, iba:te komo
tawakalubi hiliyonomagodone ba ikulina ga:ga:go tabo ba:ma ka:na
ga:laniya:, "Ya:su, ama: ba: Godokono Gudulata!" Ba: hibila, ba:bi kuba gob-
ogobo iya:tawahala Ya:suku ba: Godokono Oemedawa Kelisotela, huiyatiya
ebete ibi ba kiyahalamena tabo ga:la talona ba:bo ihatelameniya: iba:te
ebeno komo hawakalimima:.

Ya:suti Komo Hiya:hiya: Habahabalo Godokono Tabo Da:nolamaginakui
Mak 1.35-39

42 Ba:bene hegelate ba owalohuta Ya:suti ba:be habane uluhukuti tataba
hopamo na:tuya:, ba:bema: tawakaluba:te ebe ohowada:go tolamete ba:bo
numiya:, mabu ibi ubihinola Ya:suti ibi miya:pale.
43 Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goiya:, "Wadiyala na komo habahabamo
tote, Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be komoeno Hido Tabo konola-
magima:nemo, mabu Godote na ba:bema: poenamiya:."
44 Ba:bene Ya:suti ba:be hopoeno hiliyonomo habahabamo tonakui Yu
tawakalubino baidi ibubulamehole genama gulu Godokono tabo ba:bo
nolamaginakui.

5

Ya:suti Ebeno Dopo Ta:matapi Duwatiya:
Ma:t 4.18-22; Mak 1.16-20

1 Eta tetelo Ya:suti Genasalete Bobo dodolo ba la:na tawakalubi hiliyono-
mate ebetamo emokatihuia:go tolamitiya: Godokono tabo ulihoma:.
2 Ba:bene ebete boge netewa bobo dodolo pola:nalo ulamiya:, daha
uwateholepi dubate ba:bi boge ya:lo miya:palete iba:te ibino kamahu
bukulalitiya:.
3 Ba:bema: ibi ipuwalo Ya:suti eta dubuino boga:mo ololuya:, ba:be
dubuino mahilo ba: Saimonotela. Ba:bene Ya:suti ebe da:goemiya: ebete
ebeno boge dodone nanekela:mo kalima:tepama:, ebete ba:be komo ododiti
Ya:suti boga:mo emedete Godokono tabo tawakalubi ba:bo iya:tulamiya:.
4 Ba:bene ebete Godokono tabo olamagi da:wibuya: Saimonoko ba:bo
goemiya:, "Boge nanekela:mo kulukulu teta:mo gala kalima:tepate, ama:
ba:gala amia:no mabulubi la:eno kamahu beyamo na:wahuba:la: daha
kuwateholema:."
5 Huiyatiya Saimonote ebetamo ba huiya na:goiya:, "Ko Iya:tulamedawa,
a du ga:ga:nomolo nipo wahubihonakama:, eta daha kalawenakaha:.
Huiyatiya kubaha:, mabu ama:le na da:kiyanama:, ba:bema: nale amia:no
tabamo papamiwatalo na kamahu beyamo kowahubitotema:nemo."
6 Ba:bema: ebete komo okopa:go ba:be komo dododiya:, dahadaha hiliy-
onomate tahate kamahu tatalila ta:teho,
7 ba:bene iba:te ibino komo mabulubi eta bogelo da:pola:nuya: kokotamo
na:midahalamiya: iba:te ibi kopowalubilima:. Ba:bema: iba:te pelamete
ba:bi boge netewa dahamo da:petabuilamiya:, bogete tatalila beyamo
ululuhu.
8 Ba:bene Saimonote ba:be komo umiti koamo da:hanohanuya:, ebete
Ya:sukunu nato mabamo pete pupamo pemedete ba:bo pegoiya:, "Kodawa,
ama: na miya:panete na:toa, mabu na kuba lumagila!"

9-10 Huiyatiya Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Akatoletola:la:, ama: dopamo daha uwateholedawama: eda:nama:ta, huiyatiya ba:ma tetene tupuimiti ama: tawakalubi uwatedawalata.”
Ba:ba tetelo Saimonokoba: daha uwatehole mani oko dowatinama:, ba:bi dubu Ya:imesiko ba:gala Yoneko, ibi netewapi ba: Sebedikono gugudila. Ba:bene ibi ba:gala komo okopi ba:bolo da:pola:nuya:, iba:te ba:bi daha hiliyonomo ulamete atumu na:kahanohanohutiya:.
11 Ba:be mabuma: Saimonoko ba:gala ba:moi komo dubu netewapi iba:te ibino boge netewa putiholete ibino oko ilina hiliyonomo miya:palete Ya:suku ba:bo ta:matuya:.

Ya:suti Kuitikuita:goeno Dubu Da:hiduimiya:
Ma:t 8.1-4; Mak 1.40-45

12 Eta tetelo Ya:suti eta habalo lutiya:, ba:be habalo kubanomo kuitikuita:goeno dubuti nemedenami. Ba:bene ebete Ya:suku umiti ebetamo pete ebeno holoholo hakamo pihatete toetoe tabo na:pegoiya:, “Kodawa, amia:no ubi ditama:na, ama:le na kohiduinamema:na:ta.”
13 Ya:suti ebeno kokoto hogaminate ebe ba ologi ebetamo na:goiya:, “Na ubila, ama: na:hida!” ba:bema: ba:ba tetenomolo kuitikuiti temetemete ebegodone na:wibuya:.
14 Ba:bene Ya:suti ebe ba kiyahame na:goemiya:, “Ama: naeno komoma: tawakalubi akakiyalama:la:. Wadiyala ama: huiyatiya ba:moe tetenomolo tote amia:no ape Godotamo hawa:goeno ikamehodawatamo na:nemutuimiya:, ba:bene hawa:goeno malemale ilina Godotamo akona:nikamiya:, Mosesete dolamagiya: ba:ba ka:na. Ba:be komote tawakalubi kiya:tulamema:ne amia:no temetemete a:wibui.”
15 Huiyatiya Ya:suti kebe hido komokomo kododilinakui ba:be tabote ba:be hopo konomamo tuya:, ba:bema: tawakalubi hiliyonomate ebetamo na:pekapiyuimiya: ebeno tabo kulihoma: ba:gala ebete ibino temetema:gopi kohiduilamema:.
16 Ebete huiyatiya ibi miya:palete dito hopamo ha:kiya ba:bo tuya:, ba:be tataba hopolo Godokoba: tabo konega:lama:.

Ya:suti Ape Kodakoda Temetema:goeno Dubu Da:hiduimiya:
Ma:t 9.1-8; Mak 2.1-12

17 Eta hegelalo Ya:suti tawakalubi ba iya:tulamita, komo Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi iba:te Ga:lili hopoeno hiya:hiya: habane pelameholiya:, ba:bene komopa:te atumu Yudiya hopone ba:gala Yelusalema ko habane pelameholete ba:bo pepola:nuya:. Ba:ba tetelo Kodawa Godokono helote Ya:sugodolo nitanuya: ebete temetema:gopi kohiduilamema:,
18 ba:bene komo dubate ape kodakoda temetema:goeno dubu talatalago agahiya:. Iba:te genama guamo a:pa:la:ha gabo bohowaditiya: ibino mabulubi Ya:sukunu nato mabamo konadila:tema:,
19 huiyatiya tawakalubi hiliyonomola ba:bema: iba:te eta gabo kumiya:ha:. Ba:be mabuma: iba:te genama hunamo nalehawaminate, Ya:suti kebo ka:la:nuya: iba:te ba:be genamoeno hunu a:himiti ba:be dubu talatalago ba:bana nadutiya: Ya:sutamo.
20 Ya:suti ibino hibima: midi komo umilamete dubutamo na:goiya:, “Mabulubi, Godote amia:no kuba egebolema:ta.”
21 Huiyatiya Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi dubu iba:te ibino tepo ipuwalo ba:ma ka:na emalagidolutiya:, “Moe dubu awaga konomola, Godokono holoholo hapulu kuba tabo badama: ka:goe? Kuba egeboledawa potela:ka:? Ba: Godoko kapiyala!”

22 Iba:te ibino tepo ipuwalo da:ga:luya: Ya:suti iya:tawate iba:tamo
na:goiya:, “Mabu keka: la:eno tepo ipuwalo ba:moi komo demalagi-
dolitama?
23 Ba:moe tabo kodakodala:ka: nale goema:, ‘Godote amia:no kuba ege-
bolemete adodolema:ta?’ O ba:moe eta tabo goema: kodakodala:ka:, ‘Ama:
mahigate, na:toa?’
24 Ba:bema: nale la: kiya:tulamema:nemata, na Tawakalubino Nani-
wigodo* helo bitana ba:moe hopo konomolo tawakalubino kuba ege-
bolelamete kadodoholelamema:.” Ba:bene ebete temetema:goeno dubu-
tamo na:goiya:, “Nale ama: begoememata, ama: mahigate, amia:no tilo
mokopa:midate genamamo na:toa!”
25 Ba:ba tetenomolo ba:be dubuti ibino holoholo hapulu mahigate ebeno
tilo lawete Godokono mahilo hunamo ba adipate ebeno genamamo dito
tuya:,
26 ba:bema: ba:bi tawakalubi hiliyonomate konomamo hanohanohutiya:.
Iba:te Godokono mahilo hunamo ba adipate toletolehago na:ga:luya:, “A
ka:lo hegelalo hanohano komo hibinomolo ulamema:!”

Ya:suti Libaiko Da:ka:miya:*
Ma:t 9.9-13; Mak 2.13-17

27 Ba:moe komo da:wibuya: Ya:suti genama guni nuluhukuti eta dubu
Libaiko ba:bo numiya:, ebe ba: ta:kese uwatedawala, ebete ebeno
oko habalo lutiya:. Ba:ba tetelo Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Ama: na
na:ta:mahena:,”
28 ba:bene ebete mahigate ebeno oko ilina hiliyonomo miya:palete
Ya:suku ba:bo ta:matuya:.
29 Ba:bene tete nanekele da:petuya: Libaiti ebeno genamalo Ya:suku
mabuma: konomo poko bododiya:. Ba:ba tetelo komo ta:kese uwatepi
dubu ba:gala komo hiliyonomo tawakalubi iba:te Ya:sukuba: poko baa:
benahutiya:.
30 Ba:bene komo Pa:lisi kapiyuimipi* ba:gala ibino tutumu iya:tulamepi
iba:te Ya:suku ta:matapi na:kiyahalamiya:, “Mabu keka: la:le ta:kese
mani ha:da amiholo uwatepi ba:gala Godokono Tutumu Tabo uwateha:pi
tawakaluba:go gao beya nihote iba:go baa: da:nahanakoma?”
31 Huiyatiya Ya:suti ba:be tabo uliti iba:tamo na:goiya:, “Hidohido
tawakaluba:te dogetatamo a:katolama:mena:, tawetawa:gopa:te
kotolamema:na:.
32 Iyo, puya:te ha:kiya da:ga:lana, ‘A hidohido tawakalubila,’ na
ba:bakobako tawakalubi uwatema: kapiya:ha:. Na huiyatiya kubakuba
tawakalubi kapiya uwatema: piya:mo, iba:te ibino kuba ododili
komokomone kohobila:ma:.”

Godokono Oko Owatima: Baa: Nahaheno Pola:na Komo
Ma:t 9.14-15; Mak 2.18-20

---

* **5:24:** Tawakalubino Naniwi ba: Ya:sukunu mahilo etala. Ebe ba: tawakalubi hiliyonomoeno Naniwila, atumu Godoko ba: aeno Nabiwila. * **5:26:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Libaikono eta mahilo ba: Ma:tiyutila. * **5:30:** Ya:suku tetelo Pa:lisi tawakalubi ba: Yu tawakalubino kapiyuimi etala. Godote ibino iniwala:tamo Moseseko ipuwado dikalamiya: ba:bi Tutumu Tabo, ba:gala ibino iniwala:te ha:kiya kebe komokomo koko kukalama: da:ga:lanama:, Pa:lisi tawakaluba:te ba:bi hiliyonomo komamo hidonomamo papamila:hanakuya:, ba:bene iba:te tawakalubi ba:ma ka:na ba iya:tulamena, puya:te ibino tabamo papamila:haheno iba:te ibi kubapima: ga:late iba:go kakapiyuiminakuiha:.

33 Ba:bene komo tawakaluba:te Ya:sutamo na:ga:luya:, “Yoneko ta:matapi
ba:gala Pa:lisi kapiyuimipino ta:matalepi iba:te hiya:hiya: tetelo baa: naha-
heno Godotamo toetoe tabo ba:bo ga:lanaka, huiyatiya ama: ta:matapa:te
ba:ma ka:na a:kapola:nala:. Iba:te hiliyonomo tetelo helo gao beya nihote
baa: ba:bo nahanaka.”
34 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Dubuti kamena da:lawemene, ba:ba tetelo
ebeno mabuluba:te poko habalo baa:heno dito ba:ka:pola:namena:? Ao,
wadiyaha:! Iba:te eba:go poko baa: kapimilo konahama:na:.
35 Huiyatiya kamena uli lawe dubuti ebeno kamena eta habamo magata
tete ba: na:pe, hibila, ba:be hegelalo ebeno mabuluba:te ibino tepo teme-
teme komoma: baa: nahaheno kopola:nama:na:. Ba:bema: numa:la:, ka:lo
ba: la:eno kalakalago baa: naha tetela mabu nale la:go bemedenamo.”

Pakala Emede Komo Ba:gala Uli Emede Komo
Ma:t 9.16-17; Mak 2.21-22

36 Ba:bene Ya:suti iba:tamo ba:moe iya:tulame uwi bikiyauya:,
“Lumagiti uli kaliko itamidate pakala kalikoeno bolagala:mo
a:kakohomehamene. Ebete ba:ma ka:na dododimini uli kalikote pakala
kalikago a:kamodobamene, gala kakabolagalema:ne.
37 Atu gabodo lumagiti pakala gautu-goe tama kalila:mo uli gao beya
a:kahaminamene, mabu uli gao beyate pakala gautu-goe tama kalili
ka:na:ta:pumima:ne, ba:bene gao beyate hakamo ka:ka:la:te gao beya
ba:gala kalili ibi netewate kapiya tetelo kokubakubahama:na:.
38 Ba:moe mabuma: wadiyala iya:tawadawate uli gao beya uliuli tama
kalili kapiyamo na:haminahanakamene.
39 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Lumagiti pakala gao beya da:ninako
ebete galane tetelo uli gao beya nima: ubiha:ma: keda:ma:ne mabu ebete
ba:goenakomene, ‘Pakala gao beya golanomola,’ huiyatiya ba:bako lumagi
iya:tawaha: uli gao beyoeno hido gola komo.”

6

Okoha: Talona Hegeloeno Komo
Ma:t 12.1-8; Mak 2.23-28

1 Yu tawakalubino eta okoha: talona hegelalo Ya:suti ebe ta:matapa:go
kona pali ipuwado ba petolamenato, ebe ta:matapa:te kona kapiyakapiya
kubakubadopo newakalamiti iba:te konahama: tama ba:bo wehohuya:.
2 Ba:bema: komo Pa:lisi kapiyuimipa:te Ya:sutamo na:ga:luya:, “Numa:,
ama: ta:matapa:te aeno tutumu tabamo kapapamila:haha:. Iba:te okoha:
talona hegela badama: kadikanalita?”
3 Ba:bene Ya:suti iba:tamo ba huiya na:goiya:, “Wadiyala Godote ebeno
Bukamo da:miya:tiya:, la: ba:be komo nemalagidolala:. Da:ibiditamo
kuba tete da:piya:, ebete ebeno wapata:lamepa:go baa:ma: da:kapemitiya:,
ba:bene ebete bada komo kododiya:?
4 Ebete Godokono Genamamo nodolote, ba:be Genamoeno okopa:te
Godotamo da:miya:tenakui ba:be talona baa: ebete a:nenahuya:. Numa:la:,
aeno tutumu tabote a biya:tua:mena Godotamo hawa:goeno ikamehopa:te
ba:be baa: ha:kiya nahanaka, komo tawakaluba:te naha talonala. Huiyatiya
Da:ibiditi ba:be baa: nahate eba:go wapata:lamepa:tamo dikalameholiya:,
Godote ba:be komo kubama: kagoiya:ha:.”
5 Ba:bema: Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Ba: hibila, na Tawakalubino
Naniwiti okoha: talona hegela namutudawama: eda:namo.”

Ya:suti Kokoto Hapu Hoeme Dubu Da:hiduimiya:
Ma:t 12.9-14; Mak 3.1-6

6 Eta okoha: talona hegelalo Ya:suti Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genama guamo nodolote tawakalubi ba niya:tulamita, kokoto tu hapu hoeme dubuti ba:bolo na:lutiya:.
7 Ba:bene komo Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi iba:te Ya:suku baidi kodakodalo umitiya:, ebete okoha: talona hegelalo ba:be dubu da:hiduimimini, iyo, ibi ubila Ya:suti ba:be komo ba ododi kubama: ba:bo koga:lama:.
8 Huiyatiya Ya:suti iya:tawuya: iba:te ibino tepo ipuwalo bada komokomo kemalagidolitiya:, ba:bema: ebete ba:be dubutamo na:goiya:, "Ama: mahigate dopo hapuamo na:pa:," ba:bene ba:be dubuti mahigate dopo hapuamo pete ba: dito putiya:.
9 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, "Nale la: balateda:lemata, aeno tutumu tabote kebe talona komo kiya:tua:mena? Ale okoha: talona hegelalo hido komo o kuba komo ba:kododima:? Tawakalubi ba:ka:hiduilamema: o ba:ka:kubahilamema:?"
10 Ba:ba tetelo Ya:suti ibi hiliyonomo ba pulameholenato ba:be dubutamo na:goiya:, "Amia:no kokoto na:hogamina," ba:bene ebete kokoto da:hogaminuya: ebeno kokotote ba:bo hiduya:.
11 Ba:be mabuma: Pa:lisi kapiyuimipa:te konomamo maubahalo ibi ipuwalo tabo ba:bo ga:luya:, "A ba:moe dubu Ya:suku keba ka:na na:kamitima:?"

Ya:suti Ebeno 12 Oelamepi Dubu Da:ka:lamiya:
Ma:t 10.1-4; Mak 3.13-19

12 Ba:be dulu Ya:suti Godokoba: tabo ga:lanama: eta haka hunamo nodoloniya:, ba:bema: ebete du ga:ga:nomolo Godokoba: tabo ba ga:lana hegelate ba:bo powalohuya:.
13 Ba:bene hegelate da:puluhukuya: ebete ebeno ta:matapi ebetamo ka:lamiti, ibi ipuwalo 12 dubu ba uwate ibi na:goelamiya:, "La: ba: naeno oelamepilata."
14 Ya:suti 12 dubu duwatiya:, ba:moi ba: ibino mahilola.

Saimonoko Ya:suti ebetamo eta Pita mahilo bikamiya:, ba:gala ebeno ekawi A:nduluku.

Ya:imesiko ba:gala Yoneko,
Pilipiko ba:gala Batolomuku.

15 Ma:tiyuku ba:gala Tomasiko, A:lapiyasikono gudu Ya:imesiko ba:gala Saimonoko. Ba:moe eta Saimono tawakaluba:te dopamo na:ga:lanakuya:, ebete kapela Loma gabomani tawakaluba:go alaholodawama: eda:nami.

16 Ba:gala Ya:suti komo dubu netewa beka-uwatiya:, Ya:imesikono gudu Yudasiko ba:gala Keliyotanapi Yudasiko, galane tetelo ba:moe kuititi dubuti Ya:suku anakapumipi bowalubiliya: ebe kolawema:.

Ya:suti Temetema:gopi Da:hiduilamiya:
Ma:t 4.23-25

17 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:go haka hununi eta apotami hopamo da:nepalaguya:, ba:ba tetelo komo ta:matapi ba:gala hiya:hiya: tawakalubi hiliyonomate iba:go ba:bo paluguya:. Komo iba:te Yelusalema ko habane ba:gala Yudiya hopoeno komo habahabane pelamiya:, ba:gala komo iba:te

kehaha: kolomo dodo hapuni kapelamiya:, ibi ba: Taya ko habalo ba:gala
Saidono ko habalo demedehonama: ba:bi tawakalubila.
18 Ba: hibila, ba:bi tawakalubi hiliyonomate pelameholiya: Ya:sukunu
tabo ulihoma: ba:gala ebete ibino temetema:gopi kohiduilamelelamema:,
ba:gala kuba gobogobagopa:te ebetamo atumu a:kapelamiya:, ba:bene
ebete ibi hiliyonomo ba:bo hiduilamiya:.
19 Ba:bema: ba:bi tawakalubi hiliyonomate ubila Ya:suku
kologihoma:, mabu iba:te iya:tawahuya: Godokono helote ebe ipuwane
da:puluhukunakui ba:ba tetelo ebete temetema:gopi ba:bo hiduilamenakui.

Kalakala Komo Ba:gala Tepo Temeteme Komo Ma:t 5.1-12

20 Ba:bene Ya:suti ebeno hiliyonomo ta:matapi ba ulamita na:goelamiya:,
“La: puya:te awaelo demedenama,
wadiyala la: na:kalakalahala:,
mabu Godote Ko Gawadubuma: deda:na,
ba:be hido haboeno komo la:enola!

21 “Ba:gala ba:ma tetelo
la: baa: kapete dulamena,
wadiyala la: na:kalakalahala:,
mabu Godote la:eno kape komo komodobuilamema:ne!

“Ba:gala ba:ma tetelo la: puya:te
temetema:go dihiminama,
wadiyala la: na:kalakalahala:,
mabu galane la: kiya:da:mima:nemata!

22 “Ba:gala Tawakalubino Naniwi mabuma: komopa:te la:tamo mauba-
halo ubiha: tabo ba ga:la la: dididuputilamena, ba:gala iba:te la:eno mahilo
da:kubahilamena, wadiyala la: atumu na:kakalakalahala:!
23 Iyo, la: kalakalahalo hunamo niya:patela:tepahaliya:la:, mabu galane
tetelo la:le Godokono Hunu Habalo la:eno huiya kokonomo konuwa-
tema:nemata. Numa:la:, dopamo ibino iniwala:te ba: atu ubiha: tabo
bekaga:lanakuya: Godokono ukui hawakalimipa:tamo.

24 “Huiyatiya ba:ma tetelo
la: puya:te dogodogopima: deda:hanama,
la: ko tepo temeteme kiya:tawahama:nemata,
mabu la:eno kalakala ba: na:lawenamata,
galane kowiboma:ne!

25 “Ba:gala ba:ma tetelo
la: puya:te baa:ma: kakapiminaha:,
la: ko tepo temeteme kiya:tawahama:nemata,
mabu galane la: baa:ma: kokapimima:nemata!

“Ba:gala ba:ma tetelo la: puya:te
diya:da:minama,
la: ko tepo temeteme kiya:tawahama:nemata,
mabu galane la: howela:go kihimima:nemata!

26 “Ba:gala tawakalubi hiliyonomate la: da:mililameholemena:, la: hi-
damo, mabu galane tetelo la: ko tepo temeteme kiya:tawahama:nemata!

Numa:la:, dopamo ibino iniwala:te Godokono mahilamo ha:da amiho tabo olamagimipi atumu a:mililameholenakuya:.”

La:go Alaholohopi Malemalelo Emalagidole Komo Ma:t 5.38-48; 7.12

27 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Ba:be mabuma: na la:tamo na:goemo, puya:te la:go dalaholohona, wadiyala la: ibi malemalelo nemalagidolenala: ba:gala iba:tamo hidohido komo nododilinakuya:la:.
28 Ba:gala la:tamo mela tabo dolamagiminaka, ba:bi tawakalubino komoma: Godotamo na:toetoehonakuya:la: ebete ibi hidamo kowalubilinama:, iyo, puya:te la:tamo kuba komokomo dododilina la: ibi Godotamo na:wadiya:paa:latelenakuya:la:.
29 Ba:gala pote ama: tatakolo danagalimimina:, wadiyala hapu ebetamo na:kikamiya:. Ba:gala kebe lumagiti amia:no sete ilina heloamo da:lawememena:, ba:be atu tetelo amia:no atuino ilina akamawada:la:, ama:le ebetamo malemalelo dito na:kikamiya:.
30 Iyo, lumagiti amia:no eta ilinama: ama: da:toemehomena:, wadiyala ebetamo malemalelo nikamiya:, ba:gala kebe lumagiti amia:no ilina pilolo duwatemene, ama: tote ba:bi ilina heloamo akanuwata:la:.
31 Ba:bema: tawakaluba:te la:tamo bada komo ododima: la:le ubi dihatenakoma, la: komopa:tamo ba: ba:ba ka:na nododinakuya:la:.
32 “Puya:te la: malemalelo demalagidolena, la: ba:bi tawakalubi kapiya demalagidolenama la:eno ukui keba ka:nala:ka:? Ba:be mabuma: Godote la:tamo hido huiya ba:kikalametamena:? Ao, mabu kuba ododilipa:te atumu ibino mabulubi kapiya malemalelo emalagidolenaka!
33 Ba:gala puya:te la:tamo hidohido komo dododilina, la: ba:bakobakopi kapiyatamo hidohido komo dododilinama la:eno ukui keba ka:nala:ka:? Ba:be mabuma: Godote la:tamo hido huiya ba:kikalametamena:? Ao, mabu kuba ododilipa:te ibino mabulubi kapiyatamo atu hidohido komo bekaododilinaka!
34 Ba:bema: puya:te la:tamo gala da:kikalameholenaka, la: ibi kapiyatamo mani dikalameholema la:eno ukui keba ka:nala:ka:? Ba:be mabuma: Godote la:tamo hido huiya ba:kikalametamena:? Ao, kuba ododilipa:te atumu ibino mabulubi kapiyatamo mani ikalameholenaka mabu atu komo iba:godone gala kakuwatema:na:!
35 Huiyatiya wadiyala la:tamo alaholopima: deda:hana, la: ibi malemalelo nemalagidolenala: ba:gala iba:tamo hidohido komo nododilinakuya:la:. Iba:te manima: la: da:kiyalamemena:, wadiyala la: iba:tamo dito nikalamiya:la:, huiya komo akemalagidolala:. Ba:mako ododi komodo la: Hununomo Godokono gugudima: eda:hate galane tetelo huiya konomo kuwatema:nemata. Numa:la:, ebete kuba ododilipi ba:gala ebetamo kalakala tabo ga:laha:pi ba:bakobako tawakaluba:tamo malemale komo ododilinako.
36 Ba:bema: la: hiliyonomo tawakalubi malemalelo nemalagidolenala:, la:eno Nabiwiti ibi keba ka:na kemalagidolena ba:ba ka:na.”

Tawakalubino Komokomo Anagilamelelame Komo Ma:t 7.1-5

37 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “La:le komo tawakalubino komokomo anagilamelelamelo ibi kubapima: tiyolo akaka:lama:la:, ba:bene Godote la:eno komo anagilamelelamelo la: kubapima: a:kaka:lama:mena:ta. Ba:gala wadiyala la: tawakalubino kuba egebolelamete nadodoholelamiya:la:, ba:bene Godote atumu la:eno kuba egebolelamete kadodoholelamema:na:ta.

38 Ba:gala wadiyala la: komopa:tamo ilina malemalelo nikala-
menakuya:la:, ba:bene Godote atumu la:tamo ba ikalame tete
hiliyonomolo ebete la: ilinamo ba:tabuilamenakomena:ta, iyo, la:
komopa:tamo kebako dikalamenakoma, Godote ba: atumu la:tamo ba:bako
ba:kikalamenakomena:ta."
39 Ba:bene Ya:suti iya:tulame uwi ba olamagi na:goiya:, "Baidi tamiho
dubuti eta baidi tamiho dubu gabodo hidamo a:kamagatamene.
Ebete ba:ba ka:na dewagelemene ibi netewapi haka gugamo badi
konegudima:na:, aba: hibila:ka:?
40 Ba:bema: ka:lo sikululu diya:tawana ba:be guduino iya:tawa komote
iya:tulamedawoeno iya:tawa kagogolonaha:, huiyatiya galane ebeno sikulu
da:wibomene ebeno iya:tawa komo ba:gala iya:tulamedawoeno komo atu
tetelo kopola:nama:na:.
41 "Keka: mabu amia:no ekawino baidilo puhulu deha:poto umilo huiy-
atiya amia:no baidilo ditana ba:be ko keha tete kuminaha:?
42 Ba:gala bada mabuma: amia:no ekawitamo ba:ma ka:na da:goita,
'Ekawi, wadiyala amia:no baidilo ditana ba:be puhulu deha:poto nale
kolawemema:nemata,' huiyatiya amia:no baidilo ditana ba:be ko keha tete
ama: kalawenaha:? A:iye! Ama: ma:lapila netewa lumagilata! Wadiyala
ama: dopamo amia:no baidilo ditana ba:be keha lawete, ama:le galane
hidamo gahimiti amia:no ekawino baidilo ditana ba:be puhulu deha:poto
ba:bo kolawemema:na:ta."

Keha Ba:gala Ebeno Gao
Ma:t 7.16-20; 12.33-35

43 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "Hidohido kehalo kuba gaote
a:kanolohamena:, ba:gala kuba kehalo hidohido gaote a:kanolohamena:.
44 Iyo, ba: hibila, la: hiya:hiya: kehoeno gao ibino holoholamo dulamema
la: ba:bo kiya:tawahama:nemata, ibi ipuwalo kebe gaote nahama: hi-
dohidoma: keda:hana. Ba:bema: lumagiti olagoeno kehamo tote anahu
kehoeno gao a:kanetapihamene, ba:gala ebete olagoeno kehalo hidohido
gala:ipi gao a:kanulama:mene.
45 Ba:bema: hido lumagiti ebeno tepo ipuwane hidohido komo buluhuku-
latelenakomene, huiyatiya kuba lumagino tepo ipuwalo kuba komate
pola:na ba:bema: ebegodone kuba komate ba:pikulinakomena:, mabu
lumagino tepo ipuwalo kebe komate ka:pola:na, ba: ba:bi komate ebeno
tabo olamagi komodo kopikulima:na:."

Genama Netewa Etemotepino Komo
Ma:t 7.24-27

46 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "Keka: mabu la: na Kodawama:
dito da:ka:naminama, huiyatiya nale dolamaginakomo ba:bi komo la:le
kododilinaha:?
47 Ba:bema: kebe lumagiti natamo pete naeno tabo pulihote ba:bi
komokomo dododilimini, ba:be lumagino komo keba ka:na kitana nale la:
hidamo kiya:tulamema:nemata.
48 Ba:be lumagi ba: hido genama detiya: ba:be dubu huiyala. Ebete
haka ibulunomo aligiti kodakoda haka hunamo ebeno genama ba:bo etiya:,
ba:bene hulama beyate ba odolo ba:be genama da:pemida:miya:, huiyatiya
genamate kaleguya:ha: mabu etedawate ebeno genama hidamo etiya:.
49 Huiyatiya kebe lumagiti naeno tabo ulihote ododilihino, ebe ba: bula:i
hakamo genama detiya: ba:be dubu huiyala. Ba:be genamoeno mabu
puliyala, kitanuya:ha:, ba:bema: hulama beyate ba odolo ba:be genama
da:pemida:miya: hakamo dito kaguya:. O olalati bada konomola:ka:!"

7

Ya:suti Alaholohodawa Gawadubuino Oko Dubu Da:hiduimiya:
Ma:t 8.5-13

1 Ya:suti tawakaluba:tamo ba:moi komokomo hiliyonomo olamagi da:wibuya: ebete Kapeniyama habamo ba: dito tuya:.
2 Lomanapino eta alaholohodawa gawadubuti ba:bolo nemedenami, ba:bene ebeno huiyaha: okopi ipuwalo ebete kebe dubu konomamo demalagidolonami, ba:be dubu ko tawetawete umitiya:, ebe hoe tatalila.
3 Ba:bema: ba:be gawadubuti Ya:sukunu komo uliti komo Yu watowatopi dubu ebetamo ba:bo ka:lamiya:, iba:te Ya:suku ba:ma ka:na konega:lamema:, ebete pete gawadubuino okodawa kopehiduimima:.
4 Ba:bene komo iba:te Ya:sutamo pelamete ebe toemeholo na:pega:lamiya:, "Ba:moe Lomanapi gawadubu hido lumagila. Wadiyala ama: ebe na:nowaluba:,
5 mabu ebete a Yu tawakalubi koamo nemalagidoloena, ba:gala ebete ebeno mana:mo aeno baidi ibubulamehole genama etea:mi."
6 Ba:bema: Ya:suti iba:go na:tuya:. Ebete ba tonato genama tama:mo da:nuluhukuya:, ba:be gawadubuti ebeno mabulubi ba:bo oelamiya: iba:te Ya:suku konega:lamema:, "Kodawa, eta kodakoda komo na mabuma: akododa:la:. Na hido lumagiha: ama:le naeno genamamo pa:pa:gama:.
7 Ba:gala na hidoenoha: amia:no holoholo hapuamo pema:. Huiyatiya na niya:tawutamo, ama:le genamamo peheno tabo dito da:goemena:, naeno okodawate hibinomolo kohidoma:ne.
8 Mabu na atumu alaholohopino koko gawadubuino hopodawama: ba eda:na ibino tabamo a:papamiwatanakomo, ba:gala atu tetelo naeno alaholohopa:te naeno umi ipuwalo pola:na. Ibi ipuwalo nale eta da:kiyamemo, 'Ama: na:toa!' ebete ba:bo kotoma:ne. Ba:gala eta da:kakiyamemo, 'Ama: na:pa:!' ebete ba:bo kopema:ne. Atumu nale naeno huiyaha: okodawa da:kiyamemo, 'Ama: ba:moe komo nododa:!' ebete ba:be komo kododima:ne. Ba:bema: Kodawa, wadiyala ama: tabote na:gaa: naeno oko dubuti kohidoma:."
9 Ya:suti ba:be tabo duliya: ebete na:la:wiya:, ba:bema: ebe da:ta:matutiya: ebete ba:bi tawakalubi hiliyonomatamo ohobigate na:goiya:, "Na la:tamo hibinomolo goemo, na Isalaela tawakalubi hiliyonomo ipuwalo ba:mako hibima: midi lumagi a:kuma:lemo!"
10 Ba:bene alaholohodawa gawadubuti doelamiya: ba:bi dubate ebeno genamamo gala da:kapelamiya:, iba:te ba:be huiyaha: okodawa hido bepumiya:.

Ya:suti Hamole Kamenoeno Gudu Hoene Dadipatiya:

11 Eta hegelalo Ya:suti eta habamo dito tuya:, ba:be haboeno mahilo ba: Na:inila, ba:ba tetelo ebe ta:matapi ba:gala tawakalubi hiliyonomo eba:go kapimilo tolamitiya:.
12 Ba:bene ebete haboeno kala imi gigihamo da:nuluhukuya:, ba:ba tetelo hiliyonomo tawakaluba:te hoe dubu aguti habane pikulitiya: ebe bobamo kopinihatema:, ba:be hoe dubuino menoko hamolela, ebeno gudu kapiyanomote hoiya:.
13 Ba:bema: Kodawate ba:be kamena umiti malemaletelo ebetamo na:goiya:, "Ama: akihitala:."
14 Ba:bene Ya:suti tote hoe dubuti da:kapitanuya: ba:be talatala da:nologiya:, ebe dagatutiya: ba:bi dubate ba:bamo ba putitata, ebete hoe dubutamo na:goiya:, "Amoga, nale ama: begoememata, na:mahiga!"

15 Ba:bene ba:be dubuti mahigate tabo olamagi da:tupuimiya:, Ya:suti
ebeno menokotamo dito ikamiya:.
16 Ba:bema: ibi hiliyonomate konomamo toletoleholo Godokono mahilo
hunamo ba adipate na:ga:luya:, “Godokono ukui hawakalimidawa atamo
ba: a:puluhuku! Iyo, Godote ebeno tawakalubino ka:ka: mula:lelamema:
pe!”
17 Ba:bema: ba:be Na:ini haboeno hopo ba:gala komo hopo tametamelo
demedehonama:, ba:bi tawakalubi hiliyonomate Ya:sukunu komoma: tabo
ba:bo nikiyahuya:.

Yonete Ebe Ta:matapi Ya:sutamo Doelamiya:
Ma:t 11.2-19

18 Ba:ba tetelo Yoneko tawakalubi beyamo wadulateledawa, ebeno
ta:matapa:te ba:moi hiliyonomo komokomo ebe ba:bo pikiyahamiya:.
Ba:bene ibi ipuwalo Yonete netewa dubu ka:lamiti
19 Ya:sutamo ba:bo noelamiya:, iba:te ebe ba:ma ka:na konega:lamema:,
“Ama: ba: Yonete pema: da:goi ba:be lumagila:ka:, o ale eta lumagi
beka:latiminama:?”
20 Ba:bene iba:te Ya:sutamo pelamete na:pega:luya:, “A Yonete poea:me
ama: ma kumu kopalateda:ma:, ‘Ama: ba: Yonete pema: da:goi ba:be
lumagila:ka:, o ale eta lumagi beka:latiminama:?’ ”
21 Ba:ba tetenomolo Ya:suti ibino holoholo hapulu hiliyonomo hiya:hiya:
temetema:gopi, ba:gala tawetawa:gopi, ba:gala kuba gobogobagopi bi-
hiduilamiya:, ba:gala ebete baidi tamihopi atumu akahiduilamiya:.
22 Ba:bema: ebete huiya tabo Yoneko ta:matapa:tamo na:goiya:,
“La: tote la:le kebe komo kulameoma ba:gala la:le kebe tabo
kulihoma, ba:bi komokomo Yoneko na:nega:lama:la:. Baidi tamihopa:te
a:la:minahala: ba:gala nato a:ta:buta:midalelamepa:te ba: na:wapata:lama:!
Kuitikuita:gopa:te a:hidohidoha ba:gala galo duhulamepa:te ba: nuliha!
Ha:lahapa:te hoene gala a:kamahila:hala: ba:gala awae tawakaluba:tamo
Godokono Hido Tabote a:pe!
23 Ba:bema: kebe lumagiti na hibima: midinilo ukui netewama: eda:heno,
ebegodolo Godokono kalakalate bitanamene!”
24 Ba:bene Yonete da:poelamiya: ba:bi dubu netewate da:tuya:, Ya:suti
Yonekono komoma: tawakaluba:tamo ba:bo olamagiya:. Ebete na:goiya:,
“La: Yonekono komo ulihote dito hopamo da:nikulima, bada komo umima:
ka:tolamiuima? Pudu kapiya huhuti dito dagegetiti, ba:be umima:
ka:tolamiuima?
25 O la: hidohido kaliko pupuli dubu umima: ka:tolamiuima? Ao, la:
iya:tawahala hidohido kaliko pupulihopa:te dito hopolo kemedehonaha:,
huiyatiya iba:te koko gawadubuino genamalo emedehona!
26 Ba:bema: na niya:tunama:la:, la: badama: ka:tolamiuima? Godokono
ukui hawakalimidawa umima:la:ka:? Iyo, na la:tamo hibi tabo begoemo,
Yonete Godokono komo ukui hawakalimipi hiliyonomo a:gogoli.
27 Ba: hibila, Yoneko mabuma: Godote ebeno Bukalo tabo ba:ma ka:na
goiya:,

‘Nale Kelisokono dopo hapuamo
naeno tabo atadawa kopoemema:nemo,
ebete ebe dopamete
ebeno gabo kohiduimima:.’ ”

28 Ya:suti gala na:kagoiya:, “Nale la: begoelamemata, tupuimi mabuni
ba:ma teta:mo puluhuku ba:moe hopo konomolo da:hawakalahaliya:, ba:bi
tawakalubi hiliyonomo ipuwalo Yoneko kodawanomoma: eda:na. Huiy-
atiya ba:ma tetene tupuimiti Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be
habalo kebe lumagiti deha:potonomoma: deda:mene ebete Yoneko hibilo
kogogoloma:ne.”
29 Ba:ba tetelo dopamo Yonete pui beyamo da:wadulateliya:, ba:bi ta:kese
uwatepi ba:gala komo hiliyonomo tawakalubi iba:te Ya:sukunu tabo uliti
Godokono gabo tuputupunomoma: ga:late ba:bo kalakalahutiya:.
30 Huiyatiya Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi
iba:te dopamo Yonetamo kanikuliya:ha: ebete ibi beyamo wadulatelema:.
Ba:be komo ipuwalo iba:te Godokono hido komo a:duhimiya:, ba:bema:
iba:te Ya:sukunu taboma: kakalakalahutiya:ha:.
31 Ba:bema: Ya:suti na:goiya:, “Na ba:ma tete tawakalubino komo kebe go
tabamo na:ka:hawakalimimo? La: kebako tawakalubila:ka:?
32 La: ba: kolowami habalo diya:da:mita ba:bi gugudi hegehege huiyala.
Komo guguda:te komopa:tamo kaga:la, komopa:te komopa:tamo kaga:la,
iba:te olowabeletihuilo ba:ma ka:na ewagelena, ‘Ale poko ba ododi
pa:lola: da:moleholema: huiyatiya la: ago kamoeha:, ba:gala a hoe lumagi
bobamo ihatema: dewagelitama: la: huiyatiya ago kihimitaha:!’ Iyo, ba:ma
tete tawakaluba:la:, la: ba: ba:ba ka:na ewagelenamata, la: Godokono
okopa:tamo ubiha: tabo bega:lanakomata.
33 Numa:la:, Yoneko tawakalubi beyamo wadulateledawate
da:puluhukui, ba:ba tetelo ebete helo gao beya kaninakuiha: ba:gala komo
tetelo ebete baa: naheno lutanakui Godokono oko kowatima:, ba:bema: la:
na:ga:luimata, ‘Ebe kuba gobogobagoenola!’
34 Huiyatiya Tawakalubino Naniwiti da:puluhukui, ebeno komo hiya:la.
Ebete baa: a:nanako ba:gala helo gao beya a:ninako ba:bema: la: ba:ma
ka:na ga:lanakomata, ‘Ebeno kuba numa:la:! Ebe tumu goema: eda:te baa:
konomamo nanako, ebe helo gao beya ni kodawala! Ebe ba: ta:kese mani
ha:da amiholo uwatepi ba:gala komo Godokono Tutumu Tabo uwateha:pi
ibino mabulubila!’ ”
35 Ba:bene kuititinomolo Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Godokono hido
mulu komo da:ta:matana, ba:bi tawakaluba:te ibino emede ipuwalo ba:be
mulu hibinomolo ba:hawakaliminakomena:.”

Ya:suti Saimonokono Genamalo Baa: Da:nuya:

36 Ba:bene eta Pa:lisi kapiyuimidawa dubuti Ya:suku na:goemiya: ebete
ebegodolo baa: konenama:, ba:bema: Ya:suti ba:be dubuino genamamo
nodolote baa: nama: dito nemediya:.
37 Ba:be habalo eta kuba kamena nemedenami, ba:bene Ya:suti Pa:lisi
kapiyuimidawoeno genamalo baa: da:nutiya: ba:be kamenate ba:be komo
uliti hido nibo ihi nakola kalila:mo tabuimi ba:bo adahiya:.
38 Ba:ba tetelo ebete Ya:sukunu gala hapuni pete ebeno nato mabamo
putiti ebeno ihi baida:mo Ya:sukunu nato pukulalemete nato a:la:li ebeno
hinibamo ba:bo meteteholemiya:, ba:bene ebete ebeno nato aboelate-
holemete ebete dadahiya: ba:be hido nibo ihi ebeno natamo dito hami-
namiya:.
39 Ba:bene Ya:suku da:goemiya: ebeno genamamo pema:, ba:be Pa:lisi
kapiyuimidawate kamenoeno ododi komo umiti ebeno tepo ipuwalo ba:ma
ka:na emalagidoluya:, “Ba:moe dubu ebe Godokono ukui hawakalimi-
dawama: neda:tale, ebete ba:be kamenoeno komo biya:tawana:, ebe dologi
ba:be kamena ba: dubu bilibili kamenala!”

40 Ba:bene Ya:suti Pa:lisi kapiyuimidawatamo na:goiya:, “Saimono,
nagodolo tabo deha:poto bitana ama: kiyamema:.”
Ba:bene Saimonote na:goiya:, “Wadiyala, Iya:tulamedawa, na:gaa:.”
41 Ya:suti na:goiya:, “Eta ilina dogodogo dubu nemedenami, ba:bene
dubu netewate ebegodone mani uwatete tete ga:ga:nomolo ebetamo gala
kikamehuya:ha:, etate 500 mani, etate 50 mani.
42 Ibi netewapa:te ba:ba ka:na huiyahaleheno ba emedena, eta hege-
lalo ba:be ko dubuti ibi ebetamo ka:lamiti, ibi malemalelatelelo ibino
huiyahaleha: komokomo dito egebolelamiya:. Ba:bema: amia:no ukui keba
ka:nala:ka:, ibi netewapi ipuwalo ko kalakalago ebe pote kemalagidolon-
ami?”
43 Saimonote tabo ba huiya na:goiya:, “Naeno ukui bitana, mani konomo
duwatiya: ba:be huiyaha:dawala.”
Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Ama: hibi tabo begaa:ta.”
44 Ba:ba tetelo Ya:suti kamenatamo ohobigate Saimonoko ba:bo alate-
diya:, “Ama: ba:moe kamena na:kumiuta? Na amia:no genamamo
da:podolomo, ba:ba tetelo ama: natamo nato ukulaleno beya kikanameha:.
Ebete huiyatiya ebeno ihi baida:mo naeno nato ukulalenamete, nato a:la:li
ebeno hinibamo a:meteteholename.
45 Ba:gala ama: na kaboenateneha:, huiyatiya nale genamamo
da:podolomo ba:ba tetene tupuimiti ebete naeno nato aboelatehole
kekelamitaha:.
46 Ba:gala ama: hido olibi kikipoeno iha:mo naeno wato kabutimiha:,
ebete huiyatiya naeno natamo huiya konomo hido nibo ihi behamina.*
47 Ba:bema: na ama:tamo na:goemo, ebete natamo malemale konomamo
da:hawakalimi, ba:be ododi komote eta komo ba:ma ka:na kahawakalimi,
Godote ebeno koko kuba hiliyonomo egebolemete adodoholeme. Huiyatiya
numa:, Godote eta lumagino hegehege kuba dadodoholememene, diyala,
ba:be lumagiti malemale komo Godotamo da: a:kahawakalima:mene.”
48 Ba:bene Ya:suti ba:be kamenoeno tepo ipuwa ba iya:tawa ebetamo
na:goiya:, “Godote amia:no kuba egebolemete adodoholema:ta.”
49 Ba:bema: eba:go ahiditi baa: da:nahutiya: iba:te ibi ipuwalo na:ga:luya:,
“Lumagino kuba egebolemema: da:goe, moe kebe awagaha dubula:ka:?”
50 Ba:bene Ya:suti kamenatamo gala na:kagoiya:, “Amia:no hibima: midi
komote amia:no ka:ka: a:mula:ma:ta. Kalakalago na:toa.”

8

Ya:suku Dowalubinakui Ba:bi Kamenakamenoeno Komo

1 Ba:bene komo hegela da:wibuya: Ya:suti koko ba:gala hegehege habaha-
balo Godokono Hido Tabo olamaga:go ba pata:, Godote Ko Gawadubuma:
deda:na ebete ba:be komo benolamaginakui. Ba:ba tetelo ebeno 12
ta:matapi dubate eba:go tolamenakuya:,
2 ba:gala komo kamenakamenate eba:go atumu na:kawapata:lamenama:,
dopamo tetelo ibi ipuwalo komopa:te kuba gobogobagopima: eda:hanama:

* **7:46:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Ya:suku tetelo Yu tawakalubino ododi ipuwalo eta hido lumagiti eta dubuino genamamo da:nodolonakui, genama namutudawate ebeno kalakala ebetamo hawakalimima: netewa-kapiya komokomo ba:ma ka:na ododilinakui. Dopamo ebete ebeno tatako hapuhapuni kaboetehoma:ne, ba:bene ebete ebeno nato kukulalemema:ne, galane ebete olibi kikipoeno iha:mo ebeno wato ba:bo kabutimimima:ne. Saimonote ba:bi netewa-kapiya komo ipuwalo eta komo kododiya:ha: Ya:sutamo, huiyatiya kuba kamenate pete hidamo pododiliya:.

ba:gala komopa:te hiya:hiya: temetema:gopima: eda:hanama:, huiyatiya Ya:suti ibi a:hiduilamiya:. Ba:bi kamenakamena ipuwalo Magadalanapi Ma:liko ba: etala, dopamo Ya:suti ebegodone sa:ba:ni kuba gobogobo boelamiya:.

3 Ba:gala eta kamena ba: Kusakono kamena Yowanatela, Kusako ba: Ko Gawadubu Helodikono hopodawa etala. Ba:gala eta kamena ba: Susa:natela. Ba:bi netewa-kapiya kamenakamena iba:te komo hiliyonomo kamenakamenago ibino mana:mo Ya:suku ba:gala ebeno 12 ta:matapi dubu bowalubilinakuya:.

Kona Kikipo Haminahaledawoeno Iya:tulame Uwi
Ma:t 13.1-9; Mak 4.1-9

4 Ba:bene tawakalubi hiliyonomate hiya:hiya: habahabane pelameholete Ya:sukuba: da:pekapiyuimiya:, Ya:suti iya:tulame uwi iba:tamo ba:ma ka:na olamagiya:,

5 “Eta lumagiti haka da:hiduimi, ba:ba tetelo ebete kona kikipo hami-nahala:go ba tonato komo kikipo iba:te gabamo ba:bo gudiya:, ba:bema: tawakaluba:te natamo da:mikimoeli holaholate ba: dito penaliya:.

6 Komo kikipo iba:te nakola hakamo gudiya:, ba:bema: iba:te nanekela:mo apepehote ba:bo waiwaihuya: mabu ba:be hakoeno a:la:li puliyala.

7 Komo kikipo iba:te olagopi hemo hakamo gudiya:, ba:bema: iba:te kapimilo apepehote olagopi hemate kona ba: dito alukuliya:.

8 Huiyatiya komo kikipo iba:te hido hakamo gudiya:, ba:bema: ba:ba:te apepehote ba: dito nolohuya:, eta konate 100 teta:mo, eta konate 100 teta:mo, iba:te ba: ba:ba ka:na hiliyonomoma: eda:huya:.”

Ba:bema: Ya:suti ibulunomamo na:goiya:, “Galagodawa, ama: hidamo nulia:!”

Ya:sukunu Hiya:hiya: Iya:tulame Uwino Mabu
Ma:t 13.10-17; Mak 4.10-12

9 Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ebe nalatediya:, “Ba:moe iya:tulame uwino ipuwa keba ka:nala:ka:?”

10 Ya:suti iba:tamo ba huiya na:goiya:, “Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be komoeno ipuwa kolawema: nale helo la:tamo ikalamimata, iyo, ba:be komoeno awaminale komokomo la: ba: iya:tawahuimata. Huiyatiya komo tawakalubi eba ka:naha:, iba:te ba:be komoeno iya:tulame uwi ulihote, iba:te ebeno ipuwa bohowadinakomena: huiyatiya a:kuminakamena:, iyo, iba:te bulinakomena: huiyatiya a:kiya:tawahanakamena:.”

Kona Kikipo Haminahaledawoeno Iya:tulame Uwino Ipuwa
Ma:t 13.18-23; Mak 4.13-20

11 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Ba:moe iya:tulame uwino ipuwa ba:ma ka:nala, kona kikipo ba: Godokono tabola.

12 Ba:bene komo tawakalubi gabamo da:gudi, ibi ba:bi kona kikipo keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. Iba:te Godokono tabo dulimina:, Saitanate pete ba:be tabo ibino tepo ipuwane kopuwatema:ne iba:te hibima: miditi ka:ka: mula: komo lawekapoma:.

13 Komo tawakalubi nakola hakamo da:gudi, ibi ba: ba:bi kikipola. Iba:te tabo dulimina: kalakalago kolawema:na:, huiyatiya ibino tepo ipuwalo haha puliyala, ba:bema: iba:te hibima: midi ipuwalo nanekela:mo emeda:tepate temeteme komate iba:tamo da:pikulimina: tiyonomo kogudima:na:.

14 Komo tawakalubi olagopi hemo hakamo da:gudi ba:bi kikipola. Iba:te tabo kulima:na:, huiyatiya iba:te ilina uwatema: ba emalagidolena ukui

bilibilima: eda:hana, ba:bema: ibino emede komoeno ubi komate ibino hibima: midi komoeno ka:ka: ba anakapumi iba:te hido naha konama: a:keda:hamena:.
15 Ba:bene komo tawakalubi hido hakamo da:gudi ba:bi kikipola. Iba:te Godokono tabo dulimina: hibinomolo kolawema:na:, ba:bene iba:te ibino tepo ipuwalo ba:be tabamo papamila:halete kodakodanomolo ba utitata hido naha kona ba:bo konolohoma:na:."

Wuiki Alo Hawakala Baha:mo Ihate Komo
Mak 4.21-25

16 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "Lumagiti ebeno wuiki alo pa:titi bagolo ipuwamo a:kihata:mene ba:gala ebeno wata bahi ipuwamo a:kihata:mene. Huiyatiya ebete wuiki hawakala baha:mo kihatema:ne, ba:bene tawakaluba:te ebeno genama guamo da:palehawaminamena: iba:te ba:be alo kopumima:na:.
17 Numa:la:, kebe awalelahale komate da:pola:na galane tetelo Godote kohawakalilamema:ne, ba:gala kebe ugumuili komate da:pola:na galane tawakaluba:te alo tetelo kulameholema:na:.
18 Ba:bema: ama: hidamo nulia:. Godokono tabo ulihoma: lumagigodolo hidohido ukui da:pola:na, Godote ebetamo hiliyonomo hidohido komo gala kakikamehoma:ne. Ba:gala lumagigodolo hidohido ukui pola:naheno huiyatiya ebete nemalagidolona, 'Na hidoenola,' ebegodolo kebe kapiyakapiya komate da:pola:na Godote ebegodone gala kakuwatemema:ne."

Ya:sukunu Menoko Ba:gala Ebeno Ekaki
Ma:t 12.46-50; Mak 3.31-35

19 Ba:bene Ya:sukunu menoko ba:gala ebeno ekaki ebetamo da:pelamiya:, iba:te ebe umima: kamodobuya:ha: mabu tawakalubi hiliyonomate ebe tamelo na:pola:nuya:.
20 Ba:bema: eta lumagiti Ya:suku na:kiyamiya:, "Amia:no menoko ba:gala ekaki iba:te genama tamelo ba:pela:mota:hana. Ibi ubila ama: kumima:."
21 Ba:bene Ya:suti ibi hiliyonomatamo na:goiya:, "Pote Godokono tabo uliti ebetamo da:papamiwatamene, ba:be lumagi ba: naeno menokola ba:gala ba:bako tawakalubi ba: naeno ekakila."

Ya:suti Gogo Da:tatabuiminiya:
Ma:t 8.23-27; Mak 4.35-41

22 Eta gapogapolo Ya:suti ebe ta:matapa:go boga:mo ololonate ibi na:goelameniya:, "A bobo hapuamo kona:hiwaliya:," ba:bema: iba:te bobo a:hiwale ba:bo tupuiminiya:.
23 Iba:te ba na:hiwalena Ya:suti ba:be palai boge gulu ba: dito newataniya:, ba:bene ko gogonomote ba mahigana koko gawiyoeno beyate boge guamo da:pa:la:haniya: bogete tatalila ululuna.
24 Ba:bema: iba:te Ya:sutamo pelamenate ebe ba pemodoetena ba:bo pega:lameniya:, "Iya:tulamedawa, a ba: koha:lahama:nema:!"
Ba:ba tetelo Ya:suti mahiganate huhu ba:gala koko gawiya na:kiyahalameniya:, "La: na:tatabahala:!" ba:bene huhuti wibonate bobote tatabama: ba:bo eda:niya:.
25 Ba:bema: Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, "La:eno hibima: midi komo keka:?"
Huiyatiya iba:te tola:go hanohanoholo ibi ipuwalo na:ga:laniya:, "Moe lumagi potela:ka:? Ebete huhu ba:gala gawiya da:kiyahalame, iba:te ebeno tabamo a:papamila:!"

Ya:suti Kuba Gobogobagoeno Dubu Da:hiduimiya:
Ma:t 8.28-34; Mak 5.1-20

26 Ba:bene Ya:suku ba:gala ebe ta:matapi iba:te Gelasa haboeno hopamo
nikuliya:, ba:be hopote Ga:lili Bobo hapulu itanami.
27 Ya:suti hakamo ba nodolo Gelasa habanapi kuba gobogobagoeno
dubuti eba:go paluguya:, ebete tete ga:ga:nomolo kalikoheno emedenami
ba:gala ebe genamanomolo kemedenamiha:. Ba: hibila, ba:be hopo
tawakalubino komo ba:ma ka:nala, iba:te iya:ha:midale nakola haka ba
aligili hiya:hiya: bobo ba:bo ododilinakuya: iba:te ibino ha:laha tawakalubi
miya:tenoma:, ba:bene ba:be dubuti ba:bi nakola bobo ipuwalo emede-
nami.
28 Ebete Ya:suku umiti ibulunomo goewatate ebeno nato mabamo gate
tabo madodo ba adipate na:goiya:, "Ya:su! Ama: Hununomo Godokono
Gudulata! Ama:le natamo bada komo na:kododiomena:? Nale ama:
betoemehomata, natamo kuba huiya akikanama:la:!"
29 Ebete tabo ba:ma ka:na goiya: mabu Ya:suti kuba gobogobo
a:kiyahamiya: ebegodone kuluhukuma:. Ba: hibila, dopamo komo
hiliyonomo tetelo ba:be kuba gobogobote ba:be dubu ipuwalo
helonomoma: eda:nami, ba:bema: tawakaluba:te ebeno nato kokoto auli
hala:mo da:matuhulameholemenakui, ebete ba:bi hale iya:hilinakui kuba
gobogoboeno heloamo dito hopamo ba:bo alahula:nakui.
30 Ba:bene Ya:suti ebe nalatediya:, "Amia:no mahilo potela:ka:?"
Ebete na:huiyuya:, "Naeno mahilo Hiliyonomotela," mabu ebe ipuwalo
kubakuba gobogobo hiliyonomate emedenama:.
31 Ba:bene ba:bi kubakuba gobogobate Ya:suku na:toemehuya:, "Ama: a
Koe Habamo akanoea:ma:la:!"
32 Ba:ba tetelo dabihole goegoe hiliyonomate haka hununu nala:go ba:bolo
na:wapata:lamitiya:. Kubakuba gobogobate Ya:suku na:toemehuya: iba:te
goegoe ipuwamo konogomoma:, ba:bene Ya:suti modobo tabo goete ibi
ba:bo goelamiya:, "Na:tolama:la:!"
33 Ba:bema: kubakuba gobogobate dubugodone ikuliti goegoa:tamo
da:nogomuya:, goegoe hiliyonomate haka hununi pulila:hate iya:ha:midale
hakane da:negudiya: beyamo nululuhuliti ba: dito neha:lahuya:.
34 Ba:ba tetelo goegoe ulamepi dubate ba:be komo umiti ibino
habamo pulila:hate, habalubi ba:gala tumu genamalo demedehonama:
da:nikiyahalamiya:,
35 tawakalubi hiliyonomate ba:bo pelamiya: Ya:suti dododiya: ba:be komo
umima:. Iba:te ebetamo pikuliti kubakuba gobogobate da:miya:puya:
ba:be dubu ba:bo pumiya:, ebete kaliko puliti Ya:sukunu nato mabulu
lutiya: mabu ebeno ukui a:tuputupumiya:. Ba:moe mabuma: iba:te
na:toletolehutiya:.
36 Ba:bene puya:te ba:be komo dumiya: ba:bi tawakaluba:te kubakuba
gobogobagoeno dubuti keba ka:na ka:hiduya:, ba:be komoma: komo
tawakalubi ba:bo kiyalamiya:.
37 Ba:ba tetelo ba:bi Gelasa hoponapi hiliyonomate Ya:suku na:ga:lamiya:
ebete ibino hopo miya:pate kotoma: mabu iba:te konomamo toletolehutiya:.
Ba:bema: Ya:suti boga:mo ololote ba to,
38 kubakuba gobogobate da:miya:puya: ba:be dubuti ebe na:toemehuya:,
"Na niliya, ama:go kopa:mo!"
Huiyatiya Ya:suti ebe ba oeme na:goemiya:,
39 "Ama: genamamo na:toa. Godote ama:tamo kebe komokomo
kododila:ka, amia:no habalubi ba:bi komokomo na:nikiyalama:."

Ba:bene ba:moe dubuti ebeno habamo tote, Ya:suti ebetamo dododiliya: ebete ba:bi komo hiliyonomo tawakaluba:tamo ba:bo nolamagiya:.

Ya:ilasiti Ya:suku Da:toemehuya: Ebeno Bohele Kohiduimima:
Ma:t 9.18; Mak 5.21-23

40 Ya:suti bobo hapuni gala da:kapa:hiwuya:, ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate na:kalakalahuya: mabu iba:te ebeno pe komo belatimitiya:.
41 Ba:bene Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genama umidawa dubuti Ya:sutamo piya:, ebeno mahilo Ya:ilasitila. Ebete Ya:sukunu nato mabamo pepapamiwatate ebe ba:bo petoemehuya: ebete ebeno genamamo kotoma:,
42 mabu ebeno kapiyanomo 12 gogo tete bohele ebete hoe tatalila.

Hawi Ka:ka:la: Temetema:goeno Kamenate Ya:sukunu Kaliko Dologiya:
Ma:t 9.19-22; Mak 5.24-34

Ba:bene Ya:suti Ya:ilasikono genamamo to da:tupuimiya:, hiliyonomo tawakaluba:te ebe ba anataguma:tuta emokatihuia:go tolamitiya:.
43 Ibi ipuwalo eta kamena 12 gogo tetelo hawi ka:ka:la: temetemete uminami, ebete ebeno mani hiliyonomo dogeta dubatamo ba ikalame ba:bo upula:liya:, huiyatiya iba:te ebe kahiduimiya:ha:.
44 Ba:bene ba:moe kamenate Ya:sukunu gala hapuni pete ebeno kaliko da:pologiya:, ba:ba tetenomolo ebeno hawi ka:ka:la: temetemete ebegodone ba: dito wibuya:.
45 Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Na pote kologini?”
Tawakalubi hiliyonomate iya:tawaha:ma: ba ga:la Pitate ebe na:kiyamiya:, “Hido Iya:tulamedawa, hiliyonomo tawakaluba:te ama: ba anataguma:hita emokatihuia:go pelamita.”
46 Ya:suti na:goiya:, “Eta lumagiti na ologini mabu helote na ipuwane duluhuku, na ba:bo iya:tawamo.”
47 Ba:bene ba:be kamenate bada komo kododiya: awamina gabo kumiya:ha:, ba:bema: ebete lililago Ya:sukunu nato mabamo pepapamiwatate hiliyonomo tawakalubino holoholo hapulu ebeno komo ba:bo hawakalimiya:. Ebete Ya:suku bada mabuma: ka:pologiya: ba:gala temetemete ba:ba tetenomolo ebegodone da:wibuya:, ebete ba:bi komokomo hiliyonomo Ya:sutamo ba:bo kiyahuya:.
48 Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Kamena, amia:no hibima: midi komote ama: a:hiduima:ta. Ama: kalakalago na:toa.”

Ya:suti Ya:ilasikono Bohele Hoene Dadipatiya:
Ma:t 9.23-26; Mak 5.35-43

49 Ya:suti ba:moe tabo ba olamagita Yu watodawa Ya:ilasikono genamane eta tabo adahedawate pete Ya:ilasiko na:pegoemiya:, “Amia:no gudu bohele a:hoe. Iya:tulamedawa gala akagoema:la: ebe kopihiduimima:.”
50 Huiyatiya Ya:suti ba:be tabo uliti Ya:ilasitamo na:goiya:, “Ama: akatoletola:la:. Ama: Godoko hibima: na:mida:, ba:bene amia:no bohelete kohidoma:ne.”
51 Ba:bene Ya:suti Ya:ilasikono genamamo puluhukuti komo tawakaluba:te genama guamo a:pa:la:hama: ibi na:duhilamiya:, huiyatiya Pitako, Yoneko, Ya:imesiko, ba:gala boheleno nabiwi menoko, eba:go ba:moi ba:te na:pa:la:huya:.
52 Ba:ba tetelo genama gulu da:pola:nuya: ba:bi tawakalubi hiliyonomate bohele bela:mitiya:, ba:bema: Ya:suti ibi na:goelamiya:, “La: kihimitala:. Gudu bohele kahaa:kaha:, ebete u bewatita!”

53 Huiyatiya iba:te iya:tawahuya: guduti hoenomo hoiya:, ba:bema: iba:te
Ya:suku na:walitiya:.
54 Ba:bene Ya:suti tote bohele kokotamo nelawete ebe ba ka:mi na:goiya:,
“Gudu, ama: na:mahiga!”
55 Ba:bema: ebeno ka:ka:te ebetamo gala da:kapiya: ba:ba tetenomolo
ebete na:kamahiguya:, ba:bene Ya:suti ebeno menoko nabiwi na:goelamiya:
iba:te ebetamo baa: kikamehoma:.
56 Ba:be mabuma: iba:te na:hanohanohutiya: huiyatiya Ya:suti
ibi ba kiyalame na:goiya:, “La: ba:moe komoma: komo tawakalubi
akakiyalama:la:.”

9

Ya:suti 12 Ta:matapi Dubu Doelamiya:
Ma:t 10.5-15; Mak 6.7-13

1 Ba:ba tetelo Ya:suti ebeno 12 ta:matapi dubu ebetamo ka:lamiti iba:tamo
helo ba:bo ikalamiya: tawakaluba:godone kuba gobogobo konoelamema:
ba:gala hiya:hiya: temetema:gopi konihiduilamema:.
2 Ba:bene ebete ibi noelamiya: Godote Ko Gawadubuma: deda:na
iba:te ba:be komo tawakaluba:tamo konolamagimima: ba:gala iba:te teme-
tema:gopi konihiduilamema:.
3 Ebete iba:tamo na:goiya:, “La:eno tolame tetelo la:le kuku, ba:gala
mani miya:teno kuiha, ba:gala baa:, ba:gala mani, ba:moi ilina akuwata:la:.
Ba:gala la: kapiyakapiya ilina na:pupuliya:la:, komo akuwata:la:.
4 Ba:bene la: eta habamo nikuliti kebe genamamo da:nalehawaminama,
la: ba:bolo nemeda:tepate galane ba:be genamane eta hopamo kaka-
tolamema:nemata, iyo, la: eta genamane eta genamamo eba ka:na
akanewagela:la:.
5 Ba:gala kebe habaluba:te la: uwateheno, ba:be haba ba miya:pa
la:le natoeno puhulu na:moda:midatepaliya:la:. Ba:moe komote ba:bi
tawakalubi kiya:tulamema:ne, Godokono tete ba: na:pe ebete ibino komo
kopanagiya:midalamema:ne.”
6 Ba:bema: Ya:suku ta:matapa:te hiliyonomo habahabamo tolamete
Godokono Hido Tabo tawakaluba:tamo ba nolamagimi hiya:hiya: teme-
tema:gopi ba:bo nihiduilamiya:.

Hiliyonomo Tawakaluba:te Ya:sukunu Komoma: Da:ga:lanakui
Ma:t 14.1-2; Mak 6.14-16

7 Ba:ba tetelo Ga:lili hopolo Heloditi Ko Gawadubuma: eda:nami. Ba:bene
Ya:suti kebe hiliyonomo komo kododilinakui Heloditi ba:bi komokomo
ulihote ukui bilibilima: ba:bo ediya:, mabu komopa:te na:ga:luya:, “Yoneko
tawakalubi beyamo wadulateledawate hoe ipuwane a:mahigui!”
8 Ba:bene komopa:te na:ga:luya:, “Ya:suku ba: Elayate, Godokono ukui
hawakalimidawala, ebete atamo gala a:kapuluhukui,” huiyatiya komopa:te
na:kaga:luya:, “Ao, ebe ba: eta Godokono ukui hawakalimidawala. Aeno ini-
wala:tamo dopamo da:pikuliya:, ibi ipuwalo etate hoe ipuwane a:mahigui.”
9 Ba:bene Heloditi na:goiya:, “Na Yonekono wato itamidamimo, huiy-
atiya moe dubu potela:ka: nale ebeno ododili komokomo dulihonamo?”
ba:bema: tete ga:ga:lo ebe ubila Ya:suku kumima:.

Ya:suti Hiliyonomo Tawakaluba:tamo Baa: Dikalameholeniya:
Ma:t 14.13-21; Mak 6.30-44; Yon 6.1-14

10 Ya:suti doelamiya: ba:bi ta:matapi dubate ebetamo gala kapelamete
iba:te kebe hiliyonomo komokomo ka:nododiliya: ebe ba:bo pikiyahamiya:,
ba:bene ebete komo tawakalubi miya:palete ebe ta:matapinomo uwatete
iba:te Betasaida habamo dito tolamiya:.
11 Ba:bema: hiliyonomo tawakaluba:te Ya:sukunu to komo ulihote ebeno
galane na:katolameholiya:, ba:bene ebete ibi kalakalago uwatete Godote
Ko Gawadubuma: deda:na ba:be komo ibi ba:bo iya:tulamiya:, ba:gala atu
tetelo ebete ibino temetema:gopi ba:bo kahiduilamiya:.
12 Hegelate ba nihitigana Ya:sukunu 12 ta:matapa:te pelamenate ebe
ba:bo pega:lameniya:, “Ama: tawakalubi noelama:, iba:te habahabamo
ba:gala tumu genamamo tolameholete baa: ba:gala laha bahi konulamema:,
mabu moe tawakalubiha: bahila.”
13 Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, “Ao, la:le iba:tamo naha ilina
nikalamehola:la:.”
Iba:te na:huiyaniya:, “Agodolo paibo baa: ba:gala daha netewa
ba:binomate pola:na. Ba:bema: ama: ubila:ka: ale tolamete aeno mana:mo
ibino baa: konuwateholamema:?”
14 Iba:te ba:ma ka:na ga:laniya: mabu 5,000 dubate ba:bolo pola:nuya:.
Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapi na:goelameniya:, “La:le tawakalubi
hiya:hiya: kapiyuilame ododiliti hakamo ahidima: na:kiyalama:la:, iba:te
eta kapiyuimilo 50, eta kapiyuimilo 50, ba:ma ka:na nahidihamena:.”
15 Ya:suku ta:matapa:te ba:be tabo ulinate ba:ba ka:na ododiniya:, ba:bene
tawakalubi hiliyonomate ibino kapiyuimilo hakamo dito gagahidiniya:.
16 Ba:bene Ya:suti paibo baa: ba:gala daha netewa uwatenate, Hunu
Habamo gahimilo Godotamo kalakala tabo goenate ba:bi baa: da-
hago wakalamiholenate ebe ta:matapa:tamo dito ikalameniya: iba:te
tawakaluba:tamo kikalameholenama:.
17 Ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate baa: da:nahaniya: ibino kape
komo ba:bo wiboholameniya:, ba:bene Ya:suku ta:matapa:te da:luhiliniya:
ba:bi baa: komokomamo 12 bagolo betabuilameniya:.

Pitate Ya:sukunu Hibi Komo Da:hawakalimiya:
Ma:t 16.13-19; Mak 8.27-29

18 Eta hegelalo Ya:suku ha:kiya tataba hopolo Godokoba: tabo ba
ga:luta ebeno ta:matapa:te ebetamo ba:bo pikuliya:. Ba:bene ebete ibi
nalateda:liya:, “Tawakaluba:te na pokomo ka:ga:lanaka?”
19 Iba:te na:ga:luya:, “Komopa:te ama: Yoneko beyamo wadu-
lateledawama: ga:lanaka, komopa:te Elayako Godokono ukui
hawakalimidawama: ga:lanaka, ba:gala komopa:te ama: Godokono ukui
hawakalimipa:te dopamo aeno iniwala:tamo da:pikuliya:, ibi ipuwalo etate
hoene na:mahigamo ga:lanaka.”
20 Ba:bene Ya:suti ibi nalateda:liya:, “Huiyatiya la:le na pokomo
ka:midinionama?”
Pitate ebetamo na:huiyuya:, “Ama: ba: Kelisotela, Godokono
Oemedawalata!”
21 Ba:bene Ya:suti ibi kiyahalamelo na:goiya:, “La:le naeno komoma:
komopi akakiyalama:la:!”

Ya:suti Ebeno Hoe Komoma: Dopamo Da:goiya:
Ma:t 16.21-28; Mak 8.31–9.1

22 Ba:bene ebete tabo moga:melo na:goiya:, “Tawakalubino Naniwi
tawakaluba:godone koko temeteme galane kuwatema:ne, Godokono ubila.
Iyo, Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi, ba:gala Godokono

Tutumu iya:tulamepi, ba:gala komo koko dubu iba:te ebe ubiha:ma:
keda:hama:na:, ba:bene tawakaluba:te ebe kanakapumima:na:, huiyatiya
netewa-kapiya hegelalo ebete hoene gala kakamahigama:ne.”
23 Ba:bene ebete ibi hiliyonomatamo na:goiya:, “Kebe lumagiti na
ta:mahenema: ubi dihatemene, dopamo ebete ebeno komo adodolete,
ba:bene hiliyonomo hegelalo ebete ebeno keha pihiga aguti na ba:bo
na:ta:mahenenamene.
24 Ba: hibila, kebe lumagiti ebeno ka:ka: natamo damawada:mene ebeno
ka:ka:te kalatidima:ne, huiyatiya kebe lumagiti ebeno ka:ka: na mabuma:
datutimini, ebete hibi ka:ka: kolawema:ne.
25 Ba:bema: lumagiti hopoeno ilina hiliyonomo uwatenomo ba uwate
ebeno ka:ka: datutimini ebeno huiya keka:? Godote lumagigodone ebeno
ka:ka: da:lawememene, ebegodolo bada hido komote na:kitanamene?
26 Ba:bema: numa:la:, kebe lumagiti natamo ba:gala naeno tabamo
da:hilopomene, na Tawakalubino Naniwiti ba: atumu ebetamo ko-
hilopoma:nemo, iyo, nale naeno alago da:pemo, ba:ba tetelo Nabiwi
Godoko ba:gala ebeno hido-talona nopopi ibino helonomo alago pete ebe
kopehilopuimima:nemo.
27 Na la:tamo hibi tabo begoemo, ba:ma tetelo demedehona komo iba:te
Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be ko komo dopamo umiti galane
ba:bo koha:lahama:na:.”

Godokono Helonomo Alote Ya:sukunu Ape Da:la:minuya:
Ma:t 17.1-8; Mak 9.2-8

28 Eta kapiya wuiki da:wibuya: ba:ba tetelo Ya:suti Pitako, Ya:imesiko,
ba:gala Yoneko uwatete eta haka hunamo magataliya:, ebete ba:bolo
Godokoba: tabo konega:lama:.
29 Ba:bene ebe ha:kiya Godokoba: tabo ba ga:luta, ebeno holoholo
hiya:ma: ba:bo ediya: ba:gala ebeno pupulino ilinate keyakeyahibinomoma:
ba eda:hame ba:bo a:laminahalemiya:.
30 Ba:ba tetenomolo dubu netewa Elayako ba:gala Moseseko, iba:te
puluhukuti Ya:sukuba: tabo bega:lutiya:.
31 Iyo, ibi netewapa:te Godokono Hunu Haboeno alago puluhukuti eba:go
tabo ba:ma ka:na ga:lutiya:, Ya:suti Godokono nopo tawakaluba:tamo
kohawakalimima: ebete Yelusalema ko habalo kohoema:ne.
32 Pitako ba:gala ebeno mabulubi netewa iba:te u ba lahuta
ba:moe hanohano komo ba:bo uluhukuya:, ba:bene iba:te ibino baidi
a:la:minahalete Ya:sukunu alo ba:gala dubu netewa eba:go da:la:mota:nuya:
ba:bo ulamiya:.
33 Ba:bene dubu netewapa:te Ya:sugodone ba tuta, Pitate ebe na:goemiya:,
“Hido Iya:tulamedawa, a ba:malo da:pola:nama:, kalakala konomola.
Wadiyala, a mimiya netewa-kapiya ketemotema:nema:, eta amia:nola, eta
Mosesekonola, eta Elayakonola.” Pitate ukuihino ba:moe tabo ba:bema:
goiya:.
34 Pitate tabo ba olamagita hawaiti pete ibi dito patulateliya:, ba:bema:
iba:te na:toletolehutiya:.
35 Ba:bene hawai ipuwane tabote ba:ma ka:na puluhukuya:, “Ba:moe ba:
naeno Gudula, nale ebe dopamo a:ka:miya:mo! La: ebeno tabo nulia:la:!”
36 Ba:be tabote da:wibuya: iba:te Ya:suku kapiya bumiya:, ba:bene tete
ga:ga:dopolo ba:bi ta:matapa:te kebe komo kumiya: iba:te komo tawakalubi
kakiyalamiya:ha:.

Ya:suti Kuba Gobogobagoeno Kuhi Da:hiduimiya:
Ma:t 17.14-21; Mak 9.14-27

37 Ba:be eta hegelalo iba:te haka hununi da:pepalaguya: tawakalubi
hiliyonomate pelamete Ya:sukuba: dito paluguya:.
38 Ba:bene ibi ipuwalo kapiya dubuti ibulunomo ba:bo goepatiya:,
“Iya:tulamedawa, naeno guduino komoma: ama: betoemehomata mabu
ebe ba: naeno kapiya gudunomola!
39 Kuba gobogobote gaa:tepahago ebe da:lawenako, guduti hakamo
da:ganako ebeno apete kodakodanomoma: eda:menako ba:bene ebeno
tabone paguti pikuliminako, ba:gala ebe lawe tetelo kuba gobogobote
naeno gudu tiyolo a:kamiya:pale!
40 Ba:bema: nale ama: ta:matapi a:toelamehola:kamo iba:te kuba gobo-
gobo koemema:, huiyatiya iba:godolo helo puliyala.”
41 Ya:suti huiyatiya ibi hiliyonomatamo na:goiya:, “A:iye, la: hibima:
midiha: kuba tawakalubilata! La: natamo menemene bikanamenamata,
ba:bema: na ubihinola tete ga:ga:lo la:go emedena!” Ba:bene ebete dubu-
tamo na:goiya:, “Amia:no gudu mamo na:magaha:.”
42 Ba:ba tetelo kuhiti ba penape kuba gobogobote ebe lawete hakamo
dito a:da:nuya:, ba:bene kuhiti kubanomamo ba:bo ewagelehuya:. Ba:bene
Ya:suti kuba gobogobo da:kiyahamiya:, ba:ba tetelo kuhiti hidote Ya:suti ebe
ebeno nabiwitamo dito ikamiya:,
43 ba:bema: ba:be komo dumiya: ba:bi tawakalubi hiliyonomate
Godokono ko helo komoma: na:hanohanohutiya:.

Ya:suti Ebeno Hoe Komoma: Gala Da:kagoiya:
Ma:t 17.22-23; Mak 9.30-32

Ba:bema: tawakaluba:te Ya:sukunu hiliyonomo ododili komokomoma: ba
hanohanohuta, ba:ba tetelo Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya:,
44 “Nale ba:ma tetelo la:tamo dolamagimo, ba:be tabo hidamo uliti
akadodala: — Godote Tawakalubino Naniwi kuba tawakalubino kokotamo
kihatema:ne.”
45 Ba:ba tetelo iba:te ba:be taboeno ipuwa hidamo kemalagidoluya:ha:
mabu awamina ipuwalo itanami, huiyatiya iba:te iya:tawaha:ma: ba eda:ha
ba:moe taboeno ipuwa komoma: Ya:suku kiyamema: na:toletolehutiya:.

Kodawama: Pote Na:keda:mene
Ma:t 18.1-5; Mak 9.33-37

46 Ba:bene ta:matapa:te ibi ipuwalo pote koma: eda:ma: olowabelete-
huitiya:.
47 Iba:te ibino tepo ipuwalo demalagidolutiya: Ya:suti ba:be komo
iya:tawuya:, ba:bema: ebete gudu lawete ebe tama:mo ba adipi
48 iba:tamo na:goiya:, “Kebe lumagiti naeno mahilamo ba:mako gudu
deha:poto kalakalago dowalubina ebete na bowalubinina, ba:gala kebe
lumagiti na dowalubinina, ebete na kapiya kowalubininaha:, ebete na
Oenamedawa Godoko atumu na:kowalubina. Ba:bema: la: ipuwalo
pote deha:potodawanomoma: deda:mene ba:be dawate konomoma:
keda:ma:ne.”

La:go Alaholoha:dawa Ebete La: Owalubilidawama: Eda:na
Mak 9.38-40

49 Ba:bene Yonete na:goiya:, “Hido Iya:tulamedawa, ale eta dubu umima:
ebete amia:no mahilamo kuba gobogobo doelamiti, huiyatiya ale ebe
a:kiyahamima: ba:be komo kekelamema: mabu ebe aeno kapiyuimi lumag-
iha:.”

50 Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La:le ebe akaduhima:la:, mabu
kebe lumagiti la:go alaholohodawama: deda:na, ebete ba: la: bowalubili-
nata.”

Samaliya Hoponapa:te Ya:suku Ubiha:ma: Deda:huya:

51 Ba:bene Ya:suti Godokono Hunu Habamo nodolo tete da:tataliya:, ebete
ba:be komo iya:tawate ebeno ukui konomamo ba:bo ihatiya: Yelusalema ko
habamo kotoma:.
52 Ba:bene gabo tetelo ebete Samaliya hopoeno eta habamo nopo atapi
dopamo oelamiya:, iba:te ba:bolo ebeno wata bahi ba:gala baa: konihiduil-
amema:.
53 Huiyatiya ba:be habanapa:te iya:tawahuya: Ya:suti Yelusalemamo to-
lame gabodo da:tutiya:, ba:bema: iba:te ebetamo ubiha: tabo bega:luya:.*
54 Ba:bene Ya:imesiko ba:gala Yoneko, iba:te ba:moe komo umiti
na:ga:luya:, “Kodawa, wadiyala:ka: a Godoko kiyame ebete Hunu Habane
koe poemete ibi kokubahilamema:?”
55 Huiyatiya Ya:suti ibi netewapa:tamo ohobigate ibi konomamo ba
kiyahalame iba:tamo na:goiya:, “Mabu keka: la:le na kuba ukuia:mo
da:kiyanamema? Mabu la:eno tepo ipuwoeno ukui ba:gala naeno tepo
ipuwoeno ukui hiya:hiya: ba:pola:na!
56 Na Tawakalubino Naniwiti tawakalubi kubahilamema: kapiya:ha:,
huiyatiya nale ibino ka:ka: mula:lelamema: piya:mo.”* Ebete ba:be tabo
goete, iba:te eta habamo lahama: ba: dito tolamiya:.

Ukui Netewago Ya:suku Ta:mata Modoboha:
Ma:t 8.19-22

57 Iba:te ba tolamita eta dubuti Ya:sutamo na:goiya:, “Ama: keba hapuamo
da:tomena:, nale ama: ba:bamo kota:matama:nemata.”
58 Huiyatiya Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Hiya:, ama: dopamo ba:moe
eta komo hidamo nemalagidola. Tumu gahagahoeno laha bahi haka
gugu ba:pola:lama:na ba:gala holaholate ibino genama etemotehonaka,
huiyatiya na Tawakalubino Naniwi, naeno wata bahi puliyala.”
59 Ba:bene Ya:suti eta dubutamo na:goiya:, “Ama: na na:ta:mahena:.”

Ebete huiyatiya Ya:sutamo na:goiya:, “Kodawa, wadiyala na dopamo tote,
naeno kadele nabiwiti da:hoemene, nale ebe bobamo nihatete na galane
ama: kota:mahema:nemata.”
60 Ya:suti ebetamo na:huiyuya:, “Wadiyala, ha:laha tawakaluba:te ibi
ha:kiya ibino ha:lahapi bobamo na:miya:ta:mena:, huiyatiya ama: tote
Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be komoeno tabo tawakaluba:tamo
na:nolamaginakuya:.”

---

* **9:53:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa. Yu tawakalubi ba:gala Samaliya hopo tawakalubino komo ba:ma ka:nala, iba:te gelebadilo kemedenamiha:. Ba:moi kapiyuimi netewoeno iniwoeno mabu kapiyala, ebe ba: A:ibalahamatela, ba:bema: dopamo tetelo iba:te kapiya tawakalubima: eda:hanama:. Galane tetelo kapela tawakaluba:te iba:go ba emede, Samaliya hoponapa:te ibino bohelemele ba:bi kapela tawakaluba:tamo ba:bo ikalameholiya:, huiyatiya Yu tawakaluba:te eba ka:na kewageliya:ha:. Ba:be mabuma: Yu tawakaluba:te Samaliya hoponapi kubapima: ka:laminakuya:, Samaliyanapa:te atumu Yu tawakaluba:tamo ubiha: komo bekahawakaliminakuya:. Ba:ma ka:na Ya:suku tetelo ba:moi kapiyuimi netewagodolo kalakala komote kitanamiha:, iba:te dito maubatihuinama:. * **9:56:** Luk 9.55b-56a komoeno tabo Lukuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

61 Ba:bene eta dubuti na:goiya:, “Kodawa, na ubila ama: ta:mahe,
huiyatiya wadiyala na dopamo tote naeno genamanapa:tamo yawo tabo
konegoema:nemo.”
62 Huiyatiya Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Kebe lumagiti haka aligilino
ilinamo pali oko ba tupuimi, haboeno komokomo emalagidolete okone gala
da:kohobigamene, ba:bako lumagiti Ko Gawadubu Godokono oko owatima:
a:kamodobamene.”

10

Ya:suti 72 Ta:matapi Godokono Tabo Olamagimima: Doelamiya:

1 Ba:moe tabo da:wibuya: ba:ba tetelo Kodawa Ya:suti komo 72 ta:matapi
uwatete etapi netewa, etapi netewa, ba:ma ka:na dopamo oelamiya:, ebete
da:tomene ba:bi hiliyonomo habahabamo.
2 Ebete iba:tamo na:goiya:, “Godokono pali ipuwalo kona hiliyonomo
ba: a:kodakodahui, huiyatiya wakalami okopi hiliyoha:, ba:bema: la: pali
namutudawatamo toetoe tabo na:ga:lala:, ebete komo okopi pali ipuwamo
kopoelamema:ne hidohido nahoeno kona kopewakalamima:.
3 Ba:bema: la: na:tolama:la:! La: sipi-goegoe hegehege keba ka:nala:ka:
ba:ba ka:nala, nale la: helohelo gahagahoeno kapiyuimi ipuwamo oe-
lamemata.
4 La: mani miya:teno kuiha akuwata:la:, ba:gala la: baa: miya:teno hika
ba:gala nato ilina akuwata:la:. Ba:gala la: gabo tetelo eta lumaga:go
da:nalugama eba:go tabo ba nega:la la:eno oko tete akanikubahima:la:.
5 “Ba:bene la: kebe genamamo da:nalehawaminama, wadiyala la: ba:be
genamanapa:tamo nolata tabo na:nega:luya:la: ba:ma ka:na, ‘Godokono
kalakalate la:eno genamalo nitanamene.’
6 Ba:bema: Godokono gelebadi lumagiti ba:bolo demedena, Godokono
kalakalate ebegodolo hibilo kitanama:ne, huiyatiya ba:bako lumagiti ba:be
genamalo lutaheno, la: nolata tabo da:ga:lama ba:be taboeno hibi komote
ba:bolo a:kitanamene.
7 La: ba:be genama kapiyalo na:nemediya:la:, ba:bene iba:te la:tamo
dikalameholemena: ba:bi baa: nahate ibino beya atumu na:kanihuya:la:,
mabu la: okopa:te ba:bako huiya lawe wadiyala, ba:gala eta habamo
tolame tete uluhukuhino la: eta genamane eta genamamo eba ka:na
akanewagela:la:.
8 Iyo, la:le eta habamo tolamete iba:te la: kalakalago duwatemena:,
ba:ba tetelo iba:te kebe naha ilina la:tamo dikalamemena: kalakalago
na:nahuya:la:.
9 Ba:gala ba:be habalo demedena la: ba:bi temetema:gopi hiduil-
amete habalubi hiliyonomatamo ba:ma ka:na na:ga:luya:la:, ‘Godote Ko
Gawadubuma: deda:na ba:be komote la:tamo ba: a:tatali.’
10 Huiyatiya la: eta habamo nikuliti iba:te la: kalakalago uwateheno, la:
ba:be haba tulinomolo ba la:mota:hana ibi hiliyonomatamo ba:ma ka:na
na:ga:luya:la:,
11 ‘La:eno haboeno haka puhulu aeno natone na:moda:midatepalema:,
mabu ba:moe komote la: biya:tulamitata Godokono tete ba: na:pe ebete
la:eno komo kopanagilamelelamema:. Ba:bema: ba:moe ko komo akado-
dala:, Godokono Ko Gawadubu tetete la:tamo ba: a:tatali!’ ”
12 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, “Na la:tamo hibi
tabo begoemo, Godote tawakalubino komo danagilamelelamemene,
ba:be Ko Hegelalo ebete ba:moi habaluba:tamo kuba huiya konomamo
kikalamema:ne. Ba:ba tetelo ebete Sodomo habaluba:tamo kuba huiya

ba ikalame malemale nanekela:mo kohawakalimima:ne, huiyatiya hibila, ebete malemale a:kihata:mene ba:moi kuba tawakaluba:tamo!”

Hibima: Midiha: Habalubino Komo
Ma:t 11.20-24

13 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Kolasini haba, ama: kuba huiya konomo kolawema:na:ta! Betasaida haba, ama: ba: atumu! Mabu nale la:godolo hanohano komo dododilimo, la: ba:ba tetelo la:eno kubane kohobila:ha:. Huiyatiya nale ba:bakobako oko Taya habalo ba:gala Saidono habalo dopamo nododiliya:tale, ba:bi Yuha: tawakaluba:te ibino kubakuba ukui hiya:ma: ba:midiliya:na:. Iyo, iba:te ibino kuba ododili mabuma: tepo temetemema: eda:hate ba:be temeteme komo kohawakalimima: iba:te kubakuba kaliko pupuliti hoeno puhulamo dito ba:gagahidiya:na:.
14 Ba:bema: Godote tawakalubino komo danagilamelelamemene, ba:be Ko Hegelalo ebete Taya habanapa:tamo ba:gala Saidono habanapa:tamo kuba huiya ba ikalame malemale nanekela:mo kohawakalimima:ne, huiyatiya hibila, Kolasini haba ba:gala Betasaida haba, ebete la:tamo malemale a:kihata:mene!
15 Ba:gala Kapeniyama haba, amia:no komo ba:ma ka:nala. Ama: ubila ama: ha:kiya ama: Godokono Hunu Habamo kadipatema:, huiyatiya Godote ama: Koe Habamo ka:da:nama:na:ta!”
16 Ba:bene Ya:suti tabo moga:melo ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, “Kebe lumagiti la:eno tabo dulimini ebete ba:be komo ipuwalo naeno tabo kulima:ne, huiyatiya kebe lumagiti la: ubiha:ma: deda:mene ebete ba:be komo ipuwalo na ubiha:ma: keda:ma:ne, ba:gala kebe lumagiti na ubiha:ma: deda:mene ebete na kapiya ubiha:ma: a:keda:mene, ebete na Oenamedawa atumu ubiha:ma: kakeda:ma:ne.”

Ya:sukunu 72 Dubate Ebetamo Da:kawilaliya:

17 Ba:bene Ya:suti doelamiya: ba:bi 72 dubate tolamete hiya:hiya: habahabalo oko nowatiti, iba:te da:kawilaliya: ko kalakalanomago ebetamo na:pega:luya:, “Kodawa, ale kuba gobogobo amia:no mahilamo da:nikiyahalamima: iba:te aeno tabamo papamila:halete tawakaluba:godone ikuliya:!”
18 Ya:suti iba:tamo ba huiya na:goiya:, “Hibila, Godote Saitanako heloha:ma: miditi Hunu Habane da:pa:da:nui nale umimo, iyo, hegelate keba ka:na ka:la:wa:hiyanako ebete hopamo tiyonomo ba:ba ka:na pegui.
19 La: hidamo nulia:la:! Na helo la:tamo ikalamimata la:le kalu ba:gala iwawa la:eno natamo komikimoelenakoma:, ba:be helote la:eno alaholodawa Saitanakono helo na:gogolona, ba:bema: eta ilinate la: a:kakubahilama:mena:ta.
20 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Kuba gobogobate la:eno tabamo da:papamila:halenaka ba:be mabuma: akakalakalahala:, huiyatiya Godote la:eno mahilo ebeno Hunu Haboeno Bukamo da:miya:telamiya:la la: ba:be mabuma: na:kalakalahala:.”

Ya:suti Godotamo Kalakala Tabo Dadipatiya:
Ma:t 11.25-27; 13.16-17

21 Ba:ba tetelo Godokono Gobogobote Ya:sukunu tepo ipuwalo da:tabuya: ebete Godotamo kalakalago na:goiya:, “Nabiwi, ama: ba:moe hopo konomo ba:gala Hunu Haba Namutudawama: eda:nata! Na ama:tamo kalakala tabo begoemo, mabu ama: ba:moe hopoeno koko iya:tawahapi dubatamo amia:no mulu ukui ba awaminale iya:tawaha: tawakaluba:tamo hawakalilamia:ta. Nabiwi, ba: hibila, ba:moe komote amia:no ubilo puluhukui.”

22 Ba:bene Ya:suti tawakaluba:tamo na:goiya:, “Naeno Nabiwi Godote
hiliyonomo komokomo naeno kokotamo a:miya:tiya: nale kulamenama:,
ba:bema: ebete ha:kiya iya:tawala na ebeno Guduino komo, eta lumagiti
iya:tawaha:. Ba:gala Nabiwino komo atumu, eta lumagiti iya:tawaha:
huiyatiya na ebeno Guduti ha:kiya iya:tawala, ba:gala nale puya:tamo
hawakalimima: ubi dihatemo, ibinomate atumu Nabiwino komo
kakiya:tawahama:na:.”
23 Ba:bene Ya:suti ebeno ta:matapa:tamo pohobigate tabo diya ba:bo
goelamiya:, “Godokono kalakala konomo la:godolo bitana, mabu la: la:eno
baida:mo ebeno komokomo hidamo nulamenamata!
24 Ba:bema: nale la: begoelamemata, dopamo tetelo Godokono ukui
hawakalimipi ba:gala koko gawadubu iba:te ubi konomo bihatenama: la:le
dulamenama ba:bi koko komo ulamema:, huiyatiya iba:te kamodobuya:ha:,
ba:gala ibi ubila la:le dulihonama ba:bi komo kulihoma:, huiyatiya iba:te
kamodobuya:ha:.”

Samaliya Hoponapi Dubuino Malemale Komoeno Uwi

25 Ba:bene eta Godokono Tutumu iya:tulamedawate ubila Ya:sukunu
mulu komo kopumima:, da: hibila: o da: hibiha:, ba:bema: ebete pete
ebetamo na:pegoiya:, “Iya:tulamedawa, na bada komo ododiti wiboha:
ka:ka: ebo na:ka:lawemo?”
26 Ya:suti ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Godote Bukamo ebeno Tutumu
Tabo da:miya:tiya:, ba:bi komate a keba ka:na kiya:tua:mena? Ba:bi
komokomoeno ipuwa keba ka:nala:ka:?”
27 Ba:be dubuti na:huiyuya:, “Godokono Bukate ba:ma ka:na goena,
‘Ama: amia:no Kodawa Godoko malemalelo nemalagidolona, amia:no tepo
ipuwanomamo ba:gala amia:no gobogoboeno heloamo, amia:no helo kono-
mamo ba:gala amia:no ukui konomamo,’ ba:gala eta tutumu tabo ma kumu
bitana, ‘Ama: ha:kiya ama: demalagidolona, wadiyala ama:le ba: ba:ba
ka:na ama: tamelo demedena ba:be lumagi malemalelo nemalagidolona.’ ”
28 Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Ama: hibi tabo begaa:ta. Ama:
ba:moe komo ododiti ba:bo ba:ka:ka:namena:ta.”
29 Ba:be dubuti Ya:sukunu taboma: hilopote huiyatiya ebeno hilopo ugu-
muilo ba:ma ka:na goiya:, “Na tamelo demedena, ba:be lumagi potela:ka:?
Na poko na:kowalubinamo?”
30 Ya:suti ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Eta dubuti Yelusalema ko
habane Yeliko habamo ba nihitiguta pilo dubate ebe lawete ebeno pupulino
ilina pipikulamelemete ebe ba:bo anagalimihuya:. Ba:bene ebeno helote
da:wibui iba:te ebe ba:bamo miya:patepate ba: dito tolamiya:.
31 Ba:ba tetelo Godotamo hawa:goeno ikamehodawate ba:be gabodo ba
pita ebe pumiti tamedo dito negogolatepui.
32 Ba:bene Libai gudawate* kapete ba: atumu kapewageli. Dubuti
da:kapitanui ebete ba:bamo puluhukuti ebe ba:bo pumi, huiyatiya ebete
owalubi ebetamo kapihateha:, ba: dito kanegogolatepui.

---

* **10:32:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Yu tawakalubi ipuwalo 12 gu na:pola:nama:, ba:moe Libai gu ba: etala. Ba:be gu kapiyate Godokono oko bowatihonama: komo Yu tawakaluba:tamo. Ba:ma ka:na Yelusalemalo da:la:nami ba:be Godoko Adikumino Hiya: Genamalo Libai gu dubate oko ha:kiya owatihonama:, ba:bene hiya:hiya: habahabalo atumu komo iba:te Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genamalo ohale alapihopima: eda:hanama:, ba:gala komopa:te Godokono Tutumu iya:tulamepima: eda:hanama:, ba:gala komopa:te tabo anagiya:midapima: eda:hanama:.

33 “Ba:bene ba:be gabodo da:piti, eta dubu ebe Yu lumagiha:, ebe Samaliya
hoponapi dubula,* ebete ba:bamo puluhukuti ba:be dubu da:pumi ebeno
tepo ipuwalo malemale konomo bipihati.
34 Ebete ebetamo pete olibi kikipoeno ihi ba:gala hido mulamula ebeno
bugumamo abutilamelemete kaliko hapuhapamo dito matuhulameholemi.
Ba:bene ebete ba:be dubu ebeno donoki-goe hunamo adipiti eta habamo
ba:bo magatui, ba:be habalo kapela tawakaluba:te da:lahanaka ebete ba:be
genamalo ba:be dubu hidonomamo nowalubi.
35 Eta hegelalo Samaliya hoponapi dubuti netewa mani genama namu-
tudawatamo ba ikame na:goi, ‘Ama: ba:moe dubu hidonomamo nowalubi-
natiya:. Ba:moi maniti modoboheno, nale gala da:kapemo ama:tamo gala
kakapehuiyama:nemo.’ ”
36 Ba:bene Ya:suti tabo moga:melo Godokono Tutumu
iya:tulamedawatamo na:goiya:, “Amia:no ukui kebanala:ka:? Pilo dubate
danagalimihui ba:be dubutamo netewa-kapiyate da:pelami, ibi ipuwalo
pote ebe owalubidawama: ka:pedi? Ba:gala ebe tamelo demedena ba:bako
lumagimo pote ka:pedi ebetamo malemale kohawakalimima:?”
37 Ba:bene Godokono Tutumu iya:tulamedawate tabo ba huiya na:goiya:,
“Ba: Yuha: lumagi kapiyate ebe koamo pemalemaleti.”
Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Amia:no tabo ba: hibila. Wadiyala, ama: tote
tawakaluba:tamo malemale ba:ma ka:na na:nehawakaliminakuya:.”

*Ya:suti Matako Ba:gala Ma:liko Ibino Genamamo Baa: Nama:
Da:nodoluya:*

38 Ya:suti ebeno ta:matapa:go Yelusalema gabodo ba tolamita iba:te eta
habamo da:nikuliya:, ba:ba tetelo eta kamena ebeno mahilo Matatela ebete
Ya:suku kalakalago na:goemiya: ebete ebeno genamalo baa: kopenama:.
39 Matakono ekawino mahilo Ma:litila, ba:bene Ya:suti genamamo
da:nodoluya: Ma:liti ebeno nato mabamo pemedete Kodawa Ya:sukunu
iya:tumi komo hidonomamo ulihutiya:.
40 Huiyatiya Matate ha:kiya baa: hiduimi komo ba ododita ebe ubiha:ma:
eda:te Ya:suku ba:bo pegoemiya:, “Kodawa, ama: na:kumiuta naeno ekawiti
na kowalubinitaha:? Hiliyonomo komo na ha:kiya ododilitamo, ba:bema:
wadiyala ama: ebe na:kiyama:, ebete pete na na:powalubinina!”
41 Kodawa Ya:suti ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Mata, Mata! Ama:
hiliyonomo hegehege komo ododilima: ukui bilibilinomoma: editata.
42 Huiyatiya kapiya komote konomoma: deda:na, Ma:liti ba:be hido komo
umiti ba: a:lawe, tawakaluba:te galane ebegodone a:kalawa:mena:.”

11

*Ya:suti Godotamo Toetoe Tabo Ga:la Komo Ebe Ta:matapi Diya:tulamiya:
Ma:t 6.9-13; 7.7-11*

1 Eta hegelalo Ya:suti tataba hopolo Godokoba: tabo bega:lutiya:. Ba:be
komote da:wibuya: ebe ta:matapi ipuwalo etate ebe na:goemiya:, “Ko-
dawa, Yonete ebe ta:matapi iya:tulami iba:te Godotamo keba ka:na
da:toetoehonakomena:, ba:bema: wadiyala ama: a ba:be atu komo
na:kiya:tua:ma:.”

---

* **10:33:** Buka ka:lamiholedawa, ama: Samaliya hoponapi ba:gala Yu tawakalubino maubatihui komo iya:tawama: ubi dihatemena:, wadiyala ama: Luk 9.51-56 komoeno owalubi tabo numiya:.

2 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La: Godotamo toetoe tabo ba:ma
ka:na na:ga:lanakuya:la:,

‘Aeno Nabiwi, wadiyala amia:no talona mahilo
tawakaluba:te nadipata:mena:,
ba:gala wadiyala ama:le Ko Gawadubuma: deda:na
ba:be komote na:hawakalamene.

3 ‘Ba:gala wadiyala ama: ba:moe hegeloeno baa:
atamo modobolo nikaa:ma:.
4 Ba:gala komopa:te atamo kuba dododilina,
ale ba:bi kuba egebolelamete kadodoholelamema:nema:,
ba:bema: wadiyala ama: atumu
aeno kuba egebolea:mete nadodoholea:ma:.

‘Ba:gala Saitanakono kuba gabamo emogabuimi ipuwalo
ama:le huiyatiya a ba owalubi
amia:no hido gabodo na:magatoenakuya:.’ ”

5 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Diyala, la: ipuwalo eta lumagiti iwa
tetenomolo ebeno mabulubitamo tote ba:ma ka:na da: negoemene, ‘Naeno
mabulubi, wadiyala:ka: ama: na nowalubina:? Baa: netewa-kapiya natamo
nikanama:,
6 mabu naeno lumagiti muhulu hopone gala a:kawila, huiyatiya nagodolo
baa: puliyanomola nale ebetamo ikamema:!’
7 “Huiyatiya genama gulu da:luta, ebete tabo ba:ma ka:na
kogoema:ne, ‘Ao, ama: temeteme natamo akikanama:la:. Na gigiho
a:kodakoduiminakamo, ba:gala na atumu guguda:go ba: na:watanamo,
ba:bema: hidoha: nale mahigate baa: ama:tamo ikame.’
8 “Huiyatiya ama:le amia:no mabulubi toemeho komo ekelameheno,
ama:tamo bada komote na:ka:puluhukumini? Iyo, ebete mahigate amia:no
modoboha: komokomo komodobuilamema:ne, huiyatiya ebete ama:tamo
baa: ba ikame ama: ebeno mabulubima: a:kagaa:mene, mabu ebegodolo
kalakala puliyala. Ba:bema: mabu keka: ebete ama:tamo owalubi di-
hatemene? Mabu ama: toetoedawagodolo hilopote kitanaha:, ebete ama:
ba:be mabu kapiyama: kowalubima:na:ta.”
9 Ba:bene ba:be taboeno ipuwa ba hawakalimi Ya:suti na:goiya:, “Nale
la:tamo goemo, la: Godoko na:toemehala:, ebete la:tamo kikalamema:na:ta.
Iyo, la: ebeno hido komo nohowada:la:, la:le kumima:nemata, ba:gala la:
gigiho nanakama:la:, ebete la:tamo ka:hiya:midama:ne.
10 Numa:la:, puya:te Godoko da:toemehonaka iba:te ebegodone
kolawema:na:, ba:gala puya:te ebeno hido komo dohowadinaka iba:te
kumima:na:, ba:gala puya:te gigiho danakaminaka ebete iba:tamo
ka:hiya:midama:ne.
11 La: ipuwalo kebe dubu ebeno guduti ebe dahama: da:toemehomene,
huiyatiya ebetamo bu kalu ba:kikamemene?
12 Ba:gala amia:no guduti ama: kakaba kikipoma: da:toemehomena:, ama:
huiyatiya ebetamo iwawa ba:kikameomena:?
13 Numa:la:, la: hidohido tawakalubiha: huiyatiya la: iya:tawahala
la:eno guguda:tamo hidohido baa: ikalamema:, ba:bema: la:eno Hunu
Haboeno Nabiwiti atumu iya:tawanomola ebeno Hido-talona Gobogobo

tawakaluba:tamo ikalamema:, puya:te ebe da:toemehonaka iba:tamo kikalamema:ne.”

Ya:suku Ba:gala Biyesibuluku Ibino Komo*
Ma:t 12.22-30; Mak 3.20-27

14 Ba:ba tetelo tabo olamagiha: kuba gobogobagoeno dubuti ba:bolo
na:lutiya:, ba:bene Ya:suti ebegodone kuba gobogobo doemiya: ebete tabo
olamagi ba:bo tupuimiya:. Ba:bema: komo tawakalubi hiliyonomate
Ya:sukunu komoma: ba hanohanohuta,
15 huiyatiya komopa:te na:ga:lutiya:, “Biyesibulukunu helote ebegodolo
bitana. Ebete kubakuba gobogoboeno Kodawoeno heloamo oelamenako,
Godokono heloamoha:!”
16 Ba:ba tetelo komopa:te ubi bihatiya: Ya:suku kuba gabamo emogabuim-
ima:, ba:bema: iba:te ebe na:ga:lamiya:, “Ama:godolo Godokono helo hibilo
ditana, eta hanohano komo nododa: ba:be komo atamo kohawakalimima:.”
17 Ba:bema: Ya:suti ibino kuba ukui iya:tawate iba:tamo na:goiya:,
“Numa:la:, haba kapiya tawakaluba:te tetedo dadikanalemena: ba:be
habate kokubama:ne, ba:gala genama kapiya tawakaluba:te tetedo
dadikanalemena: ibino genamate hopamo kokagama:ne.
18 Ba:bema: Saitanakono ukui ba:ma ka:nala, ebete ebeno kubakuba
gobogobo tawakaluba:godone a:koelama:le, mabu ebete ba:ba ka:na
dewagelemene ebeno oko owati helote kowiboma:ne. La:le naeno komoma:
na:ga:lamata, ‘Ebete kubakuba gobogobo Biyesibulukunu heloamo oelame-
nako.’
19 Ba:be tabo da:ga:lama hibila:ka:? Ao, hibiha:. La:eno kapiyuimipa:te
kubakuba gobogobo doelamenaka, ba:be helo iba:tamo pote kikalame-
nako? Ba: Godotela, Saitanateha:! Ba:bema: ba:bi la:eno kapiyuimipino
hido ododi komote la:eno kuba ukui behawakalimina.
20 Ba:moe komo ba: hibila, nale kubakuba gobogobo Godokono heloamo
tawakaluba:godone oelamenakomo, ba:bema: wadiyala la: ba:moe komone
kiya:tawahama:nemata, Godokono Ko Gawadubu tetete la:tamo ba: a:pe.
21 “Numa:la:, Saitanako ba: eta helo dubu keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala,
ba:gala ebete pilolo duwatiya: ba:bi tawakalubi ba: ebeno genamoeno
ilinala. Ba:bema: keba tetelo helo dubuti ebeno alaholohoeno ilina uwatete
ebe ha:kiya ebeno genama hidamo da:lawamenamene, genamoeno ilinate
hidamo kopola:nama:na:.
22 Huiyatiya eta dubu ebeno helote dopo dubuino helo da:gogolona, ba:be
dubuti pete alaholo komo ba pododi dopo dubu kopanagalimihoma:ne.
Ba:bene ebete ba:be dubuino alaholoho ilina ba:gala genamoeno ilina
uwatemete ebeno mabuluba:tamo konalabahalamema:ne.
23 “Ba: hibila, kebe lumagiti na owalubinihino ebete naeno alaholo-
dawama: eda:na, ba:ma ka:na ebete tawakalubi kapiya baha:mo maga-
helema: nago oko owatihino huiyatiya ibi hiya:hiya: oelamenako.”

Kuba Gobogobote Lumagitamo Gala Da:kapemene Ba:be Komo
Ma:t 12.43-45

24 Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Kuba gobogobote eta lumagigodone du-
luhukumini, ba:ba tetelo ebete gagale hopamo tote eta emede bahi ko-
howadinatoma:ne. Huiyatiya ebete hido emede bahi numihino ebe ha:kiya
ebetamo kogoema:ne, ‘Nale da:miya:puimo ba:be atu emede baha:mo gala
kakatoma:nemo.’

---

* **11:13:** Biyesibuluku ba: Saitanakono eta nopodawala, ebete Yu tawakalubino hopolo Saitanakono hopodawama: eda:nami, atumu Tabo tawakalubino hopolo Galega:ko bemedena.

25 Ebete gala kapete ba:be emede genama hidamo moda:midala ba:gala
ilina hidamo miya:tela, ebete ba:be genama ba:ba ka:na da:kapumimini,
26 ba:bene ebete gala katote komo sa:ba:ni kuba gobogobo kanadabuiliti
kakamagahelema:ne, iba:te ba:be genamamo a:pa:la:hate ba:bolo kemede-
honama:. Numa:la:, galane da:pelamemena: ba:bi kuba gobogobate koko
kuba ba:pododilinakomena:, dopamo demedenami ba:be kapiya kuba
gobogoboeno emede huiyaha:. O ba:be lumagi niliya! Ebe dopamo
nanekela:mo kubadopola, huiyatiya ba:ma tetelo ebete ba: kubanomoma:
eda:."

Godokono Hibi Kalakala Komo

27 Ya:suti ba:moe tabo ba olamagita, tawakalubi ipuwalo eta kamenate
ebetamo ibulunomo na:goiya:, "Ama: dalahimiya:la ba:gala nono ama:tamo
dikamiya:la, ba:be kamenoeno kalakala bada konomola:ka:!"
28 Huiyatiya Ya:suti na:goiya:, "Wadiyala ama: eta hibi komo nemalagi-
dola. Puya:te Godokono tabo uliti ebetamo da:papamila:hamena:, ebeno
hibi kalakalate ba:bi tawakalubi kapiyagodolo bitanamene."

Tawakaluba:te Hanohano Komo Umima: Ubi Dihatiya:
Ma:t 12.38-42

29 Hiliyonomo tawakaluba:te Ya:suku a:ga:diya:midate ba la:mota:hana
ebete iba:tamo na:goiya:, "Ba:ma tete tawakalubi kubakubanomola! Iba:te
ubi konomola Godokono helo hawakalimino hanohano komo kumima:,
huiyatiya Godote eta komo iba:tamo a:kahawakalima:mene. Ba: hibila,
ebete ebeno ukui hawakalimidawa Yaonako ipuwado da:hawakalimiya:,
ba:be hanohano komo kapiya iba:tamo ikalamiya:.
30 Iyo, Godote Yaonakono emede komodo Niniba ko habanapa:tamo
ebeno helo a:hawakalimiya:, ba:bene ebete atumu Tawakalubino Naniwi
ipuwado ebeno helo gala kakahawakalimima:ne ba:ma tetelo demede-
hona ba:bi tawakaluba:tamo, huiyatiya eta hanohano komo iba:tamo
a:kododa:mene.
31 "Ba:gala eta komo. Godote tawakalubino komo danagilamele-
lamemene, ba:be Ko Hegelalo Siba hoponapi Ko Gawa Kamenate mahi-
gate la: Yu tawakalubi kubapima: koka:lamima:na:ta, mabu ba:be Yuha:
kamenate muhulu hoponomone piya: Isalaela hopamo Ko Gawadubu
Solomonokono mulu tabo kopulihoma:. Ba:ba tetelo ebe ubila Godokono
mulu Solomonogodone lawe, huiyatiya la: tetelo Godote Tawakalu-
bino Naniwino komo la:tamo ba hawakalimina, la: ba:be komo ubihi-
nola. La: numa:la:, Tawakalubino Naniwino muluti Solomonokono mulu
na:gogolona!
32 Ba:gala Godokono Ko Hegelalo Niniba habanapa:te mahila:halete la:
atumu kubapima: koka:lamima:na:ta, mabu ba:bi Yuha: tawakaluba:te
Yaonakono tabo duliya: iba:te ibino kubane Godotamo ohobiliya:. Ba:ba
tetelo ibi ubila Godokono tabo Yaonagodone lawe, huiyatiya la: tetelo
Godote Tawakalubino Naniwino komo la:tamo ba hawakalimina, la: ba:be
komo ubihinola. La: numa:la:, Tawakalubino Naniwino helote Yaonakono
helo na:gogolona!"

Godokono Alote Lumagino Tepo Ipuwamo Opega Komo
Ma:t 5.15; 6.22-23

33 Ba:bene Ya:suti na:goiya:, "Lumagiti ebeno wuiki alo pa:titi awamina
baha:mo a:kihata:mene, ba:gala ebete bagolo ipuwamo a:kihata:mene,
huiyatiya ebete hawakala baha:mo kihatema:ne, ba:bene tawakaluba:te
ebeno genama guamo da:nalehawaminamena: iba:te ba:be hido alo ba:bo
konumima:na:.

34 “Amia:no apeno alo ba: amia:no baidila. Ba:bema: amia:no baiditi hidamo da:la:minalemene amia:no tepo ipuwoeno alote atumu hidonomamo kaka:la:minama:ne, huiyatiya baiditi hidamo a:la:minaleheno amia:no ape konomote du ipuwalo kitanama:ne.
35 Ba:bema: ama: hidamo, amia:no tepo ipuwoeno alote duma: akeda:la:!
36 Amia:no ape konomote alo ipuwalo ditanamene ba:gala amia:no ape hapu du ipuwalo itanaheno, ba:ba tetelo ama: konomamo ka:la:minama:na:ta, hido wuiki alote ama: da:la:minana ba:ba ka:na.”

Ya:suti Pa:lisi Kapiyuimipi Koamo Da:kiyahalamiya:
Ma:t 23.4-7,23-36; Mak 12.40; Luk 20.46

37 Ya:sukunu tabo olamagi da:wibuya: eta Pa:lisi kapiyuimi dubuti ebe na:goemiya: ebete ebegodolo baa: kopenama:, ba:bene Ya:suti ba:be dubuino genamamo nodolote baa: nama: dito nemediya:.
38 Huiyatiya Ya:suti ebeno kokoto ukulahaheno baa: nama: da:nemediya:, ba:bema: ba:be Pa:lisi kapiyuimi dubuti koamo la:wiya:.
39 Ba:bene Ya:suti ebe na:goemiya:, “La: Pa:lisi kapiyuimipi la:eno kalili ba:gala meleke hunu hapu bukulalenakomata, huiyatiya la:eno tepo ipuwalo da:pola:na ba:bi ilina a:kukulala:lemata, ba:bema: la:le dododilinakoma ba:bi pilo komo ba:gala komo koko kuba ododili komokomo tabotabohonomola!
40 A:iye, la: daedae tawakalubilata! Godote lumagino hunu tama ododiti ba:gala ipuwa aka-ododiya:,
41 ba:bema: wadiyala la:eno melekelo ba:gala kalililo bada ilinate ka:pola:na, la: ilinaha:pa:tamo dito nikalamehola:la:! Iyo, ba:be komo ipuwado la:le la:eno tepo ipuwoeno kuba kukulalema:nemata.
42 “Ba: hibila, la: Pa:lisi kapiyuimipi kuba huiya konomo kolawema:nemata! La: la:eno pali ilina hiliyonomo ipuwalo ta:ni komokomo ba anagilamehole Godotamo ebeno komo hidamo ikamehonakomata. Ba:be komo ipuwalo la: kapiya deha:potonomo komo a:kotalemata, huiyatiya komo kokonomo komo ododilima: la: hidamo kemalagidolenaha:, ba:ma ka:na la: tawakaluba:godolo tuputupulu kemedenaha: ba:gala Godokono malemale kahawakaliminaha:. Ba:bema: wadiyala la: ba:bi koko komo nododilinala: ba:gala atu tetelo hegehege komo ododili akadodohola:la:!
43 “Ba: hibila, la: Pa:lisi kapiyuimipa:te kuba huiya konomo kolawema:nemata, mabu baidi ibubulamehole genama gulu la: ubila koko dubuino habalo ahidi, ba:gala la: ubila la:le ilina kolowami habalo ba wapata:lame tawakaluba:te la: ulamete ba:bo kawagaminalema:!
44 Ba: hibila, la:tamo da:puluhukumini ba:be kuba huiyate konomoma: keda:ma:ne, mabu la: tawakalubino ha:laha ape awaminale bobo huiyalata! Ba:ma ka:na tawakaluba:te iya:tawahaha: ababale ilinate da:pola:na, ba:bema: iba:te iya:tawahaheno ba:bana wapata:lamena.”
45 Ba:bene eta Godokono Tutumu iya:tulamedawate Ya:sutamo na:goiya:, “Iya:tulamedawa, ama: Pa:lisi kapiyuimipi tabamo da:kubahilama:, ama: ba:be tabamo a atumu a:ka-iduduputia:ma:ta!”
46 Ya:suti ba huiya na:goiya:, “Iyo, la: Godokono Tutumu iya:tulamepi, la: ba: atumu kuba huiya konomo kolawema:nemata, mabu la: la:eno tutumu tabamo tawakaluba:tamo menemene komokomo bikalamenakomata! Iyo, la:eno tutumu tabo ba: tawakaluba:te menemene ilina okamo da:wagalatelena ba:ba ka:nala, ba:bema: la:le ibino menemene dulamenakoma eta owalubi deha:potonomo a:kihata:lemata, kokoto makupuhuliti dito la:mota:hananakomata.

47-48 Ba: hibila, la:tamo da:puluhukumini ba:be kuba huiyate konomoma:
keda:ma:ne, mabu la:eno iniwala:te Godokono ukui hawakalimipi hi-
bilo anakapulamenakuya:, huiyatiya ka:lo la: la:eno iniwalino ododili
komokomo kubama: ga:laheno ibi a:mililameholenakomata. A:iye! Ba:be
mabuma: ibino kubate la: ipuwalo atumu ba:ka-itana, huiyatiya la: ba:be
kuba ugumuilo la:eno iniwala:te danakapulamenakui ba:bi tuputupupino
bobo bahi hidonomamo ododilinakomata. Ba:bema: numa:la:, ba:be ko-
mote la:eno ma:lapila netewa komo behawakalimina, mabu la:eno tepo
ipuwalo atu kuba ododili ubi ba:kapola:na Godokono hibi okopa:tamo!
49 Ba:be mabuma: Godokono Mulu Tabote ba:ma ka:na goena, 'Nale
tawakaluba:tamo naeno ukui hawakalimipi ba:gala naeno komo oelamepi
konoelamema:nemo, huiyatiya iba:te ba:bi okopi ubihinola, ba:bene iba:te
komo ibi ba anakapulame komopa:tamo temeteme bikalamenakomena:.'
50 Ba:bema: ba:ma tete tawakaluba:te kuba huiya kolawema:na:, mabu
ba:moe hopoeno tupuimi mabuni iba:te Godokono ukui hawakalimipi
anakapulamenakuya:.
51 Iyo, A:ibolokono hawiti hakamo da:ka:ka:liya:, ba:be komo ba: tupuimi
mabula. Ba:bene iba:te komo tuputupu okopi hiliyonomo anakapulamete,
kuititi tetelo Godoko Adikumino Genamalo Sekalayako ba:bo kanaka-
pumiya:, iyo, ebete ba:be Genamoeno Talona Haba ba:gala Godotamo
hawa:goeno ikameho bahi tetenomolo ba la:na, iba:te ebe danagalimiya:
ebete ba: dito hoiya:. Ba:bema: na la:tamo hibi tabonomo begoemo,
ba:ma tete tawakaluba:te ba:bi hiliyonomo kuba mabuma: huiya hibilo
kolawema:na:!
52 "Ba: hibila, la: Godokono Tutumu iya:tulamepi, la:eno kuba huiyate
konomoma: keda:ma:ne, mabu la:le tawakalubino gabo bekalapilalamena-
mata iba:te Godogodone iya:tawa kolawema:! La: ha:kiya ebeno hido komo
lawe ubihinola, ba:bema: puya:te ubi dihatena huiyatiya la:le ibi atumu
na:kaduhilamenamata!"
53 Ba:bene Ya:suti ba:be genamane da:pihitiguya:, ba:ba tetelo Godokono
Tutumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi iba:te konomamo mauba-
hate Ya:sukunu komoma: tabo kubanomamo ga:la ba:bo tupuimiya:.
Ba:gala ba:ba tetene tupuimiti iba:te Ya:sutamo da:pelamenakui hiya:hiya:
komo ba:bo pikiyahamenakuya:,
54 mabu ibi ubila ebe kuba gabamo ba emogabuimi ebete hiya: tabo
kubamo goelo ebe ba:bo kolawema:.

12

Ya:suti Ma:lapila Netewa Komoma: Tabo Dolamagiya:
Ma:t 10.26-27

1 Eta tetelo tawakalubi hiliyonomate Ya:suku umima: da:kapiyuimiya:
iba:te emokatihuia:go pelamitiya:, etate eta emokamidanakui, etate eta
emokamidanakui, ba:ba ka:na ewagelitiya:. Ba:ba tetelo Ya:suti ebe
ta:matapi na:goelamiya:, "La: hidamo! Palawa baa:te ha:kiya hunamo
da:mahiga, Pa:lisi kapiyuimipino awagaha komo ba:ba ka:nala. Ba:bema:
ba:mako awagaha komote la:tamo akuluhukala:, mabu ba:be awaga komo
ba: ibino ma:lapila netewa komola.
2 Numa:la:, kebe ihilatehole komate da:pola:na galane tetelo Godote
kohawakalilamema:ne, ba:gala awalelahale komate da:pola:na galane
tawakaluba:te kulameholema:na:.
3 Ba:bene la:le du tetelo dolamagiminakoma, tawakaluba:te huiyatiya alo
tetelo kulihoma:na:, ba:gala genama gulu la:le ganalo da:ga:lanakoma, ba:bi

komokomoma: iba:te tabo madodo ba adipate tawakalubi hiliyonomatamo kohawakalilamema:na:."

La: Poko Na:ka:tolemeonama
Ma:t 10.28-31

4 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "Naeno mabuluba:la:, nale la:tamo goemo, ape anakapulame iya:tawahapi akatolelama:la:. Iba:te la: danakapulamemena:, iba:godolo eta helote a:kitanamene la:eno gobogoboeno ka:ka: kubahilamema:.
5 Ba:bema: la: poko na:ka:tolemeonama? Ebe ba: Godotela, la: ebe kapiya na:tolemenala:, mabu ebegodolo helo bitana tawakalubi anakapulamete Koe Habamo iya:hekema:. Iyo, na hibi tabo begoemo, ebe kapiya na:tolemenala:!
6 "Numa:la:, tawakaluba:te paibo de holahola netewa toea mana:mo uwatema: ga:lanaka, ba:bi holaholoeno ka:ka: kokoha:, huiyatiya Godote ba:bako deha:poto hola kapiya a:kadodamene.
7 Ba:gala ba:moe komo ba: hibila, la:eno watoeno hinibo hiliyonomo Godote ya:lo tetelo a:ka:lamiholiya:, iyo, la:eno hiya:hiya: komo ebete iya:tawanomola. Ba:bema: la: ukui bilibilima: akeda:hala:. Ebeno malemale holaholatamo hibilo bitana, huiyatiya ebeno malemale la:tamo konomoma: eda:te emedena tetelo bitanamene!"

Tawakalubino Holoholo Hapulu Ya:suku Hawakalimi Komo
Ma:t 10.32-33; 12.32; 10.19-20

8 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "Nale la: begoelamemata, kebe lumagiti hawakala da:goemene, 'Na Ya:suku ta:matadawala,' na Tawakalubino Naniwiti ba: atumu Godokono nopopino holoholo hapulu kogoema:nemo, 'Ba:moe lumagi ba: naeno ekawila.'
9 Huiyatiya kebe lumagiti na iya:tawaha:ma: da:goemene, na ba: atumu Godokono nopopa:tamo ebe iya:tawaha:ma: kakagoema:nemo.
10 "Ba:gala kebe lumagiti Tawakalubino Naniwino komoma: duhimi tabo dolamagimini, Godote ebeno kuba egeboleme iya:tawala, huiyatiya kebe lumagiti Godokono Gobogoboeno ododi komoma: kubama: da:goemene, Godote ba:be kuba egebolemete a:kadodoma:mene.
11 "Ba:bema: iba:te la:eno komo kanagilamelelamema: Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genamamo la: da:magatalemena:, ba:ba tetelo la:le gabomani dubu ba:gala komo koko dubu iba:tamo kebako tabo ga:lama: ukui bilibilima: akeda:hala:, ba:ma ka:na, 'Na kebe tabo na:ka:goemo? Ba:gala na iba:tamo tabo keba ka:na na:ka:huiyamo?'
12 Numa:la:, Godokono Gobogobote ba:ba tetenomolo la:le iba:tamo dolamagimima ba:be tabo la: kiya:tulamema:na:ta."

Daedae Dogodogodawoeno Iya:tulame Uwi

13 Ba:bene tawakalubi hiliyonomate Ya:sukuba: da:pola:nuya:, eta lumagiti ibi ipuwalo ebetamo na:goiya:, "Iya:tulamedawa, naeno naniwi na:kiyama:, aeno nabiwiti atamo da:miya:palea:mi ba:bi dogodogo ilina ebete hidamo nalabala:mene."
14 Ya:suti ebetamo na:huiyuya:, "Dubu, ama: pote ka:kiyamiti nale la:eno komo anagiya:midadawama: keda:ma:?"
15 Ba:bene ebete tawakalubi hiliyonomatamo na:goiya:, "La: hidamo! Ilina uwate ubi komote la:tamo akuluhukala:, mabu lumagiti hiliyonomo ilina ba uwate hibi ka:ka: ebo a:kuma:mene."

16 Ba:bene Ya:suti eta iya:tulame uwi iba:tamo ba:ma ka:na olamagiya:,
“Eta ilina dogodogodawate nemedenami, ebeno hakalo pali ilinate kono-
mamo apepehonama:.
17 Ba:bene ebe ha:kiya ebeno ukuilo na:goi, ‘Naeno pali ilina miya:teno
genama modobolo kapola:naha:, ba:bema: na bada komo na:kododimo?
18 Ehe! Na ba:ma ka:na kododima:nemo. Nale naeno pali ilina miya:teno
genama anabulilamete uliuli koko genama gala kaketemotema:nemo,
ba:bene ba:bi genama ipuwamo naeno pali ilina ba:gala komo koko ilina
komiya:tema:nemo.
19 Ba:ba tetelo nale naeno tepo ipuwalo kogoema:nemo, ‘Na konomo
dubula! Na koko ilina hidonomamo a:miya:timo, ba:bema: na komo
hiliyonomo gogolo kodakoda oko owatihino, na baa: kana, helo gao beya
kani, ba:ba ka:na kalakalago dito bemedenamo!’ ’
20 Huiyatiya Godote ebetamo na:goi, ‘Ama: daedae lumagilata! Ka:lo dulu
nale amia:no ka:ka: kolawemema:nemata, ba:bene ama: ha:kiya amia:no
komoma: da:miya:tenama: ba:bi ilina hiliyonomo pote na:kuwatemene?’ ”
21 Ba:bema: Ya:suti ebeno kuititi tabo ba:ma ka:na goiya:, “Lumagi ha:kiya
ebeno komoma: ilina ba dogodoguilame huiyatiya ebeno tepo ipuwamo
Godokono hidohido komo miya:teheno, ebe ba: ba:bako daedae dawala.”

Godoko Hibima: Midi Komo
Ma:t 6.25-34

22 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, “Nale la: begoe-
lamemata, la:eno emedeho komokomoma: aka-ukuibilibilihonala:, iyo, la:le
naha ilina ba:gala pupulino ilina uwatema: koamo akemalagidola:la:.
23 Numa:la:, naha ilina ba:gala pupulino ilina iba:te kokoma:
keda:hanaha:, mabu naha ilinate lumagitamo hibi ka:ka: a:kikama:mene,
ba:gala pupulino ilinate atumu ebeno ape emedena tetelo
a:kowalubinamene.
24 Ba:bema: la: owa holaholoeno komo nemalagidolala:, iba:te pali ilina
a:kamihala: ba:gala iba:te pelamete nahoeno kikipo a:kapetapihala:, iyo,
ibino pali ilina miya:teno genama puliyala, huiyatiya Godote iba:tamo baa:
modobolo ikalamenako. Numa:la:, Godokono malemale hibilo bitana hola-
holatamo, huiyatiya ebeno malemale la:tamo konomoma: eda:te emedena
emedena tetelo bitanamene.
25 Ba:bema: la: ukui bilibilima: akeda:hala:. Lumagi ebe ha:kiya ebeno
hoe tete eta hegelamo keba ka:na na:kihatemene, ba:gala ebete ebeno ka:ka:
keba ka:na na:ka:ga:gima:tepamene? Gabo puliyala, kitanaha:!
26 Numa:la:, la: la:eno ka:ka: tete nanekela:mo ga:gilama:tepale mod-
oboha:, ba:bema: mabu keka: la: komo komokomoma: dukuibilibili-
honama?
27 “La: hopoeno haiyaino komo nemalagidolala:, iba:te oko a:kowata:la:
ba:gala pupulino ilina a:kododila:la:. Nale la: begoelamemata, Ko
Gawadubu Solomonote ilina dogodogodawanomoma: eda:nami, huiyatiya
ebete hidohido tita:goeno ilina da:pupulinakui, ba:bi kalikoeno titi ba:moe
hopoeno haiyaino hido komote na:gogolena.
28 Numa:la:, ba:moe hopoeno hemate ka:lo napepehuta, dumutu
tawakaluba:te koa:mo kiya:hekema:na:, huiyatiya Godote ba:bi nonoka
ilina tita:goenoma: midilina, ba:bema: ebete atumu la:tamo pupulino
ilina modobolo bikalamenakomena:ta. La: ba:moe komo hidamo
iya:tawahaheno la:eno hibima: midi komo Godotamo kokoha:!
29 Ba:bema: naha ilina ba:gala beya niho komo konomamo akemalagi-
dolenala:, ba:gala ukui bilibilima: akeda:hanala:.

30 Ba:moe hopo konomolo tawakaluba:te ba:moi ilina ukui bilibila:go
oholena, la: huiyatiya eba ka:na akewagelenala:, mabu ba:bi ilina la:godolo
modobolo pola:naheno, la:eno Nabiwiti ya:lo iya:tawanako.
31 Ba:bema: la: Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be komo dopamo
nohowada:la:, ba:bene la:eno modoboha: tetelo ebete la:eno komokomo
ulamelelamete la:tamo modobolo bikalameholenakomena:ta."

Godokono Hunu Habalo Ilina Dogodoguilame Komo
Ma:t 6.19-21

32 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "La: naeno sipi-goegoe kapiyuimi
deha:potolata, ba:bema: la: akatoletolehala:! Godote Ko Gawadubuma:
deda:na ba:be hido komo la:eno Nabiwiti ubila la:tamo ikalame.
33 Ba:bema: la: tolamete la:eno ilina hiliyonomo nekolowamiholete
awaepa:tamo mani na:nikalamehola:la:, iyo, la: ba:be gabodo wiboha: mani
kuiha nododila:la:, ba:ma ka:na la:eno hidohido ilinate Godokono Hunu
Habalo ba:nepola:lama:namena:ta. Ba:bi ilinate ba:bolo a:kawibohamena:,
iyo, pilo tawakaluba:te a:kuwata:mena: ba:gala unawa:te a:kanala:mena:.
34 La: hidamo! La:eno ilinate kebolo da:pola:namena: la:eno tepo ipu-
woeno ukui atumu ba:bolo konepola:nama:na:."

Uliholo Emedena Komo

35 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "La: hidamo! Diyala, eta komote
la:tamo da: pemene, ba:bema: la:eno kaliko pupuliti na:hidala: ba:gala alo
na:pa:tihala:.
36 Iyo, ko dubuino okopa:te ebeno pe komo uliholo keba ka:na
ka:latimina, wadiyala la: ba: ba:ba ka:na nemedeniya:la:. Numa:la:,
ba:be ko dubuti uli kamenago kapiyama: eda:te poko habane da:pemene,
ebeno okopa:te ebeno pe komo dulimina: gigiho kalakalago ebetamo dito
ka:hiya:midamema:na:.
37 Ba:bene ko dubuti da:pemene ibino kalakala konomoma: keda:ma:ne,
mabu iba:te ebetamo uliholo ba emedena ebete ibi ba:bo pulame. Nale la:
begoelamemata, ebete ibino hido komo pulamelelamete ebete ebeno atuino
kaliko pepekanate ebe ha:kiya iba:tamo huiyaha: okodawama: ba pimidi,
okopa:te gagahiditi ebete iba:tamo hido baa: ba:bo kopikalamema:ne.
38 Diyala, ko dubuti iwa tetelo da: pemene o owaloho hapuamo da:
puluhukumini, ba:bema: okopa:te ebetamo ba ulihona, ebete iba:tamo
da:pemene iba:te koamo kokalakalahama:na:.
39 "Ba:gala ba:moe eta komo na:kemalagidolala:. Genama namutudawate
pilo lumagino pe tete diya:tawamene ebete ba:ba teta:mo kulihonama:ne,
mabu ebe ubihinola pilo dawate ebeno genamamo popegama:.
40 Ba:bema: la: atumu na:hidala:, mabu diyala, la: ulihoheno ba emedena
Tawakalubino Naniwiti ba:bo da: pemene."

Mulu Okodawa Ba:gala Daedae Okodawa Ibino Komo
Ma:t 24.45-51

41 Ba:bema: Pitate Ya:sutamo na:goiya:, "Kodawa, ama: ba:moe iya:tulame
uwi a kapiyatamo ka:gaa:wa o hiliyonomo tawakaluba:tamola:ka:?"
42 Huiyatiya Kodawa Ya:suti na:goiya:, "Namutudawatamo
da:papamiwatanako ba:be mulu okodawoeno komo keba ka:nala:ka:?
Ba: hibila, oko namutudawate ebe lawete komo okopi ulamedawama:
kihatema:ne, ba:ma ka:na ebete ibino baa: naha tetelo iba:tamo modobolo
kikalameholema:ne.

43 Ba:bene ba:be muludawate oko hidamo ba owatina, ebeno na-
mutudawate pete ebeno komo da:pumimini, ba:be okodawate koamo
kokalakalama:ne.
44 Na la:tamo hibi tabo begoemo, namutudawate ba:be mulu okodawoeno
komoma: ba pekalakala, ebete ebe ebeno ilina hiliyonomo ulamedawama:
kihatema:ne.
45 “Huiyatiya ba:be okodawate kuba ukui lawete ebeno tepo ipuwalo
ba:ma ka:na da:goemene, ‘Naeno oko namutudawate tete ga:ga:dopolo
nemedena, tiyolo kapenaha:,’ ba:ba tetelo ebete oko owatihino ebeno
namutudawoeno baa: koamo nate helo gao beya ba:bo konima:ne, ba:bema:
ebete daedaema: eda:te komo okopi dubu ba:gala kamenakamena alukuli
ba:bo kotupuimima:ne.
46 Ba:bene ba:be daedae okodawate ulihoheno ba emedena ebeno na-
mutudawoeno pe komo a:kiya:tawamene. Ba:ba tetelo namutudawate
pete daedae okodawa koamo panagalimihote komo kuba ododilipa:go
konoemema:ne ebeno kuba huiya konelawema:.
47 “Ba: hibila, kebe okodawate ebeno namutudawoeno ubi komo
iya:tawate huiyatiya hido komo ododihino, namutudawate ebe kukamo
kopanagalimihoma:ne.
48 Huiyatiya eta okodawate ebeno namutudawoeno ubi komo
iya:tawaheno ebete eta kuba ebetamo dododimini, namutudawate
ba:be kuba mabuma: huiya kopikamema:ne huiyatiya koamo
a:kapanagalimihamene. Numa:la:, tawakaluba:te eta lumagitamo hidohido
ilina dikamehomena: iba:te konomamo gala uwatemema: kakaga:lama:na:.
Ba: ba:ba ka:na Godote kebe lumagitamo hidohido komo hiliyodopo
dikamehomene, ebete ba:be lumagino emede ipuwalo atu hidohido komo
ba:koholemenakomene.”

Ya:suti Tawakalubino Alaholo Mabuma: Eda:na
Ma:t 10.34-36

49 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Na hopo habanapa:tamo Godokono
koe badahiya:mo, iyo, ibino kuba huiya mabuma: na ubila Godote ba:moe
hopo tiyolo kemadomema:.
50 Huiyatiya numa:la:, Godoko ubila ebete na hoe ipuwamo kadunaten-
ema:, ba:bema: ba:be komote peheno nale dopamo hopo habanapino kuba
mabuma: eta huiya iba:tamo a:kikalama:mo.
51 La: na:kemalagidolutama nale ba:moe hopamo gelebadi adahema:
pe? Ao, na tawakaluba:tamo gelebadi ikalamema: kapiya:ha:, ibi
anagiya:midalema: piya:mo.
52 Numa:la:, naeno tabo komokomoma: anagiya:mida komote tawakalubi
ipuwalo kuluhukuma:ne. Ba:bema: ba:ma tetene tupuimiti eta gena-
malo paibo badininipalate da:pola:namena: ibi teta:mo anagiya:midalete,
netewa-kapiyate netewatamo alaholopima: keda:ma:na: ba:gala netewate
netewa-kapiyatamo atumu alaholopima: kakeda:ma:na:.
53 Iyo, iba:te ba:ma ka:na kalaholohoma:na:, naba:te ibino kuhia:tamo
ba:gala kuhia:te ibino naba:tamo, menokoba:te ibino bohelemela:tamo
ba:gala bohelemela:te ibino menokoba:tamo, kamenakamenate ibino aw-
ino menokoba:tamo ba:gala ba:bi menokoba:te iba:tamo.”

Ya:suti Tawakalubino Iya:tawaha: Komoma: Da:goiya:
Ma:t 16.2-3

54 Ba:bene Ya:suti hiliyonomo tawakaluba:tamo na:goiya:, “La: hegelate
da:nihitigana ba:ba hapulu bubu odolonalo dumima, la: ba:ma ka:na

koga:lama:nemata, ‘Wegolate koma:ne,’ ba:bene ba:be komote hibima: keda:ma:ne.
55 Ba:gala eta komo. La: huhu ba:gala gogo ibino mauba komo du-
mima ba:ma ka:na koga:lama:nemata, ‘Hegelate koenomoma: keda:ma:ne,’
ba:bene ba:be komote hibima: keda:ma:ne.
56 Iyo, la: hopo haba ba:gala alomo ibino komokomo ulame iya:tawahala,
huiyatiya ba:ma tetelo Godote la: ipuwalo dododilina ba:bi komoeno ipuwa
la: hidamo badama: kiya:tawahanaha:? Mabu la: ba: ma:lapila netewa
tawakalubilata!”

Amia:no Alaholodawago Gelebadima: Eda: Komo
Ma:t 5.25-26

57 Ba:bene Ya:suti ebeno tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Bada
mabuma: la: ha:kiya la:eno komo hidamo kanagilamenaha:?
58 Ama:tamo da:maubana ba:be lumagiti ama: gabomani ko dubutamo
da:magatamena:, la: ebetamo nuluhukuhino wadiyala ama: dopamo ala-
holodawago gelebadima: na:nediya:la:. Ama: ebe gelebadimihino, hibila,
ebete ama: ko dubutamo komagatama:na:ta, ba:bene ko dubuti huiyatiya
amia:no kuba anagiya:midamete ama: polisi dubutamo ba noeme, ebete
ama: du genama guamo ba:bo konihatema:na:ta.
59 Na ama:tamo na:goemo, ama: du genama gulu ba nemede, gabo-
mani dubuti kebako tete huiyama: ama: da:kiyamemena:, ama:le ba:bako
huiya modobotenomo modobotete habamo gala kakapema:na:ta, huiyatiya
ama:le ba:be huiya modoboteheno a:kuluhukamena:ta.”

13

La:eno Kubane Ohobila:heno La: Koha:lama:nemata

1 Ba:ba tetelo Ya:sukuba: da:pola:nuya: komo ba:bi tawakaluba:te
ebe bega:lamiya: Ga:lili hopo tawakalubino komoma:, iba:te sipi-goegoe
alukuliti hawi Godotamo ba ikameho Paeletekono alaholohopa:te iba:tamo
pikuliti ba:bo panakapulamiya:.
2 Ya:suti huiyatiya ba:bi tawakaluba:tamo na:goiya:, “La:eno ukui
kebanala:ka:? Komo Ga:lili hoponapi kubakubadopola:ka:, huiyatiya
Paeletete danakapulami ba:bi kapiya kubakubanomola:ka:? Godote ibi
kapiyatamo maubate kuba huiya ba:bema: kikalami?
3 Ao, eba ka:naha:! Na la:tamo na:goemo, la: hiliyonomo la:eno kubane
ohobila:heno la: ba: atumu kakaha:lahama:nemata.
4 Ba:gala ba:moe eta komo na:kemalagidolala:, Silomo hununomo gena-
mate kagate 18 tawakalubi danakapulami, ibino komoma: la:eno ukui keba
ka:nala:ka:? Ba:bi da:ha:lahui ibi kapiyate kubakubanomola:ka:, huiyatiya
komo Yelusalema habanapa:te hidohido tawakalubila:ka:?
5 Ao, eba ka:naha:! Na la:tamo na:goemo, la: hiliyonomo la:eno kubane
ohobila:heno la: ba: atumu kakaha:lahama:nemata.”

Noloha: Gao Kehoeno Iya:tulame Uwi

6 Ba:bene Ya:suti iba:tamo ba:moe iya:tulame uwi begoiya:, “Eta dubuti
ebeno pali ipuwamo gao keha bami, ba:bene ebete galane gao tapihoma:
da:pi gao kapulameha:.
7 Ba:bema: ebete pali okodawatamo na:goi, ‘Numa:, na netewa-kapiya
gogolo ba:moe kehalo gao doholenamo huiyatiya a:kulama:lemo. Wadiyala
ama: na:ta:ma:, mabu ba:moe kehate pali bekubahimina.’

8 “Pali okodawate huiyatiya na:goi, ‘Kodawa, wadiyala:ka: na ba:moe
kapiya gogolo kuma:tepama:nemo. Na haka gala kohoba:midalete keha
mabamo hido haka goegoeno nea:go kohaminahalenatema:nemo,
9 ba:bema: diyala, eta gogolo kehate da: nolomene. Wadiyala ale
ba:ma tetelo komiya:pama:nema:, a:kata:ma:ma:, huiyatiya noloheno
kota:mema:nemo.’ ”

Ya:suti Okoha: Talona Hegelalo Buiga Kubadawa Kamena Da:hiduimiya:

10 Ba:bene eta Yu tawakalubino okoha: talona hegelalo Ya:suti ibino baidi
ibubulamehole genamalo tawakalubi biya:tulamitiya:.
11 Ibi ipuwalo eta kamena na:lutiya:, ebe 18 gogo ipuwalo kuba gob-
ogobote ebetamo dikamiya: ba:be temetemete uminami, ba:bema: ebete
papamiwatane pata:nami, buiga hogaminate hidamo uti modobonomoha:.
12 Ya:suti ebe umiti ebe ba ka:mi na:goiya:, “Kamena, ama: duminama:
Godote ba:be temetemeno hale a:pahalamilima:ta!”
13 Ba:bene Ya:suti ebetamo kokoto demowatilamiya:, ba:ba tetenomolo
ebete buiga hogaminate hidamo utiti Godotamo kalakala tabo ba:bo adi-
patiya:.
14 Huiyatiya baidi ibubulamehole genama namutudawate Ya:sutamo
na:maubuya: mabu ebete okoha: talona hegelalo ba:be kamena
a:hiduimiya:. Ba:bema: ba:be dubuti tawakaluba:tamo na:goiya:, “Sikisi
hegela ba:pola:na tawakaluba:te oko owatima:. La: ba:bi sikisi hegelalo
na:pelama:la:, ba:moe dubuti la:eno temeteme komoma: la: kowalubilima:,
huiyatiya aeno talona hegelaloha:!”
15 Ya:suti huiyatiya ebetamo na:goiya:, “La: ma:lapila netewa tawakalu-
bilata! Okoha: talona hegelalo la: la:eno kau-goe o donoki-goe ibino hale
pepahalamiti beya niho baha:mo a:magatalenakomata, aba: hibila:ka:?
16 Huiyatiya ba:moe kamena ba: A:ibalahamakono bohele etala. Saitanate
ebe 18 gogolo hala:mo matuhumihuya:, ba:bema: Godokono talona hegelalo
ale ebe owalubiti ebeno hale da:pahalamilimima: ba: hido komola!”
17 Ya:suti ba:be tabo dolamagiya: ba:ba tetelo ebe duhimipi hiliyonomate
na:hilopohutiya:, huiyatiya komopi hiliyonomate na:kalakalahutiya: mabu
Ya:suti hiliyonomo komokomo hidonomamo ododilinami.

Mastada Kikipoeno Iya:tulame Uwi
Ma:t 13.31; Mak 4.30-32

18 Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ba:be
komo keba ka:nala:ka:? Na ba:be komo bada goamo na:ka:hawakalimimo?
19 Ba:be komo ba: mastada kikipo huiyala. Dubuti amiti, ba:be deha:poto
kikipote apete ko kehama: deda:mene, ba:ba tetelo holaholate pelamete
ba:be keha gedawalo ba:pemedehonamena:.”

Palawa Baa: Huhuimino Puhulu Ilinoeno Iya:tulame Uwi
Ma:t 13.33

20 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Godote Ko Gawadubuma: deda:na,
nale ba:be komo bada goamo na:ka:hawakalimimo?
21 Ba:be komo ba: ba:ma ka:nala. Eta kamenate modobo palawa lawete
huhuimino puhulu ilina nanekele hola:minalete ba:bo a:ba:gui, ba:bene
huhuimino ilinate palawa lawenomo ba lawe palawa baa:te hunamo ba:bo
mahigui.”

Tutuwa Gigihoeno Komo
Ma:t 7.13-14,21-23

22 Ba:bene Ya:suti Yelusalema ko habamo ba to ebete komo koko haba-
haba ba:gala hegehege habahabalo tawakalubi iya:tulama:go tuya:.
23 Ba:ba tetelo eta lumagiti ebetamo na:goiya:, “Kodawa, tawakalubi
hiliyonomo ipuwalo kapiyakapiyanomate ka:ka: mula: komo
ba:ka:lawemena:?”
Ya:suti iba:tamo na:huiyuya:,
24 “La: Godokono Hunu Haboeno tutuwa gigihodo a:pa:la:hama: ukui
konomamo nihatenala:, mabu nale la:tamo na:goemo, komo hiliy-
onomate ba:be gigihodo a:pa:la:hama: dewagelemena: huiyatiya iba:te
a:kamodobamena:.
25 Numa:la:, genama namutudawate mahigate gigiho da:kalapilamene,
ba:ba tetelo la: tamelo putitatate gigiho ba panakami kopega:lama:nemata,
‘Kodawa, gigiho na:pa:hiya:midaa:ma:!’ huiyatiya ebete ba:ma ka:na
kogoema:ne, ‘Na iya:tawaha: la:eno komo. La: kebe napila:ka:?’
26 Ba:ba tetelo la: ba:ma ka:na koga:lama:nemata, ‘A ama:go baa:
nahate gao beya a:nihonakuima:, iyo, ama: aeno habalo tawakalubi
iya:tulamenakuya:ta!’
27 Ebete huiyatiya la:tamo gala kakagoema:ne, ‘Na iya:tawaha: la:eno
komo, la: kebene ka:pelameoma? La: kuba ododilipilata, nagodone
na:tolama:la:!’
28 Ba:bema: ba:ba tetelo la: muhuludopolo nutitatate, la: Godokono Hunu
Haba ipuwalo A:ibalahamako, Aisa:keko, Ya:ikoboko, ba:gala Godokono
ukui hawakalimipi hiliyonomo kulamema:nemata, huiyatiya Godote la:
gobogobamo diya:hekemena:, la: lalo ba ikilame konomamo kihim-
ima:nemata.
29 Numa:la:, ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate ba:moe hopo
konomoeno hapuhapuni pelameholete, Godote Ko Gawadubuma: deda:na
iba:te ba:be haboeno poko ipuwalo kopepola:nama:na:.
30 Ba: hibila, ibi hiliyonomo ipuwalo galapa:te huiyatiya dopopima:
keda:hama:na:, ba:gala dopopa:te huiyatiya galapima: keda:hama:na:.”

Ya:suti Yelusalema Haboeno Komoma: Tepo Temeteme Diya:tawuya: Ma:t 23.37-39

31 Ba:ba tetenomolo komo Pa:lisi kapiyuimi dubate pelamete Ya:sutamo
na:pega:luya:, “Ama: ba:moe habane gobogobamo nalahula:, mabu Ko
Gawadubu Heloditi ama: anakapumima: ubi bihatena.”
32 Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “La: tolamete ba:be heloha: tumu
gahatamo ba:ma ka:na na:nega:lala:, ‘Ka:lo ba:gala dumutu na kuba gob-
ogobo tawakaluba:godone oelamete temetema:gopi kohiduilamema:nemo,
ba:bene na pino naeno oko kupula:ma:nemo.’ ”
33 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Hibila, na ka:lo ba:moe habane
na:tutamo. Ka:lo, dumutu, ba:gala pino nale ba:moe gabodo tote Yelusale-
mamo konuluhukuma:nemo. Mabu tawakaluba:te Yelusalemalo Godokono
ukui hawakalimipi anakapulamenakuya:, ba:bema: modoboha: na eta
habalo hoe, iyo, iba:te na atumu Yelusalemalo na:kanakapunama:mena:.
34 “O Yelusalema, Yelusalema! Ama:le Godokono ukui hawakalimipi
anakapulamenakata, ba:gala ebete ama: kowalubima: da:poelamenako,
ama:le ibi nakolamo mapelamelo akanakapulamenakata. Tete
ga:ga:nomolo na ubi nihatenamimo amia:no tawakalubi naeno ekatamo
kitagua:midalema:, kakabate ebeno gugudi ditagua:midalenako ba:ba
ka:na, huiyatiya ama: ubiha:ma: eda:nama:ta!
35 Ba:bema: mu numitota:, amia:no habate kubanomo kokubama:ne.
Nale ama:tamo na:goemo, amia:no tawakaluba:te na tete ga:ga:nomolo

a:kunama:mena:, huiyatiya amia:no galanepa:te Godotamo ba:ma ka:na da:ga:lamena:, ‘Amia:no mahilago da:pita, ale ebe hunamo kadipatema:nema:!’ ba:ba tetelo nale gala da:kapemo iba:te na ba:bo kunamema:na:.”

14

Ya:suti Ape Alupoe Temetema:goeno Dubu Da:hiduimiya:

1 Ba:bene eta Yu tawakalubino okoha: talona hegelalo Ya:suti baa: nama: eta Pa:lisi kapiyuimipino watodawoeno genamamo ba nodoluta, ba:bolo da:pola:nuya: ba:bi tawakaluba:te ebe baidi kodakodalo umitiya:.
2 Ba:ba tetelo eta dubu ape alupoe temetemete duminami, ebete Ya:sukunu holoholo hapuamo da:piya:,
3 ba:bema: Ya:suti Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi dubatamo na:goiya:, “Aeno tutumu tabote keba ka:na kiya:tua:mena? Okoha: talona hegelalo lumagi hiduimi wadiyala:ka: o kubala:ka:?”
4 Huiyatiya iba:te eta tabo kaga:luya:ha:, ba:bene Ya:suti ba:be dubu kokotamo lawete ebe hiduimiti ebe ba:bo noemiya:.
5 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Amia:no guduti talona hegelalo haka gugamo da:negamene, ama:le ebe tiyolo konowalubima:na:ta, aba: hibila:ka:? Iyo, ba:be atu hegelalo amia:no kau-goete beya ma:pea:mo da:negamene, ama: atumu ebe tiyolo konuluhukutima:na:ta.”
6 Ba:bema: iba:te hilopohote Ya:sutamo huiya tabo ga:lama: kamod-obuya:ha:.

Ya:suti Pokoeno Awagaha Komoma: Diya:tulamiya:

7 Ba:bene eta tetelo Ya:suti baa: na habalo ba luta, genama namutu-dawate dopamo da:ka:lamiya: ebeno poko baa: kopenahama:, ba:bi dubate da:pelamiya: ibi ubila koko tawakalubino habalo pegagahidi. Ya:suti ba:be komo umiti iba:tamo eta iya:tulame uwi ba:ma ka:na kiyauya:,
8 “Eta dubuti uli kamena lawe poko tetelo ebete ama: eba:go baa: nama: da:kiyamemena:, ba:ba tetelo ama: ko habamo akanemeda:la:. Diyala, eta ko dubuti da: pemene,
9 ba:bema: poko namutudawate pete ama:tamo ba:ma ka:na kope-goema:ne, ‘Ama: eba:, nelehega! Ba:moe ko haba ba:moe dubuti kopemedema:ne!’ Ba:ba tetelo ama: ba hilopo deha:poto habanomo ko-lawema:na:ta.
10 Ba:bema: wadiyala ama: baa: nama: da:pemena:, ba:ba tetelo ama: deha:poto habanomote na:pelawiya:, ba:bene poko namutudawate pete ama:tamo ba:ma ka:na kopegoema:ne, ‘Mabulubi, ba:moe deha:poto haba miya:pate, ko haba na:lawa:.’ Ba:bene baa: da:nahuta ba:bi tawakalubi hiliyonomate ama: ba umita, ebete ama: ba:ba ka:na kokalakaluim-ima:na:ta,
11 mabu hibila, lumagiti ebe ha:kiya ebe koma: da:midimini Godote ebe deha:potoma: komidima:ne, ba:gala kebe lumagiti ebe ha:kiya ebe deha:potoma: da:midimini Godote huiyatiya ebe koma: komidima:ne.”
12 Ba:bene Ya:suti baa: kebe genamalo ka:nutiya:, ebete ba:be genama namutudawatamo na:goiya:, “Ama:le poko dododimina: ba:ba tetelo amia:no habanapi, ba:gala amia:no nani ekaki, ba:gala amia:no komo hawi tawakalubi, ba:gala amia:no hopolo demedehona ilina hiliyono-magopi akaka:lama:la:, mabu ba:bako tawakaluba:te ama:tamo gala kakahuiyama:na:.

13 Huiyatiya ama: poko dododimina:, ba:ba tetelo ilinaha:pi, nato
kubakubapi, ba:gala baidi tamiholamepi, ba:bakobako tawakalubi
na:ka:lamiya: poko habamo,
14 mabu iba:godolo ilina puliyala ama:tamo huiyama:. Ama:le ba:ba ka:na
dododinakomena:, Godote ama: hidamo bowalubinakomena:ta, ba:gala
tuputupu tawakaluba:te hoe ipuwane da:mahila:hamena: ba:ba tetelo ebete
eta hido huiya ama:tamo gala kakikamema:na:ta.”

Ko Pokoeno Iya:tulame Uwi
Ma:t 22.1-10

15 Ba:bene Ya:sukuba: baa: naha bahilo da:pola:nuya:, ibi ipuwalo eta
lumagiti ebeno tabo uliti ebetamo na:goiya:, “Godote Ko Gawadubuma:
deda:na, ba:be habalo baa: da:nahamena: ba:bi tawakaluba:te kokalakala-
hama:na:, kalakala bada konomola:ka:!”
16 Ya:suti huiyatiya ebetamo na:goiya:, “Eta dubuti ko poko ododi nopo
ba ihate tabo dopamo komo hiliyonomo tawakaluba:tamo noemi iba:te
kopelamema:.
17 Ba:bene poko hegelate da:pi, ebete ebeno okodawa ba:bo oemi
ba:bi atu tawakalubi kokiyahalamenatoma:. Ba:bene okodawate tote
iba:tamo na:negoi, ‘La: poko habamo na:pelama:la:, ilina hiliyonomo
a:hiduilamema:,’
18 huiyatiya ibi hiliyonomate pelamema: ubiha:ma: eda:hate etate eta
tabo goenakui, etate eta tabo goenakui, ba:ba ka:na ewagelitiya:.
“Ibi ipuwalo etate ko dubuino okodawatamo na:goi, ‘Na pali haka
mana:mo ka:lo a:lawa:kamo, ba:bema: na umima: tutamo. Nolata, na
a:kapa:mo.’
19 Etate na:kagoi, ‘Na ta:ni kau-goegoe mana:mo ka:lo uwata:kamo,
ba:bema: na iba:godolo oko owatima: tutamo. Nolata, na a:kapa:mo.’
20 Etate gala na:kagoi, ‘Na uli kamena a:lawa:kamo, ba:bema: na pe
modoboha:.’
21 “Ba:bene okodawate ebeno namutudawatamo kapete ba:bi tawakalu-
bino ubiha: komo ebe na:pikiyami. Ko dubuti ebeno tabo duli, ebete
maubate okodawa ba:bo kiyami, ‘Ama: tiyonomo gala na:katoa. Ama:
ko habamo nuluhukuti, ba:be haboeno koko ba:gala hegehege gabodo ba
to, ilinaha:pi, ba:gala nato kubakubapi, ba:gala baidi tamiholamepi, ibi
hiliyonomo ba:moe poko habamo na:magaheliya:.’
22 “Ba:bene okodawate gala da:kawilui, ba:ba tetelo ebete na:pegoi,
‘Kodawa, ama:le da:gaa:ka nale a:nododimo. Hiliyonomo tawakaluba:te
a:pelama:, huiyatiya poko habalo haba kodopo bitana komopa:te
kopelamema:.’
23 “Ba:bema: ko dubuti ebetamo na:goi, ‘Ama: gala katote tumulu demede-
hona ba:gala hiya:hiya: gabolo da:wapata:lamita, ba:bi tawakalubi tiyo
nowalolete ibi atumu na:kamagaheliya: naeno poko genamate kotaboma:.’
24 Ba:bene ba:be ko dubuti ebeno genamanapa:tamo ohobigate na:kagoi,
‘Nale la: hibinomolo goelamemata, nale dopamo da:ka:lamimo, ka:lo ba:bi
tawakaluba:te ibino ubiha: komo da:hawakalima:ka, ibi ipuwalo eta kapiya
lumagiti naeno poko baa: a:kanamene.’ ”

Ya:suku Ta:mata Komo
Ma:t 10.37-38

25 Ba:bene tawakalubi hiliyonomate Ya:sukuba: da:tolamitiya:, ba:ba
tetelo ebete pohobigate iba:tamo na:goiya:,

26 “Kebe lumagiti natamo pema: ubi dihatemene, ebete ebeno nabiwi
menoko, ba:gala ebeno kamena gugudi, ba:gala ebeno nani nanikokubi
ba:gala ekaki, iyo, ebeno kateneno ka:ka: atumu, ebete ba:bi hiliy-
onomo komokomo gunima:mo ihilateleheno, ebete na ta:mahenema:
a:kamodobamene.
27 Iyo, ba: hibila, kebe lumagiti ebeno keha pihiga aguti na
ta:maheneheno, ebete nago kapimilo toma: a:kamodobamene.
28 “Numa:la:, la: ipuwalo eta lumagiti hununomo genama etema:
ubi dihatemene, ebete dopamo emedete genama eteno mani kuititi
hidamo emalagidolote, ebegodolo da:pola:na ba:bi mani ba:ma ka:na
koka:lamiholema:ne, ba:be genama upula:ma: mani modobola:ka: o mod-
oboha:.
29 Ebete ba:ma ka:na ewageleheno ebeno genamoeno hototo amihote,
ba:ba tetelo mani upula:te oko da:miya:pamene, tawakaluba:te ba:be komo
umimiti ebe ba waliti,
30 koga:lama:na:, ‘Genama etema: da:tupuimi huiyatiya upula:ma: helo-
henola, ba:moe ba:be dubula!’
31 “Ba:gala eta komo. Eta ko gawadubuti eta ko gawadubutamo ala-
holoma: dewagelemene, ebete dopamo emedete ba:be komo hidamo ba
emalagidoluta ba:ma ka:na kogoema:ne, ‘Naeno 10 taosene alaholohopi
dubate eta gawadubuino 20 taosene dubago alaholo modobola:ka:?’
32 Ebete ebeno ukuilo modoboha:ma: da:goemene, eta ko gawadubuti
muhuludopone ba pita, ebete ebeno ubihale dubu dopamo konoe-
lamema:ne. Ba:bene iba:te eta ko gawadubutamo nikuliti konega:lama:na:,
‘La: bada ubi kihatiutama ale la:tamo kikalamema:? A ubila la:go
komiloma:.’ ”
33 Ba:bema: Ya:suti kuititi tabo ba:ma ka:na goiya:, “Naeno taboeno ko
ipuwa ba:ma ka:nala, kebe lumagiti ebeno emede komokomo hiliyonomo
gunima:mo ihilateleheno, ebete na ta:mahenema: a:kamodobamene.”

Soloeno Golate Alatidi Komo
Ma:t 5.13; Mak 9.50

34 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Solo hidonomola, huiyatiya eta
lumagino solo golate dalatidimini, ebete gala soloma: a:kamida:mene.*
35 Numa:la:, tawakaluba:te nene ba:gala goegoeno ne kubanomoma:
ga:lanaka huiyatiya ba:bako ilina pali hakamo diya:hekemena:, ilinate
hidamo kapepehoma:na:. Huiyatiya lumagino tepo ipuwoeno solo eba
ka:naha:. Ebeno solo golate dalatidimini, ebeno ka:ka:te kubanomoma: ba
eda: hido oko gala a:kowatinakamene. Ba:bema: ebete ebeno ka:ka: gala
hidoma: keba ka:na na:ka:midimini? Gabo puliyala! Galagodawa, ama:
hidamo nulia:!”

15

Sipi-goete Dalatidi Ba:be Iya:tulame Uwi
Ma:t 18.12-14

1 Eta hegelalo ta:kese mani ha:da amiholo uwatepi ba:gala Godokono
Tutumu Tabo uwateha:pi komo ibi hiliyonomate Ya:sutamo pelamiya:
ebeno tabo kopulihoma:.

---

* **14:34:** Buka ka:lamiholedawa, ba:moe go taboeno ipuwa ba:ma ka:nala, solo ba: hibima:
mididawoeno emede komola.

2 Ba:bene Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepa:te
ba maubaha na:ga:luya:, “Numa:la:, ba:moe dubuti kuba tawakalubi
kalakalago uwatete iba:go baa: ba:bo nanako!”

3 Ba:bema: Ya:suti ba:moe iya:tulame uwi iba:tamo ba:ma ka:na olam-
agiya:,
4 “La: ipuwalo eta lumagi ebeno 100 sipi-goegoe da:pola:ma:na, ba:bene
kapiyate dalatidimini ebete keba ka:na na:kewagelemene? Iyo, ebete komo
99 sipi-goegoe hido hemo naha bahilo miya:palete, eta dalatidi ba:be sipi-
goe kapiya ohowadinatote konumima:ne.
5 Ebete da:numimini ba:ba tetelo ebete aguti kalakalago komagahema:ne.
6 Ba:bene ebete gala genamamo kapete ebeno mabulubi ba:gala ebe
tamelo demedena, ba:bi tawakalubi peka:lamiti iba:tamo kopegoema:ne,
‘La: nago kapimilo na:kalakalahala:, mabu naeno sipi-goe tumulu dalatidi
nale gala a:kalawemo!’ ”

7 Ba:bema: Ya:suti tabo ba:ma ka:na goiya:, “Nale la: begoelamemata,
kapiya lumagiti ebeno kubane ohobigate ukui hiya:ma: da:midimini, ba:ba
tetelo Godokono Hunu Habalo kalakala konomote kitanama:ne. Huiy-
atiya komo 99 tawakalubi iba:te ha:kiya ibi tuputupupima: da:ga:lana, ibi
mabuma: Godokono kalakalate hibilo a:kitanamene.”

Mani Kapiyate Dalatidi Ba:be Iya:tulame Uwi

8 “Ba:gala eta komo ba:ma ka:nala. Eta kamenoeno ta:ni mani
da:pola:ma:na, ba:bene kapiyate dalatidimini ebe keba ka:na
na:kewagelemene? Ebete ebeno alo pa:titi ba:gala genama gu hidamo
ba moda:mida mani ohowadinatote ba:bo konumima:ne.
9 Ba:bene ebete da:lawemene ba:ba tetelo ebeno mabulubi ba:gala ebe
tamelo demedena, ebete ba:bi tawakalubi ka:lamiti iba:tamo kogoema:ne,
‘La: nago kapimilo na:kalakalahala:, mabu dalatidi ba:be mani nale gala
a:kalawemo!’ ”

10 Ba:bema: Ya:suti tabo ba:ma ka:na goiya:, “Na la: begoelamemata,
kapiya lumagiti ebeno kubane ohobigate ukui hiya:ma: da:midimini,
Godokono Hunu Habalo ebeno nopopa:te atumu koamo kokalakala-
hama:na:.”

Kuhiti Dalatidi Ba:be Iya:tulame Uwi

11 Ba:bene Ya:suti eta tabo gala na:kagoiya:, “Kuhi netewagoeno dubuti
nemedenami,
12 ba:bene amogate ebeno nabiwitamo na:goi, ‘Ama:le hoe tetelo natamo
ikanamema: da:goi, ba:bi ilina ba:gala haka ka:lo natamo nikanama:.’ Ba:ba
tetelo nabiwiti ebeno ilina ba:gala mani tulituliya anagiya:midalelamete
ebeno gugudi netewatamo hiya:hiya: ba:bo ikalameholi.

13 “Ba:bene amogate hiliyo hegela kalutiha:. Ebete nabiwigodone da:lawi
ba:be haka konomo kolowamiti mani lawete muhulu hopamo ba: dito tui,
ba:bolo ebete daedae ukuilo kubakuba komo ba nododili ebeno mani ba:
dito nupula:li.
14 Ba:bene ba:be muhulu hopo konomolo baa: wibo komote
tawakaluba:tamo ba:bo uluhukui, ba:bema: baa: kape komote ebe
konomamo lawi.
15 Ba:bema: ebete tote ba:be hoponapino eta dubugodolo oko ba nelawe,
ebete ebe tumamo dito oemi ebeno goegoe konulamenama:.

16 Ba:ba tetelo tawakaluba:te nena:mo da:miya:tenakui ba:bi baa: goe-
goa:tamo da:pikalameholenakui, ebete hiliyonomo tetelo ba:bi baa: na-
hama: ubi nihatenami, huiyatiya eta lumagiti ebetamo naha ilina kikame-
nakuiha:.
17 “Ba:bene komo hegelate da:wibui ebete ebeno ukui hiya:ma: miditi
na:goi, ‘Naeno nabiwino okopa:godolo naha ilina konomo ba:pola:na, iba:te
ha:kiya nahana modoboha:. Na huiyatiya ba:malo baa: kapelo hoema:
ewagelenamo!
18 Wadiyala na tote naeno nabiwitamo ba:ma ka:na konegoema:nemo,
‘Nabiwi, na Godotamo ba:gala ama:tamo kuba komokomo a:nododilimo,
19 ba:bema: na hidoenoha: ama:le na amia:no guduma: ka:nami.
Wadiyala ama: na huiyatiya amia:no eta okodawama: na:midina:.’ ’
20 Ba:ba tetelo ebete mahigate ebeno nabiwitamo ba:bo tui.
“Ba:bene ebete muhuluni ba pita, ebeno nabiwiti ebe numiti ebe kono-
mamo malemaletelo ebetamo nipuligate ebe ba na:pa:watameho ba:bo
naboetehui.
21 Ebeno guduti na:goi, ‘Nabiwi, na Godotamo ba:gala ama:tamo kuba
komokomo a:nododilimo, ba:bema: na hidoenoha: ama:le na amia:no
guduma: ka:nami.’
22 “Huiyatiya ebeno nabiwiti eta okodawatamo na:goi, ‘Hidonomo kaliko
tiyolo adahemete naeno kuhitamo na:pepulima:, ba:gala kakaeto ebeno
kokotamo pipulimiti nato ilina akona:pupulimiya:.*
23 Ba:bene ama: tote uli ape kau-goe gadinomo nelawete
na:nanagalimiya:. Ale poko baa: ba nahana kokalakalahanama:nema:,
24 mabu ba:moe naeno gudu da:hoi ebete ka:lo gala na:kaka:ka:, ebete
gobogobamo dalatidi huiyatiya nale ebe gala a:kalawemo.’ Ba:bene ba:ba
tetelo iba:te kalakala ba:bo tupuimiya:.
25 “Huiyatiya ba:ba tetelo naniwiti nabiwino pali habalo oko benowatiti.
Da:gapogapohoni ebete oko habane genama tatalia:mo ba puluhukuna moe
diyamo ba:gala kalakala ohaleno diyamo ba:bo pulihoni,
26 ba:bema: ebete eta okodawa ebetamo ka:minate nalateda:ni, ‘Moe
komo keba ka:nala:ka:?’
27 “Okodawate ebetamo na:goeni, ‘Amia:no amoga a:pa:ka, ba:bema:
amia:no nabiwiti uli ape kau-goe gadinomo anagalima:ka. Kalakala
konomote itana mabu ebete olalatihino a:kapuluhukaka!’
28 “Ba:be mabuma: naniwiti maubanate genama guamo odolo ubiha:ma:
eda:ni, ba:bene ebeno nabiwiti puluhukunate ebe na:petoemehoni gena-
mamo kopodolonama:.
29 Ebete huiyatiya ebeno nabiwitamo na:goeni, ‘Ama: numa:, na gogo
hiliyonomolo amia:no okodawama: ba eda:na, ama:le da:goenamenakui
nale ubiha:ma: keda:nakuiha:. Ama: huiyatiya natamo bada ilina
kikanamiui? A:iye! Ama: natamo deha:poto gautu-goe kikanameha:, nale
naeno mabuluba:go ba naha kokalakalahama:!
30 Huiyatiya ba:moe amia:no eta guduti amia:no ilina uwatete, dubu
bilibili kamenakamenago kuba ba nododili amia:no mani a:newatulateli.
Ba:bene ba:be lumagiti da:pa:ka, ama: ebe kokalakaluimima: uli ape kau-
goe ebetamo anagalimima:kata!’

---

* **15:22:** Ya:suku tetelo kakaeto ba:gala nato ilina ibino pupuli komoeno ipuwa ba:ma ka:nala. Ko dubuti ebeno kakaeto okodawatamo a:kikama:mene, huiyatiya ebeno helo ebeno gudutamo ba ikame ba:be kakaeto ba:bo kikamema:ne. Ba:gala ebeno ko genamalo ebeno okopa:te nato ilinago wapata:lame talonala, ebeno guguda:te ha:kiya nato ilinago kowapata:lamema:na:.

31 “Ebeno nabiwiti ebetamo na:huiyani, ‘Naeno gudu, ama: emedena
tetelo nago emedenata, naeno ilina hiliyonomo ba: amia:nola.
32 Huiyatiya ba:moe amia:no amogate da:hoi ebete ka:lo gala a:kaka:ka:,
iyo, ebete gobogobamo dalatidi ale ebe gala a:kalawema:. Ba:bema:
wadiyala a baa: kapimilo ba nahana kokalakalahanama:nema:.’ ”

16

Dogodogo Dubuino Ilina Dulamelemenami Ba:be Okodawoeno Iya:tulame Uwi

1 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, “Eta ko dubuti eta dubu
bihati ebeno ilina hiliyonomo hidamo kulamelemenama:. Ba:bene komo
hegela hiliyonomo da:petohui, komo tawakaluba:te ba:be dogodogo dubu
na:pega:lamiya:, ‘Numa:, ama:le dihati ba:be okodawate amia:no ilina pilo
gabodo ba puwate ba:bo newatulatelenako.’
2 “Ba:ba tetelo ko dubuti ebeno okodawa ka:miti ebetamo na:goi, ‘Na ka:lo
dulimo, ba:be komo kebanala:ka:? Ama:le naeno oko ba owatina kebako
kuba dododilinama:, wadiyala ama: ba:bi komokomo hiliyonomo amia:no
oko bukalo hidamo netuputupuilamete ba:bo nadahiya: nale kiya:tawama:.
Mabu ama: modoboha: naeno ilina ulamedawama: eda:, ba:bema: ama:
ka:lo oko kekelamema:na:ta.’
3 “Ba:bene ba:be okodawate ebeno oko habamo ba to tepo ipuwalo
na:negoi, ‘Ko dubuti naeno oko a:duhimi, ba:bema: na keba ka:na
na:kewagelemo? Na ubihinola siwi aligili oko owati, na helohenola. Ba:gala
na tawakaluba:tamo manima: da:toetoemo na kohilopoma:nemo.
4 Ehe, na iya:tawala! Naeno namutudawa ha:da ba amihome komo
tawakalubi naeno mabulubima: komidilima:nemo. Nale ba:ba ka:na
dododimo, naeno okone uluhuku tetelo ba:bi mabuluba:te naeno mod-
oboha: komokomo ipuwalo kalakalago bowalubininakomena:.’
5 “Ba:bema: ba:ba tetelo ebete ebeno namutudawa ha:da ba:ma ka:na
amihomi. Puya:te ba:be ko dubutamo mani huiyahaleheno, ebete ibi hiliy-
onomo ka:lamiti dopodawatamo na:goi, ‘Ama: naeno namutudawatamo
kebako mani kahuiyaha:?’
6 “Ebete na:goi, ‘Nale 100 dolomo aloeno beya* duwatimo, nale
kahuiyaha:.’
“Ba:bene ko dubuino ilina ulamedawate ebetamo na:goi, ‘Mola, ama:le
duwati ba:be pepa. Ama:le 100 kuititi egebolete huiyatiya 50 dolomo
na:miya:ta:.’
7 “Ba:bene ebete eta tetedawatamo na:goi, ‘Ama: kebako mani
kahuiyaha:?’
“Ebete na:huiyui, ‘Nale 1,000 witi-laisa baika* duwatimo, nale
kahuiyaha:.’
“Ba:bene ko dubuino ilina ulamedawate ebetamo na:goi, ‘Mola, ama:le
duwati ba:be pepa. Ama:le 1,000 kuititi egebolete huiyatiya 800 baika
na:miya:ta:.’ Ba:bene ko dubuino ilina ulamedawate huiyahaleha:pi hiliy-
onomatamo ba:ma ka:na goenakui, iyo, ebete ba:moe ba:be gabodo ebeno

* **16:6:** Yu tawakaluba:te olibi kikipoeno ihi aloeno beyama: midilinakuya:, ka:la:sini keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. Ba:gala iba:te ba:be aloeno beya kolowamima: dolomo ipuwamo haminahalenakuya:, ba:mako dolomo 20 litama: eda:hanama:. * **16:7:** Yu tawakaluba:godolo ba:mako baika 25 kilogalamama: eda:hanama:.

namutudawa ha:da ba amihome komo hiliyonomo tawakalubi ebeno
mabulubima: ba: dito midili.
8 “Galane ko dubuti ebeno ilina ulamedawoeno ododi komo iya:tawate
na:goi, ‘Ehe, ebe bada mulu kodawala:ka:! Ebete na ba kubahiname ebe
ha:kiya ebe bowalubi.’ ”
Ba:bene Ya:suti ebeno iya:tulame uwino ipuwa ba:ma ka:na
hawakalimiya:, “Ba:moe hopolo hibima: midiha: tawakaluba:te
mulunomoma: ba eda:hana ibino mana:mo hiya:hiya: komokomo
bododilinaka ibi kowalubilinama:. Huiyatiya alo ipuwalo demedehona
ba:bi tawakaluba:te komo tetelo mulu ukui emalagidoloheno ibi ha:kiya
ibino mana:mo ibi kowalubilinaha:.
9 Nale la: begoelamemata, wadiyala la: ba:moe hopoeno mana:mo
tawakalubi la:eno mabulubima: na:midilinala:, ba:bema: la:eno ha:laha
tetelo ba:moe hopoeno ilina da:wiboholamemena:, Godokono Hunu Habalo
la:eno mabuluba:te la: atumu kalakalago kuwatema:na:ta.
10 “Ba: hibila, kebe lumagiti deha:poto komo hidamo dododimini, ebete
ko komo atumu hidamo kakododima:ne, ba:gala ebete deha:poto komo
ipuwalo ha:da damihomene, ebete ko komo ipuwalo atumu ha:da kakami-
homa:ne.
11 Ba:bema: la: ba:moe hopolo la:eno ilina tuputupu gabodo ulame-
naheno, Hunu Habalo da:pola:na ba:bi hidohido komo Godote la:tamo
a:kikalamehola:mena:ta,
12 ba:gala la:le komopino ilina tuputupu gabodo ulamelelamenaheno, eta
dawate la:eno ilinanomo la:tamo a:kikalamehola:mena:ta!
13 “Ba:gala ba:moe ba: eta komola, lumagiti netewa gawadubatamo
okodawama: eda: modoboha:. Ebete ba:ba ka:na dewagelemene etatamo
ba maubana eta malemalelo bemalagidolonamene, ba:gala ebete etatamo
ba utina eta ubiha:ma: beda:namene. Ba:bema: ama: ba: atumu, Godotamo
ba:gala manitamo kapiya tetelo papamiwata modoboha:.”

Ya:suti Komo Hidohido Tabo Dolamagiya:
Ma:t 11.12-13; 5.31-32; Mak 10.11-12

14 Yu tawakalubi ipuwalo Pa:lisi kapiyuimipa:te mani konomamo
emalagidolenama:, ba:bema: komo iba:te Ya:sukunu tabo uliti ebe
na:walititiya:.
15 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La: tawakalubino holoholo ha-
pulu la:eno hunu tama bihiduilamenamata, huiyatiya Godote la:eno
tepo ipuwa komo iya:tawala, mabu tawakaluba:te kebe komokomo hu-
namo ba wadiya:paa:latele hidohidoma: da:ga:lana, huiyatiya Godote ba:bi
komokomo kuba abale niboma: goena.
16 “Godote ebeno Tutumu Tabo Moseseko ipuwado tawakaluba:tamo
dikalamiya: ba:gala ebeno ukui hawakalimipa:te Bukamo da:miya:tiya:,
ba:be pakala komoeno tabote pete Yoneko teta:mo ba:bo puluhukui. Huiy-
atiya Yoneko tetene tupuimiti Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be
uli komoeno tabote ba: a:pe, ba:bene komopa:te ba:moe Hido Tabo ba
olamagimina, komo tawakalubi hiliyonomate uliti ibi ubila Godokono Hido
Habamo ibi ha:kiya ibino heloamo na:pa:la:ha.
17 Ba:moe komo ba: hibila. Ba:moe hopo ba:gala alomo ibino ilinate
tete ga:ga:nomolo ba pola:na galane ha:kiya kowibohoma:na:, huiyatiya
Godokono Tutumu Tabo hiliyonomo ipuwalo eta madodo deha:potonomote
a:kawibamene, ebeno tabote emedena emedena tetelo bitanamene.”
18 Ba:bene Ya:suti eta tabo bekagoiya:, “Kebe dubuti ebeno kamena ibukiti
eta da:lawemene ebete Godokono holoholo hapulu pilo komo kododima:ne,

ba:gala dubuti ebeno kamena ibukiti, etate ba:be kamena da:lawemene
ebete pilo komo kododima:ne.”

Ilina Dogodogo Dubu Ba:gala Lasalesiko Ibino Komo

19 Ba:bene Ya:suti ba:moe uwi bikiyahuya:, “Eta ilina dogodogo dubuti
nemedenami, ebete huiya koko kaliko bepupulinakui ba:gala tete hiliy-
onomolo hidohido naha ilina benahanakui,
20 huiyatiya ebeno genama gigiho tetelo awae dubuti watitanakui, ebeno
mahilo Lasalesitila, ebeno apelo kuma kokote pola:ma:nami.
21 Ebete ilina dogodogo dubuino baa: naha habane hopamo
da:peguditanakui, ba:be baa: ugiugi nahama: ubi nihatitanakui, huiyatiya
gahagahate da:pelamenakui ebeno kuma ba:bo pa:loma:nalemenakuya:.

22 “Ba:bene eta hegelalo awae dubuti da:hoi, Godokono nopopa:te ebeno
gobogobo pelawete Hunu Habamo A:ibalahamatamo dito magatuya:, huiy-
atiya ilina dogodogo dubuti da:hoi, tawakaluba:te ebeno ape pelawete
bobamo dito nihatiya:.
23 Ba:bene ilina dogodogodawate Koe Habalo temeteme ipuwalo ba
nemede, muhulunomone negahimite A:ibalahamako binumi, Lasalesikoba:
da:lumutiti.
24 Ba:ba tetelo ebete konomamo ba negoewata na:goi, ‘Nabiwi
A:ibalahama! Ama: na malemalenatenelo Lasalesiko na:poema:.
Wadiyala ebete ebeno kokoto nege beyamo adutiti naeno ma:lapila
na:pegibagibuimina, mabu na ba:moe Koe Habalo temeteme konomo
a:pelawemo!’

25 “Huiyatiya A:ibalahamate na:goi, ‘Gudu, ama: nemalagidola. Ama:le
hopo habalo demedenama: ba:ba tetelo ama: hidohido ilina bewate-
nama:ta, huiyatiya Lasalesiko kubakuba ilina bewatenami. Ba:bema:
numa:, ka:lo ebete hido kalakalago piluta, ama: huiyatiya ko temeteme
ipuwalo pilutata.
26 Gudu, ba:moe ba: eta komola. Aeno tetetetelo konomo bolagale bitana,
ba:bema: ale ba:moene la:tamo pa:hiwale gabo puliyala, ba:gala la:le atamo
pa:hiwale gabo atumu kitanaha:.’

27 “Ba:bene ilina dogodogo dubuti na:goi, ‘Nabiwi A:ibalahama, nale ama:
betoemehomata, ama: naeno nabiwino genamamo Lasalesiko na:noemiya:,
28 mabu naeno paibo ekaki ba:pola:na. Wadiyala ebete iba:tamo
tote na:nikiyahalama:mene, iba:te ba:moe ko temeteme habamo
pelamekapoma:.’

29 “A:ibalahamate huiyatiya na:goi, ‘Ao! Godokono tabote iba:godolo
bitana, ebete Moseseko ipuwado tawakaluba:tamo dikalamiya: ba:gala
ebeno ukui hawakalimipa:te ebeno Bukamo da:miya:tiya: ba:bi koko
tabo. Wadiyala iba:te ba:bi komokomo ulihote Godokono ubi komamo
na:papamila:mena:.’

30 “Ilina dogodogo dubuti na:goi, ‘Ao, Nabiwi A:ibalahama! Etate hoene
ka:ka:mo mahigate iba:tamo da:tomene, iba:te ba:be hanohano komo umiti
ibino kubane ohobila:te ukui hiya:ma: ba:bo komidilima:na:.’

31 “A:ibalahamate tabo ba huiya na:goi, ‘Iba:te Moseseko ba:gala komo
Godokono ukui hawakalimipi dubagodone tabo ulihoheno, eta lumagiti
hoene iba:tamo da:nemahigamene, iba:te ba:be komo dumimina: ba:be
lumagino tabo atumu hibima: a:kamida:mena:.’ ”

17

Saitanakono Kuba Gabamo Emogabuimi Komoma: Ya:suti Da:goiya:
Ma:t 18.6-7,21-22; Mak 9.42

1 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, “Hibila, Saitanakono
kuba gabamo emogabuimi komate tawakaluba:tamo kikulihoma:na:, huiy-
atiya kebe lumagigodone dikulihomena: Godote ba:be lumagitamo kuba
huiya konomo kikamema:ne!
2 Ba:bema: wadiyala tawakaluba:te ebe lawete ebeno kokoba:mo konomo
nakola ma:homete kehaha: kolomamo na:da:namena:, eta deha:poto guduti
ebeno kuba ipuwamo gakapoma:.
3 Ba:bema: la: ha:kiya la:eno komo hidamo nulamenala:!
“Amia:no ekawiti ama:tamo kuba dododimini, ama:le ebe
na:tutumutiya:, ba:bene ebete ebeno kubane ohobigate ebeno ukui
hiya:ma: da:midimini, ama: ebeno kuba egebolemete nadodomiya:.
4 Iyo, ebete kapiya hegelalo ama:tamo sa:ba:ni kuba komokomo
ododiliti, ba:bene ebete sa:ba:ni teta:mo gala kapete ba:ma ka:na
da:kapegoememena:, ‘Naeno naniwi, nolata. Na gala ama:tamo
kuba a:kododa:mo,’ wadiyala ama:le ebeno kuba egebolemete
kadodolemema:na:ta.”

Godoko Hibima: Midi Komo

5 Ba:bene Kodawa Ya:suti dopamo doelamiya: Godokono oko konowa-
tima:, ba:bi oelamepi dubate ebetamo na:ga:luya:, “Aeno hibima: midi komo
na:kokoilamelea:ma:.”
6 Kodawa Ya:suti ba huiya na:goiya:, “Mastada kikipo koha:,
deha:potonomola. Huiyatiya la:eno hibima: midi komote ba:makoma:
deda:mene, la:eno helote modoboma: ba eda: la:le ba:moe kehatamo
koga:lama:nemata, ‘Ama: ha:kiya amia:no haha magobelete, kehaha:
kolomamo na:nuta:!’ ba:bene ba:moe kehate la:eno tabamo
kopapamiwatama:ne.”

Okodawoeno Oko Komo

7 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “La: ba:moe go tabo hidamo ne-
malagidolala:. Tawakalubi ipuwalo etate ko gawadubuma: deda:na ba:bene
ebegodolo komo huiyaha: okopi hiliyonomo demedena, ebeno ododi komo
keba ka:nala:ka:? Ko gawadubuino huiyaha: okodawa etate pali haka aligili
oko ba:gala sipi-goegoe ulame oko wibuilamete genamamo da:pemene,
ba:ba tetelo ebeno kodawate ebetamo ba:ma ka:na ba:ka:goemene, ‘Ama:
niliya, amia:no komo dopamo na:numa:. Ama: amia:no baa: nate, galane
naeno baa: na:pokalimiya:’?
8 Ao, ko gawadubuti eba ka:na a:kewagela:mene, huiyatiya ebete ebeno
okodawatamo ba:ma ka:na kogoema:ne, ‘Baa: okalimino dalowa:ha: kaliko
puliti, naeno baa: na:hiduima:, ba:bene nale baa: na habamo ba emede,
ama: hidohido baa: ba:gala gao beya natamo kowadahema:na:ta. Naeno
baa: na komo da:wibomene, ama: galane amia:no beya niti amia:no baa:
ba:bo konama:na:ta.’
9 “Ba:moe komo ba: hibila. Ko gawadubuti ebeno okodawa hiya:hiya:
oko owatihoma: da:goemememene, ba:ba tetelo okodawate ebetamo papami-
watalo ba:bi oko dupula:lemene, ebeno kodawate ebetamo ba kalakala
huiyatiya koamo a:kamilimihamene mabu ebe ba: ebeno okodawoeno
watodawala.
10 Ba:bema: la: ulihopi ba: atumu. Ko Gawadubu Godote la: kebe
hiya:hiya: oko owatihoma: da:goelamemena:, wadiyala la: ba:bi hiliyonomo

oko upula:lete ba:ma ka:na koga:lama:nemata, ‘A Godokono okopila. Ebete
a bada komoma: ka:goea:mi, ale ebeno heloamo kalakalago dito ododima:,
ba:bema: eta lumagiti a milia:mehoe modoboha:. Wadiyala tawakaluba:te
aeno Ko Gawadubu Godoko kapiya na:milimihamena:!’ ”

Ya:suti Ta:ni Kuitikuita:gopi Dubu Da:hiduilamiya:

11 Ba:bene Ya:suti Yelusalema ko habamo ba to, ebete Samaliya hopo
ba:gala Ga:lili hopo tetenomodo tuya:.
12 Ebete eta haba deha:potoamo da:piya: ta:ni kuitikuita:gopi dubate
eba:go palugate muhuluni ebetamo ibulunomo na:pega:luya:,
13 “Ya:su, Hido Iya:tulamedawa, ama: a na:malemalea:tea:!”

14 Ya:suti ibi muhulamo nulamete iba:tamo na:negoiya:, “La:
tolamete la:eno ape Godotamo hawa:goeno ikamehopa:tamo
na:nemutuilamehola:la:.”
Ba:bene iba:te ba tolame, gabo tetelo ibino apete ba:bo nihidohidohuya:.
15 Ibi ipuwalo eta kapiya ebeno apete da:hiduya:, ebete ba:be komo nu-
miti ebeno tabo madodo hunamo adipatelo Godoko ba milimiho Ya:sutamo
gala na:kapiya:,
16 ba:bene ebete Ya:sukunu nato mabamo pegate ebetamo kalakala tabo
ba:bo polamagiya:. Ba:be dubu ba: Samaliya hoponapila,
17 ba:bema: Ya:suti ebeno komo umiti tawakaluba:tamo na:goiya:,
“Numa:la:, Godokono helote ta:ni dubu a:hiduilame, huiyatiya komo naini
iba:te kapelameha:.
18 Keka: mabu ba:moe kapela dubu, ebe kapiyate kapete ebeno kalakala
tabo Godotamo da:polamagi?”
19 Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Ama: mahigate na:toa. Amia:no
hibima: midi komote ama: a:hiduima:ta.”

Godote Ko Gawadubuma: Deda:na Ba:be Komoeno Uluhuku Tete Ma:t 24.23-28,37-41

20 Ba:bene komo Pa:lisi kapiyuimi dubate Godote Ko Gawadubuma:
deda:na ba:be komoeno uluhuku tetema: Ya:suku dalatediya:, ebete ibino
tabo ba huiya na:goiya:, “Hanohano komate la: a:kiya:tulama:mena:ta
ba:ma ka:na, Godokono Ko Gawadubuino tete ba: na:tatali.
21 Eta lumagiti ha:da amiho tabo ba:ma ka:na kogoema:ne, ‘Numa:la:,
ba:be hido komote ba: a:tupuimi, mola!’ ba:gala etate kakagoema:ne, ‘La:
ba:be komo ebamo na:numa:la:!’ Huiyatiya Godokono Ko Gawadubuma:
eda: komo eba ka:naha:, mabu ba:be komo ba: tepo ipuwoeno komola, iyo,
la:tamo ya:lo a:puluhukuya:.”

22 Ba:bene ebete ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, “Ba:ma tetelo Tawakalu-
bino Naniwiti ba:moe hopolo ba emedena, hopo habanapa:te hanohano
komo ebegodolo ulamenaka. Galane tetelo la: ubi kihatema:nemata
ba:mako hegela gala kakumima:, huiyatiya la: a:kuma:mata.
23 Ba:ba tetelo komopa:te la:tamo ba:ma ka:na koga:lama:na:, ‘Mola,
ba:moe hanohano komo na:puma:la:!’ o ‘Bela, ebamo na:numa:la:!’ huiy-
atiya la: ibi akata:matala:la:.
24 Ba: hibila, hegelate da:la:wa:hiyamene ba:ba tetelo hegelate alomo
hunu konomo ka:la:minahama:ne, ba:bema: na Tawakalubino Naniwiti
gala da:kapemo naeno pe hegelate ba: ba:ba ka:na kitanama:ne, iyo, hopo
habanapi hiliyonomate naeno pe komo kumima:na:.

25 Huiyatiya hibila, ba:be komote puluhukuhino, dopamo ba:ma
tete tawakaluba:te na ubiha:ma: eda:hate natamo temeteme kokonomo
kikanamehonema:na:.
26 “Ba: hibila, Nowako tetelo kebako komote kuluhukuya:, Tawakalu-
bino Naniwiti gala da:kapemene ba:ba tetelo ba:be atu komote kaku-
luhukuma:ne.
27 Ba:ba tetelo iba:te baa: nahata ba:gala helo gao beya koamo nihota, du-
bate kamenakamena uwateholeta ba:gala kamenakamenate dubu uwate-
holeta, iba:te ba:ba ka:na ba ewagelena Nowate ko boga:mo ba:bo opeguya:.
Ba:bene ba:ba tetelo beya konomote odolote tawakalubi hiliyonomo ba:bo
anakapulamiya:.
28 Ba:gala Lotoko tetelo duluhukuya:, ba:be atu komote ba:ba ka:na
kakuluhukuma:ne. Tawakaluba:te baa: nahata ba:gala helo gao beya
koamo nihota, ibino ilina kolowamiholita ba:gala mani koamo uwatehota,
pali ilina amihota ba:gala genama etemotehota, iba:te ba:ba ka:na ba
ewagelena
29 Lotote Sodomo habane uluhukuti ba:bo alahuliya:. Ba:bene ba:be
hegelalo koete Godokono Hunu Habane hopamo pegate ibi hiliyonomate
koelo dito ha:lahuya:.
30 Ba:bema: Godote Tawakalubino Naniwino hibi komo
da:hawakalimimini, ba:be tetete ba: ba:ba ka:na kakitanama:ne.
31 “Ba:be Ko Hegelalo kebe lumagiti genama panalo da:lutamene, ebete
genama guamo gala a:kana:pa:gamene ebeno ilina uwatema:, ba:gala
tumulu oko dowatitamene ba:be lumagiti atumu ebeno genamamo gala
a:katoamene.
32 Ba:bema: la: Lotokono kamenoeno komo nemalagidolala:!*
33 Kebe lumagiti ebeno kateneno ubi gabodo ba to ebeno ka:ka: Godotamo
damawada:mene, ebeno ka:ka:te kalatidima:ne, huiyatiya kebe lumagiti
ebeno ka:ka: Godoko mabuma: datutimini, ebete hibi ka:ka: kolawema:ne.
34 Nale la: begoelamemata, ba:be dulu dubu netewate kapiya tilolo
da:lanamena:, Tawakalubino Naniwiti pete eta ba pelawe eta ba:bo
komiya:pama:ne.
35 Ba:gala kamenakamena netewate baa: da:lapahutamena:, ebete pete
eta ba pelawe eta ba:bo komiya:pama:ne.
36 Ba:gala dubu netewate pali habalo da:wapatitamena:, ebete pete eta ba
pelawe eta ba:bo komiya:pama:ne.”*
37 Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ebe nalatediya:, “Kodawa, ba:moi komate
kebolo na:kikulihomena:?”
Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “Abale ilinate kebolo ditana, wala:te
alehola:go ba:bamo koguditama:na:.”

18

Hamole Kamena Ba:gala Tabo Anagilamedawa Ibino Iya:tulame Uwi

1 Ba:bene Ya:suti eta iya:tulame uwi ebe ta:matapa:tamo nolamagiya:,
mabu ebe ubihinola iba:te hiliyonomo tetelo Godotamo toetoe tabo ga:la
ipuwalo iba:te huiya tabo tiyolo laweheno heloha:ma: eda:hakapoma:.

---

* **17:32:** Buka ka:lamiholedawa, ama: ba:moe komo niya:tawa, Godokono koete Sodomo habamo da:peguya:, ba:ba tetelo Lotokono kamenate ubi konomo bihatiya: habamo gala katote ebeno genamoeno ilina konuwatema:. Ba:bema: ba:be hegelalo ebete koelo dito hoiya: komo Sodomo habalubi hiliyonomago. * **17:36:** Luk 17.36 komoeno tabo Lukuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

2 Ebete na:goiya:, “Eta habalo tabo anagilamedawa dubuti nemedenami,
ebete Godotamo kapapamiwatanakuiha: ba:gala ebete tawakalubi kamale-
malelatelenakuiha:.
3 Ba:be atu habalo eta hamole kamenate na:kemedenami, ebete hiliy-
onomo tetelo tabo anagilamedawatamo penakui ba:ma ka:na pegoenakui,
‘Ama:le nago dalaholohona, ba:be lumagitamo kuba huiya nikama:!’
4 “Ba:bene tabo anagilamedawate tete ga:ga:dopolo ebeno tabo kuli-
nakuiha:, huiyatiya galane ebete ebeno ukuilo ba:ma ka:na goi, ‘Na
Godotamo a:kapapamiwatalemo ba:gala na tawakaluba:tamo malemale
a:kihata:lemo,
5 huiyatiya ba:moe kamenate tete ga:ga:lo natamo ko temeteme bikana-
mena. Nale ebe owalubihino ba:moe temeteme komote a:kekelamene,
ba:bema: wadiyala nale ebeno ubi komamo papamiwatalo eba:go alaholo-
hodawatamo kuba huiya kikamema:nemo!’ ”
6 Ba:bene Kodawa Ya:suti na:goiya:, “Ba:moe tabo anagilamedawa ebe
ba: kuba lumagila, huiyatiya ebete da:goi, wadiyala la: ba:be tabo hidamo
nemalagidolala:.
7 La:eno ukui keba ka:nala:ka:? Godokono tawakalubi ipuwalo puya:te
du tetelo ba:gala hegela tetelo ebetamo toetoeholo dihimina, ebete iba:tamo
huiya ikalameha:ma: ba:keda:mene? Ba:gala ebete ibi owalubili ubiha:ma:
eda:lo tete ba:ka:ga:gima:tepamene?
8 Ao! Nale la: begoelamemata, ebete ibi owalubililo iba:go dalaholo-
hona ba:bi tawakaluba:tamo kuba huiya tiyonomo kopikalamema:ne,
huiyatiya Tawakalubino Naniwiti da:pemene, ba:ba tetelo ebete hopo
habanapa:godolo hibima: midi komo ba:ka:pumimini?”

Pa:lisi Kapiyuimidawa Ba:gala Ta:kese Uwatedawa Ibino Iya:tulame Uwi

9 Ya:suti ba:moe eta iya:tulame uwi komo tawakaluba:tamo kolamagiya:,
mabu ibi ha:kiya ibi tuputupupima: ba ga:lana komopi tawakalubiha:ma:
ga:lanakuya:.
10 Ebete na:goiya:, “Dubu netewate Godoko Adikumino Hiya: Genamamo
nodoluya: Godotamo toetoehoma:, eta Pa:lisi kapiyuimidawa dubula, eta
ta:kese mani ha:da amiholo uwatedawala.
11 Ba:bene Pa:lisi dubuti ebe ha:kiya utiti ebeno komoma: ba:ma ka:na
goi, ‘Godo, na ama:tamo kalakala tabo bolamagimo, mabu na ba:moi
komo tawakalubidopoha:. Ba:ma ka:na na ilina pilolo a:kuwata:lemo,
ha:da gabodo a:kapata:lemo, ba:gala eta dubuino kamena pilolo kalaweha:.
Ba:gala ba:moe ta:kese uwatedawate hiya:hiya: kuba dododilina, na eba
ka:naha:.
12 Na kapiya wuiki ipuwalo nale netewa hegelalo amia:no oko owa-
tima: baa: naheno lutanakomo, ba:gala nale duwatenakomo ba:bi ilina
hiliyonomo anagilameholete, komo ta:ni komokomo ipuwane eta kapiya
kalawe, eta kapiya kalawe, amia:no komo ama:tamo hibinomolo ikame-
nakomata.’
13 “Huiyatiya ta:kese uwatedawate muhuludopone nutiti, ebeno wato
hopamo toda:miduimiti ba la:na ebete hilopago bodolo anagalimilo na:goi,
‘Godo, na koko kuba ama:tamo ododilimo, huiyatiya nale ama: betoeme-
homata, natamo kuba huiya ikanameheno na na:malemalenatena:!’ ”
14 Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Na la:tamo na:goemo, Godote ba:moe
awagaha: lumagino kuba egebolemete ebete ebeno genamamo ba:bo
tui, huiyatiya Pa:lisi dubu eba ka:na kewageleha:. Godote ebeno komo
katuputupuimimiha:, ebete ebeno kubago ba:ba ka:na tui. Mabu hibila,
lumagiti ebe ha:kiya ebe koma: da:midimini Godote ebe deha:potoma:

komidima:ne, ba:gala kebe lumagiti ebe ha:kiya ebe deha:potoma: da:midimini Godote huiyatiya ebe koma: komidima:ne.”

Ya:suti Guguda:tamo Kokoto Demowatilamiya:
Ma:t 19.13-15; Mak 10.13-16

15 Ba:bene tawakaluba:te gugudi hegehege Ya:sutamo na:magaheliya:, ebete ebeno kokoto iba:tamo ba emowatilame Godoko kogoemema: ebete ibi hidamo kowalubilinama:. Ba:ba tetelo ebe ta:matapa:te ba:be komo umiti tawakalubi kiyahalamelo gugudi na:duhilamiya:,
16 huiyatiya Ya:suti gugudi ebetamo ba ka:lami ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, “Gugudi natamo pelame wadiyala. Akaduhilama:la:, mabu ba:mako tawakaluba:te Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be habamo kona:pa:la:hama:na:.
17 Na la:tamo hibi tabo begoemo, kebe lumagiti gudu deha:poto huiyamo aeno Ko Gawadubu Godoko laweheno, ba:be lumagiti ebeno Kalakala Habamo a:kana:pa:gamene.”

Ilina Dogodogo Dubuti Ya:sutamo Da:piya:
Ma:t 19.16-30; Mak 10.17-31

18 Ba:bene Yu tawakalubino eta watodawate Ya:suku ba alateda: na:goemiya:, “Hido Iya:tulamedawa, na bada komo ododiti wiboha: ka:ka: ebo na:ka:lawemo?”
19 Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Ama:le na hidodawama: badama: ka:ka:nama:wa? Eta hidodawa puliyala, Godoko kapiyate hidodawanomola.
20 Ama: Godokono Tutumu Tabo iya:tawala. Eta lumagino kamena pilolo akalawa:la:, lumagi akanakapuma:la:, ilina pilolo akuwata:la:, eta lumagino komoma: ha:da tabo akolamaga:la:, ba:gala amia:no nabiwi menoko ibino tabamo na:papamiwatanakuya:.”
21 Huiyatiya ebete Ya:sutamo na:goiya:, “Na deha:poto tetene tupuimiti ba:moi hiliyonomo tutumu kodakodalo uwatete eta kapiya kadikanaliya:ha:.”
22 Ya:suti ebeno tabo uliti ebetamo na:goiya:, “Ama:godolo kapiya komote kamodobonaha:. Wadiyala komopa:te amia:no hiliyonomo ilina mana:mo uwatehomete ama:le ba:bi mani komo awaepa:tamo na:nalabahalama:. Ba:ba tetelo ama: gala kapete na na:ta:maheniya:, ba:bene amia:no ilina hiliyonomate Godokono Hunu Habalo konepola:nama:ne.”
23 Ebete ba:be tabo uliti ebeno tepo ipuwalo menemenenomoma: ediya: mabu ebe ilina dogodogodawanomola.
24 Ya:suti ebe umiti na:goiya:, “Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ilina hiliyonomagopa:te ba:be habamo na:pa:la:hama: kodakodanomola!
25 Numa:la:, ka:molo-goete* kaliko akohomehoeno ola gugudu nilupiga kodakodama: eda:na, gabohenola. Ba: atumu ilina hiliyonomagodawate Godokono Ko Gawadubu habamo na:pa:ga kodakodanomola, gabote hib-inomolo a:kitanamene.”
26 Ba:bene Ya:sukunu tabo ulihopa:te ebetamo na:ga:luya:, “Ama: da:gaa: ba:be tabote hibima: deda:na, puya:te modobola:ka: Godote ibino ka:ka: mula:lelamema:?”

---

* **18:25:** Ya:suku tetelo Yu tawakalubino komo ba:ma ka:nala, iba:te kokonomo gelebadihole ka:molo-goegoa:mo ibino oko bowatihonakuya:. Iyo, komo hiya:hiya: tetelo ka:molo-goegoa:te ibino ilina bewatanakuya: muhulu hopamo, ba:gala komo tetelo iba:te bogema: watenama:.

27 Ya:suti iba:tamo ba huiya na:goiya:, “Tawakaluba:godolo
da:kodakodahana ba:bi komokomo huiyatiya Godogodolo kodakoda
hibiha:.”
28 Ba:bene Pitate Ya:sutamo na:goiya:, “Ama: numa:, aeno genamoeno
ilina hiliyonomo miya:palete ama: na:ta:mahenata.”
29 Ya:suti iba:tamo gala na:kagoiya:, “Na la:tamo hibi tabo begoemo, kebe
lumagiti ebeno genama, o ebeno kamena, o ebeno nani ekaki ba:gala ebeno
menokobi nabi gugudi, ba:bi komokomo Ko Gawadubu Godoko mabuma:
da:miya:palemene,
30 ebete ba:ma tetelo huiyatiya Godogodone ba:bi atu hiliyonomo
komokomo gala kakuwatema:ne, ba:gala galane ebete wiboha: ka:ka:
kakalawema:ne.”

Ya:suti Ebeno Hoe Komoma: Gala Da:kagoiya:
Ma:t 20.17-19; Mak 10.32-34

31 Ba:bene Ya:suti ebeno 12 ta:matapi dubu ebetamo ka:lamiti
iba:tamo na:goiya:, “La: nulia:la:, a Yelusalemamo tolamitama:. Ba:bolo
Godokono ukui hawakalimipa:te Tawakalubino Naniwi mabuma: Bukamo
da:miya:tiya: ba:bi hiliyonomo komate kopikulihoma:na:.
32 Iyo, Godote ebe Yuha:pa:tamo kikalamema:ne, ba:bene iba:te ebe
idudupu timilo ba iya:da:te ebetamo kowe komehoholema:na:,
33 ba:gala iba:te giya:pa:pa:mo ebe a:na:miga:titi ba:bene ebe dito
kanakapumima:na:, ebe huiyatiya netewa-kapiya hegelalo hoene gala
kakamahigama:ne.”
34 Huiyatiya Ya:suti dolamagiya:, ebe ta:matapa:te ba:be taboeno ipuwa
hidamo kalawiya:ha:. Ba:be komote awalelalo itanuya: ba:bema: iba:te
hidamo kemalagidoluya:ha:.

Ya:suti Baidi Tamihome Dubu Da:hiduimiya:
Ma:t 20.29-34; Mak 10.46-52

35 Ba:bene Ya:suti Yeliko ko haba tama:mo ba penape, baidi tamihome
dubuti gabo tamelo emedete manima: tawakalubi betoelameholitiya:.
36 Ebete tawakalubi hiliyonomo gabodo da:petolamitiya:, ba:be komo uliti
komopi ba:bo alateda:liya:, “Bada komote ka:pita?”
37 Iba:te na:huiyuya:, “Nasaletenapi dubu Ya:suti pita.”
38 Ba:bene ebete tabo konomamo goelo na:goiya:, “Ya:su, Da:ibidikono
Hogo! Ama: na na:malemalenatena:!”
39 Ba:ba tetelo dopamo da:petolamitiya: ba:bi tawakaluba:te ebe
kiyahamelo na:duhimiya: ebete tatabalo kolutama:, huiyatiya ebete
gala ibulunomamo na:kagoiya:, “Da:ibidikono Hogo! Ama: na
na:malemalenatena:!”
40 Ba:bene Ya:suti ba:bamo utiti baidi tamihome dubuino komoma:
na:goiya:, “Ebe na:magaha:la:.” Ebete tama:mo da:piya:, ba:ba tetelo Ya:suti
ebe nalatediya:,
41 “Ama: bada ubi kihatiuta nale ama:tamo kododima:?”
Ebete na:goiya:, “Kodawa, na ubila ilina hidamo kulamema:.”
42 Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Ama: baidi na:gahima:! Amia:no
hibima: midi komote ama: a:hiduima:ta.”
43 Ba:bema: hibila, ba:ba tetenomolo ebeno baiditi da:hidohidohuya:,
ebete Godoko ba milimiho Ya:suku ba:bo ta:matuya:, ba:bene hiliyonomo
tawakaluba:te ba:be komo umiti iba:te atumu Godokono mahilo hunamo
ba:bo adipatiya:.

19

Ya:suti Sa:kiyasekono Genamamo Da:tuya:

1 Ba:ba tetelo Ya:suti Yeliko haba ipuwado petutiya:,
2 ba:be habalo Sa:kiyaseko nemedenami, ebe ta:kese uwatepino wato-
dawala ba:gala ebe ilina dogodogodawala.
3 Ebete ebeno tepo ipuwalo na:goiya:, “Ya:suku kebako dawala:ka:?”
ba:bene ebete ebe kumima: ubi konomamo nihatitiya:, huiyatiya
ebe gopowahi dubula ba:gala tawakalubi hiliyonomate Ya:suku
anagogoba:miduya:, ba:be mabuma: ebete Ya:suku umima: modoboha:.
4 Ba:bema: ebete tawakalubino dopo hapuamo puligate, anahu kehamo
dito nodoluya: Ya:suku kumima:, mabu Ya:suti ba:be gabodo pitiya:.
5 Ba:bene Ya:suti ba:bamo puluhukuti baidi hunamo da:pegahimiya:, ebe
pumiti na:pegoemiya:, “Sa:kiyase, ama: tiyo na:pihitiga! Na ka:lo hegelalo
amia:no genamalo kolutama:nemo.”
6 Ba:ba tetelo Sa:kiyasete tiyo pihitigate, Ya:suku lawete ebeno genamamo
kalakala konomago dito magatuya:,
7 ba:bene tawakalubi hiliyonomate ba:be komo umiti ubiha: tabo ba:ma
ka:na ga:luya:, “Ebete kuba lumagino genamamo a:to.”
8 Huiyatiya Sa:kiyasete ebeno genamalo tawakalubino dopo hapulu
mahigate Ya:sutamo na:goiya:, “Kodawa, ama: numa:! Ka:lo nale naeno
ilina tulituliya anagiya:midalete, naeno komo ilina awaepa:tamo kikalame-
holema:nemo, ba:gala nale komopino mani ha:da amiho gabodo duwate-
nakuimo netewa-netewa teta:mo gala kakahuiyahalema:nemo.”
9 Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Ka:lo hegelalo Godokono ka:ka: mula: komote
ba:moe genamamo a:pe, mabu ba:moe dubu atumu ba: A:ibalahamakono
eyono gudu etala.
10 Ba: hibila, puya:te kuba ododili ipuwalo dalatidiholena, ba:bi
tawakalubi uwatete ibino ka:ka: komula:lelamema: na Tawakalubino Nani-
witi ba:bema: piya:mo.”

Ko Dubuti Okopa:tamo Mani Dikalameholiya: Ba:be Iya:tulame Uwi Ma:t 25.14-30

11 Ba:be tabo dulihutiya: ba:bi tawakaluba:te iya:tawahuya: Ya:suti
Yelusalema ko haba tama:mo a:puluhuku, ba:bema: iba:te ibino ukuilo
na:ga:luya:, “Diyala, ba:ma tetelo Godokono Ko Gawadubu komote atamo
da: uluhukumini.”
Ya:suti ibino komo iya:tawate eta iya:tulame uwi iba:tamo ba:ma ka:na
olamagiya:,
12 “Eta ko dubuti muhulu hopamo tuya:, ebe ubila ba:be muhulu hopolo
Ko Gawadubu haba nelawete, ebete ebeno habamo ba:bo kakapema:.
13 Ebete toheno, dopamo ebeno ta:ni okopi ebetamo ka:lamiti etatamo 100
mani, etatamo 100 mani, ba:ba ka:na ba ikalamehole ibi na:goelamiya:, ‘La:
ba:moi mani na:kokoilamiya:la: naeno pe kuitita:mo.’
14 “Ba:bene ebete muhulu hopolo ba nemede, komo ebeno hoponapa:te
ebetamo maubahate ebeno gala hapuni tabo atapi ba:bo oelamiya:. Iba:te
tolamete tabo ba:ma ka:na nega:luya:, ‘A ubihinola ba:moe dubuti aeno Ko
Gawadubuma: eda:, ebete aeno hopamo gala a:kapa:mene.’
15 “Huiyatiya ko dubuti muhulu hopolo ko gawadubu haba nelawete
ebeno habanomamo gala na:kapiya:. Ba:ba tetenomolo ebete dopamo
puya:tamo mani dikalameholiya:, ba:bi okopi ebetamo na:peka:lamiya:
ebeno mani kuititi iba:godone kiya:tawama:.

16 Dopodawa ebete pete ebetamo na:pegoiya:, ‘Kodawa, amia:no 100
mana:mo nale eta 1,000 mani bododimo.’
17 Ko dubuti ebetamo na:goiya:, ‘Ehe! Ama: ba: hido okodawalata! Ama:
deha:poto komo hidamo ododia:ta, ba:bema: nale ama: ta:ni habahaba
ulamedawama: komidima:nemata.’
18 “Ba:bene eta tetedawate pete ebetamo na:pegoiya:, ‘Kodawa, amia:no
100 mana:mo nale eta 500 mani bododimo,’
19 ba:bene ko dubuti ebetamo na:goiya:, ‘Nale ama: paibo habahaba
ulamedawama: komidima:nemata.’
20 “Galane eta tetedawate pete ebetamo na:pegoiya:, ‘Kodawa, ba:moe ba:
amia:no 100 manila. Ama: da:tuya:la, na ba:moe mani kalikamo hidamo
matuhumihote tawakaluba:te umiha: baha:mo ba:bo ihatiya:mo.
21 Na ama: betolemenamata mabu ama: tabo helonomo dubulata. Ko-
mopa:te da:miya:tenaka ama: pete ba:bi ilina ba:puwatenakomena:ta,
ba:gala iba:te damihonaka ama: ba:bi ilina dito ba:petapihonakomena:ta
ama:le ha:kiya konahama:.’
22 “Ba:bema: ko dubuti ebetamo na:goiya:, ‘Ama: kuba okodawalata!
Ama:le da:gaa:, ba:be tabote amia:no kuba behawakalimi! Iyo, ama:
tabo ba:ma ka:na a:gaa:ta, na tabo helonomo dubula, ba:gala komopa:te
da:miya:tenaka nale ba:bi ilina ba:puwatenakomo, ba:gala iba:te dami-
honaka nale ba:bi ilina dito ba:petapihonakomo.
23 Ba:bema: mabu keka: ama:le naeno mani baneka okopa:tamo
kanikalamiya:ha:? Iba:te mani uwatete eta oko nowatitale kodopoma:
beda:na:, ba:bene nale pete ama:le natamo atu mani huiyatiya nanekela:mo
hunudopamo gala ba:ka-ikanameona:.’
24 “Ba:bene ko dubuti ebeno hopopi na:kiyahalamiya:, ‘La: ebeno 100
mani lawemete 1,000 mana:goeno dubutamo nikama:la:.’
25 “Iba:te huiyatiya ebetamo na:ga:luya:, ‘Kodawa, eba ka:naha:! Ba:be
lumagiti 1,000 mani ya:lo uwati!’
26 “Ba:bene ko dubuti iba:tamo na:huiyuya:, ‘Na la:tamo na:goemo,
kebe lumagigodolo hidohido ukui da:pola:na, etate ebetamo hiliyonomo
hidohido komo kikamehoma:ne. Huiyatiya kebe lumagigodolo hidohido
ukui pola:naheno, ebegodolo kebe kapiyakapiya komate da:pola:na etate
ebegodone gala kakuwatemema:ne.
27 Ba:gala eta komo. Puya:te nago alaholohoma: ba ewagelena ubiha:ma:
deda:hana nale ibino Ko Gawadubuma: eda:ma:, la: ibi magahelete naeno
dopo hapulu alaholo gila:mo dito na:panakapulama:la:!’ ”

Ya:suti Yelusalema Ko Haba Tama:mo Da:nuluhukuya:
Ma:t 21.1-11; Mak 11.1-11; Yon 12.12-19

28 Ya:suti ba:moe tabo tawakaluba:tamo goete ibi dopalamete Yelusalema
ko haba hapuamo ba: dito tuya:.
29 Ba:ba tetelo ebete Betapa:gi haba ba:gala Betani haba tamedo tote Olibi
Kehakeha Hunu Hakamo ba:bo nuluhukuya:, ba:bene ebete ebe ta:matapi
netewa dopamo ba noelame
30 iba:tamo na:goiya:, “La: ba:be tatali habamo tote, ba:be habamo
da:nuluhukuma donoki-goe deha:poto hala:mo ma:home ba:bo konu-
mima:nemata, lumagiti dopamo ebe hunamo kemediya:ha:. Wadiyala la:
hale pahamiti na:magahiya:la:.
31 Etate la:tamo da:goemene, ‘La: ebe badama: ka:pahamiutama?’ la:
huiyatiya ba:ma ka:na na:ga:luya:la:, ‘Kodawate donoki-goe ubila.’ ”

32 Ba:bene iba:te gabodo tote habamo ba nuluhuku Ya:suti ibi keba ka:na
ka:kiyalamiya:, iba:te ba:bi komokomo ba:ba ka:na nulamiya:.
33 Iba:te donoki-goe deha:poto ba pahamita, namutuluba:te iba:tamo
na:ga:luya:, “La: ebe badama: ka:pahamiutama?”
34 Iba:te tabo ba huiya na:ga:luya:, “Kodawate donoki-goe ubila.”
35 Ba:bene iba:te donoki-goe deha:poto Ya:sutamo magahete, ibino watu-
ino kaliko donoki-goe hunamo miya:temete, iba:te Ya:suku ibino kokotamo
adipatete ba: dito adipiya:.
36 Ba:ba tetelo Ya:suti ba tuta tawakaluba:te ibino ga:ga:ga: kaliko pipiku-
lamete gabamo apohohote, ebete ba:be hunudu tuya:.
37 Ebete Olibi Kehakeha Hunu Hakane ba nihitiga Yelusalema ko haba
tama:mo da:piya:, ba:ba tetelo ebe da:ta:matanakui ba:bi tawakalubi hiliy-
onomate Godotamo kalakala tabo kapimilo koamo wadiya:paa:latelelo ebe
ba:bo milimihuya:, mabu iba:te koko hanohano komo hiliyonomo ulamiya:.
38 Iba:te tabo ba:ma ka:na ga:lutiya:,

“Godo, amia:no mahilago da:pita,
wadiyala ama: ba:be Ko Gawadubu na:koimiya:!
O tawakaluba:la:, la: Godoko milimiholo hunamo nadipata:la:,
ebe ba: Hunu Haboeno kalakala komoeno mabula!”

39 Ba:bene tawakalubi ipuwalo da:pola:nuya: ba:bi Pa:lisi kapiyuimi
dubate Ya:suku na:kiyahamiya:, “Iya:tulamedawa, ama: ta:matapi
na:duhilama:!”
40 Ya:suti iba:tamo na:huiyuya:, “Nale la:tamo na:goemo, ba:moi
tawakaluba:te na milinamehoneha:tale huiyatiya gaboeno nakolate na ba
adipanatene koamo ba:ga:litana:.”

Ya:suti Yelusalema Habanapi Da:la:lamiya:

41 Ba:bene Ya:suti Yelusalema tama:mo pete haba da:pumiya:, ebete ihilo
42 na:goiya:, “Yelusalema, nale amia:no tataba mabuma: deda:namo, ama:
ba:be komo niya:tawatale ama: ba:be tataba ba:laweona:, huiyatiya ama:
naeno hibi komo umi modoboha:!
43 Ba: hibila, tete ba: na:pe ama:go alaholohopima: deda:hana, iba:te
pelamete ama: kopetanamaminama:na:ta amia:no tawakalubi kanaka-
pulamema:, ba:bene iba:te ama: tametamelo kokonomo siwi ba aligili
hunuhunu haka hiya:hiya: kododilima:na:, amia:no tawakaluba:te ibino
ka:ka: komula:lema: iba:te gobogobamo alahutihokapoma:.
44 Ba:bene puya:te amia:no kala imi ipuwalo demedehona, iba:te
ba:bi tawakalubi alukuliti kohawaminadigalema:na:, ba:gala amia:no koko
genama iya:hekete eta nakolate eta nakola hunulu a:kitanamene. Iba:te
ba:ma ka:na kopododima:na: mabu Godote ama: owalubima: da:pe, ama:
ba:be tete otate ebe kalaweha:!”

Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genama Da:hiduimiya:
Ma:t 21.12-17; Mak 11.15-19; Yon 2.13-22

45 Ba:bene Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamamo tote, ba:be gena-
malo ebete ilina kolowamipi nulamete helonomamo ba neta:malatele
46 iba:tamo na:goiya:, “Godokono Bukalo tabo ba:ma ka:na bitana, ‘Naeno
Genama tawakaluba:te Godoko Adikumi Genamama: koga:lama:na:,’ la:le
huiyatiya pilo tawakalubino genamama: a:midimata!”
47 Ba:bema: Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi, ba:gala
Godokono Tutumu iya:tulamepi, ba:gala Yunapino komo kokopi, iba:te

Ya:suku anakapumima: gabo bohowaditiya:. Huiyatiya komo hegelalo
Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamalo tawakalubi ba iya:tulamita,
48 iba:te gabo kumiya:ha: mabu tawakalubi hiliyonomate Ya:sukunu tabo
ulihoma: ubi konomamo ihatelo iba:te eba:go ba:bo pola:nuya:.

20

Yu Watowatopa:te Ya:sukunu Helo Mabuma: Ebe Dalatediya:
Ma:t 21.23-27; Mak 11.27-33

1 Eta hegelalo Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamalo tawakalubi ba
iya:tulamita Godokono Hido Tabo dolamagitiya:, ba:ba tetelo Godotamo
hawa:goeno ikamehopino watowatopi, Godokono Tutumu iya:tulamepi,
ba:gala komo koko dubu, iba:te ebe duhimima: ba:bo pelamiya:.
2 Iba:te ebe ba:ma ka:na palatediya:, “A na:kiyaa:ma:, ama: ba:moi
komo pokono heloamo kododiliona? Ba:gala ba:moe helo ama:tamo pote
kikameti?”
3 Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “Nale la: dopamo kapiya komoma:
kalateda:lema:nemata. Wadiyala la:le na na:ga:lanamiya:la:,
4 Yonete tawakalubi beyamo da:wadulatelenakui, ba:be helo ebetamo
pote kikami? Godotela:ka: o eta lumagitila:ka:?”
5 Ba:bema: ibi ha:kiya ibi ipuwalo na:ga:luya:, “Ale da:ga:lama: Godote
Yonetamo helo ikami, ebete kogoema:ne, ‘Bada mabuma: la:le ebeno tabo
hibima: kamidiha:?’
6 Ba:gala a modoboha: ebe ba:ma ka:na ga:lame, hopo lumagiti Yonetamo
helo ikami. Tawakaluba:te ba:be tabo uliti a nakolamo mapea:mete
kanakapua:mema:na:, mabu iba:te na:ga:lana Yoneko ba: Godokono ukui
hawakalimidawala.”
7 Ba:bema: iba:te ibino tepo ipuwoeno ukui ugumuililo Ya:sutamo
na:ga:luya:, “Yonekono helo mabu a iya:tawaha:.”
8 Ba:ba tetelo Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Ba:bema: nale la: atumu
a:kakiyalama:mata nale ba:moi komo pokono heloamo dododilinamo.”

Tupina Gao Pali Lawamepino Iya:tulame Uwi
Ma:t 21.33-46; Mak 12.1-12

9 Ba:bene Ya:suti ba:moe iya:tulame uwi tawakaluba:tamo na:goiya:,
“Dubuti pali ododiti tupina gao keha ba:bo amihui, ba:be gaoeno mahilo
ba: gala:ipi gaola. Ba:bene ebete ebeno pali komo lawamepi dubatamo dito
miya:pui, iba:te ba:bolo oko ba owatina ba:be pali hidamo umilo ebeno gao
kuwateholemenakoma:, ba:bene ebete muhulu hopamo tote tete ga:ga:dopo
benemeda:tepui.
10 Gao tapiho tetelo ebete pali lawamepa:tamo huiyaha: okodawa
na:poemi, ebete iba:godone gaoeno mani ipuwane ebeno namutudawoeno
komo kopelawema:, huiyatiya iba:te ba:be okodawa kukamo anagalimihote
ilinaheno dito noemiya:.
11 Ba:bene ebete eta huiyaha: okodawa gala da:kapoemi, iba:te ebe ba
kanagalimiho ebe hilopo ikamete atumu dito koemiya:.
12 Ba:bene ebete gala eta da:kapoemi, ba:be ba: netewa-kapiya tete
dubula, huiyatiya iba:te ebe bugumu miya:temete pali ipuwane ebe ba: dito
na:da:nuya:.
13 Ba:ba tetelo pali namutudawate na:goi, ‘Na keba ka:na na:kewagelemo?
Wadiyala nale koamo demalagidolonamo ba:be gudu konoemema:nemo.
Diyala, iba:te ebetamo da: papamila:halemena:.’

14 “Huiyatiya ba:be pali lawamepi dubate ba:be gudu pitalo dumi iba:te
ibi ipuwalo na:ga:luya:, ‘Numa:la:, ba:moe guduti nabiwino ilina namutu-
dawama: deda:mene, ba:be guduti ba: na:pe. Ba:bema: wadiyala ale ebe
anakapumiti ebeno pali lawenomo kolawema:nema:.’
15 Ba:ba tetelo iba:te ebe lawete palino kala ipuwane na:da:nate ba: dito
nanakapumiya:.”
Ba:bema: Ya:suti ulihopa:tamo na:goiya:, “La:eno ukui keba ka:nala:ka:?
Pali namutudawate bada komo na:ka:pododimini lawamepi dubatamo?
16 Hibila, ebete pete ibi panakapulamete ebeno pali komopa:tamo
kopikalamema:ne.”
Tawakaluba:te ba:be tabo uliti na:ga:luya:, “Ao, ba:be kubate
a:kuluhukamene!”
17 Ba:bema: Ya:suti ibi ulamelo na:goiya:, “Godokono Bukalo ditana
ba:moe taboeno ipuwa keba ka:nala:ka:?

‘Genama etepa:te tama:mo dihati
ba:be hototote huiyatiya
genamoeno helo mabuma: eda:na.’

18 Numa:la:, ba:be hototoeno kodakoda ba: nakola huiyala. Iyo, ba:moe
nakola hunamo da:gamene ba:be lumagiti kota:ta:pula:tihoma:ne, ba:gala
ba:moe nakolate lumagi dihita:timini kotakotakuimima:ne.”
19 Ba:bene Godokono Tutumu iya:tulamepi ba:gala Godotamo
hawa:goeno ikamehopi gawadubu, iba:te iya:tawahuya: Ya:suti ba:be
uwi ibino komoma: goiya:, ba:bema: ibi ubila ba:ba tetenomolo ebe lawe,
huiyatiya tawakalubi ba tolelame gala dito kekelalamiya:.

Loma Tawakalubino Konomo Gawadubu Sisatamo Ta:kese Mani Ikameho Komo*

Ma:t 22.15-22; Mak 12.13-17

20 Ba:bene Yu watowatopa:te Ya:suku lawema: gabo ba ohowadi komo
dubatamo mani ba:bo ikalamiya: iba:te Ya:sutamo tolamete ebe kuba
gabamo konemogabuimima:. Ibi ubila ebegodolo hiya: tabo uliti ba:be
taboeno komoma: Loma gabomanino kapela Ko Gawadubutamo magatate,
ebete ebe ba:bolo kanakapumima:.
21 Ba:bema: ba:bi dubate Ya:sutamo pelamete ha:da amiho gabodo ebe
na:pega:lamiya:, “Iya:tulamedawa, a iya:tawahala ama:le dolamaginaka
ba:bi komokomo ba: hibila, ba:gala ama: tawakalubi hunu nikapa:mo kula-
menaha:, ba:ma ka:na eta lumagi miya:palo eta lumagi ebo a:kalawa:la:ta.
Iyo, ama: tawakalubi Godokono gabo hidamo iya:tulamenata,
22 ba:bema: a na:kiyaa:ma:, Loma tawakalubino Konomo Gawadubu
Sisatamo ta:kese mani ikameho hidola:ka: o kubala:ka:? A ebetamo
ba:kikamehoma: o a:kikamehama:?”
23 Ya:suti ibino ma:lapila netewa komo iya:tawate iba:tamo na:goiya:,
24 “La: mani kapiya natamo nadaha:la:. Ba:be manilo da:pola:na, mahilo
ba:gala holoholo pokonola:ka:?”
Iba:te ebeno tabo ba huiya na:ga:luya:, “Konomo Gawadubu Sisakonola.”

---

* **20:19:** Sisako ba: Loma tawakalubino Konomo Gawadubula, hopo konomolo ebe kapiyate helonomoma: eda:nami. Ebete ebeno alaholohopi hiya:hiya: hopamo oelameholenakui, ba:bene iba:te ba:bi hopolo ba nemedehona tawakaluba:godone ta:kese mani konomo ba:bo nuwatelamenakuya:, ba:bi mana:mo ibino Loma gabomanino hiya:hiya: oko kowatihonama:.

25 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Sisakono ilina Sisatamo nikamehala:, huiyatiya Godokono ilina Godotamo nikamehala:.”
26 Ba:bene ba:bi dubate kamodobuya:ha: tawakalubino holoholo hapulu Ya:suku kuba gabamo kemogabuimima:, ba:bema: iba:te ba hanohanoho eta tabo kaga:luya:ha:.

Hoe Ipuwane Ka:ka:mo Mahila:hale Komo
Ma:t 22.23-33; Mak 12.18-27

27 Hoe ipuwane mahila:haleha:ma: da:ga:lana, ba:bi tawakalubi ba: Sa:diyusi kapiyuimipila.* Komo iba:te Ya:sutamo pelamete tabo ba:ma ka:na pega:luya:,
28 “Iya:tulamedawa, Godokono Bukamo Mosesete tabo ba:ma ka:na miya:tiya:, ‘Dubuti hoete kamena gugudihino da:miya:pamene, ebeno ekawiti ba:be hamole lawete ebeno naniwi mabuma: gugudi nododilima:mene.’
29 Dopamo tetelo kapiya dubuino sa:ba:ni kuhia:te nemedenama:. Ibi ipuwalo dopo guduti kamena lawete gugudi ulameheno hoiya:,
30 ba:bene ebeno ekawiti ebeno hamole kalawete ba:ba ka:na kewageliya:.
31 Ba:gala eta tetedawate ba: atumu kewageliya:, ba:bene ba:bi sa:ba:ni badininipalate gugudihino ba:ba ka:na ha:lahuya:,
32 huiyatiya kamenate galane dito hoiya:.
33 Ba:bema: iba:te hoe ipuwane ka:ka:mo da:mahila:halemena:, ba:be Ko Hegelalo ba:be kamenate pokono kamenama: na:keda:mene, mabu ebe sa:ba:ni dubate a:lawa:tepahuya:?”
34 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Numa:la:, ba:moe hopolo dubate kamenakamena uwateholete, ba:bene kamenakamenate atumu dubu akuwateholenaka,
35 huiyatiya Godokono Hunu Habalo eba ka:naha:. Ebete pui ebeno hidohido ga:limapi gugudima: da:ka:lamimini, ba:ba:te hoe ipuwane hibinomolo ka:ka:mo komahila:halema:na:, ba:bene ba:ba tetelo iba:te gala kamenakamena a:kapuwatehola:mena: ba:gala dubu a:kapuwatehola:mena:.
36 Ba:moe komo ba: hibila, iba:te hoe ipuwane a:mahila:haliya:, ba:bema: iba:te Godokono nopopimo ba emedena gala a:kaha:lahamena:, iyo, iba:te Godokono gugudima: ba eda:ha wiboha: ka:ka:go bemedehonamena:.
37 Numa:la:, tawakaluba:te hoe ipuwane da:mahila:halemena:, ba:be komo Mosesete a hidamo iya:tua:miya:. Iyo, ebete ba:moe komo Godokono Bukamo ihatiya:, ba:ma ka:na koete kehalo da:woitiya: huiyatiya kehate ka:mutigutiya:ha:, ba:ba tetelo Mosesete Kodawa Godoko ka:milo na:goiya:, ‘A:ibalahamako, Aisa:keko, Ya:ikoboko iba:te emedena tetelo poko kadikumina, ama: ba:be Godotela.’
38 Ba:bema: la: Sa:diyusi kapiyuimipi, la:eno ukuilo na:kemalagidolonama ba:bi iniwalino ka:ka:te a:wibuya:? Ao, kawibuya:ha:, mabu ha:lahapa:te Godoko a:kadikuma:la: huiyatiya puya:te da:ka:ka:halena ba:bi tawakalubinomate ebe badikumina, iyo, a hiliyonomate ebeno wiboha: ka:ka:go bemedenama:!”

---

* **20:27:** Ya:suku tetelo Sa:diyusi tawakalubi ba: Yu tawakalubino kapiyuimi etala, iba:te Pa:lisi kapiyuimipino hiya:hiya: tutumu hiliyonomamo kapapamila:halenakuiha:. Ba:gala tawakaluba:te ha:lahate hoene gala kamahila:halete Godotamo da:nikulimina:, ba:be komo Sa:diyusi kapiyuimipa:te hibima: kamidinakuiha:, ba:bema: iba:te ba:be atu hibima: midiha: komamo tawakalubi biya:tulamenakuya:.

39 Ba:ba tetelo komo Godokono Tutumu iya:tulamepa:te Ya:sutamo
na:ga:luya:, “Iyo, Iya:tulamedawa, ama: hidamo gaa:ta.”
40 Ba: hibila, ba:ba tetene tupuimiti tawakaluba:te Ya:suku eta komoma:
alateda:ma: na:toletolehutiya:.

Godokono Oemedawa Kelisoko Potela:ka:
Ma:t 22.41-46; Mak 12.35-37

41 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Tawakaluba:te na:ga:lana
Godokono Oemedawa Kelisoko ba: Da:ibidikono hogola, ebeno eyoni
gugudi ipuwane komahigama:ne. Huiyatiya ba:moe komoeno ipuwa keba
ka:nala:ka:?
42 La: numa:la:, Da:ibiditi Sam Ohale Bukamo tabo ba:ma ka:na miya:tiya:,

‘Kodawa Godote
naeno Kodawa Kelisotamo na:goe,
‘Ama: naeno tu hapuamo na:pemeda:,
43 ba:bene ama:go alaholohopi
nale ibi amia:no nato a:puti
bahima: komidilima:nemo.’ ’ ”

44 Ba:bene Ya:suti tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Wadiyala, la: ba:moe
tabo ba emalagidolo na na:kiyanama:la:, Da:ibiditi ebeno hogo Kelisoko
ebeno Kodawama: ka:milo ebete Godokono tu hapuamo emedema: goiya:,
ba:bema: ba:be komote keba ka:na na:kuluhukumini?”

Ya:suti Godokono Tutumu Iya:tulamepino Awagaha Komoma: Da:goiya:
Ma:t 23.1-7,28; Mak 12.38-40

45 Ba:bene hiliyonomo tawakaluba:te ebeno tabo ba ulihuta Ya:suti ebe
ta:matapa:tamo na:goiya:,
46 “La:le Godokono Tutumu iya:tulamepi hidamo nulama:la:. Ibi ubila
ga:ga:ga: kaliko pupuliti kolowami habalo ba wapata:lame tawakaluba:te
ibi ba:bo kawagaminalema:. Iyo, ibi ubila a Yunapino baidi ibubulamehole
genama gulu koko dubuino habalo kogagahidima:, ba:gala ibi ubila poko
ododi tetelo koko habalo ahiditi kopola:nama:.
47 Ba:gala iba:te hamolehamoleno ilina ha:da amihoho komodo ba
uwate ba:bo wibuilamelelamenaka, ba:bene iba:te ba:be komo kubaha:ma:
ga:lalo tolamete Godotamo baidi ba nibubulamehole ga:ga:ga: toetoe tabo
ba:bo nega:lanaka, mabu ibi ubila tawakaluba:te ibino komo umilo ibi
hidohidopima: koga:lama:. Ba:bema: hibila, iba:te kuba huiya konomo
kolawema:na:!”

21

Hamole Kamenate Godotamo Mani Dikamiya:
Mak 12.41-44

1 Ba:bene Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamalo ba luta, ilina
dogodogopa:te ibino malemale ilina Godotamo da:pemiya:titiya:, ebete
ibino komo ba umita
2 eta ilinaha: hamole kamena ba:bo kumiya:, ebete mani hegehege netewa
da:pemiya:tiya:.
3 Ba:bema: ebete na:goiya:, “Na la:tamo hibi tabo begoemo, tawakaluba:te
mani da:pemiya:ta: ba:moe ilinaha: hamole kamenate ibi hiliyonomo
a:gogole,

4 mabu ilina dogodogopa:te ibino komo ilina da:luhililamenaka ba:bi ilina
bepemiya:ta:, huiyatiya ba:moe hamole kamena ilinahenola. Ebete ebeno
baa: uwatehoeno mani miya:tenomo a:pemiya:te."

Godoko Adikumino Hiya: Genama Kubahimi Komo
Ma:t 24.1-2; Mak 13.1-2

5 Ba:ba tetelo komo Ya:suku ta:matapa:te Godoko Adikumino Hiya:
Genamama: ba:ma ka:na ga:litiya:, "Ba:moi koko nakola genama hidohi-
donomola! Ba:gala tawakaluba:te ba:malo Godotamo malemalelo dikame-
honaka, ba:bi ilinate hidohidoma: eda:hana!"
Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:,
6 "La: ba:moi ilina dulameholitama, galane tetelo ibi hiliyonomate
kokubakubahama:na:. Ba:ba tetelo ba:moi genamoeno komoma: eta nako-
late eta nakola hunulu a:kapola:namena:, mabu alaholohopa:te nakola
hiliyonomo mapitahalete hopamo iya:hekenomo kopiya:hekema:na:."

Koko Temetema:te Pelamema: Ya:suti Da:goiya:
Ma:t 24.3-14; Mak 13.3-13

7 Ba:bene iba:te Ya:suku nalatediya:, "Iya:tulamedawa, Godokono
Genama kubahimi komote keba tetelo na:kuluhukumini? A bada hanohano
komate na:kiya:tua:memena: tete ba: na:pe ba:be komote kopuluhukuma:?"
8 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, "La: hidamo. Eta lumagiti la:
ha:da damiholamemena:, la: ebeno tabo akulia:la:, mabu komo hiliyonomo
dubate naeno mahilamo pelamete kopega:lama:na:, 'Na ba: Kelisotela! Tete
ba: na:pe!' huiyatiya la: ibi akata:matala:la:.
9 Ba:gala la:le hiya:hiya: hopo tawakalubino alaholoho komo ba:gala ibino
alaholohoma: nopo tamote komo dulihoma, ba:be mabuma: la: koamo
akatoletolehala:. Ba:moi komate hibilo kopikulima:na:, huiyatiya ba:be tete
ebe kuititi teteha:."
10 Ya:suti iba:tamo gala na:kagoiya:, "Ba: hibila, komo hopo tawakaluba:te
komo hopo tawakaluba:go kalaholohoma:na:, iyo, eta hopote etatamo
alaholo komo kododima:ne.
11 Ba:bene koko wima:la:te hiya:hiya: hopo hiliyonomamo
kopelamema:na:, ba:gala koko tawetaweno temeteme komate ba:bi
hiya:hiya: tawakalubi kuwatema:na:, ba:gala komo habahabalo
tawakaluba:te baa:heno kemedehoma:na:, ba:bene ba:be atu tetelo alomo
hunulu hanohano komokomo ba:gala Godokono helo hawakalimino
komate kopikulihoma:na:.
12 "Ba:moi komate ikulihino kubapa:te dopamo la: heloamo uwatete
temeteme ba:bo kikalamema:na:ta. Iyo, Yunapino baidi ibubulamehole
genama gulu iba:te la:eno komo anagilamelelamete la: du genamamo
dito komiya:tema:na:ta, ba:gala na mabuma: iba:te la: hiya:hiya: koko
gawadubuino holoholo hapuamo magatalete, iba:te atumu la:eno komo
kakanagilamelelamema:na:ta.
13 Ba:ba tetelo la: huiyatiya iba:tamo naeno Hido Tabote nolamag-
imiya:la:.
14 Ba:bema: la:le ibino holoholo hapulu ba la:mota:hana la:eno mahilo
keba ka:na da:hiduilamema, ba:be tetete uluhukuhino la:eno ga:la komoma:
aka-ukuibilibilihala:,
15 mabu nale la:tamo mulu ukui ba:gala tabo ba ikalame, puya:te
la:go alaholohopima: deda:hana iba:te la:eno hibi tabo kubahilamema:
a:kamodobamena:.
16 "Ba:gala eta komo. La:eno nabi ba:gala menokobi, nani ba:gala ekaki,
la:eno komo hawi tawakalubi ba:gala mabulubi, iba:te la:go dalaholohona

ba:bi kubapino kokotamo la: konemiya:tema:na:ta, iyo, komo la: la:eno
tawakaluba:te dito kanakapulamema:na:ta.
17 Ba: hibila, na mabuma: hiliyonomo tawakaluba:te la:tamo komauba-
hama:na:,
18 huiyatiya naeno umi ipuwalo la:eno watoeno hinibo eta kapiyate
a:kalatida:mene.
19 Ba:bema: la:eno kodakodalo utitata komodo la:le la:eno ka:ka: ba: ba:ma
ka:na komula:lema:nemata."

Yelusalema Ko Haba Kubahimi Komo
Ma:t 24.15-21; Mak 13.14-19

20 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, "Hiya:hiya: hopoeno alaholohopa:te
pelamete Yelusalema da:petanamaminamena:, la: ba:be komo dumima la:
kiya:tawahama:nemata ebeno olalati tete ba: a:puluhuku.
21 Ba:bema: alaholohopa:te pikulihoheno, wadiyala Yudiya hopon-
apa:te dopamo hunuhunu hakamo nalahutihamena:, ba:gala Yelusale-
malo demedehona ibi atumu gobogobamo na:katolama:mena:. Numa:la:,
ba:ba tetelo puya:te tumulu da:pola:namena: iba:te ko haboeno kala imi
ipuwamo na:pa:la:ha modoboha:, mabu iba:te ba:bolo hido awalela bahi
a:kanuma:mena:.
22 Ba: hibila, Godote dopamo ebeno Bukamo da:miya:tiya: ba:bi komate
hibinomolo kopikulima:na:, iyo, ba:be tete ba: Yelusalema haboeno kuba
huiya lawe hegelala.
23 Ba:bema: numa:la:, lamitulamitu ba:gala nono dikalamena ba:bi ka-
menakamenatamo ba:be hegelate kubanomoma: keda:ma:ne, mabu hibila,
Godokono konomo mauba komote Yelusalemanapa:tamo ba itana, ibino
hopolo koko tepo temetema:te kopikulihoma:na:!
24 Iyo, alaholohopa:te komo ibi alaholoho gila:mo kanakapulamema:na:,
ba:gala komo ibi hala:mo matuhulameholete hiya:hiya: muhulu hopamo
komagatalema:na:, ba:bene hibima: midiha:pa:te Yelusalema haba ib-
ino natamo komikitama:na:, Godote iba:tamo dikalamemene ba:be tete
kuitita:mo."

Tawakalubino Naniwino Pe Tete
Ma:t 24.29-31; Mak 13.24-27

25 "Ba:bene hegela, manome, ba:gala oloki, ibi ipuwalo koko hanohano
komate dikulihomena:, ba:moe hopo konomolo tawakaluba:te ukui bilibil-
ima: ba eda:ha baidi kohoba:midalema:na:, iyo, ba:be atu tetelo kehaha:
kolomoeno koko gawiyate pakaminate haka dodo da:palukulimina:, iba:te
ba:be beyoeno diyamo dulimina: konomamo kotoletolehoma:na:.
26 Ba:gala ba:ba tetelo alomoeno helohelo ilinate komidiwiholema:na:,
ba:bema: tawakaluba:te ba:moe hopoeno ko olalati komo ba latimi, iba:te
tole konomo lawete heloha:ma: ba:bo keda:hama:na:.
27 Ba:bene ba:ba tetelo Tawakalubino Naniwiti alomo hununi ba pihitiga
iba:te ebe ba:bo kumima:na:, ebete ebeno heloago ba:gala alo konomago
kopema:ne.
28 Ba:bema: ba:moi temeteme komate ikuli da:tupuimimina:, ba:ba tetelo
la: hunamo na:negahilameholiya:la: mabu la:eno ka:ka: mula:le tete ba:
na:tatali."

Anahu Kehoeno Komo
Ma:t 24.32-35; Mak 13.28-31

29 Ba:bene Ya:suti go tabo iba:tamo ba:ma ka:na iya:tulamiya:, "La: anahu
keha ba:gala hiya:hiya: kehoeno komo hidamo nemalagidola:la:.

30 La:le ibino paha mogolame dulamema, ba:be komote la:
kiya:tulamema:na:ta gogoeno tete ba: na:tatali,
31 ba:bema: ba:moi temeteme komate ikuliholo dulamema, la:
kiya:tawahama:nemata Godokono Ko Gawadubu tete ba: na:pe.
32 Na la:tamo hibi tabo begoemo, ba:moi hiliyonomo komate dopamo
kopikulihoma:na:, galane ba:ma tete tawakaluba:te ba:bo koha:lahama:na:,
33 iyo, ba:moe hopo ba:gala alomo iba:te kowiboma:na:, huiyatiya naeno
tabote a:kawibamene, itana tetelo bitanamene."

Uliholo Emede Komo

34 "La: ha:kiya la: hidamo nulamenala:! La: baa: naha komoma:, ba:gala
helo gao beya niho komoma:, ba:gala ba:moe hopoeno ilina uwate ko-
moma: aka-ukuibilibilihala:. La: hidamo, ba:be Ko Hegelate tiyonomolo
da:puluhukumini la: konomamo la:wa:hademata, ba:moe komo ba: gubiti
ilina danagalimi keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala.
35 Iyo, ba:be Ko Hegelate ba:moe hopolo demedehona ba:bi tawakalubi
hiliyonomatamo ba:ma ka:na kopema:ne,
36 ba:bema: hiliyonomo tetelo la: uliholo ba emedena Godotamo
na:toetoehonala:. Ba:be komo ipuwalo la:le ebeno helo lawete, koko teme-
tema:te da:pelamemena: la: ba:bi ipuwado nikuliti Tawakalubino Naniwino
dopo hapulu konela:mota:hanama:nemata."
37 Ba:bene komo hegelalo Ya:suti Yelusalemamo da:penakui, ebete
Godoko Adikumino Hiya: Genamalo tawakalubi piya:tulamenakui, huiy-
atiya da:dunakui ebete habane gala kuluhukunakui Olibi Kehakeha Hunu
Hakalo ba:bo newatanakui.
38 Ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate duiduiyanomolo Godoko Adiku-
mino Genamamo pelamenakuya: ebeno tabo kopulihoma:.

22

Yu Watowatopa:te Ya:suku Anakapumima: Da:ga:lutiya:
Ma:t 26.1-5; Mak 14.1-2; Yon 11.45-53

1 Hunamo Mahigaha: Palawa Baa: Poko* ebeno eta mahilo ba: Adaguila:
Pokola,* ebeno ododi komo da:tataliya:,
2 ba:ba tetelo Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala
Godokono tutumu iya:tulamepi dubu, iba:te Ya:suku anakapumi gabo
bohowaditiya:, huiyatiya iba:te tawakalubi tolelamelo hawakala kododi-
tiya:ha:.

---

* **22:1:** Ba:moe Hunamo Mahigaha: Palawa Baa: Poko ba: Yu tawakalubino eta pokola. Adaguila: Poko da:wibomene, eta hegelalo ba:moe eta poko tupuimiti iba:te sa:ba:ni hegela tetelo bododinakomena:. Ba:moe pokoeno ipuwa ba:ma ka:nala. Yu tawakaluba:te Isipiti hopone Godokono heloamo dikuliniya:, ba:be dulu ibino palawa baa: ododilinate hidamo okalehonaheno iba:te gahugahulu ba:bo tolameniya:. Mabu ba:bi baa:te hunamo mahila:halema: tetehenola, ba:bema: ba:be komo emalagidoloma: Yu tawakaluba:te ba:moe poko bododinakomena:. * **22:1:** Adaguila: Pokoeno mabu ba: Moseseko tetelo tupuimiya:. Ba:ba tetelo Isipiti Ko Gawadubu Pa:lote Yu tawakalubi hiliyonomo uwatete ibi ebeno huiyaha: okopima: midiliya:, ba:bema: ebete ubihinola ibi dito oelame ibino Ka:inane hopamo. Godote Pa:lokono wato kodakoda komo dumiya:, ba:bema: eta dulu ebete ebeno hoe nopodawa Isipiti hopamo na:poemeniya: hiliyonomo Isipitinapino dopo gugudi kopanakapulamenama:. Ba:bene ba:be dulu hoe nopodawate Yu tawakalubino gugudi adaguila:lenate, huiyatiya Isipitinapino gugudinomo banakapulameniya:. Ba:be hanohano komodo Yu tawakalubi hiliyonomate Isipiti hopone ba:bo ikuliniya:, ba:bema: ba:be komo emalagidoloma: iba:te hiliyonomo gogo ipuwalo Adaguila: Poko bododinakomena:.

Yudasiti Ya:suku Lawema: Nopo Da:tamotiya:
Ma:t 26.14-16; Mak 14.10-11

3 Ba:bene Saitanate Keliyotanapi Yudasikono tepo ipuwamo opeguya:,
Ya:sukunu 12 ta:matapi ipuwalo ebe ba: etala.
4 Ebete Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala Godoko
Adikumino Genama lawamepi dubu iba:tamo tote nopo ba:bo netamotiya:
Ya:suku ibino kokotamo kihatema:.
5 Ba:ba tetelo iba:te ba:be komo uliti kalakalahalo tabo ba:bo ihatiya:
ebetamo mani kikamema:,
6 ba:bema: Yudasiti ibino tabamo papamiwatate, iba:godone tote gabo
ba:bo nohowadiya: tawakalubiha: tetelo Ya:suku ibino kokotamo kihatema:.

Ya:suti Adaguila: Pokoeno Naha Ilina Hiduilamema: Tabo Da:goiya:
Ma:t 26.17-25; Mak 14.12-21; Yon 13.21-30

7 Yunapino ododi komo ba:ma ka:nala, iba:te hiliyonomo gogolo Hunamo
Mahigaha: Palawa Baa: Poko naha da:tupuiminakui, ba:be dopo hegelalo
iba:te Adaguila: Pokoeno sipi-goegoe hegehege balukulinakuya:.
8 Ba:bema: Ya:suti Pitako Yoneko ibi netewapi ba noelame na:goiya:, “La:
tote Adaguila: Pokoeno naha ilina na:nihiduilamiya:la:, ale kopenahama:.”
9 Iba:te ebetamo na:ga:luya:, “Ale kebolo na:ka:nihiduilamema:?”
10 Ebete iba:tamo na:huiyuya:, “La: ko habamo na:toala:, ba:bene beya
dagahita ba:be dubuti la:go da:palugamene, la:le ebe ba:bo na:ta:matuya:la:.
Ebete kebe genamamo da:nodolomene,
11 la: ba:be genama namutudawatamo ba:ma ka:na na:nega:luya:la:,
‘Iya:tulamedawate ama:tamo goe, genama keka: nale naeno
ta:mahenepa:go Adaguila: Poko baa: kopenama:?’
12 Ba:ba tetelo ebete la: genama guamo komagatalema:na:ta, hunu
genamalo haba ko bitana, ya:lo a:hiduima:ka. La: ba:bolo naha ilina
na:nihiduilamiya:la:.”
13 Ba:bene iba:te tote, Ya:suti kebe komoma: ka:kiyalamiya:, iba:te ba:bi
komo nulamete Adaguila: Pokoeno ilina ba:bo nihiduilamiya:.

Ya:suku Emalagidolo Baa: Naha Komoeno Tupuimi Mabu
Ma:t 26.26-30; Mak 14.22-26; 1 Kol 11.23-25

14 Tete da:peniya: Ya:suti ebe oelamepi dubago baa: nahama: ahidiniya:,
15 ba:bene ebete iba:tamo na:goeniya:, “Na ubi konomamo nihatenatimo,
nale hoeheno dopamo ba:moe Adaguila: Poko la:go konama:.
16 Ba:bema: nale la:tamo na:goemo, nale ba:moe poko baa: ba:ma tetelo
gala a:kanamo, huiyatiya Godokono Ko Gawadubu tete da:pemene, ba:ba
tetelo ba:moe pokoeno ipuwate hibinomolo da:hawakalamene nale ba:bo
konama:nemo.”
17 Ba:bene Ya:suti kalili lawenate Godotamo kalakala tabo olamaginate
iba:tamo na:goeniya:, “La: ba:moe kalili lawete, la: ipuwalo etate etatamo
kikame, etate etatamo kikame, ba:ma ka:na newagela:la:.
18 Nale la:tamo na:goemo, na ba:ma tetelo ba:moe helo gao beya gala
a:kana:mo, huiyatiya Godokono Ko Gawadubu tete da:pemene, ba:ba tetelo
nale ba:bo konima:nemo.”
19 Ba:ba tetelo ebete baa: kalawenate Godotamo kalakala tabo olam-
aginate, wakamihonate iba:tamo ba ikalamena na:goeniya:, “Ba:moe ba:
naeno apela, la: mabuma: Godotamo ikamemo. La:le na emalagidolonelo
ba:moe komo nododinakuya:la:.”
20 Ba:bene ibino baa: naha komo da:wiboniya:, ebete kalili gala kalawe-
nate na:goeniya:, “Ba:moe kalili ba: Godote tawakaluba:go komiloma: uli

nopo da:tamotiya: ba:moe ba:be komola. La: mabuma: da:ka:ka:la:mene, ba:moe naeno hawiti ba:be nopo bekodakoduimina.

21 “La: numa:la:! Na anakapunamepa:tamo dikanamemene, ba:be lumagiti nago ba:moe baa: naha habalo ba:luta!

22 Iyo, ba: hibila, Tawakalubino Naniwiti hoea:mo ba: na:to, Godote nopo dopamo da:tamotiya: ba:ba ka:na, huiyatiya kebe lumagiti ebe anakapumipa:tamo dikalamemene, ba:be dubuti kuba huiya konomo kolawema:ne!”

23 Ba:bene ibi ha:kiya ibi ipuwalo etate eta goemenakui, etate eta goemenakui, ba:ba ka:na ba ewagelena na:ga:laniya:, “Ba:moe kuba pote na:kododimini?”

Pote Kodawama: Na:keda:mene

24 Ba:ba tetelo Ya:suku ta:matapi ipuwalo pote koma: eda: komoma: olowabeletihui komote uluhukuniya:.

25 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, “Godoko hibima: midiha:pino koko gawadubate ibi ha:kiya ibi ba wadiya:paa:latele komo tawakalubi bikiyahalamenaka iba:te ibino ubi komamo kopapamila:halenama:, ba:gala ba:bi kokopi ubila tawakaluba:te ibi owalubilipima: ba ka:lami ibi ba:bo komililameholema:.

26 Huiyatiya la:eno komo eba ka:naha:. Wadiyala la: ipuwalo kodawate uli ape lumagi kebanala:ka: ba:bakoma: neda:mene, ba:gala la:eno watodawate atumu ebe huiyaha: okodawa kebanala:ka: ba:bakoma: na:keda:mene.

27 Numa:la:, hidohido baa: naha habalo da:luta tawakaluba:te ba:bako lumagi kodawama: ga:lanaka, huiyatiya kebe lumagiti ebetamo baa: dadahemenako iba:te ebe huiyaha: okodawama: ga:lanaka. Ba: hibila, na huiyaha: okodawa kebanala:ka:, nale la: ipuwalo ba:bako deha:potodawama: eda:namo, ba:bema: wadiyala la: atumu ba:ba ka:na nemedeniya:la:.

28 “Hibila, naeno kodakoda komo ipuwalo da:lutanakuimo, la:le na kamiya:panenakuiha:,

29 ba:bema: Nabiwiti na Ko Gawadubuma: keba ka:na ka:midiniya: nale la: atumu ba:ba ka:na kakamidilima:nemata.

30 Ba:bene na Godokono Hunu Habalo Ko Gawadubuma: ba neda:, la: nago poko baa: nahate gao beya ba:bo konihoma:nemata, ba:gala la: koko gawadubuino gagahidi bahilo gagahiditi Isalaela 12 gu tawakalubino komokomo anagilamelelamepima: keda:hama:nemata.”

Ya:suti Pitako Da:kiyameniya:, Ama:le Na Iya:tawaha:ma: Kogoema:na:ta Ma:t 26.31-35; Mak 14.27-31; Yon 13.36-38

31 Ba:bene Ya:suti na:goeniya:, “Saimono, Saimono, ama: nulia:. Dubuti witi-laisoeno komo kumima:, da: hidola: o da: hidoha:, ebete keba ka:na kanamogolenako, Saitanate ubila ama: kuba gabamo ba:ba ka:na kemogabuimima:, ba:bema: Godote ba:be komo iya:tawate ebetamo modoboma: goe.

32 Ba:bema: Saimono, nale ama: mabuma: Godoko a:toemehakamo, ebete ama: ba owalubi amia:no hibima: midi komote a:kalatida:mene. Ama: natamo gala da:kohobigamena:, ba:ba tetelo amia:no ekaki na:heluilamiya:.”

33 Pitate ebetamo na:huiyaniya:, “Kodawa, nale ama:go du genamamo tote da:nehoemo, na ba:be komoma: a:hidomo!”

34 Ya:suti huiyatiya na:goeniya:, “Pita, na ama:tamo na:goemo, ka:lo
dulu kakabate goehoheno ama: netewa-kapiya teta:mo na iya:tawaha:ma:
kogoema:na:ta.”

Ya:suti Alaholo Gili Lawema: Da:goeniya:

35 Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, “Nale la: dopamo da:noelamima, la:
ba:ma ka:na a:kiyahalamia:mata, ‘Manihino, hikaheno, ba:gala nato
ilinaheno na:tolamiya:la:,’ ba:bema: ba:ba tetelo la: modoboha: komo
a:ka:niya:tawahuima?”

Iba:te na:huiyaniya:, “Ao, eta awae komo kanumiha:.”

36 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, “Ka:lo huiyatiya na eta tabo
ba:ma ka:na goemo, ale ba tolame la:godolo mani o baeno hika
da:pola:lama:na nuwatiya:la:, ba:gala pogodolo alaholo gili itanaheno,
wadiyala ebete ebeno atuino kaliko nekolowamiti huiyatiya helo giliti
na:lawa:mene.

37 Mabu na la:tamo na:goemo, Godote naeno komoma: ebeno Bukamo
da:miya:tiya:, tete ba: na:pe ba:be komote kuluhukuma:ne, iyo, buka tabote
ba:ma ka:na goena, ‘Iba:te ebe kubapa:go kapiyama: midiya:.’ ”

38 Ba:bene iba:te na:ga:laniya:, “Kodawa, ama: numa:. Mola, alaholoho
gili netewa ba:pola:na!”

Ya:suti na:huiyaniya:, “A:iye! La: naeno taboeno ipuwa hidamo kalawe-
naha:. Ba:ba:la, nitanana.”

Ya:suti Olibi Kehakeha Hunu Hakalo Godotamo Da:toetoeniya:
Ma:t 26.36-46; Mak 14.32-42

39 Ba:bene Ya:suti Yelusalema habane uluhukunate ebete dopamo keba
ka:na kododinakui, ba:ba ka:na ebete ebe ta:matapa:go Olibi Kehakeha
Hunu Hakamo dito tolameniya:.

40 Ebete ba:be hakamo nuluhukunate ibi na:goelameniya:, “La: ba:malo
Godotamo na:toetoehonala: mabu la:le Saitanakono kuba gabamo
emogabuimi komamo gudidimata.”

41 Ba:bene ebete ibi miya:palenate nanekela:mo tonate, ba:ba tetelo ebete
pupamo nemedenate Godotamo ba:bo netoetoeniya:.

42 Ebete na:goeniya:, “Nabiwi, ama: ubi dihatemena: ba:moe temeteme
kalili nagodone na:lawa:. Huiyatiya naeno ubiha:, ama: ha:kiya amia:no
ubila nododa:.”

43 Ba:ba tetelo Godokono Hunu Habane nopodawate ebetamo puluhuku-
nate ebe ba:bo peheluiminiya:,

44 ba:gala ebete tepo temeteme konomoma: eda:nate helonomamo
Godotamo ba toetoena, ebeno kolohate hawima: eda:hamenate hakamo
ba:bo ka:ka:la:hameniya:.*

45 Ba:bene ebete toetoe tabo ga:la bahini mahiganate ebe ta:matapa:tamo
da:peniya: iba:te tepo temetema:go lahanalo pulameniya:.

46 Ebete iba:tamo na:goeniya:, “La: bada mabuma: ka:lahonama? La:
pakaminate Godotamo na:toetoehonala:, mabu la:le Saitanakono kuba
gabamo emogabuimi komamo gudidimata.”

Yu Watowatopa:te Ya:suku Anakapumima: Da:laweniya:
Ma:t 26.47-56; Mak 14.43-50; Yon 18.3-11

---

* **22:44:** Luk 22.43-44 komoeno tabo Lukuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

47 Ya:suti ba:be tabo ba goena, ebeno ta:matapi 12 ipuwalo eta dubu
Yudasiti komo dubu hiliyonomo dopalamenate iba:te kapimilo ba:bo pela-
meniya:. Ba:bene ebete Ya:sutamo nolata tabo goenate ebe kopaboete-
honama: tama:mo da:peniya:,
48 Ya:suti ebetamo na:goeniya:, “Yudasi, ama: Tawakalubino Naniwi ba
paboeteho ebe anakapumipa:tamo ikalamema: ka:pa:wa?”
49 Ba:bene Ya:suku lawe komote uluhukuma: ba pena, ebe ta:matapi
dubate ba:be komo uminate na:ga:laniya:, “Kodawa, ale ibi alaholo gila:mo
ba:kalukulima:?”
50 Ba:bene ibi ipuwalo etate mahiganate Godotamo hawa:goeno ikame-
hopino Hununomo Watodawoeno genama okodawa anagaliminate ebeno
tu hapu galo ba:bo mapitamidameniya:.
51 Ya:suti huiyatiya ibi na:kiyahalameniya:, “Ba:ba:la, nekelamenata!”
ba:bene ebete ba:be dubuino galo dologiminiya: ba:ba tetelo na:hidoniya:.
52 Ba:bene Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi, ba:gala
Godoko Adikumino Genama lawamepi dubu, ba:gala komo koko dubu,
iba:te Ya:suku lawema: da:pelameniya: ebete iba:tamo na:goeniya:, “Na pilo
lumagila:ka:, o na alaholodawala:ka:? La:le na lawenema: alaholoho gila:go
ba:gala kukago badama: ka:pelameoma?
53 Na komo hegelalo Godoko Adikumino Hiya: Genamalo la:eno holoholo
hapulu da:pelutanakuimo, ba:ba tetelo la:le na kalaweneha:. Huiyatiya
ba:moe du la:eno tetela, iyo, du namutudawama: deda:na ebeno helo tetete
ba: a:puluhuku.”

Pitate Ya:suku Iya:tawaha:ma: Da:goeniya:
Ma:t 26.57-58,69-75; Mak 14.53-54,66-72; Yon 18.12-18,25-27

54 Ba:ba tetelo iba:te Ya:suku kokotamo kodakodanomolo lawenate,
Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawoeno gena-
mamo magataniya:, huiyatiya Pitate ibi muhuludopone ta:mataleniya:.
55 Ba:bene komopa:te genamoeno kala ipuwalo koe emadonate ba
pola:na, Pitate kala imi ipuwamo na:pa:ganate iba:go ba:bo nilutiya:.
56 Ba:ba tetelo Pitate koeno alolo ba niluta, oko bohelete ebe hidamo
uminate na:goeniya:, “Ba:moe dubu atumu Ya:sukuba: pata:nami!”
57 Pitate huiyatiya na:goeniya:, “Kamena, na iya:tawaha: ebe!”
58 Ba:bene iba:te tete nanekelelo pola:natepanate, eta dubuti ebe hidamo
uminate gala na:kakiyameniya:, “Ama: ba: atumu ebe ta:matadawa etala!”
Pitate huiyatiya na:goeniya:, “Dubu, na ebe iya:tawaha:!”
59 Tete nanekela:mo kodopo da:kapetoniya:, eta dubuti helodopamo
na:kagoeniya:, “Hibila, ba:moe dubu Ya:sukuba: pata:nami, mabu ebe Ga:lili
hoponapila!”
60 Pitate huiyatiya na:goeniya:, “Dubu, ama: da:goena ba:be taboeno
komo na iya:tawaha:!”
Ba:ba tetenomolo ebete ba:be tabo ba goena kakabate na:goehoniya:,
61 ba:bene Kodawa Ya:suti ohobiganate da:negahiminiya: Pitako ba:bo
numiniya:. Ba:ba tetelo Ya:suti ebetamo dopamo kebe tabo ka:goeniya:,
Pitate ba:be tabo ba:bo emalagidoloniya:, “Ka:lo dulu kakabate goehoheno,
ama:le netewa-kapiya teta:mo na iya:tawaha:ma: kogoema:na:ta.”
62 Ba:bene Pitate gobogobamo tonate konomo tepo temetema:go ibu-
lunomo ba:bo nihiniya:.

Godokono Genama Lawamepi Dubate Ya:suku Danagalimihoniya:
Ma:t 26.67-68; Mak 14.65

63 Ba:bene Godoko Adikumino Genama lawamepi dubate Ya:suku ba
walitina ba:bo anagalimihoniya:.
64 Iba:te kalikamo ebeno holoholo mula:menate ebe anagalimiholo
na:ga:laniya:, “Ama: Godokono ukui hawakalimidawama: hibilo deda:na,
ama: na:gaa: puya:te kanagalimihotana!”
65 ba:gala iba:te ebe ba idudupu timina komo hiliyonomo kubakuba tabo
ebetamo ba:bo olamagiminiya:.

Yunapi Ka:nisolo Dubate Ya:sukunu Komo Danagiya:midameniya:*
Ma:t 26.59-66; Mak 14.55-64; Yon 18.19-24

66 Ba:bene hegela owaloho hapuamo Godotamo hawa:goeno ikame-
hopino watowatopi, ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi, ba:gala Yu-
napino komo kokopi, iba:te kapiyuiminate komopa:te Ya:suku ibino dopo
hapuamo magatanate na:ga:lameniya:,
67 “Ama: a na:kiyaa:ma:, ama: ba: Godokono Oemedawa Kelisotela:ka:?”
Ebete huiyatiya iba:tamo na:goeniya:, “Nale la:eno tabo hibinomolo
da:huiyamo la: hibima: a:kamida:mata,
68 ba:gala nale la: eta komoma: dalateda:lema, ba:ba tetelo la:le natamo
huiya tabo hidamo a:kaga:lamata.
69 Ba: hibila, na Tawakalubino Naniwiti ba:ma tetene tupuimiti Helodawa
Godokono tu hapulu konilutama:nemo!”
70 Ba:ba tetelo ibi hiliyonomate na:ga:laniya:, “Amia:no taboeno ipuwa
keba ka:nala:ka:? Ama: ba: Godokono hibi Gudula:ka:?”
Ebete iba:tamo na:huiyaniya:, “La: ba: a:ga:lamata.”
71 Ba:bema: iba:te na:ga:laniya:, “A ba:moe dubuino kuba kiya:tawahama:
eta tabo goedawa a ubihinola, mabu a ha:kiya ebeno tabonomone ba:
ulima:!”

23

Yunapino Watowatopa:te Ya:suku Paeletetamo Da:magatuya:*
Ma:t 27.1-2,11-14; Mak 15.1-5; Yon 18.28-38

1 Ba:bene ibi hiliyonomate mahila:halete Ya:suku lawete Paeletetamo ba:
dito magatuya:.
2 Iba:te ebeno komo ba anagilameleme Paeletetamo na:ga:luya:,
“A ba:moe dubu umima: ebete aeno tawakalubi ba iya:tulamita
da:kubahilamiti, ebete ibi ba:ma ka:na duhilami iba:te Konomo Gawadubu
Sisatamo ta:kese mani ikamehoma:, ba:gala ebete iba:tamo na:goenako ebe
ba: Kelisotela, Ko Gawadubula.”
3 Ba:bema: Paeletete ebe nalatediya:, “Ama: Yu tawakalubino Ko
Gawadubula:ka:?”
Ya:suti ebetamo na:huiyuya:, “Ama:le ba: a:gaa:ta.”
4 Ba:bene Paeletete Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi
ba:gala tabo ulihoma: da:pelamiya: ba:bi tawakalubi hiliyonomatamo
na:goiya:, “Na ba:moe dubuino eta kuba kumitaha:.”

---

* **22:65:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Ya:suku tetelo komo Yu tawakalubino watowatopi dubu ba:moe ba:bi Ka:nisolo dubula. Ba:bi watowatopa:te Yu tawakalubino hiya:hiya: komo ba anagilamelelame, kubapa:tamo ibino huiya ba:bo ikalamenakuya:, huiyatiya ba:bi Ka:nisolo dubagodolo helo kitanamiha: lumagi hoea:mo oemema:. * **23::** Ya:suku tetelo Loma tawakaluba:te Paeleteko bepoemiya: Yunapino Yudiya hopamo, ebete ibino kapela Ko Gawadubuma: kopeda:nama:, ba:bene ba:be hopolo Paeleteko kapiyagodolo helo nitanami lumagi hoea:mo oemema:.

5 Huiyatiya iba:te helonomamo gala na:kaga:luya:, “Ebete dopamo
Ga:lili hopone tupuimiti ba:mamo puluhuku tawakalubi kubamo
iya:tulamenakui, ba:ma ka:na Yudiya hopo konomolo ebete ibi
na:kiyalamenako iba:te gabomana:tamo alaholoho komo kododima:.”

Paeletete Ya:suku Ko Gawadubu Heloditamo Da:noemiya:

6 Paeletete ibino tabo uliti ebe ha:kiya ebetamo na:goiya:, “Ehe, ba:moe
dubu ba: Ga:lili hoponapila!”
7 Ba:ba tetelo Paeletete iya:tawuya: Heloditi Yelusalema ko habalo
emeda:tepama: da:piya:, ba:bema: ebete Ya:suku ebetamo ba: dito noemiya:
mabu Helodiko Ga:lili hopoeno Ko Gawadubula ba:gala Ya:suku ba:be
hopone piya:.
8 Ba:bene Heloditi Ya:suku umiti konomamo kalakaluya:, mabu ebete
Ya:sukunu ododili komokomo ulihote tete ga:ga:nomolo ebe umima: ubi
ba ihatena ba:ma ka:na emalagidolonami, “Diyala, Ya:suti naeno holoholo
hapulu eta hanohano komo da: ododimini.”
9 Ba:be mabuma: Heloditi Ya:suku hiliyonomo komokomoma:
nalateda:huya:, huiyatiya Ya:suti ebetamo eta tabo kapiya kagoiya:ha:.
10 Ba:bene Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala
Godokono Tutumu iya:tulamepi, iba:te mahila:halete Ya:sukunu komo ba
anagilameleme ebe kuba lumagima: ga:lalo helonomamo ga:luya:,
11 ba:gala ba:be atu tetelo Heloditi ebeno alaholohopa:go Ya:suku
idudupu timilo niya:da:titiya:. Ba:be iya:da: ipuwalo iba:te koko gawadubate
da:pupulinaka ba:bako kaliko ebetamo pulimiti, ba:bene Heloditi ebe
Paeletetamo gala ba:ba ka:na kanoemiya:.
12 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Helodiko ba:gala Paeleteko ibi nete-
wapa:te dopamo etate etatamo maubanakui ba:ba ka:na ewagelenama:,
huiyatiya ba:moe hegelane tupuimiti iba:te mabulubima: hibinomolo
ediya:.

Paeletete Ya:suku Hoea:mo Doemiya:
Ma:t 27.15-26; Mak 15.6-15; Yon 19.1-16

13 Ba:bene Paeletete Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi,
ba:gala Yunapino komo koko dubu, ba:gala puya:te ibino tabo ulihoma:
da:pelamiya:, ibi hiliyonomo ebetamo ka:lamiti,
14 iba:tamo na:goiya:, “La: ba:moe dubu natamo tawakalubi kubahil-
amedawamo magahemata, huiyatiya nale la:eno holoholo hapulu ebeno
komokomo danagilamelememo ebegodolo eta kuba kumiha:.
15 Ba:gala Heloditi atumu ebegodolo eta kuba kumimiha:, ebete ebe
atamo ba:bema: kapoeme. Hibila, ebete eta ko kuba kododiha: ebete ebema:
hoela.
16 Ba:bema: wadiyala nale ebe giya:pa:pa:mo a:na:miga:titi dito koe-
mema:nemo.”
17 Paeletete ba:moe tabo begoiya: mabu ebeno ododi komo ba: ba:ma
ka:nala, hiliyonomo gogo ipuwalo Yunapino Adaguila: Poko tetelo iba:te du
genamalo kapiya lumagi mahilamo da:ka:minakui, Paeletete ba:be lumagi
ebeno kuba huiyane ba: dito oemenakui.*
18 Huiyatiya tawakalubi hiliyonomate Paeletetamo ga:ga:lo na:ga:luya:,
“Ao, Ya:suku nanakapuma:! A ubila ama: Balabasiko dito noema:!”

---

* **23:17:** Luk 23.17 komoeno tabo Lukuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

19 Balabasikono komo ba:ma ka:nala. Dopamo ebete Loma gabomana:tamo alaholo komo ba ododi komo tawakalubi Yelusalemalo ba:bo anakapulamiya:, ba:bema: iba:te ebe du genamamo dito a:da:nuya:.
20 Ba:ba tetelo Paeleteko ubila Ya:suku dito koemema:, ba:bema: ebete ebeno tabo madodo adipatelo tawakalubi hiliyonomo gala na:kakiyalamiya:,
21 huiyatiya ibi hiliyonomate ibulunomo na:ga:luya:, “Keha pihigamo pihomotete, ikoko nalukulima:!”
22 Ba:bene netewa-kapiya teta:mo Paeletete gala na:kagoiya:, “Mabu keka:? Ebete bada kuba kododi? Na ebegodolo eta kuba kumitaha:, nale ebe hoea:mo ebema: oemela! Wadiyala nale ebe giya:pa:pa:mo a:na:miga:titi dito koemema:nemo.”
23 Huiyatiya iba:te ekelalameheno konomamo na:ga:gitiya: Ya:suku keha pihigamo kopihomotema:, ba:bene ibino ga:ga: komote konomoma: dediya: Paeletete iba:tamo dito papamiwatuya:,
24 iyo, iba:te ebe keba ka:na ka:kiyahamiya:, Paeletete ba:ba ka:na ododiti Ya:suku hoea:mo oeme tabo ba:bo goiya:.
25 Ba:bene iba:te du genamalo lumagi mahilamo da:ka:miya:, ba:be dubu ba: tawakalubi anakapulamedawa ba:gala gabomana:tamo alaholodawala, Paeletete ebe ebeno kuba huiyane dito oemiya:, huiyatiya ebete Ya:suku tawakaluba:tamo dito ikalamiya: iba:te ibino ubi komo kododima:.

Alaholohopa:te Ya:suku Keha Pihigamo Da:pihomotiya:
Ma:t 27.32-44; Mak 15.21-32; Yon 19.17-27

26 Alaholohopa:te Ya:suku hoe habamo ba magata, Saimonoko Sailiniya habanapi dubula, ebete gobogobone ko habamo ba:be gabodo pitiya:, ba:bene iba:te ebe heloamo lawete na:ga:lamiya:, Ya:suku dopamo ba tuta Saimonote ebeno keha pihiga kagatamema:.
27 Ba:bene tawakalubi hiliyonomate ebe ba ta:matuta, ibi ipuwalo komo kamenakamenate Ya:suku mabuma: ihima:go tolamitiya:.
28 Ya:suti huiyatiya iba:tamo ohobigate na:goiya:, “Yelusalemanapi kamenakamenala:, la: na mabuma: kihimitala:, la: ha:kiya la: ba:gala la:eno gugudi mabuma: nihimitala:!
29 Mabu kuba tete ba: na:pe tawakaluba:te ba:ma ka:na koga:lama:na:, ‘Hogoha: kamenakamena ba:gala lamituma: eda:haha: kamenakamena ba:gala guguda:tamo nono ikalameha: kamenakamena, iba:te olalati tetelo modobodopoma: keda:hama:na:, huiyatiya guguda:gopi konomo tepo temeteme kiya:tawahama:na:!’
30 Ba:ba tetelo tawakaluba:te temeteme ipuwalo hunuhunu hakatamo koga:lama:na:, ‘La: a hunamo na:peguda:la:!’ ba:gala hegehege hakatamo koga:lama:na:, ‘La: a na:pihia:tea:la:!’
31 Ba:bema: kamenakamenala:, la: ba:moe komo nemalagidolala:. Kehate kaloloma: eda:haha: tetelo kubapa:te natamo ba:mako ko kuba bododita, ba:bema: galane tetelo kehate kaloloma: deda:hamena:, la: hidamo! Diyala, ba:ba tetelo ibino tepo ipuwoeno kubate konomoma: eda:lamete la:tamo ba:gala la:eno guguda:tamo hiya:hiya: kokonomo kuba da: ododilimina:.”*

* **23:31:** Ya:suti ba:moe go tabo da:goiya:, ba:be taboeno ipuwa ba:ma ka:nala. Lumagiti ka:ka: kehamo koe demadomene koete koamo a:kawamota:mene, huiyatiya kalolo kehamo koe demadomene konomamo kowamotema:ne. Ba:bema: ba: ba:ba ka:na Ya:suku tetelo kuba ododilipa:te ibino kuba komokomo nanekela:mo ododili ba:bo tupuimiya:, huiyatiya galane tetelo ba:bako tawakalubino kuba ukui konomoma: deda:mene, ba:ba tetelo iba:te Ya:suku ta:matapa:tamo koko kuba hibinomolo kododilima:na:.

32 Ba:ba tetelo iba:te kuba ododilipi dubu netewa Ya:sukuba: magataliya:,
iba:te ibi kapimilo hoea:mo konimiya:tema:.
33 Ba:bema: iba:te eta haka hunamo nikuliya:, ba:be hakoeno mahilo ba:
Wato Gohala, ba:bene iba:te Ya:suku kehamo ba:bolo nipihomotete ikoko
ba:bo nalukulimiya:, ba:gala kuba ododilipi dubu netewa atumu kuwatete,
eta tu hapuamo, eta pele hapuamo, hiya:hiya: keha pihigamo ba:ba ka:na
kapihomolateliya:.
34 Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Nabiwi, ama: ibino kuba egebolelamete
nadodolelama:, mabu iba:te bada komo kododita ibi iya:tawaha:.”

Ba:ba tetelo Ya:suku anakapumipa:te nakola hegehege iya:hekeholo
iya:da:mi komo ba ododi ebeno kaliko hiya:hiya: ba:bo alabahamiya:.
35 Ba:bene tawakaluba:te utitatate ebe ba umita, Yu watowatopi du-
bate ebe walitilo na:ga:luya:, “Ebete komo tawakalubino olalati komo
bemula:lelamenakui, ba:bema: ebete Godokono hibi Kelisoma: deda:na,
wadiyala ebe ha:kiya ebeno ka:ka: na:mula:na!”
36-37 Ba:gala alaholohopa:te ebe atumu iya:da:telo na:kaga:lutiya:, “Ama:
Yu tawakalubino hibi Ko Gawadubuma: deda:na, ama: ha:kiya amia:no
ka:ka: na:mula:!” Ba:bene iba:te kaka gao beya ebetamo ba:bo ikamiya:
ebete konima:,
38 ba:gala iba:te Ya:suku da:pihomotiya: ba:be keha hunamo tabo ba:ma
ka:na miya:tiya:, “Ba:moe dubu ba: Yu tawakalubino Ko Gawadubula.”

39 Ba:ba tetelo eba:go keha pihigamo da:pihomolateliya:, ibi netewapi
ipuwalo eta dubuti ebe konomamo iduduputimilo ba:ma ka:na goiya:,
“Aba:, ama: ba: Godokono Oemedawa Kelisotela:ka:? Ama: ha:kiya amia:no
ka:ka: mula:te, aeno ka:ka: atumu na:kamula:lea:ma:!”
40 Huiyatiya eta dubuti ebe ba duhimi na:goiya:, “A:iye! Ama: Godoko
tolemeha:ma: kediuta? A netewa-kapiyate ba: kapiya hoe huiya ba lawita,
41 alaholohopa:te atamo kuba huiya hidamo ikaa:mita mabu a kuba
komokomo bododilinamima:, huiyatiya Ya:suti eta kuba kododiha:.”
42 Ba:bene ebete Ya:sutamo na:goiya:, “Ya:su, ama: Ko Gawadubu heloago
da:kapemena:, ba:ba tetelo na malemalelo na:pemalagidoloniya:!”
43 Ya:suti ebetamo na:huiyuya:, “Na ama:tamo hibi tabo begoemo, ka:lo
hegelalo ama: nago Kalakala Habalo kolutama:na:ta.”

Ya:suti Da:hoeniya:
Ma:t 27.45-56; Mak 15.33-41; Yon 19.28-30

44-45 Ba:bene hegelate tuli teta:mo dutiya:, hegeloeno a:la:mina komote
ekelamete hopo konomote ba:bo duya:. Iyo, du komote hegeloeno alo ba
mula:, hegelate a:hiwate nanekela:mo a:nihitigatepaniya:, hegela tuli tetene
tupuimiti 3 koloko teta:mo, ba:bene Godoko Adikumino Hiya: Genamoeno
kaliko ubiliti tulituliya ba:bo bolagaleniya:.
46 Ba:ba tetelo Ya:suti konomamo goewatanate na:goeniya:, “Nabiwi!
Nale naeno gobogobo amia:no kokotamo ihatemo!” Ebete ba:moe tabo
goenate hoenomo ba:bo hoeniya:.
47 Ba:bene alaholohopino gawadubuti ba:be komo uminate ebete
Godokono mahilo ba adipatena na:goeniya:, “Hibila, ba:moe dubu
tuputupudawama: ba eda:na eta kuba komo kododiha:!”
48 Ba:bene tawakalubi hiliyonomate Ya:sukunu hoe komo umima:
da:pelamiya:, kebe komate kikulihoniya: iba:te ba:bi komo ulamenate ko
tola:go bodolo alukula:go ibino genamamo ba: dito tolameniya:,

49 huiyatiya Ya:sukunu mabulubi hiliyonomo ba:gala kebe kamenakamenate Ga:lili hopone ebe da:ta:mahiya:, iba:te muhuluni putitatanate ba:bi hiya:hiya: komokomo ba:bene pulameniya:.

A:limitiya Habanapi Yausepete Ya:sukunu Ape Nakola Bobo Ipuwamo Dihateniya:
Ma:t 27.57-61; Mak 15.42-47; Yon 19.38-42

50-51 Ba:ba tetelo eta dubu nemedenami, ebeno mahilo Yausepetela, ebe Yudiya hopoeno A:limitiya habanapila, ba:gala ebe ba: tuputupudawala, ebete Godokono Ko Gawadubuino pe tete belatiminami. Ebe Yunapi Ka:nisolo dubu etala, huiyatiya komo Ka:nisolo dubate Ya:suku anakapumi tabo da:ga:lutiya:, ebete iba:go ukui kapiyama: keditiya:ha:,

52 ba:bene ba:be dubuti Paeletekono holoholo hapuamo tonate Ya:sukunu ape lawenama: ebe ba:bo nikiyameniya:.

53 Ba:bene ebete Ya:sukunu ape hopamo padipotenate, hido keyakeya kalikamo a:wa:tinate nakola bobo ipuwamo dito nihateniya:, tawakaluba:te ba:be bobo iya:ha:midale nakola haka ya:lo aligiya: huiyatiya eta hoe lumagi dopamo kihatiya:ha:.

54-55 Ba:ba tetelo kebe kamenakamenate Ya:sukuba: Ga:lili hopone da:pelamiya:, iba:te Yausepeko bobo habamo ta:matanate, ba:be nakola bobo ba:gala Yausepete Ya:sukunu ape keba ka:na dihateniya:, iba:te ba:bi komokomo ba:bo nulamelemeniya:. Ba:be hegela ba: Palaide hegelala, Yunapino talona hegeloeno ilina hiduilame tetela, mabu dumutu ba: ibino okoha: talona hegelala.

56 Ba:bema: ba:bi kamenakamenate genamamo katolamenate hidohido nibo ilina ba:bo nihiduilameniya: eta hegelalo Ya:sukunu apa:mo kopabutilamelemema:, huiyatiya iba:te Yunapino okoha: hegelalo eta komo kododiya:ha:, mabu Godokono tutumu tabote talona ba:ma ka:na ihatelamenami.

24

Ya:suti Hoene Gala Da:kamahiguya:
Ma:t 28.1-10; Mak 16.1-10; Yon 20.1-10

1 Ba:bene kamenakamenate Palaide gapogapolo da:hiduilameniya:, iba:te ba:bi hidohido nibo ilina Sande hegela duiduiyanomolo bobo habamo dito watuya:.

2 Iba:te ba:bamo nikuliti, bobo da:takuminiya: ba:be ko nakola tama:mo ya:lo emokamida ba itana ba:bo numiya:,

3 ba:bene iba:te nakola bobo ipuwamo nogomote huiyatiya Kodawa Ya:sukunu ape kanumiya:ha:.

4 Ba:ba tetelo iba:te ba:be komoma: ukui bilibilima: ba eda:huta, dubu netewa ibino kaliko a:la:minahalenomola, iba:te puluhukuti ibi tamelo pela:mota:nuya:.

5 Ba:bene kamenakamenate konomamo toletoleholo ibino holoholo hakamo ba miya:te dubu netewapa:te iba:tamo na:ga:luya:, “Keka: mabu la:le ka:ka: lumagi ha:laha tawakalubino bobo habalo da:pohowaditama?

6 Ebe malo puliyala, ebe a:mahigaka! Ebete Ga:lili hopolo la: da:kiyalami, la: ba:be tabo nemalagidolala:.

7 Iyo, ebete ba:ma ka:na goiya:, ‘Godote Tawakalubino Naniwi kubapino kokotamo ihatete, iba:te ebe keha pihigamo pihomotete ikoko kalukulimima:na:, huiyatiya ebete netewa-kapiya hegelalo hoene gala kakamahigama:ne.’ ”

8 Ba:ba tetelo ba:bi kamenakamenate Ya:suti iba:tamo dopamo kebe tabo
kolamagiya: ba:be tabo ba:bo emalagidoluya:,
9 ba:bene iba:te bobo habane habamo katolamete iba:te bobo habalo
da:nulamiya: ba:bi komokomo Ya:sukunu 11 ta:matapi ba:gala ebeno komo
mabulubi hiliyonomo ba:bo nikiyahalamiya:.
10 Ba:ba tetelo Magadalanapi Ma:liko, Yowanako, Ya:imesikono menoko
Ma:liko, ba:gala komo kamenakamena, ba:moi ba:tamo kebe komate bobo
habalo kikulihuya:, iba:te ba:bi komokomo Ya:sukunu oelamepi dubatamo
ba:bo nikiyahuya:,
11 huiyatiya iba:te ibino tabo dulihuya:, ba:be tabo daedae ukui komoma:
ga:late hibima: kamidiya:ha:.
12 Ba:ba tetelo Pitate huiyatiya mahigate bobo habamo dito puliguya:.
Ebete nakola bobamo da:nuluhukuya:, na:pa:gaheno papamiwatane
Ya:sukunu ape da:wa:tiniya: ba:bi kaliko tamelo ba pola:na ba:bo nulamiya:,
huiyatiya eta komo kanumiya:ha:. Ba:be mabuma: ebete ba:be komo ebeno
ukuilo konomamo emalagidolago gala na:kapiya:.

Ya:suku Ta:matapi Netewapa:te Emeyasi Habamo Ba Tuta Ebete Iba:tamo Duluhukuya:
Mak 16.12-13

13 Ba:be atu hegelalo Ya:suku ta:matapi netewapa:te Yelusalema ko
habane Emeyasi habamo tutiya:, ba:be gaboeno ga:ga: ba: 10 kilomita keba
ka:nala:ka: ba:ba ka:nala,
14 ba:bene gabo tetelo iba:te Ya:sutamo dikulihuya: ba:bi hiliyonomo
komokomoma: olamagima:go tutiya:.
15 Iba:te tabo ga:lago ba tuta, Ya:suti ibino gala hapuni pete iba:go
da:tutiya:,
16 ba:ba tetelo iba:te ibino baida:mo Ya:suku umiya:, huiyatiya Godote ib-
ino ukui ba atulatelelame iba:te kemalagidolutiya:ha: ba:moe ba: Ya:sutila.
17 Ba:bene Ya:suti ibi netewapi na:goelamiya:, “La: gabo tetelo ba tuta
bada tabo ka:ga:lutama?”

Ba:bema: ibino dopote menemenema: eda:halamete ba: dito
la:mota:nuya:.
18 Ibi ipuwalo etoeno mahilo Kolopasitila, ebete Ya:suku kapela hopo
dubumu midilo na:goiya:, “Aeno Yelusalema habalo demedehona, ba:bi
kapela tawakalubi ipuwalo ama: kapiyate iya:tawaha:ma: kediuta ba:moi
hegelalo atamo bada komate dikulihui?”

19 Ya:suti huiyatiya na:goiya:, “Bada komokomola:ka:?”

Ba:bene iba:te na:huiyuya:, “Nasaletenapi Ya:sutamo dikulihui ba:bi
komo. Ebete Godokono holoholo hapulu ebeno ukui hawakalimidawama:
ba eda:na tabo olamagi ipuwalo ba:gala ododili ipuwalo helonomoma:
eda:nami. Ba:moe komo tawakalubi hiliyonomate hibinomolo umiya:,
20 huiyatiya Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala
aeno komo koko dubu, iba:te ebe gabomanino kokotamo dito ihatiya:, iba:te
ebeno komo ba anagilameleme hoea:mo koemema:, ba:bene iba:te ebe keha
pihigamo pihomotete ikoko ba:bo alukulimiya:.
21 Dopamo a ba:ma ka:na emalagidolonamima:, ebe ba: Isalaela tawakalu-
bino ka:ka: mula:lelamedawala, huiyatiya ebete da:hoi ba:be hegelane
tupuimiti ba:mamo puluhuku ka:lo ba: netewa-kapiya hegelama: edita.
22 Ba:bene aeno kapiyuimi ipuwalo komo kamenakamenatamo ka:lo
duiduiyanomolo duluhukaka, ba:be komote a na:hanohanuia:ma:ka.

23 Iba:te bobo habamo da:tolama:ka Ya:sukunu ape kanuma:kaha:,
ba:bema: iba:te atamo gala kapelamete na:pega:laka, ‘A Godokono nopopi
a:nulamema:. Iba:te na:ga:la Ya:suku hoene a:mahigaka!’
24 Ba:bene aeno kapiyuimi ipuwalo komopa:te bobo habamo
da:tolama:ka, ale kamenakamenagodone dulia:kama: ba:bi komo iba:te
ba: ba:ba ka:na nulama:ka, huiyatiya Ya:suku kanuma:kaha:.”
25 Ba:bene Ya:suti ibi netewapa:tamo na:goiya:, “La:eno iya:tawa lawe
komo hibiha:, daedae gugudi keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala, mabu
Godokono ukui hawakalimipa:te dopamo da:ga:lanakui, la: ibino hiya:hiya:
tabo hibima: kamidilinaha:!
26 Ba:moe konomo komo la: iya:tawahala:ka:? Godokono ubi komodo
ebeno Oemedawa Kelisote dopamo koko temeteme uwatete, ba:bene ebete
ebeno A:la:minanomo Habamo kona:pa:gama:ne.”
27 Ba:bene Godokono Bukalo da:pola:na Kelisokono hibi komo
hawakalimima:, Ya:suti ba:bi hiliyonomo komokomo ba:bo iya:tulamiya:,
Mosesete Bukamo da:miya:tiya: ba:ba tetene tupuimiti Godokono ukui
hawakalimipa:te da:miya:tiya: ba:bamo nuluhuku.
28 Ba:bene da:gapogapohoniya: iba:te ibino habamo ikulima: ba tola-
mena, Ya:suti eta habamo kotonama: da:goeniya:,
29 huiyatiya iba:te ebe duhiminate na:ga:lameniya:, “Wadiyala ama: ago
na:pa:, mabu hegela ba: na:nihitigana ba:gala tiyolo kuduma:ne.” Ba:bema:
Ya:suti ibino genamamo tonate dito nodoloniya:.
30 Iba:te kapimilo baa: ba nahana Ya:suti baa: lawenate kalakala tabo
Godotamo goenate, ba:bene baa: wakalaminate ibi netewapa:tamo dito
ikalameniya:.
31 Ba:bema: Godote ibino baidi pahaa:midalelamenate iba:te Ya:sukunu
komo ba:bo iya:tawaniya:, huiyatiya ba:ba tetenomolo Ya:suti ibino holo-
holo hapuni ba: dito alatidiniya:.
32 Ba:bene ibi netewapa:te tabo ba:ma ka:na ga:laniya:, “Hibila, gabo
tetelo ebete ago tabo ba olamaginape Godokono Bukoeno komokomo
atamo da:hawakalilama:ka, ba:ba tetelo aeno tepo ipuwalo Godokono koete
wamotitaka!”
33 Ba:ba tetenomolo ibi netewapa:te Yelusalema ko habamo gala
na:kawilaniya:, ba:bolo Ya:sukunu 11 ta:matapi ba:gala puya:te iba:go
da:pola:nuya:, iba:te ibi hiliyonomo ba:bo nulameniya:.
34 Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ibi netewapa:tamo na:ga:laniya:, “Hibila,
Kodawa Ya:suti hoene a:mahigaka! Ebete Saimonotamo hibilo uluhukaka!”
35 Ba:bene ibi netewapa:te gabo tetelo bada komo dumiya: ba:gala Ya:suti
iba:tamo baa: ba wakalamina iba:te ebeno komo diya:tawaniya:, ba:bi
komokomo iba:te komo ta:matapi ba:bo kiyahalameniya:.

Ya:suti Ebeno Komo Ta:matapa:tamo Duluhukuniya:
Ma:t 28.16-20; Mak 16.14-18; Yon 20.19-23; Oel 1.6-8

36 Iba:te ba:be tabo ba:ma ka:na ba ga:lana Ya:suti iba:tamo puluhuku-
nate ibino tetenomolo putinate ibi na:goelameniya:, “Godokono kalakalate
la:godolo nitanana.”
37 Ba:bema: iba:te la:wa:hanate konomamo toletolehoniya: mabu iba:te
nemalagidoloniya: Ya:suku ba: gubalila.
38 Ebete huiyatiya iba:tamo na:goeniya:, “Keka: mabu la:le toletoleholo
ukui bilibilima: deda:hanama? Hibima: midiha: komote la:eno tepo
ipuwane badama: kuluhuku?

39 Wadiyala la: naeno kokoto ba:gala nato nulama:la:. Na ba: Ya:sutila. La:
na na:pologihona:la:, na gubaliha:, na lumagila. La:le na nunamenamata,
na katena:goenola ba:gala gohagoenola.”
40 Ebete ba:be tabo goenate ebeno kokoto ba:gala nato iba:tamo ba:bo
mutuilameniya:,
41 ba:bene iba:te konomamo kalakalahaniya:, huiyatiya ukui bilibil-
ima: ba eda:hana ibino hibima: midiha: komote kawiboholameniya:ha:.
Ba:bema: Ya:suti ibi na:goelameniya:, “La:godolo eta ilina ba:kitana nale
konama:?”
42 ba:bene iba:te daha okalimi ebetamo ikamenate,
43 ebete lawenate ibino holoholo hapulu ba: dito naniya:.
44 Ba:ba tetelo Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, “Nale la:go ba emedena
la:tamo dolamaginakuimo, ba:moe ba:be komola. Na dopamo ba:ma ka:na
a:goimo, Godokono Bukate naeno komoma: da:goena ba:bi hiliyonomo
komate kikulihoma:na:, iyo, Mosesete Tutumu Tabo Bukamo da:miya:tiya:,
ba:gala Da:ibiditi Sam Ohale Bukamo da:miya:tiya:, ba:gala komo Godokono
ukui hawakalimipa:te da:miya:tiya: ba:bi hiliyonomo tabo komate hibi-
nomoma: keda:hama:na:.”
45 Ba:bene iba:te Godokono Bukoeno hiliyonomo komo hidonomamo
kemalagidolenama: ebete ibino ukui ba tuputupuilamelelamena
46 ibi na:kiyalameniya:, “Godokono Bukalo tabo ba:ma ka:na itana, ebeno
Oemedawa Kelisote koko temeteme uwatete ba:bo kohoema:ne, huiyatiya
netewa-kapiya hegelalo hoene gala kakamahigama:ne.
47 Ba:gala ba:moe Hido Tabote Yelusalema habane tupuimiti ba:moe
hopo konomamo ba:ma ka:na kotoma:ne, Godokono tabo olamagimipa:te
naeno mahilamo tawakalubi konikiyahalamema:na:, iba:te ibino kubane
dohobila:hamena: Godote ibino kuba ba:bo kadodoholelamema:ne.
48 Ba: hibila, la:le ba:moi komokomo hidonomamo ulameholimata,
ba:bema: la: naeno tabo olamagimipima: keda:hama:nemata.
49 Ba:gala eta komo. Naeno Nabiwiti hibinomolo da:goiya: la: ba:be komo
kumima:nemata, nale ebeno helo la:tamo kopoemema:nemo, ba:bema:
wadiyala la: Yelusalema ko habalo ba:be komo na:latimiya:la:, ba:bolo
Godokono Helote Hunu Habane la:tamo kopihitigama:ne.”

Godote Ya:suku Hunu Habamo Da:pelawiya:
Mak 16.19-20; Oel 1.9-11

50 Ba:ba tetelo Ya:suti ibi Yelusalema ko habane magatalete iba:te Betani
haba tama:mo da:nikuliya:, ebete ebeno kokoto wadiya:paa:latelelo Godoko
ba:bo kiyamiya: ebete ibi hidonomamo kowalubilinama:.
51 Ebete ba:be tabo ba goita, Godote ebe pelawete Hunu Habamo ba:bo
adipatiya:.
52 Ba:bema: iba:te ba:bolo Ya:suku adikumiti, Yelusalema ko habamo ko
kalakalago na:katolamiya:,
53 ba:bene iba:te ba:be habalo ba emedena komo hiliyonomo hege-
lalo Godoko Adikumino Hiya: Genamamo da:nalehawaminanakui, iba:te
Godokono mahilo hunamo ba:bo adipatenakuya:.

YA:SUKUNU HIDO TABO YONETE MIYA:TIYA:

Godokono Tabote Lumagino Apa:mo Hopo Habamo Da:piya:

1 Godote ba:moe hopo ododihino dopamo Tabote emedenami, ebete
Godokoba: ba emedena ebe ba:gala Godoko ibi ba: kapiyanomola,
2 ba:bema: ba:moe hopo tupuimihino Tabote Godokoba: kapimilo ba:ba
ka:na emedenama:.
3 Ba:bene Godote ba:moe hopoeno ilina ba:gala alomoeno ilina, hiya:hiya:
gobogobo ba:gala tawakalubi, ebete ibi hiliyonomo Tabokono heloamo
ododiliya:, ba:bema: ibi hiliyonomo ipuwalo eta kapiya komote eta da-
woeno heloamo kuluhukuya:ha:.
4 Ba:ba tetelo hibi ka:ka:te Tabogodolo itanami, ba:bene ba:moe ka:ka:te
aloma: eda:te hopo tawakalubi hiliyonomo ba:bo a:la:minaliya:.
5 Ba:be mabuma: ba:moe alote du ipuwalo ba:la:minana, duino helote
ha:gumi modoboha:.
6 Ba:bene Godokono oemedawa Yonete a:puluhukuya:,
7 ebete tawakalubi hiliyonomatamo ba:be aloeno komo ba pehawakalimi
iba:te ebeno tabo uliti hibima: ba:bo komidima:.
8 Yonete alo ba:moe hopamo kadahiya:ha:, huiyatiya ebete
tawakaluba:tamo aloeno komo kopehawakalimima: ba:bema: piya:.
9 Yonete da:pehawakalimiya: ba:be alo ba: Godokono hibi alola, ba:be
alote hopo habanapi hiliyonomo ba:la:minalena.
10 Ba: hibila, Godote ba:moe hopo Tabokono heloamo ododiya:, huiyatiya
Tabote pete ba:moe hopolo ba pemedena hopo tawakaluba:te ebeno komo
kiya:tawahuya:ha:,
11 iyo, ebete ebeno hoponomamo piya: huiyatiya ebeno tawakaluba:te
ebe kalakalago kalawiya:ha:.
12 Huiyatiya numa:la:, kebe tawakaluba:te ebe hibinomolo da:lawiya:
ba:gala ebe hibima: da:midiya:, ebete iba:tamo helo ikalamiya: iba:te
Godokono gugudima: keda:hanama:.
13 Ba:moi guguda:te eta dubuino ubi komamo ba:gala kateneno
heloamo kahawakalahaliya:ha:, huiyatiya iba:te Godokono helo kapiyamo
hawakalahaliya:.
14 Ba:bene Tabote lumagino apa:mo pete ago ba pemedena ale ebeno
alo konomo ba:bo umiya:ma:, ba:bako alo Nabiwi Godote ebeno kapiya
Gudutamo ikamiya:. Ebeno aloeno a:la:mina ipuwalo ale ba:moe komo
bumiya:ma:, ebe Godokono malemale komo ba:gala hibi komo tabonomola.
15 Ba:bene Yonete ebeno tabo madodo hunamo adipatelo Godokono
Guduino komo ba:ma ka:na hawakalimiya:, “Nale dopamo kebe dawoeno
komoma: kolamagimo, ba:moe ba:betela. Nale ebeno komoma: ba:ma
ka:na goimo, ebete naeno gala hapuni ba:pena, ba:gala Godote ebetamo
dikamiya: ba:be helo konomote naeno helo na:gogolona, mabu nale ba:moe
hopamo hawakalaheno ebete dopamo nemedenami.”
16 Ebe malemale tabonomola, ba:bema: ebeno malemale komodo
ebete a hiliyonomatamo ebeno hidohido komo gala ikaa:menakui, gala
ikaa:menakui, ebete ba:ba ka:na ewagelenami.

17 Ba: hibila, Godote ebeno Tutumu Tabo tawakaluba:tamo Moseseko
ipuwado ikalamiya:, huiyatiya ebete ebeno malemale komo ba:gala hibi
komo Ya:su Kelisogodone a:hawakalilamiya:.
18 Eta lumagiti Godokono holoholo dopamo kuminakuiha:, huiy-
atiya Godokono Gudu kapiyate ebeno Nabiwino komo tawakaluba:tamo
a:pehawakalimiya:, mabu Nabiwi Gudu ibi ba: kapiyanomola ba:gala
Guduti Nabiwino holoholo hapulu bemedena.

Tawakalubi Beyamo Wadulateledawa Yonete Ebe Ha:kiya Ebeno Komoma: Dolamagiya:
Ma:t 3.1-12; Mak 1.1-8; Luk 3.1-18

19 Ba:ba tetelo Yelusalema ko habalo demedehonama:, ba:bi Yu wa-
towatopa:te komo Godotamo hawa:goeno ikamehopi dubu ba:gala Libai gu
dubu* Yonetamo ba:bo noelamiya: ebeno hibi komo konumima:. Ba:bene
iba:te Yonetamo pelamete ebe na:palatediya:, "Ama: potela:ka:? Amia:no
hibi komo atamo na:hawakalima:."
20 Yonete ibino tabo huiyama: ubiha:ma: kediya:ha:, huiyatiya ebete
kalakalago ibi hawakala na:goelamiya:, "Na Godokono Oemedawa Ke-
lisoteha:!"
21 Ba:bema: iba:te ebe gala na:kalatediya:, "Ama: potela:ka:? Ama:
Godokono ukui hawakalimidawa Elayatela:ka:, a hopo habanapa:tamo gala
da:kapuluhukui?"
Yonete ibino tabo ba huiya na:goiya:, "Ao, na ebeteha:."
Ba:bema: iba:te ebe gala na:kalatediya:, "Mosesete eta lumagino pe
komoma: dolamagiya:, ama: ba:be Godokono Ukui Hawakalimidawa
etala:ka:?"
Yonete na:huiyuya:, "Ao, na ebeteha:."
22 Ba:bene iba:te ebetamo gala na:kaga:luya:, "A puya:te da:poea:ma:,
ale iba:tamo huiya tabo katama:, wadiyala amia:no komo na:hawakalima:,
ama: potela:ka:?"
23 Yonete ibino tabo ba huiya na:goiya:, "Godokono ukui hawakalimi-
dawa Aisayate naeno komo hawakalimima: tabo ba:ma ka:na goiya:,

'Lumagiti dito hopolo
tabo ba:ma ka:na ibulu kopegoema:ne,
'Kodawoeno gabo
na:tuputupuima:la:.' ' "

24 Ba:ba tetelo kebe Yu watowatopa:te ba:bi dubu Yonetamo
da:poelamiya:, ibi ba: Pa:lisi kapiyuimipila,*

---

* **1:19:** Yu tawakalubi ipuwalo 12 gu na:pola:nama:, ba:moe Libai gu ba: etala. Ba:be gu kapiyate Godokono oko bowatihonama: komo Yu tawakaluba:tamo. Ba:ma ka:na Yelusalemalo ditanami, ba:be Godoko Adikumino Hiya: Genamalo Libai gu dubate oko ha:kiya owatihonama:. Ba:bene hiya:hiya: habahabalo atumu komo iba:te Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genamalo ohale alapihopima: eda:hanama:, komopa:te Godokono tabo iya:tulamepima: eda:hanama:, ba:gala komopa:te tabo anagiya:midapima: eda:hanama:. * **1:24:** Ya:suku tetelo Pa:lisi tawakalubi ba: Yu tawakalubino kapiyuimi etala. Godote ibino iniwala:tamo Moseseko ipuwado dikalamiya: ba:bi Tutumu Tabo, ba:gala ibino iniwala:te ha:kiya kebe komokomo koko kukalama: da:ga:lanama:, Pa:lisi tawakaluba:te ba:bi hiliyonomo komamo hidonomamo papamila:hanakuya:, ba:bene iba:te tawakalubi ba:ma ka:na ba iya:tulamena, puya:te ibino tabamo papamila:haheno iba:te ibi kubapima: ga:late iba:go kakapiyuiminakuiha:.

25 ba:bema: ba:bi dubate ebe gala na:kaga:lamiya:, “Ama:le a:gaa:ta
ama: Kelisoteha:, ba:gala ama: Elayateha:, ba:gala Mosesete Godokono eta
okodawoeno pe komoma: dolamagiya: ama: ebeteha:. Ba:bema: mabu keka:
ama:le tawakalubi beyamo da:wadulatelenaka?”
26 Yonete ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Hibila, nale tawakalubi beyamo
a:wadulatelenakomo, huiyatiya la: ipuwalo demedena ba:be eta lumagino
komo la: hibilo iya:tawaha:, ebe ba: aeno Kodawala.
27 Ebete naeno gala hapuni ba:pena, huiyatiya na hidoenoha: nale ebeno
nato ukulalemema:.”
28 Yonete Yodane Tuli hapulu tawakalubi beyamo da:wadulatelenakui,
ebete ba:be hopoeno Betani habalo ba emedena ba:moe komote ebetamo
ba:bo uluhukuya:.

Ya:suku Ba: Hopo Tawakalubino Kuba Huiya Uwatelamedawala

29 Ba:bene eta hegelalo Ya:suti ebetamo ba pita, Yonete ebe umiti
komopa:tamo na:goiya:, “Numa:la:, Godokono Sipi-goe Deha:potote pita,
ebete hopo tawakalubino kuba ododili huiya uwatelamete ebeno hawa:mo
kegebolelamema:ne.
30 Nale dopamo la:tamo kebe dawoeno komoma: kolamagimo, ba:moe
ba:betela. Nale ebeno komoma: ba:ma ka:na goimo, eta dubuti naeno
gala hapuni ba:pena, huiyatiya ebeno helo konomola, ebete naeno helo
na:gogolona mabu nale ba:moe hopamo hawakalaheno ebete dopamo
nemedenami.
31 Iyo, nale ebe umihino dopamo ebeno hibi komo na iya:tawaha:, huiy-
atiya ebeno komo nale Isalaela tawakaluba:tamo hawakalimima: piya:mo,
ba:gala nale tawakalubi beyamo ba:bema: wadulatelenakomo.”
32 Ba:bene Yonete Ya:sukunu komo hawakalimilo na:goiya:, “Nale ebeno
komo ba:ma ka:na umimo, Godokono Gobogobote Hunu Habane ebetamo
gimai holamo pihitigutalo umimo, ebete ebegodolo kopemedenama:.
33 Nale ba:be komo umihino dopamo Ya:sukunu hibi komo iya:tawaha:,
huiyatiya na tawakalubi beyamo wadulatelema: da:poenamiya: ba:be
Kodawate natamo na:goi, ‘Naeno Gobogobote pogodolo kopemedenama:
ebetamo da:pihitigamene, ama:le ba:be lumagi umiti kiya:tawama:na:ta,
ebe ba: naeno Gobogobamo tawakalubi wadulateledawala.’
34 Ba: hibila, ba:be komo naeno baida:mo umimo, nale ebeno komo
ba:bema: hawakalimimo, ebe ba: Godokono Gudula.”

Ya:suti Ebeno Dopo Ta:matapi Da:ka:lamiya:

35 Eta hegelalo Yonete ebe ta:matapi netewapa:go da:la:nuya:,
36 ba:ba tetelo Ya:suti ibi tamedo ba petonato, Yonete ebe umiti na:goiya:,
“Numa:la:, ba:moe ba: Godokono Sipi-goe Deha:potola, ebete tawakalubino
kuba ododili huiya kuwatelamema:ne.”
37 Yoneko ta:matapi netewapa:te ba:be tabo duliya: iba:te ebe miya:pate
Ya:suku ba:bo ta:matuya:,
38 ba:bene Ya:suti ohobigate ibi ulamelo na:kiyalamiya:, “La:eno ubi
badala:ka:?”
Iba:te ebeno tabo ba huiya ebe na:kiyamiya:, “Iya:tulamedawa, ale ama:
La:baima: ka:ma:ta, ba:bema: ama: kebolo kemedeona, a ubila ba:be haba
umi.” Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa,
Yunapa:te ibino tabamo eta hido iya:tulamedawa La:baima: ka:minaka.
39 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:huiyuya:, “Kubahenola, la: pete
na:puma:la:.” Ba:bene hegelate nanekela:mo da:nihitigatepaniya:, 4 koloko

keba ka:nala:ka: ba:bako tetelo ba:bi dubu netewapa:te Ya:sukuba: tonate, ebeno emede haba numinate kapiya dulu eba:go ba:bo nelaniya:.

40 Ba:bi dubu netewapi ipuwalo etoeno mahilo A:ndulutila, ebe ba: Saimono Pitakono ekawila.

41 Ba:bene duiduiyanomolo A:nduluti tote ebeno naniwi Saimonoko da:numiya: ebe na:nikiyamiya:, “A Mesayako hibinomolo umima:!” Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Yunapa:te Godokono Oemedawa Kelisoko ibino tabamo Mesayama: ka:minaka.

42 Ba:bene A:nduluti ebeno naniwi Ya:sutamo da:magatuya:, Ya:suti ebe umiti ebetamo na:goiya:, “Amia:no mahilo ba: Saimonotela, ama: Yonekono gudulata, huiyatiya tawakaluba:te ama: uli mahilo Kipasema: koka:mima:na:ta.” Kipase mahiloeno ipuwa nitana ‘Nakolala,’ ba:gala Gulikinapino tabamo iba:te ba:be mahilo Pitama: ka:minaka.

Ya:suti Pilipiko Ba:gala Nata:niyoloko Ebe Ta:matapima: Keda:hanama: Da:ka:lamiya:

43 Ba:bene eta hegelalo Ya:suti Ga:lili hopamo kotoma: ubi dihatiya:, ba:ba tetelo ebete Pilipiko umiti ebe na:kiyamiya:, “Wadiyala ama: na na:ta:mahena:.”

44 Ba:be dubu Pilipiko ebe ba: Betasaida habanapila, ba:gala A:nduluku Saimonokoba: iba:te ba:be atu habalo emedenama:.

45 Ba:bene Pilipiti Nata:niyoloko numiti ebe na:nikiyamiya:, “Mosesete Godokono Tutumu Bukalo pokono komo ka:hawakalimiya:, ale ba:be Kodawa hibinomolo umima:. Iyo, Godokono komo ukui hawakalimipa:te ebeno Bukalo atu lumagino komoma: tabo gala da:kahawakalimiya:, ba:moe ba:betela. Ebe ba: Ya:suti Nasaletenapila, Yausepekono gudula.”

46 Nata:niyolote huiyatiya na:goiya:, “Nasalete haba hido habaha:, ba:bema: ba:be habane bada hido komote na:kuluhukumini?”

Pilipiti ebe na:kiyamiya:, “Wadiyala ama: pete ebeno komo na:puma:.”

47 Ba:bene Nata:niyolote ebetamo da:puluhukuya:, Ya:suti ebe umiti ebeno komoma: na:goiya:, “Ba:moe Isalaela hoponapi dubu ba: hibi lumagila. Ebeno tepo ipuwalo eta ha:da amiho komo kitanaha:, puliyanomola.”

48 Nata:niyolote ebe nalatediya:, “Mabu keka: ama: naeno tepo ipuwoeno komo diya:tawuta?”

Ba:bene Ya:suti na:huiyuya:, “Pilipiti ama: mamo pema: kiyameheno ba:gala nale ama:go alugaheno, ama:le gao kehoeno dedela ipuwalo da:lutaka, nale ama: Godokono Gobogoboeno heloamo ya:lo uma:kamata.”

49 Ba:ba tetelo Nata:niyolote ebetamo na:goiya:, “Iya:tulamedawa, hibila ama: ba: Godokono Gudulata! Ama: Isalaela tawakalubino Ko Gawadubulata!”

50 Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Nale ama: gao kehoeno dedelalo duma:kama, ba:be mabuma: ama:le na hibima: ka:midiniuta? Ba: hibila, ba:moe komo ko komoha:, huiyatiya ama: galane nagodolo kokonomo hanohano komo kulamema:na:ta.

51 Na ama:tamo hibi tabonomo begoemo, Godote ebeno Hunu Haba a:hiya:midutalo ama: kumima:na:ta, iyo, Tawakalubino Naniwiti* wakolama: eda:te, Godokono nopopa:te ba:be wakolado Hunu Habamo kanalehawamina, kapepalaga, ba:ba ka:na ba ewagele, ama:le ibi ba:bo kulamema:na:ta.”

---

* **1:51:** Tawakalubino Naniwi ba: Ya:sukunu mahilo etala. Ebe ba: tawakalubi hiliyonomoeno Naniwila, atumu Godoko ba: aeno Nabiwila.

2

Ya:suti Ka:ina Habalo Beyanomo Hidonomo Gao Beyama: Da:midiya:

1 Komo netewa hegelate da:petohuya:, ba:ba tetelo Ga:lili hopoeno Ka:ina
habalo eta dubuti uli kamena lawe poko bododitiya:. Ba:be poko ipuwalo
Ya:sukunu menokote na:lutiya:,
2 ba:gala Ya:suti ebe ta:matapa:go atumu ba:bolo na:kapola:nuya: mabu
poko namutudawate ibi a:kiyalamiya: iba:te komo tawakaluba:go baa:
kopenahama:.
3 Ba:bene poko ododi ipuwalo hido gao beyate da:wibuya:, ba:ba tetelo
Ya:sukunu menokote ebe na:kiyamiya:, "Tawakaluba:te hido gao beya
da:niha ba: tiyonomo a:hawamina."
4 Ba:bene Ya:suti ebeno menokotamo na:goiya:, "Adi, nale kebe komo
ododima: ama:le na akapikiyanama:la:, mabu naeno helo hawakalimi
tete hibilo kapeha:, ba:be tetete uluhukuma: Godote ha:kiya na
kokiyanamema:ne."
5 Ba:ba tetelo ebeno menokote ohobigate poko namutudawoeno genama
okopa:tamo na:goiya:, "Ebete kebe komo ododima: la: da:goelamemena:,
wadiyala la: ba:be komo dito nododiya:la:."
6 Ba:ba tetelo ba:be genamalo sikisi koko beya upate na:pola:nuya:, ba:moi
upa tawakaluba:te nakolamo ododiliya: ba:gala ibi ipuwalo komo 80 litala
ba:gala komo 120 litala. Ba:moi upoeno komo ba:ma ka:na itanuya:, niho
beyaha: huiyatiya Yu tawakalubino ododili ipuwalo iba:te Godokono eta
tutumamo kopapamila:halema: ibino kokotoeno dalowa: ba:makomako
upoeno beyamo ukulalenakuya:, ibino iniwala:te ibi diya:tulamiya: ba:ba
ka:na.
7 Ba:bema: Ya:suti genama okopi na:goelamiya:, "La: ba:moi
upa beyanomamo na:tabuilama:la:," ba:bene iba:te hibinomolo
da:tabuilamiya:,
8 Ya:suti ibi ba:bo goelamiya: iba:te kalila:mo iyapote poko namutu-
dawatamo konikamema:.
Ba:bene iba:te tolamete poko namutudawatamo da:nikamiya:,
9 ba:ba tetelo ebete niti ebeno ukuilo golanomo gao beyama: goiya:. Ba:be
beyate hidonomo gao beyama: keba ka:na kediya: genama umi okopa:te
iya:tawahuya:, huiyatiya poko namutudawate ba:be komo iya:tawaheno,
ebete uli kamena da:lawitiya: ba:be dubu ebetamo ka:miti
10 ebe na:goemiya:, "Numa:, aeno ododi komo ba:ma ka:nala, poko ododi
tetelo ale tawakaluba:tamo hidonomo gola gao beya dopamo ikalame-
nakoma:, iyo, iba:te ba:be hido gola beya da:hawaminamena:, ba:bene
galane ale golaha:dopo beya iba:tamo ba:bo kikalamema:nema:. Huiyatiya
ama: ba:ba ka:na kododiha:, ama: poko kuititi tetelo ba:moe golanomo gao
beya tawakaluba:tamo ikalamitata!"
11 Ba:bema: Ga:lili hopoeno Ka:ina habalo Godokono helo hawakalimima:
Ya:suti ba:moe ebeno dopo hanohano komo bododiya:. Ba:ba tetelo ebeno
ta:matapa:te ebeno konomo helo dumiya:, iba:te ebe hibima: ba:bo midiya:.
12 Ba:bene ba:moe komo da:wibuya: Ya:suku ba:gala ebeno ta:matapi,
iba:te ebeno menokago ba:gala ekaka:go Kapeniyama habamo tolamete tete
nanekele ba:bo nemediya:.

Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genama Da:hiduimiya:
Ma:t 21.12-13; Mak 11.15-17; Luk 19.45-46

13 Mabu Yunapino Adaguila: Poko* ododi tete da:tatalinapiya:, ba:bema:
Ya:suti Yelusalema ko habamo dito tuya:.
14 Ba:bene ebete Godoko Adikumino Hiya: Genamamo tote, ba:be gena-
malo tawakaluba:te kau-goegoe ba:gala sipi-goegoe ba:gala gimai holahola
ba kolowamiholita ba:bo nulamiya:, ba:gala ba:be atu tetelo tawakaluba:te
patapatalo ahiditi komopino mani doweheta:midahalitiya: ebete ibi ba:bo
kanulamiya:.
15 Ba:moe mabuma: Ya:suti hale uwatete giya:pa:pa: ododiti ebete
ba:bi goegoe Godoko Adikumino Genamoeno kala ipuwane helonomamo
ba:bo ta:malateliya:, ba:gala ebete mani oweheta:midahalepino patapata
ohoba:midahalelamete tawakalubino mani ba penegudilame hiya:hiya:
ba:bo petohuya:.
16 Ba:bene ebete gimai holahola kolowamipi ba kiyahalame na:goiya:,
“Ba:moi ilina ba:moe genamane nuluhukulatela:la:. Naeno Nabiwino
Genama talonala, ba:bema: la:le kolowami habama: akamida:la:!”
17 Ya:suti ba:moe komo dododiya: ebeno ta:matapa:te Godokono Bukoeno
eta tabo ba:bo emalagidoluya:, ba:be tabote ba:ma ka:na itana, “Amia:no
Talona Genama mabuma: naeno tepo ipuwoeno helote koenomoma:
eda:na.”
18 Ba:ba tetelo komo Yu watowatopa:te Ya:suku na:ga:lamiya:, “Ama:
Godokono helo hawakalimima: aeno holoholo hapulu hanohano komo
nododa:, ba:bema: a kiya:tawahama:nema: ama:le Godokono Genamalo
dododa: ba:be komo amia:no heloamo kododiha:, huiyatiya Godokono
heloamo ododa:ta.”
19 Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Kubahenola, la:le ba:moe Godoko
Adikumino Genama danabulimima, huiyatiya nale netewa-kapiya hegelalo
gala kaketema:nemo.”
20 Yu watowatopa:te ebetamo na:ga:luya:, “Ama: na:kemalagidoluta,
amia:no helo modobola ba:moe konomo genama netewa-kapiya hegelalo
ketema:? A:iye! Ba:moe genama aeno naba:te 46 gogo ipuwalo etenama:!”
21 Huiyatiya Ya:suti kebe tabo da:goiya: ba: ebeno apeno komoma: goiya:.
22 Ba:bema: galane tetelo ebete hoe ipuwane da:kamahiguya:, ebeno
ta:matapa:te ba:moe tabo komo ba:bo emalagidoluya:, ba:bene Godote
ebeno komoma: ebeno Bukalo kebe komo ya:lo da:hawakalimiya:, iba:te
ba:be komo hidamo lawete hibima: ba midi Ya:sukunu tabo komo atumu
hibima: ba:bo kamidiya:.

Ya:suti Hiliyonomo Tawakalubino Tepo Ipuwoeno Kuba Komokomo Iya:tawala

23 Ba:bene Adaguila: Poko tetelo Ya:suti Godokono helo hawakalim-
ima: kebe koko hanohano komo Yelusalema habalo dododiliya:, komo
tawakalubi hiliyonomate ba:bi komo ulamete ebe hibima: ba:bo midiya:.
24 Huiyatiya ibi ipuwalo Ya:suti ebeno hibi komo eta kapiya lumagi-
tamo kahawakalimiya:ha:, mabu ebe iya:tawanomola tawakalubi hiliy-
onomoeno tepo ipuwalo kuba ha:da amiho komate ba:pola:lama:na.
25 Ba:gala ebete eta lumagi kakiyamenakuiha: ebete ebeno tepo ipu-
woeno komo hibinomolo kohawakalimima:, mabu ebete tawakalubi hiliy-
onomoeno tepo ipuwoeno komokomo ya:lo iya:tawuya:.

---

* **2:13:** Buka ka:lamiholedawa, ama: ba:moe Pokoeno ipuwa iya:tawama: ubi dihatemena:, wadiyala ama: Yon 18.28 komoeno owalubi tabo numiya:.

3

Ya:suti Yunapino Watodawa Nikadimasikoba: Tabo Da:ga:laniya:

1 Ba:ba tetelo Yunapino eta watodawate nemedenami, ebeno mahilo
Nikadimasitila, ebe ba: Pa:lisi kapiyuimidawa etala.
2 Eta dulu ebete Ya:sutamo penate na:pegoeniya:, “Iya:tulamedawa, a
komopa:te iya:tawahala ama: ba: Godote poemiya:ta a kopiya:tua:mema:,
mabu Godote kebe lumagigodolo emedenaheno, ebete ama:le dododilinaka
ba:bako hanohano komo ododilima: a:kamodobamene.”
3 Ya:suti ebeno tabo ba huiyana na:goeniya:, “Na ama:tamo hibi
tabonomo begoemo, lumagiti ulinoma: eda:lo ba:be uli ka:ka:mo gala
hawakalaheno, Godote Ko Gawadubuma: deda:na ebete ba:be komoeno
ipuwa a:kuma:mene.”
4 Ba:bema: Nikadimasiti Ya:suku nalateda:niya:, “Lumagiti kadelema:
deda:na, ba:ba tetelo ebete ulinoma: gala keba ka:na na:keda:mene? Gabo-
henola, mabu ebete ebeno menokoeno tepo ipuwamo opegate menokote
ebe gala alahimi modoboha:!”
5 Ya:suti ebetamo na:huiyaniya:, “Nale ama:tamo hibi tabo begoemo,
lumagiti beyamo ba:gala Godokono Gobogoboeno heloamo ulinoma:
eda:heno, Godote Ko Gawadubuma: deda:na ebete ba:be habamo
a:kana:pa:gamene.
6 Ba:moe hopo habalo lumagiti da:hawakaluya: ba:ba tetelo ebeno
ka:ka:te menoko nabiwi iba:godone puluhukuya:, huiyatiya ebeno gobo-
goboeno hibi ka:ka:te Godokono Gobogobogodone kopema:ne,
7 ba:bema: tawakaluba:te ulinoma: eda:hate gala hawakalahalema:
da:goemo, ba:be komoma: ama: akala:wa:la:.
8 Lumagiti Godokono Gobogoboeno heloamo ulinoma: eda:lo ba:be uli
ka:ka:go gala da:kahawakalamene ba:be komo ba: ba:ma ka:nala. Ba:moe
hopolo huhuti ha:kiya ebeno ubilo hiya:hiya: hapuni da:pa:muta, ama:le
ebeno diyamo kapiya bulitata huiyatiya huhuti kebene ka:petupuimita
ba:gala keba hapulu ka:niwibuta ama: iya:tawaha:.”
9 Nikadimasiti huiyatiya Ya:sutamo na:goeniya:, “Amia:no taboeno ipuwa
na hidamo kalaweha:. Ba:moe komo keba ka:nala:ka:?”
10 Ba:bene Ya:suti ebeno tabo ba huiyana na:goeniya:, “Ama: ba: Isalaela
tawakalubino iya:tulamedawa etalata, huiyatiya mabu keka: ama: ba:moe
komoeno ipuwa kiya:tawanaha:?
11 Na ama:tamo hibi tabonomo begoemo, naeno kapiyuimipa:go ale
diya:tawahanama: ba:bi komo bega:lanakoma:, ba:gala ale ya:lo du-
lamiya:ma: ba:bi komo bikiyahanakoma:, huiyatiya la: komo Yunapa:te
aeno tabo a:kulia:lemata.
12 Iyo, nale ba:ma tetelo la: hopo haboeno komokomo
da:kiyahalamenakoma, la: huiyatiya hibima: kamidilinaha:, ba:bema:
nale Godokono Hunu Haboeno komokomo la: gala da:kakiyahalamema,
diyala, la: ba: atumu hibima: a:kamidila:mata.
13 Ba: hibila, hopo habanapi ipuwalo eta lumagiti Godokono Hunu
Habamo kanodoluya:ha:, huiyatiya Tawakalubino Naniwiti Hunu Habane
ba:moe hopamo a:pihitiguya:, ba:bema: ebe kapiyate iya:tawala Hunu
Haboeno komokomo.
14 “Ba:gala eta komo, Mosesete dito hopolo eta kalu auli ilinamo ododiti
kukamo keba ka:na kadipatiya:, wadiyala ama: ba:be komo nemalagi-
dola. Ba:ba tetelo bu kalate Isalaelanapi ipuwalo pui daloholiya:, ba:ba:te
Mosesekono auli kalutamo da:gahilameholiya:, Godote ibino ka:ka: ba:bo

mula:lelamiya:. Ba:bema: hibila, ba:ma tetelo Godote ba: atu gabodo
Tawakalubino Naniwi hunamo kadipatema:ne,
15 ba:bene puya:te ebe hibima: da:midimina: iba:te wiboha: ka:ka: ba:bo
kolawema:na:.
16 Mabu Godote ba:moe hopo tawakalubi malemalelo konomamo
ba emalagidole ebeno Gudu kapiyanomo ba:moe hopo habamo ba:bo
poemiya:, ba:bema: puya:te ebe hibima: da:midimina: ibino ka:ka:te
a:kalatidihamena: huiyatiya iba:te wiboha: ka:ka: kolawema:na:.
17 "Ba: hibila, Godote ebeno Gudu da:poemiya:, ba:ba tetelo ebe ubi
kihatiya:ha: ebeno Guduti tawakalubino komo anagilamelelamete kuba
huiya kikalamema:, ao, huiyatiya ebe ubila ebete ibino ka:ka: kopem-
ula:lelamema:.
18 Ba:bema: puya:te Godokono Gudu hibima: da:midina Godote iba:tamo
kuba huiya a:kikalama:mene, huiyatiya puya:te ebe hibima: midihino
Godote ebeno ukui ya:lo ihatiya: iba:tamo kuba huiya kikalamema:, mabu
iba:te hibima: midi ipuwalo ebeno Gudu kapiyanomo kalaweha:.
19-20 Numa:, Godokono alote ba:moe hopamo da:piya: iba:te ubiha:ma:
eda:huya:, huiyatiya ibi ubila du ipuwalo kemedehonama: mabu ibino
ododili komokomo kubakubanomola. Iyo, kuba ododilipa:te hido alo
ubiha:ma: ba eda:ha alo ipuwamo a:kapelama:la:, mabu ibi ubihinola alote
ibino kuba a:la:minalelame, ba:bema: hibila, ibino kuba anagiya:mida
komote iba:tamo kuluhukuma:ne.
21 Huiyatiya puya:te Godokono hibi gabodo da:tolamena iba:te alo
ipuwamo kopelamema:na:, ba:bene iba:te hidohido komo Godokono
heloamo ba ododili alote ibino hibi komo ba:bo kohawakalilamema:ne."

Tawakalubi Beyamo Wadulateledawa Yonete Ya:sukunu Komo Da:hawakalimiya:

22 Ba:be komo da:wibuya: Ya:suti ebe ta:matapa:go Yudiya hopamo
tolamete, iba:te ba:bolo tete ga:ga:dopolo ba nemede komo tawakaluba:te
beyamo aduti komo lawema: da:pelamenakui Ya:suti ibi ba:bo owalubili-
nakui.
23 Ba:gala atu tetelo komo tawakaluba:te Yonetamo da:pelamenakui,
ebete ibi Inono haba tamelo atumu kawadulatelenakui mabu ba:bolo beya
kodopola, ba:be Inono habate Salimi haba tatalilo itana.
24 Ba:ba tetelo gabomana:te Yoneko du genama guamo ihatehenola.
25 Ba:bene eta hegelalo Yoneko ta:matapa:te eta Yunapi dubago tawakalu-
bino apeno dalowa: ukulale komoma: olowabeletihuiya:.
26 Ba:bema: komo iba:te ba:be tabo ga:la ipuwane Yonetamo pelamete ebe
na:pega:lamiya:, "Iya:tulamedawa, dopamo Yodane Tuli hapulu ama:tamo
da:puluhukui ba:be dubuino komo ama:le atamo da:hawakalimi, ebete
gala kapete tawakalubi beyamo ba:pewadulatelenate, ba:gala tawakalubi
hiliyonomate a miya:poete ebetamo ba: na:tolama:."
27 Yonete ibino tabo ba huiya na:goiya:, "Lumagiti hido komo ha:kiya
a:kalawa:mene, Godote ebetamo ikameheno ebete dito kolutama:ne.
28 Nale la:tamo da:goimo, la: ba:be tabo hibilo ulihuimata. Iyo, na ba:ma
ka:na goimo, 'Na Godokono Oemedawa Kelisoteha:, huiyatiya Godote na
na:poenamiya: Kelisoko dopamete kotoma:.'
29 Eta dubuti uli kamena da:lawemene, ebete poko ododiti ba:be ka-
menate hibinomolo ebenoma: keda:ma:ne. Ba:ba tetelo ba:be dubuino
hido mabulubiti nanekela:mo ebe tama:mo nutiti, ebeno mabulubino tabo
madodo uliti ebeno ko kalakala dumimini, ebete atumu kokalakalama:ne.

Ba: hibila, na ba: ba:ba ka:nala, Kelisoko mabuma: naeno tepo ipuwalo
kalakala konomote a:tabui,
30 ba:bema: wadiyala ebete koma: neda:mene, na huiyatiya deha:potoma:
keda:ma:nemo."

Hunu Habane Da:pihitiguya: Ba:be Kodawoeno Komo

31 Godokono Hunu Habane da:pihitiguya: ba:be Kodawate hopo
tawakalubi hiliyonomo na:gogolena. Kebe lumagiti ba:moe hopolo
demedena, ebe ba: ba:moe hopoeno komoma: olamaginako mabu ebe
ba: hopo lumagila, huiyatiya Hunu Habane da:piya: ba:be dawa eba
ka:naha:. Ebete ba:moe hopolo ha:kiya Kodawanomoma: ba peda:na,
32 Hunu Habalo kebe komokomo kulamiya: ba:gala kebe komokomo kuli-
huya:, ebete ba:bi komokomo hopo habanapa:tamo na:pehawakalilamena,
huiyatiya ibi ipuwalo komo hiliyonomate ebeno tabo a:kalawa:la:.
33 Ba:be mabuma: kebe lumagiti ebeno tabo hibinomolo da:lawemene,
ebete ba:be komodo ba:moe eta komo kohawakalimima:ne, Godoko kapiya
ba: hibi komo hawakalimidawala.
34 Ba: hibila, Godote da:poemiya: ba:be Kodawate Godokono hibi tabo
bolamaginako, mabu Godote ebeno Gobogoboeno helo konomo ebetamo
ya:lo ikamiya:,
35 iyo, Nabiwi Godote ebeno Gudu malemalelo nemalagidolona, ba:bema:
ebete ebetamo helo ikamiya: ebete hiliyonomo komokomo ododilima:.
36 Ba:be mabuma: kebe lumagiti Godokono Gudu hibima: da:midina,
Godokono wiboha: ka:ka:te ebegodolo bitana, ebete ya:lo a:lawi, huiy-
atiya kebe lumagiti Godokono Gudutamo papamiwataheno, Godokono
konomo mauba komote ebetamo bitana ba:bema: ebete hibi ka:ka:
a:kalawenamene.

4

Ya:suti Samaliya Hoponapi Kamenago Tabo Da:ga:luya:

1 Ba:bene Pa:lisi kapiyuimipa:te Ya:sukunu komo ba:ma ka:na ulihuya:,
ebete hiliyonomo tawakalubi ebeno ta:matapima: midiliti ibi beyamo
ba:bo wadulatelenakui, huiyatiya Yonete hiliyo tawakalubi kawadulatele-
nakuiha:.
2 Ba:be teteno hibi komote huiyatiya ba:ma ka:na itanuya:, ba:bi
tawakalubi ipuwalo Ya:suti eta lumagi beyamo kadutinakuiha:, ebeno
ta:matapa:te ha:kiya wadulatelenakuya:,
3 ba:bene Ya:suti Pa:lisi kapiyuimipino tabo ga:la komo diya:tawuya:,
ba:ba tetelo ebete Yudiya hopo miya:pate Ga:lili hopamo wilama: emalagi-
doluya:.
4 Ba:bene ba:bamo konuluhukuma: ebete duiduiyanomolo tupuimiti
Godokono ubilo Samaliya hopodo tote
5 ba:be hopoeno Saika habamo dito nuluhukuya:. Iniwali tetelo
Ya:ikobote ebeno gudu Yausepetamo dikamiya: ba:moe Saika haba ba:be
haka tamelo itana,
6 ba:gala Ya:ikobote daligiya: ba:be beya ma:pete ba:bolo atumu ba:ka-
itana. Ba:bene hegela tuli tetenomolo Ya:suti tete ga:ga:dopo pete ba:be
beya ma:pe tamelo pemedete hawela bepamitiya:.
7-8 Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te baa: mana:mo uwatehoma: habamo
da:tolamiya:, ebe ha:kiya beya ma:pelo ba luta eta Samaliyanapi kamenate
beya iyapoma: habane ba:bo piya:, ba:bene Ya:suti ebe na:goemiya:, "Na
beya kapete unamita. Nolata, na beya nikanama:."

9 Ba:bene kamenate Ya:sukunu tabo ba huiya na:goiya:, “A:iye, ama:
Yunapi dubulata ba:gala na Samaliyanapi kamenala! Ama: na beyama:
badama: ka:goenama:wa?” Ebete ba:ma ka:na da:goiya: mabu Yunapa:te
Samaliyanapi dalowa:gopima: ga:lalo atu kalila:mo beya nihoma: talonama:
ga:lanaka.

10 Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Godote tawakaluba:tamo dito dikalamena
ba:gala pote ama: beyama: da:toemeha, ama:le ba:bi netewa komo hibilo
niya:tawotale, ama:le na ba:kiyanameona: nale ama:tamo ka:ka: beya
kikamema:.”

11 Kamenate ebetamo na:goiya:, “Kodawa, ama: ba:be ka:ka: beya kebene
na:ka:laweomena:? Ama:godolo beya iyapoeno ilina puliyala, ba:gala
numa:, ba:moe beya ma:pe ba: kulukulunomola.

12 Ama: aeno iniwa Ya:ikoboko deha:potodawama: goelo ama: ha:kiya
ama: koma: ka:midiuta? Ba:moe beya ma:pe ebete a ebeno eyoni gugudi
mabuma: aligiya:, ba:bene ebe ba:gala ebeno gugudi, ba:gala ebeno sipi-
goegoe ba:gala kau-goegoe, ibi hiliyonomate ba:moe beya binihonama:.”

13 Ya:suti huiyatiya ebetamo na:goiya:, “Kebe lumagiti ba:moe beya
da:nimini ebe beya kapete gala kakumima:ne,

14 huiyatiya nale kebe beya lumagitamo nima: dikamemo ebe beya kapete
gala a:kuminakamene. Ba:be ka:ka: beyate lumagino emede ipuwane
hiliyonomo tetelo ba:peka:ka:la:namene, ba:ma ka:na ebete wiboha: ka:ka:
hibilo kolawema:ne.”

15 Ba:bene kamenate ebetamo na:goiya:, “Kodawa, nolata, ama:
ba:be beya natamo nikanama:. Nale da:nimo, na gala beya
kapete a:kunamenakamene ba:gala nale ba:moe beya iyapoma: gala
a:kapenakamo.”

16 Ya:suti ebe na:goemiya:, “Ama: habamo tote, amia:no awi nadabuiti
mamo badi na:piya:la:.”

17 Ba:bene kamenate na:huiyuya:, “Na awihinola.”

Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Ama: awiha:ma: hibi tabo begaa:ta,

18 mabu ama: dopamo paibo hiya:hiya: dubate a:lawa:tepahuia:ta, ba:gala
ka:lo ama:go demedena ba:be dubu amia:no hibi awiha:. Iyo, ama:
awiha:ma: hibilo gaa:ta.”

19 Ba:bema: kamenate ebetamo na:goiya:, “Kodawa, na niya:tawutamo,
hibila, ama: ba: Godokono ukui hawakalimidawa etalata.

20 A Samaliyanapino iniwala:te Godoko ba:moe hununomo hakalo
adikuminakuya: ba:bema: ale talonama: ga:lanama:, huiyatiya la: Yu-
napa:te na:ga:lanakomata tawakaluba:te Yelusalemalo Godoko nadikumi-
nakamena:.”

21 Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Kamena, nale da:goitamo, ama: ba:moe
tabo hibima: na:mida:. Tete ba: na:pe, puya:te Nabiwi Godoko dadikumina
iba:te gala Yelusalemalo a:kadikuminakamena: ba:gala ba:moe hununomo
hakalo a:kadikuminakamena:.

22 La: Samaliyanapa:te Godoko adikumi gabo hibilo iya:tawaha:, huiy-
atiya a Yunapa:te ba:moe komo iya:tawahala mabu Godokono ka:ka: mula:
komote agodone hopo haba konomamo pena.

23 Ba: hibila, tete kopema:ne, iyo, ba: na:pe, puya:te Nabiwi Godoko hibilo
dadikumina iba:te uli ukui uwatete ebeno Gobogoboeno heloamo ba:gala
ebeno hibi komodo ebe badikuminakomena:, mabu Nabiwiti ba:bako
tawakalubi boholena ebe kadikuminama:.

24 Godote lumagino holoholamo kemedenaha:, ebe ba: gobogobonomola.
Ba:bema: puya:te ebe dadikumina, wadiyala iba:te ebeno Gobogoboeno
heloamo ba:gala ebeno hibi komodo nadikuminakamena:.”
25 Ba:bene kamenate ebetamo na:goiya:, “Na iya:tawala Mesayate
kopema:ne, ebeno eta mahilo Kelisotela. Ebete da:pemene Godokono
hiliyonomo komokomo atamo kopehawakalilamema:ne.”
26 Ya:suti ebetamo na:huiyuya:, “Na ama:go tabo dolamagimitama:, na ba:
Kelisotela.”
27 Ba:ba tetenomolo Ya:sukunu ta:matapa:te haba ipuwane
da:kapelamiya:, iba:te koamo pela:wa:huya: mabu ebete ba:moe kamenago
tabo ba olamagimita ba:bo pulamiya:. Huiyatiya ibi ipuwalo eta lumagiti
ba:be kamena ba:ma ka:na kakiyamiya:ha:, “Ama: bada komo ododima:
kewageliuta?” ba:gala eta lumagiti Ya:suku kakiyamiya:ha:, “Mabu keka:
ama:le eba:go tabo dolamagimita?”
28 Ba:bema: ba:ba tetelo kamenate ebeno upa beya ma:pelo miya:pate
habamo tote tawakalubi ba:ma ka:na nikiyalamiya:,
29 “Eta dubu na:puma:la:. Diyala, ebe da: Kelisotela:, mabu nale dopamo
kebe kuba komo diya gabodo dododilinamimo, ba:bi komokomo ebete
natamo hibinomolo a:hawakalilame.”
30 Ba:bema: habaluba:te kamenoeno tabamo papamila:halete Ya:suku
umima: ba: dito tolamiya:.

Ya:suti Ebeno Baa: Na Komoma: Dolamagiya:

31 Habaluba:te ba pelamita ba:be atu tetelo Ya:suku ta:matapa:te ebe
na:kiyahamiya:, “Iya:tulamedawa, wadiyala ama: baa: na:na.”
32 Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Ao, nale nama: ditana ba:be
baeno hibi komo la: iya:tawaha:.”
33 Ba:bema: Ya:sukunu ta:matapa:te ibi ipuwalo na:ga:luya:, “Diyala, eta
lumagiti ebetamo baa: kuda: ikame.”
34 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Na da:poenamiya: nale ebeno ubi
komamo papamiwatalo ebeno oko kuitita:mo da:nuluhukumu, nale ba:be
gabodo helo hibinomolo a:lawenakomo, baa: na komo keba ka:nala:ka:
ba:ba ka:nala.
35 Numa:la:, la: pali ododili tetelo ba:ma ka:na ga:lanakomata, ‘Netewa-
netewa manomete ba:nepola:na, pali ilina naha tete kopema:ne.’ Ba:bema:
nale la: eta tabo begoelamemata, la:le Godokono pali ilina hidamo ulamete
niya:tawahala:, naha ilina uwate tete ba: a:pe.
36 Ba:gala eta komo, kona wakalami okodawate pali namutudawoeno
wiboha: ka:ka: mabuma: pali oko ipuwalo naha kona buwatenako. Ba:
hibila, namutudawate ebetamo huiya ikame ya:lo a:tupuimi, iyo, ba:moe
gabodo kona kikipo amihodawa ba:gala kona wakalami okodawa, iba:te
ibino huiya konomo kalakalago kapimilo kuwatema:na:.
37 Tawakaluba:te da:ga:lanaka ba: hibila, ‘Eta lumagiti kona kikipo
amihote huiyatiya ebeno ekawiti pali ilina uwate tetelo oko kowatima:ne,
ba:bene ibi netewapa:te badi konahama:na:.’
38 Ba:bema: nale la: pali ilina uwatema: ba: ba:ba ka:na oelamemata,
huiyatiya ba:bi pali ilina la:le kamihoha:. Iyo, komo okopa:te dopamo
kodakoda oko owatiya:, huiyatiya ka:lo la: ibino hido oko owati ipuwane
hidohido naha ilina buwatenakomata.”

Samaliya Hoponapi Hiliyonomate Ya:suku Hibima: Da:midiya:

39 Ba:ba tetelo ba:be habalo demedenama: ba:bi Samaliyanapi ipuwalo
komo hiliyonomate Ya:suku hibima: ba:bo midiya:, mabu kamenate ibi
ba:ma ka:na kiyalamiya:, “Nale dopamo kebe kuba komo diya gabodo
dododilinamimo, ba:bi komokomo ba:moe dubuti natamo hibinomolo
a:hawakalilame.”
40 Ba:bene iba:te ibino habane Ya:sutamo da:nikuliya:, iba:te ebe betoe-
mehuya: ebete iba:godolo kemeda:tepama:, ba:bema: ba:ba tetelo Ya:suti
netewa hegela bekalutiya:.
41 Ba:ba tetelo komo habaluba:te Ya:sukunu tabo komokomo dulihuya:,
ibi ipuwalo komo hiliyonomate ebe hibima: mididi,
42 kamena ba:ma ka:na kiyamiya:, “Dopamo tetelo amia:no tabo kapiya
dulima: ale ba:moe Ya:suku hibima: ba:bo midima:, huiyatiya ka:lo ale aeno
hibila galamo ebeno tabo ulima:. Hibila, ebe ba: hopo habanapino Ka:ka:
Mula:lelamedawala.”

Ya:suti Gabomani Dubuino Kuhi Da:hiduimiya:

43-44 Ya:suti hopo habalo demedenami ebete ebeno komoma: hibi-
nomolo ba:ma ka:na goenakui, “Godokono ukui hawakalimidawa ebeno
habaluba:te ebe hunamo a:kadipata:mena:, huiyatiya iba:te ebe ubiha:ma:
beda:hanakomena:.” Ba:bema: Ya:suti ba:be komo iya:tawate Samaliya
hopolo netewa hegela lutate, ba:bene ba:be hopo miya:pate ebeno Ga:lili
hopamo gala dito katuya:.
45 Ba:ba tetelo komo Ga:lili hoponapa:te ebe kalakalago lawiya:, mabu
iba:te dopamo Adaguila: Pokoma: Yelusalema ko habamo da:tolamiya:
Ya:sukunu hiliyonomo ododili komokomo nulamete hidonomoma: ba:bo
nega:luya:.
46 Ba:bene Ya:suti Ga:lili hopoeno Ka:ina habamo gala dito katuya:, ba:be
haba ba: ebete dopamo Godokono helo hawakalimi komodo beyanomo
hido gao beyama: da:midiya:, ba:be habala. Ba:ba tetelo eta gabomani
dubuti ba:bolo na:lutiya:, huiyatiya ebeno kuhiti Kapeniyama habalo ko
tawetawa:go watitiya:.
47 Ba:bene ba:be gabomani dubuti Ya:suti Yudiya hopone pe komo
duliya:, ba:bema: ebete ebetamo tote ebe na:nikiyamiya:, “Wadiyala:ka:
ama: Kapeniyama habamo pete naeno kuhi na:pihiduimiya:, mabu ebe hoe
tatalila.”
48 Ya:suti huiyatiya ebetamo na:goiya:, “La: tawakalubi hiliyonomoeno
komo ba: ba:ma ka:nala, nagodolo koko hanohano komo ulameheno la:le
na hibima: a:kamidina:lemata.”
49 Gabomani dubuti ebetamo gala na:kagoiya:, “Kodawa, nolata. Ama:
tiyolo nago na:pa:, naeno guduti hoedemene.”
50 Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Ama: kalakalago na:toa. Amia:no
kuhino ka:ka:te a:kalatida:mene.”
Ba:ba tetelo ba:be dubuti Ya:sukunu tabo hibima: mididi ebeno
Kapeniyama habamo to ba:bo tupuimiya:, huiyatiya ba:be atu hegelalo
ebete habamo kanuluhukuya:ha:.
51 Ba:bene eta hegelalo komo ebeno genama okopa:te eba:go
da:paluguya:, iba:te ebe na:pikiyamiya:, “Nolata, amia:no kuhiti dutu
gala a:kaka:ki!”
52 Ebeno kuhiti kebako tetelo ka:hidui, ebete ba:be komo lawema: ebeno
okopi dalateda:liya: iba:te na:huiyuya:, “Dutu hegela tuli tetelo, 1 koloko tete
keba ka:nala:ka:, tawetawete ebe ba:bo miya:pui.”

53 Ba:bene nabiwiti ukuilo nemalagidoluya:, ba:be tete ba: atu tetenomola
Ya:suti ebe da:kiyami kuhino ka:ka:te a:kalatida:mene, ba:bema: ebe ba:gala
ebeno genamanapi, ibi hiliyonomate Ya:suku hibima: ba:bo midiya:.
54 Ba: hibila, Ya:suti Yudiya hopone Ga:lili hopamo pete netewa hanohano
komo da:pododiliya:, ba:moe komo ba: etala.

5

Ya:suti Nato A:ta:buta:midaleme Dubu Da:hiduimiya:

1 Ba:moe komo da:wibuya: Ya:suti Yelusalema ko habamo tuya: Yunapino
eta poko konumima:.
2 Yelusalemoeno kala imi tetelo eta gigiho bitana, ebeno mahilo Sipi-
goegoeno Gigihola, ba:gala ba:moe gigiho tamelo mala: ikiloeno bobo ba:ka-
itana, ebeno mahilo Yu tawakalubino tabamo ba: Betesedala. Ba:be bobo
hapuhapulu panagopi genama paibate la:mota:hanama:,
3 ba:bene hiya:hiya: temetema:gopi hiliyonomate ba:bi genamoeno dede-
lalo pola:nanakuya:, ibi ipuwalo komo baidi tamihopila, ba:gala komo nato
a:ta:buta:midalelamepila, ba:gala komo ape kodakoda temetema:gopila.
Iba:te hegela hiliyonomolo beyoeno tete belatimitanakuya:,
4 mabu hiya:hiya: kapiyakapiya tetelo Kodawa Godokono nopodawate
boboeno beya da:pologinakui beyate gelewalemo ba:bo ikiya:midanakui.
Ba:ba tetelo kebe temetema:godawate beya ipuwamo tiyolo
da:nihitiganakui ebe kapiyate hido komo ba:bo lawenakui.*
5 Ba:bene Ya:suti Beteseda bobamo da:nuluhukuya: eta dubuti ba:bolo
na:lutiya:, ebete 38 gogolo pata: modoboha:ma: eda:nami.
6 Ya:suti ebe ba luta da:numiya:, ebete niya:tawuya: ba:be dubuti tete
ga:ga:nomolo ba:ba ka:na emedenami. Ba:bema: ebete ebe na:goemiya:,
“Ama: ubila:ka: Godote ama: hiduimi?”
7 Temetema:goeno dubuti ebetamo na:huiyuya:, “Kodawa, ba:moe beya
Godote gelewalemo da:pikiya:midanako, ba:ba tetelo na owalubinidawa
puliyala, ba:bema: na beyamo ba nihitiguta huiyatiya eta lumagiti dopamo
nihitiganako modobo komo konelawema:.”
8 Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Ama: mahigate, amia:no tilo mokopa:midate,
na:toa.”
9 Ba:ba tetenomolo ba:be dubuti hidote, ebeno tilo lawete ba:bo tuya:.
Ya:suti ba:be dubu da:hiduimiya:, ba:be hegela ba: Yu tawakalubino
okoha: talona hegelala.
10 Ba:bema: ba:be dubuti tilo ba agatuta komo Yu watowatopa:te ebe
ba:ma ka:na kiyahamiya:, “A:iye! Ba:moe ba: aeno okoha: talona hegelala!
Tilo agata ipuwalo ama: aeno kukala badikamidala:ta!”
11 Ebete huiyatiya na:goiya:, “Na da:hiduiname ba:be dubuti ba:ma ka:na
goename, ‘Amia:no tilo mokopa:midate na:toa.’ ”
12 Ba:bema: iba:te ebe nalatediya:, “Kebe dubuti ka:goemeta, ama: tilo
aguti kotoma:? Ama: a na:kiyaa:ma:, ba:be dubu potela:ka:?”
13 Huiyatiya ba:be dubuti Yu watowatopa:tamo huiya tabo goe kamod-
obuya:ha:, mabu ebete Ya:sukunu komo kiya:tawuya:ha: ba:gala Ya:suti ebe
hiduimiti ebete tawakalubi hiliyonomo ipuwamo ba: dito nopeguya:.
14 Ba:bema: galane Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamalo ba:be
dubu gala da:kumiya: ba:bo goemiya:, “Numa:, amia:no apete a:hido,

* **5:4:** Yon 5.3b-4 komoeno tabo Yonete bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

ba:bema: ama: eta kuba gala akododa:la:. Diyala, ko temetemete ama:tamo gala da: kuluhukumini, ba:bema: gala hapu temetemete konomoma: eda:te, dopamo ama: duminama: ba:be temeteme kogogoloma:ne.”

15 Ba:ba tetelo ba:be dubuti tote Yu watowatopi ba:ma ka:na nikiyalamiya:, “Na da:hiduinama:ka ba:be dubu ba: Ya:sutila.”

Yu Watowatopa:te Ya:suku Anakapumima: Ubi Dihatiya:

16 Mabu Ya:suti Yunapino okoha: talona hegelalo komo temetema:gopi da:hiduilamenakui, ba:bema: komo ibino watowatopa:te ebetamo mauba-halete temeteme ikame ba:bo tupuimiya:.

17 Ba:ba tetelo Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Naeno Nabiwiti hegela hiliy-onomolo oko bowatina, ba:bema: na ebeno Guduti atumu oko beka-owatinamo, eta hegela dito a:kalutalemo.”

18 Yu watowatopa:te ba:be tabo duliya: iba:te ubi konomamo ba:bo ihatiya: ebe kanakapumima:, mabu hibila, dopamo Ya:suti ibino talona hegeloeno kukala badikamidaliya:, huiyatiya ba:ma tetelo ebete Godoko ebeno hibi Nabiwima: goelo ebe ha:kiya ebeno helo Godokono heloago modoboma: goe.

Wiboha: Ka:ka: Godokono Gudugodolo Bitana

19 Ba:bema: Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Na la:tamo hibi tabonomo be-goemo, Godokono Guduti ha:kiya ebeno ubilo eta komo ododi modoboha:, huiyatiya Guduti ebeno Nabiwino ododi komo duminako ebete ba:be atu komo beka-ododinako.

20 Mabu Nabiwi Godote ebeno Gudu malemalelo ba emalagidolona ebeno hiliyonomo ododili komokomo Gudutamo hawakalilamena. Hibila, galane tetelo Nabiwiti ebeno Gudutamo komo kokonomo komokomo ko-hawakalilamema:ne ebete kododilima:, ba:bema: la: hiliyonomate ba:bi komo ulamete kohanohanohoma:nemata.

21 Nabiwiti hoe lumagi ka:ka:mo keba ka:na kadipatenako, Guduti atumu ba: ba:ba ka:na kewagelena, ebete kebe lumagitamo ubi dihatemene ba:be lumagitamo hibi ka:ka: kikamema:ne.

22 Ba:gala Nabiwi Godote ha:kiya eta lumagino komo a:kanagiya:midama:mene, huiyatiya ebete helo Gudutamo ikamiya: ebete tawakalubino komokomo kanagilamelelamema:.

23 Ba:bema: hiliyonomo tawakaluba:te Guduino mahilo hunamo kadi-patema:na:, iba:te Nabiwino mahilo keba ka:na kadipatenaka ba:ba ka:na. Kebe lumagiti Gudutamo ubiha:ma: deda:na, ebete atumu ubiha: komo Nabiwi Godotamo na:kahawakalimina mabu ba:moe Gudu Nabiwiti hopo tawakaluba:tamo poemiya:.

24 “Na la:tamo hibi tabonomo begoemo, pote naeno tabo uliti ba:bene ebete na Oenamedawa hibima: da:midina, ebegodolo wiboha: ka:ka: hibi-nomolo bitana, iyo, Godote ba:be lumagino komo a:kanagiya:midama:mene mabu ebete hoe ipuwane ka:ka:mo ya:lo uluhukui.

25 Ba:bema: na gala la:tamo hibi tabonomo bekagoemo, tete kopema:ne, iyo, ba: na:pe, ba:ba tetelo ha:laha tawakaluba:te Godokono Guduino tabo madodo dulimina: iba:te wiboha: ka:ka:mo komahila:halema:na:.

26 Ba: hibila, Nabiwi Godoko kapiyagodolo wiboha: ka:ka: bitana, ba:bema: ebete ebeno Gudutamo helo ya:lo ikamiya: ebete atumu Ka:ka: Mabudawama: kakeda:nama:,

27 ba:gala Nabiwiti Gudutamo helo gala a:kikamiya: ebete tawakalubino komokomo kanagilamelelamema:, mabu ba:moe Gudu ba: Tawakalubino Naniwila.

28 “Ba:bema: la: ulihopi naeno olamagi taboma: akala:wa:hala:, mabu tete
ba: na:pe, ha:laha tawakaluba:te ebeno tabo madodo uliti
29 bobo ipuwane ka:ka:mo komahila:halema:na:. Ba:bene ibi ipuwalo
puya:te hopo habalo hidohido komo dododilinakui iba:te Ka:ka: Habamo
konalehawaminama:na:, huiyatiya puya:te kuba komokomo dododilinakui
iba:te tabo anagiya:mida habalo ibino kuba huiya konuwatema:na:.”

Nabiwi Godote Ebeno Gudu Ya:sukunu Hibi Komo Da:hawakalimina Ba:be Komo

30 Ya:suti gala na:kagoiya:, “Na ha:kiya naeno ubilo eta komo ododi
modoboha:, huiyatiya naeno Nabiwiti na da:kiyanamenako nale ba:be gabo
kapiyado tawakalubino komo ba:bo anagilamelelamenakomo. Ba:gala
anagiya:mida ipuwalo nale tuputupunomolo ododinakomo, mabu na ubila
na da:poenamiya: ba:be Kodawa kapiya kokalakaluiminama:, na ha:kiya na
a:kakalakaluima:mo.
31 “Na ha:kiya ba:ma ka:na da:goemo, ‘Na ipuwalo hibi komo bitana,’
tawakaluba:te ba:be taboeno hibi komo a:kalawa:mena:,
32 huiyatiya eta Kodawate bemedena, ebe ba: Godotela, ebete naeno
hibi komo behawakalimina. Na iya:tawala, ebete na mabuma: kebe tabo
kolamagina ba:be tabo ba: hibinomola.
33 “Dopamo tetelo la: Yu watowatopa:te komo dubu Yonetamo doe-
lamima, ebete iba:tamo naeno hibi komo atumu a:kahawakalimi.
34 Numa:la:, hopo habanapa:te na mabuma: dolamagimina nale ibino
tabo a:kulia:lemo, huiyatiya Yonete dopamo dolamagi ba:be tabo ebeno
ukui taboha:, ba: Godokono tabola. Ba:be mabuma: nale ba:be atu tabo
la: gala na:kagoelamemata, la:le hibima: miditi Godote la:eno ka:ka: ko-
mula:lelamema:.
35 Iyo, Yoneko ba: hido alo keba ka:nala:ka: ebe ba:ba ka:na
a:la:minanami, ba:bene tete nanekelelo ba:be aloeno komoma: la:le la:eno
ubi miya:ta:tepalo gunima:mo gala na:kawilalimata.
36 “Ba:gala eta komo. Nabiwi Godote ya:lo tetelo natamo dikanamiya:,
nale ba:be oko ba owatina naeno okote naeno hibi komo behawakalimina,
na ba: Godote poenamiya:. Ba:bema: dopamo tetelo Yonete na mabuma:
hibi komo da:hawakalima:tepui, huiyatiya ba:ma tetelo naeno okote naeno
hibi komo hidonomamo hawakalimina.
37 Ba: hibila, na da:poenamiya: ba:be Nabiwiti naeno hibi komo ba
hawakalimina, huiyatiya la:le ebeno tabo madodo a:kulia:lemata ba:gala
ebeno holoholo a:kuma:lemata.
38 Iyo, ebeno tabo la:eno tepo ipuwalo kitanaha:, mabu ebete na hopo
habamo poenamiya: huiyatiya la:le naeno tabo hibima: kamidinaha:.
39 La:le Godokono Bukoeno tabo komokomo hidonomamo
a:ka:lamiholenakomata, mabu la: nemalagidolonamata ba:be gabodo
la:le wiboha: ka:ka: kolawema:nemata. A:iye, numa:la:! Ba:moi Buka
komokomo hiliyonomate naeno hibi komo behawakalimina, huiyatiya
la:eno ka:lamihole ipuwalo ba:bi taboeno hibi ipuwa notanamata,
40 ba:bema: la: ubihinola natamo pelamete nagodone wiboha: ka:ka:
kopelawema:.
41 “Na ubihinola hopo habanapa:te na milinamehone,
42 mabu na iya:tawala la: kebako tawakalubila:ka:, la:eno tepo ipuwalo
malemale emalagidolo komote Godotamo hibilo kitanaha:.
43 Ba: hibila, nale naeno Nabiwino heloamo piya:mo huiyatiya la:le na
kalawenenaha:, huiyatiya eta lumagiti ebe ha:kiya ebeno heloamo la:tamo
da:pemene la:le ebe kalakalago kolawema:nemata,

44 iyo, la: ubila la: ipuwalo etate eta kamilimiho, etate eta kamilimiho,
ba:ba ka:na kewagelenama:. La: nulia:la:, la:le tuputupu komokomo aeno
kapiya Godotamo ododilima: dewagelema ba:ba tetelo ebete la: komililame-
holema:na:ta, huiyatiya la: ubihinola. Ba:moe mabuma: la:le na hibima:
a:kamidina:mata, gabo puliyala!
45 "La: ba:ma ka:na akemalagidolala:, na kapiyate Nabiwi Godotamo la:
kuba ododilipima: koka:lamima:. Ao, Mosesete atumu la: kubapima:
kakaka:lamima:na:ta, ebe ba: la:le la:eno hido owalubidawama:
da:ga:lanakoma ba:be dawala!
46 Ba:gala la:le Mosesekono tabo hibima: na:midionatale la:le na atumu
hibima: ba:kamidiniona:, mabu ebete Godokono Bukamo tabo komokomo
da:miya:tiya:, ba:bi komate naeno hibi komo behawakalimina.
47 La: huiyatiya ebete Bukamo da:miya:tiya: ba:be tabo hibima: kamidi-
naha:, ba:bema: la:le naeno tabo hibima: keba ka:na na:ka:midioma? Gabo
a:kitanamene!"

6

Ya:suti Hiliyonomo Tawakaluba:tamo Baa: Dikalameholeniya:
Ma:t 14.13-21; Mak 6.30-44; Luk 9.10-17

1 Ba:bene ibino tabo olamagimi komo wibote, komo hegela da:petohuya:,
eta tetelo Ya:suti Ga:lili Bobo hapuamo boga:go dito na:hiwuya:, ba:be
boboeno eta mahilo ba: Taibiliyasila.
2 Ba:bene tawakalubi hiliyonomate ebe ba:bamo ta:matuya:, mabu ebete
temetema:gopa:tamo dododilinakui, iba:te ba:bi hanohano komo ulamiya:
ba:gala iba:te eta ko komo umima: ubi bihatiya:.
3 Ba:bene Ya:suti haka hunamo nodolote ebe ta:matapa:go ba:bo nilutiya:,
4 ba:ba tetelo Yunapino Adaguila: Poko tete ba: tatalima: na:ka-ediya:.
5 Ba:bene gapogapo hapulu komo hiliyonomo tawakaluba:te Ya:sutamo
da:pekapiyuiminiya:, ebete ibi ulamenate Pilipiko na:goemeniya:,
"A ba:moi hiliyonomo tawakalubi owalubilima: baa: kebolo
na:kuwatelamema:?"
6 Ba:ba tetelo Ya:suti ya:lo iya:tawaniya: ebete tawakaluba:tamo bada
komo na:kododimini, ba:bema: ebete Pilipiko ba:moe tabo begoemeniya:,
mabu ebe ubila ebeno hibima: midi komo kumiminama:, da: hibila: o da:
hibiha:.
7 Ba:bene Pilipiti ebetamo na:huiyaniya:, "Ba:moi tawakalubi hiliy-
onomate baa: nanekele nahama: kapiya gogoeno oko huiya maniti
a:kamodobamene."
8 Ba:ba tetelo Ya:suku ta:matadawa eta, ebeno mahilo A:ndulutila, ebe ba:
Saimono Pitakono amogala, ebete Ya:sutamo na:goeniya:,
9 "Kuhi kapiya mola, ebegodolo paibo palawa baa: ba:gala daha netewa
ba:pola:na, huiyatiya ba:bi baa: bilibiliha:, ba:moi tawakalubi hiliyonomago
a:kamodobamene."
10 Ba:bene Ya:suti ba:be hopoeno hemo konomo uminate ebe
ta:matapa:tamo na:goeniya:, "La: tawakalubi na:kiyalama:la: iba:te dito
kogagahidima:." Ba:bema: tawakalubi hiliyonomate ba:bamo gagahidinate
ba:bi tawakalubi da:ka:lamiholeniya: ibino kuititi ba: 5,000 dubuma:
eda:niya:.
11 Ba:bene Ya:suti ba:be baa: uwatenate Godotamo kalakala tabo goenate,
da:pola:nuya: ba:bi tawakaluba:tamo dito ikalameholeniya:, ba:gala ebete
daha kuwatenate ba:ba ka:na kewageleniya: tawakalubino baa: kape ko-
mote komodobolamenama:.

12 Ba:ba tetelo ba:bi baa:te ibi da:wigulameniya: Ya:suti ebe ta:matapi
na:kiyalameniya:, “La: da:luhili ba:bi baa: komokomo hidamo nuwata:la:,
mabu ale ba:moi baa: gigilepalama: a:kamidila:ma:.”
13 Ba:bema: iba:te tawakaluba:godolo da:luhiliniya: ba:bi palawa baa:
komokomo duwateniya:, iba:te 12 bagolo betabuilameniya:.
14 Ya:suti ebeno helo tawakaluba:tamo kohawakaliminama: ba:moe
hanohano komo dododiniya:, iba:te uminate na:ga:laniya:, “Hibila, ba:moe
dubu ba: Godokono Hiya:nomo Ukui Hawakalimidawala, Godote hopo
habamo poemema: da:goiya:, ba:moe ba:be Kodawala!”
15 Ba:ba tetelo Ya:suti ibino ubi komo biya:tawaniya:, iba:te ebe lawenate
ibino Ko Gawadubuma: dito komidinama:. Huiyatiya ebe ubihinola,
ba:bema: ebete ibi miya:palenate ebe ha:kiya eta haka hunamo dito
nodoloniya:.

Ya:suti Beya Hunudu Da:toniya:
Ma:t 14.22-33; Mak 6.45-52

16 Hegelate ba nihila:minana Ya:suku ta:matapa:te bobo dodamo nepala-
ganate,
17 huiyatiya hopote da:duniya: ba:ba tetelo Ya:suti iba:tamo tiyolo
kapeniya:ha:, ba:bema: iba:te boga:mo nololonate bobo a:hiwale ba:bo
tupuiminiya: Kapeniyama haba hapuamo.
18 Ba:ba tetelo ko huhuti ba mahigana koko gawiyate ba:bo
mahila:haleniya:.
19 Ba:bene iba:te paibo o sikisi kilomita ba:mako tete ga:ga:dopolo
ba nemabihona, ba:ba tetelo Ya:suti ibino boge tama:mo beya hunudu
da:toniya:, iba:te ebe uminate konomamo ba:bo toletolehoniya:,
20 huiyatiya ebete ibi na:goelameniya:, “Na Ya:sutila, la: katoletole-
honala:!”
21 Ba:bema: iba:te Ya:suku boga:mo kalakalago da:natopiniya:, iba:te
na:la:wa:haniya: mabu iba:te kebamo tolamenama: dewageleniya:, ba:ba
tetenomolo iba:te ba:be boge utihole baha:mo boge ba: dito nutiniya:.

Tawakalubi Hiliyonomate Ya:suku Ohowadima: Kapeniyama Habamo Da:nikuliya:

22 Ba:bene Ya:suti Ga:lili Bobo hapulu da:nemiya:paleniya:, eta hegelalo
ba:bi tawakalubi hiliyonomate ba:moe komo biya:tawahuya:, Ya:suti ebe
ta:matapa:go kapiya boga:go iba:tamo da:pa:hiwaliya:, huiyatiya gapogapo
tetelo ta:matapa:te gala ha:kiya da:kana:hiwaleniya:, Ya:suti iba:go ka-
toniya:ha:.
23 Ba:be atu tetelo Taibiliyasi habanapa:te Kodawa Ya:sukunu hanohano
ododi komoma: tabo ba:ma ka:na uliya:, ebete Godotamo baa:ma: kalakala
tabo goenate tawakalubi hiliyonomatamo dikalameholeniya:, ba:bema:
komo ibi hiliyonomate ebe umima: ibino boga:go ba:be atu hopamo ba:bo
pelameholiya:.
24 Huiyatiya iba:te Ya:suku ba:gala ebe ta:matapi ba:bolo nipo
da:poholiya:, iba:te boga:mo gala kololohote na:katolamiya: Kapeniyama
habamo, iba:te Ya:suku ba:bolo konohowadima:.

Ya:suku Ba: Ka:ka: Baa:la

25 Ba:bene ba:bi tawakaluba:te Ya:suku Kapeniyama haba hapulu
da:numiya:, iba:te ebe na:nega:lamiya:, “Iya:tulamedawa, ama: ba:mamo
kebako tetelo ka:puluhukawa?”
26 Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Nale la:tamo hibi tabonomo be-
goemo, la:le nagodone baa: uwatenate, ba:be baa:te la: da:wigulameni la:le

na unamema: ba:bema: pelamemata, huiyatiya naeno helo hawakalimino hanohano komoeno ipuwa la:le la:eno ukuia:mo kalaweha:.
27 La:le kateneno ubi baa: nahama: oko kowatihonala: mabu ba:be baa:te tiyolo kababalehoma:ne, huiyatiya wadiyala la:le wiboha: ka:ka: baa: lawema: oko nowatihonala:. Ba:mako baa: na Tawakalubino Naniwiti la:tamo kikalamema:nemata, mabu Nabiwi Godote ba:moe komo ya:lo a:hawakalimiya:, na ba: ebeno hibidawama: eda:namo."
28 Ba:bene iba:te ebe na:ga:lamiya:, "Ale Godokono ubi komokomo kododilima: bada oko na:kowatihoma:?"
29 Ya:suti iba:tamo na:huiyuya:, "Godote la:godolo kapiyanomo komo umi ubila, ebete hopo habamo da:poemiya: la: ba:be dawa hibima: na:mida:la:."
30 Ba:bema: iba:te ebe gala na:kaga:lamiya:, "Ale ama: hibima: komidima: ama:le atamo bada hanohano komo na:kododiomena:? Wadiyala ama: amia:no helo atamo na:hawakalima:!
31 Numa:, aeno iniwala:te dito hopolo ba emedena, Godokono hanohano ododi komodo iba:te baa: uwatenakuya:, ba:be baeno mahilo ba: ma:nala. Iyo, Godokono Bukoeno tabote ba:ma ka:na itana, 'Godote iba:tamo Hunu Haboeno baa: bikalamenakui,' ba:bema: wadiyala ama: ba: atumu amia:no helo na:hawakalima:."
32 Ya:suti na:goiya:, "Nale la:tamo hibi tabonomo begoemo, Mosesete la:eno iniwala:tamo dikalamenakui, ba:be baa: Hunu Haboeno hibi baa:ha:, ba:moe hopoeno baa:la, huiyatiya ba:ma tetelo naeno Nabiwiti Hunu Haboeno hibi baa: la:tamo nikalamenata,
33 mabu Godokono hibi baa: ba: Hunu Habane da:piya: ba:be dawala, ebe kapiyate hopo habanapa:tamo hibi ka:ka: bikalamena."
34 Ba:bene iba:te ebe gala na:kaga:lamiya:, "Iya:tulamedawa, wadiyala ama:le ba:ma tetene tupuimiti ba:be baa: atamo nikaa:menakuya:."
35 Ba:bene Ya:suti na:goiya:, "Na ba: ka:ka: baa:la. Kebe lumagiti natamo da:pemene ebe baa: kapete gala a:ka-uminakamene, ba:gala kebe lumagiti na hibima: da:midinimini ebe beya kapete atumu a:kuminakamene.
36 "Ka:lo nale la:eno komo ba:ma ka:na hawakalimimo, la:le la:eno baidinomamo naeno helo umimata, huiyatiya la:le na hibima: midinima: ubihinola.
37 Naeno Nabiwiti natamo ikanamema: dewagelena, ba:bi tawakalubi hiliyonomate natamo kopelamema:na:, ba:gala kebe dawate natamo da:pemene nale ebe gigiha: baha:mo dito a:koema:mo.
38 Numa:la:, Hunu Habane na da:poenamiya: nale ba:be Kodawoeno ubi komo ododima: ba:moe hopamo piya:mo, na ha:kiya naeno ubi komo a:kododa:mo.
39 Ba:bema: na da:poenamiya: ba:be dawoeno ubi komo ba:ma ka:nala, ebete natamo kebe tawakalubi kikanamena ibi ipuwalo eta kapiyate a:kalatida:mene, ba:bene Kuititi Hegelalo nale ibi hiliyonomo hibi ka:ka:mo kowadiya:paa:latelema:nemo.
40 Iyo, naeno Nabiwiti ubila, kebe lumagiti ebeno Gudu umiti hibima: da:midimini, ebete wiboha: ka:ka: kolawema:ne, ba:bema: hibila, Kuititi Hegelalo nale ba:be lumagi hibi ka:ka:mo kadipatema:nemo."
41 Ba:bene komo Yunapa:te Ya:sukunu komoma: ubiha: tabo bega:luya:, mabu ebete tabo ba:ma ka:na goiya:, "Na ba: Hunu Habane da:piya: ba:be ka:ka: baa:la."
42 Ba:bema: iba:te na:ga:luya:, "Aba: hibila:ka:, ba:moe Ya:suku ba: Yausepekono gudula! A iya:tawahala ebeno menokola nabiwila! Mabu keka: ebete Hunu Habane pema: da:goe?"

43 Ya:suti ibino tabo iya:tawate iba:tamo na:huiyuya:, “La: ipuwalo ubiha:
tabo kaga:lutala:.
44 Nabiwi Godote eta lumagi natamo magaheheno, ba:be dawate ebeno
ubilo ha:kiya natamo pema: a:kamodobamene, huiyatiya Nabiwiti kebe
dawa natamo da:magahemene, nale ebe lawete Kuititi Hegelalo wiboha:
ka:ka:mo kadipatema:nemo.
45 Numa:la:, dopamo Godokono ukui hawakalimipa:te ebeno Bukamo
tabo ba:ma ka:na miya:tiya:, ‘Tete ba: na:pe, Godote ha:kiya hopo habanapi
hiliyonomo ebeno gabo kiya:tulamema:ne.’ Ba:bema: ba:moe komo ba:
hibila, pote Nabiwino tabo madodo uliti ebegodone hido iya:tawa komo
da:lawenako, ba:be dawate natamo kopema:ne.
46 Naeno taboeno ipuwa kubamo akalawa:la:. Eta hopo haba lumag-
iti Nabiwino holoholo dopamo kumiya:ha:, huiyatiya pote Godogodone
da:pihitiguya: ebe kapiyate Nabiwino holoholo umiya:, ba:bema: la:le ebe
kapiyagodone Nabiwino tabo kulima:nemata.
47 “Iyo, nale la:tamo hibi tabonomo begoemo, kebe lumagiti na hibima:
da:midinina ebegodolo wiboha: ka:ka:te bitanamene.
48 Na ba: ka:ka: baa:la.
49 “Numa:la:, la:eno iniwala:te ma:nama: da:ka:minakui, iba:te dito
hopolo ba:be baa: benahanakuya: ba:bene galane tetelo ibi hiliyonomate
a:ha:lahuya:,
50 huiyatiya Hunu Habane da:piya:, ba:be baa: lumagiti da:namene ebete
a:kahaa:mene.
51 Na ba: Hunu Habane da:piya: ba:be ka:ka: baa:la, ba:bema: hibila,
kebe lumagiti ba:moe baa: da:namene ebete emedena tetelo hibi ka:ka:go
bemedenamene. Nale ebetamo dikamenakomo ba:be baa: ba: naeno apeno
katenela, mabu nale naeno ape hopo habanapa:tamo ikalamemo ibino
ka:ka: komula:lelamema:.”
52 Ba:bema: Yunapino maubate duluhukuya:, iba:te ibi ipuwalo olowa-
beletihuilo na:ga:luya:, “Ale ba:moe dubuino katene konahama:, ebete
atamo keba ka:na na:kikaa:memene?”
53 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Nale la:tamo hibi tabonomo
begoemo, la:le Tawakalubino Naniwino katene nahaheno ba:gala ebeno
hawi nihoheno, hibi ka:ka:te la:godolo a:kitanamene.
54 Iyo, kebe lumagiti naeno katene da:nanako ba:gala naeno hawi
da:ninako, ebegodolo wiboha: ka:ka:te bitanamene, ba:gala nale Kuititi
Hegelalo ebe hibi ka:ka:mo kadipatema:nemo,
55 mabu naeno katene ba: hibi ka:ka: baa:la, ba:gala naeno hawi ba: hibi
ka:ka: beyala.
56 Ba: hibila, kebe lumagiti naeno katene da:nanako ba:gala naeno
hawi da:ninako, ebete na ipuwalo bemedena ba:gala nale ebe ipuwalo
bemedenamo.
57 Na da:poenamiya: ba:be Nabiwino hibi ka:ka:te nagodolo keba ka:na
kitana, ba: ba:ba ka:na kebe lumagiti naeno katene da:nanakomene, ebete
naeno ka:ka:go bemedenamene.
58 Ba:bema: numa:la:, naeno ape ba: Hunu Habane da:piya: ba:be ka:ka:
baa:la. Ba:moe baa:te lumagitamo hibi ka:ka: bikamenakomene, huiyatiya
la:eno iniwala:te da:nahanakui ba:be baa:te ka:ka: iba:tamo hibilo kikala-
menakuiha:, iyo, galane iba:te dito ha:lahuya:.”
59 Ya:suti Kapeniyama habalo Yu tawakalubino baidi ibubulamehole
genamalo ibi diya:tulamitiya:, ba:ba tetelo ebete iba:tamo ba:moe tabo
ga:ga:dopo bolamagiya:.

Ya:suku Ba: Wiboha: Ka:ka: Adahedawala

60 Ba:ba tetelo komo Ya:suku ta:matapi hiliyonomate ebeno iya:tulame
tabo uliti na:ga:luya:, “Ba:moe taboeno ipuwa kodakodanomola, pote
lawema: na:ka:modobomene?”

61 Iba:te ebeno iya:tulame komoma: kebe ubiha: tabo da:ga:litiya:, Ya:suti
iya:tawate na:goiya:, “Mabu keka: naeno iya:tulame komote la:eno hibima:
midi komo da:kubahilamita?
62 Ba: hibila, Tawakalubino Naniwiti dopamo demedenami ebete ba:be
Kalakala Habamo gala kakanodoloma:ne, ba:bema: la:le ba:be hanohano
komo dumima la: keba ka:na na:kewageleoma?
63 Numa:la:, Godokono Gobogobote tawakaluba:tamo hibi ka:ka:
bikalamena, huiyatiya kateneno helote iba:tamo ka:ka: ikalamema:
a:kamodobale. Ba:bema: hibila, nale la:tamo dolamagimo ba:be tabo
ba: ka:ka:la, iyo, ba:be tabote Godokono Gobogobogodone pe,
64 huiyatiya la: komopa:te hibima: kamidiha:.”

Ya:suti ba:moe tabo bolamagiya: mabu ebete ebeno oko tupuimi mabuni
ya:lo iya:tawuya:, ebe ta:matapi ipuwalo puya:te ebe hibima: midiha:pima:
deda:hanamena: ba:gala pote ebe anakapumipino kokotamo dihatemene.
65 Ba:bene ebete tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “La:eno hibima:
midiha: komoma: nale ya:lo ba:ma ka:na goemo, Nabiwiti helo lumagitamo
ikameheno, ebete ha:kiya ebeno ubilo natamo a:kapa:mene.”

66 Ba:be mabuma: komo Ya:suku ta:matapi hiliyonomate eba:go wap-
ata:lame ubiha:ma: eda:hate ibino hiya:hiya: emede komamo gala dito
kawilaliya:.
67 Ba:bene Ya:suti ebeno komo 12 ta:matapi nalateda:liya:, “La: ba: atumu,
la:le na ba:ka:miya:paneoma?”

68 Saimono Pitate ebetamo na:huiyuya:, “Kodawa, a potamo
na:ka:tolamema: mabu ama: kapiyagodolo hibi ka:ka: tabonomo bitana?
69 A iya:tawahala ama: ba: Godokono Hido-talona Dawalata, ba:bema: ale
ama: hibima: na:midinata.”

70 Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “Aba: hibila:ka:, nale ha:kiya la: 12
dubu buwatimata, huiyatiya la: nulia:la:, la: ipuwalo kapiyate Saitanakono
okodawama: eda:na!”
71 Ebete ba:moe tabo Yudasikono komoma: goiya:, ba:be dubu ba: Ke-
liyotanapi Saimonokono gudula. Dopamo ba:moe dubuti 12 ta:matapi
ipuwalo emedenami, huiyatiya galane tetelo ebete Ya:suku anakapumipino
kokotamo ebe bihatiya:.

7

Ya:sukunu Ekaka:te Ebe Hibima: Kamidiya:ha:

1 Ba:bene ibino tabo olamagimi komo da:wibuya:, ba:ba tetene tupuimiti
Ya:suti Ga:lili hopo konomolo pata:nami, huiyatiya ebete Yudiya hopolo
pata: ubihinola mabu ba:be hopoeno Yu watowatopa:te ebe anakapumima:
ewagelenama:.

2 Ba:bene Yunapino Mimiya Etemotehoeno Poko* da:tataliya:,
3 ba:ba tetelo Ya:sukunu ekaka:te ebe na:ga:lamiya:, “Wadiyala ama:
ba:moe Ga:lili hopo miya:pate Yudiya hopamo gala na:katoa. Diyala, ama:le
komo ta:matapi ba:bolo da: nulameomena:, ba:bene ama:le dododilinaka
iba:te ba:bi hanohano komo hidamo kulamema:na:.
4 Numa:, lumagiti ubi dihatemene tawakalubi hiliyonomate ebe
kota:matama:, wadiyala ebete ebeno komo akugumuia:la:. Ba:be mabuma:
ama:le ba:moi hanohano komo hibilo dododilinaka, wadiyala ama: ba:
atumu amia:no komo hopo habanapi hiliyonomatamo na:hawakalimiya:!”
5 Ya:sukunu ekaka:te ebe iya:da:telo ba:moe tabo bolamagimiya: mabu
iba:te ebe hibima: kamidiya:ha:, komo tawakalubi hiliyonomate hibima:
midiha:ma: keba ka:na keda:haliya: ba:ba ka:na.
6 Ba:bema: Ya:suti ebeno ekakino tabo ba huiya na:goiya:, “La: ha:kiya
la:eno hiya:hiya: ubi tetelo la:eno komo ba:bo ododilinakomata, huiyatiya
naeno hibi tete Godogodone kapeha:.
7 Hopo habanapa:te la:tamo kamaubahalenaha:, huiyatiya iba:te
natamo maubahalena mabu nale ibino kuba ododili komokomo
a:hawakalilamenakomo.
8 Ba:bema: la: ha:kiya poko habamo na:tolama:la:, huiyatiya na ka:lo
a:katoamo mabu Godokono hibi tete natamo kapeha:.”
9 Ya:suti ba:moe tabo goete Ga:lili hopolo ba:bo pekaguya:.

Ya:suti Mimiya Etemotehoeno Pokoma: Da:tuya:

10 Ya:sukunu ekaka:te pokoma: da:tolamiya:, ebete huiyatiya galane diya
gabodo ta:mataliya:, hawakala katuya:ha:.
11 Ba:ba tetelo Yu watowatopa:te poko habalo ebe ba ohowadi na:ga:luya:,
“Ba:moe dubu Ya:suku keka:?”
12 Ba:gala puya:te pokoma: da:pelameholiya: ba:bi Yu tawakalubi hiliy-
onomate Ya:sukunu komoma: tabo ganalo konomamo olamagimitiya:.
Komo iba:te na:ga:luya:, “Ebe hido lumagila,” huiyatiya komopa:te
na:ga:luya:, “Ao, ebe tawakalubi bamihoholamena.”
13 Ba:ba tetelo iba:te Ya:sukunu komoma: hawakala kaga:lutiya:ha: mabu
iba:te ibino watowatopino mauba komo betolemitiya:.
14 Ba:bene tawakaluba:te ibino poko ba ododinate eta hegelalo Ya:suti
iba:tamo nehawakalate Godoko Adikumino Hiya: Genamamo tote
iya:tulame ba:bo netupuimiya:.
15 Ba:ba tetelo ebeno iya:tulame taboma: Yu watowatopa:te ba
hanohanohuta na:ga:luya:, “A:iye! Ba:moe dubuti kebako iya:tawa ka:lawi
mabu ebete kasikuluya:ha:!”
16 Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “Nale la: diya:tulamenama, ba:be
tabote na da:poenamiya: ba:be Kodawagodone pena, na ha:kiya naeno ubi
komodo kiya:tulamenaha:.

---

* **7:2:** Mimiya Etemotehoeno Poko ba: Yunapino eta pokola, iba:te hiliyonomo gogolo bododinakomena:. Ibino iniwala:te Isipiti hopone dikuliya:, ba:ba tetelo iba:te Ka:inane hopamo tiyolo nikulihino dopamo 40 gogolo dito hopolo emedenama:. Ba:be tete ga:ga:nomolo iba:te dito hopoeno hiya:hiya: hopolo ba lahatepahanato sipi-goegoe tama walokoa:midahale genamama: midiliti, iba:te ba:bakobako mimiya genamalo lahanakuya:, hibi genamaloha:. Ba:gala ba:be atu tetelo Godoko adikumino sipi-goegoe tama walokoa:midahale genamate iba:godolo itanami, ba:bema: Godote iba:go ba pata:na ibino modoboha: komokomo ipuwalo ebete ibi hidonomamo owalubilinakui. Ba:bema: ba:ba tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku, Godote Yunapino iniwala:tamo hido owalubi komo dihatenakui, iba:te ba:be komo ba emalagidolo hiliyonomo gogolo a:iti hegela ipuwalo Godotamo ibino kalakala poko bododinakuya:.

17 La: ha:kiya la: ipuwalo naeno komoma: ba:ma ka:na ga:lanamata,
‘Ebeno iya:tulame komote Godogodone da:pena o da: ebeno kateneno
ukuini da:pena.’ Numa:la:, la: ipuwalo pote Godokono ubi komo ododilima:
ubi dihatena, ebe modobola naeno iya:tulame komoeno mabu la:tamo
olamagi.
18 Iyo, keba tetelo lumagiti ebeno kateneno ukui hapuni tabo dolamagina,
ebe ha:kiya ebe bawagaminana, huiyatiya kebe lumagiti ubi dihatena
ebe oemedawa kapiya kawagaminanama:, ba:be lumagi ba: hibi komo
hawakalimidawala, ebegodolo eta ha:da amiho komo kitanaha:.
19 Godote ebeno Tutumu Tabo Moseseko ipuwado la:tamo ikalamiya:ta
huiyatiya la: ipuwalo eta kapiyate ba:bi hiliyonomo tutumamo hibilo
kapapamiwatanaha:, aba: hibila:ka:? Huiyatiya na tuputupu lumagima: ba
eda:na, mabu keka: la:le na anakapunamema: dewagelenama?”
20 Ba:ba tetelo Ya:sukunu tabo dulihutiya: ba:bi tawakalubi hiliyonomate
ebetamo na:ga:luya:, “Ama: kuba gobogobagoenolata! Pote ka:goita ama:
anakapumima:?”
21 Ya:suti huiyatiya iba:tamo na:goiya:, “Nale la:eno holoholo hapulu
kapiya hanohano komo dododimo, la: koamo ba:bo la:wa:huimata.
22 La: numa:la:, Mosesete la:tamo eta kukala dikalamiya:la,
ba:be kukala ba: la:le bahibahi guguda:tamo tama itamida kukala
komiya:telamenakoma:. Iyo, la:le ba:moe kukala miya:te komo
Mosesegodone lawema: ga:lanamata, huiyatiya ba:moe komo ebegodone
hibilo kuluhukuya:ha:, la:eno komo iniwala:godone piya:. Ba:gala Mosesete
talona hegeloeno kukala atumu la:tamo a:kikalamiya:ta, ba:bema: ba:bi
netewa kukala la:godolo ba pola:na eta guduino kukala ihateme tetete
okoha: talona hegelalo duluhukunako, la:le dito ododinakomata mabu
Godote ba:ma ka:na kagoenaha:, tama itamida kukala ihate komote talona
hegeloeno kukala kadikamidalema:ne.
23 Iyo, la:eno ododi ba: ba:ma ka:nala, la:le Godokono ubi komamo
kopapamila:halema: Mosesekono hiliyonomo tutumu ipuwalo kapiya ko-
dakodalo ba lawe okoha: talona hegeloeno kukala ba:bo adikamidalenako-
mata. Ba:bema: nale okoha: talona hegelalo eta temetema:goeno dubu
da:hiduimimo, huiyatiya mabu keka: la:le natamo da:maubahalitama?
24 A:iye, la: hunu gabodo naeno komo dito akanagiya:midanama:la:,
wadiyala la: huiyatiya Godokono tuputupu gabodo lumagino komo
nanagiya:midama:la:!”

Yunapa:te Ya:sukunu Komoma: Hiya:hiya: Tabo Da:ga:luya:

25 Ba:ba tetelo Yelusalema habalo demedehonama: komo iba:te
na:ga:luya:, “Aba: hibila:ka:, ba:moe dubu ba: komopa:te anakapumima:
dewagelena ba:be lumagila!
26 Numa:la:, ebete hilopoheno tabo hawakala bolamagita, huiyatiya aeno
watowatopa:te ebe duhimima: eta tabo kaga:lutaha:. Diyala, iba:te da:
iya:tawahala:, ba:moe dubuti Godokono Oemedawa Kelisoma: deda:na.
27 A iya:tawahala ba:moe dubuino haba komo, huiyatiya Godokono
Bukate a biya:tua:mena, hibi Kelisote da:puluhukumini, ba:ba tetelo
tawakaluba:te a:kiya:tawahamena: ebete kebene da:pemene.”
28 Ba:bema: Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamalo tawakalubi ba
iya:tulamita ibulunomo na:goiya:, “La: hibilo iya:tawahala:ka: nale kebene
da:piya:mo ba:be haboeno komo? Ba:gala naeno komoma: la:godolo hibi
iya:tawa ba:kitana? La: nulia:la:, na ha:kiya naeno ubilo kapiya:ha: la:tamo,

na Kodawate poenamiya:. Ebe ba: hibi komo hawakalimidawala, huiyatiya
la:le ebeno komo kiya:tawahanaha:,
29 iyo, na ha:kiya ebeno komo iya:tawala, mabu nale ebegodone piya:mo
ba:gala ebete na a:poenamiya:."
30 Ba:be taboma: komopa:te ubila Ya:suku du genamamo ihatema:,
huiyatiya ibi ipuwalo etate ebe kalawiya:ha: mabu ba:be komote hibilo
uluhukuma: Godogodone tete pehenola.
31 Huiyatiya ba:be atu tetelo komo tawakalubi hiliyonomate Ya:suku hi-
bima: midilo na:ga:luya:, "Ba:moe dubugodolo hanohano komo hiliyonomo
ulamenakoma:, ba:bema: ebe da: Kelisotela:. Iyo, eta lumagiti Keliso mahil-
amo da:mahigamene, ebeno helote ba:moe dubuino helo a:kagogolamene!"

Yu Watowatopa:te Ya:suku Du Genamamo Ihatema: Komo Dubu Doe-lamiya:

32 Hiliyonomo tawakaluba:te Ya:sukunu komoma: tabo ganalo
da:ga:litiya:, Pa:lisi kapiyuimipa:te uliti ba:bene ibi ba:gala Godotamo
hawa:goeno ikamehopino watowatopi iba:te komo Godoko Adikumino
Genama lawamepi dubu ba:bo noelamiya:, iba:te Ya:suku nelawete du
genamamo kopihatema:.
33 Ba:be atu tetelo Ya:suti tawakaluba:tamo nolamagitiya:, "Na la:go
nanekela:mo emedete, na da:poenamiya: ba:be Kodawatamo gala
kakatoma:nemo.
34 Ba:bene la:le na nipo kohowadinima:nemata, mabu nale kebe habamo
da:tomo la:le ba:be habamo tolame modoboha:."
35 Ba:bema: Yu watowatopa:te ibi ipuwalo na:ga:luya:, "Ba:moe dubuti
kebe habamo na:ka:tomene, ba:bene ale ebe umima: a:kamodobama:?
Diyala, aeno komo tawakaluba:te hiya:hiya: Yuha:pino hopolo
da:nemedehona, ebete iba:tamo da: tomene iba:go konemedema:, ba:bene
ebete ba:bi Yuha:pi Godokono tabo da:niya:tulamemene.
36 Ebete na:goe, 'La:le na nipo kohowadinima:nemata,' ba:gala ebete
gala na:kagoe, 'Nale kebe habamo da:tomo la:le ba:be habamo pelame
modoboha:.' A:iye! Ebeno taboeno ipuwa keba ka:nala:ka:?"

Wiboha: Ka:ka: Beyoeno Komo

37 Yunapino Mimiya Etemotehoeno Poko ipuwalo kuititi hegela ba: ko
hegelanomoma: eda:na. Ba:bene ba:be hegelate da:piya: Ya:suti tawakalubi
hiliyonomo ipuwalo mahigate ibulunomo na:goiya:, "Kebe lumagi beya
kapete dumina, wadiyala ebete pete nagodolo beya na:pena:mene.
38 Ba:gala kebe lumagiti na hibima: da:midinimini, ba:be lumagino tepo
ipuwane wiboha: ka:ka: beyate ba:peka:ka:la:namene, mabu Godokono
Bukate ba:ba ka:na goena."
39 Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: niya:tawa Ya:suti ba:moe tabo
Godokono Gobogoboeno komoma: olamagitiya:. Iyo, dopamo tetelo Gob-
ogoboeno helote Ya:suku hibima: midipa:godolo kitanamiha:, huiyatiya
Godote ebe hoe ipuwane dadipatiya:, ebete Hunu Habamo odolote ko
alonomote ebe ba:bo na:la:minuya:. Ba:ba tetelo Ya:suku hibima: midipa:te
Gobogoboeno helo hibilo ba:bo lawiya:.

Yunapa:godolo Ya:suku Mabuma: Anagiya:mida Komote Duluhukuya:

40 Ya:sukunu tabo dulihuya: ba:bi tawakalubi ipuwalo komo hiliyono-
mate na:ga:luya:, "Ba:moe dubu ba: Godokono Hiya:nomo Ukui Hawakalim-
idawala, Mosesete dopamo pema: hibilo da:goiya: ba:moe ba:bela."

41 Huiyatiya komopa:te na:ga:luya:, “Ao, ebe ba: Kelisotela, Godokono
Oemedawala.” Ba:gala komopa:te na:kaga:luya:, “Ao, ba:moe dubu Ga:lili
hoponapila. Modoboha: Kelisote ba:bako kuba hopone pehawakala,
42 mabu Godokono Bukate a biya:tua:mena, Kelisote Da:ibidikono
Beteleheme habalo ebeno eyoni guguda:godone kohawakalama:ne, Ga:lili
hopoloha:.”
43 Ba:bema: tawakalubi ipuwalo Ya:sukunu komoma: anagiya:mida ko-
mote uluhukuya:,
44 ba:gala komopa:te ubila ebe du genamamo kihatema:, huiyatiya ba:ba
tetelo ibi ipuwalo eta lumagiti ebetamo eta komo kododiya:ha:.

Yu Watowatopa:te Ya:suku Hibima: Kamidiya:ha:

45 Ba:bene Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Godotamo hawa:goeno
ikamehopino watowatopi, iba:te Ya:suku lawema: kebe dubu dopamo
da:noelamiya:, ba:bi dubate Ya:suku laweheno gala dito kapelamiya:.
Ba:bema: Yu watowatopa:te ibi na:kiyalamiya:, “Keka: mabu la:le ba:be
dubu atamo kamagaheha:?”
46 Ba:bi dubate ibino tabo ba huiya na:ga:luya:, “Ba:be dubuino tabo
hidonomola, a dopamo ba:bako tabo kulinakuiha:!”
47 Ba:bene Yu watowatopa:te ibi ba kiyahalame na:ga:luya:, “A:iye! La:
ebeno ha:da amiho tabo uliti hibima: a:ka:midioma?
48 Numa:la:, a Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala komo watowatopi, a ipuwalo eta
lumagiti ebeno tabo hibima: kamidinaha:!
49 Ba: hibila, kebe kuba dalowa: tawakaluba:te ibino ubi komo ebetamo
dihatena, iba:te Mosesekono tutumu tabo hidamo niya:tawahatale, iba:te
atumu ebe hibima: ba:ka:midina:. Huiyatiya ibi hiliyonomo ba: daedaepila,
ba:bema: Godote ibi Koe Habamo kiya:hekema:ne!”
50 Ba:ba tetelo Nikadimasiti ba:bi watowatopino kapiyuimi ipuwalo
na:lutiya:, ebe ba: du tetelo Ya:sukuba: tabo olamaginama: dopamo
da:toniya: ba:be dubula. Ba:bene ebete komo watowatopa:tamo na:goiya:,
51 “La: hidamo! Aeno eta tutumu tabote a biya:tua:mena, eta lumagino
hibi komo lawema: ebeno tabo ulihino ale ebe hunu gabodo kubama: dito
a:kaga:lama:.”
52 Ba:bene iba:te ebe ba kiyahame na:ga:luya:, “A:iye! Ama: ba: atumu
Ga:lili hopoeno dalowa: lumagi etala:ka:? Wadiyala ama: Godokono
Buka taboeno komokomo nulameholiya:, ba:bema: ama: kiya:tawama:na:ta
Godokono ukui hawakalimipi hiliyonomo ipuwalo etate Ga:lili hopone
dopamo kuluhukunakuiha:.”
53 Ba:bene da:gapogapohoniya: ba:bi tawakalubi hiliyonomate ibino
hiya:hiya: genamamo ba:bo tolameholeniya:,*

8

1 huiyatiya Ya:suti Olibi Kehakeha Hunu Hakamo ba: dito toniya:.

*Ya:suti Eta Kamena Eta Kamenoeno Awa:go Kuba Ododi Komo Dege-
bolemiya:*

2 Ba:bene eta hegelalo Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamamo
duiduiyanomolo gala kapete, tawakalubi hiliyonomate ebetamo
da:pelamiya:, ebete emedete ibi iya:tulame ba:bo tupuimiya:.

---

* **7:53:** Yon 7.53–8.11 komoeno tabo Yonete bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

3 Ba:ba tetelo komo Godokono tutumu iya:tulamepi ba:gala Pa:lisi
kapiyuimipi, iba:te eta kamena lawete tawakalubino holoholo hapuamo ba:
dito magatuya:, mabu ba:moe kamenate eta kamenoeno awa:go konomo
kuba ododitalo iba:te ba:bo ulamiya:.
4 Ba:bema: iba:te Ya:suku na:kiyamiya:, “Iya:tulamedawa, ba:moe ka-
mena eta kamenoeno awa:go konomo kuba ba ododita, ale ibi ulamete
ba:moe kamena ba:bo lawema:.
5 Mosesekono tutumu tabote a biya:tua:mena, ba:mako kamenoeno
kuba ododi mabuma: wadiyala tawakaluba:te ebe nakolamo mapemete
nanakapuma:mena:. Ba:bema: amia:no ukui keba ka:nala:ka:? Ale ebetamo
hoe huiya ba:kikamema:?”
6 Iba:te ba:moe tabo Ya:sutamo na:ga:litiya:, mabu ibi ubila
tawakalubino holoholo hapulu Ya:sukunu komo ba:ma ka:na hawakalimi,
ebete Mosesekono tutumu tabamo da:papamiwatamene o da:
a:kapapamiwatamene. Ebete papamiwataha:ma: da:goemene, ba:ba
tetelo iba:te ebe kubadawama: koga:lama:na:.
Ya:suti huiyatiya ibino tabo huiyaheno tudiwatate ebeno kokotamo
hakamo hiya:hiya: tabo bimiya:teholitiya:.
7 Ba:bema: iba:te atu alateda: tabo ebe kiyahame ekelalameheno, ba:ba
tetelo Ya:suti mahigate na:goiya:, “Kubahenola, la: ipuwalo pote kuba
ododiha:dawama: deda:na, wadiyala ba:bete dopo nakola lawete ebe
na:mida:ma:mene, ba:bene la: komopa:te gala hapuni ebe mapemete ba:bo
nanakapumiya:la:.”
8 Ba:bene Ya:suti hakamo gala katudiwatate ebeno kokotamo komo
hiya:hiya: tabo bekamiya:teholitiya:.
9 Ba:bema: puya:te Ya:sukunu tabo duliya:, iba:te ukui hiya:ma: midiliti,
ba:bene ibi ipuwalo eta kapiya tonakui, eta kapiya tonakui, ba:bi dubu
hiliyonomate hiya:hiya: ba:ma ka:na tolameholiya: kadelekadela:godone
tupuimiti uli ape dubatamo nuluhuku. Ba:ba tetelo Ya:suku kapiyate
ba:bolo lutiya:, ba:gala ba:be kamenate ebeno holoholo hapulu na:la:nuya:.
10 Ba:bene Ya:suti ebeno wato adipatete kamenatamo na:goiya:, “Kamena,
kuba huiya ama:tamo ikamema: dewagelitaka, ba:bi tawakalubi keka:?
Ama: kuba dawama: da:goita, eta ba:bako lumagi ba:ka:luta?”
11 Ebete huiyatiya na:goiya:, “Ao, Kodawa, natamo kuba huiya
ikanamedawa puliyala.”
Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Na ba: atumu ama:tamo kuba huiya
a:kikama:mata. Wadiyala ama: na:toa, galane tetelo ba:bako kuba gala
akododa:la:.”

Ya:suku Ba: Ba:moe Hopo Haba Konomoeno Alola

12 Eta tetelo Ya:suti Pa:lisi kapiyuimipa:tamo gala na:kolamagiya:, “Na ba:
ba:moe hopo konomoeno alola. Kebe lumagiti na da:ta:mahenena ebete du
ipuwalo a:kapata:namene mabu ebegodolo hibi ka:ka: alote bitanamene.”
13 Ba:bene Pa:lisi kapiyuimipa:te ebetamo na:ga:luya:, “Ama: ha:kiya ama:
adipatelo da:gaa:, ba:bema: tawakaluba:te amia:no tabo a:kalawa:mena:.”
14 Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Ao, na ha:kiya na
a:kadipata:lemo, huiyatiya naeno hibi komo na ha:kiya na:hawakalimitale,
naeno hiya:hiya: tabote hibinomoma: beda:hana:, mabu na kapiyate
iya:tawala nale kebene ka:piya:mo ba:gala nale gala kebamo da:katomo.
La:le huiyatiya naeno komo kiya:tawahanaha:,
15 mabu la: hopo habanapino ukui gabodo lumagino komo dito anag-
ilamelemenakomata! Numa:la:, nale ba:moe hopolo ba emedena eta
lumagino komo anagiya:midamete kuba huiya a:kikama:lemo,

16 huiyatiya keba tetelo nale eta lumagino komo nanagiya:midametale
ebeno komo hibilo ba:hawakalimina:, mabu Nabiwiti na da:poenamiya:
ebete helo natamo ikanamiya: ba:be komo kododima:. Ebeno ukui ba:gala
naeno ukui ba: kapiyala, ba:bema: nale eta lumagino komo kubama:
da:goitamo na kapiyate kagoitaha:, ba:ba tetelo naeno Nabiwiti atu tabo
bekagoita.
17 La:eno eta tutumu tabote ba:ma ka:na goena, tawakalubino
anagiya:mida ipuwalo netewapa:te atu tabo da:ga:lamena: tabo
anagiya:midapa:te ba:be komo hibima: koga:lama:na:.
18 Ba:bema: numa:la:, nale naeno hibi komo ba hawakalimina,
na da:poenamiya: ba:be Nabiwiti atumu naeno hibi komo la:tamo
na:kahawakalimina."
19 Ba:ba tetelo iba:te ebe na:ga:lamiya:, "Amia:no nabiwi ale kumitaha:.
Ebe keka:?"
Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, "Na ba:gala naeno Nabiwi, aeno
komo la: kiya:tawahanaha:. La:le naeno hibi komo niya:tawahotale, naeno
Nabiwino komo atumu la: biya:tawahona:."
20 Ya:suti Godoko Adikumino Hiya: Genamalo ba luta, ebete ba:be Gen-
amoeno malemale mani miya:tehoeno habalo tawakalubi ba iya:tulamita
ba:moi tabo komokomo Pa:lisi kapiyuimipa:tamo ba:bo olamagiya:. Ba:ba
tetelo komopa:te ubila ebe du genamamo kihatema:, huiyatiya ibi ipuwalo
etate ebe kalawiya:ha: mabu ba:be komote hibilo uluhukuma: Godogodone
tete pehenola.

*Ya:suti Kebamo Da:tomene Hibima: Midiha:pa:te Ba:bamo Tolame Mod-
oboha:*

21 Ba:bema: Ya:suti Pa:lisi kapiyuimipa:tamo gala na:kagoiya:, "Tete
tatalila, nale la: komiya:palema:nemata, ba:bene la:le na ba ohowadini la:
la:eno kuba ododili ipuwalo ba: dito koha:lahama:nemata, mabu nale kebe
habamo da:tomo la: ba:be habamo nago tolame modoboha:."
22 Ba:bema: Yu watowatopa:te ibi ipuwalo na:ga:luya:, "Mabu keka:
ebete da:goe a eba:go tolame modoboha:? Ba:moe taboeno ipuwa ba:ma
ka:nala:ka:, ebe ha:kiya ebe ba:kanakapumimini?"
23 Ba:bema: Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, "La: ba: ba:moe hopo
tawakalubilata, huiyatiya na Hunu Habane piya:mo, na ba:moe hopo
lumagiha:.
24 Ba:bema: nale la: hibinomolo ba:ma ka:na goelamemata, la: la:eno
kuba ododili ipuwalo koha:lahama:nemata, mabu na ba: emedena tetelo
demedenamo ba:be Kodawala. La: ba:moe komo hibima: midihino, ba:
hibila, la: hiliyonomate la:eno kuba ododili ipuwalo koha:lahama:nemata."
25 Ba:bene tabo ulihopa:te ebe na:ga:lamiya:, "Ama: potela:ka:?"
Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goiya:, "Tupuimi mabuni nale la: ba:ma
ka:na a:goelamimata, na ba: ba:be Kodawala.
26 Ba:bema: nagodolo komo hiliyonomo tabo komokomo ba:pola:na, nale
la: mabuma: ba olamagi la:eno komo ba:bo kanagilamelelamema:nemata.
Huiyatiya numa:la:, ba:bi tabo komokomate nagodone kapelamenaha:, na
Oenamedawagodone pelamena. Ba:be Kodawa ba: hibi komo hawakalim-
idawala, ba:bema: nale ya:lo tetelo ebegodone kebe tabo komokomo kuli-
huya:mo na la:tamo ba:bi atu tabonomo beka-olamaginakomo."
27 Ba:ba tetelo iba:te hidamo kemalagidoluya:ha:, Ya:suti Nabiwi
Godokono komoma: dolamagiya:.
28 Ba:bema: Ya:suti iba:tamo gala na:kagoiya:, "La: hopo habanapa:te na
Tawakalubino Naniwi keha pihiga hunamo dadipanatenema, la: naeno

komo ba:ma ka:na hibilo kiya:tawahama:nemata, na ba: emedena tetelo demedenamo ba:be Kodawala, ba:gala nale kebe komokomo kododilinamo na ha:kiya naeno heloamo kododilinaha:, mabu na Oenamedawate na kebe tabo komokomo ka:kiyanamiya: nale tawakaluba:tamo ba:bi atu tabonomo beka-olamaginakomo.

29 Ba:gala eta komo. Na da:poenamiya: ba:be Kodawate hiliyonomo tetelo naeno ododili komoma: natamo na:kalakalana, ba:bema: ebete nago ba emedena na kamiya:panenaha:."

30 Ba:ba tetelo komo tawakalubi hiliyonomate Ya:sukunu tabo dulihuya:, iba:te ebe hibima: ba:bo midiya:.

Ape Tutupi Ba:gala Ape Hala:mo Matuhulameholepi Ibino Komo

31 Ba:bene Yu tawakalubi ipuwalo puya:te Ya:suku hibima: da:midiya:, ebete iba:tamo na:goiya:, "La: naeno iya:tulame ipuwalo demedenama, la: ba: naeno hibi ta:matapilata.

32 Ba:bene la: Godokono hibi komo kiya:tawahama:nemata, iyo, ba:be hibi komote la: huiyaha: menemene oko ipuwane uluhukulatelete tutupima: komidilima:na:ta, ba:gala eta kubadawoeno eta matuhumiho komote la:godolo a:kitanamene."

33 Ba:ba tetelo iba:te tabo ba huiya na:ga:luya:, "A ba: A:ibalahamakono eyoni gugudila. Iniwalino tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku, a ipuwalo eta lumagiti eta kubadawoeno huiyaha: okodawama: keda:namiha:, ba:gala ale eta lumagino matuhumiho komo a:kiya:tawahalema:. Ba:bema: mabu keka: ama: atamo da:gaa:, Godokono hibi komote a huiyaha: oko ipuwane kuluhukua:tema:?"

34 Ba:bene Ya:suti iba:tamo gala na:kagoiya:, "Na la:tamo hibi tabonomo begoemo, puya:te kuba ododili ipuwalo demedehona, ibi ba: kuboeno huiyaha: okopima: eda:hana.

35 Hibi gudunomote ebeno nabiwino genamanapi ipuwalo emedena tetelo kalakalago bemedenamene, huiyatiya huiyaha: okodawoeno komo eba ka:naha:. Ebete ebeno oko namutudawoeno matuhumiho ipuwalo bemedena, ba:bema: eta tetelo ba:be namutudawate ebe ubiha:ma: deda:mene, ebete ebeno genamane ebe dito konoemema:ne.

36 Ba:bema: la: nulia:la:. Godokono Guduti la: eta kubadawoeno matuhulame ipuwane uluhukulatelete ebeno tutu badininipala ekakima: da:midilimina:, ba:ba tetelo la: hibinomolo tutuma: keda:hama:nemata."

37 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, "Na iya:tawala la: ba: A:ibalahamakono eyoni gugudila, huiyatiya la: naeno iya:tulame komo kuwatenaha: ba:bema: la: ubila na kanakapunamema:.

38 Numa:la:, naeno Nabiwiti ya:lo tetelo natamo da:hawakalilamiya: na ba:bi atu komo la:tamo a:hawakalilamenakomo, ba:gala la: ba: atumu, la:eno ha:da amiho nabiwiti kebe komokomo kiya:tulametiya:la la: ba:bi komo kapiya bododilinakomata."

39 Ba:bene iba:te ebeno tabo ba huiya na:ga:luya:, "Aeno nabiwi ba: A:ibalahamatela."

Ba:ba tetelo ebete ibi na:goelamiya:, "La: A:ibalahamakono hibi gugudima: neda:honatale, ebete dododilinakui la: ba:bi atu hidohido komo bododilionakona:.

40 Numa:la:, nale Godogodone kebe hibi komokomo kulihuya:mo, na ba:bi atu komo la:tamo a:hawakalilamenakomo. Ba:bema: la: ubila na kanakapunamema:, huiyatiya la:eno iniwa nabiwi A:ibalahamate dopamo eta tuputupu lumagitamo maubate ebe anakapumima: kewageliya:ha:.

41 Ba: hibila, la:eno eta nabiwi bemedena, ba:be kubadawate kebe komokomo kododilinako la: ba:bi atu kuba komo beka-ododilinakomata, la:le huiyatiya A:ibalahamakono hidohido komo kododilinaha:!”

Ba:bene iba:te ebeno tabo ba huiya na:ga:luya:, “A pilo gabodo ka-hawakalahaliya:ha:, iyo, a nabiha: gugudima: keda:hanaha:. Ba:bema: Godoko kapiya ba: aeno Nabiwila, ba:gala a ba: ebeno hibi gugudinomola.”

42 Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Godote la:eno hibi Nabiwima: neda:natale, la:le na malemalelo bemalagidoloneonana:, mabu na ba: Godogodone la:tamo piya:mo. Iyo, na ha:kiya naeno heloamo kapiya:ha:, na Godote poenamiya:.

43 Huiyatiya la:le ba:moe taboeno ipuwa hidamo kalaweha:, mabu la:le naeno iya:tulame komo ubiha:ma: eda:hanamata.

44 Numa:la:, la:eno nabiwi ba: Saitanatela, ba:bema: la:le ebeno gugudima: ba eda:hana ebeno ubi komamo papamila:hanakomata. Dopamo tupuimi mabuni ebe ba: tuputupu lumagi anakapumidawala, ba:gala ebete Godokono hibi komo ubiha:ma: eda:nami. A:iye, ebeno ododili ipuwado ebe ha:kiya ebeno komo ba:ma ka:na hawakaliminako, ebete ha:da tabo kapiya bolamaginako mabu ebegodolo eta hibi komo kitanaha:. Iyo, ebe ba: ha:da amihopino nabiwima: eda:na, mabu hiliyonomo ha:da amihoho komate ebegodone pikulina!

45 Na huiyatiya hibi tabo komokomo kapiya bolamaginakomo, ba:bema: la:le la:eno ha:da amiho nabiwi huiyama: ba eda:hana la: na hibima: kamidininaha:.

46 La: iya:tawahala na hibi tabo olamagidawala, ba:gala la: ipuwalo eta lumagi modoboha: na kuba ododidawama: ka:nami. Ba:bema: mabu keka: la:le na hibima: kamidininaha:?

47 Ba:moe komo ba: hibila, kebe tawakaluba:te Godokono hibi gugudima: deda:hamena: iba:te ebeno tabamo ba:papamila:hanakomena:, huiyatiya la: eba ka:naha:, ba:bema: la: ebeno tabo a:kulia:lemata.”

Ya:suku Ba:gala A:ibalahamako Ibino Komo

48 Ba:ba tetelo komo Yunapa:te Ya:sutamo na:ga:luya:, “Ale amia:no komo hibinomolo ba:ma ka:na hawakalimima:, ama: ba: kuba Samaliya hoponapilata ba:gala ama: ipuwalo kuba gobogobote bemedena.”

49 Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Na ipuwalo kuba gobogobote kemedenaha:. Ao, naeno ododili komate naeno Nabiwino mahilo hunamo adipatenako, huiyatiya la:le naeno mahilo bekubahiminakomata.

50 Na ha:kiya na a:kawagaminalemo, mabu eta Kodawate naeno komo ba anagiya:midaname ebete na ba:bo kawagaminanema:ne.

51 Ba:bema: nale la:tamo hibi tabonomo begoemo, kebe lumagiti naeno iya:tulame tabamo da:papamiwatamene ebete hoe a:kuma:mene.”

52-53 Ba:ba tetelo tabo ulihopa:te Ya:sutamo gala na:kaga:luya:, “Amia:no tabo olamagi komodo a hibilo iya:tawahama: ama: kuba gobogoba-goenola. Mabu A:ibalahamako ba:gala komo Godokono ukui hawakalimipi ibi hiliyonomate a:ha:lahuya:, huiyatiya ama:le na:gaa:ta kebe lumagiti amia:no tabamo da:papamiwatamene ebete hoe a:kuma:mene! Ama: na:kemalagidoluta amia:no helote A:ibalahamakono helo ba:gala komo Godokono okopino helo na:gogolena? A:iye, amia:no awagaha komo bada konomola:ka:!”

54 Ba:bene Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Keba tetelo na ha:kiya na nawagaminatale, ba:be awagaha ipuwalo eta hibi komote ba:ka:-itanana:. Huiyatiya naeno Nabiwiti na nawagaminanena, naleha:. Ebe ba: la:le hibi Godoma: da:ka:minama, ba:betela.

55 La: ebeno komo hibilo iya:tawaha:, huiyatiya na kapiyate ebeno komo
iya:tawala. Numa:la:, nale la:tamo ba:ma ka:na na:goetale, ‘Na ebeno
komo iya:tawaha:,’ na ha:da tabo ba:goena:, huiyatiya na la: ha:da amihopi
huiyaha:, ba:bema: nale Nabiwino hibi komo iya:tawala ba:gala nale ebeno
ubi komokomo kapiya bododilinakomo.
56 Ba:gala la: ba:moe eta komo nemalagidolala:. La:eno iniwa nabiwi
A:ibalahamate ebeno tepo ipuwalo naeno pe komo demalagidolonakui ko
kalakala komo biya:tawanakui, iyo, ba:be hegelate pema: ebete kalakalago
latiminami.”
57 Ba:ba tetelo tabo ulihopa:te ebe na:ga:lamiya:, “A:iye! Ama: aeno
iniwa A:ibalahamako hibilo a:kumiuya:la? Ebete ya:lo tetenomolo a:hoiya:
ba:gala ama: 50 gogo tete lumagiha:, ama: ba: uli ape dubulata!”
58 Ba:bene Ya:suti iba:tamo ba huiya na:goiya:, “Na la:tamo hibi
tabonomo begoemo, na ba: emedena tetelo demedenamo ba:be Kodawala.
A:ibalahamate hawakalaha: tetelo na dopamo Godokoba: emedenamimo.”
59 Ba:ba tetelo iba:te ba:be tabo mabuma: konomamo maubahalete nakola
ba:bo uwatiya: ebe mapemete kanakapumima:, huiyatiya Godote ebe
ugumuilo Adikumino Hiya: Genama miya:pate ba: dito tuya:.

9

Ya:suti Baidi Tamiho Dubu Da:hiduimiya:

1 Eta hegelalo Ya:suti ba tonato baidi tamiho dubu ba:bo numiya:, ba:be
dubuti ebeno menokoeno tepo ipuwane ba:ba ka:na pehawakaluya:.
2 Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ebe nalatediya:, “Iya:tulamedawa, ba:moe
dubuti baidi tamiholo da:pehawakaluya: pokono kubala:ka:? Ebenola:ka: o
ebeno menoko nabiwi ibino kubala:ka:?”
3 Ba:bene Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Ba:moe dubuino kubaha:,
ba:gala ebeno menoko nabiwi ibino kubaha:. Ba:moe dubuti ba:ma ka:na
da:pehawakaluya:, ba:be mabu bitana Godote ya:lo tetelo ubi bihatiya:
ebeno okoeno ko helo ebegodolo kohawakalimima:.
4 La: nulia:la:, a hegeloeno alo ipuwalo ba emedena, na da:poenamiya:
ale ba:be Kodawoeno oko bowatihonama:, huiyatiya du komote ba: na:pe,
ba:ba tetelo eta lumagiti oko a:kowata:mene.
5 Nale ba:moe hopolo ba emedena na ba: hopo haboeno aloma:
eda:namo.”
6 Ba:ba tetelo Ya:suti ba:be tabo olamagiti, ebete kowe hakamo mehami-
date ba:be kowa:mo bula:i ododiti dubuino baida:mo abutilamelemete
7 ebe na:goemiya:, “Ama: Silomo mahilagoeno mala: ikila baha:mo tote
mala: ba:bo na:neta.” Silomo mahiloeno ipuwa ba: nitana ‘Oeme Komola.’
Ba:bene ba:be dubuti ba:be mala: ikila bahilo mala: da:netuya:, ebeno
baiditi na:la:minalemete ebete hopo uma:go gala ba:bo kapiya:.
8 Ba:ba tetelo ebe tamelo demedehonama: ba:gala puya:te dopamo ebe
manima: toetoelo duminakui, iba:te ebe umiti ba:bo ga:luya:, “Ba:moe
dubu ba: gabo tamelo emedete manima: da:toetoitanakui, ba:moe ba:be
dubula:ka:?”
9 Komopa:te ibino tabo ba huiya na:ga:luya:, “Iyo, ebe ba: ba:betela,”
huiyatiya komopa:te na:ga:luya:, “Ao, ebe ebeteha:, ebeno holoholo huiya
lumagi etala.”

Huiyatiya ba:be dubuti ha:kiya ebeno komo ba hawakalimi na:goiya:, “Na
ba: ba:be dubula.”

10 Ba:bene iba:te ebe na:ga:lamiya:, “Amia:no baidi keba ka:na
ka:hidohidohometa?”
11 Ebete ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Eta dubu ebeno mahilo ba:
Ya:sutila, ebete kowe hakamo mehamidate ba:be kowa:mo bula:i ododiti
naeno baida:mo ba:bo miya:te. Ba:bene ebete na na:goename Silomo mala:
ikila bahilo mala: konetama:. Nale ba:ba ka:na da:nododimo, naeno baiditi
ba:bo a:la:minahale.”
12 Ba:bene iba:te ebe gala na:kaga:lamiya:, “Ama: da:hiduima:, ba:be dubu
keka:?”
Ebete na:goiya:, “Na iya:tawaha:.”

Pa:lisi Kapiyuimipa:te Ya:sukunu Hido Ododi Komo Kubama: Da:ga:luya:

13-14 Ya:suti baidi tamiho dubu kohiduimima:, ebete kebe hegelalo bula:i
ododiti ebeno baida:mo da:miya:temiya:, ba:be hegela ba: Yu tawakalubino
okoha: talona hegelala. Ba:bema: komopa:te ba:be hido owalubi komo
konehawakalimima:, iba:te ba:be dubu lawete Pa:lisi kapiyuimipa:tamo
dito magatuya:.
15 Ba:ba tetelo Pa:lisi kapiyuimipa:te talona hegeloeno komo
ba emalagidolo ebe na:ga:lamiya:, “Amia:no baidi kebako gabodo
ka:hidohidohometa?”
Ebete ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Eta dubuti naeno baida:mo
bula:i abutilamelenamete, nale mala: da:netamo naeno baiditi ba:bo
a:la:minahale.”
16 Ba:ba tetelo komo Pa:lisi kapiyuimipa:te na:ga:luya:, “Ba:moe dubuti
okoha: talona hegeloeno kukala adikamidale, ba:bema: ebe Godokono
hibi oemedawaha:.” Huiyatiya komopa:te na:ga:luya:, “Ao, ebe hido
lumagila. Kubadawagodolo Godokono helote kitanaha: ba:mako hanohano
komokomo ododilima:.” Ba:bema: ibi ipuwalo anagiya:mida komote ba:
dito uluhukuya:.
17 Ba:ba tetelo iba:te ba:be dubu gala na:kaga:lamiya:, “Amia:no baidi
da:hiduilame, ba:be dubu ama:le poma: ka:goiuta?”
Ebete na:huiyuya:, “Nale ebe Godokono ukui hawakalimidawa etama:
goitamo.”
18 Ba:ba tetelo ba:be dubuti menokoeno tepone baidi tamiholo
da:pehawakaluya: ba:gala ebeno baiditi ka:ma: da:hidohidohome, Yu
watowatopa:te ba:bi netewa komokomo hibima: kamidiliya:ha:. Ba:bema:
iba:te ba:be dubuino menoko ba:gala nabiwi iba:tamo tabo dito oemiya:
iba:te kopema:.
19 Iba:te da:piya: Yu watowatopa:te iba:godone ibino guduino hibi
komo lawete ibi na:goelamiya:, “La: a:ga:lamata ba:moe dubu ba: la:eno
gudula, ba:gala la: a:ga:lamata ebe menokoeno tepone baidi tamiholo
pehawakaluya:. Ba:bema: la: ba:moe komo atamo na:hawakalima:la:,
ebeno baiditi kebako gabodo ka:hidohidohome?”
20 Ba:bene ebeno menoko nabiwi iba:te ibino tabo ba huiya na:ga:luya:,
“Hibila, ebe ba: aeno gudula, ba:gala a iya:tawahala ebe menokoeno tepone
baidi tamiholo pehawakaluya:.
21 Huiyatiya a iya:tawaha: ebeno baiditi kebako gabodo ka:hidohidohome
ba:gala ebeno baidi pote ka:hiduilame. Ebe dubu kola. Wadiyala la: ebe
na:ga:lama:la:, hibi komo ebete la: kokiyalamema:na:ta.”
22 Ba:be dubuino menoko nabiwi iba:te tabo ba:ma ka:na da:ga:luya:
mabu iba:te Yu watowatopi betolelamiya:. Watowatopa:te ya:lo a:ga:luya:,
kebe lumagiti Ya:suku Godokono Oemedawa Kelisoma: da:goemene, iba:te

ebetamo talona kihatemema:na: ebete baidi ibubulamehole genama guamo komo tawakaluba:go podoloma:.

23 Ba:be mabuma: ba:be dubuino menoko nabiwi iba:te na:ga:luya:, “Aeno gudu ba: dubu kola, wadiyala la: ebe na:ga:lama:la:.”

24 Ba:bene Yu watowatopa:te dopamo baidi tamiholo demedenami, ba:be dubu iba:tamo gala kaka:miti ebe na:kaga:lamiya:, “Ama: Godokono holo-holo hapulu ba la:na hibi komo atamo na:hawakalima:, ba:moe dubu Ya:suti ama:tamo bada komo kododi? A iya:tawahala ebe ba: hiya:hiya: kuba ododilidawala.”

25 Ba:ba tetelo ebete tabo ba huiya na:goiya:, “Na iya:tawaha:, ebe da: hido lumagila: o da: hido lumagiha:. Huiyatiya na kapiya komo biya:tawutamo, na dopamo baidi tamihodawala, ka:lo naeno baiditi ba: a:la:minahale.”

26 Ba:bene Yu watowatopa:te ebe gala na:kaga:lamiya:, “Ebete ama:tamo bada komo ododiti amia:no baidi ba:bo ka:hiduilame?”

27 Ebete na:goiya:, “Na hibi tabo la: ya:lo a:goelamemata, huiyatiya diyala, la: da: hidamo kuliha:. Ba:bema: la: bada mabuma: ulima: gala da:kewagelitama? La: ebeno komo ta:matapima: eda:hama:la:ka:?”

28 Ba:bene iba:te huiyatiya ebe iduduputimilo ba kiyahame na:ga:luya:, “Ama: ba: ebeno ta:matadawa etalata, aha:! A Mosesekono ta:matapila!

29 Mabu a iya:tawahala Godote Moseseko ipuwado tabo olamaginakui, huiyatiya moe dubuino hibi komo a iya:tawaha:. Ebe eta kuba dalowa: habalo ba:gala pilo gabodo kuda: a:hawakaluya:!”

30 Ba:bene dubuti tabo ba huiya na:goiya:, “Moe bada kuba komola:ka:? Ba:moe dubuti naeno baidi hanohano gabodo a:hiduilame, huiyatiya la: watowatopi iya:tawahaha: ebete kebene ka:piya:!

31 A hiliyonomo iya:tawahala Godote kuba ododilipino tabo a:kulia:le, huiyatiya kebe lumagiti ebe Kodawama: goelo ebetamo da:papamiwatamene, Godote ba:be lumagino tabo kulima:ne.

32 Hopo tupuimi mabuni ba:ma teta:mo puluhuku eta dawate baidi tamiho lumagi da:hiduimiya:, a hopo tawakaluba:te ba:be hanohano komo kuminakuiha:.

33 Ba:bema: naeno ukui ba:ma ka:na itana, ba:moe dubu Godogodone peha:tale, ebete tawakalubi kowalubilima: eta hido komo ododima: ba:ka:modobona:!”

34 Ba:ba tetelo Yu watowatopa:te ebeno tabo ba huiya na:ga:luya:, “A:iye! Ama: menokoeno kuba ododi komodo hawakaluya:ta! Mabu keka: ama: a iya:tua:mema: dewagelita?” Ba:bene iba:te ko maubago ba:be dubutamo baidi ibubulamehole genama guamo pa:pa:ga talona ihatemete ba: dito oemiya:.

Godokono Ododi Komo Umiha: Lumagi Ba: Baidi Tamihodawala

35 Ba:bene Yu watowatopa:te ba:be dubu maubago doemiya:, Ya:suti ba:be komo uliti ebe ohowada:go da:piya:, ebete ba:be dubu pumiti ebe na:pegoemiya:, “Ama: Tawakalubino Naniwi hibima: na:ka:midiuta?”

36 Ba:bene ebete na:huiyuya:, “Kodawa, Tawakalubino Naniwi potela:ka:? Ama:le na diya:tunamemena:, nale ebe hibima: ba:bo komidima:nemo.”

37 Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Ama:le ebe numitata, mabu ka:lo ama:go ba:bete olamagita.”

38 Ba:be dubuti na:goiya:, “Hibila, Kodawa, na ka:lo ama: ba: hibima: na:midimata,” ba:bene ebete pupamo emedete Ya:suku ba:bo adikumiya:.

39 Ba:bene Ya:suti na:goiya:, “Na hopo habanapino komokomo anagil-
amelelamema: piya:mo. Ba:bema: puya:te baidi tamiholo demedehona,
na ibino baidi kopahalamililamema:nemo iba:te hiliyonomo komokomo
hidamo kulamema:, ba:gala puya:te ha:kiya ibino awagaha ipuwalo
da:ga:lana, ‘A baidi a:la:minahalepila,’ nale ibino baidi huiyatiya duhuma:
komidililamema:nemo.”
40 Ba:ba tetelo komo Pa:lisi kapiyuimipa:te Ya:suku tamelo
da:la:mota:hanuya:, iba:te ebeno tabo uliti na:ga:luya:, “Ama: na:ka:goiuta,
a atumu baidi tamihopila?”
41 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La: Godokono tabo komokomo
iya:tawaha:ma: neda:hatale, ebete la: hibi baidi tamihopima: ka:lamihino
la:eno kuba ododili mabuma: huiya ikalamema: ba:ka:goena:. Huiyatiya
la: na:ga:lanamata, ‘A Godokono tabo komokomo hiliyonomo modobolo
ulamenama:,’ ba:bema: la:eno kuba huiyate hibinomolo ba: na:pe.”

10

Sipi-goegoe Ba:gala Ibino Ulamedawa Ibino Komo

1 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Na la:tamo hibi tabonomo begoemo,
kebe lumagiti sipi-goegoeno kala ipuwamo gigihodo pa:pa:gaheno huiy-
atiya dito tetedo da:popegamene, ebe ba: pilo lumagila ba:gala ebe ba:
komopino ilina heloamo uwatelamedawala.
2 Huiyatiya kebe lumagiti gigihonomodo da:pa:pa:gamene, ebe ba: sipi-
goegoeno hibi ulamedawanomola.
3 Ba:be ulamedawate duiduiyanomolo kala ipuwane uluhukuma:
dewagelemene, gigiho umidawate gigiho ebetamo ka:hiya:midamema:ne.
Ba:bene ebete ebenonomo sipi-goegoe ibino mahilamo da:ka:lamimini,
iba:te ebeno tabo madodo uliti, ebete kala ipuwane ibi ba:bo
kopuluhukulatelema:ne.
4 Ebete ebeno sipi-goegoe hiliyonomo puluhukulatelete, ibi dopalamete
ba tonato iba:te ebe ba:bo kota:matama:na: mabu iba:te iya:tawahala ibi
ulamedawoeno tabo madodo.
5 Huiyatiya sipi-goegoa:te eta hiya: lumagi a:kata:matamena:. Ba:bako
lumagiti ibi da:ka:lamimini, iba:te ebe miya:pate gobogobamo dito kalahuti-
homa:na: mabu iba:te ebeno tabo madodo iya:tawaha:.”
6 Ya:suti ba:moe iya:tulame uwa:mo tawakalubi diya:tulamiya:, iba:te
ebeno ipuwa hidamo kalawiya:ha:, nipo emalagidoluya:.

Ya:suku Ba: Hido Sipi-goegoe Ulamedawala

7 Ba:bema: Ya:suti iba:tamo gala na:kagoiya:, “Na la:tamo hibi tabonomo
begoemo, na ba: sipi-goegoeno kala gigihola.
8 Na peheno puya:te dopamo da:pelamenakui, ibi hiliyonomo ba: pilo
dubula ba:gala komopino ilina heloamo uwatelamepila, huiyatiya sipi-
goegoa:te ibino tabo kulihonakuiha:
9 “Na ba: gigihola. Kebe lumagiti na ipuwado da:pa:pa:gamene ebete
ka:ka: mula: komo hibilo kopelawema:ne. Iyo, ba:bako sipi-goete gapo
hapuamo naeno kala ipuwamo kapa:pa:ga, duiduiya tetelo hido hemo
nalema: kanuluhuku, ebete ba:ba ka:na ba ewagelena naha ilina modobolo
bulamenakomene.
10 Numa:la:, pilo lumagi ba:gala na, aeno komo hiya:hiya:la. Ebete sipi-
goegoe pilolo uwate o alukuli ukui kapiyado kopema:ne ibi kopekubahil-
amema:. Huiyatiya nale na:piya:mo hibi wiboha: ka:ka: iba:tamo ba

ikalame iba:te emedena tetelo kokalakalahanama:, ba:bema: ba:be ka:ka: komote ibi ipuwalo tabonomoma: ba eda: lumagiti modobote modoboha:.

11 “Ba:bema: na ba: Hido Sipi-goegoe Ulamedawala. Naeno kalakala bitana, nale naeno ka:ka: gobogobamo ba ihate ibino ka:ka: komula:lelamema:.

12 “Huiyatiya kebe lumagiti sipi-goegoe ulame oko huiyamo dowatina, ebe ibino hibi ulamedawaha:. Keba tetelo ebete helo gaha penapelo dumimini, ebe ha:kiya ebeno ka:ka: ba mula: sipi-goegoe miya:palete gobogobamo dito kalahula:ma:ne, ba:bene helo gahate komo ibi ba palukuli, komo hiya:hiya: ba: dito kalahutihoma:na:.

13 Iyo, ba:mako dubuti sipi-goegoa:tamo olalati komote pelo dumimini, ebete tiyolo kalahula:ma:ne, mabu ebeno oko huiya ba:gala ebeno ka:ka: ba:bi komo kapiya bemalagidolena, sipi-goegoeno komo hibilo kemalagidololenaha:.”

14-15 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Na ba: Hido Sipi-goegoe Ulamedawala.

“Nale naeno sipi-goegoeno komo iya:tawala, ba:gala iba:te ba: atumu naeno komo iya:tawahala, Nabiwi Godote naeno komo keba ka:na kiya:tawana ba:gala nale ebeno komo atumu keba ka:na kiya:tawanamo ba:ba ka:na. Ba:be mabuma: naeno kalakala bitana, nale naeno ka:ka: gobogobamo ba ihate ibino ka:ka: komula:lelamema:.

16 Ba:gala naeno komo sipi-goegoe ba:pola:na, huiyatiya ba:ma tetelo iba:te ba:moe kala ipuwalo kemedehonaha:. Ba: hibila, ba:ba:te naeno tabo dulimina:, nale ibi ba:bo komagahelema:nemo iba:te ba:moi dopo sipi-goegoa:go kapimilo kemedehonama:, ba:bene ibi hiliyonomate kapiya kalalo kapiyuimiti na ibino kapiya ulamedawate ibi hidamo ba:buiya:minalenamo.

17 “Numa:la:, naeno kalakala bitana naeno ka:ka: gobogobamo ihatema:, ba:bema: Nabiwiti malemalelo na nemalagidolonena. Ba:gala eta komo, nale naeno ka:ka: gobogobamo dihatemo, nale hibilo gala kakalawema:nemo.

18 Eta lumagiti naeno ka:ka: nagodone a:kalawa:mene. Ao, na ha:kiya naeno ka:ka: gobogobamo kihatema:nemo mabu ba:moe komo ba: naeno komola, ba:gala na ha:kiya gala kakalawema:nemo mabu helo nagodolo bitana. Naeno Nabiwiti na ya:lo a:goenamiya: ba:moe komo kododima:, ba:bema: nale hibilo kododima:nemo.”

19 Ba:ba tetelo Ya:suti dolamagiya: ba:be tabo mabuma: ulihopa:te ibi ha:kiya ibi ipuwalo ukui kapiyama: kamidiliya:ha:, iba:te tulituliya dito kagaliya:.

20 Komo iba:te na:ga:luya:, “Ba:moe dubuino tabo la:le badama: kulihutama? Ebe kuba gobogobagoenola, ba:bema: ebe na:daedaita!”

21 Komopa:te ibino tabo ba huiya na:ga:luya:, “Ao, kuba gobogobote daedaema: da:midi, ba:bako lumagiti Godokono iya:tulame tabo hidamo olamagi modoboha:, huiyatiya ba:moe dubuino tabo komokomo hidonomola. Ba:gala kuba gobogobagodawate modoboha: baidi tamihodawoeno baidi hiduilameleme!”

Tawakaluba:te Ya:suku Ubiha:ma: Deda:huya:

22 Gogo kuititi tetelo giba komote Yu tawakalubino hopolo ba itana,
ba:ba tetelo iba:te Yelusalema ko habalo Godoko Adikumi Genamoeno
A:hiya:mida Poko* bododitiya: mabu ibino komo ba:ba ka:nala.
23 Ba:ba tetelo Godoko Adikumino Genamalo eta pana nitanami,
tawakaluba:te ba:be pana Solomonokono mahilamo ka:minakuya:.
Ba:bene Ya:suti ba:be panalo ba nepata:,
24 komo tawakaluba:te pelamete ebe panataguma:digalo ebetamo
na:pega:luya:, “Amia:no hibi komo tete ga:ga:nomolo atamo kahawakalim-
inaha:. Ba:bema: wadiyala ama: a niya:tua:ma:, ama: ba: Godokono
Oemedawa Kelisotela:ka:?”
25 Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Nale ba:moe komoma: la:
dopamo a:goelamimata huiyatiya la:le na hibima: kamidiniha:. Ba:gala nale
kebe hanohano komo naeno Nabiwino heloamo dododilinakomo, ba:bi
komate naeno komo behawakalimina, na ba: ba:betela.
26 Huiyatiya hibila, la:le ba:bi komokomo dulamenakoma na hibima:
a:kamidina:lemata, mabu la: naeno sipi-goegoenomoha:.
27 Naeno sipi-goegoa:te naeno tabo madodo ulinaka, ba:bene na ibino
komo iya:tawala ba:gala iba:te na na:ta:mahenena.
28 Ba:bema: nale iba:tamo wiboha: ka:ka: dikalamemo iba:te
a:kaha:lahamena:, iyo, nale ibi kodakodalo ba uwatele pilodawate naeno
kokoto ipuwane eta kapiya a:kalawa:mene.
29 Ba: hibila, naeno Nabiwiti ibi hiliyonomo natamo ya:lo ikaname-
honiya:. Ebeno helo konomola, eta dawoeno helote ebeno helo
a:kagogolale, ba:bema: ebe atumu ba:bi sipi-goegoe kodakodalo ba uwatele
pilodawate ebeno kokoto ipuwane eta kapiya lawe modoboha:.
30 Nabiwi Godoko ba:gala na, a ba: kapiyanomola.”
31 Ba:ba tetelo tawakaluba:te ba:moe tabo duliya:, iba:te nakola ba: dito
uwatiya: Ya:suku mapemete ebe ba:bo kanakapumima:.
32 Huiyatiya Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Naeno Nabiwiti natamo
dikanamehoniya:, nale ba:bi hiliyonomo hidohido komo la:eno holoholo
hapulu ododilinakomo. Ba:bema: ba:bi hidohido ododili komo ipuwalo
la:le natamo bada komoma: ka:maubahaliutama? Mabu keka: la:le na
mapenamema: dewagelitama?”
33 Iba:te na:huiyuya:, “Ale amia:no eta hido ododi mabuma: ama: mape-
mema: kewagelitaha:. Ao, mabu bitana, ama: hopo haba dubuma: ba
eda:na huiyatiya ama:le na:gaa:ta, ama: ba:gala Godoko, la: ba: kapiyala!
Godokono holoholo hapulu ba:mako tabo kubanomola!”
34 Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Nale da:goemo ba:be tabo
kubaha:. Ba:bema: la: ba:moe komo hidamo nemalagidolala:, Godote la:eno
iniwala:tamo dikalamiya: ba:be Tutumu Bukalo ebeno tabote ba:ma ka:na
itana, ‘La: hiliyonomo ba: Godoko huiya tawakalubima: eda:hanamata.’

---

* **10:22:** Godoko Adikumi Genamoeno A:hiya:mida Poko ba: Yunapino eta kalakala pokola, iba:te hiliyonomo gogolo bododinakomena:. Ibino iniwalino tetelo eta kapela ko gawadubuti Godoko Adikumino Hiya: Genamoeno talona ba adikamidale, ebete netewa-kapiya gogolo kuba dalowa: goegoe genama guamo ba:bo magahelenakui Godokono genama kokubahimima:. Ba:bene Yunapa:te ba:be kapela ko gawadubu ibino hopone ebeno hoponomamo heloamo da:ta:matiya:, ba:ba tetelo iba:te Godokono Genama kahiduimiti, talonama: gala kamiditi, hibi adikumipa:tamo gala ba ka:hiya:mida ko kalakala poko Godotamo ba:bo ododiya:. Ba:bema: ba:ba tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku, Yunapa:te ibino Godoko Adikumi Genamoeno a:hiya:mida komo ba emalagidolo, iba:te hiliyonomo gogolo a:iti hegela ipuwalo ibino kalakala poko Godotamo ododinakuya:.

35 Numa:la:, Godote ebeno Bukalo da:hawakalimina ba:be hibi taboeno
helote wiboha: tetelo bitanamene. Ba:bene iniwalino tetelo Godokono Buka
tabote ibi Godoko huiyama: ka:lamiya:,
36 huiyatiya la: tetelo Godote na talonama: midiniti hopo habamo ba:bo
poenamiya:. Ba:bema: na ha:kiya na Godokono Guduma: da:goemo, nale
kuba tabo kagoeha:. Mabu keka: la:le kubama: da:ga:lama?
37 "Ba:gala eta komo, Godote natamo kebe hidohido komo ododilima:
dikanamehonena, nale ba:bi komo ododilihino wadiyala la: na hibima:
akamidina:la:.
38 Huiyatiya nale ba:bi hidohido komo la: ipuwalo hibilo ododilinakomo,
ba:bema: wadiyala la: ba:bi komo ba ulamena naeno hibi komo ba:bo
niya:tawahanala:. Iyo, naeno hido ododili komate naeno komo be-
hawakalimina ba:ma ka:na, na ba:gala naeno Nabiwi, a ba: kapiyanomola.
Huiyatiya la: ubihinola ba:moe komo hibima: midi!"
39 Ba:ba tetelo ibi ubila Ya:suku du genamamo ba:bo kihatema:, huiyatiya
ebete ibi ipuwane gobogobamo ba: dito tuya: iba:te ebe lawekapoma:.
40 Ba:bene ebete gala katote Yodane Tuli hapuamo kana:hiwate, Yonete
dopamo tawakalubi beyamo da:wadulatelenakui ba:bolo ba nemede
41 hiliyonomo tawakaluba:te ebetamo ba:bo pelameholiya:. Ba:ba
tetelo iba:te na:ga:luya:, "Yonete Godokono heloamo hanohano komokomo
kododilinakuiha:, huiyatiya ba:moe Ya:suti dododilina ba:bi hanohano
komo ba: kokonomola! Yonete ebeno komoma: kebe tabo kolamagi, ba:be
taboeno hiliyonomo komokomo ba: hibinomola!"
42 Ba:bema: ibi ipuwalo komo tawakalubi hiliyonomate Ya:suku hibima:
ba:bo midiya:.

11

Lasalesikono Hoe Komo

1 Eta tetelo eta Betani habanapi dubu, ebeno mahilo Lasalesitila, ebe ko
tawetawete umitiya:. Ba:moe Betani haba ba: badininipala kamena netewa
Ma:liko ba:gala Matako, iba:te kebolo kemedenama: ba:be habala.
2 Ba:moe Ma:liti ba: eta tetelo Kodawa Ya:sukunu natamo hido nibo
ilina haminamete ebeno hinibamo a:la:li da:meteteholemiya: ba:be dawala,
ba:gala tawetawete dumitiya: ba:moe dubu Lasalesiko ba: ebeno amogala.
3 Ba:bene ba:ba tetelo Ma:liko ba:gala Matako iba:te eta lumagi ba: dito
oemiya: Ya:suku ba:ma ka:na konikiyamema:, "Kodawa, ama:le konomamo
demalagidolona, ba:be lumagi ko tawetawete umina."
4 Ya:suti ba:moe tabo uliti ebeno ta:matapa:tamo na:goiya:, "Ba:moe
tawetawete Lasalesikono hoe kuititima: a:keda:mene. Tawetawete ebe
dumina ba:be mabu ba:ma ka:nala, Godoko ubila ba:moe komodo ebeno
mahilo ba:gala ebeno Guduino mahilo kokokoilamema:."
5 Hibila, Ma:liko, Matako, ba:gala Lasalesiko ba: Ya:sukunu hido mabulu-
bila, ebete ibi koamo nemalagidolenami.
6 Huiyatiya Ya:suti Lasalesikono tawetawe komo duliya:, ebete
ebe konowalubima: Yudiya hopoeno Betani habamo tiyonomolo
kanuluhukuya:ha:, ebete kebe habalo kemedenami ba:be habalo netewa
hegela gala ba:bo kemediya:.
7 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapi na:goelamiya:, "Wadiyala a Yudiya
hopamo gala kakatolamiya:."
8 Iba:te ebeno tabo ba huiya na:ga:luya:, "Iya:tulamedawa, ale ba:be
hopone mamo a:pelamima: mabu ba:bi tawakaluba:te ama: nakolamo

mapemema: ewagelitiya:. Ibi ubila ama: kanakapumima:, ba:bema: mabu
keka: ama: ba:bamo gala tiyolo kakatoma:?”
9 Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Kapiya hegela ipuwalo modobo
alote itananako, aba: hibila:ka:? Ba:bene lumagiti hegeloeno alo ipuwalo
da:patitamene, ebete haka gugamo a:kanegamene mabu ba:moe hopoeno
hibi alo ebete numita.
10 Huiyatiya ebete du tetelo da:pata:mene nato ukamida komo
kiya:tawama:ne, mabu ebegodolo alo puliyala ebeno to gabo hidamo
kumima:.”
11 Ba:ba tetelo Ya:suti tabo ba moga:me na:goiya:, “Aeno mabulubi Lasale-
siko u bewatita, huiyatiya nale ebetamo tote ebe konemodoetema:nemo.”
12 Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ebetamo na:ga:luya:, “Kodawa, ebete u
da:watita, hidonomola! Tawetawete ebegodone nuluhukuta.”
13 Ya:suku ta:matapa:te ba:ma ka:na ga:luya:, mabu ebete iba:tamo u
wata tabo da:goiya: ba: Lasalesikono hoe komoma: goiya:, huiyatiya iba:te
ba:be taboeno ipuwa kalawiya:ha:, ba:bema: iba:te hibi u wata komoma:
na:goemo emalagidoluya:.
14-15 Ba:bene Ya:suti ebeno taboeno ipuwa hawakalimilo ba:ma ka:na
goiya:, “La: nulia:la:, ditidi nale Lasalesikoba: lutaha: tetelo ebete
hoenomo a:hoi. Huiyatiya nale ebe mabuma: tepo ipuwalo menemene
kiya:tawutaha:. La: mabuma: naeno kalakala bitana, mabu tete tatalila
ebeno hoe komodo la:le naeno ko helo umiti na hibima: ba:bo komidin-
ima:nemata. Ba:bema: wadiyala a ebetamo kotolamiya:.”
16 Ba:ba tetelo Tomasiko, ebeno eta mahilo Nedewale Gudula, ebete komo
ta:matapa:tamo na:goiya:, “Kubahenola, a hiliyonomate Iya:tulamedawago
ba:bamo tolamete eba:go koneha:lahuya:.”

Ya:suku Ba: Hoe Ipuwane Mahiga Komoeno Helo Mabula

17 Ba:bene Ya:suti Betani habamo da:nuluhukuya:, ebete Lasalesikono
komo ba:ma ka:na nuliya:, ebete da:hoi netewa-netewa hegela bobo
ipuwalo kapitanui.
18 Ba:be Betani haba Yelusalema ko haba tatalinomolo itana, ba:be ko
habamo tolame gaboeno tete ba: netewa-kapiya kilomita keba ka:nala:ka:
ba:ba ka:nala.
19 Ba:bema: komo Yu tawakalubi hiliyonomate Lasalesikono hoe tabo
uliti, iba:te ko habane a:pelameholiya: ebeno nanikokubi Ma:liko ba:gala
Matako ibi kopegelebadilamema:.
20 Ba:bene ba:ba tetelo Matate Ya:sukunu pe komo uliti eba:go alugama:
ba: dito tuya:, huiyatiya Ma:liko katuya:ha:, ebete genamalo lutiya:.
21 Matate Ya:sukuba: nalugate ebete ebe na:negoemiya:, “Kodawa, ama:
ba:malo nemedetale naeno amogate ba:ka:hoena:!
22 Huiyatiya na iya:tawala, ka:lo ama:le Godoko bada komoma:
da:kiyamemena:, ebete ama:tamo hibilo kikamema:na:ta.”
23 Ba:bene Ya:suti ebe na:goemiya:, “Amia:no amogate hoe ipuwane gala
kakamahigama:ne.”
24 Matate ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Iyo, na iya:tawala
Godote Kuititi Hegelalo hibima: midipi hiliyonomo ka:ka:mo
kakawadiya:paa:latelema:ne, Lasalesiko bana.”
25 Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Na ba: hoe ipuwane mahiga
komoeno helo mabula, ba:gala na ba: wiboha: ka:ka:la, ba:bema: kebe
lumagiti na hibima: da:midinimini, hoe ipuwado ebete wiboha: ka:ka:
konelawema:ne.

26 Ba: hibila, kebe lumagiti nagodolo ba emedena na hibima:
da:midinimini, ebete a:kahaa:mene. Ama: ba:moe komo hibima:
na:ka:midiuta?”
27 Matate ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Iyo, Kodawa! Nale ama: hibima:
na:miditamata, ama: ba: Kelisote, Godokono Gudulata. Ebete ya:lo tetelo
ba:moe hopamo kopema: da:goiya:, ama: ba:be lumagilata.”

Ya:suti Lasalesikono Hoe Komoma: Dihiya:

28 Ba:bene Matate ba:moe tabo olamagiti, ebete genamamo gala ka-
tote ebeno naniko Ma:litamo tabo diya gabodo ba:ma ka:na negoiya:,
“Iya:tulamedawa a:pe, ebe ama: umima: ubi bihatita.”
29 Ba:bema: Ma:liti ba:moe tabo duliya: ebete tiyonomo mahigate
Ya:sukuba: alugama: ba: dito tuya:.
30 Ba:ba tetelo Ya:suti Betani haba tatalilo hawela bamitiya:, Matate
dopamo eba:go kebolo ka:naluguya: ba:be atu bahilo.
31 Ba:bene Ma:liti genamane tiyonomo duluhukuya:, ba:ba tetelo ko-
mopa:te ebe gelebadimima: da:pelamiya:, ba:bi tawakaluba:te atumu gena-
mane kikuliti ebe ba:bo ta:matuya:, mabu iba:te nemalagidoluya: Ma:liti
Lasalesikono bobo habalo ihima: to.
32 Huiyatiya Ma:liti bobo habamo katuya:ha:, Ya:suti kebolo ka:lutiya:
ba:bamo tuya:. Ebete ebe numiti ebeno nato mabamo ba nega na:goiya:,
“Kodawa, ama: ba:malo nemedetale naeno amogate ba:ka:hoena:!”
33 Ba:ba tetelo Ya:suti Ma:liko ba:gala puya:te eba:go da:pelamiya: ibi
hiliyonomoeno ihimi komo umiti ebeno tepo ipuwalo ibi konomamo
emalagidolete ebe atumu ihima: kewageliya:.
34 Ba:bene ebete ibi na:goelamiya:, “La:le ebe bobamo keba teta:mo
kihatiuima?”
Iba:te ebeno tabo ba huiya na:ga:luya:, “Kodawa, ama: ago pete ebeno
bobo haba na:puma:.”
35 Ba:ba tetenomolo Ya:suti ba:bo ihiya:.
36 Ba:bene tawakaluba:te ebeno ihi komo uliti na:ga:luya:, “Numa:la:,
ebeno mabulubi emalagidolo komo konomola.”
37 Huiyatiya komopa:te na:ga:luya:, “Ba:moe dubuti baidi tamiho dubu
a:hiduimi, aba: hibila:ka:? Ebete tiyolo na:petale, ebeno mabulubiti
ba:ka:hoena:.”

Ya:suti Lasalesiko Hoe Ipuwane Dadipatiya:

38 Ba:ba tetelo Ya:suti ebeno tepo ipuwalo ihima: gala ba kewagele bobo
habamo ba:bo tuya:, ba:be bobote haka iya:ha:midale tetelo ba itana,
tawakaluba:te Lasalesikono ape ihatete boboeno gigiho ko nakolamo ba:bo
takumiya:.
39 Ba:bene Ya:suti ba:bolo da:pola:nuya: ba:bi komo dubu na:goelamiya:,
“La: gigihoeno nakola tama:mo nemokamidala:.”
Ba:ba tetelo huiyatiya hoe lumagino naniko Matate na:goiya:, “Kodawa,
hiya:! Ka:lo ebeno apete netewa-netewa hegela tetelo itana, ba:bema: ebeno
abale nibote kubanomamo kopatema:ne.”
40 Ba:bene Ya:suti ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Nale ama: dopamo
ba:ma ka:na a:goememata, ama: Godoko hibima: da:midimina: ebeno helo
konomo kumima:na:ta.”
41 Ba:bene komo dubate bobo gigihoeno nakola tama:mo emokamidate,
Ya:suti Godokono Hunu Habamo gahimilo na:goiya:, “Nabiwi, na ama:tamo
kalakala tabo begoemo, mabu ama: naeno toetoe tabo ulinakata.

42 Iyo, na iya:tawala ama: hiliyonomo tetelo naeno tabo ulihonakata,
huiyatiya nale ba:moe tabo ba:moi tawakalubino holoholo hapulu goemo,
iba:te naeno hibi komo ba:ma ka:na kiya:tawahama:, ama:le ba:moe hopo
habamo na a:poenamiya:ta."
43 Ba:bene Ya:suti ba:moe kalakala tabo Godotamo olamagiti, ebete ebeno
tabo madodo hunamo adipatete ibulunomamo na:goiya:, "Lasalesi, ama:
bobo ipuwane na:puluhuka!"
44 Ba:ba tetelo hoe dubuti Ya:sukunu tabo duliya:, ebete bobo ipuwane
ba:bo puluhukuya:, huiyatiya ebeno nato, kokoto, ba:gala wato kalikamo
a:wiholemela, Yunapa:te ibino ha:laha tawakalubi kalikamo keba ka:na
ka:wiholenaka ba:ba ka:na. Ba:bene Ya:suti tawakalubi na:goelamiya:,
"Wadiyala la:le ebe ba owalubi ebeno apene kaliko na:pahalamilima:la:."

Yu Watowatopa:te Ya:suku Anakapumima: Nopo Da:tamotiya:
Ma:t 26.1-5; Mak 14.1-2; Luk 22.1-2

45 Ba:ba tetelo puya:te Ma:liko gelebadimima: da:pelamiya:, Ya:suti
Lasalesitamo bada komo kododiya:, iba:te ba:be hanohano komo umiti
komo hiliyonomate hibima: ba:bo midiya:,
46 huiyatiya komopa:te hibima: midihino Pa:lisi kapiyuimipa:tamo to-
lamete ibi ba: dito nikiyalamiya:.
47 Ba:be mabuma: Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Godotamo hawa:goeno
ikamehopino watowatopi, iba:te komo Ka:nisolo dubu* ba:bo ka:lamiya:
iba:go tabo kapimilo koga:lama:. Ba:bene iba:te tabo ba:ma ka:na ga:luya:,
"Ba:moe dubuti hiliyonomo hanohano komo bododilina, ba:bema: a bada
komo na:kododima: ebe duhimima:?
48 Keba tetelo ale eta komo ododihino dito duma:tepama:, hiliyonomo
tawakaluba:te ebe hibima: miditi Ko Gawadubuma: koga:lama:na:. Ba:ba
tetelo Lomanapino alaholohopa:te pelamete aeno Godoko Adikumino
Genama ba:gala aeno hopo konomo kopekubahilamema:na:!"
49 Ba:ba tetelo eta dubu ebeno mahilo Kayapasitila, ebete ba:be gogolo
Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawama: eda:nami,
ba:bene ebete komo Ka:nisolo dubatamo na:goiya:, "A:iye, la: daedaepima:
akeda:hala:! Mabu keka: la:le ba:moe dubutamo ododima: hibi gabo
kumitaha:? Ale ebe dito kanakapumima:nema:!
50 Iyo, wadiyala hiliyonomo tawakalubi ipuwalo kapiyadawanomote
na:haa:mene komopi mabuma:, ba:bema: aeno hopote a:kakubamene, aba:
hibila:ka:?"
51 Ba:ba tetelo Kayapasiti Ya:sutamo maubalo ba:ma ka:na emalagi-
doluya:, ba:moe tabo ebe ha:kiya ebeno mulu ukuia:mo olamagi. Huiyatiya
hibi komote ba:ma ka:na itanuya:, Godote ba:moe tabo ebe ipuwado
olamagitiya:, mabu ba:be gogolo ebete Kayapasitamo haba ikamiya:
ebete hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawama: keda:nama:.
Ba:bema: Ya:suti hoeheno, dopamo Kayapasiti ba:moe taboeno ipuwa
iya:tawaheno hibilo a:goiya:, Ya:suti ebeno Yu tawakalubi hiliyonomo
mabuma: kohoema:ne.
52 Huiyatiya Godote Kayapasiko ipuwado ba:moe tabo Yunapi
kapiyatamo kagoiya:ha:, ao, ebete ba:ma ka:na goiya:, ba:moe hopo
konomolo hiya:hiya: demedehona ibi ipuwalo puya:te ebeno gugudima:

---

* **11:47:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Ya:suku tetelo komo Yu tawakalubino watowatopi dubu ba:moe ba:bi Ka:nisolo dubula. Ba:bi watowatopa:te Yu tawakalubino hiya:hiya: komo ba anagilamelelame, kubapa:tamo ibino huiya ba:bo ikalamenakuya:, huiyatiya ba:bi Ka:nisolo dubagodolo helo kitanamiha: lumagi hoea:mo oemema:.

deda:hanamena:, Ya:suti ebeno hoe komodo ibi hiliyonomo gala kuwatete ibi kapiya badininipalama: komidilima:ne.

53 Ba:bene Kayapasiti ba:moe tabo Ka:nisolo dubatamo dolamagitiya:, ba:ba tetene tupuimiti iba:te Ya:suku anakapumi gabo ba:bo ohowadiya:.

54 Ba:bema: Ya:suti ibino komo iya:tawate tete nanekelelo Yudiya hopolo hawakala kapata:nakuiha:. Ebete huiyatiya ebe ta:matapa:go ba:be hopo miya:pate Ipala:ima habamo tolamete ba:bolo nemediya:, ba:be haba ba: dito hopo tamelo itana.

55 Ba:bene Yunapino Adaguila: Poko ododi tete tatalima: dediya:, poko ododi tete peheno komo ibi hiliyonomate Yelusalema ko habamo dopamo tolameholiya:, mabu ibi ubila Godokono holoholo hapulu ibino ape ukulale komodo kuba dalowa: komokomo dopamo wibuilamete galane ebeno poko kododima:.

56 Ba:ba tetelo komo iba:te Godoko Adikumino Hiya: Genama ipuwalo nutitatate Ya:suku nohowadilo ibi ha:kiya ibi ipuwalo na:ga:luya:, "La:eno ukui keba ka:nala:ka:, Ya:suku poko habamo ba:ka:pemene?"

57 Iba:te tabo ba:ma ka:na da:ga:luya: mabu Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi, iba:te tabo ya:lo ihatiya:, "Kebe lumagiti Ya:suku dumimini, wadiyala ebete tiyolo a na:pikiyaa:ma:mene, ba:bene ale tolamete ebe nelawete du genamamo dito kopihatema:nema:."

12

Ma:liti Hido Nibo Ihi Ya:sukunu Natamo Da:haminamiya:
Ma:t 26.6-13; Mak 14.3-9

1 Yu tawakaluba:te Adaguila: Poko kododima: sikisi hegelate ba nepola:na, Ya:suti Betani habamo gala ba:bo kapuluhukuya:, ba:be haba ba: Ya:suti hoe ipuwane dadipatiya: ba:be dubu Lasalesikono habala.

2 Ba:bene Lasalesikono naniko Matate komo owalubipa:go Ya:sukunu hido baa: bododimitiya:, ba:bene dubu hiliyonomate baa: da:nahutiya:, Lasalesiko ibi ipuwalo na:lutiya:.

3 Huiyatiya ebeno eta naniko Ma:liti huiya konomo hido nibo ihi ilina, ebeno mahilo ba: nadala, ebete adahete Ya:sukunu natamo pehaminamete ebeno hinibamo nato a:la:li ba:bo meteteholemiya:. Ba:bene ba:be genama gu ba:be ilinoeno hido nibote tabonomo a:tabuya:.

4 Ba:ba tetelo Ya:sukunu eta ta:matadawate baa: naha habalo na:lutiya:, ebeno mahilo ba: Keliyotanapi Yudasitila, galane ebete Ya:suku anakapumipino kokotamo ebe kihatema:ne. Ebete Ma:likono ododi komoma: na:goiya:,

5 "Mabu keka: ebete ba:moe hido nibo ilina kolowamima: kanimidiha:? Ebete ba:ba ka:na newageletale kapiya gogoeno oko huiya mani buwatena:, ba:bene ale awaepa:tamo bikalameholena:!"

6 Yudasiti ba:moe tabo da:goiya: ebete ha:da amiho gabodo goiya:. Ebete ilinaha: tawakalubino modoboha: komokomo kemalagidolenakuiha: huiyatiya ebe ubila ba:be ko mani ebete ha:kiya kuwatema:, mabu ebe Ya:suku kapiyuimipino mani umidawama: ba eda:na komo tetelo ebete mani pilolo uwatenakui.

7 Ba:bema: Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goiya:, "La: Ma:liko na:miya:pala:, ebe natamo hido komo bododi. Iyo, nale hoeha: tetelo ebete naeno ape bobamo ihate komo emalagidololo ba:moe hido nibo ilina naeno apa:mo ba:bema: hamina.

8 La: numa:la:, awaepa:te tete ga:ga:nomolo la:go bemedehonamena:,
la:eno ubi tetelo ibi nowalubilinakuya:la:, huiyatiya na emedena tetelo la:go
a:kemedenamo, tete tatalila nale la: komiya:palema:nemata.”

Yu Watowatopa:te Lasalesiko Anakapumima: Nopo Da:tamotiya:

9 Ba:ba tetelo komo tawakalubi hiliyonomate Ya:suku Betani habalo
emede komo duliya: iba:te ebe umima: ba:bamo ba: dito tolamiya:. Huiy-
atiya iba:te Ya:suku kapiya umima: katolamiya:ha:, ibi ubila Ya:suti hoe
ipuwane dadipatiya: ba:be dubu Lasalesiko atumu kakanumima:.
10 Ba:bene Yu watowatopi ba:be komo duliya: iba:te nopo ba:bo tamotiya:
Lasalesiko Ya:sukuba: kanakapulamema:,
11 mabu Lasalesikono komone hiliyonomo tawakaluba:te Ya:suku hibima:
a:midiya:.

Ya:suti Yelusalema Ko Habamo Da:na:pa:guya:
Ma:t 21.1-11; Mak 11.1-11; Luk 19.28-40

12 Eta hegelalo puya:te Yelusalema ko habalo Adaguila: Poko ododima:
da:pelamiya:, ibi hiliyonomate iya:tawahuya: Ya:suti ba:be habamo
da:pitiya:.
13 Ba:bema: iba:te ele uwateholete eba:go alugama: ba tolamita ibulunomamo na:ga:lutiya:,

“Godoko nadipata:la:!
Godo, amia:no mahilago da:pita,
wadiyala ama: ba:be lumagi
na:koimiya:!
Ebe ba: a Isalaela tawakalubino
Ko Gawadubula!”

14 Ba:bene Ya:suti uli ape donoki-goe umiti ba:be hunamo dito emediya:.
Ebete ba:ba ka:na ododiya: Godokono tabote hibima: keda:ma:, mabu ebeno
Bukalo eta tabote ba:ma ka:na bitana,

15 “Yelusalemanapa:la:,
la: akatoletolehala:.
Numa:la:, la:eno Ko Gawadubuti
ba: na:pita,
iyo, ebete donoki-goe deha:poto
hunamo emedete pita.”

16 Ba:ba tetelo Ya:suku ta:matapa:te ba:moe Buka taboeno ipuwa hi-
damo kemalagidolutiya:ha:, huiyatiya galane Ya:suti Godokono helo alago
hoe ipuwane da:mahiguya:, ba:ba tetelo ibino ukuiti tuputupuhulamete
iba:te ba:bo ga:luya:, “Hibila, Ya:suti Yelusalemamo ba na:pa:ga, ale ebe
da:milimihuima:, Godokono Buka tabote ebeno komoma: hibinomoma:
ba:bo edi!”
17 Dopamo Ya:suti Lasalesiko bobo ipuwamo neka:miti hoe ipuwane
dadipatiya:, ba:ba tetene tupuimiti puya:te ba:be hanohano komo dumiya:,
iba:te hiya:hiya: habahabamo tolameholete komo hiliyonomo tawakalubi
ba:bo nikiyahalamiya:.
18 Ba:be mabuma: Yelusalemanapi hiliyonomate ba:be komo
iya:tawahate, iba:te Ya:suti ibino habamo pema: duliya: ebe umima:
ba: dito pelamiya:.

19 Ba:bema: Pa:lisi kapiyuimipa:te ubiha:ma: ba eda:ha ibi ha:kiya ibi
ipuwalo na:ga:luya:, “La: numa:la:! A kahelohelohutaha:, hiliyonomo
tawakaluba:te a miya:poete ebe ba: na:ta:mata!”

Komo Yuha:pa:te Ya:suku Umima: Pilipiko Da:ga:lamiya:

20 Yunapino Adaguila: Poko ododi tetelo komo Yuha:pa:te Yelusalema ko
habamo Godoko adikumima: da:tolamiya:, ibi atumu ba:be poko habalo
na:nepola:nuya:.
21 Ba:bene Ya:sukunu ta:matadawa eta Pilipiko, ebe ba: Betasaidanapila,
komo iba:te ebetamo nikuliti ebe na:nega:lamiya:, “Mabulubi, a Ya:suku
umima: ewagelitama:.”
22 Ba:bema: Pilipiti A:nduluku da:kiyamiya:, ibi netewapa:te badi tote
Ya:suku ba:bo nega:lamiya:.
23 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “Tete ba: a:pe, Godokono helo alote
Tawakalubino Naniwi ba a:la:mina ebe dawagaminamene, tawakalubi
hiliyonomate ebeno hibi komo ba:bo kumima:na:.
24 Ba:bema: na la:tamo hibi tabonomo begoemo, kona kikipote haka
ipuwamo ma:tigate da:nehoemene, ebeno ka:ka:te hibilo a:kawibamene
mabu galane komo kona kikipate ba:be ipuwane kopikulima:na:.
25 Ba:gala kebe lumagiti ebeno ka:ka: kapiya demalagidolona, ebeno
ka:ka:te kalatidima:ne, huiyatiya kebe lumagiti ba:moe hopolo ebeno ka:ka:
emalagidoloheno, ebeno ka:ka:te Godokono Hunu Habalo itana itana tetelo
bitanamene.
26 Ba:bema: kebe lumagiti naeno huiyaha: okodawama: eda:ma: ubi
dihatemene, wadiyala ebete na na:ta:mahena:mene, ba:bene nale kebe ha-
balo demedenamo ebete ba:be atu habalo nago bemedenamene. Ba:gala eta
komo, kebe lumagiti naeno hibi okodawama: deda:mene, naeno Nabiwiti
ebe hunamo kadipatema:ne.”

Ya:suti Ebeno Hoe Komoma: Da:goiya:

27 Ba:bene Ya:suti Godotamo tabo ba olamagi na:goiya:, “Ka:lo na tepo
ipuwalo menemenenomoma: editamo, ba:bema: Nabiwi, na ama:tamo
bada tabote na:ka:goemo? Nale ba:ma ka:na ba:ka:goemo, ‘Nabiwi, mod-
oboha: ba:moe olalati tetete natamo pe’? Ao, nale ba:mako tabo a:kagaa:mo
mabu na ba:moe temeteme lawema: hopo habamo ba:bema: piya:mo.
28 Ba:bema: Nabiwi, ama: ha:kiya amia:no helo alo ipuwado ama:
nawagaminuya:.”
Ya:suti ba:moe tabo ba goita ba:ba tetenomolo Godokono Hunu Habane
tabote ba:ma ka:na pihitiguya:, “Na ha:kiya na ya:lo awagaminuya:mo,
ba:gala na ha:kiya gala kakawagaminama:nemo!”
29 Ba:ba tetelo puya:te Ya:suku tamelo da:la:mota:hanuya:, ba:bi
tawakalubi hiliyonomate ba:be tabo madodo uliti na:ga:luya:, “Ba:moe
ba: alomote goewata,” huiyatiya komopa:te na:ga:luya:, “Ao, ebe ba:
Godokono nopodawate ebetamo polamagita.”
30 Ya:suti ibino tabo ga:la komo iya:tawate na:goiya:, “Ba:moe tabote na
mabuma: kapeha:, la: mabuma: pe.
31 Ba: hibila, ka:lo hopo habanapa:te ibino kuba ododili mabuma: huiya
kuwatema:na:, ba:bene ba:moe hopoeno kuba gawadubu Saitanako Godote
ebeno wato kikipo kitamidamema:ne.
32 Ba:gala Godote na hunamo dadipanatenemene, ba:be hoe komodo na
huiyatiya hiliyonomo tawakalubi natamo komagahelema:nemo.”

33 Ya:suti ba:moe tabo dolamagiya: ebeno ipuwa ba:ma ka:nala, ebe keha
pihigalo keba ka:na da:homedenamene, ebete ba:be komo behawakalimiya:.
34 Ba:bene tawakalubi hiliyonomate Ya:sukunu tabo ba huiya na:ga:luya:,
“Godokono Tutumu Tabo Bukate a biya:tua:mena, ebeno Oemedawa Ke-
lisote emedena tetelo bemedenamene. Ba:bema: ama: ba:ma ka:na badama:
ka:gaa:wa, Godote Tawakalubino Naniwino hoe komodo ebe hunamo
kadipatema:ne? Tawakalubino Naniwi potela:ka:?”
35 Ba:bene Ya:suti gala na:kagoiya:, “Godokono alote la: ipuwalo tete
nanekela:mo ga:ga:dopo kitanama:ne, ba:bema: wadiyala la: ba:moe alo
ipuwado na:wapata:lamenala:. La: hidamo, du komote la:tamo akapa:la:,
mabu du ipuwado da:pata:na ba:be lumagi iya:tawaha: ebete kebe gabodo
da:tona!
36 Ba:bema: du komote peheno alote la:eno tolame gabo ba a:la:minana,
wadiyala la: hibima: na:mida:la:, ba:bene la:le aloeno gugudima:
keda:hama:nemata.” Ba:moe tabo olamagi da:wibuya:, Ya:suti ba:bi
tawakalubi hiliyonomo miya:palete diya gabodo eta baha:mo tote ba:bo
nilutiya:.

Komo Yu Tawakaluba:te Ya:suku Hibima: Kamidiya:ha:

37 Ba: hibila, Ya:suti hopo habalo ba emedena Godokono helo
kohawakalimima: ebete tawakalubino holoholo hapulu hiliyonomo
hanohano komokomo bododilinakui, huiyatiya puya:te ba:bi komo
dulamenakui ibi ipuwalo komo Yu tawakaluba:te ebe hibima: kamidiya:ha:.
38 Ba:bene ba:moe komote ba: ba:ba ka:na uluhukuya:, Godokono ukui
hawakalimidawa Aisayate da:goiya:, ba:be tabote hibima: keda:ma:. Ya:lo
tetelo ebete tabo ba:ma ka:na goiya:,

“Kodawa,
ama: amia:no ko helo
puya:tamo da:hawakaliminaka,
ale amia:no tabo iba:tamo dolamagimima:,
hibima: pote ka:midi?
Lumagi kalutaha:, puliyanomola.”

39 Ba:bema: mabu keka: tawakaluba:te Ya:suku hibima: midi mod-
oboha:ma: deda:hana? Aisayate ba:be komo hawakalimima: eta tabo ba:ma
ka:na kagoiya:,

40 “Godote hibima: midiha:pino baidi
duhuma: midililamete,
ibino tepo ipuwoeno ukui
akakodakoduilamelelamiya:.
Ba:bema: ebete ibi mabuma: na:goena,
‘Iba:te baida:mo hibi komo umi modoboha:,
iyo, ibino tepo ipuwalo
naeno hido komo iya:tawa modoboha:.
Iba:te ibino tepo ipuwoeno ukui
hidamo nemalagidolotale natamo bohobila:na:,
ba:bema: na modobola
ibi nale hiduilame.’ ”

41 Ba: hibila, tawakaluba:te Ya:suku ubiha:ma: deda:hamena:, Aisayate
ba:be komoma: ba:moe tabo ya:lo a:goiya:, mabu ebeno baiditi hiya:ma: ba
eda:hame ebete Ya:suku Godokono helo alote a:la:minutalo ba:bo umiya:.
42 Ba:bene komo tawakaluba:te Ya:suku ubiha:ma: ba eda:ha, atu tetelo
komo tawakalubi ba:gala komo ibino watowatopa:te ebe hibima: ba:bo
midiya:. Huiyatiya ba:ba:te Pa:lisi kapiyuimipi tolelamelo ibino hibima:
midi komo kahawakalimiya:ha:, Pa:lisi watowatopa:te mauba ipuwalo ibi
hiya:hiya: habahaboeno baidi ibubulamehole genamamo a:pa:la:ha talona
ihatelamekapoma:.
43 Ba: hibila, iba:te Ya:suku ta:mata ipuwalo kodakodalo kapola:nuya:ha:
mabu ibi ubila tawakaluba:te iba:tamo kokalakalahama:, huiyatiya Godote
iba:tamo da:kalakalana iba:te ba:be komo koamo kemalagidolonamiha:.

Ya:sukunu Tabote Tawakalubino Komokomo Anagilamelelame Komo

44 Ba:bema: Ya:suti ibulunomo ba goewata na:goiya:, “Kebe lumagiti na
hibima: da:midinina ebete na kapiya hibima: kamidininaha:, ebete na
da:poenamiya: ba:be dawa atumu hibima: na:kamidina,
45 ba:gala kebe lumagiti naeno komo dumina, ebete na da:poenamiya:
ba:be dawoeno komo na:ka-umina.
46 Ba: hibila, na ba:moe hopo a:la:minama: piya:mo, ba:bema: kebe
lumagiti na hibima: da:midinina ebete du ipuwalo a:kemedenamene.
47 “Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Kebe lumagiti naeno tabo uliti
papamiwataheno, nale ebeno komo a:kanagiya:midama:mo mabu na hopo
habanapa:tamo kuba huiya ikalamema: kapiya:ha:, huiyatiya na ibino
ka:ka: mula:lelamema: piya:mo.
48 Numa:la:, kebe lumagiti na ubiha:ma: eda:te naeno tabo komokomo
uwateheno, ebeno komo anagiya:midamema: eta Kodawate ba:luta. Iyo,
Godote Kuititi Hegelalo naeno tabo komamo ba:be lumagino komo kanag-
ilamelemema:ne,
49 mabu nale dolamaginamo ba:bi tabo komokomo na ha:kiya naeno
ukuilo kolamaginaha:, huiyatiya Nabiwiti na da:poenamiya: nale ebetamo
papamiwatalo ebeno tabonomo bolamaginamo.
50 Na ba:moe komo iya:tawala, Nabiwino tutumu tabo ba: wiboha:
ka:ka:la, ba:bema: ebete na keba ka:na ka:goenamenako, na ba: ba:ba ka:na
olamaginakomo.”

13

Ya:suti Ebeno Ta:matapino Nato Dukulalelameniya:

1 Yu tawakalubino Adaguila: Poko ododima: kapiya hegelate ba nitana,
Ya:suti ba:bo iya:tawuya: ba:moe ba: tetela, ebete tatalila ba:moe hopo
miya:pate Nabiwi Godotamo kotoma:ne. Ba: hibila, puya:te ba:moe hopolo
ebenoma: deda:hanama:, Ya:suti ibi malemalelatelelo konomamo emalagi-
dolenami, ba:bema: ibi ba:be malemala:go magatalete kuititinomamo ba:bo
nuluhukuya:.
2 Ba:bene ba:be dulu Ya:suti ebe ta:matapa:go ahidinate baa: benahaniya:.
Ba:be du peheno Saitanate dopamo eta ta:matadawa Yudasikono tepo
ipuwamo kuba ukui ba:ma ka:na ihatemiya:, ebete Ya:suku anakapumipino
kokotamo ebe kihatema:, ba:moe Yudasiko ba: Keliyotanapi Saimonokono
gudula.
3 Hibila, Ya:suti ba:moi netewa-kapiya komo ya:lo iya:tawuya:, Nabiwi
Godote ebetamo helo ikamiya: hiliyonomo komokomo ododilima:, ba:gala
ebe ba: Godogodone piya:, ba:gala ebe ba: Godotamo gala kakatoma:ne.

4 Ba:be mabuma: ebete baa: naha habane mahiganate, atuino kaliko
pekananate huiyaha: okodawamo a:la:li meteteholeno kaliko lawenate dito
puliniya:.
5 Ba:bene ebete wahikalamo beya haminanate ebeno ta:matapino nato
ukulalelame ba:bo tupuiminiya:, ba:gala ebete da:puliniya: ba:be a:la:li
meteteholeno kalikamo ebete ibino nato a:la:li ba:bo meteteholelameniya:.
6 Ba:bene ebete Saimono Pitatamo da:peniya: Pitate ebetamo na:goeniya:,
“Kodawa, ama: naeno nato ba:kukulaleomena:?”
7 Ya:suti tabo ba huiyana ebe na:goemeniya:, “Ama: iya:tawaha:
nale ama:tamo bada komo dododinamo, huiyatiya ama: galane
kiya:tawama:na:ta.”
8 Ba:bema: Pitate na:goeniya:, “Ao, ba:be komo modoboha:! Ama: naeno
nato a:kukulala:mena:ta.”
Ya:suti huiyatiya ebe na:goemeniya:, “Nale amia:no nato ukulaleheno
ama: nagodolo habahenola.”
9 Ba:bema: Pitate ebetamo na:goeniya:, “Kodawa, kubaha:, ama: naeno
nato kapiya akukulala:la:. Wadiyala ama: naeno kokoto ba:gala wato atumu
na:kukulalenamiya:.”
10 Ba:bene Ya:suti na:goeniya:, “Kebe lumagiti mala: ya:lo da:tui ebeno
apeno dalowa: puliyala, huiyatiya ebete ebeno nato kapiya nukulala:mene.
Ba:moe komo ba: hibila, la: hiliyonomate uliulinoma: eda:huimata, huiy-
atiya la: ipuwalo kapiya dawate ulinoma: keda:naha:.”
11 Ya:suti ba:moe tabo da:goeniya: mabu ebete ya:lo iya:tawuya:,
ta:matapi ipuwalo ebe pote anakapumipino kokotamo dihatemene.
12 Ba:ba tetelo ebete ebeno ta:matapino nato ukulalelame da:wiboniya:,
ebete ebeno atuino kaliko gala kapulinate ba: dito emedeniya:. Ba:bene
ebete ibi na:goelameniya:, “La: iya:tawahala:ka:, nale la:tamo dododimo
ba:be komoeno ipuwa?
13 La:le na la:eno Iya:tulamedawama: ga:lanakomata ba:gala Kodawama:
akaka:naminakomata. Ba: hibila, na ba: ba:betela.
14 Ba:bema: galane la:le ba:moe naeno ododi komo ba:ma ka:na de-
malagidolonakoma, ‘Aeno Iya:tulamedawa ba:gala Kodawa, ebete aeno
nato ukulalea:meni,’ wadiyala la: ha:kiya la: ipuwalo etate etoeno nato
atumu nukulalemenakuya:la:.
15 Iyo, nale la:tamo ba: go bododimo, galane tetelo la:le komopa:tamo
ba:ma ka:na nododinakuya:la:.
16 Na la:tamo hibi tabonomo begoemo, eta okodawoeno helote ebeno oko
namutudawoeno helo a:kagogolale, ba:gala tabo atadawoeno helote ebe
da:poememene ba:be kodawoeno helo a:kagogolamene.
17 Ba:bema: la: ba:moi komokomo iya:tawahate, ba:ma ka:na etate
etatamo, etate etatamo, huiyaha: oko dowatinakoma, ba:bene la:godolo
konomo kalakalate bitananakomene.”

Ya:suti Yudasikono Komo Da:hawakaliminiya:
Ma:t 26.20-25; Mak 14.17-21; Luk 22.21-23

18 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo na:goeniya:, “Godokono Bukalo
eta tabote ba:ma ka:na itana, ‘Nago baa: da:nanako, ba:be lumagiti naeno
alaholodawama: keda:ma:ne,’ ba:bema: ba:ma tetelo a ipuwalo ba:moe
tabo komote hibima: keda:ma:ne, Godokono ubila. Ba: hibila, na la:eno
komo iya:tawanomola, mabu la:le na ta:mahenema: nale la: uwatimata,
ba:bema: ba:moe tabo komote la: hiliyonomoeno komoma: kagoenaha:,
kapiya lumagino komoma: goena.

19 Ba:be lumagino komote uluhukuhino nale la: dopamo goelamemata.
Ba:bene ebeno komoma: Buka taboeno komote hibilo duluhukumini, la:
hibima: ba:bo komidima:nemata na ba: emedena tetelo demedenamo ba:be
dawala.
20 Na la:tamo hibi tabonomo begoemo, nale kebe okodawa doememo,
pote ba:be okodawa kalakalago dowalubimini ebete na kowalubinima:ne,
ba:gala pote na dowalubinimini ebete na kapiya a:kowalubina:mene, ebete
na Oenamedawa Godoko atumu kakowalubima:ne."
21 Ba:bene Ya:suti ba:moe tabo olamagi da:wiboniya: ebete tepo ipuwalo
menemenenomoma: eda:nate ebe ta:matapa:tamo hawakala na:goeniya:,
"Na la:tamo hibi tabonomo begoemo, la: ipuwalo etate na anakapunamepi
kowalubilima:ne na kolawenema:."
22 Ba:bema: ebe ta:matapa:te ibi ipuwalo ba uma:tepahuina nemalagi-
doloniya:, "Ba:moe kuba pote na:kododimini?" huiyatiya iba:te lumagi
kuminiya:ha:.
23 Ba:ba tetelo Ya:suti ebe ta:matapi ipuwalo poko koamo demalagidolon-
ami, ba:bete Ya:suku tamelo na:lutiya:,
24 ba:bene Saimono Pitate kokotamo ba goena ebe na:goemeniya:,
"Ama:le Iya:tulamedawa na:kiyama: ebete pokono komoma: kolamagina."
25 Ba:bene ba:be ta:matadawate Ya:suku tama:mo nemeda:tepanate ebe
na:goemeniya:, "Kodawa, ba:be lumagi potela:ka:?"
26 Ya:suti ebeno tabo ba huiyana na:goeniya:, "Nale baa: kalila:mo adutiti
kebe lumagitamo dikamemo, ba:be ba:be lumagila." Ba:ba tetelo ebete baa:
kalila:mo adutinate, Keliyotanapi Saimonokono gudu Yudasitamo ba: dito
ikameniya:.
27 Ba:bene Yudasiti ba:be baa: da:laweniya:, ba:ba tetenomolo Saitanate
ebeno tepo ipuwamo ba: dito opeganiya:.

Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goeniya:, "Ama:le kebe komo ododima:
dewagelena, wadiyala tiyonomo nododa:."
28 Ba:ba tetelo baa: naha habalo da:pola:nuya:, ba:bi komo ta:matapi
ipuwalo eta lumagiti Ya:sukunu taboeno ipuwa kalaweniya:ha:.
29 Yudasiti ibino kapiyuimipino mani umidawama: eda:nami, ba:bema:
komopa:te nemalagidoloniya: Ya:suti poko ododino komo baa: konuwate-
homa: goena, ba:gala komopa:te nemalagidoloniya: ebete awaepi mana:mo
konowalubilima: goena.
30 Ba:bene Yudasiti Ya:sugodone baa: da:laweniya:, ba:ba tetenomolo
ebete iba:godone mahiganate du ipuwamo ba: dito nopeganiya:.

Ya:suti Uli Tutumu Tabo Ebe Ta:matapa:tamo Dikalameniya:

31 Yudasiti ibi da:miya:paliniya: ba:ba tetelo Ya:suti komopa:tamo
na:goeniya:, "Ba:ma tetelo Godokono helo alote Tawakalubino Naniwi ba
a:la:mina ebe kawagaminama:ne, ba:gala Tawakalubino Naniwiti ebeno
ododi komodo Godoko kawagaminama:ne.
32 Ba:bema: Godote ebe ha:kiya ebe Tawakalubino Naniwi ipuwado
dawagaminamene, ba:be atu tetelo ebete Tawakalubino Naniwi helo alamo
ba a:la:mina ebe kawagaminama:ne. Ba: hibila, ebete ba:be komo tiyonomo
kododima:ne."
33 Ba:bene Ya:suti eta tabo bekagoeniya:, "Naeno guguda:la:, na la:go tete
nanekele emeda:tepate la:le na ba:bo kohowadinima:nemata. Iyo, nale
kebe tabo Yu watowatopa:tamo dopamo da:goimo, ka:lo la:tamo ba:be atu
tabo bekagoemo, nale kebe habamo da:tomo la:le ba:be habamo pelame
modoboha:.

34 “Huiyatiya ka:lo dulu na la:tamo uli tutumu tabo bikalamemata la:
kowalubilima:. Wadiyala la:eno emede ipuwalo etate eta malemalelo
nemalagidolonala:, nale la: keba ka:na kemalagidoletanama ba:ba ka:na.
35 Keba tetelo la: ipuwalo etate eta malemalelo kemalagidolo, etate eta
malemalelo kemalagidolo, la: ba:ba ka:na dewagelenama, ba:moe gabodo
hiliyonomo tawakaluba:te kiya:tawahama:na: la: ba: naeno ta:matapilata.”

Ya:suti Pitako Da:kiyameniya:, Ama:le Na Iya:tawaha:ma: Kogoema:na:ta
Ma:t 26.11-35; Mak 14.27-31; Luk 22.31-34

36 Ba:bene Saimono Pitate Ya:sutamo na:goeniya:, “Kodawa, ama: kebamo
na:ka:tomena:?”
Ya:suti tabo ba huiyana na:goeniya:, “Nale kebe habamo da:tomo, ba:ma
tetelo la:le na ta:mahene modoboha:, huiyatiya hibila, la:le na galane
kota:mahenema:nemata.”
37 Ba:bene Pitate ebe gala na:kagoemeniya:, “Kodawa, mabu keka: nale
ba:ma tetelo ama: ta:maheha:ma: da:gaa:? Na modobola naeno ka:ka: ama:
mabuma: gobogobamo kihatema:nemo.”
38 Ba:ba tetelo Ya:suti ebeno tabo ba huiyana na:goeniya:, “Amia:no
ka:ka: na mabuma: hibilo ba:kihateomena:? Na ama:tamo hibi tabonomo
begoemo, ka:lo dulu kakabate goehoheno ama: netewa-kapiya teta:mo na
iya:tawaha:ma: kogoema:na:ta.”

14

Ya:suku Ba: Hibi Gabola Nabiwi Godotamo

1 Ba:bene Ya:suti tabo moga:melo ebe ta:matapa:tamo na:goeniya:, “La:
tepo menemenema: ba:gala ukui bilibilima: akeda:hala:. Wadiyala la:
Godoko hibima: na:mida:la:, ba:gala la: na atumu hibima: na:midina:la:.
2 Ba: hibila, naeno Nabiwino genama gulu la:eno emedeho haba
hiliyonomo ba:pola:na. Ba:moe komo ha:dama: neda:tale nale la:
ba:ka:goelametana:, iyo, na la:eno hibi habanomo hiduilamema: ko-
toma:nemo.
3 Ba:bene na la:eno haba nihiduilamete gala kapete la: ba:bo kop-
uwatema:nemata, ba:ba tetelo a hiliyonomate kapimilo naeno habalo
ba:nemedenama:.
4 Ba: hibila, nale kebe habamo da:tomo, la: ba:be habamo tolame gabo
iya:tawahala.”
5 Ba:bene Tomasiti Ya:sutamo na:goeniya:, “Kodawa, ama:le kebe habamo
da:tomena: a ba:be haba iya:tawaha:, ba:bema: a gabo keba ka:na
na:kiya:tawahama:?”
6 Ya:suti ebeno tabo ba huiyana na:goeniya:, “Na ba: gabola, ba:gala na ba:
hibi komo hawakalimidawala, ba:gala na ba: wiboha: ka:ka:la. Lumagiti na
ipuwado Nabiwi Godotamo kotoma:ne, eta gabodo a:katoamene.
7 Numa:la:, la: naeno komo iya:tawahala, ba:bema: ba:ma tetene tupuimiti
la: naeno Nabiwino komo atumu kakiya:tawahama:nemata. Ba: hibila, la:
ebe ya:lo umia:mata.”
8 Ba:bene Pilipiti ebetamo na:goeniya:, “Kodawa, ama: atamo Nabiwino
komo da:hawakalimimina:, a komodoboma:nema:.”
9 Ya:suti tabo ba huiyana na:goeniya:, “Pilipi, nale tete ga:ga:nomolo
la:go emedenamimo, ba:bema: mabu keka: ama:le naeno komo hibilo
kiya:tawanaha:? Ama:le na dunami ba:be gabodo ama:le Nabiwi ba:
umia:ta, ba:bema: keka: mabu ama:le ba:ma ka:na da:gaa:, ‘Nabiwino komo
atamo na:hawakalima:’?

10 Pilipi, ama: ba:moe komo hibima: na:ka:midiona, na Nabiwi ipuwalo
bemedenamo ba:gala Nabiwiti na ipuwalo bemedena?”

Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapi hiliyonomatamo na:goeniya:, “Nale la:tamo
kebe tabo kolamaginakuimo, ba:bi tabo komokomate nagodone kapelame-
naha:, huiyatiya na ipuwalo demedena, ba:be Nabiwiti naeno hiya:hiya:
tabamo ebeno hido oko bowatina.
11 Ba:bema: wadiyala la: ba:moe komo hibima: na:mida:la:, na Nabiwi
ipuwalo bemedenamo ba:gala ebete na ipuwalo bemedena. Huiyatiya la:
la:eno ukuilo ba:moe komo kodakodama: da:ga:lanama, ba:bema: nale kebe
hanohano komo la: ipuwalo dododilinakuimo, wadiyala la: ba:bi komoeno
ipuwa ba emalagidolo na hibima: na:midina:la:.
12 Ka:lo dulu na la:tamo hibi tabonomo begoemo, kebe lumagiti na
hibima: da:midinimini, nale dowatinamo ebete ba:be atu oko ba:ka-
owatinamene. Ba: hibila, ba:be lumagino oko owati helote naeno oko owati
helo konegogoloma:ne mabu na ba: Nabiwitamo kotoma:nemo.
13 Ba:bema: la:le naeno mahilamo bada komoma: na da:toenamehonema,
nale la:tamo kikalamema:nemata mabu naeno ododi komodo Nabiwiti
ha:kiya ebe kawagaminama:ne.
14 Iyo, la: naeno mahilamo bada komoma: na da:toenamehonema, na
la:tamo dito kikalamema:nemata.”

Godokono Gobogobote Hibima: Midipa:tamo Pema: Ya:suti Da:goeniya:

15 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo eta tabo bekagoeniya:, “La:
na malemalelo demalagidolonema la: naeno tutumu tabamo kopa-
pamila:hama:nemata.
16 Ba:bema: nale naeno Nabiwi kogoemema:nemo, ebete eta Owalu-
bidawa la:tamo kopoemema:, ba:bete emedena tetelo la:go bemedenamene.
17 Ebe ba: Godokono Hido-talona Gobogobola, Godokono hibi komo
da:hawakalimina ebe ba:be dawala. Hopo habanapa:te ebe a:kuma:la:,
ba:gala ebeno komo a:kiya:tawahala:, ba:bema: iba:te ibino tepo ipuwalo
ebeno helo hibilo a:kalawa:mena:. Huiyatiya la: hibima: midipino komo
eba ka:naha: mabu la: ebeno komo iya:tawahanomola, iyo, ebete emedena
tetelo la:godolo bemedenamene.
18 Ba:bema: nale la: dito a:kamiya:pala:mata, ao, nale ba:moe Owalu-
bidawa la:tamo hibilo kopoemema:nemo, ba:bene ebete la:godolo ba eme-
dena galane na ha:kiya la:tamo gala kakapema:nemo.
19 “Tete nanekelelo hopo habanapa:te na a:kunama:mena:, huiyatiya la:le
na kunamema:nemata, iyo, na wiboha: ka:ka:go emedenamo, ba:bema: la:
ba: atumu ba:be ka:ka:go emedehonamata.
20 La:le na gala da:kunamema, ba:be hegelate da:puluhukumini, la:
ba:moe komo ba:bo kiya:tawahama:nemata, na naeno Nabiwi ipuwalo
emedenamo ba:gala la: na ipuwalo emedehonamata, ba:bene na atumu la:
ipuwalo bemedenamo.
21 Ba:bema: puya:te naeno tutumu tabo hiliyonomo uwatete
da:papamila:nakomena:, ba:ba:te na malemalelo emalagidolonena. Ba:
hibila, kebe tawakaluba:te na malemalelo demalagidolonena, naeno
Nabiwiti ibi atumu malemalelo ba:kemalagidolena, ba:gala nale ibi
atumu malemalelo ba kemalagidole na ha:kiya naeno komo iba:tamo
ba:hawakaliminakomo.”
22 Ba:bene eta Yudasiti, Keliyotanapi Yudasitiha:, ebete Ya:suku
nalateda:niya:, “Kodawa, hopo habanapa:te ama: umihino, ba:ba tetelo
a ha:kiya ama: keba ka:na na:kumitamena:?”

23 Ya:suti tabo ba huiyana na:goeniya:, “Kebe lumagiti na malemalelo
demalagidolonena, ebete naeno tutumu tabamo ba:papamiwatanakomene,
ba:bene naeno Nabiwiti ebe malemalelo bemalagidolonamene, ba:gala ale
ebetamo pete ebegodolo ba:pemedenama:.
24 Huiyatiya kebe lumagiti na malemalelo emalagidolonenaheno, ebete
naeno tutumu tabamo a:kapapamiwatamene. Ba:moe komo ba: hibila, la:
nagodolo dulihonakoma ba:bi tutumu tabo naenoha:, ba:bi tutumate na
da:poenamiya: ba:be Nabiwigodone pelamena.
25 “Nale la: miya:paleheno ba:moi komokomo dopamo la:tamo ba: olam-
agimo.
26 Ba:bene nale la: da:miya:palema, Nabiwi Godote naeno mahil-
amo eta Owalubidawa la:tamo kopoemema:ne, ebe ba: ebeno Hido-
talona Gobogobola. Ba: hibila, nale dopamo kebe hiliyonomo komo
la: diya:tulamenakuima, ebete pete ba:bi atu komokomo la: gala ba
kapiya:tulame la:eno ukui ba:bo ba:tuputupuilamenakomene.
27 Ba:gala ba:moe ba: eta komola, nale la:tamo naeno tepo ipuwalo ditana
ba:be hete bikalamemata. Ba:be hete ba:moe hopo haboenoha:, ba:bema: la:
la:eno tepo ipuwalo ukui bilibila:go ba:gala tola:go akemedehala:.
28 “Nale la:tamo hibilo da:goemo la: ulimata, na Nabiwi Godotamo tote
ba:bene la:tamo gala kakapema:nemo. Numa:la:, la:le na hibilo malemalelo
nemalagidolonenatale, naeno to komoma: la: ba:kalakalahona:, mabu
ebeno helo konomola, naeno helo na:gogolona.
29 Ba:moe komote uluhukuhino na la: dopamo goelamemata, ba:bema:
ba:moe komote hibilo duluhukumini, ba:ba tetelo la: hibima: ko-
midima:nemata.
30 Huiyatiya ka:lo dulu na la:tamo tabo konomo a:kolamaga:mo, mabu
hopo haba namutudawa ba: na:pe. Ba:be kubadawoeno helote hibilo
natamo kitanaha: nale ebetamo kopapamiwatama:,
31 huiyatiya naeno Nabiwiti na kebe komokomo kododilima:
da:kiyanamenako, nale ba:bi komo ba ododili ebe kapiyatamo
papamiwatanakomo. Iyo, ba:moe ba:be gabodo hopo habanapa:te
naeno komo niya:tawahamena:, nale naeno Nabiwi malemalelo
demalagidolonamo.
“Ba:bema: wadiyala la: na:pakaminala:, a ba:moe genamane koto-
lamiya:.”

15

Ya:suku Ba: Hibi Gala:ipi Tupina Gao Kehala

1 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo eta tabo bekagoeniya:, “Na ba:
hibi gala:ipi tupina gao kehala, ba:gala naeno Nabiwiti ba:be gao keha
umidawama: eda:na.
2 “Ba:bema: ba:moe kehoeno nolohoha: gedawa hiliyonomo ebete
mabunomamo iya:hiliti gobogobamo kiya:hekema:ne, huiyatiya
da:nolohonaka ba:bi gedawa hiliyonomo hunu pahago ebete hunuya
kiya:hilima:ne iba:te konomamo gala kakanolohoma:.
3 Ba: hibila, nale la:tamo kebe tabo komokomo kolamaginakuimo ba:bi
tabote la: ukulalenomo dukulali, la:le uliulinoma: ba:bo eda:huimata.
4 Ba:bema: wadiyala la:le na hibi gao kehagodolo nemedehonala:, ba:bene
na ba: atumu la: ipuwalo bemedenamo. Ba:moe komo hidamo nemalagi-
dolala:, gao gedawate ebeno apa:mo moga:heno ebe ha:kiya a:kanolamene,
ba:bema: la: na ipuwalo emedenaheno la:le hibilo a:kanolohamata.

5 “Na ba: hibi gala:ipi tupina gao kehala, la: gedawalata. Kebe lumagiti
na ipuwalo demedenamene ba:gala na atumu ebe ipuwalo demedenamo,
ebete konomamo konoloma:ne. Huiyatiya na la:eno tepo ipuwalo emede-
naheno la: ha:kiya eta hido komo a:kododa:mata.
6 Ba:bema: kebe lumagiti na ipuwalo emedenaheno, ebe ba: nolohoha:
gedawa keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. Pali namutudawate ebe gobogob-
amo da:da:namene kaloloma: ba:bo koneda:ma:ne, ba:bene eta lumagiti
pelawete koa:mo dito kopa:da:nama:ne.
7 Ba: hibila, la: na ipuwalo demedenama ba:gala naeno iya:tulame tabote
la:eno tepo ipuwalo da:pola:namene, ba:ba tetelo la: naeno hiya:hiya: tabo
hibilo ba ta:matale bada komoma: naeno Nabiwi da:ga:lamema ebete ba:be
komo la:tamo kikalamema:na:ta.
8 Mabu keba tetelo la: naeno hibi gao keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na kono-
mamo da:nolohoma, ba:ba tetelo la: ba:moe komo hidamo kohawakalim-
ima:nemata, la: ba: naeno hibi ta:matapilata. Ba:moe ba:be gabodo Nabiwi
Godote ebe ha:kiya ebe kawagaminama:ne.
9 “Numa:la:, Nabiwiti na malemalelo keba ka:na kemalagidolonena, nale
la: ba:ba ka:na emalagidolenamata, ba:bema: wadiyala la: naeno malemale
ipuwalo nemedeniya:la:.
10 Ba: hibila, la: naeno hiya:hiya: tutumu tabamo hibilo
da:papamila:hanama, ba:be gabodo la:le naeno malemale ipuwalo
bemedenamata, nale naeno Nabiwino tutumu tabamo papamiwatalo
ebeno malemale ipuwalo demedenamo ba:ba ka:na.
11 Ba:bema: nale la: ba:moe tabo begoelamemata, mabu na ubila naeno
kalakalate la:eno tepo ipuwalo tabote ba:bolo kitanama:.
12 “Ba:moe ba: naeno ko tutumu tabola la:tamo. Nale la: malemalelo keba
ka:na kemalagidoletanama, la: ipuwalo etate eta ba:ba ka:na nemalagidolo-
huiniya:la:.
13 Numa:la:, eta lumagiti ebeno mabulubino ka:ka: mula:lelamema: ebeno
ka:ka: gobogobamo dito dihatemene, ba:ba ka:na ebegodolo hibi malemale
komote konomamo kohawakalama:ne.
14 “Ba:gala eta komo, la:le naeno tutumu tabamo da:papamila:hama,
ba:be gabodo la: naeno mabulubima: keda:hama:nemata.
15 Ba:bema: ba:ma tetene tupuimiti nale la: naeno huiyaha: okopima:
gala a:kaka:lama:mata mabu huiyaha: okopa:te ibino namutudawoeno
tepo ipuwoeno ukui hibi a:kiya:tawahala:. Huiyatiya nale Nabi-
wigodone kebe komokomo kulihuya:mo, ba:bi hiliyonomo komo la:tamo
a:hawakalilamimo, ba:bema: la: naeno hibi huiyaha: okopiha:, ao, la: ba:
naeno mabulubilata.
16 Ba:bema: ba:moe ko komo akadodala:, la:le na laweneheno nale la:
dopamo uwatimata, la:le hopo haboeno hiya:hiya: hopolo ba nemedehona
hibi gaote la: ipuwalo konolohonama:. Ba:bene la:eno gaote emedena
tetelo ba pola:na, la: bada komoma: Nabiwi Godoko naeno mahilamo
da:toemehonakoma, ebete ba:be komo la:tamo ba:bo bikalamenakom-
ena:ta.
17 Ba:moe ba: naeno ko tutumu tabola la:tamo, la: ipuwalo etate eta
malemalelo nemalagidolohuiniya:la:.”

Hopo Habanapa:te Ya:suku Ta:matapa:tamo Komaubahama:na:

18 Ba:bene Ya:suti eta tabo bekagoeniya:, “Hopo habanapa:te la: naeno
ta:matapa:tamo da:maubahamena:, ba:ba tetelo nemalagidoluya:la: iba:te
dopamo natamo a:maubahaliya:.
19 Ba:bema: la: hopo habanapima: hibilo neda:honatale iba:te la:
kalakalago buwatetana:, huiyatiya nale la: ibi ipuwane uwatimata,

ba:bema: iba:te la: ubiha:ma: eda:halo la:tamo ba:maubahanamena: mabu
la: iba:go kapiyama: keda:hanaha:.
20 Ba:gala nale la: dopamo da:goelamima, la:le ba:moe tabo gala
na:kemalagidolala:, okodawoeno helote ebeno oko namutudawoeno helo
a:kagogolale. Ba:bema: kebe tawakaluba:te natamo koko temeteme dikana-
menakui, iba:te ba: la:tamo atu temeteme ba:kikalamenakomena:ta, ba:gala
kebe tawakaluba:te naeno iya:tulame tabamo da:papamila:hui, ba:ba:te
la:eno iya:tulame tabamo atumu kakapapamila:hama:na:.
21 "Numa:la:, na da:poenamiya: ba:be dawoeno komo hopo habanapa:te
iya:tawahaha:, ba:bema: iba:te na mabuma: la:tamo kuba komokomo
bododilinakomena:.
22 Nale iba:tamo pete Godokono hibi tabo polamagiha:tale, ebeno mauba
komote ibino kuba ododili mabuma: ba:ka:pena:, huiyatiya nale ba:moe
hopo habamo da:piya:mo, ba:ba tetene tupuimiti ibino kuba ugumuili gabo
kitanamiha:, ba:bema: ibino kuba huiyate hibilo ba: na:pe.
23 Numa:la:, ibi ipuwalo kebe lumagiti natamo da:maubana, ebete atumu
naeno Nabiwitamo na:kamaubana.
24 Ba:bema: nale hopo habanapi ipuwalo naeno Nabiwino koko
hanohano komo pododiliha:tale, ebeno mauba komote ibino kuba ododili
mabuma: ba:ka:pena:. Huiyatiya na ibi ipuwalo ebeno helo konomamo
a:hawakalimimo, eta hopo lumagiti ba:bako helo hawakalimi modoboha:,
iyo, iba:te naeno helo hibinomolo umiya:, huiyatiya iba:te natamo ba:gala
Nabiwitamo koamo maubahana.
25 Numa:la:, ibi ipuwalo ba:moe komote ba:ma ka:na uluhukui Godokono
Buka tabote hibima: keda:ma:, mabu ebete Yunapa:tamo dikalamiya: ba:be
Tutumu Bukalo tabote ba:ma ka:na itana, 'Nale ibi mabuma: hidohido komo
ba ododilina, huiyatiya iba:te natamo a:maubahuya:.'
26 "Naeno ta:matapa:la:, na eta Owalubidawa la:tamo kopoemema:nemo,
ebe ba: Nabiwi Godogodone da:puluhukuna ba:be Hido-talona Gobogobola.
Ebe ba: Godokono hibi komo hawakalimidawala, ba:bema: ebete hopo
habanapa:tamo da:pemene naeno komo kopehawakalimima:ne,
27 ba:bene la: ba: atumu naeno komo na:kahawakalimiya:la:, mabu hibila,
naeno oko tupuimi mabuni la: ba: nago emedenamimata."

16

1 "Na ka:lo dulu ba:moi komokomo hiliyonomo la:tamo olamagimo, mabu
na ubihinola la:le nato ukamidahale.
2 Tete ba: na:pe, Yu tawakaluba:te la:tamo talona kihatelamema:na:ta
la: ibino hiya:hiya: habahaboeno baidi ibubulamehole genama guamo
a:pa:la:hama:, ba:gala ba:ba tetelo komopa:te la: anakapulamema: nopo ba
tamote ba:bo kemalagidoloma:na: iba:te Godokono oko bowatina.
3 Ba: hibila, iba:te ba: ba:ba ka:na la:tamo koko kuba ododilima:
kewagelema:na:, mabu iba:te naeno komo ba:gala naeno Nabiwino komo
iya:tawahaha:.
4 Ba:bema: numa:la:, na ba:moi komokomo la:tamo ba: olamagimo,
mabu na ubila ba:moe kuba tetete da:puluhukumini la: ba:bo kemalagi-
doloma:nemata, ebete aeno temeteme komoma: a ya:lo a:kiyaa:mi."

Godokono Gobogoboeno Oko Owati Komo

Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo eta tabo bekagoeniya:, "Na dopamo
ba:moi komokomoma: la: kakiyahalameha:, mabu naeno oko tupuimi

mabuni pete ba:ma teta:mo puluhuku, ba:be tete ga:ga:dopolo nale la:go
emedenamimo.
5 Huiyatiya tete ba: na:pe, na da:poenamiya: ba:be dawatamo na gala
kakatoma:nemo. La: ba:be komoma: ukui bilibilima: ba eda:hana, huiyatiya
etate na ba:ma ka:na kalateda:nenaha:, ‘Ama: kebamo na:ka:tomena:?’
6 mabu la: naeno to komo ba emalagidolona tepo ipuwalo meneme-
nenomoma: eda:hanamata.
7 Ba:bema: nale la: hibi tabo begoelamemata, nale la: da:miya:palema ba:
hido komola, mabu na toheno la:eno eta Owalubidawa, ebe ba: Godokono
Gobogobola, ebete la:tamo a:kapa:mene. Iyo, na la: ipuwane da:tomo, ba:ba
tetelo na ba:be Hido Owalubidawa la:tamo hibilo kopoemema:nemo.
8 “Ebete hopo habanapa:tamo da:pemene, ba:ba tetelo ebete iba:tamo
netewa-kapiya komokomo kopehawakalilamema:ne, ba:moi komokomo
ba: hopo haboeno kuba ododili komo, ba:gala Godokono tuputupu emede
komo, ba:gala Godote tawakalubino kuba ododili mabuma: iba:tamo huiya
ikalame komo, ba:moi ba:bi komokomola.
9 Ba: hibila, Godokono Gobogobote hopo habanapino kuba ododili komo
kopehawakalilamema:ne mabu iba:te na hibima: kamidininaha:.
10 Ba:gala ebete tuputupu emede komo kopehawakalimima:ne, mabu tete
tatalila na Tuputupudawate ba:moe hopo miya:pate Nabiwi Godotamo gala
kakatoma:nemo, ba:ba tetelo la: la:eno baida:mo na gala a:kunama:mata.
11 Ba:gala Godote tawakalubino kuba ododili mabuma: huiya iba:tamo
dikalamemene, ebeno Gobogobote ba:be komo kopehawakalimima:ne,
mabu Godote ba:moe hopoeno Kuba Gawadubu Saitanatamo kuba huiya
hibilo kikamema:ne, iyo, ebete ba:be komo kododima: tabo ya:lo ihatiya:.
12 “Ba: hibila, nagodolo hiliyonomo komokomo ba:pola:na la:tamo ola-
magima:, huiyatiya ba:ma tetelo la:eno ukui modoboha: ba:bi komo la:le
kuwatema:.
13 Huiyatiya Godokono hibi komo Hawakalimidawate da:pemene, ba:be
Hido-talona Gobogobote la: ebeno hibi gabodo dopalamete, la: ba maga-
tale hiliyonomo komo ba:bo kiya:tawahama:nemata. Ba:ba tetelo ebete
ha:kiya ebeno ukuilo a:kolamaga:mene, huiyatiya ebete kebe komokomo
Nabiwigodone dulihonako ebete ba:bi komo kapiya la:tamo bolamagi-
nakomene, ba:gala kebe komate hopo habamo da:pikulimina:, ba:bi komate
pelameheno dopamo ebete la:tamo ya:lo ba:hawakalilamenakomene.
14 Iyo, ebete ba:moe gabodo na kopawagaminanema:ne, mabu ebete
naeno tepo ipuwoeno komokomo uwatete la:tamo hibilo kopehawakalil-
amema:ne.
15 Numa:la:, Nabiwigodolo da:pola:na ba:bi hiliyonomo komokomo ba:
naenola, ba:bema: ebeno Gobogobote modobola naeno tepo ipuwoeno
komokomo la:tamo hawakalilame, nale la: da:goelamema ba: ba:ba ka:na.”

Tepo Ipuwoeno Kalakala Komo Ba:gala Menemene Komo

16 Ba:bene Ya:suti ebe ta:matapa:tamo eta tabo bekagoeniya:, “Tete
tatalila la:le na la:eno baida:mo a:kunama:mata, ba:bene tete nanekele
da:wibomene la:le na gala kakunamema:nemata.”
17 Ba:bene ebeno ta:matapi ipuwalo komopa:te komopa:tamo ga:lanakui,
komopa:te komopa:tamo ga:lanakui, ba:ma ka:na ewageleniya:, “Ya:suti
ba:moe tabo badama: ka:goe, tete tatalila la: na a:kunama:mata ba:bene tete
nanekelelo la: na gala kakunamema:nemata? Ba:gala ebete Nabiwitamo
toma: da:goe, ba:moe taboeno ipuwa keba ka:nala:ka:?
18 Ba:gala ale ba:moe eta komo iya:tawaha:, ebete 'tete nanekele' tabo
da:goe, ba:be tete kebako tetela:ka:?”

19 Ba:ba tetelo iba:te ibi ipuwalo Ya:sukunu tabo ipuwoeno komoma:
kebe hiya:hiya: alateda: tabo da:ga:laniya:, Ya:suti iya:tawanate iba:tamo
gala na:kagoeniya:, “Iyo, nale tabo ba:ma ka:na olamagimo, tete tatalila
la:le na a:kunama:mata, ba:bene tete nanekelelo la:le na gala kaku-
namema:nemata. La: ba:moe taboeno ipuwama: ka:ga:lonama?
20 Na la:tamo hibi tabonomo begoemo, na la: ipuwane da:tomo ba:ba
tetelo hopo habanapa:te kokalakalahama:na:, huiyatiya la:le na ba la:name
tepo menemene konomamo ba:bo kiya:tawahama:nemata. Huiyatiya
numa:la:, tete nanekele da:petomene, la:eno tepo menemene komo wibote
la:le na mabuma: ko kalakala gala kakalawema:nemata.
21 Ba:bema: ba:moe komo ba: lamitu kamenate gudu alahimima: teme-
teme dulita keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. Ebete gudu ba alahimi ko teme-
teme ba:bo kiya:tawama:ne, huiyatiya ebeno gudu da:hawakalamene ba:ba
tetelo ebegodolo kalakala kapiyate kitanama:ne, mabu ebeno temeteme ba:
a:wibo ba:gala ebeno guduti ka:ka:go hawakala.
22 La:eno komo ba: atumu, ba:ma tetelo la:le naeno to komoma: tepo
ipuwalo menemenenomoma: eda:hanamata, huiyatiya nale tote la:tamo
gala da:kapuluhukumu la:le ko kalakala gala ba:bo kakalawema:nemata,
ba:be kalakala eta lumagiti kubahimi modoboha:.
23 “Na la:tamo hibi tabonomo begoemo, ba:be kalakala hegelate la:tamo
duluhukumini, ba:ba tetelo la: la:eno modoboha: komoma: na gala
a:katoenamehona:mata. Ba:ba tetene tupuimiti la: naeno mahilamo kebe
komokomoma: Nabiwi Godoko da:toemehonakoma, ebete ha:kiya ba:bi
komo la:tamo bikalamenakomena:ta.
24 Dopamo tetelo la:le naeno mahilamo ebe katoemehonakuiha:,
huiyatiya ba:ma tetelo nale la: begoelamemata, wadiyala la: ebe
na:toemehonakuya:la:, ba:bene la: ebegodone hido komo da:lawenakoma
ba:be gabodo la:eno kalakala komote konomamo bitananakomene.”

Ya:sukunu Helote Hopo Haboeno Helo Anakapumi Komo

25 Ba:bene Ya:suti eta tabo bekagoeniya:, “Nale iya:tulame uwa:mo ba:moi
komokomo la:tamo ba: a:hawakalilamemo, huiyatiya tete kopema:ne nale
la: uwa:mo gala a:kiya:tulama:mata, ba:ba tetelo na naeno Nabiwino komo
la:tamo hawakalanomo kolamagima:nemo.
26 Ba:be hegelalo nale Nabiwitamo la:eno modoboha: komoma:
gala a:katoetoa:mo, huiyatiya la: ha:kiya naeno mahilamo ebe
ba:toemehonakomata.
27 Numa:la:, Nabiwiti la: malemalelo nemalagidolenata. Ebete ba:ma
ka:na ewagelena mabu la:le na malemalelo ba emalagidolonena, nale
ebegodone da:piya:mo ba:be komo la: hibima: na:midinamata.
28 Iyo, ba: hibila, na Nabiwigodone ba:moe hopamo piya:mo, huiy-
atiya ba:moe ba: tetela, nale hopo haba miya:pate Nabiwitamo gala
kakatoma:nemo.”
29 Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ebetamo na:ga:laniya:, “Kalakala
konomola, a ba:moe tabo modobolo lawema: mabu ama: atamo iya:tulame
uwa:mo kolamaginaha:, hawakala olamaginata.
30 Iyo, ka:lo dulu a ba: iya:tawahama: ama: hiliyonomo komokomo
iya:tawanomola, ba:bema: eta lumagiti eta komoma: ama: alateda:heno
ama: ebeno tepo ipuwoeno ukui ya:lo kiya:tawama:na:ta. A ba:moe komone
hibima: na:midinama:, ama: ba: Godogodone piya:ta!”
31 Ba:bene Ya:suti ibino tabo ba huiyana na:goeniya:, “Ka:lo dulu la: na
hibilo hibima: na:ka:midinionama?

32 Tete kopema:ne, iyo, ba: na:pe, la: nagodone la:eno hiya:hiya: gena-
mamo alahutihote, ba:bene na ha:kiya kolutama:nemo. Ba:ba tetelo nago
demedena ba:be Nabiwi ebe kapiyate na a:kamiya:pana:mene, ebete nago
kolutama:ne.
33 "Ba:bema: numa:la:, nale ba:moi komokomo la:tamo ba: olam-
agimo, mabu na ubila la:le na ipuwalo ba emedena naeno hetete
la:godolo kitanama:. Ba: hibila, ba:moe hopolo la: koko temeteme
biya:tawahanakomata, huiyatiya na:kalakalahala:! La: akatoletolehala:
mabu naeno helote ba:moe hopoeno helo ya:lo anakapumi."

17

*Ya:suti Ebe Ha:kiya Ebeno Komoma: Godotamo Toetoe Tabo Dolamag-
iniya:*

1 Ya:suti ba:moe tabo olamagi da:wiboniya:, ba:ba tetelo ebete Godokono
Hunu Habamo ba gahimina toetoe tabo ba:ma ka:na olamaginiya:,

"Nabiwi, tete ba: a:pe. Wadiyala ama:le na amia:no gudu ba awagam-
inane naeno hido komo na:hawakalima:, ba:bema: na atumu ama: ba
awagamina amia:no hido komo kohawakalimima:nemo.
2 Ba: hibila, ya:lo tetelo ama:le ko helo amia:no Gudutamo
ikamiya:ta, ba:bema: hopo habanapi hiliyonomate ebetamo hibilo
kopapamila:halema:na:, ba:gala ama:le ibi ipuwalo kebe tawakalubi
ebetamo dikamihuya:la, ibinomate wiboha: ka:ka: ebegodone
kolawema:na:.
3 Ba:be wiboha: ka:keno komo ba: ba:ma ka:nala. Tawakaluba:te
ama: hibi kapiya Godoma: miditi amia:no komo ba:bo kiya:tawahama:na:,
ba:gala atu tetelo iba:te na Ya:su Kelisokono komo kakiya:tawahama:na:, na
ba: ama:le da:poenamiya:la ba:be dawala.
4 Ba:bema: nale ba:moe hopamo peheno ama:le ya:lo natamo kebe
hiya:hiya: oko kikanamehoniuya:la, nale ba:bi oko hiliyonomo upula:limo,
iyo, ba:moe gabodo nale ama: ba awagamina amia:no hido awagaha komo
tawakaluba:tamo a:hawakalimimo.
5 O Nabiwi, ba:moe hopo ododiha: tetelo nale ama:go ba emedena
agodolo ditanami, wadiyala ama:le ba:be helo alamo na ba a:la:minane
amia:no holoholo hapulu na nawagaminaniya:."

*Ya:suti Ebeno Ta:matapino Komoma: Godotamo Toetoe Tabo Dolamag-
iniya:*

6 Ba:bene Ya:suti ebeno toetoe tabo moga:melo gala na:kagoeniya:,

"Nabiwi, ba:moe hopolo ama:le natamo dikanami ba:ba:te amia:noma:
eda:huya:, ba:bema: nale amia:no komo iba:tamo da:hawakalimimo,
iba:te amia:no tabamo a:papamila:huya:.
7 Ba:bema: ka:lo ibi iya:tawahala, ama:le ya:lo natamo kebe hido-
hido komo kikanamehoniuya:la ba:bi hiliyonomo komate ba: ama:godone
pelamiya:.
8 Iyo, ama:le natamo dikanamehoniya:la ba:bi tabo komokomo
nale iba:tamo ikalameholimo, ba:bene iba:te hibilo uwatete ba:bo
iya:tawahuya: nale ama:godone da:piya:mo ba:be komo, ba:gala ama:le
na da:poenamiya:la iba:te ba:be komo hibima: na:midina.
9 Ba:bema: na ibi toetoe tabamo ama:tamo na:pewadiya:paa:latelenamo.
Nale ama: komo hopo habanapino komoma: kapetoemehonaha:,

huiyatiya ama:le ba:ma tetelo natamo kebe kapiyakapiya tawakalubi kikanamehoniui ibi kapiyoeno komoma: toemehonamata, mabu ibi ba: amia:nola.

10 Iyo, naeno hiliyonomo komokomo ba: amia:nola ba:gala amia:no hiliyonomo komokomo ba: naenola, ba:bema: ba:moi ta:matapi ipuwado ama:le na hopo habalo awagaminania:ta.

11-12 "O naeno Hido-talona Nabiwi, tete tatalila na hopo haba komiya:pama:nemo, huiyatiya ba:moe hopo ba: naeno ta:matapino emede habala. Ba:bema: a netewapa:te kapiya ukuilo keba ka:na kemedenama:, iba:te ba: ba:ba ka:na gelebadia:go kapimilo kemedenama: wadiyala ama: amia:no helo mahilamo ibi hidamo nulameniya:. Ba:be helo mahilo ama:le natamo ya:lo ikanamiya:ta, ba:gala nale dopamo iba:go ba emedena ba:be mahilamo ibi hidamo buiya:minalenamimo. Ba: hibila, ibi naeno buiya:minale ipuwalo eta kapiyate kalatidiha:, huiyatiya amia:no Buka tabote hibima: keda:ma: kapiya dubunomote ba:bema: kubui, ama:le Koe Habamo dopamo pote toma: da:goiya:la, ba:moe ba:be dubula.

13 "Tete tatalila nale ama:tamo kopema:nemo, iyo, nale ba:moi hiya:hiya: toetoe tabo ba:moe hopolo ba:bema: olamaginamo, mabu na ubila naeno ko kalakalate naeno ta:matapino tepo ipuwalo na:tabotabohamene.

14 Hibila, nale amia:no hido tabo iba:tamo dikalamimo, ba:be mabuma: hopo habanapa:te iba:tamo na:maubahalena. Dopamo tetelo iba:te hopo habanapa:go kapiyama: eda:hanama:, huiyatiya iba:te uli ka:ka: da:lawi iba:te hiya: tawakalubima: ba:bo eda:huya:, ba:bema: ka:lo na keba ka:na kemedenamo ibi ba: ba:ba ka:nala, ibi ba:gala na, a hopo habanapima: hibilo keda:hanaha:.

15 "O Nabiwi, ama:le ibi ba:moe hopone dito uluhukulatelema: ka-toemehonaha:, huiyatiya nale ama: na:toemehonamata, iba:te ba:moe hopolo ba emedena ama:le ibi hidamo kobuiya:minalenama: Saitanate ibi kubahilamekapoma:.

16 Ba: hibila, na ba:moe hopo lumagiha:, ba:gala ibi ba: atumu ba:moe hopo tawakalubima: keda:hanaha:.

17 Na iya:tawala amia:no tabo komokomo ba: hibinomola, ba:bema: wadiyala ba:bi hibi tabamo ama:le ibi talonanomoma: na:midiliya: iba:te amia:no oko kowatinama:.

18 Ba:bene ama:le na ba:moe hopamo keba ka:na ka:poenamiuya:la, nale ibi atumu ba:ba ka:na hopo konomamo kakanoelamema:nemo.

19 Iyo, ba: hibila, ibi mabuma: na ha:kiya na talonama: miditi naeno ape nihatenamo amia:no oko kapiya kowatinama:, mabu iba:te ba: ba:ba ka:na atumu amia:no talona okopima: kakeda:hama:na:."

Ya:suti Komo Hiliyonomo Hibima: Midipino Komoma: Godotamo Toetoe Tabo Dolamaginiya:

20 Ba:bene Ya:suti ebeno toetoe tabo moga:melo gala na:kagoeniya:,

"Nabiwi, nale ama: ba:moi ta:matapi kapiyama: katoemehonaha:. Iba:te amia:no tabo hiya:hiya: tawakaluba:tamo ba nolamagimi puya:te ba:be tabo uliti hibima: da:midimina:, nale ibi mabuma: atumu ba:bema: kapetoemehonamata.

21 O Nabiwi, ama:le na ipuwalo keba ka:na kemedeona ba:gala nale ama: ipuwalo keba ka:na kemedenamo, wadiyala ibi hiliyonomate ba: ba:ba ka:na kapiyama: ba eda:ha a ipuwalo nemedehonamena:. Ba:bene

hopo habanapa:te ba:be komo dumimina:, iba:te hibima: komidima:na:
ama:le na da:poenamiya:la ba:be komo.
22 Ba: hibila, ama:le na awagaminanelo kebe helo alo ya:lo
dikanamiya:la, ba:be alo nale iba:tamo ikalamimo, ba:bema: iba:te
tawakalubi kapiyama: neda:hanamena:, ale kapiyanomoma: keba ka:na
keda:nama: ba:ba ka:na.
23 Nale ibi ipuwalo bemedenamo ba:gala ama:le na ipuwalo beme-
denata, ba:bema: wadiyala ibi hiliyonomate ba:moe gabodo tawakalubi
kapiyanomoma: neda:hanamena:. Ba:bene hopo habanapa:te ibino
kapiyama: eda: komo dumimina:, iba:te ba:moi netewa komo ba:bo
kiya:tawahama:na:, ama:le na da:poenamiya:la ba:be komo, ba:gala ama:le
na malemalelo keba ka:na kemalagidoloneona ibi atumu konomamo ba:ba
ka:na ba:kemalagidolenamena:ta.
24 "O Nabiwi, ama:le ya:lo tetelo natamo kebe hiliyonomo hiya:hiya:
tawakalubi kikanamehoniuya:la, na ubila ba:ba:te nale demedenamo
ba:be habalo nago kapimilo bemedehonamena:, ba:bene ama:le na
awagaminanelo kebe helo alo dopamo dikanamiya:la, iba:te ba:be alo
ba:bolo konumima:na:. Ba: hibila, ba:moe hopo ododiha: tetelo ama:le
na dopamo malemalelo nemalagidolonenama:ta, ba:be mabuma: ama: na
awagaminanelo amia:no helo alo natamo ikanamiya:ta.
25 "O Tuputupu Nabiwi, hopo habanapa:te amia:no komo
kiya:tawahanaha:, huiyatiya nale amia:no komo iya:tawala, ba:gala
naeno ta:matapi atumu iya:tawahala ama:le na da:poenamiya:la ba:be
komo.
26 Iyo, nale amia:no komo ba:moi dopo ta:matapa:tamo
a:hawakalimimo ba:gala ba:be atu komo emedena tetelo gala
ba:kahawakaliminakomo, mabu ba:moe gabodo ama:le na malemalelo
demalagidolonena ba:be komote ibi hiliyonomo ipuwalo bitanamene
ba:gala nale iba:godolo bemedenamo.
"O Nabiwi, naeno ta:matapi hiliyonomo mabuma: ba:moe ba: naeno
toetoe tabo kuititila. Ba:ba:la."

18

Yu Watowatopa:te Ya:suku Anakapumima: Da:laweniya:
Ma:t 26.47-56; Mak 14.43-50; Luk 22.47-53

1 Ba:bene Ya:sukunu toetoe tabo Godotamo olamagi da:wiboniya:, ebete
ebe ta:matapa:go tonate Kidolono bidolo na:hiwanate eta olibi kehakeha
pali ipuwamo dito nopeganiya:.
2 Ya:suku anakapumipino kokotamo ihatedawa Yudasiko, ebete ba:be
haba iya:tawala, mabu dopamo Ya:suti komo hiliyonomo tetelo ebeno
ta:matapa:go ba:bamo da:tolamenakui ba:bo nekapiyuiminakuya:.
3 Ba:bema: ba:be dulu Godotamo hawa:goeno ikamehopino hununomo
watowatopi ba:gala Pa:lisi kapiyuimipi, iba:te Godokono Genama lawamepi
ba:gala komo alaholohopi dubu boelameniya:. Ba:bene ba:bi dubate ibino
alaholoho ilina ba:gala wuiki alo uwatenate, Yudasiti ibi ba:bo magatal-
eniya: Ya:suti dopamo da:toniya: ba:be habamo.
4 Ba:ba tetelo Godokono ubi komodo kebe komate Ya:sutamo
da:pikulimina:, ba:bi hiliyonomo komate pelameheno Ya:suti dopamo
ba iya:tawana, ebete ba:bi alaholohopi dubatamo hawakala puluhukunate
ibi na:pegoelameniya:, "La: poko kohowadionama?"
5 Yudasiti ba:bi dubago ba la:na iba:te na:huiyaniya:, "A Ya:suku Nasalete-
napi bohowadinama:."
Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goeniya:, "Na ba: ba:betela,"

6 huiyatiya iba:te ebeno ‘na ba: ba:betela’ tabo duliniya:, ba:ba tetelo ibi
hiliyonomate gala hapuamo ba hilila:na hakamo ba: dito gudiniya:.
7 Ba:bene Ya:suti ibi gala na:kalateda:leniya:, “La: poko kohowa-
dionama?”
Iba:te na:huiyaniya:, “A Ya:suku Nasaletenapi bohowadinama:.”
8 Ya:suti iba:tamo gala huiya tabo na:kagoeniya:, “Nale la:
a:kiyalamemata, na ba: ba:betela. La:le na hibilo dohowadininama
wadiyala na na:lawena:la:, huiyatiya na ta:mahenepi na:miya:pala:la:
iba:te ibino hiya:hiya: komamo dito kotolamema:.”
9 Ebete ba:moe tabo begoeniya:, ebete dopamo atu du tetelo Godotamo
da:goeniya: ba:be tabote hibima: keda:ma:, mabu dopamo ebete toetoe tabo
ba:ma ka:na goeniya:, “Nabiwi, ama:le natamo dikanami ba:bi tawakalubi
hiliyonomo ipuwalo nale eta kapiya katutiha:.”
10 Ba:ba tetelo Saimono Pitate ebeno alaholo gili magubutinate eta
dubuino galo hapu dito mapitamidameniya:, ba:be dubuino mahilo ba:
Malakasitila, ebe ba: Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo
Watodawoeno genama okodawa etala.
11 Ba:bene Ya:suti Pitatamo na:goeniya:, “A:iye, amia:no gili gala ka-
maka:mo na:kahula:! Naeno Nabiwiti natamo dikanami ba:be temeteme
kalili na hibinomolo konima:nemo, ba:bema: mabu keka: ama: na duhi-
namema: dewagelena?”

Iba:te Ya:suku A:nasitamo Da:magataniya:

12 Ba:bene puya:te pali habamo da:pelameniya:, ba:bi alaholohopi dubu
ba:gala ibino watodawa ba:gala Yunapino komo koko dubu, iba:te Ya:suku
lawenate hala:mo matuhumihonate
13 A:nasitamo dopamo magataniya:. A:nasiko ba: Kayapasikono
kakidubula, ba:gala Kayapasiti ba:be gogolo Godotamo hawa:goeno ikame-
hopino Hununomo Watodawama: eda:nami.
14 Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: niya:tawa ba:moe dubu
Kayapasiko ebete dopamo Ya:sukunu komoma: Yunapi Ka:nisolo dubu
ba:ma ka:na goelamiya:, “Wadiyala tawakalubi hiliyonomo ipuwalo
kapiyadawanomote na:haa:mene komopi mabuma:.”

Pitate Ya:suku Iya:tawaha:ma: Da:goeniya:
Ma:t 26.69-70; Mak 14.66-68; Luk 22.55-57

15 Tete nanekele da:petoniya:, Saimono Pitate Ya:sukunu eta
ta:matadawago Kayapasikono genamamo ba:bo toniya:, alaholohopa:te
Ya:suku dopamo da:magataniya: ba:be atu genamamo. Ba:ba tetelo eta
ta:matadawate Ya:suku kuminama: genamoeno kala ipuwamo ba: dito
na:pa:ganiya: mabu Kayapasiti ebeno komo iya:tawala,
16 huiyatiya Pitate na:pa:gaheno kaloeno gigiho tamelo la:nuya:. Ba:bene
dopamo da:na:pa:ganiya: ba:be ta:matadawate kaloeno gigiho teta:mo gala
kapenate gigiho umidawa bohele da:pikiyameniya:, ebete gigiho Pitatamo
ba:bo a:hiya:midaniya: ebete kala ipuwamo atumu kopa:pa:ganama:.
17 Ba:ba tetelo ba:be bohelete Pitako na:kiyameniya:, “Aba: hibila:ka:,
ama: ba: Ya:sukunu ta:matadawa etalata!”
Pitate huiyatiya na:goeniya:, “Ao, na ebeteha:!”
18 Ba:bene komo okopi ba:gala genama lawamepi dubu iba:te koe emado-
nate, ibino apete kotanotanohonama: koelo la:mota:hanuya: mabu ibi
gibate ulameniya:. Ba:ba tetelo Pitate atumu iba:go koelo la:nuya:.

A:nasiti Ya:sukunu Iya:tulame Komoma: Ebe Dalateda:niya:
Ma:t 26.59-66; Mak 14.55-64; Luk 22.66-71

19 Ba:ba tetelo Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawate Ya:suku ta:matapino komoma: ba:gala ebeno iya:tulame komoma: ebe nalateda:niya:.
20 Ya:suti huiyatiya ebetamo na:goeniya:, “Aeno Yu tawakalubi hiliyonomate kebolo da:kapiyuiminakui nale iba:tamo tabo hawakala olamaginakuimo, ba:gala komo tete hiliyonomolo nale aeno baidi ibubulamehole hiya:hiya: genamalo ba:gala Godoko Adikumino Hiya: Genamalo akiya:tulamenakuimo. Iyo, hibila, na eta tabo diya gabodo kolamaginakuiha:.
21 Ba:bema: mabu keka: naeno tabo olamagi komoma: ama:le na dalateda:na:? Puya:te naeno tabo dulihonakui, wadiyala ama: ibi nalateda:la:. Iba:te iya:tawahala nale kebe tabo dolamaginakuimo.”
22 Ya:suti ba:moe tabo goenate, ebe tamelo da:la:nuya: ba:be genama lawamedawate ebe tatakolo ba anagalimina na:goemeniya:, “Ama: aeno Hununomo Watodawatamo ba:mako wato kodakoda tabo badama: ka:gaa:wa?”
23 Ya:suti ebetamo na:huiyaniya:, “Na bada kuba tabo ka:goemo? Wadiyala ama: ba:be kuba na:hawakalima: ulihopa:tamo. Nale eta kuba ododihino hibi tabonomo da:goemo, huiyatiya ama:le na badama: kanagalinama:wa?”
24 Ba:bene A:nasiti Ya:suku hala:mo matuhumiho pahalamilimihino ba:ba ka:na eta Hununomo Watodawa Kayapasitamo dito noemeniya:, ba:be dubu ba: A:nasikono kakidubula, ibi netewapa:te ba:be atu genamalo emedenama:.

Pitate Ya:suku Iya:tawaha:ma: Gala Da:kagoeniya:
Ma:t 26.71-75; Mak 14.69-72; Luk 22.58-62

25 Ba:ba tetelo Saimono Pitate koelo utinate ebeno ape ba otanotanuimina, komopa:te ebe nalateda:niya:, “Aba:, ama: ba: Ya:suku ta:matadawa etala:ka:?”
Pitate na:huiyaniya:, “Ao, na ebeteha:!”
26 Ba:bene Pitate ba:be dulu galo hapu da:mapitamidameniya: ba:be dubuino eta mabulubi, ebe ba: Hununomo Watodawoeno genama okodawa etala, ebete huiyatiya Pitako gala na:kalateda:niya:, “Ka:lo dulu ama:le Ya:sukuba: pali habalo nale la: kapimilo ulamemata, aba: hibila:ka:?”
27 Huiyatiya Pitate gala Ya:suku iya:tawaha:ma: ba kagoena kakabate ba:ba tetenomolo goehoniya:.

Yunapino Watowatopa:te Ya:suku Paeletetamo Da:magatuya:*
Ma:t 27.1-2,11-14; Mak 15.1-5; Luk 23.1-5

28 Ba:bene duiduiyanomolo Yu watowatopa:te Kayapasikono genama miya:pate Ya:suku Loma gabomanino tabo anagiya:mida ko genamamo ba:bo magatuya:. Huiyatiya iba:te ba:be genama guamo kanalehawaminuya:ha:, mabu iba:te ibino eta talona koamo emalagidoluya:, ba:be talonate ba:ma ka:na itana, iba:te Yuha: lumagino genama guamo a:kana:pa:la:hamena: ibino tepo ipuwate dalowa:ma: eda:halamekapoma:.

---

* **18:27:** Ya:suku tetelo Loma tawakaluba:te Paeleteko bepoemiya: Yunapino Yudiya hopamo, ebete ibino kapela Ko Gawadubuma: kopeda:nama:, ba:bene ba:be hopolo Paeleteko kapiyagodolo helo nitanami lumagi hoea:mo oemema:.

Ibi iya:tawahala iba:te ba:be kukala dito dadikamidalemena:, iba:te
Adaguila: Poko* baa: a:kanahamena:.
29 Ba:bema: kapela Ko Gawadubu Paeletete iba:tamo puluhukuti
na:pegoiya:, “La:le ba:moe dubu bada mabuma: ka:magaheoma? Ebete
bada kuba kododi?”
30 Iba:te ebetamo na:huiyuya:, “Ebete kuba ododiha:tale ale ebe
ama:tamo ba:ka:magahena:!”
31 Paeletete iba:tamo na:goiya:, “La:le ebe magatate la:eno tutumu
iya:tawa komamo ebeno komo nanagiya:midamete, la:le ha:kiya ebetamo
kuba huiya ba:bo na:nikamiya:la:.”

Yu watowatopa:te huiyatiya na:ga:luya:, “Ao, agodolo lumagi anakapumi
helo kitanaha:, ama:tamo ba:be mabuma: magahema:.”
32 Ba:moe komote ba:ma ka:na uluhukuya:, Ya:suti dopamo da:goiya:
ba:be tabote hibima: keda:ma:, iyo, ebete ya:lo a:hawakalimiya: ebete keha
pihigalo keba ka:na da:hoemene.
33 Ba:ba tetelo Paeletete ebeno Loma gabomanino ko genamamo
na:pa:gate Ya:suku ebetamo peka:miti ebe ba:bo alatediya:, “Ama: ba: Yu
tawakalubino Ko Gawadubula:ka:?”
34 Ya:suti ebetamo na:huiyuya:, “Ama: ha:kiya amia:no ukuilo
ka:kiyanamiuta, o komopino ukui tabo beka:kiyanamiuta?”
35 Paeletete huiyatiya na:goiya:, “Ama:le na eta Yu lumagima:
ka:midiniuta? Amia:no tawakalubinomo ba:gala ibino hununomo
watowatopa:te ama: natamo magaha:ta. Ba:bema: ama:le dododi, ba:be
kuba na:hawakalima:!”
36 Ya:suti na:goiya:, “Naeno Ko Gawadubu komo hopo haboeno ko-
moha:. Naeno Ko Gawadubu komo ba:moe hopoeno komoma: neda:tale,
naeno ta:matapa:te dito balaholona: ba:bema: Yu watowatopa:te na anaka-
punamema: ba:ka:lawenena:, huiyatiya naeno Ko Gawadubuino helote eta
habane piya:.”
37 Ba:bema: Paeletete ebe nalatediya:, “Ama: Ko Gawadubuma: eda:ma:
hibilo ka:goiuta?”

Ya:suti na:huiyuya:, “Ama:le ba: a:gaa:ta. Na ba:moe hopo habamo
ba:bema: pehawakaluya:mo, ba:gala na ba:bema: piya:mo Godokono hibi
tabo kopehawakalimima:. Puya:te ebeno hibi komo ulima: ubi dihatenaka,
ba:bi tawakaluba:te natamo pelamenaka.”
38 Ba:bema: Paeletete ebe ha:kiya ebetamo na:goiya:, “Hibi komo
badala:ka:?” Ebete ba:moe tabo goete genama guni puluhukuti Yu
tawakaluba:tamo gala na:kapegoiya:, “Na ba:moe dubuino eta kuba kumi-
taha: ebe hoea:mo oemema:.
39 Huiyatiya hiliyonomo gogolo la:eno Adaguila: Poko tetelo nale la:eno
ubi komamo papamiwatalo eta lumagi du genamane ebeno kuba huiyane

---

* **18:28:** Ba:moe Adaguila: Pokoeno mabu ba: Moseseko tetelo tupuimiya:. Ba:ba tetelo Isipiti Ko Gawadubu Pa:lote Yu tawakalubi hiliyonomo uwatete ibi ebeno huiyaha: okopima: midiliya:, ba:bema: ebete ubihinola ibi dito oelame ibino Ka:inane hopamo. Godote Pa:lokono wato kodakoda komo dumiya:, ba:bema: eta dulu ebete ebeno hoe nopodawa Isipiti hopamo na:poemeniya: hiliyonomo Isipitinapino dopo gugudi kopanakapulamenama:. Ba:bene ba:be dulu hoe nopodawate Yu tawakalubino gugudi adaguila:lenate, huiyatiya Isipitinapino gugudinomo banakapulameniya:. Ba:be hanohano komodo Yu tawakalubi hiliyonomate Isipiti hopone ba:bo ikuliniya:, ba:bema: ba:be komo emalagidoloma: iba:te hiliyonomo gogo ipuwalo Adaguila: Poko bododinakomena:.

dito poemenakomo. Ba:bema: la: ubila:ka: nale la: Yunapino Ko Gawadubu dito poeme?”

40 Iba:te ba:be tabo duliya: ga:ga:lo na:ga:luya:, “Ao, a ubihinola ba:moe dubu! A Balabasiko ubila!” Iba:te da:ka:miya: ba:be dubu pilo komokomo ba ododili komo tawakalubi ba:bo anakapulamiya:.

19

Paeletete Ya:suku Hoea:mo Doemiya:
Ma:t 27.15-31; Mak 15.6-20; Luk 23.13-25

1 Ba:bene Paeletete gala katote ebeno alaholohopi dubu na:negoelamiya: iba:te Ya:suku giya:pa:pa:mo ka:na:miga:tima:.

2 Ba:be komote da:wibuya: alaholohopa:te olagoeno tupina nelawete anagogobeya:midahalo a:dete Ya:sukunu watamo dito pulimiya:. Ba:gala iba:te ebe walitilo huiya konomo hawihawi kaliko kapulimiti

3 ibi ipuwalo komo hiliyonomate hiya:hiya: pelamiya: ebe tatakolo ba panagalimiho na:pega:luya:, “A:iye! Yu tawakalubino Ko Gawadubu, ama: nolata!”

4 Ba:bene Paeletete tawakaluba:tamo gala kapuluhukuti na:kapegoelamiya:, “Hiya:, na Ya:suku la:tamo gala na:kamagahemo. Na ubila la: niya:tawahala:, na ebegodolo eta kuba kumitaha: nale ebe hoea:mo koemema:.”

5 Ba:bene Ya:suti olagoeno ilina ebeno watolo ba itana hawihawi kalikago genama guni da:puluhukuya: Paeletete tawakaluba:tamo na:goiya:, “Numa:la:, ba:moe ba:be dubula!”

6 Ba:bema: Godotamo hawa:goeno ikamehopino hununomo watowatopi ba:gala Godoko Adikumino Hiya: Genama lawamepi dubu, iba:te Ya:suku umiti koamo ga:ga:lo na:ga:luya:, “Keha pihigamo pihomotete, ikoko nalukulima:!”

Huiyatiya Paeletete na:goiya:, “Ao, nale a:kododa:mo. La: ha:kiya la:eno ubilo ebe kehamo na:nepihomota:la:, mabu na ebegodolo eta kuba kumitaha:.”

7 Ba:bene Yu watowatopa:te na:ga:luya:, “Ebete aeno kukala adikanali mabu ebete ha:kiya na:goi ebe Godokono Gudula, ba:bema: wadiyala ebete na:haa:mene.”

8 Paeletete ba:be komo duliya: ebeno tole komote konomoma: ba eda:,

9 Loma gabomanino ko genama guamo kana:pa:gate Ya:suku ba:bo nalatediya:, “Ama: kebe napila:ka:?”

Ba:ba tetelo Ya:suti eta tabo kahuiyuya:ha:.

10 Ba:bema: Paeletete Ya:sutamo na:goiya:, “Ama: huiya tabo goe ubiha:ma: kediuta? Ama: ba:moe komo hidamo nemalagidola, nagodolo helo bitana ama: dito oeme, ba:gala na modobola keha pihigamo ama: pihomotema:.”

11 Ya:suti ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Kebe helo ama:godolo ditana, ba:be helo ama:tamo ba: Godote ikamia:ta. Ba:bema: ba: hibila, ama: amia:no kuba huiya kolawema:na:ta, huiyatiya puya:te na amia:no kokotamo dihatena:ka, Godote iba:tamo kuba huiya konomamo kikalamema:ne.”

12 Paeletete ba:be tabo duliya: ebete gabo bohowadiya: Ya:suku dito oemema:, huiyatiya Yu watowatopa:te ga:ga:lo na:ga:luya:, “Ama:le Konomo

Gawadubu Sisakono* mabulubima: deda:na, ama: ba:moe dubu dito
a:koema:mena:ta mabu ebete na:goi, ‘Na ba: Ko Gawadubula!’ Ba:be tabo
olamagi ipuwalo ebete Sisatamo alaholodawama: eda:na!”
13 Paeletete ibino tabo ga:la uliti tabo anagiya:mida habamo ba:bo
emediya:, ba:bene ebeno alaholohopa:te Ya:suku genama guni tawakalu-
bino holoholo hapuamo ba:bo puluhukutiya:. Ba:be tabo anagiya:mida
haboeno mahilo ba: Nakola Hunulu Utitata Habala, Yu tawakalubino
tabamo Gaba:tama: ka:minaka.
14 Ba:be hegela ba: Adaguila: Pokoeno ilina hiduilame tetela, mabu
dumutu ba: Pokoeno ko hegelala. Ba:bene hegelate tula:mo utihino ba:ba
tetelo Paeletete Yu tawakaluba:tamo na:goiya:, “Ba:moe dubu ba: la:eno Ko
Gawadubula!”
15 Huiyatiya iba:te ga:ga:lo na:ga:luya:, “Ebe hoea:mo noema:! Keha
pihigamo na:nepihomota:!”
Ba:bene Paeletete iba:tamo na:goiya:, “La: hibi ubilo ka:ga:lutama, nale
la:eno Ko Gawadubu keha pihigamo kopihomotema:?”
Ba:bene Godotamo hawa:goeno ikamehopino hununomo watowatopa:te
na:huiyuya:, “Aeno Ko Gawadubu ba: Sisako kapiyala, eta puliyala!”
16 Ba:ba tetelo Paeletete Ya:suku iba:tamo ba: dito ikalamiya: iba:te ebe
keha pihigamo kopihomotema:.

Alaholohopa:te Ya:suku Keha Pihigamo Da:pihomotiya:
Ma:t 27.32-44; Mak 15.21-32; Luk 23.26-43

Ba:bene alaholohopa:te Ya:suku ba: dito lawiya:.
17 Ebete ebeno keha pihiga aguti iba:te ebe hoe habamo ba:bo magatuya:,
ba:be hakoeno mahilo ba: Wato Gohala, Yu tawakalubino tabamo Gologo-
tama: ka:minaka.
18 Ba:bene iba:te Ya:suku kehamo nipihomotete ikoko ba:bo
nalukulimiya:, ba:gala iba:te dubu netewa hiya:hiya: kehamo
kapihomolatelete, Ya:suti ibino tetelo keha pihigalo ba:bo pihomotitanuya:.
19 Ba:ba tetelo Paeletete eta pepamo tabo ba:ma ka:na miya:tiya:, “Ba:moe
Nasaletenapi dubu Ya:suku ba: Yu tawakalubino Ko Gawadubula,” ba:bene
alaholohopa:te ba:be pepa lawete Ya:sukunu keha pihiga hunu hapuamo
ba:bo nemowatimiya:.
20 Ba:be tabote ba:moi netewa-kapiya hiya:hiya: tabamo pola:nuya:, Yu
tawakalubino tabamo, ba:gala Loma tawakalubino tabamo, ba:gala Guliki
tawakalubino tabamo, ba:bema: komo Yu tawakalubi hiliyonomate ba:be
tabo beka:lamiholiya: mabu Ya:sukunu hoe haba ibino Yelusalema ko haba
tamelo itanuya:.
21 Ba:bene Yunapino hununomo watowatopa:te ba:be tabo umiti
ubiha:ma: eda:halo, komo iba:te Paeletetamo tolamete ebe na:nalatediya:,
“Ama: tabo ma kumu badama: ka:miya:ta:wa, ba:moe dubu ba: aeno Ko
Gawadubula? A ubila ama: huiyatiya ba:ma ka:na na:miya:ta:, ‘Ba:moe
dubuti ha:kiya na:goi ebe ba: Yu tawakalubino Ko Gawadubula!’ ”
22 Huiyatiya Paeletete iba:tamo na:goiya:, “Ao, nale kebe tabo
ka:miya:temo, na ba:be tabo hiya:ma: a:kamida:mo.”

---

* **19:12:** Sisako ba: Loma tawakalubino Konomo Gawadubula, hopo konomolo ebe kapiyate helonomoma: eda:nami. Ebete ebeno alaholohopi hiya:hiya: hopo hiliyonomamo oelameholenakui, ba:bema: ba:bi tawakalubi hiliyonomate ebe Ko Gawadubuma: ba ka:mina ebe kapiyatamo papamila:halenama:.

23 Ba:ba tetelo alaholohopa:te Ya:suku ikoko alukulimi da:wibuya:, iba:te
ebeno kaliko uwatemete netewa-netewa komo ododiliti iba:te ba:bo al-
abahuya:. Huiyatiya eta hidoeno kaliko kapiya moga:lamehole tete
puliyala, ba:bema: iba:te ba:be kaliko anagiya:midale ubiha:ma: ba eda:ha,
24 ibi ipuwalo na:ga:luya:, "Ba:moe kaliko hidonomola,
a:kanagiya:midala:ma:. Huiyatiya wadiyala a ba:moi hegehege nakola
uwatete kiya:hekehuya:, a ipuwalo pote da:lawemene a ba:be komo
kiya:tawahama:nema:."
Ba:bema: alaholohopa:te ba:ba ka:na ododiya:. Buka ka:lamiholedawa,
wadiyala ama: niya:tawa, ba:moe komote alaholohopi ipuwado uluhukuya:
Godokono Buka tabote hibima: keda:ma:, mabu ya:lo tetelo ebete Ya:sukunu
komoma: da:goiya: ba:be tabote ba:ma ka:na itana,

"Iba:te naeno kaliko
ibi ipuwalo alabahuya:,
ba:gala hegehege nakola iya:hekehuya:
naeno pulino ga:ga: ilina
kolawenamema:."

25 Ba:ba tetelo Ya:sukunu keha pihiga tamelo ba:moi kamenakame-
nate la:mota:hanuya:, Ya:sukunu menoko, ebeno menokoeno naniko,
Kolopasikono kamena Ma:liko, ba:gala eta Magadalanapi Ma:li.
26 Ba:bene eta Ya:sukunu ta:matadawa dubuti ba:bolo na:la:nuya:, ebe ba:
Ya:suti konomamo demalagidolonami ba:be dubula. Ba:bema: Ya:suti ebe
ba:gala ebeno menoko la:mota:nalo dulamiya:, ebete ebeno menokotamo
na:goiya:, "Adi, ba:moe dubu ba: amia:no gudula."
27 Ba:bene ebete ta:matadawa dubutamo na:goiya:, "Ba:moe kamena
ba: amia:no menokola." Ba:bema: ba:be hegelalo ba:be ta:matadawate
Ya:sukunu menoko lawete ebeno genamamo ba: dito magatuya: ebe hidamo
konowalubinama:.

Ya:suti Da:hoeniya:
Ma:t 27.45-56; Mak 15.33-41; Luk 23.44-49

28 Ba:bene gapogapo tete da:peniya:, Godote dopamo Ya:sukunu ko-
moma: kebe hiliyonomo komo ebeno Bukamo da:miya:tiya:, Ya:suti ba:bo
iya:tawaniya: ba:bi komokomo ba: a:wiboha. Ba:bema: Godokono Bukoeno
eta tabote hibima: keda:ma: Ya:suti ba:ma ka:na goeniya:, "Beya kapete
unamena."
29-30 Ba:ba tetelo eta ko kalili kaka gao beya tabonomo ba:bolo nitanuya:,
ba:bene eta alaholohodawate ba:be beyamo humago adutinate Ya:suti
koninama: ebeno tabamo ba adipatena, ebete datuiminiya: ba:bo goeniya:,
"Ba:ba:la, nale hiliyonomo komokomo ba: a:wibuilamemo!" Ba:ba tetelo
ebete ebeno wato hopamo da:toda:miduiminiya: hoenomo ba:bo hoeniya:.

Eta Alaholodawa Dubuti Ya:suku Kibila:mo Tabilo Dahohamidaniya:

31 Ba:be hegela ba: Adaguila: Pokoeno ilina hiduilame tetela, mabu
dumutu ba: Yu tawakalubino okoha: talona hegelala ba:gala ibino Pokoeno
ko hegelala, ba:bema: iba:te ba:be hegela hiya:nomoma: ba ga:lana, ibi
ubihinola ha:laha apete ba:be hegelalo keha pihigalo pola:na. Ba:bema:
komo iba:te Paeleteko na:nikiyameniya:, ebete alaholohopi goelamenate
keha pihigamo da:pihomolateliya: ba:bi dubuino nato dito kowakalamilil-
amenama:. Alaholohopa:te ba:ba ka:na dewagelemena:, ba:bi dubate
tiyolo ha:lahate, ba:bene ibino ha:laha ape tawakaluba:te keha pihigane
pewadipolatelete bobamo dito konimiya:tema:na:.

32 Ba:bema: alaholohopa:te tolamenate dopo dubuino nato newakalamil-
iminate eta dubu ba: atumu kamitiniya:, ba:bi dubu netewa Paeletete
Ya:sukuba: hoea:mo kapimilo oelamiya:.
33 Huiyatiya alaholohopa:te Ya:sutamo da:nikuliniya: ebeno nato
kanewakalamilimeniya:ha: mabu iba:te ebe hoe binuminiya:.
34 Huiyatiya ba:ba tetelo eta kapiya alaholohodawate Ya:suku kibila:mo
tabilo ba: dito ahohamidaniya:, ba:bene hawiti beyago ebeno apene ba:bo
peka:ka:la:halemeniya:.

35 Na buka ododidawate ama: ka:lamiholedawa bikiyamemata, nale
ba:moe komo naeno baida:mo hibilo uminiya:mo, iyo, na iya:tawala ba:moe
tabo ba: hibila, ba:bema: wadiyala ama: hibima: na:mida:.
36 Ba:moe komote uluhukuniya: Godokono Buka tabote hibima: keda:ma:,
mabu ya:lo tetelo ebete Ya:sukunu komoma: da:goiya: ba:be tabote ba:ma
ka:na itana,

"Iba:te ebeno eta goha kapiya
a:kadikamidala:mena:."

37 Ba:gala eta Buka tabote ba:ma ka:na goena,

"Tawakaluba:te kibila:mo
poko dahohamiduya:,
iba:te ebe kumima:na:."

A:limitiya Habanapi Yausepete Ya:sukunu Ape Nakola Bobo Ipuwamo Dihateniya:
Ma:t 27.56-61; Mak 15.42-47; Luk 23.50-56

38 Ba:ba tetelo eta dubuti nemedenami ebeno mahilo Yausepetela, ebe
ba: A:limitiyanapila ba:gala Ya:sukunu ta:matadawa etala, huiyatiya ebete
ebeno komo nugumuinami mabu ebete Yu watowatopi betolelamenami.
Ba:bene ba:moe dubuti Paeletetamo tonate Ya:sukunu ape lawenama: ebe
da:nikiyameniya:, Paeletete ebetamo modoboma: goeniya:, ba:bema: ebete
tonate Ya:sukunu ape ba: dito nelaweniya:.
39 Ba:ba tetelo eta dubu Nikadimasitila, ebete Yausepeko owalubinama:
ba:bo peniya:, ba:be dubu ba: du tetelo Ya:sukuba: tabo konolamaginama:
dopamo da:toniya: ba:be dubula. Ebete Ya:sukunu apa:mo kikalumunama:
komo hiya:hiya: hidohido nibo ilina bewadaheniya:, ba:bi ilinoeno men-
emene kodopola, ba: 30 kilogalama huiyala.
40 Ba:bene ba:bi dubu netewapa:te hidohido nibo ilina Ya:sukunu apa:mo
ikalumunate hidohido keyakeya kalikamo ba:bo a:wa:tiniya:, mabu Yu
tawakaluba:te lumagino ape bobamo ihatema: ba:ba ka:na ododinaka.
41 Alaholohopa:te Ya:suku kebolo kanakapuminiya: ba:be haba tamelo eta
pali nitanami, ba:gala ba:be pali ipuwalo nakola bobo atumu na:ka-itanami,
tawakaluba:te ba:be bobo iya:ha:midale nakola haka ya:lo aligiya: huiyatiya
eta hoe lumagi dopamo ba:bamo kihatiya:ha:.
42 Ba:bema: Yausepeko Nikadimasiko iba:te Ya:sukunu ape ba:bamo ba:
dito nihateniya:, mabu ba:be nakola bobo Ya:sukunu hoe haba tatalilo
itanuya:, ba:gala ibi ba:ma ka:na emalagidoloniya:, ka:lo ba: Palaide hege-
lala, Yunapino talona hegeloeno ilina hiduilame tetela, mabu dumutu ba:
ibino okoha: talona hegelala.

20

Ya:suku Ta:matapa:te Ebeno Ape Bobolo Da:nohowadiya:
Ma:t 28.1-8; Mak 16.1-8; Luk 24.1-12

1 Ba:bene Sande duiduiyanomolo hegelate ba owalohuta duti
da:wibutiya:, ba:ba tetelo Magadalanapi Ma:liti Ya:sukunu bobo umima:
da:tuya:, ebete bobo da:takuminiya: ba:be ko nakola tama:mo ya:lo
emokamida ba itana ba:bo numiya:.
2 Ba:bene ebete gala kapepuligate Saimono Pitako ba:gala eta
ta:matadawa Ya:suti konomamo demalagidolonami, ba:bi dubu netewa
na:pikiyalamiya:, "Tawakaluba:te Ya:sukunu ape bobo ipuwane pilolo
a:lawa:, a iya:tawaha: iba:te kebamo dihata:!"
3 Ba:bema: Pitako ba:gala eta ta:matadawa iba:te bobo umima: ba:bo
tuya:.
4 Ibi netewapa:te ba pulila:nato, eta ta:matadawate tiyonomo puligate
bobo habamo dopamo dito nuluhukuya:.
5 Ba:ba tetelo ebete gigiho tamelo nutiti, bobo ipuwamo na:pa:gaheno pa-
pamiwatane da:negahimihuya:, Ya:sukunu ape da:wa:tiniya: ba:bi hidohido
keyakeya kalikonomuya nulamiya:.
6 Ba:bene Pitate galane bobamo nuluhukuti bobo ipuwamo nopegate
da:negahimihuya: ba:bi atu keyakeya kaliko bekanulamiya:,
7 ba:gala Ya:sukunu wato da:wa:timiniya: ba:be eta kalikote mokopa:mida
hiya: bahilo ba itana ebete ba:bo numiya:.
8 Ba:ba tetelo bobamo dopamo da:nuluhukuya: ba:be eta ta:matadawate
bobo ipuwamo atumu kanopegate Ya:sukunu ape numihino ebeno hoe
ipuwane mahiga komo hibima: ba:bo nimidiya:.
9 Ba: hibila, Godote ebeno Bukamo tabo dopamo a:miya:tiya: Ya:suti hoe
ipuwane gala kakamahigama:ne, huiyatiya ba:moi ta:matapi netewapa:te
ba:be komoeno ipuwa hidamo kalawiya:ha:.

Ya:suti Magadalanapi Ma:litamo Duluhukuya:
Ma:t 28.9-10; Mak 16.9-11

10 Ba:bene Ya:suku ta:matapi dubu netewapa:te genamamo dito katuya:,
11 huiyatiya Ma:liti ha:kiya bobo habalo lutiya:. Ebete boboeno gigiho
tamelo ba ihita papamiwatane bobo ipuwamo ba:bo negahimihutiya:.
12 Ba:ba tetelo Godokono nopopi netewa keyakeya kaliko pupuliti, Ya:suti
dopamo da:kapitanuya: ba:be habalo ba lumutita Ma:liti ba:bo ulamiya:, eta
wato hapulu, eta nato hapulu.
13 Iba:te ebe nalatediya:, "Kamena, ama: badama: kihiuta?"
Ba:bene ebete tabo ba huiya na:goiya:, "Pilo tawakaluba:te naeno Koda-
woeno ape kebamo data na iya:tawaha:."
14 Ma:liti ba:moe tabo da:goiya: ebete ohobigate Ya:suku la:nalo umiya:,
huiyatiya ebete kiya:tawuya:ha: ebe potela:ka:.
15 Ba:bene Ya:suti ebe nalatediya:, "Kamena, ama: badama: kihiuta,
ba:gala poko kohowadiuta?"
Ma:liti ba:be dubu pali namutudawamo emalagidololo na:goiya:, "Dubu,
nolata, ama:le hoe lumagino ape eta habamo a:ka:nihata:wa? Wadiyala na
na:kiyanama:, ba:bene nale ebeno ape konelawema:nemo."
16 Ba:ba tetelo Ya:suti ebetamo na:goiya:, "Ma:li!"
Ba:bene ebete Ya:sutamo ohobigadigate Yu tawakalubino tabamo ebe-
tamo na:goiya:, "Laboni!" Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe
komo niya:tawa, ba:moe taboeno ipuwa ba: "Iya:tulamedawa."

17 Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Na ibulu akalawenitala: mabu na naeno
Nabiwitamo odolohenola. Wadiyala ama: tote naeno ekaki na:negoelama:,
‘Na Ya:suti goemo, naeno Nabiwi ba: la:eno Nabiwila, iyo, naeno Godo ba:
la:eno Godola. Tete tatalila na ebetamo gala kakatoma:nemo.’ ”
18 Ba:bene Magadalanapi Ma:liti tote Ya:suku ta:matapi ba:be atu tabo
ba negoelame iba:tamo na:negoiya:, “Na Kodawa Ya:suku umimo, ebete na
a:kiyaname ba:moe tabo la: kopikiyalamema:.”

Ya:suti Ebeno Komo Ta:matapa:tamo Duluhukuniya:
Ma:t 28.16-20; Mak 16.14-18; Luk 24.36-49

19 Ba:be atu Sande hegela du tetelo Ya:suku ta:matapa:te kapiya gena-
malo ba pola:na genama gigiho a:kodakoduilameniya: mabu iba:te Yu
watowatopi betolelameniya:. Ba:ba tetelo Ya:suti iba:tamo puluhukunate
ibino tetenomolo putinate ibi na:pegoelameniya:, “Godokono kalakalate
la:godolo nitanamene.”
20 Ebete ba:be tabo goenate ebeno kokoto ba:gala tabino bugumu ibi
ba:bo mutuilameniya:, ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ebe uminate ibino
tepo ipuwalo ko kalakala biya:tawahaniya:.
21 Ya:suti iba:tamo gala na:kagoeniya:, “Godokono kalakalate la:godolo ni-
tanana. Nabiwi Godote na hopo habanapa:tamo keba ka:na ka:poenamiya:,
ba:ma tetelo nale la: ba:ba ka:na koelamema:nemata.”
22 Ba:ba tetelo ebete hawela iba:tamo ba ama:midana na:goeniya:,
“Godokono Gobogobo na:lawa:la:.
23 Ba:bene la:le eta lumagitamo ba:ma ka:na da:ga:lama, ‘Godote amia:no
kuba egebolemete adodolema:ta,’ Godote ba:ba ka:na kododima:ne, ba:gala
eta tetelo eta lumagitamo da:kaga:lama, ‘Godote amia:no kuba ege-
bolemete a:kadodolema:mena:ta,’ ba:be komote atumu ba: ba:ba ka:na
kakitanama:ne.”

Ya:suti Tomasitamo Duluhukuniya:

24 Ya:sukunu 12 ta:matapi ipuwalo Tomasiko ba: etala, komopa:te ebe
Nedewale Guduma: ka:minakuya:. Ya:suti komo ta:matapa:tamo duluhuku-
niya: ba:moe dubuti ba:be dulu iba:go kalutiya:ha:,
25 ba:bema: komopa:te ebe da:ga:lameniya:, “A Ya:suku umima:,” ebete
ibino tabamo ba:ma ka:na huiyaniya:, “Ao! Nale ebeno kokotolo ikokoeno
bugumu ulameheno, ba:gala nale ebeno bugumu naeno kokotamo ologili-
hino, ba:gala nale ebeno tabino bugumamo naeno kokoto udubukateheno
nale ba:be komo hibima: a:kamida:mo.”
26 Ba:bene kapiya wuiki da:petuya:, Ya:suku ta:matapa:te Tomasikoba:
kapiya genamamo pekapiyuiminate genama gigiho kodakoduilamenate
ba:bo pola:nuya:. Ba:ba tetelo Ya:suti iba:tamo puluhukunate ibino
tetenomolo putinate ibi na:goelameniya:, “Godokono kalakalate la:godolo
nitanamene.”
27 Ba:bene ebete Tomasiko na:goemeniya:, “Naeno kokoto ulamete
ikokoeno bugumu na:pologila:, ba:gala amia:no kokoto hogaminate naeno
tabino bugumamo na:pudubukata:. Ama: ukui netewama: akeda:la:, na
hibima: na:midina:!”
28 Tomasiti ebeno tabo ba huiyana na:goeniya:, “Ama: naeno Kodawalata!
Ama: ba: naeno Godolata!”
29 Ba:bene Ya:suti ebe na:goemeniya:, “Ama: na unamete hibima: ba:bo
midina:ta, huiyatiya puya:te na unameheno hibima: da:midinimina:,
Godote iba:tamo kalakala konomamo bikalamenakomene!”

Yonekono Buka Ododi Komoeno Mabu

30 Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo hidamo niya:tawa. Ya:suti ebeno ta:matapino holoholo hapulu komo hiliyonomo hanohano komo dododilinakui, huiyatiya komo ba:bi hiliyonomo komokomo na ba:moe bukalo kahawakalilamitaha:.
31 Huiyatiya kebe komokomo nale da:miya:temo, ba:bi komate na:pola:namena: ama:le Ya:sukunu hibi komo kiya:tawama:. Ebe ba: Kelisote, Godokono Gudula, ba:gala ama: ebe hibima: da:midinamena: ebeno mahilamo hibi ka:ka: kolawema:na:ta.

21

Ya:suti Taibiliyasi Bobolo Ebeno Sa:ba:ni Ta:matapa:tamo Da:nuluhukuya:*

1 Ba:moe komo wibote komo hegela da:petohuya:, Ya:suti Taibiliyasi Bobolo ebe ha:kiya ebeno sa:ba:ni ta:matapa:tamo ebeno komo gala na:kahawakalimiya:, ba:bene ba:be komote ba:ma ka:na uluhukuya:.
2 Saimono Pitako ba:gala Tomasiko, ebeno eta mahilo Nedewale Gudula, ba:gala Nata:niyoloko, ebe Ga:lili hopoeno Ka:ina habanapila, ba:gala Sebedikono gugudi netewa, ba:gala komo Ya:suku ta:matapi netewa, ba:moi ba:te kapimilo pola:nuya:.
3 Ba:bene ba gapogapohona Saimono Pitate komopa:tamo na:goeniya:, “Na dahama: tomo.”
Ba:ba tetelo ibi hiliyonomate na:ga:laniya:, “Wadiyala a ama:go kopelamema:nema:,” ba:bene iba:te tolamenate boga:mo ba: dito nololoniya:, huiyatiya ba:be dulu iba:te daha kuwateholeniya:ha:, puliyanomola.
4 Ba:bene duiduiyalo hegelate ba owalohuta, Ya:suti Ga:lili Bobo dodolo ba:bo la:nuya:, huiyatiya ebeno ta:matapa:te kemalagidoluya:ha: ebe ba: Ya:sutila.
5 Ya:suti ebeno tabo madodo adipatelo iba:tamo na:goiya:, “Mabuluba:la:, la: daha a:kuwateholeoma?”
Iba:te na:huiyuya:, “Ao, puliyala.”
6 Ba:bema: ebete ibi na:goelamiya:, “La: boge tu hapuamo kamahu dahubima la: daha kuwateholema:nemata.” Ba:bene iba:te ba:ma ka:na dewageliya:, iba:te kamahu adipatema: kamodobuya:ha: mabu kamahamo hiliyonomo dahadahate tahuya:.
7 Ba:ba tetelo Ya:suti ebeno ta:matapi ipuwalo koamo demalagidolonami ba:be dubuti Pitatamo na:goiya:, “Ba:moe ba: Kodawala!” Ba:bene Pitate ba:be tabo uliti, ebete oko owatima: kebe kaliko ka:pekananiya: ba:be atuino kaliko lawete beyamo epategate hakamo ba: dito niholuya:,
8 mabu ta:matapino bogete bobo dodo tatalidopolo itanuya:. Ba:ba tetelo komo ta:matapa:te ibi ha:kiya daha hiliyonomagoeno kamahu boga:go adimuya:tate hakamo ba: dito nutiya:,
9 ba:bene iba:te hakamo ba nidimutita koe ba:bo numiya:, ba:be koelo baa: ba:gala daha oho na:pola:nuya:.
10 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La:le duwateholema komo daha mamo na:wadaha:la:.”
11 Ba:ba tetelo Pitate boga:mo gala kanololote dahagoeno kamahu hakamo ba:bo adimuya:miduya:, ba:be kamahamo 153 koko dahate tahuya: huiyatiya kamahuti kata:galiya:ha:.

---

* **21::** Taibiliyasi ba: Ga:lili Boboeno mahilo etala.

12 Ba:bene Ya:suti iba:tamo na:goiya:, “La: pelamete baa: na:penahala:.”
Ibi hiliyonomate iya:tawahuya: ba:moe dubu ba: ibino Kodawala, ba:bema:
ibi ipuwalo etate Ya:suku ba:ma ka:na kalatediya:ha:, “Ama: potela:ka:?”
13 Ba:ba tetelo Ya:suti baa: ba:gala daha uwatete iba:tamo dito ikalame-
holiya:,
14 ba:bema: hibila, ebete hoe ipuwane da:mahiguya:, ba:moe ba: ebeno
netewa-kapiya tetela ebeno ta:matapa:tamo duluhukuya:.

Ya:suti Pitako Ebeno Okodawama: Gala Da:kaka:miya:

15 Ba:bene ibino baa: naha komote da:wibuya:, Ya:suti Saimono Pitako
nalatediya:, “Saimono, Yonekono gudu, ba:moi ta:matapa:te na malemalelo
demalagidolonena, huiyatiya amia:no malemale komote ibino malemale
komo hibilo na:ka:gogolena?”
Ba:ba tetelo Pitate tabo ba huiya na:goiya:, “Iyo, Kodawa, ama: iya:tawala
na amia:no hido mabulubila.”
Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Naeno sipi-goegoe hegehege hidamo
nulameniya:.”
16 Ba:bene Ya:suti Pitako gala na:kalatediya:, “Saimono, Yonekono gudu,
ama: na hibilo malemalelo na:kemalagidoloneona?”
Ba:bene Pitate tabo ba huiya na:goiya:, “Iyo, Kodawa, ama: iya:tawala na
amia:no hido mabulubila.”
Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Naeno sipi-goegoe hidamo nula-
meniya:.”
17 Ba:bene Ya:suti netewa-kapiya tetelo Pitako gala na:kalatediya:, “Sai-
mono, Yonekono gudu, ama:le da:gaa: ba:moe tabo hibila:ka:? Ama: naeno
hibi mabulubima: kedeona?”
Ba:ba tetelo Ya:suti netewa-kapiya teta:mo Pitakono malemale komoma:
ebe dalatediya:, ba:bema: ebete ukui bilibilima: eda:lo na:huiyuya:, “Ko-
dawa, ama: hiliyonomo komokomo iya:tawanomola. Ba: hibila, na amia:no
hido mabulubila.”
Ba:bene Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Wadiyala, ama: naeno sipi-goegoe
hidamo nulameniya:.
18 Na ama:tamo hibi tabonomo begoemo, ama: uli ape tetelo ama:
ha:kiya amia:no apeno ilina pupuliti amia:no ubilo pata:nama:ta, huiy-
atiya ama: kadele teta:mo da:nuluhukumina: amia:no komote ba:ba ka:na
a:kitanamene. Ba:ba tetelo amia:no ubiti itanaheno eta lumagiti pete
amia:no kokoto pehogaminalemete da:pematuhulameholememena:, ebete
ama: temeteme habamo ba:bo komagatama:na:ta.”
19 Pitate keba ka:na da:hoemene ba:gala ebeno hoe komote Godoko keba
ka:na dawagaminamene, ba:bi komo kohawakalilamema: Ya:suti Pitatamo
ba:moe tabo ba:bema: goiya:. Ba:bene ebete ebeno tabo moga:melo
Pitatamo gala na:kagoiya:, “Wadiyala ama: na na:ta:mahena:.”

Pitate Eta Ta:matadawoeno Komoma: Ya:suku Da:kiyamiya:

20 Ba:ba tetelo eta ta:matadawa Ya:suti konomamo demalagidolonami
ebete ibi netewapi ba ta:matalita, Pitate gala hapuamo pohobigate ebe
ba:bo pumiya:. Ba:moe ta:matadawate dopamo Adaguila: Poko baa: naha
tetelo Ya:suku tama:mo nemeda:tepanate ebetamo ba:ma ka:na goeniya:,
“Kodawa, a ipuwalo pote ama: anakapumipi na:kowalubilimini?”
21 Pitate ba:be dubu umiti Ya:suku na:kiyamiya:, “Kodawa, ba:moe dubu
tawakaluba:te keba ka:na na:kamitimina:?”

22 Huiyatiya Ya:suti ebetamo na:goiya:, “Na ubi dihatemo ebete naeno
pe teta:mo emedenama:, ba:moe ba: naeno komola, amia:noha:. Wadiyala
ama: na ta:mahene komo kapiya nemalagidola.”
23 Galane tetelo komo Ya:suku ta:matapa:te ba:moe tabo duliya:
iba:te ba:ma ka:na ga:la ba:bo tupuimiya:, ba:moe ta:matadawate
a:kahoenamene, huiyatiya Ya:suti Pitatamo ba:mako tabo kagoiya:ha:.
Ebete na:goiya:, “Na ubi dihatemo ebete naeno pe teta:mo emedenama:,
ba:moe ba: naeno komola.”

Yonete Bukamo Da:miya:tiya: Ba:be Kuititi Tabo

24 Na ba:moe ta:matadawate ba:moe bukamo da:miya:temo, ba:moi tabo
komokomo ipuwalo hibi komo behawakalimitamo, iyo, a hibima: midipi
hiliyonomo iya:tawahala, ba:moi hiya:hiya: tabo ba: hibinomola.
25 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Ya:suti ba:moe hopolo komo hiliy-
onomo komokomo dododilinakui, nale ba:bi komo ba:moe buka kapiyalo
hawakalilame modoboha:. Naeno ukui bitana, buka ododilipa:te Ya:sukunu
hiliyonomo komokomo hawakalilamema: dewagelemena:, iba:te kebe buka
hiliyonomo dododilimina:, tawakaluba:te ba:bi buka miya:tema: ba:moe
hopo konomolo miya:te habate a:kamodobamene.

Kalakala konomola, ba:moe ba: naeno buka tabo kuititila.

YA:SUKUNU OELAMEPI DUBUINO ODODILI KOMOKOMO

Ba:moe Bukoeno Ododi Komoeno Mabu

1-2 Naeno hido lumagi Tiyopolasi, nolata. Ba:moe ba: netewa tetema:
eda: nale ama:tamo buka ododi. Hibila, Ya:suti ebeno oko da:tupuimiya:
ba:ba tetene pete ebete Hunu Habamo dodoluya: ba:ba teta:mo pu-
luhuku, ebete kebe komokomo kododilinakui ba:gala tawakalubi keba
ka:na kiya:tulamenakui ba:bi komo hiliyonomo nale naeno dopo bukalo
a:hawakalilamiya:mo.

Ya:suti Hido-talona Gobogobote Pema: Hibilo Da:goiya:

Ba: hibila, Godote Ya:suku Hunu Habamo pelaweheno dopamo ebete
ebeno oelamepi dubu Hido-talona Gobogoboeno heloamo tutumulateliya:,
iyo, ba:bi dubu ebete ebeno oelamepima: ya:lo a:ka:lamiya:.

3 Ba:bene Ya:sukunu koko temeteme da:wibomiya:, ba:ba tetelo ebete 40
hegela ipuwalo komo hiya:hiya: tetelo iba:tamo ebeno holoholonomamo
uluhukunakui iba:te ebeno ka:ka:mo mahiga komo umiti ebe hibima:
komidima:, ba:gala ba:bi atu tetelo ebete Godokono Ko Gawadubu komoma:
ibi ba:bo iya:tulamenakui.

4 Ba:bene eta tetelo ebete iba:go ba emede ibi ba:ma ka:na tutumulateliya:,
"La: Yelusalema ko habane muhino akatolama:la:, mabu naeno Nabiwiti
la:tamo ikalamema: hibilo da:goiya: la: ba:be komo na:latimiya:la:. Iyo, nale
la: dopamo da:kiyalamima, ba:be komo la: ba:ma ka:na ulimata,

5 Yonete dopamo tetelo tawakalubi beyanomamo wadulatelenakui, huiy-
atiya la: hegela kapiyakapiya pola:nate Godote ebeno Gobogobamo ba:bo
kopewadulatelema:na:ta."

Godote Ya:suku Hunu Habamo Da:pelawiya:

6 Ba:ba tetelo Ya:suti ebeno oelamepi dubago kapiyuimi habalo ba
pola:na, iba:te ebe alateda:lo na:ga:lamiya:, "Kodawa, ama: ba:ma tetelo
ba:moe hopo konomoeno namutulubima: eda:ha komo amia:no Isalaela
tawakaluba:tamo gala ba:kikalameomena:?"

7 Ya:suti ibino tabo ba huiya na:goiya:, "Hiya:hiya: komoeno pelame tete
naeno Nabiwiti ebeno heloamo ha:kiya kolamagima:ne. Ebe ubihinola la:le
ba:bi komokomoeno tete iya:tawaha,

8 huiyatiya ebeno Gobogobote la: hunamo da:pemedemene, ba:ba tetelo
ebeno helo komote la:eno tepo ipuwa da:tabuilamemene, la:le naeno komo
hawakalimima: tabo atapima: keda:hama:nemata. Ba:be mabuma: ba:moe
Yelusalemalo ba:gala Yudiya hopoeno komo habahabalo ba:gala Samaliya
hopoeno habahabalo ba:gala ba:moe hopo konomoeno kuititi hapuhapulu
la:le naeno tabo konolamagimima:nemata."

9 Ba:bene Ya:suti ba:moe tabo olamagi da:wibuya:, iba:te ebe ba umita
Godote hunamo ba:bo adipatiya:, iyo, ebete hawai ipuwamo da:nopeguya:
iba:te ebe gala kumiya:ha:.

10 Iba:te hunamo tala:te ba umita, dubu netewate keyakeya kaliko
pupula:go iba:tamo uluhukuti ibi tamelo ba la:mota:na

11 iba:tamo na:ga:luya:, "La: Ga:lilinapi dubala:, la: bada mabuma: hu-
namo tala:lo da:la:mota:hanama? Ba:moe Ya:suku la:le ba umita Godote ebe
Hunu Habamo da:pelawe, ebete la:godone hunamo keba ka:na ka:nodolo,
galane ebete ba: ba:ba ka:na kakapema:ne."

Matayasiti Yudasikono Oko Haba Da:lawiya:

12 Ba:bema: Ya:sukunu oelamepi dubate Olibi Kehakeha Hunu Hakane
nepalagate Yelusalema ko habamo ba:bo tolamiya:, ba:be haka Yelusalema
tamelo itana, ba:bamo tolame gabo muhuluha:, kapiya kilomita keba
ka:nala:ka: ba:ba ka:nala.
13 Ba:bene iba:te ko habamo nikuliti, iba:te demedenama: ba:be hunu
genamalo ditanami ba:be habamo dito nalehawaminuya:. Ba:ba tetelo
ba:be genamalo ba:moi ba:bi oelamepi dubate pola:nuya: — Pitako, Yoneko,
Ya:imesiko, ba:gala A:nduluku, Pilipiko ba:gala Tomasiko, Batolomuku
ba:gala Ma:tiyuku, ba:gala eta Ya:imesiko A:lapiyasikono gudu, ba:gala Sai-
monoko ebete dopamo Loma gabomani tawakaluba:go alaholohodawama:
eda:nami, ba:gala Yudasiko Ya:imesikono gudu.
14 Ba:bene ba:moi oelamepi dubago Ya:sukunu ekaki ba:gala ebeno
menoko Ma:liko ba:gala komo kamenakamena, iba:te 40 hegela ipuwalo
ba:be atu genamalo pekapiyanakui, ba:bene komo hiya:hiya: tetelo iba:te
Godotamo toetoe tabo ba:bo polamagiminakuya:.
15 Ba:bene komo hegela da:wibohuya:, ba:ba tetelo 120 hibima: midipa:te
gala da:kakapiyuya:, Pitate ibi ipuwalo mahigate iba:tamo ba:ma ka:na
olamagiya:,
16-17 "Ekaka:la:, Godokono Gobogobote dopamo Da:ibidikono tabone
Yudasikono komoma: da:goiya:, ba:be Buka tabote hibima: keda:ma: olalati
komote ebetamo ba:ba ka:na ba:bema: uluhukui. La: iya:tawahala Yudasiko
ba: aeno eta kapiyuimidawama: eda:nami, iyo, Ya:suti ebe a:lawi ago
kapimilo oko kowatinama:. Huiyatiya ba:moe dubuti eta dulu Ya:suku
anakapumipi ba owalubilina, iba:te ebe ba:bo laweniya:."
18 Ba:bema: buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo
niya:tawa, ba:moe dubu Yudasiti ebeno ko kuba ododi ipuwalo kebe
mani kuwatiya:, ebete ba:be mana:mo eta dubuino pali haka benelawiya:,
ba:bene ebete tote ba:be hakalo da:nehoiya:, ebeno apete hakamo ba pega
tepo bolagalemete maladiti ba:bo pikulimiya:.
19 Ba:ba tetelo Yelusalema ko habalo da:pola:nuya:, ba:bi Yu tawakalubi
hiliyonomate ebeno hoe komo uliti ba:be pali hakoeno mahilo ibino tabamo
Akeledamama: ka:miya:, ba:be mahiloeno ipuwa nitana 'Hawa:goeno Pali
Hakala.'
20 Ba:bene Pitate tabo moga:melo gala na:kagoiya:, "Da:ibiditi Sam Ohale
Bukalo Godokono tabo ba:ma ka:na miya:tiya:,

'Wadiyala kuba lumagino genamate dito nitanamene,
iyo, ba:be genama gulu eta lumagiti gala a:kalutamene.'

Huiyatiya Da:ibiditi ba:be lumagino oko haboeno komoma: eta tabo ba:ma
ka:na kagoiya:,

'Wadiyala kuba lumagino oko haba
etate na:lawa:mene.'

21-22 Ba:bema: eta lumagiti oko ipuwalo ago na:kapiyamene, Kodawa
Ya:suti hoe ipuwane da:mahigui ba:be tabo konehawakaliminakoma:. Iyo,
ago tete ga:ga:nomolo demedenami, wadiyala ba:bako lumagiti ago oko
kotupuimima:ne, ba:ma ka:na Yonete tawakalubi beyamo wadulatelema:
tabo da:polamagi ba:ba tetene tupuimiti, Ya:suti Hunu Habamo da:nodolui
ba:ba teta:mo nuluhuku, ba:be tete ga:ga:nomolo puya:te Ya:sukuba:
da:wapata:lamenama: ibi ipuwalo a eta kapiya kolawema:nema:."

23 Ba:bema: iba:te dubu netewoeno mahilo beka:lamiya:, Yausepe
Basabasiko ebeno eta mahilo Yasitasitila, ba:gala Matayasiko.
24 Ba:ba tetelo iba:te Godotamo ba toetoeho na:ga:luya:, “Kodawa, hiliy-
onomo tawakalubino tepo ipuwoeno komokomo ama: iya:tawala, ba:bema:
aeno Kodawa, ba:moi netewa dubu ipuwalo ama:le ya:lo poko da:lawiya:la,
wadiyala ama: a niya:tua:ma:.
25 Ba:ma ka:na amia:no eta oemedawa Yudasiti da:miya:pui, ba:be oko
haba amia:no eta uli lumagiti kolawema:ne, huiyatiya Yudasiti ebeno
kuba huiya lawema: Koe Habamo ya:lo a:tui, ba:be kuba haba eba:go
na:nemodobona.”
26 Ibino toetoe tabo olamagimi komo da:wibuya:, ba:ba tetelo iba:te
nakola anagogobeya:midale netewa uwatete, eta nakolamo etoeno mahilo
ihatemete, eta nakolamo etoeno mahilo akihatemiya:. Ba:bene iba:te
Godokono ubi komo kumima: ba:bi nakola da:niya:hekiya: Matayasikono
mahilo ba:bo lawiya:, ba:bema: ba:be gabodo ba:be dubuti Ya:sukunu komo
11 oelamepi dubago kapiyama: ba:bo ediya:.

2

Godokono Gobogobote Hibima: Midipa:tamo Da:piya:

1 Ba:bene Pentekose Poko Hegela* duluhukuya:, ba:ba tetelo Ya:suku
hibima: midipi hiliyonomate kapiya genamamo pekapiyuimiya:.
2 Ba:ba tetelo ko diyamonomote Hunu Habane iba:tamo puluhukuya:,
konomo huhuti da:goenape ba:ba ka:na pete iba:te da:pola:nuya: ba:be
genama gu dito petabuya:.
3 Ba:bene koe powoeno ma:lapila keba ka:nala:ka: ibi hiliyonomatamo
ba nikuliho, hiya:hiya: kaneka:kehote etatamo etatamo ibi hunamo ba:bo
negagahidiya:.
4 Ba:ba tetelo Godokono Gobogobote ibi hiliyonomo da:tabuilamiya:,
ebete ibi ba heluilame komo kapela tawakalubino hiya:hiya: tabamo
olamagimi ba:bo tupuimiya:.
5 Ba:bema: buka ka:lamiholedawa, ama: numa:, ba:be Pentekose Poko
hegela peheno dopamo komo Yunapi ba:gala komo Yuha:pi Godoko dadiku-
minakui, ibi hiliyonomate ibino hiya:hiya: muhulu hopone Yelusalema ko
habamo pelameholiya: ba:be poko kapimilo kopododima:.
6 Ba:bene Godote ebeno Gobogobo Ya:sukunu hibima: midipa:tamo
ko diyamago da:poemiya:, hiya:hiya: hopone pokoma: da:pelamiya:
komo ibi hiliyonomate ba:be diyamo uliti hibi komo kumima: ba:bo
pekapiyuya:. Ba:bema: iba:te koamo hanohanohutiya: mabu hibima:
midipa:te Yu tawakalubino tabamo kaga:lutiya:ha: huiyatiya hiya:hiya:
tabamo ga:lutiya:, ba:ma ka:na ulihopi ipuwalo etate ebeno tabonomo
ulinakui, etate atumu ebeno tabonomo akulinakui, ibi hiliyonomate ba:ba
ka:na ewagelitiya:.
7 Ba:bene iba:te la:wa:hate ba hanohanoho na:ga:luya:, “Ba:moe tabo
da:ga:luta, ba:moi tawakalubi aeno hoponapiha:, ibi ba: Ga:lili hoponapila,
8 ba:bema: keba ka:nala:ka: iba:te aeno hiya:hiya: tabonomamo da:ga:luta
a nulihutama:?

---

* **2:1:** Pentekose Poko Yu tawakaluba:te dododinaka ebeno mabu ba:ma ka:nala. Ibino Adaguila: Poko da:wibonako, 50 hegela gala hapuamo iba:te ba:moe eta poko beka-ododinaka. Ba:be Poko tetelo iba:te palino witi-laisa iya:hili tupuimi komo ba emalagidolo ibino kalakala Godotamo ba:bema: adipatenaka, mabu ibi iya:tawahala iba:te Godogodone hido owalubi komo a:lawiya:.

9 A:iye, a hiliyonomate komo muhulu hopone pelameholima:! Iyo, a komo
Patiyanapila, Midiyanapila, Ilamanapila, ba:gala Mesopotemiyanapila,
ba:gala komo a Yudiyanapila, Ka:padosiyanapila, Pontasenapila, ba:gala
A:isiyanapila.
10 Ba:gala a komo Piligiyanapila, Pa:mapiliyanapila, ba:gala Isipitinapila,
hibila, komo a Sailiniya haboeno Libiya hopone pelamima:, ba:gala komo a
Loma ko habane da:pelamima: ba:bi tawakalubila.
11 Numa:la:, a ipuwalo komo Yu tawakalubinomola, ba:gala a komo
Yu tawakalubiha: huiyatiya ale iba:godone hibi Godo adikumi komo
belawiya:ma:, iyo, a komo Kulitinapila ba:gala komo Ala:biyanapila,
ba:bema: ba:moi tawakaluba:te Godokono koko ododili komoma: da:ga:luta,
ale aeno hiya:hiya: tabonomamo badama: kulihutama:?”
12 Ba:be mabuma: ibi hiliyonomate hanohanoholo ukui bilibilima: ba
eda:ha, etate etatamo goenakui, etate etatamo goenakui, ba:ba ka:na
ewagelitiya:, “A:iye! Ba:moe komoeno ipuwa keba ka:nala:ka:?”
13 Huiyatiya komopa:te Ya:sukunu oelamepi dubu ba walilatele
na:ga:luya:, “Ba:moi dubate helo gao beya nihote da:wigulamehole,
ba:bema: daedaeholita!”

Pitate Ya:sukunu Hido Tabo Dolamagiya:

14 Ba:bene Pitate komo 11 oelamepi dubago mahigate ebeno tabo madodo
hunamo ba adipate tawakalubi hiliyonomatamo ba:ma ka:na olamagiya:,
“Naeno Yu mabuluba:la:, ba:gala komo la: Yelusalemamo da:pelameholima
la: hiliyonomo atumu, nale ba:moe komoeno ipuwa la:tamo kohawakalim-
ima:nemo, ba:bema: wadiyala la: naeno tabo hidamo nulia:la:.
15 Ba:moi dubu la:le helo gao beya nihoma: da:ga:lutama, ebe tabo hibiha:.
Iba:te helo gao beya kanihakaha:, mabu hibila, dubate helo gao beya
duiduiyalo a:kanihala:. Numa:la:, hegela ka:ma: podoluta!
16 Huiyatiya ba:moe komo ba: Godokono ukui hawakalimidawa Yowelate
dopamo dolamagiya:, ba:be tabola.
17 Iyo, Godote Yowelako ipuwado tabo ba:ma ka:na goiya:,

‘Ba:moe hopoeno kuititi tetelo
na Godote naeno Gobogobo
hiliyonomo tawakalubi hunamo kohaminama:nemo.
Ba:ba tetelo la:eno kuhi ba:gala bohelemele,
iba:te naeno ukui hibilo kohawakalimima:na:,
ba:gala la:eno uli ape dubuino baiditi
hiya:ma: eda:halamete
koko komokomo kulameholema:na:,
ba:gala la:eno kadelekadela:te atumu
hiyolo naeno komokomo kiya:tawahama:na:.
18 Iyo, ba: hibila, ba:be hegelalo
naeno huiyaha: okopi dubu ba:gala kamenakamena,
nale ibi hunamo naeno Gobogobo da:haminamo,
iba:te naeno ukui hibinomolo
ba:bo kohawakalilamema:na:.
19 Ba:bene nale alomo hunulu
koko hanohano komo kododilima:nemo,
ba:gala hopo habalo nale atumu
iwawi komokomo ba pododili,
tawakaluba:te hawi ka:ka:la: komo
ba:gala koe ba:gala ahuta kulamema:na:.

20 Ba:ba tetelo hegelate kuduma:ne,
ba:gala manomete hawihawinomoma: keda:ma:ne,
ba:bene Kodawoeno Ko Hegelate
ko alonomago kopuluhukuma:ne.
21 Ba:bema: hibila,
puya:te Kodawoeno mahilo da:ka:mimina:
Godote ibino ka:ka: ba:bo komula:lelamema:ne.' "

22 Ba:bene Pitate tabo moga:melo gala na:kagoiya:, "La: Isalaelanapi tawakaluba:la:, la: ba:moe tabo nulia:la:. La: iya:tawahanomola ba:moe Ya:suku Nasaletenapi Godote hopo habamo poemiya:, mabu Godote ebe ipuwado koko hanohano komo ba:gala iwawi komo la:godolo ba pododili ebeno helo a:pehawakalimi.
23 Ba: hibila, ba:moe hopo konomolo eta komote uluhukuhino Godote ba:be komo dopamo kiya:tawama:ne. Ba:bema: ebeno mulu iya:tawa komodo ebete nopo ba:ma ka:na ihatiya:, ebete Ya:suku la:eno kokotamo ihatete, ba:bene kuba ododilipa:te la: ba owalubili la:le ebe lawete keha pihigamo pihomotete ikoko ba:bo alukulimimata, iyo, la:le ebe ba:moe gabodo anakapumimata.
24 Huiyatiya Godote Ya:sukunu hoe temeteme pahalamilimiti ebe hoe ipuwane ba:bo adipati, mabu hoete ebe lawema: helo puliyala.
25 Ba:be mabuma: Da:ibiditi Godokono heloamo Ya:sukunu komoma: tabo ba:ma ka:na miya:tiya:,

'Na Kelisote naeno Kodawa Godoko
na tamenomolo buminamo,
iyo, ebete naeno tu hapulu ba:la:na
nale waguwagukapoma:.
26 Ba:bema: naeno tepo ipuwate ba moena,
nale ko kalakalago olamaginakomo,
iyo, nale Godoko hibima: midi ipuwalo ba emedena,
naeno apeno hoe komoma: nale a:ka-ukuibilibila:mo.
27 Mabu, Godo, ama:le naeno ape
ha:lahapino habalo a:kamiya:pamena:ta,
iyo, amia:no Talona Guduti da:hoemene,
ama:le ebeno abale komo duhimiti
ebe ka:ka:mo gala kakadipatema:na:ta.
28 Ba: hibila, ama:le na ka:ka: gabo ya:lo iya:tunamiya:ta,
ba:bene nale amia:no holoholo hapuamo da:puluhukumu,
ama:le natamo ko kalakala kikanamema:na:ta.' "

29 Ba:bene Pitate tabo moga:melo gala na:kagoiya:, "Ekaka:la:, na hilopoheno aeno iniwa Da:ibidikono komo hawakalimima: la:tamo kolamagima:nemo. Ebete ba:moe tabo Godokono Bukamo da:miya:tiya: ebeno komoma: kamiya:tiya:ha:, mabu numa:la:, ebete da:hoiya: iba:te ebe bobamo ihatiya:, ba:bene ka:lo ebeno bobo haba agodolo bitama:na.
30 Da:ibidiko ba: Godokono ukui hawakalimidawa etala. Ba:be mabuma: Godote ebeno mahilamo hibi tabonomo Da:ibiditamo da:goiya:, ebete ba:bo iya:tawuya: Godote ebeno eyoni gugudi ipuwalo eta kapiya lawete ebeno Ko Gawadubu emede baha:mo kadipima:ne.
31 Ba:gala Kelisote galane tetelo hoe ipuwane da:mahigamene, ba:be komo uluhukuhino dopamo Da:ibiditi Godokono heloamo dumiya:, ba:be komoeno tabo ba:bema: ebeno Bukamo ba:ma ka:na miya:tiya:,

‘Godote ebe ha:lahapino habalo a:kamiya:pamene,
ba:gala ebe bobo ipuwalo a:kabala:mene.’

32 Ba: hibila, Da:ibiditi ba:moe tabo Kelisokono komoma: miya:tiya:, iyo,
ba:moe Kelisoko ba: Ya:sutila, Godote ebe hoe ipuwane dadipati ale aeno
baidinomamo ebe ba:bo umima:,
33 ba:gala ba:moe Ya:suku Godote hununomamo adipatete ebeno tu
hapuamo dito adipi. Ba:bema: numa:la:, Nabiwi Godote a hibima:
midipa:tamo ikaa:mema: hibilo da:goiya:, ba:be kalakala komote ka:lo
ba: uluhuku. Ba: hibila, ebete Ya:sutamo Talona Gobogobo ya:lo ikami,
ba:bema: ebete ka:lo a hunamo ebeno helo ba: a:hamina, iyo, la:eno galamo
dulihutama ba:gala la:eno baida:mo dumitama ba:moe ba:be komola.
34 “Ba:bema: la: ba:moe komo hidamo nemalagidolala:, Ya:suti Godokono
Hunu Habamo keba ka:na ka:nodolui, Da:ibiditi ba:ba ka:na kan-
odoluya:ha:. Ba:be mabuma: Da:ibiditi Ya:sukunu komoma: Godokono
Bukamo eta tabo gala ba:ma ka:na kamiya:tiya:,

‘Kodawa Godote naeno Kodawa Kelisotamo na:goe,
‘Ama: naeno tu hapuamo na:pemeda:,
35 ba:bene ama:go alaholohopi
nale ibi amia:no nato a:puti
bahima: komidilima:nemo.’ ’

36 “Ba:bema: la: Isalaelanapi hiliyonomala:, wadiyala la: iya:tawanomo
niya:tawahala:, ba:moe Ya:suku la:le kehamo da:pihomotima, Godote ebe
kapiya lawete aeno Kodawama: ba:gala aeno Kelisoma: a:midi!”
37 Ba:bene tabo ulihopa:te Pitakono taboeno komoma: ko tepo temeteme
ba lawita, ebe ba:gala komo oelamepi dubatamo na:ga:luya:, “Nana:la:, a
bada komo na:kododima:?”
38-39 Pitate huiyatiya na:goiya:, “Wadiyala la: la:eno tepo ipuwoeno ukui
hiya:ma: midiliti la:eno kuba ododili ipuwane nohobila:la:, ba:bema: ale
la: Ya:su Kelisokono mahilamo beyamo kowadulatelema:na:ta. Ba:bene
Kodawa Godote la:eno kuba egebolelamete ba adodolelame, ebete ebeno
Gobogobo malemalelo la:tamo dito kopoemema:ne. Iyo, la: ba:gala la:eno
gugudi ba:gala hiya:hiya: muhulu hopolo demedehona ba:bi tawakalubi
atumu, la: hiliyonomo ipuwalo ebete kebe tawakalubi ebetamo pelamema:
da:ka:lamina ebete iba:tamo ebeno Gobogoboeno helo kikalamema:ne,
dopamo hibilo keba ka:na ka:goiya: ba:ba ka:na.”
40 Ba:bene Pitate komo ba:makomako tabo hiliyonomo ba olamagi
ibi ba:ma ka:na kiyahalamiya:, “Ba:moe hopolo kuba ododili ipuwalo
da:wapata:lamena, la:le ba:bi tawakalubi ipuwane nikulihala: la:eno ka:ka:
mula: komo kolawema:!”
41 Ba:ba tetelo puya:te ebeno tabo dulihuya: komo ibi hiliyonomate
hibima: miditi, ba:bene Ya:sukunu oelamepi dubate ibi beyamo ba:bo
wadulateliya:. Ba: hibila, ba:be hegela kapiyalo 3,000 tawakaluba:te
hibima: midi ipuwalo iba:go kapiyama: eda:huya:.

Hibima: Midipino Emede Komo

42 Ba:bene komo hegela hiliyonomolo hibima: midipa:te ibino kapiyuimi
komo kamiya:panakuiha:, iyo, iba:te kapimilo oelamepi dubuino
iya:tulame komo ulihonakuya: ba:gala Ya:suku emalagidolo baa: nahanakui
ba:gala Godotamo toetoe tabo akolamagiminakuya:.

43 Ba: hibila, Godote oelamepi dubu ipuwado hiliyonomo hanohano
komo ba:gala iwawi komo dododilinakui, ba:bema: hiliyonomo
tawakaluba:godolo ko tolenomote itanami.
44 Ba:gala eta komo, hibima: midipa:te ukui kapiyama: ba eda:ha, ibino
ilina hiliyonomo kapiyama: midiliti, ba:bi ilinamo etate eta owalubinakui,
etate eta akowalubinakui, ba:ba ka:na ewagelenama:.
45 Ba:bema: iba:godolo modoboha: komokomo dikulinakui, ba:ba tetelo
etate ebeno pali haka kolowamima: nimidinakui, etate ebeno eta ilina
kolowamima: akanimidinakui, iba:te ba:be gabodo mani duwatehonakui
awaepi ba:bo owalubilinakuya:.
46 Ba:gala hibima: midipa:te komo hiya:hiya: hegela hiliyonomolo Godoko
Adikumino Hiya: Genamamo pekapiyuiminakuya:, ba:bene iba:te gala
ibino genamamo da:katolamenakui, hegehege kapiyuimi ipuwalo ibino
baa: ba alabaha kalakala konomago ba:bo nahanakuya:.
47 Ba: hibila, iba:te ba:moi ododili komodo Godokono mahilo hunamo
ba adipatena, komo hiliyonomo tawakaluba:te ibino komoma: hidohido
tabo ba:bo ga:lanakuya:. Ba:ba tetelo Godote pui dopamo da:ka:lamiholiya:,
ba:bi tawakaluba:te ibino ka:ka: mula: komo ebegodone kolawema:, iba:te
komo hiya:hiya: hegelalo hibima: midipa:tamo da:pelamenakui, hibima:
midipino kuitititi hunamo ba:bema: nodolonami.

3

Pitate Ya:sukunu Heloamo Nato A:ta:buta:midaleme Dubu Da:hiduiminiya:

1 Eta hegelalo hegelate nanekela:mo da:nihitigatepaniya:, ba:be tete ba:
3 koloko tetela, Pitako ba:gala Yoneko iba:te Godoko Adikumino Hiya:
Genamamo Godotamo toetoe tabo ga:lanama: toniya:.
2 Ba:ba tetelo eta dubuti ba:bo na:lutiya:, ebete menokoeno tepo ipuwane
nato a:ta:buta:midaleme ba:ba ka:na pehawakaluya:. Ba:be mabuma:
ebeno mabuluba:te komo hiliyonomo tetelo ebe Godokono Genamamo aga-
henakuya:, ebete kala imi tetelo ditana ba:be Hido Holoholo mahilagoeno
gigiholo pemedete tawakalubi manima: ba:bo kopetoelameholenakoma:.
3 Ba:bene Pitako Yoneko iba:te Godoko Adikumino Hiya: Genama guamo
kona:pa:la:nama: ba tona ba:moe dubuti ibi manima: ba:bo toelame-
holeniya:.
4 Huiyatiya ibi netewapa:te ebe baidi kodakodalo ba umihona, Pitate ebe
na:goemeniya:, “Ama: a nua:ma:.”
5 Ba:bene ba:be dubuti ibi netewapi ba ulamena nemalagidoloniya:,
“Iba:te natamo mani kikanamema:na:.”
6 Ba:ba tetelo Pitate ebetamo na:goeniya:, “Nagodolo eta mani kitanaha:,
huiyatiya nagodolo eta komo bitana ama:tamo ikamema:. Nale ama: Ya:su
Kelisoko Nasaletanapino mahilamo goememata, wadiyala ama: mahigate
na:pata:!”
7 Ba:bene Pitate ba:be dubu tu hapu kokotone lawenate dadipateniya:,
ebeno natote ba:ba tetenomolo hidohidohomeniya:.
8 Ba:bema: ebete hunamo epateganate pata: ba:bo tupuiminiya:, ba:bene
ebete epategahago ba:gala Godoko milimihago ebe Adikumino Hiya: Gen-
amoeno kala ipuwamo Pitako Yoneko iba:go ba: dito na:pa:la:haniya:.
9-10 Ba:bene ebete ba:bamo da:na:pa:ganiya:, hiliyonomo tawakaluba:te
ebe uminate na:ga:laniya:, “A:iye! Ba:moe ba: nato a:ta:buta:midaleme
dubula, ebete hiliyonomo tetelo Hido Holoholo mahilagoeno gigiholo

emedete manima: toetoitanakui!” Ba: hibila, iba:te ba:be atu dubu buminiya:, ebete nato hidamo a:putihonalo ba:gala ebete Godoko milimihago da:pata:niya:, ba:bema: iba:te koamo ba hanohanohona nipo emalagidoloniya: ba:moe komote ebetamo keba ka:na kuluhuku.

Pitate Godoko Adikumino Genamalo Ya:sukunu Hido Tabo Dolamaginiya:

11 Godoko Adikumino Genamalo eta pana nitanami, tawakaluba:te ba:be pana Solomonokono mahilamo ka:minakuya:, ba:bene Pitako Yoneko iba:te ba:bamo nutihonate, ba:be dubuti ibino kokoto ba uwatelelamena hiliyonomo tawakaluba:te ko hanohano komago pipulila:haniya:.

12 Ba:bene Pitate tawakalubino komo uminate iba:tamo tabo nolamaginiya:, “La: Isalaelanapi tawakaluba:la:, la: bada mabuma: a ua:melo konomamo da:hanohanohonama? La: bada komo kemalagidolonama? Ale ha:kiya aeno heloamo ba:gala aeno tuputupu emede komamo ba:moe dubu na:hiduimimo ka:ga:lonama?

13 Ao, ale kododiha:! Huiyatiya A:ibalahamako, Aisa:keko, Ya:ikoboko, ba:gala aeno komo iniwala:te dadikuminakui, ba:be Godote ba:moe komo ha:kiya ododi ebeno Okodawa Ya:suku kawagaminanama:. Numa:la:, la:le ebe anakapumima: Paeletetamo da:magatuima, ba:ba tetelo Paeletete la:eno kokoto ipuwane ebe dito koemema: ubi dihati, huiyatiya la: ebeno holoholo hapulu Ya:suku gunima:mo ba ihiti ubiha:ma: ga:luimata.

14 Iyo, ba:moe gabodo la:le hido tuputupu lumagitamo ubiha: komo ba hawakalimi, huiyatiya Paeleteko na:ga:lamimata ebete tawakalubi anakapulamedawa dubu Balabasiko ebeno kuba huiyane dito koemema:.

15 Ba:bema: tawakaluba:tamo ka:ka: dikalamena la:le ba:be Kodawa anakapumimata, huiyatiya Godote ebe hoe ipuwane ka:ka:mo gala a:kadipati, iyo, ba:moe komo ale aeno baida:mo dumima: a ba:bema: ga:lanama:.

16 Ba:bema: hibila, ba:moe dubu la:le duminama ebeno nato Ya:sukunu helo mahilote a:hiduilameleme. La: iya:tawahanomola ebete dopamo kebe temeteme ipuwalo kemedenami, huiyatiya Ya:sugodone da:pena ba:be hibima: midi komodo ebete la: hiliyonomoeno holoholo hapulu a:hido.

17 “Ba:bema: naeno ekaka:la:, na iya:tawala la: ba:gala la:eno watowatopa:te Ya:sukunu hibi komo iya:tawahaheno ebetamo hiya:hiya: kuba komo ba:bo ododilimata.

18 Huiyatiya ba:be komoma: ukui bilibilima: akeda:hala:, mabu ya:lo tetelo Godote ebeno ukui hawakalimipi hiliyonomagodone da:hawakalimiya:, ba:be taboeno hibi komote la:eno ododili komodo puluhukui, iyo, ba:ma ka:na ebeno Oemedawa Kelisote la: tawakalubino kokotone koko temeteme uwati.

19 Ba:bema: wadiyala la: la:eno tepo ipuwoeno ukui hiya:ma: midiliti Godotamo nohobila:la:, ba:bene ebete la:eno kuba egebolelamete kadodoholelamema:na:ta.

20 Ba:moe gabodo komo hiliyonomo tetelo la:eno tepo ipuwa heluimi komote Kodawa Godokono holoholo hapuni ba:penakomene, ba:gala Godote la: mabuma: Ya:suku gala kakapoemema:ne, iyo, Godote ya:lo tetenomolo ebe ebeno Oemedawa Kelisoma: ka:miya:.

21 Ba: hibila, ebete Godokono Hunu Habalo nemedenamene ebeno pe kuitita:mo, huiyatiya ebete da:pemene ba:ba tetelo ebete hiliyonomo pakalapakala komo ba pehawaminale uliuli komo kopemiya:tema:ne, Godote ebeno talona ukui hawakalimipi ipuwado dopamo keba ka:na ka:hawakalimiya: ba:ba ka:na.

22 “Numa:la:, Mosesete Kelisokono komoma: dopamo ba:ma ka:na goiya:, ‘La:eno Kodawa Godote la: kopowalubilima: na keba ka:na ka:poenamiya:,

ebete ba:ba ka:na ebeno eta Hiya:nomo Ukui Hawakalimidawa la: ipuwane kadipatema:ne. Ba:bema: ebete kebe komokomo la: diya:tulamemena:, wadiyala la: ba:bi hiliyonomo tabamo na:papamila:haliya:la:,
23 mabu la: ipuwalo kebe lumagiti ebeno tabo ulihino, Godote ebe hibima: midipi tawakaluba:godone ebe tama:mo ba a:mida ba:bo kokubahim-ima:ne.' "
24 Ba:bene Pitate gala na:kagoeniya:, "Mosesekono gala hapuni komo Godokono ukui hawakalimipi hiliyonomate ibino tabo olamagimi ipuwalo ba:ma teteno komokomo behawakalilamenakuya:, Sa:miyolokono tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku.
25 Ba:bema: numa:la:, Godote la:eno iniwala:tamo kebe nopo hibilo da:tamotiya:, ba:gala ebete ebeno ukui hawakalimipi ipuwado kebe hidohido komo la: galanepi mabuma: kododilima: dolamaginakui, la: ba:ma tetelo ba:bi komo hiliyonomo kuwatema:nemata. Iyo, Godote la:eno eta iniwa A:ibalahamatamo ba:ma ka:na olamagiya:, 'Nale amia:no galanedawagodolo ba:moe hopo konomolo demedehona ba:bi tawakalubi kapiyuimi hiliyonomo hidonomamo bowalubilinakomo.'
26 Ba:moe ba:be mabuma: Godote ebeno Okodawa Ya:suku adipatete la: Yu tawakaluba:tamo dopamo poemiya:, iyo, ebe ubila Ya:suti la:eno koko kuba ododili ipuwane la: ba ohoba:midale hidonomamo kowalubilinama:."

4

Yu Watowatopa:te Pitako Ba:gala Yoneko Du Genamamo Da:miya:teniya:

1 Ba:bene Yonete ebe ba owalubina Pitate tabo olamagi ipuwalo gapogapo hapuamo da:nuluhukuniya:, ba:ba tetelo Godotamo hawa:goeno ikame-hopi, ba:gala Godoko Adikumino Genama lawamepino watodawa, ba:gala komo Sa:diyusi kapiyuimipi, ba:bi koko dubate ibi kopeduhilamenama: ba:bo pelameniya:.
2 Ba: hibila, iba:te Pitako Yoneko iba:tamo konomamo maubahaleniya:, mabu ba:bi oelamepi dubu netewapa:te tawakalubi ba:ma ka:na iya:tulameniya:, Godote Ya:suku hoene ka:ka:mo adipatiya:.
3 Ba:moe mabuma: ba:bi koko dubate Pitako ba:gala Yoneko uwa-tenate du genama guamo dito nimiya:teniya:, mabu ba:be tete ba: na:gapogapohoniya:, ba:gala ibi ubila eta hegela powaloholo ibino komo hidamo kanagiya:midalamema:.
4 Huiyatiya puya:te Pitakono tabo dulihoniya: ibi ipuwalo komo hiliyono-mate hibima: a:midiniya:, ba:ba tetelo hibima: midipino kuititi ba: 5,000 tawakalubima: eda:niya:.

Yunapi Ka:nisolo Dubate Pitako Ba:gala Yoneko Ibino Iya:tulame Ko-moma: Da:kiyahalamiya:

5 Ba:bene eta hegelalo Yu watowatopi, ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi, ba:gala Yunapino komo koko dubu, ibi hiliyonomate Yelusalema ko habamo pelamete ba:bo pekapiyuya:.
6 Ba:ba tetelo ibi ipuwalo ba:moi koko dubate na:pola:nuya: — A:nasiko ebe Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawala, ba:gala Kayapasiko, Yoneko, A:lesandako, ba:gala komo A:nasikono badininipala dubu gugudi.
7 Ba:bene iba:te Pitako ba:gala Yoneko ibino dopo hapuamo magahelete ibi ba:bo alateda:liya:, "La:le dutu gapogapolo ba:moe dubu da:hiduiminima, kebako heloamo ba:gala pokono mahilamo ka:hiduimionima?"

8 Ba:bema: Godokono Gobogoboeno helote Pitakono tepo ipuwa
da:tabuya:, ebete ibino tabo ba huiya na:goiya:, “Naeno tawakalubino
watowatopi ba:gala koko dubala:, la: nulia:la:.
9 Ba:moe nato a:ta:buta:midaleme dubuti da:hidoni, la:le ebeno komo
umiti a ba:bema: kalatediutama hido komote ebetamo keba ka:na ku-
luhukuni?
10 Aeno watowatopa:la:, wadiyala la: ba:gala Isalaela hopo tawakalubi
hiliyonomo atumu, la: hiliyonomate ba:moe tabo hidamo niya:tawahala:.
Ka:lo la:eno holoholo hapulu hidonomamo da:la:na, ba:moe dubuti Ya:su
Kelisoko Nasaletenapino heloamo a:hidoni. Numa:la:, ba:moe Ya:suku ba:
la:le keha pihigamo da:pihomotima ba:be dawala, huiyatiya Godote hoene
ka:ka:mo ebe gala a:kadipati.
11 Ba: hibila, Godokono Bukate ebeno komoma: ba:ma ka:na goena,

‘La: genama etepa:te
tama:mo dihatima,
ba:be hototote huiyatiya
genamoeno helo mabuma: eda:na.’

12 Ba:bema: numa:la:, Ya:suku kapiyate modobola tawakalubino ka:ka:
mula:lelamema:, ba:moe hopo konomolo eta lumagi puliyala. Iyo, Godote
Ya:sukunu helo mahilo kapiya atamo ikaa:mi, ba:bema: wadiyala ale ka:ka:
mula: komo ebegodone kolawema:nema:.”
13 Ba:bene Yu watowatopa:te iya:tawahuya: Pitako ba:gala Yoneko ib-
ino tabo ga:la komo hidonomola, tole komo puliyala, huiyatiya iba:te
sikulamo katuya:ha:. Ba:moe mabuma: iba:te hanohanoholo ibino tepo
ipuwalo na:ga:luya:, “Hibila, ba:moi netewapa:te Ya:sukuba: wapata:nama:,
ba:bema: diyala, iba:te ebegodone ba:moe hido iya:tawa kuda: a:lawiya:.”
14 Ba:ba tetelo dopamo nato a:ta:buta:midaleme dubuti demedenami,
ebete Pitako ba:gala Yoneko ibi tamelo da:la:nuya: Yu watowatopa:te ebe
umiya:, ba:bene iba:te ba:be dubuino hido komo umilo kuba tabo ga:lama:
gabo nipo ohowadiya:.
15 Ba:bema: Yu watowatopa:te ibi netewa-kapiya na:kiyalamiya: iba:te
ba:be kapiyuimi habane kikulima:, ba:bene iba:te iba:godone dikuliya: Yu
watowatopa:te ha:kiya tabo ba:ma ka:na ga:luya:,
16 “A Pitako Yoneko iba:tamo bada komo na:kododima:? Iba:te kebe
hanohano komo kododini Yelusalemanapi hiliyonomate ba:be komoeno
hibi komo iya:tawahuya:, ba:bema: ba:moe komoma: a modoboha: ha:da
tabo ga:lama:.
17 Huiyatiya a ubihinola ibino mulu ododi komote ba:moe Yelusale-
mane komo hiya:hiya: tawakaluba:tamo to, ba:bema: wadiyala a ibi kiya-
halamete talona kihatelamema:nema: iba:te Ya:sukunu mahilamo gala
a:kaga:lanakamena:.”
18 Ba:bema: iba:te Pitako ba:gala Yoneko gala iba:tamo kaka:lamiti ibi
ba:ma ka:na kiyahalamiya:, “La: tawakalubi iya:tulamelo Ya:sukunu mahil-
amo tabo gala akaga:lanakala:!”
19 Ba:bene iba:te ibino tabo ba huiya na:ga:luya:, “Wadiyala la: ba:moe
komo ha:kiya nemalagidolala:. Ale la:eno tabamo ba:ka:papamila:ma: o
Godokono tabamola:ka? Godokono ubi keba ka:nala:ka:?
20 Ba:bema: numa:la:, ale kebe komokomo kulihuima: ba:gala kebe
komokomo kulamima:, a ba:bi komoma: tabo olamagimi a:kamiya:pama:.”

21-22 Ba:ba tetelo Yu watowatopa:te ubila kuba huiya iba:tamo
kikalamema:, huiyatiya iba:te gabo nipo ohowadiya: mabu hiliyonomo
tawakaluba:te Pitako ba:gala Yoneko ibino hido ododi komo ya:lo ulihuya:.
Iyo, iba:te Pitako Yoneko mabuma: Godoko na:milimihutiya:, mabu hibila,
ebete ibi ipuwado da:hiduiminiya: ba:be nato a:ta:buta:midaleme dubuti
40 gogolo ba:be temetema:go emedenami. Ba:bene watowatopa:te ba:be
komo ba iya:tawaha, iba:te eta komo ododihino Pitako ba:gala Yoneko ibi
gala kakiyahalamete ibino genamamo ba: dito oelamiya:.

Hibima: Midipa:te Helo Kolawema: Godotamo Da:toetoehuya:

23 Ba:bema: Yu watowatopa:te ibi dito doelamiya:, ba:ba tetelo Pitako
Yoneko ibino hibima: midipi mabuluba:tamo tote ibi ba:bo nikiyalamiya:,
Godotamo hawa:goeno ikamehopino hununomo watowatopi ba:gala komo
koko dubate iba:tamo da:ga:luya: ba:be komo.
24 Ba:bene hibima: midipa:te ba:be komo uliti Godotamo ibino tabo
madodo ba adipate kapimilo ba:ma ka:na ga:luya:, “Aeno Helonomo
Kodawa, ama:le ha:kiya Hunu Haba ba:gala hopo haba konomo ba:gala
hiya:hiya: kehaha: kolomo ba:gala ilina hiliyonomo ododiliya:ta.
25 Ba: hibila, amia:no okodawa Da:ibidiko ba: aeno iniwa nabiwila,
ama:le ebeno tabone amia:no Talona Gobogoboeno heloamo ba:ma ka:na
olamagiya:ta,

‘Mabu keka: hibima: midiha:pa:te
Godotamo koamo da:maubahalitiya:?
Ba:gala hopo tawakaluba:te ebe kubahimima:
nopo bada mabuma: ka:tamotiya:?
26 Iyo, ba:moe hopolo koko gawadubate
ebetamo kuba ododima: la:mota:hanuya:,
ba:gala watowatopi dubate a:kapiyuimiya:,
iba:te Kodawa Godoko ba:gala ebeno Oemedawa Kelisoko
iba:tamo alaholo komo kododima:.’ ”

27 Ba:bene hibima: midipa:te toetoe tabo olamagimi ipuwalo gala
na:kaga:luya:, “O Godo, hibila, amia:no Hido-talona Okodawa Ya:suku
ama:le amia:no Oemedawa Kelisoma: ya:lo a:midiya:ta, huiyatiya
Ko Gawadubu Helodiko ba:gala Poniyase Paeleteko, iba:te ba:moe
Yelusalema habalo komo hibima: midiha:pi ba:gala Isalaela tawakaluba:go
a:kapiyuimiya: eba:go kalaholohoma:.
28 Iyo, ba: hibila, ama:le ya:lo tetelo amia:no heloamo ba:gala ukuia:mo
nopo da:tamotiya:la, ba:be nopoeno hibi komote kuluhukuma: iba:te
kapiyuimiti alaholo komo Ya:sutamo ba:bo ododiya:.
29 Ba:gala ka:lo, Kodawa, iba:te atumu kuba atamo ododima:
da:kakiyahuta, ama: nulitata, ba:bema: wadiyala ama:le a amia:no okopi
na:heluia:ma: ale amia:no tabo toleheno kolamagimima:.
30 Ba:gala wadiyala ama:le amia:no kokoto hogaminate temetemete
dulamena ba:bi tawakalubi na:hiduilamiya:, iyo, amia:no Talona Okodawa
Ya:sukunu mahilamo koko hanohano komo ba:gala iwawi komo a ipuwado
nododiliya:.”
31 Ba:ba tetelo ibino toetoe tabo olamagimi komote da:wibuya:, iba:te
da:pola:nuya: ba:be genamate ba:bo aleguya:, ba:bene Godokono Gobogob-
ote ibino tepo ipuwa ba tabuilame, iba:te toleheno Godokono tabo heloamo
olamagimi ba:bo tupuimiya:.

Hibima: Midipa:te Ibino Ilina Malemalelo Dikama:tihuiya:

32 Ba:ba tetelo hibima: midipi hiliyonomoeno tepo ipuwoeno komo
ba:gala ukui komo kapiyanomoma: eda:halamiya:, ba:bema: ibi ipuwalo
etate ebeno ilina ebenonomoma: kagoenakuiha:, huiyatiya ibino ilina
hiliyonomo kapiyama: midiliti, ba:bi ilinamo etate eta owalubinakui, etate
eta akowalubinakui, ba:ba ka:na ewagelenama:.
33 Ba:bene Kodawa Ya:suti hoe ipuwane da:mahiguya:, oelamepi dubate
ba:be tabo helo konomamo ba olamagimina Godokono malemale komote
ibi ipuwado oko helonomamo ba:bo owatinami.
34 Ba:bema: hibima: midipi ipuwalo eta lumagigodolo awae komote
kitanamiha:, mabu puya:godolo ibino genama ba:gala pali haka
koko da:pola:lama:nami, iba:te komo kolowamima: ba nimidili mani
da:nuwatenakui,
35 ba:bene iba:te oelamepi dubatamo malemalelo ba:bo pikalamenakuya:,
iba:te ba:bi mani hidonomamo ba ulamena awaepa:tamo ba:bo kikalame-
holema:.
36 Ba:ba tetelo eta Libai gu dawa Yausepeko Saipalase hoponapila,
oelamepi dubate ebetamo eta Banabasi mahilo bikamiya:, ba:be mahiloeno
ipuwa nitana ‘Tawakalubino Tepo Ipuwa Gelebadilame Dawala.’
37 Ba:bene ba:be dubuti ebeno eta pali haka ba: ba:ba ka:na kolowamima:
atumu kanimiditi mani uwatete oelamepi dubatamo malemalelo dito
pikalamiya:.

5

A:nanayasiko Ba:gala Sapailako Iba:te Godoko Ha:da Damihomiya:

1 Ba:ba tetelo eta dubu ebeno mahilo A:nanayasitila, ebete ebeno kamena
Sapailakoba: ibino eta pali haka kolowamima: nimiditi,
2 ba:bene A:nanayasiti mani uwatete komo ba pugumuili komo wadahete
oelamepi dubatamo dito pikalamiya:. Ba: hibila, ebete dododiya: ba:be
komo ebeno kamenate iya:tawuya:.
3 Ba:bema: Pitate huiyatiya na:goiya:, “A:nanayasi, bada mabuma: ama:
gigiho Saitanatamo da:hiya:midaka? Numa:, ebete amia:no tepo ipuwamo
a:pa:gate ama: da:tabuima:ka, ba:ba tetelo ama:le pali haka kolowami
ipuwalo duwata:ka ba:bi mani komo ba pugumuili Godokono Gobogobo
ha:da ba:bo pamihoma:kata.
4 Ba:be pali haka ama:le kolowamiha: tetelo amia:nonomoma: eda:nami,
ba:gala ama:le ba:be haka ba kolowami duwata:ka ba:bi mani ba:
amia:nonomola ama:le ha:kiya amia:no ubi komokomo kododilima:.
Ba:bene ama:le amia:no tepo ipuwoeno kuba ukui lawete ba:moe komo
badama: kododa:wa? Ba: hibila, ama:le ba:moe hopo lumagi kamihomeha:,
Godoko bamihoma:ta!”
5 Ba:bema: A:nanayasiti ba:be tabo uliti hopamo gate hoenomo ba:bo
hoiya:, ba:ba tetelo ba:moe komo dulihuya: ibi hiliyonomate konomamo
toletolehutiya:.
6 Ba:bene uli ape dubate pelamete ebeno ape kalikamo pa:wa:titi ba:bo
agatuya: bobamo konihatema:.
7 Ba:bene hegelate nanekela:mo dewegelegatepuya:, ba:ba tetelo
A:nanayasikono kamenate na:piya:, huiyatiya ebeno awitamo duluhukuya:,
ebete ba:be komo iya:tawaheno Pitate da:lutiya: ba:be genamamo dito
pa:pa:guya:.
8 Ba:bene Pitate ebe nalatediya:, “Ama: na na:kiyanama:, la: pali haka
kolowamima: da:nimida:kama ba:moi maninomo bekuwata:wakama?”
Ebete na:huiyuya:, “Iyo, hibila, ba:moe ba:be huiyanomola.”

9 Pitate huiyatiya ebetamo naːgoiyaː, “Laː netewapi laːeno ukui badamaː
kaːkapiyuimaːwakama Kodawoeno Gobogobo haːda kamihomemaː? Amaː
nuliaː, amiaːno awi bobamo daːnihataː baːbi uli ape dubate gigiho tetedo
baːpelamenapaː. Ibaːte amiaːno hoe ape atumu bobamo kakagatamaːnaː!”
10 Baːba tetenomolo baːbe kamenate Pitakono nato mabamo gate
hoenomo baːbo kahoiyaː, baːbene uli ape dubate pelamete ebeno hoe komo
pumiti, ibaːte ebeno ape agatate ebeno awi kebamo kaːnihatiyaː baːbe atu
bobamo ebeno awi tamaːmo dito kanihatiyaː.
11 Baːbemaː sose tawakalubi hiliyonomo baːgala komo hibimaː midihaːpi
atumu, ibi hiliyonomate baːbi komo dulihuyaː konomamo baːbo toletole-
hutiyaː.

*Yaːsukunu Oelamepi Dubate Ebeno Heloamo Hanohano Komo Dododili-
nakui*

12 Baːba tetelo Yaːsukunu oelamepi dubate tawakalubi ipuwalo hiliy-
onomo hanohano komo baːgala iwawi komo bododilinakuyaː, baːgala
hibimaː midipi hiliyonomate aːkakapiyuiminakuyaː Godoko Adikumino
Hiyaː Genamoeno eta panamo, baːbe pana Yu tawakalubaːte Solomonokono
mahilamo kaːminakuyaː.
13 Baːgala baːba tetelo tawakalubi hiliyonomate hibimaː midipino ko-
momaː hidohido tabo daːgaːlanakui, huiyatiya komo ibaːte ibino wa-
towatopino mauba komo koamo emalagidololo ibaːgo kapiyuimima:
naːtoletolehonakuyaː.
14 Baːbemaː Godokono Gobogobote tawakalubi ipuwalo oko ba owatina
eta hegelalo komo dubu baːgala kamenakamena magahelenakui, eta hege-
lalo komopi akamagahelenakui, komo ibi hiliyonomate baːba kaːna Ko-
dawa Yaːsuku hibimaː midilo ebe taːmatapaːgo kapiyamaː baːbo pedaːhuyaː.
15 Baːbene tawakalubaːte ibino temetemaːgopi talatalago baːgala
tilago daːmagahelenakui Pitakono peto gabo tamaːmo baːbo
pewadilaːlatelenakuyaː. Ibaːte baːma kaːna emalagidolonakuyaː, Pitate
daːpetomene ebeno gote ibi ba pemulaːlenato temetemaːgopaːte baːbo
kohidohidohomaːnaː.
16 Baːbemaː Yelusalema ko haba tamelo daːpolaːnamaː baːbi hege-
hege habahabane komo tawakalubi hiliyonomate ibino hiyaːhiyaː teme-
temaːgopi baːgala kuba gobogobagopi daːmagahelenakui, ibi hiliyonomate
baːbo pehidohidohonakuyaː.

*Yu Watowatopaːte Yaːsukunu Oelamepi Dubatamo Alaholo Komo
Daːtupuimiyaː*

17 Baːbene Godotamo hawaːgoeno ikamehopino Hununomo Watodawa
baːgala ebeno hopopi, ibi baː Saːdiyusi kapiyuimipila, ibaːte ko mauba komo
betupuimiyaː mabu komo tawakalubi hiliyonomate Yaːsukunu oelamepi
dubatamo koamo kalakalahutiyaː.
18 Baːbemaː ibaːte oelamepi dubu uwatete du genamamo dito miyaːtiyaː,
19 huiyatiya baːbe dulu Kodawa Godokono nopodawate penate du
genamoeno koko gigiho paːhilamenate ibi uluhukulatelenate ibaːtamo
naːgoeniyaː,
20 “Laː tolamete Godoko Adikumino Genamalo nutitatate
tawakalubaːtamo baːmoe uli emede komoeno hiliyonomo komokomomaː
tabo naːnolamagimiyaːlaː.”
21 Baːbemaː oelamepi dubate baːmoe tabo ulinate, duiduiyanomolo
Godoko Adikumino Hiyaː Genamamo nalehawaminate tawakalubi baːbo
niyaːtulamitiyaː.

Ba:bene ba:be komo iya:tawahaheno Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawa ba:gala ebeno hopopi, iba:te komo Yunapino koko dubu ka:lamiti, ba:bene ba:bi Ka:nisolo dubu hiliyonomate da:pekapiyuimiya: komo Godokono Genama lawamepi ba:bo noelamiya: Ya:sukunu oelamepi dubu du genamane iba:tamo komagahelema:.

22 Huiyatiya iba:te du genamamo da:tolamiya: oelamepi dubu du genama gulu nipo noholiya:, ba:bema: iba:te dito kapelamiya: Yunapi Ka:nisolo dubu kopikiyalamema:.

23 Iba:te tabo ba:ma ka:na pega:luya:, "Ale du genama gigiho kodakoduilame pola:nalo nulamema:, ba:gala genama lawamepi dubu atumu tamelo ba la:mota:hana ba:bo kanulamema:, huiyatiya gigiho da:na:hilamema: ba:ba tetelo ale genama gulu eta lumagi kanumiha:!"

24 Ba:bene Godokono Genama lawamepino watodawa ba:gala Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi, iba:te ba:be tabo duliya: ukui bilibilinomoma: eda:huya:, mabu ba:be komote keba ka:na kuluhukuya: iba:te nipo emalagidoluya:.

25 Ba:ba tetelo eta dubuti pete iba:tamo na:pegoiya:, "A:iye, nulia:la:! La:le du genamamo da:miya:tima, ba:bi dubate Godoko Adikumino Genamalo tawakalubi biya:tulamita!"

26 Ba:bene lawamepino watodawate ebeno hopopa:go Godoko Adikumino Genamamo tolamete Ya:sukunu oelamepi dubu ba:bo nadabuiliya: Yunapi Ka:nisolo dubatamo komagatalema:. Iba:te huiyatiya ibi heloamo kanuwatiya:ha: mabu iba:te toletoleholo ibino tepo ipuwalo na:ga:lutiya:, "Diyala, tawakalubi ipuwalo puya:te ba:moi dubatamo da:kalakalahana, ba:ba:te atamo koamo maubahalete a kanakapua:mema: nakolamo mapea:medemena:."

27 Ba:bene iba:te Ya:sukunu oelamepi dubu Ka:nisolo dubatamo da:magataliya:, iba:te ibino dopo hapulu ba la:mota:hana Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawate ibi na:goelamiya:,

28 "Ale la: dopamo helonomamo a:kiyahalamia:ta la: Ya:sukunu mahilamo akiya:tulamenakala:, huiyatiya la:le dododinama ba:be kuba numa:la:! La: na:ga:lanamata a watowatopa:te Ya:suku kuba gabodo anakapumima:, ba:bene ba:moe la:eno iya:tulame komote hopo konomamo tote Yelusalema habanapi hiliyonomate ba: ulihuya:!"

29 Ba:bene Pitako ba:gala komo oelamepi dubu, iba:te ebeno tabo ba huiya na:ga:luya:, "Ale Godoko kapiyatamo ba:papamila:hanakoma:, komopa:tamoha:!

30 Ba: hibila, Ya:suku la:le keha pihigamo pihomotete ba:bo anakapumimata, huiyatiya aeno iniwala:te dadikuminakui ba:be Godote ebe hoene adipati,

31 ba:bene ebete ebe ebeno tu hapuamo adipatete tawakalubino Watodawama: ba:gala Ka:ka: Mula:lelamedawama: ba:bo midi. Ba:moe ododi komodo Godote Isalaela tawakaluba:tamo hido tete bikalami, iba:te ibino ukui hiya:ma: midiliti ebetamo ba ohobila: ebete ibino kuba ododili komokomo ba:bo kegebolelamema:.

32 Mabu ale ba:moi komokomo aeno baida:mo dulamima:, ale ba:bema: ga:lanama: ba:gala a ipuwado Hido-talona Gobogobote atu komokomo bekahawakalilamena. Ba: hibila, puya:te Godotamo da:papamila:hana, ebete ebeno Gobogoboeno helo iba:tamo nikalamena."

33 Ba:bene Yunapi Ka:nisolo dubate ba:be komo uliti kubanomamo ba maubaha Ya:sukunu oelamepi dubu anakapulamema: tabo ba:bo ga:luya:.

34 Huiyatiya ibi ipuwalo eta Pa:lisi kapiyuimidawa ebeno mahilo
Gameliyelatela, ebe Godokono Tutumu Tabo iya:tulamedawa etala ba:gala
tawakalubi hiliyonomate ebeno mulu komoma: ebe nawagaminanama:.
Ba:ba tetelo ebete mahigate tabo ba:ma ka:na goiya:, iba:te oelamepi dubu
Ka:nisolo ipuwane uluhukulatelete tete nanekele tamelo kopola:nama:.
35 Ba:bene oelamepi dubate iba:godone dikuliya:, Gameliyelate Ka:nisolo
dubatamo na:goiya:, “La: Isalaela dubala:, ba:moi dubatamo eta kuba
ododihino dopamo la: hidamo nemalagidolala:.
36 Mabu la: iya:tawahala, dopamo Tiyudasiko demedenami ebe ha:kiya
ebe koma: goenakui, ba:bene ebetamo komo 400 dubate kapiyuimiya:.
Huiyatiya numa:la:, gabomanino alaholohopa:te ebe danakapumiya: ebeno
kapiyuimipa:te hiya:hiya: ba alahutiho ebeno komote ba:bo wibuya:.
37 Ba:bene galane tetelo tawakaluba:te ibino mahilo gabomanino bukamo
da:miya:tehuya:, ba:be atu gogolo eta Ga:lili hoponapi dubu Yudasiti ba:bo
kuluhukuya:. Ebete komo tawakalubi hiliyonomo ebetamo ka:lamiti ba:ba
ka:na ba ewagele, huiyatiya alaholohopa:te ebe atumu ba:bo kanaka-
pumiya:, ba:bema: ebeno kapiyuimipa:te atumu hiya:hiya: dito kalahuti-
huya:.
38 Ba:bema: numa:la:, ka:lo ale ba:moi dubuino komo danagilamelelami-
tama:, ibino komoma: nale la: begoelamemata, la:le iba:tamo eta komo
akododa:la:. Ibi na:miya:pala:la:, mabu ibino tabo komo ba:gala oko komo
ibi ha:kiya ibino heloamo dododilinaka ba:be komote ha:kiya kowiboma:ne,
39 huiyatiya ibino oko owati helote Godogodone da:pena, ba:bema:
la:godolo helo kitanaha: ibi duhilamema:. La: hidamo, la: Godotamo
alaholodemata!”
40 Ba:bene Yunapi Ka:nisolo dubate Gameliyelakono tabamo ba: dito
papamila:haliya:. Iba:te Ya:sukunu oelamepi dubu ibino dopo ha-
puamo ka:lamiti giya:pa:pa:mo a:na:miga:latiliti ibi ba:ma ka:na goelamiya:,
“La: Ya:sukunu mahilamo tawakaluba:tamo tabo gala akaga:lanakala:!”
Ba:bene iba:te ibi ba: dito noelamiya:.
41 Ba:ba tetelo oelamepi dubate Ka:nisolo haba miya:pate ko kalakalago
ba ikuli ibi ipuwalo na:ga:luya:, “Hibila, Godote a ebeno hidohido ga:limapi
gugudima: ba ka:mi ebete ebeno ubi ba:bo ihate, aeno Ya:suku ta:mata
mabuma: komopa:te temeteme ba:gala hilopo atamo kikaa:mema:!”
42 Ba:bema: hiliyonomo hegelalo iba:te Godoko Adikumino Genamalo
ba:gala tawakalubino hiya:hiya: genamalo oko owati ekelalameheno
tawakalubi ba iya:tulame Ya:su Kelisokono Hido Tabo ba:bo olamagimi-
nakuya:.

6

Sose Tawakaluba:te Oelamepi Dubu Kowalubilima: Sa:ba:ni Dubu Duwatiya:*

1 Ba:be atu gogolo Ya:suku ta:matapino kuitititi hunamo odolo ekela-
heno ibi ipuwalo olowabeletihui komote ba:ma ka:na uluhukuya:. Guliki
tabamo da:ga:lanakui ba:bi Yu tawakaluba:te ubiha: tabo behawakalimiya:
hibi Yu tabamo da:ga:lanakui ba:bi Yudiya hoponapa:tamo, mabu komo
hiliyonomo hegelalo baa: alabahalame tetelo ibino hamolehamola:te hido
owalubi kalawenakuiha:.
2 Ba:bema: Ya:sukunu 12 oelamepi dubate komo ta:matapi hiliyonomo
iba:tamo ka:lamiti ibi na:kiyalamiya:, “Ba:moe komo modoboha:, ale la:eno

* **6:** Tukulubino tabamo hibima: midipa:te ba:moi dubu dikonema: ga:lanaka.

baa: alabahalame komo ba tuputupuimi huiyatiya Godokono tabo olamagimi oko dito miya:pa.

3 Ba:bema: ekaka:la:, la: ipuwalo sa:ba:ni dubu nuwata:la:, tawakaluba:te pui tuputupupima: ba:gala Godokono Gobogobamo tabotabohopima: ba:gala mulupima: da:ga:lanaka. Ba:bene ale baa: alabahalame oko iba:tamo ba ikalame

4 a huiyatiya hiliyonomo tetelo ba:moi netewa koko komo bulamenakoma:, Godokoba: tabo ga:la komo ba:gala ebeno tabo tawakaluba:tamo olamagimi komo."

5 Ba:ba tetelo ba:be taboma: hibima: midipi hiliyonomate koamo kalakalahuya:, ba:bene iba:te dopamo Stibiniko belawiya:, ebeno hibima: midi komo kodakodanomola ba:gala Godokono Gobogobo tabonomola. Ba:bene iba:te ba:moi komo dubu beka-uwatiya: — Pilipiko, Palokolasiko, Nikanoko, Timonoko, Pamenaseko, ba:gala kuititidawa Nikolasiko, ba:moe Nikolasiko Yu lumagiha: huiyatiya ebete dopamo A:ntiyoka ko habalo Yunapa:godone hibi Godokono komo duliya:, ba:ba tetelo ebete ebe adikumima: iba:go kapiyama: ba:bo pediya:.

6 Ba:bene hibima: midipa:te ba:moi sa:ba:ni dubu oelamepi dubatamo da:magataliya:, iba:te ibino komoma: Godotamo toetoe tabo ba olamagimi kokoto ba:bo emowatilameholiya: ebeno helote iba:godolo kitanama:.

7 Ba:bema: ba:moe gabodo Godokono tabote ba:be hopo konomodo pinuluhukuya:, ba:gala Yelusalema ko habalo Ya:suku ta:matapino kuitititi hunamo ba odolona kekelanamiha:. Ba:ba tetelo Godotamo hawa:goeno ikamehopi dubu ipuwalo komo hiliyonomate atumu Ya:suku hibima: midi komo ba:bo lawiya:.

Komo Yunapa:te Stibinitamo Maubahalete Ibino Ka:nisolo Dubatamo Da:magatuya:

8 Ba: hibila, hibima: midipa:te oelamepi dubu kowalubilima: duwatiya:, ba:bi dubu ipuwalo eta kapiya dubu Stibinikono komo ba:ma ka:nala, ebeno tepo ipuwalo Godokono malemale ba:gala helo konomote pola:nama:, ba:bema: ebete tawakalubi ipuwalo koko hanohano komo ba:gala iwawi komo bododilinakui.

9 Ba:ba tetelo Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genama eta nitanami, ebeno mahilo ba: 'Matuhulamehole Ipuwane Dikuliya: Ba:bi Dubuino Kapiyuimila,' ba:be kapiyuimi ipuwalo komo Sailiniya habanapila, komo A:lesandiya habanapila, komo Silisiya hoponapila, ba:gala komo A:isiya hoponapila, ibi hiliyonomate kapimilo emedehonama:. Ba:bene eta hegelalo komo ibino kapiyuimipa:te pelamete Stibiniko ba peduhimi eba:go olowabeletihui komo ba:bo pododiya:,

10 huiyatiya ibino helote Stibinikono heloago kapemodobuya:ha: mabu Godokono Gobogobote ebetamo hidonomo mulu bikamiya:.

11 Ba:bema: ba:bi dubate ibino modoboha: komo umiti iba:te diya gabodo tolamete komo dubatamo mani ba nikalame ba:ma ka:na nikiyalamiya:, "La: ba:mako ha:da tabo Stibinikono komoma: na:nega:luya:la:, la: ulimata ebete la:eno dopo hapulu kuba tabo dolamagi Mosesetamo ba:gala Godotamo."

12 Ba:bene ba:bi ha:da amihopa:te tolamete ibino tabo ga:la ipuwalo komo Yu tawakalubi ba:gala ibino watowatopi ba:gala Godokono Tutumu iya:tulamepi, ibi hiliyonomatamo helo ba:bo nikalamiya: Stibinitamo komaubahalema:. Ba:bema: komo iba:te Stibiniko heloamo pelawete Yunapi Ka:nisolo dubatamo ba:bo magatuya: ebeno komo konanagiya:midamema:.

13 Ba:ba tetelo iba:te komo dubu ba:bo magaheliya: Ka:nisolo dubuino
holoholo hapulu Stibinikono komoma: ha:da tabo kopolamagimima:,
ba:bene ba:bi tabo atapa:te pelamete tabo ba:ma ka:na pega:luya:, “Ba:moe
dubuti Godoko Adikumino Talona Genamoeno komoma: ba:gala Mosesete
atamo dikaa:miya: ba:bi Tutumu Taboeno komoma: hiya:hiya: kuba tabo
olamagi kekelamenaha:.
14 Hibila, ale ebeno tabo ulima:, ebete ba:ma ka:na goi, ‘Ya:suku Nasalete-
napi dubuti Godoko Adikumino Genama anabulimiti, ba:bene Mosesete
aeno iniwala:tamo dikalamiya: ebete ba:bi hidohido ododili komo kubahil-
amete hiya:ma: komidilima:ne!’ ”
15 Ba:ba tetelo Yunapi Ka:nisolo kapiyuimi ipuwalo da:pola:nuya:, ba:bi
dubu hiliyonomate ohobila:hate Stibiniko baidi kodakodalo ba umiho,
huiyatiya Godokono nopodawoeno alo keba ka:nala:ka: ebeno holoholote
ba:ba ka:na a:la:minutiya:.

7

*Stibiniti Yunapi Ka:nisolo Dubatamo Ibino Iniwalino Komoma: Dolam-
agiya:*

1 Ba:bene Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawate
Stibiniko nalatediya:, “Ba:moe komo hibila:ka:?”
2 Stibiniti tabo ba huiya na:goiya:, “Nani ba:gala nabi, la: naeno tabo
nulia:la:. Aeno iniwa A:ibalahamate Mesopotemiya hopolo ba emedena
Ha:la:na habamo peheno, ba:ba tetelo A:la:mina Godote ebetamo pu-
luhukuti
3 ba:ma ka:na pegoiya:, ‘Amia:no hopo ba:gala amia:no mabu tawakalubi
miya:palete, nale ama: da:goemema ba:be hopamo na:tuya:.’
4 Ba:bema: ebete Ba:baloni hopo miya:pate Ha:la:na habamo dito tuya:,
ba:bene ebete ba:bolo ba nemedena ebeno nabiwiti da:hoiya:, Godote
ebe ba:moe Ka:inane hopamo ba:bo magahiya:, la:le ka:lo demedehonama
ba:moe hopamo.
5 Godote huiyatiya ba:ba tetelo Ka:inane hopo konomo ipuwalo eta
emede bahi deha:poto kikamiya:ha: ebenonomoma: keda:nama:, ba:gala
ba:ba tetelo ebete gugudihino ba emedena Godote ebetamo hibilo a:goiya:,
ebete galane tetelo Ka:inane hopo ebetamo ba:gala ebeno galanepa:tamo
kikalamema:.
6 Ba:bene Godote ebetamo gala ba:ma ka:na kagoiya:, ‘Amia:no
galanepa:te eta kapela tawakalubino hopolo da:nemedenamena:, ba:be
hoponapa:te ibi huiyaha: okopima: midiliti 400 gogolo koko temeteme
bikalamenakomena:.
7 Huiyatiya hibila, puya:te iba:tamo temeteme dikalamemena:,
nale ba:bi tawakalubino komo anagiya:midalamete kuba huiya
kikalamema:nemo, ba:bene nale amia:no galanepi ba:be muhulu hopone
uluhukulatelete da:magahelemo, ba:ba tetelo iba:te na ba:moe hopolo
kopadikunamema:na:.’
8 “Ba:ba tetelo Godote A:ibalahamatamo nopo hibinomolo da:tamotiya:,
ba:be nopoeno kukala hawakalimima: tama itamida komo bikamiya:,
ba:bema: A:ibalahamate ebeno hogo Aisa:keko umiti kapiya wuiki
da:wibuya: ebetamo tama itamida komo ba:bo ihatemiya:. Ba:gala galane
tetelo Aisa:kete ba:moe atu komo beka-ododiya: ebeno gudu Ya:ikobotamo,
ba:bene Ya:ikobote ebeno 12 dubu guguda:tamo ba:moe atu tama itamida
kukala bekamiya:telamiya:, galane ba:bi guguda:te aeno 12 gu tawakalu-
bino nabima: eda:huya:.

9 “Ba:bene Ya:ikobokono 12 guguda:te apepehote ba:bi aeno guguino
naba:te ibino amoga Yausepekono hido emede mabuma: ba maubahale
komo kolowamipi dubatamo manima: ba: dito nikalamiya:, ebete Isipiti
hopolo huiyaha: okodawama: koneda:nama:. Huiyatiya Godote eba:go ba
nemedena
10 ebeno temeteme hiliyonomo ipuwalo ebeno ka:ka: hidamo
mula:menakui. Ba:bene Yausepete Isipiti hopoeno Ko Gawadubu Pa:lokono
holoholo hapuamo duluhukuya:, ba:ba tetelo Godote ebetamo hidonomo
mulu ukui bikamiya:. Ba: hibila, Godokono owalubi ipuwado Pa:lote
Yausepetamo konomamo kalakaluya:, ba:bema: ebete ebe Isipiti hopo
konomo ba:gala ebeno ko genama ulamedawama: ba:bo midiya:.
11 “Ba:ba tetelo Isipiti hopo ba:gala Ka:inane hopo konomolo baa:te
ba wiboho konomo awae komote tawakaluba:tamo piya:, ba:bema: aeno
iniwala:godolo baa: uwateho gabote kitanamiha:.
12 Ba:bene Ya:ikobote Isipiti hopolo konate da:pola:nami, ba:be komo uliti
aeno iniwa nabi baa: konuwatehoma: ba:bamo dito noelamiya:. Ba:moe ba:
ibino dopo tetela.
13 Ba:bene iba:te netewa teta:mo gala da:katolamiya:, ba:ba tetelo
Yausepete ebeno komo ebeno nana:tamo hawakalimilo ba:ma ka:na goiya:,
‘Na ba: Yausepetela!’ ba:gala ba:be atu tetelo Ko Gawadubu Pa:lote
Yausepekono mabu tawakalubino pelame komo ba:bo iya:tawuya:.
14 Ba:bene Yausepete ebeno nabiwi Ya:ikobotamo tabo benoemiya:,
ebe ba:gala ebeno mabu tawakalubi ibi hiliyonomate Isipiti hopamo
kopelamema:, iyo, ba:ba tetelo Ya:ikobokono tawakalubino kuititi ba: 75
tawakalubila, ba:moi ba:te pelamiya: Isipiti hopamo.
15 “Ba:bene Ya:ikobote ebeno tawakaluba:go tote Isipiti hopolo ba neme-
dena, ebe ba:gala komo aeno iniwala:te ba:bo neha:lahuya:.
16 Ba:bene ibino guguda:te Ya:ikoboko ba:gala Yausepeko ibino ape
Ka:inane hopoeno Sekeme habamo gala kawadahete bobamo ba:bo
pimiya:tiya:, ba:be bobo haba A:ibalahamate Hamokono guguda:godone
mana:mo ya:lo a:lawiya:.”

Stibiniti Mosesekono Komoma: Dolamagiya:

17 Ba:bene Stibiniti tabo moga:melo Yunapi Ka:nisolo dubatamo gala
na:kolamagiya:, “Godote A:ibalahamatamo hibinomolo da:goiya:, ba:be
taboeno hibi komote uluhukuma: ba tatali Isipiti hopolo aeno Isalaela
tawakaluba:te hiliyonomoma: eda:huya:.
18 Ba:ba tetelo Isipiti hopolo eta Ko Gawadubuti mahiguya:, Yausepete
dopamo Isipitinapi keba ka:na kowalubilinakui ebete ba:be komo hidamo
kiya:tawuya:ha:.
19 Ba:bema: ebete aeno tawakalubi ha:da amiholamenami, ba:gala ebete
aeno iniwali ba:mako helo tabamo kubahilamenami, iba:te ibino a:lia:li
gugudi agima habalo dito komiya:palenakoma:.
20 “Ba:ba tetelo Mosesete ba:bo hawakaluya:, ebeno holoholo hi-
donomola. Ebete netewa-kapiya manomelo ebeno nabiwino genamalo
emedete,
21 ba:bene ebeno menoko nabiwi iba:te ebe genamane nanekela:mo
matopa:tate dito da:nemiya:patepuya:, ba:ba tetelo Ko Gawadubu Pa:lokono
bohelete ebe numiti ebeno guduma: nimiditi hidonomamo dabinami.
22 Ba:bene Mosesete Pa:lokono genamalo ba ape Isipiti hoponapa:te ibino
hiliyonomo mulu komokomo ebe ba:bo iya:tumihuya:, ba:bema: ebete
ebeno tabo olamagi ipuwalo ba:gala ododili ipuwalo helonomoma: ediya:.

23 “Mosesete 40 gogo tetedawama: ba eda:na ebete ebeno tepo ipuwalo
ukui bihatiya:, ebeno Isalaela tawakaluba:te keba ka:na kemedenama:
ba:be komo konumima:.
24 Ba:ba tetelo Isipitinapi dubuti eta Isalaela dubu danagalimihutiya:,
Mosesete numiti Isipiti dubutamo kuba huiya ba nikame ebe ba:bo nanaka-
pumiya:,
25 mabu ba:be ododi komodo ebete nemalagidoluya: ebeno tawakaluba:te
ba:moe komo kiya:tawahama:, Godote Mosesekono kokotamo ibi Pa:lokono
helo ipuwane kuluhukulatelema:ne. Huiyatiya iba:te ebeno hido ododi
komoeno ipuwa kalawiya:ha:.
26 Ba:bema: eta hegelalo Isalaela dubu netewapa:te dalaholutiya:,
Mosesete ibi ulamete ibi ba gelebadilame na:goelamiya:, ‘Naeno nana:la:,
la: ba: kapiya badininipala tawakalubi huiyalata. Bada mabuma: etate
etatamo, etate etatamo kuba komo dododitama?’
27 “Huiyatiya ba:ba tetelo kebe dubuti etatamo helonomoma: dedi-
tiya:, ebete Moseseko tama:mo ba nemokamida ba:bo kiyahamiya:,
‘Ama: pote ka:goemiti ama:le aeno koma: eda:ma:? Ama: aeno komo
anagiya:midadawaha:!
28 Ama: ubila:ka: na anakapuname, ama:le dutu Isipiti dubu danakapumi
ba:ba ka:na?’
29 Mosesete ba:be tabo uliti ebete ko tole lawete Isipiti hopone ba:bo
alahuliya:, ba:bene ebete Midiyana hopolo ba nemedena kamena lawete
dubu gugudi netewa ba:bo nulamiya:.
30 “Ba:bene 40 gogo da:petohuya: eta hegelalo Mosesete Sainai Hu-
nunomo Hakoeno dito hopolo ba patita Godokono nopodawate koe
ipuwado ebetamo ba:bo uluhukuya:, iyo, koete kehalo da:woitiya: huiyatiya
kehate ka:mutigutiya:ha:,
31 Mosesete ba:be komo umiti koamo hanohanuya:. Ba:bema: ebete
hidamo umima: tatalia:mo ba to Kodawa Godokono tabote ebetamo ba:ma
ka:na piya:,
32 ‘Na ba: Godotela. Amia:no iniwa nabi A:ibalahamako, Aisa:keko,
ba:gala Ya:ikoboko iba:te poko kadikumina, na ba: ba:betela.’ Mosesete
ba:be tabo uliti heloha:ma: ba eda:, ebete tabo goedawa kumima: ebeno ape
lililalo ko tolenomo ba:bo lawiya:.
33 “Ba:bene Kodawa Godote ebetamo na:goiya:, ‘Amia:no nato ilina
na:pipikuma: mabu ama:le da:la:na ba:be haka talona hakala.
34 Naeno tawakaluba:te Isipiti hopolo koko temetema:go demedena, nale
ka:lo ibino modoboha: komokomo ulamelelamemo, iyo, nale ibino ihimi
komo ulilatelete na Hunu Habane ba:bema: pihitigamo ibi kuba ipuwane
kuluhukulatelema:. Ba:bema: ama: na:pa:, nale ama: Isipiti hopamo
konoemema:nemata naeno oko ba:bolo konowatima:.’ ”

Isalaelanapa:te Moseseko Ubiha:ma: Eda:ha Komo Stibiniti Dolamagiya:

35 Ba:bene Stibiniti tabo moga:melo Yunapi Ka:nisolo dubatamo
gala na:kolamagiya:, “Numa:la:, Isalaela tawakaluba:te Mosesetamo
ibino ubiha: komo dopamo ba hawakalimi ba:ma ka:na ga:luya:,
‘Ama: pote ka:goemiti ama:le aeno koma: eda:ma:? Ama: aeno komo
anagiya:midadawaha:!’ Huiyatiya ba:moe tetelo Godote Moseseko gala
a:kapoemiya: ibi ulamedawama: ba:gala ibino ka:ka: mula:lelamedawama:
kopeda:ma:. Hibila, koete kehalo da:woitiya:, ba:ba tetelo Godokono
nopodawate ebetamo uluhukuti helo ba:bo ikamiya: ibi kowalubilinama:.

36 Ba:bema: 40 gogo ipuwalo Mosesete koko hanohano komo Isipiti hopolo
ba:gala Hawihawi Kehaha: Kolomolo ba:gala dito hopolo ododilinakui, iyo,
ebete Isalaela tawakalubi ba:moe gabodo uluhukulateliya: Isipiti hopone.
37 Ba:bene ba:moe ba:be Mosesete Isalaela tawakaluba:tamo na:goiya:,
‘Galane Godote ebeno Hiya:nomo Ukui Hawakalimidawa eta, na dopo, la:
ipuwalo kadipatema:ne,’
38 ba:gala Isalaela tawakaluba:te dito hopolo da:nekapiyuya: ba:moe
Mosesete iba:go nemedenami, ba:gala ebete ba:bi aeno iniwala:go ba
emedena Godokono nopodawate Sainai Hununomo Hakalo ebetamo dola-
magiya: ba:bi Tutumu Tabo ebete Godogodone uwatete atamo ba:bo
ikaa:miya: emedena tetelo a kowalubinama:.
39 “Huiyatiya ba:ba tetelo aeno iniwala:te Godotamo papamila:ha
ubiha:ma: eda:huya:, ba:bene iba:te ebe ta:mata komo tama:mo ba
owatiya:mida ibino tepo ipuwalo Isipiti hopamo wilalema: gala ubi
na:kamiya:tenama:.
40 Ba:bema: Mosesete tawakaluba:go lutaha: tetelo iba:te ebeno naniwi
A:lonitamo na:ga:luya:, ‘Aeno ida:da:li nododilia:ma:, iba:te a dopaa:mete
komagatoema:, mabu ba:moe Moseseko a Isipiti hopone da:magahiya:
kebamo dalatidi!’
41 Ba:ba tetelo iba:te uli ape kau-goeno holoholamo ida:da:li ododiti
ebetamo hawa:goeno ilina ba ikameho, iba:te ha:kiya ibino kokotamo
dododiya: ba:be ilinatamo ko kalakala poko bododiya:.
42 Ba:be kuba mabuma: Godote ibi gunima:mo ba ihilatele dito
miya:paliya: ibi ha:kiya ibino ubilo alomoeno oloki kadikulamenama:. Ba:
hibila, ba:moe komo Godokono ukui hawakalimipa:te ebeno Bukalo ya:lo
ba:ma ka:na hawakalimiya:,

‘La: Isalaela tawakaluba:la:,
la:le 40 gogolo dito hopolo da:wapata:lamenamima,
la:le na adikunamema: dalukulinakuima,
ba:bi sipi-goegoeno hawi
hibi tepo ipuwoeno komago kapikanamehonenakuiha:.
43 Huiyatiya la:le la:eno ida:da:li Molekakono
sipi-goeno tama talona genama
hunamo alokoa:miduya:mata,
ba:bene eta ida:da:li Lepanako
olokino holoholamo akododiya:mata,
ba:moi ba: la:le dadikulamenamima
ba:bi ida:da:lila.
Ba:moe mabuma: nale la:tamo
kuba huiya kikalamema:
naeno hido Ka:inane hopone
kuba Ba:baloni hapuamo konoelamema:nemata.’ ”

Stibiniti Yunapi Ka:nisolo Dubatamo Ebeno Kuititi Tabo Dolamagiya:

44 Ba:bene Stibiniti tabo moga:melo gala na:kolamagiya:, “Ba:moe komo
ba: hibila, Godokono sipi-goe tama alokoa:mida Talona Genama aeno
iniwala:godolo ba itana Godote iba:go ba:bolo nemedenami. Numa:la:,
Godokono iya:tumi ipuwalo Mosesete keba ka:na kuliya: ba:gala ebeno
baida:mo keba ka:na kumiya:, ebete ba:be genama hidonomamo ba: ba:ba
ka:na ododiya:.
45 Ba:bene aeno iniwalino guguda:te ba:be Talona Genama ibino
naba:godone lawete, iba:te aguti Yosuwakoba: Ka:inane uli hopamo ba: dito

tolamiya:. Ba:ba tetelo ba:be hopoeno hiya:hiya: tawakalubi Godote ebeno heloamo neta:malatelete Isalaela tawakaluba:tamo ba:bo nikalamiya:, ba:bene ebeno talona genamate ba:bolo ba nitana iba:te ba:ba tetene pelamete Da:ibidiko teta:mo pikuliya:.
46 Ba:bene Godote Da:ibidikono ododili komo ulamelemete ebe malemalelo emalagidolonami, ba:bema: eta tetelo Godokono emede bahima: Da:ibiditi ebe ba:bo kiyamiya: ebete ebe adikumino hiya: genama ketema:, hibila, ba:moe Godo ba: Da:ibidikono iniwa Ya:ikobote dopamo dadikuminakui ba:be Godola.
47 Huiyatiya Godoko Adikumino Genama Da:ibidikono gudu Solomonote etiya:, Da:ibiditiha:.
48 “Huiyatiya la: hidamo nulia:la:, tawakaluba:te Hununomo Godoko mabuma: detemotehona, ebete ba:bi genamalo hibilo kemedenaha:. Iyo, dopamo ebeno eta ukui hawakalimidawate ba:moe komo ba:ma ka:na hawakalimiya:,

49 ‘Kodawa Godote na:goena,
‘Hunu Haba ba: naeno emede habala,
ba:gala hopo haba naeno nato a:puti bahila.
Ba:bema: la: hopo tawakaluba:te
natamo kebako genama na:keteoma?
Naeno hawela ami bahi
la:le kebolo na:kododioma?
50 Mabu ba:moe komo ba: hibila,
ba:moe hopoeno ilina na ha:kiya
naeno kokotonomamo ododiliya:mo,
ba:moi ilina hiliyonomate
naenoma: ba:bema: eda:hana.’ ’ ”

51 Ba:bene Stibiniti Yunapi Ka:nisolo dubatamo kuititi tabo ba olamagi na:goiya:, “A:iye, la: ba: wato kodakoda tawakalubilata! La: Godokono Tutumu Tabamo papamila:halo tama itamida kukala hunu gabodo lawiya:mata, huiyatiya tepo ipuwoeno kodakoda komo kiya:hiliya:ha:! Iyo, la: hiliyonomo tetelo la:eno galo ba muhilame Godokono Hido-talona Gobogobo beduhiminamata, la:eno iniwala:te dewagelenama: ba:ba ka:na!
52 Numa:la:, Godokono ukui hawakalimipi hiliyonomo ipuwalo la:eno iniwala:te kapiya dawatamo malemale kihatenakuiha: huiyatiya ibi hiliyonomatamo temeteme bikalamenakuya:. Ba: ba:ba ka:na puya:te Godokono Tuputupu Okodawoeno pe komoma: dopamo tabo dolamagimiya: la:eno iniwala:te ibi anakapulamenakuya:, ba:gala ba:ma tetelo Tuputupudawa Ya:suti ebeno komo la:tamo da:pehawakalimi, la:le ebe ha:da amiho gabodo lawete ebe anakapumimata.
53 Ba:bema: hibila, Godokono Tutumu Tabo ebeno nopopa:godone duwatiya:ma, la: ba: ba:bi tawakalubilata, la:le huiyatiya ba:bi Tutumu Tabamo hibilo kapapamila:hanaha:!”

Yunapi Ka:nisolo Dubate Stibiniko Nakolamo Mapemete Danakapumiya:

54 Ba:bene Yunapi Ka:nisolo dubate ba:moe tabo duliya: iba:te ibino konomo mauba Stibinitamo kohawakalimima: pitoko ba:bo aliwatahaliya:.
55 Ba:ba tetelo huiyatiya Stibiniko Godokono Gobogobote da:tabuimiya:, ebete Hunu Habamo da:negahimiya: Godokono konomo alo ba umita, Ya:suti atumu ebeno tu hapulu na:kala:nuya:.

56 Ba:bema: ebete na:goiya:, “La: numa:la:! Godote Hunu Haboeno gigiho
da:hiya:miduta nale bumitamo, Tawakalubino Naniwiti ebeno tu hapulu
ba:la:na!”
57 Ba:ba tetelo Yunapi Ka:nisolo dubate kapimilo ga:ga:go galo muhilame-
holete ebetamo na:nepulila:huya: ebe konekubahimima:.
58 Ba:bene iba:te ebe heloamo nelawete haba ipuwane magatate nako-
lamo mapeme ba:bo netupuimiya:. Ba:ba tetelo kebe dubate Stibinikono
komoma: ha:da amiho tabo Ka:nisolo dubatamo da:pega:luya:, ba:bi du-
bate ebe dopamo anakapumihino ibino watuino kaliko eta uli ape dubu
Solokono nato mabamo dito nimiya:tiya:.
59 Ba:bene iba:te Stibiniko nakolamo ba mapeme ebete ebeno Kodawa
ka:milo na:goiya:, “Kodawa Ya:su, naeno gobogobo ama:le na:pelawa:!”
60 Ba:ba tetelo ebete pupamo gate ibulunomo na:goiya:, “Naeno Kodawa,
ba:moe kuba iba:te dododita, ama:le iba:tamo kuba huiya akikalama:la:.”
Ba:bene ebete ba:moe tabo goete hoenomo ba:bo hoiya:.

8

Solote Hibima: Midipa:tamo Temeteme Ikalame Da:tupuimiya:

1 Ba:ba tetelo ba:be uli ape dubu Solote Stibinikono hoe komo umiti
na:kalakaluya:. Ba:gala ba:be atu hegelalo sose tawakaluba:te Yelusalema
ko habalo demedehonama:, Yu watowatopa:te iba:tamo koko temeteme
ikalame ba:bo tupuimiya:. Ba:be mabuma: Ya:sukunu oelamepi dubate
ha:kiya ko habalo na:pola:nuya:, huiyatiya komo Ya:suku hibima: midipi
hiliyonomate alahutihuya:, ba:ma ka:na komo Yudiya hopamo ba:gala
komo Samaliya hopamo hiya:hiya: tolameholiya:.
2 Ba:bema: komo Yelusalemanapi Godokono malemala:go demedenama:,
iba:te Stibinikono ape pelawete bobamo ba nihate ebe mabuma: kono-
mamo nihimitiya:.
3 Ba:ba tetelo Solote ba:moe eta kuba komo betupuimiya:, ebete sose
tawakalubino hiya:hiya: genamamo nodolonakui dubu ba:gala kamenaka-
mena da:nulamenakui, ebete ibi uwatete da:wadimuya:talenakui du gena-
mamo dito niya:hekenakui.

Pilipiti Samaliya Ko Habalo Ya:sukunu Hido Tabo Dolamagiya:

4 Ba:bema: hibima: midipa:te kebe hiya:hiya: hopamo kalahutihuya:,
iba:te ba:bolo hiya:hiya: ba newapata:lame Ya:sukunu Hido Tabo
tawakaluba:tamo ba:bo nolamagiminakuya:.
5 Ibi ipuwalo Pilipiko ba: etala, ebete Samaliya ko habamo tote Ya:su
Kelisokono komoma: tabo da:nolamagitiya:,
6 tawakalubi hiliyonomate ebeno tabo hidonomamo ulihutiya:, ba:gala
ebete Godokono heloamo kebe hanohano komokomo kododilitiya: iba:te
atumu nulamitiya:.
7 Ba:ba tetelo Pilipiti tawakaluba:godone kuba gobogobo doelamiya:
iba:te ga:ga:go ba:bo ikuliya:, ba:gala ebete ape kodakoda temetema:gopi
ba:gala nato a:ta:buta:midalelamepi akahiduilamiya:,
8 ba:bema: ba:be Samaliya haba konomolo ko kalakalanomote itanuya:.

Giwali Ododilidawa Saimonote Godokono Helo Mana:mo Lawema: Dewageliya:

9 Ba: hibila, Pilipiti Samaliya ko habamo dopamo peheno, eta dubuti
ba:bolo nemedenami ebeno mahilo Saimonotela, ebete ebeno giwali ododili
komamo tawakalubi behanohanuilamenami. Ba:gala ebe ha:kiya ebe
koma: ba midina,

10 Samaliya hopoeno dito tawakalubi ba:gala koko mahilago tawakalubi
ibi hiliyonomate ebeno iya:tulame komo hidonomamo ulihonakuya:.
Ba:bene iba:te na:ga:lanakuya:, “Ebeno helo Hunu Habane pena, ba:bema:
ale ebetamo Helonomodawa mahilo kikamiya:!”
11 Iyo, Saimonote tete ga:ga:lo ebeno giwali iya:tawa komamo ba:bi
tawakalubi da:hanohanuilamenami, ba:bema: iba:te ebeno ododili komodo
ebe beta:matanama:.
12 Huiyatiya Pilipiti da:piya: ebete Hido Tabo ba polamagi, Godote Ko
Gawadubuma: deda:na ebete ba:be komo ba:gala Ya:su Kelisokono helo
komo ba:bo pehawakalilamiya:. Ba:ba tetelo Samaliyanapa:te hibima:
mididi, ba:bene Pilipiti kamenakamena ba:gala dubu hiliyonomo beyamo
ba:bo wadulateliya:.
13 Ba:gala Saimonote atumu hibima: mididi Pilipiti ebe beyamo ba:bo
kadutiya:, ba:bene Pilipiti Godokono heloamo kebe koko hanohano komo
dododilinakui, Saimonote ebe tamenomolo ba luta ba:bi komokomo dula-
menakui koamo hanohanonakui.
14 Ba:be atu tetelo Yelusalema ko habalo oelamepi dubate Samaliya
hoponapino komo ba:ma ka:na uliya:, iba:te Godokono tabo a:lawiya:,
ba:bema: iba:te Pitako ba:gala Yoneko ba:be komo umima: ibi ba: dito
noelamiya:.
15 Ba:bene ibi netewapa:te ba:bamo nuluhukuti uliuli hibima: midipi
Godotamo ba:bo newadiya:paa:lateliya: iba:te ebeno Gobogobo kolawema:,
16 mabu dopamo Pilipiti ba:bi hibima: midipi beyamo da:wadulateliya:
Kodawa Ya:sukunu mahilo kapiyamo ododiya:, huiyatiya ba:ba tetelo
Godokono Gobogobote ibi hunamo kapemediya:ha:.
17 Ba:bema: Pitako Yoneko iba:te ba:be komo iya:tawahate ibino kokoto
Samaliya hibima: midipa:tamo demowatilameholiya:, iba:te Godokono
Gobogobo ba:bo lawiya:.
18 Ba:ba tetelo Godote oelamepi dubagodone ebeno Hido-talona Gobo-
gobo tawakaluba:tamo keba ka:na kikalamiya:, giwali ododilidawa Sai-
monote ba:be komo dumiya:, ebete mani iba:tamo ba ikalame na:goiya:,
19 “La:godolo ditana ba:be helo nale la:godone mana:mo kolawa:mo,
ba:bene nale puino watamo naeno kokoto demowatilamenakomo, iba:te
atumu Godokono Gobogobo nagodone ba:lawenakomena:.”
20 Ba:bene Pitate ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Amia:no ape ba:gala
amia:no mani Saitanakono Koe Habamo kapimilo kotoma:na:, mabu
amia:no ukui ba:ma ka:na itana, lumagiti Godokono Gobogoboeno helo
mana:mo kolawema:ne! Ao, eba ka:naha:!
21 Amia:no kuba ukui komoma: ama: Godokono oko owati ipuwalo ago
a:kakapiyamena:ta, mabu Godokono umi ipuwalo amia:no tepo ipuwoeno
ukui katuputupuha:.
22 Ba:bema: wadiyala ama: ukui hiya:ma: mididi ama:le demalagi-
doluta ba:be kuba ododi komone nohobiguya:, ba:gala ama: Godoko
na:toemehuya: ebete amia:no kuba ukui egebolemete kadodomema:.
23 Ba: hibila, na iya:tawala amia:no tepo ipuwoeno mauba komote
da:tabui, ba:be mabuma: ama: Saitanakono du genamalo bemedenata!”
24 Ba:bene Saimonote tabo ba huiya na:goiya:, “La: nonolata, wadiyala:ka:
la: na Kodawa Godotamo nadipanateniya:la:, mabu la:le kebe ko-
moma: ka:ga:loma ba:be kuba huiyate natamo hibilo duluhukumini nale
a:kamodobamo.”
25 Ba:bema: ba:moe komo da:wibuya:, ba:ba tetelo Pitako Yoneko iba:te
Samaliya ko habalo Kodawa Ya:sukunu tabo komokomoma: hawakala
ga:late Yelusalemamo gala ba:bo kawiluya:, ba:bene iba:te ba to gabo tetelo

Samaliya hopoeno hegehege habahabado Hido Tabo olamagima:go ba:bo tuya:.

Pilipiti Itiyopiyanapi Ko Dubutamo Ya:sukunu Hido Tabo Dolamagiya:

26 Ba:ba tetelo Kodawa Godokono nopodawate Pilipitamo na:goiya:, “Ama: mahigate siyale hapuamo na:toa, Yelusalemane Gasa habamo dito hopodo da:tolamenaka ba:be gabamo.”

27 Ba:bene ebete mahigate ba:bamo na:tuya:. Ba:be atu tetelo eta ko dubu, ebete Itiyopiya hopoeno Ko Gawa Kamena Ka:ndesikono okodawama: eda:nami, ebete ebeno koko ilina ba:gala mani bulamelemenami, ba:be dubuti ba:moe atu gabodo pitiya:. Ebete Yelusalema ko habamo Godoko adikumima: ya:lo tote

28 gala ba kapita, ebeno sa:liyote-boge hunulu emedete Godokono ukui hawakalimidawa Aisayakono Buka ka:lamihola:go ba pita, Pilipiti ebe ba:bo numiya:.

29 Ba:ba tetelo Godokono Gobogobote Pilipiko na:goemiya:, “Ama: sa:liyote-boge tama:mo nuluhukuti eba:go kapimilo na:tonatuya:.”

30 Ba:bema: Pilipiti sa:liyote-boga:go ba puliganato, ko dubuti Aisayakono Buka tabo da:ka:lamiholitiya: ebeno tabo nuliti ebetamo na:goiya:, “Ama:le da:ka:lamiholita ba:be taboeno ipuwa na:kemalagidoluta?”

31 Ebete tabo ba huiya na:goiya:, “Ao, na keba ka:na na:kiya:tawamo? Na iya:tunamedawa puliyala.” Ba:ba tetelo ebete Pilipiko na:kiyamiya: ebete sa:liyote-boga:mo ololote ebe tama:mo kopemedema:.

32 Ba:bene ko dubuti Aisayakono Bukalo Godokono tabo ba:ma ka:na ka:lamiholitiya:,

“Iba:te ba:be dubu lawete a:magatuya:
sipi-goemo konanakapumima:,
ba:bene lumagiti sipi-goe deha:potoeno
ipo diya:hilimita,
ba:be sipiti gelebadilo ba luta
tabo goeha:ma: keba ka:na keda:nako,
ebete ba: ba:ba ka:na tabo akote
eta tabo kagoiya:ha:.
33 Ba:ba tetelo iba:te ebe ba idudupu timi
ebeno komo hidamo anagiya:midameheno
hoea:mo dito noemiya:.
Numa:la:, iba:te ebeno ka:ka:
hopo habalo itamidamiya:,
ba:bema: ebeno galanepino komoma:
pote na:kolamagimini?”

34 Godokono Buka ka:lamihole komo da:wibuya: ko dubuti huiyatiya Pilipitamo na:goiya:, “Ama: na na:kiyanama:, Aisayate pokono komoma: kolamagitiya:, ebe ha:kiya ebeno komoma:la:ka: o eta lumagino komoma: kolamagitiya:?”

35 Ba:bema: iba:te badi ba tuta ko dubuti da:ka:lamiholiya:, Pilipiti ba:be taboeno ipuwa dopamo hawakalimiti, ba:bene Godokono Bukoeno komo tabo komokomoeno ipuwa atumu kahawakalilamete Ya:sukunu Hido Tabo ebetamo ba:bo olamaginatuya:.

36 Ba:bene ibi netewapa:te ba:be gabodo ba tonato beya bobo deha:potoamo da:nuluhukuya:, ko dubuti na:goiya:, “Ama: ba:moe

beya numa:. Ama: modobola:ka: na beyamo adunatene? Eta kodakoda
ba:kitana?”
37 Ba:bene Pilipiti ebetamo na:goiya:, “Ama: amia:no tepo ipuwalo
Godokono tabo hibima: da:mida:, nale ama: beyamo kadutima:nemata.”
Ebete tabo ba huiya na:goiya:, “Na ka:lo Ya:suku hibima: a:midimo, ebe
ba: Kelisote, Godokono Gudula.”*
38 Ba:ba tetelo ko dubuti sa:liyote-boge atadawa bikiyamiya: ebete boge
ba:bamo koduhimima:, ba:bene ebete Pilipikoba: hititi Pilipiti ebe beyamo
ba:bo adutiya:.
39 Ba:bene ibi netewapa:te beya ipuwane ba podoluta Kodawa Godokono
Gobogobote Pilipiko eta hopamo da:magatuya:, ko dubuti ebe gala ku-
miya:ha:, ebete huiyatiya ko kalakalago ba:be gabodo gala dito katuya:.
40 Ba:ba tetelo Pilipiti Godokono heloamo Asotase habamo nuluhukuti,
ebete ba:be habane tote ba:be hopoeno hiliyonomo habahabado Godokono
Hido Tabo olamaga:go Sisaliya ko habamo ba:bo nuluhukuya:.

9

Solote Ebeno Kuba Ododili Komone Ya:sutamo Dohobiguya:
Oel 22.6-16; 26.12-18

1 Ba:be atu tetelo Solote Kodawa Ya:suku ta:matapi anakapulamema: tabo
helonomamo olamaginakui, ebete Godotamo hawa:goeno ikamehopino
Hununomo Watodawatamo tote
2 leta uwatema: ebe ba:bo nikiyamiya:. Ebe ubila ba:bi letago
Dama:sakase ko habamo tote, Yunapino hiya:hiya: baidi ibubulame-
hole genamamo na:pa:gate, puya:te Ya:suku Hibima: Midi Gabodo
da:wapata:lamenama: ba:bi dubu ba:gala kamenakamena konoholema:,
ba:bene ebete ibi da:nulamemene ibi heloamo nuwatete Yelusalema ko
habamo magahelete du genamamo ba:bo kopiya:hekema:.
3 Ba:bene ebete Dama:sakase ko haba tama:mo duluhukunatuya:
ba:ba tetenomolo Godokono Hunu Habane alote ba pihitiga hegelate
da:la:wa:hiya keba ka:nala:ka:, ba:be alote ba:ba ka:na ebe ba:bo pana-
gogobeya:midadiguya:.
4 Ba:bene ebete hakamo gate tabo ba:ma ka:na uliya:, “Solo, Solo! Keka:
mabu ama:le natamo koko temeteme dikanamena?”
5 Solote na:huiyuya:, “Kodawa, ama: potela:ka:?”
Huiya tabote na:piya: ebetamo, “Na ba: Ya:suti, ama:le temeteme dikana-
mena, na ba:be lumagila.
6 Ama: mahigate haba ipuwamo na:nopega. Ba:bolo eta lumagiti ama:
kokiyamema:na:ta ama:le bada komo dododimina:.”
7 Ba:ba tetelo Soloko bana da:tolamiya: ba:bi dubate ba:be tabo
madodo ba uli huiyatiya lumagi kumiya:ha:, ba:bema: iba:te hanohanoholo
ka:la:liya ga:lahalamete dito la:mota:hanuya:.
8 Ba:bene Solote hakane mahigate baidi pahaa:midalete da:gahimiya:
ba:ba tetelo ilina kulamiya:ha:, ba:bema: ebeno mabuluba:te ebe kokotamo
lawete Dama:sakase ko habamo dito magatuya:.
9 Ba:bene ebete netewa-kapiya hegelalo ilina ulameheno ba:bolo dito
nemediya:, ebete baa: kananakuiha: ba:gala beya kaninakuiha:.

---

* **8:37:** Oel 8.37 komoeno tabo Lukuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

10 Ba:ba tetelo ba:be Dama:sakase ko habalo eta Ya:suku ta:matadawa
nemedenami, ebeno mahilo A:nanayasitila. Ebete u wataheno ebeno
baiditi hiya:ma: ba eda:hame Kodawate ebe na:ka:miya:, “A:nanayasi!”
Ebete na:huiyuya:, “Kodawa, na moela. Badala:ka:?”
11 Ba:bene Kodawate ebetamo na:goiya:, “Ama: mahigate, gabo mahilo
Tuputupula ba:bamo tote Yudasikono genamalo Tasasenapi dubu Soloko
na:nohowada:. Ba:ma tetelo ebete ba:bolo toetoe tabo natamo dolamagita,
nale nulitamo.
12 Ba:bema: ebete u wataheno ebeno baiditi hiya:ma: ba eda:hame
A:nanayasi mahilagoeno dubu bumi, ba:be dubuti ebeno baidi kohiduil-
amema: ebete ebeno kokoto ebetamo ba pemowatilamita ba:bo umi.”
13 A:nanayasiti ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Kodawa, na tawakalubi
hiliyodopagodone ulimo, ba:moe dubuti Yelusalemalo amia:no tuputupu
tawakaluba:tamo koko kuba bododilinakui.
14 Ba:gala na iya:tawala, ba:ma tetelo ebete a Yunapino koko wa-
towatopa:godone helo a:lawi, ebete ba:moe Dama:sakase habalo puya:te
amia:no mahilo da:ka:mina ibi uwatete du genamamo koniya:hekema:.”
15 Kodawate huiyatiya ebetamo na:goiya:, “Wadiyala ama: na:toa, mabu
nale ya:lo tetelo ebe a:lawiya:mo ebete naeno hido okodawama: keda:ma:,
iyo, ebete naeno mahilamo tote, Isalaela tawakalubi ba:gala Yuha:
tawakalubi ba:gala ibino koko gawadubu ibi hiliyonomatamo naeno komo
konehawakalimima:ne.
16 Ba:bema: na ha:kiya ebe kiya:tumima:nemo, naeno mahilo mabuma:
ebete kebako koko temeteme duwatenakomene.”
17 Ba:bene A:nanayasiti tote ba:be genama guamo nodolote ebeno kokoto
Solotamo ba nemowatilame na:goemiya:, “Naeno amoga Solo, ama:le
gabodo ba pita ama:tamo duluhukui ba:be Kodawa Ya:suti na bepoename,
amia:no baidi pehiduilamelemete, ba:bene Godokono Gobogobote amia:no
tepo ipuwa kotabuimima:ne.”
18 Ba:ba tetenomolo ebeno baidi da:mula:lemiya: ba:bi baidino gibuti
hakamo ba gudimi ebeno baiditi ba:bo hidohidohomiya:, ba:bene ebete
da:mahiguya: A:nanayasiti ebe beyamo adutiti,
19 ba:ba tetelo ebete baa: da:kanuya: helo gala ba:bo kalawiya:.

Solote Ya:sukunu Hido Tabo Dama:sakase Ko Habalo Dolamagiya:

Ba:bene komo hegelalo Solote Dama:sakase ko habalo Ya:suku
ta:matapa:go ba emede,
20 ebete Yu tawakalubino hiya:hiya: baidi ibubulamehole genamalo
Ya:suti Godokono Guduma: deda:na ba:be komo hawakalimi ba:bo ne-
tupuimiya:.
21 Ba:bene puya:te ebeno tabo duliya: ibi hiliyonomate hanohanoholo
na:ga:luya:, “Ba:moe ba: Yelusalemalo Ya:sukunu mahilo da:ka:mina ba:bi
tawakalubi da:kubahilamenakui, ba:moe ba:be lumagila! Ebete ba:mamo
ba:bema: pi, iyo, ebe ubila Ya:suku hibima: midipi heloamo puwatete
Godotamo hawa:goeno ikamehopino hununomo watowatopa:tamo koma-
gatalema:!”
22 Ba:ba tetelo Solote Godokono tabo olamagi ipuwalo helonomoma:
eda:te, Ya:suti Godokono Oemedawa Kelisoma: deda:na ebete ba:be komo
hawakaliminomo hawakalimiya:, ba:bema: hibila, Dama:sakase ko habalo
demedehonama: ba:bi Yu tawakaluba:te ukui bilibilima: ba eda:ha, iba:te
olowabeletihui komago ebeno tabo duhimima: kamodobuya:ha:.

Yu Tawakaluba:te Soloko Anakapumima: Nopo Da:tamotiya:

23 Ba:bene komo hegela da:petolamiya: Yu tawakaluba:te kapiyuimiti
Soloko anakapumima: nopo ba:bo tamotiya:.
24 Ba:ba tetene tupuimiti iba:te hegela ba:gala du hiliyonomolo
Dama:sakase ko haba kaloeno hiya:hiya: gigiholo lawamepi ba:bo
miya:tiya: Solote ba:bamo nuluhukulu ba:bo kanakapumima:. Huiyatiya
iba:te ganalo dolamagimitiya: eta lumagiti Soloko ya:lo a:piya:tumiya:,
25 ba:bene eta dulu Soloko ta:matapa:te ebe lawenate ele kuiha ipuwamo
adipinate kala hunudu hopamo nadutinate, ebete ba:be habane ba: dito
alahula:niya:.

Solote Yelusalema Ko Habamo Gala Da:kawiluya:

26 Solote Yelusalemamo gala da:kapiya: komo Ya:suku hibima: midipa:go
kapiyama: eda:ma: pewageliya:, huiyatiya ibi hiliyonomate ebe ba toleme
hiya:hiya: alahutihuya: mabu iba:te ebe Ya:sukunu hibi ta:matadawama:
kaga:luya:ha:.
27 Ba:be mabuma: Banabasiti ebe lawete oelamepi dubatamo ba magata
ba:moi komokomo ibi ba:bo nikiyalamiya:, Solote gabo tetelo Kodawa
Ya:suku dumi, ba:gala Kodawate ebetamo tabo dolamagi, ba:gala ebete
Dama:sakase habalo Ya:sukunu mahilamo tabo heloamo dolamaginati.
28 Ba:bema: ba:ba tetene tupuimiti Solote hibima: midipa:go ba emede
Yelusalema haba konomolo Kodawa Ya:sukunu mahilamo tabo heloamo
olamagi ba:bo netupuimiya:.
29 Ba:bene komo tetelo ebete Guliki tabamo da:ga:lanakui ba:bi Yu
tawakaluba:go Ya:sukunu komoma: olowabeletihuinakuya:, ba:bema:
iba:te gabo bohowaditiya: ebe anakapumima:.
30 Ba:ba tetelo hibima: midipi ekaka:te ba:be komo diya:tawahuya:, iba:te
Soloko Sisaliya ko habamo magatate ba:bene Tasase habamo dito noemiya:.
31 Ba:bema: Yudiya ba:gala Ga:lili ba:gala Samaliya hopo kokonomolo
demedehonama:, ba:bi sose tawakaluba:te gelebadi komago ba pola:na
iba:te hibima: midi ipuwalo helonomoma: eda:halo ba:bo apepehuya:.
Ba: hibila, hibima: midipa:te Kodawa Ya:sutamo papamila:halelo ebeno
Gobogoboeno owalubi komodo ibino kuitititi konomoma: ba:bo ediya:.

Pitate Ape Kodakoda Temetema:goeno Dubu Da:hiduimiya:

32 Ba:bene Pitate Yudiya ba:gala Samaliya hopodo ba peto, ebete eta hege-
lalo Lida habamo ba:bo nuluhukuya: Godokono tuputupu tawakalubino
emede komo konumima:.
33 Ebete ba:bolo eta dubu binumiya:, ebeno mahilo Iniyasitila, ebe a:iti
gogo ipuwalo ape kodakoda temetemete ba umina ebeno wata bahilo dito
watitanakui.
34 Pitate ebe na:goemiya:, “Iniyasi, Ya:su Kelisote ama: a:hiduima:ta. Ama:
mahigate amia:no tilo na:mokopa:mida.” Ba:ba tetenomolo temetemete
ba:be dubugodone da:wibuya: ebete ba:bo mahiguya:,
35 ba:bema: Lida ba:gala Salono habalo demedehonama: ba:bi tawakalubi
hiliyonomate ebeno hido komo umiti Kodawa Ya:sutamo ba:bo ohobiliya:.

Pitate Dokasiko Hoe Ipuwane Dadipatiya:

36 Ba:bene Yopa habalo Ya:suku ta:matadawa eta kamena neme-
denami, ebeno mahilo Tabitatela, tawakaluba:te ba:be mahilo Guliki
tabamo Dokasima: ka:mina, ba:moe mahiloeno ipuwa nitana ‘diya-goela.’
Ba:moe kamenoeno komo ba:ma ka:nala, ebete hidohido komo ba ododili
awaepa:tamo malemale kodawanomoma: eda:nami.

37 Eta hegelalo ebe tawetawete da:lawiya: ba: dito hoiya:, ba:bene gena-
manapa:te ebeno ape ukulate hunu genamoeno haba ko ditanami ba:be
habamo dito nadila:tiya: komo tawakaluba:te ebe ba:bolo kopela:mema:.
38 Ba:moe Yopa habane Lida habamo to muhuluha:, ba:bema: Pitate Lida
habalo demedenami, komo Ya:suku ta:matapa:te ba:be komo uliti netewa
dubu ba:bo noelamiya:, iba:te ebe ba netoemeho ebete tiyolo kopema:.
39 Ba:bene Pitate mahigate iba:go ba:bo piya:. Ebete Dokasikono gena-
mamo da:podoluya:, hoe kamenoeno ape konumima: tawakaluba:te ebe
ba:bo magatuya: hunu genamalo haba ko ditanami ba:be habamo. Ba:bolo
komo hamolehamola:te ebe tamelo putitatate ba ihimita ibino pupulino
ilina ba:bo mutuimihuya:, Dokasiti ba emedena dopamo malemalelo
dikalameholenakui ba:bi kaliko.
40 Ba:ba tetelo Pitate ibi hiliyonomo Dokasikono wata bahini poelamete,
ebe ha:kiya pupamo emedete Godoko ba:bo toemehuya:, ba:bene ebete hoe
kamenatamo ohobigate ebe na:goemiya:, “Tabita, ama: na:mahiga!” Ba:ba
tetenomolo ebete ebeno baidi a:la:minalete Pitako dumiya: ebeno wata
bahini mahigate dito emediya:,
41 ba:bene Pitate kokoto hogaminate ebete komahigama: ba owalubi,
ebete hamolehamole ba:gala komo hibima: midipi ka:lamiti Dokasiko
iba:tamo ba:bo ikalamiya:.
42 Ba: hibila, ba:moe tabote Yopa haba konomamo da:tuya: hiliyonomo
tawakaluba:te Kodawa Ya:suku hibima: ba:bo midiya:,
43 ba:bema: Pitate komo hegela hiliyodopo ba:be habalo emediya: Sai-
monokono genamalo, ba:be dubu ba: kau-goegoeno tamamo ilina ododil-
idawala.

10

Koniliyasiti Pitako Kopema: Tabo Da:noemeniya:

1 Ba:ba tetelo eta dubuti Sisaliya ko habalo nemedenami, ebeno mahilo
Koniliyasitila, ebe ba: Lomanapi alaholohopino gawadubu etala, ba:gala
ebeno alaholohopino kapiyuimi mahilo ba: Italinapino Kapiyuimila.
2 Ebete ebeno ododili ipuwalo Godotamo na:papamiwatanami, ba:ma
ka:na ebete ebeno genamanapa:go Godoko badikuminakuya:, ba:gala komo
tetelo ebete Yunapi awaelo demedehonama: ba:bi tawakalubi malemalelo
owalubilinakui, ba:gala hiliyonomo hegelalo ebete Godotamo toetoe tabo
bolamaginakui.
3 Ba:bene eta hegelalo hegelate nanekela:mo da:nihitigatepaniya:, ba:be
tete ba: 3 koloko tetela, ebeno baiditi hiya:ma: ba eda:hamena Godokono
nopodawa hidamo ba:bo uminiya:. Nopodawate ebetamo pa:pa:ganate
na:peka:miniya:, “Koniliyasi!”
4 Ba:ba tetelo Koniliyasiti nopodawa tola:go ba umihona ebetamo
na:goeniya:, “Kodawa, badala:ka:?”
Nopodawate ebetamo na:huiyaniya:, “Ama:le toetoe tabo Godotamo
dolamaginaka ba:gala awaepa:tamo malemale komo dododilinaka, ba:be
mabuma: Godote ama:tamo na:kalakalana, ebe ubila eta hido komo
ama:tamo ododi.
5 Ba:bema: ama:le ka:lo komo dubu noelama: Yopa habamo, iba:te eta
dubu Saimono Pitako komagahema:.
6 Ba:moe Pitako ebe eta Saimono kau-goegoeno tamamo ilina ododili-
dawoeno genamalo bemedena, ebeno genamate kehaha: kolomo dodolo
la:ma:na, ba:bene ama:le pui da:noelamemena:, ba:bi dubate ba:bamo
nikuliti Pitako ba:bo konumima:na:.”

7 Ba:ba tetelo Koniliyasitamo dolamaginiya: ba:be nopodawate ebegodone da:toniya:, ebete ebeno genama guino okopi netewa ba:gala alaholodawa dubu kapiya ba:bo ka:laminiya:, ba:be alaholodawa dubuti Godotamo na:papamiwatanami ba:gala ebe Koniliyasikono hido hopodawa etala.
8 Ba:bene Koniliyasitamo kebe komote kuluhukuniya:, ebete ba:be komo ibi kiyalamenate Yopa habamo ba:bo oelameniya:.
9 Eta hegelalo iba:te Yopa haba tama:mo ikulima: ba tolamenato, Pitate hegela tuli tetelo Godokoba: tabo ga:lama: genama hunamo ha:kiya dito nodoluya:.
10 Ba:ba tetelo ebeno tepo ipuwalo baa: kape komo ba iya:tawuta baa: nama: ubi bihatitiya:, huiyatiya genamanapa:te baa: ka:ma: ba hiduimita ebeno baiditi hiya:ma: ba:bo eda:hamiya:.
11 Ba:bene Godote Hunu Haba a:hiya:midutalo Pitate ba:bo umiya:, ebegodone eta ilinate pihitiguya:, konomo kaliko mubumubu netewa-netewa uwatelete hopamo ba:bo padipotiya:.
12 Ba: hibila, ba:be kaliko ipuwalo da:ka:ka:halena ba:bi hiya:hiya: ilina hiliyonomate pola:nuya:, ba:ma ka:na natamo wapata:lame ilina, tepamo wapata:lame ilina, ba:gala hiliyonomo holahola, Pitate ba:bakobako ilina bulamiya:.
13 Ba:bene tabote ebetamo ba:ma ka:na pihitiguya:, “Pita, ama: mahigate eta ilina anakapumiti na:na!”
14 Huiyatiya Pitate na:goiya:, “Ao, Kodawa, na modoboha:! Ama:le a Yunapa:tamo dopamo da:miya:tea:miya:la, nale ba:bi talona kadikamidalenakuiha:. Nale ba:makomako kuba goegoe, kalu, ba:gala holahola a:kanahalemo!”
15 Ba:bene gala ebetamo eta tabote kapiya:, “Ba:ma tetelo Godote kebe ilina hidohidoma: da:goena, ama:le ba:bi ilina kubakubama: akagaa:la:.”
16 Ba:bene Godote Pitatamo ba:be komo netewa-kapiya teta:mo ododiti, ba:be ilinagoeno kaliko Hunu Habamo gala dito kalawa:diguya:.
17 Ba:ba tetelo Pitate ba:moe komoeno ipuwama: ukui bilibilima: ba edita, Koniliyasiti eta gapogapolo doelameniya: ba:bi dubate Saimonokono genama niya:tawahate ba:be genamoeno kala imi gigiholo ba:bo nela:mota:hanuya:.
18 Ba:bene iba:te genamanapi nalateda:liya:, “Saimono Pitako ba:moe genamalo ba:ka:luta?”
19 Ba:be atu tetenomolo Pitate kebe komo kumiya:, ebete ba:be komoeno ipuwa ba ohowadita Godokono Gobogobote ebe na:kiyamiya:, “Gigiho tamelo dubu netewa-kapiyate ama: ba:pohowaditata.
20 Ama: mahigate iba:tamo na:nihitiga. Ama: ibino tabo dulimina: iba:go toma: aka-ukuibilibila:la:, mabu ibi nale poelamimo.”
21 Ba:ba tetelo Pitate ba:bi dubatamo pihitigate na:pegoiya:, “Na ba: la:le dohowadinitama, ba:be dubula. La: badama: ka:pelameoma?”
22 Iba:te ebetamo na:huiyuya:, “Alaholohopino Gawadubu Koniliyasiti dutu gapogapolo a ama:tamo poea:meni. Ebe tuputupudawala, ebete hibi Godo badikumina ba:gala Yunapi hiliyonomate ebe hidodawanomoma: ga:lanaka. Godokono eta talona nopodawate ebe a:kiyameni ama:le ebeno genamamo kopema:, ba:bene ebete amia:no tabo kulima:ne.”
23 Ba:bema: Pitate ibino tabo uliti genama guamo magatalete ba:be dulu ibi hidamo owalubiliniya:.

Pitate Koniliyasiko Konowalubima: Da:tuya:

Ba:bene eta hegelalo Pitate mahigate ba:bi dubago na:tuya:, ba:gala Yopa habane komo hibima: midipi dubate iba:go a:katolamiya:.
24 Iba:te gabo tetelo nelahanate, eta hegelalo Sisaliya ko habamo ba:bo nikuliya:, huiyatiya iba:te Koniliyasitamo nikulihino ebete dopamo ebeno hawi tawakalubi ba:gala komo mabulubi ka:lamiti, iba:te ebeno genamamo pekapiyuimiti Pitako ba:bo pelatimitiya:.
25 Ba:bene Pitate ba:bamo puluhukuti genamamo a:pa:gama: ba newagelita, Koniliyasiti eba:go palugate ebeno nato mabamo pepapamiwatalo ebe ba:bo padikumiya:.
26 Pitate huiyatiya ebe adipatelo na:goiya:, “Ama: na akadikunama:la:! Ama: na:mahiga, mabu na hopo lumagila, na ba: ama: huiyala.”
27 Ba:bene Pitate eba:go tabo ga:lago genama guamo ba na:pa:la:, tawakalubi hiliyonomate ya:lo kapiyuimiti ba pola:na ba:bo nulamiya:.
28 Pitate iba:tamo na:goiya:, “La: iya:tawahala a Yunapa:godolo talona bitana eta Yuha: lumagino genamamo odolo, ba:gala ale Yuha: lumaga:go a:kakapiyuima:ma:, huiyatiya Godote eta komo na iya:tunami, nale eta lumagitamo ubiha:ma: eda:lo dalowa:goenoma: a:kagaa:mo.
29 Ba:bema: la:le natamo tabo da:poemenima, na ba:be tabo uliti ukui bilibila:go kapeha:, kalakalago pemo, huiyatiya nonolata, la:le natamo tabo badama: ka:noemeonima?”
30 Ba:bene Koniliyasiti ebetamo na:huiyuya:, “Netewa-kapiya hegela da:peniwibui eta ko komote natamo uluhukuni. Ba:ba tetelo hegelate nanekela:mo da:nihitigatepani nale naeno genamalo Godotamo toetoe tabo bolamaginimo, ba:bene dubuti a:la:mina kalikago puluhukunate naeno dopo hapulu la:nalo uminimo.
31 Ebete natamo na:goeni, ‘Koniliyasi! Godote amia:no toetoe tabo uli ba:gala amia:no malemale ododili komoma: na:kalakalana.
32 Ba:bema: ama: tabo na:noemiya: Yopa habamo Saimono Pitate kopema:, ebete eta Saimono kau-goegoe tamamo ilina ododilidawoeno genamalo bemedena, ebeno genamate kehaha: kolomo dodolo la:ma:na.’
33 Ba:bema: nale tabo tiyonomolo poemenimo ama:le kopema:, ka:lo ama: a:pa:ta. Kalakala konomola, a hiliyonomate ba:malo Godokono holoholo hapulu ba:pola:nama:, Kodawa Godote ama:tamo dikamehui ba:be tabo ale hidamo kulihoma:nema:.”

Pitate Koniliyasikono Genamalo Ya:sukunu Hido Tabo Dolamagiya:

34 Ba:bene Pitate tabo olamagi ba tupuimi na:goiya:, “Hibila, na iya:tawamo Godote tawakalubino hunu tama kulamelelamenaha:,
35 ba:bema: ba:moe hopo konomolo hiya:hiya: tawakalubi ipuwalo kebe lumagiti Godotamo papamiwatalo tuputupu komo dododilinamene, ebete ba:be lumagitamo ba:kalakalanamene.
36 “Godote dopamo a Isalaela tawakaluba:tamo da:poemi, la: ba:be tabo iya:tawahala, iyo, ebete ba:be Hido Gelebadi Tabo atamo Ya:su Kelisoko ipuwado a:pehawakalimi, Ya:suku ba: ba:moe hopo tawakalubi hiliyonomoeno Kodawala.
37-38 Ba:gala la: ba:moe eta ko komo iya:tawahala, Yoneko tawakalubi beyamo wadulateledawate Godokono tabo da:polamagi, Nasaletenapi Ya:suti ebeno oko ba:ba tetelo tupuimi, iyo, ebeno komote Ga:lili hopolo dopamo hawakalate Yudiya hopo konomamo ba:bo nuluhukui. Ba:bema: la: iya:tawahala, Godote ebe lawete ebeno Talona Gobogoboeno helo ebe hunamo da:haminui, ba:be mabuma: ebete hidohido komo ododila:go ba pata:, Saitanate hala:mo da:matuhulameholenami ebete ba:bi tawakalubi hiliyonomo bihiduilamenakui mabu Godote eba:go nemedenami.

39 Ba:bema: numa:la:, Ya:suti a Yunapino hopolo ba:gala Yelusalema
ko habalo dododilinakui, ba:bi komokomo ale aeno baida:mo dulame-
nakuima:, a ba:bema: ga:lanama:. Ba: hibila, tawakaluba:te ebe keha
pihigamo pihomotete ikoko alukulimiti ba:bo anakapumiya:,
40 huiyatiya netewa-kapiya hegelalo Godote ebe hoene ka:ka:mo adi-
patelo tawakaluba:tamo ba:bo hawakalimi.
41 "Huiyatiya Ya:suti hoe ipuwane da:mahigui hiliyonomo
tawakaluba:tamo kuluhukuha:, ao, Godote ebeno ubilo pui Ya:sukunu
komo hawakalimima: ya:lo da:ka:lamiholiya:, ebete a kapiyakapiyatamo
uluhukui. Ba:bema: hibila, komo tetelo ebete ago baa: a:nanakui,
42 ba:bene eta tetelo ebete a a:kiyaa:mi ale tawakaluba:tamo Godokono
Hido Tabo kolamagiminakoma:. Ale ba:moe komo ba:bema: hawakalimi-
nama:, puya:te demedehona ba:gala puya:te dopamo da:ha:lahuya:, Ya:suti
ba:bi hiliyonomo tawakalubino komo kanagilamelelamema:ne, mabu ya:lo
tetenomolo Godote ebetamo ba:be oko bikamiya:.
43 Iyo, ba: hibila, Godokono ukui hawakalimipi dopamo demede-
nama: ibi hiliyonomate Ya:sukunu komo ba:ma ka:na hawakaliminakuya:,
puya:te ebe hibima: da:midimina: Godote ibino kuba Ya:sukunu mahiloeno
heloamo egebolelamete kadodoholelamema:ne."

Godokono Gobogobote Yuha:pi Tawakaluba:tamo Da:piya:

44 Pitate ba:moe tabo ba olamagita, Godokono Gobogobote tabo ulihopi
hiliyonomo hunamo ba:bo pihitiguya:.
45 Ba:bene komo Yunapi hibima: midipa:te Yopa habane Pitakoba:
da:pelamiya:, iba:te ba:be komo umiti koamo hanohanohutiya:, mabu
Godote ebeno Gobogobo Yuha:pi hunamo malemalelo dito haminuya:,
dopamo ebete Yunapa:tamo keba ka:na kikalamiya: ba:ba ka:na.
46 Iyo, Yuha:pa:te Godokono Gobogoboeno heloamo Hunu Haboeno
nopopino hiya:hiya: tabamo ebe ba awagaminuta, Yunapa:te ba:bo uli-
hutiya:, ba:bema: Pitate ebeno mabuluba:tamo na:goiya:,
47 "Numa:la:, ba:moi tawakaluba:te Godokono Gobogobo a:lawa:, ale
dopamo da:lawima: ba:ba ka:na. Ba:bema: ale ibi beyamo wadulatele
modobola, ba:moe hido komo ododima: eta lumagiti a a:kaduhia:ma:mene."
48 Ba:bene Pitate komo ibi na:kiyalamiya: iba:te Ya:su Kelisokono
mahilamo Yuha:pi beyamo kowadulatelema:. Iba:te ba:be komo ododi
da:wibuya:, Koniliyasia:te Pitako ba:bo toemehuya: komo hegela iba:go
kemeda:tepama:.

11

Pitate Yelusalema Sose Watowatopa:tamo Ebeno Ododi Komo Da:pehawakalimiya:

1 Ba:ba tetelo Yudiya hopo konomolo demedenama: ba:bi oelamepi dubu
ba:gala komo hibima: midipi ekaki, iba:te ba:moe komo uliya: Yuha:pa:te
Godokono tabo da:lawiya:.
2 Ba:bema: Pitate Yelusalema ko habamo da:piya: komo iba:te ebe koamo
kiyahamiya:, mabu iba:te na:ga:lanakuya: Yuha:pi dubate Yunapino tama
itamida kukala uwateheno iba:te hibima: midipa:go akakapiyuima:la:.
3 Ba:bema: iba:te Pitatamo na:ga:luya:, "Ama: bada mabuma: tama ita-
mida kukala uwateha:pino genamamo dito nodolote iba:go baa: badama:
ka:nenui? Ama: aeno ko kukala benadikamidalia:ta!"
4 Ba:bema: Pitatamo kebe komate kikulihuya:, ebete ba:bi komoeno
tupuilame mabuni tupuimiti hidamo ba:ma ka:na hawakalilamiya:,

5 “Na Yopa habalo ba nemedenate eta hegelalo Godokoba: tabo
da:ga:lutima: naeno baiditi hiya:ma: ba:bo eda:hanami. Ba:ba tetelo
Godokono Hunu Habane eta ilinate pihitigutalo umimo, ebete konomo
kaliko mubumubu netewa-netewa uwatelete natamo ba:bo padipoti.
6 Ba:ba tetelo nale tatalinomolo utiti kaliko ipuwalo da:pola:nui ba:bi
ilina hidamo ulamimo, natamo wapata:lame dabihole ilina, ba:gala komo
hiya:hiya: dabiholeha: goegoe, ba:gala tepamo wapata:lame ilina, ba:gala
holahola hiliyonomo.
7 Ba:bene tabote natamo ba:ma ka:na pi, ‘Pita, ama: mahigate, eta ilina
anakapumiti na:na!’
8 “Huiyatiya nale na:goimo, ‘Ao, Kodawa, na modoboha:. Ama:le dopamo
a Yunapa:te nahama: talona da:miya:tea:miya:la, nale ba:makomako kuba
ilina a:kanahalemo!’
9 “Ba:bene tabote gala Hunu Habane na:kapi natamo, ‘Ba:ma tetelo
Godote kebe ilina hidohidoma: da:goena, ama:le ba:bi ilina kubakubama:
akagaa:la:.’
10 Ba:bene Godote natamo netewa-kapiya teta:mo ba:be komo ododiti,
ba:be ilinagoeno kaliko Hunu Habamo gala dito kalawa:digui.
11 “Ba:bene ba:ba tetenomolo Sisaliya habane natamo da:poelami, ba:bi
dubu netewa-kapiyate ale demedenatima: ba:be genamamo ba:bo pikuliya:.
12 Ba:ba tetelo Godokono Gobogobote na niya:tunami, nale iba:go ukui
bilibilihino kotoma:, ba:bema: ba:moi hibima: midipi sikisi ekaki Yopa
habane nago Sisaliya habamo tolamete Koniliyasikono genamamo ba:bo
nalehawaminuima:.
13 Ba:bene Godokono nopodawate eta gapogapolo Koniliyasitamo du-
luhukuni, ebete ba:be komo a ba:bo kiyaa:mi. Ba:be nopodawate ebeno
genamalo da:la:nui ebetamo na:goeni, ‘Ama: Yopa habamo tabo na:noema:
Saimono Pitate kopema:.
14 Ebete pete Godokono tabo da:polamagimini, ba:be gabodo ama: ba:gala
amia:no genamanapi la: hiliyonomate ka:ka: mula: komo Godogodone
kolawema:nemata.’
15 “Ba:bene nale Koniliyasikono tabo uliti tabo olamagi ba tupuimi,
Godokono Gobogobote ibi hunamo ba:bo hitigui, dopo tetelo atamo
da:hitigui ba:ba ka:na.
16 Ba:ba tetelo Kodawa Ya:suti dopamo dolamagi, nale ebeno tabo
gala na:kemalagidoluimo. Ebeno tabo ba:ma ka:nala, ‘Yonete la:
beyanomamo da:wadulateli, huiyatiya Godote la: ebeno Gobogobamo
kowadulatelema:na:ta.’
17 Hibila, Godote ebeno Gobogobo Yuha:pa:tamo ba:ma ka:na ikalami,
dopamo ebete atamo dikaa:mi ba:ba ka:na, ale Kodawa Ya:su Kelisoko
hibima: da:midima: ba:ba tetelo. Ba:bema: na potela:ka:, nale Godoko
duhimima: dewagelenamo? Nale Godokono helo iba:godolo dumimo
Yuha:pi beyamo ba:bema: wadulatelimo.”
18 Ba:ba tetelo sose watowatopa:te Pitakono tabo uliti ebeno ododi ko-
moma: eta duhimi tabo kaga:luya:ha:, huiyatiya iba:te Godoko ba milimiho
na:ga:luya:, “Ba: hibila, Godote atumu Yuha:pa:tamo hido tete ikalami,
iba:te kuba ukui ipuwane ohobila:te Godokono hibi ka:ka: kolawema:.”

Ya:sukunu Hido Tabote A:ntiyoka Ko Habamo Da:piya:

19 Ba:moe ba: eta komola. Yu watowatopa:te Stibiniko danaka-
pumiya: ba:ba tetelo ibino maubate helonomoma: ediya: Ya:suku hibima:

midipa:tamo, ba:bema: iba:te Yelusalemane hiya:hiya: alahutihuya:, komopa:te Ponisiya hopamo, komopa:te Saipalase hopamo, ba:gala komopa:te A:ntiyoka ko habamo, iba:te ba:ba ka:na alahutihuya:. Ba:bene iba:te ba:bi hiya:hiya: hopolo ba nemedehona, iba:te dopamo Yu tawakalubi kapiyatamo Ya:sukunu Hido Tabo olamagimi ba:bo netupuimiya:.

20 Huiyatiya Saipalase hoponapi ba:gala Sailiniya hoponapi, ibino komo hibima: midipa:te A:ntiyoka ko habamo da:pelamiya:, iba:te Yuha:pa:tamo atumu Kodawa Ya:sukunu komoma: Hido Tabo ba:bo polamagimiya:.

21 Ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomate ibino tabo hibima: miditi Kodawa Ya:sutamo ba:bo ohobiliya:, mabu Kodawoeno helote iba:godolo nitanami.

22 Ba:bene Yelusalema ko haboeno sose watowatopa:te ba:be komo uliti Banabasiko ba:bo poemiya: A:ntiyoka ko habamo.

23 Ebete ba:bamo da:puluhukuya: Godokono malemale komote ibi ipuwalo oko dowatinami ba:be komo pumiti koamo pekalakaluya:, ba:bema: ebete ibi na:kiyalamiya: iba:te ibino tepo ipuwa kodakoduilamete Kodawa Ya:suku ipuwalo hibinomolo kemedenama:.

24 Ba: hibila, ba:moe Banabasiko ba: hido dubunomola, Godokono Gobogobote ebe a:tabuimiya: ba:gala ebeno hibima: midi komote konomoma: eda:nami, ba:bema: Godote ebe ipuwado hido oko ba owati hiliyonomo tawakaluba:te Kodawa Ya:sutamo ba:bo ohobiliya:.

25 Ba:bene Banabasiti Tasase ko habamo ba: dito tuya: Soloko konumima:.

26 Ebete ebe numiti A:ntiyoka ko habamo dito magahiya:, ba:bene ibi netewapa:te kapiya gogo ipuwalo sose tawakaluba:go da:kapiyuiminakui, iba:te komopi hiliyonomo ba:bo iya:tulamenakuya:. Ba:ba tetelo komo A:ntiyokanapa:te Ya:suku ta:ma:tapi ebeno mahilamo ka:lamilo Kelisoko huiya tawakalubima: ka:lami ba:bo tupuimiya:.

27 Ba:bene komo Godokono ukui hawakalimipi dubate Yelusalema ko habane A:ntiyokamo dito tolamiya:.

28 Ibi ipuwalo eta dubu A:gabasiti mahigate Godokono Gobogoboeno heloamo tabo ba:ma ka:na olamagiya:, “Ba:moe hopo konomolo tete ga:ga:dopolo naha ilinate kowibohoma:na:!” Ba:bema: ba:be komote galane hibinomolo uluhukuya:, Lomanapino Konomo Gawadubu Kolodiyasiko tetelo.

29 Ba:bene Ya:suku ta:matapa:te ba:be komo uliti tabo ba:ma ka:na ihatiya:, ibi hiliyonomagodolo kebako maniti modobolo ka:pola:nuya:, ba:bi mani miya:tete iba:te Yudiya hopolo demedehonama: ba:bi hibima: midipi ekaki malemalelo konowalubilima:.

30 Ba:bema: iba:te ba: ba:ba ka:na ododiya:, ba:bi mani iba:te Banabasiko ba:gala Soloko ibino kokotamo miya:tete ba:bo oelamiya: Yelusalema sose watowatopa:tamo.

12

Ko Gawadubu Heloditi Sose Tawakaluba:tamo Koko Temeteme Dikalamiya:

1 Ba:be atu tetelo Yelusalema ko habalo Ko Gawadubu Heloditi koko temeteme sose tawakaluba:tamo ikalame ba:bo tupuimiya:,

2 ba:ma ka:na ebete alaholohopi noelamete, iba:te Yonekono naniwi Ya:imesiko nelawete du genamalo ebe alaholo gila:mo ba:bo anakapumiya:.

3 Ba:bema: komo hibima: midiha: Yu tawakaluba:te ebeno ododi komoma: da:kalakalahutiya:, Heloditi ba:be komo iya:tawate Pitako atumu

anakapumima: ubi na:kihatitiya:, ba:bene Yu tawakaluba:te ibino Hunamo Mahigaha: Palawa Baa: Poko* ba ododita ebete Pitako ba:bo lawiya:.

4 Ba:bene Pitako du genamamo ba noeme Heloditi ebeno komo alaholohopi dito nimiya:tiya: iba:te ebe hidamo konuminatema:. Ba:bi alaholohopa:te Pitako ba uminate ibino netewa-netewa kapiyuilamelo pola:nuya:, eta kapiyuimilo powa, eta kapiyuimilo powa, iba:te ba:ba ka:na pola:nuya:, mabu Heloditi ubi nihatitiya:, Adaguila: Poko* da:wibomene ebete Pitako uluhukutiti tawakalubino holoholo hapulu ebeno komo anagiya:midamete ebe ba:bo kanakapumima:.

5 Ba:bema: Pitate ba:be tete ba latimi du genamalo ba:bo emediya:, huiyatiya sose tawakaluba:te ebe mabuma: Godotamo konomamo toetoehonama:.

Eta Dulu Godote Pitako Du Genamane Duluhukutiniya:

6 Heloditi Pitako tawakalubino holoholo hapulu anakapumima: da:goiya:, ba:be hegela peheno eta dulu Pitate netewa alaholohopi dubuino tetelo wataniya:, auli hale ma:holamelemela, ba:gala ba:be dulu komo netewa alaholohopi dubate du genama gigiholo na:la:mota:nuya:.

7 Ba:bene ba:ba tetelo Kodawa Godokono nopodawate uluhukadiganate ba la:na alote du genama gu ba:bo a:la:minaniya:. Ebete Pitako ala ipini ologilo ba modoetena na:goemeniya:, “Pita, tiyo na:mahiga!” ba:bene ebete ba:be tabo ba goena Pitakono kokotoeno auli halete ha:kiya ba:bo pahamila:haleminiya:.

8 Ba:bene Godokono nopodawate ebetamo na:goeniya:, “Amia:no apeno ilina pupuliti nato ilina na:kapupuliya:.” Pitate ba:be komo ododinate nopodawate ebe gala na:kagoemeniya:, “Ama: amia:no atuino kaliko puliti na na:ta:mahena:.”

9 Ba:bene Pitate ebe ba ta:matana Godokono nopodawate ebetamo dododiniya: ba:be komo ebete hiyolo numinamo goeniya:.

10 Iba:te ba:ba ka:na ba tona eta lawamedawa negogolonate, eta kanegogolonate, ba:ba ka:na iba:te du genamoeno auli gigihamo ba:bo nuluhukuniya:. Ba:ba tetelo koko gigihate ha:kiya a:hilamenate iba:te haba teta:mo ba: dito nuluhukuniya:, ba:bene iba:te haba ipuwoeno eta gabodo nanekela:mo tonate Godokono nopodawate Pitagodone ba: dito nalatidiniya:.

11 Ba:ba tetelo Pitate hido ukui lawenate na:goeniya:, “Hibila, na ka:lo iya:tawamo Kodawa Godote ebeno nopodawa a:poeme, iyo, ebete na Helodikono helo ipuwane a:puluhukunatene, ba:gala komo hibima: midiha: Yunapino kuba ubi komo ipuwane ebete naeno ka:ka: a:mula:name.”

12 Ba:bema: ebete ba:moe komo diya:tawaniya: ebete Yone Makakono menoko Ma:likono genamamo dito nuluhukuniya:, mabu hibima: midipi hiliyonomate ba:bamo ya:lo a:kapiyuiminiya: iba:te Godotamo toetoe tabo Pitako mabuma: kolamagiminama:.

13 Ba:bene Pitate gigiho ba nanakamina, eta oko bohele ebeno mahilo Laudate gigiho a:hiya:midama: ba pena,

14 ebete Pitakono tabo madodo pulinate gigiho a:hiya:midaheno kalakalago puliganate, Pitate gigiho tamelo da:pela:nuya: ba:be komo ebete tawakalubi ba:bo nikiyalameniya:.

---

* **12:3:** Buka ka:lamiholedawa, ama: ba:moe Pokoeno ipuwa iya:tawama: ubi dihatemena:, wadiyala ama: Ma:t 26.17 komoeno owalubi tabo numiya:. * **12:4:** Buka ka:lamiholedawa, ama: ba:moe Yunapino eta Pokoeno ipuwa iya:tawama: ubi dihatemena:, wadiyala ama: Ma:t 26.2 komoeno owalubi tabo numiya:.

15 Iba:te ebetamo na:huiyaniya:, “Ao, ama: na:daedaenata!” Huiyatiya
ebete ebeno tabo hibinomoma: gala da:kagoeniya:, iba:te ukui hiya:ma:
midilinate na:ga:laniya:, “Diyala, Pitate ya:lo hoete Godokono nopodawate
ebeno holoholamo kuda: a:pe.”
16 Iba:te ba:be tabo ba ga:lana huiyatiya Pitate gigiho anakami kekela-
meniya:ha:, ba:bema: iba:te pelamenate gigiho da:pa:hiya:midaniya: Pitako
uminate koamo hanohanohoniya:.
17 Ba:ba tetelo Pitate ebeno kokotamo tawakalubino kalakala diyamo
ba duhilamena, Kodawa Godote ebe du genamane keba ka:na kuluhuku-
tiniya: ba:be komo ebete ibi ba:bo goelameniya:. Ba:bene ebete iba:tamo
na:goeniya:, “Ba:moe komo Ya:imesiko ba:gala aeno komo hibima: midipi
ekaki na:nikiyalama:la:.” Ba:ba tetelo Pitate ibi miya:palenate diya gabodo
eta genamamo dito toniya: gabomana:te ebe gala lawekapoma:.
18 Eta duiduiyalo hegelate da:powalohuya: ba:ba tetelo du genama
lawamepi dubate Pitako du genamane keba ka:na kuluhukuniya:, iba:te
ba:be mabuma: konomamo ba hanohanohuta ukui bilibilinomoma:
eda:hutiya:.
19 Ba:bene Ko Gawadubu Heloditi ba:be komo duliya: tabo ba:bo ihatiya:
Pitako kohowadima:, huiyatiya iba:te ebe nipo ohowadiya:. Ba:ba tetelo
Heloditi ibi Pitakono komoma: konomamo dalateda:liya:, huiyatiya iba:te
hibi komo hawakalimima: kamodobutiya:ha:, ba:bema: ebete ebeno komo
alaholohopi bikiyalamiya: iba:te ba:bi du genama lawamepi dito kanaka-
pulamema:.

Godote Ko Gawadubu Heloditamo Kuba Huiya Dikamiya:

Ba:be komo da:wibuya: gala hapuni Ko Gawadubu Heloditi Yudiya
hopone Sisaliya ko habamo dito tuya: tete ga:ga:dopolo ba:bolo koneme-
denama:.
20 Ba:bene eta tetelo ebete Taya ba:gala Saidono koko haba netewatamo
konomamo da:maubuya:, ba:be mabuma: ba:bi tawakaluba:te ukui bilibili-
nomoma: eda:huya: mabu ibi hiliyonomate Helodikono hopolo baa: uwate-
nakuya:. Ba:ba tetelo iba:te Sisaliya ko habamo pelamete Ko Gawadubuino
genama umidawa Balastasiko dopamo na:pega:lamiya: ebete ibi mabuma:
Helodiko kogelebadimima:.
21 Ba:bema: Heloditi iba:go tabo kolamagimima: kebe tete kihatiya:, ba:be
tete da:piya: ebete ebeno ko gawadubuino ilina pupuliti tabo anagiya:mida
bahilo ba luta iba:tamo tabo ba:bo olamagiya:.
22 Ba:bema: iba:te Helodikono tabo duliya:, ebe ba milimiho ibulunomamo ga:lalo na:huiyuya:, “Atamo dolamagita ebe hopo lumagiha:, ebe ba:
aeno Godola!”
23 Ba:bene Heloditi ba:be tabo kalakalago lawete huiyatiya hibi Godo
kadipatiya:ha:. Ba:be mabuma: Kodawa Godokono nopodawate ba:ba
tetenomolo ebe anagalimiti, ba:bene ukate ebeno apa:mo ogomote ebeno
tepo ipuwoeno ilina naleme ba tupuimi ba: dito hoiya:.
24 Ba:ba tetelo Godokono tabote ba:be hopo konomamo ba peto
konomoma: ba:bo ediya:.
25 Ba:gala ba:be atu tetelo Banabasiko ba:gala Soloko iba:te Yelusalemalo
oko owatima: da:tuya:, ba:be oko nupula:te iba:te A:ntiyoka ko habamo gala
ba kawila Yone Makako ba:bo magahiya:.

13

A:ntiyoka Sose Watowatopa:te Banabasiko Soloko Uli Okamo Doelamiya:

1 Ba:ba tetelo A:ntiyoka ko haboeno sose ipuwalo komo Godokono
ukui hawakalimipi dubu ba:gala komo iya:tulamepi dubu hiliyodopo
iba:te ba:bolo nemedenama:. Ba:bi dubuino mahilo ba: Banabasiko,
ba:gala Simiyonoko ebeno eta mahilo Kilikilidawala, ba:gala Lusiyasiko ebe
Sailiniya habanapila, ba:gala Manayaneko, ebe gudu deha:poto tetelo Ko
Gawadubu Helodikono menokote dabinami, ba:gala Soloko.
2 Ba:bene eta hegelalo iba:te Kodawa Godoko ba adikumita ebete ibino
tolame gabo hidamo kiya:tulamema: baa: nahaheno pola:nuya:. Ba:ba
tetelo Godokono Gobogobote ibi na:goelamiya:, "La: Banabasiko Soloko ibi
netewapi naeno komoma: tama:mo na:miya:ta:la:. Ibi nale a:ka:lamiya:mo
iba:te naeno eta oko kowatinama:."
3 Ba:bene iba:te baa: nahaheno ba pola:na, ibi netewapi mabuma:
Godotamo toetoe tabo ga:late, kokoto iba:tamo emowatilameholete uli
okamo ba:bo oelamiya:.

Banabasiko Soloko Iba:te Saipalase Hopolo Ya:sukunu Hido Tabo Dolamagimiya:

4 Ba:ba tetelo Godokono Gobogobote Banabasiko Soloko da:noelamiya:,
iba:te Selusiya habamo nuluhukuti ba:bolo ko palai boge lawete kehaha:
kolomo hapuamo dito na:hiwuya: Saipalase hopamo.
5 Ba:bene ba:be hopoeno Salamasi habamo nuluhukuti iba:te Yu
tawakalubino hiya:hiya: baidi ibubulamehole genamalo Godokono tabo
olamagima:go ba:bo newapatiya:. Ba:ba tetelo Yone Makate oko ipuwalo
ibi nowalubilinatuya:.
6-8 Ba:bene iba:te Saipalase hopodo ba petonato ba:be hopoeno eta
habamo ba:bo nuluhukuya:, ba:be haboeno mahilo ba: Peposala. Ba:bolo
iba:te eta giwali dubu binumiya:, ebeno mahilo ba: Ba-Ya:sutila ba:gala
ebeno eta mahilo Guliki tabamo ba: Elimasitila. Ba:moe dubu ba: Yu-
napila, huiyatiya ebete tawakalubi ba iya:tulamena ha:da tabo Godokono
mahilamo ba:bo olamaginakui. Ba:ba tetelo Saipalase hopoeno Kapela Ko
Gawadubu ebeno mahilo Segiyasi Polasitila, ebete hido mulu ukuidawama:
eda:nami, ba:bene ebete Banabasiko ba:gala Soloko ebetamo ka:lamiya:
iba:godone Godokono tabo kulima:. Huiyatiya ebeno mabulubi Ba-Ya:suku
ubihinola, ba:bema: ebete Soloko ba:gala Banabasiko ba duhilame Kapela
Ko Gawadubu na:kiyamiya: ibino tabo hibima: akamida:la:.
9 Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: niya:tawa Solokono eta mahilo
ba: Polotela, ba:bema: Godokono Gobogoboeno helote ebe ba tabuimi, ebete
ba:be giwali dubu baidi kodakodalo umilo ba:ma ka:na kiyahamiya:,
10 "Ama: ba: Saitanakono gudulata, ba:gala ama: Godokono tuputupu
komo duhimidawama: eda:nata! Iyo, ama:godolo hiya:hiya: ha:da amihoho
komo tabonomola! Keka: mabu ama:le Kodawa Godokono tuputupu gabo
da:keka:kekiminaka?
11 Ba:bema: ka:lo Godokono kokotote ama: danagalimimina: amia:no
baiditi duhuma: keda:hama:ne, iyo, tete ga:ga:dopolo ama: hegeloeno alo
a:kuminakamena:ta."
Ba:ba tetenomolo du konomote ebeno ape da:pemuliya: Elimasiti
ebeno kokotamo ba ologia:tepale owalubidawa bohowadiya: ebe gabo
kiya:tumima:.
12 Ba:bema: kebe komote duluhukuya:, Kapela Ko Gawadubu Segiyasi
Polasiti ba:be komo umiti Godoko hibima: ba:bo midiya:, ba:gala ebete
Kodawa Godokono iya:tumi komoma: konomamo hanohanutiya:.

Polote Pisidiya Hopoeno A:ntiyoka Habalo Ya:sukunu Hido Tabo Dolamagiya:

13 Ba:bene Polote ebeno mabuluba:go ba:be Peposa habalo ko palai boge
lawete kehaha: kolomo na:hiwalete Pa:mapiliya hopoeno Pega habamo dito
tolamiya:. Ba:bolo Yone Makate ibi miya:palete Yelusalema ko habamo gala
dito katuya:.
14 Huiyatiya Polua:te Pega habane tolamete Pisidiya hopoeno A:ntiyoka
habamo dito nikuliya:, ba:bene iba:te Yu tawakalubino okoha: talona
hegelalo ibino baidi ibubulamehole genamamo nalehawaminate komo
tawakaluba:go dito nahidiya:.
15 Ba:bene Mosesete Godokono Tutumu Tabo ebeno Bukamo da:miya:tiya:
ba:gala Godokono Ukui Hawakalimipa:te da:miya:tiya:, ba:bi netewa
komokomo genama umipa:te tawakaluba:tamo ba:bo ka:lamiholiya:. Ba:ba
tetelo iba:te Poloko ba:gala Banabasiko iba:tamo tabo ba:ma ka:na
noemiya:, “Nana:la:, la:godolo a kodakoduia:me tabo ditanamene, wadiyala
atamo na:ga:luya:la:.”

16 Ba:bema: Polote mahigate ebeno kokoto hunamo adipatelo na:goiya:,
“Isalaela tawakaluba:la:, ba:gala la: Yuha:pi puya:te hibi Godo dadikumi-
nama, la: naeno tabo nulia:la:.
17 A Isalaelanapino iniwala:te Isipiti hopolo kapela tawakalubima: ba
eda:hana, aeno Godote ibi uwatete kapiyuimi konomoma: ba:bo midiliya:,
ba:bene ebete ebeno ko heloamo Isipiti hopone ibi ba:bo uluhukulateliya:.
18 Ba:bene iba:te 40 gogolo dito hopolo ba wapata:lamena Godotamo
temeteme nikamenama:, huiyatiya ba:be tete ga:ga:nomolo ebete ibi hi-
damo buiya:minalenami,
19 ba:gala ebete Ka:inane hopolo hiya:hiya: sa:ba:ni kapiyuimipi alukuliti
ibino hopo ebeno Isalaela tawakaluba:tamo dito ikalamiya:.
20 Ba: hibila, Godote ba:bi Isalaela tawakalubino iniwali Isipiti hopone
duluhukulateliya: ba:ba tetene tupuimiti, iba:te Ka:inane hopo da:pelawiya:
ba:ba teta:mo puluhuku, ba: 450 gogo a:petohuya:.

“Ba:bene Godote ibi kowalubilima: komo tabo anagilamepi iba:tamo
ikalamiya:, ba:moe komote ba:ba tetene tupuimiti Godokono ukui
hawakalimidawa Sa:miyoloko teta:mo puluhukuya:.
21 Ba:ba tetelo iba:te Sa:miyoloko na:ga:lamiya: ibi ipuwalo ko gawadubu
kadipatema:, ba:bema: Godote Beniyaminakono gu ipuwalo Kisikono
gudu Soloko iba:tamo ikalamiya:, ebete 40 gogolo ibino watodawama:
keda:nama:.
22 Huiyatiya Godote Soloko tama:mo ba ihate Da:ibidiko ba:bo adi-
patiya: ebete ibino eta Ko Gawadubuma: keda:ma:. Ba:ba tetelo Godote
Da:ibidikono komoma: tabo ba:ma ka:na olamagiya:, ‘Nale Yesikono gudu
Da:ibidiko umimo, ebeno tepo ipuwa hidonomola, na huiyala, iyo, ebete
naeno hiliyonomo ubi komamo a:papamiwatanako.’

23 “Ba:bene Godote kebe tabo dopamo hibinomolo da:goiya: ba:be
taboeno komote a tetelo ba:ma ka:na uluhukuya:, ebete Da:ibidikono
eta eyono gudu Ya:suku badipatiya:, ebete Isalaela tawakalubino Ka:ka:
Mula:lelamedawama: keda:ma:.
24 Ba:bene Ya:suti ebeno oko tupuimihino, dopamo Yonete Isalaela
tawakalubi hiliyonomatamo Godokono tabo ba:ma ka:na polamagiya:,
iba:te ibino kubane ohobila:hate ba:bene ebete ibi beyamo kowadu-
latelema:.
25 Ba:gala Yonekono oko upula: tete da:tataliya:, ebete ibi na:goelamiya:,
‘La:le na pokomo ka:ga:lonakoma? Na Kelisoteha:, ebete naeno gala hapuni
ba:pena, iyo, na hidoenoha: nale ebeno nato ukulalemema:.’

26 “Ba:bema: naeno ekaka:la:, la: puya:te A:ibalahamakono eyoni
gugudima: deda:hanama ba:gala la: Yuha:pi puya:te hibi Godo dadiku-
minama, Godote ba:moe ebeno ka:ka: mula: tabo a hiliyonomatamo
a:poemiya:.
27 Huiyatiya Yelusalema habanapi ba:gala ibino watowatopi iba:te
Godokono ukui hawakalimipa:te ebeno Bukamo dopamo da:miya:tiya:,
ba:bi tabo komokomo iba:te hiliyonomo okoha: talona hegelalo
a:ka:lamiholenaka, huiyatiya numa:la:, iba:te ba:bi taboeno hibi ipuwa
hidamo a:kalawa:la:. Ba:be mabuma: iba:te Ya:suku ubiha:ma: ba eda:ha
ebe anakapumima: tabo ba:bo ihatiya:, huiyatiya iba:te kiya:tawahuya:ha:
ba:be ododi komodo Godokono tabote hibima: keda:ma:ne.
28 Ba:ba tetelo iba:te Ya:suku hoea:mo koemema: ubi dihatiya: ebeno
kuba nipo ohowadimiya:, huiyatiya iba:te ekelalameheno Paeleteko gala
na:kapega:lamiya: ebete ebe kanakapumima:.
29 Ba:bene Godote Ya:sukunu komoma: kebe komokomo ebeno Bukamo
dopamo da:miya:tiya:, iba:te ba:bi hiliyonomo komo ebetamo ododiliya:,
ba:bene ebete da:hoiya: iba:te ebe keha pihigane adipotete nakola bobo
ipuwamo dito ihatiya:.
30 Huiyatiya Godote hoene ebe gala a:kadipatiya:,
31 ba:bema: puya:te Ya:sukuba: Ga:lili hopone Yelusalemamo
da:tolamiya:, ebete komo hiliyonomo hegelalo hiya:hiya: tetelo iba:tamo
uluhukunakui, iyo, iba:te ibino baida:mo Ya:suti hoene ka:ka:mo mahiga
komo duminakui, ka:lo iba:te Yu tawakaluba:tamo ebeno komo ba:bema:
hawakalimina.
32 “Ale la:tamo da:ga:lutama:, ba:moe ba: Godokono Hido Tabola.
Numa:la:, ebete aeno iniwala:tamo kebe tabo hibinomolo da:goiya:,
33 ba:be taboeno komote a tetelo ba:ma ka:na uluhukuya:, ebete Ya:suku
hoene adipatiya:. Iyo, ebete Sam Ohale Buka sapta 2 tetelo Ya:sukunu
komoma: ba:ma ka:na goiya:,

‘Ama: ba: naeno Gudulata,
ka:lo na ba: amia:no Nabiwima: eda:mo.’ ”

34 Ba:bene Polote ebeno tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Iyo, ba: hibila,
Godote Ya:suku hoene adipatiya:, ba:bema: ebeno apete kabalema: bobo
ipuwamo gala a:katoamene. Ba:bema: Godote ebeno Bukalo eta tabo ba:ma
ka:na kagoiya:,

‘Naeno gudu, nale Da:ibiditamo ikamehoma:
hibinomolo da:goiya:mo,
ba:bi talona ba:gala hibi komokomo
ama:tamo kikamehoma:nemata,
emedena tetelo ama: kowalubinama:.’

35 Ba:gala Godokono Bukate eta tetelo na:kagoena,

‘Godo, amia:no helo hawakalimi ipuwado
abale komote bobo ipuwamo a:kapa:mene
amia:no Hido-talona Okodawa kokubahimima:.’ ”

36 Ba:bene Polote ba:moe taboeno ipuwa hawakalimilo gala na:kagoiya:,
“Numa:la:, ba:moe tabote Da:ibidikono komoma: kagoenaha:. Da:ibiditi
ba:moe hopolo ba emedena ebe ba: Godokono okodawama: eda:nami,

huiyatiya ebete da:hoiya: iba:te ebeno ape ebeno iniwalino bobo tama:mo
nihatete ba:bo abaliya:.
37 Huiyatiya numa:la:, Godote kebe dawa hoene dadipatiya:, ba:moe
Ya:suti bobo ipuwalo kabaliya:ha:.
38-39 “Ba:bema: naeno ekaka:la:, ale kebe tabo la:tamo dolamagimitama:
la: hidamo niya:tawahala:, Ya:suti modobola la:eno kuba egebolelamete
la: ebeno tuputupupima: komidilima:. Iyo, Godote Moseseko ipuwado
atamo dikaa:mehuiya: ba:bi Tutumu Tabote tawakalubino kuba ododili ko-
moeno hale pahalamililame modoboha:, huiyatiya puya:te Ya:suku hibima:
da:midimina: Godote kuboeno helo ipuwane ibi kuluhukulatelema:ne.
40 Ba:bema: la: hidamo! La:le ebe hibima: midihino, Godokono ukui
hawakalimipa:te dopamo dolamagimiya: ba:be kuba huiyate la:tamo ku-
luhukuma:ne! Iyo, Godokono tabote ibi ipuwado ba:ma ka:na hawakaluya:,

41 ‘Naeno tabo komokomoma:
na dididuputinamenama,
la: hidamo nulia:la:!
Numa:la:, la:eno emedeho tetelo
nale eta ko komo kododima:nemo,
huiyatiya komopa:te ba:moe komoeno ipuwa
la:tamo da:hawakalimimina:,
la: hibima: a:kamida:mata,
ba:be mabuma: la: naeno ododi komo umiti
ba hanohanoho la: dito koha:lahama:nemata!’ ”

42 Ba:bene tabo olamagi da:wibuya:, Poloko Banabasiko iba:te Yu
tawakalubino baidi ibubulamehole genamane ba pihiti, tawakaluba:te ibi
na:kiyalamiya: eta okoha: talona hegelalo ba:bi atu komokomo ibi gala
kakapiya:tulamema:.
43 Ba:bene ibi hiliyonomate ba:be kapiyuimi habane dikuliya:, komo
Yunapi ba:gala Yuha:pi puya:te hibi Godo dadikuminama: iba:te Poloko
Banabasiko ba ta:matalenato, ibi netewapa:te komo hidohido tabamo ibi
ba:bo owalubilinatuya: iba:te Godokono malemale ipuwalo kodakodalo
kemedehonama:.

Iba:te Eta Okoha: Talona Hegelalo Godokono Tabo Gala Da:kolamagimiya:

44 Ba:bene eta okoha: talona hegelalo habalubi hiliyonomate pelame-
holiya: Godokono tabo ulihoma:.
45 Ba:ba tetelo komo Yunapa:te tabo ulihopino iya:wa komo dumiya:,
ba:bema: iba:te konomamo ba maubahale Polote dolamagiya: ba:be tabo
kubama: ga:lalo ebe ba:bo ididuputimiya:.
46 Ba:bene Poloko Banabasiko iba:te toleheno tabo ba huiya na:ga:luya:,
“Godoko ubila ebeno tabote la: Yu tawakaluba:tamo dopamo uluhuku,
huiyatiya la: ubiha:ma: eda:hamata. Ba:bema: la: hidohidoenoha: la:le
Godogodone wiboha: ka:ka: lawema:, mabu la: ha:kiya la:tamo gigiho ba:
a:kalapilamata! Ba:be mabuma: ale la: ba miya:pale a huiyatiya Yuha:
tawakaluba:tamo kotolamema:nema:.
47 Mabu Kodawa Godote a ba poea:me ebeno Bukoeno eta tabo komamo
a ba:ma ka:na tutumua:tiya:,

‘Nale ama: a:ka:miya:mata,
ama:le hiya:hiya: hopo tawakalubi hiliyonomatamo
aloma: koneda:nama:,

ba:bema: ama:le ba:moe hopo konomamo tote,
tawakalubino ka:ka: mula:lelame komo
iba:tamo katama:na:ta.’ ”

48 Ba:bene tabo ulihopi ipuwalo Yuha: tawakaluba:te ba kalakalahuta
Godokono tabo hidonomoma: ga:late ebe ba:bo milimihutiya:, ba:gala ibi
ipuwalo Godote dopamo wiboha: ka:ka:mo da:ka:lamiya:, ibi hiliyonomate
ebeno tabo hibima: ba:bo midiya:.

Yu Watowatopa:te Ibi Pisidiya Hopone Heloamo Da:noelamiya:

49 Ba:ba tetelo Kodawa Godokono tabote Pisidiya hopo konomamo ba:bo
tuya:,
50 huiyatiya A:ntiyoka habalo Yuha:pa:te Godoko dadikuminama:, ibi
ipuwalo komo koko kamenakamena ba:gala haba watowatopi dubu, Yu-
napa:te ibino ukui kubahilamelelamete helo ba:bo ikalamiya: iba:te Poloko
Banabasiko iba:tamo komaubahalema:. Ba:bema: ba:bi watowatopa:te
ibi netewapa:tamo temeteme ba ikalame ibino hopone heloamo ba:bo
noelamiya:.
51 Ba:bene haba watowatopa:te ibi ba ulamita, Poloko Banabasiko
iba:te ibino nato puhulu moda:midatepalete ibi dito miya:paliya:, iba:te
kiya:tawahama: Godokono tete ba: na:pe ebete ibino kuba huiya iba:tamo
kopikalamema:. Ba:bene Poloko Banabasiko iba:te Aikoniyama habamo
dito tuya:,
52 huiyatiya iba:te A:ntiyoka habalo da:miya:paliya:, ba:bi Ya:suku
ta:matapi Godokono Gobogobote ibino tepo ipuwa ko kalakala komamo
ba:bo tabuilamelelamiya:.

14

Poloko Banabasiko Iba:te Aikoniyama Habalo Ya:sukunu Komo Da:hawakalimiya:

1 Ba:bene Aikoniyama habalo Poloko Banabasiko iba:tamo ba: atu komote
kuluhukuya:. Iba:te Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genamalo
Godokono tabo hidonomamo ba olamagimi, Yunapi ba:gala Yuha:pi hiliy-
onomo atumu iba:te Ya:suku hibima: ba:bo midiya:.
2 Huiyatiya komo Yu tawakaluba:te hibima: kamidiya:ha:, ba:bema: iba:te
Yuha:pino ukui ba kubahilamelelame helo ba:bo ikalamiya: iba:te hibima:
midipi ekaka:tamo komaubahalema:.
3 Huiyatiya Poloko Banabasiko iba:te ba:be Aikoniyama habalo tete
ga:ga:dopo ba emede Kodawa Ya:sukunu malemale emalagidolo komoma:
toleheno ga:lanakuya:, ba:bene Kodawate ibino tabo ba heluimi iba:tamo
helo ikalamenakui iba:te hiya:hiya: hanohano komo kododilima:.
4 Ba:bema: ba:be haba tawakalubi ipuwalo anagiya:mida komote
uluhukuya:, komopa:te Yu tawakaluba:tamo utitatuya: ba:gala komopa:te
Ya:sukunu oelamepi dubatamo utitatuya:.
5 Ba:ba tetelo komo Yunapi ba:gala Yuha:pi iba:te ba:be haba wa-
towatopa:go tabo bihatiya: oelamepi dubatamo koko temeteme ba ikalame
nakolamo mapelamete ba:bo kanakapulamema:.
6 Ba:bema: Poloko Banabasiko iba:te ba:moe komo iya:tawate Laikoniya
hopoeno Lista haba ba:gala Debi habamo dalahutiya:,
7 iba:te ba:bi haboeno hopodo ba to Ya:sukunu Hido Tabo ba:bo olamag-
iminatuya:.

Polote Lista Habalo Nato A:ta:buta:midaleme Dubu Da:hiduimiya:

8 Lista habalo eta nato a:ta:buta:midaleme dubuti nemedenami, ebete menokoeno tepone ba:ma ka:na hawakaluya:, ebe pata: iya:tawaha:.
9 Eta tetelo Polote Godokono tabo dolamagitiya: ba:be dubuti nulitiya:, ba:bene Polote ebe baidi kodakodalo ba umiho ba:bo iya:tawuya: ebeno hibima: midi komoeno helo modobola Godote ebeno nato kohiduilamelemema:ne.
10 Ba:bema: Polote ebetamo ibulunomo na:goiya:, “Ama: mahigate, nuta:!” Ba:ba tetenomolo ba:be dubuti hunamo epategate pata: ba:bo tupuimiya:.
11 Ba:ba tetelo Polote kebe komo kododiya: tawakalubi hiliyonomate ba:be komo umiti ibino Laikoniya hopoeno tabamo ga:ga:lo na:ga:luya:, “Aeno netewa hiya:hiya: ida:da:lino gobogobate dubuino holoholamo aeno hopamo hibilo a:puluhuka!”
12 Ba:bene iba:te Banabasitamo ibino ida:da:lino Susa mahilo ikamete ba:gala Polotamo eta ida:da:lino Hemisi mahilo akikamiya:, mabu ibi netewapi ipuwalo Poloko ba: tabo olamagi helodawanomola.
13 Ba:be Lista haba tamelo ibino ida:da:li Susako Adikumino Genamate na:la:nami, ba:bene Susatamo hawa:goeno ikamehodawate ba:be genamane pete kau-goegoe ba:gala haiyai ilina haboeno kala imi gigihamo ba:bo wadahiya: Poloko Banabasiko iba:tamo kopikalamema:. Ebe ubila kau-goegoe anakapulamete hawi ibi netewapa:tamo ba ikalame ibi ba:bo kadikulamema:.
14 Huiyatiya Banabasiko Poloko iba:te ba:be komo dumiya: menemene konomo iya:tawahate, ba:bene iba:te tawakalubi ipuwamo pulila:te ibino menemene kohawakalimima: ibi ha:kiya ibino pupulino ilina anagilamete ga:ga:lo na:ga:luya:,
15 “Mabuluba:la:, la: ba:moe komo badama: kododiutama? A hopo tawakalubila, a la: huiyala, ba:bema: a akadikua:ma:la:! Ale Ka:ka: Godokono Hido Tabo badahima: la:tamo, ba:ma ka:na la:le ba:makomako ida:da:li adikulame ipuwane ebetamo kohobila:ma:. Numa:la:, ebe ba: Hunu Haba ba:gala hopo haba ba:gala hiya:hiya: kehaha: kolomo ba:gala ilina hiliyonomo Ododilidawala.
16 Dopamo tetelo tawakaluba:te ibino kateneno ubi gabodo da:wapata:lamenama: Godote ibi kaduhilamenakuiha:.
17 Huiyatiya numa:la:, komo hiliyonomo tetelo ebete ebeno hibi komo hopo habanapa:tamo ba:ma ka:na hawakaliminako, ebete alomo hununi wegola ba poeme la:eno pali ilinate ibino hidohido tetelo apepehonaka, ba:gala ebete la:tamo modobo baa: ba ikalame la:eno tepo ipuwoeno kalakalate a:tabotabohonaka. Ba:bema: mabuluba:la:, wadiyala la: ba:moe hibi Godo kapiya nadikuma:la:, aha:!”
18 Ba:ba tetelo Poloko Banabasiko iba:te ba:moe helo tabamo tawakalubi biduhilamiya:, huiyatiya iba:godolo ibi netewapi adikulame ubi kekelalamiya:ha:.

Lista Habanapa:te Poloko Nakolamo Da:mapemiya:

19 Ba:bene komo Yu tawakaluba:te Pisidiya hopoeno A:ntiyoka haba ba:gala Aikoniyama habane da:pelamiya:, iba:te Lista habanapino ukui kubahilamelelamete helo iba:tamo ba:bo ikalamiya: Polotamo komaubahalema:. Ba:bema: iba:te Poloko nakolamo mapemete ebeno ape habane adimuya:tate hoemo ga:late ba: dito nimiya:patepuya:.
20 Huiyatiya hibima: midipa:te galane pelamete ebe tamelo ibino pupamo ba pegagahidi, Polote mahigate atu haba ipuwamo kana:pa:gate, ba:bene eta hegelalo ebe Banabasikoba: Debi habamo dito tuya:.

Poloko Banabasiko Iba:te Siliya Hopoeno A:ntiyoka Ko Habamo Da:kawiluya:

21 Poloko Banabasiko iba:te Debi habalo ba nemede, Ya:sukunu Hido
Tabo dolamagiminakui hiliyonomo tawakaluba:te ba:be tabo hibilo lawete
Ya:suku ta:matapima: ba:bo eda:huya:. Ba:bene ibi netewapa:te Debi
habamo kebe gabodo ka:puluhukuya: ba:be atu gabodo kawiluya:. Iba:te
ba:ma ka:na Lista haba ba:gala Aikoniyama haba ba:gala Pisidiya hopoeno
A:ntiyoka habamo da:kanuluhukuya:,
22 iba:te ba:bi habahabalo hibima: midipi ba nowalubili
na:tutumulatelenatuya: iba:te hibima: midi ipuwalo kodakodalo
kola:mota:hanama:. Ba:ba tetelo iba:te hibima: midipa:tamo tabo
ba:ma ka:na olamagiminatuya:, "Godote Ko Gawadubuma: deda:na, ale
ba:be Habamo kona:pa:la:hama: a dopamo koko temeteme ipuwado
kotolamema:nema:."
23 Ba:gala iba:te ba:bi hiya:hiya: habahabalo hibima: midipi ipuwalo
komo dubu buwatiya: iba:te soseno watowatopima: keda:hanama:. Ba:bene
ibi netewapa:te ibino toetoe tabo olamagimi ipuwalo helo kolawema:, baa:
nahaheno ba lumutita Kodawa Ya:suku ba:bo toemehuya:, ebete ba:bi sose
tawakalubi hiliyonomo hidamo kobuiya:minalenama:, mabu hibila, ba:bi
tawakaluba:te ibino hibima: midi komo ebetamo ihatenomo ihatiya:.
24 Ba:bene Poloko Banabasiko iba:te Pisidiya hopodo tote Pa:mapiliya
hopamo dito nuluhukuya:, ba:be hopo ba: hunuhunu hakalo ditana ba:be
hopola.
25 Ba:bene iba:te ba:be hopoeno Pega habalo Godokono tabo nolamagim-
iti, ba:be haba miya:pate kehaha: kolomoeno Ataliya habamo dito nihitiya:.
26 Ba:bolo iba:te ko palai boge lawete kehaha: kolomo na:hiwate Siliya
hopoeno A:ntiyoka ko habamo gala dito kanuluhukuya:. Ba:moe ba:be
habala, hibima: midipa:te ibi dopamo Godokono okamo ba oelame ebe
da:toemehuya:, ebete ibi ebeno malemale komamo hidamo kowalubili-
natema:. Ba:bema: Poloko ba:gala Banabasiko iba:te ba:be oko kuitita:mo
da:nuluhukutiya: A:ntiyokamo gala dito kawiluya:,
27 ba:bene iba:te sose tawakalubi hiliyonomo kapiya baha:mo ka:lamiti
ibi na:goelamiya:, Godote ibi ipuwado kebe komo kododilinakui ba:gala
ebete gabo keba ka:na ka:hiya:miduya: Yuha:pa:te ebeno tabo hibima:
komidima:.
28 Ba: hibila, Poloko Banabasiko iba:te tete ga:ga:lo A:ntiyoka haboeno
hibima: midipa:go ba:bo emediya:.

15

Yelusalema Sose Watowatopa:te Yuha:pino Komoma: Da:ga:luya:

1 Ba:bene komo dubate Yudiya hopone A:ntiyoka ko habamo pelamete
hibima: midipi ekaki ba piya:tulame na:pega:luya:, "Mosesete a Yu
tawakaluba:te kododima: diya:tua:menakui, la: Yuha:pi dubate ba:be tama
itamida kukala laweheno Godote la:eno ka:ka: a:kamula:lelama:mena:ta."
2 Poloko Banabasiko iba:te ba:be tabo duliya: ba:bi dubago tabo ba ga:la
koamo ba:bo olowabeletihuiya:. Ba:bema: A:ntiyoka sose tawakaluba:te
Poloko Banabasiko ba:gala komo dubu buwatiya:, iba:te Yelusalema ko
habamo tolamete Ya:sukunu komo oelamepi dubu ba:gala sose wa-
towatopa:go ba:moe komo hidamo konega:lama:.
3 Ba:bene A:ntiyoka sose tawakaluba:te ibi da:noelamiya:, gabo tetelo
iba:te Ponisiya ba:gala Samaliya hopodo ba tolame, Yuha:pa:te kuba ododili
ipuwane Godotamo dohobiliya: ba:be komo iba:te hibima: midipi ekaki

ba:bo kiyahalamenatuya:. Ba: hibila, puya:te ba:be tabo duliya: iba:te konomamo ba:bema: kalakalahuya:.
4 Ba:bene Polua:te Yelusalema habamo da:nikuliya:, ba:ba tetelo Ya:sukunu oelamepi dubu ba:gala komo sose watowatopi ba:gala komo hibima: midipi, ibi hiliyonomate ibi kalakalago uwatiya:, ba:bene Godote ibi ipuwado Yuha:pi ipuwalo dododilinakui iba:te ba:bi komokomo hiliyonomo ba:bo nikiyahuya:.
5 Ba:ba tetelo huiyatiya komo hibima: midipi, ibi ba: Pa:lisi kapiyuimipila, iba:te pakaminate helo tabo ba:ma ka:na ga:luya:, "Wadiyala ba:bi Yuha:pi dubate a Yunapino tama itamida kukala na:lawa:mena:, ba:gala la: ibi na:nikiyalamiya:la: iba:te Mosesekono komo Tutumu Tabamo atumu hidamo kopapamila:halenakoma:."
6 Ba:bene ba:be taboeno komo koga:lama: oelamepi dubu ba:gala komo sose watowatopi iba:te ha:kiya ba:bo kapiyuimiya:.
7 Iba:te tabo tete ga:ga:lo da:ga:lutiya: Pitate ibi ipuwalo mahigate na:goiya:, "Naeno ekaka:la:, la: iya:tawahala Godote la: ipuwane na a:laweni, Yuha:pa:te naeno tabone ebeno Hido Tabo uliti hibima: komidima:.
8 Ba: hibila, Godote hiliyonomo tawakalubino tepo ipuwa iya:tawanomola. Ba:bema: Yuha:pa:te ebeno tabo nagodone da:lawi, ebete ba:be komoma: ba kalakala ebeno kalakala kohawakalimima: Hido-talona Gobogobo iba:tamo ba:bo ikalami, dopamo a Yunapa:tamo dikaa:miya: ba:ba ka:na.
9 Numa:la:, ba:moe ododi komodo ebete ba:moe komo behawakalimi, ibi ba:gala a Yunapi, a hiya:hiya:ma: keda:hanaha:, mabu hibila, ebete a hiliyonomo aeno hibima: midi komodo aeno tepo ipuwoeno kuba ukulalea:mi.
10 Ba:bema: la: Godotamo temeteme kikamema: ubi badama: kihateonama? A ba:gala aeno iniwali, ale Mosesekono Tutumu ipuwalo demedenamima:, a kamodobonamiha: mabu ba:bi Tutumu menemene ilina wagata keba ka:nala:ka: atamo ba:ba ka:na eda:huya:. Ba:bema: la:eno ukui keba ka:nala:ka:, ba:ma tetelo ale Yuha:pa:tamo atu menemene Tutumu ba:kikalamema:? Ao, modoboha:!
11 Ulihopa:la:, kalakala konomola, a ba:moe ko komo hibima: na:midinama:, a ba:gala Yuha:pi, a hiliyonomate Kodawa Ya:su Kelisokono malemale kapiyado ka:ka: mula: komo na:lawenama:, tama itamida kukala lawe komodoha:."
12 Ba:ba tetelo sose watowatopi hiliyonomate eta tabo kaga:luya:ha:, huiyatiya Poloko Banabasiko iba:tamo tete bikalamiya: ibino komo kohawakalimima:, ba:ma ka:na Godote ibi ipuwado hiya:hiya: koko hanohano komo Yuha:pi ipuwalo dododilinakui.
13 Ibi netewapino tabo olamagimi da:wibolamiya:, Ya:imesiti huiyatiya komo watowatopa:tamo na:goiya:, "Ekaka:la:, la: naeno tabo nulia:la:.
14 Saimono Pitate a hidamo a:kiyaa:me, Godote dopamo Yuha:pa:tamo ebeno malemale keba ka:na ka:hawakalimi, ebete hiya:hiya: hopo tawakalubi ipuwane komo uwatete ebenoma: komidilima:.
15 Ba: hibila, Godokono ukui hawakalimipa:te ya:lo da:hawakalimiya: ba:gala Pitate ka:ma: da:kagoe, ba:bi hiya:hiya: taboeno ipuwa ba: kapiyala, mabu Godokono Bukalo tabote ba:ma ka:na itana,

16 'Ba:moe komo da:wibomene,
    na gala kapete
    Da:ibidikono genama kakapetema:nemo,
iyo, ba:be genamate dopamo kagate

ka:lo kubanomolo itana,
huiyatiya nale gala kakapehiduimima:nemo.
17 Ba:bema: komo hiya:hiya: hopo tawakaluba:te
na ibino Kodawa kohowadinima:na:,
iyo, nale pui ka:ka:lamiholiya:mo,
ba:bi Yuha:pa:te kopelamema:na:
naeno gugudima: kopeda:hama:.
18 Na Kodawa Godote ba:moe komo hibinomolo goemo,
nale kebe komo ya:lo da:hawakalimiya:mo
ba:moe ba:be komola.' "

19 Ba:bene Ya:imesiti tabo moga:melo gala na:kagoiya:, "Yuha:pino komoma: nale ba:ma ka:na emalagidolomo, ibi ipuwalo Godotamo dohobila:na ale iba:tamo temeteme a:kikalama:ma:.
20 Wadiyala ale huiyatiya leta ododiti ibi ba:ma ka:na kokiyalamema:nema:. Komopa:te ida:da:la:tamo dikalamenaka iba:te ba:bi ilina hiliyonomo a:kanahanakamena:, mabu ba:bi ilinate Godokono holoholo hapulu dalowa:ma: eda:hana. Ba:gala kamena pilo dubu pilo talonala, iba:te a:kododilinakamena:. Ba:gala kokobe dowa:ga:dililamenaka ba:bi ilina naha talonala, mabu hawiti ba:be katene ipuwalo bitana. Ba:bema: modobola iba:te ba:moi kapiyakapiya tutumamo na:papamila:hanakamena:, eta komamoha:.
21 Numa:la:, hopo habanapi hiliyonomate a Yunapino komo iya:tawahanomola. Iyo, ya:lo tetenomone tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku hiliyonomo hopoeno habahabalo ale aeno baidi ibubulamehole genamalo Mosesekono Tutumu Tabo hiliyonomo a:ka:lamiholenakuima:, ba:gala ka:lo ba:moi Tutumu Taboeno hiya:hiya: komo ale okoha: talona hegela hiliyonomolo a:hawakalilamenakoma:."

Sose Watowatopa:te Leta Tabo Da:miya:tiya: Yuha:pi Hibima: Midipi Ekaka:tamo

22 Ba:bene Ya:sukunu oelamepi dubu ba:gala komo sose watowatopi, iba:te komo hibima: midipi hiliyonomago Ya:imesikono tabo hidoma: ga:lalo ibi ipuwalo komo dubu buwatiya:, Poloko Banabasiko bana kotolamema: A:ntiyoka ko habamo. Ba:ba tetelo iba:te Yudasiko ebeno eta mahilo Basabasitila, ebe ba:gala Sailasiko buwatiya:, mabu ibi netewapa:te ekaki ipuwalo koko dubuma: eda:nama:.
23 Ba:bene ba:bi dubate A:ntiyokamo katama: Yelusalema sose watowatopa:te leta tabo ba:ma ka:na miya:tiya:,

A Ya:sukunu oelamepi dubu ba:gala sose watowatopi, a ba: la:eno nani nabima: deda:hanama:, ale ba:moe leta ba:bema: poemema:.

La: Yuha:pa:te A:ntiyoka habalo ba:gala Siliya hopolo ba:gala Silisiya hopolo demedehonama, la: aeno ekaka:te Godoko hibima: da:midinama, nonolata.

24 Hibila, a ulima: komo tawakalubi ha:kiya ibino ubilo agodone pelamete ibino tabamo la:tamo menemene ba pikalame la:eno ukui a:pekubahilamiya:, huiyatiya ibi ale kapoelameha:.
25 Ba:bema: a ukui kapiyama: mididi tabo ba:bo ihatema: komo dubu Poloko Banabasiko bana kopoelamema:, iba:te la:eno ukui kopetuputupuilamema:. Ba: hibila, Poloko ba:gala Banabasiko ibi ba: aeno hidohido mabulubila,

26 ba:gala ibi netewapa:te Kodawa Ya:su Kelisoko kapiyatamo pa-
pamila:lo ebeno oko mabuma: ibino ka:ka: gobogobamo dito miya:tiya:.
27 Ba:bema: ibi kowalubilinapema: ale Yudasiko ba:gala Sailasiko
ibi atumu na:kapoelamema:, ale kebe tabo ba:moe leta ipuwamo
da:miya:tema: iba:te ba:bi atu komokomo la: ibino tabonomamo
kopikiyalamema:na:ta.
28 Ba: hibila, Godokono Gobogobote a da:kapiyuia:mi ba:bema: aeno
ukui ba:ma ka:na itana, a ubihinola eta menemene la:tamo ikalame, huiy-
atiya la:le ba:moi kapiyakapiya tutumamo na:papamila:hanakuya:la:.
29 Ba:ma ka:na komopa:te ida:da:la:tamo dikalamenaka la: ba:bi ilina
a:kanahanakamata, ba:gala kokobe dowa:ga:dililamenaka ba:bi ilina naha
talonala mabu hawiti ba:be katene ipuwalo bitana, ba:gala la: kamena pilo
ba:gala dubu pilo a:kododilinakamata. Ba:bema: la:le ba:moi komo hibilo
talonama: da:midilinakoma, ale la:godolo eta komo kubama: a:kaga:lama:.

Nonolata, ba:moe aeno leta tabo kuititila.

30 Ba:bene Yelusalema sose watowatopa:te duwatiya: ba:bi dubu ba:moe
letago da:noelamiya:, iba:te A:ntiyoka ko habamo nikuliti hibima: midipi
hiliyonomo kapiyuimi habamo ba:bo ka:lamiya: leta iba:tamo kikalamema:.
31 Ba:bene A:ntiyoka sose tawakaluba:te leta ka:lamiholete koamo
kalakalahuya: mabu ba:be tabote ibi hibilo owalubiliya:.
32 Ba:ba tetelo Yudasiko Sailasiko iba:te tete ga:ga:dopolo hibima: midipi
ekaki iya:tulame tabamo ba owalubilita ba:bo heluilamiya:, mabu hibima:
midipi ipuwalo ibi ba: Godokono ukui hawakalimipila.
33 Ba:bene iba:te komo hegela hiliyonomo ba:bolo emedete, eta hegelalo
hibima: midipi ekaka:te ibi mabuma: Godotamo ba toetoeho ubi ba:bo
ihatiya: ibi kalakalago Yelusalema sose watowatopa:tamo gala kakapoe-
lamema:,
34 huiyatiya ba:ba tetelo Sailasiko ubila ba:bolo kopekagama:, ba:bema:
ebete Yudasikoba: Yelusalemamo gala kapiya:ha:.*

Poloko Banabasiko Iba:te Oko Ipuwalo Hiya:hiya: Da:tuya:

35 Ba:ba tetelo Poloko Banabasiko iba:te A:ntiyoka ko habalo tete
ga:ga:dopo ba emede, komo okopa:go Kodawa Ya:sukunu tabo ba olamag-
imi tawakalubi ba:bo iya:tulamenakuya:.
36 Ba:bene komo hegela da:petohuya: Polote Banabasitamo
na:goiya:, “Ale dopamo Kodawoeno tabo kebe hiya:hiya: habahabalo
da:nolamagiminakuima:, wadiyala a ba:bi habahabamo gala
kakatoma:nema: aeno ekakino hibima: midi komo konulamelelamema:.”
37 Ba:ba tetelo Banabasiko ubila Yone Makako iba:go tote, ebete oko
ipuwalo ibi konowalubilima:,
38 huiyatiya Poloko ubihinola, mabu dopamo tetelo Makate Pa:mapiliya
hopolo ibi miya:palete oko ipuwane dito palahuliya:, ba:ma ka:na ebete
iba:go oko kuitita:mo kanuluhukuya:ha:.
39 Ba:be mabuma: Poloko Banabasiko iba:te koamo olowabeletihuiti
hiya:hiya: gabodo ba:bo tuya:, ba:ma ka:na Banabasiti Makako lawete ko
palai boga:go kehaha: kolomo dito na:hiwuya: Saipalase hopamo,
40 huiyatiya Polote Sailasiko lawete eta gabodo dito katuya:. Ba:ba tetelo
A:ntiyoka haboeno hibima: midipi ekaka:te Poloko Sailasiko mabuma:

* **15:34:** Oel 15.34 komoeno tabo Lukuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

Kodawa Godoko betoemehuya:, ebete ebeno malemale komamo ibi hidamo
kowalubilinatema:,
41 ba:bene ibi netewapa:te Siliya ba:gala Silisiya hopodo ba to, ba:bi
hopoeno hiya:hiya: sose tawakalubino hibima: midi ipuwalo ibi ba:bo
kodakoduilamenatuya:.

16

Timotiti Poloko Sailasiko Kowalubilima: Oko Ipuwamo Da:pa:guya:

1 Ba:bene Polote Debi haba ba:gala Lista habamo nuluhukuti eta Ya:suku
ta:matadawa ba:bo numiya:, ebeno mahilo Timotitila. Timotikono menoko
ba: Yunapi kamenala ba:gala ebe hibima: mididawala, huiyatiya ebeno
nabiwi Yuha: lumagila, ebe ba: Guliki hoponapima: eda:nami.
2 Lista ba:gala Aikoniyama habalo demedehonama: ba:bi hibima:
midipi hiliyonomate Timotikono emede komo iya:tawahate hidonomoma:
ga:lanakuya:,
3 ba:bema: Poloko ubila Timotiti Godokono oko ipuwalo eba:go pata:.
Huiyatiya ba:be hopolo demedehonama: ba:bi Yunapi hiliyonomate ba:moe
komo biya:tawahuya:, Timotikono nabiwi ba: Guliki hoponapila ba:bema:
Timotiti Yunapino tama itamida kukala kalawiya:ha:. Ba:be mabuma:
Polote Timotiko eta okamo magataheno, Yunapino ukui komodobuil-
amema: ebete Timotiko dopamo tama itamida iya:tawa lumagitamo
noemiya: ba:be komo konelawema:.
4 Ba:bene Polua:te Timotiko lawete komo habahabamo kapimilo
da:tolamenakui, iba:te Yelusalema sose watowatopi ba:gala oelamepi
dubagodone kebe tutumu dopamo duwatiya:, ba:bi komokomo
benehawakalilamenakuya: hibima: midipa:te ba:bi tutumamo
kopapamila:halenama:.
5 Ba:bema: hibila, ba:be hopo konomolo Godote sose tawakalubino
hibima: midi ipuwalo ibi ba heluilame, komo hegela hiliyonomolo ibino
kuitititi hunamo odolo kekelanamiha:.

Polote Ma:sadoniya Hopamo Kotoma: Hiyo Da:watahaniya:

6 Ba:ba tetelo Godokono Gobogobote Polui na:duhilamiya: iba:te A:isiya
hopolo ebeno tabo konolamagimima:. Ba:bema: iba:te Piligiya ba:gala
Galesiya hopodo ba tolame
7 Misiya hopo tatalia:mo da:nikuliya:, ibi ubila eta Bitiniya hopamo
konogomoma: huiyatiya Ya:sukunu Gobogobote ibi gala na:kaduhilamiya:.
8 Ba:be mabuma: iba:te Misiya hopodo tolamete kehaha: kolomoeno
Talowase habamo dito nepalaguya:.
9 Ba:be dulu Polote hiyolo Ma:sadoniya dubu buminiya:, ebete utinate
Poloko ba:ma ka:na toemehoniya:, “Ama: a owalubima: Ma:sadoniya
hopamo na:pa:hiwuya:.”
10 Ba:bene eta duiduiyalo ale Polokono hiyo komo iya:tawahate tabo
ba:ma ka:na ga:luya:ma:, “Godote ebeno ubi atamo a:hawakalimi, ale
Ma:sadoniya hopo tawakaluba:tamo ebeno Hido Tabo konolamagimima:.”
Ba:bema: ba:ba tetenomolo ale ilina hiduilamete ba: dito tupuimiya:ma:.

Lidiyate Ya:suku Hibima: Da:midiya:

11 Ba:bene ale ko palai boga:mo ololote Talowase haba ba miya:pa kehaha:
kolomoeno Sa:mota:si hopamo ba:bo na:hiwaliya:ma:, ba:bene eta hegelalo
ale gala katupuimiti Niyapolisi habamo dito nikuliya:ma:.

12 Ba:bene a haka gabodo gala katolamete Pilipai ko habamo ba:bo
nikuliya:ma:, ba:be Pilipai haba ba: Ma:sadoniya hopoeno konomo ha-
bala, ba:bema: komo Loma habanapi hiliyonomate ibino hoponomone
pelamete ba:be habalo pemedehonama:. Ba:bene ale komo hegelalo ba:bolo
emeda:tepate,
13 Yu tawakalubino okoha: talona hegelalo ale ba:be haba miya:pate
tuli dodamo dito nepalaguya:ma: mabu a ba:ma ka:na emalagidoluya:ma:,
diyala, Yunapi kapiyakapiyate Godotamo toetoe tabo ga:lama: ba:bamo
da: pekapiyuimimina:. Ba:bene komo kamenakamenate kapimilo
da:pola:nuya:, ale ibi nulamete iba:go nahiditi tabo ba:bo nega:luya:ma:.
14 Ba:bi kamenakamena ipuwalo eta dogodogodawate na:lutiya:, ebeno
mahilo ba: Lidiyatela, ebe ba: Tayataila habanapila ba:gala ebete hawihawi
kaliko kolowami ipuwalo koko mani buwatenakui. Ba:moe kamenate
hibi Godo badikuminakui, ba:bene Polote Ya:sukunu komoma: tabo dola-
magiya:, Kodawate ebeno tepo ipuwa ba:bo a:hiya:midamiya: ebete tabo
hibinomolo kolawema:.
15 Ba:bema: Lidiyako ba:gala ebeno genamanapi, ale ibi beyamo wadu-
latelete ebete a ba:ma ka:na kiyaa:miya:, “La:le na Kodawa Ya:sukunu
eta hibima: mididawama: hibilo da:ga:lama, wadiyala la: pelamete naeno
genamalo na:pemediya:la:.” Ba:bene ebete a koamo da:toea:mehuya: ale
ebeno tabamo papamila:hate eba:go dito pelamiya:ma:.

*Pilipai Ko Haboeno Watowatopa:te Poloko Ba:gala Sailasiko Du Gena-
mamo Diya:hekiya:*

16 Komo hegela da:petohuya:, eta tetelo ale Godotamo toetoe tabo
ga:la habamo gala da:katolamiya:ma:, gabo tetelo komopino huiyaha: oko
bohelete ago ba:bo aluguya:. Ebe kuba gobogobagoenola, ba:be kuba
gobogobote ebeno olamagi ipuwado tawakalubi begoelamenakui kebe
hiya:hiya: komate iba:tamo dikulimina:, ba:bema: ba:be boheleno namutu-
luba:te ebeno pakani komo ododi ipuwado tawakaluba:godone koko mani
buwatenakuya:.
17 Ba:bene ba:be bohelete aeno gala hapuni Poloko ba:gala a ba ta:matoe
gaa:tepahalo ba:ma ka:na negoiya:, “Ba:moi dubu ba: Hununomo Godokono
okopila! Iba:te la: kokiyalamema:na:ta la: ka:ka: mula: komo kebe gabodo
na:ka:laweoma!”
18 Komo hiliyonomo hegelalo ebete atamo ba: ba:ba ka:na ewagelenakui,
ba:bene eta tetelo Polote menemenema: eda:te boheletamo ohobigate
kuba gobogobo ba:bo kiyahamiya:, “Nale Ya:su Kelisokono mahilamo ama:
bikiyahamemata, ama: ebegodone nuluhuka!” Ba:ba tetenomolo kuba
gobogobote bohelegodone ba: dito uluhukuya:.
19 Ba:bema: boheleno namutuluba:te ba:moe komo umiti iya:tawahuya:,
ba:be bohele ipuwado ibino mani lawe gabo ba: a:wibo. Ba:moe
mabuma: iba:te Poloko ba:gala Sailasiko heloamo uwatete, ba:be Pilipai
ko haboeno watowatopa:te kebolo ka:pola:nuya: ba:be kolowami habamo
ba:bo wadimuya:taliya:.
20 Ba:bene iba:te ba:bi Loma gabomani dubuino holoholo hapuamo ibi
magatalete na:nega:luya:, “Ba:moi Yunapi dubu netewa iba:te aeno haba
bekubahimina!
21 Ibino tutumu hiya:la, a Lomanapino tutumu huiyaha:, ba:bema: ibino
iya:tumi komote a bikiyaa:mena aeno hidohido kukala kowakalamima:!”
22 Ba:bene ba:ba tetelo komo habalubi hiliyonomate Poluino ododili
komokomoma: atu kuba tabo bekaga:luya:.

Ba:bema: Loma gabomani dubate ibi netewapino kaliko heloamo pipikulamelelamete komo alaholohopi ba:bo kiyalamiya: ibi giya:pa:pa:mo ka:na:miga:latilima:.
23 Ba:bene ibi kubanomamo a:na:miga:latiliti iba:te Poloko ba:gala Sailasiko du genamamo niya:hekete, ba:bene du genama umidawa na:kiyamiya: ebete ibi hidamo kulamenatema: iba:te alahutikapoma:.
24 Ba:bema: du genama umidawate ba:be tabo duliya:, ebete ibi du genama ipuwanomamo magatalete ibino nato keha gugamo newadulatelelamete ibi dito nimiya:paliya:.
25 Ba:be du iwa tetenomolo Poloko Sailasiko iba:te Godotamo toetoehonakui komo adikumi ohale akalapihonakuya:. Ba:bene gabomana:te komo dubu ibino kuba ododili mabuma: du genamamo ya:lo da:miya:tiya: ba:bi dubate Poloko Sailasiko ibino komo ba ulihona,
26 ba:ba tetenomolo ko wima:la:te penate du genama kubanomamo ba pagegetena, gigihote ha:kiya a:hilamenate du genamanapino kokotoeno auli halete ha:kiya ba:bo ta:teholameniya:.
27 Ba:bene du genama umidawate ebeno genamanomolo mahiganate du genamoeno gigiho ya:lo a:hilame da:pulameniya: ebete nemalagidoloniya:, du genamanapi hiliyonomate ba: alahutiha. Ba:bema: ebete tole konomo lawenate ebeno alaholo gili magubutinate ebe ha:kiya ebeno ape ahohamidanama: ba ewagelena,
28 ba:ba tetenomolo Polote ba:be komo uminate ebe na:goepatemeniya:, “A:iye! Ama: ha:kiya ama: akanakapuma:la:! A hiliyonomo moela, kalahutihoha:!”
29 Ba:ba tetelo du genama umidawate ebeno hopopi begoelameniya: iba:te alo kowadahenama:, ba:bene ebete du genama guamo tola:go tiyonomolo na:pa:ganate, Poloko Sailasiko ibino nato mabamo neganate ba:bo nilililaniya:.
30 Ba:bene ebete ibi netewapi du genamane puluhukulatelenate ba:bo pegoelameniya:, “Koko dubala:, na bada komo ododiti Godogodone ka:ka: mula: komo ebo na:ka:lawemo?”
31 Iba:te na:huiyaniya:, “Ama: Kodawa Ya:suku hibima: na:mida:, ba:bene ebete ama: ba:gala amia:no genamanapino ka:ka: komula:lelamema:na:ta.”
32 Ba:bene iba:te du genama umidawa ba:gala ebeno genamanapa:tamo Kodawa Ya:sukunu tabo ba olamagimina ebeno komo ba:bo hawakaliminiya:.
33 Ba:bema: ba:ba tetenomolo du genama umidawate ibi netewapino bugumu ukulalelamenate, iba:te huiyatiya ebe ba:gala ebeno genamanapi hiliyonomo beyamo dito wadulateleniya:.
34 Ba:bene du genama umidawate Poloko Sailasiko ibi ebeno genama guamo magatalenate baa: ba:bo nikalameniya:. Ba: hibila, ebe ba:gala ebeno genamanapa:te konomamo kalakalahaniya:, mabu iba:te ba:be dulu ibino hibima: midi komo Godotamo a:miya:teniya:.
35 Ba:bene hegelate da:powalohuya: Loma gabomani koko dubate komo polisi dubu du genama umidawatamo ba:moe tabago poelamiya:, “Ama:le ba:bi dubu netewa du genamane dito nuluhukulatela:.”
36 Ba:bene du genama umidawate Poloko atu tabo bekanikiyamiya:, “Gabomani koko dubate tabo a:poema:, nale ama: ba:gala Sailasiko la: ba:moe du genamane kuluhukulatelema:. Ba:bema: ka:lo la: uluhukuti kalakalago na:toala:.”
37 Huiyatiya Polote ba:bi polisi dubu ulamelo iba:tamo na:goiya:, “Ao, ale dito a:kuluhukama:. La:eno koko gabomani dubate ha:kiya

na:pelama:mena: a kopuluhukua:tema:, mabu a netewapa:te ba:moe hopolo Loma gabomanino pepago wapata:nama:,* ba:gala ale kuba ododihino iba:te aeno komo hidamo kanagiya:midaa:meha:, iba:te huiyatiya a giya:pa:pa:mo a:na:miga:titi du genamamo dito iya:hekiya:. Ba:bema: ka:lo ibi ubila a diya gabodo gelebadia:go dito koea:mema:. Ao, iba:te dopamo a na:pua:ma:mena:!"

38 Ba:bene polisi dubate tolamete Polokono tabo koko gabomani dubu da:nikiyalamiya:, ba:ba tetelo ba:bi dubate Poloko Sailasiko Loma gabomanino pepago wapata: komo uliti koamo toletolehuya:.

39 Ba:bema: iba:te pelamete Poloko Sailasiko iba:tamo nolata tabo pega:late ibi konomamo petoelameholiya:, iba:te Pilipai ko habane eta hopamo gelebadia:go kotoma:.

40 Ba:bene ibi netewapa:te du genamane puluhukuti, iba:te tote dopamo Lidiyakono genamamo nodolote, ba:bolo iba:te hibima: midipi ekaki da:nulamiya:, komo owalubi tabo nikiyahalamete Pilipai ko habane ba: dito tuya:.

17

Tesalonaika Ko Habalo Ko Mauba Komote Duluhukuya:

1 Ba:bene Poloko Sailasiko iba:te A:mapipolisi haba ba:gala A:poloniya habado tote Tesalonaika ko habamo ba:bo nuluhukuya:, Yunapino eta baidi ibubulamehole genamate ba:bolo na:la:nami.

2 Ba:bene Polote komo habahabalo keba ka:na ka:pododinakui ebete Tesalonaika ko habalo ba: atumu kapododiya:, ebete netewa-kapiya okoha: talona hegelalo Yunapino baidi ibubulamehole genamamo nodolonakui Godokono Buka taboeno komokomo iba:tamo ba:bo nolamaginakui.

3 Ba:bene ebete hiya:hiya: taboeno ipuwa ba hawakalilame ibi hibinomolo ba:ma ka:na iya:tulameholiya:, Godote ya:lo tetelo dihatiya: ba:be ebeno nopo ipuwado Kelisote puluhukuti, tawakaluba:godone koko temeteme puwatete, hoe ipuwane gala kakamahigama:ne. Ba:bema: Polote iba:tamo na:goiya:, "Ba:moe Kelisoko nale ebeno komo la:tamo dolamagimo, ebe ba: Ya:sutila! Hoe ipuwane gala a:kamahiguya:!"

4 Ba:ba tetelo komo Yunapa:te ba:be taboeno hibi komo lawete Poloko Sailasiko bana kapiyama: ba:bo eda:huya:, ba:gala ba:be Guliki hopolo demedehonama:, komo ba:bi Yuha:pa:te hibi Godo dopamo dadikuminama: ba:gala komo Yuha:pino koko watowatopi kamenakamena atumu, ibi hiliyonomate kapimilo hibima: ba:bo midiya:.

5 Huiyatiya komo Yu tawakaluba:te ba:bi Yuha:pino hibima: midi komo dulamelelamiya:, ba:be mabuma: iba:te maubahalete ilina kolowami habamo tolamete, komo hiya:hiya: kuba ododilipi dubu nuwatete iba:go kapimilo konomo mauba komo ba:bo nadipatiya:. Ba:bema: iba:te haba konomolo helo adipatelo eta dubu Ya:isonikono genamamo gahugahulu

* **16:37:** Poloko tetelo Loma gabomana:te ibino Itali hoponapi kapiyatamo ba:bako pepa ikalameholenakuya:, iba:te komo hiya:hiya: hopolo ba wapata:lame ba:bi hopoeno gabomanino okopa:te temeteme iba:tamo ikalamekapoma:. Ba:bema: ba:bako pepagoeno lumagiti hibi kuba ododiha: tetelo eta gabomani dubuti ebeno komo hidamo anagiya:midameheno temeteme ebetamo dito dikamemene, ba:be mabuma: Loma koko gabomana:te pelamete ba:be gabomani dubutamo konomo kuba huiya kopikamema:na:. Poloko Itali hoponapiha:, ebe Yu lumagila. Huiyatiya ebete Tasase ko habalo da:hawakaluya:, ba:ba tetelo ebete Loma gabomana:godone pepa a:lawiya:, mabu Loma gabomana:te Tasase habanapa:tamo konomamo ba kalakalaha ibi hiliyonomatamo ba:bako pepa dito ikalameholiya:, iba:te ibino Itali hoponapa:tamo dikalamenakui ba:ba ka:na.

tolamete gigiho newakalamiti Poloko Sailasiko ba:bo noholiya:, iba:te ibi nuwatete tawakaluba:tamo kopuluhukulatelema:.

6 Ba:ba tetelo iba:te ibi netewapi nipo noholete huiyatiya Ya:isoniko ba:gala komo Ya:suku ta:matapi genamane ba:bo wadimuya:taliya: ba:be haboeno gabomani dubatamo. Ba:bene iba:te gabomani dubatamo ibulunomamo na:ga:luya:, “Ba:moe hopo konomo da:kubahimina ba:bi dubate aeno habamo a:pikuliya:!

7 Ba:gala ba:moe eta dubu Ya:isoniti ba:bi kuba ododilipi kalakalago uwatete ebeno genamalo laha haba iba:tamo ikalami. Ibi hiliyonomate Konomo Gawadubu Sisakono kukala bewakalamina, mabu iba:te na:ga:lana eta Ko Gawadubu ba:luta, ebeno mahilo ba: Ya:sutila!”

8 Ba:bene habalubi hiliyonomo ba:gala gabomani dubate ba:be tabo uliti ukui bilibilinomoma: ba:bo eda:huya:. Ba:bema: ibi ipuwalo hiya:hiya: tabo konomamo ba ga:luta

9 gabomana:te Ya:isoniko ebeno mabuluba:go ibi na:kiyalamiya:, “Wadiyala la:eno kuba mabuma: mani atamo kohuiyama:nemata, huiyaheno ale la: du genamamo koniya:hekema:na:ta.” Ba:ba tetelo gabomana:te iba:godone mani uwatelamete ibino genamamo ba: dito noelamiya:.

Beliya Habanapa:te Ya:sukunu Tabo Hido Mulu Ukuia:go Da:lawiya:

10 Ba:bema: ba:be dulu hibima: midipi ekaka:te Poloko ba:gala Sailasiko ba:be habane dito oelameniya: Beliya habamo, ba:bene iba:te ba:bamo nuluhukunate, eta hegelalo iba:te Yunapino baidi ibubulamehole genamamo dito nodoluya:.

11 Ba:ba tetelo Beliya habanapa:te ibino tepo ipuwoeno gigiho a:hilamiya: Ya:sukunu tabo hido mulu ukuia:go kolawema:, Tesalonaikanapa:te dewageliya: eba ka:naha:. Beliyanapa:te huiyatiya hegela hiliyonomolo Godokono Buka taboeno komokomo da:ka:lamiholelenakui, ibi ipuwalo ba:bi komoeno ipuwa hidamo ba ga:la hibi komo ba:bo iya:tawahanakuya:, mabu ibi ubi konomola ba:moe komo umi, Polote iba:tamo dolamagiya: ba:be tabo da: hibila: o da: ha:dala:.

12 Ba:bema: ibi ipuwalo komo Yunapi hiliyonomate Ya:sukunu tabo hibima: na:midiya:, ba:gala ba:be atu tetelo ba:be Guliki hopolo demedehonama: ba:bi Yuha:pino koko watowatopi kamenakamena ba:gala dubu atumu, komo ibi hiliyonomate Ya:sukunu tabo kapimilo ba:bo lawiya:.

13 Huiyatiya ba:ba tetelo Tesalonaika ko habalo demedehonama: ba:bi Yu tawakaluba:te Polote Godokono tabo Beliya habalo da:nolamagiya:, iba:te ba:be komo uliti ba:bamo tolamete Beliyanapa:tamo helo ba nikalame ibi ba:bo nadipalateliya: iba:te Polotamo komaubahalema:.

14 Ba:ba tetenomolo hibima: midipi ekaka:te Poloko kehaha: kolomoeno eta habamo komo dubago ba: dito noemiya:, huiyatiya Sailasiko Timotiko iba:te Beliya habalo ba:bo pipikuliya:, iba:te Polokoba: katuya:ha:.

15 Ba:bene Poloko da:buiya:minuya: ba:bi Beliyanapi dubate boge lawete eba:go A:tenese ko habamo da:nikuliya:, ba:ba tetelo ibino habamo gala kakawilalema: ba ewagelita, Polote ibi na:kiyalamiya: Sailasiko Timotiko iba:tamo tabo katama:, iba:te A:tenesa:mo ebetamo tiyolo kopuluhukuma:.

Polote A:tenese Ko Habalo Ida:da:li Adikulamepa:tamo Godokono Tabo Dolamagiya:

16 Polote Sailasiko Timotiko ibino pe komo ba latimi, ba:be A:tenese ko habalo ida:da:li adikulame komokomo hiliyonomo dulameholiya:, ebete tepo ipuwalo menemenenomoma: ediya:.

17 Ba:bema: ebete Yunapino baidi ibubulamehole genamalo ibi ba:gala
komo Yuha:pa:te hibi Godo dadikuminama:, ebete ibi hiliyonomatamo
Godokono Buka taboeno ipuwa komokomo konomamo olamaginakui,
ba:gala komo hegela hiliyonomolo ebete kolowami habalo dito
da:wapata:lamitanakui ba:bi tawakaluba:tamo atu komokomo beka-
olamaginakui.
18 Ba:bene Polote A:tenese habanapa:tamo Ya:sukunu hoene mahiga
komo da:hawakalimiya:, iba:te ibino ukuilo nemalagidoluya: Ya:suku ba:
eta hopo ida:da:lino gobogobola, ba:bema: komopa:te na:ga:luya:, "Ebe
ubila ale muhulu hopoeno eta ida:da:lino komo kota:matama:." Ba:bene
ibi ipuwalo komo Epikuliya kapiyuimipi* ba:gala Stowika kapiyuimipino*
iya:tulamepa:te Polokoba: olowabeletihui da:tupuimiya:, komopa:te ebe
walitilo na:ga:luya:, "Ba:moe wato ko dubuti daedae tabo dolamaginako,
ebeno ipuwa badala:ka:?"
19 Huiyatiya komo iba:te Polotamo hido tete ba ikame ebe ibino A:tenese
haboeno mulupino ahidi baha:mo ba:bo magatuya:, ba:be ahidi bahino
mahilo ba: Aleyopagasela. Ba:ba tetelo Polote ibino holoholo hapuamo
da:nuluhukuya: iba:te ebe nalatediya:, "A ubila ama:le a na:kiyaa:ma:,
ba:moe uli iya:tulame tabo dolamaginaka keba ka:nala:ka:?
20 Mabu ama:le dolamagina ba:be taboeno komokomo aeno uliho ipuwalo
hiya:nomoma: eda:hana, ba:bema: a ubila ama: ba:moe taboeno ipuwa
atamo hidamo na:hawakalima:."
21 Iba:te Poloko ba:ma ka:na kiyamiya:, mabu A:tenese habanapi ipuwalo
puya:te ba:bolo da:hawakalahaliya: ba:gala puya:te muhulu hopone
pelamete ba:bolo da:pemedehonama:, ibi hiliyonomate ubi konomamo
ihatenama: ibino mulupino hiya:hiya: kapiyuimi ipuwalo uli komokomo
ulihote koga:lanama:.
22 Ba:bene Polote Aleyopagase mulupi dubuino dopo hapulu mahigate
na:goiya:, "A:tenese haba dubala:, na umimo la: ida:da:li adikulame komo
ipuwalo helonomoma: eda:hanamata.
23 Iyo, nale la:eno hido habalo ba pata: la:godolo hiya:hiya: ida:da:li
adikulame bahi da:pola:na ulamimo, ba:gala ba:bi hiliyonomo ipuwalo nale
eta kapiya adikumi bahi bekumimo, eta lumagiti ba:be hunamo tabo ba:ma
ka:na miya:tiya:,

'Tawakaluba:te iya:tawahaheno dadikuminaka,
ba:moe ba:be Kodawa Adikumi Bahila.'

"Ba:bema: la: A:tenese habanapa:te iya:tawahaheno dadikuminakoma,
nale ba:be Kodawoeno komo la:tamo kohawakalimima:nemo.
24 Ebe ba: hopo konomo ba:gala ilina hiliyonomo Ododilidawala, iyo,
ebete ba:moe hopolo ba:gala Hunu Habalo Kodawanomoma: eda:na,

---

* **17:18:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa. Poloko tetelo Epikuliya tawakalubi ba: Guliki hoponapino kapiyuimi etala. Iba:te ibino ta:matapi ba:ma ka:na iya:tulamenakuya:, hiya:hiya: ida:da:lino gobogoboeno helo kitanaha:, ba:bema: wadiyala tawakaluba:te ibino tole komokomo gobogobamo ba miya:te kateneno ubilo kalakalago dito nemedehamena:.

* **17:18:** Stowika tawakalubi ba: Guliki hoponapino eta kapiyuimila. Ibi Epikuliya kapiyuimipi huiyaha:, ba:bema: iba:te komo hiya:hiya: ida:da:li hiliyonomo badikulamenama:, ba:gala ba:bi ida:da:lino helo ba tolelamena iba:te tuputupunomolo emedehonama:. Iba:te ibino ta:matapi ba:ma ka:na iya:tulamenakuya:, a hopo tawakalubi hiliyonomate ha:kiya aeno heloamo tepo ipuwoeno mulunomo ukui duwatema:, ba:ba tetelo a hibi kalakalago bemedehonama:.

ba:bema: ebe ubihinola tawakaluba:te detemotehona ba:bi adikumi gena-
malo emedena.
25 Ba:gala ebe ubihinola a hopo tawakaluba:te aeno kokotamo eta
ilina ododiti ebetamo ikame, mabu ebe ba: atamo hido ka:ka: ba:gala
helo dikaa:mena ba:be Kodawala, iyo, ebete a hiliyonomoeno modoboha:
komokomo ba emalagidolena ebeno malemale ipuwalo hiliyonomo hido-
hido komo atamo dito ikaa:mena. Huiyatiya numa:la:, ale ebe owalubima:
ebetamo bada ilina na:kikamehoma:? Puliyala, kitanaha:, mabu ebe
ha:kiya modobonomolo emedena!
26 “Ba:gala eta komo. Ba:moe Kodawate kapiya dubu ododiti,
ebe ipuwane hiya:hiya: tawakalubi kapiyuimipi hiliyonomate ikuliya:.
Ba:bene ebete ibi ba:moe hopo konomamo hiya:hiya: oelameholete ibino
hiya:hiya: emede teteno kuititi ba:gala ibino hopoeno kuititi iba:tamo
a:miya:telamiya:, ebete dopo dubu ododihino nopo dopamo keba ka:na
kihatiya: ba:ba ka:na.
27 Numa:la:, Godote ba:be ododi komodo ebeno ubi bihatiya:, tawakalubi
hiliyonomate ibino hiya:hiya: hopolo ba emedehona, iba:te ibi Ododili-
dawoeno komo emalagidololo ibino mulu ukuia:mo ebe dohowadimina:
ebeno hibi komo ba:bo kumima:na:, baidi tamihodawate ebeno kokotamo
gabo keba ka:na kohowadinako ba:ba ka:na. Huiyatiya kalakala konomola,
ale ebe umima: eta kodakoda komote hibilo kitanaha:, iyo, ebete muhululu
kemedenaha:, a tamenomolo bemedena.
28 Ba:be mabuma: eta muludawate tabo dopamo ba:ma ka:na goiya:,

‘Ale aeno Hununomo Talonadawoeno
ka:ka: ipuwalo emedenama:,
iyo, ale ebeno heloamo wapata:lamenama:,
mabu ebe ba: aeno ka:ka: mabuma: eda:na.’

Ba:gala A:tenesenapa:la:, la: numa:la:, la:eno ohale ododilipi ipuwalo etate
ohale ba:ma ka:na miya:tiya:,

‘Ba:moe komo ba: hibinomola,
ale Kodawoeno gugudima: eda:hanama:.’ ”

29 Ba:bema: Polote tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “La: hidamo nu-
lia:la:. Hibila, ba:moe Kodawa Godote a hiliyonomo ebeno gugudima:
ododiya: ba:bema: a ba:ma ka:na a:kemalagidolama:, aeno kokotamo o aeno
mulu ukui komamo eta ilinamo aeno Nabiwino holoholo kododima:nema:.
Ao! Tawakaluba:te golodo o siliba o hido nakolamo dododilinaka, hibi Godo
ba:bi hiya:hiya: ida:da:li ilina huiyaha:.
30 Ba: hibila, dopamo tawakaluba:te ebeno hibi komo iya:tawahaheno
kuba komokomo dododilinakui, Godote iba:tamo kuba huiya hibilo kikala-
menakuiha:, huiyatiya ba:ma tetelo ebete hiliyonomo hiya:hiya: hopo
tawakalubi begoelamena iba:te ibino kuba ododili ipuwane ebetamo ko-
hobila:ma:,
31 mabu ebete ibi hiliyonomoeno komokomo kanagilamelelamema:
ebeno Ko Hegela ya:lo ihatiya:. Iyo, ebete helo kebe dawatamo
kikamiya:, ba:be Tuputupu Dubuino anagiya:mida ipuwalo tawakalubi
hiliyonomate ibino kuba huiya ba:gala hido huiya modobonomolo kuwa-
tema:na:. Ba:bema: mabu keka: tawakaluba:te ba:moe taboeno komo
hibima: da:midimina:? Mabu bitana Godote tawakalubino holoholo hapulu
ba:be Tuputupu Dubu Ya:suku hoe ipuwane adipatiya:!”

32 Ba:bene ba:bi A:tenese mulupi dubate Ya:sukunu hoene mahiga
komo duliya: iba:te Poloko ba:bo walitiya:, huiyatiya komopa:te ebetamo
na:ga:luya:, “Wadiyala ama: gala kapete atamo tabo na:kapolamagiya:.”
33 Ba:bene Polote tabo ga:la habane ba uluhuku,
34 komo dubate ebeno tabo hibima: miditi eba:go ba: dito nekapiyuya:, ibi
ipuwalo Dayonisiyasiko ba: Aleyopagase mulupino kapiyuimi dubu etala,
ba:gala ba:be atu tetelo eta kamena Damalisiko ba:gala komo kamenaka-
mena iba:te atumu Ya:suku hibima: ba:bo midiya:.

18

Polote Kolini Ko Habalo Da:nemedenami

1 Ba:moe komote da:wibuya: Polote A:tenese haba miya:pate Kolini ko
habamo ba: dito tuya:,
2 ba:bene eta Yu dubu ebeno mahilo Akuilatela, Pontase hopolo
hawakaluya:, ebete Polokoba: ba:bo aluguya:. Ba:ba tetelo ba:be dubuti
ebeno kamena Pilisilakoba: Itali hopone piya:, mabu Konomo Gawadubu
Kolodiyasiti Yu tawakaluba:tamo maubalo a:goelamiya: ibi hiliyonomate
ebeno Itali hopoeno Loma ko habane kikulihoma:. Ba:bema: eta hegelalo
Polote ibi netewapa:tamo nuluhukuti,
3 ibino mani oko ipuwalo ibi owalubili ba netupuimi iba:go ba:bo
nemediya:, mabu ebete ba:be oko iya:tawala, ebete dopamo sipi-goegoe
tamamo walokoa:midahale genama bododilinakui.
4 Ba:ba tetelo Yu tawakalubino okoha: talona hegela hiliyonomolo Polote
ibino baidi ibubulamehole genamamo tonakui, ba:bene ebete ibi ba:gala
Guliki hoponapi iba:go ba kapiyuimi iba:tamo Godokono tabo komokomo
ba:bo olamaginakui, mabu ebe ubi konomola iba:te Ya:sukunu hibi komo
kiya:tawahama:.
5 Ba:bene Sailasiko Timotiko iba:te Ma:sadoniya hopone Kolini ko
habamo Polotamo da:puluhukuya:, ebete sipi-goegoe tama genama ododili
mani oko ba:bo miya:puya:. Ba:ba tetelo ebete Godokono oko kapiya
ba owatina Yu tawakaluba:tamo ba:ma ka:na olamaginakui, Ya:suku ba:
Kelisote, Godokono Oemedawala.
6 Huiyatiya eta hegelalo iba:te Poloko idudupu timilo ebeno iya:tulame
komokomo da:duhilamiya:, Polote ibino dopo hapulu ebeno kalikoeno
puhulu ba moda:midatepale na:goiya:, “Ba:moe komone la: niya:tawahala:,
la:le ba:bolo Godokono ka:ka: mula: komo nelaweheno, ba:be komo ba:
la:eno kubala! Naeno kubaha:, mabu nale Godokono hibi komo la: hidamo
iya:tulamimata, huiyatiya la: ubihinola. Ba:bema: ba:ma tetelo na la:godone
ohobigate huiyatiya Yuha:pa:tamo kotoma:nemo.”
7 Ba:bene Polote ibi miya:palete eta Yuha: dubuino genamalo nemediya:,
ba:be dubuino mahilo ba: Taitasi Yasitasitila, ebe hibi Godo badikuminami
ba:gala ebeno genamate Yu tawakalubino baidi ibubulamehole genama
tamelo la:nami.
8 Ba:ba tetelo eta dubu, ebeno mahilo Kilipasatela, ebete Yu tawakalubino
baidi ibubulamehole genama umidawama: eda:nami, ebe ba:gala ebeno
genamanapi iba:te Kodawa Ya:suku hibima: a:midiya:. Ba:gala komo Kolini
habanapi hiliyonomate atumu Godokono tabo Pologodone ulihote hibima:
miditi beyamo wadulatele komo ba:bo lawiya:.
9 Ba:bene eta dulu Kodawa Ya:suti Poloko hiyolo na:goemeniya:, “Ama:
naeno tabo olamagima: akatoletola:la:, ba:gala tabo goeha:ma: akeda:la:,

10 mabu nale ama:go bemedenamo, ba:bema: eta lumagiti ama:
a:kakubahima:mena:ta. Ba:gala ba:moe haba konomolo naeno komo
tawakalubi hiliyonomate bemedena, ama: kapiyaha:."
11 Ba:bema: Polote ba:bolo kapiya gogo ba:gala sikisi manome ba eme-
dena Godokono tabo komokomo tawakalubi ba:bo iya:tulamenakui.

Yunapa:te Poloko Guliki Hopoeno Kapela Ko Gawadubutamo Ibino Heloamo Da:magatuya:

12 Ba:be gogolo Loma gabomani koko dubate Ga:liyoko bepoemiya: ebete
Guliki hoponapino uli Kapela Ko Gawadubuma: kopeda:nama:, ba:bema:
ba:be hopoeno Yu tawakaluba:te ukui kapiyama: miditi Poloko ebetamo
ba:bo magatuya: ebeno komo kanagiya:midamema:.
13 Ba:ba tetelo iba:te Ko Gawadubutamo na:ga:luya:, "Ba:moe dubu
Godoko adikumino hiya: gabo ba iya:tulame, ebete tawakaluba:tamo helo
bikalamena gabomanino kukala kowakalamima:."
14 Ba:bema: Polote ubila huiya tabo kogoemema:, huiyatiya Ga:liyote
ebe duhimiti Yu tawakaluba:tamo na:goiya:, "Lumagiti eta ko kuba hibilo
nododitale, nale la: Yunapino tabo komokomo hidamo bulihona:, huiyatiya
moe komo ko komoha:!
15 La: la:eno Yu hopoeno komonomoma: olowabeletihuitamata, ba:bi
komo ba: la:eno Buka taboeno ipuwa komokomo, ba:gala la:eno tawakalu-
bino mahiloeno komokomo, ba:gala la:eno iniwalino kukala komokomola,
ba:bema: wadiyala la: ha:kiya la:eno ubiha: komo na:netuputupuima:la:. Na
ubihinola ba:bi komo anagilamedawama: eda:!"
16 Ba:bene Ga:liyote helo lawete ibi hiliyonomo ebeno tabo anagiya:mida
genamane dito ta:malateliya:.
17 Ba:ba tetelo ba:bi Yunapa:te menemenenomoma: eda:hate ibino baidi
ibubulamehole genama umidawa Sostenisiko lawete Ga:liyokono tabo
anagiya:mida genama dopo hapulu kubanomamo ba:bo anagalimihuya:,
huiyatiya Ga:liyote ba:be komo ko komoma: kagoiya:ha:, ba:bema: ebete
iba:godone dito ohobiguya: ebeno komo oko kowatima:.

Polote Siliya Hopoeno A:ntiyoka Ko Habamo Kakawilama: Ubi Dihatiya:

18 Ba:be komote da:wibuya: Polote tete ga:ga:dopo hibima: midipi
ekaka:go emedete, ba:bene Kolini haba ba miya:pa ebete Pilisilako ba:gala
Akuilako uwatete Siliya muhulu hopamo tolame ba:bo tupuimiya:. Ba:bene
iba:te Senekiliya habamo nikuliti ko palai boga:mo nololoheno, dopamo
Polote ebeno tepo ipuwoeno hibi komo kohawakalimima: ebeno hinibo
ba:bo nelepiya:, mabu ebete dopamo kebe tabo Godotamo hibilo da:goiya:,
ebete ba: ba:ba ka:na oko owati ipuwalo kuitita:mo a:nuluhukuya:.
19 Ba:bene Polua:te gala katolamete Epesese ko habamo da:nikuliya:,
ebete Pilisilako ba:gala Akuilako ba:bo nimiya:paliya: iba:te ba:bolo keme-
denama:. Ba:ba tetelo Polote ha:kiya tote Yunapino baidi ibubulamehole
genamamo nodolote Godokono Buka tabo komokomo iba:tamo ba:bo
nolamagiya:.
20 Ba:bene iba:te ebe na:ga:lamiya: tete ga:ga:dopo iba:go kemedema:,
huiyatiya Polote na:goiya:, "Ao, na kotoma:nemo."
21 Ba:ba tetelo ebete ibi ba miya:pale eta tabo ba:ma ka:na goelamiya:,
"Godote ubi dihatemene na la:tamo gala kakapema:nemo," ba:bene ebete
tote ko palai boga:mo da:nololuya:, ba:be bogete Epesese ko habane ba: dito
tuya:.

22 Ba:bene bogete kehaha: kolomo na:hiwate Sisaliya ko habamo
da:nutiya:, ba:ba tetelo Polote haka gabodo tote Yelusalema ko habamo nu-
luhukuti sose tawakaluba:tamo ebeno malemale tabo nolamagiti, ba:bene
ibi miya:palete ebete A:ntiyoka ko habamo ba: dito katuya:.
23 Ba:bene ebete tete ga:ga:dopo A:ntiyokalo emedete, ba:be ko haba
kamiya:pate Galesiya ba:gala Piligiya hopodo ba peto Ya:suku ta:matapi
owalubila:go ebete ibi ba:bo peheluilamenatuya:.

Apolositi Godokono Oko Ipuwalo Eta Tabo Olamagidawama: Dediya:

24 Ba:ba tetelo eta Yu dubu ebeno mahilo Apolositi, ebe A:lesandiya
habanapila, ebe Godokono Buka taboeno hiya:hiya: komoeno ipuwa
iya:tawanomola ba:gala ebeno tabo olamagi mulunomola, ebete Epesese
ko habamo piya:.
25 Ba:moe dubu eta lumagiti Kodawa Ya:suku ta:mata gabo dopamo
iya:tumiya:, ba:bema: ebete ebeno tepo ipuwalo koenomoma: ba eda:na
Ya:sukunu komoma: komopi hidonomamo iya:tulamenakui. Huiyatiya
ebete Yonekono beyamo wadulatele komo kapiya biya:tawuya:, ba:bema:
ebete kiya:tawuya:ha: Godote ebeno Gobogobamo tawakalubi keba ka:na
da:wadulatelenako ba:be komo.
26 Ba:bene eta hegelalo Apolositi Yunapino baidi ibubulamehole gena-
malo Godokono tabo toleheno dolamagiya:, Pilisilako ba:gala Akuilako
iba:te ebeno tabo uliti, Apolosiko ibino genamamo magatate Godokono
gaboeno komoma: komo hidohido iya:tulame tabo komamo ebe ba:bo
nowalubiya:.
27 Ba:bema: eta tetelo Apolositi Guliki hopamo toma: ubi dihatiya:,
Epesese hibima: midipi ekaka:te leta boemiya: Gulikinapi hibima:
midipa:tamo iba:te ebe kalakalago kolawema:. Ba:bene Apolositi ba:bamo
da:nuluhukuya:, puya:te Godokono malemaledo hibima: midipima:
deda:hanama:, ebete ba:bi tawakalubi koamo ba:bo nowalubiliya:.
28 Ba:ba tetelo ebete Godokono tabo olamagi helonomoma: neda:te, komo
Yunapa:te ebeno taboeno hiya:hiya: komo duhilamema: dewagelenakui,
huiyatiya Apolositi tawakalubi hiliyonomoeno holoholo hapulu ibino tabo
modobolo alukulilamenakui. Iyo, ebete Godokono Buka tabo komoko-
moeno ipuwa hidamo ba:ma ka:na hawakaliminakui, Ya:suku ba: Kelisote,
Godokono Oemedawala.

19

Polote Epesese Ko Habalo Da:nemedenami

1 Ba:bene Apolositi Kolini habalo ba nemedena, ebete kebe haba
da:miya:puya: Polote A:isiya hopoeno komo habahabado petote ba:be atu
Epesese ko habamo dito nuluhukuya:. Ba:ba tetelo ebete komo Ya:suku
ta:matapi ba:bolo nulamete
2 ibi na:nikiyalamiya:, “La:le la:eno hibima: midi komo Ya:sutamo diha-
tima, ba:ba tetelo Godokono Gobogobo a:ka:lawiuima?”
Iba:te huiyatiya na:ga:luya:, “Ao, a Godokono Gobogobote
tawakaluba:godolo demedena ba:be komo dopamo kuliha:.”
3 Huiyatiya Polote ibi nalateda:liya:, “Komopa:te la: beyamo
da:wadulateli, pokono mahilamo kododi?”
Iba:te na:huiyuya:, “A beyamo Yonekono mahilamo palaguima:.”
4 Ba:bene Polote iba:tamo na:goiya:, “Tawakaluba:te ibino kuba ododili
ipuwane Godotamo dohobiliya:, Yonete ibi beyamo ba:bema: wadulateliya:,
ba:gala ba:be atu tetelo ebete Isalaela tawakalubi bikiyalamiya:, iba:te

ebeno gala hapuni da:pena ba:be lumagi hibima: komidima:, ebe ba:
Ya:sutila.”
5 Ba:bene Epesese hibima: midipi ekaka:te ba:be tabo uliti Polote ibi
Kodawa Ya:sukunu mahilamo beyamo gala ba:bo kawadulateliya:.
6 Ba:gala Polote ebeno kokoto iba:tamo demowatilamiya:, Godokono Gob-
ogobote ibi hunamo ba hitiga, iba:te helo lawete Hunu Haboeno nopopino
hiya:hiya: tabamo ko kalakala adipatelo Godokono tepo ipuwoeno ukui
tabo komokomo ba:bo hawakalilamiya:.
7 Ba: hibila, ba:ba tetelo Godokono Gobogoboeno helote 12 dubatamo
ba:ma ka:na hitiguya:.
8 Ba:bema: Polote netewa-kapiya manome Yu tawakalubino baidi ibubu-
lamehole genamamo odolonakui Godokono tabo toleheno ba:bo ola-
maginakui, ba:bene ba:be tete ga:ga:dopolo Polote iba:go Godote Ko
Gawadubuma: deda:na, ba:be komoeno hibi komoma: konomamo olamag-
iminakuya:.
9 Huiyatiya komo iba:te wato kodakodahibima: ba eda:halame hibima:
kamidiya:ha:. Iba:te tawakalubino holoholo hapulu Ya:suku Hibima:
Midi Gabo kubama: ga:luya:, ba:bema: Polote Ya:sukunu hibi ta:matapi
kapiya uwatete iba:te hibima: midiha:pa:godone kapimilo ba: dito ikuliya:.
Ba:ba tetene tupuimiti iba:te ha:kiya Taila:nasikono Sikulu genamalo
da:kapiyuiminakui, Polote komo hegela hiliyonomolo Godokono Buka tabo
komokomoeno ipuwa iba:tamo ba:bo olamaginakui.
10 Ba:bema: hibila, ebete netewa gogolo Epesese ko habalo ba emedena,
A:isiya hopo konomolo demedehonama: ba:bi Yunapi ba:gala Yuha:pi
atumu, ibi hiliyonomate Kodawa Ya:sukunu tabo ba:bo ulihuya:.

Sikibakono Kuhino Kuba Ododi Komo

11 Ba:ba tetelo Godote Poloko ipuwado komo koko hanohano komo
bododilinakui.
12 Ba:ma ka:na tawakaluba:te Polokono wato matumino kaliko ba:gala
atuino kaliko ebeno apene duwatemenakui, ba:bene iba:te watate
temetema:gopa:tamo da:nemowatilamenakui ibino temeteme komate
iba:godone ba: dito wiboholamenakui ba:gala kuba gobogobate iba:godone
akikulinakuya:.
13-14 Ba:be atu tetelo komo Yu dubate ba:be hopolo ba wapata:lamena
tawakaluba:godone kuba gobogobo oelamenakuya:, ba:bene iba:te ba:be
oko ba owatina komo tetelo Polokono mahilo ba:gala Kodawa Ya:sukunu
mahilo ka:lamilo kuba gobogobo ba:bo kiyahalamenakuya:. Ba:bene ibi
ipuwalo eta Yu dubu Sikibakono sa:ba:ni kuhia:te nemedenama:, ibino
nabiwi ba: Godotamo hawa:goeno ikamehopino watodawa etala. Eta
tetelo ba:bi sa:ba:ni kuhia:te eta dubugodone kuba gobogobo oemema:
ba ewagelita, iba:te na:ga:luya:, “Polote Ya:sukunu komoma: dolamagi-
nako, ale ba:be Helodawoeno mahilamo la: bikiyahalama:ta ebegodone
nikula:la:.”
15 Huiyatiya kuba gobogobote iba:tamo na:goiya:, “Ya:suku ba:gala Poloko
na iya:tawala, huiyatiya la: puya:tela:ka:?”
16 Ba:bene kuba gobogobagoeno dubuti ko heloago iba:tamo pepategate
ibi kubanomamo ba palukuli ibino kaliko pipikulamelelamete, iba:te gena-
mane hawi ka:ka:la:halama:go kikipuiya ba: dito alahutihuya:.
17 Ba:bema: Epesese ko habalo demedehonama:, ba:bi Yu tawakalubi
ba:gala Guliki hoponapi atumu, ibi hiliyonomate ba:be komo duliya:
iba:te konomamo toletolehote Kodawa Ya:sukunu mahilo hunamo ba:bo
adipatiya:.

18 Ba:ba tetelo hiliyonomo tawakaluba:te Ya:suku hibima: miditi, ba:bene
iba:te tawakalubino holoholo hapuamo pelamete ibino kuba ododili
komokomo ba:bo pehawakalilamiya:.
19 Ba:gala ba:be atu tetelo komo giwali ododilipa:te ibino giwali
iya:tawaha buka wadahete tawakalubi hiliyonomate ba ulamita koa:mo ba:
dito pepuhamidahaliya:. Ba: hibila, iba:te da:kubahilamiya: ba:bi bukoeno
huiya kuititi konomola, deha:potoha:, iyo, ba:bi buka hiliyonomoeno huiya
da:ka:lamiholiya: ba: 50 taosene manima: ediya:.
20 Ba:bema: ba:moe ododi gabodo Godokono tabote helonomoma: ba eda:
ba:be hopo konomamo ba:bo tuya:.

Epesese Ko Habalo Ko Mauba Komote Polotamo Duluhukuya:

21 Ba:moi komate da:wibohuya:, ba:ba tetelo Polote nopo bihatiya:
Ma:sadoniya ba:gala Guliki hopodo petote Yelusalema ko habamo gala
kakanuluhukuma:. Ebete na:goiya:, “Na ubila Yelusalemalo tete nanekele
nemedete, ba:bene na Loma ko haba umima: kotoma:nemo.”
22 Ba:bene Ma:sadoniya hopamo toheno Polote ebeno owalubipi netewa
Timotiko ba:gala Elastasiko ba:be hopamo dopamo noelamiya:, huiy-
atiya ebete A:isiya hopolo tete nanekele gala kakemedema: goelo iba:go
katuya:ha:.
23 Ba:bene ba:ba tetelo Ya:suku Hibima: Midi Gaboma: Epesese ko habalo
eta ko kubanomote ba:ma ka:na uluhukuya:.
24 Ba:bolo eta dubuti nemedenami, ebeno mahilo Dimitiyasitila, ebe
ba: siliba ilinamo ida:da:li ododilidawala. Ba:ma ka:na ebete ebeno
ko bisnisi ipuwalo eta habali ida:da:li Atimisiko mabuma: ebe adiku-
mino genama hegehege siliba ilinamo dododilinakui, ebe ba:gala ebeno
okopa:te tawakaluba:tamo kolowamilo koko mani buwatenakuya:, iyo,
tawakaluba:te ba:bi hegehege genama mana:mo uwatete ibino genama
gulu patapata hunamo ba nimiya:te Atimisiko emalagidololo ebe ba:bo
adikuminakuya:.
25 Ba:bene eta hegelalo Dimitiyasiti ebeno okopi ba:gala komo ida:da:li
ododilipi, ibi hiliyonomago tabo koga:lama: ka:lamiti iba:tamo na:goiya:,
“Dubala:, la: iya:tawahala aeno bisnisi ipuwalo a koko maninomo bododili-
nakoma:, iyo, ba:moe ba: aeno ka:ka:la.
26 Huiyatiya ba:moe dubu Polote bada komo kododina, la:le la:eno
baida:mo uminakomata ba:gala galamo ulihonakomata. Ebete na:goenako
tawakaluba:te kokotamo dododilinaka ba:bi ida:da:lino helo kitanaha:, hibi
Godo keba ka:nala:ka: eba ka:naha:. Ba:bema: aeno Epesese habalo ba:gala
ba:moe A:isiya hopo konomolo tawakaluba:te ebeno tabo uliti hibima:
ga:late ibino ida:da:li adikulame ipuwane ohobila:huya:.
27 Diyala, ale eta komo ododihino tatalila tawakaluba:te aeno bisnisi
ododi komo kubama: da: ga:lamena:, ba:gala atu tetelo iba:te Atimisiko
Adikumino Hiya: Genamamo alehawamina komoma: diya:da:temena:.
Ba:be mabuma: ba:ma tetelo tawakalubi hiliyonomate aeno A:isiya hopolo
ba:gala ba:moe hopo konomolo dadikuminaka, ba:be aeno ida:da:li
Atimisiko ebeno helo konomo kowibomema:ne!”
28 Ba:bema: ulihopi hiliyonomate ba:be taboma: konomamo maubahalete
ga:ga: ekelalameheno iba:te na:ga:luya:, “Epesesenapino Atimisiko, ebe
aeno Kodawanomola!”
29 Ba:bene ibino helo komote haba konomamo da:tuya:, habalubi hiliy-
onomate konomamo maubahaliya:. Ba:ba tetelo puya:te maubahala:go
da:tolamitiya: iba:te Ma:sadoniya hoponapi netewapi Ga:iyasiko ba:gala

A:listakasiko heloamo nuwatete habalubino tabo ga:la habamo gahugahulu dito wadimuya:taliya:, mabu ibi netewapi ba: Polokoba: wapata:nama:.
30 Ba:bema: Polote ubila tawakalubi ipuwamo tote ibi hidohido tabamo konegelebadilamema:, huiyatiya Ya:suku ta:matapi ipuwalo ebeno mabuluba:te ebe na:duhimiya:,
31 ba:gala ba:be A:isiya hopoeno gabomani dubu ipuwalo komo Polokono mabuluba:te atumu ebe toemeholo tabo ebetamo na:poemiya:, “Ama: habalubino tabo ga:la habamo akapa:la:!”
32 Ba:bene ba:ba tetelo habalubino kapiyuimi ipuwalo ko mauba komote hibinomolo uluhukuya:, komopa:te ga:ga:lo eta tabo ga:lanakui, eta tabo ga:lanakui, ba:ba ka:na ewagelitiya:, ba:gala atu tetelo komopa:te ukui bilibilima: eda:hutiya:, mabu iba:te kiya:tawahuya:ha: tawakaluba:te kapiyuimi habamo badama: ka:pelamiya:.
33 Ba:bene komo Yu dubate ibino eta lumagi A:lesandatamo helo ba ikame, ebete tawakalubino dopo hapulu mahigate kokoto ba:bo a:midahuya: tawakaluba:te tabo ga:la kekelalamema:, mabu ebe ubila iba:tamo owalubi tabo kolamagima:.
34 Huiyatiya iba:te ebe umihote, ebete Yu lumagima: deda:na ba:be komo iya:tawahate ibulunomo kapimilo ga:ga: gala na:katupuimiya:, “Epesesenapino Atimisiko, ebe aeno Kodawanomola!”
Ba:bene iba:te tete ga:ga:nomo ba:ba ka:na ba ewagelita,
35 eta gabomani dubu, ebe ba: Epesese haboeno kukala iya:tulamedawala, ebete ibi tatabuilamete iba:tamo na:goiya:, “Epesese dubala:, hiliyonomo tawakalubi iya:tawahala, aeno Epesese ko haba ba: Kodawa Atimisiko Adikumi Genamoeno hopola. Ba:gala ibi iya:tawahala, ba:be habali ida:da:lino talona nakola konomo Hunu Habane atamo ya:lo peguya:, ka:lo ba: aeno habalo bitana ale hidamo kuminama:.
36 Ba:bema: numa:la:, mulu iya:tawa lumagigodolo helo kitanaha: Atimisikono komoma: ha:da tabo goema:. Ba:be mabuma: la: ukui bilibilihino tatabalo na:pola:nala:, daedae ukuilo eta kuba komo akododa:la:!
37 “Ba:bema: la: ba:moi dubu netewapi ba:mamo badama: ka:magaheleoma? Iba:te Atimisiko Adikumino Genamalo pilo komo kododiha:, ba:gala iba:te aeno ida:da:lino komoma: eta kuba tabo kaga:laha:.
38 Ba:bema: Dimitiyasiko ba:gala ebeno okopi, iba:godolo mauba komo eta lumagitamo hibilo ditana, wadiyala iba:te aeno gabomani dubatamo na:tolama:mena: tabo anagiya:midapino holoholo hapulu konolowabelethuima:.
39 Ba:gala la: eta komo umi ubi dihatitama, wadiyala komo habaluba:te la:go pekapiyuimiti tatabalo kopega:lama:nemata, Loma gabomaniti atamo helo dikaa:mena ba:ba ka:na.
40 Ba:bema: nale la: begoelamemata, la: hidamo! Ale ka:lo kebe komo kododima:, Loma gabomana:te dulimina:, diyala, iba:te ba:be komo haba kubahimi komoma: da: ga:lamena:, ba:bene iba:te atamo kuba huiya hibinomolo kikaa:mema:na: mabu aeno mauba komo ipuwalo hibi komo kitanaha:.”
41 Ba:bene ebeno tabo olamagi da:wibuya:, Epesese haboeno kukala iya:tulamedawate tawakalubi hiliyonomo ibino genamamo ba: dito oelameholiya:.

20

Polote Ma:sadoniya Ba:gala Guliki Hopamo Gala Da:katuya:

1 Ba:bema: Epesese habanapino ko mauba komote da:wibuya:, Polote
Ya:suku ta:matapi ebetamo ka:lamiti ibi komo tabamo ba owalubili yawo
tabo goete Ma:sadoniya hopamo ba:bo tuya:.
2 Ba:bene ebete ba:be hopo konomolo ba nepata:, ebete sose
tawakaluba:tamo owalubi tabo hiliyonomo olamaginatote Guliki hopamo
ba: dito nuluhukuya:.
3 Ebete ba:bolo netewa-kapiya manome ba nemede, ba:bene ebete Siliya
hopamo palai boga:go toma: goiya:. Ba:ba tetelo komo Yu dubate huiyatiya
ebe anakapumima: nopo da:tamotiya:, Polote ba:be komo uliti ebeno ukui
hiya:ma: miditi Ma:sadoniya haka gabodo gala na:kapiya:.
4 Ba:ba tetelo ba:moi dubate Polokoba: tolamiya:, Beliyanapi Pilasikono
gudu Sosipatako, ba:gala Tesalonaikanapi dubu netewa A:listakasiko
ba:gala Sekandasiko, ba:gala Debinapi Ga:iyasiko, ba:gala Timotiko, ba:gala
A:isiya hoponapi dubu netewa Tikikasiko ba:gala Topimasiko, iyo, ba:moi
dubate Poloko bana tolamiya:.
5 Ba:bene iba:te dopamo tolamete Talowase habamo nikuliti a ba:bo
nelatia:mitiya:,
6 huiyatiya Pilipai ko habalo paibo hegela da:peniwibuya:, ba:ba tetelo a
komopa:te Hunamo Mahigaha: Palawa Baa: Poko ododiti, ba:bene ko palai
boga:go Talowasa:mo tolamete Polua:tamo ba:bo nikuliya:ma:. Ba:ba tetelo
ale iba:go kapimilo sa:ba:ni hegela ba:bolo nemediya:ma:.

Polote Eta Dulu Talowase Habalo Godokono Tabo Dolamaginiya:

7-8 Ba:bene Satade dulu ale Ya:suku emalagidolo baa: nahama: eta
hunu genamalo ditanami ba:be ko habamo da:kapiyuiminiya:ma:, ba:be
kapiyuimi bahilo wuiki alo hiliyonomate wamotehoniya:. Ba:bene
Polote eta hegelalo toma: ba ewagelena, ebete Godokono tabo olamagi
ga:gima:tepanate iwa tetenomamo ba:bo nuluhukuniya:.
9 Ba:ba tetelo a ipuwalo eta uli ape dubuti na:lutiya:, ebeno mahilo Yutik-
asitila, ebete alulu tetelo ba luta ko unomote ba:bo laweniya:. Ba:bema:
Polote tabo ga:ga:nomo ba olamagina Yutikasiko uti da:laweniya:, ebete
ba da:da:gahana ba:be toela genama hununi hopamo ba:bo peganiya:,
ba:bene komo tawakaluba:te pepalaganate ebe da:padipateniya: hoenomo
bepuminiya:.
10 Huiyatiya Polote da:pihitiganiya: ebeno ape Yutikasikono bodolo hu-
namo pemowatiminate ebe ba a:pa:watamena na:goeniya:, “La: katoletole-
honala:, ebeno ka:ka: bitama:na!”
11 Ba:ba tetelo Polote gala kanodolonate Ya:suku emalagidolo baa:
wakamihonate ale kapimilo ba:bo nahaniya:ma:, ba:bene tete ga:ga:nomolo
ebete ago tabo ba olamagimina hegela ba:bo owalohuya:. Ba:bene Polote a
miya:poete ba: dito tuya:,
12 huiyatiya Yutikasiti gala ka:ka: da:kalaweniya:, ebeno tawakaluba:te
ba:bema: ko kalakalago ebe ebeno genamamo ba:bo magatuya:.

Polua:te Talowase Habane Mailitase Habamo Da:tolamiya:

13 Ba:ba tetelo Polote A:soso habamo dopamo tuya: haka gabodo, huiy-
atiya a komo ba:bamo ko palai boga:go tolamiya:ma:, mabu Polote a ba:ma
ka:na kiyaa:miya: ale ebe ba:bolo konatopima:.
14 Ba:bema: ale eba:go A:soso habalo da:naluguya:ma:, ebete ale
da:tolamiya:ma: ba:be boga:mo ololote a hiliyonomate kapimilo Mitilina
habamo ba:bo na:hiwaliya:ma:.
15 Ba:bene Mitilina habane katolamete eta hegelalo Kiyosi kiyamo
nikuliti, ba:bi kiyoeno dododo tolamete eta hegelalo Samoso habamo
na:hiwalete, eta hegelalo Mailitase habamo dito nikuliya:ma:.

16 Ba:ba tetelo Polote ebeno nopo ba:ma ka:na ihatiya:, ebete ko palai
boga:go ba to Epesese ko haba dito konegogoloma:, mabu ebe ubihinola
ba:be A:isiya hopolo tete ga:ga:lo nemede, huiyatiya ebe ubila Yelusalema
ko habamo tiyolo tote Pentekose Poko* ebe hulupida: kododima:.

Polote Epesese Sose Watowatopa:tamo Ebeno Kuititi Tabonomo Dolamagiya:

17 Ba:bene Polote Mailitase habane tabo benoemiya: Epesese sose wa-
towatopa:tamo iba:te ebetamo kopelamema:.
18 Ba:bi watowatopa:te ebetamo da:pikuliya:, ba:ba tetelo ebete iba:tamo
na:goiya:, "Na dopo tetenomolo A:isiya hopamo da:pimo, ba:be hege-
lane tupuimiti komo hegela hiliyonomo ipuwalo la:godolo kebako emede
ka:pemedenamimo, la: ba:be komo iya:tawahala.
19 Ba:ma ka:na na ha:kiya na hopamo ihatelo Kodawa Ya:sukunu oko ba
powatina ihi baida:go pepata:namimo, mabu Yunapa:te natamo temeteme
ba ikanamena na anakapunamema: ewagelenama:.
20 Huiyatiya ba:be tete ga:ga:nomolo la: kowalubilima: Godokono tabo
olamagima: na katoletolenamiha:, ba:bema: komo hiliyonomo tetelo nale
hawakala bahilo ba:gala la:eno hiya:hiya: genama gulu la: ba iya:tulame
nale eta kapiya komo kotanakuiha:.
21 Iyo, ba:ba tetelo na Yu tawakalubi ba:gala Yuha:pi atumu, ibi hiliy-
onomo a:kiyalamenakuimo, iba:te ibino kuba ododili ipuwane Godotamo
ohobila:hate Kodawa Ya:suku hibima: komidima:.
22 "Ba:bema: ka:lo la: numa:la:, na Godokono Gobogobote da:kiyanami
ba:be komamo papamiwatate Yelusalemamo toma: ewagelemo, huiyatiya
na iya:tawaha: ba:bolo natamo bada komate dikulihomena:.
23 Huiyatiya Godokono Gobogobote na diya:tunami ba:be kapiya komo
biya:tawanamo, hiliyonomo habahabalo du genamoeno temeteme ba:gala
komo kodakoda komate na belatinamena.
24 Huiyatiya naeno ka:ka: nitanana, nale koamo a:kemalagidolamo.
Kodawa Ya:suti natamo ya:lo dikanamiya:, ba:be oko ba: Godokono
Hido Tabo olamagi okola, ba:bema: ba:be tabo olamagi ipuwalo nale
Godokono malemale komo hawakalimima: oko kuitita:mo hibinomolo
konuluhukuma:nemo.
25 "Ba:moe komo ba: hibila, Godote Ko Gawadubuma: deda:na, nale ba:be
komo la: ipuwalo olamaga:go pata:namimo. Huiyatiya naeno mabuluba:la:,
ka:lo na niya:tawutamo la: hiliyonomate naeno holoholo gala a:kuma:mata,
26 ba:bema: ka:lo hegelalo nale la: bikiyalamemata, la: ipuwalo eta lumag-
ino ka:ka:te da:nalatidimini, ba:be komote naeno kubama: a:keda:mene.
27 Ba: hibila, Godote tawakalubi hiliyonomatamo ebeno ubi keba ka:na
kihatena iba:te kododilinama:, nale ba:bi hiliyonomo komokomo la:tamo
olamagima: katoletolenamiha:, ba:bema: nale la: ba iya:tulame eta kapiya
komo kotanakuiha:.
28 "Ba:bema: watowatopa:la:, la: ha:kiya la: ba:gala la:eno sipi-goegoe
hiliyonomo hidamo nulamenala:, mabu Godokono Gobogobote la: ibi
ulamepima: a:midilia:ta. Iyo, wadiyala la: Godokono sose tawakaluba:tamo
hidohido baa: nikalamenakuya:la:, mabu ebete ebeno hawa:mo ibi uwatiya:
iba:te ebeno gugudima: keda:hanama:.

---

* **20:16:** Buka ka:lamiholedawa, ama: ubi dihatemena: ba:moe Yu tawakalubino eta Pokoeno ipuwa kiya:tawama:, wadiyala ama: ba:moe atu Oelamepi Buka 2.1 komoeno owalubi tabo numiya:.

29 Na iya:tawala, nale la:godone duluhukumu, ba:ba tetelo helohelo tumu
gahagahate la: ipuwamo pa:pa:la:hate la:eno sipi-goegoe kubanomamo
kopaloholema:na:.
30 Ba:gala la:eno tawakalubinomo ipuwalo komo dubate mahila:halete
Godokono hibi taboeno ipuwa komokomo ohoba:midalete huiyatiya ha:da
taboma: komidilima:na:, Ya:suku hibima: midipi kuba emogabuimi gabamo
komagatalema:.
31 Ba:bema: la: uliholo nemedeniya:la: ba:gala naeno komo akadodala:!
Ba: hibila, nale netewa-kapiya gogo ipuwalo naeno ihi baida:go du ba:gala
hegela hiliyonomolo la: hiliyonomo iya:tulamenakuimata.
32 "Ba:bema: ka:lo nale la: Godokono kokotamo miya:temata, ebeno male-
maledo la:tamo da:pi ebete ba:be tabamo la: hidamo kobuiya:minalenama:.
Iyo, ebe modobola la: kokodakoduilamema:, ba:bene ebete ya:lo ebeno
talona tawakalubima: da:midiliya:, ba:bi tawakalubi ba:gala la:, ebete
ebeno hidohido komo la: hiliyonomatamo kapimilo kikalameholema:na:ta,
ebete dopamo hibinomolo keba ka:na ka:goiya: ba:ba ka:na.
33 Numa:la:, nale la: ipuwalo eta lumagino mani ba:gala pupulino ilina
naeno ukuia:mo kuhiliminakuiha:.
34 La: iya:tawahala, na ha:kiya ba:moi kokoto netewamo nale oko ba
owatina, na ha:kiya na ba:gala nago da:wapata:lamenama: aeno modoboha:
komokomo a:modobuilamenakuimo.
35 Ba:ma ka:na nale hiliyonomo ododili komokomo ipuwalo la:
iya:tulamenakuimata, la:le hiya:hiya: oko kodakodalo ba owatiho mani
uwatete awaepi ba:bo kowalubilinama:. Iyo, Kodawa Ya:suti dopamo
kebe tabo ka:goiya:, wadiyala la: ba:be tabo gala na:kemalagidolala:, mabu
hibila, ebete ba:ma ka:na goiya:,

'Ilina uwate tetelo
hopo haboeno kalakala bitana,
huiyatiya eta lumagitamo ikame tetelo
Godokono kalakalate ama: ipuwalo
konomoma: keda:ma:ne.' "

36 Ba:bene Polokono tabo olamagi sose watowatopa:tamo da:wibuya:,
ba:ba tetelo ibi hiliyonomate ebe bana pupamo gagahiditi toetoe tabo
Godotamo ba:bo adipatiya:.
37-38 Ba:bene ibi hiliyonomate boge utihole baha:mo kapimilo
da:nepalagutiya:, iba:te Poloko a:pa:watameholo ba:gala ba aboeteho ko
tepo temetema:go ihimitiya: mabu Polote iba:tamo ba:ma ka:na olamagiya:,
iba:te ebeno holoholo gala a:kuminakamena:.

21

Polote Yelusalemamo Ba To Hiya:hiya: Habahabamo Duluhukuhunatuya:

1 Ba:ba tetelo ale Epesese hibima: midipa:tamo yawo tabo ga:late ke-
haha: kolomo a:hiwalenomo na:hiwalete Kosa hopamo ba:bo nikuliya:ma:,
ba:bene eta hegela a Lodesa hopo nelawete, ba:bene Patala habamo dito
tolamiya:ma:.
2 Ba:bolo Ponisiya hopamo a:hiwama: ditanuya: ba:be eta ko palai
boge ale numiti, ba:ba tetelo a ba:be boga:mo nololote tolame ba:bo
netupuimiya:ma:.
3 Ba:bene ale da:tolamiya:ma: Saipalase hopo numiti pele hapuamo ba
a:mida ale Siliya hopamo na:hiwalete, namutudawate ebeno boge Taya ko
habamo dito nutiya: ebeno ilina kokolowamima:.

4 Ba:be habalo ale komo Ya:suku ta:matapi ohola:go petolamete ibi
nulamete sa:ba:ni hegela iba:go ba:bo nemediya:ma:, ba:bene kebe kuba
komote Polotamo duluhukumini, iba:te ba:be komo Godokono Gobo-
goboeno heloamo iya:tawahate ebe na:kiyahamiya: ebete Yelusalemamo
a:katoamene.
5 Ba:bene boge namutudawate atamo kebe tete dikaa:miya:, ba:be tete
duluhukuya: ale ibi miya:palema: ga:late boga:mo ba:bo pepalaguya:ma:.
Ba:ba tetelo ibi hiliyonomate ibino kamenakamena guguda:go a
miya:poema: habane ago pelamiya: boge utihole baha:mo, ba:bene a
hiliyonomo kehaha: kolomo dodolo pupamo pegagahiditi Godotamo
toetoe tabo ba:bo padipatiya:ma:. Ba:be komo da:wibuya:, komopa:te
komopa:tamo yawo tabo ga:late
6 ale boga:mo ololote iba:te ibino genamamo gala dito kawilaliya:.

Polote Sisaliya Ko Habalo Tete Nanekelelo Da:nemediya:

7 Ba:ba tetelo Taya ko haba miya:pate ale ko palai boga:go tolame gala
na:katupuimiya:ma:, ba:bene Tolameyasi habamo da:nikuliya:ma:, ba:bolo
hibima: midipi ekaka:tamo kalakala tabo nega:late kapiya du iba:go ba:bo
nelahaniya:ma:.
8 Ba:bene eta hegelalo ale Sisaliya ko habamo nikuliti Godokono Hido
Tabo atedawa Pilipikono genamamo nalehawaminate ba:bo nemediya:ma:.
Hibila, Yelusalema sose tawakaluba:te dopamo sa:ba:ni dubu Godokono oko
owatima: duwatiya:, Pilipiko ba:bi tuputupu okopi ipuwalo ebe ba: etala,
9 ba:gala ebegodolo ebeno netewa-netewa koko bohelemela:te emede-
nama:, Godokono Gobogobote ebeno hiya:nomo helo iba:tamo ikalamiya:
ebeno tepo ipuwoeno ukui kohawakalilamenakoma:.
10 Ba:bene ale komo hegelalo ba:bolo ba emede, eta Godokono ukui
hawakalimidawa A:gabasiti Yudiya hopone atamo ba:bo puluhukuya:.
11 Ebete a pua:mete Polokono kamake lawete ebe ha:kiya ebeno nato
kokoto ba matuhulamehole na:goiya:, “Godokono Gobogobote ba:ma
ka:na goita, ‘Yunapa:te Yelusalemalo demedehona, kebe dubuti ba:moe
kamake da:pulinako iba:te ba:be dubu heloamo lawete Yuha:pa:tamo
konikalamema:na: ebe kokubahimima:.’ ”
12 Ba:ba tetelo a ba:gala komopi ba:moe tabo duliya:ma:, ale Poloko
na:toemehuya:ma:, “Ama: Yelusalemamo akatoala:!”
13 Ba:bene Polote aeno tabo huiyalo na:goiya:, “Natamo badama: kihimiu-
tama? Mabu keka: la:le tepo temeteme natamo ikanamema: dewagelitama?
Ba: hibila, nale a:hidomo Yelusalemalo komopa:te naeno ape hala:mo
matumihoma:, ba:gala naeno kalakala bitana ba:bolo Kodawa Ya:suku
mabuma: hoe.”
14 Ba:ba tetelo ale Polokono ukui hiya:ma: midi kamodobuya:ha:,
ba:bema: ba:be komo dumiya:ma: ale na:ga:luya:ma:, “Kubahenola,
Godokono ubi komote nuluhukamene.” Ba:bene ale eta tabo kaga:luya:ha:.
15 Ba:bene ba:be komo da:wibuya: ale aeno ilina hiduilamete Yelusalema
ko habamo haka gabodo ba: dito tolamiya:ma:.
16 Ba:ba tetelo komo Ya:suku ta:matapa:te ibino Sisaliya habane a
da:buiya:minoenatuya:, iba:te a Nesonikono genamamo dito magatoiya:
ale ba:bolo konemedema:. Nesoniko ba: Saipalase hoponapila, dopo
tawakaluba:te Ya:suku hibima: da:midiya: ibi ipuwalo ebe ba: etala.

Yelusalema Sose Watowatopa:te Poloko Da:tutumutiya:

17 Ba:be atu hegelalo Yelusalema ko habalo demedehonama: ba:bi hibima:
midipi ekaka:te a ko kalakalago uwatiya:.

18 Ba:bene eta hegelalo a hiliyonomate Polokoba: Ya:imesiko umima:
da:tolamiya:ma:, ba:ba tetelo ale ebe komo sose watowatopi hiliyonomago
ba luta ba:bo numiya:ma:.
19 Ba:bema: Polote iba:tamo kalakala tabo negoete, Godote ebeno oko
ipuwado kebe hiliyonomo komokomo Yuha:pi ipuwalo dododilinakui,
ebete ba:be komo iba:tamo ba:bo hawakalimiya:.
20 Iba:te ba:moi tabo dulihuya: Godoko milimiholo na:ga:luya:, "Aeno
naniwi, kalakala konomola, huiyatiya ba:moe eta komo hidamo numa:, a
Yunapi ipuwalo kebako hiliyonomo taosene tawakaluba:te Ya:suku hibima:
a:midiya:. Huiyatiya hibila, Godote Moseseko ipuwado aeno iniwala:tamo
dikalamiya:, ibi hiliyonomate ba:bi Tutumu Tabo ta:matalema: konomamo
emalagidolena.
21 Ba:bema: komo hibima: midiha: Yunapa:te aeno komo ekakino
ukui kubahilamelelamelo dopamo ba:ma ka:na kiyalamiya:, hiya:hiya:
muhulu hopolo demedehona ama:le ba:bi Yunapi a:niya:tulamenakata
iba:te Mosesekono Tutumu ipuwane kohobila:ma:. Ba:bene iba:te amia:no
komoma: eta ha:da tabo bekaga:luya: ba:ma ka:na, ama:le tawakaluba:tamo
talona bihatelamenata ibino dubu guguda:tamo Godokono tama itamida
kukala komiya:telamenakoma: ba:gala aeno iniwalino komo hiya:hiya:
komokomo kododilinakoma:.
22 "Ba:bema: a keba ka:na na:kewagelema:? Hibila, iba:te amia:no pe
komo kiya:tawahama:na:,
23 ba:bema: a ubila ama: ba:moe komo nododiya:. Aeno kapiyuimi
ipuwalo netewa-netewa dubate ba:pola:na, iba:te dopamo tawakalubino
holoholo hapulu tabo olamagimiya: ibino ape Godotamo hibinomolo
kikamehoma:.
24 Ibino tete ba: na:pe, ba:bema: wadiyala ama: ibi magatalete ibi
hawakala na:nowalubiliya:, hawa:goeno ilina mana:mo uwatete Godotamo
ba nikameho ibino tepo ipuwoeno dalowa: kupula:lelamema:. Ba:bene
ama: iba:go tote hinibo elepeho iya:tawahapa:tamo mani nikalamiya: iba:te
hinibo elepeho komo kuwatema:. Ba:moe gabodo tawakalubi hiliyonomate
kiya:tawahama:na: komopa:te amia:no komoma: ha:da tabo da:ga:lana
ba:be tabo hibiha:, huiyatiya iba:te kumima:na: ama: atumu Mosesekono
Tutumu Tabo ipuwalo bemedenata.
25 Ba: hibila, a sose watowatopa:te dopamo Yuha:pi hibima:
midipa:tamo leta oemima:, iba:te Mosesekono Tutumu ipuwalo keba ka:na
na:kemedehonamena:. Ba:be leta taboeno komo ba:ma ka:nala, komopa:te
ida:da:la:tamo dikalamenaka iba:te ba:bi ilina a:kanahanakamena:, ba:gala
kokobe dowa:ga:dililamenaka ba:bi ilina naha talonala mabu hawiti
ba:be katene ipuwalo bitana, ba:gala iba:te kamena pilo dubu pilo
a:kododilinakamena:."
26 Ba:bene eta hegelalo Polote ba:bi netewa-netewa dubu magatalete ebe
ba:gala ibino tepo ipuwoeno dalowa: komoma: Godotamo hawa:goeno ilina
ba:bo nikamehuya:. Ba:bene ebete Godoko Adikumino Hiya: Genamoeno
kala imi ipuwamo nopegate ibino mahilo ba nimiya:te okodawa ba:bo
nikiyamiya:, "Sa:ba:ni hegela da:wibomene, nale ba:moi dubago gala
kapete ibino hiya:hiya: komokomoma: kuititi hawa:goeno ilina Godotamo
kopikamehoma:nemo."

Godoko Adikumino Genamalo Yunapino Maubate Polotamo Duluhukuya:

27 Ba:bene sa:ba:ni hegela wiboma: ba tatali, komo Yunapa:te A:isiya ho-
pone dopamo da:pelamiya:, iba:te eta hegelalo Poloko Godoko Adikumino
Genamalo ba:bo numiya:. Ba:bema: iba:te kuba ukui lawete ubi bihatiya:,

ba:bolo da:pola:nuya: ba:bi tawakalubi hiliyonomatamo helo ikalamete
iba:te Polotamo komaubahalema:, ba:bene iba:te Poloko heloamo lawete
28 ga:ga:lo na:ga:luya:, “Isalaela dubala:, la: a nowalubia:la:! Hopo
konomolo hiliyonomo tawakalubi kubamo da:magatalena, ba:moe ba:be
dubula! Ebeno iya:tulame ipuwado ebete aeno tawakalubi ba:gala aeno
tutumu komokomo ba:gala ba:moe talona genama bekubahilamenako!
Ba:gala eta hegelalo ebete komo Yuha:pi ba:moe Godoko Adikumino Gena-
mamo magahelete aeno talona haboeno kukala adikamidali!”
29 Iba:te ba:moe tabo bega:luya: mabu eta hegelalo iba:te Poloko ba:gala
eta Epesesenapi dubu Topimasiko Yelusalemalo badi wapatitalo dulamiya:,
ba:bema: iba:te ba:ma ka:na emalagidoluya:, Polote ibino talona adikami-
dalete ba:be Yuha: dubu Godoko Adikumino Genamamo a:magata, huiy-
atiya ba:be komo hibiha:.
30 Ba:ba tetelo Yelusalema ko habalo tawakalubi hiliyonomate ba:be tabo
dulihuya:, iba:te hapuhapuni ba:bo pipulila:huya:. Komo iba:te Poloko
heloamo pelawete Godoko Adikumino Genamane adimuya:tate, ba:bene
genama umipa:te kaloeno gigiho dito kalapilahaliya:.
31 Iba:te Poloko anakapumima: ba ewagelita, Loma gabomanino ala-
holohopino watodawate ba:bo iya:tawuya: Yelusalemalo alaholo komo
konomote uluhukuta.
32 Ba:bema: ba:ba tetenomolo ebete ebeno komo hopopi ba:gala ala-
holohopi dubu uwatete tawakalubino alaholoho komo duhimima: ba:bo
pipulila:huya:, ba:bene tawakaluba:te ibino pelame komo dumiya: Poloko
anagalimiho ba: dito ekelalamiya:.
33 Ba:bene alaholohopino watodawate Poloko tama:mo pete ebeno
hopopi na:kiyalamiya:, iba:te ebe lawete auli hale netewamo ebe ko-
matuhumihoma:, ba:gala ebete tawakalubi nalateda:liya:, “Ba:moe dubu
potela:ka:? Ebete bada kuba kododi?”
34 Ba:ba tetelo komo tawakalubi hiliyonomate ga:ga:lo eta tabo
ga:lanakui, eta tabo ga:lanakui, ba:ba ka:na ewagelitiya:. Ba:bema:
iba:te howele konomo ba ododita alaholohopino watodawate ba:be
komoeno ipuwa hidamo laweheno ebeno hopopi dito kiyalamiya: iba:te
Poloko gabomanino genamamo komagatama:, ba:be konomo genama ba:
Lomanapi alaholohopino oko genamala ba:gala laha genamala.
35 Ba:bene iba:te Poloko ebamo magatate genamoeno wakolamo ba
na:putihole ebeno ka:ka: mula:mema: ibino kokotamo ebe hunamo ba:bo
adipatiya:, mabu habalubino mauba komote konomamo uluhukutiya:.
36 Ba:ba tetelo ibi hiliyonomate Poloko helo konomago ba ta:mahe
alaholohopa:tamo ga:ga:lo na:ga:lanapiya:, “Ebe nanakapuma:la:! Ebe
nanakapuma:la:!”

Polote Yu Tawakaluba:tamo Tabo Olamagima: Alaholohopino Watodawa Da:kiyamiya:

37 Ba:bene Loma gabomanino alaholohopa:te Polokoba: ibino konomo
genama guamo na:pa:la:haheno, dopamo ebete ibino watodawatamo
na:goiya:, “Na eta tabo ama:tamo ba:ka:goemo?”
Alaholohopino watodawate la:wa:lo na:huiyuya:, “O! Ama: Guliki tabo
iya:tawala!
38 Ba:bema: eta Isipitinapi dubuti ebeno 4,000 dubu dito hopamo mag-
atalete a Loma gabomana:tamo alaholo nopo da:netamoti, ama: ebeteha:.
Diyala, ama: da: eta hoponapila:.”
39 Polote ebeno tabo ba huiya na:goiya:, “Na Yunapila, na Silisiya hopoeno
Tasase ko habalo hawakaluya:mo, ba:bema: hibila, naeno haba deha:poto

habaha:. Na ama: betoemehomata, nale naeno tawakaluba:tamo tabo kolamagima:."

40 Ba:bene alaholohopino watodawate modoboma: goete, Polote genamoeno wakola hunulu utiti ebeno kokotamo tawakalubi ba duhilame, ba:bene ibino tabo ga:la komo dito ekelalamiya:. Ba:ba tetelo ebete Yu tawakalubino tabamo olamagi ba:ma ka:na tupuimiya:,

22

1 "Naeno ekaki, nabi, naeno kuba ododiha: komo la:tamo dolamagimo, la: nulia:la:."

2 Ebete iba:tamo Yu tabamo dolamagitiya:, iba:te uliti tabo ga:lahaheno tatabanomolo pola:nuya:.

Ba:bene Polote gala na:kagoiya:,

3 "Na Yu lumagila, Silisiya hopoeno Tasase ko habalo hawakaluya:mo, huiyatiya na ba:moe Yelusalema habalo apete, ba:bene komo hiliyonomo gogolo Gameliyelate na iya:tunamenakui. Ba:bene ebeno iya:tumi ipuwane Godote aeno iniwala:tamo kebe Tutumu Tabo dikalamiya:, nale ba:bi komokomo kodakodalo ba uwate naeno ape konomo Godokono okamo ba:bo ihatiya:mo, ka:lo la: hiliyonomate keba ka:na kemedeonama ba:ba ka:na.

4 Ba:bema: komo gogolo nale ba:moe ukuido puya:te Ya:suku Hibima: Midi Gabodo da:wapata:lamenama: iba:tamo koko temeteme ikalamenakuimo. Iyo, nale ibi ipuwalo dubu ba:gala kamenakamena heloamo uwatenakuimo du genamamo dito niya:hekenakuimo, ba:bene komopa:te ibi danakapulamenakui na ba:be komoma: ba:bo kalakalanakuimo.

5 Ka:lo nale kebe tabo dolamagitamo ba:be taboeno hibi komo Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawa ba:gala komo Ka:nisolo dubu, ibi hiliyonomate iya:tawahala. Iba:te natamo komo leta ikanamehonete Dama:sakase habamo na dito oenamiya: nale aeno Yunapi ekaka:tamo ba:bi leta konikalameholema:. Ba:ba tetelo na ubi bihatiya:mo, nale ba:be habamo ba nuluhuku Ya:suku ta:matapi ba:bolo nuwatete hala:mo matuhulameholete Yelusalemamo magahelete iba:tamo kuba huiya kopikalamema:."

Polote Ya:sutamo Keba Ka:na Kohobiguya: Ba:be Komo Da:hawakalimiya:

6 Ba:bene Polote ebeno tabo moga:melo gala na:kagoiya:, "Huiyatiya na hegela tulilo Dama:sakase haba tama:mo duluhukunatuya:mo, ba:ba tetenomolo Godokono Hunu Habane alo konomote ba pihitiga hegelate da:la:wa:hiya keba ka:nala:ka:, na ba:be alote ba:ba ka:na panagogobeya:midadiganiya:.

7 Nale hakamo gate tabo ba:ma ka:na uliya:mo, 'Solo, Solo! Keka: mabu ama:le natamo koko temeteme dikanamena?'

8 "Nale na:huiyuya:mo, 'Kodawa, ama: potela:ka:?'

"Ba:bene ebeno huiya tabote ba:ma ka:na piya:, 'Na ba: Ya:suti Nasaletenapila, ama:le natamo temeteme dikanamena na ba:be lumagila.'

9 Ba:ba tetelo kebe dubate nago da:tolamiya:, iba:te natamo dolamagitiya: ba:be lumagino tabo madodo hidamo kuliya:ha:, huiyatiya alo kapiya bumitiya:.

10 "Ba:bene nale na:goiya:mo, 'Kodawa, ama: bada ubi kihatiuta nale kododima:?'

"Ebete na:huiyuya:, 'Ama: mahigate Dama:sakase haba ipuwamo na:nopega, ba:bene ama:le kododilima: Godote ebeno ubi komo ya:lo tetelo dihatiya:, ba:bi komokomo eta lumagiti ba:bolo kokiyahamema:na:ta.'

11 Ba:ba tetelo naeno baiditi a:duhunamiya: mabu nale alo konomo
bumiya:mo, ba:bema: naeno mabuluba:te na kokotamo lawenete
Dama:sakase habamo dito magataniya:.
12 “Ba:bolo eta dubu ebeno mahilo A:nanayasitila, ebete Godoko
tolemelo Mosesekono Tutumu Tabamo papamiwatanami, ba:gala Yu-
napa:te ba:be habalo demedehonama: ibi hiliyonomate ebe tuputupu-
dawama: ga:lanama:. Ebete na unamema: da:piya:
13 na tama:mo putiti na:pegoiya:, ‘Naeno ekawi Solo, amia:no
baiditi hidamo na:kagahilameholena!’ Ba:ba tetenomolo naeno baiditi
da:hidohidohuya: nale ebe hidamo ba:bo umiya:mo.
14 “Ba:bene ebete natamo na:goiya:, ‘Aeno iniwala:te dadikuminakui,
ba:be Godote ama: ya:lo a:ka:miya:ta ama:le ebeno ubi komo kiya:tawama:,
ba:gala ebeno Tuputupu Okodawoeno holoholo kumima:, ba:gala amia:no
galamo ba:moe Tuputupudawoeno tabo madodo kulima:.
15 Iyo, ama:le ebegodone kebe komokomo kulihui ba:gala kebe
komokomo kulamiui, ebe ubila ama:le ba:bi komokomo tawakalubi
hiliyonomatamo konolamagima:.
16 Ba:bema: bada ka:latimiuta? Ama: mahigate beyamo aduti komo
na:lawa:. Ama:le ebeno mahilo da:ka:mimina:, ebete amia:no kuba uku-
lalemete kadodolemema:na:ta.’ ”

Ya:suti Ebe Yuha:pa:tamo Keba Ka:na Koemiya: Polote Ba:be Komo Da:hawakalimiya:

17 Ba:bene Polote tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Nale Yelusalemamo
gala da:kapiya:mo, eta hegelalo Godoko Adikumino Genamalo eba:go tabo
ba ga:lita naeno baiditi hiya:ma: eda:hanamete hido komo ba:bo umiya:mo.
18 Ba:ba tetelo Kodawate natamo ba:ma ka:na goiya:, ‘Ama: ka:lonomo
Yelusalemane tiyonomolo nuluhukuya:, mabu ba:moi tawakaluba:te
ama:godone naeno hibi komo a:kalawa:mena:.’
19 “Ba:bene nale na:huiyuya:mo, ‘Kodawa, ba:moenapi iya:tawahala,
nale ibino hiya:hiya: baidi ibubulamehole genamalo ama: hibima: midipi
doholenakuimo, nale ibi ba uwate komo alukulinakuimo, komo du gena-
mamo dito niya:hekenakuimo.
20 Ba:gala ibi iya:tawahala, komopa:te ya:lo gogolo amia:no hibi komo
hawakalimidawa Stibiniko danakapumi, nale ba:be komo kalakalago ba
umita ebe anakapumipino watuino kaliko bulamelelamitimo.’
21 “Huiyatiya Kodawate natamo gala na:kagoiya:, ‘Ba:moe habane ama:
nuluhukuya:, mabu nale ama: muhululu demedehona ba:bi Yuha:pa:tamo
konoemema:nemata.’ ”
22 Tabo ulihopi hiliyonomate Polokono tabo hidonomamo ulihonapiya:,
huiyatiya ebete Yuha:pa:tamo Godokono ubilo toma: tabo dolamagiya:
ba:ba tetelo mauba konomote iba:tamo uluhukuti ga:ga: ba katupuimi
Loma gabomana:tamo gala na:kaga:luya:, “Nanakapuma:la:! Ba:moe
dubuti na:hoena, ebe wadiyaha: ka:ka:na!”
23 Ba:bema: ibino mauba ipuwalo ba ga:gita iba:te ibino watuino kaliko
pipikulamete heloamo hakamo iya:hekete, ba:bene haka puhulu uwateho-
lete hunamo ba:bo iya:hekeholiya:.

Polote Loma Gabomanino Pepago Pata: Komo Da:hawakalimiya:

24 Ba:bema: Loma alaholohopino watodawate tawakalubino mauba
komo umiti ebeno alaholohopi dubu na:kiyalamiya:, iba:te Poloko gabo-
manino genama guamo magatate ebe giya:pa:pa:mo ba na:na:miga:ti,

Yunapa:te ebetamo badama: ka:ga:gitiya: ba:be komo ebegodone hibilo kiya:tawama:.
25 Ba:bene alaholohopi dubate tolamete Poloko ka:na:miga:tima: ebeno ape da:nehogaminuya:, ba:ba tetelo Polote ebe tamelo da:la:nuya: ba:be eta gawadubu na:kiyamiya:, “Talona ba:kitana, Loma gabomanino pepago da:pata:na ba:bako lumagi dito a:na:miga:tima:? O la: dopamo ebeno komo hidamo ba:kanagiya:midameoma?”*
26 Alaholohopino gawadubuti ba:moe tabo duliya:, ebete ebeno wato-dawatamo gala katote ebe ba:bo nalatediya:, “Ama: ba:moe dubutamo bada komo ododima: kewageliuta? Ama: iya:tawala:ka: ebete Loma gabomanino pepago da:pata:na?”
27 Ba:bene alaholohopino watodawate Polotamo nuluhukuti ebe ba:bo nikiyamiya:, “Ama: hibilo na na:kiyanama:, ama: Loma gabomanino pepago ka:pateona?”
Polote na:huiyuya:, “Iyo, ba: hibila.”
28 Ba:bene alaholohopino watodawate na:goiya:, “Na atumu ba:bi pepago pata:namo, huiyatiya na ba:bi pepa ko maninomamo uwatiya:mo.”
Polote na:goiya:, “Na huiyatiya ba:bi pepa mana:mo kuwatiya:ha:. Nale da:hawakaluya:mo ba:ba tetelo gabomana:te naeno nabiwitamo dito ikamiya:.”
29 Ba:bene Poloko a:na:miga:tima: da:hidutiya: ba:bi alaholohopa:te ebeno tabo duliya:, ba:ba tetenomolo iba:te tole komo lawete ebe miya:pate tama:mo dito utitatuya:. Ibino watodawate atumu na:katoletoletiya: mabu ebete iya:tawaheno Loma gabomanino pepagoeno lumagi auli hala:mo da:matuhumihuya:, ebete ba:ba ka:na ibino eta ko kukala badikamidaliya:.

Yunapi Ka:nisolo Dubate Polokono Komo Danagiya:midamiya:

30 Ba:ba tetelo Polote Yu tawakalubino ukuilo iba:tamo bada kuba kododiya:, alaholohopino watodawate ubila ba:be komo hibinomolo kiya:tawama:. Ba:bema: eta hegelalo ebete tabo benoelameholiya:, Godotamo hawa:goeno ikamehopino hununomo watowatopi ba:gala komo Yunapi Ka:nisolo dubu ibi hiliyonomate kopekapiyama:, ba:bene iba:te da:pelameholiya: ebete Poloko du genamane uluhukutiti ibino holoholo hapuamo ba: dito magahiya:.

23

1 Ba:ba tetelo Polote toleheno Yunapi Ka:nisolo dubu ulameholelo na:goiya:, “Naeno nana:la:, gogo hiliyonomo pete ba:ma teta:mo puluhuku, nale Godokono holoholo hapulu naeno tepo ipuwoeno mulu ukuido tuputupulu ba emedena ebetamo eta kuba kododiya:ha:.”
2 Ba:bema: Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawa, ebeno mahilo A:nanayasitila, ebete Poloko tamelo da:la:mota:hanuya: ba:bi dubu na:kiyalamiya: etate ebe tabone kanagalimima:.
3 Polote ba:be tabo uliti ebetamo na:huiyuya:, “A:iye! Godote huiy-atiya ama: kanagalimima:na:ta! Ama: kuba kala imi tawakaluba:te hido keyakeya tita:goenoma: da:midi ba:ba ka:nala, hunu tama modobola huiy-atiya ipuwa abalenomola. Ama: tabo anagiya:midadawoeno oko habalo ba luta, wadiyala ama: naeno komo Mosesekono Tutumu komago modobolo nanagiya:midanama:. Ba:bema: mabu keka: ama:le na anagalinamema:

* **22:25:** Buka ka:lamiholedawa, ama: ba:moe Polokono taboeno ipuwa iya:tawama: ubi dihate-mena:, wadiyala ama: ba:moe atu Oelamepi Buka 16.37 komoeno owalubi tabo numiya:.

da:gaa:? Ba:be ododi ipuwalo ama: ha:kiya Mosesekono eta tutumu adikamidala:ta!”

4 Ba:ba tetelo Poloko tamelo da:la:mota:hanuya: ba:bi dubate ebe na:kiyahamiya:, “Mabu keka: ama:le Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawa diduduputima:? Ama: konomo kuba bododa:ta!”

5 Polote na:huiyuya:, “Naeno nana:la:, nonolata. Hibila, Godokono Buka tabote ba:ma ka:na itana, ‘Amia:no tawakalubino watowatopi ipuwalo etoeno komoma: kuba tabo akagaa:la:.’ Na iya:tawaha: ebete Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawama: deda:na.”

6 Ba:ba tetelo da:kapiyuimiya: ba:bi Yunapi Ka:nisolo dubu Polote ulamiya:, hapulu Sa:diyusi kapiyuimipila, hapulu Pa:lisi kapiyuimipila. Ba:bema: ebete eta ukui lawete ebeno tabo madodo adipatelo iba:tamo na:goiya:, “Naeno nana:la:! Na ba: Pa:lisi kapiyuimidawala ba:gala naeno nabi atumu Pa:lisi kapiyuimipila! Numa:la:, na hibima: na:midinamo Godote ha:laha tawakalubi ka:ka:mo kowadiya:paa:latelema:ne, ba:bema: la: komopa:te naeno komo huiyatiya kubamo anagiya:midanamitamata!”

7 Ebete ba:moe tabo dolamagiya:, ba:ba tetelo Ka:nisolo dubu ipuwalo anagiya:mida komote uluhukuti, ba:bene Pa:lisi kapiyuimipi ba:gala Sa:diyusi kapiyuimipi iba:te ba:bo olowabeletihuitiya:.

8 Ibino olowabeletihui komoeno mabu ba:ma ka:nala, Sa:diyusi kapiyuimipa:te na:ga:lanaka Godote ha:laha tawakalubi ka:ka:mo a:kawadiya:paa:latela:mene, huiyatiya Pa:lisi kapiyuimipa:te hibima: na:midina Godote ba:be komo hibilo kododima:ne. Ba:gala Sa:diyusi kapiyuimipa:te na:ga:lanaka Godokono Hunu Haboeno nopopi puliyala ba:gala tawakalubino gobogobo puliyala, huiyatiya Pa:lisi kapiyuimipa:te na:ga:lanaka Godote ebeno Hunu Haboeno nopopi ododiliti ba:gala tawakalubino ape gobogobago aka-ododiliya:.

9 Ba:bema: Yunapi Ka:nisolo dubuino olowabeletihui ipuwalo tabo itatihuilo helo tabonomote uluhukutiya:, ba:bene komo Pa:lisi kapiyuimipino Godokono Tutumu Tabo iya:tulamepa:te pakaminate helonomamo na:ga:luya:, “A ba:moe dubugodolo eta kuba kumitaha:! Diyala, eta hido gobogobo o Hunu Haboeno eta nopodawate ebetamo Godokono nopo kuda: a:hawakalimiya:!”

10 Ba:bene Ka:nisolo ipuwalo olowabeletihui komote da:kuya: alaholo tatalila. Ba:ba tetelo alaholohopino watodawate na:toletolitiya: komopa:te Poloko kubamo anagalimiholo anakapumidimina:, ba:bema: Polokono ka:ka: komula:mema: ebete ebeno alaholohopi na:kiyalamiya:, iba:te Ka:nisoloeno kapiyuimi ipuwamo nepalagate Poloko nelawete Loma gabo-manino konomo genamamo gala kakamagatama:.

11 Ba:bene ba:be dulu Kodawa Ya:suti Poloko tamelo putinate ebe na:pegoemeniya:, “Ama: na:kodakoda! Mabu ama: na mabuma: ba:moe Yelusalemalo tabo hidamo dolamaga:ka, ama: Loma ko habamo tote ba:be atu tabo na:kanolamagiya:.”

Komo Yu Dubate Poloko Anakapumima: Nopo Da:tamotiya:

12 Ba:bene eta duiduiyalo komo Yu dubate pekapiyuimiti nopo ba peta-mote Godokono mahilamo helo tabo ba:ma ka:na pega:luya:, iba:te baa: nahaheno ba:gala beya nihoheno talonalo pola:nate Poloko anakapumi teta:mo ba:bo kikulima:.

13 Ba:ba tetelo ba:moe nopo da:tamotiya: ba:bi dubate ibino kuititi da:lawiya: 40 a:gogoluya:.

14 Ba:bene ba:bi dubate Godotamo hawa:goeno ikamehopino hu-
nunomo watowatopi ba:gala komo Yunapino koko dubatamo tolamete
na:nega:luya:, “Aeno ukui kapiyuimiti ale Godokono mahilamo tabo ba:ma
ka:na hibilo ga:lama:, ale baa: nahaheno talonalo pola:nate Poloko anaka-
pumi teta:mo ba:bo kikulima:.
15 Ba:bema: wadiyala la: aeno komo Ka:nisolo dubago Loma gabomanino
alaholohopino watodawatamo tabo na:noemiya:la:, ebete Poloko gena-
mane puluhukutiti la:tamo komagahema:. La:le ha:da amihome gabodo
ebe na:nega:lamiya:la: ba:ma ka:na, la: ubila Polokono komo hidamo
kanagiya:midamema: ba:gala ebeno tabo komokomo gala kakulihoma:.
Huiyatiya ebete Poloko da:magahemene, la:tamo puluhukuhino a ya:lo
kohidoma:nema: ebe gabo tetelo kanakapumima:.”

16 Huiyatiya ba:ba tetelo Polokono bohelete dalahimiya:, ba:be kuhiti
Yu dubate nopo da:tamotitiya: ba:be tabo uliti, diya gabodo Lomanapi
alaholohopino konomo genamamo tote Poloko ba:bo nikiyamiya:.
17 Ba:bene Polote alaholohopino eta gawadubu ebetamo ka:miti ebe
na:goemiya:, “Ba:moe uli ape dubu la:eno Watodawatamo na:magata, mabu
ebegodolo eta komo bitana Watodawa kokiyamema:.”

18 Ba:bene alaholohopino gawadubuti ba:be kuhi ebeno watodawatamo
magatate na:negoemiya:, “Aeno du genamalo da:luta ba:be dubu Polote na
a:kiyaname ba:moe uli ape dubu ama:tamo komagahema:, mabu ebegodolo
eta komo bitana ama: kokiyamema:.”

19 Ba:ba tetelo alaholohopino watodawate ba:be kuhi kokotamo
lawete nanekela:mo hiya: baha:mo ebe magatate diya ba:bo nalatediya:,
“Ama:godolo bada komote kitana na kiyanamema:?”

20 Ebete na:huiyuya:, “Komo Yu dubate ukui a:kapiyuimiya: ama: ba:ma
ka:na kopikiyamema:, ama: dumutu Poloko ba:moe genamane uluhukutiti
ibino Ka:nisolo dubatamo komagatama:. Ba:ba tetelo iba:te ha:da amiho
gabodo ama: ba:ma ka:na kopikiyamema:na:ta, ibi ubila Polokono komo
hidamo anagiya:midamete ebeno tabo komokomo gala kakulihoma:. Huiy-
atiya ba:be tabo hibiha:.
21 Ama: ibino tabamo akapapamiwatala:, mabu 40 dubu keba ka:nala:ka:
ba:bako dubate Polokono to gabolo tanama miya:teholemete ba:bo
ba:pola:na, ebe belatimita. Iba:te ukui kapiyuimiti Godokono mahilamo
helo tabo ba:ma ka:na ga:laka, iba:te baa: nahaheno ba:gala beya nihoheno
talonalo pola:nate Poloko anakapumi teta:mo kikulima:. Hibila, iba:te ya:lo
hidote ama: belatimitata, ama:le amia:no alaholohopi kokiyalamema: iba:te
Poloko ba:bamo komagatama:.”

22 Ba:bene alaholohopino watodawate ba:be kuhi ba noeme
na:kiyamiya:, “Ama:le na da:pikiyanama:, ba:be komo komopa:tamo
akanehawakalima:la:.”

Alaholohopino Watodawate Poloko Loma Gabomanino Ko Gawadubu Pilikisitamo Da:noemiya:

23 Ba:ba tetelo alaholohopino watodawate ebeno hopopi gawadubu
netewa ebetamo ka:lamiti ibi na:kiyalamiya:, “La:eno 200 kiyokiyo gila:mo
alaholohopi dubu, ba:gala komo 70 oso-boga:go da:wapata:lamena ba:bi
alaholohopi dubu, ba:gala komo 200 kibila:mo alaholohopi dubu, la:le ibi
hiliyonomo uwatete na:hiduya:la: ka:lo dulu 9 koloko tetelo Sisaliya ko
habamo kotolamema:.

24 Ba:gala komo oso-boge Poloko mabuma: modobolo nuwata:la:, ebete
ibi hunamo emedete kotoma:. Na ubila la:le ebe aeno Loma gabomanino
kapela Ko Gawadubu Pilikisitamo olalatihino hidamo na:magatuya:la:."

25 Ba:bene ba:ba tetelo alaholohopino watodawate leta ododiti tabo ba:ma
ka:na miya:tiya:,

26 Naeno Hidonomo Ko Gawadubu Pilikisi, ama: nolata. Na Kolodiyasi
Lisiyasiti ba:moe leta ama:tamo poememo.

27 Pote ama:tamo ba:moe letago da:puluhukumini, ba:moe dubuino
komo ba:ma ka:nala. Eta hegelalo Yunapa:te ebe heloamo lawete
anakapumima: dewageliti, nale komo alaholohopi uwatete ibino helo
ipuwane ebe ba:bo uluhukutimo, mabu nale ba:moe komo iya:tawuimo
ebete Loma gabomanino pepago da:pata:na.

28 Ba:bene ebete Yunapa:tamo kebe kuba kododi, nale ba:be komo
hidamo kiya:tawama: ubi ba ihate ebe ibino Ka:nisolo dubuino holoholo
hapuamo ba:bema: magatuimo.

29 Ba:bolo nale iya:tawuimo, iba:te ibino iniwalino tutumuino komoko-
moma: ebetamo da:maubahaliti, huiyatiya ebete eta ko kuba kododiha: nale
ebe hoea:mo o du genamamo ebema: oemela.

30 Ba:moe komo gala hapuni etate diya gabodo pete na a:pikiyanami,
komo Yu dubate ebe kanakapumima: eta gabo bihiduimiya:. Ba:bema:
nale ba:be komo uliti ebe ama:tamo tiyonomolo poememo, ba:gala nale
ebetamo da:maubahaliti ba:bi dubu a:kiyalamimo iba:te amia:no holoholo
hapulu ebeno komo kopanagiya:midamema:. Kalakala konomola, ba:moe
ba: naeno tabo kuititila.

31 Ba:bema: alaholohopino gawadubu netewapa:te ibino watodawoeno
tabamo papamila:te, ebeno leta lawete ba:be dulu iba:te ibino alaholo-
hopa:go Poloko A:ntipatisi habamo dito magataniya:.

32-33 Ba:bene eta hegelalo natamo da:tolamitiya: ba:bi alaholohopi dubu
hiliyonomate Yelusalema ko haboeno gabomani genamamo gala kawilalete
dito kapelamiya:, huiyatiya oso-boga:go da:tolamitiya: ba:bi alaholohopi
dubate Poloko ha:kiya magatuya: Sisaliya ko habamo. Ba:bolo iba:te kapela
Ko Gawadubutamo nikuliti ibino watodawoeno leta ba nikame Poloko
ebeno umi ipuwamo ba:bo nihatiya:.

34 Ba:ba tetelo kapela Ko Gawadubuti ba:be leta ka:lamiholete Poloko
ba:bo alatediya: ebe kebe hoponapila:ka:. Ba:bene Polote ebe Silisiya
hoponapima: eda:ma: da:goiya:, Ko Gawadubuti ba:be tabo duliya:

35 ebetamo gala na:kagoiya:, "Ama:le kuba ododima: da:ga:luti
ba:bi dubate mamo da:pikulimina:, ba:ba tetelo nale amia:no komo
kanagiya:midamema:nemata." Ba:bema: ebete ebeno komo alaholohopi
na:kiyalamiya:, Ko Gawadubu Heloditi dopamo detiya: iba:te Poloko ba:be
hidonomo genamamo magatate ba:bolo konuminatema:.

24

Yunapa:te Pilikisitamo Polokono Ododili Komo Kubama: Da:ga:luya:

1 Ba:bene paibo hegela da:wibuya: ba:ba tetelo Godotamo hawa:goeno
ikamehopino Hununomo Watodawa A:nanayasiti komo Yu watowatopa:go

Sisaliya ko habamo ba:bo pelamiya:. Ba:ba tetelo iba:te eta Loma gabomanino tutumu iya:tawadawa, ebeno mahilo Tetalasitila, ba:be dubu magahete iba:te kapela Ko Gawadubu Pilikisikono holoholo hapuamo kapimilo pikuliya: Polokono ododili komoma: ebe kopega:lamema:.

2 Ba:bene Ko Gawadubu Pilikisiti Polote pema: tabo noemete, ebete da:puluhukuya: Tetalasiti Yunapino ubiha: komo Poloko mabuma: Pilikisitamo ba:ma ka:na hawakalimiya:, "Aeno Hidonomo Watodawa, ama: nolata! Amia:no ko gawadubu ipuwalo a tete ga:ga:nomolo heta:go emedenamima:, ba:gala aeno hopolo hiya:hiya: kubate ikuliho tetelo amia:no mulu ukuilo ba:bi komokomo a:hiduilamenakata.

3 Ba:bema: hibila, hiliyonomo tetelo ale aeno habahaba hiliyonomolo ama:godone hidohido owalubi komo ba uwate ama:tamo koamo kalakalahanakoma:.

4 Nolata, na tabo a:kaga:gima:mo mabu na ubihinola amia:no tete kubahimi, ba:bema: nale ama: betoemehomata ama: kalakalago aeno tabo deha:poto nulia:.

5 "Ba:moe dubuino komo ale ya:lo umiya:ma:, ebe ba: hiya:hiya: kuba tupuilamedawala, mabu eta Nasalete dubuino kapiyuimi ipuwalo ebe ba: watodawa etala. Ebete ba:moe hopo konomolo da:pata:na, ebeno kuba ododili ipuwalo aeno komo Yunapa:te hiya:hiya: hopolo demedehona ebetamo ba maubahale alaholoho komate ba:bo ikulinaka.

6 Ba:gala eta komo, ebete aeno Godoko Adikumino Genama kubahimima: dewageliti, ale ebe ba:bo lawima:. Ba:ba tetelo a ubila aeno tutumu komodo ebeno komo kanagiya:midamema:,

7 huiyatiya alaholohopino watodawa Lisiyasiti pete agodone ebe heloamo pelawi,

8 ba:bema: a ipuwalo puya:te ba:moe Polokono ododili komoma: kubama: da:ga:lanama:, Lisiyasiti a a:kiyaa:mi ale amia:no holoholo hapuamo kopelamema:.* Ba:bema: wadiyala ama: ha:kiya ebeno ododili komokomoma: ebe nalateda:, ba:bene ba:moi hiliyonomo komo ale da:ga:lama:, ba:be taboeno hibi komo ama: ebegodone kiya:tawama:na:ta."

9 Ba:ba tetelo komo Yunapa:te Tetalasikono tabo moga:melo na:ga:luya: ba:moi komokomo ba: hibila.

Polote Ebeno Kuba Ododiha: Komo Pilikisitamo Da:hawakalimiya:

10 Ba:bene ba:ba tetelo kapela Ko Gawadubu Pilikisiti Poloko kokotamo kiyamiya: ebete ebeno tabo olamagi kotupuimima:. Ba:bene Polote na:goiya:, "Kodawa, ama: nolata! Na iya:tawala ama: komo hiliyonomo gogolo aeno hoponapino komokomo anagilamelelamenakuya:ta, ba:bema: nagodolo kalakala bitana naeno kuba ododiha: komo ama:tamo hawakalimima:.

11 Ama: hibi komo ba:ma ka:na kiya:tawama:na:ta, nale Yelusalemamo Godoko adikumima: da:tuimo, ba:ba tetene tupuimiti ba:mamo puluhuku 12 hegelanomote a:peniwibui.

12 Ba:bema: puya:te na kuba ododidawama: da:ga:lita iba:te na Godoko Adikumino Genamalo eta lumaga:go heloamo tabo ga:litalo kunameha:, ba:gala aeno hiya:hiya: baidi ibubulamehole genamalo ba:gala Yelusalema ko habalo na heta:go ba pata: tawakaluba:tamo alaholoho ukui kikalameha:.

---

* **24:8:** Oel 24.6b-8a komoeno tabo Lukuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

13 Ba:bema: nale kubakuba komo nododilinamo iba:te da:ga:lita, ba:be
taboeno hibi komo kitanaha:, iyo, iba:te naeno eta kuba hawakalimi
modoboha:.
14 “Numa:, komo Yunapa:te na:ga:lanaka Ya:sukunu Gabo hibi gaboha:.
Huiyatiya nale ama: eta hibi komo kokiyamema:nemata, na Ya:suku
ta:mata gabodo ba tona, a Yunapino iniwala:te dadikuminakui nale ba:be
hibi Godo badikuminakomo. Komo Yunapi keba ka:nala:ka: na atumu
ba: ba:ba ka:nala, Mosesete Godokono Tutumu Tabo da:miya:tiya: ba:gala
Godokono Ukui Hawakalimipa:te da:miya:tiya:, ba:bi Buka tabo hiliyonomo
ale ba: kapimilo hibima: na:midilinama:.
15 Ba:bema: Godokono hido owalubi komote atamo kuluhukuma:
nale naeno Yunapi mabuluba:go na:latiminama:, iyo, a ba:moe komo
hibima: na:midinama:, Godote kuba ododilipi ba:gala hido komo ododilipi
ibi hiliyonomatamo huiya kikalamema: ha:laha ipuwane ka:ka:mo
kowadiya:paa:latelema:ne.
16 Numa:, ba:moe mabuma: na ubi konomola, Godoko ba:gala tawakalubi
ibino holoholo hapulu nale naeno tepo ipuwoeno mulu ukuido tuputupulu
kemedenama:.
17 “Ba:bema: naeno komo ba:ma ka:nala, nale Yelusalema hopone
uluhukuti komo gogolo hiya:hiya: muhulu hopolo nemedenamimo, ba:bene
nale naeno hoponomamo gala na:kapimo nale komo awaepa:tamo
mani malemalelo kopikalameholema: ba:gala Godotamo hawa:goeno ilina
kopikamehoma:.
18 Nale Godoko Adikumino Genamalo ba:ma ka:na ba ododita, komo
dubate ba:bo unamiya:. Ba: hibila, na ba:be talona genamamo podoloheno,
dopamo Godotamo hawa:goeno ilina ikamehote naeno tepo ipuwoeno
dalowa: ba:bo ukulalimo, ba:gala nale alaholo komo kotupuimima: eta
lumagitamo kuba ukui kikameha:. Huiyatiya na ha:kiya heta:go ba luta,
ba:ba tetelo iba:te na unamete heloamo ba:bo pelaweniya:.
19 Ba:ba tetelo ibi ipuwalo komo Yunapi dubu A:isiya hopolo demedena
iba:te a:pola:nuya:, huiyatiya ka:lo ba:bi dubate amia:no holoholo hapuamo
kapelameha:. Ba:bema: numa:, nale iba:tamo kuba hibilo nododilitale,
wadiyala iba:te ha:kiya ba:be komo ama:tamo ba:pehawakalimina:,
20 huiyatiya ba:moi komo Yu dubate ka:lo da:pikula:, iba:te ibino Ka:nisolo
ipuwalo naeno komo ya:lo anagiya:midanamiya:. Ba:ba tetelo iba:te naeno
kuba ododi komo numitale, wadiyala iba:te ama: hibilo ba:kiyametana:,
21 huiyatiya numa:, iba:te naeno kuba nipo ohowadiya:. Ba: hibila,
nale iba:tamo ba:moe kapiya tabo bolamagimo, ‘Na hibima: na:midinamo,
Godote ha:laha tawakalubi ka:ka:mo kowadiya:paa:latelema:ne, ba:bema:
komo iba:te naeno komo kubamo anagiya:midanamita.’ Diyala, iba:te
ba:moe tabo uliti na ubiha:ma: kuda: eda:huya:.”
22 Mabu Pilikisiti Ya:suku Hibima: Midi Gaboeno komo hidonomamo
ya:lo iya:tawuya:, ba:bema: ebete Poloko ba:gala komo Yunapino tabo
ga:la ba duhilame na:kiyalamiya:, “A ba:moe komo ba:mamo miya:pate,
alaholohopino watodawa Lisiyasiti da:pemene ba:ba tetelo nale ba:moe
komo eba:go gala kakumima:nemo.”
23 Ba:bene Pilikisiti Poloko duminami ba:be alaholo dubu na:kiyamiya:
ebete Poloko hidamo kuminatema:. Ba:gala ebete ebe gala na:kakiyamiya:,
“Polote gabomanino genama gulu pata:ma: ama: talona akihata:la:, ba:gala
ebeno mabuluba:te ebeno modoboha: komokomo ipuwalo ebe owalubima:
da:pelamenakomena: ama: ibi akaduhilamenakala:.”

Ko Gawadubu Pilikisiti Godokono Tabo Kulima: Da:toletoliya:

24 Komo hegela da:wibohuya: Pilikisiti ebeno kamena Dulusilakoba: gala
na:kapiya:, ba:moe kamena ebe ba: Yu lumagila. Ba:bene ebete Polote
pema: tabo doemiya:, Polote Ya:su Kelisoko hibima: midi komo ebetamo
da:polamagiya: Pilikisiti ba:bo uliya:.
25 Ba:ba tetelo Polote tabo ga:ga:dopo dolamagiya:, ebete Godokono
tuputupu emede komo ba:gala kateneno ubi komamo papamila:haleha:
komo Pilikisitamo ba:bo hawakalilamiya:. Ba:bene Godote tawakalubino
komokomo danagilamelelamemene ba:be Ko Hegeloeno pe komo Polote
dolamagitiya:, Pilikisiti tole lawete ebe na:kiyamiya:, "Ba:ba:la! Ama:
na:toa! Na hido tete dumimo ama: pema: tabo gala kakapoemema:nemo."
26 Ba:ba tetelo Pilikisiti ubi bihatenami Pologodone koko mani uwatete du
genamane ebe dito kuluhukutima:, ba:bema: ebete komo hiliyonomo tetelo
tabo boemenakui Polote eba:go tabo kopega:lama:.
27 Huiyatiya netewa gogo da:petohuya: ba:ba tetelo Loma gabomana:te
Posiyase Pesitasiko bepoemiya:, ebete Pilikisikono kapela Ko Gawadubu
haba kopelawema:. Ba:ba tetelo Pilikisiti Yu tawakalubi kokalakaluil-
amema: ubi ba ihate, Poloko du genama gulu miya:pate eta hopamo ba:
dito tuya:.

25

*Polote Ebeno Kuba Ododiha: Komo Sisakono Holoholo Hapulu Kone-
hawakalimima: Ubi Dihatiya:*

1 Pesitasiti ba:be hopoeno kapela Ko Gawadubu haba da:pelawiya:, ba:ba
tetelo netewa-kapiya hegela wibote ebete Sisaliya ko habane Yelusalemamo
ba:bo tuya:.
2 Ba:bene ba:bolo Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopi
ba:gala komo Yunapino koko dubu iba:te Pesitasitamo tolamete Poloko
mabuma: ibino ubiha: komokomo ba:bo nehawakalilamiya:.
3 Ba:bene iba:te ebe koamo ba toemeho na:ga:lamiya:, "Ale Polokono
komo hidamo kanagiya:midamema:, wadiyala ama: ebe ba:moe Yelusale-
mamo na:magahiya:." Iba:te ba:ma ka:na da:ga:luya: mabu iba:te nopo ya:lo
a:tamotiya: Poloko gabo tetelo kanakapumima:.
4 Pesitasiti ibino tabo ba huiya na:goiya:, "Ao, Polote Sisaliyalo du
genamalo bemedena, ba:gala tatalila nale ba:bamo gala kakatoma:nemo.
5 Ba:bema: la:eno watowatopi komo nago da:tolamemena:, ibino ukui
komate ba:be dubuino ododili komoma: keba ka:na ka:pola:na, iba:te ba:bi
komo gabomanino tabo anagiya:mida habalo na:nehawakalilama:mena:."
6 Ba:ba tetelo Pesitasiti komo a:iti o naini o ta:ni hegela Yelusalemalo
emedete Sisaliya ko habamo gala dito katuya:. Ba:bene eta hegelalo ebete
tabo anagiya:mida habalo emedete alaholohopi ba:bo kiyalamiya: iba:te
Poloko ebeno holoholo hapuamo komagahema:.
7 Polote tabo anagiya:mida habamo da:puluhukuya:, ba:ba tetelo puya:te
Yelusalemane da:pelamiya: ba:bi Yu dubate Polokono ginimi hapuni ba:gala
tametamene ba pegagahidi, ibi ipuwalo etate mahiganakui, etate mahi-
ganakui, ebe koko kuba ododilidawama: ba:bo ga:lanakuya:. Huiyatiya
iba:te kebe komokomo da:ga:lanakui ba:bi taboeno hibi komo hawakalim-
ima: kamodobuya:ha:.
8 Ba:bene Polote ebeno kuba ododiha: komo ba:ma ka:na hawakalimiya:,
"Naeno Yu tawakalubino tutumu, ba:gala Godoko Adikumino Genamoeno
kukala, ba:gala Konomo Gawadubu Sisakono tutumu, nale ba:moi komo
hiliyonomo ipuwalo eta kapiya kadikanaleha:."

9 Ba:ba tetelo Pesitasiti ubila Yu dubu kokalakaluilamema: ba:bema: ebete
Poloko na:goemiya:, “Ama: ubila:ka: Yelusalemamo tote, nale amia:no komo
ba:bolo hidamo konanagiya:midamema:?”
10 Polote tabo ba huiya na:goiya:, “Ao, na ubihinola. Ka:lo na
ba:moe Sisaliya habalo Konomo Gawadubu Sisakono eta hidonomo tabo
anagiya:mida habalo la:namo. Ba:gala ka:lo ama:godolo Sisakono helo
bitana, ama:le ha:kiya naeno komo anagiya:midanamete na du genamane
dito kuluhukunatenema:, iyo, ama: hibi komo iya:tawanomola, nale Yu-
napa:tamo eta kapiya kuba kododiha:.
11 Numa:, nale Loma gabomanino ko tutumu nadikanaletale nale hoe
huiya lawema: ba:kalakalana:, ba:bene naeno ka:ka: mula:ma: ba:ka:goena:.
Ba:gala ba:moi Yu dubate naeno komoma: da:ga:lita ba:bi tabo hibiha:,
ba:bema: la: gabomana:godolo helo kitanaha: na ibino kokotamo gala
ihatenema:, huiyatiya na ubi bihatemo Loma ko habamo tote Sisakono
holoholo hapulu naeno kuba ododiha: komo ba:bo konehawakalim-
ima:nemo!”
12 Ba:bema: Pesitasiti ebeno hopopa:go Polokono ubi komoma: ga:late,
ba:bene ebete Poloko ba:ma ka:na goemiya:, “Ama: na:gaa:ta Sisatamo
kotoma:, ba:bema: hibila, nale ama: ebetamo konoemema:nemata.”

Pesitasiti Polokono Komoma: Ko Gawadubu Agilipako Da:kiyamiya:

13 Ba:bene komo hegela da:petohuya: Ko Gawadubu Agilipako ba:gala
ebeno naniko Benisiko iba:te Sisaliya ko habamo pete ibino kalakala tabo
Pesitasitamo pega:late komo hegela eba:go ba:bo pemeda:tepuya:.
14 Ba:bene iba:te tete ga:ga:dopo emedete, eta hegelalo Pesitasiti Polokono
komoma: Agilipako ba:ma ka:na kiyamiya:, “Pilikisiti du genamalo
da:miya:pui eta dubu ba:malo bemedena.
15 Nale Yelusalemamo da:tuimo, ba:ba tetelo Yunapino Godotamo
hawa:goeno ikamehopino watowatopi ba:gala komo ibino kokopi, iba:te
ba:be dubuino koko kuba ododili mabuma: na a:kiyanamiya: nale ebe
hoea:mo koemema:.
16 Ba:bema: nale ibino tabo ba huiya na:goimo, ‘Ao, a Loma gabo-
manino komo ba:ma ka:nala. Keba tetelo komopa:te eta lumagi ko kuba
ododidawama: da:ga:lamena:, ale ebe dito a:kanakapuma:ma: huiyatiya ale
ebetamo tete kikamema:nema: ibino holoholo hapulu ebeno komo hidamo
kohawakalimima:. Ba:be gabodo a gabomana:te hibi komo umiti ba:be
lumagino komo hidamo kanagiya:midamema:nema:.’
17 “Ba:bema: Yunapa:te ba:be dubu Polokono komo anagiya:midamema:
ba:mamo da:pelami, nale ibino tete kakubahimiha:, iyo, eta hegelalo nale
tabo anagiya:mida habalo emedete alaholohopi ba:bo kiyalamimo iba:te
ebe naeno holoholo hapuamo komagahema:.
18 Ba:ba tetelo nale nemalagidoluimo Yunapa:te ebeno eta ko kuba
kohawakalimima:na:, huiyatiya iba:te mahila:halete
19 ibino Godoko adikumino kukala komokomoma: ebe koamo kiya-
hamiya:. Ba:gala eta dubu ebeno mahilo Ya:sutila, iba:te ebeno ko-
moma: na:ga:luya:, ‘Ebe ya:lo a:hoiya:,’ huiyatiya Polote na:goi, ‘Ao, ebete
ba:ka:ka:na.’
20 Ba:be mabuma: na gabo kumiha: ba:bi komoeno hibi komo
keba ka:na na:kiya:tawamo, ba:bene nale Poloko na:goemimo, ‘Ama:
ubila:ka: Yelusalemamo tote, nale amia:no komo ba:bolo hidamo gala
kakananagiya:midamema:?’
21 Huiyatiya ba:ba tetelo Polote na na:goenami ba:moe Sisaliya haboeno
du genamalo kemedema:, mabu ebe ubila Loma ko habamo tote aeno

Konomo Gawadubu Sisate ha:kiya ebeno komo ba:bo kanagiya:midamema:. Ba:bema: nale ebetamo papamiwatalo na:goimo, hido gabo dumimo ebe Sisatamo ba:bo konoemema:nemo, ba:gala nale alaholohopi dubu na:goelamimo iba:te du genamalo ebeno modoboha: komokomo ipuwalo ebe hidamo kuminatema:."

22 Ba:ba tetelo Ko Gawadubu Agilipate Pesitasikono tabo komokomo ulihote ebetamo na:goiya:, "Wadiyala:ka: na atumu ba:moe dubuino tabo naeno hibila galamo kulihoma:?"

Ba:bene Pesitasiti na:goiya:, "Kubaha:. Ama: dumutu ebeno tabone kulihoma:na:ta."

Polote Ko Gawadubu Agilipakono Holoholo Hapuamo Duluhukuya:

23 Ba:bene eta hegelalo Ko Gawadubu Agilipako ba:gala ebeno naniko Benisiko iba:te ibino hidohido tita:gopi kaliko pupuliti, ibino hopopa:te ibi ba awagaminale, komo alaholohopino watowatopi ba:gala Sisaliya haboeno koko dubate ibi ba ta:mahele iba:te gabomani genamoeno tabo ga:la baha:mo ko kalakala diyamago ba:bo piya:. Ba:bene ibi hiliyonomate da:nihiduya:, ba:ba tetelo Pesitasiti komo alaholohopi na:goelamiya: iba:te Poloko komagahema:.

24 Ba:ba tetelo Pesitasiti na:goiya:, "Ko Gawadubu Agilipa ba:gala la: hiliyonomo ago da:pola:nama, la: nonolata. Ba:moe dubuino komo numa:la:. Ba:moe Sisaliya habalo demedehona ba:gala Yelusalemalo demedehona, ba:bi Yu tawakalubi hiliyonomate ebeno komoma: ibino ubiha: komokomo natamo ba wadahe iba:te ga:ga:lo na a:kiyanamiya: ebete na:haa:mene.

25 Huiyatiya nale ebeno komo danagiya:midamimo, ebeno eta kapiya kuba kumiha: ebe hoea:mo koemema:. Ba:bema: hibila, ebete Sisakono holoholo hapulu ebeno kuba ododiha: komo konehawakalimima: na da:goenami, nale tabo ba:bo ihatimo ebe Sisatamo konoemema:.

26 Huiyatiya nale leta ipuwalo ba:moe dubuino komoma: aeno Kodawa Sisatamo kebe tabo na:ka:miya:temo? Naeno ukui hidamo kitanaha:, ba:bema: wadiyala la: ulihopi na nowalubiniya:la:. Ko Gawadubu Agilipa, nale ama: mamo ba:bema: ka:mimata, ama:le na ba owalubini ba:moe dubuino komo hidamo anagiya:midamete na Sisakono leta hidamo ba:bo kododima:nemo,

27 mabu modoboha: nale du genamalo demedena ba:be lumagino komo leta ipuwalo hidamo hawakalimihino ebe Sisatamo dito oeme."

26

Polote Ebeno Kuba Ododiha: Komo Agilipatamo Da:hawakalimiya:

1 Ba:ba tetelo Ko Gawadubu Agilipate Polotamo na:goiya:, "Wadiyala ama: ha:kiya amia:no komo atamo na:hawakalima:."

Ba:bene Polote ebeno kokoto adipatelo ebeno kuba ododiha: komo hawakalimima: ba:ma ka:na tupuimiya:,

2 "Ko Gawadubu Agilipa, Yunapa:te nale hiliyonomo hiya:hiya: kuba nododilinamo ga:lana, huiyatiya ka:lo kalakala kapiyate nagodolo bitana, mabu hido tete natamo ba: a:pe nale amia:no holoholo hapulu naeno kuba ododiha: komo kohawakalimima:.

3 Ba:moe komo ba: hibila, a Yunapino iniwalino kukala ba:gala ibino ododili komokomo ba:gala a ipuwalo kebe komokomoma: dolowabeletihuinakoma:, ama: ba:bi komo iya:tawanomola. Ba:bema: nolata, nale ama: bikiyamemata, wadiyala ama: naeno tabo kalakalago nuliha.

4 “Yu tawakalubi hiliyonomate naeno emede komo iya:tawahanomola,
iyo, na deha:poto tetelo naeno hopolo demedenamimo ba:gala Yelusale-
malo nale da:pemedenamimo,
5 ba:be tete ga:ga:nomolo iba:te naeno emede komo numinama:.
Ba:bema: iba:te ubi dihatemena:, wadiyala iba:te naeno komo ba:ma
ka:na na:hawakalima:mena: na hido Pa:lisi kapiyuimidawa etala. Ba:moe
komo ba: hibila, Yunapi ipuwalo a Pa:lisi kapiyuimipa:te ha:kiya iniwalino
tutumu komokomo hiliyonomamo hidonomamo papamila:halenakoma:,
huiyatiya komo Yunapa:te ba:ba ka:na kewagelenaha:.
6 Ba:gala eta komo. Ka:lo na amia:no tabo anagiya:mida ipuwalo la:namo,
mabu Godote aeno iniwala:tamo hibinomolo da:goiya:, nale ba:be tabo
hibima: midilo ebeno owalubi komote atamo kuluhukuma: na:latiminamo.
7 Ba:gala naeno Ko Gawadubu, ama: numa:, aeno Yunapino 12 gu
tawakalubi hiliyonomate ba: atumu du ba:gala hegela hiliyonomolo
Godoko ba adikumina ebeno tabo hibima: midilo ebeno owalubi komo
bekalatimina. Iyo, ba:moe komo ba: hibila, ba:bi Yu tawakalubi ba:gala
na, ale atu hido komo Godogodone lawema: na:latiminama:, huiyatiya
iba:te na ubiha:ma: eda:hate naeno hibima: midi mabuma: nale koko kuba
nododilinamo ga:lana.”
8 Ba:bene Polote gala na:kagoiya:, “La: komo ulihopi, nonolata, mabu
keka: la: la:eno ukuilo ba:ma ka:na demalagidolonama, Godote ha:laha
tawakalubi ka:ka:mo a:kawadiya:paa:latela:mene?
9 Na dopamo atumu komo kubakuba ukui emalagidolenakuimo,
ba:bema: puya:te Nasaletenapi Ya:sukunu mahilo hunamo dadipatena ba:bi
tawakaluba:tamo nale hiya:hiya: alaholo komo bododilinakuimo,
10 iyo, nale Yelusalemalo ba emedena ba:ba ka:na ewagelenamimo.
Ba:bema: hibila, Godotamo hawa:goeno ikamehopino watowatopa:te
natamo helo dikanamenakui, nale komo Ya:sukunu tuputupu tawakalubi
hiliyonomo du genamamo ba:bo oelamenakuimo, ba:gala tabo
anagiya:mida habalo ibino komoma: da:ga:lanakuima: nale ibi hoea:mo
oelamema: modoboma: goenakuimo.
11 Ba:gala komo tetelo aeno Yu tawakalubino hiya:hiya: baidi ibubulame-
hole genamalo nale Ya:suku ta:matapa:te kuba nododilinamo ba goena,
ba:bema: na komopa:go iba:tamo koko temeteme ba:bo ikalamenakuima:.
Ba:ba ka:na ba ewagelena na ubila iba:te Ya:suku hibima: midi ipuwane
ohobila:halete ebeno komo ha:dama: koga:lama:. Ba:bene naeno mauba
iba:tamo koenomoma: eda:lo komo hiya:hiya: muhulu hopoeno koko haba-
habamo tonakuimo ibi ba:bo nekubahilamenakuimo.”

Polote Ya:sutamo Keba Ka:na Kohobiguya: Ba:be Komo Da:hawakalimiya:

12 Ba:bene Polote ebeno tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Nale ba:ba
ka:na ba ewagelena, eta tetelo Godotamo hawa:goeno ikamehopino
watowatopa:te komo leta ba:gala ibino helo natamo dikanamiya: nale
Dama:sakase ko habamo ba: dito tuya:mo.
13 Nale hegela tuli tetelo komo dubago ba:bamo ba tuta, gabo tetelo alote
Godokono Hunu Habane pihitigate a ba:bo panagogobeya:midadiguiya:,
ba:be alo helonomola, ebeno helote hegeloeno aloeno helo a:gogoluya:.
14 Ba:ba tetelo a hiliyonomate hakamo guditi nale eta dawoeno tabo
madodo Yu tawakalubino tabamo ba:ma ka:na uliya:mo, ‘Solo, Solo! Keka:
mabu ama:le natamo koko temeteme dikanamena? Ama:le nago alaholo-
dawama: deda:na, ama: ha:kiya ama: bekubahiminata. Aba: hibila:ka:, kau-
goete ebeno namutudawa natamo alihamidama: dewagelemene, namutu-
dawate ebe huiyatiya kukamo gala dito kakanagalimima:ne!’

15 “Ba:bene nale na:goiya:mo, ‘Kodawa, ama: potela:ka:?’

“Kodawate naeno tabo ba huiya na:goiya:, ‘Na ba: Ya:suti, ama:le natamo
temeteme dikanamena, na ba:be lumagila.
16 Wadiyala ama: na:mahiga, mabu nale ama:tamo uluhukumu nale ama:
naeno okodawama: komidima:. Ba:bema: ka:lo ama:le nagodolo bada komo
kulama:wa ba:gala nale galane ama: diya:tumihoma, ba:bi hiliyonomo
komokomo ama:le komo tawakaluba:tamo konehawakalilamema:na:ta.
17 Ba:bene ama: naeno oko ba nowatina Yu tawakalubino helo ipuwalo
nale amia:no ka:ka: ba:mula:menakomata, ba:gala Yuha:pino helo ipuwalo
na atumu ama: ba:kowalubinakomata. Ba: hibila, nale ama: ba:bi
Yuha:pa:tamo konoemema:nemata,
18 mabu ama:le ibino baidi konepahalamililamema:na:ta iba:te du
ipuwane alamo kohobila:halema:. Iyo, iba:te Saitanakono helo ipuwane
Godotamo ohobila:hate na Ya:suku hibima: da:midinimina:, ba:be komodo
Godote ibino kuba egebolelamete kadodoholelamema:ne, ba:gala ebete
ibi ebeno komo tuputupupa:go kapiyama: midiliti eta hido haba iba:tamo
kikalamema:ne.’ ”

Polote Godotamo Kebe Oko Kowatinami Ba:be Komo Da:hawakalimiya:

19 Ba:bene Polote ebeno tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Ko Gawadubu
Agilipa, Godokono Hunu Habane natamo kebe komote kuluhukuya:, nale
ba:be komo umiti ba:bo papamiwatuya:mo.
20 Ba:ba tetene tupuimiti nale tawakaluba:tamo Godokono tabo ba:ma
ka:na olamaginakuimo, ‘La:eno tepo ipuwa hiya:ma: midiliti Godotamo
nohobila:la:, ba:gala wadiyala la:eno hidohido ododili ipuwado la:eno
Godotamo ohobila: komo na:hawakaliminakuya:la:.’ Ba: hibila, dopamo
tetelo nale Dama:sakase ko habalo tabo ba:ba ka:na olamagiya:mo, ba:bene
Yelusalemamo pete ibi ba:be atu tabo a:kapikiyalamiya:mo, ba:bene
nale Yudiya hopo konomamo Godokono tabo olamaga:go tote Yuha:pino
hiya:hiya: muhulu hopamo ba:bo nuluhukuya:mo.
21 Ba:moe mabuni komo Yunapa:te na ubiha:ma: eda:hate, eta hegelalo
iba:te Godoko Adikumino Genamalo na heloamo lawenete ubi ba:bo
ihatiya: na kanakapunamema:.
22 Huiyatiya Godokono owalubiti nagodolo nitanui, ba:bema: ka:lo na
ba:malo da:la:namo Godote na hibinomolo dopamo diya:tunamiya: nale
ba:be komo la: koko tawakalubi ba:gala hegehege tawakalubi la: hiliyono-
matamo na:hawakalimitamo. Iyo, dopamo tetelo Mosesete komo Godokono
ukui hawakalimipa:go kebe komote uluhukuma: dolamagiminakui, na ba:
atu komo beka-olamagitamo.
23 Ba:moe tabo ba: ba:ma ka:nala, Godokono Oemedawa Kelisote
da:hoemene, hoe ipuwane ka:ka:mo gala da:kamahigamene ebete dopo
lumagima: keda:ma:ne, ba:bene ebete ka:ka: muleno alo ebeno Yunapi
ba:gala kapela Yuha:pi ibi hiliyonomatamo kohawakalimima:ne.”

Agilipate Ya:suku Hibima: Komidima: Polote Ebe Da:kiyamiya:

24 Ba:ba tetelo Kapela Ko Gawadubu Pesitasiti Polokono tabo olamagi
ubiha:ma: eda:te ebe ba:bo goepatemiya:, “A:iye! Polo, ama: daedae
lumagilata! Ama: buka ka:lamihole kodawanomolata, ba:bema: diyala,
amia:no iya:tawa komote ama: daedaema: kuda: a:midia:ta!”
25 Ba:bene Polote Pesitasitamo na:huiyuya:, “Naeno Hidonomo Kodawa,
na daedae lumagiha:. Naeno tabo ba: hibila ba:gala na tuputupu
ukuinomolo olamagitamo.

26 Ko Gawadubu Agilipate naeno taboeno hibi komo iya:tawala,
ba:bema: na hilopoheno ebeno holoholo hapulu kolamagima:nemo. Nale
kebe komokomoma: dolamagitamo, ebete ba:bi hiliyonomo komo ya:lo
iya:tawuya: mabu ba:bi komate diya gabodo kikulihuya:ha:."
27 Ba:bene Polote gala na:kagoiya:, "Ko Gawadubu Agilipa, Godokono
ukui hawakalimipa:te dopamo ebeno Bukamo da:miya:tiya:, ama:
ba:bi komo hibima: na:ka:midiliuta? Iyo, na iya:tawala ama: hibima:
na:midilitata!"
28 Ba:ba tetelo huiyatiya Agilipate Polotamo na:goiya:, "Ama: natamo
bada komo ododima: kewageliuta? Amia:no tabo olamagi ipuwalo
ukui ba:kitana, nale ba:moe gopowahi tetenomolo Ya:sukunu eta
ta:matadawama: keda:ma:?"
29 Polote na:huiyuya:, "Ama: Ya:sukunu tabo tete gopowahilo uliti
ebe hibima: da:midimina: naeno kalakala hibilo kitanama:ne, o ama:
tete ga:ga:dopo emedete hibima: midi komo da:lawemena: na atumu
kokalakalama:nemo. Iyo, la: hiliyonomate naeno tabo dulihutama, nale
la:eno komoma: Godoko na:toemehonamo la:eno hibima: midi ipuwalo
la:le nago kapiyanomoma: keda:hama:. Huiyatiya la: mabuma: na ba:moe
kapiya komo ubihinola, nale ba:moi auli hala:go da:pata:namo komopa:te
la: ba:bako hala:mo matuhulame modoboha:."
30 Ba:ba tetelo Ko Gawadubu Agilipako, ba:gala ebeno naniko Benisiko,
ba:gala kapela Ko Gawadubu Pesitasiko, ba:gala komo tabo ulihopi, ibi
hiliyonomate mahila:halete
31 tabo ga:la bahini ba tolamita ibi ipuwalo na:ga:luya:, "Ba:moe dubu-
godolo eta kuba puliyala gabomana:te ebe hoea:mo oemema:, ba:gala
modoboha: ebete du genamalo dito emedena."
32 Ba:bene Agilipate Pesitasitamo na:goiya:, "Ba: hibila, ba:moe dubuti
amia:no tabo anagiya:mida ipuwalo dopamo da:la:nui, ba:ba tetelo ebete
Sisakono holoholo hapuamo toma: ama: kiyameha:tale ale ebe du gena-
mane dito boemena:, huiyatiya ebete aeno Konomo Gawadubutamo toma:
ama: a:kiyamia:ta, ba:be mabuma: ebete ebetamo na:nuluhukamene."

27

Polote Loma Ko Habamo Toma: Ko Palai Boga:go Da:tupuimiya:

1 Ba:bene Loma gabomana:te a ibino Itali hopamo palai boga:go koma-
gatoema: tabo dihatiya:, ba:ba tetelo alaholohopa:te Poloko ba:gala komo
du genamalo demedehonama:, ibi hiliyonomo eta alaholohopino watoda-
woeno kokotamo ba: dito nimiya:tiya:. Ba:be alaholohopino watodawoeno
mahilo Yuliyasitila, ba:gala ebeno alaholohopino kapiyuimino mahilo ba:
Konomo Gawadubu Sisakono Kapiyuimipila.
2 Ba:bene eta ko palai bogete A:damitiyama habane uluhukuti A:isiya
hopoeno komo kehaha: kolomoeno habahabamo gala kakatoma: dewageli-
tiya:, ale ba:be boga:mo nololote ba:bo tolamiya:ma:. Ba:ba tetelo eta
Ma:sadoniya hoponapi A:listakasiko, ebe Tesalonaika habalo hawakaluya:,
ago ba:moe dubuti tuya:.
3 Ba:bene eta hegelalo ale Saidono ko habamo da:nikuliya:ma:, ba:ba
tetelo alaholohopino watodawa Yuliyasiti Poloko malemaletelo ebetamo
tete bikamiya:, ebete ba:be habalo ebeno komo mabulubi nulamete iba:te
ebeno modoboha: komokomo ipuwalo ebe hidamo kowalubima:.
4 Ba:bene a Saidono habane gala da:katolamiya:ma:, kehaha: kolomo ba
na:hiwale ko huhuti a da:duhia:miya:, ba:bema: Saipalase hopamo nikuliti

ba:be hopoeno kehaha: kolomoeno dododo ba:bo tolamiya:ma: mabu ba:be gabote atamo tatabadopoma: ediya:.
5 Ba:bene ale kehaha: kolomo gala kana:hiwalete Silisiya ba:gala Pa:mapiliya hopo tamedo petolamete Lisiya hopoeno Maila habamo ba:bo nikuliya:ma:.
6 Ba:bolo eta ko palai bogete A:lesandiya habane Itali hopamo toma: dewagelitiya:, alaholohopino watodawa Yuliyasiti ba:be komo iya:tawate a ba:be boga:mo ololoma: dito noea:miya:.
7 Ba:bene ale ba:be boga:go da:katolamiya:ma: ba:ba tetelo huhuino komo umilo a ukuiya ba tolame ko temeteme beniya:tawahuya:ma:. Ba:bene komo hegela da:petohuya: a Sanaidase haba teta:mo nikuliti huhuti a ba:bolo hibilo da:duhia:miya:, a huiyatiya ukui hiya:ma: mididi tataba gabo ohowada:go tolamete kehaha: kolomo ba:bo na:hiwaliya:ma: Kuliti hopoeno Salamone haka kiyamo.
8 Ba:bene a Kuliti hopoeno kehaha: kolomo dododo ko temetema:go petolamete eta boge utihole bahi ba:bo numiya:ma:, ba:be boge utihole bahino mahilo nitana ‘Boge Utiholeno Tataba Bahila,’ Laseya haba tamelo itana.
9 A ba:be Kuliti hopamo pelamema: tete ga:ga:nomoma: dediya:, ba:bema: Septemba manomeno Ko Hegelate* ba peniwibo ba:be hopo konomolo ko huhuti a:mo ya:lo a:tupuimiya:. Mabu ale kehaha: kolomodo kotolamema: hido tete dotuya:ma:, ba:bema: Polote boge okopi ba kiyalame na:goiya:,
10 “Dubala:, na numitamo a ba:ma tetelo tolamema: dewagelema: ale konolalatiholema:nema:, iyo, bogeno ka:ka: ba:gala ilina ba:gala a tawakalubino ka:ka:te kalatidiholema:na:.”
11 Ba:ba tetelo alaholohopino watodawate Polote da:goiya: ba:be tabo kuliya:ha:, huiyatiya ebete boge atadawa ba:gala boge namutudawa ibino ubi komamo dito papamiwatuya:.
12 Iyo, ibino tabo ga:la ipuwalo ibi hiliyonomate ubi nihatiya: ba:be haba miya:pate Kuliti hopoeno eta tatali haba Pinikisa:mo konikulima:, mabu iba:te boge da:putiya: ba:be boge utihole bahi modoboha: ko palai bogete huhu tetelo tete ga:ga:nomolo ba:bolo itana. Ba:ba tetelo iba:te nemalagidoluya: Pinikisi haboeno boge utihole bahino magata kodopola, hegelate da:nihitiganako ba:ba hapulu ba itana ba:bema: huhuti ba:be boge utihole bahi koamo a:kalawa:le.

Huhu Ba:gala Koko Gawiyate Palai Boge Kubanomamo Danagalimihuya:

13 Ba:ba tetelo ko huhuti da:wibuya: huiyatiya siyale hapuni nanekela:mo da:pa:mutiya:, ba:bema: boge okopa:te kalakala lawete a ba:be habane ikuli hidoma: ga:lalo iba:te bogeno aga mabu magubutiti Kuliti hopoeno kehaha: kolomo dododo tolame gala ba:bo katupuimiya:.
14 Huiyatiya iba:te nanekela:mo ba tolamita, konomo huhuti Kuliti hopo hapuni gala kanemahigate ba:bo piya:, boge okopa:te ba:be huhuino mahilo Dibilidubu Hapuino Huhuma: ka:miya:.
15 Ba:ba tetelo huhuti boge da:panagalimiya: okopa:te boge haka ha-puamo ohoba:midama: dewageliya: kamodobuya:ha:, ba:bema: iba:te bogeno kiya:li mabu miya:pate huhuti a hakane ko kolomamo ba: dito puluhukua:tiya:.

---

* **27:9:** Septemba manome kuititi hapulu Yunapa:te ibino eta komo ba:ma ka:na ododinaka, iba:te kapiya hegelalo baa: nahaheno ba pola:na ibino kuba ododili komo Godotamo hibinomolo a:hawakalilamenaka ebete ba:bi hiliyonomo komokomo egebolelamete kadodoholelamema:. Lukuti ba:be komo ba emalagidolo tabo ba:ma ka:na miya:tiya:, ba:moe Septemba manomeno Ko Hegelate ya:lo a:peniwibui.

16 Ba:bene ale kehaha: kolomoeno eta deha:poto haka, ebeno mahilo
Kolodala, ba:be haka siyale hapudu ba negogoluta tete nanekelelo gawiyate
tatabadopoma: ba:bo ediya:. Ba:ba tetelo ale ko palai bogeno ka:ka:
mula:meno boge deha:poto ba:bo nihiduimiya:ma: ba:be bogete ko kolo-
molo ululukapoma:. Iyo, ale ba:be komo ko temetema:go ba:ma ka:na
ododiya:ma:,
17 okopa:te ba:be deha:poto boge ko kolomoeno beyane adipatete ko
palai bogeno guamo ihatete hala:mo matumihote ba:bo kodakoduimiya:.
Ba:be atu tetelo iba:te komo koko hala:mo ko boge a:wa:digahalo atumu
a:kama:homehuya:, mabu iba:te na:toletolehutiya: Libiya hopoeno kehaha:
kolomoeno beya tetelo ditana, ba:be kulili hakamo huhuti aeno boge
datamene. Diyala, bogete ba:be kulili hakamo da:nemuigamene, gawiy-
ate boge ba:bolo kubanomamo anagalimihote bogete dito da: nepapo-
hola:hamene. Ba:be mabuma: okopa:te ukui bilibilima: ba eda:ha iba:te
eta komo ba:ma ka:na ka-ododiya:, iba:te ko bogeno palai pahamihote boge
guamo dito ihatiya:, ba:bene kehaha: kolomoeno gawiyate ha:kiya a ba:bo
atoiya:.
18 Huiyatiya huhu ba:gala gawiya ibino helote kekelalamitiya:ha:,
ba:bema: eta hegelalo okopa:te bogeno kolowami ilina hiliyonomo beyamo
dito iya:hekiya:,
19 ba:gala eta hegelalo iba:te atumu ka-ewageliya:, palai bogeno komo
hiya:hiya: oko ilina ibino kokotonomamo uwatete beyamo ba: dito
kiya:hekiya:.
20 Ba:ba tetelo bogete konomo hawai bubu ipuwado tonami, ba:be
mabuma: ale komo hegela ba:gala du hiliyonomolo hegela ba:gala oloki
ulameheno konomo huhuti a kubanomamo dalukuinami aeno ka:ka: mula:
komoeno ukuiti a:nalatidihoa:miya:.
21 Ba:bema: boge okopa:te komo hegela hiliyonomolo tole komago ba
emedena baa: kanahanakuiha:, ba:bene eta hegelalo Polote ibino holoholo
hapulu mahigate na:goiya:, “Dubala:, la: naeno tabo nulihotale ale Kuliti
hopoeno haka ba:ka:miya:pana:, iyo, ba:moe bogete ba:ka:kubana: ba:gala
ilina hiliyonomate ba:kalatidiholena:.
22 Huiyatiya ka:lo nale la: toelameholelo na:goemo, la: helo gala
na:kalawa:la:, mabu bogete kokubama:ne huiyatiya la: ipuwalo eta lumag-
ino ka:ka:te a:kalatida:mene!
23 Na Godokono lumagi etala, iyo, ebete na ya:lo a:laweniya: nale ebeno
okodawama: keda:nama:. Ba:bema: ka:lo dulu ebeno nopodawate natamo
puluhukuti
24 na:pegoe, ‘Polo, ama: akatoletola:la:, ama: Sisakono holoholo hapuamo
hibilo konuluhukuma:na:ta. Ba:gala Godote ebeno malemalelo eta tabo
ba:ma ka:na kagoe, ba:moe bogelo ama:go demedena ebete ama: mabuma:
ba:bi dubu hiliyonomoeno ka:ka: komula:lelamema:ne.’
25 Ba:bema: naeno dubala:, la: helo gala na:kalawa:la: mabu na Godoko
hibima: na:miditamo, ebete na da:kiyaname ba:be komote hibinomolo
ba:ba ka:na kuluhukuma:ne.
26 Ba:moe komo ba: hibila, gawiyate a atoete kehaha: kolomoeno eta
hopamo konemiya:poema:ne, ale aeno ka:ka: mula: komo ba:bo konuwa-
tema:.”

Ko Palai Bogete Gawiya Koko Ipuwalo Da:papohola:huya:

27 A Kuliti hopo da:miya:puya:ma:, ba:ba tetene tupuimiti 14 hegela ba
petoho koko gawiyate a Meditala:iniya kehaha: kolomo tetenomodo ba
atoe, ba:bene eta dulu iwa tetenomolo boge okopa:te ibino ukuilo haka
na:tataliminamo ga:laniya:.

28 Ba:bema: iba:te auli ilina deha:poto hala:mo ma:homenate ko kolomoeno kulukulu da:modoboteniya: 40 mita buminiya:, ba:bene tete nanekele toatepanate gala da:kanemodoboteniya: 30 mitama: eda:niya:.
29 Ba:bene gawiyate a nakolamo na:nitakua:midoenamo ba ga:lana okopa:te konomamo toletolehonate, iba:te boge gala hapuamo netewanetewa menemene aga iya:hekemenate hegelate tiyo kowalohoma: Godotamo ba:bo toetoehoniya:.
30 Ba:ba tetelo bogeno olalati komo uminate, okopa:te ha:da amiho gabodo a komiya:poenama: iba:te ka:ka: muleno boge deha:poto beyamo ba adipotena a komopi ba:bo kiyaa:meniya:, “Ale boge dopo hapuino aga iya:hekema: kotolamenama:.”

31 Polote huiyatiya ibino ha:da komo uminate alaholohopino watodawa na:kiyameniya:, “Na niya:tawanamo, ba:moi okopa:te bogelo ago pola:naheno la:eno ka:ka:te kalatidiholema:na:,”
32 ba:bema: komo alaholohopa:te boge deha:potoeno hale da:niya:hiliminiya: ba:be bogete tawakalubihino ba: dito okoa:taniya:.

33 Ba:bene owaloho tete da:tataliniya: Polote dubu hiliyonomoeno baa: nahaha: mabuma: tabo helodopamo ba kiyahalamena, ebete ba:ma ka:na goeniya:, “Ba:moi 14 hegelalo la:le la:eno ka:ka: komoma: ukui da:bilibilihonatima, la:le tete ga:ga:nomolo baa: kanahanakuiha:.
34 Nale la: ba:bema: kiyahalamenamata, la:le baa: konahama:. Baa: naha ipuwalo la:le helo kolawema:nemata, ba:bene olalatiti la:tamo da:puluhukumini la:eno ka:ka:te a:kalatidihamena:, iyo, ba: hibila, la: hiliyonomo ipuwalo eta lumagino watoeno hinibo eta kapiyate a:kalatida:mene.”

35 Polokono tabo olamagi da:wiboniya:, ba:ba tetelo ebete ibino holoholo hapulu baa: lawenate Godotamo kalakala tabo goe da:wiboniya: baa: adikamidalenate na ba:bo tupuiminiya:,
36 ba:bema: ibi hiliyonomate ibino tole komo gobogobamo miya:tenate Polokoba: baa: ba:bo nahaniya:.
37 Ba:be dulu a puya:te ba:be ko bogelo da:pola:nuya:ma:, aeno tawakalubino kuititi ba: 276 tawakalubila,
38 ba:bene baa:te a hiliyonomo da:wigua:meniya:, komo okopa:te bogeno komo kolowami ilina ba:be witi-laisa kodopo kolomamo dito iya:hekeniya:, mabu ibi ubila bogete tutuma: ba eda:na hido haka teta:mo konutinama:.

39 Ba:bene hegelate dowalohuya: boge okopa:te kehaha: kolomoeno eta hopo ba:bo umiya:, huiyatiya ibi hiliyonomate ba:be hopo dopamo kuminakuiha:. Ba:ba tetelo iba:te ba:be hopoeno kolomo dodo ba umihuta hido tete ba:bo umiya:, nakola puliyala, kulili haka kapiyate itanuya:, ba:bema: ibino bogete ba:be kulili haka teta:mo konutima: ubi ba ihate iba:te gabo ba:bo ohowadiya:.
40 Ba:be mabuma: iba:te bogeno hiya:hiya: agoeno hale iya:hilimiti kolomolo dito miya:paliya:, ba:gala ba:be atu tetelo iba:te dopamo da:matuhulamiya: ba:bi kiya:lino hale pahalamiti, ba:bene eta deha:poto palai ibino boge dopo hapulu ba:bo adipatiya:, huhuti ibi ba owalubilinato bogete hido kulili hakamo konutima:.
41 Huiyatiya iba:te ba:ba ka:na ba newagelita, bogete hido haka teta:mo nidihino dopamo beyalo ditanuya: ba:be eta kulili haka teta:mo nutiti bogeno dopo haputi ba:bo nekodakoduya:, ba:bema: ba:ba tetelo koko gawiyate bogeno gala hapu kubanomamo ba anagalimihuta bogete papohola:ha ba:bo tupuimiya:.

42 Alaholohopa:te bogeno olalati dumiya: nopo ba:bo tamotiya:, iba:te
du genamane boga:go da:magaheliya: ba:bi dubu hiliyonomo kanakapu-
lamema:, komo iba:te hakamo niholoholete dito nalahutihokapoma:.
43 Ba:ba tetelo huiyatiya alaholohopino watodawate ubila Polokono
ka:ka: komula:mema:, ba:bema: ebete ebeno hopopi na:duhilamiya: iba:te
ba:bi dubu anakapulamema:. Ba:be atu tetelo ebete ibi hiliyonomo
na:kiyalamiya:, ibi ipuwalo puya:te iholohoma: dewagelitiya: iba:te bogene
iya:patila:halete hakamo dopamo koniholohoma:
44 ba:gala iholoho iya:tawaha:pa:te boge papohola:hale hapuhapamo
alukuila:halete ba:bo kona:hiwalema:. Ba: hibila, a hiliyonomate ba:ma
ka:na aeno ka:ka:go hakamo modobolo nidimutiya:ma:.

28

Molota Hopolo Bu Kaluti Poloko Daliwatuya:

1 Ba:bene a hiliyonomate olalatihino hakamo da:nidimutiya:ma:, ba:be
hopo tawakaluba:te a na:kiyaa:miya: ba:moe kehaha: kolomolo ditana ba:be
hopoeno mahilo ba: Molotala.
2 Ba:ba tetelo iba:te a konomamo malemalea:telo haka dodolo koe
emadoa:mete a ba:bo ka:miya: aeno ape kotanotanuilamema:, mabu we-
golate ba uta a ko gibate ua:mitiya:.
3 Ba:bene Polote keha piwipiwi nuwatete ba pemaduta, bu kaluti ba:be
ipuwane puluhukuti ebe kokotolo paliwatate ba:bo ta:muitanuya:.
4 Ba:bema: Molota hoponapa:te kaluti Polokono kokotolo ta:muitanalo
dumiya:, ibi ipuwalo komopa:te komopa:tamo na:ga:luya:, “Ba: hibila,
ba:moe dubuti eta dubu anakapumi. Numa:la:, tawakaluba:tamo kuba
huiya dikalamenako ba:be aeno ida:da:lino gobogobote ebetamo kuba
huiya ikame! Ebete kehaha: kolomoeno olalati ipuwane dalahula:ka,
huiyatiya ebeno kuba huiyate eta gabodo ebetamo hibilo a:puluhuku.”
5 Ba:ba tetelo Polote ebeno kokotone kalu danamogamiduya: koa:mo ba:
dito guya:, huiyatiya Polokono apa:mo kaluino helote kodoluya:ha:.
6 Ba:bene tawakaluba:te ebe ba umita ibino ukuilo ba:bo ga:luya:, tatalila
ebete kohoema:ne. Huiyatiya tete ga:ga:dopo nipo dumitiya: ba:ba tetelo
iba:te ibino ukui hiya:ma: midiliti na:ga:luya:, “Diyala, ebe da: kuba
lumagiha:, huiyatiya aeno ida:da:lino gobogobo etate ba:moe dubuino
holoholamo atamo kuda: a:puluhuku!”

Polote Molota Hoponapi Temetema:gopi Da:hiduilamiya:

7 Ba:be kehaha: kolomolo ditanami ba:be hopoeno ko gabomani dubuino
mahilo ba: Pubiliyasitila, ale kebe haka dodamo ka:nidimutiya:ma: ba:be
haka tamelo ebeno koko pali haka ba:gala genamate na:pola:ma:nami.
Ba:be dubuti a komopi malemalea:telo uwatete a ebeno genamamo dito
magatoiya:, ba:bene netewa-kapiya hegelalo ebete a hidamo ba ua:menate
ba:bo owalubinakui.
8 Ba:ba tetelo Pubiliyasikono nabiwi tawetawete ba uminate ne hawa:go
lihonakui, ba:bema: Polote ba:be kadeleno wata baha:mo tote Godotamo ba
netoetoe kokoto ebetamo da:nemowatimiya:, ebete ba:bo hiduya:.
9 Ba:bene Polote dododiya: Molota hoponapa:te ba:be komo ulihote, komo
hegelalo iba:te ibino temetema:gopi da:magahelenakui Polote Godokono
heloamo ba:bo hiduilamenakui.
10 Ba:be mabuma: iba:te a milia:mehoelo malemale ilina hiliyonomo
atamo dito ikaa:mehoenakuya:, ba:gala ale eta ko palai boga:go gala

tolamema: da:kewageliya:ma:, ba:ba tetelo agodolo kebe ilinate mod-obolo pola:naheno iba:te ba:bi ilina wadahete boga:mo atumu dito kamiya:tea:miya:.

Ale Loma Ko Habamo Da:nikuliya:ma:

11 Ale Molota hopolo ba emede netewa-kapiya manome da:wibuya:, ba:ba tetelo ale eta ko palai boga:go tolame gala dito katupuimiya:ma:. Ba:bene ko huhuino tete puluhukuhino ba:be bogete dopamo A:lesandiya habane Molota hopamo puluhukuti, ko huhuino wibo tete ba:bo pelatimiya: ba:gala ba:be bogeno wato netewala, ba:moe boge namutudawate Lomanapino ida:da:lino Nedewale Gugudino holoholamo ododiliya:.

12 Ba:bene a ba:be boga:go kehaha: kolomo na:hiwalete Silakuse ko habamo nikuliti netewa-kapiya hegela ba:bo nemediya:ma:.

13 Ba:ba tetelo ale gala katolamete kehaha: kolomo kana:hiwalete Legiyama habamo ba:bo nikuliya:ma:, ba:bene eta hegelalo hido huhuti siyale hapuni da:piya:, ba:be huhuti netewa hegelalo a ba powalubi bogete tote Putiyoli habamo ba: dito nutiya:.

14 Ba:bolo ale komo Ya:suku hibima: midipi ekaki da:nulamiya:ma:, iba:te a na:kiyaa:miya: iba:go kemedema:, ba:bema: ale iba:go sa:ba:ni hegela emedete gala nato gabodo na:katolamiya:ma: Loma ko habamo.

15 Ba:bene komo Lomanapi hibima: midipa:te aeno komo uliti, iba:te gabo tetelo ago alugama: ko habane ba:bo pelamiya:. Ibi ipuwalo dopo tawakaluba:te A:piyase haboeno ilina kolowami habalo ago palugate, ba:gala komopa:te gabo tetelo ago gala na:kapaluguya:, ba:be gabo teteno mahilo ba: 'Kapela Tawakalubino Netewa-kapiya Laha Genama Tetela.' Ba:ba tetelo Polote ba:bi Lomanapino holoholo dulamiya: ebete Godotamo kalakala tabo ba goe tepo ipuwalo helo ba:bo lawiya:.

16 Ba:bene ale Loma ko habamo hibilo da:nikuliya:ma:, ba:ba tetelo gabomana:te Poloko na:ga:lamiya: ebete du genamalo a:kemeda:mene, huiyatiya eta genamanomolo ba nemede eta alaholodawa dubu kapiyate eba:go kemedema:ne ebete alahula:kapoma:.

Polote Loma Ko Habalo Ya:sukunu Komoma: Yunapa:tamo Tabo Dolam-agiya:

17 Netewa-kapiya hegela da:peniwibuya:, Polote tabo ba:bo noemiya: Loma ko habalo demedehonama: ba:bi Yunapino watowatopa:te ebetamo kopelamema:, mabu hibila, iba:te Ya:sukunu hibi komo dopamo kuliya:ha:. Ba:bene iba:te da:pekapiyuya: ebete iba:tamo na:goiya:, "Naeno nana:la:, ba:moe komo ba: hibila, nale aeno Yu tawakaluba:tamo eta kuba kododiha: ba:gala aeno iniwalino kukala eta kapiya kadikamidaleha:, huiyatiya komo aeno tawakaluba:te natamo ba maubahale iba:te Yelusalemalo na lawenete Loma gabomanino kokotamo ba: dito ihateniya:.

18 Ba:bene komo gogote da:petohui ba:ba tetelo gabomana:te naeno komo ba anagiya:midaname, iba:te na hoea:mo koenamema: naeno eta kapiya kuba kumiha:, huiyatiya ibi ubila na du genamane dito kuluhukunaten-ema:.

19 Ba:be mabuma: Yunapa:te gabomana:tamo ibino ubiha: komo koamo hawakalimiya:, ba:bene na gabomanino tabo anagiya:mida habalo ba la:na nale eta gabo kumiha:. Ba:bema: ba:ba tetelo nale naeno ubi komo hawakala ihatimo Sisakono holoholo hapulu naeno kuba ododiha: komo konehawakalimima:, huiyatiya la: nonolata, naeno ukuiti kitanuiha: Sisakono holoholo hapulu aeno Yu tawakalubino komoma: eta kuba tabo konegoema:.

20 Ba: hibila, nale la:go tabo kolamagimima: tabo ba:bema: poe-
memo. Ba:bema: wadiyala la:le naeno kokotolo ditana ba:moe auli hale
numa:la:, mabu a Isalaela tawakaluba:te pokono pe komoma: kalakalago
da:latiminama:, ba:be Kodawa mabuma: nale ba:moe matuhulamehole
komago emedenamo.”
21 Ba:ba tetelo Yu watowatopa:te Polotamo na:ga:luya:, “Nolata. Ale
ama: mabuma: komo leta Yudiya hopone kuwateha:, ba:gala komo aeno
ekaka:te ebene kapelameha: amia:no ododili komoma: eta kuba tabo a
kopikiyaa:mema:.
22 Huiyatiya kalakala konomola, a iya:tawahala hiya:hiya: hopolo komo
tawakaluba:te amia:no uli kapiyuimino komoma: kubanomamo ga:lana.
Ibino tabo ga:la komo da: hibila: o da: ha:dala:, ba:bema: aeno ubi bitana
amia:no tabo komokomo hidamo kulihoma:.”
23 Ba:bene ba:ba tetelo iba:te eta kapiya hegela ka:miti, ba:be hegelalo
dopamo da:pelamiya: ba:bi watowatopa:te ba:gala komo tabo ulihopi
hiliyodopo iba:te Polokono genamamo ba:bo pekapiyuimiya:. Ba:bene
duiduiya tetene tupuimiti gapogapo teta:mo nuluhuku Polote Godokono Ko
Gawadubu komo ibi ba:bo iya:tulamiya:. Ba:ba tetelo Mosesete Bukamo
da:miya:tiya: ba:gala Godokono Ukui Hawakalimipa:te da:miya:tiya:, Polote
ba:bi Buka komokomo ba hawakalilamita ebete ibi ba:bo kiyalamiya:
Ya:suku hibima: komidima:.
24 Ba:bene komo iba:te Polokono tabo modoboma: ga:late Ya:suku hibima:
na:midiya:, huiyatiya komopa:te hibima: kamidiya:ha:.
25 Ba:be mabuma: hegelate ba gapogapohona olowabeletihui komote
iba:tamo da:peniya:, ba:ba tetelo iba:te hiya:hiya: tabo ba ga:lana ibino
genamamo ba: dito tolameniya:. Ba:ba tetelo Polote hibima: midiha:
Yunapa:tamo ba:moe kapiya kodakoda tabo begoeniya:, “Godokono Gob-
ogobote ebeno ukui hawakalimidawa Aisayako bikiyamiya:, ebete la:eno
iniwala:tamo tote tabo hibinomolo ba:ma ka:na konolamagima:,

26 ‘Amia:no tawakaluba:tamo tote
ibi ba:ma ka:na na:nikiyalamiya:,
‘La: tabo bulinakomata
huiyatiya a:kiya:tawahanakamata,
iyo, la: ipuwa bohowadinakomata
huiyatiya a:kuminakamata.
27 Mabu ba:moe tawakalubino ukui
hegabema: eda:halamiya:,
ibi hibi komo uli ubihinola,
ba:bema: iba:te galo a:muhilameholiya:,
ba:gala ibino baidi atumu a:mula:haliya:.
Ba:bema: iba:te ibino baidi
mula:haleha:ma: neda:hatale,
ibino baiditi naeno hido komo bulamena:,
ba:gala ibino galote nulihotale,
iba:te ibino tepo ipuwoeno ukui
hidamo emalagidolete natamo bohobila:na:,
ba:bema: na modobola
ibi nale hiduilamema:.’ ’ ”

28 Ba:bene Polote ebeno tabo moga:melo gala na:kagoeniya:, “Wadiyala la:
niya:tawahala:, ba:ma tetelo Godokono ka:ka: mula: komoeno tabo ebete ba:

Yuha:pa:tamo ikalami, mabu iba:te kalakalago uliti kolawema:na: huiyatiya la:leha:.”

29 Ba:bema: Polokono tabo olamagi komote da:wiboniya:, Yunapa:te ebeno genamane ba tolamena ibi ha:kiya ibi ipuwalo olowabeletihui konomago tolameniya:.*

30 Ba:bene Polote gogo netewa Loma ko habalo ba emedena ebete kebe wata genama ka:huiyahanami, puya:te ba:be genamamo da:pelamenakui ebete ibi kalakalago ba:bo uwatenakui.

31 Ba:bema: ba:be tete ga:ga:nomolo ebete Godokono Ko Gawadubu komo ba:gala Kodawa Ya:su Kelisokono komo ba:bi tawakaluba:tamo hawakala olamaginakui, etate ebe kaduhiminakuiha:.

---

* **28:29:** Oel 28.29 komoeno tabo Lukuti bukamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno buka ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

POLOTE LETA
LOMA SOSE TAWAKALUBA:TAMO ODODIYA:

1 Na ba: Polotela, Ya:su Kelisokono okodawala, iyo, ebeno sose tupuimima:
hiya:hiya: hopamo doelamiya:, ba:bi okopi ipuwalo na ba: etala, mabu
Godote na ka:namiti ba:bema: laweniya: nale ebeno Hido Tabo kolamagi-
nama:.
2 Ba:moe Hido Tabo ba: Godote dopamo hibinomolo kopema: ebeno
ukui hawakalimipi ipuwado da:goiya:, ba:moe ba:be komola, iyo, ebete
ebeno Hido Taboeno pe komo ebeno Hido-talona Bukalo ya:lo tetenomolo
a:hawakalimiya:.
3 Ba:bema: ba:moe Hido Tabote Godokono Guduino komo ba:ma ka:na
hawakalimina, ebete Da:ibidikono eyoni gugudi ipuwane lumagino apa:mo
hopo habamo a:pehawakaluya:,
4 ba:gala ebete hopo habalo ba emedena Hido-talona Gobogoboeno
holoholonomamo emedenami, ba:bene Godote ebeno Guduino hibi komo
kohawakalimima: ebe hoe ipuwane ka:ka:mo adipatiya:. Iyo, ba:moe Gudu
ba: aeno Kodawa Ya:su Kelisotela.
5 Ba: hibila, Kelisokono mahilote konomoma: keda:ma: Godote na male-
malelo laweniya:, ba:ma ka:na na ebeno oemedawama: ba eda:na nale hopo
haboeno hiliyonomo hiya:hiya: tawakalubi ebetamo komagahelenakoma:,
ba:bene iba:te ebe hibima: midi ipuwalo ebetamo kopapamila:halema:.
6 Ba:bema: la: puya:te Loma ko habalo demedehonama, Godote ebeno
oko ipuwado la: ba: atumu a:kaka:lamiya:ta la:le Ya:su Kelisokonoma:
keda:hanama:.
7 Ba:be mabuma: Loma habanapi ipuwalo la: puya:te Godokono
tawakalubima: keda:hanama: ebete ebeno malemale emalagidolo ipuwalo
la: da:ka:lamiya:la, na Polote la: hiliyonomatamo ba:moe leta bepoememo.
Wadiyala aeno Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko iba:te ibino
malemale komo ba:gala hete komo la:tamo nikalama:mena:ta.

*Polote Loma Sose Tawakaluba:tamo Pema: Godotamo Toetoe Tabo Dola-
magiya:*

8 Naeno dopo tabo ba:ma ka:nala, Ya:su Kelisote atamo da:hiduimia:miya:,
ba:be toetoe tabo olamagi gabodo nale la: hiliyonomo mabuma: kalakala
tabo Godotamo adipatenakomo, mabu ba:moe hopo haba konomolo
tawakaluba:te la:eno hibima: midi komo nulihona.
9-10 Numa:la:, nale Godoko kokalakaluiminama: ebeno Guduino Hido
Tabo olamagi oko naeno tepo ipuwoeno helo konomamo owatinamo.
Ba:bema: hibila, ebete naeno komo ba:ma ka:na iya:tawana, nale komo
tete hiliyonomolo la: toetoe tabamo ba wadiya:paa:latele ebe ba:bo toeme-
honakomo, ebeno ubi ditanamene ebete gabo natamo na:hiduima:mene
nale la:tamo kopema:, mabu tete ga:ga:nomolo nale ba:be komo belatimi-
namo.
11 Iyo, naeno konomo ubi ba:ma ka:nala, nale la: da:pulamema ba:ba
tetelo Godokono Gobogobote ebeno oko kowatinama: kebe hiya:nomo helo
natamo dikanamiya:, nale la: ba:be komamo kopowalubilima:nemata la:le
hibima: midi ipuwalo kokodakodahama:.
12 Ba:bene ale kapimilo ba emedena aeno hibima: midi komodo etate eta
kowalubi, etate eta kowalubi, ba:bo kowaluba:tihuima:nema:, iyo, la:eno

hibima: midi komote na ba owalubini, naeno hibima: midi komote la:
atumu ba:bo kakowalubilima:na:ta.
13 O naeno hibima: midipi ekaka:la:, wadiyala la: ba:moe komo hidamo
niya:tawahala:, nale naeno ubi komo ya:lo ihatiya:mo, nale la:tamo pete
la:eno Loma haba konomolo Godokono oko ba powati komo noloho gao
kopetapihoma:, nale dopamo komo Yuha:pino hiya:hiya: hopolo oko keba
ka:na kowatinamimo ba:ba ka:na. Ba:bema: hibila, komo hiliyonomo tetelo
na nopo a:miya:tenakuimo la:tamo kopema:, huiyatiya komo hiya:hiya:
komate na a:duhinamenakuya:.
14 Numa:la:, Godote na huiyaha: okodawama: a:midiniya: nale hopo
habanapi hiliyonomatamo ebeno Hido Tabo katama:, ba:bema: puya:te
Guliki tawakaluba:godolo ibino hiya:hiya: mulu ukui duwatiya: ba:gala
puya:te uwateha:pima: deda:hana, puya:te koko sikulamo da:tolamiya:
ba:gala puya:te iya:tawaha:pima: deda:hana, nale ibi hiliyonomatamo hi-
bilo ba:tonakomo.
15 Iyo, ba:moe ba:be mabula, nagodolo ubi konomo bitana nale Loma ko
habamo pete la:eno habanapa:tamo atumu Godokono Hido Tabo kakapola-
magima:.

Godokono Hido Taboeno Helo Komo

16 Ba:bema: Godokono Hido Tabo olamagi mabuma: nagodolo hilopo
kitanaha:, mabu puya:te hibima: da:midimina:, Godote ebeno Taboeno
heloamo ibino ka:ka: komula:lelamema:ne, iyo, dopamo Yunapa:te ibino
ka:ka: mula: komo uwatete ba:bene Yuha:pa:te atumu kakuwatema:na:.
17 Ba: hibila, Hido Tabote ba:moe komo behawakalimina, Godote
tawakalubi ibino hibima: midi komo kapiyado tuputupupima: midilinako,
iyo, tawakaluba:te hibima: midi komone tupuimiti kuitita:mo ba:ba ka:na
konikulima:na:, mabu Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na goena,
“Puya:te Godokono tuputupupima: deda:hana, iba:te ebe hibima: midi
komodo hibi ka:ka: kolawema:na:.”

Godokono Holoholo Hapulu Tawakalubi Hiliyonomate Kubapima: Deda:hana

18 Ba:bema: tawakalubino kuba ododili komokomo ba:gala ibino tepo
ipuwoeno kubakuba ukui, Godote ba:bi komo hiliyonomo kanagilamele-
lamema: ebeno konomo mauba komote Hunu Habane ba: na:hawakala,
mabu tawakalubino hiya:hiya: kuba komate ibi na:duhilamena iba:te
Godokono hibi komo kiya:tawahama:.
19 Numa:la:, tawakaluba:te ebeno komo hibilo kumima: Godote ya:lo
tetelo hidohido ukui iba:tamo modobolo ikalamiya:, ba:be mabuma: ebete
ebeno hibi komo duhimipa:tamo kuba huiya hibínomolo kikalamema:ne.
20 Ba: hibila, Godote hopo haba dododiya:, ba:ba tetene tupuimiti ba:ma
teta:mo puluhuku, tawakaluba:te ebe mabuma: ibino baidinomamo kebe
netewa komokomo ulamema: modoboha:ma: deda:hanama:, ba:bi komo
ba: ebeno wiboha: teteno helo komo ba:gala ebeno talonanomolo emede
komola. Huiyatiya numa:la:, Godote hopo habanapa:tamo ebeno komo
eta gabodo modobolo hawakaliminako, ba:be gabo ba: iba:te ebeno hibi
komo ibino tepo ipuwoeno baida:mo dumina ba:be gabola. Ba:bema: hibila,
ebete dododiliya: ba:bi tawakaluba:te ba:moe hopo ba:gala hopoeno ilina
hiliyonomo ulamete ebeno komo ibino tepo ipuwalo ba:bo iya:tawahana,
ba:be mabuma: gabote hibilo kitanaha: iba:te ibino kuba huiya uwate
komone kalahutihoma:.
21 Iyo, tawakaluba:te Godokono komo ba:ba ka:na iya:tawahuya:, huiy-
atiya iba:te ebe hibi Godoma: ga:laheno ebe kamilimihonakuiha: ba:gala
ebetamo kalakala tabo kadipatenakuiha:, ba:bema: ibino ukuiti ba:moe

ododiha: komodo daedaenomoma: ba eda:halame ibino tepo ipuwoeno kodakoda ukuiti duhuma: ba:bo eda:halamiya:.

22 Ba:bene ibi ha:kiya ibi iya:tawa kokopima: ba ga:la huiyatiya daedaema: dito eda:huya:.

23 Ba:be mabuma: iba:te emedena emedena tetelo demedenamene ba:be Kodawa Godoko adikumi komo miya:pate, huiyatiya komo ida:da:li adikulame komo ba:bo tupuimiya:, iyo, iba:te komo ida:da:li ibino ha:laha apeno holoholonomamo, ba:gala komo goegoeno hiya:hiya: holoholamo, ba:gala komo holaholoeno holoholamo, ba:gala komo kaluino holoholamo dito ododiliya:.

24 Ba:moe ba:be mabuma: Godote ibi dito miya:paliya:, iba:te ibino tepo ipuwoeno kuba dalowa: ba hawakalilame, ibi ipuwalo etate etatamo, etate etatamo, koko hilopo komo ibino apa:mo kododilinakoma:.

25 Ba:bema: ba:bi tawakalubino kuba komoeno mabu ba: ba:ma ka:nala, iba:te Godokono hibi komone ohobila:hate ha:da komo kalakalago dito lawiya:, ba:gala iba:te ba:moe hopoeno hiya:hiya: ilina adikulamema: ida:da:lino okopima: ba eda:ha, huiyatiya ba:bi ilina hiliyonomo dododiliya: iba:te ba:be hibi Kodawa adikumi dito miya:puya:. A:iye! Wadiyala tawakaluba:te hibi Godo kapiya emedena emedena tetelo nadikuminakamena:! Ba:moe tabo ba: hibinomola, ba:ba:la.

26 Ba:bema: hibila, hopo habanapa:te hibi Godo adikumi da:miya:puya:, Godote ibi atumu dito kamiya:paliya: iba:te ibino tepo ipuwalo kebe kubakuba ubi komo demalagidolenama: ba:bi hilopo komo kododilinakoma:. Ba:be mabuma: kamenakamenate ibino awa:go ododi komo miya:pate huiyatiya komo kamena-kamena gabatamo hilopo komo bododilinaka,

27 ba:gala atu gabodo dubate ibino kamenakamenago ododi komo miya:pate huiyatiya komo dubatamo hilopo komokomo ba:bo ka-ododilinaka, iyo, ba:ba:te dubu gabatamo kubakuba komo kododilima: ibino tepo ipuwalo koenomoma: eda:hana, ba:bema: ibino kuba huiyate Godogodone iba:tamo modobolo penako.

28 Numa:la:, tawakaluba:te ibino tepo ipuwalo Godokono hibi komo ubiha:ma: deda:huya:, ba:bema: Godote ibi dito miya:paliya: iba:te ibino ukuilo kuba dalowa:nomoma: ba eda:ha ebeno kukala dito kowakalaminakoma:.

29 Ba:be mabuma: ibino tepo ipuwalo hiliyonomo hiya:hiya: kuba tabotabohonomoma: ba: dito eda:huya:. Iyo, ba:ma ka:na ilina konomamo uwate ubi komo, ba:gala ibino ukui kuba dalowa:ma: midili komo, ba:gala komopino ilina mabuma: iba:tamo mauba komo, ba:gala tawakalubi anakapulame komo, ba:gala alaholoho komo, ba:gala ha:da amihoho komo, ba:gala komopino emede komo kubahilame ukui komo, ba:moi komate iba:godolo tabotabohonomola.

Ba:bene komopa:te pola:naha: tetelo iba:te ibino komoma: kubakuba tabo bega:lanaka,

30 iyo, eta tetelo iba:te ha:da amiho tabamo komopino komo dito kubahilamenaka. Ba:bene iba:te Godotamo ba maubahana, komo hiya:hiya: tawakalubi iduduputilamelo ibino konomo awagaha ipuwalo ibi ha:kiya ibi ba:bo wadiya:paa:latelenaka, ba:gala iba:te ibino tepo ipuwalo komo uliuli kuba ododili komo boholenaka, ba:gala iba:te ibino nabi menokobi iba:tamo a:kapapamila:hala:.

31 Iyo, iba:godolo eta hido ukui kapiyanomote kitalama:naha:, ba:be mabuma: iba:te keba tetelo eta komo hibilo kododima: da:ga:lanaka huiyatiya gala hapulu a:kododa:la:, ba:gala iba:te owalubi komo awaedawatamo a:kihata:la: mabu iba:godolo malemale puliyanomola.

32 Iba:te Godokono tuputupu taboeno komokomo ya:lo ba:ma ka:na
iya:tawahuya:, kebe dawate ba:bako kuba komokomo dododilina, ebete
hoe huiya modobolo kolawema:ne. Huiyatiya iba:te ba:be komo hibilo
emalagidoloheno atu kuba komokomo gala ba ka-ododili, kebe uliuli
tawakaluba:te ba:bi ododili ipuwalo iba:go da:pekapiyanaka iba:te iba:tamo
ba:bema: kalakalahanaka.

2

Godote Tuputupu Gabodo Hiliyonomo Tawakalubino Komo Kanagil-amelelamema:ne

1 Huiyatiya naeno mabulubi, ama: hidamo! Ama: ba:ma ka:na ake-
malagidolala:, na modobola eta lumagino komo anagilamelemema:. Hibila,
ama: ba:ba ka:na dewagelemena:, ba:ba tetelo kuba huiyate ama:tamo
kopema:ne mabu ama: ba: atu kuba komokomo beka-ododilinakata.
2 Ba: hibila, kebe tawakaluba:te hiya:hiya: kuba dododilinaka, nale ibino
komoma: dopamo a:goemo, ba:bene nale eta tabo ba:ma ka:na na:kagoemo,
a iya:tawahala Godote ba:bakobako kuba ododilipa:tamo huiya ikalamema:
ibino komo tuputupulu kanagilamelelamema:ne.
3 Ba:bema: mabulubi, ama: eta lumagino kuba komokomo ba anag-
ilameleme ama:le atu komokomo da:kododilinaka, ama: daedae ukuilo
ba:ma ka:na akemalagidolala:, na modobola, Godokono mauba komote
natamo a:kapa:mene.
4 Numa:, ama: ba:bako daedae ukui demalagidolomena:, diyala, ama:le
amia:no tepo ipuwalo ba:ma ka:na da: goeomena:, “Godote ebeno malemale
ipuwalo tete ga:ga:nomolo kuba ododilipa:tamo huiya hibilo kikalame-
naha:, ba:bema: diyala, ebegodolo helo da: kitanaha: natamo kuba huiya
kikanamema:.” A:iye! Godokono malemale komote ama: eba ka:na
kiya:tuminaha:, huiyatiya ebeno malemale komote ama: ba:ma ka:na
iya:tuminata, ama: ba:ma tetenomolo kuba ododili ipuwane kohobigama:
mabu galane tetelo ebeno mauba komote hibinomolo kopuluhukuma:ne!
5 Huiyatiya ama:le kuba ododili komoma: amia:no tepo ipuwa
na:kodakoduiminakata, ba:bema: Godokono Ko Hegelalo ebeno konomo
mauba komote ebeno tuputupulu anagiya:mida komago duluhukumini,
amia:no kuba huiyate konomoma: keda:ma:ne.
6 Ba: hibila, ba:ba tetelo Godote tawakalubi hiliyonomoeno komo ba
anagilamelelame iba:tamo modobo huiyanomo ba:bo kikalameholema:ne.
7 Iyo, puya:te hopo habalo ba emedena hidohido komo dododilina, iba:te
ba:be gabodo ibino hibi kalakala ba:gala wiboha: ka:ka: ba:gala awagaha
komo Godogodone uwatema: ubi da:miya:tena, ba:bi tawakaluba:tamo
ebete emedena teteno ka:ka: hibinomolo kikalamema:ne.
8 Huiyatiya hopo habanapi ipuwalo puya:te ibi ha:kiya ibi kapiya
ba emalagidolena kuba ododili komo ta:matalelo Godokono hibi gabo
ubiha:ma: deda:hana, Godote ba:bi tawakalubino komo anagilamelelamete
ebeno mauba komote iba:tamo konomamo kopema:ne.
9 Iyo, ba: hibila, puya:te kuba komo dododilina, Godote ibi hiliy-
onomatamo olalati komokomo ba ikalame, iba:te temeteme ba:bo
kiya:tawahama:na:, ba:be huiya komote Yunapa:tamo dopamo uluhukuti
ba:bene Yuha:pa:tamo atumu kakuluhukuma:ne.
10 Huiyatiya puya:te hidohido komo dododilina, Godote ibi hiliy-
onomatamo kalakala komo ba:gala awagaha komo ba:gala hete komo
kikalamema:ne, ba:be huiya komote Yunapa:tamo dopamo uluhukuti
ba:bene Yuha:pa:tamo atumu galane kakuluhukuma:ne.

11 Ba:bema: ama: nulia:, Godote tawakalubi hiliyonomoeno komokomo
kapiya tuputupu gabodo kanagilamelelamema:ne.

Lumagiti Mosesekono Tutumu Tabo Uliho Gabodo Ka:ka: Mula: Komo A:kalawa:mene

12 Ba:moe ba: eta komola. Godote ebeno Tutumu Tabo komokomo
Yunapa:tamo Moseseko ipuwado ba ikalame ebete Yuha:pa:tamo
kikalamiya:ha:, ba:bema: Yunapa:te ba:bi Tutumu ulihote ba iya:tawaha
iba:te da:wakalamimina:, Godote ebeno Tutumu Tabo komamo ibino
komo ba:bo kanagilamelelamema:ne. Huiyatiya numa:, Yuha:pa:te ba:bi
Tutumu Tabo ulihoheno da:wakalamimina:, iba:te atumu kuba huiya
ba:bema: kolawema:na:, iyo, iba:te ibino kuba ododili mabuma: dito
koha:lahama:na:.
13 Ba:bema: hibila, tawakaluba:te Godokono Tutumu Tabo dito
dulihomena:, ba:be komo kapiyado Godote ibi tuputupupima:
a:kamidila:mene. Ao, iba:te ebeno Tutumu Tabo hiliyonomamo hibinomolo
da:papamila:hamena:, ba:ba tetelo ebete ibi ebeno tuputupupima:
koka:lamima:ne.
14 Ba:bema: wadiyala ama: Yuha:pino komo nemalagidola, iba:te
Godokono Tutumu Tabo dopamo kulihuya:ha:, huiyatiya ibino ulihoha:
tetelo ibi ipuwalo puya:te tuputupu ubi komodo Godokono Tutumu ko-
mamo da:papamila:hanaka, ba:ba:te ba:moe komo behawakalimina, ibi
modobola ibi ha:kiya ibino tepo ipuwoeno iya:tawa komodo hido komo
ba:gala kuba komo kanagilamema:.
15 Ba: hibila, Godote ha:kiya Yuha:pi hiliyonomoeno tepo ipuwanomamo
ebeno Tutumu Tabo ya:lo a:miya:telamiya:. Iyo, ibino tepo ipuwoeno
mulu ukui komate ba:be komo ba:ma ka:na hawakalimina, keba tetelo
ibi ipuwalo etate kuba komo dododimini ebeno tepo ipuwoeno ukuiti ebe
kubadawama: ba:bo koka:mima:ne, ba:gala keba tetelo ebete tuputupu
komo dododimini ebeno tepo ipuwoeno ukuiti ebe tuputupudawama: ba:bo
koka:mima:ne.
16 Ba:moe ba:be mabuma: tete hiliyonomolo na Polote Godokono Hido
Tabo olamagi ipuwalo ba:moe komo bolamaginakomo, Godokono Ko
Hegelalo ebete Ya:su Kelisoko ipuwado tawakalubino ugumuili komo hiliy-
onomo hawakalilamelelamete, Yunapi ba:gala Yuha:pi ibi hiliyonomoeno
komo kapimilo ba:bo kanagilamelelamema:ne.

Yunapa:te Godokono Tutumu Tabamo Hibilo Kapapamila:hanaha:

17 Ba:bema: naeno Yunapi mabulubi, amia:no komo keba ka:nala:ka:?
Ama: ha:kiya ama: awagaha ipuwalo na:goenata, “Na Yu lumagila. Iyo,
Godote ebeno Tutumu Tabo naeno iniwala:tamo ya:lo ikalamiya:, ba:bema:
na eta komo ododihino na modobola ka:ka: mula: komo kolawema:, mabu
Godote a Yunapi ebenoma: keda:hanama: ya:lo uwatiya:.”
18 Hibila, ama: gala na:kagoenata, “Na Godokono ubi komokomo
iya:tawanomola, iyo, na ebeno hiya:hiya: Tutumu Tabo ba iya:tawa, na
ha:kiya modobola kuba ododi komo ba:gala hido ododi komo hidamo
kanagilamema:.”
19 Ba:gala ama: na:kagoenata, “Na modobola baidi tamihopi gabo
iya:tulame, iyo, na ba: alola, puya:te du ipuwalo demedehona naeno alote
ibi a:la:minalenako.
20 Ba:gala na modobola daedaepi tuputupu gabodo magatale, iyo, nale
uliuli ape tawakalubi iya:tulamenakomo mabu Mosesekono Tutumu Tabo
komate nagodolo ba:pola:na. Ba:moe ba:be mabuma: naeno ukui modobola
Godokono iya:tawa komo ba:gala ebeno hibi komo uwatenomo kuwa-
tema:.”

21 A:iye! Ama: pote komopi iya:tulamema: dewagelena huiyatiya ama:
ha:kiya ama: hidamo kiya:tuminaha:? Iyo, ama: Godokono Tutumu
Tabo tawakalubi ba iya:tulame na:goenata, “La: komopino ilina pilolo
akuwata:la:,” huiyatiya ama: ba:be atu pilo komo a:kododinakata!
22 Ba:gala ama: na:kagoenata, “La: eta dubuino kamena pilolo
akalawa:la:,” huiyatiya ama: ba:be atu kuba a:kododinakata! Ba:gala
ama: ida:da:li adikulame komo konomo kubama: dolamaginaka,
huiyatiya ama: ba:be tabo olamagi komone tote komopino ida:da:li
adikulameno genamamo diya gabodo na:pa:gate ba:bi ilina pilolo ba:bo
nuwatelamenakata!
23 Iyo, Godokono Tutumu Tabo komate amia:no tawakaluba:godolo
da:pola:na, ba:be komoma: ama: pote dawagahana ama: ba: ba:be lumagi-
lata, huiyatiya ama: ebeno Tutumu hibilo emalagidoleheno da:wakalamina
ebeno mahilo hopamo ba:bo adipotenakata.
24 Ba: hibila, amia:no komo kohawakalimima: Godokono Bukalo eta
tabote ba:ma ka:na goena, “La: Yunapino kuba ododili komone Yuha:pa:te
Godokono komoma: kubakuba tabo bega:lana!”
25 Ba:bema: Yu dawa, keba tetelo ama: Godokono Tutumu Tabo hiliy-
onomamo hibilo da:papamiwatanamena:, ba:be komodo ama:le gudu
deha:poto tetelo da:lawiya:la, Godote ba:be tama itamida kukaloeno komo
hidoma: kogoema:ne. Huiyatiya ama: nulia:, ama:le ebeno komo Tutumu
Tabo komamo papamiwataha:ma: deda:mena:, amia:no tama itamida ko-
moeno hido komote a:kitanamene.
26 Ba:gala wadiyala ama: Yuha:pino komo nemalagidola. Ibi ipuwalo
etate tama itamida kukala laweha: tetelo huiyatiya Godokono komo
Tutumu Tabo komamo da:papamiwatanamene, aba: hibila:ka:, Godote
ebeno tama itamida laweha: komo emalagidoloheno ebe tuputupudawama:
kogoema:ne!
27 A:iye! Galane Godokono holoholo hapulu ba:bako tama itamida kukala
laweha: lumagiti la: Yunapi kubapima: kogoema:ne, mabu Tutumu Tabo
komate la:godolo ba pola:na, la:le tama itamida kukala apa:mo uwatelo
huiyatiya Godokono komo hiliyonomo kukala dito wakalaminakomata!
28 Ba: hibila, Godokono umi ipuwalo pote hibi Yu lumagima: deda:mene,
ebete ebeno hunu tama kapiya hiya:ma: a:kamida:-mene, ao, ebeno tepo
ipuwate atumu hiya:ma: na:keda:mene.
29 Ba:bema: puya:te kuba ododili ipuwane ikuliti ibino tepo ipuwalo hiya:
tawakalubima: deda:hana, ba:moi tawakalubi kapiya ba: hibi Yunapila, iyo,
ba:moe hopolo Godokono komo tawakaluba:te hibilo kapola:naha:. Ba:moe
ba:be mabuma: ebete kebe tutumu tabo dopamo dihatiya: Yu dubate ibino
apa:mo ebeno kukala kuwatema:, ba:ma tetelo ebete ba:be tutumu tama:mo
ihatete eta ubi komo ba:ma ka:na hawakalimina, ebeno Gobogoboeno
heloamo tawakalubino tepo ipuwamo eta kukala kihatelamema:.
Ba:bema: hibila, puya:te ibino tepo ipuwalo hiya:ma: ba:ba
ka:na deda:hana, Godote ibi kapiya mililamehole tabamo
bawagaminalenakomene, huiyatiya diyala, hopo habanapa:te iba:tamo
da: a:kakalakalahamena:.

3

*Yunapa:te Godotamo Hibi Komo Ododihino Huiyatiya Ebete Ibino Hi-
bidawama: Beda:namene*

1 Ba:bema: naeno tabo ulidawa, diyala, ama:le na ba:ma ka:na da:
kiyanameomena:, “Kebe lumagiti a Yunapa:godolo hawakalate ba:bene
bahibahi guduino tama itamida kukala da:lawiya:, ebete ba:be komodo

bada hido komo ka:lawiya:? Da: puliyala:, iyo, Godokono umi ipuwalo Yunapa:godolo eta hido komote da: kitanaha:.”

2 Nale huiyatiya na:goemo, “Ao, eba ka:naha:! Godote a Yunapi kowalubinama: komo hiliyonomo hidohido komo atamo ikaa:miya:, ba:bi komo ipuwalo dopo komo ba: ebeno Bukoeno tabo komokomo ikaa:me komola.”

3 Ba:bene ama:le na ba:ma ka:na gala da:kakiyanamemena:, “Numa:, a Yunapa:te Godotamo papamila:haheno hibi komo kododilinakuiha:, ba:bema: ebete dopamo a emedena tetelo kowalubinama: hibilo da:goiya:, ebete ba:be tabo gala a:kemalagidolamene, aba: hibila:ka:?”

4 Nale huiyatiya na:kagoemo, “Ao, Godokono komo eba ka:naha:. Hopo habanapi hiliyonomate ha:da amihopima: ba eda:hana, ebe kapiyate hibidawanomoma: beda:namene, ba:bema: ebete kebe tabo dopamo hibilo da:goiya: galane ba:be tabo a:kadikamidala:mene. Iyo, Godokono hibi komo hawakalimima: ebeno Bukalo tabote ba:ma ka:na itana,

‘Godo, ama:le kebe tabo komokomo
dolamaginaka,
galane tetelo tawakaluba:te
ba:bi taboeno hibi komo kumima:na:,
ba:bema: puya:te ama: ha:dadawama: da:ga:lana,
amia:no hidohido ododili komate
ibino daedae ukui komo
ba:bo kohawakalilamema:ne.’ ”

5 Ba:bema: diyala, eta lumagiti hopo habanapino daedae ukuia:mo natamo ba:ma ka:na da: huiyamene, “Godote aeno kuba ododili mabuma: huiya ikaa:mema: modoboha:, iyo, ebete ba:ba ka:na dewagelemene tuputupu komo a:kahawakalima:mene. Numa:, ebete aeno kuba ododili komodo hido tete belawenako ebeno malemale komo hawakaliminomo kohawakalimima:. Ba:bema: mabu keka: ebete kuba huiya atamo galane ikaa:mema: da:goena? Ebete ba:ba ka:na dododimini, ba:be komo ba: tuputupu komoha:, ebeno kuba ododi komola.”

6 Na huiyatiya ba:ma ka:na goemo, “A:iye! Ama:le da:gaa:, ba:be tabo hibi taboha:! Godoko ba: tuputupu ododilidawala, ebegodolo eta kuba ododi komo puliyanomola. Ba:bema: ebe kapiya modobonomola hopo habanapi hiliyonomoeno komo anagilamelelamete huiya iba:tamo ikalame.”

7 Ba:bema: diyala, eta daedae lumagiti ba:ma ka:na da: kagoemene, “Godote naeno ha:da amiho komodo hido tete belawenako ebeno hido ododi komo hawakaliminomo kohawakalimima:. Iyo, ba: ba:ba ka:na ebe ha:kiya ebe bawagaminanako, ba:bema: ebete tawakalubino komo danagilamelelamemene, ba:ba tetelo modoboha: ebete na kuba ododidawama: goe!

8 Ba:be mabuma: kubaha: a hopo habanapa:te aeno ubilo hiya:hiya: kuba komokomo bododilinama:, mabu Godote aeno kuba ododili ipuwane ebeno hido malemale komo ba uluhukuti atamo kuba huiya a:kikaa:ma:mene.”

Ba:bema: na Polote na:kagoemo, “Ama:le kebako kubanomo daedae tabo da:gaa:, komo ha:da amiho tawakaluba:te ba:bako tabo ba ga:la eta kuba tabo ba:ma ka:na kaga:lanaka, nale naeno iya:tulame komago iba:go kapiyama: eda:te atu tabo bekagoenamo. A:iye! Ba:bi ha:da amihopa:te ibino kuba tabo mabuma: Godogodone huiya modobolo kuwatema:na:!”

Hopo Habanapi Hiliyonomate Kuba Ododilipima: Deda:hana

9 Ba:bema: la: Yuha:pa:te naeno Yunapino komoma: bada ukui
na:kihateoma? Godokono umi ipuwalo Yunapino ododili komo
hidohidodopola:ka:, ba:gala Yuha:pino ododili komo kubadopola:ka:?
Ao, eba ka:naha:! Na ba:moe leta dopo hapulu hibi komo ba:ma ka:na
hawakalimimo, Yunapi ba:gala Yuha:pi, ibi hiliyonomoeno namutudawa
ba: kapiyala, ebe ba: ibi ipuwalo ditana ba:be kuba ododili komoeno helo
komola.
10 Ba:be komo hawakalimima: Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na
itana,

“Hopo haba konomolo
kuba ododiha:dawa puliyanomola,
iyo, eta tuputupudawa kapiyate kalutaha:.
11 Ba:gala eta hido emalagidolodawa puliyala,
iyo, Godokono hibi gabo ohowadidawa kemedenaha:.
12 Ba: hibila, hopo habanapi hiliyonomate
Godogodone ohobila:hate ba: kubanomoma: eda:huya:,
ba:bema: hidohido ododilidawa kalutaha:,
iyo, eta kapiya puliyanomola.

13 “Ba:bema: tawakalubino tabo ga:la komo
ba: ha:lahapino bobo huiyala,
pote ba:be bobo ipuwa da:hiya:midamene
abale kapiya ba:bo kumima:ne.
Iyo, ibino ma:lapilate ha:da tabo bega:lanaka,
ba:bema: helo kaluino pagu keba ka:nala:ka:,
ibino tabo komokomo ba: ba:ba ka:nala.

14 “Ba: hibila, iba:te maubahate
ibino tabo ipuwane
mela tabo kokonomate pikulinaka,
15 ba:gala iba:te ibino ubi komo konomamo miya:tenaka,
gahugahulu tolamelo
komopa:tamo temeteme ba nikalame
komopi dito konanakapulamema:.
16 Iyo, iba:te kebe hiya:hiya: hopamo da:tolamenaka,
ba:bolo tawakalubi ba nekubahilame
iba:tamo hiya:hiya: menemene komo ba:bo nikalamenaka.
17 Ba:moe komo ba: hibila,
ibi hibi tataba emede komo iya:tawahaha:,
18 ba:gala iba:te ibino kuba ododili mabuma:
Godokono helo komoma: katoletolehonaha:.”

19 Ba:bema: a ba:moe ko komo iya:tawahala, kebe tawakaluba:te
Godokono Tutumu Tabo dopamo dulihuya:, ba:ba tetene tupuimiti ba:bi
Tutumu Tabo komate ibino namutudawama: ba: dito ediya:. Ba:moe ba:be
mabuma: Godote ibino komo danagilamelelamemene, ba:ba tetelo iba:te
kuba huiya uwatelo ebe duhimima: eta tabo ga:lama: a:kamodobamena:.
Iyo, Godote ba: ba:ba ka:na ba:moe hopo konomolo demedehona ba:bi
Yunapi ba:gala Yuha:pi ibi hiliyonomatamo ibino kuba huiya modobolo
kikalamema:ne.
20 Ba:bema: hibila, Godote ebeno Tutumu Tabo tawakaluba:tamo
dikalamiya:, ba:ba tetelo ebete ukui kihatiya:ha: ebete Tutumu ikalame
gabodo eta lumagi tuputupudawama: komidima:. Ao, ebete ebeno Tutumu

Tabo tawakaluba:tamo ikalamiya:, ibi hiliyonomate ibino kuba ododili komo hidonomamo kiya:tawahama:.

Godote Tawakalubino Hibima: Midi Komodo Ibi Ebeno Tuputupupima: Da:midilinako

21 Ba:bema: Godote ebeno Tutumu Tabo komamo eta lumagi tuputupudawama: a:kamida:mene, huiyatiya ebete tawakalubi ebeno tuputupupima: kebe komodo ka:midilina, ba:ma tetelo ebete ba:be komo atamo a:hawakalimiya:. Numa:la:, dopamo Mosesete ba:be komoma: hibinomolo da:goiya: Godokono Tutumu Tabo bukamo ba:bo miya:tiya:, iyo, komo Godokono ukui hawakalimipa:te atu komonomoma: kaga:lanakuya:.

22 Ba:be komo ba: ba:ma ka:nala, puya:te Ya:su Kelisoko hibima: da:midimina:, Godote ba:be komodo ibi ebeno tuputupupima: komidilima:ne. Iyo, ba:ma tetelo Godote Yunapi ba:gala Yuha:pi ibi hiliyonomo kapimilo ba:ba ka:na ibino hibima: midi komodo owalubilinako,

23 mabu hopo habanapi hiliyonomate kuba komokomo ododiliti ibino hibo gabo ududi komodo Godokono holoholo hapuni muhulunomamo a:tolamiya:.

24 Huiyatiya iba:te Godotamo eta hido komo ododiha: tetelo ebete ebeno malemale ipuwalo Ya:su Kelisokono oko komodo ibi tuputupupima: ba:bo ka:lamiya:. Iyo, Godote tawakalubino kuba ododili komoeno helo ipuwane ibi ba:ma ka:na uluhukulateliya:,

25 ibino kuba ododili mabuma: ebete Ya:suku hawa:goeno malemale ilinama: mididi keha pihigalo ba: dito hoiya:.

Ba:bema: puya:te Ya:sukunu hoe komo hibima: da:midimina:, Godote ba:be gabodo ibino kuba ododili komo hiliyonomo egebolelamete ba:bo kadodoholelamema:ne, hibila, ebete ba:be gabo bihiduimiya: ebeno tuputupu ododi komo kohawakalimima:. Iyo, numa:la:, Ya:suti hopo habamo peheno dopamo puya:te demedehonama:, Godote ebeno malemale ipuwalo ibino kuba ododili mabuma: huiya iba:tamo hibilo kikalamenakuiha:,

26 mabu ebe ubila ebeno tuputupu ododi komo a tetelo hibilo hawakaliminomo ba:ma ka:na kohawakalimima:, ebe kapiya tuputupudawama: ba eda:na ebete tawakalubi hiliyonomo ipuwalo puya:te Ya:suku hibima: da:midimina: ibi atumu tuputupupima: komidilima:ne.

27 Ba:bema: ale tuputupupima: eda:ha komo ba emalagidolo awagaha komote agodolo akitanala:, mabu ale aeno heloamo Godokono Tutumu Tabamo papamila:ha gabodo o eta hido ododi komodo owalubi komo kalawiya:ha:. Ba: hibila, ale aeno hido komo ododiha: tetelo Ya:sukunu ododi komo kapiya hibima: da:midiya:ma:, ba:be gabodo ale Godokono tuputupupima: eda:huya:ma:,

28 iyo, a ba:moe konomo komo iya:tawahala, lumagiti hibima: midi komodo tuputupudawama: keda:ma:ne huiyatiya Godokono Tutumu Tabamo papamiwata komodoha:.

29-30 Ba:bema: la:eno ukui ba:ma ka:na kitana, Godoko ba: Yunapi kapiyoeno Godola? Ao, Yuha:pi ba:gala Yunapi, Godoko ba: ibi hiliyonomoeno kapiya Godola, ba:bema: ebete ibi hiliyonomo kapiya gabonomodo tuputupupima: midilinako, ba:be gabo ba: Ya:suku hibima: midi komola.

31 Ba:bema: la: ba:ma ka:na kemalagidolutama, ale Godokono Tutumu Tabamo papamila:ha komo tama:mo dito kihatema:nema:? Ao, eba ka:naha:. Ale Tutumu Tabamo papamila:ha komo ko komonomoma: ga:lanama:, huiyatiya ale hibima: midi komo kapiyado helo kolawema:nema:.

4

Godote Yunapino Iniwa A:ibalahamakono Hibima: Midi Komodo Ebe Tuputupudawama: Da:midiya:

1 Ba:bema: wadiyala la: Yuha:pa:te a Yunapino iniwa A:ibalahamakono
komo nemalagidolala:. Ebeno hibima: midi komoma: Godote bada ko
komonomo kiya:tumiya:?
2 Numa:la:, A:ibalahamate kebe hidohido komo kododilinakui, Godote
ba:bi ododili komodo ebe tuputupudawama: na:midiya:tale, ebe ha:kiya
ebe bawagaminuya:na:. Huiyatiya Godokono umi ipuwalo A:ibalahamate
ebeno hidohido ododili mabuma: ebe ha:kiya ebe awagaminama: mod-
oboha:,
3 ba:bema: ebeno Bukalo tabote ba:ma ka:na itana, "Godote
A:ibalahamakono hibima: midi komo umiti ebe tuputupudawama: ba:bo
ka:miya:."
4 Numa:la:, kebe dubuti mani oko dowatina, ebete oko namutudawag-
odone huiya da:lawemene, ba:be huiya lawe komo ba: namutudawoeno
dito ikame komoha:. Ao, ba:be dubuti oko owati ipuwalo ebeno heloamo
modobo huiya ba: a:lawe, eta lumagino malemale komodoha:.
5 Huiyatiya kebe dubuti Godoko hibima: da:midina, ebeno komo hiya:la
mabu ebete ebeno oko owati heloamo hido huiya lawema: kagoenaha:.
Ao, ebete Godokono oko owati helo kapiya hibima: ba midina, Godote
ebe tuputupudawama: ka:milo hido huiya ba:bo kikamema:ne, mabu hi-
bila, ba:be Kodawa iya:tawanomola puya:te ebetamo papamila:haha:pima:
deda:hana, ebete ba:bi tawakalubi ibino papamila:haha: komo ipuwane
uluhukulatelete ibi tuputupupima: komidilima:.
6 Ba:bema: kebe lumagiti hidohido komo ododiliha: tetelo Godote ebe
lawete tuputupudawama: dito da:ka:mimini, ebete Godokono owalubi
mabuma: ko kalakalanomo kolawema:ne. Da:ibiditi ba:be komo ba
emalagidolo Godokono Bukamo tabo ba:ma ka:na miya:tiya:,

7 "Godote puino kuba ododili komo
malemalelo dadodoholelamemene,
ibino kalakala bada konomola:ka:,
mabu Godote ibino kuba dito egebolelame!
8 Iyo, Kodawate pokono kuba ododili komo
gala emalagidolemeha:ma: da:goemene,
ebeno kalakalate konomoma: keda:ma:ne."

A:ibalahamate Tama Itamida Kukala Laweheno Dopamo Godote Ebe Tuputupudawama: Da:ka:miya:

9 La:eno ukui keba ka:nala:ka:? Godokono ododi ipuwalo duluhukuna,
ba:be kalakala komo ba: puya:te bahibahi gugudino tama itamida kukala
da:lawiya: ibi kapiyatamo kitana? O ba:be kalakalate tama itamida kukala
laweha:pa:tamo atumu ba:ka:-itana? Numa:la:, a ya:lo a:ga:lama: ba:ma
ka:na, Godote A:ibalahamakono hibima: midi komo umiti ebe tuputupu-
dawama: ba:bo ka:miya:.
10-11 Ba:bema: ba:moe tuputupudawama: ka:mi komote A:ibalahamatamo
kebako tetelo kuluhukuya:, ebe tama itamida kukala laweha: tetelola:ka:,
o ebete kukala da:lawiya: gala hapunila:ka:? Iyo, ebete kukala laweha:
tetelo Godote ebeno hibima: midi komodo ebe tuputupudawama: ka:miti,
gala hapuni ebeno tuputupudawama: eda: komo hawakalimima:, ebete
Godokono tabamo papamiwatate tama itamida kukala ba:bo lawiya:.
Ba:bema: puya:te tama itamida kukala laweha: tetelo Godote ibino hibima:

midi komodo ibi tuputupupima: da:ka:lamina, A:ibalahamako ba: ba:bi
Yuha:pi hiliyonomoeno iniwa nabiwila.
12 Ba:gala ba:moe hopo habalo a puya:te tama itamida kukala
ya:lo da:lawiya:ma:, a Yunapi ipuwalo puya:te hibima: midi gabodo
da:wapata:lamena, ibi atumu ba: A:ibalahamakono hibi eyoni gugudila.
Ba:bema: naeno Yunapi mabuluba:la:, aeno iniwa nabiwi A:ibalahamate
tama itamida kukala laweha: tetelo hibima: midi ipuwalo keba ka:na
ka:pata:nami, wadiyala ale emedena tetelo ba: atumu ba:ba ka:na
ba:kawapata:lamenama:.

Godote Tawakaluba:tamo Hidohido Komo Ikalamema: Hibilo Da:goiya:, Iba:te Hibima: Midi Komodo Kuwatema:na:

13 Ba:bene ya:lo tetenomolo Godote A:ibalahamako ba:gala ebeno eyoni
gugudi hibilo ba:ma ka:na goelamiya:, ba:moe hopo konomo ibinoma:
beda:namene. Mabu keka: ebete ba:ma ka:na da:goiya:? A:ibalahamate
ebeno Tutumu Tabamo da:papamiwatanami ba:be mabuma:la:ka:? Ao,
ebete A:ibalahamakono hibima: midi komodo ebe tuputupudawama:
da:ka:miya:, ba:be mabuma: ebe ba:gala ebeno eyoni gugudi kowalubili-
nama: ba:be tabo bihatiya:.
14 Numa:la:, Godote tawakaluba:tamo ikalamema: hibilo da:goiya:, iba:te
ebeno Tutumu Tabamo ba papamila:hana ba:bi hidohido komo ibi ha:kiya
ibino heloamo duwatemena:, ba:ba tetelo iba:te hibima: midi komo ko
komoha:ma: koga:lama:na:, iyo, iba:te daedae ukui lawete ba:ma ka:na
kemalagidoloma:na:, aeno helo modobola huiyatiya Godote a owalubima:
dopamo da:goiya: ba:be taboeno helote hibilo kitanaha:.
15-16 Huiyatiya hibila, Godokono Tutumu Tabo komodo iba:te ebegodone
hidohido komo a:kuwata:mena:, kapiya komonomo kolawema:na:, ba:be
komo ba: ibino kuba ododili huiya lawe komola.

Ba:be mabuma: Godote ebeno Tutumu Tabo tama:mo ba miya:te eta gabo
a:hiduimiya: tawakaluba:te ebeno hidohido komo kuwatema:, mabu Tu-
tumu Tabo pola:naha: tetelo tawakalubino papamila:haha: mabuma: kuba
huiya lawe komote a:kitanamene. Numa:la:, Godote atamo da:hiduimiya:,
ba:be gabo ba: hibima: midi gabola, iyo, ba:be malemale gabodo a
A:ibalahamakono eyoni gugudi hiliyonomate Godogodone hidohido komo
buwatenakoma:. Ba:bema: hibila, puya:te A:ibalahamako ba ta:matana
hibima: midi komodo Godokono Tutumu Tabamo da:papamila:hana,
A:ibalahamako ba: ba:bi tawakalubi hiliyonomoeno iniwa nabiwila.
17 Iyo, Godote ebeno Bukalo A:ibalahamatamo ba:ma ka:na goiya:,
“Nale ama: tawakalubino kapiyuimi hiliyonomoeno iniwama: a:midimata,”
ba:bema: A:ibalahamate poko hibima: da:midinami, ba:be Kodawoeno umi
ipuwalo ebe ba: a hibima: midipino iniwa nabiwima: eda:na.

Numa:la:, ba:be Kodawa Godoko kapiyagodolo helo bitana ha:laha
tawakalubi ka:ka:mo kowadiya:paa:latelema:, iyo, ebe kapiya modobola
ebeno ubilo hiliyonomo komokomo ebeno tabo kapiyanomamo ododilima:,
eta ilinamoha:.
18 Ba:bema: Godote A:ibalahamatamo ikamema: da:goiya:, ebete ba:be
gudu lawema: gabo umihino huiyatiya Godoko hibima: ba:bo midiya:. Iyo,
ebete hibi komo lawema: tete ga:ga:lo uliholo demedenami, ba:be gabodo
ebe tawakalubi kapiyuimi hiliyonomoeno iniwama: ediya:, mabu Godote
ebetamo dopamo hibilo a:goiya:, “Amia:no galanepa:te hiliyonomoma:
keda:hama:na:.”
19 Ba:bene A:ibalahamate 100 gogo tetema: ba eda:na, ebeno ape dumiya:
ebe hoe tatalila, huiyatiya ebete ba:be komo ba:gala Selakono hogoha:ma:

eda: komoma: ukui bilibilima: eda:heno hibima: midi ipuwalo kodakodalo
la:nami.
20 Iyo, Godote ebetamo ikamema: hibilo da:goiya:, ebete ba:be komo
hibima: midi gabone kelehegatepanakuiha:, ba:bema: ebete hibi komo
laweheno ebeno tepo ipuwoeno ukui ba kodakoduimi Godoko ba:bo mil-
imihonakui.
21 Ebete ebeno tepo ipuwalo iya:tawanomo niya:tawanami, Godote
kebe komo ododima: hibilo da:goiya: ebegodolo helo bitana ba:be komo
kododima:.
22 Iyo, ba:moe ba:be mabuma: Godote A:ibalahamakono hibima: midi
komodo ebe tuputupudawama: ba:bema: ka:miya:.
23 Huiyatiya eta ko komo ba: ba:ma ka:nala. A:ibalahamakono tuputupu-
dawama: eda: komo Godokono Bukalo ditana, ba:be tabote ebe kapiya
mabuma: kagoenaha:,
24 ao, ba:be tabote a mabuma: atumu na:kagoena, mabu kebe dawate
aeno Kodawa Ya:suku hoe ipuwane dadipatiya:, a puya:te ebe hi-
bima: da:midinama: ebete ba:be komodo a atumu ebeno tuputupupima:
kaka:mina.
25 Ba:bema: kalakala konomola, mabu Godote aeno kuba ododili
komoma: Ya:suku ebe anakapumipa:tamo ikalamiya:, huiyatiya ebete
da:hoiya: Godote ebe hoe ipuwane gala a:kadipatiya:, ebete ba:be gabodo
a ebeno tuputupupima: koka:minama:.

5

Aeno Kuba Ododili Mabuma: Godogodolo Dopamo Ditanami, Ebete Ba:be Mauba Komo Kelisokono Hawi Ka:ka:la: Komodo Da:dodomatiya:

1 Ba: hibila, aeno hibima: midi komodo Godote a ebeno tuputupupima:
a:midiya:, ba:bema: aeno Kodawa Ya:su Kelisote a mabuma: dowatiya:,
ba:be oko ipuwado ale Godokoba: gelebadi ipuwalo bemedehonama:.
2 Iyo, Kelisote aeno hibima: midi komodo a Godoko tama:mo a:magahiya:
ale ebeno malemale ipuwalo kemedenama:. Ba:bema: kalakala bada
konomola:ka:, mabu a Godokono hido huiya lawema: uliholo ba latimina,
a iya:tawahala galane ale ebeno konomo alo ipuwalo hibilo bemedenama:.
3 Ba:gala ale kebe temeteme ipuwalo kemedenama: ba:bi temeteme
ipuwalo atumu a na:kakalakalahanama:, mabu a iya:tawahala aeno teme-
teme ipuwane aeno hibima: midi komoeno kodakodalo la:mota:hana ko-
mote kuluhukuma:ne.
4 Ba:bene aeno kodakodalo la:mota:hana komone aeno tepo ipuwalo
hidamo apepeho komote kuluhukuma:ne. Ba:bene aeno tepo ipuwoeno
apepeho komone Godokono hido huiya lawema: uliholo latimi komote
kuluhukuma:ne.
5 Ba: hibila, a ipuwalo kebe lumagiti ba:bako uliholo latimi ipuwalo deme-
dena, ebete galane hidonomo komo Godogodone laweha:ma: a:keda:mene,
mabu Godote hido ododi komo ya:lo ba:ma ka:na hawakalimiya:, ebete
ebeno Gobogobo atamo ba: dito ikaa:miya:, ba:bene ba:be Gobogobote
pete ebeno malemale emalagidolo komo aeno tepo ipuwamo konomamo
a:pehaminuya:.
6 Ba:bema: ba:moe eta komo numa:la:. A ha:kiya a owalubima: mod-
oboha:ma: ba eda:hana, Godote ba:be komo umia:mete hido tetenomoma:
goiya:, a puya:te ebeno ubi komamo papamila:haha:pima: deda:hanama:
Kelisote a mabuma: kohoema:.
7 Ba: hibila, hopo habanapi ipuwalo eta lumagiti eta lumagino ka:ka:
komula:mema: da:hoemene, ba:bako komote kapiyakapiya tetenomolo

ikulinaka. Iyo, eta lumagiti ebeno tamedawoeno tuputupunomo emede komo ba emalagidolo, diyala, ebete ebeno ka:ka: mula:mema: da: hoemene.

8 Huiyatiya Godote ebeno malemale atamo da:hawakalimiya: bada konomola:ka:, mabu a tuputupuha:pa:te kuba ododili ipuwalo ba emedehona Kelisote a hiliyonomo mabuma: hoiya:!

9 Numa:la:, Godote Kelisokono hawi ka:ka:la: komodo a ebeno tuputupupima: hibilo a:midiya:, ba:bema: a iya:tawahanomola ba:moe eta komo atumu hibinomoma: keda:ma:ne, Godote ebeno konomo mauba komo kuba ododilipa:tamo da:hawakalimimini, ba:be atu tetelo ale Kelisoko ipuwalo ka:ka: mula: komo kolawema:nema:!

10 Iyo, a iya:tawahala ale dopamo Godokoba: alaholohopima: eda:hanamima:, huiyatiya ebete ebeno Guduino hoe komodo gabo da:hiduimia:miya:, ba:ba tetelo ale ebeno hidohido mabulubima: hibilo ba:bo eda:huya:ma:. Ba:be mabuma: a iya:tawahanomola ba:moe eta hido komote hibinomolo kuluhukuma:ne, ebete ebeno Gudu Kelisokono ka:ka: komodo aeno ka:ka: komula:lea:mema:ne!

11 Ba:gala eta komo, ale Godoko hibima: midi ipuwalo ba:moi hidohido komo ba iya:tawahana, aeno konomo kalakalate Ya:su Kelisogodolo atumu ba:ka-itana, ebe ba: aeno Kodawala, pote ebeno oko owati ipuwalo a Godokono mabulubima: da:midiya: ba:moe ba:be dawala.

A:da:mekono Kuba Ododi Komo Ba:gala Kelisokono Hido Ododi Komo

12 Ba:bema: A:da:mete Godokono kukala dadikamidaliya:, wadiyala ale ba:be komo kemalagidoloma:nema:. Ebe kapiya dubula, huiyatiya ebeno kuba ododi gabodo hoe huiyate hopo habanapi hiliyonomatamo dito uluhukuya:, iyo, ba:moe mabuma: tawakalubi hiliyonomate koha:lahama:na: mabu iba:te atumu Godokono komo kukala a:kawakalamiya:.

13-14 Ba: hibila, Godote Mosesetamo ebeno Tutumu Tabo dikamehuya:, ba:ba tetene tupuimiti Kelisoko teta:mo puluhuku puya:te ba:bi tabamo papamila:haha:ma: deda:huya:, Godote ibino kuba ododili mabuma: iba:tamo hoe huiya bikalamenakui, ebete A:da:metamo ebeno papamiwataha: mabuma: hoe huiya dopamo keba ka:na kikamiya: ba:ba ka:na. Ba:gala Godote ibino kuba ododili mabuma: eta komo ba:ma ka:na kododinakui, ebete ibino kuba ododili komokomo hiliyonomo ebeno Huiya Ikalame Bukamo a:miya:telamenakui. Huiyatiya numa:la:, A:da:meko tetene tupuimiti Moseseko teta:mo nuluhuku, tawakaluba:godolo Godokono Tutumu Tabo komate kapola:namiha: mabu ba:be tete ga:ga:nomolo ebete iba:tamo kikalamiya:ha:. Ba:be mabuma: ba:ba tetelo demedehonama: ba:bi tawakaluba:te iya:tawaha:ma: ba eda:hana Godokono hiya:hiya: kukala da:wakalaminakui, ebete iba:tamo hoe huiya kapiya bikalamenakui huiyatiya ebeno Huiya Ikalame Bukamo ebete ibino kuba ododili komokomo kamiya:telamenakuiha:.

Ba: hibila, dopo dubu A:da:mekono emede komo atamo ba: goma: eda:na, galane da:pehawakaluya: ba:be Kodawa Kelisokono komo ale kiya:tawahama:.

15 Huiyatiya A:da:mete atamo dikaa:miya: ba:gala Godote Kelisoko ipuwado atamo da:kikaa:miya:, ba:bi netewa komokomo hiya:hiya: ba:pola:na. Ba: hibila, kapiya dubuino kuba ododi ipuwado hopo habanapi hiliyonomate hoe huiya belawiya:, huiyatiya ba:moe eta komo atumu hibinomoma: keda:na, hiliyonomo tawakaluba:te eta kapiya dubu Ya:su Kelisokono malemale komodo Godokono ka:ka: belawiya:, iyo, Godote ebeno malemale konomo iba:tamo ba:ma ka:na hawakalimiya:!

16 Numa:la:, dopo dubuti Godokono kukala dadikamidaliya:, Godote ebe
kuba ododidawama: ka:miti hoe huiya ba:bo ikamiya:. Huiyatiya ba:ma
tetelo hiya: komote uluhukuya:. A A:da:mekono gala hapu tawakaluba:te
komo hiliyonomo tetelo Godokono kukala da:wakalaminakuima:, Godote
atamo hoe huiya ikaa:meheno ebeno malemalelo a kuba ododiliha:pima:
ka:miti hibi ka:ka: atamo dito ikaa:miya:.
17 Iyo, ba: hibila, kapiya dubuti kuba dododiya: ba:bema: hoe komote
hopo habanapino namutudawama: ediya:, huiyatiya ba:moe eta komo
atumu hibinomoma: keda:na, eta kapiya dubu Ya:su Kelisokono hido
ododi komodo komo tawakaluba:te hibi ka:ka: ipuwalo bemedehona-
mena:. Iyo, puya:te Godogodone ebeno konomo malemale ba:moe hopolo
da:lawemena:, ba:ba:te ebeno tuputupupima: ba eda:hana kuba ododi
komoeno wato kikipo ba:bo kolawema:na:.
18 Ba:bema: kapiya dubuino kuba ododi komodo hoe huiyate tawakalubi
hiliyonomatamo keba ka:na ka:piya:, ba: ba:ba ka:na eta kapiya dubuino
hidonomo ododi komodo hibi ka:ka: komote iba:tamo piya:, iyo, Godote ibi
tuputupupima: ba ka:lamina ebeno ka:ka: iba:tamo dito ikalamena.
19 Ba:bema: numa:la:, kapiya dubuti Godokono tabamo papamiwataha:
komodo hiliyonomo tawakaluba:te Godokono komo kukala wakalamipima:
atumu a:keda:huya:. Huiyatiya eta kapiya dubuti Godotamo hibinomolo
da:papamiwatuya:, ba:be dubuino hido ododi komodo Godote gabo bi-
hiduimiya: komo hiliyonomo tawakalubi uwatete ebeno tuputupupima:
komidilima:.
20 Ba:bema: mabu keka: Godote dopamo ebeno Tutumu Tabo
tawakaluba:tamo dikalamiya:? Ba: hibila, ebete ba:moe komo
ododiya: mabu ebete ubi bihatiya: iba:te ebeno hiya:hiya: kukala ba
wakalamina ibino modoboha: komo ba:bo kiya:tawahama:. Huiyatiya
kalakala konomola, keba tetelo hopo habanapino kuba ododili komate
hiliyonomoma: deda:huya:, ba:be atu tetenomolo Godokono malemale
komote konomamo kuluhukuya: ba:bi kuba ododili komo hibinomolo
kegebolema:.
21 Iyo, ebete ebeno ubi ba:ma ka:na ihatiya:, kuba ododili komate dopamo
hoe huiya ipuwado aeno namutudawama: keba ka:na kediya:, ba: ba:ba
ka:na ba:ma tetelo Godokono malemale komote a tuputupupima: midi
komodo aeno namutudawama: ba eda:na, ale aeno Kodawa Ya:su Kelisoko
ipuwado wiboha: ka:ka: hibinomolo kolawema:.

6

Lumagiti Kelisoko Ipuwalo Kemedenama: Ebete Kuba Ododili Komoma: Na:haa:mene

1 Ba:bema: diyala, la: ipuwalo etate tabo ba:ma ka:na da: goemene,
“Godote aeno kuba ododili komokomo ebeno malemalelo degebolea:mena,
ba:bema: ale hiya:hiya: kuba dododilinakoma:, kubaha:, mabu ba:be ga-
bodo ebete ebeno konomo malemale atamo kohawakalimima:ne.”
2 A:iye! Ba:mako ukui ba: daedaenomo ukui komola! A hibima: midipima:
neda:huya:tale kuba ododili komate agodolo ba:ha:lahuya:na:, ba:bema: ale
kuba ododili ipuwalo gala badama: na:kemedenama:?
3 La: ba:moe komo iya:tawahanomola, komopa:te a beyamo
da:wadua:tiya:, iba:te ba:be komo Ya:su Kelisoko ipuwalo ododiya:, ale
ebeno hoe komo ipuwamo eba:go kapimilo konogomoma:.
4 Iyo, aeno beyamo wadua:te komodo ale eba:go kapimilo ha:lahate,
ba:bene aeno ha:laha apa:te bobo ipuwamo atumu eba:go kapimilo ba: dito
nogomuya:. Ba:be mabuma: Nabiwi Godote ebeno konomo aloeno heloamo

Kelisoko hoe ipuwane keba ka:na kadipatiya:, ebete ba: ba:ba ka:na a atumu
a:wadiya:paa:tiya: ale ebeno uli ka:ka:go kemedenama:.
5 Ba:bema: hibila, ale Kelisokono hoe komo ipuwamo eba:go kapimilo
da:nogomuya:ma:, ba:be mabuma: ale atumu ebeno uli ka:ka: komamo
eba:go kapimilo kakamahila:halema:nema:.
6 Iyo, a ba: iya:tawahala Kelisote keha pihigalo da:hoiya:, ba:ba
tetelo Godote aeno pakala emede komo eba:go kapimilo keha pihig-
amo a:pihomolatelea:miya:, ebete ba:be gabodo pakala emede komoeno
helo ba anakapumi ale kuba ododili komoeno huiyaha: okopima: gala
a:keda:hanama:.
7 Ba: hibila, keba tetelo lumagiti ebeno pakala emede komoma:
da:hoemene, ba:ba tetelo ebete kuba ododili komoeno helo ipuwane hibilo
kuluhukuma:ne.
8 Ba:bema: ale ba:moe komo hibima: na:midinama:, ale Kelisokoba:
hibilo da:ha:lahuya:ma:, ba:be mabuma: ale eba:go ebeno ka:ka:go atumu
bemedenama:.
9 Iyo, a ba: iya:tawahala, Godote Kelisoko hoe ipuwane dadipatiya:,
ba:bema: hoe komoeno helote ebetamo gala kitanaha:, ebete emedena
tetelo gala a:kahoenamene.
10 Ba: hibila, ebete kuba ododili komoeno wato kikipo lawema:
kapiya tetenomolo a:hoiya:, iyo, hoe komoeno helote ebetamo gala
a:kuluhukunamene, mabu ba:ma tetelo ebete Godoko mabuma: uli ka:ka:go
bemedenamene.
11 Ba:bema: wadiyala la: ba: atumu la:eno kateneno ubi komo kododili-
nama: ha:laha tawakalubima: ba eda:hana, la:le huiyatiya ba:be komo
emalagidololo Kelisoko ipuwalo Godoko mabuma: nemedeniya:la:.
12 Ba: hibila, la:eno ha:laha apene kateneno hiya:hiya: ubi komate
a:mahila:halenaka, huiyatiya ba:bi kuba ubi komate la:eno namutu-
dawama: akeda:la:, la:le ba:bi kuba ododili komamo papamila:hakapoma:.
13 Iyo, la:eno apeno hiliyonomo komokomo ipuwalo eta deha:potonomo
komamo kateneno eta kuba ubi komamo akapapamila:hala:. La: huiy-
atiya la:eno ape konomo Godotamo ikamehonomo nikamehonala: ebeno
tuputupu komokomo kapiya kododilinama:, mabu numa:la:, la:le eta hido
komo kapiya kododima: la: dopamo ha:lahapimo ba emedena, Godote la:
ebeno ka:ka:mo ba:bo wadiya:paa:lateliya:ta.
14 Ba:bema: kuba ododi komote la:eno namutudawama: gala
a:keda:mene, mabu ba:ma tetelo la:le Godokono malemale ipuwado ebeno
heloamo emedenamata, iyo, kalakala konomola, la: ha:kiya la:eno heloamo
ebeno Tutumu Tabamo papamila:hama: dewagelenamima, ba:be komote
la: ipuwalo ya:lo a:wibuya:.

Hibima: Midipa:te Godokono Tuputupu Emede Komoeno Huiyaha: Okopima: Neda:hamena:

15 Ba:bema: diyala, la: ipuwalo etate tabo ba:ma ka:na da: goemene,
“Wadiyala ale aeno ubilo hiya:hiya: kuba komokomo dito bododilinakoma:,
mabu ale Godokono malemale ipuwalo bemedenama:, ebeno Tutumu
Tabamo papamila:ha komodoha:. Ba:be mabuma: ale ebeno kukala
da:wakalamima:, kuba huiya komote ebegodone atamo a:kapa:mene.”
A:iye! Ba:mako ukui ba: daedaenomo ukuila!
16 La: ba: iya:tawahala, keba tetelo eta lumagiti ebeno ape ba:gala
ka:ka: konomo eta lumagitamo ikamehonomo dikamehomene, ba:ba tetene
tupuimiti ebete ba:be namutudawa kapiyatamo papamiwatalo ebeno
huiyaha: oko bowatihonakomene. Ba:bema: la: ba: ba:ba ka:nala. Keba
tetelo la:le la:eno ka:ka: konomo kuba ododili komamo dikamehoma,

kuba ododili komote la:eno namutudawama: ba eda:na, la:le hoea:mo dito konikulima:nemata. Huiyatiya la:le la:eno ka:ka: konomo Godotamo papamila:ha komamo dikamehoma, ebete la:eno namutudawama: eda:te la: tuputupupima: komidilima:na:ta.

17-18 Ba:bema: wadiyala ale Godotamo kalakala tabo kadipatiya:! Ba: hibila, dopamo la:le ba: kuba ododili komoeno huiyaha: okopima: eda:hanamimata, huiyatiya la: ba:be menemene emede ipuwane îkuliti Godokono tutupima: eda:huya:mata. Iyo, keba tetelo komopa:te ebeno uli emede komoma: la: diya:tulamiya:la, la:le la:eno tepo ipuwoeno ukui konomamo ba:bi komamo papamila:halete tuputupu emede komoeno huiyaha: oko ba:bo tupuimiya:mata.

19 Ba:bema: nale ba:moe eta komoma: la: hopo habanapino ukui komamo kiyalamemata, mabu la:le la:eno tepo ipuwalo heloha:dopoma: eda:hanamata. Dopamo tetelo la:eno ape konomo la:le kateneno kuba dalowa: ukui komamo ba:gala koko kuba ododili komamo ikamehonomo ikamehuya:mata, iyo, la: kuba ododili komoeno huiyaha: okopima: eda:hanamimata. Ba:bema: ba:ma tetelo wadiyala la: ba: ba:ba ka:na tuputupu emede komoeno huiyaha: okopima: ba eda:hana, la:eno ape konomo Godokono hido-talona oko owati komamo nikamehonala:.

20 Numa:la:, keba tetelo la:le kuba ododili komoeno huiyaha: okopima: deda:hanamima, ba:ba tetelo Godokono tuputupu emede komote la:eno namutudawama: keda:namiha:.

21 Ba:bema: ba:ma tetelo la:le kebe komokomo ba ododili hilopoma: da:ga:lanama, dopamo la:le ba:bi kuba komo ba ododili bada hido komo ka:lawiuiya:ma? A:iye! La:le eta hido komo kalawiya:ha:, mabu kuba ododili komone hoe huiya kapiyate uluhukuna!

22 Huiyatiya kalakala konomola, Godote la: kuba ododili komoeno menemene ipuwane uluhukulatelete, ba:bene ba:ma tetelo la: tutu emede ipuwalo ebeno huiyaha: okopima: eda:hanamata. Ba:be mabuma: la:eno uli emede komone hido noloho gaote ba ikulihona, Godote la: ebeno talona okopima: ba:bo koka:lamima:na:ta, ba:bene la:le ebeno wiboha: ka:ka: hibilo kolawema:nemata.

23 Ba: hibila, kuba ododili komoeno huiya ba: hoela, huiyatiya kalakala konomola, Godote aeno Kodawa Ya:su Kelisoko ipuwalo wiboha: ka:ka: malemalelo atamo dito ikaa:mena.

7

Dubu Ba:gala Kamena Ibino Kapiyama: Eda: Komoeno Tutumu Tabo

1 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, la: hopo habanapino hiya:hiya: tutumu tabo diya:tawahanama, ba:be mabuma: la: ba:moe komo iya:tawahanomola, eta dubuti ba:moe hopolo ba emedena ebeno hopoeno gabomana:te kebe tutumu tabo da:miya:tena ebete ba:bi taboeno helo ipuwalo bemedenamene. Ebete huiyatiya da:hoemene ba:ba tetelo ba:bi hiya:hiya: tutumu taboeno helote ebegodone kowiboma:ne.

2 Ba:bema: wadiyala la: ba:moe go tabo numa:la:. Eta kamenoeno awiti ba emedena, ebete eta dubago toma: ba:moe hopoeno talona konomote bitana. Huiyatiya ebeno awiti da:hoemene, ba:ba tetelo ebeno kapiyama: eda: komoeno tutumuti wibote, talonate a:kitanamene ebete gala eta dubago kapiyama: kakeda:ma:.

3 Iyo, ba:be kamenoeno awiti ba emedena ebete eta dubutamo da:tomene, gabomanino tabo anagiya:midadawate ebe dubu pilolo lawe kamenama: kogoema:ne, huiyatiya keba tetelo ebeno awiti da:hoemene, ba:ba tetelo ebete eta dubu da:lawemene ba:be komo pilo komoma: a:keda:mene.

4 Ba:bema: naeno ekaka:la:, ba:moe go taboeno ipuwate la:tamo ba:ma
ka:na itana. Godote Moseseko ipuwado tawakaluba:tamo dikalamiya:,
dopamo la:le ba:bi Tutumu Tabago kapiyama: eda:hanamimata. Huiyatiya
la:le hibima: midi komodo Tutumu Taboeno helo komoma: ha:lahapima:
eda:huya:mata, ba:be mabuma: la: ba:ma tetelo Kelisokoba: kapiyama: ba
eda:na la: ebeno ape ipuwalo bemedenamata. Iyo, Godote hoe ipuwane
poko dadipatiya:, la: ba:be Kodawoeno uli kamenama: eda:hanamata,
Godokono hidohido gaote la:godolo konolohonakoma:.
5 Ba: hibila, ale dopamo Tutumu Taboeno helo ipuwalo demedenamima:,
ba:ba tetelo ale aeno kateneno ubi komamo dito papamila:hanamima:. Iyo,
Tutumu Tabo komate aeno kuba ododili komo hibilo kaduhilamiya:ha:,
huiyatiya ba:bi Tutumu uliho komodo aeno kateneno ubi komate helo
gala a:kalawiya: komo kuba komokomo kododilinama:. Ba:bema: ba: ba:ba
ka:na hoe komoeno kuba gaote agodolo ba:bo nolohonakuya:, aeno kuba
ubi komate aeno ape ipuwalo oko konomamo kowatinama:.
6 Iyo, dopamo ale ba: ba:ba ka:na Tutumu Taboeno komodo aeno
kuba ododili komoeno huiyaha: okopima: eda:hanamima:. Ale huiyatiya
Kelisoko hibima: midi komodo Tutumu Taboeno helo komoma:
da:ha:lahuya:ma:, ba:bema: ale ibino helo ipuwane ikuliti ba:be
helote atamo gala a:kitanamene, gabomanino tutumuino helote hoe
lumagigodone keba ka:na ka:wibonako ba:ba ka:na. Ba:bema: Mosesete
Godokono Bukamo da:miya:tiya:, ale pakala emede tetelo ba:bi Tutumu
Taboeno helo ipuwalo ba emedena, ale aeno heloamo Godotamo kebe
oko kowatihonamima: ba:bi oko ipuwalo a kamodobonamiha:. Huiyatiya
kalakala konomola, ba:ma tetelo ale ebeno Gobogoboeno uli emede
komodo ebeno heloamo modobo oko hibilo nowatihonama:.

Godokono Tutumu Tabo Ba:gala Lumagino Kuba Ododili Komo

7 Ba:bema: diyala, la: ipuwalo etate tabo ba:ma ka:na da: goemene,
“Godokono hidohido Tutumu Tabote tawakalubi kuba ododilipima:
midilina!”
A:iye, ba:mako ukui ba: daedae ukui komola! Godokono Tutumu
Tabote na kuba ododidawama: kamidiniya:ha:, ao, huiyatiya ebete
kebe ododili komo kubama: da:goena, ebeno Tutumu Tabote ba:bi
komokomo na biya:tunamiya:. Ba:bema: Tutumu Tabote na ba:ma ka:na
da:kiyanamiya:, “Ama:le eta lumagino ilina uwatema: ubi akihata:la:,” na
ba:bo iya:tawuya:mo Godote ba:be komo ba: kubama: goena.
8 Ba:bene ba:be kuba ododi komote hido tete dumiya:, ebete Godokono
Tutumu Tabo komodo na ipuwalo oko owati ba:bo tupuimiya: nale
hiya:hiya: tawakalubino ilina uwatema: ubi kihatenakoma:. Ba:bema:
numa:la:, keba tetelo eta lumagiti hiya:hiya: Tutumu Tabo hibilo
iya:tawaheno, ba:ba tetelo kuba ododi komoeno helote ebegodolo hibilo
a:kitanamene.
9 Ba:be mabuma: naeno komo ba: ba:ma ka:nala. Dopamo tetelo nale
Tutumu Tabo komokomo iya:tawaha:ma: ba eda:na, na modobolo emede-
namimo, huiyatiya ba:bi Tutumu Tabo komate natamo da:pikuliya:, ba:be
atu tetenomolo na ipuwalo kuba ododi ukuiti koma: dediya:,
10 na ba:bo iya:tawuya:mo nale Godoko kokalakaluimima: ya:lo
a:hoiya:mo, iyo, helo nagodolo kitanaha: ebeno ubi komamo
kopapamiwatama:. Ba:bema: hibila, Godote ebeno Tutumu Tabo natamo
ikanamiya: nale hibilo koka:ka:nama:, huiyatiya na niliya mabu ba:be
Tutumu Tabo komodo hoe komote natamo dito piya:,
11 iyo, kuba ododi komote Tutumu Tabo komodo hido tete dumiya:, na
ha:da ba amihoname hibi ka:ka: nagodone pilolo ba:bo lawiya:.

12 Ba:bema: Godokono Tutumu Taboeno hiliyonomo hiya:hiya: ko-
mate talonanomoma: ba:gala tuputupunomoma: ba:gala hidohidonomoma:
deda:hana, nale ba:be komo ba iya:tawana,
13 nale gala ba:ma ka:na a:kolamaginakamo, naeno tepo ipuwoeno hoe
komote ba:bi Tutumu Tabo komone uluhukuya:. Ao, ba:bako ukui ba:
daedae ukui komola! Ba: hibila, kuba ododi komote Godokono hidohido
Tutumu Tabo ipuwado hoe huiya natamo dito ikanamiya:, ba:bema:
kuba ododi komoeno helote Tutumu Tabo komodo na ipuwalo hunamo
odolutalo diya:tawuya:mo, ebeno abalenomo nibote da:patiya: nale ba:bo
niyobuya:mo.

Kuba Ododi Komote Hido Ododi Komago Lumagino Tepo Ipuwalo Dala-holona

14 A ba:moe komo iya:tawahala, Godokono Tutumu Tabote ebeno ubi
komokomo atamo na:hawakalilamena, huiyatiya na niliya, na hopo haba
lumagima: ba eda:na hoe komote na ipuwalo na:helona, ba:bema: na kuba
ododi komoeno huiyaha: okodawama: eda:namo.
15 Mabu keka: nale naeno apa:mo kuba komokomo dododilinamo? A:iye!
Naeno ododili komoeno mabu na hibi iya:tawaha:, iyo, naeno tepo ipuwalo
na ubihinola eta kuba komo ododi, huiyatiya nale kebe komo kuba niboma:
da:goenamo ba:bako komokomo gala dito ka-ododilinakomo.
16 Ba:bema: numa:la:, keba tetelo nale apa:mo eta kuba komo ba ododita,
ba:bene naeno tepo ipuwalo ba:be komo ododi ubiha:ma: deda:mo, ba:be
komote na:hawakalimita nale naeno tepo ipuwalo Godokono Tutumu Tabo
hidoma: goemo.
17 Ba:be mabuma: kuba ododi komoeno helote naeno tepo ipuwoeno
ukui komone hibilo kuluhukunaha:, ao, kuba ododi komote naeno katene
ipuwalo ba emedena, ebeno helote natamo ba:bana uluhukuna.
18 Iyo, na iya:tawala, eta hido ododi komo kapiyate naeno katene ipuwalo
hibilo kitanaha:, ba:bema: Godote naeno tepo ipuwamo hido ubi komo
dihatiya:, ba:be komote ba itana nagodolo helote kitanaha: ba:be komo
kododima:!
19 A:iye! Naeno tepo ipuwalo kebe hido ododi ubi komote ditana nale
a:kododa:lemo, ba:gala nagodolo kebe kuba ododiha: ubi komote ditana,
nale ba:be kuba dito ododinakomo.
20 Ba:bema: nale naeno tepo ipuwoeno ubiha: komo naeno kateneno ubilo
dito dododinakomo, ba:be komote naeno komo ba:ma ka:na hawakalimina,
ba:be ododi komoeno helote naeno tepo ipuwane kuluhukunaha:. Ao, eba
ka:naha:, huiyatiya kuba ododi komote naeno kateneno ubilo ba emedena,
ebeno helote natamo ba:bana puluhukuna.
21 Ba:moe ba:be mabuma: na ba:ma ka:na iya:tawanamo, nale naeno tepo
ipuwalo eta hido komo ododima: ubi dihatenakomo, huiyatiya kuba ododi
komote naeno kateneno ubi komone atumu ba puluhukuna na ebetamo ba:
dito papamiwatanakomo.
22 Ba: hibila, naeno tepo ipuwalo nale Godokono Tutumu Tabamo
kopapamiwatama: hibilo na:kalakalanamo,
23 huiyatiya naeno katene ipuwalo ditana, ba:be komote naeno tepo
ipuwoeno hido ukui komago nalaholona. Iyo, ba:be helo komote na
na:matuhunamena, nale kuba ododili komo ipuwane alahula:kapoma:.
24 A:iye, ba:moe naeno menemene komo bada konomola:ka:! Naeno
katene ipuwalo ditana ba:be helo komote na hoe komamo hibinomolo
magatanena, ba:bema: naeno ka:ka: pote na:ka:mula:namemene?

25 Wadiyala a kalakala konomo Godotamo kadipatiya:, mabu ebe kapiya
Ka:ka: Mula:dawama: ba eda:na aeno Kodawa Ya:su Kelisoko ipuwado aeno
ka:ka: komula:lea:mema:ne!

Ba:bema: ba:moe komo ba: ko iya:tulame komola, nale naeno tepo
ipuwoeno heloamo Godokono Tutumu Tabamo ba papamiwatana, huiy-
atiya nale naeno kateneno ubi komoeno heloamo kuba ododili komoeno
tutumamo dito papamiwatanakomo.

8

Kelisokono Gobogoboeno Heloamo Emede Komo

1 Ba:be mabuma: puya:te Ya:su Kelisoko ipuwalo tuputupupima:
deda:hana, eta dawate ibi kubapima: ka:lami modoboha:.

2 Numa:la:, dopamo tetelo Godote Moseseko ipuwado atamo
dikaa:mehuiya: ba:bi Tutumu Tabo komate aeno namutudawama:
deda:nami, ale ba:bi kukala ba wakalami hoe huiya ba:bema:
iya:tawahanakuima:, huiyatiya Ya:su Kelisoko ipuwalo ebeno Gobogobote
naeno namutudawama: dediya:, ba:ba tetelo ebete na pakala
namutudawoeno helo ipuwane uluhukunatenete ka:ka: natamo ba:bo
ikanamiya:.

3 Ba: hibila, Mosesekono Tutumu Tabo komate atamo helo kikaa:miya:ha:
ale ebeno kukalamo kopapamila:hanama:, mabu aeno kateneno ubi ko-
mate hiya:hiya: kuba komo kododilima: a ipuwalo helohelonomoma:
eda:hanama:. Huiyatiya kalakala konomola, Godote aeno modoboha: komo
umiti a ba:ma ka:na owalubiya:, ebete ebeno Gudu lumagino apa:mo
poemiya: ba:moe hopamo, ba:bema: a tawakaluba:te aeno kateneno ubilo
kebe kuba komokomo dododilinama:, ebete ba:bi komoeno hoe huiya a
mabuma: a:pelawea:miya:. Iyo, ebete ba:moe hopolo atu kateneno ubi
komokomo ba piya:tawa, huiyatiya ba:bi komamo papamiwataheno kuba
ododili komoeno helo ba: dito panakapumiya:.

4 Ba:bema: hibila, Godote ba:moe gabodo helo atamo ikaa:miya:
ale tuputupulu ba emedena ebeno hiliyonomo Tutumu Tabamo kopa-
pamila:hanama:. Iyo, ba:moe ba:be mabula ale ba:ma tetelo aeno kateneno
kuba ubi komamo papamila:haheno ebeno Gobogoboeno heloamo beme-
denama:.

5 Ba: hibila, puya:te ibino kateneno kuba ubi komamo da:papamila:hana
ibino kateneno ubi komate ba: ibino namutudawama: eda:na, huiyatiya
puya:te Godokono Gobogoboeno ubi komamo da:papamila:hana, ebete
ibino namutudawama: ba eda:na ebeno hido komokomo kododilima:
iba:tamo hidohido ukui koamo miya:telamena.

6 Ba:gala kebe lumagiti ebeno kateneno kuba ubi komo ebeno namu-
tudawama: da:midina, ebetamo hoe huiyate kopema:ne, huiyatiya kebe
lumagiti Godokono Gobogobo ebeno namutudawama: da:midina, ebete
hibi ka:ka: ba:gala hete kuwatema:ne.

7 Ba:bema: pote ebeno kateneno kuba ubi komamo da:papamiwatanako,
ebete Godokoba: alaholodawama: eda:na, mabu ebe ubihinola Godokono
Tutumu Tabamo papamiwata ba:gala ebegodolo helo kitanaha: ba:be komo
kododima:.

8 Ba: hibila, kebe lumagiti ebeno kateneno ubi komamo
da:papamiwatanako, ebete Godoko kalakaluimima: modoboha:!

9 Ba:be mabuma: Godokono Gobogobote la: ipuwalo hibilo demedena, la:
la:eno kateneno ubi komamo a:kapapamila:hanamata, huiyatiya ebete la:
keba ka:na ka:kiyalametana la: ba:ba ka:na bemedenamata. Iyo, ba: hibila,

Kelisokono Gobogobote kebe lumagigodolo emedenaheno, ba:be lumagi ba:
Kelisokonoha:!
10 Numa:la:, la: niliya mabu la: ba:gala komo hopo habanapi hiliy-
onomo kuba ododilipima: ba eda:hana la:eno apete ba:bema: hibinomolo
koha:lahama:na:. Huiyatiya kalakala konomola, Kelisote la: ipuwalo hibilo
demedena, ebeno Gobogobote la:tamo hibi ka:ka: kikalamema:na:ta mabu
Godote la: ebeno tuputupupima: ya:lo a:midiliya:ta.
11 Iyo, kebe dawate Ya:su Kelisoko hoe ipuwane ka:ka:mo dadipatiya:,
ebeno Gobogobote la: ipuwalo hibilo demedena, ebete atumu la:eno ha:laha
ape koka:kilamema:ne mabu ebeno Ka:ka: Gobogobote la: ipuwalo hido oko
bowatina.
12-13 Ba:bema: naeno ekaka:la:, wadiyala ale Godokono Gobogoboeno
ubi komamo ba:papamila:hanakoma:, aeno kateneno ubi komamoha:,
mabu numa:la:, la:le ba:ma tetelo ebeno ubi komamo papamila:hate
kateneno kuba ododili komo hibilo danakapulamenakoma la:le wiboha:
ka:ka: ba:bo kolawema:nemata, huiyatiya la: la:eno kateneno ubi komamo
da:papamila:hanakoma hoe huiyate la:tamo kopema:ne.
14 Ba: hibila, Godokono Gobogobote pui da:magatalena, ibi ba: Godokono
gugudila,
15 ba:bema: Godote la:tamo dikalamiya:la ba:be Talona Gobogobo
ipuwado la:le tole komo kalawenaha:. Iyo, huiyaha: okopa:te oko
ba owatina ibino namutudawoeno mauba komamo keba ka:na
ka:toletolehona la: eba ka:na kewagelenaha:, mabu Gobogobote la:
hibi gugudima: a:midiliya:ta, huiyaha: okopima:ha:. Ba:be mabuma: ale
ebeno heloamo aeno Nabiwi Godoko Abama: ka:milo toetoe tabo ebetamo
olamagiminakoma:,
16 iyo, hibila, ale toetoe tabo olamagimi tetelo ebeno Gobogobo ba:gala
aeno gobogobo, iba:te ukui kapiyama: eda:hate a ebeno hibi gugudima:
ba:bo ka:minaka.
17 Ba:bema: la: ba:moe eta komo na:kuma:la:, ale Godokono gugudima:
hibilo deda:hanama:, ba:be mabuma: galane aeno Nabiwigodone ebeno
hidohido komo konomamo konuwatema:nema:, Kelisote dopamo keba
ka:na ka:nuwatiya: ba:ba ka:na. Iyo, ale ba:moe hopolo Kelisoko mabuma:
temeteme komokomo eba:go duwatenakoma:, ba:be mabuma: ale galane
tetelo eba:go ebeno konomo alo ipuwalo konepola:nama:nema:.

Godokono Guguda:te Ebeno Konomo Alo Ipuwalo Bemedenamena:

18 Huiyatiya ale ba:ma tetelo kebe temeteme ipuwalo demedenama: ba:be
komo nale ko komoha:ma: goemo, mabu Godote galane tetelo kebe konomo
alamo a da:la:minoemene nale ba:be hido komo konomamo emalagidolon-
amo.
19 Numa:la:, Godote ba:moe hopo tupuimi mabu tetelo dododiliya:, ba:bi
hiya:hiya: ilina hiliyonomate kapimilo ubi konomamo miya:tena Godokono
guguda:te ebegodone hido huiya hawakala ba uwate ba:bo kumima:.
20-21 Ba: hibila, ba:bi ilinate ubihinola ba:moe hopolo temetema:go
pola:na, huiyatiya ibi mabuma: Godote ebeno ubi ya:lo ba:ma ka:na
ihatiya:, iba:te Saitanakono hoe temeteme ipuwalo tete ga:ga:nomolo
pola:nate Godokono gugudino hido aloeno a:la:mina teta:mo ibino teme-
teme ipuwane konikulima:. Iyo, keba tetelo ebeno guguda:te ebegodone
hido huiya duwatemena:, ba:moe hopoeno ilina hiliyonomate ba:be atu
tetenomolo ibino kokonomo menemene ipuwane ikuliti ibino hibi kalakala
atumu iba:go kapimilo kakuwatema:na:.
22 Ba:bema: a iya:tawahanomola, ba:moe hopo tupuimi mabuni pete
ba:ma teta:mo puluhuku, da:ka:ka:halena ba:bi ilina hiliyonomate koko

temetema:go ihimina, kamenate gudu ko temetema:go keba ka:na kalahiminako ba:ba ka:na.
23 Huiyatiya ba:moe hopoeno ilina hiliyonomo kapiyate kihiminaha:, ao, a puya:te Godokono Gobogobo da:lawiya:ma: a ba: atumu aeno tepo ipuwalo koko temetema:go ihiminama:, mabu a ubi konomamo nihatenama: ale aeno Nabiwigodone uliuli apeno wiboha: ka:ka: konuwatema:. Ba: hibila, ebete ebeno Gobogobo atamo dopamo da:poemiya:, ba:be ododi komodo ebete galane teteno komo ba:ma ka:na hawakalimiya:, keba tetelo ale hibi gugudima: eda:ha komote da:hawakalamene, ba:be atu tetelo ale wiboha: ka:keno komo hidohido komo hibinomolo kuwatema:nema:.
24-25 Numa:la:, lumagiti kebe hido komo lawema: uliholo da:latimina, ba:be komote ebetamo hibilo duluhukumini ebete ba:be komo lawema: uliholo gala a:kemedenamene mabu ebete ebeno ubi komo ba: a:lawi. Huiyatiya a hibima: midipino komo eba ka:naha:. Ba: hibila, ale aeno hido ka:ka: Godogodone lawema: uliholo da:latiminamima:, ebete ba:be komodo aeno ka:ka: a:mula:lea:miya:, huiyatiya aeno uliholo latimi komote kekelaa:menaha:. Iyo, ba:ba tetelo ale aeno hidonomo komo hibilo kalawiya:ha:, galane tetelo Godogodone konelawema:nema:, ba:bema: ale tete ga:ga:nomolo uliholo ba latimina ubiha:ma: a:keda:hama:.
26 Ba:bema: numa:la:, ale ba:be hido ka:keno hiliyonomo komokomo uwateha:ma: deda:hanama:, Godokono Gobogobote ba:be komoma: atumu kemalagidolona, ba:bema: aeno hiya:hiya: modoboha: komokomo ipuwalo ebeno owalubi komo ba: ba:ma ka:nala. A ubila ale aeno komoma: Godotamo toetoe tabo olamagimima:, huiyatiya a ha:kiya gabo hibi iya:tawaha:. Ba:be mabuma: Gobogobote aeno modoboha: komoma: ko tepo temeteme ihi komago ebe betoemehonako, huiyatiya hopo habanapa:te ibino hiya:hiya: tabamo da:ga:lana ebete ba:bako tabamo a:kolamaga:le, ebete ebeno tabonomamo olamaginako.
27 Ba:bema: kalakala konomola, mabu Godote a tawakalubino tepo ipuwoeno ukui iya:tawanomola, ba:gala ebete ebeno Gobogoboeno ukui atumu iya:tawala, iyo, keba tetelo Gobogobote a ebeno tawakalubi mabuma: da:toetoenako, ba:ba tetelo ebete Godokono ubi komago a hibilo a:wadiya:paa:tenako.

Godote Hibima: Midipi Ebeno Gugudima: Keda:hanama: Keba Ka:na Ka:ka:lamiya:

28 Ba:bema: a ba:moe komo iya:tawahala, puya:te Godoko malemalelo demalagidolona ba:gala ebete pui ka:ka:lamiya: ebeno ubi komokomo kododilinama:, ba:bi tawakaluba:tamo kebe hiliyonomo temeteme komate dikulihona Godote ba:bi komokomo ipuwalo oko ba owatina, ibi mabuma: ebete ba:bi temeteme ipuwane hidohido komo buluhukulatelenakomene.
29 Ba: hibila, hopo tupuimiha: tetelo Godote pui ebenoma: keda:hanama: iba:tamo kukala da:miya:telamiya:, ebete ba:be komo ba emalagidolo ba:bi atu tawakalubi a:kuwatiya: iba:te ebeno Guduino holoholonomo kohawakaliminama:, iyo, ba:be gabodo ebeno badininipala ipuwalo Ya:suti dopodawama: ba eda:na ebeno komo hiliyonomo ekaka:te eba:go bemedehonamena:.
30 Ba:bema: Godote pui ebeno gugudima: keda:hanama: ibi duwatiya:, ebete ibi a:kaka:lamiya:. Ba:bene ebete pui da:ka:lamiya:, ebete ibi ebeno tuputupupima: a:kamidiliya:. Ba:bene ebete pui ebeno tuputupupima: da:midiliya:, ebete ibi ebeno konomo alo ipuwamo a:kamagaheliya: iba:te ebeno wiboha: a:la:mina alo ipuwalo kemedehonama:.

Godokono Malemale Komote Ya:su Kelisoko Ipuwalo Ditana

31 Ba:bema: a ba:moi hidohido komo ba emalagidole a bada tabo
na:ka:ga:lama:? Wadiyala a tabo ba:ma ka:na koga:lama:nema:, Godote a
hapulu hibilo ba:la:na, ba:bema: ago dalaholohona ba:ba:te wato kikipo
a:kalawa:mena:!
32 Numa:la:, Godote a mabuma: ebeno Gudunomo kokolomiya:ha:, huiy-
atiya ebete ebe aeno kuba ododili komoeno hoe huiya lawema: a hiliy-
onomatamo dito ikaa:miya:. Iyo, ebete ebeno Gudu atamo dikaa:miya:,
malemale bada konomola:ka:! Ba:bema: ba:moe komo ba: hibila, ebete
komo hiliyonomo hidohido komo atu malemale komodo atamo dito
bikaa:menakomene.
33 Ba:bema: Godote pui ebeno tawakalubima: keda:hanama: duwatiya:,
pote na:ka:modobomene ibi kubapima: koka:lamima:? Eta puliyanomola
mabu Godote ibi ebeno tuputupupima: ya:lo a:ka:lamiya:,
34 iyo, etate a kubapima: ka:mi modoboha: mabu Ya:su Kelisote a
mabuma: hoiya:. Ba:bene Godote ebe hoe ipuwane ka:ka:mo dadipatiya:,
ba:ba tetelo ebete Godokono tu hapuamo nemediya:, ba:bema: ba:ma tetelo
kalakala bada konomola:ka:, ebete aeno modoboha: komokomo Godotamo
a:wadiya:paa:latelenako!
35 Ba:bema: Kelisokono konomo malemale ipuwane a tama:mo
miya:tema: pote na:ka:modobomene? Eta puliyanomola! Ba: hibila,
komopa:te Ya:suku mabuma: atamo temeteme dikaa:mena, ibino ododili
komo ba:gala komo hiya:hiya: menemene komo ba:gala komo ukui
bilibili komo, ba:bi komokomo hiliyonomate a ebeno malemale komone
uluhukua:tema: kamodobonaha:. Ba:gala atumu baa: kape komo ba:gala
ilinaheno emede komo, olalati komo ba:gala hoe komo, ba:bi komokomo
hiliyonomate modoboha: a Kelisokono malemale ipuwane uluhukua:tema:!
36 Ba: hibila, Godokono Buka ipuwalo eta tabote aeno komo ba:ma ka:na
hawakalimina,

“Godo, tete hiliyonomolo komopa:te ama: mabuma:
a anakapua:mema: ewagelena,
iyo, ibi ubila a dabihole sipi-goegoemo
kanakapua:mema:!”

37 Huiyatiya aeno Kodawate a malemalelo konomamo emalagidoloena,
ba:bema: ale ebe ipuwado ba:moi hiliyonomo kuba komo ipuwalo a wato
kikipo kolawema:nema:!
38 Iyo, ba:moe komo na iya:tawanomola, atamo hoe ikaa:me komo ba:gala
ka:ka: ikaa:me komo, ba:bi hiya:hiya: komate aeno Kodawoeno malemale
ipuwane a a:kuluhukua:tea:mene. Ba: hibila, Hunu Haboeno nopopi,
ba:gala Saitanakono helohelo nopopi, ba:gala ebeno komo kubakuba gob-
ogobo, iyo, kebe hiya:hiya: komate ba:ma tetelo dikulihona ba:gala galane
tetelo dikulihomena:,
39 ba:gala alomo hunulu da:pola:na, ba:gala haka ipuwalo da:pola:na,
ba:gala hopolo da:wapata:lamena, ba:moi gobogobo ba:gala ilina hiliy-
onomo ipuwalo eta kapiyate a Godokono malemale ipuwane uluhukua:te
modoboha:, mabu ba:be malemale komo ebete aeno Kodawa Ya:su Kelisoko
ipuwado atamo hibinomolo ya:lo ikaa:miya:.

9

Godote Yu Tawakalubi Kowalubilinama: Iba:tamo Kebe Komokomo Dikalamiya:

1 Ba:bema: na Polote Kelisoko ipuwalo hibi tabo goelo ha:da tabo
kagoitaha:, iyo, naeno tepo ipuwoeno mulu ukuiti Godokono Gobogoboeno
heloamo naeno hibi komo ba:ma ka:na hawakalimita,
2 naeno hawi tawakalubi mabuma: naeno tepo ipuwalo konomo teme-
teme komote wiboha: menemene komago na:tabona.
3 Ba:bene naeno ubi ba:ma ka:na itana, gabote modobolo ditanamene,
diyala, naeno Yunapino hibima: midiha: mabuma: na kapiyate Godokono
mauba ipuwamo da: nopegamo, ba:bema: Godote Kelisoko ipuwane na
itamidanete Koe Habamo ba a:da:nane, ebete huiyatiya ibino ka:ka: ba:bo
komula:lelamema:ne.
4 Ibi ba: Godote dopamo da:ka:lamiholiya: ba:bi Isalaela tawakalubila,
ba:bema: ebete ibi malemalelo uwatete ebeno gugudima: ba midili ebeno
konomo alo iba:tamo ba:bo hawakalimiya:, ba:gala ebete ibi kowalubili-
nama: ibino iniwala:tamo ebeno hidohido nopo bimiya:tenakui, ba:bene
ebeno Tutumu Tabo komokomo atumu gala a:kikalamiya:. Ba:bema:
iba:godolo Godoko hibi adikumi iya:tawa komote bitana, ba:gala ebete
ebeno Bukalo ibino ka:ka: komula:lema: kebe komokomo hibinomolo dola-
maginakui, ba:bi hidohido tabo komate iba:godolo atumu ba:kapola:na.
5 Ba:bene A:ibalahamako ba:gala komo koko iniwa nabi, Yunapi ba: ba:bi
dubuino eyoni gugudila, ba:gala kalakala konomola, Kelisote ibi ipuwane
hopo lumagino apa:mo pehawakaluya:.
Ba: hibila, Kelisoko ba: Godotela! Iyo, ebeno helo komote komopi hiliy-
onomoeno helo komokomo na:gogolena, ba:bema: wadiyala tawakaluba:te
emedena emedena tetelo ebe na:milimiho-nakamena:! Ba:ba:la!

Godote Yunapi Kowalubilinama: Hibi Tabo Dolamagiya:, Ebete Ba:be Tabo Kadikamidaliya:ha:

6 La:le naeno iya:tulame komo hidamo na:lawa:la:, nale Godokono ko-
moma: ba:ma ka:na kagoitaha:, ebe ha:da tabo olamagidawama: eda:na. Ao,
ebete Yunapi emedena emedena tetelo kowalubilinama: hibinomolo dola-
magiya:, ba:be tabo ebete kadikamidaliya:ha: huiyatiya ba:be taboeno hibi
komote a hibima: midipa:godolo uluhukuya:. Numa:la:, ebeno umi ipuwalo
puya:te Yunapino hawa:mo da:hawakalahalenaka ibi hiliyonomate ebeno
hibi Isalaela tawakalubima: keda:hanaha:.
7 Iyo, katene hapulu A:ibalahamakono eyoni gugudima: deda:hana, ibi
ipuwalo komopa:te Godokono hibi gugudima: keda:hanaha:. Ba:moe ba:be
mabuma: Godote A:ibalahamatamo dopamo ba:ma ka:na goiya:, “Amia:no
gugudi ipuwalo ama:le Aisa:keko kapiyagodone amia:no gugudi hogo
hiliyonomo kulamema:na:ta.”
8 Ba:moe taboeno ipuwa ba: ba:ma ka:nala, puya:te kateneno ubi gabodo
da:hawakalahalemena:, iba:te Godokono hibi gugudima: a:keda:hamena:.
Ao, puya:te Godokono hibi owalubi tabodo da:hawakalahalemena:, ebeno
umi ipuwalo ibi kapiyate ebeno hibi gugudima: keda:hama:na:.
9 Ba:be mabuma: Godote A:ibalahamako kowalubima: ebetamo hibi-
nomolo ba:ma ka:na goiya:, “Na hibi tetenomolo gala da:kapemo, ba:ba
tetelo Selate dubu gudu kalahimima:ne.”
10 Ba:bema: wadiyala la:le ba:moe eta komo atumu na:kemalagidolala:.
A Yunapino eta iniwa nabiwi Aisa:kete Lebekagodolo dubu gugudi netewa
bulamiya:, ba:bene iba:te ebe kapiya ibino nabiwima: ka:minakuya:.
11-12 Huiyatiya ba:bi nedewale guguda:te eta hido komo ba:gala eta kuba
komo ododilihino, iyo, iba:te ibino menokoeno tepo ipuwane hawakala-
haheno, ba:ba tetelo Godote ebeno ubilo ibi ipuwalo kapiya gudunomo
belawiya:, ebete ba:be gudu ipuwado ebeno ubi komokomo kododilinama:.
Ba:bema: ebete ba:be komo kohawakalimima: Lebekatamo na:goiya:,

“Ehomono dubuino helote konomoma: ba eda:na, naniwino hiya:hiya: gugudino kapiyuimipa:te ebetamo huiyaha: okopima: beda:hanamena:.” Ba:be komone a ba:moe komo iya:tawahala, Godote ebeno ubi komo kapiyado ebeno hibi gugudi uwatenako, ibino ododili komodoha:.

13 Iyo, ba:be komo kohawakalimima: Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na itana, “Na Ya:ikoboko malemalelo ba emalagidolona ebe ba:bo lawiya:mo, huiyatiya na ebeno naniwi Isoko ubiha:ma: ediya:mo.”

14 Ba:be mabuma: ale Godoko tuputupu komo ododiha:dawama: ba:ka:ga:lama:? Ao, ba:mako ukui ba: daedae ukuila!

15 Godote ebeno komo kohawakalimima: Mosesetamo tabo ba:ma ka:na goiya:,

“Na ba: Godotela,
ba:bema: keba tetelo na ha:kiya ubi dihatemo,
ba:ba tetelo eta lumagitamo
malemale kohawakalimima:nemo,
ba:gala keba tetelo naeno ubi ditanamene,
na eta lumagi malemalelo ba:bo kowalubima:nemo.”

16 Ba:bema: kapiya ko komonomote bitana, ba:be komo ba: Godokono malemale komola. Iyo, lumagiti ha:kiya ebeno ubi komodo ba:gala ebeno heloamo oko owati komodo eta hido komo Godogodone a:kalawa:mene, Godokono malemale kapiyado kolawema:ne!

17 Numa:la:, Godokono Bukalo ebete Ko Gawadubu Pa:lokono wato kodakoda komoma: ebetamo ba:ma ka:na goiya:, “Nale ha:kiya ama: ko gawadubu habamo ihatiya:mata, nale ama:godone naeno ubi komokomo kododilima:. Iyo, nale ama: ipuwado naeno helo hopo habanapa:tamo ba hawakalimi, ibi hiliyonomate naeno awagaha mahilo ba:bo kiya:tawahama:na:.”

18 Ba:bema: ba:moe komo ba: hibinomola, Godote ebeno ubilo kapiya lumagitamo malemale ba hawakalimi, eta lumagino wato dito kodakoduimiya: ebeno mauba komote ebetamo kuluhukuma:.

Godokono Mauba Komo Ba:gala Ebeno Malemale Komo

19 Ba:bema: diyala, la: ipuwalo etate natamo tabo ba:ma ka:na da: goemene, “Godote ha:kiya wato kodakoda ukui eta lumagitamo dikamemene, ebete ba:be lumagino kuba ododi mabuma: huiya keba ka:na na:kikamemene? Ebete ba:ba ka:na dododimini, ba:be komo tuputupu ododi komoha:, mabu ebe ha:kiya ebeno ubilo wato kodakoda ukui ba:be lumagitamo ikame! A:iye, hopo lumagigodolo helo kitanaha: Godokono ubi komo duhimima:!”

20 Na huiyatiya ba:bako tabo goedawatamo na:goemo, “Naeno mabulubi, ama: pote ama: ha:kiya ama: koma: midilo Godokono ubi komago dolowabeletihuita? Numa:, muludawate ebeno ubilo eta kalili gebetamo dododimini, ba:ba tetelo kaliliti ebetamo ba:mako daedae ukui tabo a:kagaa:mene, ‘Na ubihinola ba:moe holoholamo luta. Mabu keka: ama:le na ba:ma ka:na dododina:?’

21 A:iye! Kalili ododilidawa ba: mulu iya:tawadawala. Ba:bema: ebete ebeno ubilo kapiya gebetone eta kalili hido baeno oko kowatima: ododiti, ba:gala eta kalili neneno oko kowatima: da:ka-ododimini, ba:be komo ba: ebeno komola. Eta dawate modoboha: ebe kuba okodawama: goe.”

22 Ba:moe go tabote Godokono komo behawakalimita. Ebete ebeno ubilo hopo habanapi hiliyonomo dito ododiliya:, ibi ipuwalo komopa:te hibima:

midiha:pima: ba eda:hana ebete iba:godolo ebeno helo komo ba:gala mauba komo kohawakalilamema:. Numa:la:, ba:bako tawakaluba:te ya:lo a:hiduya: Godote ibino kuba ododili mabuma: ibi kokubahilamema:, huiyatiya tete ga:ga:nomolo ebete ibi kahawaminadigalenaha: mabu ebeno konomo mauba hawakalimi komote ibi ipuwado kekelamenaha:.
23 Ba:gala Godote a hibima: midipi aka-ododiya: ebete a ipuwado ebeno konomo alo kohawakalimima:, iyo, ebete ya:lo tetelo ebeno malemalelo a a:hiduia:miya: ale ebeno konomo aloeno hidohido dogodogo komo ebegodone konuwatema:.
24 Ba:bema: hibila, Godote Yunapi ba:gala Yuha:pi hiliyonomo ipuwalo puya:te ebeno gugudima: keda:hanama: da:ka:lamiholiya:, a ba: ba:bi tawakalubila.
25 Numa:la:, Godote Yuha:pino komo kohawakalimima: ebeno Bukalo ebeno okodawa Hoseyagodone tabo ba:ma ka:na goiya:,

“Kebe tawakaluba:te naeno tawakalubima:
keda:hanamiha:,
nale ibi naeno hibi tawakalubima:
koka:lamima:nemo,
ba:gala nale dopamo kebe gudu malemalelo
kemalagidolonamiha:,
nale huiyatiya ebe naeno hidonomo guduma:
kogoema:nemo.
26 Ba:bema: na Godote dopamo
kebe hoponapi da:kiyalamiya:mo,
‘La: ba: naeno tawakalubiha:,’
ba:ma tetelo ibino hoponomolo
komopa:te iba:tamo koga:lama:na:,
‘Emedena emedena tetelo da:ka:ka:namene,
la:le ba:be Kodawa Godokono gugudima: eda:hanamata.’ ”

27 Ba:bene Godote ebeno Bukalo ba:moe helonomo tabo Aisayagodone ba:ma ka:na goena,

“Isalaela tawakalubino ka:lamihole kuititi
ba: kehaha: kolomoeno kulili keba ka:nala:ka:,
iba:te hiliyonomoma: ba:ba ka:na ba eda:hana,
huiyatiya ibi ipuwane nale kapiyakapiyanomo uwatete
ibino ka:ka: komula:lelamema:nemo.
28 Mabu tete gahugahulu ba: na:pe,
na Kodawate hopo habanapino komokomo
ba anagilamelelame,
ibi hiliyonomatamo modobonomo huiya
ba:bo kikalamema:nemo.”

29 Iyo, ba:moe tabo hawakalimihino, Aisayate dopamo Godokono Bukalo eta tabo ba:ma ka:na kagoiya:,

“Helonomo Kodawate ebeno malemale
nanekele atamo hawakalimiha:tale,
aeno kuba ododili mabuma:
ebete a upulenomo bupulia:na:,
iyo, ebete Sodomo haba ba:gala Gomola habanapi

keba ka:na kanakapulamiya:,
ebete a ba:ba ka:na ba:kubahia:mena:.”

Yunapa:te Tuputupupima: Eda:ha Gabodo Nato Dukamidahaliya:

30 Ba:bema: ba:moe iya:tulame komoeno konomo ipuwa ba: ba:ma
ka:nala. Keba tetelo Yuha:pa:te Godokono tuputupupima: eda:ha gabo
ohowadihino, ba:ba tetelo huiyatiya Godote ibi uwatete ibino hibima: midi
komodo ibi tuputupupima: ba:bo midiliya:.
31 Huiyatiya Godote dopamo da:ka:lamiholiya: ba:bi Yunapa:te
Mosesekono Tutumu Tabo hiliyonomo ipuwalo eta helo ikalame tutumu
konomamo nipo ohowadiya:, iba:te ba:be tutumu tabamo papamila:ha
komodo tuputupupima: keda:hanama:.
32 Mabu keka: iba:te kumiya:ha:? Mabu iba:te hibima: midi gabodo
kohowadiya:ha:, iba:te huiyatiya kebe komo ibino heloamo dododilinakui
ba:bi komo ko komonomoma: ba ga:la, iba:te tuputupupima: eda:hama:
Godokono nakolalo nato dito nukamidahaliya:.
33 Ba:be mabuma: Godote ebeno Bukalo Kelisokono komoma: tabo ba:ma
ka:na goena,

“Numa:la:, nale Isalaela tawakalubino Sayono hopamo*
nato ukamidahaleno nakola bihatiya:mo,
iyo, ba:be nakola ba: nale iba:tamo da:poemiya:mo
ba:be Hido Okodawala.
Ba:bema: komo iba:te ba:be nakolalo nato ukamidahalete
ba:bo konegudima:na:,
huiyatiya puya:te naeno Okodawa hibima: da:midimina:,
iba:te hilopo gala a:kiya:tawahanakamena:.”

10

Yunapa:te Godokono Ka:ka: Mula: Gabo Keba Ka:na Dotuya:

1 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, naeno Yu tawakaluba:te ka:ka: mula:
komo kolawema: nale ba:be komo tepo ipuwalo konomamo ba emalagidolo
Godoko ba:bema: toemehonakomo.
2 Na ibino komoma: hibi tabonomo la:tamo ba:ma ka:na olamagimo,
iba:te ibino hiliyonomo komokomo Godotamo ba ododilina ba:bo emalagi-
dolonaka ebete iba:tamo kokalakalama:ne, huiyatiya ibi iya:tawahaha:
iba:te ebeno hibi gabo ya:lo dotuya:.
3 Iyo, Godote tawakalubi ebeno tuputupupima: kebe gabodo ka:midilina,
Yunapa:te ba:be gabodo tolamema: ubiha:ma: ba eda:ha, ba:bema: iba:te
Godokono ubi komamo papamila:haheno ibi ha:kiya ibino eta ukui gabo
hibi gaboma: ba:bo ga:luya:,
4 ba:be gabo ba: Godote ibino iniwala:tamo Moseseko ipuwado
dikalamiya: ba:bi Tutumu Tabamo papamila:ha gabola. La: huiyatiya
numa:la:, Kelisokono oko ipuwalo ebete ba:be pakala gabo a:duhimiya:,
ba:bema: ba:ma tetelo ebeno uli gabo kapiyanomote bitana, iyo, puya:te ebe
hibima: da:midina Godote ibi hiliyonomo ebeno tuputupupima: midiliti,
iba:te ka:ka: mula: komo ba:bo kolawema:na:.

Ya:suku Ka:mi Ipuwalo Lumagiti Ka:ka: Mula: Komo Kolawema:ne

5 Ba:bema: Godote eta lumagi ebeno Tutumu Tabamo papamiwata ko-
modo tuputupudawama: da:ka:mimini, Mosesete ba:be komo Godokono

* **9:33:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: niya:tawa, Isalaela tawakalubino hopoeno eta mahilo ba: Sayonola.

Bukalo ba:ma ka:na hawakalimiya:, “Pote Godokono hiliyonomo Tutumu Tabamo da:papamiwatanako eta kapiya adikanaleheno, Godote ebe tuputupudawama: ka:miti hibi ka:ka: ebetamo ba:bo kikamema:ne.” Huiyatiya numa:la:, a hopo habanapi niliya mabu a ipuwalo ba:bako lumagiti kalutaha:.

6 Huiyatiya Godote kebe lumagi ebeno hibima: midi komodo tuputupudawama: da:ka:mimini, ebete ba:bako dawoeno komoma: ebeno Bukamo komo tabo komokomo a:kamiya:tiya:. Iyo, ebeno Bukalo dopo tabote ba:ma ka:na goena, “Hopo lumagi, ama: ba:mako tabo tepo ipuwalo akagaa:la:, ‘Naeno hibi ka:ka: konelawema:, Hunu Habamo pote na:ka:nodolomene?’ ” A:iye! Ba:moe tabo ba: daedae ukui tabola, mabu hibima: mididawate iya:tawala Kelisote Hunu Habane hopo habamo ya:lo a:pihitiguya:!

7 Ba:gala atu Buka tabote gala ba:ma ka:na kagoena, “Hopo lumagi, ama: atumu eta daedae tabo ma kumu akagaa:la:, ‘Naeno hibi ka:ka: konelawema:, ha:laha tawakalubino hopamo pote na:ka:nihitigamene?’ ” Hibima: mididawa, ama: numa:, Kelisote ba:bamo ya:lo nihitigate hoe ipuwane atamo gala ba:bo kamahiguya:!

8 Ba:bema: Godokono Bukalo eta tabote hibima: mididawoeno komoma: ba:ma ka:na itana, “Naeno ka:ka: tabote ya:lo puluhukuti ama: tamenomolo bitana, iyo, amia:no tepo ipuwalo ba itana ba:bo olamaginakata.” Ba: hibila, tawakaluba:te Ya:suku hibima: komidima: ale iba:tamo dolamaginakoma:, ba:moe ba:be Hido Tabola.

9 Ba:bema: Godote Ya:suku hoe ipuwane dadipatiya:, kebe lumagiti ba:be komo ebeno tepo ipuwalo hibima: ba midina, Ya:suti Kodawama: deda:na ba:be komo ebeno tabamo da:hawakalimimini, Godote ba:be lumagino ka:ka: komula:mema:ne.

10 Ba: hibila, ale hibima: da:midinama:, Godote a tuputupupima: ba:bema: ka:mina, ba:gala ale aeno hibima: midi komo tabamo da:hawakaliminakoma:, Godote ba:be gabodo aeno ka:ka: ba:bo mula:lea:menako.

11 Ba:bema: Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na itana, “Puya:te ebe hibima: da:midimina:, ibi hiliyonomate hilopo gala a:kiya:tawahanakamena:.”

12 Numa:la:, Godote ba:moe tabamo tawakalubi hiliyonomoeno komoma: goena, mabu ebeno ododi ipuwalo ebete Yunapi ba:gala Yuha:pi atu gabodo uwatete kapiya tawakalubima: ba:bo midiliya:. Iyo, Kodawa Ya:suku ba: ibi hiliyonomoeno kapiya Kodawala, ba:bema: ibi hiliyonomo ipuwalo puya:te ebeno mahilo da:ka:mimina:, ebete ibi hiliyonomatamo hidohido dogodogo komo konomamo kikalamema:ne.

13 Ba: hibila, Godote ebeno Bukalo eta tabo gala ba:ma ka:na kagoena, “Puya:te Kodawoeno owalubi komo lawema: ebeno mahilo da:ka:mimina:, Godote ibi hiliyonomoeno ka:ka: hibinomolo komula:lelamema:ne.”

Yunapa:te Godokono Hido Tabo Uliti Ubiha:ma: Deda:huya:

14 Ba:bema: wadiyala la: ba:moe komo nemalagidolala:. Tawakaluba:te Kodawa Ya:suku hibima: midihino, iba:te ebe keba ka:na na:ka:ka:mimina: ebete ibino ka:ka: komula:lelamema:? Ba:gala iba:te ebeno komo ulihoheno ebe hibima: keba ka:na na:ka:midimina:? Ba:gala komopa:te ebeno Hido Tabo iba:tamo olamagimihino, iba:te keba ka:na na:kulihomena:?

15 Ba:gala Godote okopi ebeno heloago oelameheno iba:te Hido Tabo keba ka:na na:ka:nolamagimimina:? Numa:la:, ba:be komo hawakalimima: ebeno Bukalo eta tabote ba:ma ka:na itana, “Olalati ipuwalo demedehona,

puya:te ba:bako tawakalubi kowalubilima: Hido Tabo dadahemena:, ba:bi okopino pelame komo bada hidonomola:ka:!”

16 Huiyatiya Ya:sukunu Hido Tabote Yunapa:tamo duluhukuya:, komo ibi hiliyonomate ubiha:ma: eda:huya:. Ba:bema: eta tetelo Godokono ukui hawakalimidawa Aisayate ebe na:goemiya:, “O Kodawa, a amia:no okopa:te tabo dolamagiminakoma: tawakaluba:te huiyatiya a:kulihala:, ibi ipuwalo kapiyakapiyanomate hibima: midinaka!”

17 Ba:moe komo ba: hibila, tawakalubino hibima: midi komote Kelisokono Hido Tabo uliho komodo uluhukunako, ba:gala Kelisokono tabo hawakalimi komodo iba:te ba:bo ulihonaka.

18 Ba:bema: hibila, Yunapa:te Kelisokono tabo ibino galonomamo ba: ba:ba ka:na ulihuya: huiyatiya kalawiya:ha:, iyo, Godokono Bukalo eta tabote ibino uliho komo ba:ma ka:na hawakalimina,

“Godote tupuimi mabu tetelo dododiliya:,
ba:bi ilinate ebeno komoma: tabo ba olamagimina,
ba:be tabote ba:moe hopo konomamo ba: dito tuya:.
Ba:bema: muhulu hoponomolo demedehona,
ba:bi tawakaluba:te ebeno tabo komokomo
hidamo ya:lo ulihuya:.”

19 Ba:bema: na Polote naeno leta tabo ulihopi la: begoelamemata, la: ba:ma ka:na kemalagidolutama, Isalaela hopolo demedehona Godokono tabote ba:bi Yunapa:tamo da: kuluhukuya:ha:? Ao, iba:te hibinomolo ulihote huiyatiya kalawiya:ha:, mabu ibino hibima: midiha: komo uluhukuhino, dopamo Mosesete ba:be komo Godokono Bukalo ba:ma ka:na hawakalimiya:,

“Godote na:goe,
‘La: Yunapa:te pui tawakalubiha:ma: da:ga:lanama,
nale la:eno haba ba:bi Yuha:pa:tamo dikalamemo,
la: ba:bema: komaubahama:nemata.
Iyo, dopamo daedae ukui ipuwalo demedehonama:,
nale la:eno iya:tawa komokomo iba:tamo dikalamemo,
ba:be mabuma: la: tepo ipuwalo
iba:tamo koenomoma: keda:hama:nemata.’ ”

20 Ba:gala eta tetelo Aisayate toleheno Godokono Bukalo Yuha:pino komo gala na:kahawakalimiya:,

“Godote na:goe,
‘Na ohowadiniha:pa:te na unamiya:,
iyo, nale pema: puya:te na katoenamehoniya:ha:,
huiyatiya na iba:tamo malemalelo a:puluhukuya:mo.’ ”

21 Ebete huiyatiya Isalaela tawakalubino komoma: ba:ma ka:na kagoiya:,

“Nale ibino ka:ka: komula:lelamema:,
tete ga:ga:nomolo naeno kokoto
iba:tamo hogaminalete da:la:namimo,
huiyatiya iba:te naeno tabamo papamila:haheno
wato kodakodahibinomoma: eda:hanama:.”

11

Yunapa:te Godoko Ubiha:ma: Ba Eda:hana Ebete Huiyatiya Ibi Ubiha:ma: Keda:naha:

1 Ba:bema: nale la: begoelamemata, la:eno ukui ba:ma ka:na kitana,
Godote ebeno Yu tawakalubino komoma: ukui hiya:ma: miditi iba:tamo
ubiha:ma: ba:bo kediya:? Ao, eba ka:naha:. Ba: hibila, komo ibi hiliyono-
mate Kelisoko hibima: kamidinaha:, huiyatiya numa:la:, ba:moe atu tetelo
komo kapiyakapiyate ebe hibilo lawiya:. Ba:ma ka:na na atumu Yu lumag-
ima: ba keda:na huiyatiya hibima: na:midinamo, iyo, A:ibalahamako ba:
naeno iniwa nabiwila, ba:gala na Isalaela tawakalubino Beniyaminakono
gu ipuwane hawakaluya:mo.
2 Ba:bema: hibila, Godote ba:moe hopo tupuimiha: tetelo puya:te
ebeno gugudima: keda:hanama: ebeno kukala iba:tamo da:miya:telamiya:,
ba:ma tetelo ebete ba:bi Isalaela tawakalubi ubiha:ma: keda:naha:. La:
iya:tawahala, Godokono Bukalo eta tabote keba ka:na kitana, iyo, Godote
Isalaelanapa:tamo kuba huiya ikalamema: Elayate ebe ba toemeho tabo
ba:ma ka:na goiya:,
3 “O Kodawa, Isalaela tawakalubino kuba ododili komo ba: kokonomola.
Iba:te ama: owatidoloeno nakolamo ododili patapata kubahilamete
amia:no ukui hawakalimipi hiliyonomo ba:bo anakapulamiya:, ba:bema:
ibi ipuwalo na kapiyate ba ka:ka:na iba:te atumu na anakapunamema:
kewagelena!”
4 Ba:bene Godote Elayakono tabo ba huiya na:goiya:, “Naeno Isalaela
tawakalubi ipuwalo ama: kapiyate hibima: midi ipuwalo kemedenaha:.
Ba: hibila, komo miliya:ni tawakalubi hiliyonomate na ya:lo miya:panete
ha:da amiho ida:da:li Ba:iliko ibino godoma: ka:minaka, huiyatiya Ba:iliko
adikumiha:pi komo sa:ba:ni taosene tawakaluba:te ba:pola:na, iba:te na
adikunamenaka. Numa:, ba:bi hibima: midipino kuititi hiliyoha:, huiyatiya
nale ibi hidamo anukulamenamo.”
5 Ba:bema: Elayako tetelo dopamo duluhukuya:, ba:ma tetelo ba:be
atu komote kuluhukuya:, komo Yunapi hiliyonomate Godoko ubiha:ma:
ba eda:hana, huiyatiya ibi ipuwalo ebete ebeno malemale komodo
kapiyakapiyanomo buwatiya:.
6 Ba: hibila, Godote ibi ibino hidohido ododili komodo kuwatiya:ha:,
ao, ebete ibi ebeno malemale komodo ba: dito uwatiya:. Numa:la:,
ba:moe hopolo oko namutuluba:te hido huiya hidohido okopa:tamo ba
ikalamena huiyatiya kuba huiya kubapa:tamo ikalamenaka, huiyatiya
Godokono komo eba ka:naha:, ebete ebeno hido komo a kuba ododilipi
hiliyonomatamo dito ba ikaa:mena ebeno hibi malemale komo ba:ma ka:na
hawakaliminako.
7 Ba:bema: ba:moe komoeno ipuwa keba ka:nala:ka:? Ba: hibila, Isalaela
tawakaluba:te ibi ha:kiya ibino heloamo Godogodone hido komo lawema:
ba ewagelena huiyatiya iba:te gabo nipo ohowadiya:. Ba:bene ibi ipuwalo
Godote pui ebeno gugudima: keda:hanama: dopamo da:ka:lamiholiya:,
ba:bi kapiyakapiyanomate hibi komo ba lawe, huiyatiya Godote komo
Yunapi hiliyonomoeno galo ba: dito muhilamelelamiya: iba:te ebeno tabo
ulihokapoma:.
8 Iyo, ebeno Bukalo eta tabote ibino komo ba:ma ka:na hawakalimina,

“Godote iba:tamo u laha komo bikalamiya:,
ba:bema: ya:lo tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku,
iba:te ibino baida:mo Godokono hibi komo kuminakuiha:,
ba:gala iba:te ibino galamo ebeno tabo kulihonakuiha:.”

9 Ba:gala eta tetelo Da:ibiditi Godokono Bukalo Yunapino komoma: tabo
ba:ma ka:na kagoiya:,

“Iba:te ukui bilibilihino poko baa: ba nahuta,
wadiyala Godote ibino kuba huiya
iba:tamo nikalama:mene,
iyo, iba:te ebeno gubi ipuwamo ba nigudi,
kubanomamo ba:bo na:nela:wa:hamena:.
10 Ba:bene ibino baiditi na:duhulama:mena:,
iba:te ebeno hido komo umikapoma:,
ba:gala menemene komo ipuwalo ba emedehona,
wadiyala iba:te koko temetema:go
na:wapata:lamenamena:.”

Godokono Ka:ka: Mula: Komote Yuha:pa:tamo Da:piya:

11 Ba:bema: nale la: eta komoma: kagoelamemata. La:eno ukui ba:ma
ka:na kitana, Yunapa:te hibima: midi ipuwalo nato da:nukamidahaliya:,
Godote ba:be mabuma: ibi gunima:mo dito kihilatiliya:ha: iba:te eme-
dena emedena tetelo ebegodone muhulunomolo kopola:nama:? Ao, eba
ka:naha:! Numa:la:, Yunapino hibo gabo ududi komodo Godokono ka:ka:
mula: komote Yuha:pa:tamo piya:. Ba:bema: Yunapa:te ba:bi muhulupino
hibi kalakala komo dumimina:, diyala, iba:te ba:be komoma: maubatepa-
halete Godotamo da: ohobila:mena:, ba:bene ibino kalakala atumu ebe-
godone kakalawema:na:.
12 Ba: hibila, keba tetelo Isalaela tawakaluba:te hibi gabo da:miya:puya:,
komo hiya:hiya: hopo tawakaluba:te gabo ba:bo umiya: Godogodone hido-
hido komo kuwatema:. Iyo, Yunapino hibima: midiha: komone iba:te kebe
komokomo katulateliya:, Yuha:pa:te ba:bi atu komokomo ba: dito uwatiya:,
ba:bema: ibino kalakala komote ba:ma tetelo konomoma: eda:na. Huiyatiya
Yunapa:te ibino ka:ka: mula: komo atumu da:kalawemena:, aeno kalakala
bada konomola:ka: mabu a hibima: midipino gala hapuino kalakalate
ba:ma teteno kalakala konegogoloma:ne!
13 Ba:bema: na Polote ba:moe eta tabo la: Yuha:pa:tamo goemo, ba: hibila,
Godokono oelamepi ipuwalo ebete na la: mabuma: a:laweniya:. Ba:be oko
owati komoma: nagodolo ko kalakalanomote itana,
14 mabu naeno Yu tawakalubinomate la: Yuha:pino ka:ka: muleno
hibi kalakala dumilamemena:, diyala, iba:te ba:be komoma: maubatepa-
halete Godotamo da: ohobila:mena:, ba:bene ibino kalakala komo ebe-
godone atumu kakalawema:na:. Ba:bema: kalakala konomola, nale oko
Yuha:pa:tamo ba owatina, ba:be atu oko ipuwalo gabote da: itanamene
Yunapino ka:ka: mula: komote iba:tamo naeno oko ipuwado kopema:.
15 Numa:la:, Godote Yunapi tama:mo ba miya:ta:tepa, huiyatiya ba:moe
hopo haboeno Yuha:pino hido tetete ba:bo uluhukuya: iba:te Godokoba:
hidohido mabulubima: gala kakeda:hama:. Ba:bema: galane tetelo Godote
ebeno Yunapi gala da:kuwatemene, kalakala bada konomola:ka:, mabu
puya:te ba:ma tetelo da:ha:lahana ba:ba:te ka:ka:mo komahila:hama:na:!
16 Numa:la:, keba tetelo lumagiti palawa baa: hapu talonama: mididi
Godotamo dikamemene, ba:ba tetelo ba:be baa: mumuhiyanomote
Godokonoma: keda:ma:ne. Ba:gala eta lumagiti hido gao keha talonama:
mididi Godotamo dikamemene, ba:be kehoeno ape konomote ebeno
gedawa ba:gala hahago Godokono talona ilinama: keda:ma:ne.
17 Ba:bema: la: ba:moe eta go tabo nemalagidolala:. Eta dawate hido
olibi gao keha ebeno genama tama:mo dito amiya:. Ba:bene ebete ba:be
kehoeno komo gedawa iya:hiliti, tumulu da:la:nuya: ba:be eta olibi gao

kehatamo tote gedawa kapiya nitamidate, gala kapete tumu kehoeno gedawa dopo kehoeno apa:mo dito pemowatimiya:, iba:te atu ka:ka:go ba pola:na hidohido gaote kapimilo konolohonakoma:. Ba:bema: la: Yuha:pa:te Godoko hibima: da:midinama, la:eno komo ba: ba:ba ka:nala. Godote la: malemalelo uwatete Yunapino ka:ka: mabamo a:pemowatilamiya:ta, la:le iba:go kapimilo ebeno hidohido komokomo kalakalago kuwatenakoma:.

18 La: huiyatiya hidamo! Godote la:tamo haba ikalamema: goelo komo Yunapino gedawa dito diya:hiliya:, la: ha:kiya ibino olalati komoma: akawagahala:. A:iye! La: ba: gedawanomolata, la: kehoeno hibi ka:ka: mabuha:! Kehoeno hahate la: gedawatamo ka:ka: bikalamenata, huiyatiya la:le hahatamo eta hido komo kikalamenaha:.

19 Ba:bema: diyala, la: ipuwalo etate naeno tabo ba huiya ba:ma ka:na da: goemene, “Kalakala konomola, haba natamo ikaname mabuma: Godote komo Yunapino gedawa dito iya:hiliya:.”

20 Ba:bema: nale ba:be lumagitamo kohuiyama:nemo, “Amia:no tabo ba: hibila, huiyatiya hidamo! Ama: Godoko tolemelo ama: ha:kiya akawagahala:, mabu puya:te dopamo hibima: midiha:ma: deda:hanama: ebete ibi dito iya:hiliya:, ba:bene ama: amia:no hibima: midi komo kapiyado ibino habalo la:nata.

21 Ba: hibila, dopamo Godote komo gedawa ibino hibima: midiha: mabuma: kokololamiya:ha:, ba:bema: ama: hibima: midiha:ma: deda:mena:, ebete ama: atumu ba: dito kakitamidama:na:ta!”

22 Ba:bema: la: Yuha:pi hibima: midipa:la:, wadiyala la: Godokono konomo malemale ba:gala ebeno helo konomo ba:moi netewa komokomo nemalagidolenala:. Puya:te kuba ododili ipuwamo da:negudiya: ebete iba:tamo koamo ba helona, huiyatiya la:tamo ebeno malemale behawakalimina, iyo, keba tetelo la:le ebeno malemale ipuwane gudihino ba:be malemalete la: mabuma: a:kawibonamene. Huiyatiya la:le kubapino komo ba ta:mata atumu da:kanegudima, hidamo! Ba:ba tetelo Godote la: atumu ba: dito kakiya:hilima:na:ta!

23 Ba:gala keba tetelo Yunapa:te kuba ipuwane ikuliti Kelisoko hibima: da:midimina:, ba:ba tetelo Godote ba:be gedawa gala kuwatete ebeno olibi gao kehoeno ka:ka: mabamo kakemowatilamema:ne, mabu ebegodolo helo bitana ba:be malemale komo kododima:.

24 Ba:bema: numa:la:, Godote la: Yuha:pino gedawa ebeno olibi gao kehamo emowatilamema: kodakodadopola, mabu la: ba: tumu gao kehoeno gedawala. Huiyatiya ebete ebeno Yunapino gedawa gala da:kemowatilamemene, ba:be komo ebete ododima: kodakodaha: mabu ba:bi gedawa ba: atu kehane ya:lo diya:hiliya: ba:bi gedawala, iyo, ba:be kehoeno mabu ba: ibino ka:ka: mabunomola.

Galane Tetelo Isalaela Tawakalubi Hiliyonomate Ibino Ka:ka: Mula: Komo Kolawema:na:

25 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, Godote galane tetelo kododima: dopamo dugumuiya:, nale ba:be komo la:tamo kohawakalimima:nemo, la:le la:eno ka:ka: mula: komo lawe mabuma: awagahakapoma:. Ba:be komo ba: ba:ma ka:nala, Isalaela tawakalubino wato kodakoda komote emedena tetelo a:kitanamene, ao, Yuha:pi ipuwalo puya:te hibima: da:midimina: ibi hiliyonomate Godotamo dopamo pelamete, ba:bene Yunapa:te atumu galane kakapelamema:na:.

26-27 Ba:bema: hibila, ba:ba tetelo Isalaela tawakalubi hiliyonomate ibino ka:ka: mula: komo kolawema:na:, mabu Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na goena,

“Na Godote ibino kuba ododili komo
gobogobamo da:watalamemo,
ba:ba tetelo nale naeno uli nopo tamotete
iba:tamo ba:ma ka:na kohawakalimima:nemo,
Ya:ikobokono eyoni gugudino Ka:ka: Mula:lelamedawate
Isalaela hopolo* da:mahigamene,
ebete ibino Godoko holoholoha: komokomo
iba:godone uwatelamete
tama:mo dito komiya:telamema:ne.”

28 Ba:bema: Godote ebeno ubi ba:ma ka:na ihatiya:, Yunapa:te ebeno
Hido Tabo lawema: ubiha:ma: eda:hate, ebete iba:go alaholodawama:
ba eda:na ibino ubiha: komodo ka:ka: mula: gigiho la: Yuha:pa:tamo
ka:hiya:midalamema:. Huiyatiya numa:la:, ebete ibi hibilo kibulakeliya:ha:,
ao, ebete ibino iniwa nabi malemalelo ya:lo duwatiya:, ba:bema: ba:be
komo adodoheno ebete ba:bi hibima: midipi mabuma: ibino eyoni gugudi
emedena tetelo malemalelo atumu ba:kemalagidolenamene.
29 Ba: hibila, Godote dopamo kebe hidohido komo tawakaluba:tamo
dikalamiya:, ebete ukui hiya:ma: miditi gala a:kuwata:mene, ba:gala ebete
dopamo pui malemalelo duwatiya:, ebete galane tetelo ibi ubiha:ma: eda:te
dito a:kamiya:pala:mene.
30 Ba:bema: numa:la:, dopamo tetelo Godote ebeno malemale Yu-
napa:tamo ba hawakalimina, ba:ba tetelo la: Yuha:pa:te ebetamo ka-
papamila:hanamiha:, huiyatiya ba:ma tetelo la: Yuha:pa:te ibino pa-
pamila:haha: komodo malemale Godogodone na:lawenamata.
31 Ba:gala Godokono malemale la:tamo hawakalimi mabuma: Yunapa:te
tete nanekelelo ibino papamila:haha: komo ipuwalo emeda:tepate, ba:bene
galane tetelo ibi atumu ebegodone malemale gala kakalawema:na:.
32 Iyo, ba: hibila, Godote hopo habanapi hiliyonomatamo tete ikalamiya:
iba:te kuba ododili komoeno matuhumiho ipuwalo kemeda:tepama:, mabu
ebe ubila ibi hiliyonomate ba:be temetema:go ba:ba ka:na ba emedena
ebete iba:tamo ebeno malemale ba:bo kohawakalimima:.

Polote Godoko Adikumima: Tabo Dadipatiya:

33 Ba:bema: Godokono malemale komo ba:gala ebeno mulu komo ba:gala
ebeno iya:tawa komo bada kokonomola:ka:!

Ebeno ododili komoeno ipuwa hibilo uwatema:
eta lumagiti a:kamodobamene,
iyo, ebeno tuputupu gaboeno mabu
eta dawate a:kiya:tawamene!
34 Dopamo tupuimi mabuni eta lumagiti
Kodawa Godokono tepo ipuwoeno ukui
hibilo kalawenakuiha:,
ba:gala eta dawate ebe uli komo
iya:tumima: kamodobonakuiha:!

35 Ba:gala hibila,
Godogodolo eta kapiya modoboha: komo kitanaha:,
ba:bema: ebete hopo lumagigodone
eta owalubi komo hibilo a:kalawa:le,

* **11:26-27:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: niya:tawa, Isalaela tawakalubino hopoeno eta mahilo ba: Sayonola.

ebete ba:be lumagitamo gala ebema: kahuiyala!
36 Ba: hibila, Godote ebeno heloamo
hiliyonomo ilina bododiliya:,
ba:bene ibi hiliyonomate ebe kawagaminanama:
ebeno ka:ka: ipuwalo pola:na,
ba:bema: wadiyala emedena emedena tetelo
awagaha komote ebegodolo nitanamene!
Ba:moe tabo ba: hibinomola, ba:ba:la!

12

Hibima: Midipa:te Ibino Ka:ka: Godotamo Ikameho Komo

1 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, Godote ebeno malemale konomo atamo keba ka:na ka:hawakalimiya:, nale la: ba:be komo ba:moe leta ipuwalo hidamo iya:tulamemata. Ba:be mabuma: nale la: betoelameholemata, la:le la:eno emede ipuwalo la:eno ka:ka: ebetamo hibinomolo nikamehonala:, komo tawakaluba:te ebetamo hawa:goeno ilina keba ka:na kikamehonaka ba:ba ka:na. Iyo, la:le Godoko kokalakaluiminama: wadiyala ebeno oko owati komoma: la:eno ka:ka: talonama: na:midilinakuya:la:, ba:bene ba:moe gabodo la:le ebe hido tuputupu ukuia:go badikuminakomata.

2 Ba:bema: hopo habalo demedehona ba:bi hibima: midiha:pino ododili komodo ibi akibamilatela:la:, la: huiyatiya Godotamo haba nikamenala: ebete la:eno tepo ipuwoeno ukui uliulinoma: komidilinama:, ba:bene Godote kebe komo hidohidonomoma: da:goena, la: ba:bi komo hidamo kiya:tawahama:nemata la:le ebeno ubi komamo kopapamila:hanama:.

3 Ba:bema: nale Godokono oko kowatinama: ebete kebe hiya:nomo helo natamo malemalelo dikanamiya:, nale ba:be komamo la: hiliyonomo ba:ma ka:na kiyalamemata, awagaha ipuwalo la: ha:kiya la: kokopima: akamidila:la:. Huiyatiya Godote la:eno hibima: midi komodo la:tamo kebakobako hiya:hiya: helo dikalameholiya:la, wadiyala la: ba:bi komo tuputupu ukuia:go nemalagidolenala:, mabu la: ba: ba:ba ka:na hibilo kiya:tawahama:nemata la:le ebetamo kebe hiya:hiya: oko modobolo dowatihonama.

4 Ba:bema: wadiyala a hiliyonomate lumagino apeno komo ba emalagidolo eta go tabo ba:ma ka:na kumima:nema:, lumagino ape ba: kapiyala huiyatiya ebeno hiya:hiya: oko owatiho komo ba:pola:ma:na.

5 Ba: ba:ba ka:na a hibima: midipa:te Kelisoko ipuwalo kapiya apema: ba eda:na aeno hiya:hiya: oko kapimilo bowatihonama:. Ba:gala eta komo, lumagino apeno moga:lamehole komate ibino hiya:hiya: habalo modobolo da:pola:namena: ibino oko owati komate hidamo kopola:nama:na:, huiyatiya apeno hiya:hiya: komokomo ipuwalo eta kapiyate ko ape ipuwane ditamidamene ebe ha:kiya oko owati a:kamodobamene.

6 Ba: hibila, Godote malemalelo a hiliyonomatamo hiya:hiya: helo ikaa:mehoiya: ale ebeno oko kapimilo kowatihonama:. Ba:bema: hibima: mididawa, Godote ama:tamo hiya:nomo helo dikamiya:la ebeno ukui hibinomolo kohawakaliminama:, wadiyala ama:godolo ditana ba:be hibima: midi komago ama:le ebeno ukui na:hawakaliminakuya:.

7 Ba:gala ebete ama:tamo hiya:nomo helo dikamiya:la tawakalubino ododili ipuwalo ibi kowalubilinama:, wadiyala ama:le ibi nowalubilinakuya:. Ba:gala ebete ama:tamo hiya:nomo helo dikamiya:la ebeno Bukoeno tabo komokomo kiya:tulamenama:, wadiyala ama:le tawakalubi niya:tulamenakuya:.

8 Ba:gala ebete ama:tamo hiya:nomo helo dikamiya:la tawakalubino temeteme ipuwalo ibi kogelebadilamenama:, wadiyala ama:le

ibi na:gelebadilamenakuya:. Ba:gala ebete ama:tamo hiya:nomo helo dikamiya:la awaepa:tamo mani ba:gala ilina kikalameholenama:, wadiyala ama: iba:tamo konomamo nikalamenakuya:. Ba:gala ebete ama:tamo hiya:nomo helo dikamiya:la tawakalubino watodawama: keda:nama:, wadiyala ama: hidonomo ukuido ibi na:magatalenakuya:. Ba:gala ebete ama:tamo hiya:nomo helo dikamiya:la ebeno malemale komopa:tamo kohawakaliminama:, wadiyala ama: ba:be malemale iba:tamo kalakalago na:hawakaliminakuya:.

Tawakalubi Malemalelo Emalagidole Komo

9 Ba:bema: wadiyala la: hibima: midipa:te eta kapiya lumagi ha:da ami-
homeheno komopi hiliyonomatamo malemale na:hawakaliminakuya:la:,
ba:gala kuba ododili komoma: konomamo ubiha:ma: ba eda:hana hido
ododi komo kodakodalo natila:nuya:la:.
10 Hibila, la: Kelisoko ipuwalo kapiya badininipalama: eda:hanamata,
ba:bema: la: ipuwalo etapa:te etapi malemalelo ba emalagidolena, la:
ha:kiya la: hopamo miya:telo la:eno ukui ipuwalo komopi hunamo
na:wadiya:paa:latelenakuya:la:.
11 Ba:gala la: buhamama: eda:haheno Kodawa Ya:sukunu oko la:eno tepo
ipuwoeno helo konomago nowatinala:.
12 Iyo, ebeno pe komoma: uliholo ba emedena na:kalakalahanala:, ba:gala
temeteme komate la:tamo dikulihomena:, la:eno hibima: midi ipuwalo
kodakodalo ba la:mota:hana la: Godokoba: tabo ga:la akekelalamenala:.
13 Ba:bene ebeno tawakalubi ipuwalo puya:te modoboha:ma: deda:hana,
wadiyala la:le ibi nowalubilinakuya:la:, ba:gala kapela tawakalubi atumu
ba owalubili baa: ba:gala laha haba iba:tamo nikalameholenakuya:la:.
14 Ba:gala puya:te Kelisoko mabuma: la:tamo temeteme dikalamena,
wadiyala la: Godoko na:toemehonakuya:la: ebete ibi hidamo kowalubili-
nama:, huiyatiya la:le ebe akakiyama:la: ebete ibi dito kokubahilamema:.
15 Ba:bene puya:te kalakala ipuwalo demedena wadiyala la: iba:go kapim-
ilo na:kalakalahanala:, ba:gala puya:te temeteme ipuwalo demedehona
wadiyala la: iba:go kapimilo nihiminala:.
16 Ba:ma ka:na la: hiliyonomate kapimilo tatabalo ba emedehona la:
ha:kiya la: akawagaminalenakala:, iyo, la: wato kokoma: eda:haheno koko
mahiloha: tawakaluba:go mabulubima: neda:huya:la:.
17 Ba:bema: eta lumagiti ama:tamo kuba dododimini ebeno kubama:
akahuiyala:, huiyatiya hiliyonomo tawakaluba:te hidoma: da:ga:lanaka
ba:bako hido komo kapiyate ebetamo nododiya:.
18 Ba:gala keba tetelo tawakaluba:te ama: duhimihino iba:go tatabalo
kemedenama:, wadiyala ama: ibi hiliyonomago kapimilo ba: ba:ba ka:na
nemedeniya:.
19 Ba:bema: naeno hidohido mabuluba:la:, la:go alaholohopima:
deda:hana iba:tamo kuba huiya akikalama:la:. La: huiyatiya Godokono
mauba komo hawakalimi tete na:latima:la:, mabu ebeno Bukalo eta tabote
ba:ma ka:na itana,

“Na Kodawate goemo,
na kapiyate ba: kuba huiya ikalamedawala,
ba:bema: tawakalubino kuba ododili mabuma:
nale naeno hibi tetenomolo
iba:tamo huiya kikalamema:nemo.”

20 Ba:gala Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na kagoena,

“Ama:go dalaholohona ba:be lumagi baa: kapete dumimini,
wadiyala ama: ebetamo baa: nikamiya:,
ba:gala ebe beya kapete dumimini,
ama: ebe beyamo na:kowalubiya:.
Hibila, ba:moe ododi gabodo
ebete ebeno kuba ododili komoma: hilopo kolawema:ne.”

21 Ba:bema: naeno mabulubi, ama: hidamo! Kuba ododi komote eta lumagigodone ama:tamo duluhukumini, ba:be kuba ododi komamo aka-papamiwatala:. Wadiyala ama: huiyatiya hidohido komo kapiya ba ododili kuba komoeno wato kikipo ba:bo na:lawiya:.

13

Gabomana:tamo Papamila:ha Komo

1 La: hibima: midipi hiliyonomate gabomana:tamo na:papamila:hanala:, mabu gabomani okopi hiliyonomo ibino habamo ba: Godote miya:tiya:.
2 Ba:bema: kebe lumagiti ebeno kuba ododi komodo eta gabomani okodawoeno komo da:duhimimini, ebete gabomani ibino oko habamo pote ka:miya:tiya: ba:be Kodawa Godoko atumu koduhimima:ne, ba:bene ebete ebeno kuba ododi komodo ebe ha:kiya ebetamo kuba huiya hibinomolo kadahema:ne.
3 Ba: hibila, kuba ododilipa:te gabomana:tamo na:toletolehona, huiyatiya hidohido komo dododilina ba:ba:te katoletolehonaha:. Ba:bema: mabulubi, ama: ubila:ka: toleheno kemedenama:? Wadiyala ama: hidohido komo kapiya nododilinakuya:, ba:bene gabomana:te ama:tamo ba kalakalaha ama: ba:bo komilimihoma:na:ta, iyo, ba:be mabuma: ama:godolo tole komote a:kitanamene.
4 Ba: hibila, gabomani okodawa ba: Godokono okodawala, ebete ama: mabuma: hido oko bowatina. Huiyatiya keba tetelo ama:le eta kuba komo dododimina:, ama: ba:be komoma: na:toletoliya: mabu gabomana:te ama:tamo kuba huiya hibilo kikamema:na:ta, iyo, ba:be dawate Godokono okodawama: ba eda:na ebegodolo helo bitana kuba ododilipa:tamo huiya ikalamema:.
5 Ba:bema: wadiyala la: hiliyonomate gabomana:tamo na:papamila:hanala:, mabu la:eno tepo ipuwoeno mulu ukuiti la: ba:ba ka:na iya:tulamenata, ba:gala diyala, la:le papamila:haheno iba:godone temeteme komo da: laweoma.
6 Ba:moe ba:be mabuma: la:le gabomana:tamo ta:kese mani nikalame-nakuya:la:, mabu iba:te ba:bi mana:mo ibino hiya:hiya: oko hiliyonomo Godoko mabuma: owatihona.
7 Iyo, gabomana:te tawakalubi tutumu tabo keba ka:na ka:kiyalamenaka, wadiyala la: iba:tamo ba:ba ka:na hiya:hiya: ta:kese mani modobolo nikalamenakuya:la:, ba:gala wadiyala la:eno tepo ipuwoeno ukuilo la: ha:kiya la: hopamo ba miya:te gabomani okopi hiliyonomo hunamo na:wadiya:paa:latelenakuya:la:.

Tawakalubi Malemalelo Emalagidole Komo

8 Ba:gala eta komo. Amia:no modoboha: tetelo eta mabulubigodone mani ba lawita ama:le ebetamo gala kakikamema: da:kiyami, wadiyala ama: tiyonomolo na:kahuiyuya:, ba:bene ama:le ba:bako gabodo mani gala akalawa:la:. Huiyatiya numa:la:, la: hibima: midipino modoboha: komokomo ipuwalo, etate etatamo, etate etatamo malemalelo dito dikama:tihuinakoma, talona puliyala. Ba: hibila, eta lumagino modoboha: tetelo ama:le ebe malemaletelo dito dowalubimina:, ba:bako malemale

emalagidolo komodo ama: Godokono hiliyonomo Tutumu Tabo komamo kopapamiwatama:na:ta.
9 Numa:, Godokono Tutumu Tabo hiliyonomate ba:moe kapiya tutumu ipuwalo ba:pola:na, ba:moe ko tutumu ba: ba:ma ka:nala, “Ama: ha:kiya ama: demalagidolona, wadiyala ama:le ba:ba ka:na ama: tamelo demedena ba:be lumagi malemalelo nemalagidolona.” Ba:bema: lumagiti ba:moe ko tutumu tabo kapiya kodakodalo ba atila:na, komo tutumu tabo wakalami gabote ebegodolo a:kitanamene, iyo, ebete eta dubuino kamena pilolo a:kalawa:mene, ba:gala eta lumagi dito a:kanakapuma:mene, ba:gala eta ilina pilolo a:kalawa:mene, ba:gala eta lumagino ilina uwatema: ubi a:kihata:mene.
10 Ba: hibila, malemale emalagidolo komote lumagigodolo ba itana, ebete kuba ododi ipuwalo eta dawatamo temeteme a:kikama:le, ba:moe mabuma: kebe lumagiti komopi malemalelo emalagidole tutumamo hibinomolo da:papamiwatanako, ebete ba:be komodo atumu Godokono komo hiliyonomo tutumu tabamo a:kapapamiwatanako.

Alo Ipuwalo Emede Komo

11 Nale ba:moi komokomo la: bikiyalamemata, mabu na ubila la: ba:ma teteno komo ba:ma ka:na niya:tawahala:, tete hibinomolo a:pe la:le u laha komone komahila:hama:, mabu a hibima: midipino ka:ka: mula: tetete ba: na:tatali. Numa:la:, dopamo ale aeno hibima: midi komo Ya:sutamo dihatiya:ma:, ba:ba tetelo aeno ka:ka: mula: komoeno uluhuku tete muhuludopolo itanami, huiyatiya ba:ma tetelo ba: tatalinomoma: edi.
12 Iyo, hegela owaloho tete ba tatali du teteno hilibubuti ba: na:wibo, ba:bema: wadiyala ale du teteno kuba ododili komo tama:mo miya:tete, ale alo teteno alaholoho komo kododima: modobo ilina kopupulima:nema:.
13 Ba:bema: ale hegeloeno alo ipuwalo ba emedena, komopa:te aeno hidohido ododili komo kapiya bulamenakomena:. Ba: ba:ma ka:na a hibima: midipa:godolo kuba hilopo poko ododi komo ba:gala gamoda niho komo, bohelemele pilo komo ba:gala iba:tamo hilopo tabo ga:la komo, alaholoho komo ba:gala mauba komo, ba:bi kuba komo hiliyonomate agodolo akapola:nala:.
14 Ba:bema: wadiyala la:eno kateneno ubi komamo papamila:ha komote ba ekelalame, la:le huiyatiya Kodawa Ya:su Kelisokono hidohido kaliko na:pupula:la:.

14

Eta Lumagiti Ebeno Hibima: Midi Komone Eta Komo Dododimini, Ama: Ba:be Komo Kubama: Akagaa:la:

1 La: hibima: midipi ipuwalo pote heloha:ma: deda:na, wadiyala ama:le ebe malemale emalagidolamo na:lawiya:, ba:bene ebete ebeno hibima: midi komone kebe komokomo dododilinako, ama:le ba:bi komoma: eba:go akolowabeletihuia:la:.
2 Ba:bema: numa:la:, eta hibima: midi dawate ebeno hibima: midi ipuwalo heloma: deda:na, ebete kolowami habamo tote, puya:te ida:da:li adikulameno katene ilina da:pemiya:tenaka, ebete ba:bako ilina lawema: talonama: kagoenaha:. Huiyatiya eta dawate ebeno hibima: midi ipuwalo heloha:dopoma: ba eda:na, kolowami habane pali ilinanomo buwatenako mabu ba:bi ilina ida:da:li adikulameno ilinaha:.
3 Ba:bema: dopo lumagiti ilina hiliyonomo naha talonaha:ma: ba goena, huiyatiya ebeno hibima: midi ekawiti eta ilina na talonama: da:goemene, ebete ba:be komoma: ebeno ekawino ukui kubama: akagaa:la:. Ba:gala pote

eta ilina na talonama: da:goemene, ebete talonaha:ma: goedawoeno ododi komo atumu kubama: akagaa:la:, mabu Godote ebe malemale emalagidolamo ya:lo a:lawiya:.

4 A:iye! Mabu keka: ama:le Godokono eta okodawoeno komo danagiya:midamenaka? Ba:be okodawoeno Namutudawate ha:kiya ebeno komo ba anagiya:midame hidoma: da:goemene o kubama: da:goemene, huiyatiya ama:leha:! Numa:, Kodawa Godokono helo modobola ba:be okodawatamo owalubi komo ihate, ba:bema: hibila, ebete ebeno hibima: midi ipuwalo a:kagamene, huiyatiya ebete kodakodalo kola:nama:ne.

5 Ba:gala eta komo. Eta hibima: midi dawate Godoko adikumima: kapiya hegela konomamo emalagidolonako, ba:bema: ebete ba:be hegela talonama: ba goena tawakaluba:tamo talona ba:bo ihatenako, iba:te ba:be hegelalo ibino hiya:hiya: oko owatiho komo ba:gala kalakala komo kododilima:. Huiyatiya eta lumagiti Godoko adikumima: hiliyonomo hegela modoboma: ba goena eta kapiya hegela hiya:nomo talona hegelama: kamidinaha:. Ba:bema: ba:moe komoma: la:eno sose tawakalubino hiya:hiya: ukuiti da:pola:lama:na, la: ipuwalo etate etoeno ukui komamo dito akapapamiwatala:. Ao, wadiyala la: hiliyonomate ba: ba:ma ka:na nododiya:la:, eta lumagino hibima: midi komote ebeno tepo ipuwalo keba ka:na kiya:tumina, ebe ha:kiya ba:be ukui kodakodalo lawete aeno Kodawa kawagaminanama: ba:ba ka:na nemedenamene.

6 Iyo, numa:la:, la: ipuwalo pote eta hegela koma: da:goena, ebete eta lumagino komo emalagidoloheno aeno Kodawa kapiya adipatema: ba:be hegela talonama: midinako. Ba:gala pote kolowami habalo katene lawete da:nanako, ebete atumu aeno Kodawa kapiya emalagidololo ododinako, mabu ebete ba:be naha ilinama: Godotamo kalakala tabo badipatenako. Ba:gala pote ba:be katene na talonama: da:goena, ebete atumu aeno Kodawa kapiya emalagidololo komo naha ilinoeno komoma: kalakala tabo ebetamo ba adipate, huiyatiya ba:be katene ilina tama:mo dito ihatenako.

7-8 Ba:bema: la: ba:moe ko komo nemalagidolala:, a hibima: midipa:te ba:moe hopolo ba emedena, a ha:kiya a kokalakaluia:mema: aeno ubi komokomo ododili modoboha:, mabu a aeno Kodawa kawagaminanama: bemedenama:. Ba:bema: ale aeno hibima: midi mabuma: da:ha:lahama:, ba:be komo atumu aeno ubi gabodo a:kododa:ma:, ale aeno Kodawa kawagaminanama: koha:lahama:nema:. Ba:bema: ale demedenama: o ale da:ha:lahama: ba:be komo ko komoha:. Ko komo ba: ale Kodawoeno tawakalubima: deda:hanama: ba:be komola.

9 Ba: hibila, Kelisote ba:be mabuma: hoe ipuwane gala ka:ka:mo a:kamahiguya:, dopamo da:ha:lahuya: ba:gala ba:ma tetelo ka:ka:go demedehona ba:bi tawakalubi hiliyonomoeno Kodawama: keda:nama:.

10 Ba:bema: mabu keka: ama:le amia:no hibima: midi ekawino komo danagiya:midamenaka? Ba:gala bada mabuma: ama:le ebeno tepo ipuwoeno ukui kubama: da:goena? Numa:, a hiliyonomate Godokono holoholo hapulu ba la:mota:hana ebe kapiyate aeno komo ba:bo kanagilamelea:mema:ne.

11 Ba:be mabuma: Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na itana,

“Na ba: emedena tetelo demedenamo
ba:be Kodawala,
ba:bema: na hibi tabonomo begoemo,
hiliyonomo tawakaluba:te pupamo ba pegagahidi
na ba:bo kopadikunamema:na:.
Iyo, na hibi Godoma: deda:namo,
ibi hiliyonomate ba:be komo

ibino tabamo kopehawakalimima:na:.”

12 Ba:bema: ba:moe komo ba: ko komonomola, Godoko kapiyate a hiliyonomoeno komo ba anagilamelea:me, ale aeno hiya:hiya: kuba ododili huiya uwatelo ebe duhimima: ale eta tabo ga:lama: a:kamodobama:.

Ama: Eta Hibima: Midi Ekawino Nato Ukamidadawama: Akeda:la:

13 Ba:bema: wadiyala a hibima: midipi ipuwalo etate etoeno komo anagiya:midame komote nekelaa:ma:mene. La: huiyatiya ba:moe komo nemalagidoluya:la:, la: ipuwalo etate ebeno hibima: midi ekawino nato ukamidadawama: akeda:la: ebete gakapoma:.

14 Ba: hibila, na Kodawa Ya:suku ipuwalo ba emedena ba:moe ukui komote nagodolo konomoma: eda:na, naha ilina hiliyonomo ipuwalo Godote eta ilina kapiya talonama: kagoenaha:, huiyatiya keba tetelo lumagiti ebeno hibima: midi komone eta ilina talonama: da:goemene, ba:ba tetelo ba:be ilinate ebetamo dalowa:ma: keda:ma:ne.

15 Ba:bema: amia:no hibima: midi ekawiti kebe ilina talonama: da:goena, ama:le ba:be ilina ba nuta ebeno ukui da:kubahimimina:, ama:le ba:be komo malemale emalagidolamo kododitaha:. A:iye! Ama: baa: na ipuwalo ekawino nato ukamidadawama: akeda:la:, mabu Kelisote ba:be lumagi mabuma: atumu a:kahoiya:!

16 Ba:bema: amia:no hibima: midi komone kebe komo ododima: modoboma: da:goena, ama: ba:be komo ba ododita eta lumagino nato dukamidamemena:, ba:be komo modoboha:. Mabu keka: ama:le eta komo amia:no tuputupu ukuilo ba ododita, komopa:te ba:be komoma: kubama: da:ga:luta?

17 Numa:, Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be komoeno ipuwa ba: naha komoha: ba:gala niho komoha:! Ao, ebeno Gobogobote hibima: midipa:tamo dikalamena, ba:be tuputupulu emede komo ba:gala hete komo ba:gala kalakala komo, ba:bi komokomo ba: ebeno Ko Gawadubu komoeno ipuwala.

18 Ba:bema: eta lumagiti ba: ba:ba ka:na Kelisotamo oko ba owatina ebeno hibima: midi ekawino nato ukamidameheno, Godote ebetamo hibilo kokalakalama:ne ba:gala tawakaluba:te atumu ebetamo kakakalakalahama:na:.

19 Ba:moe ba:be mabuma: wadiyala ale aeno ukui konomamo hete gabo kapiya ba:ta:matanama:, ale ba:ba ka:na etate eta kowalubi, etate eta kowalubi, ale hibima: midi ipuwalo kapepehoma:.

20 Ba:bema: Godote kebe hido oko eta lumagi ipuwalo dowatina, ama:le amia:no baa: na komamo ba:be oko akakubahima:la:. Naha ilina hiliyonomo talonahenola, huiyatiya ama: eta ilina ba nuta hibima: midi dawoeno nato ukamidadawama: deda:mena:, Godote ba:be komoma: kubama: kogoema:ne.

21 Huiyatiya keba tetelo eta ododi komoma: talona hibi itanaheno, ba:bene ama:le amia:no hibima: midi ekawi ba emalagidolo ama: ha:kiya ama:tamo talona dihatenakomena:, Godokono umi ipuwalo ama:le hidonomo komo bododinakomena:ta, mabu ama: mabuma: ekawiti ida:da:li adikulameno katene na komodo o helo gao beya ni komodo o eta ba:bako hiya:hiya: ododili komodo nato a:kukamidamene.

22 Ba:bema: ba:bako hiya:hiya: ododili ipuwalo Godote amia:no hibima: midi komodo eta komoeno talonaha: komo ama: diya:tumina, wadiyala ama: ba:be tepo ipuwoeno ukui komopa:tamo akahawakalima:la:. Numa:, kebe lumagiti ebeno hibima: midi komone ba:ma ka:na diya:tawana, ebeno ododili komo hiliyonomo ipuwalo ebete Godokono eta deha:poto talona kapiya kadikamidalenaha:, ba:bema: ebete na:kalakalamene!

23 Huiyatiya ebete ebeno tepo ipuwalo eta ilina nama: talonama: ba goe
dito da:namene, kuba huiya ebetamo kopema:ne mabu Godote ebetamo
dikamiya:, ebete ba:be tepo ipuwoeno hibima: midi komamo kapapami-
wataha:. Ba: hibila, lumagiti ebeno tepo ipuwoeno hibima: midi komamo
papamiwataha:ma: ba edita eta komo dododimini, Godokono umi ipuwalo
ba:be komote ba: hibo gabo ududi komoma: keda:ma:ne.

15

*La:le Komopi Emalagidoleheno La: Ha:kiya La:eno Komo Kapiya Ake-
malagidolenala:*

1 Ba:bema: hibima: midipi ipuwalo a puya:te helohelopima:
deda:hanama:, wadiyala ale aeno heloheloha: hibima: midipi ekaki ba
owalubili, iba:te kodakodalo kola:mota:hanama: a ha:kiya aeno komo
kapiya a:kemalagidolenama:.
2 Iyo, a hiliyonomo ipuwalo etate ebeno ododili ipuwalo ebeno ekawi
hidamo ba owalubi ebe na:kalakaluima:mene, ebete ebeno hibima: midi
ipuwalo hidamo kapema:.
3 Numa:la:, Kelisote ba: ba:ba ka:na ewagelenakui, iyo, ebeno ododili
ipuwalo ebe ha:kiya ebeno komo kapiya kemalagidolonamiha:, ba:bema:
ebete Godokono Bukalo ebeno komo ya:lo ba:ma ka:na hawakalimiya:,
“Godo, tawakaluba:te kebe komamo ama: dididuputiminaka, nale
ama:tamo papamiwata ipuwalo ba:bi atu komate natamo ba: na:ka-
ikulihona.”
4 Ba: hibila, Godote ebeno Bukamo kebe hiya:hiya: tabo dopamo
da:miya:tiya:, ba:bi tabo komokomo hiliyonomate a iya:tua:mema: pola:na,
iyo, ale ebeno Buka tabo komokomone owalubi helo lawete temeteme
ipuwalo kodakodalo ba la:mota:hana, aeno hibi kalakala tetete kopema:
uliholo latiminama:.
5 Ba:bema: pote ebeno hibima: midipa:tamo kodakodalo la:mota:hana
komo ba:gala owalubi helo komo dikalamena, wadiyala ba:be Kodawa
Godote la: nowalubila:mena:ta, la:le Ya:su Kelisoko ba ta:mata ukui
kapiyama: keda:hanama:.
6 Ba:moe ba:be gabodo la: hiliyonomate la:eno tabo madodo kapiyama:
ba midi, aeno Kodawa Ya:su Kelisokono Nabiwi Godoko ba:bo komilimi-
homa:nemata.

Yuha:pa:te Godoko Milimiho Komo

7 Ba:bema: komopa:te la:eno tuputupu emede komoma: Godoko komil-
imihoma:, wadiyala la: ipuwalo etate eta malemale emalagidolamo
na:lawenakuya:la:, Kelisote la: malemalelo keba ka:na kuwatitiya:la ba:ba
ka:na.
8 Nale la: begoelamemata, Kelisote a Yunapa:tamo huiyaha: okodawamo
piya:, Godote aeno iniwali naba:tamo kebe hibi tabo dopamo dolamagi-
nakui ba:bi komate ebeno ododili ipuwalo hibinomolo kohawakalahalema:.
Ba:gala Kelisote Godokono hibi komo ba:ba ka:na ba pehawakalimi,
9 ba:be komodo ebete la: Yuha:pa:tamo atumu gabo a:pa:hiya:miduya:
la:le Godokono malemale komoma: ebe komilimihonakoma:. Ba:be komo
hawakalimima: Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na itana,

“O Godo, nale Yuha:pi ipuwalo ba la:na,
naeno kalakala tabo ama:tamo ba:bema: adipatenakomo,
iyo, ibi ipuwalo nale ama: adikumi ohale balapihonakomo.”

10 Ba:gala Godokono Bukalo eta tabote na:kagoena,

“La: Yuha:pa:la:,
wadiyala la:le komo hibima: midipa:go
koamo na:kalakalahanala:!”

11 Ba:bene Godokono Bukoeno eta tabote ba:ma ka:na kitana,

“La: Yuha:pa:la:, Kodawa Godoko na:milimihala:,
iyo, hiliyonomo hiya:hiya: hoponapa:te
ebe adikumi ohale nalapihamena:!”

12 Ba:gala eta tetelo Aisayate Godokono Bukamo tabo ba:ma ka:na miya:tiya:,

“Da:ibidikono nabiwi Yesiko,
ebeno eyoni gugudi ipuwane
eta Kodawate kopehawakalama:ne.
Ba:bene Yuha:pa:te ebeno ubi komamo kopapamila:hanama:,
Godote ebe ebeno Ko Gawadubu habamo kihatema:ne,
ba:bema: iba:te ibino ka:ka: mula: komo ebegodone kolawema:
ebeno pe komoma: uliholo bemedehonamena:.”

13 Ba: hibila, Godote helo hibima: midipa:tamo ikalamiya: iba:te ibino ka:ka: mula: komo hibilo lawema: uliholo kemedehonama:. Ba:bema: wadiyala ebete la: Yuha:pino hibima: midi komodo la:eno tepo ipuwa ko kalakala komamo ba:gala hete komamo na:tabuilama:mene, ba:bene la:le ebeno Gobogoboeno heloamo uliholo emede komo ipuwalo konomamo kapepehoma:nemata.

Polote Komo Hiya:hiya: Tabo Toleheno Lomanapi Da:kiyalamiya: Ba:be Komoeno Mabu

14 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, nonolata. Naeno tepo ipuwalo niya:tawanamo la:godolo hidohido ododili komo ba:gala koko iya:tawa komo tabotabohonomola, iyo, la: ipuwalo etate eta mulu komamo iya:tumi modobola.

15 Huiyatiya na ba:moe leta ba ododi, la:le kebe komokomo dopamo diya:tawahuya:ma nale toleha: komago ba:bi atu komo la: beka-iya:tulamemata, mabu Godote ebeno malemale komodo na a:laweniya:,

16 nale Ya:su Kelisokono okodawama: ba eda:na la: Yuha:pi mabuma: ebeno oko kowatinama:. Iyo, na Godotamo hawa:goeno ikamehodawa huiyama: ba eda:na, nale Yuha:pi hawa:goeno malemale ilinamo midiliti ebetamo ba:bo nikamehonakomo. Ba:bema: naeno ubi komo ba: ba:ma ka:nala, Godote ba:bi hibima: midipi Yuha:pi nagodone kalakalago ba uwate, ebeno Gobogobote ibi ebeno talona okopima: ba:bo komidilima:ne.

17 Ba:bema: na Ya:su Kelisoko ipuwalo Godotamo ba:moe oko ba owatina, ba:be mabuma: awagahanamo.

18-19 Numa:la:, Kelisote na ipuwado kebe hidonomo oko Yuha:pi mabuma: dowatinami, na ba:be kapiya komoma: tabo toleheno kolamagima:nemo. Ba:be oko ba: nale tabo olamagi komamo ba:gala apa:mo ododili komamo, iyo, Godokono hanohano ododili komamo ba:gala ebeno Gobogoboeno helo komamo dowatinamimo, ba:moe ba:be okola. Ba:gala naeno oko ba: nale Yuha:pi Godotamo ba magatale iba:te ebetamo da:papamila:halena ba:be komola, ba:bema: nale Kelisokono Hido Tabo olamagi komago tote

Yelusalema ko habane tupuimiti Ilikama muhulu hopamo ba: dito nu-
luhukuimo, iyo, ba:be oko konomo nale hibilo upulimo.
20 Ba: hibila, na ubi konomamo ba:ma ka:na ihatenamimo, nale Kelisoko
iya:tawaha:pa:tamo ebeno Hido Tabo konolamaginakoma:, mabu na ubihi-
nola eta lumagiti dopamo da:tupuimi ba:be oko hunamo oko gala kanowati.
21 Numa:la:, Godokono Bukalo eta tabote ba:be komo hawakalimima:
ba:ma ka:na itana,

“Dopamo puya:te Kodawoeno komo kiya:tawahuya:ha:,
iba:te ebeno komo kumima:na:,
ba:gala puya:te ebeno tabo dopamo kulihuya:ha:,
iba:te galane tetelo hidamo kiya:tawahama:na:.”

Polote Loma Ko Habamo Toma: Ebeno Nopo Da:hawakalimiya:

22 Ba:bema: hibila, dopamo komo hiliyonomo tetelo nale la:tamo pema:
dewagelenakuimo, gabote huiyatiya natamo kalapilalo itananakui.
23-24 Huiyatiya ba:ma tetelo ba:moi tatali hopo hiliyonomolo oko ba:
upula:limo, ba:bema: na ubila nale Spa:ini hopamo okoma: ba peto gabo
tetelo la: pulame. Ba: hibila, komo gogo hiliyonomolo la: mabuma: ubi
ba:ma ka:na ihatenakuimo, ba:bema: tete tatalila na la:go kalakalago ba
pemeda:tepa, wadiyala la:le na ba:bo kowalubinima:nemata nale naeno uli
oko habamo kotoma:.
25 Ba:ma tetenomolo nale huiyatiya la:tamo peheno dopamo Yelusalema
ko habamo kotoma:nemo, Godokono tawakaluba:te ba:bolo demedehona
ibi konowalubilima:.
26 Mabu Ma:sadoniya hopo ba:gala Guliki hopolo demedehona, ba:bi sose
tawakaluba:te ibino ubilo malemale ba hawakalimi mani ba:bo miya:tiya:,
Godokono tawakaluba:te Yelusalemalo demedehona ibino awaepi kowalu-
bilima:.
27 Ba: hibila, iba:te Yunapino komo awae tawakalubi kowalubilima: ibino
ubi komo kalakalago dihati, ba:be komo ba: modobo ukui komola. Iyo,
dopamo Yunapa:te Yuha:pino ka:ka: mula:le mabuma: iba:tamo Godokono
tepo ipuwoeno hidohido komo huiyaheno dito ikalamiya:, ba:bema:
wadiyala ba:ma tetelo Yuha:pa:te ibino malemale mana:mo ba:gala ilinamo
Yunapi dito nowalubila:mena:.
28-29 Ba:bema: naeno komo ba:ma ka:nala. Yuha:pa:te malemalelo
da:miya:ti, nale ba:be mani kodopo Yelusalema-napa:tamo ba pikalame,
ba:be owalubi oko iba:tamo pupula:te nale Spa:ini muhulu hopamo to ba:bo
kotupuimima:nemo. Ba:bene gabo tetelo nale la:tamo da:puluhukumu, na
iya:tawala nale la:go ba pemeda:tepa, Kelisote na ipuwado ebeno kalakala
komokomamo la: ba:bo kotabuilamema:na:ta.
30 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, nale Godokono Gobogoboeno
malemale komamo la: aeno Kodawa Ya:su Kelisoko ipuwalo ba:ma
ka:na toelameholemata, nale naeno komoma: Godotamo keba ka:na
ka:toetoenakomo, wadiyala la:le nago kapimilo atumu na helonomamo
nadipanateniya:la:.
31 Ba:bene nale Yudiya hopamo da:tomo, wadiyala la:eno toetoe
taboeno owalubi komodo Godote na ba:bolo na:ga:lunatena:mene hi-
bima: midiha:pa:te na kubahinamekapoma:, ba:gala ebeno tawakaluba:te
Yelusalemalo demedehona, nale komo hibima: midipino malemale
mani iba:tamo da:nikalamemo, ebete ba:be komodo ibino kalakala
na:koimilama:mene.

32 Ba:bema: hibila, Godote ubi dihatemene, na ba:be komone la:tamo
ko kalakalago pete naeno gobogobo hapulu nale la:godolo hido hawela
kopama:tepama:nemo.
33 Tawakaluba:tamo hete dikalamena, wadiyala ba:be Godote la: hiliyono-
magodolo nemedenamene. Ba:moe tabo ba: hibinomola, ba:ba:la.

16

*Polote Leta Kuititi Hapulu Nolata Tabo Komokomo Ebeno Mabu-
luba:tamo Dolamagiya:*

1 Ba:bema: a hibima: midipino naniko Pibikono komoma: na Polote la:
begoelamemata, ebe ba: Senekiliya haboeno sose watowatopi ipuwalo eta
hido owalubi kamenama: eda:na.
2 Ebete la:tamo da:puluhukumini, wadiyala la:le Kodawoeno mahilamo
ebe kalakalago ba lawe, eta modoboha: komo ebegodolo dumima ebetamo
dito nikamiya:la:, mabu Godokono tawakaluba:te ba:bako ododi komodo
ebeno hidohido ga:limapi gugudima: eda:hana. Ba: hibila, dopamo komo
hiliyonomo tetelo na ba:gala komo hiliyonomo tawakalubi ebete a hidamo
owalubinakui.
3 Ba:gala nale Pilisilako Akuilako iba:tamo nolata tabo bepoememo,
hibila, iba:te Ya:su Kelisoko ipuwalo nago hido oko bowatinaka.
4 Iyo, eta tetelo iba:te na mabuma: ibino ka:ka: atulatelema: na:ga:luya:
ba:be komo ba: ko komoha:, ba:bema: ibino katene apa:mo tatalila
ha:la, ba:be mabuma: na ba:gala Yuha:pino sose tawakalubi hiliyonomate
iba:tamo na:kalakalaha-nama:.
5 Ba:gala kebe hibima: midipa:te ibino genamalo da:kapiyuiminaka,
naeno nolata tabo iba:tamo atumu na:kapoememo.
Ba:gala naeno hidonomo lumagi Epinitasitamo nolata tabo bekapoe-
memo, ebe ba: A:isiya hopo konomolo Kelisoko hibima: midipi ipuwalo
dopo lumagima: ediya:.
6 Ba:gala naeno nolata tabo Ma:litamo na:kapoememo, ebe ba: la:
mabuma: oko helonomamo dowatinami ba:be kamenala.
7 Ba:gala naeno komo Yunapi dubu A:ndolonaikasiko ba:gala eta kamena
Yuniyasiko, iba:tamo naeno nolata tabo atumu na:kapoememo. Iba:te
Ya:sukunu oelamepi ipuwalo kokopima: eda:hana, hibila, iba:te dopamo
nago du genamalo emedenama:, ba:gala nale Kelisoko hibima: midihino
iba:te dopamo ebetamo ohobiliya:.
8 Ba:gala A:mapiliyatasitamo naeno nolata tabo bekapoememo, ebete
aeno Kodawa ipuwalo naeno hido mabulubima: eda:na.
9 Ba:gala naeno nolata tabo Ebanasitamo na:kapoememo, ebe Kelisoko
ipuwalo ago oko bowatina, ba:bene naeno eta hido lumagi Sta:ikisiko ebete
atumu naeno nolata tabo uliti na:lawa:mene.
10 Ba:gala Apilisitamo naeno nolata tabo bekapoememo, ebete ebeno
Kelisoko ta:mata komo toleheno ya:lo hawakaliminomo hawakalimiya:.
Ba:gala Alistabulasikono genama gunapa:tamo naeno nolata tabo atumu
na:kapoememo.
11 Ba:gala naeno eta Yu lumagi Helodiyanatamo naeno nolata tabo
bekapoememo.
Ba:gala Nasisasikono genama gunapi ipuwalo puya:te Kodawa Kelisoko
hibima: midipima: deda:hana, nale naeno nolata tabo iba:tamo atumu
na:kapoememo.
12 Ba:gala Taipinako Taiposako iba:tamo naeno nolata tabo bekapoe-
memo, ba:moi kamenakamenate Kodawatamo oko hidamo owatina.

Ba:gala nale naeno hidonomo lumagi Pesisitamo naeno nolata tabo atumu na:kapoememo, ebe ba: Kodawatamo oko helonomamo dowatinami ba:be eta kamenala.

13 Ba:gala Lupasitamo naeno nolata tabo bekapoememo, ebete Kodawatamo oko heloamo ba owatina hidonomo mahilo ba:bo lawiya:, ba:gala ebeno menokote atumu naeno nolata tabo uliti na:lawa:mene, mabu ebete na ebeno eta guduma: midiniya:.

14 Ba:bene Asinikitasiko ba:gala Pelegoniko, Hemisiko ba:gala Patobasiko, ba:gala eta dubu Hemasiko, ibi ba:gala iba:go demedena nale ba:bi hibima: midipi hiliyonomatamo atumu naeno nolata tabo bekapoememo.

15 Ba:bene Pologasiko ba:gala Yuliyako, Neliyasiko ba:gala ebeno ekawi bohele, iyo, Olimapasiko atumu ba:gala Godokono komo hiliyonomo tawakaluba:te iba:go demedena, iba:tamo nale naeno nolata tabo bekapoememo.

16 Ba:bene la: da:kapiyuimima, wadiyala la: hiliyonomo etapa:te etapino kokoto uwatehuilo na:pa:watamehuiya:la:. Ba: hibila, komo hiya:hiya: sose tawakalubi hiliyonomate ibino nolata tabo la:tamo poelama:.

Polote Ebeno Kuititi Iya:tulame Komokomo Dolamagiya:

17 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, nale la: koamo goeholamemata, la: hidamo! Puya:te hibima: midipi ipuwalo anagiya:mida komokomo ba ododili komopino hibima: midi komo da:kubahilamenaka, la: iba:go kapiyama: akeda:hala:. Ba: hibila, la:le hido ukuia:go dopamo duwatiya:ma, iba:te ba:bi hidohido iya:tulame komago alaholohona,

18 ba:bema: puya:te ba:bako kuba komokomo dododilina, iba:te aeno Kodawa Kelisotamo hibi oko owatihoheno, ibino kateneno kuba ubi komokomo kapiyamo papamila:hana. Ba:bene puya:te kuba ododili iya:tawaha: gugudimo demedena, iba:te ba:bako tuputupupi ha:da amiho mulu komodo ba awagaminalena ibino tepo ipuwoeno ukui ba:bo kubahilamenaka.

19 Huiyatiya la:eno komo eba ka:naha:. Iyo, komo tawakalubi hiliyonomate ya:lo ulihuya:, la:le Kelisokono hibi tabamo da:papamila:hanama, ba:bema: la: mabuma: na koamo kalakalanamo, ba:gala na ubila la: mulu ukuido hidohido komo kapiya ba emalagidolena, kuba ododili iya:tawaha: gugudimo nemedenala:.

20 Ba:bene tawakaluba:tamo hete dikalamena, ba:be Godote tete tatalila Saitanako la:eno nato mabamo a:da:nate, la:le ebe natamo ba:bo komikitama:nemata. Wadiyala Kodawa Ya:sukunu malemale komote la:godolo nitanamene.

21 Ba:bene nago oko kapimilo dowatina, ba:be hidodawa Timotiti naeno komo Yu mabuluba:go Lusiyasiko ba:gala Ya:isoniko ba:gala Sosipatako, iba:te ibino nolata tabo la:tamo poema:.

22 Ba:gala eta komo. Na Tetiyasiti Poloko mabuma: ba:moe leta tabo a:miya:temo, ba:ma ka:na nale aeno Kodawoeno mahilamo naeno nolata tabo atumu la:tamo na:kapoememo.

23 Ba:gala Ga:iyasiti ebeno nolata tabo bekapoeme, ebeno genamamo sose tawakaluba:te pekapiyuiminaka, ba:gala na Polote eba:go ba emedena ebete na hidamo owalubininako. Ba:bene ba:moe ko haboeno gabomani hapulu mani dumina ba:be dubu Elastasiko, ebete aeno hibima: midi ekawi Katasikoba:, iba:te la:tamo ibino nolata tabo atumu na:kapoema:.

24 Wadiyala aeno Kodawa Ya:su Kelisokono malemale komote la: hiliyonomagodolo nitanamene. Ba:moe tabo ba: hibinomola, ba:ba:la.*

Polote Leta Kuititi Hapulu Godoko Da:milimihuya:

25 Ba:bema: wadiyala a Godoko kawagaminuya:! Na Polote Ya:su Kelisoko mabuma: kebe Hido Tabo dolamaginakomo, Godote modobola ba:be hido komamo la: hibima: midi ipuwalo kodakoduilame. Ba: hibila, ebete dopamo tete ga:ga:nomolo kebe hibi komo dugumuinami, ba:ma tetelo ebete ba:be komo ba hawakalimina na ba:bema: olamaginakomo.

26 Iyo, Godokono ukui hawakalimipa:te ebeno Bukamo dopamo da:miya:tenakui, ba:bi tabo komokomone ebeno hibi komote ba:ma tetelo ba: na:hawakalana, ba:bema: Wiboha: Ka:ka: Godote a ebeno okopi na:tutumua:tena, ale ebeno hibi komo hopo habanapi hiliyonomatamo konehawakalimima:, iba:te ebe hibima: ba midina ebetamo kopapamila:halenama:.

27 Ba:bema: Mulunomodawa ba: Godoko kapiyala. Wadiyala ebete Ya:su Kelisoko ipuwado awagaha komo lawete, ba:bene ba:be hido komote emedena emedena tetelo ebegodolo nitanamene! Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

* **16:24:** Lom 16.24 komoeno tabo Polote ebeno letamo kamiya:tiya:ha:, huiyatiya ebeno leta ododi gala hapuni eta hibima: mididawate miya:tiya:.

POLOTE DOPO LETA
KOLINI SOSE TAWAKALUBA:TAMO ODODIYA:

1 Na ba: Polotela, Ya:su Kelisote ebeno sose tupuimima: hiya:hiya: hopamo
doelamiya:, ba:bi okopi ipuwalo na ba: etala mabu Godote ebeno ubilo na
ba:bema: ka:namiya:. Na ba:gala a hibima: midipino ekawi Sostenisiko,
2 ale la: puya:te Kolini habalo Godokono sose tawakalubima:
deda:hanama, iyo, ebete Ya:su Kelisoko ipuwalo la: pui ebeno hido-
talonapima: keda:hanama: da:ka:lami, ale ba:moe leta la:tamo poemema:.
Ba:gala puya:te hiya:hiya: hopolo ba emedehona aeno Kodawa Ya:su
Kelisote ibi kowalubilima: ebeno mahilo da:ka:minaka, ba:moe leta ibi
hiliyonomatamo atumu na:katoamene, mabu ibino Kodawa ba:gala aeno
Kodawa, ebe ba: kapiyala.
3 Wadiyala aeno Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko iba:te
ibino malemale komo ba:gala hete komo la:tamo nikalama:mena:ta.

Polote Kolini Sose Tawakalubi Mabuma: Kalakala Tabo Godotamo Dadi-patiya:

4 Komo hiliyonomo tetelo na la: mabuma: kalakala tabo Godotamo adi-
patenakomo, mabu ebete Ya:su Kelisokono oko ipuwado ebeno malemale
komo la:tamo hibinomolo ikalamia:ta.
5 Numa:la:, la: Kelisoko ipuwalo ba emedena la:eno tepo ipuwoeno
owalubi komo hiliyonomo ebegodone dito uwatimata, ba:bema: ebeno
helo ba:gala iya:tawa komokomo la:godolo ba:pola:na, la:le hiliyonomo
hiya:hiya: tetelo ebeno tabo hidamo kolamagiminakoma: ba:gala ebeno
ukui hidamo kohawakaliminakoma:.
6 Ba: hibila, ale Kelisokono komo la:tamo da:polamagimima:, Godote
ba:be tabo la: Kolini sose tawakalubino tepo ipuwamo ihatelamete ba:bo
kodakoduimi.
7 Ba:bene aeno Kodawa Ya:su Kelisokono komo hawakalimi tete kopema:
la:le kalakalago ba latimina, ebeno Gobogobote ebeno oko kowatinama:
kebe hiya:hiya: helo komo tawakaluba:tamo dikalamena, la:le ba:bi
owalubi komo hiliyonomo ba:bo uwatimata, iyo, ba:bi dito ikalame
komokomo ipuwalo eta kapiya laweha: komote la:godolo kitanaha:.
8-9 Ba:bema: kalakala konomola, mabu Godokono ododili komo hiliy-
onomo ipuwalo ebe ba: hibidawanomola. Numa:la:, ebete la: hib-
inomolo a:ka:lamia:ta, la:le hibi tuputupupima: ba eda:hana Kodawa
Ya:su Kelisokono Ko Hegelalo la:le ebeno holoholo hapuamo ba:ba
ka:na konikulima:nemata. Ba:bema: hibila, la:le la:eno hibima: midi
ipuwalo kuititi teta:mo kodakodalo kola:mota:hanama: ebete la: hidamo
ba:buiya:minalenakomena:ta, iyo, ebete ebeno ubi ya:lo ihatiya: la:le ebeno
Gudago kapimilo kalakalago kemedehonama:, ba:be Gudu ba: aeno Ko-
dawa Ya:su Kelisotela.

Kolini Sose Tawakalubi Ipuwalo Anagiya:mida Komate Dikulihuya:

10-11 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, nale Kalowikono gena-
manapa:godone tabo ba:ma ka:na ulimo, hiya:hiya: olowabeletihui
komate la:godolo ba:pola:na. Ba:bema: aeno Kodawa Ya:su Kelisokono
mahilamo nale la: ba:ma ka:na kiyalamemata, la: Godokono ubi komo
kapimilo kododilinakoma: ukui kapiya na:lawenakuya:la: ba:bakobako
anagiya:mida komate la: ipuwalo pola:nakapoma:, iyo, wadiyala la: la:eno
tepo ipuwalo ukui kapiyanomoma: neda:hanala:.

12 Numa:la:, naeno ubiha: komo ba: ba:ma ka:nala. La:eno sose kapiyuimi
ipuwalo komo la: hiliyonomate hiya:hiya: daedae ukui tabo ba:ma ka:na
ga:lanakomata, etate na Polokono kapiyuimidawama: ba:goe, etate na
Apolosikono kapiyuimidawama: ba:goe, ba:bene etate atumu na Pitakono*
kapiyuimidawama: ba:kagoe, ba:gala etate atumu ebeno awagaha ipuwalo
na Kelisokono kapiyuimidawama: kagoenako.
13 A:iye! Kelisokono sosete ebeno ape kapiyama: ba eda:na, la: ko-
mopa:te ba:be ape hiya:hiya: anagilamema: ewagelenamata! Komo la:
naeno kapiyuimipima: da:ga:lanama, na ubihinola. Numa:la:, na Polote la:
mabuma: keha pihigalo kahoiya:ha:, ba:be mabuma: la:le la:eno beyamo
wadulatele komo da:lawima, ba:be komo ba: Kelisokono mahilamo law-
imata, naeno mahilamoha:!
14 Iyo, naeno kalakalate bitana, mabu nale la: beyamo kawadulateleha:
huiyatiya la: hiliyonomo ipuwalo Kalisipasiko ba:gala Ga:iyasiko ba:bi dubu
netewanomo bewadulatelimo.
15 Ba:bema: komo la: hiliyonomo ipuwalo etate kamodobonaha: ba:mako
daedae tabo goe, beyamo aduti ipuwalo na Polokono ta:matadawama:
edimo.
16 Hiya:! Eta ukui natamo ka:ma: a:kuluhuku, ba:ma ka:na la: ipuwalo
nale Stepanasiko ebeno genamanapa:go atumu beyamo a:kawadulatelimo,
ba:bene la:godolo eta dawa kuda: a:luta nale ebe beyamo dadutimo,
huiyatiya ba:be dawoeno komo na nipo emalagidolutamo.
17 Ba: hibila, Kelisote na hiya:hiya: tawakaluba:tamo koenamiya:ha: nale
ibi beyamo konewadulatelema:, ao, ebe huiyatiya na ebeno Hido Tabo
olamagima: oenamiya:. Numa:la:, ba:be Taboeno helo komo ba: Kelisote
keha pihigalo da:hoiya: ba:be komoeno helo hawakalimi komola, ba:bema:
nale hopo habanapino hiya:hiya: mulu komamo Hido Tabo olamagi mod-
oboha:, mabu kebe lumagiti ba:be Tabo hopo haboeno mulu tabo komamo
dolamagimini, Kelisokono hoe komoeno helote ba:be tabo olamagi ipuwalo
hibilo a:kahawakalamene.

Kelisoko Ba: Godokono Helo Ba:gala Mulu Hawakalilamedawala

18 Ba: hibila, puya:te ibino ka:ka: mula: gabo ota ipuwalo Saitanakono
hibo gabo dududina, iba:te nemalagidolona nale Kelisokono hoe komoma:
dolamaginakomo ba:be tabo ba: daedae ukui tabola. Huiyatiya a puya:te
aeno ka:ka: mula: komo lawema: hibima: midi gabodo da:tolamenama:,
aeno ukuilo ba:be tabo ba: Godokono helo hawakalimi komola.
19 Ba:be mabuma: Godote ebeno Bukalo tabo ba:ma ka:na goena,

“Hopo habanapa:te pui
ibino mulupima: da:ga:lana,
nale ba:bi dubuino hiya:hiya: mulu komo
kokubahilamema:nemo.
Iyo, iba:te sikulu ipuwalo
kebe koko komo diya:tawahuya:,
nale ba:bi komo kokoha:ma: goete
tama:mo dito komiya:tema:nemo.”

20 Ba:moe taboeno ipuwa ba:ma ka:nala, ba:moe hopote kuititi teta:mo
nuluhukuhino tawakalubi hiliyonomo ipuwalo muludawa eta kapiy-
ate hibilo a:kemedenamene, iyo, ibino koko sikulu ipuwalo la:le hibi

* **1:12:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: niya:tawa Pitakono eta mahilo ba: Kipasetela.

iya:tawadawa kapiya a:kuma:lemata, ba:gala gabomani hapulu dolowa-
beletihuinaka ba:ba:te ibino daedae ukui komokomo kapiya bolamagim-
inaka. Ba:bema: hibila, hopo habanapa:te kebe komo hidohido mulu
komoma: da:ga:lana, Godote ba:bi hiliyonomo komoeno daedae komo ya:lo
a:hawakalimiya:!

21 Numa:la:, Godote ebeno hibi mulu komodo gabo a:duhimiya:, hopo ha-
banapi ha:kiya ibino mulu ukui komodo ebeno hibi komo kiya:tawahama:.
Ba:ba tetelo ebete huiyatiya ebeno ubi komo ba:ma ka:na ihatiya:, ale
tawakaluba:tamo kebe Hido Tabo dolamagiminakoma:, ba:be Tabo iba:te
aeno daedae ukui taboma: da:ga:lana, Godote ba:be Tabo hawakalimi
komodo hibima: midipino ka:ka: hibinomolo na:mula:lelamena.

22 Ba: hibila, Yunapino komo ba:ma ka:nala, komo ibi hiliyonomate
na:ga:lana, iba:te Godokono helo hawakalimino hanohano komo hibilo du-
lamemena: ebeno tabo hibima: ba:bo komidima:na:. Huiyatiya Yuha:pino
komo hiya:la, komo ibi hiliyonomate na:ga:lana, keba tetelo iba:te eta tabo
uliho komodo ba:moe hopoeno mulu komokomo diya:tawahamena:, iba:te
ba:be tabo hibima: ba:bo komidima:na:.

23 A huiyatiya ba:bi hibima: midiha:pino hiya:hiya: kuba ukui ko-
mamo papamila:haheno, Kelisote keha pihigalo da:hoiya: ba:be komo ko
komonomoma: ba ga:lana ba:be tabo tawakaluba:tamo ba:bo olamagimi-
nakoma:. Ba:be mabuma: hibima: midiha:pi ipuwalo Yunapino komo ba:ma
ka:nala, iba:te Hido Tabo uliholo eta hanohano komo umihino nato ba:bo
ukamidahalenaka, ba:gala Yuha:pa:te atumu ba:be Taboma: ubiha:ma: ba
keda:ha daedae ukui tabo komoma: ba:bo emalagidolonaka.

24 Huiyatiya kalakala konomola, Yunapi ba:gala Yuha:pi ipuwalo Godote
pui ebeno gugudima: eda:hama: da:ka:lamiya:, ba:ba:te Hido Tabo uliho
tetelo hibima: ba midi ba:ma ka:na ba:bo ga:lanaka, hibila, Kelisoko ba:
Godokono helo ba:gala ebeno mulu hawakalilamedawala.

25 Iyo, numa:la:, Godokono ododili ipuwalo hopo habanapa:te kebe komo
daedae ukui komoma: da:ga:lana, ba:be komoeno muluti ibi hiliyonomoeno
mulu komo ba: na:gogolena, ba:gala Godokono ododili ipuwalo iba:te
kebe komo heloha: komoma: da:ga:lana, ba:be komoeno helote atumu ibi
hiliyonomoeno helo ba: na:kagogolena.

26 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, Godote la: ebeno gugudima:
eda:hama: da:ka:lami, ba:be kalakala tetete uluhukuhino la: dopamo ke-
bako tawakalubima: keda:honamima, wadiyala la: ba:be komo hidamo
nemalagidolala:. Ba: hibila, la: hibima: midipi hiliyonomo ipuwalo dopamo
kapiyakapiyate hopo habanapino mulu ukui komamo ba:gala helo ko-
mamo ba:gala dogodogo ilina uwate komamo kokopima: eda:hanamimata.
Iyo, la: kapiyakapiyanomate Hido Tabo kalakalago ba lawe, huiyatiya
la:eno tawakalubi ipuwalo komo mulupi ba:gala helohelopi ba:gala ilina
dogodogopi ibi hiliyonomate ubiha:ma: ba:bo eda:huya:.

27 Numa:la:, hopo habanapa:te pui muluha:pima: ba:gala dito
tawakalubima: da:ga:lana, ya:lo tetenomolo Godote ba:bi tawakalubinomo
buwatiya:, mabu ebete ebeno ubi ba:bo ihatiya: ba:be ododi komodo hopo
habanapino mulupi ba:gala kokopa:tamo hilopo kikalamema:.

28 Iyo, hopo habanapa:te pui hidohidoha:pima: ba:gala tawakalubiha:ma:
da:ga:lana, Godote ba:bako tawakalubi ebeno gugudima: keda:hanama:
uwatiya:, mabu ebe ubila ba:be ebeno ododi komodo kebe komokomo
ba:moe hoponapa:te hidohidonomoma: da:ga:lana, ba:bi komo hiliyono-
mate wibohote ebete ibino hibi modoboha: komokomo ba:bo kohawakalil-
amema:ne.

29 Ba:bema: hibila, hopo habanapi hiliyonomate Godokono holoholo
hapuamo da:nikulimina:, ibi ipuwalo eta kapiyate a:kamodobamene ebe
ha:kiya ebe kawagaminama:.
30 Numa:la:, Godokono ododi komodo la: ba:ma tetelo Ya:su Kelisoko
ipuwalo emedehonamata, la:eno ododi komodoha:, iyo, ebete Kelisoko
ebeno mulu hawakalimidawama: da:midiya:, ba:bema: ebete ebe ipuwado
atamo hibi mulu ukui bikaa:menako. Ba:gala ba:moe ba: eta komola,
ba:moe Kelisote a Saitanakono du genama ipuwane duluhukua:tiya:, ba:ba
tetelo ebete ebeno tuputupu emede komo atamo ikaa:mete a Godokono
tawakalubima: dito midiya:.
31 Ba:be mabuma: Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na itana,
“Lumagiti ha:kiya ebeno ododi komoma: akawagaminala:, huiyatiya
Godote ebe ipuwalo hido oko dowatina, wadiyala ebete ba:be komoma: ba
kalakala ebeno Kodawa kapiya nawagaminamene.”

2

*Kelisote Keha Pihigalo Da:hoiya:, Polote Ba:be Komo Kolini Ha-
banapa:tamo Dopamo Da:polamagiya:*

1 Ba:bene naeno hibima: midipi ekaka:la:, dopamo nale la:tamo
da:puluhukuimo, ba:ba tetelo na Godokono hibi komo la:tamo ko-
hawakalimima: ebeno tabo ba olamagi na hopo habanapino koko
iya:tulame tabo komamo ba:gala ibino mulu ukui komamo kapolamagiha:,
mabu na ubiha:ma: edimo la:le na hunamo adipanatenema:.
2 Ba:bema: nale la:go ba emedena naeno tepo ipuwoeno ukui ba:ma
ka:na ihatimo, naeno hiliyonomo ododili ipuwalo kapiyadawa hunamo ba
adipatena, ebeno hidonomo oko kapiya ba:bo kohawakalimima:. Ba:be
dawa ba: Ya:su Kelisotela, ba:bene ebeno hidonomo oko ba: ebete keha
pihigalo da:hoiya: ba:be komola.
3 Ba: hibila, nale la: ipuwalo oko dowatinamimo, ba:be tete ga:ga:dopolo
naeno ape heloha:ma: ba eda:na, nale Godokono tabo la:tamo hidamo ko-
lamagima: komo hiliyonomo tetelo na la:eno holoholo hapulu tole komago
a:lililanakuimo.
4 Ba:gala eta komo. Ba:ba tetelo nale Hido Taboeno komokomo la:tamo
kohawakalilamema: hopo habanapino mulu ukui komamo kolamagi-
nakuiha:. Iyo, na iya:tawuimo nale ba:moe hopoeno mulu ukui komamo
la: diya:tulamema, ba:bema: Godokono Gobogobote la: ipuwalo hibi oko
a:kowata:mene, huiyatiya keba tetelo ebete ebeno heloamo la:eno tepo
ipuwoeno ukui hiya:ma: da:midililamemena:, la: ebeno oko owati ipuwado
hibima: midipima: ba:bo keda:hama:nemata.
5 Ba:be mabuma: la: ba:moe komo hidamo niya:tawahala:, la:eno hibima:
midi komoeno mabu ba: Godokono helo komola, hopo habanapino mulu
ukui komoha:.

*Godokono Gobogobote Ebeno Mulu Komo Hibima: Midipa:tamo Dikala-
mena*

6 La: huiyatiya numa:la:, ale Hido Tabo dolamagiminakoma: ba:be
Taboeno mulu komo hibilo bitana, puya:te hibima: midi ipuwalo hidamo
dapepehona ibi kapiyate ba:be mulu modobolo lawenaka. Huiyatiya ba:be
Taboeno mulu komo ba:moe hopo habanapa:te ibino ukuilo kalawenaha:,
ba:gala kebe kuba gobogobate ba:moe hopolo helohelonomoma: deda:hana,
ibi atumu ba:be mulu komo modobolo a:kalawa:la:, hibila, ba:bi kuba
gobogoboeno helo komote ba: na:wibona.

7 Iyo, ale Godokono Hido Tabo ba olamagimi, ebete dopamo diya
gabodo dugumuiya: ba:be mulu komote hibima: midipa:tamo ba:ma tetelo
na:hawakalana, mabu Godote ba:moe hopo ba:gala alomo ododilihino
dopamo ebete ebeno ubi komo ba:ma ka:na ihatiya:, galane tetelo ebete
ebeno mulu ukui komamo a hibima: midipi kawagaminoema:ne.
8 La: huiyatiya numa:la:, ba:moe hopo habalo helohelonomoma:
deda:hana, ba:bi kuba gobogobate kamodobuya:ha: Konomo Alago
Emededawoeno hoe komoeno hibi mulu ipuwa lawema:. Iyo, iba:te
ba:be Kodawoeno hoe komoeno ipuwa hibilo niya:tawahuya:tale iba:te ebe
keha pihigalo ba:kanakapumiya:na:.
9 Huiyatiya Godokono Bukalo eta tabote a hibima: midipino komo ba:ma
ka:na hawakalimina,

“Hopo habanapi hiliyonomate
dopamo kebe hido komo kuminakuiha:,
ba:gala iba:te kebe hido komo
dopamo kulihonakuiha:,
ba:gala iba:te kebe hido komote kuluhukuma:
ibino tepo ipuwoeno ukuilo
kemalagidolonakuiha:,
ba:moe ba:be komo Godote a:hiduimiya:,
puya:te ebe malemalelo demalagidolona,
ba:bi tawakalubi kapiyatamo kikalamema:.”

10 Ba:bema: Godote dopamo dugumuiya:, ba:ma tetelo ebete ba:be hido
komo ebeno Gobogoboeno heloamo atamo a:hawakalimiya:. Ba: hibila,
kebe komate Godokono tepo ipuwalo da:pola:na, ebeno Gobogobote ba:bi
komo iya:tawanomola, iyo, kebe komate awalela ipuwalo da:pola:na, ba:bi
komo hiliyonomo ba: atumu ebete modobonomolo ulamenako.
11 Numa:la:, lumagino tepo ipuwoeno ukui eta lumagiti hibilo
a:kiya:tawamene, huiyatiya ba:be lumagino gobogobo kapiyate ebeno
tepo ipuwoeno komo iya:tawala. Ba: ba:ba ka:na Godokono tepo ipuwoeno
ukui eta lumagiti iya:tawa modoboha:, huiyatiya ebeno Gobogobo kapiyate
ebeno komo iya:tawala.
12 Ba:moe ba:be mabuma: ba:moe hopolo demedehona ba:bi
hiya:hiya: gobogobo ipuwalo Godote eta kapiya a hibima: midipa:tamo
kikaa:miya:ha:, ao, ebe huiyatiya ebeno Gobogobonomo atamo ikaa:miya:,
ba:bene ale ebeno oko kowatinama: ebete kebe hiya:hiya: helo atamo dito
dikaa:miya:, ale ebeno Gobogoboeno ukui komodo ba:bi owalubi komo
hidamo kiya:tawahama:nema:.
13 Ba:be mabuma: ale hopo habanapino mulu iya:tulame komamo
Godokono tabo a:kolamagima:lema:, ao, a huiyatiya ebeno Gobogob-
oeno iya:tulame tabo komamo olamagiminakoma:. Numa:la:, ale
Godokono taboeno ipuwa komokomo ebeno Gobogoboeno owalubi ko-
mamo da:hawakalilamema:, puya:te ebeno ukuilo demalagidolona ba:ba:te
ba:bi taboeno ipuwa komokomo hidamo kuwatema:na:.
14 Huiyatiya pote Godokono Gobogoboeno ukuilo emalagidolonaheno,
ba:be lumagi modoboha: Godote tawakaluba:tamo dikalamena ba:bi
hiya:hiya: helo komo kuwatema:. Ba: hibila, ba:be lumagiti Godokono
dito ikame komo hibima: midipa:godolo dulamemene, ba:bi komoeno
mabu iya:tawaheno tawakalubino daedae ukui komoma: ba:bo kemalagi-
doloma:ne. Iyo, Gobogobote ebe owalubihino ebete ba:be Gobogoboeno
oko owati komokomo hidamo a:kiya:tawamene.

15 Huiyatiya la: numa:la:, pote Godokono Gobogoboeno ukuilo demalagidolona, ba:be lumagi modobola kebe komate ebe ba:gala komo tawakaluba:godolo da:pola:na, ba:bi hiliyonomo komo Gobogoboeno owalubi komamo hidamo kanagilamelelamema:ne. Huiyatiya kalakala konomola, hopo habanapi ipuwalo eta lumagiti modoboha: hibima: mididawagodolo da:pola:na ba:bi komo kanagilamelemema:, mabu Godote ha:kiya ebeno komo kanagilamelemema:ne.

16 Ba:be mabuma: Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na goena,

“Dopamo tupuimi mabuni eta lumagiti
Kodawa Godokono tepo ipuwoeno ukui
hibilo kalawenakuiha:,
ba:bema: eta dawate modoboha:
ebe uli komo iya:tumima:!”

A hibima: midipa:te huiyatiya Kelisokono tepo ipuwoeno ukui komokomo hiliyonomo ya:lo uwatiya:ma:.

3

Polote Kolini Sose Tawakalubino Anagiya:mida Komoma: Ibi Da:kiyahalamiya:

1 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, nonolata, nale la:tamo dopamo da:puluhukuimo, ba:ba tetelo la: Godokono Gobogoboeno ukuilo demedehona ba:bako tawakalubima: keda:hanamiha:, iyo, la: Kelisokono emede ipuwalo a:lia:li gugudi huiyama: eda:hanamimata! Ba:bema: hibila, Godokono tabo iya:tulame ipuwalo na ba:be taboeno koko ipuwa komo la:tamo hawakalilame kamodoboha:, huiyatiya la: puya:te hopo habanapino ukuilo demedenama nale la: ba:bako tawakalubimo ba emalagidole la: ba:bo owalubilinakuimata.

2 Iyo, ba:ba tetelo naeno iya:tulame ipuwalo nale la:tamo nono kapiya bikalamenakuimata, nale hibi baa: la:tamo ikalame kamodobonakuiha:.

Ba:bene tete ga:ga:dopo ba peto, la: huiyatiya hibima: midi ipuwalo apepehoheno, ba:ma tetelo la: ba: atumu hibi baa: nahama: kamodobonaha:.

3 Numa:la:, hibima: midiha:pa:te keba ka:na kemedehona, la: ba:ba ka:na la:eno kateneno ukuilo emedenamata, iyo, la: ipuwalo komopa:te komopino mulu ukui ba:gala ilinama: ba maubaha, hiya:hiya: olowabeletihui komate la:godolo ba:pola:na. Ba: hibila, ba:bi komodo la:eno hibi komote ba:ma ka:na hawakalana, la: la:eno kateneno ukuilo emedenamata.

4 Ba:gala nale dopamo a:goemo, la:eno sose ipuwalo etate na Polokono kapiyuimidawama: ba:goe, etate na Apolosikono kapiyuimidawama: ba:goe. Ba:be komodo la:eno hibi komote atumu ba:ma ka:na kahawakalana, la:le hibima: midiha:pino emede komo bibamilatelenamata.

5 A:iye! Ba:moe Apolosiko potela:ka:? Ba:gala na Poloko potela:ka:? A netewapi ba: Godokono okopila, iyo, la: aeno oko ipuwado ebeno Hido Tabo hibima: a:midimata. Ba:bema: numa:la:, a netewapa:te la: ipuwalo hiya:hiya: oko bepowatima:, Godote atamo keba ka:na kikaa:mi ba: ba:ba ka:na.

6 Iyo, nale dopamo pete Hido Taboeno kikipo la: ipuwamo pamihote, ba:bene Apolositi pete ba:bi kikipo hunamo modobo beya bepehaminahui. Ba:bene a netewapino oko gala hapuni Godote ha:kiya ba:bi kikipatamo helo ba ikalame, iba:te hidamo ba:bo apepehuya:.

7 Ba:bema: oko owati ipuwalo kikipo amihodawa ba:gala beya
hola:minahalelamedawa ibino ododili komo ba: hegehegenomola, iyo,
oko ipuwalo Godoko kapiyate konomo komo bododinako, mabu ebe ba:
kikipatamo helo ikalamedawala, iba:te hidamo ba:bema: apepehonaka.
8 Numa:la:, Godokono umi ipuwalo puya:te kikipo amiho oko dowatihona
ba:gala puya:te beya hola:minahalelame oko dowatihona, iba:te ibino
hiya:hiya: komo ba ododili huiyatiya kapiya oko bowatina, ba:be mabuma:
ebete ibino oko kapiyanomo gabodo danagilamelelamemene ibi hiliyono-
matamo modobonomo huiya ba:bo kikalameholema:ne.
9 Ba: hibila, Apolosiko ba:gala na, a ba: Godokoba: oko kapimilo dowati-
nama: ba:bi okopila, ba:bene la: hibima: midipi ba: ebeno hidohido naha
ilinate kebolo kapepehona ba:be pali hakala, ba:gala la: ba: ebete detena
ba:be hido genamala.

Kelisote Hibima: Midipino Hiya:hiya: Okoeno Komo Koa:mo Emadolame Komodo Kohawakalilamema:ne

10 Ba:bema: hibila, Godokono oko kowatinama: ebete ya:lo tetelo kebe
hiya:nomo helo natamo dikanamiya:, na ba:be heloamo ebeno hidonomo
genama ete oko la: ipuwalo ba:bo tupuimimo, mulu okodawate tuputupu
ukuilo nopo keba ka:na ka:tamotenako ba:ba ka:na. Ba:bene naeno gala
hapuni komo okopa:te pelamete, iba:te nale dopamo da:pehawakalimimo
ba:be hototo mabu hunulu eta hido oko beka-owatina. Ba:bema: wadiyala
okopi hiliyonomate ibino hiya:hiya: oko hidonomamo nulamenakamena:,
11 mabu Godote ebeno genamoeno kodakoda hototo ya:lo amiya:, ba:be
hototo ba: Ya:su Kelisotela. Ba:be mabuma: okopi ipuwalo eta lumagiti
modoboha: Godote damiya: ba:be dopo hototo magubutiti eta uli hototo
ba:bo kamima:.
12 Ba: hibila, okopa:te ibino hiya:hiya: ilina uwatenaka ba:be hototoeno
genama ete oko kupula:ma:, ba:bene komo iba:te golodo ilina, ba:gala
siliba ilina, ba:gala huiya kokonomo a:la:minale nakola uwatete, ba:bako
hidohidonomo ilinamo genama ete oko ba:bo owatina. Huiyatiya komo
iba:te balibali keha, ba:gala kalawa oga, ba:gala sa:lo uwatete, ba:bako
ilinamo atu oko beka-owatina.
13 Ba:bema: Kelisokono Ko Hegelate da:puluhukumini, ba:bi genama
etepino hiya:hiya: oko owati komate hibinomolo kohawakalahama:na:. Iyo,
iba:te genama ete ipuwalo kebe ilinamo detena, ebete pete ba:bi ilina
hiliyonomo ebeno koa:mo ba pemadolame kubakubadopo ilina ba: dito
kohawaminadigalema:ne, ba:bene koete naleha: ilina ba:bi kodakoda ilina
kapiyate ebeno genamalo emedena tetelo ba:pola:namene. Ba: hibila,
Kelisote ba:be gabodo hiliyonomo okopino hiya:hiya: hidohido oko ba:gala
kubakuba oko ba:bo kohawakalilamema:ne.
14 Ba:bema: Godote damiya:, kebe lumagiti ba:be hototo hunulu hido oko
dowatina, ba:be lumagino okote koe ipuwalo wiboheno ebete ebeno hido
huiya ba:bo kolawema:ne.
15 Huiyatiya kebe lumagiti Godokono genama ete ipuwalo kuba oko
dowatina, ebeno okote koe ipuwalo alatiditi, ba:bene ebete Godokono
malemale ipuwalo ebeno ka:ka: mula: komo kapiya kolawema:ne huiyatiya
eta hido huiya a:kalawa:mene. Iyo, ba:be lumagino komote ba:ma ka:na
kitanama:ne, eta lumagino genama koete ba woita, ebete ilinaheno ebeno
ka:ka: kapiyago koe ipuwane keba ka:na ka:puluhukunako ebete Hunu
Habalo ba:ba ka:na konilutama:ne.

Hibima: Midipi Ba: Godoko Adikumino Genamala

16 La: iya:tawahala, la: hibima: midipi ba: Godoko adikumino hiya:
genamalata, ba:gala ebeno Gobogobote la: ipuwalo bemedena,

17 ba:bema: kebe lumagiti Godoko adikumino genama da:kubahimimini,
Godote ba:be lumagi hibinomolo kokubahimima:ne. Numa:la:, Godoko
adikumino hiya: genama ba: ebeno hido-talona genamanomola, iyo, la:
hibima: midipi ba: ba:be genamama: eda:hanamata.
18 Ba:bema: la: ipuwalo eta lumagiti ebe ha:kiya ebe ha:da akamihoma:la:,
iyo, etate hopo habanapino hiya:hiya: mulu ukui komodo ebe ha:kiya
ebe muludawama: akagaa:la:. Wadiyala ebe huiyatiya hopo habanapino
holoholo hapulu daedae lumagima: ba eda:na Godogodone hibi mulu ukui
komo ba:bo nuwata:mene.
19 Mabu hopo habanapa:te kebe komokomo ibino mulu ukui komoma:
da:ga:lana, huiyatiya Godote ba:bi komo ibino daedae ukui komoma: goena.
Ba:be mabuma: ebeno Bukalo eta tabote ba:ma ka:na goena, "Godote
hopo habanapino mulu komamo gubi a:delamete, iba:te ba:bamo dito
konegudima:na:."
20 Ba:gala ebeno Bukalo ebete gala ba:ma ka:na kagoena, "Mulupa:te
ibino tepo ipuwalo kebe nopo ka:tamolatelenaka, na Kodawate iya:tawamo
ba:bi ukui komodo eta hido komote a:kuluhukamene!"
21 Ba:bema: la: ipuwalo etate hopo habanapino mulu komoma: ebe
ha:kiya ebe gala akawagaminala:! Numa:la:, la: Kelisoko ipuwalo ba
emedena, ebeno hiliyonomo hidohido komate la:enoma: eda:hana.
22 Iyo, na Poloko ba:gala Apolosiko ba:gala Pitako,* a Kelisokono okopima:
ba eda:hana la:eno okopima: atumu na:ka-eda:hanama:. Ba:bene ba:moe
hopoeno ilina hiliyonomo ba:gala hibi ka:ka: komo ba:gala hoe ipuwalo
wato kikipo lawe komo ba:gala ba:ma tetelo dikulihona ba:bi komokomo
hiliyonomate la:enoma: ba eda:hana, galane tetelo dikulihomena: ba:bi
hiliyonomo komate atumu la:enoma: kakeda:hama:na:. Ba:bema: hibila,
hidohido komo hiliyonomo ba: la:eno komola,
23 mabu la: Kelisokono tawakalubima: eda:hanamata, ebe ba: atumu
Godokonoma: keda:na.

4

Ya:sukunu Hibi Oelamepino Hiya:hiya: Temeteme Komo

1 Ba:bema: wadiyala la:le na Poloko ba:gala Apolosiko ba:gala komo a
huiya hibima: midipi, la:le aeno komo ba emalagidole a Kelisokono hibi
okopima: na:midiya:la:. Iyo, Godote dopamo dugumuiliya:, ebete ba:ma
tetelo ba:bi komo puya:tamo da:hawakalilamiya: iba:te hopo habanapi
hidamo kiya:tulamema:, a ba: ba:bi okopila.
2 Numa:la:, ba:moe hopolo eta kodawate ebeno hiliyonomo okopi
ipuwalo kapiyakapiya kuwatema:ne iba:te komopino oko namutulubima:
keda:hanama:, ba:bema: ba:bi watowatopa:te komo okopino ododili
ipuwalo ibi hidonomamo ba owalubilina ibino kodawa ba:bo
kokalakaluimima:na:, iyo, iba:te ba:be gabodo ibino tepo ipuwoeno hibi
komo ebetamo kohawakalimima:na:.
3-4 Ba:bema: naeno komo ba:ma ka:nala, na ha:kiya naeno komo
anagiya:midaheno ba:be komo naeno anagiya:midadawa Godotamo
miya:panamo. Ba:bene la:le naeno oko komo anagilamelenamete kubama:
da:ga:lama, ba:gala gabomana:te atumu naeno komo anagiya:mida ipuwalo
kubama: da:kaga:lamena:, na ba:be komoma: ukui bilibilima: a:keda:mo.
Ba: hibila, naeno tepo ipuwoeno mulu ukuiti na kuba ododidawama:
kamidininaha:, huiyatiya numa:la:, Godoko kapiyate naeno hibi komo
iya:tawala, naeno tepo ipuwoeno ukui komoteha:.

---

* **3:22:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: niya:tawa Pitakono eta mahilo ba: Kipasetela.

5 Ba:be mabuma: Kodawa Kelisote puluhukuhino, la:le eta lumagino komo anagiya:midamete ebe kubadawama: akaga:lala:. Ba: hibila, Kelisokono hibi tetenomolo ebe ha:kiya tawakalubino komo ba panagilamelelame, iba:te ba:ma tetelo kebe komokomo du ipuwamo dugumuilina ba:gala kebe ubi komokomo ibino tepo ipuwamo dawaminalena, ebete ba:bi hiliyonomo komo alamo uluhukulatelete ba:bo kohawakalilamema:ne. Ba:bema: ba:be tete ba: Godokono hido tetema: keda:ma:ne, ebete ebeno hiliyonomo tawakalubino hidohido ododili mabuma: ibi komililameholema:.

6 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, la:eno ukui kotuputupuilamema: nale Apolosiko ba:gala na, aeno oko komo ba hawakalimi ba:moi hiya:hiya: tabo la: biya:tulamemata. Na ubila la: naeno iya:tulame tabo komodo hido ukui ba:ma ka:na kolawema:nemata, Godote ebeno Bukalo a keba ka:na ka:tutumua:tena, la: ba:bi hidohido owalubi komone a:kohobila:hamata, iyo, modoboha: la: ipuwalo etate etoeno ododi komoma: ebe kapiya ba awagamina eta lumagino komo kubama: dito goe.

7 La: ba:ma ka:na kemalagidolutama, Godote la: hiya:hiya: miya:tete eta hunamo ba adipate eta huiyatiya hopamo dito ihati? Ao, eba ka:naha:, ebete la: kapiya tawakalubima: a:midilia:ta, la:le awagahaheno kopola:nama:. Numa:la:, kebe hidohido komate la:godolo da:pola:na, ba:bi hiliyonomo komo Godote malemalelo la:tamo dito ikalamia:ta, la: ha:kiya la:eno heloamo eta hido komo kalaweha:. Ba:bema: mabu keka: la: ipuwalo komopa:te ibi ha:kiya ibino komoma: dawagaminalena?

8 A:iye, la: puya:te dawagahanama, la: kubamo emalagidolonamata eta kapiya modoboha: komote la:godolo kitanaha:! Diyala, la:eno ukuilo la: ba:ma ka:na da:ga:lonama, Godokono Gobogobote hibima: midipa:tamo dikalamena, ba:bi komo ipuwalo la: dogodogopima: ba eda:ha huiyatiya a komopa:te awaepima: eda:hanama:! Ba:gala la: da:kaga:lanama, Godokono umi ipuwalo la: koko gawadubuma: ya:lo eda:huimata, huiyatiya aha:!

Ba:bema: na Polote ba:bako daedae ukuipa:tamo na:goemo, la:le koko gawadubuma: hibilo neda:hatale, a Ya:sukunu hibi oelamepa:te la: mabuma: ba:kalakalahana:, iyo, a ba:be komone biya:tawahana:, la: ba:gala a, ale kapimilo koko gawadubuma: ba eda:ha hiliyonomo tawakaluba:te atamo kalakalago kopapamila:hama:na:.

9 Huiyatiya Godokono ubi komo eba ka:naha:, iyo, naeno umi ipuwalo ebete a hibi oelamepi ya:lo a:miya:tiya: hibima: midipi ipuwalo ale kuititinomopima: keda:hanama:. Ba:be mabuma: ebete gabomani kaduhilamenaha:, iba:te a hibi oelamepino komo anagilamelea:mete a kubapima: ka:milo tawakalubino holoholo hapulu a dito kanakapua:mema:. Iyo, ebeno ubi komo ba:ma ka:na itana, ebeno Hunu Habalo demedehona ba:bi nopopi, ba:gala kuba gobogobo ba:gala hopo habanapi atumu, ibi hiliyonomate aeno modoboha: komo hibinomolo kumima:.

10 A:iye! Diyala, la: ba:ma ka:na demalagidolonama, a Kelisokono hibi oelamepa:te ebe mabuma: daedaepima: eda:hanama:, huiyatiya la: ebe ipuwalo mulupima: eda:hanamata! Ba:gala la: ba:ma ka:na da:kemalagidolonama, a hibima: midi ipuwalo heloha:ma: ba eda:hana huiyatiya la: helonomoma: eda:hanamata, iyo, tawakaluba:te la: hunamo ba wadiya:paa:latele iba:te huiyatiya a kokoha:pima: ga:lana!

11-12 Huiyatiya numa:la:, aeno hibi komo ba: ba:ma ka:nala. A oko tupuimi mabuni ba:ma teta:mo puluhuku, komo hiliyonomo tetelo baa: kape komote a ua:menako ba:gala beya kapete atumu atamo a:kapenako, iyo, a kubakuba kaliko kapiyakapiya bepupulinakoma:. Ba:be mabuma: a ha:kiya aeno modoboha: komo ulamelea:mete komo tetelo a mani nanekele kuwatema: kodakoda oko aeno kokotamo dito owatinakoma:. Ba:gala eta

komo. Aeno laha genama hibilo pola:naheno, a hiya:hiya: hopolo ba wapata:lamena ba:bo lahatepahanatonanakoma:, ba:bene komo tetelo hibima: midiha:pa:te a ba idudupu tia:me a tatakolo dalukuinaka, a huiyatiya ibi mabuma: Godoko betoemehonakoma: ebete ibi hidamo kowalubilinama:. Iyo, keba tetelo tawakaluba:te temeteme atamo dikaa:menaka, a huiyatiya oko owati ipuwalo kodakodalo la:mota:hananakoma:,

13 ba:gala iba:te ibino tabamo a da:kubahia:mena, a ibi malemale tabamo owalubilinakoma:. Ba:bema: wadiyala la: a hibi oelamepino komo ba:ma ka:na hidamo niya:tawahala:, hopo habanapino umi ipuwalo a ba: ibino nene huiyama: eda:hanama:, iyo, iba:te a ubiha:ma: ba eda:hana, a kuba nibo ilinama: ga:late gigilepalama: ya:lo a:midiya:.

Kolini Sose Tawakalubi Ipuwalo Puya:te Polokono Tabo Laweheno, Ebete Iba:tamo Heloamo Puluhukuma: Dolamagiya:

14 O naeno mabuluba:la:, nale ba:moe tabo la:tamo hilopo ikalamema: kamiya:teha:. Ao, nale konomamo demalagidolenamo la: ba:bako gugudima: ba eda:hana, naeno ubi ba:bema: ihatemo la: hibi gabo kiya:tulamema:.

15 Numa:la:, la:eno Kelisoko ta:mata komoma: la:eno iya:tulamepi hiliyonomate ba pola:na, lumagiti ibi ka:lamiholema: da: kamodobonaha:, huiyatiya na kapiyate la:eno nabiwi huiyama: eda:namo. Iyo, la:le Ya:su Kelisoko ipuwalo kemedenama:, ebeno Hido Tabo la:tamo olamagi ipuwalo na ba: dopo lumagima: edimo,

16 ba:bema: naeno guguda:la:, nale la: betoelameholemata, la:eno emede ipuwalo wadiyala la:le na la:eno nabiwi nibaminatena:la:.

17 Numa:la:, ba:be komo ba emalagidolo nale naeno eta hibima: midi gudu Timotiko la:tamo poememo, mabu nale konomamo demalagidolonamo ebete ba:bako guduma: eda:na, iyo, ebete naeno ubi komo hibinomolo ododilinako. Ba:bema: ebete la:tamo da:puluhukumini, nale hiya:hiya: hopolo sose tawakalubi Kelisokono emede komoma: keba ka:na kiya:tulamenakomo, ebete ba:bi atu komo ba: ba:ba ka:na la: kakapiya:tulamema:na:ta.

18 Na ba:moe komo iya:tawala, la: komopa:te nawagahanamata mabu la: kubamo ba:ma ka:na emalagidolonamata, nale la:tamo a:kapa:mo.

19 Huiyatiya aeno Kodawate ubi dihatemene, tete tatalila na hibilo kopema:nemo. Ba:bema: ba:ba tetelo nale ba:bi awagahapino hibi komo kopumima:nemo, ba:ma ka:na ibino tabo ga:la kokonomola huiyatiya Godogodone duluhukuna ba:be hibi helote iba:godolo kitanaha:.

20 Numa:la:, Godote Ko Gawadubuma: deda:na ba:be komoeno ipuwate lumagino ukui tabo komone kuluhukunaha:, ao, ba:be komoeno ipuwate kapiya gabodo kohawakalama:ne, ebe ba: Godokono helote lumagino emede ipuwalo ditanamene ba:be gabola.

21 Ba:bema: la: puya:te dawagahanama, la:eno ubi keba ka:nala:ka:? Nabiwiti ebeno wato koko gugudi kukamo keba ka:na kalukulinako, la:eno kuba ododili mabuma: nale la:tamo ba:bako komo ba:ka:pododimo? Huiyatiya na peheno, wadiyala la: dopamo la:eno awagaha komone nohobila:huya:la:, ba:bene na malemale ukuia:go ba:gala tataba komago la: naeno guguda:tamo ba:bo kopema:nemo.

5

Polote Kolini Sose Tawakalubi Da:kiyahalamiya:, Iba:te Konomo Kuba Ododidawa Dito Konoemema:

1 Ba: hibila, la: ipuwalo eta konomo kubate duluhukui, komo hiya:hiya:
tawakaluba:te ba:be komoma: tabo a:ga:lanaka, iyo, la:eno sose kapiyuimi-
dawa etate ebeno nabiwino kamenago kapiyama: eda:nako.
A:iye! Godoko iya:tawaha:pi ipuwalo ba:bako kubate a:kuluhukale, mabu
ibi iya:tawahala ba:be hilopo ododi komo kubanomoma: eda:na! Huiyatiya
la: koko daedaepi huiyama: ba eda:hana, ba:be kuba ododidawatamo la:le
eta komo kododiha:!
2 A:iye! Mabu keka: la:le la:eno sose komoma: dawagahanama? Wadiyala
la: huiyatiya la: ipuwalo ditana ba:be kuba mabuma: tepo temetema:go ni-
himiya:la:, ba:gala wadiyala la: kuba ododidawatamo talona nihatemiya:la:
ebete la:eno kapiyuimi ipuwamo gala akapa:la:.
3-4 Numa:la:, nale muhulunomolo ba emedena, huiyatiya Kelisoko
ipuwalo nale naeno gobogoboeno ukui komamo la:go kapimilo bemede-
namo. Ba: hibila, nale galane la:eno Kolini habamo puluhukuti kuba
ododidawoeno komoma: keba ka:na da:pododimo, na huiyatiya la:tamo
puluhukuhino dopamo ba: ba:ba ka:na nale ba:be dubuino komo Kodawa
Ya:sukunu mahilamo anagiya:midamete kuba huiya ihatemimo. Ba:bema:
nale lutaha: tetelo la:le gala da:kakapiyuimima, wadiyala naeno gobogob-
oeno ukui komamo papamila:hate Kodawa Ya:sukunu heloamo
5 ba:be dubu Saitanatamo dito nikamiya:la:. Numa:la:, la: ba:ba ka:na
dododima, Saitanate ba:ma tetelo ebeno ape kokubahimima:ne, huiyatiya
aeno Kodawate ebeno Ko Hegelalo ba:be dubuino gobogobo hapuino ka:ka:
dito komula:mema:ne.
6 Ba: hibila, la:le dawagahanama ba:be komo ba: hido komoha:.
La: iya:tawahala, tawakaluba:te ba:ma ka:na ga:lana, “Palawa baa:
kokalimima: kamenate huhuimino puhulu ilina nanekelenomo palawago
da:kapiyuimimini, baa:te ha:kiya ba:bo kohuhuma:ne.” Ba: ba:ba ka:na
la:eno kapiyuimi ipuwalo awagaha komo deha:potonomote ditana, ba:be
kubate ha:kiya koma: keda:ma:ne, aba: hibila:ka:?
7 Ba:bema: wadiyala la:le pakala emede komoeno awagaha komo hiliy-
onomo la:eno kapiyuimi ipuwane nuluhukulatela:la:, la: ipuwalo eta
kuba deha:potonomote itanaheno Godokono umi ipuwalo la:le uliulinoma:
keda:hanama:.
Numa:la:, gogo hiliyonomolo Yunapa:te ibino Adaguila: Poko* ba ododi
iba:te ba:be Pokoeno palawa baa: ohoma: huhuimino puhulu palawago
kapiyuimihino ohonaka, mabu Godote ibi ba:be komo kododinakoma: ya:lo
a:tutumulateliya:. Iyo, ebete ibi biya:tulamiya: huhuimino puhulu ilina
ba: gola, tawakaluba:te awagaha ipuwalo kebe kuba komo dododilinaka
ba:bi komo huiyala, ba:bema: iba:te ebetamo ibino ko poko tupuim-
ihino, iba:te dopamo ibino hiliyonomo genamane huhuimino puhulu
uluhukulatelenomo nuluhukulatelenakamena:. Huiyatiya Kelisote a hi-
bima: midipi mabuma: ebeno ape Adaguila: Pokoeno sipi-goe deha:potomo
miditi Godotamo ba ikame, ebeno hawi ka:ka:la: komodo ebete a uliuli
tawakalubima: ya:lo a:midiya: ale aeno kuba ododili komoeno hoe huiya
uwatekapoma:.
8 Ba:bema: a hibima: midipa:te Godoko adikumilo eta ko poko ebetamo
ododi tupuimihino, wadiyala ale dopamo aeno pakala emede komoeno
awagaha komo hiliyonomo a ipuwane kuluhukulatelema:nema:. Ba:ma
ka:na aeno tepo ipuwalo hiya:hiya: kuba ododili ukui komate pola:naheno,
hibi gaboeno ododili komo ba:gala tabo ga:la komo kapiyate aeno emede
ipuwane bikulihonakomena:.

---

* **5:7:** Buka ka:lamiholedawa, ama: ba:moe Pokoeno ipuwa iya:tawama: ubi dihatemena:, wadiyala ama: Ma:t 26.2 komoeno owalubi tabo numiya:.

9 Ba:bema: nale la:tamo dopamo da:poemimo, ba:be leta ipuwalo la:
ba:ma ka:na kiyalamimata, la: bohelemele pilolo duwatenaka ba:gala
kamenakamena pilolo duwatenaka, ba:bako tawakaluba:go akakapiyala:.
10 Huiyatiya modoboha: la: naeno taboeno ipuwa kubamo lawe.
Numa:la:, la: sose tawakalubi ipuwalo puya:te ba:bako koko kuba dododili-
naka nale ibino komo kapiyama: olamagimo, mabu ibi Godokono hibi komo
ya:lo iya:tawahuya:. Huiyatiya hopo habanapi ipuwalo komo hiliyonomate
Godokono komo kiya:tawahanaha:, ba:bema: iba:godolo kamenakamena
ba:gala bohelemele pilo komate ba:pola:na, ba:gala iba:te dogodogopima:
keda:hama: ubi konomamo ba miya:te komo tetelo komopino ilina pi-
lolo uwatenaka, ba:gala iba:te hiya:hiya: ida:da:lino gobogobo akadiku-
lamenaka. Ba:bema: nale la:tamo talona kihateha: ba:bako hibima:
midiha:pa:go wapata:lamema:, mabu la: ba:moe hopolo iba:go kapimilo
ba emedena gabote a:kitanamene la: ha:kiya la: ibi ipuwane hibinomolo
kowatiya:midalema:.
11 Iyo, nale la: sose tawakalubino komo kapiyama: olamagimo. La:le pui
la:eno hibima: midipi ekakima: da:ka:laminama, ibi ipuwalo pote bohele
pilo o kamena pilo dododinako, pote dogodogodawama: keda:ma: ubi kono-
mamo dihatenako ba:gala pote eta ida:da:lino gobogobo dadikuminako,
pote komopino komoma: ha:da amiho gabodo kuba tabo dolamaginako
ba:gala pote gamoda da:nihonako, ba:gala pote komopino ilina pilolo duwa-
tenako, nale ba:bako sose lumagino komoma: la: gala na:kakiyalamitamata
la: eba:go akakapiyala:, iyo, la: eba:go baa: nahama: la:tamo talona bihate-
lamemata.
12-13 Ba: hibila, puya:te sose ipuwalo pola:naheno Godote ha:kiya ba:bi
hibima: midiha:pino komo kanagilamelelamema:ne, ba:bema: ba:be oko ba:
ebenola, na ebe tolemelo a:kowata:lemo. Huiyatiya sose ipuwalo da:pola:na
ba:bi tawakalubino komo anagilamelelame oko hiya:la, iyo, Godote ba:be
oko a hibima: midipa:tamo ikaa:miya:. Ba:bema: la: ipuwalo puya:te kuba
dododilina ibino komo nanagilamelelametota:la:, mabu Godokono Bukalo
tabote ba:ma ka:na bitana, “La:le konomo kuba ododidawa la: ipuwane dito
noemiya:la:!”

6

*Hibima: Midipa:te Olowabeletihui Komoma: Gabomana:tamo Tolamema:
Polote Talonama: Da:goiya:*

1 Ba:moe ba: eta komola. La:eno kapiyuimi ipuwalo etate etago eta
komoma: dolowabeletihuimina:, mabu keka: la:le Godokono ubi komoma:
toleheno gabomanino tabo anagiya:midadawatamo da:tolamema,
ba:be tuputupu emede komo iya:tawaha: lumagiti la:eno komo
kanagiya:midalamema:? A:iye! Wadiyala Godokono sose tawakaluba:te
ha:kiya ibino olowabeletihui komo nanagilamelelama:mena:!
2 La: ba: iya:tawahala, galane tetelo Godokono tawakaluba:te ba:moe
hopo habanapi hiliyonomoeno komokomo kanagilamelelamema:na:.
Iyo, Godokono ubilo la:le ba:be anagiya:mida oko ipuwalo
kopola:nama:nemata, ba:bema: ba:ma tetelo kebe olowabeletihui komate
la: ipuwalo dikulihonaka, la:eno ukui ba:gala helo modobola ba:bi hegehege
komo tuputupulu kanagilamema:, aba: hibila:ka:?
3 Ba:gala la: hibilo iya:tawahala, Godote ebeno Hunu Haboeno hiya:hiya:
oko kowatihonama: dododiliya:, ba:bi nopopino komo a hibima: midipa:te
kanagilamelelamema:nema:. Ba: hibila, a ba:be oko kowatima: Godote
modobo helo atamo kikaa:mema:ne, ba:bema: a iya:tawahanomola, ba:moe

hopolo atamo kebe komate dikulihona, ebete modobo helo atamo atumu
na:kikaa:mena ba:bi komo hidamo kanagilamema:.
4 Ba:bema: mabu keka: la:le olowabeletihui ipuwalo gabomanino tabo
anagiya:midapa:tamo da:tolamenakoma? Numa:la:, a sose tawakalubi
iya:tawahala, ba:bi hibima: midiha:pa:te Godokono komo ba:gala aeno
komo hibilo kiya:tawahanaha:.
5 A:iye! La:le kohilopohoma: nale la:eno kuba ododi komo ba:bema:
hawakalimimo. Na iya:tawala la:eno komo mulu ukuipi ba:pola:na, ibi
ba: modobola la: hibima: midipino olowabeletihui ipuwalo la:eno komo
kanagilamelelamema:. Huiyatiya diyala, komo la: ba:ma ka:na daedae
ukuilo da:ga:lonama, “Eta mulu ukuidawate aeno kapiyuimi ipuwalo
kalutaha:.”
6 Numa:la:, la: hibima: midipi ekakima: ba eda:ha, la:eno daedae
ukui mabuma: etate eta gabomanino tabo anagiya:midadawatamo dito
magatanakomata, iyo, la:le la:eno olowabeletihui komokomo hibima:
midiha:pa:tamo watanakomata!
7 A:iye! La:eno kapiyuimi ipuwalo etate eta gabomana:tamo
da:magatamene, ba:ba tetelo la:eno alaholodawa Saitanate la:eno wato
kikipo ya:lo a:lawe, iyo, la: ebeno ubi komamo a:papamila:hamata!
Numa:la:, etate ama:tamo kuba ododiti ba:bene ama: ba:be komo dito
degebolememena:, ba:be komo modobola, huiyatiya modoboha: wato
kikipo Saitanatamo dito ikame! Iyo, etate amia:no eta ilina pilolo lawete
ba:bene ama: ba:be komo dito dadodomena:, ba:be komo modobola,
huiyatiya Saitanatamo papamiwata modoboha:!
8 Ba:bema: la:eno ododi komoeno kuba bada konomola:ka:, mabu la:le
hibima: midipi ekakima: ba eda:hana etate etatamo kuba bododinakomata
ba:gala etoeno ilina pilolo a:kalawenakomata!
9 La: ba: iya:tawahala, tuputupulu emedeha: tawakaluba:te Godokono
Ko Gawadubu haboeno hidohido dogodogo komo ipuwalo eta komo
a:kalawa:mena:. Iyo, ba:moe komo ba: hibinomola, puya:te bohelemele
ba:gala kamenakamena pilolo duwatenaka, ba:gala ida:da:lino gobogobo
dadikulamenaka, ba:gala dubu gabatamo dododilinaka,
10 ba:gala komopino ilina diya gabodo pilolo duwatenaka, ba:gala ko-
mopino ilina ibino heloamo dito duwatenaka, ba:gala dogodogopima:
keda:hama: ubi konomamo da:miya:tenaka, ba:gala gamoda da:nihonaka,
ba:gala komopino komoma: ha:da amiho gabodo kuba tabo da:ga:lanaka,
ba:bako kuba ododilipi hiliyonomo ipuwalo etate Godokono Ko Gawadubu
haboeno hidohido komo a:kuwata:mene.
11 Numa:la:, dopamo tetelo komo la: ba:bako kuba ododili ipuwalo
emedenamimata, huiyatiya kalakala konomola, ba:ma tetelo la: ba:ba
ka:na kemedenaha:. Iyo, Kodawa Ya:su Kelisote la:eno kuba ododili
komo dukulalelami, ebete aeno Godokono Gobogoboeno heloamo la: ebeno
tuputupupima: ba midili, la:le ebeno ubi komokomo kapiya kododili-
nakoma: la: talonapima: ba:bo eda:huimata.

*Hibima: Midipa:te Ibino Apa:mo Ododili Komamo Godoko Nawagami-
nanakamena:*

12 Ba:bema: diyala, la: ipuwalo etate natamo ba:ma ka:na da: goemene,
“Numa:, apa:mo ododili komokomo hiliyonomo ipuwalo nale eta komo
kododima: talona hibilo kitanaha:.”
Ba:bene nale ebeno tabo ba huiya kogoema:nemo, “Iyo, na Kelisoko
ipuwalo tutudawama: ba eda:na, talona natamo hibilo kitanaha: eta
komo kododima:. Huiyatiya numa:, apa:mo ododili komokomo hiliy-
onomo ipuwalo komo ododili komate naeno hibima: midi ipuwalo na

a:kowalubina:mena:, ba:bema: nale naeno tepo ya:lo a:kodakoduimiya:mo
ba:bako kuba ododili komamo a:kapapamiwatamo, iyo, nale eta kuba ododi
komo naeno namutudawama: a:kamida:mo.”
13 Ba:bema: diyala, eta lumagiti tabo ba:ma ka:na da: goemene, “Numa:,
Godote tawakalubino kape mabuma: hiya:hiya: baa: ododililamiya:, ba:gala
ebete tawakalubi ba ododili ibino tepo ipuwamo ubi komokomo ba:bo
miya:telamiya: baa: konahanama:.”

Ba:bene nale ebeno tabo ba:ma ka:na kohuiyama:nemo, “Iyo, Godote
tawakalubi ba:gala ilina hiliyonomo ododiliya:, huiyatiya ebeno ubi tetelo
ebete kateneno ubi komokomo ba:gala baa: naha komo kapimilo dito
kohawaminadigalema:ne. Ba:bema: ko komo ba: ba:ma ka:nala, la: du-
bate la:eno apa:mo hiya:hiya: kuba ubi komo bohelemela:tamo ba:gala
kamenakamenatamo ododili modoboha:, mabu Kodawate tawakalubino
apeno modoboha: komokomo ipuwalo ibi malemalelo ba owalubilina,
ubi ba:bo ihatenako iba:te ibino apa:mo ebeno ubi komokomo kapiya
kododilinakoma:.”
14 Numa:la:, Godote aeno Kodawa hoe ipuwane ba adipate ebeno hoe ape
ba:bo ka:kimiya:, ba:bema: ebete ebeno heloamo a wadiya:paa:telo aeno
ha:laha ape atumu kakaka:kilamema:ne.
15 La: ba: iya:tawahala, a hibima: midipi hiliyonomate Kelisokono
talona apema: eda:hanama:, ba:bema: aeno hiya:hiya: ape ba: ebeno
apeno hiya:hiya: komola. Ba:be mabuma: a ipuwalo etate Kelisokono
talona apeno eta komoma: ba eda:na, ebete dubu bilibili kamenatamo
ba:ka:tomene eba:go kuba ba ododi kapiyama: keda:ma:? Ao, ba:be komo
ba: kubanomoma: keda:ma:ne!
16 A:iye! La: iya:tawahala, keba tetelo eta dubuti ebeno ape dubu bilibili
kamenatamo dikamemene, ibi netewapa:te kapiyama: ba:bo keda:ma:na:,
aba: hibila:ka:? Numa:la:, ibi netewapino komoma: Godokono Bukalo
tabote ba:ma ka:na goena, “Dubuti kamenago kapiyama: keda:ma:ne,”
17 ba:bema: ba: ba:ba ka:na pote hibima: midi ipuwalo ebeno gobo-
gobo Kodawa Kelisotamo dikamemene, ibi netewapa:te gobogobo hapulu
kapiyama: keda:ma:na:.
18 Ba:bema: hibima: mididawa, wadiyala ama:le bohelemele ba:gala
kuhi pilo, kamenakamena ba:gala dubu pilo, ba:bako hiliyonomo ododili
komokomo ama:le kuba nibote patema: goelo ba:bi ododili ipuwane
nalahula:nakuya:. Ba: hibila, pote ba:bako kuba dododimini, ba:be komodo
ebe ha:kiya ebeno ape kokubahimima:ne, huiyatiya komo hiliyonomo kuba
ododili komo eba ka:naha:.
19 Ama: iya:tawala, Godote ama:tamo dikami ba:be Gobogobote ama:
ipuwalo ba emedena, amia:no apete ba: ebe adikumino genamama: eda:na,
aba: hibila:ka:? Iyo, amia:no ape ba: amia:noha:,
20 mabu Kelisote ebeno huiya konomo hawa:mo ama: a:lawia:ta.
Ba:bema: amia:no apeno ododili ipuwalo wadiyala ama:le ebe kapiya
kawagaminanama: hiliyonomo komokomo nododilinakuya:.

7

Dubu Ba:gala Kamena Ibino Kapiyama: Eda: Komoma: Polote Sose Tawakalubi Diya:tulamiya:

1 Ba:bema: la: dopamo la:eno leta ipuwalo kebe komoma: na
da:kiyanamima, nale ba:ma tetelo ba:bi komo la: kiya:tulamema:nemata.
Dopo komo ba: la: komopa:te ba:ma ka:na da:ga:lanama, “Dubuti kamena
laweheno ebe ha:kiya demedenamene, ba:be komo ba: hido komola.”

2 Huiyatiya bohelemele ba:gala kamenakamena pilo komo ipuwalo, iyo,
atumu kuhi ba:gala dubu pilo komo ipuwalo Saitanate kuba gabamo
emogabuimi komo hiliyonomo bewadahenako, ba:bema: hibima: midipi
hiliyonomo ipuwalo wadiyala eta dubuti ebeno kamena na:lawa:mene,
ba:gala eta kamenate atumu ebeno awi na:kalawa:mene.
3 Ba:gala dubu ebeno kamenago kapiyama: eda: ipuwalo, kamenate
ebeno awi kokalakaluimima: wadiyala ebete ebeno ape ebetamo nika-
menakamene, ba:gala dubuti atumu ebeno kamena kokalakaluimima:
ebeno ape ebetamo na:kikamenakamene, mabu Godote ebeno ubi komo
tawakaluba:tamo dopamo ba:ba ka:na ihatiya:.
4 Numa:la:, ba:be komo ipuwalo kamenate ebeno ape namutudawama:
keda:naha:, awiti ba: ebeno ape namutudawama: eda:na, ba:gala atumu
dubuti ebeno ape namutudawama: keda:naha:, huiyatiya ebeno kamenate
ebeno ape namutudawama: keda:na.
5 Ba:bema: dubuti ebeno kamenago kapiyama: eda: ipuwalo etate
etatamo ba:be komo kododima: talona akihata:la:, huiyatiya ibi netewapa:te
ukui kapiyama: ba eda: ba:ma ka:na da:ga:lamena:, iba:te gopowahi tetelo
kapiyama: eda: komo a:kododa:mena: iba:te Godokoba: tabo ga:la komo
kododinakoma:, ba:be komo kubaha:, hido ododi komola. Huiyatiya
iba:te kebe gopowahi tete dihatemena: ba:ba teta:mo da:nuluhukumina:,
wadiyala iba:te kapiyama: eda: komo tiyonomolo gala na:katupuima:mena:,
mabu Saitanate kateneno ubi komodo iba:tamo da:wadahenako, iba:te
ba:bi kuba gabamo emogabuimi komamo eta dubago o eta kamenago gudi
modoboha:.
6 Huiyatiya la: hidamo niya:tawahala:, la:le la:eno komo
komiya:patepama: na Polote la: katutumulateleha:, ao, nale na:goemo
talona puliyala la: ba:be komo kododima:.
7 Ba: hibila, naeno ubi komo ba:ma ka:na bitana, la: kamenakamenaheno
emedena modobola, nale keba ka:na kemedenamo ba:ba ka:na. Huiyatiya
na iya:tawala Godote kebe hiya:nomo helo natamo dikanamiya: nale ka-
menaheno kemedenama:, diyala, ebete ba:be atu helo la: komopa:tamo da:
kikalameha:. Iyo, hibima: midipa:te ebeno hiya:hiya: oko kowatihonama:,
ebete iba:tamo ebeno hiya:hiya: helo dito ikalamenako, ba:ma ka:na ebete
eta hiya:nomo helo kapiya lumagitamo ba ikame huiyatiya etatamo eta
hiya:nomo helo ba:bo kakikamema:ne.
8 Ba:bema: hibima: midipi dubu ipuwalo puino kamenakamenate
da:ha:lahuya: ibino komoma: ba:gala hamolehamoleno komoma: na Polote
tabo ba:ma ka:na goemo, nale kamenaheno keba ka:na kemedenamo,
wadiyala iba:te ba: ba:ba ka:na nemedenamena:.
9 Huiyatiya ibi ipuwalo kebe dawoeno kateneno ubi komate helo-
helonomoma: deda:hana, ba:ma ka:na eta dubuti kamena laweheno
kuba ododi komamo da:gamene, wadiyala ba:bako dubuti eta kamena
na:lawa:mene ba:gala ba:bako kamenate atumu eta dubu na:kalawa:mene.
Numa:la:, keba tetelo dubuti kamena tuputupu gabodo da:lawemene,
ba:be komo ba: hido komola, huiyatiya ebete laweheno ebeno tepo
ipuwalo koenomoma: deda:mene, ba:be komote Saitanakono kuba gabamo
emogabuimi komoma: keda:ma:ne.
10-11 Ba:gala eta komo. Kebe dubuti ebeno kamenago demedena ba:gala
kebe kamenate ebeno awa:go demedena, nale ba:bako tawakaluba:tamo
tutumu tabo bikalamemo, ba:moe tutumu tabo naeno ukuiha:, ebe ba:
aeno Kodawoeno tutumu tabola. Iyo, ebeno ubi komo ba: ba:ma ka:nala,
dubuti ebeno kamena dito akibuka:la: ba:gala kamenate atumu ebeno awi
akamiya:pala:. Huiyatiya kebe kamenate ebeno awi ya:lo da:miya:pui,
wadiyala ebete awihino dito nemedenamene, ba:bene ebete ba:ba ka:na ba

emedena ukui hiya:ma: deda:mene, talona a:kitanamene ebete ba:be atu
awa:go kapiyama: gala keda:te eba:go gala kakemedenama:.
12 Ba:bema: nale la: komopa:tamo eta tabo begoemo, ba:moe tabo da:
naeno ukui komola:, iyo, ba:moe tabote aeno Kodawagodone natamo da:
kapeha:. Diyala, la: hibima: midipi ipuwalo eta dubuti ebeno hibima:
midiha: kamenago demedena, ba:bene ba:be kamenoeno ubi ditama:na
eba:go kemedenama: ebete ebe dito akibuka:la:.
13 Ba:gala hibima: midi kamenate hibima: midiha: awa:go demedena, ba:
atumu ba:be dubuino ubi ditama:na eba:go kemedenama: ebete ebe dito
akibuka:la:.
14 Ba: hibila, Godote eta hibima: midiha: dubu ebeno hibima: midi
kamena ipuwado ebe tatalia:mo komagahema:ne, ba:gala ebete hibima:
midiha: kamena atumu ebeno hibima: midi awi ipuwado ebe tama:mo
pema: kowalubima:ne. Numa:la:, ba:be komote hibima: eda:ha:tale, ba:be
dubu ba:gala ebeno kamena ibino guguda:te Godokono umi ipuwalo
dalowa:ma: ba eda:ha, iba:te ebetamo pelamema: ba:ka:modobona: huiy-
atiya ba:be komote ba:ba ka:na kitanaha:, ao, ba:bako guguda:te Godoko
tama:mo pelamema: talona puliyanomola.
15 Huiyatiya numa:la:, keba tetelo hibima: midiha: kamenate ebeno
hibima: midi awi miya:pama: ubi dihatemene, ba:gala keba tetelo
hibima: midiha: dubuti ebeno hibima: midi kamena miya:pama:
dewagelemene, hibima: mididawate eta duhimi komo akododa:la:. Ba:bene
hibima: midiha:dawate ebeno hibima: midi kamena o awi ba:ba ka:na
da:miya:pamene, ba:ba tetelo hibima: mididawate tutunomoma: ba eda:
eta matuhumi komote ebegodolo gala a:kitanamene.
Huiyatiya Godote a hibima: midipi hiliyonomo ya:lo a:ka:miya: ale
komopa:go alaholohoheno tataba ipuwalo kemedenama:,
16 ba:bema: hibima: midi kamena, wadiyala ama: gabo nohowadiya:
amia:no hibima: midiha: awa:go tatabalo kemedenama:. Diyala, amia:no
awiti ama: ipuwado ebeno ka:ka: mula: komo da: lawemene. Ba:gala
hibima: midi dubu, wadiyala ama: ba: atumu gabo na:kohowadiya:
amia:no hibima: midiha: kamenago tatabalo kemedenama:, mabu ama:
hibilo kiya:tawanaha: ebete ebeno ka:ka: mula: komo ama: ipuwado
da:lawemene.

Polote Yunapi Dubuino Tama Itamida Kukala Lawe Komone Eta Komo Diya:tulamiya:

17 Ba:bema: nale sose hiliyonomo ipuwalo kebe komo
kiya:tulamenakomo, ba:be tutumu tabo a hiliyonomo mabuma: ba:ma
ka:na bitana. Godote eta lumagi ebe hibima: komidima: da:ka:mimini,
ebeno emede komo keba ka:na kitana, ebete galane tetelo gabo
akohowada:la: ba:be emede komo ebe ha:kiya ebeno heloamo hiya:ma:
komidima:. Ao, Kodawate ebetamo kebako emede komo kikami, wadiyala
ebete ba:be atu emede ipuwalo kalakalago nemedenamene, ebeno ubi
komo eta lumagino emede komamo akihata:la:.
18 Ba: ba:ba ka:na Godote Yunapino tama itamida kukala lawe dubu
da:ka:mimini, ebete gabo akohowada:la: ba:be kukala ebeno apene ege-
bolemema:, ba:gala Godote eta tama itamida kukala laweha: dubu
da:ka:mimini, ebete ebeno ubi komo akihata:la: ba:be komo kolawema:.
19 Numa:la:, Godokono umi ipuwalo eta dubuti Yunapino tama itamida
kukala ya:lo da:lawiya: ba:be komo ko komoha:, ba:gala eta dubuti ba:be
komo laweha:ma: deda:mene ba:be komo atumu ko komoma: a:keda:mene.
Kapiya ko komonomo bitana, ba:be komo ba: Godokono komo koko tutumu
tabamo papamiwata komola.

20 Ba:bema: ba:moe komone a hiliyonomate iya:tawahala, ba:ma ka:na
Godote eta lumagi da:ka:mimini, ebeno emede komo keba ka:na kitana
ebete galane tetelo gabo akohowada:la: ba:be emede komo ebe ha:kiya
hiya:ma: komidima:.
21 Iyo, hibima: mididawa, Godote ama: da:ka:mi, ba:ba tetelo ama: eta
ko dubuino huiyaha: okodawama: dedi, ba:be mabuma: ama:le ba:ma
tetelo amia:no emede komo hiya:ma: komidima: ukui bilibilima: akeda:la:.
Huiyatiya ama: numa:, amia:no namutudawate ama:tamo gabo male-
malelo da:hiduimimini ama:le ebeno huiyaha: oko ipuwane kuluhukuma:,
kubaha:, ama: ba:be hido tutu emede komo ebegodone dito na:lawiya:.
22 Ba: hibila, pote eta ko dubuino huiyaha: okodawama: ba eda:na Godote
ebe Kodawa Kelisoko hibima: midima: da:ka:mi, ba:ba tetene tupuimiti
ebete Kelisokono oko ipuwalo ebeno tutudawama: edi. Ba:gala ba: atumu
pote eta ko dubutamo huiyaha: oko owatiha: tetelo Godote ebe da:ka:mi,
ba:ba tetenomolo ebete Kelisotamo huiyaha: oko owati ba:bo tupuimi.
23 Iyo, Kelisote ebeno huiya konomo hawa:mo la: uwatia:ta, ba:bema:
la: ebe kapiyatamo oko ba owatina komopino huiyaha: okopima:
akeda:hanala:.
24 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, ba:moe ba: naeno iya:tulame
taboeno ko komola. Godote kebe lumagi da:ka:mimini, ba:be lumagino
emede komo keba ka:na kitana, ebete Godokoba: kalakalago ba eme-
dena gabo akohowada:la: ba:be emede komo ebe ha:kiya ebeno heloamo
hiya:ma: komidima:.

Kebe Dubuti Kamenaheno Demedena Ba:gala Kebe Kamenate Dubuhino Demedena Polote Ibino Komoma: Ebeno Ukui Tabo Dolamagiya:

25 Ba:bema: la:eno leta ipuwalo la: eta komoma: na da:kiyanamima,
ba:be komo ba: la:eno sose ipuwalo puya:te kamenaheno demedena ba:gala
puya:te dubuhino demedena, ba:bi dubu ba:gala kamenakamena iba:te
keba ka:na na:kewagelemena:. Numa:la:, nale ba:moe komoma: aeno
Kodawa Kelisogodone eta tutumu tabo dopamo hibilo kalaweha:, huiyatiya
na iya:tawala ba:ma ka:na ebete ebeno malemalelo na hibi okodawama:
ka:namiti ebeno oko habamo ihateniya:, nale ba:mako komoma: naeno
ukuia:mo la: kowalubilima:.
26 Ba: hibila, hibima: midipa:tamo temeteme ikuli komote ya:lo tupuimiti,
ba:bi temeteme komate tete tatalila kokonomoma: keda:hama:na:, ba:bema:
naeno ukui ba: ba:ma ka:nala, Godote ba:ma tetelo kebe dubu da:ka:mimini,
ebeno emede komo keba ka:na kitana, wadiyala ebete ba: ba:ba ka:na
kalakalago nemedenamene, iyo, ebete gabo akohowada:la: ebeno emede
komo hiya:ma: komidima:.
27 Ba:bema: hibima: midi dubu, ama:le kamena dopamo da:lawi, ama:
ebe ibukima: ukui akihata:la:, ba:gala ama:le ba:ma tetelo kamenaheno
demedena, amia:no kamena lawe gabo akohowada:la:.
28 Huiyatiya numa:, ama:le kamena lawema: ubi ba ihate tuputupu
gabodo da:lawemena:, Godokono umi ipuwalo ba:be komo kubaha:, ba:gala
ba: atumu eta bohelete dubu da:lawemene, Godote ba:be komo kubama:
a:kagaa:mene.
La: huiyatiya ba:moe komo niya:tawahala:, kamenakamena ipuwalo pote
awi dopamo lawete eba:go demedena, ba:gala dubu ipuwalo pote kamena
dopamo lawete eba:go demedena, ba:be mabuma: iba:te ba:moe hopoeno
komo hiya:hiya: temeteme komokomo biya:tawahanakomena:. Ba:bema:
hibima: midi dubu, na ubila ama:le kamena laweheno ba:bako temeteme
a:kiya:tawamena:ta, ba:gala hibima: midi bohele, na ubila ama: atumu awi
akalawa:la: ama:le ba:bako temeteme komo uwatekapoma:.

29 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, naeno iya:tulame taboeno ipuwa ba:
ba:ma ka:nala, Godokono Kuititi Hegelate ba: na:tatali, ba:bema: kebe
dubuti kamena dopamo lawete eba:go demedena, wadiyala ebete ba:ma
tetene tupuimiti kamena laweha: dubu huiyamo nemedenamene.
30 Ba:bene ba: ba:ba ka:na pote temetema:go dihina, wadiyala ebete
atumu temetemeha: lumagimo nemedenamene, ba:gala pote kalakala
ipuwalo da:luta, wadiyala ebete kalakalaha: lumagimo nemedenamene,
ba:gala pote dogodogo ilina mana:mo dopamo duwati, wadiyala ebete
ilinaha:dawamo nemedenamene,
31 ba:gala pote ba:moe hopoeno komoma: oko dowatina, wadiyala ebete
ba:bi hiya:hiya: oko ya:lo da:miya:pali ba:bako lumagimo nemedenamene,
mabu ba:moe hopoeno komate keba ka:na ka:pola:na, ba:bi pakala komo
hiliyonomate ba wiboho uli komate ba: na:pikulihona.
32 Ba:bema: na ubihinola la: hopo haboeno komoma: ukui bilibilima:
eda:ha. Numa:la:, kebe hibima: midi dubuti kamenaheno demedena,
ebete aeno Kodawa kokalakaluimima: ebeno ubi konomo ba ihatena ebeno
komokomo kapiya ba:bo emalagidolenako.
33 Huiyatiya kebe hibima: midi dubuti kamena dopamo lawete eba:go
demedena, ebete ebeno konomo ubi ba:be kamena kokalakaluimima: ihate-
nako, ba:ma ka:na ebete ba:moe hopoeno komokomo ba emalagidolena
34 ebeno tepo ipuwalo ba:bi komate Godokono ubi komago nalaholohona.
Ba:bene kebe hibima: midi kamenate awihino demedena ba:gala kebe
hibima: midi bohelete awihino demedena, iba:te aeno Kodawoeno talona
oko mabuma: ibino ape ba:gala gobogobo ebetamo kikamehoma: ebeno
komokomo kapiya ba:bo emalagidolenaka. Huiyatiya kebe hibima: midi
kamenate dubu dopamo lawete eba:go demedena, ebete ebeno konomo ubi
ba:be awi kokalakaluimima: ihatenako, ba:ma ka:na ebete ba:moe hopoeno
komokomo nemalagidolena.
35 Ba:bema: tabo ulihopa:la:, nale ba:moi iya:tulame tabamo kamena lawe
komoma: ba:gala dubu lawe komoma: la:tamo kukala kamiya:telameha:, ao,
na ubila ba:moi tabamo la: ba owalubili la:le hidonomamo kemedenama:,
ba:gala la:le la:eno komo aeno Kodawoeno oko mabuma: ebetamo hibi-
nomolo kikamehoma:, na ubihinola eta kapiya duhimi komote la:godolo
itanama:.
36 Ba:gala eta komo. Keba tetelo hibima: midipi ipuwalo eta bohele
ba:gala eta kuhi ba emedena, ibino nabi menokoba:te ebe ebetamo
da:galuimimina:, ba:bene tete ga:ga:dopolo iba:te kapiyama: eda:heno
ba:be kuhiti ebe lawema: ebeno ubi komote konomoma: deda:mene,
keba ka:nala:ka: ebete ebetamo modoboha: ukui komokomo emalagidole
da:tupuimimini, ba:ba tetelo ebete ebe ebeno kamenama: da:midimini
Godokono umi ipuwalo ebete eta kuba a:kododa:mene.
37 Huiyatiya keba tetelo ba:be kuhiti eta lumagino ubi komamo pa-
pamiwataheno, ba:bene ebe ha:kiya ebeno kateneno ubi komo ebetamo
da:galuimi ba:be boheleno komoma: ba matuhumiho, ebete ebeno tepo
ipuwoeno ukui ba:ma ka:na da:kodakoduilamemene Godokono hiya:hiya:
oko kapiya kowatihonama:, ebete ba:be bohele ebeno kamenama: tiyolo
midihino tete da:ga:gima:tepamene, Godokono umi ipuwalo ebete atumu
kuba a:kododa:mene.
38 Ba:bema: numa:la:, kebe kuhiti ebetamo da:galuimi ba:be bohele tiyolo
da:lawemene, ebete hido komo kododima:ne, ba:gala kebe kuhiti Godokono
oko kowatinama: ebetamo da:galuimi ba:be bohele tete ga:ga:nomolo lawe-
heno ba:ba ka:na demedenamene, ebeno ododi komote atumu hidoma:
keda:ma:ne, iyo, ebeno ododi komoeno hido komote dopo kuhino hido
komo konegogoloma:ne.

39 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Hibima: midi kamenoeno awino hoe
teta:mo ebete talona ipuwalo ba emedena eta dubu akalawa:la:, huiyatiya
keba tetelo ebeno awiti da:hoemene, ba:be talonate ebegodone wibote
ebeno ubilo eta dubu da:lawemene, kubaha:, huiyatiya ebete hibima:
midiha:dawa akalawa:la:.
40 Ba:bene Godokono Gobogobote nagodolo ba emedena, na nemalagi-
dolutamo ba:moe eta ukui komote ebegodone duluhuku, kebe kame-
nate hamolema: eda:te Godokono oko mabuma: awihino demedenamene,
ebeno kalakalate konomoma: keda:ma:ne, iyo, ebeno kalakalate eta dubu
da:lawemene ba:be kamenoeno kalakala konegogoloma:ne.

8

Hibima: Midiha:pa:te Ida:da:la:tamo Dikalamenaka, Polote Ba:bako Katene Nahama: Talonaha:ma: Dolamagiya:

1 Ba:bema: la:eno leta ipuwalo la:le eta komoma: na da:kiyanamima, ba:be
komo ba: eta hibima: midi dawate kolowami habamo tote, puya:te ida:da:li
adikulameno katene ilina da:pemiya:tenaka, ebete ba:bi tawakalubino ilina
lawema: talonala:ka: o talonahenola:ka:. Ba:be komoma: la: komopa:te
na:ga:lanakomata, “A hiliyonomate iya:tawa komo ya:lo a:lawima:.”

Nale huiyatiya na:goemo, “Keba tetelo iya:tawa komote eta dawagodolo
ditana, ba:be mabuma: ebe ha:kiya ebe bawagaminanako, huiyatiya keba
tetelo malemale emalagidolo komote ebegodolo ditana, ba:be komodo ebete
komopi ibino hibima: midi ipuwalo na:kodakoduilamenako.”

2 Ba:bema: numa:la:, pote komopino owalubi tabo komokomo ulihoheno
awagahalo ba:ma ka:na demalagidolona, ebete eta komoma: iya:tawa komo
dopamo modobolo a:lawi, ebegodolo hibi iya:tawa komote kitanaha:.
3 Huiyatiya pote Godoko malemalelo demalagidolona, ba:bema: Godote
ebeno komo hibinomolo ba iya:tawana ebe hidonomamo umina.
4 Ba:bema: eta hibima: midi dawate kolowami habamo tote, puya:te
ida:da:li adikulameno katene ilina da:pemiya:tenaka, ebete ba:bi tawakalu-
bino ilina lawete da:namene ba:be komo talonala:ka:? A iya:tawahala
ida:da:li ba:gala Godoko ibino komo hiya:la, mabu aeno Kodawa kapiyate
hibi Godoma: ba eda:na hibi helote ebe kapiyagodolo bitana, huiyatiya
ida:da:li gobogoboeno helote hibilo kitanaha:.
5 Hibila, kebe gobogobate alomolo ba:gala hopo haba konomolo demede-
hona, Godoko hibima: midiha:pa:te ibi ba adikulamena ibi ibino godoma:
ba:bo ka:laminaka, iyo, komo tetelo iba:te ibino hiya:hiya: ida:da:li gobogo-
batamo godo mahilo ba:gala kokopino mahilo dito ikalamenaka.
6 Huiyatiya a hibima: midipino Godo ba: kapiyanomola, ebe ba: aeno
Nabiwila. Ba: hibila, pote alomo konomo ba:gala hopo haba konomo
dododiliya:, iyo, pote hiya:hiya: ilina ba:gala tawakalubi ba:gala gobogobo
hiliyonomo dododiliya:, ebete ba:be Helodawama: ba eda:na ale ebe
kawagaminanama: ba:bema: emedehonama:. Ba:gala aeno Kodawa atumu
ba: kapiyala, ebe ba: Ya:su Kelisotela, ebeno helo ipuwado hiya:hiya: ilina
ba:gala tawakalubi ba:gala gobogobo hiliyonomate ikulihuya:, iyo, ale
ebeno malemale komodo ka:ka:go bemedehonama:.

Hibima: Midipi Ipuwalo Etate Ebeno Ekawino Nato Ukamidadawama: Akeda:la:

7 Huiyatiya komo hopo habanapi hiliyonomate Godokono hibi komo
iya:tawahaha:, ibi ba: ida:da:lino gobogobo adikulamepila. Ba:bema: ibi
ipuwalo puya:te ba:bi adikulame ipuwane Godotamo dohobila:hamena:,
komo iba:te tete ga:ga:dopolo ibino tepo ipuwoeno mulu ukui hibilo

kodakoduilameheno, iba:te ida:da:li emalagidole komo tiyolo ba:bema: a:kamiya:pamena:. Numa:la:, ba:bako hibima: mididawate kolowami habamo tote, puya:te ida:da:li adikulameno katene ilina da:pemiya:tenaka, ebete ba:bi tawakalubino ilina lawete da:penamene ebeno tepo ipuwoeno ukuiti ebe kuba ododidawama: ba:bema: kogoema:ne.

8 Huiyatiya hibi komo ba: ba:ma ka:nala, ale eta ilina da:nama: ba:be ilinate a Godokono holoholo hapulu tuputupupima: a:kamidia:mena:. Ba:bema: hibila, naha ilina hiliyonomo ipuwalo lumagiti eta ilina da:namene ba:be komodo kubadawama: a:keda:mene, ba:gala ebete eta ilina nama: talonama: da:goemene, ebeno naha: komodo ebete tuputupudawama: a:keda:mene.

9 Huiyatiya la:le ilina hiliyonomo nahama: tutupima: ba eda:hana, la: hidamo! La: ipuwalo kebe lumagiti ebeno hibima: midi ipuwalo kodakodalo la:naheno, etate ebeno naha komodo ba:be lumagino tepo ipuwoeno mulu ukui kubahilamete ebeno nato ukamidadawama: akeda:la:.

10 Numa:la:, la: puya:te Godokono hibi tutu emede komo diya:tawahanama, la: ipuwalo etate katene ilina konama: eta ida:da:li adikumino genamamo da:tomene, ba:bene ebete ba:bolo ba:be gobogobo adikumino ilina ba nuta, diyala, eta hibima: mididawate ebeno ododi komo da: pumimini. Ba:bema: ba:be dawate ebeno tepo ipuwoeno mulu ukui dopamo hibilo kodakoduilameheno, ebetamo bada komote na:kuluhukumini? Iyo, ebete ebeno tepo ipuwalo ba:be katene ilina naha komo kuba ododi komoma: ba goena, huiyatiya ebeno mabulubi ibamitilo dito da:namene, ebete ebeno hibima: midi komo ba:bo kokubahimima:ne.

11 Ba:bema: ama: pote ama: iya:tawadawama: da:ka:mina, ama:le amia:no iya:tawa komamo amia:no hibima: midi ekawi ba:ba ka:na dito kokubahimima:na:ta! Numa:, Kelisote ba:be ekawi mabuma: a:hoiya:,

12 ba:bema: hibima: midipi ipuwalo puya:te ibino tepo ipuwoeno mulu ukui dopamo kodakoduilameheno, ama:le amia:no tutu emede iya:tawa komodo ba:bako ekakino hibima: midi komo da:kubahilamemena:, ba:be gabodo ama: iba:tamo konomo kuba ba ododi Kelisotamo atu kuba komo hibinomolo ba:bo kakododima:na:ta.

13 Ba:be mabuma: nale katene ilina naha komodo naeno hibima: midi ekawino nato ukamidadawama: deda:mo, ba:be komo ba iya:tawa nale emedena tetelo katene ilina gala a:kananakamo, naeno ekawiti na ibaminatenelo kuba ododi komamo gakapoma:.

9

Ya:sukunu Oelamepa:te Ibino Oko Owati Komoma: Hibima: Midipa:godone Hidohido Owalubi Komo Uwatema: Talona Puliyala

1 Ba:bema: nale la: balateda:lemata, la: iya:tawahala:ka: nale aeno Kodawa Ya:suku naeno baida:mo hibilo dumiya:mo? Ba:gala la: iya:tawahala:ka: ebete ebeno sose tupuimima: hiya:hiya: hopamo doelamiya: ba:bi okopi ipuwalo na etama: ba eda:, ba:be oko ipuwalo na tutudawama: deda:namo? Numa:la:, nale aeno Kodawatamo dowatinamimo, ba:be oko ipuwane kebe hidohido gaote dikulihui la: ba: ba:bi tawakalubilata.

2 Ba:bema: komopa:te na Ya:sukunu hibi oelamepi ipuwalo etama: ka:namihino, la: huiyatiya naeno komo iya:tawahala, iyo, la:le Kelisoko ipuwalo demedenama ba:be komote na hibi oelamepi ipuwalo etama: deda:namo ba:be komo behawakaliminako.

3 Ba:bene keba tetelo komopa:te naeno oko komo anagiya:midanamete
kubama: da:ga:lanaka, nale naeno tuputupu ododi komo hawakalimima:
iba:tamo tabo ba:ma ka:na olamaginakomo,
4 na ba:gala puya:te nago oko dowatina ale kebe hibima: midipi
dowalubilinakoma:, ale aeno oko huiyama: eta modoboha: komoma: ibi
a:kakiyalama:lema:. Huiyatiya numa:la:, aeno oko mabuma: ale sose
tawakaluba:godone baa: modobolo kuwatema: talona kitanaha:!
5 A:iye! La: iya:tawahala:ka:, Kodawa Ya:sukunu komo oelamepi,
iyo, ebeno ekaki ba:gala Pitako* atumu, iba:te oko ipuwalo ibino hi-
bima: midipi kamenakamenago ba wapata:lamena ibi hiliyonomate sose
tawakaluba:godone owalubi keba ka:na kuwatenaka, talona puliyala
na ba:gala nago oko dowatina ale atumu ba: ba:ba ka:na kawap-
ata:lamenama:?
6 Huiyatiya diyala, la: komopa:te na ba:gala Banabasiko a netewapino ko-
moma: ba:ma ka:na demalagidolonama, “Oelamepi ipuwalo ibi kapiyatamo
talona bitana sose tawakaluba:godone owalubi komokomo kuwatema:, iyo,
wadiyala iba:te huiyatiya hegehege mani oko owati ipuwalo ibi ha:kiya
ibino modoboha: komokomo nulama:mena:.”
7 A:iye! Nale la:eno daedae ukui tabo ba huiya ba:ma ka:na goemo,
“Gabomanino alaholohopi ipuwalo ibi hiliyonomate ibino baa: ba:gala
oko huiya gabomana:godone modobolo uwatenaka, aba: hibila:ka:? Iyo,
ba: ba:ba ka:na kebe lumagiti gala:ipi gao pali dopamo dododi komo
hiliyonomo tetelo ba:bi hidohido gao a:penahanako, ba:gala kebe dubuti
sipi-goegoe ulamedawama: deda:na ebeno ubi tetelo ba:bi ilinoeno nono
uwatenako.”
8 Ba:bema: la: na:kemalagidolutama, na ha:kiya naeno ukui komamo
ka:goemo ba:moe go tabo? Ao, eba ka:naha:, mabu Godote ebeno Bukoeno
eta tutumu tabamo ba:be atu komo a biya:tua:mena.
9 Iyo, Mosesete Godokono Tutumu Tabo ebeno Bukamo ba miya:te
eta tabo ba:ma ka:na hawakalimiya:,* “Tawakaluba:te witi-laisa nahoeno
kikipo kuwatema: ibino kau-goete ba:bi ilina mikimoelelo oko iba:tamo
dowatimini, ba:ba tetelo iba:te ba:be kau-goeno tabo hala:mo matumi
modoboha:, mabu ebete iba:tamo oko owati ipuwalo witi-laisa kikipo
kapiyakapiya naha modobola, iyo, ba:bi naha ilina ba: ebeno okoeno huiya
deha:potola.” Ba:bema: la: ba:moe taboeno ipuwa ba emalagidolo na
na:kiyanamiya:la:, mabu keka: Godote ba:moe tutumu atamo dikaa:miya:,
ebeno malemalelo ebete kau-goegoe konomamo kemalagidolena o ebete
tawakalubi konomamo kemalagidolena?
10 Ba: hibila, ebete aeno ka:ka: konomamo demalagidolena, ba:moe tabo
Bukamo ba:bema: miya:tiya:.
Iyo, ebete a ba:ma ka:na kiyaa:mena, pali oko ipuwalo kebe lumagiti
haka aligilino ilinamo oko da:tupuiminako ba:gala kebe lumagiti naha
ilina uwate oko dowatinako, ibi netewapa:te ba:moe atu ukui komago
bemedena, iba:te ibino oko huiyama: naha ilina ipuwane ibino komo
kapimilo kuwatema:na:.
11 Numa:la:, pali ododidawate haka ipuwamo kikipo keba ka:na kami-
honako, ale dopamo la: Kolini sose tawakalubi ipuwalo oko ba: ba:ba ka:na
powatima:. Ba:bema: ale kapiyakapiya tetelo la:godone owalubi komo

* **9:5:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: niya:tawa Pitakono eta mahilo ba: Kipasetela. * **9:9:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: Tutumu Tabo 25.4 numiya:. Ba:moe taboeno ipuwa ba:ma ka:nala, kau-goete oko owati ipuwalo tawakalubi dowalubilimini, ba:bema: wadiyala iba:te ibino malemalelo hido owalubi komo kau-goetamo atumu na:kihata:mena:.

da:lawenakoma:, la: ba:be komo aeno modobo oko huiyama: ba:ka:ga:loma
o pilo komoma: ba:ka:ga:loma?
12 Ba: hibila, komo hiya:hiya: okopa:te la:godone owalubi da:lawenaka
ba:be komote modoboma: neda:tale, la:le aeno oko owati komoma: a
dowalubinakoma, Godokono umi ipuwalo ba:be komote atumu mod-
obonomoma: ba:ka-eda:na:. Huiyatiya numa:la:, dopamo ale oko ipuwalo
hiya:hiya: modoboha: komokomo ba iya:tawahana, la: ipuwalo eta
lumagigodone owalubi komo laweheno aeno tepo ipuwa dito kodakoduil-
amenakuima:. Iyo, ale Kelisokono Hido Tabo puya:tamo dolamagimi-
nakoma:, a ubihinola iba:godone eta owalubi komo ba lawe ba:be komote
aeno oko duhimi komoma: eda:.
13 Ba:gala eta komo. La: Yunapino komo iya:tawahala:ka:, ba:ma ka:na
puya:te Godoko Adikumino Hiya: Genamalo oko dowatina, iba:te ba:be
oko ipuwane ibino baa: modobolo nahanaka? Iyo, puya:te Godoko
owatidoloeno patapata hunamo hawa:goeno ilina koa:mo da:miya:tenaka,
ibi ha:kiya ibi kowalubilima: ba:bi hawa:goeno ilina ipuwane katene
hapuhapu uwatenaka.
14 Ba: hibila, aeno Kodawate ebe ta:matapi atumu a:tutumulateliya:,
ba:ma ka:na puya:te ebeno Hido Tabo olamagi oko dowatina,
wadiyala hibima: midipi ulihopa:te ibino modoboha: komokomo
na:modobuilamelelamenakamena:.

Polote Hido Tabo Olamagi Ipuwalo Godogodone Ebeno Huiya Lawema: Dolamagiya:

15 Nale kebe tabo ka:goemo, ba:be tabo ba: hibila, ba:ma ka:na nale
oko ipuwalo hiya:hiya: modoboha: komo ba iya:tawana, eta lumagigodone
owalubi komo laweheno naeno tepo ipuwa dito kodakoduiminakuimo.
Huiyatiya nale ba:moe leta la:tamo ba ododita, naeno ukui kitanaha:
ba:ma tetelo la:le naeno eta modoboha: komo umiti na owalubini ba:bo
kotupuimima:. A:iye, na ubihinola! Nale la:godone eta kapiya owalubi
komo laweheno wadiyala na dopamo kohoema:nemo, mabu keba tetelo
nale eta dawagodone owalubi komo lawe da:tupuimimo, naeno Kodawa
mabuma: dawagahanamo ba:be komote nagodolo ba:bo kalatidima:ne!
16 Huiyatiya numa:la:, na Hido Tabo olamagi mabuma: na ha:kiya
na a:kawagaminamo, mabu Kodawate ebeno ubilo ba:be oko natamo
ikanamiya:, nale naeno ubilo kalawiya:ha:. Ba:bema: nale ba:be oko
tama:mo dito dihatemo, natamo duluhukumini ba:be temeteme bada
konomola:ka:!
17 Iyo, ba:be okote naeno ubi komodo natamo na:puluhukuya:tale, nale
modobo oko huiya tawakaluba:godone ba:lawenakona:, huiyatiya Godote
ha:kiya na eta hibidawama: ba ka:nami ebeno ubilo Hido Tabo olamagi oko
natamo ba:bo ikanamiya:. Ba:bema: nale ebe kapiya kokalakaluimima: oko
ba owatina
18 kebe hido huiya na:ka:lawemo? Naeno huiya ba: naeno tepo ipu-
woeno kalakala komola, iyo, ba:be kalakalate oko owati komodo natamo
puluhukuna, mabu gabo bitana nale naeno modoboha: komokomoma:
tawakaluba:godone eta hido komo laweheno iba:tamo Hido Tabo huiya-
heno dito olamaginakomo.

19 Ba:bema: na eta hopo lumagino matuhumiho ipuwalo emedenaheno
Kelisoko ipuwalo tutudawama: eda:namo, huiyatiya nale Hido Tabo ba
olamagina tabo ulihopi mabuma: na ha:kiya na ibi hiliyonomoeno huiyaha:
okodawama: a:midinakomo, komo ibi hiliyonomate ba:be tabo hibinomolo
kolawema:.

20 Ba: hibila, keba tetelo nale naeno Yunapa:tamo Hido Tabo dolamaginakomo, iba:te ba:be tabo hibilo lawema: nale ibino eta lumagi huiyamo bemedenamo. Iyo, Godote aeno iniwala:tamo dikalamiya: iba:te ba:bi Tutumu Tabo hiliyonomamo papamila:ha ko komonomoma: ba ga:lana, ba:bema: ba:bi Tutumu Tabamo nale atumu a:kapapamiwatanakomo, iba:te Hido Tabo uliho tetelo eta duhimi komo nagodolo umikapoma:.
21 Ba:gala keba tetelo nale Yuha:pa:tamo Hido Tabo dolamaginakomo, iba:te ba:be tabo hibilo lawema: nale ibino eta lumagi huiyamo atumu ba:kemedenamo. Iyo, naeno iniwala:te Godogodone duwatiya: nale ba:bi Tutumu Tabo hiliyonomamo papamiwataheno, huiyatiya Kelisokono kapiya tutumu ipuwalo bemedenamo, mabu na ubihinola Yuha:pa:te Hido Tabo uliho tetelo eta duhimi komo nagodolo umi.
22 Ba:bema: numa:la:, puya:te hibima: midi ipuwalo kodakodalo kala:mota:hanaha:, nale iba:tamo Hido Tabo dolamaginakomo, iba:te ba:be tabo lawema: nale ibino ododili komamo papamiwatate na ha:kiya na ibi huiyama: ba:midinakomo. Iyo, ba: ba:ba ka:na nale komo hiya:hiya: gabodo komo hiya:hiya: tawakalubi huiyama: beda:nakomo, mabu na ubila iba:te Hido Tabo uliho tetelo eta duhimi komo nagodolo umihino komo iba:te tabo hibinomolo ba:bo kolawema:.
23 Ba: hibila, na Hido Tabo olamagi mabuma: ba:bi hiliyonomo hiya:hiya: komokomo ododilinakomo, nale ba:be oko owati ipuwalo emedena teteno hidohido owalubi komo Godogodone kuwatema:.
24 La: iya:tawahala, sikulu gugudino iya:da:mi hegelalo ibi hiliyonomate heloamo ba pulila:ha, ibi ipuwalo kapiyanomote sikulu watodawagodone hido huiya kolawema:ne. Ba:bema: la: Godoko mabuma: oko ba owatina, wadiyala la: ba: ba:ba ka:na helonomoma: neda:huya:la: la:le ebegodone hido huiya konelawema:.
25 Ba:gala ba:moe ba: eta go tabola. Bolamo iya:da:mipa:te eta kapiyuimino wato kikipo lawema: ubi ba ihate, ko hegela peheno dopamo ibi hiliyonomate ibino ape bekodakoduilamenaka, iyo, ibi ubila wato kikipo lawe ipuwalo tawakaluba:te ibi kawagaminalema:. Ba:bema: numa:la:, iba:te da:lawemena: ba:be kalakalate tete nanekelelo itanatepate ba:bo kowiboma:ne, huiyatiya ale Godokono oko owati ipuwalo kebe hido huiya lawema: ubi dihatenama:, ba:be komo hiya:la mabu ba:be komoeno kalakalate emedena emedena tetelo agodolo a:kawibonamene.
26 Ba:be mabuma: sikulu gugudino iya:da:mi hegelalo ibi ipuwalo etate dopo lumagima: keda:ma: heloamo keba ka:na ka:puliganako, na oko owati ipuwalo heloamo ba:ba ka:na owatinakomo, ba:gala alaholoho ipuwalo eta dubuti eba:go dalaholohona ba:be eta lumagi kubanomamo keba ka:na kanagaliminako, na alaholoho ipuwalo ba: ba:ba ka:na kewagelenamo wato kikipo kolawema:.
27 Iyo, bolamo iya:da:mipa:te kateneno ubi komamo papamila:haheno ibino ape keba ka:na ka:kodakoduilamenaka, hibima: midi ipuwalo na ba: ba:ba ka:na emedenamo. Ba:bema: hibila, nale Hido Tabo puya:tamo dolamaginakomo, komo iba:te hibima: midi ipuwalo wato kikipo da:lawemena:, na ubihinola ibi ipuwalo na kapiyate hido huiya laweha:ma: eda:.

10

Yunapino Iniwala:tamo Dito Hopolo Dikulihuya: Polote Ba:bi Komoma: Dolamagiya:

1 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, kebe komate a Yunapino iniwala:tamo dikulihuya:, na ubila la: ba:bi komo hidamo kemalagidoluilamema:. Iba:te Isipiti temeteme hopone dikuliya:, ba:ba tetelo Kodawa

Godote ebeno hawai ipuwado ibi dopalamenakui ibi hiliyonomo ba:bo itagua:midalenakui, ba:bene ibi hiliyonomate ebeno owalubi komodo Hawihawi Kehaha: Kolomo hapuamo modobolo na:hiwaliya:.

2 Ba:bema: ale ba:ma tete tawakalubino Kelisoko ta:mata komo kohawakalimima: ibi beyamo keba ka:na ka:wadulatelenakoma:, ba: ba:ba ka:na aeno iniwala:te Godokono okodawa Moseseko ba ta:matana, Godote ibi hiliyonomo ebeno hawai ipuwamo ba:gala kolomo ipuwamo ba:bo wadulateliya:.

3 Ba:bene iba:te dito hopolo ba wapata:lamena, Godote hanohano komodo iba:tamo dikalamenakui ibi hiliyonomate ba:be baa: ba:bo nahanakuya:,

4 ba:gala ebete eta hanohano komodo nakola ipuwane dikalamenakui, ibi hiliyonomate ba:be beya atumu a:kanihonakuya:, ba:bema: ba:be nakola ba: gola, ebe ba: Kelisotela, kebe Kodawate iba:go da:pata:nami ba:moe ba:be dawala.

5 Huiyatiya numa:la:, iba:te Godokono hiya:hiya: hidohido owalubi ba ulamena, komo hiliyonomate ebe hibima: kamidiya:ha:, ba:bema: ebete iba:tamo maubate ibi danakapulamiya:, ibino ha:laha apa:te dito hopolo hiya:hiya: ba:bo toda:la:mota:hanuya:.

6 Ba:bema: Godoko ubila ale ba:bi komodo hido ukui ba:ma ka:na kolawema:, Yunapino iniwala:te kuba komo kododilima: ibino tepo ipuwoeno ubi konomamo keba ka:na ka:miya:tenakui, ale ba:ba ka:na eda:ha modoboha:.

7 Ba:bene eta tetelo komo iba:te eta ida:da:lino poko dododiya:, Godokono Buka tabote ba:be komo ba:ma ka:na hawakalimina, “Tawakaluba:te poko ba ododita, baa: konomamo nahate, helonomo gao beya nihote, hilopo moe komo ba:bo ododiya:.” A:iye! Ibi ida:da:li adikulamepima: keba ka:na keda:huya:, la: ba:ba ka:na eda:ha talonala!*

8 Ba:bene eta tetelo komo iba:te bohelemele ba:gala kuhi pilo komo, kamenakamena ba:gala dubu pilo komo, ba:bako koko kuba ododili da:tupuimiya:, ba:bema: kapiya hegela tetelo 23 taosene tawakaluba:te ba: dito ha:lahuya:. A:iye! Ale ba:bako kuba ododili ipuwamo na:pa:la:ha modoboha:!

9 Ba:bene eta tetelo komo iba:te Kodawa Godoko bepawiya:, iyo, ebete ibino daedae ukui komamo papamiwataheno ba:be mabuma: iba:te ebeno ododi komo kubama: da:ga:luya:, ba:bema: bu kalate ibi ba alohole ibi hiliyonomate ba: dito ha:lahuya:. A:iye! Ale ba:bako kuba tabamo aeno Kodawa pawi modoboha:!

10 Ba:bene eta tetelo komo iba:te ubiha: tabo Godokono okopa:tamo da:ga:luya:, ba:bema: Godokono Hoe Nopodawate ibi ba:bo anakapulamiya:. A:iye! Ale ba:bako ubiha: tabo ga:la tupuimi modoboha:!

11 Numa:la:, Godote ebeno ubi komo dopamo ihatiya:, komopa:te ba:bi hiliyonomo komo ba iya:tawaha iba:te hidohido ukui kuwatema:, ba:bene ebete a mabuma: ba:bi komo ebeno Bukamo a:miya:tiya:, ale ba:bi atu kuba ododili ipuwamo gudikapoma:. Ba: hibila, a puya:te ba:ma tetelo demedehonama: hopo haboeno kuititi tetete atamo ba: na:tatali,

12 ba:bema: pote ba:ma ka:na demalagidolona, “Na naeno heloamo modobolo la:namo,” ebe hidamo! Diyala, tete tatalila ebete kuba ododi ipuwamo da: negamene.

---

* **10:7:** Buka ka:lamiholedawa, ama: ubi dihatemena: ba:bi uwino hiya:hiya: komo hidonomamo iya:tawama:, wadiyala ama:le 1 Kolini 10.7 komoma: Ikuli 32.1-6 numiya:, ba:gala 10.8 komoma: Nabas Ka:lamihole 25.1-9 numiya:, ba:gala 10.9 komoma: Nabas Ka:lamihole 21.5-6 numiya:, ba:gala 10.10 komoma: Nabas Ka:lamihole 16.41-50 numiya:.

Saitanakono Kuba Gabamo Emogabuimi Ipuwalo Godote Hibima: Midipa:tamo Modobo Helo Dikalamenako

13 Ba: hibila, Saitanate hiya:hiya: kuba gabamo emogabuimi komo ama:tamo da:wadahenako, ebete ba:bako atu komokomo hopo habanapi hiliyonomatamo ikalamenako. Huiyatiya kalakala konomola, Godote ama: kowalubima: hibidawama: eda:na. Ba:be mabuma: amia:no hibima: midi helote keba ka:na kitana, ebete ba:be komo ba iya:tawana Saitanako ba:bo koduhimima:ne, ebete amia:no helo da:gogolona ba:bako eta konomo emogabuimi komo ama:tamo kadahema:. Ba:gala ba:be atu tetelo Godote ama: gabo kiya:tumima:na:ta, ama:le Saitanakono emogabuimi komone keba ka:na na:kalahuliomena: ama:le hibima: midi ipuwalo kodakodalo kola:nama:.

Hibima: Midipa:te Ida:da:li Adikulame Komokomo Ipuwane Alahutihoma: Polote Da:goiya:

14 Ba:bema: naeno hidohido mabuluba:la:, wadiyala la:le hiya:hiya: ida:da:lino gobogobo adikulame komo kuba nibote patema: ga:lalo ba:bi ododili ipuwane nalahutihonakuya:la:.

15 Numa:la:, la: puya:te naeno tabo dulihutama, nale naeno tepo ipuwoeno ukuilo la: hidohido ukuipima: midilitamata, ba:bema: wadiyala la: ba:moe naeno tabo hidamo nanagiya:midala:.

16 Ya:suku emalagidolo baa: naha komo ododi tetelo ale kebe kalilino komoma: Godotamo kalakala tabo dadipatenakoma:, ba:be kalili ba: Kelisokono hawi kalilila, ba:bema: hibila, ale kapimilo ba niho a eba:go kapiyama: ba:bo eda:hanakoma:. Ba:gala ale ebe kemalagidoloma: kebe baa: ka:wakamihonakoma:, ba:be baa: ba: ebeno apela, ba:bema: ale kapimilo ba naha a Kelisokoba: atumu kapiyama: ba:bo keda:hanakoma:.

17 Numa:la:, ale ba:be baa: wakamihoheno dopamo kapiya baa:te itananako, ba:bema: ba:be komo ba: a hibima: midipino komo hawakalimino gola, iyo, a hiliyonomate Kelisokono kapiya apema: ba eda:hana, ale kapiya baa: kapimilo ba:bema: nahanakoma:.

18 Ba: hibila, a Isalaelanapino hawa:goeno ilina Godotamo ikameho komo atumu ba: ba:ba ka:nala, ba:bema: wadiyala la:le ba:be komo nemalagidolala:. Iba:te ba:bi ilina Godoko owatidoloeno patapata hunamo miya:teheno, dopamo iba:te mokoholete ibi mabuma: katene hapuhapu tama:mo miya:tenaka, ba:bene iba:te Godoko adikumi tetelo eba:go kapiyama: ba eda:ha katene kapimilo ba:bo nahanaka.

19 Ba:bema: na ubila ale ida:da:li gobogoboeno adikulame komo gala kakemalagidoluya:. Mabu keka: nale la: ba:be komo ipuwane alahutihoma: da:kiyalamema? Ba:bi ida:da:lino helote hibilo ba:kitana, ba:gala adikulamepa:te iba:tamo kebe ilina kikalamenaka ba:bi ilinate talona ipuwalo hibilo ba:ka:pola:na?

20 Ao, naeno taboeno ipuwa eba ka:naha:! Hibi komo ba: ba:ma ka:nala, ida:da:li adikulamepa:te ibino hawa:goeno ilina Godotamo a:kikamehala:, iba:te huiyatiya ida:da:lino ha:da amiho gobogobatamo ikalameholenaka. Ba:be mabuma: na ubihinola la: hibima: midipa:te la:eno ododili ipuwalo ba:bako kuba gobogobago kapiyama: keda:hanama:!

21 A:iye! La:le eta hegelalo Ya:suku emalagidolo kalila:mo nihote, eta hegelalo kuba gobogobo emalagidole kalila:mo da:kanihoma, ba:be komo modoboha:! Iyo, la:le eta hegelalo Ya:suku emalagidolo baa: eba:go nahate, eta hegelalo kuba gobogobo emalagidolelo iba:go baa: da:kanahama, ba:be komo atumu modoboha:!

22 Ba:bema: a hidamo! Ale ida:da:li adikulamepino ododili komamo a:kana:pa:la:hama:, mabu a ubihinola aeno Kodawate ba:be komoma:

atamo mauba. Ba:gala ale daedae ukuilo ba:ma ka:na a:kemalagidolama:, aeno helote ebeno heloago komodoboma:ne.

Hibima: Mididawate Ebe Ha:kiya Ebe Kapiya Kowalubima: Ukui Akihata:la:

23 Ba:bema: ba:moe ba: eta komola. La: komopa:te ba:ma ka:na na:ga:lanamata, "Apa:mo ododili komo hiliyonomo ipuwalo eta komo kododima: talona hibilo kitanaha:."

Ba:bema: nale tabo ba huiya na:goemo, "Iyo, lumagiti Kelisoko ipuwalo tutudawama: ba eda:na, talona ebetamo hibilo kitanaha: eta komo kododima:. Huiyatiya numa:la:, apa:mo ododili komo hiliyonomo ipuwalo komo ododili komate aeno hibima: midi ipuwalo a a:kowalubia:mena:, iyo, a sose tawakaluba:te ba:bi ododili komago ba emedena hidamo a:kapepehama:.

24 Ba:bema: la: ipuwalo etate ukui akihata:la: ebe ha:kiya ebe kapiya kowalubima:, huiyatiya wadiyala ebete komopino hibima: midi ipuwalo ibi kowalubilima: ibino komokomo dopamo nemalagidolenakamene."

25 Ba: hibila, ama: kolowami habamo tote, puya:te ida:da:li adikulameno katene ilina da:pemiya:tenaka, ba:bi tawakalubino ilina uwatete da:nahamena:, talona puliyala. Iyo, amia:no tepo ipuwoeno mulu ukui komate amia:no eta naha komoma: ama: kubadawama: ka:mi modoboha:,

26 mabu Godokono Bukalo tabote ba:ma ka:na itana, "Ba:moe hopo konomo ba: aeno Kodawoenola, ba:bema: hopo haboeno ilina hiliyonomate ba: ebenoma: eda:hana."

27 Ba:bema: keba tetelo eta hibima: midiha: mabulubiti ama: eba:go baa: nahama: da:kiyamemena:, ama: ubi dihatemena:, kubaha:, ama:le eba:go tote ebete baa: naha tetelo ama:tamo kebe ilina dikamemena:, wadiyala ama: ba:be ilina kalakalago dito na:nuya:, iyo, ama:le tepo ipuwoeno mulu ukui komodo ida:da:li adikulameno kateneno komoma: ukui bilibilima: akeda:la:.

28-31 Ba:bema: numa:, naeno komo ba: ba:ma ka:nala. Na Kelisoko ipuwalo tutudawama: ba eda:na, naeno tepo ipuwoeno mulu ukuiti eta ododi komoma: na kubadawama: ka:namihino, eta dawoeno mulu ukui komate naeno tutu emede komo matuhumiho a:kamodobamena:. Iyo, nale eta baa: na komoma: Godotamo kalakala tabo adipatelo ebeno kalakalago da:namo, ba:ba tetelo pote na:ka:modobomene na kuba ododidawama: ka:namima:? A:iye, lumagi puliyala, kalutaha:! Ba:bema: a hibima: midipino ododili komoma: ba:moe ba: naeno ko iya:tulame tabola, amia:no baa: naha ipuwalo, ba:gala amia:no beya niho ipuwalo, ba:gala amia:no komo hiya:hiya: ododili komo hiliyonomo ipuwalo, wadiyala ama: ba:bi hiliyonomo komamo Godoko nawagaminanakuya:.

Huiyatiya ba:moe ba: eta komola. Keba tetelo eta dawate ama: ba:ma ka:na da:kiyamemena:, "Ba:moe katene ba: ida:da:li adikulameno ilinala, ale a:kanahama:!" ama: ebe malemalelo emalagidolote ebeno tepo ipuwoeno mulu ukui komamo na:papamiwatuya:. Iyo, amia:no tepo ipuwoeno ukuiti ba:be katene nama: modoboma: goena, huiyatiya amia:no mabulubino komoma: ama: a:kanamena:ta.

32 Ba:bema: amia:no hiliyonomo ododili komamo eta lumagino nato ukamidadawama: akeda:la:, iyo, puya:te Godokono sose tawakalubima: deda:hana, ba:gala puya:te Yunapi ba:gala Yuha:pi ipuwalo hibima: midiha:pima: deda:hana, ibi hiliyonomo ipuwalo etate amia:no ododili komoma: kuba ododi ipuwamo ga modoboha:.

33 Ba: hibila, na ha:kiya na kapiya kowalubima: emalagidoloheno, naeno
ubi komo ba:ma ka:na ihatenamo, nale naeno hiliyonomo ododili ko-
mamo tawakalubi hiliyonomo dowalubilinakomo, ibi ba kalakaluilamena
iba:te Godogodone ibino ka:ka: mula: komo galane ba:bo kolawema:na:.
Ba:bema: hibima: mididawa, naeno ubi komote komopa:tamo keba ka:na
kitana, wadiyala la:eno ubi komote iba:tamo atumu ba: ba:ba ka:na
na:kitananakamene.

11

1 Iyo, wadiyala la: hibima: midipi hiliyonomoeno ododili komokomo
ipuwalo la:le na nibaminatena:la:, nale Kelisoko keba ka:na kibamitinamo
ba:ba ka:na.

Polote Kolini Sose Kamenakamenoeno Eta Ododi Komoma: Dolamagiya:

2 Ba:bema: nale la: bimililameholemata, mabu la:eno hiliyonomo ododili
komokomo ipuwalo la:le na ba emalagidolone, nale la: dopo soseno* ododili
komo keba ka:na kiya:tulametanakuima, la: ba:bi komamo hibinomolo
ba:ba ka:na papamila:hanamata.
3 Huiyatiya na ubila ba:ma tetelo eta uli komo la: kiya:tulamema:,
ba:ma ka:na Godote Kelisokono watodawama: keba ka:na keda:na, Kelisote
hibima: midipi dubuino watodawama: ba: ba:ba ka:na keda:na, ba:bene
hibima: midi dubuti ebeno kamenoeno watodawama: atumu keda:na.
4 Ba:bema: la: ipuwalo eta dubuti Godotamo toetoe tabo olamagi
tetelo o ebete Godokono ukui hawakalimi tetelo ebeno wato kalikamo
da:mula:mene, ba:be ododi komo ba: ebeno watodawa Kelisotamo hilopo
ikame komo huiyala.
5-6 Huiyatiya la: ipuwalo eta kamenate ebeno wato kalikamo mula:heno
Godotamo toetoe tabo dolamagimini o ebete Godokono ukui sose
tawakaluba:tamo da:hawakalimimini, ba:be ododi komo ba: ebeno
awitamo hilopo ikame komola, mabu ebeno awi ba: ebeno watodawala.
Numa:la:, la: tawakalubino komo ba:ma ka:nala, eta dubuti ebeno kame-
noeno konomo kuba mabuma: ebeno hinibo elepe komamo hilopo ebetamo
kikamema:ne, ba:bema: la: ipuwalo eta kamenate ebeno wato kalikamo
mula:heno hilopoha:ma: deda:mene, wadiyala ebete hilopo na:lawa:mene,
kamenoeno awiti hinibo elepe komamo ebetamo hilopo keba ka:na kikame-
nako ba:ba ka:na. Iyo, la: iya:tawahala, hinibo elepe komo ba:gala hinibo
iya:hili komo ba: kamenakamenatamo hilopo ikalame komola, ba:bema:
wadiyala iba:te ibino wato kalikamo na:mula:lenakamena:.
7 Huiyatiya dubuino komo hiya:la, ebete ebeno wato kalikamo
mula:ha:ma: deda:mene hilopo komote a:kitanamene. Numa:la:, Godote
dopo dubu ebeno holoholamo ododiya:, ba:bema: ba:ma tetelo dubu
hiliyonomate ba:be holoholamo ba emedehona Godokono hido mulu
emede ka:ka: komo ba:bo hawakaliminaka. Huiyatiya dubuino hido mulu
emede ka:ka: komo kamenakamenate hawakaliminaka,
8 mabu Godote dopo dubu ba:gala kamena ba ododili, ebete dubuino
ka:ka: kamenagodone kalawiya:ha:, ao, ebete huiyatiya kamenoeno ka:ka:
dubugodone lawiya:.
9 Ba:gala numa:la:, Godote ebe ha:kiya ebe kokalakaluimima: dopo dubu
bododiya:, huiyatiya ebete ba:be dubu kokalakaluimima: dopo kamena aka-
ododiya:.

---

* **11:2:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Ya:suti hoe ipuwane mahigate Hunu Habamo dodoluya:, ba:ba tetelo Yunapino Yudiya hopolo kebe sosete duluhukuya: ba:be sose ba: dopo sosela.

10 Ba:bema: la: ipuwalo kamenakamenate ibino wato kalikamo
na:mula:lenakamena:, mabu Godote ebeno Gobogoboeno helo
iba:tamo dikalami, ibino wato mula:le komote ba:be komo hidamo
kohawakalimima:ne. Iyo, ba:be komodo Hunu Haboeno nopopa:te ba:moe
komo kiya:tawahama:na:, dubate Godokono hido mulu emede ka:ka:
komo keba ka:na ka:hawakaliminaka, talona puliyala hibima: midipi
kamenakamenate ba:be atu hido mulu emede ka:ka: komo ba: ba:ba ka:na
atumu kohawakalimima:.
11 Huiyatiya ba:moe eta komo akadodala:. A hibima: midipi ipuwalo ka-
menakamenate dubuino komoma: akaga:lala:, "Ale iba:godolo eta owalubi
komo a:kuma:lema:," ba:gala dubate atumu kamenakamenoeno komoma:
ba:bako daedae ukui tabo akolamagima:la:. Ao, eba ka:naha:, mabu
ale aeno Kodawa ipuwalo ba emedena dubu hiliyonomate kamenaka-
menagodolo owalubi komo ulamenaka, ba:gala atumu kamenakamena
hiliyonomate dubagodone owalubi komo a:ka-uwatenaka.
12 Numa:la:, Godokono ododi komodo dopo kamenate dubugodone
uluhukuya:, ba:bene ba:ma tetelo ebeno owalubi komodo dubu hiliy-
onomate kamenakamena ipuwane a:hawakalahalenaka, iyo, hiya:hiya:
tawakalubi ba:gala ilina hiliyonomate ebeno ubi komo kapiyado ba:bema:
ikulihonaka.
13 Ba:bema: wadiyala la: ha:kiya la:eno ukuia:mo nemalagidolala:,
la: ipuwalo eta kamenate ebeno wato kalikamo mula:heno Godotamo
toetoe tabo dolamagimini, ba:be komo modobola:ka: o modoboha:ma:
ba:keda:mene?
14-15 Numa:la:, Godote pui ebeno ubilo dododiliya:, ba:bi hiya:hiya:
tawakalubi ipuwalo komo hiliyonomate ibino tepo ipuwoeno ukuilo
na:ga:lana, eta dubuti ga:ga:ga: hinibago demedena ba:be komo ba: kuba
hilopo komola, huiyatiya eta kamenate ga:ga:ga: hinibago demedena ba:be
komo ba: ebe hagalu kamenama: midi komola. Ba:bema: wadiyala la: ba:be
komone niya:tawahala:, Godote kamenakamenatamo ibino ga:ga:ga: hinibo
bikalamiya: ba:bi hinibate ibino wato mula:leno ilinama: keda:hanama:.
16 Ba:bene la: ipuwalo etate ba:moe komoma: nago olowabeletihuima:
dewagelemene, naeno kuititi tabo ebetamo ba:ma ka:na itana, la:eno hopo
konomolo puya:te Godokono sose tawakalubima: deda:hana, ibi hiliyono-
mate ago ukui kapiyama: ba eda:hana kamenakamenoeno komoma: ba:
ba:ba ka:na iya:tulamenaka.

Polote Ya:suku Emalagidolo Baa: Naha Komoma: Dolamagiya:

17 Ba:bema: nale ba:be komo miya:pate nale komo hiya:hiya: komoma: la:
diya:tulamema, ba:bi komo ipuwalo nale la: a:kamililamehola:mata, mabu
keba tetelo la: da:kapiyuiminakoma, la: la:eno ododili komamo komopino
hibima: midi ipuwalo ibi owalubilihino ibi dito kubahilamenakomata.
18 Ba:bene dopo komo ba:ma ka:nala, komopa:te na a:kiyanamiya:, la: sose
tawakaluba:te da:kapiyuiminakoma la: ipuwalo anagiya:mida komokomo
ba:pola:lama:nata. Ba:bema: ibino tabo ga:la ipuwalo nale komo tabo
hibima: a:midilimo,
19 mabu diyala, ba:bako anagiya:mida komate Godokono ubilo dikuli-
huya:, la: ipuwalo puya:te ebeno ubi komamo hibilo da:papamila:hanama,
la:le ebeno hiya:nomo tuputupu emede ipuwalo ba la:mota:hana, ko-
mopa:te ba:be hido emede komo dumilamemena: iba:te ibino kuba ododili
komokomo ba:bo kiya:tawahama:na:.
20-21 Huiyatiya numa:la:, la: komopino kuba ododi komo ba: ba:ma
ka:nala. La: da:kapiyuiminakoma, la:le Kodawa Ya:suku emalagidolo

baa: naha tetelo ebe hibilo kemalagidolonaha:. Iyo, Ya:suku emalagidolo baa: naha tetete peheno, dopamo la:eno poko baa: naha ipuwalo* etapa:te etapi emalagidoleheno ibi a:kalatilama:lemata, ba:bene la: komopi ha:kiya la:eno baa: gahugahulu ba naha komopa:tamo malemalelo a:kalabahalama:lemata. Ba:bema: hibila, la:eno ododi ipuwalo komopa:te poko baa: konomamo ba naha huiyatiya komopi baa:te hibilo a:kawigulama:le, komopa:te helo gao beya konomamo niho ipuwalo daedaema: ba eda:ha huiyatiya komopi nonaminalenaka.

22 A:iye! Mabu keka: la:le Godokono sose tawakalubi ipuwalo komopi dito tawakalubima: da:midilinakoma? Ba:gala mabu keka: la:le awaepi owalubilihino iba:tamo hilopo dikalamenakoma? La:eno ukui ba:kitana, nale ba:moe ododi komoma: la: da:mililameholema? Ao, mililamehole tabo nagodolo kitanaha:! Ba:moe kapiya tabo la:tamo olamagimo, la:le la:eno ekaka:tamo malemale hawakalimima: ubiha:ma: deda:hama, la:le soseno kapiyuimi komamo akapelama:la:. Wadiyala la: huiyatiya la: ha:kiya la:eno hiya:hiya: genamalo baa: na:nahanakuya:la:.

23 Numa:la:, nale Kodawa Ya:sugodone da:lawiya:mo, ba:be atu komo dopamo la: ba:ma ka:na iya:tulamimata, ebeno eta mabulubiti ebe ebeno anakapumipino kokotamo dihateniya:, ba:be dulu ebete baa: lawenate,

24 Godotamo kalakala tabo olamaginate, ba wakamihona ebe ta:matapa:tamo na:goeniya:, “Ba:moe ba: naeno apela, la: mabuma: Godotamo ikamemo. La:le na emalagidolonelo ba:moe komo nododinakuya:la:.”

25 Ba:bene baa: naha komote da:wibolameniya:, ebete kalili gala kalawenate na:kagoeniya:, “Ba:moe kalili ba: Godote tawakaluba:go komiloma: uli nopo da:tamotiya: ba:moe ba:be komola, iyo, ba:moe naeno hawiti ba:be nopo bekodakoduimina. Keba tetelo la:le da:nihonakoma, wadiyala na emalagidolonelo nododinakuya:la:.”

26 Ba:bema: numa:la:, Kodawate ba:moe hopamo gala peheno, kebe hiya:hiya: tetelo la:le ebe emalagidolo baa: da:nahanakoma ba:gala ebeno hawi kalili da:nihonakoma, ba:bi netewa komodo la: Ya:sukunu hoe komo ba:hawakaliminakomata.

27 Ba:be mabuma: kebe lumagiti ebeno tepo ipuwoeno ukuilo Kodawa Ya:suku hibilo adikumihino ebe emalagidolo baa: da:namene ba:gala ebeno hawi kalili da:nimini, ba:be komodo ebete Kodawoeno apeno talona ba:gala hawino talona wakalamiti konomo kuba kododima:ne.

28 Ba:bema: lumagiti Ya:suku emalagidolo baa: naheno ba:gala ebete ebeno hawi kalilini nihino, wadiyala ebete dopamo ebeno tepo ipuwoeno komo hidamo nanagiya:midamene,

29 mabu kebe dawate Ya:sukunu ape komoeno ipuwa hidamo emalagidoloheno ebe emalagidolo baa: dito da:namene, ba:gala ebeno hawi kalilini dito da:kanimini, ba:be dawoeno komo Godote kubama: kogoema:ne, iyo, ebetamo kuba huiya kikamema:ne.

30 Ba:moe ba:be mabuma: apeno temeteme komate la: komo hiliyonomagodolo ba:pola:na, ba:gala tawetawete atumu la: ba ulamena la: ipuwalo komopa:te dito ha:lahuya:.

---

* **11:20-21:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: Kolini sose tawakalubino ododi komo ba:ma ka:na niya:tawa, iba:te Godoko adikumi hegelalo da:kapiyuiminakui, dopamo iba:te ibino hiya:hiya: badininipala kapiyuimi ipuwalo poko baa: benahanakuya:, ba:bene gala hapuni iba:te Ya:suku emalagidolo baa: naha komo ba:bo ododinakuya:. Ba:bema: iba:te poko baa: naha tetelo kebe kuba komo kododilinakui, Polote ba:bi komoma: ba:moe tabo bolamagiya:.

31 Huiyatiya numa:la:, a ha:kiya aeno komo dopamo modobolo danagila-
menakoma:, ba:bema: aeno Kodawate aeno komo anagiya:midaa:me tetelo
aeno eta ododi komoma: a kubapima: a:kagaa:mene.
32 Ba: hibila, keba tetelo ebete a anagiya:midoe ipuwalo kuba
huiya dikaa:memene, ebeno ubi komo atamo ba:ma ka:na itananako,
ebete a ba:ma tetelo temeteme komamo tuputupulu kemedenama:
diya:tua:menako, galane tetelo hopo habanapa:te ibino wiboha: teteno
kuba huiya ba uwate, a huiyatiya kuba huiya a:kalawa:ma:.
33 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, la:le poko baa: ba:gala
Ya:suku emalagidolo baa: naha komoma: da:kapiyuiminakoma, wadiyala
la: naha tupuimihino tawakalubi hiliyonomoeno pelame komo
na:latiminakuya:la:.
34 Ba:gala la: ipuwalo baa: kapete kebe lumagi koamo dumimini,
wadiyala ebete ebeno genamalo baa: nanekele dopamo nate ba:bene
soseno kapiyuimi komamo na:pa:mene, mabu ba:bako ododi komodo kuba
huiyate Godogodone la: sose tawakaluba:tamo a:kapa:mene. Ba:bema:
kalakala konomola, ba:ma tetelo ba:moi kapiyakapiya komoma: nale la:
hidamo a:kiyalamemata, huiyatiya la:eno komo ododili komoma: kebe tabo
dulihuimo, nale da:pemo ba:bi komokomo atumu ba:bo kopetuputupuil-
amema:nemo.

12

Hibima: Midipa:te Godokono Oko Kowatihonama: Ebeno Gobogobote Malemalelo Iba:tamo Hiya:hiya: Helo Dikalamenako

1 Ba:bema: la:le eta komoma: na da:kiyanamima, ba:be komo ba: a hibima:
midipa:te Godokono oko kowatihonama: ebeno Gobogobote malemalelo
atamo hiya:hiya: helo dikaa:menako, ba:bi komate keba ka:na ka:pola:na.
Naeno hibima: midipi ekaka:la:, na ubihinola la: ba:bi dito ikalame ko-
moma: iya:tawaha:pima: eda:ha.
2 La: iya:tawahala, dopamo la: hibima: midiha:pima: ba eda:hana, ida:da:li
adikulame ipuwalo ha:da amiho gobogobate komo hiya:hiya: gabodo la:
ba:bo magatalenakuya:ta, huiyatiya ba:bi ida:da:la:godolo hibi ka:ka:te
itanaheno iba:te la: kowalubilinamiha:.
3 Ba:bema: na ubila la: ba:moe komo niya:tawahala:, Godokono Gobogob-
ote eta lumagigodolo demedena, ebete a:kamodobamene kuba tabo ba:ma
ka:na goe, “Ya:suku kuba dawama: ba eda:na Godote ebe Saitanakono Koe
Habamo ka:da:nama:ne!” Ba:gala la:le eta lumagino tabo ba:ma ka:na
dulihoma, “Ya:suku ba: Kodawala!” la: ba:bo kiya:tawahama:nemata,
Godokono Gobogobote ebe ipuwalo bemedena, mabu ebete ba:be lumagi
ipuwalo emedenaha:tale ebete ba:be hibi tabo goe ba:ka:modobona:.
4 Ba:bema: numa:la:, Godokono Gobogobo ba: kapiyala, huiyatiya hibima:
midipi hiliyonomoma: ba eda:hana, ebete iba:tamo hiya:hiya: helo dikala-
menako ba:bi hiya:nomo helo komate hiya:hiya: ba:pola:na.
5 Ba:gala Kodawa Ya:suku ba: kapiyala, huiyatiya hibima: midipa:te ebe
mabuma: dowatihona ba:bi oko komate hiya:hiya: ba:pola:na.
6 Ba:bene Godoko atumu ba: kapiyala, huiyatiya ebete hibima:
midipa:tamo hidohido ukui dikalamenako, ba:bi ukui komate atumu
hiya:hiya: ba:kapola:na iba:te ebeno hiya:hiya: oko kowatihonama:.
7 Ba: hibila, Godokono Gobogobote hibima: midipi hiliyonomo ipuwalo
bemedena, ba:bema: iba:te ba:be komo ba iya:tawaha kapimilo kapepe-
homa: ebete ebeno hiya:hiya: helo ikame komamo ebeno komo iba:godolo
hawakaliminako.

8 Ba:ma ka:na Godokono Gobogobote eta lumagitamo hiya:nomo helo dito
ikamenako komopa:tamo mulu ukui tabo kolamagima:, ba:gala ba:be atu
Gobogobote eta lumagitamo hiya:nomo helo dito kikamenako hido iya:tawa
komo kohawakalimima:.
9 Ba:bene ba:be Gobogobote eta lumagitamo hiya:nomo helo dito ikame-
nako ebeno hibima: midi komo Kelisotamo konomamo kihatema:, ba:gala
ebete eta lumagitamo hiya:nomo helo dito kikamenako temetema:gopi
kohiduilamema:.
10 Iyo, ba:be atu Gobogobote komo tawakaluba:tamo ebeno hiya:nomo
helo malemalelo hiya:hiya: ikalameholenako, ibi ipuwalo etate hanohano
komo kododilinakoma:, etate Godokono tepo ipuwoeno ukui kohawakalim-
inakoma:, etate kuba gobogoboeno ododili komo ba:gala Godokono Gob-
ogoboeno ododili komo hidonomamo kanagilamelelamenakoma:, etate
Hunu Haboeno nopopino hiya:hiya: tabamo kolamaginakoma:, ba:gala
etate ba:bako hiya:hiya: taboeno ipuwa ulihopa:tamo kohawakalilame-
nakoma:.
11 Ba:bema: numa:la:, ba:bi hiliyonomo dito ikalame komate Helodawa
kapiyanomo ipuwado ikulihonaka, ebe ba: Godokono Gobogobola, iyo,
ebeno ubilo ebete hiliyonomo hibima: midipa:tamo ebeno hiya:hiya: helo
ba:ba ka:na ikalameholenako.

Hibima: Midipa:te Kelisokono Kapiya Apema: Ba Eda:hana Ba:be Apeno Hiya:hiya: Komate Hiya:hiya: Oko Bowatihona

12 Ba: hibila, lumagino ape ba: kapiyanomola, huiyatiya hiya:hiya: oko
kowatihonama: apeno hiya:hiya: komate ba:pola:ma:na. Ba:bema: ba:
ba:ba ka:na Kelisokono kapiya ape ipuwalo apeno hiya:hiya: komate
ba:pola:ma:na,
13 ba:bi hiya:hiya: apeno komo ba: a hibima: midipila. Numa:la:, a
ipuwalo puya:te Yunapima: deda:hanama: ba:gala puya:te Yuha:pima:
deda:hanama:, puya:te komopa:tamo huiyaha: oko dowatihonama: ba:gala
puya:te a ha:kiya a kowalubima: hegehege mani oko dowatihonama:, a
hiliyonomate beyamo wadulatele komo Godokono kapiya Gobogoboeno
heloamo a:lawiya:ma:, iyo, ba:be atu Gobogobote a hiliyonomoeno tepo
ipuwa ya:lo a:tabuilamiya:.

14 Iyo, lumagino ape ipuwalo apeno hiya:hiya: komate ba:pola:ma:na,
kapiya komote kitama:naha:.
15 Ba:bema: lumagino natote ba:ma ka:na da:goemene, “Na apeno eta
komoha:, mabu na kokotoha:,” ba:bako tabo goe komote a:kamodobamene
ebe ape ipuwane dito kitamidama:.
16 Ba:gala galote atumu ba:ma ka:na da:goemene, “Na apeno eta komoha:,
mabu na baidiha:,” ba:bako tabo goe komote a:kamodobamene ebe ape
ipuwane dito kitamidama:.

17 Numa:la:, lumagino ape konomote baidi kapiyanomoma: neda:tale,
ebete hiya:hiya: komo ulihoma: ba:ka:modobona:, ba:gala ebeno ape
konomote galo kapiyanomoma: neda:tale ebete hiya:hiya: nibo niyoba-
halema: ba:ka:modobona:!
18 Huiyatiya Godote dopo lumagino ape ba ododi, ebete apeno hiya:hiya:
komo hiliyonomo ebeno ubilo miya:temiya:,
19 ba:be mabuma: eta lumagino ape konomote kapiya komonomoma:
neda:tale, ebeno apete hibilo ba:ka:-itanana:!
20 A:iye, apeno komo eba ka:naha:, ebe ba: kapiyala huiyatiya hiya:hiya:
oko kowatihonama: apeno hiya:hiya: komate ba:pola:ma:na.

21 Ba:be mabuma: baiditi modoboha: kokototamo tabo ba:ma ka:na goe,
“Na ubihinola ama: mabu ama:godone eta owalubi komo kalawenaha:!”
ba:gala watote atumu natotamo ba:mako tabo a:kagaa:mene, “Na ubihinola
ama: mabu ama:godolo eta owalubi komo a:kuma:lemo!”
22 Ao, eba ka:naha:. Lumagino ape ipuwalo apeno hiya:hiya: komate ba
pola:ma:na, ba:bi komokomo ipuwalo ale kebe komo heloheloha:dopoma:
da:ga:lanama:, ebete ba:bi komokomo ebeno ape ipuwane diya:hilimimini
ebeno ka:ka:te ba: dito kowiboma:ne.
23 Ba: ba:ba ka:na ale apeno hiya:hiya: komokomo ipuwalo kebe
komo kubakubadopoma: demalagidolenama:, aeno ododili komamo ba:bi
komokomo hidonomamo ulamenakoma: iba:te modobolo kopola:nama:.
Ba:gala aeno ape ipuwalo kebe komate hawakala ba pola:na atamo hilopo
dikaa:mena, ale ba:bi komokomo konomamo emalagidolete kalikamo
mula:lenakoma:,
24 huiyatiya numa:la:, kebe komate hawakala ba pola:na atamo hilopo
kikaa:menaha:, ale ba:bi komokomo kemalagidolenaha: ibi kalikamo ko-
mula:lema:.

Ba:bema: hibila, Godote dopo lumagino ape ba ododi apeno
hiya:hiya: komo miya:temelo ukui ba:ma ka:na ihatiya:, tawakaluba:te
apeno hiliyonomo komokomo ipuwalo kebe komo kubakubadopoma:
da:ga:la:namena:, iba:te ba:bi komokomo konomamo ba emalagidolena
ibino ododili komamo hidonomamo bulamenakomena:.
25 Ba:bema: numa:la:, Godoko ubihinola, ebete dododiya: ba:be ape
ipuwalo anagiya:mida komote uluhuku. Ebe huiyatiya ubila apeno hiliy-
onomo komate ba pola:na, etate etatamo atu malemale komo nihate-
nakamene,
26 ba:bema: keba tetelo eta komote temeteme diya:tawamene, ba:ba tetelo
hiliyonomo komate atu temetema:go kopola:nama:na:, ba:gala keba tetelo
eta komote eta dawoeno milimiho ipuwalo kalakala da:lawemene, ba:ba
tetelo hiliyonomo komate eba:go kapimilo kokalakalahama:na:.

27 Ba:bema: la: hibima: midipi hiliyonomo ba: Kelisokono apelata, iyo,
ebeno ape ipuwalo da:pola:ma:na la: ba: ba:bi hiya:hiya: komolata.
28 Numa:la:, sose tupuimima: hiya:hiya: hopamo doelamiya: Godote
ba:bi okopi bimiya:tiya: iba:te ebeno sose okopi ipuwalo dopopima:
keda:hanama:, ba:bene komo okopa:te ba:bi dopopino hopolo kopola:nama:
ebete ebeno ukui hawakalimipi kamiya:tete, ba:bene ibino hopolo
kopola:nama: puya:te ebeno Bukoeno tabo komokomo diya:tulamenaka
ebete ba:bi okopi kamiya:tete, ba:bene ibino hopolo kopola:nama: puya:te
hanohano komo dododilinaka ebete ba:bi okopi ba:bo kamiya:tiya:.
Ba:gala Godote puya:tamo hiya:hiya: helo dikalamena iba:te ebeno soseno
komo oko kowatihonama:, ebete ba:bi okopi atumu a:kamiya:tiya:,
ba:ma ka:na ebete dopamo temetema:gopi hiduilamepi miya:tete, ba:bene
puya:te tawakalubino ododili ipuwalo ibi dito dowalubilinaka ba:bi okopi
kamiya:tete, ba:bene sose tawakalubino komo watowatopi kamiya:tete,
ba:bene puya:te Hunu Haboeno nopopino hiya:hiya: tabamo dolamagim-
inaka ba:bi okopi ba:bo kamiya:tiya:.

29 Ba:bema: numa:la:, soseno hiya:hiya: okopi ipuwalo ibi hiliyonomate
Kelisokono dopo oelamepima: keda:hanaha:, ba:gala ba: atumu ibi hiliy-
onomate Godokono ukui hawakalimipiha:, ba:gala ibi hiliyonomate ebeno
Bukoeno tabo komokomo iya:tulamepiha:. Hibila, ibi hiliyonomate ebeno
Gobogoboeno heloamo hanohano komo kododilinaha:,
30 ba:gala ibi hiliyonomate ebeno heloamo temetema:gopi kahiduilame-
naha:, ba:gala ibi hiliyonomate Hunu Haboeno nopopino hiya:hiya: tabamo

kolamagiminaha:, ba:gala ibi hiliyonomate ba:bako hiya:hiya: taboeno ipuwa ulihopa:tamo kahawakalilamenaha:.

31 Ba:bema: Godokono Gobogobote hiya:hiya: helo hibima: midipa:tamo malemalelo dikalamena, ba:bi komokomo ipuwalo wadiyala la:le hiya:nomo hidohido helo kuwatema: ubi konomamo nihatenakuya:la:.

Huiyatiya numa:la:, na ba:ma tetelo Godokono eta gabo la: kiya:tulamema:nemata, ba:be tuputupu gaboeno hidote ebeno Gobogoboeno hiya:hiya: dito ikalame komoeno hido komo na:gogolona.

13

Malemale Emalagidolo Komo

1 Diyala, hiya:hiya: hoponapino tabamo ba:gala Hunu Haboeno nopopino tabamo olamagi helote nagodolo kuda: itana, huiyatiya malemale emalagidolo komote nagodolo itanaha:tale nale tabo olamagi ipuwalo eta hido komo ba:ka:-ododina:, iyo, na ba: lumagiti bele dito danagaliminako ba:bako lumagima: eda:namo, ba:be bele diyamote ekelaheno tawakaluba:te uli ubiha:ma: keda:hama:na:.

2 Ba:bene diyala, Godokono ukui kohawakalimima: ebeno Gobogobote natamo hiya:nomo helo kuda: ikanamenako, ba:gala hiliyonomo iya:tawa komate nagodolo ba pola:na Godokono ugumuili komokomo hiliyonomo nale mulu ukuia:mo kuda: iya:tawanakomo, ba:gala hunuhunu haka hiya: baha:mo koelamema: hibima: midi komoeno helote nagodolo kuda: itana, huiyatiya malemale emalagidolo komote nagodolo itanaha:tale na ipuwalo eta hido komote ba:ka:-itanana:.

3 Ba:bene diyala, nale naeno ilina hiliyonomo awaepa:tamo dito da: ikalamemo, ba:gala Ya:suku mabuma: hibima: midiha:pa:te naeno ape koa:mo da: emadomemena:, huiyatiya malemale emalagidolo komote nagodolo itanaha:tale nale Godogodone eta hido huiya ba:ka:lawena:.

4 Ba:bema: ama: eta lumagi malemalelo demalagidolona, ama:le ebeno daedae ododi komoma: ebetamo tiyolo ubiha:ma: a:keda:mena:ta, ba:gala ama: malemale ododili komodo ebetamo hido owalubi kihatema:na:ta. Ba:bene ama:le malemale ipuwalo demedena, ama: eta lumagino ilinama: ebetamo a:kamaubamena:ta, ba:gala amia:no komoma: awagaha tabo olamagihino amia:no tepo ipuwalo ama: ha:kiya ama: hunamo a:kadipata:mena:ta,

5 iyo, ama: apeno ododili komamo eta modoboha: ukui kapiya a:kahawakalima:mena:ta. Ba:bene ama:le malemale ipuwalo demedena ama: ha:kiya amia:no komo kapiya a:kemalagidolonamena:ta, ba:gala amia:no tepo ipuwoeno koete eta lumagitamo tiyolo mahigaheno ama: ebeno kuba ododili komo dito kadodolemema:na:ta.

6 Ba:bene ama:le malemale ipuwalo demedena ama: komopino kuba ododi komo eta lumagitamo dumimina: a:kakalakalamena:ta, ama: huiyatiya Godokono hibi komote da:hawakalamene ama: ba:bo kokalakalama:na:ta.

7 Ba:bema: malemale emalagidolo komote ama:godolo hibinomolo ditana, hiliyonomo temeteme komate ama:tamo dikulihonakomena: ama: emedena tetelo ba:bi kuba komamo papamiwataheno kuiyodopoma: a:keda:mena:ta, huiyatiya ama:le amia:no hibima: midi komo ba atila:na, ba:be komo ipuwalo kodakodalo utiti Godokono hido owalubi tete ba:latiminamena:ta.

8 Iyo, malemale emalagidolo komote emedena emedena tetelo a:kawibonamene. Huiyatiya numa:la:, Godokono tepo ipuwoeno ukui hawakalilame komate ebeno okopa:godolo dikulihonaka ba:bi komate

kowibohoma:na:, ba:gala komopa:te Hunu Haboeno nopopino hiya:hiya: tabamo Godokono Gobogoboeno heloamo dolamagiminaka, ba:bi komate emedena tetelo a:kapola:namena:, ba:gala hiliyonomo iya:tawa komate tawakaluba:godolo da:pola:na ba:bi komate atumu kowibohoma:na:.

9 Ba: hibila, Godote kebe iya:tawa komokomo aeno ukui mabamo da:miya:tena, ba:gala ebete kebe helo atamo dikaa:mena ale ebeno tepo ipuwoeno ukui kohawakalilamema:, ba:bi komate agodolo ba pola:na huiyatiya Godokono umi ipuwalo kubadopoma: eda:hana.

10 Ba:bema: kalakala konomola, mabu galane tetelo aeno Hido Tuputupu-dawanomote hibinomolo da:pemene, ba:ba tetelo kubadopo komokomo hiliyonomate ba: dito kowibohoma:na:.

11 Numa:la:, na gudu deha:poto tetelo naeno tabo olamagi komo ba:gala komopino tabo anagiya:mida ukui komo ba:gala tepo ipuwoeno emalagi-dolo komo, ba:bi netewa-kapiya komate nagodolo gudu deha:potoeno ododili komokomo huiyama: eda:hanama:. Huiyatiya ba:ma tetelo naeno komo hiya:ma: eda:na, mabu na dubuma: dediya:mo ba:ba tetelo gudu deha:potoeno ododili komo hiliyonomo naeno ginimi hapuamo dito miya:paliya:mo.

12 Ba:bema: hibila, ba:ma tetelo ale Godokono komo nanekelenomo uminakoma:, lumagiti dalowa: galasilo ebeno holoholo keba ka:na kuminako ba:ba ka:na, huiyatiya galane tetelo a ebeno holoholo hapuamo da:nikulima: ebeno holoholo hidonomamo ba:bo konumima:nema:. Iyo, ba:ma tetelo naeno iya:tawa komate kubadopoma: eda:hana, huiyatiya galane tetelo nale hiliyonomo komokomo hidonomamo kiya:tawama:nemo, Godote naeno hiliyonomo komokomo keba ka:na kiya:tawana ba:ba ka:na.

13 Ba:bema: numa:la:, emedena emedena tetelo da:pola:namena: ba:moi ba:bi koko komokomola, aeno hibima: midi komo, ba:gala ale Godokono hido tetete uluhukuma: uliholo demedenama: ba:be komo, ba:gala ale komopi malemalelo demalagidolenama: ba:be komo, ba:moi ba:bi netewa-kapiya komokomola. Huiyatiya hibila, ba:moi komate ba pola:na ibi ipuwalo malemale emalagidolo komote ko komonomoma: beda:namene.

14

Godokono Ukui Hawakalimidawoeno Hido Komote Hunu Haboeno Nopopino Tabamo Olamagidawoeno Hido Komo Na:gogolona

1 Ba:bema: wadiyala la: la:eno ukui konomamo nihatenala: malemale emalagidolo ipuwalo kemedenama:, ba:gala atu tetelo la: iya:wanomoma: neda:hanala: Godokono Gobogobote hiya:hiya: helo dito dikalamenako la:le ba:bi hiya:nomo komokomo kuwatema:. Numa:la:, ba:bi dito ikalame komo ipuwalo pote Godokono ukui kohawakalimima: helo da:lawemene, ebete hidonomo komo ba: a:lawe.

2 Huiyatiya kebe lumagiti Hunu Haboeno nopopino hiya:hiya: tabamo dolamaginako, ebete ba:be komodo Godoko kapiyatamo olamaginako, hopo habanapa:tamoha:. Iyo, ebete Godokono Gobogoboeno heloamo ebeno ugumuili komoma: olamaginako, ba:bema: ulihopa:te ebeno taboeno ipuwa lawema: a:kamodobala:.

3 Huiyatiya Godokono ukui hawakalimidawoeno komo eba ka:naha:. Ebeno tabo olamagi komodo tawakaluba:te hidamo ulihonaka, ba:bema: komo tetelo Godokono tabote ibino hibima: midi ipuwalo ibi ba owalubili a:heluilamenako, ba:gala komo tetelo ibi temeteme ipuwalo a:gelebadilamenako.

4 Ba:be mabuma: kebe lumagiti Hunu Haboeno nopopino hiya:hiya:
tabamo dolamaginako, ba:be komodo ebe ha:kiya ebe hibima: midi
ipuwalo a:kodakoduiminako, huiyatiya kebe lumagiti Godokono ukui
da:hawakaliminako, ba:be komodo ebete sose tawakalubi hiliyonomoeno
hibima: midi komo bekodakoduilamelelamenako.

5 Numa:la:, na ubila la: hiliyonomate Hunu Haboeno nopopino hiya:hiya:
tabamo kolamagimima:, iyo, ba:be ododi komo kubaha:, huiyatiya naeno
ubi konomote bitana la:le Godogodone hiya:nomo helo na:lawiya:la:, la:le
ebeno tepo ipuwoeno ukui hopo habanapino tabamo kohawakalilamema:.
Ba: hibila, Godokono umi ipuwalo ebeno ukui hawakalimipino hido komote
ba:bi nopopino hiya:hiya: tabamo olamagimipino hido komo na:gogolena,
mabu keba tetelo lumagiti nopopino tabamo eta komo dolamagimini,
ba:ba tetelo sose tawakalubi ipuwalo eta tabo ohoba:midadawate ba:be
taboeno ipuwa hawakalimihino ulihopa:te ba:be komodo eta owalubi komo
a:kalawa:mena:.

6 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, nale la:tamo da:puluhukumu
la: ipuwalo Hunu Haboeno nopopino hiya:hiya: tabamo da:polamagimo,
la:le naeno ododi komodo bada hido owalubi komo na:ka:laweoma? A:iye,
eta hido komo puliyala! Ba:be mabuma: nale da:pemo, wadiyala na la:go
ba emedena eta tetelo Godokono eta ugumui komo la:tamo la:eno tabamo
hawakalimiti, ba:bene eta tetelo eta hido iya:tawa komamo la:eno tabamo
atumu la: kakaheluilamema:nemata. Ba:gala nale eta tetelo Godokono ubi
komo la:eno tabamo hawakalimiti, ba:bene eta tetelo ebeno Bukoeno tabo
komokomo la:eno tabamo atumu la: kakiya:tulamema:nemata. Ba:bema:
hibila, keba tetelo ba:bi ododili komodo nale la: la:eno tabamo owalubili-
hino la: nagodone hido ukui lawema: a:kamodobamata!

7 Numa:la:, pa:lola: ba:gala dolopo ibino komo ba: atumula. Ba:bako ilina
moleholepi ba:gala modohopi iba:te eta ohale ibino hibi ododili komamo
hidamo hawakalimihino, ba:ba tetelo ulihopa:te ba:be ohaleno madodo
a:kiya:tawahamena:.

8 Ba:gala eta komo, alaholoho tetelo eta gawadubuti gebole hidamo
moleheno, komo dubate alaholo ipuwalo ebe owalubima: a:kapihidamena:.

9 Ba:bema: la:eno soseno komo ba: atumu ba:ba ka:na ba:ka-itana. La:
ipuwalo etate Hunu Haboeno nopopino tabamo eta komo dolamagimini,
ebeno taboeno ipuwate hibilo a:kahawakalamene, iyo, ulihopa:te eta hido
iya:tawa komo ebegodone a:kalawa:mena:. A:iye, ba:be lumagino tabo
komote ba: ahuta huhuti ba pata ha:kiya keba ka:na ka:piniwibonako ba:ba
ka:nala!

10 Numa:la:, ba:moe hopolo hiya:hiya: tawakaluba:te ibino tabonomamo
olamagiminaka, iyo, iba:te ibino hiya:hiya: tabo komodo ibino mabu-
luba:tamo ibino tepo ipuwoeno ukui modobolo hawakalilamenaka.

11 Huiyatiya keba tetelo na eta hoponapino tabo iya:tawaha:ma: deda:mo,
ba:ba tetelo iba:te na kapeladawama: ba ka:nami, nale ba: atumu ibi
kapelapima: ba:ka:laminakomo.

12 Ba:bema: la: Godokono Gobogoboeno hiya:hiya: dito ikalame komo
uwatema: ubi konomamo da:miya:tenama, kubaha:, huiyatiya ba:bi
komokomo ipuwalo kebe komate sose tawakalubino hibima: midi komo hi-
binomolo da:kodakoduilamenaka, wadiyala la: ba:bi komamo oko kowati-
honama: ukui konomamo nihatenakuya:la:.

13 Ba:be mabuma: la: ipuwalo kebe dawate Hunu Haboeno nopopino
eta tabamo dolamaginako, wadiyala ebete Godoko na:toemehamene ebe-
godone eta hiya:nomo helo komo dito kolawema:, ba:be eta helo komo ba:
nopopino hiya:hiya: tabo komoeno ipuwa hawakalilame helo komola.

14 Ba: hibila, nale nopopino eta tabamo Godotamo toetoe tabo dola-
magimo, ba:ba tetelo ebeno Gobogobote na ipuwado tabo modobolo ba
olamagi, huiyatiya na ba:bi tabo komoeno ipuwa iya:tawaheno naeno tepo
ipuwoeno ukuilo eta hido owalubi komo a:kalawa:mo.

15 Ba:bema: na Godokoba: tabo ga:la ipuwalo bada komo na:kododimo?
Numa:la:, nale naeno gobogobo hapulu ebetamo tabo olamaginakomo,
ba:gala naeno tepo ipuwoeno ukui komamo a:kolamaginakomo. Ba: atumu
nale ebe adikumi ipuwalo naeno gobogobo hapulu ebetamo ohale alapi-
honakomo, ba:gala naeno tepo ipuwoeno ukui komamo a:kalapihonakomo.

16 Ba:bema: hibima: mididawa, ama:le soseno kapiyuimi ipuwalo Godoko
ba milimiho kalakala toetoe tabo ebetamo dolamagimina:, ba:ba tetelo
ulihopi mabuma: ama:le la:eno tabonomamo eta komo olamagihino huiy-
atiya Godokono Gobogobote nopopino tabamo ama: ipuwado dolamag-
imini, puya:te la: ipuwalo uliuli tawakalubima: deda:hana iba:te ba:be
tabo komoeno ipuwa keba ka:na na:kiya:tawahamena:? Ba:gala iba:te
amia:no kalakala toetoe tabo kuititi hapulu “Ba:ba:la” tabo keba ka:na
na:ka:ga:lamena:?

17 Numa:la:, keba tetelo Godokono Gobogobote nopopino tabamo
kalakala tabo ama: ipuwado hidonomamo dadipatemene, ba:ba tetelo
ulihopa:te amia:no tabo komoeno ipuwa laweheno, ba:be tabo komote
ibino hibima: midi komo a:kakodakoduilama:mene.

18 Ba: hibila, na Polote kalakala tabo Godotamo adipatemo, mabu ebete
hiya:nomo helo natamo ikanamiya: Hunu Haboeno nopopino hiya:hiya:
tabamo kolamaginakoma:, iyo, ba:be ododi komo ipuwalo naeno helote la:
hiliyonomoeno helo hibilo na:gogolena.

19 Huiyatiya keba tetelo nale sose tawakaluba:go da:kapiyuiminakomo,
ba:bi hiya:hiya: tete hiliyonomolo na ubi koamo ihatenakomo nale naeno
ukui komodo ibino tabonomamo ibi kiya:tulamenakoma:. Iyo, nale paibo
hegehegenomo tabo komopino tabonomamo dolamagimo iba:te modobolo
kiya:tawahama:na:, huiyatiya nale Hunu Haboeno nopopino hiya:hiya:
tabamo ta:ni taosene tabo komokomo dolamagimo iba:te nagodone eta
iya:tawa komo a:kalawa:mena:!

20 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, la:eno ukui emalagidole
ipuwalo iya:tawaha: gugudima: akeda:hala:. La: kuba ododili ipuwalo
ba:bako gugudima: eda:ha modobola, huiyatiya la:eno hibima: midi
ipuwalo wadiyala la: apepehote koko dubuma: ba:gala kamenakamenama:
neda:huya:la:.

21 Numa:la:, dopamo Godote ebeno Bukalo tabo ba:ma ka:na olamagiya:,

“Nale hiya:hiya: kapela hoponapino tabo ipuwado
naeno tawakaluba:tamo tabo kolamagima:nemo,
huiyatiya iba:te dopamo keba ka:na kewagelenama:
ba: ba:ba ka:na uliho ubiha:ma:
gala kakeda:hama:na:.
Iyo, nale komo kapelapi ipuwado ibi diya:tulamemo
ba:ba tetelo iba:te naeno tabamo
atumu a:kapapamila:hamena:.”

22 Ba:bema: ale ba:moe komo umima:, sose tawakaluba:te Hunu Haboeno
nopopino hiya:hiya: tabamo dolamagiminaka, Godote ba:be hanohano
komodo ebeno helo hibima: midiha:pa:tamo a:hawakaliminako, huiyatiya
sose ipuwalo etapa:te etapa:tamo Godokono ukui ibino tabonomamo

da:hawakaliminaka, Godote ba:be eta hanohano komodo ebeno helo hibima: midipa:tamo a:hawakaliminako.

23 Ba:bema: la:eno sose konomote ba kapiyuimi la: hiliyonomate Hunu Haboeno nopopino hiya:hiya: tabamo olamagimi da:tupuimima, ba:ba tetelo kebe uliuli tawakalubi ba:gala hibima: midiha:pa:te la:eno kapiyuimi komo umima: da:pelamemena:, iba:te la:eno ododi komoma: keba ka:na na:kemalagidolomena:? Iba:te la:eno ododi komodo Godoko hibima: ba:ka:midimina:? Ao, iba:te la: daedae ukuipima: koga:lama:na:!

24 Huiyatiya la:eno kapiyuimi tetelo la: hiliyonomo ipuwalo etapa:te etapa:tamo Godokono ukui la:eno tabonomamo da:hawakalilamema, ba:ba tetelo kebe uliuli tawakalubi ba:gala hibima: midiha:pa:te la:eno kapiyuimi komamo da:pelamemena:, iba:te Godokono tabo modobolo ulihote ibino kuba ododili komokomo ba:gala hibima: midiha: komo ba:bo kiya:tawahama:na:. Iyo, iba:te Godokono tabo dulihomena: ba:be taboeno hiya:hiya: komo hiliyonomate ibi ipuwalo eta lumagino komo ba anagilameleme

25 ebeno tepo ipuwoeno ugumuili komo ebetamo ba:bo kohawakalilamema:na:. Ba:be mabuma: ebete ebeno kuba ododili komoma: hilopo lawete ebeno holoholo hopamo ihatelo Godoko ba adikumi kogoema:ne, “Godote ba:moi sose tawakaluba:godolo hibinomolo bemedena!”

Puya:te Hunu Haboeno Nopopino Tabamo Dolamagiminaka Ba:gala Puya:te Godokono Ukui Hopo Habanapino Tabamo Da:hawakaliminaka Ba:bi Sose Tawakalubino Oko Owati Komo

26 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, la:eno sose kapiyuimi tetelo la:le la:eno komo keba ka:na dododinakoma, ba:be komo ba: ba:ma ka:nala. La: da:kapiyuiminakoma, wadiyala la: ipuwalo etate Godoko eta ohala:mo nadikuminakamene, etate la: komopi Godokono Bukoeno eta tabo komo niya:tulamenakamene, etate Godokono eta ugumui komo la:tamo na:hawakaliminakamene, etate Hunu Haboeno nopopino tabamo eta komo nolamaginakamene, ba:bene etate ba:be taboeno ipuwa la:tamo na:kahawakaliminakamene. Iyo, wadiyala la: ba: ba:ba ka:na newagelenakuya:la: la:eno hiliyonomo hiya:hiya: ododili komamo la:eno hibima: midi komo kokodakoduilamenakoma:.

27 Ba:bema: la:eno kapiyuimi tetelo Hunu Haboeno nopopino tabamo olamagimi helote puya:godolo ditana, wadiyala ibi ipuwalo netewa o netewa-kapiyanomate ba:be komo nododa:mena:, etate netewa-netewa tetedawama: akeda:la:.

Ba:gala wadiyala iba:te ibino hiya:hiya: tabo komo la: komopa:tamo kapiya tetelo akolamagiminakala:, ba:gala eta tetedawoeno tabo olamagi da:wibomene, wadiyala pogodolo helo ditana ba:be tabo ohoba:midadawate mahigate ba:be tabo komoeno ipuwa la: komopa:tamo na:hawakalima:mene.

28 Huiyatiya ba:bako tabo ohoba:midama: eta lumagigodolo helo itanaheno, ba:ba tetelo puya:te Hunu Haboeno nopopino hiya:hiya: tabamo olamagimima: helo da:lawenaka, ibino tabo olamagimi komate nekelalama:mena:. Numa:la:, ibi ipuwalo eta lumagiti ebe ha:kiya ebetamo ba:gala Godotamo ebeno komo ododima: talona puliyala, huiyatiya ebete sose kapiyuimipino holoholo hapulu akododa:la:.

29 Ba:gala puya:godolo Godokono ukui la:eno tabonomamo hawakalimima: helo ditalama:na ibino komo ba: atumula, la:eno kapiyuimi tetelo ibi ipuwalo netewa o netewa-kapiyate Godokono ukui na:hawakalilama:mena:, ba:bene la: komopa:te ibino tabo komo hidamo ulihote la: ha:kiya la:eno komo ba:bi tabamo nanagilamiya:la:.

30 Huiyatiya keba tetelo dopo tabo olamagidawate oko ba owati, iya:tawa
komote eta tabo olamagidawatamo Godokono heloamo da:pemene,
wadiyala dopo lumagiti tabo miya:patepate ebeno mabulubitamo tete ba
ikame, ba:be eta tetedawate ebeno luta bahini mahigate tabo olamagi ba:bo
kotupuimima:ne.
31 Ba: ba:ba ka:na la:eno kapiyuimi tetelo la: puya:godolo Godokono
ukui hibinomolo hawakalimima: helo ditanamene, la: hiliyonomate la:eno
hiya:hiya: tetelo oko bowatihonamata, iyo, tabo ulihopa:te Godokono
ubi komo hidamo ba:bo kiya:tawahama:na: iba:te hibima: midi ipuwalo
kodakodalo kola:mota:hanama:.
32 Ba:bema: ba:moe ba: eta komola. Kebe lumagiti Godogodone
hiya:nomo helo da:lawenako ebeno ukui la:eno tabonomamo
kohawakalimima:, wadiyala ebete ba:be komo ba iya:tawana ba:be
helo komote ebeno tepo ipuwoeno mulu ukui komamo papamiwatalo
nitanamene. Numa:la:, ebe ha:kiya ebeno ubi tetelo tabo dito akolamaga:la:,
33 mabu Godoko ba: tawakaluba:tamo gelebadi ba:gala tataba dikala-
mena ba:be hidonomo Godola. Iyo, ebe ubihinola ebeno sose tawakaluba:te
da:kapiyuiminaka, ibi hiliyonomate ibino ubi tetelo hiya:hiya: geboho
komo kododilima:, mabu ba:bi komo ba: hibi oko duhimi komola!

Polote Kolini Sose Kamenakamenatamo Talona Dihatelamiya: Iba:te Sose Kapiyuimi Ipuwalo Komopi Godokono Tabamo Kowalubilima:

Ba:bema: ba:moe ba: eta komola. Godokono tawakalubi hiliyonomate
ibino hiya:hiya: sose ipuwalo kebe komo kododina,
34 na ubila la: ba:be atu komo na:kododinakuya:la:, ba:ma ka:na la:eno
sose kapiyuimi tetelo kamenakamenate Godokono taboeno komoma: ibino
ukui tabo olamagimihino dito nulihonakamena:. Iyo, numa:la:, Godote
Moseseko ipuwado ebeno Tutumu Tabo Yunapa:tamo dikalamiya:, ba:bi
Tutumu ipuwalo eta talonate kamenakamenoeno komoma: ba:ma ka:na
bitana, ibino watowatopa:tamo ba papamila:ha iba:te ibino ukui tabo
komamo ibi akiya:tulamenakala:.
35 Ba:bema: Godokono tabo olamagidawate eta komo hidamo hawakalim-
ihino, kamenakamenate ba:be komoeno ipuwa hidamo lawema: ubi di-
hatemena:, wadiyala iba:te sose kapiyuimi komone ibino genamamo to-
lamete ba:be komo ibino awi ba:bo na:nikiyalama:mena:. Numa:la:, iba:te
sose kapiyuimi ipuwalo ba:bako komoma: ibino ukui tabo komokomo
da:hawakalilamemena:, ba:be komote ba: hilopo ikalame komoma:
keda:ma:ne.
36 A:iye! La: Kolini sose tawakaluba:te awagaha ipuwalo ba:ma ka:na
kemalagidolonama, Godokono Hido Tabote la: ipuwalo dopamo tupuimiti,
ba:bene komo hiya:hiya: tawakalubi hiliyonomatamo ba:bo nuluhukui?
Diyala, la: komopa:godolo eta daedae ukui ba:ma ka:na kuda: itana,
Godokono Hido Tabote la: kapiyatamo puluhukui, komopa:tamoha:!
37 Ba:bema: la: ipuwalo pote ebeno awagaha ukuilo da:goena Godokono
Gobogobote ebetamo hiya:nomo helo ikamenako ebeno ukui hibinomolo
kohawakalimima:, ba:gala pote demalagidolona ebete Godokono eta oko
kowatima: Godote eta hiya:nomo helo ebetamo dito ikamenako, wadiyala
ba:bako tawakaluba:te ba:moe komo niya:tawahamena:, nale ba:moe leta
ipuwalo la:tamo dolamagimo ba:be komo ba: Kodawoeno tutumu tabola.
38 A:iye, la: ipuwalo puya:te ba:moe tabo ulihoheno, wadiyala la: ko-
mopa:te atumu ibino tabo komokomo akulihala:!
39 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, wadiyala la: la:eno sose
kapiyuimi ipuwalo Godokono ukui la:eno tabonomamo kohawakalil-
amema: la:eno ukui konomamo nihatenala:, ba:gala puya:te Hunu Haboeno

nopopino hiya:hiya: tabamo olamagimima: helo da:lawenaka, iba:tamo
talona akihatelama:la: ba:be komo kododima:.
40 Eta ko komo ba: ba:ma ka:nala, la:eno kapiyuimi ipuwalo wadiyala
la: hiliyonomo komokomo hidonomamo ba ododili, eta dawoeno
komo da:wibomene, eta tetedawate mahigate ebeno komo ba:bo
na:kododa:mene.

15

Godote Kelisoko Hoe Ipuwane Dadipatiya: Ba:be Komo Ba: Hido Tabo Olamagi Komoeno Ko Komonomola

1 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, dopamo nale Godokono Hido
Taboeno komokomo la:tamo dolamagimo, na ubila ba:ma tetelo ba:bi atu
komo la: gala kakakiyalamema:nemata. Ba: hibila, la:le nagodone Hido
Taboeno koko komo dopamo hibinomolo uwatimata, ba:bene ba:ma tetelo
la: hibima: midi ipuwalo la:mota:hanamata.
2 Ba:be mabuma: la: la:eno hibima: midi komo kuititi teta:mo kodako-
dalo datila:nama, Godote la:eno ka:ka: hibinomolo komula:lelamema:na:ta.
Numa:la:, la: ba:ma teta:mo modobolo a:pikulimata, ba:bema: modoboha:
la: ba:ma tetelo hibima: midi komo miya:pate la:eno ka:ka: mula: komote
dito alatidi.
3 Ba: hibila, nale komopa:godone Hido Taboeno ko komonomo keba ka:na
ka:lawiya:mo, ba:be atu komo la:tamo ba:ma ka:na olamagimo, Godote
ebeno Bukamo Kelisokono komoma: kebe komokomo dopamo da:miya:tiya:
ba:bi komate hibinomolo ikulihuya:. Ba: ba:ma ka:na Kelisote aeno kuba
ododili komoma: da:hoiya:,
4 tawakaluba:te ebeno ape bobamo ba:bo ihatiya:, huiyatiya netewa-
kapiya hegelalo Godote ebe hoe ipuwane ka:ka:mo gala a:kadipatiya:, iyo,
ba:bi komate ebetamo ikulihuya: Godokono Buka tabo komate hibima:
keda:hama:.
5 Ba:gala Kelisokono hoe ipuwane mahiga komo gala hapuni ebete
Pitatamo* dopamo ka:ka:lo uluhukuti, ba:bene ebeno 12 oelamepi dubate
kapiya habalo ba pola:na ibi hiliyonomatamo ba:bo kuluhukuya:.
6 Ba:gala eta tetelo ebeno komo ta:matapa:te kapiya habalo ba pola:na
Kelisote iba:tamo atumu ba:bo kuluhukuya:. Ba: hibila, ba:ba tetelo ba:bi
ta:matapino kuitititi 500 a:gogoluya:, ba:bene ibi ipuwalo komo hiliyono-
mate ba:ma tetelo bemedena huiyatiya komo iba:te ya:lo a:ha:lahuya:.
7 Ba:gala eta tetelo gala hapuni Kelisote ebeno ekawi Ya:imesitamo
kuluhukuti, ba:bene ebete ebeno sose tupuimima: hiya:hiya: hopamo pui
da:ka:lamiya: ba:bi komo oelamepi hiliyonomatamo atumu a:kuluhukuya:.
8-9 Ba:bene tete ga:ga:nomo da:petuya: ebete atumu natamo ba:bo ku-
luhukuya:, iyo, ebete hoe ipuwane mahigate puya:tamo ka:ka:lo duluhuku-
nakui ibi hiliyonomo ipuwalo na ba: kuititidawama: ediya:mo. Numa:la:,
eta guduti menokoeno tepo ipuwane hibi tetelo hawakalaheno, na ba:
ba:bako guduma: eda:namo, mabu wadiyala na naeno koko kuba ododili
mabuma: dito ba:hoiya:na:, huiyatiya Godokono malemale komodo na
ka:ka:lo bemedenamo. Iyo, nale Godokono sose tawakalubi ba kubahilame
iba:tamo koko temeteme dito ikalamenakuimo, ba:be mabuma: Kelisote
ba:be sose hiya:hiya: hopolo tupuimima: pui doelamiya:, ba:bi okopi hiliy-
onomoeno hido komote naeno hido komo na:gogolona, ba:gala ibi ipuwalo
na kapiyate modoboha:ma: eda:namo tawakaluba:te na Kelisokono eta
oemedawama: ka:nami.

---

* **15:5:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: niya:tawa Pitakono eta mahilo ba: Kipasetela.

10 Ba:bema: hibila, ka:lo na kebe oko ipuwalo kemedenamo, Godote ba:be
oko ebeno malemalelo natamo dito ikanamiya:, ba:bene ba:be malemale
hawakalimi komodo hidohido gaote naeno oko ipuwane ba:bo ikulihuya:.
Ba:bema: hibila, na tete ga:ga:nomolo oko ba owatina, naeno helote komo
oelamepi hiliyonomoeno helo ba:bo gogoli, huiyatiya na iya:tawala kebe
gaote dikulihui ba:bi hidohido komo ba: Godokono malemale ododili
komola, naeno ododili komoha:.
11 Ba:be mabuma: Kolini sose tawakaluba:la:, ko komo ba: a oelamepa:te
Hido Taboeno hiya:hiya: komo ba:ba ka:na ba olamagimi la:le hibima:
da:midima ba:be komola. Huiyatiya numa:la:, na ba:gala komo oelamepi
a hiliyonomo ipuwalo pote ba:bi komokomo la: diya:tulami, ba:be komo ba:
ko komoha:.

Godote Hibima: Midipi Hoe Ipuwane Ka:ka:mo Kowadiya:paa:latelema:ne

12 Ba: hibila, Godote Kelisoko hoe ipuwane dadipatiya:, a oelamepi
hiliyonomate ba:be tabo hiya:hiya: hopolo olamagiminakoma:, ba:bema:
mabu keka: la: komopa:te ba:ma ka:na da:ga:lanama, galane tetelo Godote
ha:lahapi ka:ka:mo a:kawadiya:paa:latela:mene?
13 A:iye! La:eno daedae ukui komote hibima: neda:tale, Godote Kelisoko
hoe ipuwane hibilo ba:ka:-adipatiya:na:!
14 Ba:bema: Godote Kelisoko hoe ipuwane hibilo adipateha:tale, Hido
Tabo olamagimi komodo eta hido komote ba:ka:-itanana:, iyo, la:eno
hibima: midi komodo la:le eta hido komo a:kuma:mata.
15 Numa:la:, Kelisote hoe ipuwane mahigaha:tale, ale Godokono ododi
komoma: ha:da tabo ba:ga:lana:, mabu Hido Tabo olamagi oko ipuwalo
ale ba:ma ka:na olamagiminakoma:, ebete Kelisoko hoe ipuwane hibilo
adipatiya:.
Huiyatiya la: komopa:te na:ga:lanamata Godote ha:lahapi ka:ka:mo
a:kawadiya:paa:latela:mene. A:iye, ba:be komote hibima: neda:tale, Godote
Kelisoko hoe ipuwane hibilo ba:ka:-adipatiya:na:!
16 Ba:be mabuma: nale atu tabo ba:ma ka:na kagoemo, Godote tawakalubi
hoe ipuwane wadiya:paa:lateleha:tale, a ba:moe komone biya:tawahana:
ebete Kelisoko hoe ipuwane kadipatiya:ha:.
17 Ba:bema: Godote Kelisoko hoe ipuwane adipateha:tale, ebete la:eno
kuba ododili komokomo hibilo ba:ka:-egebolelametana:, iyo, la:eno kuba
ododili komo hiliyonomate la:godolo ba pola:na la:eno hibima: midi ko-
modo Godokono eta hido komote la:tamo a:kuluhukamene.
18 A:iye! La: komopino ukui komote hibima: neda:tale, dopamo puya:te
Kelisoko hibima: midi ipuwalo da:ha:lahuya:, ibi niliya, ibino ka:ka: komote
alatidinomo balatidiholelamiya:na:!
19 Ba:bema: numa:la:, ale aeno hibima: midi komo Kelisotamo ba ihatena
ba:ma ka:na demalagidolonama:, ba:moe hopolo ba emedena ale hegehege
owalubi komo ebegodone kuwatema:nema:, huiyatiya ale da:ha:lahama:
eta hido komote uluhukuhino aeno ka:ka:te dito kalatidihoma:na:, ba:be
mabuma: wadiyala hibima: midiha:pa:te a awaepima: na:ka:ma:mena:.
Iyo, iba:te tabo ba:ma ka:na na:ga:lamena:, Kelisoko hibima: midipa:te
ebegodone hido owalubi komo hibilo a:kalawa:mena:, ba:bema: ebe
ta:matapino modoboha: komote komo hopo habanapi hiliyonomoeno mod-
oboha: komokomo na:gogolena.
20 Huiyatiya kalakala konomola, Godote Kelisoko hoe ipuwane hibi-
nomolo adipatiya:. Numa:la:, lumagino pali ipuwane dikulihomena: ba:bi
ilina hiliyonomo ipuwalo ebete doponomo ilina Godotamo kalakalago
dito kikamema:ne, mabu ebe iya:tawala galane tetelo Godokono owalubi
komodo komo hidohido ilinate ba:be pali ipuwalo bapepehonakomena:.

Ba:bema: Kelisoko ba: pali ilinoeno dito ikame komoeno dopo ilina huiyala, mabu ebete dopamo hoe ipuwane mahigate Godotamo ba:bo tuya:. Ba:be komone a hibima: midipi iya:tawahala, galane tetelo a ba: atumu hoe ipuwane komahila:halema:nema:!

21 Numa:la:, hoe komote kapiya dubuino ododi komodo a hopo habanapi hiliyonomatamo uluhukuya:, ba:bema: eta dubuino ododi komodo aeno ha:laha ipuwane mahila:hale komote atumu kuluhukuya:.

22 Iyo, a ba:moe hopolo A:da:mekono ka:ka: ipuwalo ba emedena, a iya:tawahala tete ba: na:pe ale ba: dito koha:lahama:nema:, ba:bema: a atumu iya:tawahala a Kelisokono ka:ka: ipuwalo demedenama:, galane tetelo Godote a hiliyonomo aeno ha:laha ipuwane hibilo kowadiya:paa:tema:ne.

23 Ba: hibila, Godokono ubilo Kelisote hoe ipuwane mahiga komodo dopo lumagima: ediya:, huiyatiya a puya:te ebeno tawakalubima: deda:hanama: a galane tetelo ka:ka:mo komahila:halema:nema:, Kelisote hopo habamo gala da:kapuluhukumini ba:ba tetelo.

24-25 Ba:bema: numa:la:, ba:be tetete ba:moe hopoeno wibo tetema: ba eda:, Kelisote hiya:hiya: helohelonomo gobogobo ba:gala helohelodopo gobogobago alaholo ipuwalo wato kikipo ba:bo kolawema:ne, ba:gala tawakalubi ipuwalo puya:te eba:go dalaholohona ebete Godokono heloamo ba:bi kokopi hiliyonomo atumu hibilo komikimoelema:ne. Kalakala konomola, ebete ba:be wato kikipo lawe teta:mo ebeno Ko Gawadubu emede bahilo na:lutamene, ba:bene ebete ba:be Ko Gawadubu emede bahi Nabiwi Godotamo kalakalago dito kikamema:ne.

26 Ba: hibila, Kelisokoba: dalaholohona ibi ipuwalo hoe komote kuititi-dawama: ba eda:na Kelisote ebe atumu kubahiminomo ba:bo kokubahim-ima:ne.

27 Iyo, ba:be komo hawakalimima: Godokono Bukalo tabote ba:ma ka:na goena, “Kelisokoba: dalaholohona ebete Godokono heloamo ibi hiliyonomo komikimoelema:ne.” Ba:bema: ale ba:moe taboeno ipuwa iya:tawahala, Kelisote alaholoho ipuwalo helonomoma: deda:mene, ba:ba tetelo hiya:hiya: gobogobo ba:gala hiya:hiya: tawakalubi ba:gala kebe hiya:hiya: komate Hunu Habalo ba:gala hopo habalo da:pola:na, ibi hiliyonomate ebetamo hibinomolo kopapamila:halema:na:. Huiyatiya numa:la:, ba:ba tetelo Godoko kapiyate Kelisotamo a:kapapamiwatamene, mabu ebe ba: pote Kelisotamo wato kikipo lawe helo dikamiya: ba:be Kodawala.

28 Ba:bema: hibila, hiya:hiya: komo hiliyonomate Godokono Gudu Kelisotamo ba:ba ka:na da:papamila:halemena:, ba:ba tetelo Guduti ha:kiya ebeno ubilo Nabiwitamo kopapamiwatama:ne, mabu ebe iya:tawala ebete Nabiwino ubilo ba:gala ebeno heloamo wato kikipo ba: a:lawe. Iyo, Guduti ebeno ubi ba:bema: kihatema:ne, ebeno Ko Gawadubu haba Nabiwiti hibinomolo lawete hiya:hiya: hiliyonomo komate ebe kapiyatamo emedena emedena tetelo ba:papamila:halenakomena:.

29 Ba:bema: wadiyala a ba:moe eta komo atumu kakemalagidoluya:. Komopa:te ibino mabulubino ha:laha tawakalubi mabuma: ibi beyamo da:wadulatelenaka, iba:te ba:be komo bada mabuma: kododinaka? Numa:la:, ibi iya:tawahala hoe ipuwane mahiga komote hibima: eda:ha:tale, iba:te ibino ododi komodo eta hido komo a:kuma:mena:, huiyatiya iba:te Godoko hibima: ba midina konomamo ga:lana ebete ibino ha:lahapi ka:ka:mo hibinomolo kowadiya:paa:latelema:ne.

30 Ba:gala eta komo. Ha:lahapino ka:ka:mo mahila:hale komote hibima: eda:ha:tale, mabu keka: ale hegela ba:gala du hiliyonomolo komo hiya:hiya:

tetelo aeno ka:ka: emalagidoleheno Hido Tabo mabuma: hiya:hiya: hoe olalati komamo dito da:na:pa:la:hanakoma:?

31 O naeno hibima: midipi ekaka:la:, ale aeno Kodawa Ya:su Kelisoko ipuwalo ba emedena, na la: mabuma: awagahalo la:tamo hibinomolo olamagimo, hegela hiliyonomolo nale naeno ka:ka: gobogobamo ihatenakomo!

32 Ba:bema: la:eno ukui keba ka:nala:ka:? Na Epesese ko habalo helohelonomo goegoe huiya dubago dalaholohuimo, nale ba:be komo tawakalubino holoholo hapulu awagahalo kododimo? Ao, nale ba:moe hopoeno ka:ka: emalagidoloheno Hunu Haboeno hido ka:ka: Godogodone lawema: ododimo. Huiyatiya numa:la:, ha:lahapino ka:ka:mo mahila:hale komote hibima: eda:ha:tale, nale hibima: midiha:pino kuba ukui kota:matama: ba:modobona:, mabu iba:te ba:moe hopo haboeno ka:ka: kapiya ba emalagidolona tabo ba:ma ka:na ga:lana,

"Diyala, dumutu ale da: ha:lahama:,
ba:bema: wadiyala a ka:lo
a ha:kiya a ba kalakaluia:me,
baa: konomamo nahate
helonomo gao beya koamo
ba:bo konihoma:nema:!"

33 Diyala, komopa:te la: ha:da da: amiholametamena:, ba:bema: hidamo! Ba: hibila, ba:bi ha:da amihopino komoma: mulu ukuipa:te tabo ba:ma ka:na ga:lanaka,

"Ama: kuba ododilipa:go da:pata:naka,
iba:te amia:no tepo ipuwoeno hidohido ukui
kokubahilamema:na:."

34 Ba:bema: naeno Kolini sose tawakaluba:la:, wadiyala la: hidohido ukui komamo gala na:kohobila:la:, iyo, la:eno kuba ododili komate nekelalama:mena:ta. A:iye! Nale hilopo la:tamo kikalamema: ba:moe kodakoda tabo ba:bema: olamagimo, mabu la: komopa:te Godokono komo hibilo kiya:tawahanaha:!

Godote Hibima: Midipi Hoe Ipuwane Ka:ka:mo Da:wadiya:paa:latelemene, Ibino Uli Emede Komoeno Ape Hunu Habanapino Apema: Keda:hama:na:

35 Ba:bema: diyala, la: ipuwalo etate na ba:ma ka:na da: kiyanamemene, "Godote ha:lahapi ka:ka:mo keba ka:na na:ka:wadiya:paa:latelemene? Ba:gala lumagiti ka:ka:mo hibinomolo da:mahigamene, ebeno uli emede komoeno apete keba ka:na na:kitanamene? Naeno ukui ba: nitana ba:be komote a:kuluhukamene!"

36 Huiyatiya nale tabo ba:ma ka:na kogoema:nemo, "Ama: daedae ukuidawalata! Numa:, ama: kikipo haka ipuwamo damimina:, ba:be kikipote da:huoemene ebeno ka:ka:te hibilo a:kawibamene, iyo, ebegodone uli huhiti kuluhukuma:ne.

37 Ba:gala ama: kona pali ododi tetelo ama: kona kehoeno ape pahago haka ipuwamo a:kamihala:ta, ao, ama: huiyatiya kikiponomo bamihonakata. Numa:, ama: ba:ba ka:na kona kikipo ba:gala komo ba:bakobako hiya:hiya: kikipo damihomena:, galane tetelo ba:bi kikiponomo ipuwane kokonomo ilinate hiya: holoholamo kikulihoma:na:."

38 Ba:bema: hibila, Godokono ubilo ebete eta pali ilinatamo ba:be ilinoeno
holoholonomo bikamenako, ba:gala ebete ba: atumu hiya:hiya: kikipatamo
ibino hiya:hiya: holoholonomo a:kikalamenako.
39 Ba:bene ka:ka:go da:wapata:lamena ba:bi hiya:hiya: ilinate ba: atumu
ibino hiya:hiya: holoholonomago bemedehona, iyo, tawakalubino eta
holoholo bitalama:na, ba:gala hakalo da:wapata:lamena ba:bi ilinoeno eta
holoholo ba:ka-italama:na, ba:gala holaholoeno eta holoholo bitalama:na,
ba:gala beya ipuwado da:wapata:lamena ba:bi ilinoeno eta holoholo bita-
lama:na.
40 Ba:bema: ba:moi ilinate hopo habalo ba pola:na, ale ibi hiliyonomoeno
holoholo iya:tawahala, ba:gala ale atumu alomo hunulu da:pola:na ba:bi
ilinoeno hiya:hiya: holoholo iya:tawahala. Iyo, ale ba:moe hopoeno ilina
ba:gala alomoeno ilina ba:ma ka:na ulamenakoma:, ibino hido a:la:mina
komo kapiyaha:, ao, hiya:hiya: ba:pola:lama:na.
41 Ba:ma ka:na hegeloeno hido a:la:mina komo ba:gala manomeno hido
a:la:mina komo ba:gala olokino hido a:la:mina komo iba:te hiya:hiya:ma:
eda:hana, iyo, oloki hiliyonomo ipuwalo ibi ba: atumu hiya:hiya: hido
a:la:mina komago ba:pola:na.
42 Ba:bema: numa:la:, Godote ha:lahapi ka:ka:mo
da:wadiya:paa:latelemene ibino komote ba: ba:ba ka:na kitanama:ne.
Lumagiti ba:moe hopolo ba emedena ebeno apete ba: hoe apema: eda:na,
ba:bema: ebete da:hoemene tawakaluba:te ba:be ape bobo ipuwamo dito
kihatema:na:. Huiyatiya Godote kebe ape hoe ipuwane dadipatemene,
ba:ba tetelo ba:be apete ulinoma: eda:te lumagiti ba:be apa:go emedena
emedena tetelo bemedenamene.
43 Ba: hibila, lumagiti kebe apa:go hopo habalo demedena, ba:be ape
ba: kubadopoma: eda:na ba:gala heloha:ma: keda:na, ba:bema: ebete
da:hoemene tawakaluba:te ba:be ape bobamo dito kihatema:na:. Huiyatiya
numa:la:, Godote ba:be lumagino ape hoe ipuwane dadipatemene, ba:be
apete hido a:la:minama: ba:gala helonomoma: ba:bo keda:ma:ne.
44 Iyo, ba:moe hopolo lumagiti ba:moe hopoeno apa:mo pata:na, ba:bema:
ebete da:hoemene tawakaluba:te ebeno ape bobamo dito kihatema:na:,
huiyatiya Godote ebe hoe ipuwane dadipatemene, ba:ba tetelo ebeno
apete ulinoma: keda:ma:ne mabu Godokono Gobogobote ebeno apetamo
hibi ka:ka: kikamema:ne. Ba:bema: hibila, lumagino ape netewate
ba:pola:ma:na, iyo, eta apete ba: ba:moe hopoeno apema: eda:na ba:gala
eta ape ba: Hunu Haboeno apema: keda:na, ba:be apa:tamo Godokono
Gobogobote hibi ka:ka: kikamema:ne.
45 Ba:be mabuma: Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na bitana,
“Godote dopo dubu A:da:meko ododiti ka:ka: dikamiya:, dubuti ba:bo
iwigiluya:.” Iyo, ba:be dopo dubuti hopo habalo ba:bema: emedenami,
huiyatiya a tetelo da:puluhukuya: ba:be gala hapu A:da:me ebeno komo
hiya:la, mabu ebe tawakaluba:tamo hibi ka:ka: ikalame gobogoboma:
ediya:.
46 Numa:la:, a ba:moe komone iya:tawahanama:, dopamo hopo haboeno
komote uluhukuti, ba:bene galane tetelo uli komote kakuluhukuma:ne,
ba:be uli komo ba: Godokono Gobogobote hibi ka:ka: atamo dikaa:memene
ba:be komola.
47 Iyo, dopo dubu A:da:mete ba:moe hopo ipuwane uluhukuya: mabu
Godote ebe haka puhulamo ododiya:, huiyatiya a tetelo duluhukuya: ba:be
gala hapu A:da:mete Hunu Habane piya:.
48 Ba:bema: Godote haka puhulamo poko kododiya:, ba:be dubuti kebako
dawama: keda:nami ba:moe hopo habanapa:te ba:ba ka:na haka puhulamo
ododilipima: keda:hana, huiyatiya kalakala konomola, a puya:te Hunu

Habanapima: deda:hanama:, ale Hunu Habane ba:moe hopamo da:piya:
ba:be dubu huiyama: hibilo keda:hama:nema:.
49 Iyo, ba:ma tetelo a hibima: midipa:te haka puhulamo ododi dubuino
holoholamo keba ka:na kemedehonama:, galane tetelo a ba:ba ka:na Hunu
Habane da:piya: ba:be dubuino holoholamo bemedehonama:.

Godote Hibima: Midipino Ha:laha Ape Hiya:nomoma: Komidililamema:ne Iba:te Ebeno Emedena Emedena Teteno Ka:ka:go Kemedehonama:

50 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, naeno iya:tulame taboeno ipuwa
ba: ba:ma ka:nala. Lumagiti ba:moe hopolo ba emedena ebeno apete
kamodobonaha: Godokono Ko Gawadubu haboeno hidohido komo hibi-
nomolo kuwatema:, iyo, lumagiti ebeno hoe apa:mo ba emedena ebete
kamodobonaha: emedena emedena teteno ka:ka: kolawema:.
51-52 Ba:bema: Godote hibima: midiha:pa:tamo dugumuina, wadiyala
la: ba:be komo hidamo niya:tawahala:. A hibima: midipi hiliyonomate
dito a:kaha:lahama:, ao, a ipuwalo komopa:te Kuititi Hegelalo ka:ka:go
kopola:nama:nema:. Huiyatiya numa:la:, tawakaluba:te kuititi teteno
gebole diyamo dulihomena:, ba:ba tetenomolo Godote a hibima: midipi
hiliyonomoeno ape hiya:nomoma: dito komidilia:mema:ne, iyo, ebete
ba:be komo tiyonomolo kododima:ne, lumagiti ebeno baidi ibubulamete
keba ka:na ka:la:minalenako ba:ba ka:na. Ba:bema: hibila, gebole mole
tetelo Godote ha:lahapi hiliyonomo ka:ka:mo wadiya:paa:latelete, ba:bene
iba:te emedena emedena tetelo ba emedehona gala a:kaha:lahamena:,
ba:gala ba:be atu tetelo Godote a hibima: midipino ape hiya:nomoma:
komidilia:mema:ne,
53 iyo, ebete tawakalubino ha:laha ape hiya:nomoma:
na:midililama:mene iba:te ebeno emedena emedena teteno ka:ka:go
kemedehonama:.
54 Ba:bema: numa:la:, Godote tawakalubino ha:laha ape hiya:ma: ba
midililame iba:tamo emedena emedena teteno ka:ka: dikalamemene,
ba:ba tetelo ebeno Bukalo kebe tabote ditana ba:be tabote hibima: ba:bo
keda:ma:ne. Iyo, ebete ebeno Bukamo tabo dopamo ba:ma ka:na miya:tiya:,

"Ba:ba tetelo na Godote
hoe komoeno wato kikipo lawete
ebe anakapuminomo kanakapumima:nemo!
55 Ba:bema: hoe komo,
ama: wato kikipo gala a:kalawa:mena:ta,
iyo, ama:le eta dawatamo temeteme
gala a:kikamenakamena:ta!"

56 Ba: hibila, ba:ma tetelo hoe komoeno temeteme ikalame helote
tawakalubino kuba ododili ipuwado iba:tamo a:puluhukunako, ba:gala
Godote dopamo Moseseko ipuwado dikalamiya:, ibino kuba ododili ko-
moeno helote ba:bi Tutumu Tabo komodo a:kapuluhukunako,
57 huiyatiya wadiyala a kalakala konomo Godotamo kadipatiya:, mabu
ebete aeno Kodawa Ya:su Kelisokono ododi komodo wato kikipo lawe helo
atamo nikaa:mena!
58 Ba:bema: naeno hidohido hibima: midipi ekaka:la:, wadiyala la: la:eno
hibima: midi ipuwalo kodakodalo na:la:mota:hanala:, iyo, la: ukui gaga-
gagama: eda:haheno aeno Kodawoeno oko owatiho mabuma: la:eno ape
ebetamo konomamo nikamehonala:, mabu a iya:tawahala ale ebe ipuwalo
ba emedena aeno oko ipuwane hidohido gaote ikulihonaka.

16

Hibima: Midipa:te Yudiya Hopolo Awae Ipuwalo Demedehonama:, Kolini Sose Tawakaluba:te Ibi Malemalelo Owalubilima: Polote Da:kiyalamiya:

1 Ba:bema: la:le eta komoma: na da:kiyanamima, ba:be komo ba: Godokono tawakaluba:te Yudiya hopolo awae ipuwalo demedehona, la:le ibi malemale mana:mo keba ka:na na:kowalubilioma.

Ba:bene nale dopamo Galesiya hopoeno sose tawakaluba:te kebe komo ododima: da:kiyalamimo, wadiyala la: ba:be atu komo ba:ma ka:na nododiya:la:.

2 Sande hegela hiliyonomolo la: hiliyonomate la: ha:kiya la:eno malemale mani tama:mo na:miya:tenakuya:la: ba:bi maniti la:godolo kokodopoma: keda:hama:, iyo, Godote eta lumagi ebeno emede ipuwalo keba ka:na kowalubinako ebete ba: ba:ba ka:na malemalelo dito na:miya:tenakamene. Numa:la:, na peheno la: hiliyonomate dopamo ba:ba ka:na dododinakoma, ba:be oko la:godolo ya:lo da:wibui nale ba:bo kopumima:nemo.

3 Ba:gala la:le kebe dubu la:eno malemale mani Yudiya hopoeno Yelusalema ko habamo wata modoboma: da:ga:lama, wadiyala la: ibi mabuma: leta nododiya:la:, ba:bene nale la:tamo da:puluhukumu ba:ba tetelo nale ibi la:eno letago ba:gala mana:go ba:bo konoelamema:nemo.

4 Huiyatiya ba:ba tetelo la:le la:eno ukuilo na ba:ma ka:na da:kiyanamema, nale ba:bi dubago ebamo kotoma:, kubaha:, naeno kalakalate bitana ale kapimilo kotolamema:.

Polote Kolini Ko Habamo Pema: Nopo Da:hawakalimiya:

5 Ba:bema: naeno nopote ba:ma ka:na bitana, nale Ma:sadoniya hopodo petote la:tamo ba:bo kopuluhukuma:nemo, mabu na ba:bi hoponapi dopamo konulama:tepalema: nemalagidolonamo.

6 Huiyatiya na ubila la:go tete ga:ga:dopolo kemedenama:, ba:bema: diyala, nale pete hopoeno gibate wibo teta:mo la:go da: pemedemo. Ba:bene na iya:tawala, ba:ba tetelo nale kebe hopamo toma: ubi dihatemo, la:le na ba:bo kowalubinima:nemata.

7 Iyo, numa:la:, na ubihinola ba:ma tetelo la:eno hopodo ba peto la: pulama:tepalete eta hopamo tiyolo ba:bo kotoma:. Ao, naeno ukuiti eba ka:na kitanaha:, ba:bema: Kodawate modoboma: da:goemene, nale tete ga:ga:dopolo la:go kopemedema:nemo.

8 Huiyatiya nale pe tupuimihino, dopamo nale komo hegelalo ba:moe Epesese habalo kemedema:nemo Pentekose Poko Hegela* teta:mo.

9 Numa:la:, ba:moe habalo naeno oko duhimima: komopi hiliyonomate nago nalaholohonaka, huiyatiya kalakala konomola, na numinamo gigi-hote a:hiya:midalo hibilo bitana, naeno oko owati ipuwado hidohido gaote konolohoma:.

Polote Godokono Komo Okopino Komoma: Dolamagiya:

10 Ba:gala eta komo. Timotiti la:tamo da:puluhukumini, la:le ebe kalakalago ba lawe eta ukui bilibili komo ebetamo akikama:la:, mabu na Kodawoeno oko keba ka:na kowatinamo, ebete ba: atu oko beka-owatina.

11 Ba:bema: la: ipuwalo eta dawate ebeno tepo ipuwalo ba:mako ukui emalagidolo modoboha:, Timotiko hibi okodawama: keda:naha:. Wadiyala la: huiyatiya ebe hidamo nowalubiya:la:, ebete ebeno to gabodo gala

* **16:8:** Pentekose Poko ba: Yunapino eta kalakala pokola, iba:te hiliyonomo gogolo Godotamo bododinakomena:. Ba:be Pokoeno ododi mabu ba:ma ka:nala, iba:te palino witi-laisa iya:hili tupuimi komo ba emalagidolo kalakala Godotamo ba:bo kadipatema:na:, mabu ibi iya:tawahala iba:te ebegodone hido owalubi komo a:lawia:.

kalakalago ba katupuimi natamo modobolo ba:bo kowilama:ne, mabu
ebete komo hibima: midipi ekaka:go natamo pema: nale ebe belatiminamo.
12 Ba:gala aeno hibima: mididawa ekawi Apolosikono komo ba:ma
ka:nala. Nale komo tetelo naeno ubilo ebe a:kiyamenakuimo ebete komo
hibima: midipi ekaka:go pelamete la:go kopemeda:tepama:, huiyatiya ebete
na:goi ebete Godogodone hibi ukui kalaweha:, ba:bema: ebete ba:ma tetelo
la:tamo a:kapa:mene. Huiyatiya wadiyala la: niya:tawahala:, ebeno ubi
komote hibilo bitana Godokono hido tetelo la:tamo kopema:.
13 Ba:bema: la: uliholo ba emedena hibima: midi ipuwalo kodakodalo
na:la:mota:hanala:, iyo, alaholoho ipuwalo toleha:ma: ba eda:hana la:
na:helohelohonala:.
14 Ba:bene la:eno emede ipuwalo wadiyala la:le hiliyonomo komo male-
male emalagidolo kapiyado nododilinakuya:la:.
15 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, la: ba:moe komo iya:tawahala,
Stepanasiko ba:gala ebeno genamanapi ibi ba: Guliki hopo konomolo
puya:te dopo tetenomolo Ya:sutamo dohobili ba:bi tawakalubila, iba:te
Godokono komo tawakalubi kowalubilinama: ibino ape konomo hibi-
nomolo a:miya:tiya:. Ba:be mabuma: na Polote la: ba:ma ka:na toelame-
holemata,
16 wadiyala la: ba:bako tuputupu ododilipa:tamo na:papamila:hanala:,
ba:gala puya:te iba:go oko dowatihona iba:tamo atumu
na:kapapamila:hanala:.
17 Ba:bema: numa:la:, Stepanasiko ba:gala Potunatasiko ba:gala
Akeyakasiko ibino pelame komoma: nale konomamo kalakaluimo. Ba:
hibila, la:le muhululu ba emedena la: kalakala natamo ikanamema:
modoboha:, huiyatiya iba:te la:eno haba ba pelawe
18 naeno ukui bilibili komo la: mabuma: gobogobamo ba:bo pimiya:tiya:,
dopamo iba:te la:eno ukui bilibili komo keba ka:na ka:piwibuilami ba:ba
ka:na. Ba:bema: keba tetelo la: sose tawakaluba:te da:kapiyuiminakoma,
wadiyala la: ba:bako dubu na:mililameholenakuya:la:.

Polote Kuititi Nolata Tabo Komokomo Dolamagiya:

19 Ba:bema: A:isiya hopo konomolo hiya:hiya: demedehona, ba:bi sose
tawakaluba:te ibino nolata tabo la:tamo poelama:, ba:bene Akuilako Pilisi-
lako ibi ba:gala ibino genamalo da:kapiyuiminaka ba:bi sose tawakalubi, ibi
hiliyonomate Kodawa Ya:suku ipuwalo ba emedena ibino konomo kalakala
nolata tabo la:tamo atumu kapoelama:.
20 Iyo, puya:te ba:malo nago demedena, ba:bi hibima: midipi ekaki
hiliyonomate atumu ibino nolata tabo la:tamo kapoelama:. Wadiyala
la: da:kapiyuimima la: hiliyonomo etapa:te etapino kokoto uwatehuilo
na:pa:watamehuiya:la:.
21 Ba:bene ba:moe leta kuititi hapulu na Polote na ha:kiya naeno koko-
tamo ba:moe kapiya nolata tabo da:miya:temo, la: ba:moe tabo numa:la:,
iyo, eta lumagiti ba:moe kuititi tabo kamiya:teha:.

22 Ba: hibila, tawakalubi ipuwalo pote Kodawa Ya:suku malemalelo
emalagidolonaheno, wadiyala Godote ebetamo kuba huiya nikama:mene
ebete emedena tetelo temeteme kiya:tawanakoma:! O aeno Kodawa,
wadiyala ama: na:pa:!

23 Ba:bema: wadiyala aeno Kodawa Ya:sukunu malemale komote
la:godolo nitanamene,

24 baːgala a Yaːsu Kelisoko ipuwalo kapiyamaː ba edaːhana, wadiyala
naeno malemale emalagidolo komote laː hiliyonomagodolo atumu naːka-
itanamene. Baːmoe baː naeno tabo kuititila. Baːbaːla.

POLOTE NABA 2 LETA
KOLINI SOSE TAWAKALUBA:TAMO ODODIYA:

1 Na ba: Polotela, Ya:su Kelisote ebeno sose tupuimima: hiya:hiya: hopamo
doelamiya:, ba:bi okopi ipuwalo na ba: etala mabu Godote ebeno ubilo
na a:laweniya:. Na ba:gala a hibima: midipino ekawi Timotiko, ale
la: puya:te Kolini habalo Godokono sose tawakalubima: deda:hanama,
ba:gala komo la: puya:te Guliki hopo konomolo Godokono tawakalubima:
da:keda:hanama, ale ba:moe leta la: hiliyonomatamo poemema:.
2 Wadiyala aeno Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko iba:te
ibino malemale komo ba:gala hete komo la:tamo nikalama:mena:ta.

Polote Godokono Gelebadi Ikame Komoma: Kalakala Tabo Dadipatiya:

3 Wadiyala ale aeno Kodawa Ya:su Kelisokono Nabiwi Godotamo
kalakala tabo kadipatiya:, mabu ebe ba: ebeno gugudi konomamo
da:malemalelatelena ba:be Nabiwila, ba:gala ebe ba: iba:tamo gelebadi
dikalamena ba:be Godola.
4 Iyo, ebete a aeno temeteme hiliyonomo ipuwalo a:gelebadia:menako,
mabu ebe ubila ale kebe gelebadi ebegodone da:lawenakoma: a ba:be
atu gelebadi komamo komopino hiya:hiya: temeteme ipuwalo ibi atumu
kakowalubilinakoma:.
5 Numa:la:, ale Kelisoko ipuwalo ba emedena ebe mabuma: hiya:hiya:
temeteme komate atamo konomamo keba ka:na kikulihonaka, ba:
ba:ba ka:na ebe ipuwado gelebadi komote atamo konomamo atumu
ba:kuluhukunakomene.
6 Ba:bema: Godokono ubi komo ba: ba:ma ka:nala, kebe hiya:hiya:
temeteme komate atamo dikulihonaka, ba:bi temeteme komodo la:le
la:eno temeteme ipuwalo la:eno gelebadi komo ba:gala ka:ka: mula: komo
kuwatema:nemata, ba:gala aeno temeteme ipuwalo kebe gelebadi komote
atamo duluhukunako, ba:be gelebadi komodo la:le atumu la:eno gelebadi
komo kakalawema:nemata. Iyo, agodolo da:pola:na ba:bako atu temeteme
komate la:tamo da:pikulimina:, ba:bi temeteme ipuwalo la:le hido gelebadi
komo lawete kodakodalo ba:bo kola:mota:hanama:nemata.
7 Ba:bema: numa:la:, la:le la:eno hibima: midi ipuwado kuititi teta:mo
modobolo da:nikulima, ale ba:be komo galane tetelo kumima: hibima:
na:midinama:. Iyo, ba:moe komote aeno ukuilo kodakodalo bitana, mabu a
iya:tawahala atu hiya:hiya: temeteme komate la: ba:gala a hiliyonomatamo
kapimilo keba ka:na kikulihonaka, ba:ba ka:na Godokono gelebadi komote
atumu la: ba:gala a hiliyonomatamo kapimilo ba:kuluhukunakomene.
8 Ba:bema: aeno hibima: midipi ekaka:la:, A:isiya hopolo atamo du-
luhukui, a ubila la:le ba:be komo hidonomamo iya:tawaha. Hibila, ba:ba
tetelo koko temeteme komate atamo dikulihui aeno ukui komate meneme-
nenomoma: ba eda:haa:me, ale ba:bo emalagidoluima: ale aeno temeteme
komoma: ba: dito koha:lahama:nema:.
9 Iyo, ale aeno tepo ipuwalo ba:ma ka:na emalagidoluima:, Godokono
ubilo aeno ha:laha tetete hibinomolo uluhukui. Huiyatiya eba ka:naha:, hoe
komote atamo kuluhukuha:. Ao, Godote a mabuma: ebeno eta ubi ba:ma
ka:na ihati, ale ba:bi temeteme ipuwado a ha:kiya aeno helo modoboha:ma:
ga:lalo ale ebe kapiya hibima: ba:bo komidima:, mabu ebe ba: ha:lahapi
ka:ka:mo da:wadiya:paa:latelenako ba:be Godola.

10-11 Ba: hibila, ebete ba:bako konomo hoe olalati ipuwalo aeno ka:ka:
a:mula:lea:mi, ba:bema: a iya:tawahala ebete galane tetelo aeno ka:ka:
gala kakamula:lea:mema:ne, iyo, la:le a toetoe tabamo ba owalubi ale
aeno hiya:hiya: olalati komo hiliyonomo ipuwalo aeno hibima: midi komo
Godotamo bihatenama: ebete aeno ka:ka: komula:lea:mema:. Ba:bema:
numa:la:, Godote la:eno hiliyonomo toetoe tabo dulihona ba:be komodo
ebete a hidamo bowalubinakomene, iyo, komo tawakalubi hiliyonomate
kalakala tabo ebetamo ba:bema: badipatenakomena:.

Polote Dopamo Da:tamotiya: Ebete Ba:be Nopo Hiya:ma: Midima: Tabo Dolamagiya:

12 Ba:bema: hibila, ale nawagahanama: mabu aeno tepo ipuwoeno mulu
ukui komate a ba:ma ka:na kiyaa:menaka, aeno ododili ipuwalo ale
hopo habanapi hiliyonomatamo Godokono talona ba:gala tuputupu emede
komo kapiyanomo ba hawakalimi, huiyatiya ba:be komo la: Kolini sose
tawakaluba:tamo konomamo a:hawakaliminakuima:. Numa:la:, Godokono
malemale komodo ebete helo atamo nikaa:mena ale ba:ba ka:na kemede-
nama:, eta hopo lumagino mulu ukui komodo ale helo a:kalawa:lema:.
13 Ba:be mabuma: nale naeno hiya:hiya: leta ipuwalo naeno ubi bi-
hatenamo, la:le naeno tabo komokomo ba ka:lamihole naeno iya:tulame
komoeno ipuwa tiyolo ba:bo kuwatenakoma:,
14 iyo, wadiyala la:le dopamo aeno iya:tulame komo nanekele keba ka:na
ka:lawa:tepuima, ba:ma tetelo la: huiyatiya ba:be iya:tulame komoeno
konomo ipuwa hidonomamo kolawema:nemata. Ba:bema: numa:la:,
la: ba:be gabodo Kodawa Ya:sukunu Ko Hegelalo a mabuma: kawaga-
hama:nemata, ba:ba tetelo ale la: mabuma: keba ka:na dawagahama: ba:ba
ka:na.
15-16 Ba: hibila, na ba:be komo ba iya:tawa nale nopo ba:ma ka:na
ihatimo, la: kowalubilima: nale netewa hiya:hiya: tetelo la:tamo kop-
uluhukuma:nemo. Ba:bema: nale ba:ma ka:na emalagidoluimo, na
Ma:sadoniya hopamo ba to gabo tetelo la:go dopamo pemeda:tepate,
ba:bene Ma:sadoniya hopone da:kawilamo la:tamo atumu gala kakapu-
luhukuma:nemo. Ba:gala nale eta ukui ba:ma ka:na kihatimo, nale la:
ipuwane Yudiya hopamo to ba tupuimi la:godone owalubi ba:bo ko-
lawema:nemo.
17 Huiyatiya nale ba:be nopo hiya:ma: miditi la:tamo kapuluhukuha:,
ba:bema: diyala, la:le na ukui gagagagadawama: kuda: a:midinimata. La:
iya:tawahala, hopo habanapa:te ha:da amiho gabodo etapa:tamo “Iyo, na
kododima:nemo” tabo ba ga:la, huiyatiya ba:be tabo komone ohobila:hate
“Ao, na a:kododa:mo” tabo etapa:tamo gala dito kaga:lanaka. A:iye! La:le
na ba:bako lumagima: kemalagidolonama?
18 Numa:la:, Godoko hibidawanomoma: ba eda:na ebete aeno hibi
komo iya:tawala, ale la:tamo pelamema: ha:da amiho gabodo “Iyo” tabo
kaga:laha:. Ba: hibila, ale aeno dopo tabo komone ohobila:te ale la:tamo
pelamema: “Ao” tabo gala ba kaga:la, a ba:be komo hibi gabodo ododima:.
19 A:iye! Na Poloko ba:gala Sailasiko ba:gala Timotiko, ale dopamo
la: ipuwalo Hido Tabo ba polamagimi Godokono Gudu Ya:su Kelisokono
komo ba:ma ka:na hawakaliminakuima:, ebete etapa:tamo “Iyo, na
kododima:nemo” tabo ha:da amiho gabodo goete, ba:be tabone etapa:tamo
ohobigalo “Ao, na a:kododa:mo” tabo a:kagaa:mene. Numa:la:, ebete
hibidawama: ba eda:na, a hibima: midipi kowalubinama: hiliyonomo tetelo
“Iyo” tabo kapiyanomo begoenako,

20 mabu hibila, Godote a kowalubinama: hiya:hiya: tabo dolamag-
inako, ba:bi hiliyonomo tabo komoma: Ya:suti “Iyo” tabo ba goena,
ebe kapiyado ba:bi komate hibinomoma: beda:hanamena:. Ba:moe
mabuma: ale Godokono hidohido ododili komoma: aeno toetoe tabamo ebe
dawagaminanakoma:, ale “Ba:ba:la” tabo Ya:sukunu mahilamo ba:bema:
ga:lanakoma:.

21 Ba:bema: kalakala konomola, mabu ale la:go kapimilo
Godokono Oemedawa Kelisoko ipuwalo ba emedena, Godoko ba: a
da:kodakoduia:mena ba:be Helodawala. Iyo, ale ebeno oko kowatihonama:
ebete a ba:bema: uwatiya:,

22 ba:bene ale ebenoma: deda:hanama: ba:be komo kiya:tawahama:
ebete ebeno kukala atamo ba miya:tea:me, ebeno Gobogobo aeno tepo
ipuwamo ba: dito ihatea:miya:. Ba: hibila, ale ba:be komodo ba:ma
ka:na kiya:tawahama:nema:, kebe hidohido komate ebegodolo da:pola:na,
galane tetelo ebete atumu ba:bi hiliyonomo komo atamo hibinomolo
kikaa:mema:ne.

23 Ba:bema: numa:la:, Godote naeno tepo ipuwoeno komokomo ba ulame-
lenamena, ebete naeno tabo hibi tabonomoma: goe, ba:ma ka:na na eta ko
temeteme la:tamo ikalamema: ubiha:ma: edimo, ba:bema: nale naeno nopo
hiya:ma: miditi la:eno Kolini habamo kapeha:.

24 Huiyatiya ale la: mabuma: kebe oko kowatinama:, ba:be oko komoma:
ukui kubamo akalawa:la:. Numa:la:, Godokono hibi kalakalate la:eno tepo
ipuwalo kitanama: ale oko ba:bema: owatinama:, mabu a iya:tawahala
la: hibima: midi ipuwalo kodakodalo la:mota:hanamata, iyo, a ubihinola
la:le a la:eno kokopima: ka:milo aeno ukui komamo la:le la:eno menemene
komago dito papamila:hale!

2

1 Ba:bema: nale la: mabuma: ukui ba:ma ka:na ihatimo, ba:ma tetelo nale
la:tamo a:kapa:mo, mabu nale da:pemo, diyala, la:le kalakala nagodone
laweheno huiyatiya menemene komo kapiya da: laweoma.

2 A:iye! Nale la: menemenema: da:pimidilima, ba:be menemene komote
ba itana la: ipuwalo kalakala natamo pote na:kikanamemene? Lumagi
puliyala, da: a:kalutamene!

3 Ba: hibila, nale dopamo naeno eta leta la:tamo dododimo, ba:ba
tetelo na ubiha:ma: edimo, nale la:tamo ba puluhuku la:godone kalakala
laweheno huiyatiya menemene komo kapiya pelawe. Iyo, nale ba:ma
ka:na emalagidoluimo, “Wadiyala kalakala komote iba:godone natamo
na:puluhukamene, menemene komoteha:!” Ba:bene nale la:eno komoma:
ba:moe eta komo hibima: ba midina ba:bo kemalagidoluimo, “Keba tetelo
naeno tepo ipuwalo kalakalate ditanamene, ba:ba tetelo iba:te ba: atumu
nago hibilo kokalakalahama:na:.”

4 Ba:moe ba:be mabuma: nale la:tamo dopo leta ba ododi la: mabuma:
ukui bilibilima: eda:te ko temetema:go ba:gala ihi baida:go tabo ba:bo
miya:timo, mabu na ubihinola naeno tabo komote la: menemenema: midili.
Ao, na huiyatiya naeno ubi ba:ma ka:na ihatimo, nale malemalelo la:
konomamo demalagidolenama, la:le ba:be komo naeno tabo uliho komodo
hibilo kiya:tawahama:nemata.

Polote Kolini Sose Tawakalubi Da:kiyalamiya: Iba:te Eta Konomo Kuba Ododidawoeno Komo Dito Kegebolemema:

5 Ba:bema: numa:la:, la: ipuwalo pote konomo kuba dododi, ba:be
lumagino kuba ododi komodo menemene komote na kapiyatamo ku-
luhukuha:, ao, la: hiliyonomate ba:be atu menemene komo nanekele
iya:tawatepahuimata. Huiyatiya nale ba:moe tabamo ba:ma ka:na ka-
goeha:, la:le ba:be dawoeno komo kubanomoma: ba ga:la eta kuba huiya
ebetamo gala ikame,
6 ao, ebete la: komopi hiliyonomagodone dopamo da:lawi ba:be kuba
huiyate ba: modoboma: edi.
7 Ba:bema: wadiyala la: ba:ma tetelo ebeno kuba egebolemete
nadodoma:la:, iyo, gelebadi komo ebetamo nikama:la:, ebete la:eno
malemale hawakalimiha: mabuma: menemene konomo lawete
kuiyodopoma: dito eda:kapoma:.
8 Ba:be mabuma: nale la: betoelameholemata, la:le ebe malemalelo
demalagidolonama, wadiyala la: ba:be komo ebetamo gala
na:kahawakalima:la:.
9 Ba: hibila, nale dopamo naeno eta leta la:tamo ododimo mabu na ubi
ba:ma ka:na ihatimo, la:eno ododili komodo la: kopawilima:, ba:ma ka:na
la:le naeno tabamo da:papamila:homa o da: a:kapapamila:hamata.
10 Ba:bema: numa:la:, keba tetelo la: eta lumagino kuba ododi komo
egebolemete dadodomema, ba:ba tetelo na ebeno kuba atumu dito kege-
bolemema:nemo, huiyatiya diyala, ba:ma tetelo ba:bako kubate la: ipuwalo
hibilo da: kitanaha:. Ba: hibila, nale eta lumagino kuba egebolemete
dadodomemo, nale ba:be komo Kelisokono holoholo hapulu la: mabuma:
kododima:nemo,
11 mabu na ubihinola Saitanate ago ba alaholohona ebete ebeno eta ha:da
amiho gabodo atamo heloma: eda:. Iyo, a iya:tawahala ebete tawakalubi
ebeno gubi ipuwamo kebe hiya:hiya: gabodo da:magatalenako!

Polote Talowase Habalo Ukui Bilibilima: Dediya:

12 Ba:bema: wadiyala la: niya:tawahala:, nale Kelisokono Hido Tabo
Talowase habalo konolamagima: ebamo da:nuluhukuimo, Kodawate gigiho
natamo ya:lo a:hiya:mida ba itana ba:bo numimo.
13 Huiyatiya ba:ba tetelo nale aeno hibima: midi ekawi Taitasiko nipo
da:nohowadimo, ba:bema: nale ukui bilibilima: ba eda: Talowase hibima:
midipi tiyolo miya:palete ba:moe Ma:sadoniya hopamo ba: dito pimo.

Polote Ya:sukunu Hibi Okopino Tuputupu Oko Komoma: Tabo Dolam-agiya:

14 Numa:la:, ba:moe hopoeno eta ko gawadubuino ododi komo ba:ma
ka:nala, alaholo ipuwalo puya:tamo helonomoma: deda:mene, ebete
ba:bi tawakalubi hala:mo matuhulameholete ibi ebeno haba tulinomodo
dopalamete dito komagatalema:ne ebeno awagaha komo hibilo ko-
hawakalimima:. Ba:bema: a Godotamo kalakala tabo kadipatiya:, mabu
Kelisoko ipuwalo a puya:te ebeno hibi okopima: deda:hanama: ebete a
ba: ba:ba ka:na dopaa:mena ebe ha:kiya ebe kawagaminanama:. Iyo, ebe
ubila ebete a hopo haba konomodo ba magatoena tawakalubi hiliyonomate
Kelisokono komo agodolo ba:ma ka:na kiya:tawahama:na:, ebe ba: hido
nibote keba ka:na ka:patena ba: ba:ba ka:nala.
15 Ba: hibila, Godoko adikumidawate eta hido nibo ilina ebe owati-
doloenoma: koa:mo dito dihatenako, Kelisote a Godotamo ba: ba:ba ka:na
ikaa:mehoiya:, ba:bema: puya:te ka:ka: mula: gabodo da:tolamena ba:gala
puya:te hoe gabodo da:tolamena ibi hiliyonomatamo Kelisokono hido
nibote agodone patena.

16 Iyo, puya:te hoe gabodo da:tolamena iba:te ba:be nibo kuba hoe ikame komoma: ga:lana, huiyatiya puya:te ka:ka: gabodo da:tolamena iba:te ba:be atu nibo hido ka:ka: ikame komoma: ga:lana. Ba:bema: a Kelisokono hibi okopi hiliyonomo ipuwalo pote modoboma: keda:na ebeno oko kowatinama:? Lumagi puliyanomola mabu aeno helote hibilo kitanaha:.

17 Ba:bema: numa:la:, a puya:te hibi oko dowatinama: ba:gala puya:te kateneno ubi komamo dowatina, aeno komo ba:gala ibino komo hiya:hiya:la, mabu iba:te Godokono Tabo olamagimi oko ba owatina, ulihopa:godone mani uwatema: konomamo emalagidolonaka, ilina kolowamipa:te ibino ilina kolowami habamo kebe ukuido ka:watanaka ba:ba ka:na. Huiyatiya a hibi okopino komo ba:ma ka:nala, Godote a ebeno oko owatima: hibilo uwatiya:, ba:bema: ale ebeno holoholo hapulu ba la:mota:hana eta ha:da amiho tabo olamagimihino, ale Kelisokono ukui tabo kapiya bolamagiminakoma:.

3

Godokono Uli Nopo Komodo Tawakaluba:tamo Oko Dowatina Ba:bi Okopino Komo

1 Huiyatiya modoboha: la:le ba:ma ka:na emalagidolo, a hibi okopa:te a ha:kiya a ba:moe tabamo dawagaminoema:. A:iye, komo okopa:te ibino komo kohawakalimima: iba:te komopino letago keba ka:na ka:wapata:lamenaka, ale la:tamo ba:ba ka:na a:kapelama:lema: mabu la:le aeno komo ya:lo iya:tawahuimata! Ba:gala a atumu ubihinola ale la:godone eta hopoeno sose tawakaluba:tamo ba nikuli, la:le a mabuma: iba:tamo ba:bako leta ba:bo ododili!

2 Numa:la:, la: Kolini sose tawakalubi la: ba: aeno hibi komo hawakalimino letalata. Iyo, Kelisote ebe ha:kiya aeno tepo ipuwamo la:eno komokomo bimiya:ti, hopo habanapi hiliyonomate ba:bi tabo ba ka:lamihole la:eno komo ba:gala aeno komo hibinomolo kiya:tawahama:.

3 Ba: hibila, ebeno leta ododi tetelo la:eno komo kohawakalimima: ebete hopo haboeno baelo pene kalaweha: ba:gala ebete atumu ba:moe hopoeno tabo miya:teno koko dilidili nakola kuwateha:. Ao, ebete huiyatiya Ka:ka: Godokono Gobogoboeno heloamo ba:be leta ba ododi aeno tepo ipuwanomamo la:eno komokomo ba:bo miya:ti, ba:bene ebete a hiya:hiya: hopamo oea:mi hiya:hiya: tawakaluba:te la:eno komo a ipuwado hidamo kiya:tawahama:.

4 Numa:la:, aeno Kelisoko ipuwalo emede komodo ale Godoko hibima: ba midina la:eno komo hawakalimima: ba:moe tabo ba:bema: ga:lama:,

5 huiyatiya a iya:tawahala, a ha:kiya aeno heloamo Godokono oko mabuma: eta tabo ga:la modoboha:. Huiyatiya kalakala konomola, ale ebeno oko kowatima: ebe kapiyate a a:modobuia:menako,

6 iyo, Godote modobo helo atamo ya:lo ikaa:miya: ale ebeno uli nopo komodo tawakaluba:tamo owalubi oko kowatinama:. Ba:bema: numa:la:, ebete dopamo ebeno hiya:hiya: Tutumu Tabo ba:moe hopoeno netewa koko nakola hunamo keba ka:na ka:miya:tiya:, ebete ba:ma tetelo ebeno uli nopoeno tabo ba:ba ka:na kamiya:tiya:ha:, mabu ba:bi pakala Tutumu Tabo komodo hopo habanapa:te hoe huiya kapiya belawenaka. Iyo, ba:ma tetelo ebete ebeno uli nopo ebeno Gobogoboeno heloamo ba:bema: hawakalimiya:, mabu ba:be Gobogobo ba: hibi ka:ka: tawakaluba:tamo dikalamena ba:be hido Owalubidawala.

7 Ba: hibila, Godote dopamo ebeno Tutumu Tabo koko nakola hunamo miya:tete Mosesetamo ba ikame ba:be atu tetenomolo ebete ebeno konomo alo ebetamo ba:bo hawakalimiya:. Ba:be mabuma: Mosesekono

holoholote a:la:minanomoma: ediya:, ba:bene ebete tawakaluba:tamo
gala da:kapuluhukuya: ba:be a:la:mina komo ha:kiya ba wibonato iba:te
huiyatiya ebetamo gahilamehole kamodobuya:ha:. Ba:bema: numa:la:,
tawakaluba:tamo hoe huiya dikalamena ba:bi Tutumu Taboeno nopote
Godokono alago ba:ba ka:na da:puluhukuya:,
8 ba:be komodo a iya:tawahala, ebeno Gobogobogodone galane tetelo du-
luhukuya: ba:be nopoeno alo bada konomola:ka:, iyo, ba:be uli a:la:minoeno
helote dopo a:la:minoeno helo na:gogolona!
9 Ba: hibila, Godote ebeno dopo nopoeno komodo tawakalubi kuba
ododilipima: ka:laminako, huiyatiya ba:be kuba huiya ikalame nopote
ebeno konomo alago uluhukuya:. Ba:bema: ba:be komote a ba:ma ka:na
iya:tua:mena, Godote ba:ma tetelo kebe uli nopoeno komodo tawakalubi
ebeno tuputupupima: da:ka:laminako, ba:be uli nopoeno a:la:mina helote
dopo nopoeno a:la:mina helo hibinomolo na:gogolona!
10 Ba:moe ba:be mabuma: ale dopamo tetelo kebe nopo konomo a:la:mina
komoma: da:ga:lanakuima:, a tetelo uli nopoeno hibi konomo a:la:mina
komote ba:be dopo komoeno haba da:pelawiya:, ale ba:be uli komo ba
umi ukui hiya:ma: midiliti ba:bo ga:luya:ma:, dopo komo ba: hibi a:la:mina
komoha:, iyo, pakala nopoeno a:la:mina komote aeno ukuilo ba: dito
wibadiguya:.
11 Numa:la:, kebe nopote agodolo tete nanekele kitanatepama: dopamo
duluhukuya:, ba:be nopoeno a:la:mina komote hibilo itanami huiyatiya
galane ha:kiya wibuya:, ba:bema: ba:be komodo a hibilo iya:tawahala, kebe
uli nopote Godokono ubilo emedena emedena tetelo ditanamene, ba:be
nopoeno a:la:mina helote dopo a:la:minoeno helo konomamo na:gogolona!
12 Ba:gala eta komo. A Godokono hibi okopa:te ebeno konomo a:la:mina
komo hibilo kumima: uliholo bemedenama:, ba:bema: ale toleheno Hido
Tabo olamagimi oko helonomamo bowatinakoma:.
13 Huiyatiya a puya:te ba:ma tetelo oko dowatinama: a Moseseko
huiyaha:, mabu ebeno holoholote a:la:minama: dediya:, ba:ba tetelo ebe
ubiha:ma: ediya: Isalaela tawakaluba:te ba:be a:la:mina komote ebegodone
wibadigalo umi, iyo, ebete ba:be komo iba:tamo kawaminama: ebeno
holoholo kalikamo ba:bema: muliya:.
14-15 Numa:la:, Moseseko tetelo Isalaela tawakaluba:te Godotamo wato ko-
dakodahibinomoma: eda:hanama:, iyo, Mosesete ebeno holoholo kalikamo
keba ka:na ka:muliya:, Godote ba: ba:ba ka:na ibino tepo ipuwoeno ukui
atumu a:kamula:lelamiya: iba:te du ipuwalo kemedehonama:. Ba:bema:
ba:ba tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku ibino ukui komate ba:
ba:ba ka:na du ipuwalo pola:lama:nama:, iyo, Mosesete Godokono Bukamo
pakala nopoeno hiya:hiya: Tutumu Tabo ba:gala komo owalubi tabo
da:miya:tiya:, iba:te ba:bi komokomo ba ka:lamihole ba:bi taboeno ipuwa
hibilo kuwatenaha:. Huiyatiya numa:la:, keba tetelo lumagiti Kelisokoba:
kemedenama: ebetamo da:pemene, Godote ba:be komo kapiyado ebeno
tepo ipuwa mula:meno kaliko ebegodone kolawemema:ne,
16 iyo, kalakala konomola, lumagiti aeno Kodawatamo dohobigamene
ba:ba tetelo Godote ebeno tepo ipuwoeno du komo ebegodone hibinomolo
kuluhukutimima:ne.
17 Ba:bema: numa:la:, aeno Kodawa ba:gala ebeno Gobogobo ibi ba:
kapiyala, ba:bema: ba:be Kodawoeno Gobogobote kebe lumagigodolo
demedena ba:be lumagiti hibi tutu emede komo kiya:tawama:ne.
18 Iyo, kalakala konomola, ba:be mabuma: a hibima: midipi hiliyono-
mate ba:ma ka:na bemedehonama:, aeno holoholo komula:lema: eta ko-
mote itanaheno Kodawoeno konomo a:la:mina komote a ipuwane hib-

inomolo uluhukunako. Ba: hibila, aeno Kodawa ba:gala ebeno Gobo-
gobo iba:te kapiyanomoma: deda:na, ba:bema: ebegodone duluhukuna
ba:gala agodone da:kuluhukuna ba:be a:la:mina komo atumu ba: kapiyala.
Ba:bema: numa:la:, ba:be a:la:mina komote a ipuwalo hido oko ba owatina
a hiya:nomo tawakalubima: midina. Iyo, lumagiti wakolado hunamo keba
ka:na ka:nodolonako ale ba: ba:ba ka:na Kodawoeno konomo a:la:mina
hawakalimi komodo alehawaminanama:, ba:bema: galane tetelo ale ebeno
holoholonomoma: hibinomolo koneda:hama:nema:.

4

*Godokono Hibi Okopa:te Kubadopo Gebeto Hakamo Ododili Kalilima:
Ba Eda:hana, Ebete Ebeno Huiya Konomo Ka:ka: Tabo Ibi Ipuwamo Dito
Dihatiya:*

1 Ba:bema: a puya:te Godokono hibi okopima: deda:hanama: ale oko
owati ipuwalo kuiyodopoma: a:keda:hama:, mabu Godote ebeno malemale
komodo ba:moe hido oko atamo dito ikaa:miya:.

2 Ba:be mabuma: ale ba:moe oko hidamo kowatinama:, hopo habanapa:te
kebe hiya:hiya: hilopo komo diya gabodo dododilina ale ba:bi hiliyonomo
komo gunima:mo ya:lo ihilateliya:ma:. Ba:gala ale Godokono taboeno
ipuwa komokomo hibinomolo ba hawakalilame, tabo ulihopa:te aeno ubi
komamo kopapamila:halema: ale ha:da amiho gabodo ibi dito kakalakaluil-
amenaha:. Ao, ale Godokono umi ipuwalo demedenama: ba:be komo
ba emalagidolona, ale ebeno hibi komo hawakala ba:bema: olamagimi-
nakoma:, mabu a ubila aeno tabo ulihopi hiliyonomate ibino tepo ipu-
woeno mulu ukui komago ba:ma ka:na koga:lama:na:, a ba: Godokono hibi
okopima: eda:hanama:, ba:bene iba:te ebeno iya:tulame tabo komokomo
agodone hidamo kuwatema:na:.

3 Numa:la:, ale Hido Tabo ba olamagimi huiyatiya ba:be taboeno ipuwate
ulihopa:godone awaminalo ditanamene, ibi ipuwalo puya:te hoe gabodo
da:tolamena ibi kapiyate ba:be ka:ka: taboeno ipuwa a:kalawa:mena:.

4 Iyo, iba:te Kelisoko hibima: kamidinaha: mabu Saitanate ba:moe hopo
konomolo hibima: midiha:pino godoma: ba eda:na, ebete ibino tepo
ipuwoeno ukui duma: ya:lo a:midililamiya: iba:te Hido Tabo ipuwane
duluhukuna ba:be alo umikapoma:. Huiyatiya numa:la:, Kelisogodolo
konomo a:la:mina komote ditana ebeno Hido Tabote ba:be komo ba:ma
ka:na hawakalimina, ebe ba:gala Godoko ibi ba: kapiya holoholonomola.

5 Ba:moe ba:be mabuma: a ha:kiya a ba awagaminoe aeno komoma: tabo
kolamagiminaha:, ao, a huiyatiya Hido Tabo olamagimi ipuwalo Kodawa
Ya:su Kelisokono komo kapiya ba hawakalimina, ebe mabuma: a ha:kiya a
la:eno huiyaha: okopima: midinama:.

6 Ba: hibila, Godote ba: dopamo ba:ma ka:na goiya:, “Alo, ama: du
ipuwane puluhukuti na:pa:la:mina,” ba:bema: a tetelo ba:moe atu Helo-
dawate ebeno alamo aeno tepo ipuwa a:pa:la:minalea:miya:, Kelisokono
holoholo ipuwane duluhukuna ba:be a:la:mina komodo ale Godokono
konomo alo hidonomamo kuminama:.

7 Huiyatiya numa:la:, a puya:te Godokono hibi okopima: deda:hanama:
aeno komo ba: ba:ma ka:nala. Ale kubadopo gebeto hakamo ododili
kalilima: ba eda:hana, ebete ebeno huiya konomo ka:ka: tabo a ipuwamo
dito ihatiya:, mabu ebe ubila ba:be tabote a ipuwalo ba itana a
ba:bo kiya:tawahama:nema:, ba:be ka:ka: taboeno konomo a:la:mina helo
aenoha:, ba: ebenola.

8 Ba:be mabuma: hiliyonomo hiya:hiya: gabodo temeteme komate atamo
ikulihonaka, huiyatiya ba:bi komate aeno ka:ka: mula: komo lawema: gabo

duhimi modoboha:. Ba:gala ukui bilibili komate atamo a:pelamenaka, huiyatiya ba:bi komate oko gunima:mo ihiti ukui atamo ikaa:me modoboha:.

9 Ba:gala atamo hiya:hiya: alaholohopa:te a:mahila:halenaka, huiyatiya iba:te atamo temeteme ikaa:me ipuwalo Godote a a:kamiya:poa:le. Ba:gala komo hiliyonomo tetelo iba:te a kubamo alukuinaka, huiyatiya ebete ibi na:duhilamena iba:te a hibinomolo kubahia:mekapoma:.

10 Ba:bema: hibila, hiya:hiya: tete hiliyonomolo ale ba:moe hopolo aeno ha:laha apa:go ba wapata:lamena, ale aeno temeteme komodo hiya:hiya: tawakaluba:tamo Ya:sukunu hoe komo ba:hawakaliminakoma:, mabu a ubila iba:te atu tetelo ebeno ka:ka: agodolo hibinomolo umi.

11 Iyo, ale Ya:suku mabuma: ba:moe hopolo ba emedena atamo hiya:hiya: hoe olalati komate ba:bo pelamenaka, mabu ebe ubila ba:moe hopo habanapa:te ebeno ka:ka: aeno ha:laha apeno temeteme komodo umi.

12 Ba:bema: kalakala konomola, keba tetelo ba:bako hoe komote a ipuwalo oko dowatina, ba:be atu tetelo Ya:sukunu hibi ka:ka:te la: ipuwalo oko ba:ka-owatina.

13 Ba: hibila, Godokono Bukalo ebeno eta okodawate tabo dopamo ba:ma ka:na goiya:, “Nale Godoko hibima: ba midina tabo ba:bema: olamagimo.” Ba:bema: numa:la:, a ba: atumu, aeno tepo ipuwoeno gobogobate atu hibima: midi komo ba lawe, ale Godokono tabo ba:bo olamagiminakoma: mabu ale ebe hibima: na:midinama:.

14 Iyo, a ba:moe komo iya:tawahala, pote aeno Kodawa Ya:suku ka:ka:mo dadipatiya:, ba:be Helodawate ebe keba ka:na ka:ka:kimiya:, ebete ba: ba:ba ka:na a ebeno hibi okopi ka:ka:mo atumu kowadiya:paa:tema:ne, ba:bene ebete la:la, ala, a hiliyonomo ebeno holoholo hapuamo hibilo ba: dito komagatoema:ne.

15 Ba:gala ba:moe eta komo na:kuma:la:, la: tabo ulihopi mabuma: ale aeno hiya:hiya: temeteme komo biya:tawahanakoma:. Ba:be mabuma: ba:ma tetelo Godokono malemale komote hopo haba konomamo ba tona, komo hiya:hiya: tawakaluba:te ibino dopo tetenomolo ebeno tabo dulihonakomena:, ibi ipuwalo komo hiliyonomate kalakala tabo ebetamo ga:la ba:bo kotupuimima:na:, iyo, ba:be komodo iba:te ebe hibinomolo kawagaminama:na:.

16 Ba:moe ba:be mabuma: ale oko ipuwalo kuiyodopoma: a:keda:hama:. Iyo, ale aeno ha:laha apeno ka:ka:te hopamo hitigalo duminama:, a huiyatiya ba:moe eta komo kalakalago biya:tawahanama:, aeno tepo ipuwoeno ka:ka:te Godogodone ba pena, eta hegelalo eta helo kalawe, eta hegelalo eta helo kalawe, ba: ba:ba ka:na ba:be hibi ka:ka: komoeno helote a ipuwalo hunamo odolona.

17 Ba:bema: hibila, ba:ma tetelo ale kebe temeteme komokomo diya:tawahanakoma: ale ba:bi komo hegehegenomo komoma: ga:lanama:, mabu a iya:tawahala ba:bi komate emedena emedena tetelo agodolo a:kapola:namena:. Iyo, ba:bi temeteme komodo ale wiboha: a:la:mina huiya konomo konelawema:nema:, ba:bema: ba:be hido teteno kalakala komote ba:ma teteno temeteme komo hibinomolo konomamo konegogoloma:ne.

18 Ba:bema: numa:la:, ba:ma tetelo ale ba:moe hopolo kebe hiliyonomo komo aeno baida:mo dulamenama:, ale ba:bi komo hibilo kemalagidolenaha:, a huiyatiya tawakaluba:te ibino baida:mo ulamema: modoboha:ma: deda:hana, ba:bi komokomo kapiya konomamo emalagidolonama:. Ba: hibila, ba:bi komate emedena emedena tetelo Godogodolo ba:pola:namena:, huiyatiya hopo habalo da:pola:na ba:bi ilinate na:wibohona.

5

Hibima: Midipa:te Ibino Uli Ka:ka: Ape Godogodone Lawema: Ubi Dihatena

1 Ba:bema: a hibima: midipi iya:tawahala, a ba:moe hopolo ba emedena
aeno ha:laha apa:te ba: tawakaluba:te kubadopo mimiya tumulu detemote-
holena ba:bi mimiya huiyala. Huiyatiya kalakala konomola, ba:ma tetelo
da:pola:ma:na ba:bi mimiyate da:kubakubahamena:, Godote a mabuma:
kebe ulinonomo genama ebeno Hunu Habalo detiya:, ale ba:be hibi genama
lawete emedena emedena tetelo ba:bolo bemedenama:. Numa:la:, nale
da:goemo ba:be tabo ba: gola, mabu lumagiti kebe uli genama Godogodone
da:nelawemene ba:be genama ba: ebeno uli ka:ka: apela, iyo, Godote ba:be
genama ha:kiya etiya:, ba:moe hopo lumagitiha:.
2 Ba:bema: hibila, ba:ma tetelo ale temetema:go ba ihimina aeno ubi
komo konomamo ihatenama:, Godote a ba:be Hunu Haboeno genamamo
tiyonomolo konewadipima:. Numa:la:, a ba:be hibi genama da:nelawema:,
3 ba:be komo ba: lumagiti uli hidonomo kaliko keba ka:na ka:pulinako
ba:ba ka:nala, iyo, ebete uli kaliko kalakalago kolawema:ne mabu ebete
kalikoheno hilopago emede ubihinola.
4 Ba: hibila, ale hopo haboeno apa:go ba emedena ba:moe hopoeno
hiya:hiya: menemene ipuwalo ihiminama:, huiyatiya aeno ukui komote
ba:ma ka:na kitanaha: ale ba:moe hopoeno ape dito miya:pale. Ao, ale
ba:ma tetelo aeno ape modobodopoma: ga:lanama:, huiyatiya ba:moe
atu tetelo ale Hunu Haboeno uli emede ape uwatema: ubi konomamo
ihatenama:, mabu a iya:tawahala ale hibilo da:nuwatema:, ba:ba tetelo
wiboha: uli emede ka:ka: komote aeno pakala emede ape ba mula:lea:me
ba:bi ape hiya:ma: ba:bo komidilima:ne.
5 Ba:bema: numa:la:, ale ba:be uli emede ka:ka: kolawema: pote
a da:hiduia:miya: ba:be Helodawa ba: Godotela. Iyo, ebete ebeno
Gobogobo atamo dito ikaa:miya:, ba:bema: ale ba:be komodo ba:ma
ka:na kiya:tawahama:nema:, kebe hidohido komate ebegodolo da:pola:na,
galane tetelo ebete atumu ba:bi hiliyonomo komo atamo hibinomolo
kikaa:mema:ne.
6 Ba:gala eta komo. Ale aeno hibima: midi ipuwalo toleheno kalakalago
bemedenama:, mabu a iya:tawahala ale ba:moe hopoeno apa:go ba eme-
dena aeno uli ka:ka: apa:te aeno Kodawagodolo ebeno Hunu Habalo
ba:nepola:ma:na. Huiyatiya numa:la:, ba:be hido ka:ka:te a muhulunomolo
ditana,
7-8 ale ba:be komoma: ubiha:ma: keda:hanaha:, ao, a toleheno kalakalago
bemedenama: mabu ale ba:ma tetelo aeno baida:mo kebe komokomo
ulamema: modoboha:ma: deda:hanama:, ale hibima: midi ipuwalo ba
wapata:lamena ba:bo biya:tawahanama:, ale ba:bi komo galane tetelo
hibinomolo kulamema:nema:. Iyo, hibila, a ubi konomola ba:moe hopo
haboeno ape miya:pate aeno Kodawoeno uli genamalo eba:go konemede-
nama:,
9 huiyatiya ale ba:moe hopolo tete ga:ga:nomolo demedenama: o ba:moe
hopo tiyolo miya:pate Hunu Habalo da:nemedenama:, ale hiliyonomo tetelo
aeno Kodawa kapiya kalakaluimima: aeno tepo ipuwoeno ubi konomamo
ihatenama:.
10 Ba:bema: ba:moe komo ba: ko komonomola, a hiliyonomate Kelisotamo
da:nikulima:, ebete Godokono ubi komodo aeno komokomo ba:bo
kanagilamelea:mema:ne. Iyo, ale hopo haboeno apa:go ba emedena kebe
hiya:hiya: komo dododilinakoma:, ebete ba:bi hiliyonomo komoma: atamo
hido huiya ba:gala kuba huiya modobonomolo ba:bo kikaa:mema:ne.

Godote Kelisokono Ododi Komodo Hopo Habanapi Ebeno Mabulubima: Da:midiliya:

11 Ba:bema: numa:la:, a puya:te aeno Kodawoeno hibi okopima: deda:hanama:, ale ebe toleme gabo ba iya:tawaha komopi hiliyonomo ba:bema: kiyalamenakoma: iba:te ebetamo kohobila:halema:. Iyo, Godote aeno hibi komo iya:tawanomola, huiyatiya na ubila la: la:eno tepo ipuwoeno mulu ukui komago aeno komo ba: atumu hidamo niya:tawahuya:la:.

12 Numa:la:, ba:moe tabamo a ha:kiya a kawagaminoeha:, ao, a huiyatiya aeno ubi komo ba:ma ka:na ihatema:, ale aeno hibi ododi komoma: hidohido ukui la:tamo ba ikalame la:le a mabuma: ba:bo kawagahama:nemata. Ba:bema: la:eno sose ipuwalo puya:te komopino tepo ipuwoeno komokomo hibilo emalagidoleheno ba:bi tawakalubino hunu tama kapiyama: dawagahana, ba:ba:te ibino kuba ukuia:go la:go dolowabeletihuima, ba:ba tetelo la:le modobo helo kolawema:nemata iba:tamo tabo hidamo kohuiyama:.

13 A:iye! Iba:te aeno hibi oko owati komoma: a daedaepima: da:ga:lana ba:be tabo hibila:ka:? Ao, hibiha:, huiyatiya la: komopa:te tabo ba:ba ka:na da:ga:lama, kubaha:, mabu a ba:bo kemalagidoloma:nema: ale Godoko kapiya kawagaminanama: oko bowatinama:. Ba:gala eta tetelo la:le la:eno ukui hiya:ma: mididi a daedaeha:pima: da:kaga:lama, ba:be komote atumu modoboma: keda:ma:ne, mabu ba:ba tetelo a ba:ma ka:na kemalagidoloma:nema: aeno oko owati ipuwalo la:le hibi owalubi komo a:lawemata.

14 Numa:la:, oko owati ipuwalo Kelisokono malemale emalagidolo komo kapiyate a a:magatoenako, mabu ale ba:moe komo hibima: na:midinama:, ebe kapiyate hopo habanapi hiliyonomo mabuma: hoiya:, iyo, ba:be mabuma: ibi hiliyonomate atumu ebe ipuwado a:kaha:lahuya:.

15 Numa:la:, ebete ibi hiliyonomo mabuma: hoiya:, mabu Godoko ubihinola hopo habanapa:te ibi ha:kiya ibi kalakaluilamelo gala kakemedehonama:. Ebete huiyatiya ebeno ubi komo ba:ma ka:na ihatena, kebe Kodawate ibi mabuma: da:hoiya: iba:te ebe kapiya kokalakaluiminama: nemedehonamena:, iyo, ebe ba: Godote ka:ka:mo dadipatiya: ba:be dawala.

16 Ba:be mabuma: ale ba:ma tetene tupuimiti eta lumagino komo ba:moe hopo haboeno hunu tama gabodo gala a:kanagiya:midama:ma:. A:iye! Ale dopamo Kelisokono komo ba:ba ka:na kubamo anagiya:midamenakuima:, huiyatiya kalakala konomola, ale ba:be kuba ukui komo miya:palete ba:ma tetelo ebe hidamo buminama:.

17 Ba:bema: kebe lumagiti Kelisoko ipuwalo demedena ebeno komo ba:ba:ma ka:nala, ebeno pakala emede komote ebegodolo da:wibui, uli emede komote ebetamo ba: dito pi, iyo, ba:ma tetelo ebe uli lumagima: eda:na.

18 Numa:la:, ba:be hido okoeno hiliyonomo komo Godote ya:lo tetelo ha:kiya ododiliya:, iyo, ale dopamo eba:go alaholohopima: ba eda:hana, ebete huiyatiya a uwatete Kelisokono ododi ipuwado a ebeno hidonomo mabulubima: ba:bo midiya:. Ba:ba tetelo ebete ba:be atu hido oko atamo ba:ma ka:na ikaa:miya:, ale komo tawakalubi ebetamo ba magahele iba:te ago kapimilo ebeno hido mabulubima: keda:hanama:.

19 Ba:bema: ale hopo habanapi hiliyonomatamo tabo ba:ma ka:na olamagiminakoma:, Godote Kelisokono ododi komodo iba:tamo hido oko ba owatina ibi ebeno hido mabulubima: ba:bo midiliya:, iyo, iba:te dopamo kebe kuba kododilinakui ebete ba:bi hiliyonomo komokomo ebeno ukuini ba: dito egebolelamiya:. Ba: hibila, a puya:te ba:moe oko dowatinama:, dopamo tetelo Godote a ebeno hibi okopima: ba ka:mi ebete ba:moe oko atamo ba:bema: ikaa:miya:, iyo, ebe ubila tawakaluba:te ebeno tabo a ipuwado kulihoma:.

20 Ba:moe ba:be mabuma: ale ba:moe hopolo Kelisokono oko habalo ba
la:mota:hana ale tawakaluba:tamo ba:ma ka:na olamagiminakoma:, “Ale
la: betoelamehola:ta, wadiyala la: Godotamo haba nikama:la:, ba:bene la:le
eba:go alaholoho komo dododinakoma, ebete la: ba:be komone uluhuku-
latelete la: ebeno hido mabulubima: komidilima:na:ta.” Numa:la:, Godote a
ipuwado ba:moe tabo bolamaginako, aleha:.
21 Ba: hibila, Kelisote eta kuba ododi komo hibilo kiya:tawanamiha:,
huiyatiya Godote a kowalubima: aeno kuba ododili komo ebetamo
miya:tea:mete ebe eta kuba ododilidawa huiyama: ba: dito midiya:, mabu
ebete ebeno ubi ba:ma ka:na ihatiya:, ale Kelisoko ipuwalo demedenama:
ebete ba:be komodo a ebeno tuputupupima: komidima:.

6

1 Ba:bema: la: nonolata, a Godokono hibi okopa:te eba:go oko ba
owatina, ale la: ba:ma ka:na toelamehola:ta, Godote hopo habanapa:tamo
da:hawakalimiya: la: puya:te ba:be malemale komo da:lawima, la: hidamo!
Modoboha: ba:be malemale komote la: ipuwalo hibi oko owatihino la:
ipuwane hidohido gaote ba:bema: a:kikulihamena:.
2 Iyo, Godote ebeno Bukalo eta tabo ba:ma ka:na goena,

“Nale kebe tete hidoma: da:goiya:mo,
ba:ba tetenomolo
nale la:eno toetoe tabo uliya:mo,
iyo, nale la:eno ka:ka: komula:lema:
kebe hegela modoboma: da:goiya:mo,
ba:be hegelanomolo la: hibilo owalubiliya:mata.”

Ba:bema: la: hidamo nulia:la:, ba:moe tete ba: Godokono hido tetela, iyo,
ba:moe hegela ba: ebeno ka:ka: mula: hegelala.

*Polokono Oko Mabuma: Hiya:hiya: Temeteme Komate Ebetamo Dikuli-
huya:*

3 Numa:la:, a ubihinola ale tawakaluba:tamo dowatinama: etate ba:be
oko kubama: goe, ba:bema: ale oko hidonomo ukuia:go owatinama: ale
komopino nato ukamidalepima: eda:hakapoma:.
4 Ba:be mabuma: a Godokono hibi okopima: deda:hanama:, ale ba:be
komo aeno hiliyonomo ododili ipuwalo kohawakaliminakoma: aeno oko
ipuwalo kodakodalo ba:bema: la:mota:hanama:, iyo, hiya:hiya: temeteme
komo ba:gala menemene komo ba:gala olalati komate atamo dikulihonaka,
ba:bi komoma: ale oko a:kamiya:palema:.
5 Ba:bema: numa:la:, komo tetelo hibima: midiha:pa:te a alukuinaka,
ba:gala komo tetelo iba:te a du genamamo dito iya:hekenaka, ba:gala komo
tetelo iba:te tawakaluba:tamo helo ikalamenaka a kanakapua:mema:. Iyo,
komo tetelo komopa:te a owalubihino a ha:kiya menemene oko owati-
honakoma:, ba:gala komo tetelo u laha komote a a:miya:poenaka, ba:gala
komo tetelo baa: kape komote a ua:menako.
6 Huiyatiya ba:bako hiliyonomo komokomo ipuwalo Godote atamo
dikaa:mena ba:be hido dalowa:ha: emede komo, ba:gala ebeno mulu
iya:tawa komo, ba:gala aeno tepo ipuwa kodakoduilame komo, ba:gala
ebeno malemale hawakalimi komo, ale ba:bi hidohido komo kapiya be-
hawakalilamenakoma:. Ba:bene ebeno Hido-talona Gobogobote a ipuwalo
demedena ba:be komo, ba:gala ale tuputupu gabodo komopi konomamo
demalagidolenama: ba:be komo,

7 ba:gala ale ebeno Hibi Tabo dolamagiminakoma: ba:be komo, ba:gala
ebeno helote a ipuwalo oko dowatina ba:be komo, ale atumu ba:bi
komokomo bekahawakalilamenakoma:. Numa:la:, Godokono tuputupu
emede komote ba: aeno alaholo gilima: eda:na, ba:bako gila:te aeno kokoto
netewalo ba:pola:na.
8 Ba:bema: hibila, komo tetelo tawakaluba:te a hunamo
a:wadiya:paa:tenaka ba:gala komo tetelo iba:te atamo hilopo ikaa:menaka,
iyo, komo tetelo iba:te a kuba ododilipima: a:ga:lanaka ba:gala
komo tetelo iba:te a a:milia:mehoenaka. Ba:bene iba:te a ha:da
amihopima: a:ka:minaka, huiyatiya hiliyonomo tetelo ale hibi tabo kapiya
bolamagiminakoma:,
9 iyo, iba:te a uwatema: ubiha:ma: ba eda:hana, huiyatiya Godote
a kalakalago uwatenako. Ba:gala iba:te na:kaga:lana aeno olalati
mabuma: tatalila a ba: koha:lahama:nema:, huiyatiya numa:la:, ale
Godokono ubilo ka:ka:go bemedenama:, iyo, ale iba:godone koko temeteme
iya:tawahanakoma:, huiyatiya ebete ibi na:duhilamenako aeno ka:ka: hibi-
nomolo kiya:hilia:mema:.
10 Ba:bema: komo tetelo ale ihi baida:gopima: eda:hanakoma:, huiy-
atiya hiliyonomo tetelo aeno tepo ipuwalo kalakala kapiyate itananako,
ba:gala tawakaluba:te a awaepima: ga:lanaka huiyatiya komo ibi hiliy-
onomo ale Godokono tepo ipuwoeno hidohido komamo dogodogopima:
midilinakoma:, iyo, iba:te a ilinaha:pima: ka:minaka huiyatiya Godokono
dogodogo komo hiliyonomate agodolo ba:pola:na.
11-12 O Kolini mabuluba:la:, numa:la:! Ale la: ba emalagidolena aeno tepo
ipuwoeno malemale gigihote la:tamo a:hiya:midalo bitana, iyo, ale eta hibi
komo awaminaheno tabo la:tamo hawakala ba:bema: olamagimima:. La:
huiyatiya la:eno tepo ipuwoeno gigiho atamo a:kalapilalimata,
13 ba:bema: nale la: naeno gugudima: ba midili tabo ba:ma ka:na ola-
magimo, aeno tepo ipuwalo la: mabuma: ditana, wadiyala la:le ba:be
atu malemale komodo la:eno tepo ipuwoeno gigiho atamo atumu na:ka-
a:hilama:la:.

Oko Owati Ipuwalo Hibima: Midipa:te Hibima: Midiha:pa:go Kapiyama: Akeda:hala:

14 La: hidamo! La:le eta oko owati ipuwalo hibima: midiha:pa:go
kapiyama: akeda:hala:, mabu puya:te Godokono tuputupu ododilip-
ima: deda:hana ba:gala puya:te Godokono tutumu tabamo papamila:ha
ubiha:ma: deda:hana, iba:te eta komo kapimilo keba ka:na na:kododimina:?
Iyo, alo ipuwalo da:wapata:lamena ba:gala du ipuwalo da:wapata:lamena,
iba:te kapimilo keba ka:na na:kemedenamena:?
15 A:iye! Kelisoko ba:gala Saitanako iba:te eta komo ododima: ibino
ukui kapiyama: a:kamida:mena:! Iyo, hibima: mididawa ba:gala hibima:
midiha:dawa, ibino ukui komate hiya:hiya: ba pola:na iba:te kapimilo
emedenama: gabote a:kitanamene!
16 Ba:gala ba: ba:ba ka:na Godoko adikumidawa ba:gala ida:da:li gobo-
gobo adikulamedawa, ibi netewapino ukui komate ba alaholohona milo
komoeno nopo tamote gabo a:kuma:mena:! Numa:la:, a puya:te Ka:ka: Godo
hibima: da:midinama:, a ba: ebe adikumino hiya:nomo genamala, ba:bema:
ebete ba:be komo ba emalagidolo ebeno Bukalo tabo dopamo ba:ma ka:na
goiya:,

“Nale naeno tawakaluba:go ba emedena,
iba:te naeno holoholo hapulu
ba:wapata:lamenamena:,

iyo, iba:te na kapiya ibino Godoma: ba ka:namina,
nale atumu ibi naeno hibi tawakalubima:
ba:ka:laminamo.”

17 Ba:bema: Kodawate gala ba:ma ka:na kagoiya:,

“Naeno tawakaluba:la:,
wadiyala la:le hibima: midiha:pi ipuwane
nikulihala:,
la: ba:gala ibi la:le
netewa hiya:hiya: kapiyuimi ipuwalo
kemedehonama:.
Ba:bene nale kebe komokomo kubama: da:goenakomo,
la:le ba:bi kuba dalowa: komo akologilinakala:,
mabu la:le ba:moe tabamo da:papamila:hanakoma,
nale la: hibilo kalakalago buwatenakomata.
18 Iyo, ba:ba tetelo nale la:eno nabiwima: ba eda:na,
la:le naeno gugudima: beda:hanamata,
mabu na Helonomo Kodawate
ba:moe tabo hibilo goemo.”

7

1 Naeno hidohido mabuluba:la:, numa:la:, Godote ba:bi hido tabo a hibima: midipi mabuma: hibinomolo olamagiya:, ba:bema: ale aeno apa:mo dododilinakoma: ba:gala aeno tepo ipuwalo demalagidolenakoma:, ba:bi hiliyonomo komo ipuwalo eta dalowa: komote itana modoboha:. Iyo, kebe kuba dalowa: komate agodolo da:pola:na, wadiyala ale ba:bi komo hiliyonomo ukulalete, Godoko toleme ipuwalo ba emedena aeno ka:ka: konomo ebe kapiyatamo bikamehonakoma:.

Polote Kolini Sose Tawakalubino Ododili Komoma: Ko Kalakala Da:lawiya:

2 Ba:bema: nale la: gala na:kakiyalamemata, wadiyala la: la:eno tepo ipuwoeno gigiho atamo na:hilama:la:, mabu numa:la:, ale la:eno kapiyuimi ipuwalo eta lumagitamo eta kuba komo kododiha:, iyo, ale eta kapiya lumagi kakubahimiha: ba:gala ha:da amiho gabodo eta lumagino eta kapiya ilina kalawemeha:.
3 Huiyatiya nale ba:moe tabo komamo ba:ma ka:na kagoitaha:, la:le eta kuba natamo ododimata. Ao, nale ba:moe leta ipuwalo dopamo keba ka:na ka:goemo atu tabo gala ba:ma ka:na kagoitamo, ale aeno tepo ipuwoeno malemalelo la: nemalagidolenata, iyo, la:la, ala, ale tete ga:ga:nomolo ba:moe hopolo kapimilo demedehonama:, aeno ha:laha teta:mo ba:be atu malemale ipuwado pawa konikulima:nema:.
4 Ba:bema: la:le na atumu malemalelo da:kemalagidolonenama, nale ba:be komo hibilo ba iya:tawana la: mabuma: konomamo awagahanamo. Iyo, naeno tepo ipuwalo kalakala komote konomamo bitana, mabu a hibi okopa:tamo hiya:hiya: temeteme komate dikulihuya:, nale ba:bi temeteme ipuwalo ba luta la:eno hibi komo demalagidolonakomo, gelebadi komote naeno tepo ipuwa ba:bo tabuiminako.
5 Numa:la:, ale aeno konomo oko mabuma: heloha:dopoma: ba eda:ha ba:moe Ma:sadoniya hopamo ba:bo pelamima:, huiyatiya ale ba:malo hawela amiho tete hibilo kapumiha:, mabu komo hiya:hiya: temeteme komate atamo gala ba:ma ka:na kapikuliya:, komo hibima: midiha:pa:te

alaholo komo atamo a:wadahiya: ba:gala aeno tepo ipuwalo tole komate
a:mahila:haliya:.
6 Huiyatiya Godoko iya:tawanomola, puya:te oko ipuwalo kuiyodopoma:
deda:hana ba:bi tawakalubino tepo ipuwa koheluilamema:, ba:bema: aeno
ukui bilibili ipuwalo ebete Taitasikono pe komamo a owalubi.
7 Hibila, ale ebeno pe komo dumima: kalakala ba:bo lawima:, huiyatiya
ba:ba tetelo ale ba:be kapiyanomo komoma: kakalakalahaha:. Ao, la:le ebe
keba ka:na kowalubiuima, ale ba:be tabo ebegodone dulima: eta kalakala
gala ba:bo kalawima:. Ba:bene ebete a ba:ma ka:na da:kiyaa:mi, la:le
na unamema: ubi konomamo dihatenama, ba:gala la:le natamo teme-
teme ikaname mabuma: la:eno tepo ipuwalo menemenema: deda:hanama,
ba:gala ba:ma tetelo la:le na kokalakaluinamema: konomamo demalagi-
dolonama, nale ba:bi komokomo dulihuimo naeno kalakalate hununo-
mamo ba:bo odolui.
8 La:le naeno eta leta ododi komodo temeteme da:lawima, nale ba:be
komo iya:tawate temeteme komo atumu a:kalawa:tepuimo, huiyatiya nale
ba:be temeteme tama:mo dito ihatimo mabu na ba:ma ka:na iya:tawuimo,
naeno tabo komote kebe temeteme la:tamo dikalami ba:be temeteme
komote tete ga:ga:nomolo la:godolo a:kitanamene.
9 Ba:bema: ba:ma tetelo naeno leta ododi komoma: kalakala komote
nagodolo bitana, huiyatiya numa:la:, la:le dopamo diya:tawahuima ba:be
temeteme komoma: na kakalakalanaha:, ao, naeno kalakala bitana mabu
Godote la:eno temeteme komamo eta hido oko la: ipuwalo ba owati, la:le
la:eno ukui hiya:ma: midiliti ebetamo gala ba:bo kohobilimata. Ba:bema:
hibila, a Godokono hibi okopa:te aeno tabamo temeteme la:tamo dikalami,
ale ba:be komodo eta kuba komo la:tamo kododiha:!
10 Iyo, kebe temeteme komate Godogodone lumagitamo dikulinaka, ba:bi
temeteme komodo ebete ebeno ukui hiya:ma: miditi Godotamo ba:bo ko-
hobigama:ne, ba:bema: ebete ka:ka: mula: komo da:lawemene, ba:ba tetelo
ebeno temeteme komote wibadigate kalakala kapiyate kitanama:ne! Huiy-
atiya kebe temeteme komate ba:moe hopoeno ubi komo ta:matale ipuwane
lumagitamo dikulinaka, ebete ba:bi komodo eta kalakala a:kuma:mene
mabu ebete hoe komo kapiya kolawema:ne.
11 Ba:bema: wadiyala la: ba:moe komo numa:la:. Godote la:eno temeteme
komodo la: ipuwalo eta hidonomo oko ba:ma ka:na owati, la:le ebegodone
hido ukui lawete ebeno tuputupu emede komo kohawakalimima: la:eno
ubi konomamo ba:bo ihatimata. Ba:bene la:eno kapiyuimi ipuwalo kebe
lumagiti kuba dododi, la:le ebeno kuba mabuma: tole konomo ba lawe
la:eno mauba komo ebetamo hibinomolo ba:bo hawakalimimata. Iyo, la:le
na gala kakunamema: ubi konomamo ba ihate, la:le la:eno ododili ko-
mamo na kokalakaluinamema: ukui hibinomolo ba:ma ka:na a:lawimata,
la:le kuba ododidawatamo ebeno kuba huiya modobonomolo kikamema:.
Ba:bema: kalakala konomola, la:le ba:moi hiliyonomo ododili komodo
la:eno tepo ipuwoeno tuputupu komo a:hawakalimimata, iyo, kebe kubate
la: ipuwalo duluhukui Godote ba:be kuboeno huiya la:tamo ba:bema:
a:kikalama:mena:ta.
12 Ba: hibila, dopamo nale la:tamo eta leta dododimo, ba:be komodo nale
kuba ododi dubutamo ebeno temeteme huiya ikamema: kemalagidoloha:,
ba:gala ebete potamo kuba dododi nale ba:be lumagi gelebadimima: ukui
atumu kihateha:. Ao, nale huiyatiya naeno ubi komo ba:ma ka:na ihatimo,
la:le a Godokono hibi okopi malemalelo konomamo keba ka:na kemalagi-
doloeonama, la:le la:eno tuputupu ododi komodo ebeno holoholo hapulu
ba:be komo hidamo kiya:tawahama:nemata.

13 Ba:bema: ba:moe ba:be mabula, ale la:eno komo Taitasigodone dulima:,
ba:be komodo hido gelebadi komote atamo ba:bo pi.
Ba: hibila, ba:be atu tetelo eta hido komote atamo ba:ma ka:na kuluhukui,
ale Taitasikono kalakala dumima: aeno kalakalate hunamo ba:bo odolui,
mabu ebete a bikiyaa:mi, ebegodolo kebe ukui bilibili komote ditanui, ba:be
komo ipuwalo la: hiliyonomate ebe keba ka:na kowalubiuima.
14 Numa:la:, dopamo nale Taitasiko la: Kolini sose tawakalubino komoma:
ba kiyame naeno oko komoeno hido awagaha ipuwalo la: ba:bo milil-
ameholimata, ba:bema: kalakala konomola, ebete la:tamo da:puluhukui
la:le ebeno holoholo hapulu kebe hidohido komo dododilinakuima, la:
ba:be komodo na kahilopuinameha:. Ba: hibila, ale la:eno komoma: kebe
mililamehole tabo da:ga:luima:, ebete ebeno baida:mo ba:bi komokomo
la:godolo hibinomolo a:pulami.
15 Iyo, la: hiliyonomate Taitasiko ba toleme la:eno ukuilo ebe hu-
namo adipatelo da:lawima, ba:gala la:le ebeno tabo ulihote ebetamo
da:papamila:huima, ebete ba:ma tetelo ba:bi komo kalakalago ba emalagi-
dole, ebeno tepo ipuwalo ditana ba:be malemale komote la: mabuma:
hununomamo odolona.
16 Ba:bema: Kolini sose tawakaluba:la:, nagodolo ditana ba:be kalakala
bada konomola:ka:, mabu na la:eno hibi komo iya:tawanomola, ba:ma
ka:na na katoletolenaha: la:le la:eno ododili komodo natamo hilopo
kikanamema:.

8

Kolini Sose Tawakaluba:te Awaepi Kowalubilima: Polote Ibi Da:kiyalamiya: Iba:te Malemalelo Ibino Komo Mani Tama:mo Komiya:tema:

1 Ba:bema: aeno hibima: midipi ekaka:la:, a ubila la:le ba:moe komo
niya:tawahala:, Godote ebeno malemale Ma:sadoniya hopoeno hiya:hiya:
sose tawakaluba:tamo ba ikalame iba:godolo bada hido oko dowati.
2 Numa:la:, keba tetelo iba:te ibino hibima: midi mabuma: koko temeteme
duwatenakui, iba:te huiyatiya ibino awae emede komo kubanomamo ba
iya:tawaha ibino kalakala hununomamo dodolui, ba:bema: iba:te konomo
malemala:go ibino mani Godotamo konomamo dito ikamehuya:.
3 Iyo, na Polote hibi tabo ba:ma ka:na goemo, ibi ha:kiya ibi owalubilima:
eta komo amawada:heno Godotamo konomamo ikamehuya:, ba:bema: a
komopa:te Ma:sadoniyanapino awae emede komo ba emalagidolo iba:te
Godotamo kebe mani ikamehoma: modoboma: da:ga:luima:, ibino ikame
ukuiti huiyatiya aeno ikameho ukui a:gogolui. Ba: hibila, eta lumagiti ibi
kiyalameha: tetelo ibi ha:kiya ibino ubilo
4 a betoea:mehoiya:, ale komo hopoeno sose tawakaluba:tamo tete keba
ka:na kikalamima: ale iba:tamo tete ba:ba ka:na kakikalamema:, Godokono
tawakalubi ipuwalo puya:te awaelo kubamo demedehona iba:te ba:bi
Yudiya hoponapi ibino mana:mo kowalubilima:.
5 Ba:bema: numa:la:, iba:te a toea:mehoe komodo ibino tepo ipuwoeno
hido ukui ba:ma ka:na hawakalimiya:, iba:te ibino ka:ka: konomo aeno
Kodawatamo dopamo ikamehote, ba:bene Godokono ubilo iba:te ibino
ka:ka: atamo malemalelo atumu gala a:kikaa:mehuiya:. Ba: hibila, ale ibino
tabo dulima:, a koamo la:wa:hate kalakala ba:bo lawima:.
6 Ba:be mabuma: Kolini sose tawakaluba:la:, la: ipuwalo ba:moe male-
male oko dopamo da:tupuimi ba:be dawa ba: Taitasitila, ba:bema:
ale ebe a:kiyamima:, la:le la:eno komo mani malemalelo tama:mo
da:miya:tenakoma, wadiyala ba:be komo hibilo kupula:ma: ebete la: komo
tabamo na:powalubila:mena:ta.

7 Numa:la:, Godote la:tamo ebeno hidohido komo konomamo ikalamia:ta,
ba:ma ka:na la:eno hibima: midi komo, ba:gala la:le ebeno tabo olam-
agimi komo, ba:gala la:eno iya:tawa komo, ba:gala ebeno oko owatima:
la:eno ubi konomamo miya:te komo, ba:gala la:eno malemale atamo
hawakalimi komo, ba:bi hidohido komo hiliyonomate la:godolo mod-
obonomolo pola:na. Ba:bema: a ubila la: ba: atumu ba:ma tetelo ba:moe
eta malemale oko owati ipuwalo la:eno mani awaepa:tamo konomamo dito
nikalamiya:la:.
8 Numa:la:, nale ba:moe tabo olamagi komodo la:tamo Godokono eta
tutumu tabo kikalameha:, ao, nale huiyatiya ubi bihatemo la:eno malemale
emalagidolo komo kumima:, da: kola: o da: deha:potola:. Iyo, komo hibima:
midipa:te ibino malemale komo hawakalimima: ibino ubi komo konomamo
keba ka:na ka:miya:tena, nale ba:be komoma: goemo mabu na ubila la:
la:eno ubi komo atumu ba: ba:ba ka:na na:kamiya:tiya:la:.
9 La: iya:tawahala aeno Kodawa Ya:su Kelisote ebeno malemale keba
ka:na ka:hawakalimiya: ba:be komo. Ba: hibila, ebete Hunu Habalo
dogodogodawanomoma: ba eda:na, huiyatiya la: mabuma: ebe ha:kiya
ebe awaedawama: mididi ba:moe hopamo ba:bo pehawakaluya:, iyo, ebete
ebeno ubi bihatiya: la:le ebeno awae emede komodo dogodogopima:
keda:hanama:.
10 Numa:la:, la:le awaepi kowalubilima: ya:lo gogolo la:eno komo mani
malemalelo tama:mo miya:te da:tupuimima, la:le hibima: midipi hiliy-
onomo ipuwalo dopo tawakalubima: eda:huimata, iyo, komopa:te eta
komo tupuimihino la:le la:eno ubi komo dopamo a:hawakalimimata.
Ba:be mabuma: naeno ukui ba:ma ka:na itana, ba:moe tetete ba: hido
tetenomoma: eda:na la:le ba:be hido oko kupula:ma:.
11 Ba:bema: la:godolo kebako maniti modobolo da:pola:lama:na, wadiyala
la:le malemalelo ba: ba:ba ka:na dito na:miya:tenakuya:la:, iyo, la:le ba:moe
oko owatima: kebe hidonomo ubi komo dopamo da:miya:tima, wadiyala la:
ba:ma tetelo ba:be atu ubi komago la:eno komo nupula:digala:.
12 Ba:gala eta komo. Kebe lumagiti eta komo Godotamo malemalelo
ikamema: dewagelena, ebeno tepo ipuwa komote keba ka:na kitana
ba:gala ebegodolo kebe maniti modobolo da:pola:na, Godote ba:bi komo
ba iya:tawa ebeno ikame komo modoboma: o modoboha:ma: ba:bo ko-
goema:ne, iyo, kebe lumagigodolo mani pola:ma:naheno Godote ebeno
ikameha: komoma: ebe kubadawama: a:kagaa:mene.
13-14 Ba:bema: numa:la:, naeno ubi komo ba:ma ka:naha:, la: kapiyate
la:eno mani malemalelo miya:te komodo konomo temeteme ba iya:tawaha,
komo hibima: midipa:te hibilo a:kododa:mena:. Ao, na iya:tawala la:eno
maniti ba:ma tetelo kokodopoma: eda:hana, ba:bema: naeno ukui ba: hi-
bima: midipi ipuwalo puya:te ba:ma tetelo awaelo demedehona, wadiyala
la: la:eno dogodogo komamo ibi dito nowalubiliya:la:. Ba:bema: hi-
bila, galane keba tetelo iba:te dogodogopima: deda:hanamena:, la: huiy-
atiya awae ipuwalo ba emedena iba:te owalubi komo la:tamo ba:bo
kihatema:na:. Kalakala konomola, ba: ba:ba ka:na hibima: midipi
hiliyonomo ipuwalo etapa:te etapa:tamo ibino hiya:hiya: modobo tetelo
nikama:tihuinakamena:.
15 Numa:la:, ba:be komo hawakalimima: Godokono Bukalo eta tabote
ba:ma ka:na bitana,

“Godote Isalaela tawakaluba:tamo
hanohano gabodo dikalamenakui,
puya:te ba:be ma:na baa: konomamo duwatenakui
iba:godolo komo ka:luhilinakuiha:,

ba:gala puya:te nanekela:mo duwatenakui
ibino baa:te atumu kawibonakuiha:.”

Taitasiko Ba:gala Komo Netewa Hibima: Midipi Ekaki Ibino Pelame Komoma: Polote Dolamagiya:

16 Ba:bema: wadiyala a Godotamo kalakala tabo kadipatiya:, mabu la: kowalubilima: kebe ubi komote agodolo konomamo ditana, ebete ba:be atu ubi komo Taitasikono tepo ipuwamo ya:lo ihati.

17 Numa:la:, sose tawakaluba:te awaepi mabuma: mani malemalelo da:miya:tenaka, Taitasiti ba:be oko la: ipuwalo katama: ale ebe da:kiyamima:, ebete ebeno ubi komo ba hawakalimi aeno tabo kalakalago ba:bo uli, ba:bene ebete ebeno ubi konomo ba:moe eta komodo atumu a:kahawakalimi, ebe ha:kiya ebeno ubilo tabo ba:bo ihati ebete ba:moe leta la:tamo adahete la:eno malemale ododi ipuwalo la: kopowalubilima:.

18 Ba:bema: ale eba:go aeno eta hibima: mididawa ekawi la:tamo kapoemema:, ebe ba: Hido Tabo olamagi oko hidonomamo dowatina ba:be dubula, iyo, ebeno oko mabuma: hiya:hiya: sose tawakalubi hiliyonomate ebeno komo iya:tawahate ebe na:milimihona.

19 Ba:gala ba:moe owalubidawoeno komoma: ba:moe eta komo na:kuma:la:, sose watowatopa:te ebe a:lawiya:, ebete a komo okopa:go ba wapata:lamena sose tawakalubino malemale mani awaepa:tamo katama:. Ba: hibila, a hiliyonomoeno ubi komo ba: ba:ma ka:nala, wadiyala ba:moe oko owati ipuwalo tawakaluba:te Kodawa Godoko nawagaminamena:, ba:gala awaepi kowalubilima: kebe ubi komote a watowatopa:godolo konomamo ditana, wadiyala ale aeno ododi komamo ba:be hido ukui komo hibima: midipi hiliyonomatamo kohawakalimima:nema:.

20 Huiyatiya sose tawakaluba:te kebe mani ibino konomo malemala:go da:miya:tenaka, ale ba:be konomo mani eta muhulu hopamo katama: iba:godone duwatema:, a ubihinola eta lumagiti aeno hiliyonomo ododili komo ipuwalo eta kapiya komo kubama: goe.

21 Iyo, ale aeno konomo ubi komo ba:ma ka:na ihatenama:, aeno Kodawa Godokono holoholo hapulu tuputupu komokomo kapiya kododilima:, ba:bene ale ba:be komo ba emalagidolona aeno ubi komo na:ka-ihatenama:, ale hopo habanapi hiliyonomoeno holoholo hapulu atumu tuputupulu kowapata:lamenama:.

22 Ba:moe ba:be mabuma: ale aeno komo netewa okopa:go ba:moe eta hibima: mididawa ekawi la:tamo kapoemema:. Ba: hibila, ale hiya:hiya: oko ebetamo dopamo dikamehonakuima:, ebete ba:bi hiliyonomo komo tuputupunomolo kododilima: ebeno ubi komo koamo ba hawakalimi ale ba:bo uminakuima:. Ba:bema: ba:ma tetelo ebete ebeno ubi konomamo gala na:ka-ihatena ba:moe eta oko la:godolo kopowatima:, mabu la:le la:eno malemale komo awaepa:tamo hibilo da:hawakalimima ebete ba:be komo hibima: na:midina. Numa:la:, ba:moe uli oko kowatima: ebegodolo kebe ubi komote kitana, ba:be komoeno helote ebegodolo dopamo ditanami ba:be pakala ubi komoeno helo hibilo na:gogolona.

23 Ba:bema: nale dopamo da:goemo ba:be komoma: gala na:kagoemo, na ubila naeno hidonomo mabulubi Taitasiko la:tamo gala kapuluhuku, mabu ebe ba: la: mabuma: nago oko kapimilo dowatina ba:be lumagila. Ba:gala numa:la:, komo netewa hibima: midipi ekaka:te Taitasikoba: la:tamo ba:moe letago da:puluhukumina:, ibi ba: ba:moe Ma:sadoniya hopoeno hiya:hiya: sose kapiyuimipa:te la:tamo da:poelama: ba:bi okopila, ba: hibila, ibino ododili ipuwalo iba:te Kelisoko nawagaminana.

24 Ba:bema: Kolini sose tawakaluba:la:, la:godolo ditana wadiyala la: ba:be malemale komo iba:tamo na:hawakalimiya:la:, ba:bema: ba:moe

hopoeno hiya:hiya: sose tawakaluba:te ba:ma ka:na kiya:tawahama:na:, la:eno malemale komote hibilo ba itana, ale la: mabuma: kebe mililamehole tabo dopamo da:ga:lanakuima: ba:be tabote hibinomoma: eda:na.

9

Kolini Sose Tawakaluba:te Ibino Komo Mani Malemalelo Da:miyatemena: Polote Ba:be Komo Hibima: Midilo Tabo Dolamagiya:

1 Numa:la:, Godokono awaepi mabuma: komo hiya:hiya: sose tawakaluba:te malemalelo ibino mani tama:mo da:miya:tenaka, nale ba:be komo la:tamo hawakalimihino, na iya:tawala la: huiyatiya la:eno komo modobolo kododima:nemata,
2 mabu la:le la:eno tepo ipuwalo ba:bi awaepi malemalelo kowalubilima: ya:lo a:hiduimata. Iyo, nale naeno oko komoeno hido awagaha ipuwalo la: Guliki hoponapi sose tawakalubi ba mililamehole, la:le ya:lo gogolo da:hiduima ba:be komo Ma:sadoniya hopoeno hibima: midipa:tamo olamagimo. Ba:bema: kalakala konomola, la:le la:eno malemale hawakalimima: ubi konomamo da:miya:tenakoma, komo ibi hiliyonomate ba:be komo uliti atu malemale oko tupuimima: ukui ba:bo lawiya:.
3 Huiyatiya na ubihinola nale dopamo la: kebe komoma: da:mililameholima, la: ba:ma tetelo ba:be komo ododiha:pima: eda:ha. Ba:bema: numa:la:, nale ba:moi hibima: midipi ekaki la:tamo poelamemo, mabu iba:te la: komo tabamo ba powalubili, la:eno malemale mani noelame tete peheno la:le ba:be komo ododima: dopamo hibilo kohidoma:nemata, nale la: mabuma: dopamo keba ka:na kolamagimo ba:ba ka:na.
4 Huiyatiya la: nulia:la:, na ba:gala komo Ma:sadoniya hopoeno hiya:hiya: sose tawakalubi, ale la:eno malemale mani uwatema: da:pikulima:, ba:ba tetelo la: ba:be komo ododiha:pimo da:pulamemena:, a keba ka:na na:kewagelema:? Iyo, aeno hilopote konomoma: keda:ma:ne, mabu a dopamo la: hibima: ba midili la:le ba:be malemale komo hibinomolo kododima: hawakala a:ga:luima:. A:iye, ba:ba tetelo la: ba: atumu, la: kebe hilopo da:lawema ba:be hilopo bada konomola:ka:!
5 Ba:moe mabuma: nale naeno ukui ba:ma ka:na ihatimo, nale peheno ba:moi komo ekaki kogahugahuilamema:nemo iba:te la:tamo dopamo kopikulima:. Ba: ba:ba ka:na la:le kebe konomo malemale komo hibilo ododima: dopamo dolamagimima, iba:te la: komo tabamo ba powalubili, la:le la:eno komo mani tama:mo malemalelo dito komiya:tema:nemata naeno pe teta:mo. Iyo, wadiyala nale peheno la: ha:kiya la:eno kalakala tetelo ba:be malemale komo dopamo na:hiduimiya:la:, huiyatiya modoboha: nale la:eno ododiha: komo pumiti, la: ba pikiyahalame la:le hilopo komago la:eno komo ba:bo ododi.

Pali Hakamo Konomamo Damihona Ba:be Lumagiti Ebeno Hido Huiya Konomamo Kolawema:ne

6 Ba:bema: ba:moe ba: ko komonomola. Kebe lumagiti kapiyakapiya kikipo hakamo damihomene ebete ba: ba:ba ka:na ebeno pali ipuwane kapiyakapiya naha ilina kuwatema:ne, huiyatiya kebe lumagiti hiliyonomo kikipo damihomene ebete atumu hiliyonomo naha ilina kuwatema:ne.
7 Ba:bema: wadiyala la: hiliyonomate la:eno malemale mani ba:ma ka:na na:miya:tenakuya:la:. Eta lumagiti kebako mani da:miya:temene, ba:be komoma: etate ebe iya:tumihino ebe ha:kiya ebeno tepo ipuwoeno ukui dopamo keba ka:na ka:kodakoduimi, wadiyala ebete ba: ba:ba ka:na na:miya:ta:mene, huiyatiya ebete tepo ipuwoeno ubiha: komago a:kikama:mene, kalakala kapiyate ebegodolo nitanamene mabu Godote ba:bako ikamedawa malemalelo nemalagidolona.

8 Numa:la:, Godokono helo modobola la:eno emede komoeno hiliyonomo
komokomo ipuwalo la: konomamo kowalubilinakoma:, iyo, ba: ba:ba ka:na
ebete la:eno hiliyonomo modoboha: komokomo ba modobuilamelelame,
la:godolo komo mani ba:gala ilina modobonomolo ba:pola:namena: la:le
ebeno komo hiliyonomo hidohido oko kowatihonama:.
9 Ba:bema: ba:be komo hawakalimima: ebeno Bukalo tabote ba:ma ka:na
itana,

"Puya:te awae ipuwalo demedehona,
ebete malemalelo iba:tamo konomamo ikalamenako,
iyo, ebeno malemale hawakalimi komote
iba:tamo emedena emedena tetelo bitanamene."

10 Ba:bema: numa:la:, kebe Kodawate hiliyonomo hiya:hiya: kikipo pali
ododidawatamo dikamehonako ba:gala naha ilina tawakaluba:tamo atu
gabodo modobolo da:kikalamenako, ebete la:eno modoboha: komokomo
ipuwalo la: atumu ilinamo ba:gala mana:mo kakowalubilima:na:ta. Iyo,
ebete la:tamo kikipo konomamo dopamo ikalamete, ba:bene ebeno
heloamo ba:bi kikipo ipuwane ilinate hidonomamo apepehonaka, ba:bema:
kalakala konomola, mabu la: naha ilina uwate tetelo ebete la:eno malemale
ikalame komodo la: ba:gala komo tawakalubi hiliyonomatamo modobo
baa: kapimilo kikalamema:na:ta.
11 Ba: hibila, emedena tetelo Godote la:eno modoboha: komokomo
hidonomamo bulamelelamenakomena:ta, la:le la:eno dogodogo komone
hiliyonomo tetelo komo hiliyonomo tawakalubi atumu kowalubilinakoma:,
iyo, ebe ubila ale la:eno malemale mani awaepa:tamo da:nikalamema:,
iba:te la: mabuma: kalakala tabo ebetamo ba:bo kadipatema:na:.
12 Ba:bema: numa:la:, la:le la:eno malemale mani tama:mo
da:miya:tenakoma, Godote ba:be gabodo ebeno komo tawakalubino
modoboha: komokomo komodobuilamelelamema:ne. Huiyatiya la:eno
ododi komodo ba:be hido komo kapiyate a:kuluhukamene, ao, awaepa:te
ibino owalubi komo da:lawemena:, ba:ba tetelo atumu eta hido komote
ba:ma ka:na kakuluhukuma:ne, ba:bi tawakaluba:te ibino konomo kalakala
Godotamo hununomamo ba:bo kadipatema:na:.
13 Iyo, ba:moe oko owati ipuwalo komopa:te la:eno tepo
ipuwoeno hibi komo hidamo ba:ma ka:na kumima:na:, la:le Kelisoko
mabuma: kebe Hido Tabo dolamagiminakoma ba:be tabamo la:
hibinomolo papamila:hanamata. Ba:gala iba:te ba:moe eta komo
kakiya:tawahama:na:, la:eno malemale ipuwalo ibi konomamo keba
ka:na kowalubiliuima, la: ba:be atu gabodo komo hiliyonomo tawakalubi
atumu a:kowalubilinakomata. Ba:bema: hibila, la:eno ododi komoma:
iba:te Godoko awagaminalo
14 ibino tepo ipuwoeno malemale komago la: ba emalagidole la: toetoe
tabamo ba:bo kowadiya:paa:latelema:na:ta, mabu iba:te ba:moe komo
umiya:, ebeno malemale komote la: ipuwalo hidonomo oko bowatina.
15 Ba:bema: wadiyala a kalakala tabo Godotamo kadipatiya:, mabu
ebete atamo da:hawakalimiya: ba:be malemale bada konomola:ka:, iyo,
eta lumagiti ba:be dito ikaa:me komo ebeno tabamo hibilo hawakalimi
a:kamodobamene!

10

Puya:te Polokono Oko Owati Komokomo Kubadopoma: Da:ga:luya: Polote Iba:tamo Ebeno Okoeno Hibi Komo Da:hawakalimiya:

1 Ba:bema: na Polote naeno tepo ipuwoeno ukuilo la: betoelameholemata
la:le naeno ubi komamo kopapamila:halema:. Numa:la:, la: komopa:te na
mabuma: ba:ma ka:na ga:lanamata, “Ebete dopamo agodolo ba pemedena
ebeno taboeno helote hibilo kitanamiha:, iyo, ebete aeno helo tolemelo oko
bepowatinami, huiyatiya ebete a ipuwane muhulamo da:tui ba:ba tetene
tupuimiti ebeno leta ipuwalo komo helo tabo komokomo bolamaginapi!”
Nale huiyatiya ba:bako daedae ukui tabo emalagidoloheno, Kelisokono
tataba emede ukui komamo
2 la: gala ba:ma ka:na katoelameholemata, wadiyala la: naeno ubi
komamo na:papamila:huya:la:, mabu nale la:tamo hibilo kopema:nemo,
ba:bema: ba:ba tetelo la:le naeno ubi komokomo ododililo la: da:pulamema,
helo tabo olamagi komote nagodolo a:kitanamene. Huiyatiya la: ipuwalo
puya:te a hibi okopino komo kubamo da:hawakaliminama, ba:ma ka:na
la:le a ha:kiya aeno tepo ipuwoeno kuba ukui komodo oko owa-
tima: da:ga:lanama, la: hidamo! A:iye, na ha:kiya naeno komo hibilo
niya:tawanamo, nale la:tamo da:pemo naeno helote komodoboma:ne la:
la:eno daedae ukui taboma: kopikiyahalamema:!

3 Ba:bema: numa:la:, a puya:te Godokono hibi okopima: deda:hanama:,
ale hopo habalo ba emedena huiyatiya hopo haboeno ukui komamo
kalaholohonaha:.
4 Ba: hibila, ale kebe ilinamo dalaholohonakoma: ba:bi ilina hopo
habanapa:te atamo kikaa:miya:ha:, ao, a huiyatiya ba:bi helohelonomo
alaholo ilina Godogodone uwatiya:ma:, ba:bema: ale ba:bi ilinamo Sai-
tanakono hiya:hiya: alaholohoeno kala imi ba:bo anabulilamenakoma:.
5 Iyo, ba:bi ilinamo ale komopino ha:da amiho iya:tulame komo
bekubahilamenakoma:, ba:gala kebe hiya:hiya: awagaha komamo iba:te
Godokono hibi iya:tawa komago dalaholohona, ba:bi awagaha komo
atumu ale hopamo a:piya:hekenakoma:. Ba:bene hopo habanapino tepo
ipuwalo kebe hiya:hiya: ukui komate da:pola:na, ale Godokono alaholo-
hoeno ilinamo ba:bi hiliyonomo komo atumu kodakodalo ba uwate ba:bo
matuhulameholenakoma:, iba:te ibino hiliyonomo ukui komodo Kelisoko
kapiyatamo kopapamila:halema:.

6 Ba:bema: Kolini sose tawakaluba:la:, keba tetelo la:eno hiliyonomo
ododili komokomo ipuwalo la:le Kelisotamo da:papamila:halema, ale ba:be
komo hibilo dumima:, galane tetelo la: puya:te papamila:ha ubiha:ma:
gala da:keda:hama, a hibi okopa:te alaholoho ipuwalo kohidoma:nema:
la:eno hiliyonomo papamila:haha: ododili komoma: kuba huiya la:tamo
kikalamema:.
7 A:iye, la:le tawakalubi hunu nikapa:mo ulamenakomata, huiyatiya
ba:bako kuba ukui komote la:godolo itana modoboha:! La: ipuwalo etate
ebeno ukuilo ebe ha:kiya ebe Kelisokono hibi ta:matadawama: da:goena,
wadiyala ebete a hibi okopino komo gala ba kemalagidolo ukui ba:ma ka:na
na:lawa:mene, a ba: atumu Kelisokono hibi ta:matapima: eda:hanama:, ebe
ha:kiya ebeno komoma: keba ka:na ka:goena ba:ba ka:na.
8 Ba:bema: la: nonolata, aeno helo komoma: nale ba:moi awagaha
huiya tabo la:tamo olamagimo, huiyatiya nale ba:be komoma: hilopo
a:kalawa:mo. Numa:la:, Kodawate ha:kiya ba:moe helo atamo hibinomolo
ikaa:miya:, ale la: sose tawakalubi ulamepima: ba eda:hana la:eno hibima:
midi ipuwalo ale la: kokodakoduilamema:, huiyatiya ebete atamo helo
kikaa:miya:ha: ale aeno eta ododi komamo la:eno hibima: midi komo
kokubahilamema:.
9 Ba:bema: nale naeno hiya:hiya: leta ipuwalo kebe tabo kolamagi-
nakomo, la: komopa:te ba:bi tabo ba uliho ba:mako ukui kubamo lawe-

nakomata, Polote atamo tole ikaa:mema: kuda: ewagelena. Ao, naeno leta ododili ipuwalo naeno ubi komo eba ka:na kitanaha:.

10 Ba:gala la: komopa:te daedae ukuilo eta komo ba:ma ka:na ga:lanamata, “Polote ebeno leta ipuwalo atamo tole komo ikaa:mema: helonomo tabo bolamaginako, huiyatiya dopamo ebete ago ba pemedena ale ebeno apeno heloha: komo ba:bo umima:, ba:gala ebete aeno holoholo hapulu tabo dolamaginakui ale ebeno helo hibilo kuminakuiha:.”

11 Ba:bema: la: puya:te ba:ba ka:na da:ga:lanama, wadiyala la: niya:tawahala:, keba tetelo a hibi okopa:te la:godolo kemedenaha:, ba:ba tetelo ale aeno leta ipuwalo kebe helo komo ka:hawakaliminakoma:, ba: hibila, ale la:tamo da:pikulima: ba:be atu helo komo aeno ododili ipuwalo la:le la:eno baidinomamo kumima:nemata!

12 A:iye, puya:te a mabuma: kubamo demalagidolona, ibino daedae ukui komo bada konomola:ka:! Numa:la:, ibi ha:kiya iba:tamo komo hiya:hiya: kukala dito miya:tenaka, mabu ibi iya:tawahala ba:bi atu kukalamo iba:te papamila:ha ya:lo a:tupuimiya:. Ba:be mabuma: iba:te tawakalubino holoholo hapulu ibi ha:kiya ibino kukala mabuma: ba:bo awagaminalenaka, huiyatiya puya:te ibino kukala da:wakalamina iba:te ibi kubapima: dito ga:lana. Iyo, ba: ba:ba ka:na iba:te tawakalubino hiya:hiya: komo ibino kukalamo modobolatelelamenaka, sose ipuwalo ibi ha:kiya ibi hunamo kowadiya:paa:latelema:.

Huiyatiya a Godokono hibi okopi ubihinola ale aeno komo ibino kukalamo modobolatele, ba:bema: diyala, iba:te a mabuma: eta daedae ukui tabo ba:ma ka:na da: ga:lamena:, “Tole komote Poluia:godolo bitana aeno kukalamo kopapamila:hama:!”

13 Numa:la:, ibino awagaha komo ba:gala a hibi okopino awagaha komo hiya:hiya:la, mabu iba:te awagaha ipuwalo komopino oko bekubahilamena. Huiyatiya aeno komo ba:ma ka:nala, Godote atamo dikaa:miya: ebete ba:be oko komoeno kuititi komokomo a ya:lo iya:tua:miya:, ale eta hibima: mididawoeno oko ipuwamo nogomokapoma:, iyo, ale Godogodone ya:lo tetelo da:lawiya:ma: ba:be oko kapiyama: awagaha tabo ba:ga:lanakoma:.

Numa:la: la: Kolini sose tawakaluba:te aeno oko komoeno kuititi komokomo ipuwalo hibilo ba:pola:namata,

14 mabu puya:te muhuluni pelamete Kelisokono Hido Tabo la:tamo da:polamagimi, a ba: ba:bi okopila, iyo, ale la:tamo da:pelamima: ba:ba tetelo ale eta lumagino oko ipuwamo kapogomoha:.

15 Ba:gala eta komo. Godote atamo dikaa:miya: ale ba:be oko komoeno kuititi komokomo ba iya:tawaha, modoboha: ale eta hibima: mididawoeno oko ipuwamo nogomote ebeno oko owati komoma: a ha:kiya a awagaminoe. Huiyatiya numa:la:, ale la: ipuwalo kebe oko kowatinama: ba:be okoma: aeno ubi komo ba:ma ka:na bitana, la: hibima: midi ipuwalo ba apepeho, aeno okote la: ipuwalo atumu apete Godokono ubilo konomoma: eda:te,

16 ebete gigiho atamo ba:bo ka:hiya:midama:ne ale la: Kolini habanapino Guliki hopo hapuamo kotolamema:. Ba: hibila, puya:te ba:bolo demedehona ale iba:tamo Kelisokono Hido Tabo ba nolamagimi, a ha:kiya a eta hibima: mididawoeno oko komoma: a:kanawagahama:, mabu eta lumagiti ba:bi muhulu hopolo oko dopamo kanetupuimiha:.

17 Ba:bema: wadiyala a ba:moe eta komo kemalagidoluya:. Godokono Bukalo tabote ba:ma ka:na itana, “Lumagiti ha:kiya ebeno ododi komoma: akawagaminala:, huiyatiya Godote ebe ipuwalo hido oko dowatina,

wadiyala ebete ba:be komoma: ba kalakala ebeno Kodawa kapiya nawagaminamene.”

18 Iyo, ba: hibila, keba tetelo aeno Kodawate eta lumagi hido okodawama: da:goena, ebete ba:be lumagi ebeno hibi kalakalago kolawema:ne, huiyatiya kebe lumagiti awagaha ipuwalo ebe ha:kiya ebe hido okodawama: da:goena, Kodawoeno kalakalate ebetamo a:kitanamene.

11

Kolini Sosete Komo Ha:da Amihopi Kelisokono Hibi Oelamepima: Da:ka:lamiya:, Polote Ibino Komoma: Tabo Dolamagiya:

1 Ba:bema: Kolini sose tawakaluba:la:, la: nonolata, na ubila la: ba:moe eta tabo ulihoma: ubiha:ma: akeda:hala:, mabu nale naeno hibi komo kohawakalimima: daedae ukui huiya tabo la:tamo kolamagima:nemo.

2 Wadiyala la: ba:moe go tabo nemalagidolala:. La:eno sose kapiyuimi ba: dubuino komo iya:tawaha: bohele huiyala, iyo, dopamo tetelo ba:be bohelete komo dubuino komoma: tuputupu ukui kapiya bemalagidolonami, ba:bene nale ebeno nabiwima: ba eda:na, ebe kapiya dubutamo a:galuimimo, ba:be dubu ba: Kelisotela. Ba:bema: ba:ma tetelo komo dubate naeno hido bohele pilolo lawema: ubi da:miya:tena, nale ibino kuba ubi komo ba ulamelelamena, Godogodone kuba ododilipi mabuma: duluhukuna ba:be koete naeno tepo ipuwalo iba:tamo ba:bo mahiganako.

3 A:iye! La:le dopamo la:eno tuputupu ubi komo Kelisoko kapiyatamo hibilo ihatenakuimata, huiyatiya nale na:toletolenamo la:le ba:be hido ukui ta:mata gabo Saitanakono ha:da amiho komodo dito komiya:pama:, dopo kamena Ibiti kaluino ha:da amiho mulu komodo ebeno kuba gabamo emogabuimi komamo keba ka:na ka:guya: ba:ba ka:na.

4 La: iya:tawahala a dopamo Ya:sukunu hibi komoma: kebe tabo la:tamo ka:polamagimima:, ba:gala la: iya:tawahala ba:ba tetelo la:le ebeno Hido Tabo kalakalago uliti ebegodone kebe Gobogobo ka:lawiuima. Huiyatiya ba:ma tetelo ha:da amiho okopi ipuwalo etate pete Ya:sukunu komoma: eta hiya: tabo la:tamo da:polamagi, la:le ebeno tabamo kalakalago a:papamila:huimata, iyo, la:le ba:be ha:da tabo dulima Godokono Hido Taboma: mididi, ba:bene ba:be lumagigodolo oko dowatina la:le ba:be ha:da amiho gobogobo ba:bo lawimata.

5 A:iye! La:le ba:bako ha:da amihopino oko hununomamo adipatelo ibi Kelisokono hiya:nomo oelamepima: ka:laminamata! Huiyatiya numa:la:, Kelisokono hibi oelamepi ipuwalo na etama: ba eda:na, naeno tepo ipuwalo nale ba:moe komo niya:tawanamo, ba:bi ha:da amihopa:te kebe hiya:hiya: oko dowatihona, ba:bi okoeno helote eta kapiya deha:poto komodo naeno okoeno helo hibilo kagogolonaha:!

6 Diyala, komopa:te ba:ma ka:na da:ga:lana, nale eta ko sikulamo katonakuiha: ba:bema: na tabo olamagi iya:tawa hibilo kalawiya:ha:. Hibila, komo tetelo Godokono tabo olamagi tetelo naeno tabo madodote heloha:dopoma: eda:na, huiyatiya numa:la:, na Godokono hiya:hiya: taboeno ipuwa iya:tawanomola, iyo, la: dopamo komo hiliyonomo tetelo ba:be iya:tawa komo a hibi okopa:godolo hidonomamo uminakuimata.

7 Numa:la:, nale dopamo Godokono Hido Tabo la:tamo da:polamagimo, ba:ba tetelo la: ulihopi hunamo kowadiya:paa:latelema: na ha:kiya na hopamo ba ihate naeno oko mabuma: la:godone eta deha:poto huiya kalaweha:. Ba:bema: la:eno ukui ba:ma ka:na kitana, nale ba:be oko owati ipuwalo la:godone huiya laweheno, ba:moe gabodo nale la:tamo eta kuba bekododimo? A:iye, nale la:tamo dododimo ba:be komo ba: hido komola, kuba komoha:!

8 Huiyatiya diyala, komo hiya:hiya: sose kapiyuimipa:te naeno ododi
komo kubama: da:ga:lana, mabu nale la: Kolini sose tawakaluba:tamo oko
ba owatina, nale naeno modoboha: komokomo ipuwalo iba:godone mani
dito uwatenakuimo, la:godoneha:. Iyo, komo iba:te ba:be ododi komo pilo
komoma: da: ga:lana, mabu nale ibino mani duwatenakuimo huiyatiya
iba:godolo eta oko owatihino la: kapiyagodolo owatinamimo.
9 Ba: hibila, nale la:go demedenamimo ba:be tete ga:ga:nomolo naeno
modoboha: komokomo ipuwalo nale eta deha:poto owalubi komo la:godone
kalaweha:, mabu Ma:sadoniya hopoeno hibima: midipi ekaka:te da:pelami
ibi kapiyate naeno modoboha: komo komodobuimima: mani natamo ba:bo
pikanamiya:. Numa:la:, dopamo na oko owati ipuwalo eta temeteme
la:tamo kikalamenakuiha:, ba:bema: ba: ba:ba ka:na nale galane tetelo
atumu eta temeteme deha:potonomo la:tamo a:kikalama:mata.
10 A:iye, nale awagaha huiya tabo da:goemo, ba:be tabo ba: Kelisokono
hibi tabola. ba:bema: nale ba:be tabo olamagima: Guliki hopo konomolo
eta lumagiti na a:kaduhinama:mene!
11 Ba:bema: la:le na mana:mo owalubiniha: komo nale hiya:hiya:
tawakaluba:tamo ba nehawakalimi la:eno ukui ba:ma ka:na kitana, nale
la: malemalelo hibilo kemalagidolenaha:? Ao, eba ka:naha:! Naeno tepo
ipuwalo la: mabuma: hibilo ditana, ba:be malemale emalagidolo komo
Godote iya:tawala!
12 Numa:la:, nale naeno oko huiya laweha: komo a:hawakaliminakomo,
mabu na ubila nale naeno hibi ododi komo ba nehawakalimi, ha:da
amiho okopino awagaha tabo olamagimi komote iba:godolo ba:bo keke-
lalamema:ne, mabu iba:te ha:da amiho tabo ba:ma ka:na olamagiminaka,
ibi ba:gala a hibi okopi, a hiliyonomate kapiyanomo gabodo atu oko
bowatihonama:.
13 A:iye! Ba:bi dubate ibi ha:kiya ibi Kelisokono hibi oelamepima:
ka:laminaka, ba:bema: tawakalubi ha:da kamiholamema: ibi ha:kiya ibi
hibi oelamepino holoholoma: midilina, huiyatiya iba:godolo hibi komote
kitanaha:, ibino oko owati ipuwalo ha:da amiho komo kokonomate
ba:pola:na.
14-15 Huiyatiya la:la, ala, ale ibino ododili komoma: a:kala:wa:hama:.
Numa:la:, Saitanate tawakalubi ha:da kamiholamema: ebe ha:kiya ebe
Godokono eta hido a:la:mina nopodawamo midina, ba:bema: ebeno
okopa:te ebe ba ta:matana, iba:te atumu hopo habanapi ha:da kamiho-
lamema: ibi ha:kiya ibi Godokono tuputupu emede okopimo midilina.
Ba:bema: la:le ibino hiya:hiya: ha:da amiho ododili komone niya:tawahala:,
ibino kuititi tetelo ibino kuba ododili mabuma: huiya modobonomolo
kuwatema:na:.

Polote Kelisokono Eta Hibi Oemedawama: Ba Eda:na Ebeno Oko Owati Ipuwalo Kebe Hiya:hiya: Temeteme Duwatenakui

16 Ba:bema: nale dopamo da:goemo ba:be atu tabo gala na:kagoemo,
modoboha: eta lumagiti ebeno ukuilo na hibi daedae lumagimo midini.
A:iye, la: komopa:te na ba:bako lumagima: ya:lo da:midinima, kubaha:,
huiyatiya wadiyala la:le naeno komoma: ba:be kuba ukui ba emalagidolo
ba:moe naeno tabo nulia:la:! Ba:moi ha:da amiho okopa:te ibino hiya:hiya:
awagaha tabo la:tamo keba ka:na kolamagiminaka, nale naeno hibi komo
kohawakalimima: na ba: ba:ba ka:na daedae awagaha tabo kapiyakapiya
atumu kakolamagima:nemo.
17 Ba:bema: nale ba:ma tetelo kebe awagaha tabo dolamagimo,
la: niya:tawahala: ba:be tabo nale aeno Kodawoeno ukui komamo

a:kolamaga:mo, ao, na huiyatiya hopo habanapino daedae ukui komamo
kolamagima:nemo.
18 Ba: hibila, la: ipuwalo komo ha:da amiho okopi hiliyonomate hopo
habanapino ukui komamo ibino hiya:hiya: awagaha tabo bolamagiminaka,
ba:bema: kubaha:, na ba: atu tabo olamagi gabodo ibi kota:matalema:nemo.

19 A:iye, la: Kolini sose tawakaluba:te la: ha:kiya la: mulu ukuipima: ba
ga:lana, la: huiyatiya ba:bako daedaepino awagaha tabo ulima: konomamo
kalakalahanamata!
20 Iyo, ba: ba:ba ka:na komopa:te ibino ubilo la:tamo pelamete ibi ha:kiya
ibi hibi okopima: ba pega:la la: ibi hibima: ba:bo midilimata. Ba:bema: ibi
ipuwalo etate la: sose tawakaluba:te ebeno ubi komokomo kododilima: la:
heloamo da:kiyahalami, ba:gala etate ha:da amiho gabodo mani la:godone
dito duwati, ba:gala etate la: ebeno gubi ipuwamo da:magatali, ba:gala
etate la:eno holoholo hapulu ebe ha:kiya ebe dadipati, ba:gala etate la:
iduduputilamelo ebeno tabamo la: dalukuli, ba:ba tetelo la: huiyatiya ibi
ubiha:ma: eda:haheno ibino ododili komokomo kubama: kaga:laha:.
21 Diyala, la:le a hibi okopino komoma: ba:ma ka:na kubamo
da:ga:lonama, ale ba:bako helo hawakalimi komo la: ipuwalo
a:kododila:lema: mabu a tawakalubino mauba komoma:
na:toletolehonama:, iyo, la: ba:bako tabo komodo la:eno ubi komo
dihatenama, na Polotamo hilopo kikanamema:! Huiyatiya numa:la:,
na hilopo la:godone a:kalawa:mo mabu tole komote a hibi okopa:godolo
kitanaha:!

Ba:bema: ha:da amiho okopa:te ibino daedae ukuilo toleheno ibino
awagaha tabo kebe komokomoma: dolamagiminaka, nale ba:ma tetelo
naeno hibi komo kohawakalimima: ba:bi atu komoma: awagaha tabo
la:tamo atumu kakolamagima:nemo. A:iye! Ba:moe tabo olamagi komodo
na ha:kiya na eta daedae lumagima: komidima:nemo, huiyatiya kubaha:,
wadiyala la: hidamo nulia:la:.
22 Ba:bi ha:da amiho okopa:te Yunapino hawi tawakalubima: eda:ha
komoma: awagahana, huiyatiya na ba: atumu Yunapima: keda:namo.
Ba:gala iba:te Isalaela tawakalubima: deda:hana ba:be komoma: kawaga-
hana, huiyatiya na ba: atumu Isalaela lumagima: keda:namo. Ba:gala
iba:te A:ibalahamakono eyoni gugudima: deda:hana ba:be komoma: kawa-
gahana, huiyatiya numa:la:, na ba: atumu ebeno eta eyoni guduma:
keda:namo.
23 Ba:gala iba:te awagaha ipuwalo ibi ha:kiya ibi Kelisokono okopima:
kaga:lana, huiyatiya na ebeno oko atumu ba kowatina naeno oko ipuwalo
dikulihui ba:bi gaoeno hido komote ibino gaoeno hido komo hibilo
na:gogolona. A:iye, na niliya! Nale ba:bi ha:da amihopino awagaha
olamagimi tabo ta:mata komodo na ha:kiya na watoha: daedae lumagima:
a:midimo!

Ba:bema: wadiyala la: naeno hibi okoeno komokomo hidamo
niya:tawahala:, mabu nale Kelisokono oko owati ipuwalo naeno
okoeno helote ibino okoeno helo konomamo a:gogolui. Ba: hibila,
Kelisoko mabuma: komo hiliyonomo tetelo tawakaluba:te na kubamo
anagalinamehonenakuya: ba:gala gabomana:te na du genamamo dito
ihatenenakuya:, ba:bema: ba:bi netewa komodo naeno temeteme
komate ha:da amiho okopino temeteme komo konomamo atumu
a:kagogoliya:. Ba:bene komo hiya:hiya: tetelo nale hoe olalati ipuwamo
hibilo a:nopeganakuimo,
24 ba:ma ka:na paibo hiya:hiya: tetelo Yunapa:te giya:pa:pa: ilinamo 39
teta:mo na dito a:na:miga:natenenakuya:,

25 ba:gala netewa-kapiya hiya:hiya: tetelo komo hibima: midiha:pa:te
na kukamo anagalinamehonenakuya:, ba:gala eta tetelo iba:te na anaka-
punamema: nakolamo mapenamiya:. Ba:bene netewa-kapiya hiya:hiya:
tetelo na komopa:go ko palai boga:go ba wapata:lame aeno bogete beyamo
dito ululunakui, ba:gala eta tetelo ba:mako olalatiti da:pi nale kapiya
hegela ba:gala kapiya du konomolo kehaha: kolomoeno beyate dito
okoa:natenenati.
26 Ba:bene nale Kelisoko mabuma: hiya:hiya: hiliyonomo hopodo ba
pata:na, komo hiya:hiya: olalati komate natamo a:pikulinakuya:, iyo,
hiya:hiya: hulama beya komo, ba:gala puya:te wapata:lamepino ilina
iba:godone heloamo duwatenaka ba:bi pilo dubuino komo, ba:gala naeno
Yunapi ba:gala komo Yuha:pi ibino mauba komo, ba:gala kebe olalati ko-
mate koko habalo ba:gala dito hopolo ba:gala kehaha: kolomolo dikulihona
ba:bi komo, ba:gala puya:te ha:da amiho gabodo hibima: midipi ekakimo
demedehona ibino kuba ododili komo, ba:moi ba:bi hiliyonomo hiya:hiya:
olalati komate natamo hibinomolo pikulinakuya:.
27 Ba: hibila, nale naeno kokotamo menemene oko ba owatihona komo
hiya:hiya: kodakoda komo atumu a:kulamenakuimo, ba:bene komo tetelo
u wata komote na dito miya:panenakui, ba:gala komo tetelo baa: kape komo
ba:gala beya kape komate na unamenakuya:, iyo, komo tetelo nale baa:
naha komoma: ba:gala laha genama komoma: ba:gala apa:mo pupulino
ilina komoma: modoboha: komokomo hibilo iya:tawanakuimo.
28 Ba:bema: numa:la:, ba:makomako hiya:hiya: temeteme komate
nagodolo ba pola:na, naeno eta ko temeteme atumu ba:ma ka:na
kitananako, nale komo hiliyonomo hopoeno hiya:hiya: sose tawakalubi
ba malemalelatele ibino modoboha: komokomoma: nale koamo
emalagidolenamo. Iyo, iba:godolo kebe temeteme komate dikulihonaka
nale atu temeteme komo hiliyonomo beka-iya:tawanakomo.
29 Ba:bema: ibi ipuwalo etate heloha:ma: deda:mene, nale ebe owalubima:
atumu heloha:ma: keda:ma:nemo, ba:gala keba tetelo etate kuba ododi
ipuwamo da:negamene, nale ebe mabuma: naeno tepo ipuwalo konomo
menemene komo kiya:tawama:nemo.
30 Ba:bema: numa:la:, kebe komate naeno heloha: komo ba:gala naeno
modoboha: komo da:hawakalilamenaka, ba:bi komokomo kapiyama: na
awagahalo bolamaginakomo.
31 Ba: hibila, aeno Kodawa Ya:sukunu Nabiwi ba: Godotela, ba:bema:
wadiyala tawakaluba:te ebe emedena emedena tetelo hunamo nadipate-
nakamena:, iyo, ebete naeno tepo ipuwoeno komo iya:tawala, nale dolam-
agitamo ba:be tabo ha:da taboha:.
32 Ba:bema: wadiyala la: ba:moe komo niya:tawahala:, nale ya:lo tetelo
Dama:sakase ko habalo ba emedena, ba:be hopoeno Ko Gawadubu Ale-
tasiko mabuma: ebeno eta hopodawate ba:be ko haba namutudawama:
ba eda:na, ebete ebeno alaholohopi ba:bo kiyalamiya: iba:te na lawenete
du genamamo dito kihatenema:. Ba:bene ba:be komo ododima: komo
lawamepa:te haba kaloeno hiya:hiya: gigihamo tolameholete, nale ba:moe
habane uluhuku komo ba nelatimi,
33 huiyatiya eta dulu naeno komo mabuluba:te na ele kuiha ipuwamo
adipininate kala hunudu hopamo da:nadunateneniya:, nale ba:be gabo-
mani dubuino helo ipuwane ba:moe gabodo ba: dito alahula:niya:mo.

12

Polokono Baiditi Hiya:ma: Deda:hamiya: Ba:be Komo Ba:gala Ebeno Eta Ko Temeteme Komoma: Tabo Dolamagiya:

1 Numa:la:, awagaha tabo olamagi ipuwalo eta hido gaote
a:kuluhukamene, huiyatiya la:tamo da:pikuli ba:bi ha:da amiho okopino
hiya:hiya: awagaha tabo mabuma:, wadiyala na ba: atumu komo awagaha
huiya tabo la:tamo kakolamagima:nemo. Ba:bema: dopamo eta lumagino
baiditi hiya:ma: ba eda:hame, Kodawate kebe hiya:hiya: hidohido komo
ebe diya:tumiya:, nale ba:ma tetelo ba:bi komo la: kokiyalamema:nemata.
2 Iyo, na ba:be dubuino komo iya:tawanomola, ba:ma ka:na ebetamo
hanohano komote duluhukuya: ba:ba tetene tupuimiti ba:mamo puluhuku
14 gogote a:petohui. Ba:bema: ba:be dubuino baiditi hiya:ma: deda:hamiya:
ba:be komo ba: ba:ma ka:nala, ebete Kelisoko ipuwalo ba emedena, eta
tetelo Godote ebe ebeno Hununomo Habamo magatate ebe ba:bamo dito
nadipiya:. Huiyatiya numa:la:, ba:ba tetelo ebete ebeno apa:go Hunu
Habamo da:nodoluya: o ebeno gobogobo kapiyate da:nodoluya:, ba:be
komo na hibi iya:tawaha:, Godoko kapiyate iya:tawala.
3-4 Ba:bema: nale atu tabo gala na:kagoemo, na iya:tawala Godote ba:be
dubu ebeno Kalakala Habamo hibilo a:magatuya:, huiyatiya na iya:tawaha:
ebete ebeno apa:go ba:bamo da:nodoluya: o ebeno gobogobo kapiyate
da:nodoluya:, mabu ba:be komo Godoko kapiyate iya:tawala. Ba:bene
ba:ba tetelo Hunu Habalo ebetamo duluhukuya: ba:be komo ba: ba:ma
ka:nala, ba:be dubuti komo hiya:hiya: koko hanohano komo ba:bo ulihuya:,
iyo, hopo habanapa:te ba:bi komo ibino tabamo hawakalilamema: kamod-
obonaha: ba:gala iba:godolo talona bitana ba:bi komokomo olamagimima:.
5 Ba:be mabuma: nale ba:be dubuino komoma: awagaha huiya tabo
ba olamagi, huiyatiya naeno komoma: eta awagaha tabonomo olamagi-
hino, kebe komate naeno heloha: komo ba:gala naeno modoboha: komo
da:hawakalilamenaka, ba:bi hiya:hiya: komo kapiyama: olamaginakomo.
6 Numa:la:, nale naeno oko komoma: awagaha tabo olamagima: ubi
hibilo nihatetale, nale hibi daedaedawama: ba:ka:-eda:na: mabu naeno
hiya:hiya: tabote hibinomoma: beda:hana:. Huiyatiya na ha:kiya naeno ko-
moma: awagaha tabonomo a:kolamaga:mo, mabu na ubihinola eta lumagiti
ba:bako awagaha tabo uli komodo na hunamo adipanatene! Wadiyala
nale oko owati ipuwalo kebe komo kododilinakomo ba:gala kebe tabo
kolamaginakomo, tawakaluba:te ba:bi komo kapiyado naeno hibi komo
hidamo na:lawa:mena:, awagaha tabo olamagi komodoha:.
7 Numa:la:, kebe dubuino baiditi hiya:ma: eda:hame komoma: dolamag-
imo, na ba: ba:be dubula, huiyatiya ba:ba tetelo nale kebe koko hanohano
komo kulamiya:mo, Godoko ubihinola nale ba:bi komoma: awagahama:.
Ba:be mabuma: ebete Saitanatamo modobo tabo bolamagiya:, ebete ebeno
eta kuba ododi nopodawa natamo ba poeme ebete natamo eta konomo
temeteme kikanamenakoma:, iyo, ba:be temetemete naeno ape ipuwalo
tete ga:ga:nomolo kitanama:ne nale awagahakapoma:.
8 Ba:bema: netewa-kapiya hiya:hiya: tetelo nale aeno Kodawa betoeme-
honakuimo, ebete ba:be temeteme komo nagodone kuluhukutima:,
9 huiyatiya ebete naeno tabo ba huiya na:goiya:, “Ao, a:kuluhukuta:mo.
Nale ama:tamo kebe malemale komo da:hawakaliminamo, ba:be male-
male komote amia:no temeteme ipuwalo ama: ba:modobuiminakomena:ta.
Ama: numa:, kebe lumagiti ebeno heloha: komo dumina, naeno helote ebe
ipuwalo naeno hido oko hibinomolo kupula:ma:ne.”

Ba:bema: Kolini sose tawakaluba:la:, nale naeno hiya:hiya: heloha: ko-
moma: konomo kalakala ba lawe awagaha tabo hibilo kolamagima:nemo,
mabu na iya:tawala ba:bako heloha: komote nagodolo ba itana, Kelisokono
helote na ipuwalo kebe oko kowatina, tawakaluba:te ba:be hido komo ba:bo
kumima:na:.

10 Ba:bema: hibila, Kelisoko mabuma: naeno ape ipuwalo da:pola:na
ba:bi heloha: komo, ba:gala komopa:te na idududuputinamelo hiya:hiya: tabo
da:ga:lana ba:bi komo, ba:gala nale hiya:hiya: kodakoda komo ipuwalo
demedenamo ba:bi komo, ba:gala komopa:te alaholoho ipuwalo temeteme
natamo dikanamena ba:bi komo, ba:gala komo hiya:hiya: olalati komo
atumu, ba:bi hiliyonomo komate natamo ba ikulina na kalakala kapiya
ba:lawenakomo, mabu keba tetelo nale naeno heloha: komokomo dulame-
nakomo, ba:ba tetelo hibi helote na ipuwalo oko bowatinakomene.

*Polote Kolini Sose Tawakalubino Komoma: Ebeno Ukui Bilibilima: Eda:
Komo Da:hawakalimiya:*

11 Ba: hibila, Godote na owalubiniha:tale na ipuwalo eta hido komote
ba:ka:-itanana:. Ba:be mabuma: naeno awagaha tabo olamagi ipuwalo na
ha:kiya na daedae lumagima: a:midimo, huiyatiya numa:la:, nale eta gabo
hibilo kumiha: la:eno kuba ukui komokomo la:tamo kohawakalilamema:.
Iyo, la:le la:eno hibi ukuilo naeno oko mabuma: na na:milinamehonetale,
nale awagaha tabo la:tamo ba:ka:-olamagina:. La: huiyatiya na mili-
namehoneheno komo ha:da amihopino oko hununomamo adipatelo ibi
Kelisokono hiya:nomo hibi oelamepima: ka:laminamata. A:iye, numa:la:!
Kelisokono hibi oelamepi ipuwalo na etama: ba eda:na, nale ba:moe komo
niya:tawanamo, ba:bi ha:da amihopa:te kebe hiya:hiya: oko kowatihona,
ba:bi okoeno helote naeno eta kapiya deha:poto okoeno helo komodo hibilo
kagogolonaha:!

12 Iyo, Godokono helo kohawakalimima: nale komo hiliyonomo tetelo
ebeno hiya:hiya: hanohano komo la: ipuwalo ba ododili, na eta kapiya tetelo
ba:be oko kowatima: ubiha:ma: keda:nakuiha:. Numa:la:, ba:bi hanohano
ododili komate naeno komo ba:ma ka:na hawakalimina, nale Kelisokono
hibi oelamepi ipuwalo etama: hibilo eda:namo.

13 Huiyatiya diyala, la: komopa:te ba:ma ka:na da:ga:lonama, nale la:
Kolini sose tawakaluba:tamo hido owalubi kihateha:. A:iye, nale hiya:hiya:
sose ipuwalo oko ba owatina kebe owalubi komo iba:tamo dikalame-
nakomo, ba:bi hiliyonomo komo ipuwalo nale eta kapiya hido ododi komo
la:tamo kamawada:ha:! Nale kapiya komonomo la:tamo kododinakuiha:,
ba:be komo ba: nale naeno modoboha: komoma: la: manima: kakiyala-
menakuiha:! Huiyatiya diyala, la: komopa:te daedae ukui lawete la:eno
hido ododiha: komo naeno kuba ododi komoma: da:midioma, ba:bema: la:
ubila:ka:, la:le la:eno kuba ododi komo naeno kubama: ba ga:la, nale la:
ba:ka:toelameholetama la:le ba:be kuba kegebolenamema:? A:iye, ba:be
daedae ukui komoma: nale la: a:katoelamehola:mata mabu nale kuba
la:tamo kododiha:!

14 Ba: hibila, ba:ma tetelo nale la:tamo gala kakapema: na:hidomo,
iyo, nale la: gala da:kapulamema, ba:moe ba: netewa-kapiya tetema:
keda:ma:ne. Huiyatiya naeno pe komoma: eta kuba ukui akalawa:la:, mabu
nale naeno modoboha: komoma: la: manima: a:kapikiyalama:mata. Ao, na
ubihinola la:eno ilina ba:gala mani puwatema:, na huiyatiya ubi konomola
la: malemalelo kopowalubilima:. Numa:la:, Godokono ubi komote a hopo
habanapa:tamo ba:ma ka:na bitana, keba tetelo hegehege guguda:te ibino
nabi menokobi owalubiliha:pima: deda:hana, kubaha:, huiyatiya nabi
ba:gala menokobi iba:te hiliyonomo tetelo ibino guguda:tamo hidohido
owalubi komokomo na:miya:tenakamena:.

15 Ba:bema: nale la: mabuma: naeno mani ba:gala ilina hiliyonomo
dupula:lemo, ba:gala la: kowalubilima: nale naeno ka:ka: gobogobamo dito
dihatemo, nale konomamo kokalakalama:nemo. Iyo, nale kebe malemale

komago la: demalagidolenama, ba:be malemale bada konomola:ka:, huiy-
atiya la:eno malemale natamo keba ka:na kitana? Deha:potoma: kuda:
eda:na!
16 Ba:bema: la: hiliyonomate iya:tawahala, nale kebe tabo kolamagimo
ba:be tabo ba: hibila, ba:ma ka:na nale eta kapiya tetelo la: manima:
kakiyalameha:! Huiyatiya diyala, la: komopa:te na mabuma: eta kuba tabo
ba:ma ka:na da: ga:loma, "Polokono ha:da amiho mulu ukui gabodo ebete
a ebeno guba:mo a:magatui!"
17 A:iye, nale kebe hiliyonomo okopi la:tamo dopamo
da:poelamenakuimo, ibi atumu ibi ipuwalo eta kapiyate eta hido komo
la:godone ha:da amiho gabodo lawema: ukui kapihateha:!
18 Ba:gala numa:la:, nale dopamo Taitasiko la:tamo pema: ba kiyame
ebe ba:gala eta hibima: mididawa ekawa:go la:tamo da:poelamimo, ebete
la:tamo puluhukuti ha:da amiho gabodo la:godone bada hido komo
ka:pelawi? A:iye! La: iya:tawahala ebeno komo, ebe ba:gala na, a oko owati
ipuwalo aeno tepo ipuwoeno ukui kapiyanomoma: ba eda:hana, ale atu
nato bobodo tuputupulu wapata:nama:.
19 Ba:bema: a puya:te Godokono hibi okopima: deda:hanama:, ale ba:moe
leta ipuwalo kebe hiya:hiya: tabo kolamagiminapema:, diyala, la: ko-
mopa:te ba:bi taboma: ba:ma ka:na da: emalagidoloma, komopa:te a kuba
ododilipima: ba ga:la, ale ibi tolelamelo la:eno holoholo hapulu a ha:kiya a
kuba ododiha:pima: ba:bema: ga:lanama:. Ao, eba ka:naha:! Ale Godokono
holoholo hapulu ba la:mota:hana, eta lumagi tolemeheno Kelisokono ukui
tabo kapiya bolamagiminakoma:, iyo, a ubila ale aeno hiliyonomo tabamo
la: hibima: midi ipuwalo kokodakoduilamema:, mabu la: ba: aeno hidohido
mabulubilata.
20 Numa:la:, naeno ukui bilibili komote ba:ma ka:na itana, nale la:tamo
pete la:eno hiya:hiya: ododili komo da:pulamelelamema, ba:ba tetelo
diyala, naeno kalakalate la:tamo da: a:kitanamene. Ba:bene ba:ba tetelo
nale naeno ubiha: komodo kebe komokomo la:tamo da:pododilimo, diyala,
ba:be mabuma: la: komopa:te natamo atumu da: a:kakalakalahamata.

Iyo, ukui bilibili komote nagodolo bitana, mabu na ubihinola la:godolo
ba:makomako kuba komo pulame — olowabeletihui komo, ba:gala ko-
mopino ilinama: mauba komo, ba:gala tepo ipuwalo koete tiyolo mahiga
komo, ba:gala lumagiti ebe ha:kiya ebe kapiya emalagidolo komo, ba:gala
komopi iduduputilame komo, ba:gala komopino komoma: tabo ga:la komo,
ba:gala awagaha komo, ba:gala hiya:hiya: utitata komo.
21 Iyo, na iya:tawala la:le kebe koko kuba dopamo dododilinakuima,
la: ipuwalo komo hiliyonomate ba:bi kuba ipuwane Godotamo hibilo
kohobila:haha:, ba:ma ka:na kamenakamena pilo komo ba:gala bohelemele
pilo komo, ba:gala tepo ipuwoeno kuba dalowa: ukui hawakalilame komo,
ba:gala bohelemela:tamo kateneno kuba ubi tabo ga:la komo, ba:bako
hiya:hiya: kuba la: komopa:te hibilo kamiya:paleha:. Ba:bema: naeno ukui
bilibili komo bitana, mabu nale la:tamo gala da:kapemo, ba:ba tetelo
diyala, nale la:eno kuba ododili komoma: konomamo da: pihimo, iyo, la:eno
holoholo hapulu naeno Godote hilopo natamo ba:ba ka:na dikanamemene.

13

Polote Leta Kuititi Hapulu Komo Owalubi Tabo Heloamo Dolamagiya:

1 Iyo, nale la:tamo gala da:kapemo, ba:moe ba: netewa-kapiya tetema:
keda:ma:ne. Ba:bema: ba:moe ba: eta komola, Godokono Bukate a

biya:tua:mena, keba tetelo eta hibima: mididawate ha:kiya pete eta lumagino ododi komo kubama: da:pegoemene, ale ebeno tabo a:kulia:ma:, huiyatiya netewa o netewa-kapiyate ebeno kuba komo da:pehawakalimimina:, ba:ba tetelo ale ebetamo kuba huiya kikamema:nema:.

2 Ba:bema: la: puya:te dopamo hiya:hiya: kuba dododilinakuima, ba:gala la: puya:te ba:ma tetelo kuba dododilinakoma, na peheno la: hiliyonomo dopamo ba:ma ka:na kiyahalamemata, nale da:pemo la: kuba ododilipi hiliyonomatamo la:eno kuba huiya kopikalamema:nemata. Numa:la:, nale dopamo da:pimo, ba:be tete ba: naeno netewa tetema: edi, puya:te ba:ba tetelo kuba ododili ipuwalo da:pola:nui, nale ibi ba:moe atu tabamo ba:bo pikiyahalamimo.

3 A:iye! Nale la:go lutaha: tetelo la:le ba:ma ka:na olamagimimata, ale Kelisokono helo Pologodolo hibilo dumima: ebe hibi okodawama: ba:bo koga:lama:nema:. Ba:bema: tete tatalila, la:le naeno komo ba:ma ka:na hibilo kumima:nemata, naeno tabo olamagi komodo Kelisote ha:kiya la: ba:bo kokiyahalamema:na:ta, iyo, ebete la: ipuwalo ebeno oko ebeno helo konomamo ba owatina la:tamo kuba huiya ikalamema: heloha:ma: keda:naha:!

4 Numa:la:, dopamo Kelisote ebe ha:kiya ebe heloha:dawama: da:midiya: ba:ba tetelo kuba ododilipa:te ebe keha pihigamo pihomotete ikoko ba:bo alukulimiya:, huiyatiya kalakala konomola, ba:ma tetelo ebete Godokono heloamo ka:ka:go bemedena. Ba:bema: hibila, Kelisote dopamo heloha:ma: keba ka:na kediya:, a ebeno hibi okopa:te ba: atumu heloha:ma: eda:hanama:, huiyatiya ale ebe ipuwalo ba emedena Godokono helo ba:bo kolawema:nema:, ale la: mabuma: hiya:hiya: oko hidamo kowatihonama:.

5 Ba:bema: wadiyala la: ha:kiya la:eno hiya:hiya: komo hidamo nulamenala:, mabu diyala, la: hibima: midi ipuwalo kuda: emedehonamata o da: kemedehonaha:. La: iya:tawahala, la: puya:te hibima: midi ipuwalo demedenama, Ya:su Kelisote la: ipuwalo hibilo bemedena, aba: hibila:ka:? Huiyatiya numa:la:, la: puya:te hibima: midi ipuwalo emedenaheno, la: niliya!

6 Ba:gala na ubila la:le aeno komo atumu hidamo na:kulamenala:, mabu ba:be komodo la: kiya:tawahama:nemata, a puya:te Godokono hibi okopima: deda:hanama:, ale hibima: midi ipuwalo hibinomolo bemedenama:.

7 Ba:bema: ale Godoko betoemehonakoma: la:le la:eno hiliyonomo ododili ipuwalo eta kapiya kuba ododikapoma:, mabu a ubila la: Godokono umi ipuwalo tuputupu komokomo kapiya ododili. Huiyatiya numa:la:, la:le tuputupu ododili komokomo ipuwalo hibilo demedenama, a ubihinola tawakaluba:te la:eno emede komoma: a hunamo wadiya:paa:te, ao, iba:te daedae ukuilo la: hidohidopima: ba ga:la huiyatiya a kubapima: da:kaga:lamena:, ale ba:be komo ko komoha:ma: koga:lama:nema:.

8 Ba: hibila, Godokono hibi tabo olamagi oko owatima: ale eta duhimi komo ododima: kamodobonaha:, mabu ebete modobo helo atamo nikaa:mena ale kapiya komonomo kododima:, ba:be komo ba: ale ebeno hibi komo da:hawakaliminakoma: ba:be komola.

9 Numa:la:, keba tetelo ale aeno heloha: komo ba iya:tawaha huiyatiya la: hibima: midi ipuwalo helohelopima: eda:halo dulamena, ba:ba tetelo aeno kalakalate hibilo bitana, iyo, ale Godoko betoemehonakoma: ebeno owalubi komodo la: hibima: midi ipuwalo kodakodalo gala kakala:mota:hanama:.

10 Ba:bema: konomo komo ba: ba:ma ka:nala. Nale la:godone muhululu ba emedena ba:moe leta ododiti la:tamo poememo, mabu na ubihinola nale da:pemo ba:ba tetelo nale la:eno hiya:hiya: kuba ododili komoma: la:

heloamo ba pikiyahalame kuba huiya la:tamo dito pikalame. Ba:bema: na peheno wadiyala la: dopamo la:eno kuba ododili komone nohobila:hala:, ba:bene Kodawate kebe helo natamo dikanamiya:, nale ba:be heloamo la:eno hibima: midi ipuwalo la: kopekodakoduilamema:nemata. Ba: hibila, ebete helo natamo kikanamiya:ha: nale la:eno hibima: midi komo kokubahilamema:.

Polote Kuititi Nolata Tabo Komokomo Dolamagiya:

11 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, ba:moe leta kuititi hapulu nale la:tamo yawo tabo bolamagimo. Wadiyala la: la:eno ukui konomamo nihatenakuya:la:, la:le la:eno hibima: midi ipuwalo kodakodalo gala kakala:mota:hanama:. Ba:gala la:le awaepi kowalubilima: nale la: da:kiyalamema, wadiyala la: ba:be tabamo na:papamila:hala:la:, ba:bene ukui kapiyama: ba eda:ha hido tataba ipuwalo nemedenala:. Ba:bema: la: ba:ba ka:na ba emedehona, pote malemale komo ba:gala hete komo tawakaluba:tamo dikalamena, ba:be Godote la: ipuwalo bemedenamene.

12 Wadiyala la: da:kapiyuimima la: hiliyonomo etapa:te etapino kokoto uwatehuilo na:pa:watamehuiya:la:.

13 Godokono tawakaluba:te ba:malo demedehona, ibi hiliyonomate ibino nolata tabo la:tamo poelama:.

14 Wadiyala Kodawa Ya:su Kelisogodone duluhukuna ba:be malemale komo, ba:gala Godogodone duluhukuna ba:be malemale emalagidolo komo, ba:gala Hido-talona Gobogobogodone duluhukuna ba:be kalakalago kapimilo emede komo, ba:bi komate la: hiliyonomagodolo na:pola:namena:. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

POLOTE LETA GALESIYA HOPOENO SOSE TAWAKALUBA:TAMO ODODIYA:

1 Na ba: Polotela, Ya:su Kelisote ebeno sose tupuimima: hiya:hiya: hopamo doelamiya:, ba:bi okopi ipuwalo na ba: etala, iyo, pote ebe hoe ipuwane dadipatiya:, ba:be Nabiwi Godote eba:go na ba:be oko kowatinama: a:ka:namiya:, eta lumagino ubi komodoha:.

2 Na ba:gala nago demedena ba:bi hibima: midipi ekaki, ale la: puya:te Galesiya hopoeno hiya:hiya: sose tawakalubima: deda:hanama, ale ba:moe leta la: hiliyonomatamo poemema:.

3 Wadiyala aeno Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko iba:te ibino malemale komo ba:gala hete komo la:tamo nikalama:mena:ta.

4 Ba: hibila, Kelisote aeno Nabiwi Godokono ubi komamo papamiwatalo aeno kuba ododili mabuma: ebeno ka:ka: gobogobamo ihatiya:, ebete a ba:moe hopoeno koko kuboeno helo ipuwane kuluhukua:tema:.

5 Ba:bema: wadiyala Godogodolo awagaha komote emedena emedena tetelo nitanamene. Ba:moe tabo ba: hibinomola, ba:ba:la!

Godokono Hido Tabote Ka:ka: Mula: Gabo Kapiyanomo Behawakalimina

6 Ba:ma tetelo nale la: mabuma: konomamo na:la:wa:namo, mabu la:le eta ka:ka: mula: gaboeno ha:da amiho tabo dulihuima, ba:bema: la:le Hido Tabone ohobila:hate pote Kelisokono malemale komodo la: da:ka:lami, ba:be Kodawa tiyonomolo miya:pama: ewagelenamata.

7 La: hidamo nulia:la:, eta ka:ka: mula: gabote hibilo kitanaha:! Huiyatiya komopa:te Kelisokono Hido Tabo kubahimima: ba ewagelena, iba:te eta hiya: gaboma: tabo olamagimiti ukui bilibili komo la:tamo ba:bema: ikalamenata.

8 A:iye! Nale dopamo tetelo kebe Hido Tabo la:tamo da:polamagimo, pote ba:be tabo hiya:ma: mididi eta ka:ka: mula: gabo da:hawakalimimini, wadiyala Godote ebe Saitanakono Koe Habamo dito noema:mene! Ba:bene Hunu Haboeno nopopi ipuwalo etate ba:be atu konomo kuba komo dododimini, iyo, na ba: atumu, wadiyala aeno kuba huiyate ba: ba:ba ka:na atamo atumu na:kapa:mene.

9 Ba:bema: ale dopamo la: kebe komo ka:kiyalamiti, nale ba:be atu komo la: gala ba:ma ka:na kakiyalamemata, la:le dopamo kebe Hido Tabo da:lawima, pote ba:be tabo hiya:ma: mididi eta hiya: ka:ka: mula: gabo da:hawakalimimini, wadiyala Godote ebe Saitanakono Koe Habamo dito noema:mene!

10 Numa:la:, ba:moe tabo olamagi ipuwalo nale eta hopo haba lumagi kalakaluimima: kewagelenaha:, ba:gala nale eta lumagigodolo na milinamehone tabo ulima: ubi kihatenaha:. Ao, eba ka:naha:, Godote naeno komoma: da:kalakalana, nale ba:be ubi kapiyamo ihatenamo! Ba: hibila, dopamo nale komo hopo habanapi hiliyonomo kalakaluilamema: ewagelenamimo, huiyatiya ba:ma tetelo na modoboha: ba:ba ka:na ewagelena mabu nale oko Kelisoko kapiyatamo owatinamo, eta lumagitamoha:.

Polote Hiya:hiya: Hopolo Sose Tupuimi Oko Owatima: Godote Ebe Keba Ka:na Ka:ka:miya:

11 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, na ubila la: ba:moe eta komo hidamo
niya:tawahala:, nale kebe Hido Tabo kolamaginakomo, ba:be Tabote eta
hopo lumagino ukui komone kuluhukuya:ha:.
12 Iyo, nale ba:be Tabo hopo habanapi ipuwalo eta
iya:tulamedawagodone kalawiya:ha:, huiyatiya hibila, Ya:su Kelisote
ha:kiya ba:be Tabo natamo ikanamete ebeno ipuwa ba:bo hawakalimiya:.

13 La: dopamo ba:moe komo ulihuimata, naeno pakala emede ipuwalo
nale Godoko adikumima: Yunapino ododili komo hiliyonomo keba ka:na
ka:ta:matalenakuimo. Numa:la:, ba:ba tetelo nale komo Yu watowatopa:go
Godokono hibi sose tawakalubi kubanomamo kubahilamema: koko teme-
teme iba:tamo hibinomolo ikalamenakuima:.
14 Ba:gala naeno komo Yunapa:te Godoko adikumima: nale ibino
ododili ipuwalo ibi ba iya:tulamena ibi ipuwalo eta kodawama: ba:bo
ediya:mo, mabu hibila, a Yunapino iniwala:te atamo kebe hiya:hiya:
kukala dikaa:mehuiya:, nale ba:bi hiliyonomo kukalamo papamiwatalo
helonomoma: ba eda:na, naeno helo komote naeno apegabo dubu hiliy-
onomoeno helo dito negogoliya:.

15 Huiyatiya kalakala konomola, nale naeno menokoeno tepone
hawakalaheno, dopamo Godote ebeno malemale komodo na ka:namiti
ba:bo laweniya:, nale galane tetelo Yunapino ododili komo ipuwane
uluhukuti ebeno hibi oko kowatinama:. Ba:gala nale ibino ododili ipuwalo
ba emedena, ebete atu ubi komo gala ba:ma ka:na kihatiya:,
16 ebeno Guduino komo natamo hawakalimiti, ba:bene nale tote
Yuha:pa:tamo Hido Tabo ba nolamagi iba:te ebeno komo atumu hi-
damo kiya:tawahama:. Ba:bene ba:be komote natamo duluhukuya:, nale
naeno mabulubi ipuwalo eta lumagitamo katuya:ha:, nale keba ka:na
da:nododimo ba:be ukui ebegodone konelawema:.
17 Ba:gala Yelusalema ko habalo demedehonama:, nale ba:bi Ya:sukunu
komo oelamepino ukui lawema: iba:tamo atumu katuya:ha:. Iyo,
na iya:tawuya:mo Ya:suti na ka:namihino ebete ba:bi dubu dopamo
a:ka:lamiya:, huiyatiya nale iba:tamo nuluhukuhino Ala:biya dito hopamo
tote, na ha:kiya ba:bolo nemeda:tepate ba:bene Dama:sakase ko habamo
gala dito kawiluya:mo.

18 Ba:bene netewa-kapiya gogote da:petohuya:, ba:ba tetelo nale Pitakoba:
tabo ga:lama: Yelusalemamo tote eba:go netewa wuikilo ba nemeda:tepa,
19 huiyatiya komo oelamepi dubu ipuwalo nale eta kapiyanomo ba:bo
numiya:mo, ba:be dubu ba: Kodawa Ya:sukunu ekawi Ya:imesitila.
20 La: nulia:la:, nale ba:moe leta ipuwalo da:hawakalimimo ba:be tabo ba:
hibinomola, iyo, Godoko iya:tawala na ha:da amiho tabo kolamagitaha:.

21 Ba:bene nale Yelusalemane tiyolo gala kapete, Siliya hopo ba:gala
Silisiya hopamo dito nuluhukuya:mo.
22 Ba:moe ba:be mabuma: kebe sose tawakaluba:te Yudiya hopoeno
hiya:hiya: habalo demedehonama:, ba:bi Kelisoko hibima: midipa:te
na ibino baida:mo unameheno naeno komo ba:be mabuma: hidamo
kiya:tawahuya:ha:.
23 Huiyatiya iba:te komopino tabo ga:la kapiya ba:ma ka:na ulihuya:,
“Dopamo kebe dubuti a hibima: midipi kubahia:mema: koko temeteme
atamo dikaa:menakui, ebete ba:ma tetelo tabo olamaginako tawakalubi
hiliyonomate Ya:suku hibima: komidima:!”
24 Ba: hibila, iba:te ba:be tabo uliti na mabuma: Godoko ba:bo milimi-
huya:.

2

Polote Yelusalema Ko Habalo Komo Oelamepi Dubago Da:kapiyuimiya:

1 Ba:bene 14 gogo da:kapetohui, ya:lo gogolo na Taitasiko lawete Ban-
abasiko bana Yelusalemamo gala na:katuimo,
2 mabu Godote ebeno ubi natamo a:hawakalimi nale ba:be komo
kododima:. Ba:bene nale sose koko watowatopi kapiyago ba nekapiyuimi,
na Hido Tabo mabuma: kebe tabo komokomo Yuha:pa:tamo kolamagi-
nakomo, ba:bi komo iba:tamo ba:bo hawakalilamimo. Ba: hibila, nale ba:be
komo benododimo, mabu na ubihinola kebe gaote naeno kodakoda oko
ipuwalo Yuha:pa:godone da:pikuli, iba:te ba:bi gao kubadopoma: ga:la.
3 Ba:bene iba:te naeno tabo ulihote, na owalubinidawa Taitasikono
komoma: iba:te nago ukui kapiyama: ba:bo eda:huya:, ba:ma ka:na ebe
Yuha:dawama: ba eda:na, talona puliyala ebete Yunapi dubuino tama ita-
mida kukala laweha:ma: eda:lo Godokono oko nago kapimilo kowatinama:.
4 Huiyatiya aeno kapiyuimi habamo puya:te ha:da amiho gabodo
da:pelami, ibi ha:kiya ibi hibima: midipi ekakima: ba ka:lami ba:bo ga:luya:,
ebete tama itamida kukala na:lawa:mene. A:iye! Ba:bi dubate kuba ukui
gabodo ago pekapiyuya:, a puya:te Yuha:pi ipuwalo oko dowatihonama:
aeno ododi komo kubama: koga:lama:, ba:bema: a Ya:su Kelisoko ipuwalo
Mosesekono Tutumu Taboeno menemene ipuwane dikulima:, iba:te ba:be
tabo ulihote ubi ba:bo ihatiya: Tutumu Taboeno hala:mo a gala kaka-
matuhua:mehoema:.
5 Huiyatiya iba:te Taitasitamo ododima: da:ga:lui, ale ibino ubi komamo
papamila:haheno aeno ukuilo tete nanekelenomolo ukui gagagagama:
keda:haha:, iyo, ale la: Yuha:pi hibima: midipi mabuma: ibi ba:bo duhil-
amima:, iba:te Hido Taboeno hibi komo kubahimikapoma:.
6-8 Ba:ba tetelo aeno kapiyuimi ipuwalo puya:te watowatopima: deda:hui,
ba:ba:te huiyatiya naeno okoeno ododili komo hiliyonomo ulihote mod-
oboma: ga:luya:. Iba:te ba:moe komo iya:tawahuya:, Godote ya:lo tetelo
natamo Hido Tabo Yuha:pa:tamo olamagi oko dikanamiya:, dopamo ebete
Pitatamo Hido Tabo Yunapa:tamo olamagi oko keba ka:na kikamiya: ba:ba
ka:na. Ba: hibila, Godote kebe heloamo Pitako Yunapa:tamo oemedawama:
da:midiya:, ebete ba:be atu heloamo na Yuha:pa:tamo oenamedawama:
a:kamidiniya:, ba:bema: ba:bi watowatopa:te naeno oko komoma: mod-
oboma: ga:late eta hiya: gabodo kododima: na kakiyanameha:. Huiyatiya
numa:la:, iba:te naeno oko kubama: na:ga:latale nale ba:be komoma:
ukui bilibilima: ba:ka:-eda:na:, mabu hopo habanapa:te pui kokopima:
da:ga:lana, Godote ba:bi dubu hunu nikapa:mo kulamenaha: huiyatiya
ebete tepo ipuwamo ulamena.
9 Ba:bene Ya:imesiko, Pitako, ba:gala Yoneko iba:te ba:be kapiyuimipino
umi ipuwalo koko watowatopima: ba eda:hana, iba:te naeno hidonomo
oko Godogodone pe komo diya:tawahui, ba:ba tetelo iba:te na ba:gala Ba-
nabasiko aeno kokoto uwatehuilo ale kapimilo tabo ba:ma ka:na ga:luima:,
na Banabasikoba: oko Yuha:pino hiya:hiya: hopolo ba owatina, ibi huiyatiya
oko Yunapino hopolo bowatihonamena:.
10 Ba:bene ale eta kapiya komo ododima: iba:te a ba:bo kiyaa:miya:, ba:ma
ka:na Yunapi ipuwalo puya:te awaepima: deda:hana, ale Yuha:pi hibima:
midipi kokiyalamema: iba:te ba:bi tawakalubi malemale mani miya:te
komamo kemalagidolenakoma:, huiyatiya numa:la:, ibino tabo ulihino nale
ba:be komo ododima: na ha:kiya naeno ubi dopamo ihatimo.

Polote A:ntiyoka Ko Habalo Pitakono Kuba Ododi Komoma: Ebe Da:kiyahamiya:

11 Ba:bene komo hegela hiliyonomo da:petohui, eta tetelo Pitate A:ntiyoka
ko habamo puluhukuti eta kuba komo Yuha:pi hibima: midipi ekaka:tamo
da:pododi, na ba:bema: sose tawakalubino holoholo hapulu ebe koamo
kiyahamimo.
12 Iyo, ebete ago da:pemeda:tepui, komo hegelalo ebete Yuha:pi ekaka:go
baa: kapimilo kalakalago a:nahanakui. Huiyatiya Ya:imesiti komo Yunapi
dubu Yelusalemane da:poelami, Pitate ba:bo iya:tawui ibi ba: puya:te tama
itamida kukala laweha:pa:go pola:na talonama: da:ga:lana ba:bi dubula,
ba:bema: ibino ubiha: tabo komoma: ba toletole ebete Yuha:pa:go baa: na
ba:bo ekelami.
13 Ba:bene A:ntiyoka habalo demedehona, komo ba:bi Yunapi ekaki
Banabasiko bana, iba:te Pitakono ododi komo umiti tola:go ba: atu kuba
komo ba:bo ka-ododiya:, iyo, iba:te Yelusalemanapi dubuino ubiha: tabo
komoma: toletolehote baa: naha ipuwalo ibino Yuha:pi hibima: midipi
ekaki dito miya:paliya:.
14 Ba:bema: Hido Tabote ale ododima: keba ka:na ka:kiyaa:mena, iba:te
ba:be hibi tuputupu gabo da:miya:pui, nale ba:be komo ba umi ibi
hiliyonomoeno holoholo hapulu Pitako ba:ma ka:na kiyahamimo, “Ama:
Yu lumagima: ba eda:na, huiyatiya Yelusalemanapi pelameheno ama:
Yuha:pino komokomo iba:go kalakalago ododinakuya:ta. A:iye, ba:moe ba:
hido ododi komola! Ba:bema: mabu keka: ama: ba:ma tetelo ba:be hido
ododi komo miya:pate temeteme Yuha:pa:tamo dikalamena, ba:ma ka:na
iba:te a Yunapino iniwalino ododili komo ta:mataleheno ama: iba:go gala
a:kalutamena:ta?”

*Yunapi Ba:gala Yuha:pi Iba:te Hibima: Midi Komo Kapiyado Ibino Ka:ka:
Mula: Komo Kolawema:na:*

15 Ba:bema: a puya:te Yunapi ipuwane da:hawakalahaliya:ma:, a ba:moe
komo hibilo iya:tawahala, a la: Yuha:pi keba ka:nala:ka: eba ka:naha:, mabu
la:eno komo tawakalubi hiliyonomate Godokono hibi gabo iya:tawaha:ma:
ba eda:hana koko kuba ba:bo ododilinaka.
16 Huiyatiya a hibima: midipi hiliyonomate iya:tawahala, lumagiti Ya:su
Kelisoko hibima: da:midimini, Godote ba:be komo kapiyado ebe tuputupu-
dawama: koka:mima:ne, ebete Moseseko ipuwado tawakaluba:tamo
dikalamiya: ba:bi Tutumu Tabamo papamiwata komodoha:. Iyo, ba:moe
ba:be mabuma: a Yunapi ba:gala la: Yuha:pi, a hiliyonomate Kelisoko
hibima: midi gabodo tuputupupima: ba eda:hana ba:bo ga:lanama:, eta
gabo kitanaha: lumagiti Godokono Tutumu Tabamo papamiwata komodo
ebeno tuputupudawama: keda:ma:.
17 Ba:bema: diyala, daedae ukuidawate ba:ma ka:na da: goemene,
“La: hibima: midipa:te Kelisoko ipuwalo Godokono tuputupupima:
eda:hama: ba ga:la, huiyatiya la:le Mosesekono komo Tutumu Tabamo
kapapamila:hanaha:. Ba:bema: numa:la:, Kelisote la: na:heluilamenata
la:le la:eno papamila:haha: komodo hibo gabo kududima:, koko kuba
ododilipa:te keba ka:na kududinaka ba:ba ka:na!”

Na huiyatiya ebetamo tabo ba:ma ka:na kogoema:nemo, “Ao, ama:
daedae ukuilo gaa:ta!
18 Godote Moseseko ipuwado atamo dikaa:miya:, nale ba:bi hiya:hiya:
Tutumu Tabo kodakodanomolo gala a:kuwata:mo. Ama: numa:, ebete
naeno hibima: midi komodo na kebe komo kodakodalo lawema: kubama:
goelo diya:tunamiya:, nale ba:be komone ohobigate ba:bene ukui hiya:ma:
miditi ba:be atu komo gala da:kalawemo, Godokono umi ipuwalo na ba:
konomo kuba ebetamo kododima:nemo.”

19 Ba: hibila, Godokono Tutumu Tabo komate na biya:tunamena, na
ha:kiya naeno heloamo ebeno ubi komamo papamiwata modoboha:.
Ba:bema: na ba:bi Tutumu komoeno helo ipuwane uluhukuti naeno
heloamo ododi komoma: ba: dito hoiya:mo, nale ba:ba tetene tupuimiti
Godokono heloamo ebe mabuma: kemedenama:.
20 Iyo, ba:moe ba:be gabodo nale Kelisokoba: keha pihigalo ba: dito
hoiya:mo, ba:bema: ba:ma tetelo Kelisote na ipuwalo ba emedena na
ha:kiya naeno heloamo gala a:kemedenamo. Ba: hibila, Godokono Guduti
na malemalelo ba emalagidolonena ebeno ka:ka: na mabuma: gobogobamo
dihatiya:, ba:bema: na ba:ma tetelo ebe hibima: midi komodo bemedenamo.
21 A:iye! Lumagiti Tutumu Tabamo papamiwata komodo tuputupu-
dawama: eda: gabote hibilo nitanatale, a biya:tawahana: Kelisokono hoe
komo ba: ko komoha:. Huiyatiya numa:la:, Tutumu Tabamo papamiwata
komodo gabote kitanaha:, ba:bema: Godote ebeno eta malemale gabo na
diya:tunamiya:, nale ba:be hidonomo gabo ubiha:ma: a:keda:namo.

3

Godote Tawakalubino Hibima: Midi Komodo Ibi Tuputupupima: Da:midilina

1 O Galesiyanapa:la:, mabu keka: la: daedae tawakalubima: deda:huima?
A:iye, Ya:suti keha pihigalo da:hoiya:, na dopamo ba:be komoeno ipuwa
la:tamo hidonomamo a:hawakalimimo! Ba:bema: la:godolo dopamo
da:pola:nama:, Saitanakono ododi komodo ba:bi hidohido ukui pote
kiya:hekelamiti? Numa:la:, la:le ebeno ha:da amiho komokomo uwatete
kuba ukui ba:ma ka:na emalagidolo a:tupuimimata, Godote Moseseko
ipuwado tawakaluba:tamo dikalamiya: la:le ba:bi Tutumu Tabamo pa-
pamila:ha komodo tuputupupima: keda:hanama:.
2 Ba:bema: wadiyala la: ba:moe kapiya komo na na:kiyanama:la:, la:le
Godokono Gobogoboeno helo kebe gabodo ka:lawiuima, ebeno Tutumu
Tabamo papamila:ha gabodola:ka:, o la: ebeno Hido Tabo uli tetelo hibima:
da:midima ba:be komodola:ka:?
3 A:iye, la: daedae tawakalubima: akeda:hala:! Godokono Gobogobote
la: ipuwalo kebe oko ka:tupuimi, la: modobola:ka: ebeno helo komone
ohobila:hate la: ha:kiya la:eno ododili heloamo ba:be oko upula:?
4 Numa:la:, la:eno hibima: midi ipuwalo kebe hiliyonomo komate la:tamo
dikulihonakui, Godote ba:bi komodo la: hidamo iya:tulamenakuya:ta, aba:
hibila:ka:? A:iye, modoboha: la: ba:bi hidohido ukui dito adodole!
5 Ba:bema: Godote ebeno Gobogoboeno helo la:tamo konomamo ba
ikalamena la: ipuwalo koko hanohano komo dododilinako, ba:be ko-
mote la:godolo bada mabuma: kitana? La: Godokono Tutumu Tabamo
papamila:ha mabuma:la:ka:, o la: ebeno Hido Tabo uli tetelo hibima:
da:midima ba:be mabuma:la:ka:?
6 Ba:bema: wadiyala la: A:ibalahamakono komo nemalagidolala:.
Godokono Bukalo tabote ba:ma ka:na itana, “Godote ebeno hibima: midi
komo umiti ebe tuputupudawama: ba:bo ka:miya:.”
7 Iyo, ba:moe Buka tabone wadiyala la: ba:moe komo hidamo
niya:tawahala:, puya:te hibima: midipima: deda:hana ibi ba:
A:ibalahamakono hibi eyoni gugudila.
8 Numa:la:, Godote a tetelo Yuha:pi uwatete ibino hibima: midi komodo
ibi tuputupupima: da:midilina, ba:be komote uluhukuhino dopamo ebete
A:ibalahamatamo ba:be nopo ba hawakalimi Kelisokono Hido Taboeno
ipuwa ebetamo ba:bo olamagiya:. Iyo, ba:be tabote ebeno Bukalo
ba:ma ka:na itana, “Hiya:hiya: hopolo demedehona ba:bi tawakalubi

kapiyuimi hiliyonomate na ba:ma ka:na ba:toenamehonenakomena:, ‘Ama:le A:ibalahamako keba ka:na kowalubionakui, wadiyala ama:le a atumu ba:ba ka:na nowalubinakuya:.’ ”

9 Ba: hibila, A:ibalahamate Godokono tabo uliti hibima: da:midiya:, ba:ba tetene tupuimiti Godote ebeno emede ipuwalo ebe hidonomamo owalubinakui, ba:bema: ba:ma tetelo puya:te Godoko atumu hibima: da:midina, ebete ibi ba: ba:ba ka:na atumu a:kowalubilinako.

10 Huiyatiya numa:la:, puya:te Tutumu Tabamo papamila:halema: ibi ha:kiya ibino helo hibima: da:midilina, Godote ibi owalubilihino iba:te ibino kuba ododili mabuma: ko temeteme biya:tawahanakomena:. Iyo, ebeno Bukalo tabote ibino komoma: ba:ma ka:na itana, “Tutumu Tabo komokomo hiliyonomo ipuwalo pote kapiya tutumu kapiya tetenomolo dadikanalemene, ba:be mabuma: ebete ebeno hoe kuitita:mo wiboha: temeteme ba:ma ka:na biya:tawanakomene, ebeno kuba huiyate Godogodone hibinomolo kopema:ne!”

11 Ba:bema: numa:la:, a hopo habanapi hiliyonomagodolo eta lumagiti modoboha:ma: eda:na Godokono hiliyonomo Tutumu Tabamo kopapamiwatama:, iyo, ba:be komone a iya:tawahala, Tutumu Tabamo papamiwata komodo Godote eta lumagi ebeno tuputupudawama: a:kamida:mene. Ba: hibila, ba:be gabo kitanaha:, huiyatiya kalakala konomola, Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na goena, “Puya:te Godokono tuputupupima: deda:hana, iba:te ebe hibima: midi komodo hibi ka:ka: kolawema:na:.”

12 Ba:gala ebeno Bukalo eta tabote ba:ma ka:na kagoena, “Puya:te ebeno Tutumu Tabo komokomo hiliyonomamo ba papamila:hana eta kapiya adikanaleheno, hopo habanapi ipuwalo ibinomate hibi ka:ka:go bemedenamena:,” huiyatiya nale dopamo ba:ma ka:na goemo, ba:bako lumagiti hopo habalo kemedenaha:. Ba:bema: ba:moe komo ba: ko komonomola, Godote ebeno Bukalo a biya:tua:mena, Tutumu Tabamo papamiwata komo ba:gala hibima: midi komo, ba:bi netewa komate hiya:hiya: ba:pola:na, ibi kapiyaha:.

13 Ba:bema: hibila, ale Godokono Tutumu Tabo adikanale mabuma: ebete a temeteme ipuwalo kemedenama: da:goiya:, huiyatiya Kelisote a malemalea:telo ba:be temeteme uwatea:mete ba:bo hoiya:. Iyo, ba: ba:moe gabodo ebete aeno kuba ododili komoeno temeteme ipuwane a ya:lo uluhukua:tiya:. Numa:la:, Kelisokono hoe komoeno ipuwa kohawakalimima: Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na goena, “Tawakaluba:te eta lumagi anakapumima: ebeno ape kehamo dihatemena:, ba:be lumagiti ebeno kuba ododili mabuma: Godokono holoholo hapulu wiboha: temeteme ba:lawenakomene.”*

14 Ba:moe ba:be mabuma: Ya:su Kelisote keha pihigalo da:hoiya:, ebete ebeno ubi ba:bo ihatiya:, ebeno hoe komodo aeno kuba ododili komoeno temeteme huiya kuwatea:mema:, ba:gala ebe ubila ebeno Gobogobote aeno hibima: midi komodo a ipuwalo kemedenama:. Iyo, Godote Yunapi kowalubilima: tabo dopamo hibinomolo a:goiya:, huiyatiya ebete Kelisokono hoe komodo Yuha:pa:tamo gigiho atumu a:ka-a:hiya:miduya: ibino emede ipuwalo Godote ibi hidonomamo kowalubilinakoma:, ebete dopamo A:ibalahamako keba ka:na kowalubinakui ba:ba ka:na.

---

* **3:13:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Ya:suku tuputupudawanomola, ebete eta kuba kododinakuiha:. Huiyatiya ebete keha pihigalo aeno kuba ododili komo hiliyonomo uwatea:mete, ba:bene emedena emedena tetelo ba:bi kuba komate ebegodolo ba pola:na ebete a mabuma: ba:bi kuba ebeno hawa:mo ba:mula:lea:menamene.

Godote Dopamo A:ibalahamatamo Kebe Tabo Hibilo Da:goiya: Ba:be Taboeno Helo Ebeno Hiya:hiya: Tutumu Taboeno Helote Kadikamidaliya:ha:

15 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, nale hopo habanapino eta ododi komo go taboma: miditi ba:be komamo la: kiya:tulamema:nemata. Ba:ma ka:na tawakalubino holoholo hapulu netewa dubate ibino nopo tamotete baa: kapimilo da:nahamena:, galane tetelo ibi ipuwalo etate ba:be nopoeno tabo dito adikanale modoboha:, iyo, iba:godolo gabote a:kitanamene ba:be tabo hiya:ma: komidima:.

16 Ba: ba:ba ka:na Godote ebeno Bukalo komo hiya:hiya: tetelo ebeno nopo A:ibalahamatamo ba tamote tabo hibinomolo ba:bo goenakui, ebete ebe ba:gala ebeno galanepi kowalubilinakoma:, huiyatiya numa:la:, ba:bi tabo komate A:ibalahamakono galanepi hiliyonomoeno komoma: hunulu ba pola:na, ibino ko ipuwa ba: kapiyanomo galanedawoeno komoma: goena, ba:be dawa ba: Kelisotela.

17 Ba:bema: naeno ko iya:tulame komo ba: ba:ma ka:nala. Dopamo tetelo Godote ebeno nopo ba tamote kebe tabo hibilo da:goiya:, ba:be taboeno helote emedena emedena tetelo a:kawibonamene. Iyo, komo 430 gogote da:petohuya:, ba:ba tetelo Godote ebeno Tutumu Tabo tawakaluba:tamo dikalamiya:, ba:bi Tutumu Taboeno helote modoboha:ma: ediya: ebeno dopo taboeno helo kadikamidalema:.

18 Ba:bema: numa:la:, Godokono hidohido owalubi komate Tutumu Tabamo papamila:ha komodo tawakaluba:tamo nikulitale, a biya:tawahana: ebete dopamo hibilo da:goiya: ba:be dopo taboeno helote ba: ya:lo a:wibuya:. Huiyatiya eba ka:naha:. Godote A:ibalahamatamo hibilo da:goiya:, ba:be hibi tabo kapiyado hidohido owalubi komo ebetamo ba: dito ikamehonakui, A:ibalahamakono eta ododi komodoha:. Ba:moe ba:be mabuma: a iya:tawahala, ba:be hibi taboeno helote emedena tetelo ba itana, ba:ma tetelo a mabuma: atumu hido oko beka-owatina.

Godokono Tutumu Tabo Komoeno Oko Owati Komo

19 Ba:bema: mabu keka: A:ibalahamakono gala hapuni Godote Tutumu Tabo komokomo tawakaluba:tamo dikalamiya:? Hibila, Godote ba:be ododi komodo ubi bihatiya:, hopo habanapa:te aeno kuba ododili komo hidamo kiya:tawahama: A:ibalahamakono eta eyono guduino pe teta:mo. Numa:la:, ba:be eyono gudu ba: Godote pokono komoma: tabo A:ibalahamatamo hibilo da:goiya: ba:be gudula, iyo, ebe ba: Kelisotela.

Ba:gala eta komo. Dopamo tetelo Mosesete Godoko ba:gala a hopo habanapi tetenomolo ba la:na, Hunu Haboeno nopopa:te Godokono Tutumu Tabo komokomo ebetamo ba:bo ikamehuya:, ebete ba:be Tutumu Taboeno nopo ibi hidamo kiya:tulamema:.

20 Huiyatiya galane tetelo kebe uli nopote atamo Kelisogodone duluhukuya:, ba:be nopoeno komo hiya:la mabu Kelisoko ba:gala Godoko ibi ba: kapiyanomola. Ba:bema: numa:la:, eta hopo lumagiti Godoko ba:gala a tetenomolo la:naheno, ba:ba tetelo ebe ha:kiya ba:moe hopamo piya: ebeno nopo a kopiya:tua:mema:.

21 Ba:bema: la:eno ukui keba ka:nala:ka:? Godokono Tutumu Taboeno nopote Moseseko ipuwado duluhukuya: ba:gala Godokono Hibinomo Tabo Goe Komoeno nopote Kelisogodone duluhukuya:, ba:bi netewa nopo ipuwalo alaholoho komote ba:kitana? Ao, kitanaha:! Gabote nitanuya:tale ale eta tutumu tabamo papamila:hale komodo hibi ka:ka: kolawema:, Godote a ba:be gabodo tuputupupima: ba midina ebeno eta nopo atamo ba:ka:-ikaa:miya:na:.

22 Huiyatiya ebeno Bukalo ebete a biya:tua:mena, hopo habanapi hiliyonomate kuba ododili komoeno helo ipuwalo emedena, iba:te hibi

ka:ka: lawema: kamodobonaha:. Ba:moe ba:be mabuma: tawakaluba:te ibino ododili komoeno helo hibima: midihino Ya:su Kelisoko kapiya hibima: da:midina, Godote ba:be komodo kebe owalubi komo iba:tamo ikalamema: dopamo hibilo da:goiya:, ba:be komote iba:tamo hibinomolo kopuluhukuma:ne.

23 Ba: hibila, Godote ebeno Hibima: Midi Komoeno nopo hawakalimihino, dopamo tete ga:ga:nomolo hibima: midi komoeno pe teta:mo a hopo habanapa:te ebeno Tutumu Taboeno helo ipuwalo emedenamima:, kuba ododilipa:te gabomanino du genamalo keba ka:na kemedena ba:ba ka:na.

24 Iyo, Godote ebeno Tutumu Tabo atamo dikaa:mehuiya:, ebeno ubi ba:ma ka:na ihatiya:, ale ba:bi taboeno helo ipuwalo ba emedena ba:bi tabo komate Kelisokono pe teta:mo a hidamo iya:tua:menapete, ba:bene ale ebegodone ebeno eta uli nopo dulihoma: ebe hibima: midi komodo ebeno tuputupupima: ba:bo keda:hama:nema:.

25 Ba:bema: kalakala konomola, a ba:ma tetelo Tutumu Taboeno helo ipuwalo kemedenaha:, iyo, ba:be komoeno helote agodone ya:lo a:wibuya:, hibima: midi komote duluhukuya: ba:ba tetelo.

26 Numa:la:, Ya:su Kelisoko ipuwalo la: hiliyonomate ebe hibima: ba midina Godokono gugudima: beda:hanamata.

27 Iyo, la:le beyamo wadulatele komo Kelisoko ipuwalo a:lawimata, ba:bema: ba:ma tetelo la: ebeno uli emede komago wapata:lamenamata, lumagiti uli kaliko puliti kalakalago keba ka:na ka:pata:nako ba:ba ka:na.

28 Ba:bema: hibila, la: Ya:su Kelisoko ipuwalo ba emedena, la: puya:te Yunapima: deda:hanama ba:gala la: puya:te Yuha:pima: deda:hanama, la: puya:te komopino huiyaha: oko dowatihonama ba:gala puya:te la: ha:kiya la: kowalubilima: mani oko dowatihonama, la: puya:te dubuma: deda:hanama ba:gala la: puya:te kamenakamenama: deda:hanama, Godokono umi ipuwalo la: hiliyonomo ba: kapiya tawakalubilata, la: hiya:hiya: tawakalubima: keda:hanaha:.

29 Iyo, la: hiliyonomo ba: Kelisokono tawakalubilata, ba:bema: la: A:ibalahamakono hibi eyoni gugudima: ba eda:hana, Godote ebetamo wiboha: owalubi komo ikamehoma: hibilo da:goiya:, la: ba: atumu Godogodone atu owalubi komo ba:kalawenakomata.

4

Godokono Hibi Gugudino Komo

1-2 Ba:bema: nale eta go tabo ba:ma ka:na goemo. Eta ko dubuino genamanapi ipuwalo ebeno hibi gudu ba:gala huiyaha: okopi iba:te kapimilo emedena. Hibila, galane tetelo ba:be guduti ebeno nabiwigodone hiliyonomo ilina ba:gala helo kuwatema:ne, huiyatiya ebeno nabiwiti ebeno komoma: kebe tete modoboma: ka:goiya:, ebete ba:be ko teta:mo uluhukuhino dopamo ebe ha:kiya ebeno ubilo eta komo a:kododa:le. Iyo, ebete deha:potoma: ba eda:na, ebeno nabiwiti puya:tamo helo dikalamiya: iba:te ebeno dawalipima: ba:gala iya:tulamepima: keda:hanama:, ebete ba:bi kokopino tabamo dito papamiwatanako, ebeno nabiwino huiyaha: okopa:te ibino oko namutuluba:tamo keba ka:na ka:papamila:hanaka ba:ba ka:na.

3 Ba:bema: a ba: atumu, kuba gobogobo ipuwalo puya:te ba:moe hopo habalo ba:gala alomo hunulu kokopima: deda:hana, a dopamo ibino helo ipuwalo emedenamima: aeno tepo ipuwoeno iya:tawa komote koma: eda: teta:mo.

4 Ba:bene ba:be tetenomote Godokono ubilo modobonomolo duluhukuya:, ebete ebeno Gudu ba:moe hopamo ba:bo poemiya:, iyo,

ebete eta kamenoeno tepo ipuwane hawakalate a hopo habanapa:go
Godokono Tutumu Taboeno helo ipuwalo emedenami.
5 Numa:la:, ebete ba: ba:ba ka:na ododiya:, a puya:te eba:go Tutumu
Taboeno helo ipuwalo demedenamima:, ebete a ba:be helo ipuwane ba
uluhukua:te ale Godokono hibi gugudima: ba:bo keda:hama:nema:.

6 Ba:bema: kalakala konomola, mabu a hibima: midipa:te ba:ma tetelo
Godokono gugudima: deda:hanama:, ebete ebeno Guduino Gobogobo
atamo ba:bema: poemiya: ebete aeno tepo ipuwalo kopemedenama:.
Numa:la:, ba:be Gobogobote ba: a ipuwado Godoko Abama: ba ka:mina ebe
da:toemehonako ba:be dawala.
7 Ba:bema: hibima: mididawa, ama: dopamo Tutumu Taboeno huiyaha:
okodawama: ba eda:na kebe temeteme ipuwalo demedenama:, ama: ba:be
temeteme ipuwane ya:lo uluhukuti ba:ma tetelo huiyaha: okodawama: gala
keda:naha:, ama: huiyatiya Godokono hibi guduma: eda:nata. Ba:gala eta
komo. Ama:le ebeno guduma: deda:na, ba:bema: Godote ebeno gugudi
mabuma: kebe hidohido komo ya:lo da:dogodoguilamiya:, ba:bi owalubi
komokomo ebete ama:tamo emedena tetelo dito bikamehonakomena:ta.

Polote Galesiya Sose Tawakalubino Komoma: Ukui Bilibili Komo Da:hawakalimiya:

8 Numa:la:, dopamo la: Godokono hibi komo iya:tawaha:ma: ba eda:hana,
komopa:te kebe kuba gobogobo kadikulamenaka la: ba:bi gobogoboeno
temeteme ikalame komoeno helo ipuwalo atumu nemedenamimata.
9 Huiyatiya ba:ma tetelo la: Godokono hibi komo umimata, ebete ya:lo
tetelo la:eno komo hibilo dulamelelamiya:la ba:be dawala. Ba:bema: la: ebe
hibidawama: ba ga:lana, mabu keka: la: ubi dihatenama, la:le dopamo kebe
kubakuba gobogoboeno temeteme ipuwalo demedehonamima la: ba:bi
atu gobogoboeno komamo gala kakohobila:ma:? A:iye, ba:bi gobogobate
awaepimo emedehona, iyo, ibino helo hibi kitanaha: la: kowalubilima:!
Ba:bema: la: ubi bada mabuma: kihateonama ibino helo ipuwalo gala
kakemedehonama:?
10 A:iye! La:eno ukui komate kubakubahate, ba:bene Yunapino ododili
ipuwalo iba:te kokonomoma: da:ga:lana, ba:bi hiya:hiya: hegeloeno komo,
ba:gala uli manomeno komo, ba:gala koko pokoeno komo, ba:gala komo
gogoeno koko ododili komo, la: ba: atumu ba:bi komo kokonomoma:
ga:lanamata!
11 Ba:be mabuma: nale la:eno hibima: midi komoma: nukuibilibilitamo.
Nale la: ipuwalo kebe oko kodakodalo dowatimo, diyala, ba:be okoeno gaote
ya:lo kuda: a:kubakubahuya:!

12 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, nale la: betoelameholemata,
nale dopamo la:go kapiyama: keba ka:na ka:pedimo, wadiyala la: ba:ba
ka:na nago kapiyama: eda:hate na nibaminatena:la:. Iyo, dopamo la:le
temeteme natamo kikanamenakuiha:, ba:bema: la: nonolata, ba:ma tetelo
temeteme natamo ikaname akatupuima:la:.
13 Ba: hibila, natamo dopamo duluhukui, la: ba:be komo iya:tawahala,
ba:ma ka:na tawetawete na dunamiti, na ba:be komodo hido tete umiti
Godokono Hido Tabo la:tamo ba:bo olamagimo.
14 Ba:ba tetelo naeno tawetawe komoma: la:le na ba owalubini men-
emene komote la:tamo uluhukui, huiyatiya la: na idudupu tinameheno,
la:eno tepo ipuwoeno ukuilo la:le na Godokono Hunu Haboeno eta
nopodawa huiyama: da:midinima, naeno tabo olamagi komo ubiha:ma:
keda:haha:, iyo, la:le na Ya:su Kelisokomo midiniti na kalakalago ba:bema:
lawenimata.

15 Numa:la:, ba:ba tetelo la:godolo na mabuma: ditanati, ba:be kalakala
bada konomola:ka:! Ba:bema: bada komote duluhukui la:eno kalakala
ba:bo kanakapumi? Ba: hibila, dopamo la: na mabuma: ubi ba:ma
ka:na ihatimata, gabote nitanatale la: ipuwalo etate ebeno hidohido baidi
magobelete natamo dito bikanamena:.
16 Huiyatiya numa:la:, nale ba:ma tetelo Godokono hibi komo la:tamo
gala da:kahawakaliminamo, ba:be mabuma: komo la: la:eno ukuilo na
malemalenateneheno la:le na la:eno alaholodawama: midininamata!
17 Ba: hibila, puya:te Godokono mahilamo ha:da amiho tabo dolamagim-
inaka, iba:te la:eno komoma: ibino ubi konomamo ba:ma ka:na ihatena,
iba:te la:eno ukui kubahilamete, la: ba:gala na, a hiya:hiya: komiya:tema:,
ba:bene la: ibino kapiyuimipima: ba eda:ha la:eno ubi iba:tamo atumu
konomamo ba:bo komiya:tema:nemata.
18 Ba:bema: numa:la:, eta lumagiti la: hibi gabodo kowalubilima:
ebeno ubi konomamo dihatemene, ba:be komo ba: hidonomola. Iyo,
nale la: ipuwalo luta tetelo ba:gala na lutaha: tetelo, la:le ba:bako
hido iya:tulamedawatamo ubi dihatema, kubahenola, naeno kalakalate
ba:bema: kitanama:ne!
19 Huiyatiya la: eta dawoeno gugudiha:, la: ba: naeno hidonomo hibima:
midipi gugudilata, ba:bema: nale la: mabuma: diya:tawutamo, ba:be teme-
teme komo ba: kamenate gudu alahimima: temeteme diya:tawanako ba:ba
ka:nala! Hibila, ba:bi temeteme komote kitanama:ne la:le la:eno hibima:
midi ipuwalo Kelisoko huiyamo deda:hama ba:ba teta:mo,
20 ba:bema: numa:la:, la: mabuma: nagodolo ditana ba:be ukui bilibili
komo deha:potoha:. Ba:moe ba:be mabuma: nale naeno ubi komo kono-
mamo ba:ma ka:na ihatitamo, gabote ditanamene nale ba:ma tetelo pete
la:go kapimilo ahiditi Godokono hibi tabo komamo la: diya:tulamema, ba:be
atu tetelo naeno malemale hawakalimi komamo la: kowalubilima:nemata!

Ha:igako Ba:gala Selako Ibino Go Taboeno Ipuwa Komo

21 Ba:bema: la: puya:te Godokono Tutumu Taboeno helo ipuwalo gala
emedema: ubi dihatenama, la: ba:moe komo na na:kiyanama:la:. Mosesete
Godokono Buka ipuwamo kebe Tutumu Tabo ka:miya:tiya:, la: mod-
obola:ka: ba:bi Tutumu Taboeno konomo ipuwa hibinomolo lawe?
22-23 Numa:la:, Godokono Bukalo tabote ba:moe komo behawakalimina,
A:ibalahamate dubu gugudi netewa bulamiya:, dopo guduti ebeno huiyaha:
okodawa kamenagodone hawakalate, etate ebeno hibi kamenagodone aka-
hawakaluya:. Ba:bene dopo guduti tawakalubino kateneno ubi komodo ba
hawakala, eta guduti huiyatiya Godokono hanohano komodo hawakaluya:,
mabu dopamo ebete A:ibalahamatamo tabo hibilo a:goiya: ebeno kamenate
ba:be gudu kalahimima:ne.
24 Numa:la:, ba:bi kamenakamena netewoeno komo ba: a iya:tua:meno
go taboma: eda:na, ba:gala ba:moe komoeno ipuwa ba: ba:ma ka:nala.
Netewa kamenakamena ba: Godote hiya:hiya: nopo tawakaluba:tamo
da:hawakalilamiya: ba:bi netewa komo huiyala. Dopo kamena Ha:igate
huiyaha: okodawama: deda:nami, ba:bema: ebete kebe gugudi kalahil-
amiya: ba:bi gugudi ba: atumu huiyaha: okopima: keda:huya:. Ba:be
mabuma: Ha:igako ba: Godote Sainai Hununomo Hakalo da:hawakalimiya:
ba:be Tutumu Tabamo papamila:hale komoeno nopo huiyala, iyo, puya:te
ba:be nopoeno helo ipuwalo demedehona ibi ba: huiyaha: okopila, iba:te
oko owati ipuwalo koko temeteme kapiya biya:tawahanakomena:.
25 Ba:gala a iya:tawahala Sainai Hakate Ala:biya hopolo bitana, ba:bema:
ba:be haka ba: gola, ebe ba: Yelusalema ko habala, mabu ba:ma tetelo

Yelusalemalo demedehona ba:bi Yunapi hiliyonomate Godokono Tutumu
Taboeno helo ipuwalo ba emedena huiyaha: okopima: eda:hana.
26 Huiyatiya Godokono Hunu Habalo ditana ba:be uli Yelusalema
haboeno komo hiya:la. Ba:be haba ba: A:ibalahamakono hibi kamena
Selako huiyala, iyo, ebe ba: a hibima: midipino menokola, ba:bema: puya:te
hibima: midi ipuwalo demedehona iba:te ibino temeteme oko ipuwane
ya:lo ikuliti, ba:ma tetelo oko owati ipuwalo tutupima: ba eda:ha huiyaha:
temeteme oko gala a:kowatinamena:.
27 Numa:la:, Selate tete ga:ga:nomolo hogoha:ma: ba eda:na, Godote
kebe hibi tabo ebeno awi A:ibalahamatamo dopamo da:goiya:, ebete ba:be
tabo emalagidololo Selako ba:bo owalubiya: Aisa:keko kalahimima:. Ba:be
mabuma: Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na goena,

"Hogoha: kamena, wadiyala ama: na:kalakala!
Iyo, ama: dopamo gudu alahimiha:ma: deda:nama:,
amia:no tabo madodo hunamo adipatelo
kalakala konomamo na:hawakalima:!
Ba: hibila, tawakaluba:te poko
kuba hogoha: kamenama: da:ga:lanama:,
ba:be kamenate hogo hiliyonomo kulamema:ne,
ba:bene ebeno gugudino kuititi komote ya:lo da:lawiya:
ba:be kamenoeno gugudino kuititi konegogoloma:ne."

28 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, la: ba: Godokono gugudilata
mabu ebete ya:lo tetelo la: owalubilima: hibinomolo da:goiya:, la: ba:be
taboeno helo ipuwado a:hawakalahalimata, Aisa:kete dopamo ebeno hibi
tabo komodo keba ka:na ka:hawakaluya: ba:ba ka:na.
29 Ba: hibila, A:ibalahamako tetelo ebeno gugudi ipuwalo pote tawakalu-
bino kateneno ubi komodo da:hawakaluya:, ba:be dopo guduti ebeno
amogatamo koko temeteme bikamehonakui mabu ebe iya:tawala, amo-
gate Godokono Gobogoboeno hanohano owalubi komodo hawakaluya:.
Numa:la:, ba:ma tetelo atu komote gala na:kuluhukuna, Tutumu Taboeno
helo ipuwalo huiyaha: okopima: deda:hana, iba:te koko temeteme a tu-
tupima: eda:hapa:tamo ikaa:menaka.
30 Ba:be mabuma: Godokono Bukalo tabote a keba ka:na kiya:tua:mena?
Iyo, Godote A:ibalahamako ba:ma ka:na kiyamiya:, "Wadiyala, ama:
huiyaha: okodawa kamena ebeno gudago la:godone gobogobamo noelama:.
Ba: hibila, ama:le amia:no hibi kamenagodolo dumi, ba:be hibi gudago
amia:no dopo guduti amia:no dogodogo ilina ipuwalo eta kapiya komo
a:kalawa:mene, ao, ba:bi dogodogo ilinate amia:no hibi gudu kapiyagodolo
na:pola:namene!"
31 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, huiyaha: oko temetema:go
dowatina a ba:be kamenoeno gugudi huiyaha:. Ao, a hibima: midi ipuwalo
tutupima: eda:hanama:, ba:bema: a ba: hibi kamenoeno gugudila ba:gala
ale aeno Nabiwigodone hido owalubi komokomo buwatenakoma:.

5

Kelisoko Ipuwalo Tutupima: Deda:hana Iba:te Tutumu Taboeno Helo Ipuwalo Gala Emedena Modoboha:

1 La: numa:la:, Kelisote keha pihigalo a tutupima: a:midiya: ale ebeno
tutu emede ipuwalo hibinomolo kemedenama:, ba:bema: wadiyala la: ba:be

tutu emede ipuwalo kodakodalo ba la:mota:hana eta lumagino huiyaha:
temeteme oko komoeno gubi ipuwamo gala akanogomala:.

2 Naeno tabo hidamo nulia:la:. Na Polote ba:moe komo la: Yuha:pi dubu
bikiyalamemata, la: eta lumagino kuba ukui komamo papamila:hate Yu-
napino tama itamida kukala la:eno apa:mo da:lawema, ba:be komodo la:le
la:eno ukui ba:ma ka:na kohawakalimima:nemata, Kelisote la: mabuma:
dododiya: la: ba:be komo gigilepalama: ba midina gobogobamo a:da:nama:
ewagelenamata.

3 Ba:bema: nale la: eta kapiya teta:mo gala na:kakiyahalamemata,
la: ipuwalo eta dubuti Yunapino tama itamida kukala da:lawemene,
ba:ba tetene tupuimiti ebete komo Tutumu Taboeno hiliyonomo komamo
na:papamiwatanakamene ebeno kuba huiyate ebetamo pekapoma:!

4 A:iye! La: puya:te Godokono Tutumu Tabamo papamila:ha komodo
ebeno tuputupupima: eda:hama: dewagelenama, la: ha:kiya la: Keliso-
godone ya:lo iya:hilimata, iyo, la: ba: Godokono malemalelo dito ikaa:me
komone ohobila:huimata.

5 A hibima: midipa:te huiyatiya uliholo na:latiminama:, Godote aeno
hibima: midi komodo oko ba owatina ebe ha:kiya ebeno Gobogoboeno
heloamo a ebeno hibi tuputupupima: komidima:ne.

6 Ba:bema: hibila, a Ya:su Kelisoko ipuwalo ba emedena, ale Yunapino
tama itamida kukala ya:lo da:lawiya:ma: ebe ko komoha:, ba:gala ale
laweha:pima: deda:hanama: ba:be komo atumu ko komoma: keda:naha:.
Numa:la:, kapiyanomo komote koma: eda:na, ba:be komo ba: aeno hibima:
midi komote aeno malemale hawakalimi komodo oko dowatina ba:be
komola.

7 A:iye! La: dopamo la:eno hibima: midi gabodo helonomamo
tolamimata, sikulu gugudino iya:da:mi hegelalo iba:te keba ka:na
ka:pulila:hanaka ba:ba ka:na. Ba:bema: la:eno nato ukamidadawama:
pote kedi? Iyo, la:le dopamo Godokono hibi komo ulihote ba:be
komamo papamila:ha da:tupuimima, ba:be komo pokono ododi komodo
kekelalamiti?

8 Numa:la:, Godoko la:eno nato ukamidadawaha:, ao, ebe ba: dopamo la:
hibima: midi komamo da:ka:lami ba:be dawala.

9 Ba:gala eta komo. Tawakaluba:te ba:ma ka:na ga:lana, “Palawa baa:
kokalimima: kamenate huhuimino puhulu ilina nanekelenomo palawago
da:kapiyuimimini, baa:te ha:kiya ba:bo kohuhuma:ne.” Ba:bema: numa:la:,
ba: ba:ba ka:na la:eno kapiyuimi ipuwalo kuba ukui deha:potonomote
ditana, ebe ha:kiya koma: ba:bo keda:ma:ne.

10 Huiyatiya kalakala konomola, la:la, nala, a hiliyonomate Kodawa
ipuwalo kapiyama: ba eda:hana na ba:moe komo hibima: na:midinamo,
na ba:ma tetelo la: gala da:kakiyalamema la: ba:moe tabo komone
a:kohobila:hamata. Ba:be mabuma: pote ukui bilibili komo la:tamo
ikalamema: dewagelena, na ba:be lumagino komo iya:tawaha:, huiy-
atiya Godote ebeno komo ba iya:tawa kuba huiya ebetamo hibinomolo
kikamema:ne!

11 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, numa:la:. Nale Hido Tabo
olamagi ipuwalo hibima: midipi dubate Yunapino tama itamida kukala
lawema: ibi na:kiyalametale, Yunapi ipuwalo etate natamo temeteme
ba:ka:-ikanamena:. Ba: hibila, dopamo nale ba:be komo ko komonomoma:
goenakuimo, huiyatiya nale ba:ma tetelo Kelisote keha pihigalo da:hoiya:
ba:be komoeno ipuwa kapiya hawakalimi tabo bolamaginakomo, iyo,
ba:moe ba:be mabuma: komopa:te natamo maubahate koko temeteme dito
ikanamenaka.

12 A:iye! Ibi ba: puya:te tama itamida kukala lawe komoma: la:tamo ukui
bilibili komo dikalamena ba:bi dubula, ba:bema: nale ibi mabuma: naeno
ubi ba:ma ka:na ihatenamo, wadiyala iba:te la:tamo eta komo ododihino
huiyatiya ibi ha:kiya ibino tama kubanomamo ba iya:hili ibino gugudi
ododili gabote na:wibadigamene!

Godokono Gobogoboeno Heloamo Emede Komo

13 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, hibila, Godote la: ebeno tutu emede
komamo a:ka:lamia:ta. Huiyatiya la: hidamo, ebeno tutu emede komo
ipuwalo ba emedena, ba:be komone la:le la:eno kateneno kuba ubi
komamo papamila:halema: modoboma: akaga:lala:. Wadiyala la: huiy-
atiya la: ipuwalo etapa:te etapi malemalelo ba emalagidolena nowalubi-
huinakuya:la:, huiyaha: okopa:te ibino namutuluba:tamo oko keba ka:na
kowatihona ba:ba ka:na.
14 Ba: hibila, Godokono Tutumu Tabo hiliyonomo ipuwalo kebe tutu-
muti konomoma: deda:na, ba:moe tutumu ba: "Ama: ha:kiya ama: de-
malagidolona, ba:ba ka:na ama: tamelo demedena, wadiyala ama:le ba:be
lumagi malemalelo nemalagidolona." Iyo, pote ba:moe kapiya tutumamo
hibinomolo da:papamiwatanako, ebete ba:be komodo Godokono komo
hiliyonomo Tutumu Tabamo atumu a:kapapamiwatanako.
15 Huiyatiya gahagahate alaholoho tetelo keba ka:na kewagelenaka, ba:ba
ka:na la: ipuwalo etate eta kubahimima: daliwatahuinakoma, la: hidamo!
Diyala, la: hiliyonomate alaholoho ipuwalo da: ha:lahoma!
16 Ba:bema: nale la: bikiyalamemata, Godokono Gobogoboeno heloamo
ba wapata:lamena la:le la:eno kateneno kuba ubi komamo dito akapa-
pamila:hala:,
17 mabu lumagino kateneno ubi komate Godokono Gobogoboeno ubi
komo ba duhilamena, Godokono Gobogoboeno ubi komate ba:be lumagino
kateneno ubi komo atumu na:kaduhilamena. Ba: hibila, ba:bi komate
kubanomamo alaholohona, ba:bema: la: hibima: midipa:te Godokono Gobo-
gobo ba kalakaluimina, la:le la:eno kateneno ubi komamo dito papamila:ha
modoboha:.
18 Numa:la:, la: Godokono Gobogoboeno heloamo ebeno ubi komamo
da:papamila:halenakoma, ba:ba tetelo la: tutupima: ba eda:hana ebeno Tu-
tumu Taboeno temeteme komoeno helo ipuwalo gala a:kemedehonamata.
19 Ba: hibila, tawakalubi iya:tawahanomola kateneno ubi komone kebe
komate kikulina. Ba:bi komokomo ba: kamenakamena ba:gala bohelemele
pilo komo, ba:gala tepo ipuwoeno kuba dalowa: ukui hawakalilame komo,
ba:gala bohelemela:tamo kateneno kuba ubi tabo ga:la komo,
20 ba:gala ida:da:lino gobogobo adikulame komo, ba:gala giwali ododili
komo, ba:gala alaholoho komo, ba:gala olowabeletihui komo, ba:gala
eta lumagino ilinama: mauba komo, ba:gala tepo ipuwane koe uluhuku
komo, ba:gala lumagiti ebe ha:kiya ebe kapiya emalagidolo komo, ba:gala
tawakalubi hiya:hiya: anagiya:midale komo,
21 ba:gala eta lumagino hido mahiloeno komoma: maubaha komo, ba:gala
gamoda niho komo, ba:gala hilopo poko ododili komo, iyo, ba:moi ba:
ba:bi hiya:hiya: kuba komokomo hiliyonomola. Ba: hibila, puya:te ib-
ino kateneno kuba ubi komamo da:papamila:halena, iba:te ba:bi komo
hiliyonomo ba:gala komo ba:bakobako kuba komo atumu a:kododilinaka.
Ba:bema: nale la: dopamo keba ka:na ka:kiyahalamitima ba: ba:ba ka:na
gala na:kakiyahalamemata, la: hidamo! Puya:te ba:makomako kuba komo
dododilinaka, iba:te Godokono Ko Gawadubu haboeno hidohido dogodogo
komo hibinomolo a:kuwata:mena:.

22 Huiyatiya lumagino emede ipuwalo Godokono Gobogoboeno gaote
duluhukuna, ba:be gaote golanomoma: ba eda:na ebe ipuwalo hido-
hido komate ba:pola:namena:. Ba:bi komokomo ba: komopi malemalelo
emalagidole komo, tepo ipuwoeno kalakala komo, hete komo, teme-
teme ipuwalo kodakodalo la:mota:hana komo, awaepa:tamo malemale
hawakalimi komo, komopi dito owalubili komo, hibidawama: eda: komo,
23 lumagi ebe ha:kiya ebe hopamo ihate komo, ba:gala kateneno ubi
komamo papamiwataha: komo. Ba: hibila, puya:te ba:makomako komo
dododilinaka, ibi kuba ododilipima: ka:lamima: eta tutumu tabote ba:moe
hopo konomolo kitanaha:.
24 Iyo, numa:la:, puya:te ibino kateneno helohelonomo kuba ubi komo
danakapulami, ba:ba:te ba: Ya:su Kelisokono hibi tawakalubima: eda:hana.
25 Ba:bema: wadiyala ale Godokono Gobogoboeno ubi komokomo hiliy-
onomamo ba:papamila:halenakoma:, mabu ebete ebeno hibi ka:ka: atamo
ya:lo ikaa:miya:.
26 Ba:be mabuma: a ha:kiya a awagaminoe modoboha:, iyo, ale men-
emene komo komopa:tamo dito a:kikalama:ma:, ba:gala ale komopino
ilinama: iba:tamo a:kamaubahala:ma:.

6

Hibima: Midipi Ipuwalo Etate Eta Malemalelo Nowalubinakamene

1 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, la: ipuwalo etate kuba
ododi komamo da:negamene, wadiyala la: puya:te Godokono Gobogob-
otamo da:papamila:hanama, la: ebe hidamo nowalubiya:la: ebete kuba
ododi komone kohobigama:. Huiyatiya la:le ba:be lumagitamo malemale
hawakalimi komodo ebe ba owalubi, ba:be atu tetelo la: ha:kiya la:eno
komo hidamo nulamenakuya:la:, la:le Saitanakono emogabuimi komamo
atumu kanegudikapoma:.
2 Ba:gala komo tetelo la:eno hiya:hiya: tepo ipuwane dikulinaka ba:bi
menemene komo tutuma: komidilima:, wadiyala la: etapa:te etapi nowalu-
bihuinakuya:la:, mabu la: ba: ba:be ododi komodo Kelisokono ko tutumamo
ba:papamila:hanakomata.
3 La: huiyatiya hidamo. Godote a hegehegepima: ba goena, huiyatiya a
ipuwalo etate ebeno ukuilo ebe ha:kiya ebe kodawama: da:midimini, ebe
ha:kiya ebe ha:da kamihomema:ne.
4-5 Ba:gala la: hibima: midipi hiliyonomo ipuwalo, wadiyala etate
buhamama: eda:heno ebe ha:kiya ebeno oko owati komokomo hidamo
ba ulamena, ebeno ododili komo Godokono mulu ukuia:mo nanagilame-
nakamene, ba:bene ebete ba:ma ka:na kiya:tawama:ne ba:bi ododili komate
da: hidohidola: o da: kubakubala:. Iyo, ba:ba tetelo ba:be lumagiti eta hi-
bima: mididawoeno komo anagiya:midameheno, ebe ha:kiya ebeno emede
komo kapiya ba emalagidolo Godokono hidohido komo dulamemene, ebete
hibi kalakala ba:bo kolawema:ne.
6 Ba:gala eta komo. Kebe lumagiti Hido Taboeno iya:tulame
komo Godokono eta okodawagodone duwatenako, wadiyala ebete
ba:be iya:tulamedawa ebeno mana:mo ba:gala komo ilinamo hidamo
nowalubinakamene.
7 Ba:bene la: ha:kiya la: ha:da akamiholama:la:, eta lumagiti Godoko
idudupuitimilo ebe daedaedawama: demalagidolona, ebete galane hilopo
konomo kolawema:ne. Ba: hibila, lumagiti kebe ilina ebeno pali hakamo
damihomene, galane tetelo ba:bi atu ilinate da:nolohomena: ebete dito
konahama:ne.

8 Ba:bene lumagiti ebeno kateneno ubi komamo papamiwatate kuba
komo damihomene, ba:be ododi komone hoe huiyate uluhukuti ebe dito
kopelawema:ne, huiyatiya ebete Godokono Gobogoboeno ubi komamo pa-
pamiwatate hidohido komo damihomene, ba:be komone ebetamo wiboha:
ka:ka: huiyate kuluhukuma:ne.
9 Ba:bema: wadiyala a aeno hidohido ododili ipuwalo heloha:ma:
a:keda:hama:, mabu ale heloha:ma: eda:haheno galane tetelo a aeno hi-
dohido huiya kuwatema:nema:, lumagiti pali oko owati ipuwane hidohido
ilina keba ka:na kuwatenako ba:ba ka:na.
10 Ba:moe ba:be mabuma: keba tetelo a hido tete duminakoma:,
wadiyala a hido owalubi komo bihatenakoma: hiliyonomo hiya:hiya:
tawakaluba:tamo, iyo, ba:be hido ododili komokomo ipuwalo wadiyala ale
dopamo hibima: midipi badininipala tawakalubi konomamo bemalagidole-
nakoma:.

Polote Leta Kuititi Hapulu Galesiya Sose Tawakalubi Gala Da:katutumulateliya:

11 Ba:bene ba:moe leta kuititi hapulu na Polote na ha:kiya naeno koko-
tamo tabo da:miya:temo, la: ba:moi kapiyakapiya koko miya:teho tabo
komo nulama:la:, iyo, eta lumagiti ba:moe kuititi tabo kamiya:teha:.
12 Numa:la:, puya:te la: Yuha:pi dubu da:kiyahalamenaka Yunapino tama
itamida kukala kolawema:, ibi ba: puya:te ibi ha:kiya ibino hunu tama
ododili komoma: dawagaminalena ba:bi dubula. Ba: hibila, iba:te ibino
tabamo ba:be temeteme la:tamo ikalamenakata mabu ibi ba:moe komoma:
na:toletolehona, Kelisote keha pihigalo da:hoiya: iba:te ba:be komoeno hibi
ipuwa da:hawakalimimina:, komo Yunapa:te ba:be mabuma: iba:tamo koko
temeteme da: ikalamemena:.
13 A:iye, ba:bi dubate tama itamida kukala ko komonomoma: ba ga:lana,
iba:te huiyatiya Godokono komo Tutumu Tabo dito wakalaminaka! Ba:gala
ibino eta kuba ododi komo ba:ma ka:nala, ibi ubila la: Yuha:pi dubu
iba:godone tama itamida kukala da:lawema, la:le ibino ubi komamo ba
papamila:ha ibi ha:kiya ibi ba:bo kawagaminalema:na:.
14 Huiyatiya naeno komo eba ka:naha:! Aeno Kodawa Ya:su Kelisote keha
pihigalo da:hoiya:, nale ba:be komoeno ipuwa kapiya ba hawakalimina
ba:bo bawagahanamo. Ba: hibila, ebe ipuwado ba:moe hopoeno awagaha
komoeno helote naeno tepo ipuwalo ya:lo a:wibadiguya:, iyo, hopo haboeno
hiya:hiya: awagaha komo kuwatema: naeno ubi komate a:ha:lahuya:.
15 Ba:be mabuma: lumagiti tama itamida kukala da:lawemene ba:be
komo ba: ko komoha:, ba:gala eta lumagiti laweha:dawama: deda:mene
ba:be komo atumu ko komoha:. Kapiyanomo komote koma: deda:na, ba:be
komo ba: lumagiti Godokono heloamo ebeno uli gudumu da:hawakalamene
ba:be komola.
16 Ba:bema: numa:la:, puya:te ba:moe ukui komamo
da:papamila:hanakomena:, wadiyala Godokono hete ba:gala lumagitamo
kuba huiya ikameha: komo ebete iba:tamo nikalamenakamene, mabu
ba:bi tawakalubi kapiyate ebeno hibi Isalaela tawakalubima: eda:hana,
komopiha:.
17 Ba:bene ba:moe leta kuititi hapulu nale la: ba:ma ka:na kiyahala-
memata, Ya:sukunu huiyaha: oko mabuma: na dopamo koko temeteme
ipuwalo ba emedena, komo hiya:hiya: tetelo hibima: midiha:pa:te naeno
ape bugumagoma: a:midinakuya:, iyo, tawakaluba:te ba:bi bugumu naeno
apelo ba ulamena ba:bo iya:tawahanaka, na ba: Ya:sukunu huiyaha: oko-
dawala. Numa:la:, nale dopamo komo hiya:hiya: temeteme hiliyonomo

uwatenakuimo, ba:bema: ba:ma tetelo modoboha: etate natamo eta teme-
teme gala ikaname.
18 O naeno hibima: midipi ekaka:la:, wadiyala aeno Kodawa Ya:su
Kelisokono malemale komote la: hiliyonomoeno tepo ipuwalo nitanamene.
Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

POLOTE LETA
EPESESE SOSE TAWAKALUBA:TAMO ODODIYA:

1 Na ba: Polotela, Ya:su Kelisote ebeno sose tupuimima: hiya:hiya: hopamo doelamiya:, ba:bi okopi ipuwalo na ba: etala, mabu Godote ebeno ubilo na ba:bema: laweniya:. Ba:bema: la: puya:te Epesese habalo Godokono tawakalubima: ba eda:hana Ya:su Kelisoko ipuwalo hibilo demedehonama, nale ba:moe leta la:tamo poememo.

2 Wadiyala aeno Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko iba:te ibino malemale komo ba:gala hete la:tamo nikalama:mena:ta.

Godote Kelisokono Oko Ipuwado Hiliyonomo Hidohido Komo Atamo Dikaa:mena

3 Numa:la:, aeno Kodawa Ya:su Kelisokono Nabiwi ba: Godotela, ba:bene ale Kelisoko ipuwalo demedenama:, ebete ba:be komodo a hidonomamo kowalubinama: ebeno Hunu Habalo kebe hidohido komate da:pola:na ba:bi komo hiliyonomo ebete atamo dito ikaa:mena. Ba:moe ba:be mabuma: wadiyala ale ebe komilimihoma:nema:!

4 Ba: hibila, ba:moe hopo ododi tupuimihino dopamo ebete a uwatiya:, ale Kelisokono oko ipuwado ebeno tawakalubima: ba eda:hana, eta deha:potonomo kubate agodolo itanaheno ale ebeno holoholo hapulu talonanomolo ba:ba ka:na kola:mota:hanama:. Iyo, ya:lo tetenomolo ale hawakalahaleheno ebete a malemalelo ba emalagidoloena

5 ebeno ubi komo ba:bo ihatiya:, ebe ha:kiya ebe kokalakaluimima: ebete a uwatete Ya:su Kelisokono oko ipuwado a ebeno hibi gugudima: komidima:.

6 Ba:bema: numa:la:, ebete poko konomamo demalagidolona ba:be Gudugodone ebeno hidonomo malemale komo atamo dito dikaa:miya:, ba:be mabuma: wadiyala ale ebe komilimihoma:nema:!

7-8 Ba: hibila, Kelisokono hawiti da:ka:ka:liya:, Godote a ba:be hawa:mo uwatete aeno kuba ododili komo egebolea:mete Saitanakono du genamane ba: dito uluhukua:tiya:. Numa:la:, ebete hiya:hiya: komo hiliyonomo ba iya:tawa ebeno mulunomo ukui komodo kebe komo atamo konomamo dikaa:miya:, ba:be malemale komoeno hido komo bada konomola:ka:!

9-10 Ba:bema: numa:la:, Godote ebeno ubilo kalakalago dihatiya: ba:be nopo ebete dopamo ugumuiya:, huiyatiya ba:ma tetelo ebete ba:be nopoeno komo atamo ba:ma ka:na hawakalimiya:, ebete ebeno hido oko Kelisoko ipuwado kupula:ma:ne. Iyo, ebete ba:moe hopolo ba:gala Hunu Habalo kebe tawakalubi ba:gala gobogobo ba:gala ilina ba:gala komo hiliyonomo komokomo dododiliya:, ba:ba:te hidonomamo kopola:nama: ebete ibi hiliyonomo kapiya ukuia:mo kapiyuilamete Kelisote ibino Ko Gawadubuma: keda:nama: ebe ba:bo kihatema:ne. Ba:bema: kalakala konomola, Godote kebe tete hidonomoma: da:goemene, ba:ba tetenomolo ba:moe nopoeno komote hibinomolo ba:bo kuluhukuma:ne!

11 Ba: hibila, kebe komokomo hiliyonomate ba:moe hopo habalo ba:gala Hunu Habalo dikulinaka, ba:bi komate Godokono ubi komo kapiyado ikulihonaka, iyo, ba:moe hopo ododi tupuimihino ebete dopamo ebeno hido ukui komodo dihatiya:, ba:be nopoeno komokomo hiya:ma: komidilima: eta komote a:kuluhukamene. Ba:bema: a hawakalahaleha: tetelo Godote a mabuma: ebeno ubi keba ka:na kihatiya:, ebete ba: ba:ba ka:na

ododiya:, iyo, ebete a Kelisoko ipuwalo uwatete a ebeno tawakalubima: ba:bo midiya:.
12 Numa:la:, a Yunapi ipuwalo puya:te Kelisoko dopamo hibima: da:midiya:ma:, Godote ebeno nopo atamo dopamo ba:bema: hawakalimiya: ale ebeno hido ododi komoma: ebe komilimihonama:.
13 Huiyatiya ba:ma tetelo la: Yuha:pa:te Godokono tawakalubima: atumu a:keda:huimata, iyo, la: Godokono hibi taboeno komokomo dulihuima, ba:be Hido Tabo komodo la:eno ka:ka: mula: komote ba hawakala, la: Kelisoko hibima: ba:bo midimata. Ba:bema: la:le Godokono hibi gugudima: eda:ha komo kohawakalimima:, ebete ba:be atu tetelo ebeno Gobogobo la:tamo ikalamia:ta, dopamo ebete hibinomolo keba ka:na ka:goiya: ba:ba ka:na.
14 Numa:la:, Godokono Gobogobote a hibima: midipi hiliyonomo ipuwalo bemedena, ba:bema: a iya:tawahanomola kebe hidohido komate aeno Nabiwi Godogodolo a mabuma: da:pola:na, ba:bi komo hiliyonomate a ebeno guguda:tamo hibinomolo kikulihoma:na:, iyo, ba:be tete ba: ebete a ba:moe hopoeno hiliyonomo temeteme komone duluhukua:temene ba:be kalakala tetela. Ba: hibila, ba:ba tetelo ale ebeno hido ododi komoma: ebe konomamo komilimihoma:nema:!

Polote Epesese Sose Tawakalubino Komoma: Godotamo Da:toetoenakui

15 Ba:moe ba:be mabuma: la:le Kodawa Ya:suku hibima: da:midinama ba:gala la:le Godokono komo tawakalubi hiliyonomo malemalelo demalagidolenama, na Polote ba:bi netewa komo dulihuimo,
16 ba:ba tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku nale la:eno komoma: kalakala tabo Godotamo ba:bema: adipatenakomo, iyo, ba:be komote nagodolo kekelanaha:. Ba:bene naeno toetoe tabo olamagi ipuwalo nale la: ba emalagidolena
17 Godoko ba:ma ka:na kiyamenakomo, ebeno hibi komo da:hawakalimina ba:gala mulu ukui tawakaluba:tamo dikalamena ebete ba:be Gobogobo la:tamo kikalamema:, mabu hibila, ba:be Gobogobote la: ipuwalo ba emedena, ebete la: komodobuilamema:na:ta la:eno tepo ipuwalo Godokono hibi komo kiya:tawahama:. Numa:la:, ba:be Godo ba: aeno Kodawa Ya:su Kelisote ebeno Godoma: da:ka:mina ba:be Helodawala, iyo, ebe ba: alo konomo ipuwalo demedena ba:be Nabiwila.
18 Ba:bene nale ebe eta komoma: gala ba:ma ka:na katoemehonakomo, ebete la:eno tepo ipuwoeno gigiho na:hilama:mene la:le ebeno taboeno hibi komokomo kiya:tawahama:. Ba: ba:ba ka:na la:le ba:moe komo kiya:tawahama:nemata, ebete la: hibilo a:ka:lamia:ta la:le Kelisokono pe komoma: uliholo hidonomamo kemedenama:. Ba:gala la:le eta komo ba:ma ka:na kakiya:tawahama:nemata, ebete la: ebeno tawakaluba:tamo kebe tepo ipuwoeno dogodogo komo ikalamema: hibinomolo da:goiya:, ba:bi komoeno hido komo bada konomola:ka:!
19-20 Iyo, ba:ba tetelo la: ba:moe eta komo ba: atumu kakiya:tawahama:nemata, a hibima: midipi ipuwalo oko dowatina ebeno helote konomoma: eda:na, eta dawoeno helote ba:be helo a:kagogolonamene.
Ba: hibila, Godote ba:be atu konomo heloamo Kelisoko hoe ipuwane dadipatiya:, ebe ebeno Hunu Habamo magatate ebeno tu hapu Ko Gawadubu luta baha:mo ba: dito nadipiya:.
21 Ba:be mabuma: Kelisote ba:bolo Ko Gawadubuma: ba neda:na, ebeno helote hiliyonomo hiya:hiya: nopopino helo na:gogolena, iyo, ibi ipuwalo puya:te helohelonomoma: deda:hana ba:gala puya:te helohelodopoma: deda:hana, puya:te Hunu Habalo oko dowatihona ba:gala

puya:te hopo habalo oko dowatihona, ibi hiliyonomate ebeno ubi komamo
na:papamila:halena. Ba:gala kalakala konomola, iba:te ba:ma tetelo keba
ka:na kewagelena, iba:te ba: ba:ba ka:na emedena emedena tetelo ebe
kapiyatamo hibinomolo ba:papamila:hanamena:!
22 Iyo, hibila, Godote ebeno helo konomo Kelisotamo ba: ba:ba ka:na
ikamiya:, ba:bema: Kelisote hiliyonomo komokomoeno Kodawanomoma:
ba eda:na, Godote ebetamo helo atumu a:kikamiya: sose tawakalubino
Watodawama: keda:nama:.
23 Ba:bema: sose tawakalubi ba: Kelisokono apela, mabu ebete ya:lo
tetenomolo Hunu Habalo ba:gala hopo haba konomolo kebe hidohido
oko ka:tupuilamiya:, ba:bi hiya:hiya: oko ba hawaminale ebete a sose
tawakalubi ipuwado ebeno hidonomo kuititi oko bowatina.

2

Godote Hibima: Midipi Hoe Ipuwane Uluhukulatelete Ibi Da:ka:kilamiya:

1 Ba:bema: numa:la:, la: dopamo Godokono ubi komamo
papamila:haheno kuba ododili ipuwalo ba emedena, la:le ha:lahapima:
eda:hanamimata.
2 Ba:ba tetelo la:le ba:moe hopo haboeno kuba ododili gabodo ba
tolamena, kebe Kubadawate Godotamo papamila:haha: tawakalubi
ipuwalo oko dowatina, la:le ba:be dawoeno gobogobo beta:matanamimata.
Iyo, alomo hunulu demedehona ba:bi kuba gobogobate potamo
da:papamila:hana, la:le dopamo ba:be atu Kubadawa la:eno Ko
Gawadubuma: midinamimata.
3 Ba: hibila, dopamo a hiliyonomate komo kuba ododilipa:go kapiyuimiti
ba: ba:ba ka:na emedenamima:, iyo, ale aeno kateneno kuba ubi komo
konomamo ba emalagidolena aeno apeno hiya:hiya: kuba ukui komamo
ba: dito papamila:halenakuima:. Ba:moe ba:be mabuma: ale komo hopo ha-
banapima: ba eda:hana, Godote a hiliyonomoeno tepo ipuwoeno kuba ko-
moma: konomamo maubate aeno kuba ododili komoeno huiya ikaa:mema:
ba:bo goiya:.
4 Huiyatiya kalakala konomola, Godote a malemalelo ba emalagidoloena
ebeno malemale atamo konomamo hawakalimina,
5 ba:bema: keba tetelo ale aeno kuba ododili ipuwalo ha:lahapima:
deda:hanamima:, ba:ba tetelo ebete Kelisokono ododi komodo a uwatete ba:
dito ka:kia:miya:. Iyo, ebete ebeno malemale komamo la:eno ka:ka: ba:ba
ka:na mula:lelamiya:ta,
6 ba:bema: hibila, Godote Kelisoko hoe ipuwane keba ka:na kadipatiya:,
a hibima: midipa:te eba:go kapiyama: deda:huya:ma:, ba:ba tetelo Godote a
ba: atumu ka:ka:mo ba kawadiya:paa:te ebete ubi ba:bo ihatiya:, ale ebeno
Hunu Habalo Kelisokono Ko Gawadubu helo ipuwalo eba:go kapimilo
kopola:nama:.
7 Numa:la:, Godote ebeno malemale Ya:su Kelisokono ododi komodo
atamo da:hawakalimiya:, ba:be malemale komote konomoma: deda:na,
ebete ba:be komo emedena emedena tetelo kohawakaliminama: aeno
ka:ka: ba:bema: mula:lea:miya:.
8 Ba:bema: hibila, la: Godoko hibima: da:midima, ba:be komodo ebete
ebeno malemale komamo la:eno ka:ka: a:mula:lelamia:ta. Iyo, la: ha:kiya
la:eno eta hido ododi komamo la:eno ka:ka: mula: komo kalaweha:, huiy-
atiya ba:moe komo ba: Godokono dito ikame komola,
9 ba:bema: lumagiti ebeno ka:ka: mula: komoma: awagahalo ebe ha:kiya
ebe adipate modoboha:.

10 Ba:bema: numa:la:, a hibima: midipi ba: Godokono oko owati komokomola, iyo, ebete Ya:su Kelisokono ododi komodo a uliuli tawakalubima: a:midiya:, ale ebeno oko ba owatina hidohido komokomo kododilinakoma:. Ba: hibila, a hawakalahaleha: tetelo ebete ebeno ubi komo ya:lo ihatiya:, ale galane tetelo ba:moi komokomo hidamo kododilinakoma:.

Yunapi Ba:gala Yuha:pi Iba:te Kelisoko Ipuwalo Kapiya Tawakalubima: Deda:hana

11 Ba:gala eta komo. Yunapi dubate ibi ha:kiya Godokono tama itamida kukala lawepima: ba ka:lamina, la: puya:te Yuha:pi ipuwalo da:hawakalahaliya:ma, iba:te la: Godokono kukala laweha:pima: ka:laminakata. Iyo, iba:te la: Godokono tawakalubiha:ma: ga:lana, mabu iba:te ibino apelo kebe tama itamida komo hopo habanapino ukuia:mo da:lawiya:, ba:be komo Godokono ubi komoma: ga:lalo konomamo emalagidolona. Huiyatiya numa:la:, la: Yuha:pi puya:te hibima: da:midinama la: ba: atumu Godokono tawakalubilata, ba:bema: la: dopamo la:eno hibima: midiha: tetelo keba ka:na kemedeonamima, wadiyala la: ba:be kuba pakala emede komo hidamo nemalagidolala:.

12 Ba:ba tetelo la: Kelisokoba: kapiyama: keda:hanamiha:, ba:gala la: kapelapima: ba eda:hana Godokono hibi Isalaela tawakaluba:go atumu kakapiyanamiha:. Ba:be mabuma: Godote ibi kowalubilinama: ibino iniwala:tamo kebe hiya:hiya: nopo da:tamoteholiya: ba:gala kebe hido tabo komokomo dolamagiya:, la: ba:bi komo iya:tawahaheno la: Godogodone eta hido komo lawema: uliholo kemedenamiha:, iyo, ba:be tete ga:ga:nomolo la:le ebeno komo hibilo kiya:tawahanamiha:.

13 Huiyatiya kalakala konomola, la: puya:te dopamo muhululu demedenamima, Ya:su Kelisokono hawiti la:eno kuba egebolelamema: da:ka:ka:liya:, ba:be hawi komodo Godote la: ba:ma tetelo tatalia:mo a:magaheliya:ta, iyo, ebete Kelisoko ipuwado ba:be hido komo hibinomolo ododiya:.

14 Ba:bema: numa:la:, Kelisote keha pihigalo Yunapi ba:gala Yuha:pi kapiya tawakalubima: da:midiliya:, ba: ba:ba ka:na ebe ha:kiya ebe ibino milo komoeno nopoma: midiya: ibi ipuwalo etapa:te etapa:go gala alaholohokapoma:. Iyo, ba:bi netewa kapiyuimipa:te alaholo ipuwalo hiya:hiya: kopola:nama: ibi tetenomolo dopamo ditanami, ebete ba:be kala imi ebeno hoe komodo dito anabulimiya:.

15-16 Ba: hibila, Godote dopamo Moseseko ipuwado Yunapa:tamo dikalamiya:, Kelisote ba:bi hiya:hiya: Tutumu Tabo ba:gala kukala komokomo tama:mo a:miya:tiya:, mabu ebe ubila Yunapi ba:gala Yuha:pi ebete ibi hiliyonomo uwatete kapiya uli tawakalubima: ba midili, iba:te gala alaholohoheno ebe ipuwalo kapimilo kemedehonama:. Iyo, ebete keha pihigalo da:hoiya: ba:be komodo Yunapi ba:gala Yuha:pi ibino alaholoho komo hibinomolo anakapumiya:, ba:gala ba:be atu tetelo ebete ibi hiliyonomo uwatete Godokono mabulubima: keda:hanama: ibi ebetamo gala a:kamagaheliya:.

17 Ba:moe ba:be mabuma: Kelisote ba:moe hopamo pete ebeno Hido Tabo ba:ma ka:na polamagiya:, la: Yuha:pi puya:te Godogodone muhululu dopamo demedehonamima ba:gala a Yunapi puya:te ebe tamedopolo demedehonamima:, a hiliyonomate alaholohoheno kapimilo kemedehonama:.

18 Iyo, a Yunapi ba:gala la: Yuha:pi a hiliyonomatamo modobo gabote bitana, ale Kelisokono ododi komodo aeno Nabiwi Godokono holoholo hapuamo kopelamema:, ba:be gabo ba: ebeno kapiya Gobogobote da:hiduimiya: ba:be gabola.

19 Ba:bema: kalakala konomola, la: Yuha:pa:te ba:ma tetelo Godokono
holoholo hapulu kapelapimo kemedehonaha:, iyo, la: dopamo kapelapima:
deda:hanamima ba:be komote ya:lo a:wibuya:, ba:bema: ba:ma tetelo la:
Godokono badininipalama: ba eda:hana ebeno komo guguda:go kapiya
tawakalubima: eda:hanamata.
20-21 Ba:bema: hibila, la: Yuha:pi ba:gala Yunapi hibima: midipi, la: ba:
Kodawa Godoko adikumino hiya: genamalata, iyo, Ya:su Kelisote detena la:
hiliyonomo ba: ba:be genamama: eda:hanamata. Ebe ha:kiya ba:be talona
genamoeno nakola huiya hototoma: eda:na, ba:bene ebete ebeno sose
tupuimima: hiya:hiya: doelamiya: ba:bi okopi ba:gala puya:te Godokono
ukui hawakalimipima: deda:hana ibi atumu, ibi hiliyonomo ba: ba:be
genamoeno komo kodakoda aboma: eda:hana. Ba:bema: ba:ma tetelo
ebete ebeno heloamo ba:be genamoeno hiya:hiya: keha modobuilamete ba
moga:lamehole hunamo ba:bo adipatena,
22 ba:ma ka:na la: Yuha:pa:te Kelisoko ipuwalo ba emedehona, ebete la:
ba:gala Yunapi hibima: midipi, la: hiliyonomo kapimilo uwatete ebeno
genama eteno ilinama: midiliti la: ba:bo moga:lameholenata, ba:be genama
ba: Godokono Gobogobote kebolo kemedena ba:be talona genamala.

3

Godote Yuha:pa:tamo Hido Tabo Olamagi Oko Polotamo Dikamiya:

1 Ba:bema: na Polote Ya:su Kelisoko mabuma: du genamalo ba emedena
la: Yuha:pi Godotamo a:wadiya:paa:latelenakomata, iyo, nale ebeno tabo
la:tamo dolamaginakomo ba:be mabuma: gabomana:te na ba:moe du
genamamo ihateniya:.
2 La: dopamo hibilo ulihuimata Godote ba:moe oko natamo ikanamiya:,
ebeno malemale komote la: Yuha:pa:tamo ditana nale ba:be komo la:tamo
kohawakalimima:,
3 iyo, ebete dopamo kebe komo dugumuiya:, ba:ma tetelo ebete
ba:be diya nopoeno ipuwa na iya:tunamiya:, nale ba:be komo ba:bema:
hawakaliminakomo. Numa:la:, ba:moe leta ipuwalo na ba:be komo
a:hawakalima:tepamo,
4 ba:bema: la: naeno tabo komokomo ka:lamihole ipuwalo wadiyala la:
Kelisokono diya nopoeno ipuwa hidonomamo na:lawiya:la:, ba:be komo ba:
nale ebegodone dopamo diya:tawuya:mo ba:be komola.
5 Ba: hibila, hopo habalo dopamo demedehonama: ba:bi hiya:hiya:
tawakalubi tetelo Godote ba:moe diya nopoeno ipuwa iba:tamo ka-
hawakaliminakuiha:, huiyatiya kalakala konomola, a tetelo ebeno Gob-
ogobote ebeno hido-talona okopa:tamo a:hawakalimiya:, ibi ba: ebete
ebeno sose tupuimima: hiya:hiya: doelamiya: ba:gala puya:te ebeno ukui
hawakalimipima: deda:huya: ba:bi okopila.
6 Ba:bema: numa:la:, ba:moe diya nopoeno ipuwa ba: ba:ma ka:nala.
Ba:ma tetelo Yuha:pi ba:gala Yunapi ibi hiliyonomate Hido Tabo hibima:
midi komodo Godokono hidohido owalubi komo hiliyonomo kapimilo
kuwatema:na:, ba:gala iba:te ebeno kapiya tawakalubima: ba eda:hana,
Godote Ya:su Kelisoko ipuwado ibi kowalubilima: kebe tabo dopamo
hibilo dolamagiya:, ba:be taboeno komote ibi hiliyonomatamo kapimilo
kuluhukuma:ne.
7 Ba: hibila, ebeno oko na ipuwado owatima: Godote ebeno hiya:nomo
helo ebeno malemalelo natamo ikanamiya:, iyo, ba:be ikame komodo
ebete na ebeno okodawama: a:midiniya: nale Ya:sukunu Hido Tabo
tawakaluba:tamo kolamaginakoma:.

8 Ba:bema: numa:la:, Godokono tawakalubi hiliyonomo ipuwalo puya:te
hegehegenomoma: deda:hana ibi ipuwalo na deha:potonomoma: ba eda:na,
huiyatiya Godote na lawenete hidonomo oko natamo dito ikanamiya:.
Hibila, naeno oko ba: ebeno tabo Yuha:pa:tamo olamagi okola, iyo, Ke-
lisogodolo kebe dogodogonomo komate da:pola:na, ebete ba:bi hidohido
komamo tawakalubino tepo ipuwa dowalubilinako, na ba:be komoma:
iba:tamo ba:bema: olamaginakomo.
9 Ba:gala Godote komo gogo hiliyonomolo dugumuinami, ebete ba:ma
tetelo ba:be diya nopoeno komodo oko keba ka:na kowatina, nale ba:be
komo tawakaluba:tamo atumu a:kahawakaliminakomo. Ba: hibila, ba:moe
hopolo ba:gala alomo hunulu da:pola:na, Godoko ba:bi hiliyonomo ilina
ododilidawama: eda:na, ba:bene ebete ebeno diya nopoeno ugumui komo
ipuwalo ubi ba:ma ka:na ihatiya:,
10 ebete ba:ma tetelo ebeno sose tawakaluba:godolo ebeno mulu komoeno
hiya:hiya: hidohido komokomo kohawakalilamema:. Iyo, ebe ubila ba:be
komodo Hunu Habalo demedehona ba:bi nopopi ipuwalo puya:te helo-
helonomoma: deda:hana ba:gala puya:te helohelodopoma: deda:hana, ibi
hiliyonomate ebeno mulu komo hidonomamo kumima:.
11 Ba:bema: hibila, Godote ya:lo tetenomolo kebe komote uluhukuma: ubi
dihatiya:, komo gogo hiliyonomate ba petolame ukui hiya:ma: midihino
ebete ba:ma tetelo aeno Kodawa Ya:su Kelisokono oko ipuwado ba:be komo
hibinomolo ododiya:.
12 Ba:bema: kalakala konomola, ale ebe ipuwalo ba emedena ebe hibima:
midi komodo ale Godokono holoholo hapuamo pelamema: toleha:ma:
eda:hanama:, iyo, gigihote atamo a:hiya:midalo itana.
13 Ba:be mabuma: na Polote la: bikiyalamemata, la:le naeno temeteme
komoma: la:eno hibima: midi ipuwalo heloha:ma: akeda:hala:, mabu naeno
temeteme komate la: hibilo owalubilinakata la:le Kelisoko mabuma: kawa-
gahanama:.

Hibima: Midipa:te Kelisokono Konomo Malemale Komo Kiya:tawahama: Polote Tabo Dolamagiya:

14 Ba:moe ba:be mabuma: komo hiliyonomo tetelo nale Nabiwi
Godokono holoholo hapuamo pupamo pemedete la: mabuma: ebe
na:petoemehonakomo,
15 mabu hibila, puya:te Hunu Habalo demedehona ba:gala puya:te hopo
habalo demedehona, Godoko ba: ibi hiliyonomoeno Nabiwila, iyo, ibi
hiliyonomoeno ka:ka:te ba: ebe kapiyagodone puluhukuna.
16 Ba:bene nale Godoko na:toemehonakomo, ebete ebeno Gobogoboeno
helo ikame komodo la:eno tepo ipuwoeno ukui kokodakoduilamema:. Iyo,
ebe modobola la: kowalubilima:, mabu kebe dogodogo komate ebeno
hido A:la:minanomo Habalo da:pola:na, ebete ba:bi hidohido komamo
tawakalubino tepo ipuwa owalubilinako.
17 Ba:gala nale ebe gala na:katoemehonakomo, la:le Kelisoko hibima: ba
midina ebete ba:be komodo la:eno tepo ipuwalo kemedenama:. Numa:la:,
malemale emalagidolo komo ba: hido pali haka huiyala, ba:bema: nale
eta komoma: Godoko ba:ma ka:na katoemehonakomo, ebete la: ba owalu-
bilina la:eno tepo ipuwoeno hahate ebeno malemale haka ipuwamo
na:tohamena:, iyo, wadiyala malemale emalagidolo komo kapiyate la:eno
hiliyonomo ododili komoeno mabuma: neda:namene.
18 Ba: ba:ba ka:na la:le Godokono komo tawakalubi hiliyonomago ukui
hidamo kolawema:nemata, Kelisokono malemale emalagidolo komote
konomoma: deda:na ba:be komo la:le kapimilo kiya:tawahama:. O ebeno

malemale bada konomola:ka:, iyo, ba:be malemale komo eta lumagiti
modobotema: hiya:hiya: modobolatele gabo nipo oholena!
19 Ba:bema: numa:la:, komo hopo habanapa:te Kelisokono malemale
komoeno ipuwa hibinomolo a:kiya:tawahanakamena:, huiyatiya nale
Godoko betoemehonakomo, ebete la: ba owalubilina la:le ba:be male-
male komo hidonomamo kiya:tawahama:. Hibila, ba:moe ba:be ga-
bodo ebete ebeno hido emede komamo la:eno tepo ipuwa konomamo
da:tabuilamelelamemena:, ba:ba tetelo la:eno ododili ipuwalo la: ebe
huiyama: hibinomolo keda:hama:nemata.
20 Ba:bema: kalakala konomola, aeno tepo ipuwoeno modoboha: komo
komodobuilamema: ale aeno ubi miya:te ipuwalo kebe hidohido komo
uwatema: Godoko da:kiyamenakoma:, ebe modobola ba:bi komo hiliy-
onomo atamo ikaa:me, iyo, ebete atamo modobonomolo ikaa:mete gala eta
tetelo dito kakikaa:mema:ne, mabu ebeno helo komote aeno tepo ipuwalo
oko bowatina.
21 Ba:bema: ba:moe hopo haboeno kuititi tete peheno, wadiyala Ke-
lisokono sose tawakaluba:te ebe ipuwalo ba emedena ibino oko owatiho
komo ipuwado Godoko nawagaminanakamena:, iyo, emedena emedena
tetelo awagaha komote ebegodolo nitanamene! Ba:moe tabo ba: hibi-
nomola, ba:ba:la!

4

Hibima: Midipi Hiliyonomate Kelisokono Kapiya Apema: Deda:hana

1 Ba:bema: nale aeno Kodawoeno oko mabuma: gabomanino du gena-
malo ba emedena la: ba:ma ka:na toelameholemata, Godote la: ebeno ubilo
kowapata:lamenama: da:ka:lamiya:la, wadiyala la: ba: ba:ba ka:na ebeno
hidohido ga:limapi gugudima: neda:haniya:la:.
2 Ba:bene la:eno kapiyuimi ipuwalo etate eta malemalelo demalagi-
dolona, ba:be komo kohawakalimima: wadiyala etate etatamo tiyolo aka-
maubanakala:, iyo, wadiyala la: ha:kiya la: hopamo miya:tete komopa:tamo
temeteme ikalameha:ma: ba eda:hana komopino komoma: ubiha: tabo
tiyolo akaga:lanakala:.
3 Numa:la:, Godokono Gobogobote la:eno tepo ipuwamo dihatelamena
ba:be hetete la: kapiya tawakalubima: midilinata, ba:bema: la:eno ukuilo
la:le kapiyama: eda: komo hidonomo komoma: ba ga:lana, la:eno ododili
komo hiliyonomo ipuwalo gabo hidonomamo numinakuya:la: ba:be ko-
mote la:godolo hibilo kitanama:.
4 Ba: hibila, ale kebe hido komo kumima: uliholo demedenama: ba:be
komo ba: kapiyala, iyo, Godote a a:ka:miya: ale aeno emede ipuwalo ba:be
komo kapimilo kolatiminama:. Ba: ba:ma ka:na a ebeno tawakalubi ba:
kapiya ape huiyala, ba:gala a ipuwalo oko dowatina ba:be Gobogobo atumu
ba: kapiyanomola.
5 Iyo, aeno Kodawa ba: atumu kapiyala, aeno hibima: midi komo ba:
kapiyala, ba:gala aeno watowatopa:te a kebe beyamo da:wadua:tiya: ba:be
beya atumu ba: kapiyala.
6 Ba:gala aeno Nabiwi Godoko ba: kapiyala, iyo, hopo habanapi hiliy-
onomate ebegodone ikulihuya:, ba:bema: ebe kapiyate ibi hiliyonomoeno
Namutudawama: ba eda:na, ibi hiliyonomagodolo ebeno oko bowatina, iyo,
ebete ibi hiliyonomo ipuwalo bemedena.
7 Ba:gala eta komo. Kelisote Godokono hiya:hiya: oko a ipuwado
kowatihonama: ebete eta kapiyatamo eta hiya:nomo helo komo ikamete,
eta kapiyatamo eta hiya:nomo helo komo akikamiya:, a hiliyonomatamo
malemalelo ba: ba:ba ka:na ikaa:mehoiya:, iyo, ebete ebeno ubi komo atamo

keba ka:na kihatiya:, ebete oko owati komoeno helo atamo hiya:hiya: ba:ba
ka:na ikaa:mehoiya:.
8 Ba: hibila, Godokono Bukalo eta tabote ba:be komo ba:ma ka:na
hawakalimina,

“Godokono Oemedawa Kelisote
hopo habanapi kowalubilima:
ebeno hiya:hiya: komo
iba:tamo malemalelo dito ikalameholiya:.
Iyo, puya:te eba:go dalaholohonama:,
ebete ibino wato kikipo lawete,
ba:bene ebeno awagaha habamo da:nodoluya:,
ebete ebeno tawakaluba:tamo
malemale komokomo ba:bo ikalameholiya:.”

9 Ba:bema: wadiyala la: ba:moe taboeno ipuwa hidamo ba:ma ka:na
nemalagidolala:. Kelisote ebeno awagaha habamo hibinomolo odoluya:,
mabu dopamo ebete ebe ha:kiya deha:potoma: miditi ba:moe hopoeno
ha:laha tawakalubino habamo dito nihitiguya:.
10 Iyo, pote hoe ipuwamo da:nihitiguya:, ebe ba: galane tetelo alomo
hununomamo ebeno awagaha haba lawema: da:nodoluya: ba:be atu
dawala. Ba:bema: ebete Ko Gawadubu haba ba:ba ka:na da:nelawiya:,
ba:ba tetelo ebete Hunu Habalo ba:gala hopo haba konomolo kebe hidohido
oko ya:lo tetenomolo da:tupuilamiya:, ba:bi hiya:hiya: oko hiliyonomo
hawaminalema: tabo ba:bo ihatiya:.
11 Ba:bema: ebete ba:bi oko kohawaminalema:, ebete ebeno hiya:hiya:
oko owati komoeno helo hopo habanapa:tamo malemalelo ikalame-
holiya:. Iyo, ebete komopi ba noelame iba:tamo helo ikalamiya: iba:te
hiya:hiya: hopolo ebeno kapiya hibi sose konetupuimima:, ba:gala ebete
Godokono ukui hawakalimipa:tamo eta helo atumu a:kikalamiya: iba:te
oko hidamo kowatima:, ba:gala ebete ebeno Hido Tabo atapa:tamo eta
helo atumu a:kikalamiya: hibima: midiha:pa:te iba:godone hibi komo
kulihoma:, ba:gala ebete hiya:hiya: pasta ba:gala Godokono Bukoeno
hiya:hiya: taboeno ipuwa iya:tulamepi ibi hiliyonomatamo eta helo atumu
a:kikalamiya:.
12 Numa:la:, ebete ebeno hiya:hiya: helo Godokono tawakaluba:tamo
ba:ba ka:na ikalameholiya:, mabu ebete ebeno ubi bihatiya: ibi hiliyonomo
ba heluilame iba:te ba:moe hopolo ebeno hiya:hiya: oko kowatihonama:,
iyo, ba:moe ba:be gabodo ibi hiliyonomate kapimilo Kelisokono apema: ba
eda:hana ibino hibima: midi ipuwalo hidonomamo kapepehoma:na:.
13 Ba:bema: a hiliyonomate ba:ba ka:na aeno hibima: midi komoeno
ododili ipuwalo kapiyanomo tawakalubima: ba eda:hana, a kapimilo
Godokono Guduino komo hibinomolo ba:bo kiya:tawahama:nema:. Ba:
hibila, ale aeno ukuilo koko kelatala apepeho tawakalubima: deda:hama:,
Kelisote ebeno tuputupunomo ododili ipuwalo keba ka:na kemedena,
ale ba:ba ka:na aeno ododili ipuwalo ebe huiyamo hibinomolo bemede-
honama:.
14 Ba:bema: numa:la:, ha:da amiho dubate ibino mulu ukui komamo
tawakalubi kuba gabamo hiya:hiya: magatalema: ba ewagelena, puya:te
ibino tabamo da:papamila:hanaka ibi ba: daedae gugudi huiyala. Iyo,
huhuti hiya:hiya: hapuni a:mo tetelo koko gawiyate hiya:hiya: keba ka:na
ka:mahila:halenaka, ba:bi tawakalubi ba: ba:ba ka:nala mabu iba:te ibino
ukui ipuwalo gagagagama: eda:hana. Huiyatiya ale aeno hibima: midi

ipuwalo hegehege gugudima: eda:ha komo da:miya:pama:, ba:ba tetelo ale
ha:da amihopino iya:tulame komamo gala a:kaguda:ma:,
15 iyo, ale huiyatiya aeno emede ipuwalo komopi malemalelo ba emalagi-
dolena, etate etatamo Godokono hibi tabo komokomo kapiya ba:bo ola-
magiminakoma:. Ba:be gabodo ale hidonomamo apepehote aeno ododili
hiliyonomo ipuwalo Kelisoko huiyama: keda:hama:nema:, mabu a sose
tawakalubi Kelisokono apema: ba eda:hana ebe ba: aeno apeno watoma:
eda:na.
16 Ba: hibila, wituwitate apeno hiya:hiya: komo hidamo moga:lameholete,
ba:bene ba:bi komate ibino ape kapiya ipuwalo ba pola:na ibino hiya:hiya:
oko modobolo owatihona. Ba:bema: numa:la:, Kelisokono malemale komo
ba: ebeno apeno wituwitu hiliyonomo huiyala, iyo, ba:be malemale komote
sose ipuwalo ba itana, sosete hibima: midi ipuwalo hidamo apete hiya:hiya:
oko owatihoma: helonomoma: ba:bo keda:ma:ne.

Hibima: Midiha:pino Emede Komo Ba:gala Hibima: Midipino Uli Ka:ka:go Emede Komo

17-18 Ba:be mabuma: nale la: Kodawa Kelisokono mahilamo ba kiyalame
ba:moe eta komo ko komonomoma: goemo, hibima: midiha:pa:te keba
ka:na kemedehona, la:eno emede ipuwalo ibi huiyama: akeda:hala:.
Numa:la:, ibino tepo ipuwalo du konomote bitana, ba:bema: ibino ukui
komate ibi kuba gabamo ba magatale gabo kuititi tetelo eta hido komo
a:kanuma:mena:. Iyo, iba:te Godokono hibi komo ubiha:ma: eda:hate,
huiyatiya daedae ukui komo uwatete ibino tepo ipuwoeno ukui ba kodako-
duilame, ibi ha:kiya ibi Godogodone ba:bo iya:hiliya: ebeno hido ka:ka:
kolawema:.
19 Ba:bema: dopamo iba:te kuba ododili ipuwalo kebe hilopo komo
diya:tawahanakui, ba:ma tetelo atu kuba komokomo ba ododili iba:te
hilopoha:ma: eda:hana. Ba: ba:ba ka:na iba:te ibino ukuilo konomamo
emalagidolena, kateneno ubi komamo papamila:halelo ibino apa:mo
hiya:hiya: hilopo komo kododilinama:, iyo, iba:te ba:bako kuba ododilima:
ibino iya:wa konomote bitana.
20 A:iye, la: Kelisogodone ba:bako kuba emede komo kiya:tawahaha:!
21 Ba: hibila, la:le Ya:sukunu komo hidamo ulihuimata, ba:bene la: ebe
hibima: ba midina, ebegodolo ditana ba:be hibi gaboeno komokomo ebeno
okopa:te la: ba:bo iya:tulamia:ta.
22 Ba:bema: la: dopamo keba ka:na kemedeonamima, ba:be pakala emede
komoeno hiliyonomo kuba ododili komo na:wadipipikulama:la:. Numa:la:,
ba:be pakala emede komote la:eno ha:da amiho ubi komodo hibo gabo
la:tamo ba ududi la: ba:bo kubahilamenama:ta,
23 ba:bema: Godote la:eno tepo ipuwoeno ukui ulinoma: komidilima:,
wadiyala la: haba ebetamo nikamiya:la:.
24 Iyo, wadiyala la: ebeno uli emede komoeno ododili komo nuwatiya:la:,
lumagiti hidohido kaliko kopupulima: kalakalago duwatenako ba:ba ka:na.
Ba: hibila, Godote ba:be uli emede komo a hibima: midipi mabuma:
a:hiduimia:miya: ale ebe huiyama: keda:hanama:, ba:bema: keba tetelo
ale ebeno uli emede ipuwalo hibilo demedenama:, ba:ba tetelo hopo
habanapa:te ebeno hibi komoeno tuputupu ba:gala talona emede komo a
ipuwado hidamo kumima:na:.
25 Ba:bema: hibima: mididawa, ha:da amiho tabo gala akolamaga:la:.
Wadiyala ama: huiyatiya ama: tamelo demedena ba:be lumagitamo hibi
tabo komokomo kapiya nolamaginakuya:, mabu a hibima: midipi hiliyono-
mate Kelisokono apema: kapimilo eda:hanama:.

26 Ba:bema: ama: eta komoma: da:maubamena:, hidamo! Mauba komote hibo gabo ududi komodo ama: kubamo magata modoboha:, ba:bene keba tetelo mauba komote ama:godolo duluhukumini, wadiyala tiyolo na:wibadigamene. Iyo, kebe hegelalo mauba komote ama:tamo da:pemene, wadiyala ba:be atu hegelate nihitigaheno ama: dopamo amia:no mauba komo tama:mo nihatiya:,
27 mabu hibila, ama: ba:moe ododi komodo Saitanatamo haba a:kikama:mena:ta.
28 Ba:gala eta komo. Kebe lumagiti komopino ilina ba:gala mani pilolo dopamo duwatenakui, ebete ba:bako kuba ododi komo miya:pate ebe ha:kiya ebeno kokotamo hibi oko na:tupuima:mene. Ba: hibila, mani oko owati ipuwalo ebe ha:kiya ebeno modoboha: komokomo ba modobuilame, gabote ebegodolo kakitanama:ne ebete awaepi atumu kakowalubilima:.
29 Ba:gala ama: kuba tabo komokomo akolamaginakala:, wadiyala ama: huiyatiya hido owalubi tabo komokomo kapiya nolamaginakuya:, iyo, ba:bako tabo olamagi komote ama:godolo ba itana, ulihopa:te ibino modoboha: ukui komoma: hido owalubi buwatenakomena:.
30 Ba:bene la:eno ododili ipuwalo la: Godokono Gobogobotamo temeteme ikamema: modoboha:, mabu Godote ebe la:tamo ikalamia:ta, ebete la: ipuwalo ba emedena Godokono kukalama: keda:nama:. Iyo, ba:be kukalate la: ba:ma ka:na iya:tulamenata, la: ba: ebeno gugudima: eda:hanamata ba:bema: ebeno Hido Hegelate la: mabuma: hibinomolo kuluhukuma:ne, ba:be Hegelalo ebete la: ba:moe hopoeno hiliyonomo temeteme komone kuluhukulatelema:na:ta.
31 Ba:bema: wadiyala la: hiya:hiya: mauba komo hiliyonomo na:wadipipikulama:la:, ba:ma ka:na la:le eta lumagino komoma: la:eno tepo ipuwate kakama: akeda:hanakala:, ba:gala la:eno tepo ipuwalo koe komote akuluhukunakala:, iyo, la: eta lumagitamo hilopo ikamema: helo tabo ba:gala ebe iduduputimi tabo akaga:lanakala:, ba:gala la:eno ubi komo akihatenakala: ebe eta gabodo kubahimima:.
32 Huiyatiya wadiyala la: ipuwalo etate etatamo malemale ba hawakalimi la:le komopino temeteme komoma: la:eno tepo ipuwa akakodakoduilama:la:, iyo, keba tetelo eta lumagiti kuba dododimini la: ebeno kuba egebolemete nadodomiya:la:, Godote la:eno kuba Kelisoko ipuwalo egebolelamete keba ka:na kadodolelamitiya:la ba:ba ka:na.

5

Alo Ipuwalo Demedehona Ba:bi Tawakalubino Komo

1 Hibila, la: ba: Godote konomamo demalagidolena ba:bi gugudilata, ba:bema: wadiyala la: la:eno emede ipuwalo ebe huiyama: neda:hanala:.
2 Numa:la:, Kelisote hoe ipuwalo ebeno ape hawa:goeno ilina huiyama: miditi ebeno ka:ka: a mabuma: Godotamo dikamiya:, Godote ba:be komo hido nibo ilina ikame komoma: goiya:. Ba:be mabuma: Kelisote atamo ebeno konomo malemale keba ka:na ka:hawakalimiya:, wadiyala la: ba: ba:ba ka:na atu malemale ipuwalo nemedenala:.
3 Numa:la:, la: ba: Godokono tuputupu tawakalubilata, ba:bema: ba:moi kuba komokomo la:godolo akapola:nala: — kamenakamena ba:gala bohelemele pilo komo, apa:mo hiya:hiya: hilopo ododili komo, ba:gala mani konomamo emalagidolo komo. Iyo, ba:bakobako kuba ododili ipuwalo eta deha:potonomo kubate la:godolo aka-itanala:, hibima: midiha:pa:te la:eno emede komoma: kuba tabo ga:lakapoma:.
4 Ba:gala la: hiya:hiya: dalowa: ukui hawakalilamema: tabo akolamagiminakala:, iyo, komopino hilopo ododili komoma: tabo

ga:laheno wadiyala la: huiyatiya hiya:hiya: tetelo kalakala tabo Godotamo
na:wadiya:paa:latelenakuya:la:.
5 Ba:bema: wadiyala la: ba:moe komo hidonomamo nemalagidolala:.
Puya:te kamenakamena ba:gala bohelemela:tamo pilo komo dododilinaka,
ba:gala puya:te ibino apa:mo hiya:hiya: hilopo komo dododilinaka, ba:gala
puya:te mani konomamo demalagidolona, ibi hiliyonomo ipuwalo etate
Kelisoko ba:gala Godoko ibi netewapino Ko Gawadubu komodo eta hido
owalubi komo a:kuminakamene. Numa:la:, pote mani konomamo de-
malagidolona, ebeno komo ba: ida:da:li adikulamedawoeno komo huiyala.

6 Ba:bema: la: ipuwalo etate mahigate hopo habanapino daedae ukui
komamo la: ha:da amiholamema: dewagelemene, la: ebeno tabo aku-
lia:la:. Ba: hibila, nale kebe kuba komokomoma: la: da:kiyahalamema,
ba:bako ododili komoma: Godokono konomo mauba komote kopema:ne,
iyo, puya:te ebetamo papamila:ha ubiha:ma: deda:hana ba:ba:te kuba huiya
kolawema:na:.
7 Ba:be mabuma: la: ba:bako tawakaluba:go eta komo ododihino iba:go
akakapiyala:.

8 Ba: hibila, la: dopamo du ipuwalo emedenamimata, huiyatiya la: du
ipuwane ikuliti ba:ma tetelo aeno Kodawoeno alo ipuwalo emedenamata,
ba:bema: la: aloeno gugudima: ba eda:hana wadiyala la: alo ipuwalo
hidamo na:wapata:lamenala:.
9-10 Iyo, la: Kodawa Godoko kokalakaluimima: la:eno ododili ipuwalo
gabo hidamo numinakuya:la:, mabu numa:la:, puya:te alo ipuwalo hibilo
demedehona, iba:godone hidohido gao hiliyonomate ikulinaka, ba:gala
iba:te Godokono tuputupu emede komo ba hawakalimina ebeno hibi tabo
komokomo ba:bo olamagiminaka.
11 Ba:be mabuma: puya:te du ipuwalo demedehona, la: ba:bi tawakalu-
bino ododili komamo iba:go akakapiyala:, mabu ibino ododili ipuwane eta
hido gaote a:kuluhukale. Wadiyala la: huiyatiya Godokono alamo ibino
ododili komo na:la:minaliya:la:, komo tawakaluba:te ba:bi kuba komoeno
temeteme ipuwa hidamo kumima:,
12 mabu hibila, tuputupu lumagiti tabo goema: kohilopoma:ne iba:te diya
gabodo dododilinaka ba:bi komoma:!

13 Ba:gala eta komo. Tawakaluba:te dugumuilina Godote ba:bi hiliy-
onomo komo awalela ipuwane ebeno alamo kuluhukulatelema:ne, iyo,
ba:bi komoeno hibi ipuwa ba:bo kohawakalahalema:na:,
14 ba:bema: ba:moe hopoeno hiliyonomo komo ipuwalo alote kebe komo
da:la:minamene tawakaluba:te hidonomamo kumima:na:, awalela ipuwalo
gala a:kitanamene. Ba:moe ba:be mabuma: Godokono tawakaluba:te eta
mulu tabo ba:ma ka:na ga:lana,

“U da:watita, ama: na:mahiga!
Ama: hoe ipuwane uluhukuti
ka:ka: gala da:kalawemena:,
Kelisokono alote
ama: ba:bo ka:la:minama:na:ta.”

15 Ba:bema: wadiyala la: mulu ukui tawakalubima: ba eda:hana la:eno
ododili komokomo hidonomamo nemalagidolenala:, iyo, muluha:
tawakalubi akibamilatela:la:.
16 Numa:la:, hopo haba konomolo ba:ma tete ba: hibima: midiha:pino
kuba ododili tetema: eda:na, ba:bema: Godote kebe hidohido tete la:tamo

dikalamenaka, wadiyala la: ba:bi hiya:hiya: tetelo hido owalubi komo tawakaluba:tamo nododilinakuya:la:.
17 Ba:bema: la: daedae tawakalubima: eda:haheno, huiyatiya Kodawa Godote la:le kododilima: ebeno ubi komo keba ka:na kihatena, wadiyala la: ba:bi komokomo hidamo niya:tawahanala:.
18 Ba:gala eta komo. La: helo gala:ipi gao beya koamo akanihala:, mabu la: ba:ba ka:na dewagelema, la:eno niho tetelo daedaema: ba eda:ha la: ha:kiya la: ba:bo kokubahilamema:nemata. Wadiyala la: huiyatiya Godokono Gobogoboeno komo koamo na:nihonakuya:la:, ebete la:eno tepo ipuwa hidamo kotabuilamema:.
19 Ba:bema: la: la:eno tepo ipuwalo hiya:hiya: ohale alapiho komamo Godoko hidonomamo nadikuminakuya:la:. Iyo, ba: ba:ma ka:na Godokono Bukoeno Sam Ohale bukalo da:pola:na ba:bi ohale, ba:gala hibima: midipa:te Godokono hanohano komo hawakalilamema: dododilinaka ba:bi ohale, ba:gala ebeno Gobogobote la:eno tepo ipuwamo da:miya:tenako ba:bi ohale, la:eno hiya:hiya: tetelo komopa:te komopi ba:bi hiya:hiya: ohaleno tabamo ba owaluba:tihui la:eno Kodawatamo balapihonakomata.
20 Ba:bene la:le aeno Kodawa Ya:su Kelisoko ta:mata komo kohawakalimima:, wadiyala la:eno emede ipuwalo kebe hiya:hiya: komate la:tamo dikulihona, la: ba:bi hiliyonomo komoma: Nabiwi Godotamo kalakala tabo na:wadiya:paa:latelenakuya:la:.

Hibima: Mididawa Dubu Ba:gala Ebeno Kamena Iba:te Keba Ka:na Na:kemedenamena:

21 Ba:bema: hibima: midipa:la:, la: Kelisotamo ba papamila:ha, ebe hunamo kadipatema: wadiyala la: ipuwalo etate etatamo malemalelo na:papamila:hanakuya:la:.
22 Ba:bema: wadiyala la: hibima: midipi kamenakamenate la:eno awa:tamo na:papamila:hanakuya:la:, la:le Kelisotamo keba ka:na ka:papamila:honama ba:ba ka:na.
23 Numa:la:, Kelisote sose ipuwalo hibima: midipino watodawama: keba ka:na keda:na, ba: ba:ba ka:na dubuti ebeno kamenoeno watodawama: ka-eda:na, huiyatiya wadiyala la: dubate ba:moe eta komo hidamo nemalagidolala:, sose tawakaluba:te Kelisokono apema: ba eda:hana, ebete ibi mabuma: ebeno malemale konomo hawakalimiti ibino Ka:ka: Mula:ledawama: ba:bo ediya:.
24 Ba:bema: sose tawakaluba:te Kelisotamo keba ka:na ka:papamila:hana, wadiyala kamenakamenate atumu ibino awa:tamo ba:ba ka:na na:kapapamila:hanakamena:.
25 Huiyatiya hibima: midipi dubala:, la: ba:moe eta ko komo akadodala:. Kelisote sose tawakalubi malemalelo ba emalagidolena ibi mabuma: ebeno ka:ka: gobogobamo keba ka:na kihatiya:, wadiyala la: ba: ba:ba ka:na la:eno kamenakamena malemalelo nemalagidolenala:.
26 Numa:la:, Kelisote ebeno ka:ka: gobogobamo ihate komodo ebete sose tawakalubi ba: dito uwatiya:, iba:te Godokono talonapima: ba eda:hana ebeno oko kowatinama:. Iyo, Kelisote ba:bi tawakalubino kuba ododili komo ba:gala ibino tepo ipuwoeno dalowa: ukui komo ebeno taboeno komokomamo ukulalenomo dukulaliya:, iba:te uliuli tawakalubima: ba:bo eda:huya:, tawakaluba:te mala: ikila komodo dulinomoma: keba ka:na keda:hanaka ba:ba ka:na.
27 Ba: hibila, Kelisote ebeno ubi komo ba:ma ka:na ihatiya:, ebeno oko owati komodo sosete hagalu bohelema: deda:mene, ba:bene ebe ha:kiya ba:be hido a:la:mina sose ebeno kamenama: kolawema:ne. Ba:bema: ba:be kamenagodolo eta kuba deha:potonomote a:kitanamene, iyo, ebete

eta dubuino komo iya:tawaheno tuputupunomolo ba emedena, ebete da:pulinako ba:be kaliko ba: dalowa:ha: hidonomo kalikola, ebeno a:la:mina bada konomola:ka:!
28 Ba:bema: wadiyala hibima: midipi ipuwalo eta dubuti ebeno kamena malemalelo nemalagidolonamene, ebe ha:kiya ebeno ape keba ka:na kemalagidolona ba:ba ka:na. Numa:la:, dubuti kamena da:lawemene ba:ba tetene tupuimiti ibino emede ka:ka:te kapiyama: keda:ma:ne, ba:bema: keba tetelo ebete ebeno kamena demalagidolona, ba:be atu gabodo ebe ha:kiya ebe na:ka-emalagidolona.
29 Ba: hibila, ba:moe hopolo eta dubuti ba:ma ka:na kemedenaha:, ebete ebeno apeno modoboha: komokomo ulame tetelo ebe ha:kiya ebe a:kowaluba:le. Ao, dubuino ododili komo eba ka:naha:. Keba tetelo baa: kape komote ibi dulame, ibi ha:kiya ibi owalubilima: baa: ohote ba:bo nahanaka, ba:bema: wadiyala hibima: midipi dubate ibino kamenakamenoeno modoboha: komokomo ipuwalo ibi atumu na:kowalubilinakamena:. Numa:la:, Kelisote a sose tawakalubi konomamo ba emalagidoloena ebete a ba:ba ka:na owalubinako,
30 mabu a hibima: midipi hiliyonomo ba: ebeno apeno komokomola.
31 Ba:bene Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na itana, “Ba:moe ba:be mabuma: dubuti ebeno menoko nabiwi miya:palete ebeno kamenago kapiyama: keda:ma:ne.”
32 Numa:la:, ba:moe taboeno eta ipuwa komote diya ditana, nale ba:be komo la:tamo ba:ma ka:na hawakalimimo, sose tawakalubi ba: Kelisokono kamenala, ba:bema: hibima: midipi ba:gala ebe iba:te kapiyama: hibinomolo eda:na.
33 Ba:bema: la: ba:be naeno dopo iya:tulame tabo ba lawe, ba:moi netewa koko komo atumu na:kemalagidola:la:. Dubuti ebe ha:kiya ebe keba ka:na kemalagidolona, wadiyala ebete ebeno kamena ba:ba ka:na nemalagidolonamene, ba:gala kamenate ebeno tepo ipuwoeno ukuilo ebe ha:kiya ebe hopamo ba ihate ebeno awi hunamo nadipatenakamene.

6

Hibima: Midipi Gugudi Ba:gala Ibino Nabi Menokobi Iba:te Keba Ka:na Na:kemedenamena:

1 Guguda:la:, wadiyala la: la:eno nabi menokobi iba:tamo na:papamila:hanakuya:la:, mabu Godote ba:be komo tuputupu ododi komoma: goena.
2-3 Iyo, Godote Isalaela tawakaluba:tamo eta ko tutumu tabo ba:ma ka:na ikalamiya:, “Amia:no nabiwi ba:gala menoko ibino komoma: kuba tabo olamagihino iba:tamo na:papamiwatanakuya:.” Ba:bene ebete gala na:kagoiya:, “Ba:moe tutumu tabamo papamiwata komodo ama: hido owalubi komo nagodone ba:ma ka:na kolawema:na:ta, ama:le tete ga:ga:nomolo hido hopolo ba emedena hiliyonomo komokomo ipuwalo nale ama: hidonomamo bowalubinakomata.” Ba:bema: numa:la:, Godokono Tutumu Tabo hiliyonomo ipuwalo ba:moe tutumu ba: dopo tutumuma: ediya:, lumagino papamiwata komodo Godote ebetamo hido owalubi komo kihatenakoma: hibilo a:goiya:.
4 Ba:gala la: puya:te nabima: deda:hanama, la: la:eno gugudino ododili komokomoma: ibi hiliyonomo tetelo koamo akakiyahalamenakala:, iba:te ibino tepo ipuwalo la:tamo maubahakapoma:. Wadiyala la: huiyatiya Kodawa Kelisokono iya:tulame komamo ibi ba tutumulatelena ibino kuba ododili tetelo iba:tamo modobo huiya nikalamenakuya:la:, iba:te hibima: midi ipuwalo hidamo kapepehoma:.

Hibima: Midi Okopi Ba:gala Ibino Oko Namutulubi Ibino Ododili Komo

5 Ba:bene koko okopi dubate la: pui mana:mo duwatiya:la la:le ibino huiyaha: oko kowatihonama:, ba:bi dubate ba:moe hopolo la:eno oko namutulubima: ba eda:hana, wadiyala la: la:eno ukuilo ibi tolelamelo ibi hunamo wadiya:paa:latelete iba:tamo na:papamila:hanakuya:la:, la:le Kelisotamo keba ka:na ka:papamila:honama ba:ba ka:na. Iyo, wadiyala la: la:eno tepo ipuwalo eta kuba ukui ugumuihino oko hibinomolo nowatinakuya:la:.

6 Ba:gala oko owati ipuwalo la: ba:ma ka:na akemalagidolala:, oko namutudawate natamo kokalakalama:, ebete na dunamita ba:be kapiya tetelo nale oko hidamo owatinakomo. Ao, eba ka:naha:. Namutudawate la: ulame tetelo ba:gala ulameha: tetelo, wadiyala la: Godokono ubi komamo papamila:halo, la: ha:kiya la: Kelisokono okopima: ba ga:la la:eno tepo ipuwoeno helo konomamo oko ba:bo nowatinakuya:la:.

7 Iyo, la:le la:eno oko hibi kalakalago owati modobola, manaha: hopo habanapi kalakaluilamema:, la: huiyatiya aeno Kodawa Kelisoko kokalakaluimima: oko hidamo nowatinakuya:la:.

8 Ba:bema: puya:te huiyaha: okopima: deda:hana ba:gala puya:te mani oko dowatihona, wadiyala la: hiliyonomate ba:moe ko komo akadodala:, aeno Kodawate hiliyonomo tawakalubino ododili komo ba ulamena, ebete hido okodawatamo ebeno hido huiya hibinomolo kikamema:ne.

9 Ba:gala la: hibima: midipi oko namutuluba:la:, puya:te la:eno oko huiyaheno kowatihonama: mana:mo duwatiya:ma, la: ba:bi okopa:tamo atumu hido tepo ipuwoeno malemale na:hawakaliminakuya:la:, iyo, keba tetelo iba:te oko modobodopolo owatihino, ba:ba tetelo la:le ibi temeteme huiya ikalamema: akakiyahalama:la:. Wadiyala la: ba:moe ko komo akadodala:, la: ba:gala ibi la: hiliyonomo ba: Hunu Habalo demedena ba:be Konomo Namutudawoeno huiyaha: okopilata. Ba: hibila, ba:be Kodawate kapiya gabonomodo hiliyonomo tawakalubino komo tuputupulu kanagilamelelamema:ne ibino modobo huiya iba:tamo kikalameholema:.

Hibima: Midipa:te Saitanatamo Alaholohoma: Kebe Ilina Ka:pupulinaka

10 Ba:bema: ba:moe leta kuititi hapulu nale la: ba:ma ka:na kiyalamemata, la: aeno Kodawa Kelisoko ipuwalo ba emedena ebeno konomo helo lawete helonomoma: neda:huya:la:.

11 Ba:gala la: hibima: midi komoeno alaholoho ipuwalo wato kikipo kolawema:, wadiyala la: Godokono alaholohoeno ilina hiliyonomo na:pupulinakuya:la:, ba:bema: Saitanakono ha:da amihoho komate la:tamo dikulimina:, ba:ba tetelo la: modoboma: keda:hama:nemata la:le kodakodalo kola:mota:hanama:.

12 Numa:la:, aeno alaholoho komote komo hopo habanapa:tamo kitanaha:, huiyatiya ale hiya:hiya: kuba gobogobo kapiyago alaholohonakoma:. Iyo, ibi ipuwalo komo ba: helohelodopo gobogobola ba:gala komo ba: helohelonomo gobogobola, komo ba: ba:moe hopoeno du ipuwalo da:wapata:lamena ba:bi gobogobola ba:gala komo ba: alomo hununu heloamo da:wapata:lamena ba:bila.

13 Ba:bema: la:eno alaholo komoma: Godokono modobo ilina hiliyonomo na:pupula:la:, mabu hibila, la: ba:bi ilina ba pupuli, kuba tetete la:tamo duluhukumini, la: Saitanatamo ba:bo kohelohelohoma:nemata, iyo, alaholo ipuwalo la:le haba ebetamo ikameheno kodakodalo kola:mota:hanama:nemata.

14 Ba:bema: hibima: mididawa, ama: kodakodalo ba la:na ba:ma ka:na na:hiduya:. Ama:le Godokono hibi komo amia:no kamakemo puliti na:kodakoduimiya:, ba:gala ebeno tuputupu emede komo amia:no nehe ilinamo kapuliti,

15 ba:gala ebeno hete tawakaluba:tamo dikalamena ba:be Hido Tabo
amia:no nato ilinamo na:pupuliya:, alaholoho ipuwalo amia:no natote
igulugadigakapoma:.
16 Ba:bene ama:le Godoko hibima: da:midina, wadiyala ama: hiliyonomo
tetelo ba:be komo amia:no makeyo ilinamo lawete natanakuya:, mabu
hibila, ama:go dalaholona ba:be Kubadawate ebeno koe powagoeno tele
ama:tamo da:pemelemene, ama: modoboma: keda:ma:na:ta ba:bi ilina
amia:no hibima: midi komamo koduhilamema:.
17 Ba:bene tawakalubino ka:ka: mula: komote Godogodone duluhukuna,
wadiyala ama: alaholoho ipuwalo ba:be komo amia:no dibamo kapuliti,
ba:gala Godokono Gobogoboeno alaholo gili akona:lawiya:, ba:be gili ba:
Godokono Tabola.
18 Ba:bene hiliyonomo hiya:hiya: tetelo la:le hiya:hiya: toetoe tabo ga:la
komodo Godokono Gobogoboeno heloamo ebetamo nolamagiminakuya:la:,
iyo, wadiyala la: ba:be komo ododima: heloha:ma: eda:haheno ebeno
hiya:hiya: tawakalubi hiliyonomo ba:bo na:wadiya:paa:latelenakuya:la:.
19 Ba:gala wadiyala la: na mabuma: Godoko atumu ba:ma ka:na
na:katoemehonakuya:la:, keba tetelo nale Hido Tabo kolamagima: hido tete
duminakomo, ebete natamo hidohido ukui modobolo nikanamenakamene.
Numa:la:, Godote ba:be Taboeno ipuwa tawakaluba:tamo dopamo ugu-
muiya:, huiyatiya ba:ma tetelo ebe ubi bihatena nale ba:be komo hibima:
midiha:pa:tamo toleheno ba hawakalimi iba:te hidamo kiya:tawahama:,
20 iyo, nale Hido Tabo hiya:hiya: tawakaluba:tamo atama: ebete na
ba:bema: ka:namiya:. Ba: hibila, ba:be oko owati mabuma: nale gabo-
manino du genamalo emedenamo, ba:bema: wadiyala la:le toetoe tabamo
na Godotamo nadipanatenenakuya:la:, ebete modobo helo natamo ba
ikaname ba:be Tabo olamagi ipuwalo nale toleha:ma: keda:nama:.

Polote Leta Kuititi Hapulu Tabo Komokomo Dolamagiya:

21 La: nonolata, aeno hibima: mididawa ekawi eta Tikikasiti la:tamo
da:puluhukumini, ebete naeno emede komo ba:gala ododili komo hiliy-
onomo la: kopikiyalamema:na:ta. Ba: hibila, ebete Kodawa Ya:sukunu eta
hido okodawama: eda:na,
22 ba:bema: nale ebe la:tamo poememo, la:le aeno emede komokomo
ebegodolo dulihoma la: kalakala ba:bo kolawema:nemata.
23 Ba:bema: wadiyala Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko
iba:te hibima: midipi ekaki hiliyonomatamo hete komo ba:gala male-
male emalagidolo komo ba ikalame ibino hibima: midi komo ba:bo
na:koimilama:mena:.
24 Ba:gala puya:te emedena tetelo aeno Kodawa Ya:su Kelisoko kono-
mamo demalagidolonamena:, wadiyala Godokono malemale komote ibi
hiliyonomagodolo nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

POLOTE LETA
PILIPAI SOSE TAWAKALUBA:TAMO ODODIYA:

1 Na ba: Polotela. Na ba:gala Timotiko ale Ya:su Kelisokono komo okopima: eda:hanama:, ba:bema: la: Pilipai habalo puya:te Ya:su Kelisoko ipuwalo Godokono tawakalubima: deda:hanama, ale ba:moe leta la:tamo poemema:, ba:gala la: sose watowatopi ba:gala la: puya:te oko owati ipuwalo watowatopi dowalubilinama, ale ba:moe leta la: mabuma: atumu na:kapoemema:.
2 Wadiyala aeno Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko, iba:te ibino malemale komo ba:gala hete komo la:tamo nikalama:mena:ta.

Polote Pilipai Sose Tawakalubino Komoma: Kalakala Toetoe Tabo Godotamo Dolamagiya:

3 Nale tete hiliyonomolo la: ba emalagidolena naeno Kodawa Godotamo kalakala tabo badipatenakomo.
4 Iyo, nale la: toetoe tabamo kalakalago a:wadiya:paa:latelenakomata,
5 mabu la:le Godokono Hido Tabo nagodone dulihuima, ba:ba tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku la:le nago kapimilo ba:be atu oko bowatinapimata.
6 Ba:bema: nale ba:moe komo iya:tawanomola, kebe Kodawate la: ipuwalo hido oko da:tupuimi, ebete ba:be oko miya:paheno Ya:su Kelisokono Kuititi Hegelalo upula:nomo kupula:ma:ne.
7 Ba: hibila, nale la: naeno tepo ipuwoeno malemala:mo demalagidolenama, ba:be komo modobonomoma: eda:na, mabu Godote ebeno malemale natamo ba hawakalimi kebe oko natamo dikanamiya:, na dopamo du genamalo emedenaha: tetelo la: hiliyonomate ba:be oko ipuwalo na owalubininakuimata. Ba:gala kalakala konomola, ba:ma tetelo nale du genamalo ba emedena, kebe hiya:hiya: tetelo gabomana:te naeno komo danagiya:midanamenaka, la:le na gala a:kowalubininakomata nale Hido Taboeno hibi komo hidamo kohawakaliminakoma:.
8 Iyo, Godote naeno hibi komo iya:tawala, ba:ma ka:na nale Ya:su Kelisokono tepo ipuwoeno malemale komago la: demalagidolenama.
9 Ba:bema: nale la: mabuma: toetoe tabo Godotamo dadipatenakomo, ba:be komo ba: ba:ma ka:nala. Wadiyala Godokono hibi iya:tawa komote ebeno mulu ukui komago la: ipuwalo ba apepehona, la:eno malemale emalagidolo komote atumu konomamo na:ka-apenamene.
10 Ba:be mabuni la:le la:eno emede ipuwalo hiliyonomo komo hidamo ba anagilamena, la:le tuputupu komo kapiya lawete Kelisokono Kuititi Hegelalo dalowa:ha:ma: deda:hanama, eta dawate a:kamodobamene la: kuba ododilipima: ka:lamima:.
11 Iyo, ba: ba:moe gabodo Ya:su Kelisokono tuputupu emede ipuwane dikulihona ba:bi gaote la: ipuwalo ba:tabotabohonamena:, ba:bema: Godokono mahilote koma: ba eda: ebe ha:kiya ebe ba:bo bawagaminanamene.

Ya:suti Polokono Ka:ka: Mabuma: Eda: Komo Polote Da:hawakalimiya:

12 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, na ubila la: ba:moe komo hidamo iya:tawaha, kebe temeteme komate natamo dikulihui, Godote ba:bi komo ipuwado gigiho a:hiya:midui komopa:te Hido Tabo hidamo kulihoma:.

13 Ba:moe ba:be mabuma: Lomanapino Konomo Gawadubuino genama da:lawamena, ba:bi alaholohopi ba:gala puya:te ba:moe ko habalo demedehona, komo ibi hiliyonomate naeno komo hidamo ba:ma ka:na iya:tawahana, nale Kelisokono oko owati mabuma: du genamalo demedenamo.

14 Ba:gala kalakala konomola, naeno du genamalo emede komoma: komo hibima: midipi ekaki hiliyonomate aeno Kodawagodone helo gala a:kalawiya:, iba:te na keba ka:nala:ka: toleheno ebeno Hido Tabo hawakala kolamagimima:.

15 Ba: hibila, ibi ipuwalo komopa:te ibino tepo ipuwoeno kuba ukuia:mo Kelisokono tabo olamagiminaka, ba:ma ka:na iba:te naeno hido mahilo pilo gabodo lawema: ewagelena, ba:gala iba:te ibi ipuwalo ba olowabeletihui ibino oko owati mabuma: awagahana. Huiyatiya komo ibi eba ka:naha:, iba:te hido ukui kapiyamo Hido Tabo olamagi oko bowatinaka,

16 iyo, ba:ba:te na malemalelo ba emalagidolonena hido oko bowatina. Ibi iya:tawahala Godokono ubilo na du genamalo demedenamo, mabu gabomana:te kebe hiya:hiya: tetelo naeno komo danagiya:midanamenaka, nale Hido Taboeno hibi komo hidamo ba:bo hawakaliminakomo.

17 Huiyatiya puya:te kuba ukuia:mo Kelisokono komoma: dolamagiminaka, iba:te ubi bihatena na du genamalo ba emedena komo temeteme natamo dito kikanamema:. Iyo, ibi ubila komopino mahilo ba kubahilame ibi ha:kiya ba:bo kawagaminalema:, ba:bema: iba:te oko hibi gabodo kowatinaha:.

18 A:iye, iba:te temeteme natamo ikanamema: dewagelena, ba:be komo ko komoha:! Huiyatiya ko komo ba: ibino tabo olamagimi komodo hiya:hiya: tawakaluba:te Kelisokono komo dulihonaka ba:be komola. Ba:bema: okopa:te ibino tepo ipuwoeno kuba ukuia:mo o hido ukuia:mo ebeno komo da:hawakaliminaka naeno kalakalate itananako. Ba:gala na ba:moe eta komoma: na:kalakalutamo,

19 na iya:tawala la:le toetoe tabo Godotamo dadipatenakoma, ba:be komodo ba:gala Ya:su Kelisokono Gobogoboeno owalubi komodo nale ba:moe du genamane kuluhukuma:nemo.

20 Ba: hibila, nale ubi konomago uliholo latiminamo, naeno komo anagiya:midaname tete gabomana:godone duluhukumini, nale eta tabo olamagima: hilopoheno toleha:ma: ba eda:, Kelisote tawakalubino holoholo hapulu awagaha komo ba:bo kolawema:ne. Wadiyala ebete hiliyonomo tetelo na ipuwado awagaha komo na:lawenakamene, iyo, na demedenamo o iba:te naeno ka:ka: dito ditamidanamemena:, naeno ubi komote ba: ba:ba ka:na bitananakomene.

21 Ba:bema: numa:la:, nale hopo habalo ba emedena naeno ka:ka: Kelisoko mabuma: kalakalago ihatenamo, huiyatiya nale da:hoemo naeno eta kalakalate kakitanama:ne mabu nale ebegodone naeno hido huiya konelawema:nemo.

22 Iyo, na hopo haboeno ka:ka:go ba emedena oko owati ipuwalo hidohido gao Godotamo da:noluilamenakomo, ba:be hido gabote natamo ba itana huiyatiya naeno hoe komodo eta hido gabote natamo kitanama:ne.

A:iye, ba:moi netewa hidohido gabote natamo ba pola:na ibi ipuwalo nale kebe gabodo na:ka:tomo?

23 Ba: hibila, naeno tepo ipuwalo ba:bi netewa ukui komate ba:bema: olowabeletihuina. Nale ba:moe hopo miya:pate Ya:sukunu emede habalo eba:go konemedenama: ubi konomamo ihatenamo, mabu na niya:tawanamo ebeno Hunu Haboeno kalakalate ba:moe hopoeno kalakala hibinomolo kogogoloma:ne.

24 Huiyatiya na eta ko komonomo ba:ma ka:na kiya:tawanamo, wadiyala nale la: mabuma: hopo habalo emedena, mabu keba tetelo nale la:go emedenaheno la:le owalubi komo pogodone na:ka:laweonakoma?
25 Ba:moe ba:be mabuma: na iya:tawala, nale ba:ma tetelo la: miya:paleheno la: gala da:kapowalubilima, la:eno hibima: midi ipuwalo kalakala komote hununomamo ba odolo la: ba:bo kapepehoma:nemata.
26 Iyo, ba: hibila, nale ba:moe du genamane uluhukuti la:go kemedanama: la:tamo gala da:kapemo, ba:ba tetelo la:le Ya:su Kelisoko ipuwalo kalakala konomo na mabuma: ba:bo kolawema:nemata.

Kelisoko Hibima: Midipino Alaholoho Komo

27 Ba:bema: ba:moe ba: konomo komola, wadiyala la: Kelisokono hidohido ga:limapi gugudima: neda:haniya:la:, ebeno Hido Tabote la: keba ka:na kiya:tulametana ba:ba ka:na. Ba:bene nale la:go da:pemedenamo o nale muhululu ba emedena la:eno komo dito dulinakomo, nale hiliyonomo tetelo ba:moe komo biya:tawanamo, la:le la:eno hibima: midi ipuwalo ukui kapiyalo kodakodalo ba la:mota:hana kapimilo alaholohonakomata, tawakaluba:te Hido Tabo uli komone hibima: komidima:.
28 Iyo, ba: ba:ba ka:na puya:te la:go dalaholohona la:le ibino ododili komoma: a:katoletolehonamata, ba:bene Godote la:eno toleha: komodo ibi kiya:tulamema:ne, ebete ebeno helo kapiyamo la:eno ka:ka: ba mula:lelame ibi huiyatiya dito kokubahilamema:ne.
29 Numa:la:, Godote ebeno malemale komodo la: a:ka:lamia:ta la:le Kelisoko hibima: midipima: keda:hanama:, ba:gala kalakala konomola, ebete atu malemale ipuwalo la: a:kaka:lamia:ta la:eno hibima: midi mabuma: temeteme komo kuwatenakoma:.
30 Ba:moe ba:be mabuma: la:le alaholo ipuwalo ba:pola:namata, nale dopamo kebe alaholo ipuwalo kemedenamimo ba:gala ba:ma tetelo da:kalutamo ba:be atu alaholo komola. Ba: hibila, la:le dopamo naeno alaholo temeteme dumima, ba:be komo nagodolo gala ba kitana la: ba:ma tetelo gala a:kulihuimata.

2

Kelisote Ebe Ha:kiya Deha:potoma: Midi Komodo Godote Ebe Hununomamo Dadipatiya:

1 La: numa:la:, la: Kelisoko ipuwalo ebegodone helo a:lawenakomata, ba:gala la: temeteme ipuwalo ebeno malemale komodo gelebadi iya:tawahanakomata, ba:gala la: ebeno Gobogobago kapimilo a:wapata:lamenakomata, ba:gala la:eno tepo ipuwalo etapa:te etapa:tamo malemale a:hawakaliminakomata.
2 Ba:moe ba:be mabuma: wadiyala la: naeno kalakala ba:ma ka:na na:koiminala:, la: ukui kapiyalo ba emedena etapa:te etapi atu malemale komamo nemalagidolenala:, iyo, la:eno tepo ipuwalo kapiyama: ba eda:hana la:le oko owatima: ubi komo kapiyanomoma: na:midinakuya:la:.
3 Ba:bema: la: ipuwalo etate ebe ha:kiya ebe kapiya emalagidolo komone o awagaha komone eta komo akododa:la:, huiyatiya wadiyala la: ha:kiya la: hopamo ba miya:tena, la:eno tepo ipuwoeno ukuilo komo hibima: midipi kokopima: na:midilinakuya:la:.
4 Ba:bene la: ipuwalo etate ebe ha:kiya ebeno komo kapiya akemalagidolonakala:, ao, ebete huiyatiya komopino modoboha: komo ebeno modoboha: komago kapimilo nulamenakamene.
5 Ba:be mabuma: wadiyala Ya:su Kelisokono tepo ipuwalo ditana, ba:be atu malemale ukui komote la: ipuwalo oko nowatinamene.

6 Ebete dopamo Godokono holoholo kapiyamo emedenami,
huiyatiya a owalubi tete da:puluhukuya:,
ebe ha:kiya ebeno komo kemalagidoloma:
ebete Godoma: deda:na
ba:be komo kodakodalo katila:nuya:ha:.
7 Ebete huiyatiya ebeno ko gawadubu emede bahi
tama:mo kalakalago ba ihate,
ebete hopo lumagima: eda:te
tawakalubino holoholamo atamo ba:bo pehawakaluya:,
iyo, ebete huiyaha: okodawoeno holoholamo puluhukuya:.
8 Ba:bene ebete ebe ha:kiya hopamo ba ihatena
ebeno Nabiwino ubi komamo ba:bo papamiwatanakui,
ba:bema: ebeno papamiwata ipuwalo
ebete ebeno hoe komoma: modoboma: goiya:,
iyo, ebete keha pihigalo
koko temeteme ba: dito uwatiya:.

9 Ba:moe ba:be mabuma: Godote ebe hununomamo adipatete
eta hidonomo mahilo ebetamo ba:bo ikamiya:,
ba:be mahiloeno helote
komo mahilo hiliyonomoeno helo na:gogolena,
10 iyo, ba:be mahilo ba: Ya:sutila!
Ba:bema: puya:te Hunu Habalo ba:gala hopo habalo
ba:gala haka ipuwalo demedehona,
ibi hiliyonomate ebe adikumima:
pupamo pegagahiditi,
11 iba:te Nabiwi Godoko ba milimiho
hawakala na:ga:lanakamena:,
Ya:su Kelisoko kapiya ba: Kodawala.

Hibima: Midipa:te Ba:moe Hopolo Godokono Aloma: Deda:hana

12 Ba:bema: naeno hidohido mabuluba:la:, dopamo na la:eno habalo ba emedena la: naeno tabamo keba ka:na ka:papamila:honakuima, wadiyala nale lutaha: tetelo la:le ba: ba:ba ka:na na:kewagelenala:, iyo, la: naeno iya:tulame komamo papamila:hama: la:eno ukui konomamo nihatenakuya:la:. Ba:gala Godote la:tamo dikalami, ba:be ka:ka: mula: komoeno kuititi komo hibilo lawema:, wadiyala la: la:eno ukuilo ebe tolemelo hunamo ba adipate oko hidamo nowatihonala:,
13 mabu kalakala konomola, Godote ba: la: ipuwalo ebeno oko bowatina, iyo, ebete la:tamo hidohido tepo ipuwoeno ukui ba:gala helo bikalamenata la:le ebeno ubi komamo kopapamila:hanama:!
14 Ba:bema: la:eno ododili komo hiliyonomo ipuwalo etapa:te etapa:tamo ubiha: tabo ga:laheno akolowabeletihuinakala:.
15-16 Ba: ba:ma ka:na ba:moe hopo habanapa:te koko kuba ododilipima: eda:hate keka:keka: gabodo ba tolamena, la: huiyatiya Godokono hidohidonomo gugudima: beda:hanamata, iyo, la:godolo eta kuba ododi komo ba:gala eta dalowa: ukui komo deha:potonomote a:kitanamene. Ba:bene la:le tawakaluba:tamo Godokono ka:ka: tabo dikalamenakoma, la:le ebeno aloma: ba eda:hana ba:moe hopo ba:la:minanamata, olokiti alomo hununu da:pola:na keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na. Ba:moe ba:be mabuma: nale Kelisokono Kuititi Hegelalo ba:moe komo kiya:tawama:nemo, nale kebe oko la: ipuwalo dowatinamimo ba:be kodakoda oko ipuwane hidohido gaote hibinomolo a:pikuliya:, iyo, nale la: mabuma: ba:bema: kawagahama:nemo.

17-18 Numa:la:, la:eno hibima: midi komo ba: la:le Godoko owati-
doloma: eta hawa:goeno ilina ebetamo dikamehoma ba:be komo huiyala.
Ba:gala nale ba:ma tetelo da:hoemo, iyo, komopa:te naeno hawi hakamo
dito da:haminamena:, ba:be komo ba: eta Godotamo ikameho komoma:
keda:ma:ne, ba:bema: ba:be komote hibilo duluhukumini, naeno kalakalate
ba itana, wadiyala la: ba: atumu kalakala lawete nago na:kalakalahuya:la:.

Polote Timotiko Epa:paladaitasiko Ibi Pilipai Habamo Poelamema: Tabo Dolamagiya:

19 Ba:bene Kodawa Ya:sukunu ubi ditanamene, nale gabo kumima:nemo
tete tatalilo Timotiko la:tamo kopoemema:, ba:bema: ebete la:eno komoma:
tabo gala da:kapoememene, nale ba:be tabo uliti naeno ukui bilibili komo
la: mabuma: ba:bo kowibohoma:ne.
20 Ebe kapiyate nago la: malemalelo konomamo emalagidolenata, iyo,
ebeno tepo ipuwoeno ukuiti naeno tepo ipuwoeno ukui komago kapiyama:
eda:na.
21 Ba: hibila, komo sose tawakalubi hiliyonomate ibino komo kapiya
bemalagidolena, Ya:su Kelisokono ubi komokomoha:.
22 Huiyatiya Timotiko eba ka:naha:. La: iya:tawahala nale ebeno nabiwi
huiyama: ba eda:na, ebete Hido Tabo olamagi mabuma: nago kapimilo
huiyaha: oko dowatinami, ba:be ododi gabodo ebete ebeno hibi komo ya:lo
a:hawakalimi.
23 Ba:bema: naeno ubi ba:ma ka:na itana, gabomana:te naeno komo
anagiya:midaname dupula:mena:, ba:ba tetenomolo gabote ditanamene
nale Timotiko la:tamo kopoemema:nemo.
24 Ba:gala nale Kodawa hibima: na:midinamo, tete tatalila nale ba:moe du
genamane uluhukuti la:tamo kopema:nemo.

25 Ba:gala nale eta komo na:ka-emalagidolutamo, aeno hibima: midi
ekawi Epa:paladaitasiko la:tamo gala kakapoemema:. Ebe ba: la:le naeno
modoboha: komokomo ipuwalo na owalubinima: da:poemima ba:be hido
dawala, iyo, ebete la: mabuma: na tamelo ba la:na alaholoho oko nago
kapimilo owatina.
26 Ebe iya:tawala la:le ebeno tawetawe komo dulima, ba:bema: ukui
bilibili komote ebegodolo ba itana, ebe ubi konomamo nihatena la:tamo
puluhukuti la:eno holoholo gala kakapulamema:.
27 Ba: hibila, ko tawetawete ebe duminati hoe tatalila, huiyatiya Godote
malemalelo ebe a:hiduimi, ba:bene ba:be ododi komodo Godote ebeno
malemale natamo atumu a:kahawakalimi, mabu naeno hido lumagiti
na:hoetale nale ba:be komoma: eta ko temeteme hibilo biya:tawana:.
28 Ba:bema: nale atumu naeno ubi konomago ebe la:tamo poemitamo,
mabu na iya:tawala la:le ebe gala da:kumima, la:eno kalakalate ebe
mabuma: ba itana naeno ukui bilibili komote la: mabuma: ba:bo kowibo-
homa:ne.
29 Ba:bema: wadiyala la:le ebe aeno Kodawa ipuwalo eta ekaw-
ima: ga:late konomo kalakalago na:lawiya:la:. Ba:gala la:eno hibima:
midipi kapiyuimi ipuwalo wadiyala la:le ebe huiya tawakalubi atumu
na:kamililameholiya:la:,
30 mabu la:le nagodone muhululu ba emedehona na owalubini mod-
oboha:ma: deda:huima, ba:ba tetelo ba:moe ekawi Epa:paladaitasiko la:eno
habalo na da:powalubini, ebete Kelisokono oko mabuma: ebeno ka:ka:
ebete ko komoha:ma: goelo tatalila ba:hoena:.

3

Ale Aeno Hunu Tamamo Dododilinakoma: Ba:bi Komo Ipuwado Godote A Tuputupupima: A:kaka:ma:mene

1 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, ba:moe leta kuititi hapulu nale la: ba:ma ka:na kiyalamemata, wadiyala la: aeno Kodawa ipuwalo na:kalakalahanala:.

Ba: hibila, na ubiha:ma: keda:naha: nale la: dopamo diya:tulamenakuima, ba:be atu komoma: eta kapiya teta:mo la: ba:moe leta ipuwalo gala kakiya:tulamema:, mabu ba:moe iya:tulame komote la:eno hibima: midi komo hidamo ka:ga:lulatelema:ne la:le hibi gabo otakapoma:.

2 La: hidamo! Puya:te ibino kuba ubi komo dododilinaka ba:bi dubuino komo hidamo nulamenala:, mabu ibi ba: helohelo gahagaha huiyala, iyo, iba:te ibino ubi konomamo ihatena Yunapi dubuino tama itamida kukala komopa:tamo ba ikalame ibino apeno hiya:hiya: komo ba:bo kiya:hililamema:.

3 Huiyatiya a ba: puya:te Godokono Gobogoboeno heloamo ebe dadikuminakoma:, a ba:bi tawakalubila. Iyo, Godote bahibahi gugudino tama itamida kukala Yunapa:tamo dopamo dikalamiya:, ale ba:be komoeno ipuwa iya:tawahapima: eda:hanama:, mabu Godote a tuputupupima: ka:mi komo ale kulima:, ale hunu tamamo ododili komo hiliyonomo ipuwalo eta kapiya komo hibima: kamidinaha:. Ao, a huiyatiya Ya:su Kelisoko kapiya hibima: ba midina ebe kapiya ba:bema: awagaminanama:.

4 La: numa:la:, puya:te naeno pakala emede komo diya:tawahana, diyala, iba:te ibino kateneno ukuilo ba:ma ka:na da: ga:lamena:, “Ba:be dubu Poloko ebete ebeno hunu tamamo ododili komodo ebe ha:kiya ebe hidodawanomoma: midiya:.”

Ba: hibila, dopamo nale hunu tamamo ododili komo ipuwado komo hiliyonomo tawakalubi a:negogoliya:mo, ba:bema: diyala, nale ba:ma ka:na da: emalagidolomo, Godote naeno hunu tamamo ododili gabodo na ebeno eta tuputupudawama: koka:namima:ne.

5 Ba:ma ka:na nale Isalaela tawakalubino Beniyaminakono gu ipuwane hawakaluya:mo, iyo, na ba: Yunapino hawinomola, ba:bema: nale hawakalate kapiya wuiki da:wibuya: dubu guduino tama itamida kukala ba:bo lawiya:mo. Ba:gala a Yunapino Pa:lisi kapiyuimi ipuwalo na eta dawama: dediya:mo, ba:bema: Mosesete atamo dikaa:miya: ba:bi Tutumu Tabo hiliyonomo nale kodakodanomolo uwatenakuimo.

6 Ba:bene nale ba:bi Tutumu Tabamo papamiwatama: naeno ubi konomamo ba ihatena, nale Godokono sose tawakalubino komoma: ba:bo goenakuimo iba:te ebetamo hibi gabodo a:kapapamila:hala:, iyo, nale iba:tamo koko temeteme ba:bema: ikalamenakuimo. Ba: hibila, Tutumu Taboeno hiliyonomo komamo papamiwata ipuwalo nale eta kapiya deha:poto komo kotanakuiha:, ba:bema: Yunapino umi ipuwalo na ba: tuputupudawanomoma: eda:namimo.

7 Huiyatiya nagodolo dopamo da:pola:nama:, tawakalubi hiliyonomate ba:bi ododili komo ba:gala iya:tawa komo ba:gala Yunapino hawi komo hidohidoma: ba ga:lana, nale ba:ma tetelo huiyatiya Kelisoko mabuma: ba:bi komokomo gigilepalama: midilinamo.

8 Iyo, hopo habanapa:te kebe hiliyonomo komo hidohidonomoma: da:ga:lana ba:gala naeno pakala emede komoeno hiya:hiya: komo, nale ba:bi komo hiliyonomo gigilepalama: ba midilina gunima:mo ihilateliya:mo. Ba:bema: naeno ukui ipuwalo kapiya komote ko komonomoma: eda:na, ba:be komo ba: naeno Kodawa Ya:su Kelisokoba: kapiyama: eda: komola. Iyo, nale ebe mabuma: ba:moe

hopoeno hiliyonomo hidohido komo nenema: ba goena, ebe kapiya
kodakodanomolo lawenamo
9 nale ebe ipuwalo hidamo kemedenama:. Ba: hibila, Godote lumagino
hibima: midi komodo modobo helo ebetamo ba ikamena ebe tuputupu-
dawama: ba:bo komidima:ne, ba:bema: ba:ma tetelo nale Godokono Tu-
tumu Tabamo papamiwata komodo na ha:kiya na tuputupudawama: ka-
goenaha:, ao, nale huiyatiya Kelisoko kapiya hibima: na:midinamo.
10 Ba:be mabuma: na ba:moe kapiya konomo komoma: ubi nihaten-
amo, nale Kelisokoba: kapiyama: ba eda:na, ebete hoe ipuwane kebe
helo komamo ka:mahiguya: ba:be atu helo komote naeno emede ipuwalo
kitanama:ne. Ba:bene ba:be helo komote nagodolo ba itana, nale ebeno
temeteme ipuwalo eba:go kapimilo kolutama:nemo, ba:gala ebete hoe
komamo keba ka:na ka:tuya: nale ba:ba ka:na atumu da:tomo,
11 na hibima: na:midinamo ebeno helo ba: modobola, ebete na hoe
ipuwane ka:ka:mo gala kakadipanatenema:ne.

Polote Hido Huiya Godogodone Lawema: Oko Helonomamo Dowatinami

12 Numa:la:, nale tabo ba:ma ka:na kagoitaha:, nale Godogodone hido
huiya lawema: naeno emede ipuwalo tuputupunomoma: ya:lo ediya:mo.
Ao, eba ka:naha:, nale huiyatiya helonomamo oko owati ipuwado ba:be
huiya galane tetelo lawema: ewagelenamo, mabu Ya:su Kelisote ba:be huiya
natamo hibinomolo ikanamema: na ba:bema: laweniya:.
13 Ba:gala naeno hibima: midipi ekaka:la:, na ba:ma ka:na kemalagi-
dolutaha: nale alaholo ipuwalo wato kikipo ya:lo a:lawiya:mo, ao, na
ba:be kalakala tete galane konumima:nemo. Ba:be mabuma: kebe komate
natamo dopamo da:pikulinakui, nale ba:bi komo gala emalagidolema:
naeno oko owati ipuwalo gala hapuamo kagahiminaha:, na huiyatiya
naeno holoholo dopo hapunomamo ihatenatomo kuititi teta:mo modobolo
konuluhukuma:.
14 Iyo, sikulu guduti iya:da:mi hegelalo heloamo keba ka:na
ka:puliganako, na oko owati ipuwalo ba: ba:ba ka:na puliganamo, nale
kuititi teta:mo da:nuluhukumu naeno hido huiya ba:bo konelawema:. Ba:
hibila, Godote Hunu Haboeno kalakala komo natamo ikanamema:, Ya:su
Kelisoko ipuwalo na ba:bema: ka:namiya:.
15 Ba:bema: nonolata, a puya:te Kelisoko ipuwalo hidamo dapepe-
honama:, wadiyala a ba:bako ukui kapiyado oko ebetamo bowatihonama:,
huiyatiya diyala, la: komopa:te oko eta kuba ukui komago dowatihonama,
ba:bema: Godote ha:kiya ebeno ubi tetelo ebeno tuputupu ukui gabo la:
kiya:tulamema:na:ta.
16 Numa:la:, ba:moe komo ba: ko komola, ale hibima: midi ipuwalo
ba:mamo kebe gabodo ka:pikulima:, wadiyala ba:be atu gabodo ale kuititi
teta:mo hibinomolo konikulima:nema:.
17 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, wadiyala la: kapimilo la:eno emede
ipuwalo na nibaminatenenala:, iyo, puya:te dopamo aeno ododili komo
ta:matalema: hidohido ukui duwati, wadiyala la:le ba:be atu gabodo koto-
lamema: ibino komo hidamo nulamenala:.
18 Ba:gala nale dopamo komo hiliyonomo tetelo la: kebe komoma:
da:kiyalamenakuima, mu numitota:la:, ka:lo ba:be komo gala ihi baida:go
la: ba:ma ka:na kakiyalamemata, Kelisokono keha pihigalo hoe mabuma:
komo tawakalubi hiliyonomate eba:go alaholohona.
19 Ba: hibila, ba:bako tawakaluba:te ibino kuititi tetelo Saitanakono Koe
Habamo konikulima:na:. Iba:te ibino kateneno ubi komamo kubanomamo
papamila:halete, ba:bene hilopo komo ibino ododili ipuwalo ba awaga-
hana, iba:te ba:moe hopoeno ilina uwate gabo kapiya bemalagidolona.

20 Huiyatiya a hibima: midipino hibi emede haba ba: Godokono Hunu
Habala, ba:bema: aeno Ka:ka: Mula:lea:medawate ba:bene kopema: ale
ba:be komo uliholo latiminama:, ebe ba: aeno Kodawa Ya:su Kelisotela.
21 Ba:bema: hibila, hiya:hiya: tawakalubi ba:gala gobogobo hiliyonomo
iba:te ebegodolo ditana ba:be konomo helo dumimina:, iba:te ebeno
ubi komamo ba:bo kopapamila:halema:na:. Ba:ba tetelo Kelisote ba:be
atu heloamo aeno heloha: ape ba:gala ha:laha ape hiya:nomoma: ko-
midilia:mema:ne, iyo, ebeno apete hidonomo a:la:minama: keba ka:na
keda:na, aeno apa:te ba: atumu ba:ba ka:na kakeda:haa:mema:na:.

4

Polote Komo Tutumu Tabo Pilipai Sose Tawakaluba:tamo Dikalamiya:

1 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, wadiyala la: naeno tabo
komokomo ba emalagidolena ba:bi komamo papamila:hate aeno Kodawa
ipuwalo kodakodanomolo na:la:mota:hanala:. Ba: hibila, la: nale ulamema:
konomamo demalagidolenama ba:bi tawakalubilata, ba:gala la:le natamo
ko kalakala komo ba ikanamena, nale Saitanatamo alaholo ipuwalo
da:lawimo la: ba:be wato kikipo huiyama: eda:hanamata.
2 Naeno hibima: midipi ekaki bohelemele Yuwodiyako ba:gala Sintakiko,
nale la: betoelameholemata la:le olowabeletihui komo miya:pate aeno
Kodawa ipuwalo ukui kapiyama: keda:ma:.
3 Ba:bema: ama: pote naeno oko ipuwalo hido owalubidawama: deda:na,
wadiyala ama: ba:moi kamenakamena nowalubiliya:. Ba: hibila, ibi
netewapa:te Hido Tabo olamagimi mabuma: eta dubu Kelaminakoba:
dopamo nago kodakoda oko dowatinama:, ba:bema: ibino mahilote
Godokono Ka:ka: Bukalo ba:pola:lama:na, komopa:te nago oko dowatina
ibino mahilote keba ka:na ka:pola:lama:na ba:ba ka:na.
4 Ba:bema: la: hiliyonomate aeno Kodawa ipuwalo hiliyonomo tetelo
na:kalakalahanala:, iyo, na gala na:kagoemo, wadiyala la: na:kalakalahala:!
5 Ba:gala wadiyala la: hiliyonomo tawakalubino holoholo hapulu tatabalo
ba emedena, komopa:te la:eno ukui komamo papamila:halema: ibi heloamo
akakiyahalama:la:. Numa:la:, aeno Kodawoeno pe tete ba: na:tatali,
6 ba:bema: wadiyala la: eta komoma: aka-ukuibilibilihala:, huiyatiya
la:eno modoboha: komo hiliyonomo ipuwalo la:eno tepo ipuwoeno
kalakalago la: Godotamo na:toetoehonakuya:la: ebete la: kowalubilima:.
7 Ba:ba tetelo la: Ya:su Kelisoko ipuwalo ba emedena Godokono
hete komote la:eno tepo ipuwoeno hiya:hiya: ukui komo hidamo
ba:ga:lulatelenamene, ba: hibila, hopo habanapa:te ibino mulu ukui
komamo ba:be hete komoeno ipuwa lawema: kamodobonaha:.
8 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, ba:moe leta kuititi hapulu nale
la: ba:ma ka:na kiyalamemata, Godote kebe komokomo tuputupu emede ko-
moma: da:goena ba:gala ebete kebe komo da:mililameholena, wadiyala la:
ba:bi komokomo kapiya la:eno tepo ipuwalo nemalagidolenala:. Iyo, ebete
kebe ukui komo hibima: da:goena ba:gala muluma: da:goena, ebete kebe
ukui komo hidoma: da:goena ba:gala dalowa:ha:ma: da:goena, ebete kebe
ukui komo malemale hawakalimima: da:goena ba:gala kalakala adipatema:
da:goena, wadiyala la: ba:bakobako ukui komo kapiyamo la:eno tepo ipuwa
na:tabuilameniya:la:.
9 Ba:bene la: kebe komo naeno iya:tulame komodo dulihonakuima
ba:gala naeno ododili komodo dulamenakuima, wadiyala la: ba:bi
hiliyonomo komo nododilinakuya:la:. Ba: ba:moe gabodo pote hete
tawakaluba:tamo dikalamena, ba:be Godote la:godolo hibilo bemede-
namene.

Polote Pilipai Soseno Malemale Mani Miya:te Komoma: Kalakala Tabo Dolamagiya:

10 Ba: hibila, naeno kalakalate aeno Kodawa ipuwalo la: mabuma: ditana,
ba:be kalakala bada konomola:ka:! Iyo, tete ga:ga:dopolo la:eno ubi
ba italama:na la:le gabo umihino na kowalubininakuiha:, ba:ma tetelo
huiyatiya la:le gabo dumima na mana:mo ba:bo owalubinimata, dopamo
la:le na owalubinima: ubi keba ka:na kihateonakuima ba:ba ka:na.
11 Huiyatiya nale ba:moe kalakala tabo olamagi komamo eta modoboha:
komo la:tamo kahawakalimitaha:, ao, ba:moe komo ya:lo iya:tawuya:mo,
na hiya:hiya: modoboha: komo ipuwalo ba emedena huiyatiya naeno
Kodawoeno kalakala kapiyate nagodolo bitanamene.
12 Ba: hibila, dopamo nale komo tetelo hiya:hiya: modoboha: komo
ipuwalo lutanakuimo ba:gala komo tetelo na ilinago modobolo lu-
tanakuimo, ba:bema: nale kalakala komoeno ipuwa ba:ma ka:na ya:lo
a:lawiya:mo, hiliyonomo hiya:hiya: tetelo, iyo, baa:te wiguname tetelo
ba:gala kape tetelo, dogodogo ilina pola:na tetelo ba:gala ilina pola:naha:
tetelo, naeno kalakalate naeno Kodawagodone ba pena a:kawibonamene.
13 Ba:bema: hibila, ebete natamo helo ba ikanamena, na modobola
ebe ipuwalo hiliyonomo hiya:hiya: temeteme ipuwado kuitita:mo konu-
luhukuma:.
14 Huiyatiya na la:tamo kalakala tabo gala na:kagoemo, mabu la:le
naeno temeteme ipuwalo na mana:mo dowalubinima ba:be komo ba: hido
malemale komola.
15 La: Pilipai sose tawakalubi ba:moe komo iya:tawahanomola, dopamo
Hido Tabote nagodone la:tamo da:puluhukui, ba:bene nale la: ipuwane
Ma:sadoniya hopone gala da:katuimo, ba:ba tetelo komo hiya:hiya: sose
tawakalubi ipuwalo la: kapiyanomate mana:mo na malemalelo owalubini-
mata.
16 Iyo, na Tesalonaika habalo ba nemedena, la: komo tetelo naeno
modoboha: komo ipuwalo owalubi komo natamo ba:bo poemenakuimata.
17 Huiyatiya numa:la:, naeno ubi komo ba:ma ka:na kitanaha:, na
ha:kiya na emalagidolonelo mani la:godone dito uwate, ao, na ubila la:eno
malemale ikame komodo Godote ebeno hidonomo huiya la:tamo dito
kikalamema:.
18 Ba: hibila, ba:ma tetelo eta modoboha: komo kapiyate nagodolo
kitanaha:, mabu la:le na owalubinima: Epa:paladaitasitamo dikamehuima,
ebete ba:be mani mamo dadahi nale modobolo lawimo. Numa:la:, la:eno
malemale ikame komo ba: Godotamo hido nibo pate ilina ikame komo
huiyala, iyo, ebete ba:bako komo eta lumagigodone kalakalago lawete
modoboma: kogoema:ne.
19 Ba:moe ba:be mabuma: kebe modoboha: komate la:godolo da:pola:na,
naeno Godote ba:bi hiliyonomo komo ulamete la:tamo modobolo
kikalamema:na:ta, mabu ebeno dogodogo ilinate Ya:su Kelisokono
A:la:minanomo Habalo ebegodolo ba:pola:na.
20 Ba:bema: wadiyala awagaha komote aeno Nabiwi Godogodolo eme-
dena emedena tetelo nitanamene! Ba:moe tabo ba: hibinomola, ba:ba:la!

Polote Leta Kuititi Hapulu Nolata Tabo Komokomo Dolamagiya:

21 Ba:bene puya:te Ya:su Kelisoko ipuwalo Godokono tawakalubima:
deda:hana, nale naeno nolata tabo ibi hiliyonomatamo poememo, ba:gala
nago demedena ba:bi hibima: midipi ekaka:te ibino nolata tabo atumu
la:tamo na:kapoema:.
22 Ba:gala puya:te ba:moe Loma ko habalo Godokono tawakalubima:
deda:hana, ibi hiliyonomate la:tamo nolata tabo bekapoema:, iyo, ibi

ipuwalo puya:te Konomo Gawadubu Sisakono genamalo ebeno oko dowati-
hona, ba:ba:te ibino nolata tabo konomo atumu na:kapoema:.

23 Wadiyala aeno Kodawa Ya:su Kelisokono malemale komote la: hiliy-
onomoeno tepo ipuwalo nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila.
Ba:ba:la.

POLOTE LETA
KOLOSI SOSE TAWAKALUBA:TAMO ODODIYA:

1 Na ba: Polotela, Ya:su Kelisote ebeno sose tupuimima: hiya:hiya: hopamo
doelamiya: ba:bi okopi ipuwalo na ba: etala, mabu Godote ebeno ubilo na
ba:bema: laweniya:. Na ba:gala a hibima: midipino ekawi Timotiko,
2 ale la: puya:te Kolosi habalo Godokono tawakalubima: ba eda:hana
Kelisoko ipuwalo aeno hibima: midipi ekakima: deda:hanama, ale ba:moe
leta la:tamo poemema:. Wadiyala aeno Nabiwi Godote ebeno malemale
komo ba:gala hete komo la:tamo nikalama:mena:ta.

Kolosi Sose Tawakalubino Komoma: Polote Kalakala Tabo Ba:gala Toetoe Tabo Dolamagiya:

3 Tete hiliyonomolo ale toetoe tabamo la: ba wadiya:paa:latele kalakala
tabo Godotamo ba:bo adipatenakoma:, hibila, ebe ba: aeno Kodawa Ya:su
Kelisokono Nabiwila.
4 Ale ebetamo kalakala tabo ba:bema: olamagiminakoma: mabu ale
ba:moe hido komo ulima:, la:le Ya:su Kelisoko hibima: ba midina Godokono
tawakalubi hiliyonomo malemalelo emalagidolenamata.
5 Iyo, dopamo tetelo Godokono Hido Tabote la:tamo da:pi, ba:bema: hibila,
la:le ba:be hibinomo tabo dulihuima, ba:ba tetelo la:le Godogodone hido
huiya lawema: ebeno pe komoma: uliholo latimi komo ba:bo tupuimimata,
mabu ebete ba:be hido huiya ebeno Hunu Habalo ya:lo hiduilamete
la: mabuma: hidamo ulamena. Ba:moe ba:be mabuma: ba:ma tetelo
la:eno hibima: midi komo ba:gala malemale emalagidolo komote la:godolo
ba:pola:lama:nata.
6 Ba: hibila, ba:moe atu tetelo Godokono Hido Tabote hopo haba konomo
hapuhapuamo ba pena hidohido gaote a:nolohonaka, la:eno uliho tupuimi
mabuni ba:be tabote la: ipuwalo oko keba ka:na kowatinami ba:ba ka:na.
Numa:la:, la:le Godokono hibi tabo uliho tetelo ebeno malemale komo
pogodone diya:tawahuima,
7 ba:be dubu ba: Epa:palasitila, ebe ba: ale koamo demalagidolonama:
ba:gala ago oko dowatina ba:be lumagila. Iyo, ebete Kelisokono oko a
mabuma: owatinako,
8 ba:gala kalakala konomola, Godokono Gobogobote la:tamo malemale
emalagidolo komo keba ka:na kikalametana, ba:ma tetelo Epa:palasiti ba:be
komo atamo a:pehawakalimi.
9 Ba:bema: ale la:eno hibima: midi komo dulihuima:, ba:ba tetene
tupuimiti ale la: mabuma: Godotamo toetoe tabo olamagimi keke-
laa:menaha:. Ba:bene ale ebe ba:ma ka:na toemehonakoma:, ebeno Gob-
ogobote tawakaluba:tamo konomamo dikalamena, ebete ba:be mulu ukui
komamo ba:gala ebeno ubilo wapata:lame komamo la:eno tepo ipuwa
kotabuilamema:ne.
10 Ba: ba:moe gabodo Kodawoeno helote la:godolo bitanamene, la:le
ebeno hidohido ga:limapi gugudima: ba eda:hana la:eno hiliyonomo ododili
komo ipuwalo ebe kokalakaluiminakoma:, iyo, la: ipuwalo hidohido gaote
ba:ba ka:na ba nolohona la:eno Godoko iya:tawa komodo hibilo kapepe-
homa:nemata.
11 Ba:gala la: mabuma: ale Nabiwi Godoko betoemehonakoma:, ebete
ebeno aloeno konomo heloamo la: koheluilamenama:, la:le komo hiya:hiya:
temeteme ipuwalo kodakodalo ba la:mota:hana

12 kalakala tabo ebetamo konomamo kadipatenakoma:. Ba: hibila, Godote
Kelisokono ododi komodo la: a:modobuilamiya:ta, ebeno A:la:minanomo
Habalo da:pola:na ba:bi dogodogo ilina ipuwane la:le ebeno komo hiliy-
onomo tawakaluba:go la:eno hido huiya konuwatema:,
13-14 mabu ebete aeno ka:ka: ba mula:lea:me du namutudawoeno helo
ipuwane a uluhukua:tete, ba:bene ebeno Guduti Ko Gawadubuma: deda:na
ba:be komoeno kalakala emede komamo ebete a a:miya:tiya:. Numa:la:,
ebete ba:be Gudu konomamo emalagidolona, ebe ba: pote aeno kuba
ododili ipuwane a huiya konomamo duwatiya: ba:be Hidodawala, iyo,
ebete aeno kuba hiliyonomo egebolea:mete ya:lo adodoholea:miya:.

Kelisote Kodawanomoma: Deda:na Ba:be Komo

15 Ba:gala eta komo. A hopo habanapa:te Godoko baida:mo umi
modoboha:, huiyatiya Kelisote ebeno holoholo kapiyamo atamo ba:
a:puluhukuya:, ebe ba: Nabiwino dopo Gudunomola, iyo, ba:moe hopoeno
ilina hiliyonomo ikulihino ebete dopamo nemedenami.
16 Ba:bema: Hunu Habalo da:pola:na ba:gala hopo habalo da:pola:na, iyo,
hopo habanapa:te baida:mo dulamena ba:gala iba:te kebe komo baida:mo
ulameheno, ba:bi hiya:hiya: helohelonomo gobogobo, ba:gala helohelodopo
gobogobo, ba:gala hiya:hiya: tawakalubi, ba:gala hopolo da:ka:ka:halena
ba:bi ilina, ibi hiliyonomo Nabiwiti ebeno Guduino heloamo ododiliya:. Ba:
hibila, ibi hiliyonomate Kelisoko kawagaminanama: ebeno helo kapiyado
ikulihuya:,
17 ba:gala ibi hiliyonomo ipuwalo etate uluhukuhino ebete dopamo
nemedenami. Ba:be mabuma: ebe kapiyagodolo helo bitana ibi hiliyono-
matamo ka:ka: kikalamema:.
18 Ba:gala Kelisokono ape ba: sosela, ba:bema: ebe soseno watola ba:gala
ka:ka: mabula. Iyo, ha:laha tawakalubi hiliyonomo ipuwalo ebe ba: hoe
ipuwane mahigama: dopodawama: ediya:, ba:bema: ebe ba: hiliyonomo
komokomoeno Namutudawa kapiyanomola.
19 Ba: hibila, Godote kalakalago ebeno ubi bihatiya:, kebe komote ebe
ipuwalo tabonomo ditana ba:be atu komote ebeno Gudu ipuwalo tabonomo
kakitanama:.
20 Ba:gala ebete ebeno ubi komo ba:ma ka:na kihatiya:, ebeno Guduino
hawiti keha pihigalo da:ka:ka:la:mene, ebete ba:be hawa:mo ba:moe
hopolo ba:gala Hunu Habalo da:pola:na, ba:bi hiya:hiya: ilina ba:gala
tawakalubi ba:gala gobogobo ibi hiliyonomo uwatete ebeno mabulubima:
keda:hanama: ibi gala ebetamo kakamagahelema:ne, mabu ibi hiliyono-
mate dopamo eba:go alaholohopima: eda:hanama:.
21 La: hibima: midipi ba: atumu, dopamo la:le kuba komokomo ba
ododilina la:eno tepo ipuwoeno ukuilo Godogodone muhuludopone puti-
tatate eba:go alaholohopima: eda:hanamimata.
22 Huiyatiya kalakala konomola, Kelisote ba:moe hopamo pete lumagino
apa:mo da:pehoiya:, ba:be mabuma: la: ba:ma tetelo Godokono hidohido
mabulubima: eda:hanamata, iyo, ebete gabo ba:ma ka:na hiduimiya: la:
ebeno talonapima: ba:gala tuputupupima: ba:gala dalowa:ha: tawakalu-
bima: midiliti ebeno holoholo hapuamo komagahelema:.
23 Ba:bema: wadiyala la: kodakodalo ba la:mota:hana la:eno tepo ipuwalo
ukui gagagagama: akeda:hanala:, mabu la: dopamo dulihuima ba:be Hido
Tabo hibima: ba midina la:le Godogodone hido huiya uwatema: uliholo
latiminamata. Ba: hibila, ba:be Hido Tabo kolamagima: na Poloko ba:
Godokono eta okodawala, ba:gala kalakala konomola, ba:be Tabote hopo
habanapi hiliyonomatamo ya:lo uluhukui.

Sose Tawakalubi Mabuma: Polokono Oko Owati Komo

24 Ba:gala eta komo, nale la: sose tawakalubi mabuma: duwate-
nakomo ba:bi apeno temeteme komoma: na:kalakalanamo. Numa:la:, sose
tawakalubi ba: Kelisokono apela, ba:bema: keba tetelo hibima: midipa:te
ebeno oko owati ipuwalo temeteme duwatenaka, Kelisote ba:bako atu
temeteme beka-uwatenako. Iyo, ebeno temeteme uwate komo ba:moe
hopolo hibilo kupula:lemeha:, ba:bema: naeno kalakala bitana nale ebeno
temeteme upula:leme teta:mo ebeno oko kowatinama:.
25 Ba: hibila, Godote sose tawakalubi mabuma: na okodawama:
a:midiniya:, iyo, nale ebeno tabo konomo iba:tamo hawakaliminomo
da:hawakaliminakomo ba:be ododi komo ba: ebete natamo dikanamiya:
ba:be okola.
26-27 Ba:bema: numa:la:, dopamo tetelo Godote komo gogo hiliyonomolo
hopo habanapa:tamo ugumuilo ditanami, ba:be nopo ebete ba:ma tetelo
ebeno tabo olamagimipino oko ipuwado la: ebeno tawakaluba:tamo
ba:ma ka:na hawakaliminako, Kodawa Kelisote la: hibima: midipino tepo
ipuwalo bemedena, ba:bene la:le ebeno pe komoma: uliholo ba latim-
ina, ebete da:pemene ba:ba tetelo la:le Godokono konomo alo ipuwalo
ba:nemedenamata. Kalakala konomola, ba:ma tetelo ebeno hidonomo
a:la:mina nopote hopo habanapi hiliyonomatamo ba: ba:ba ka:na itana!
28 Ba:bema: ale Kelisokono komoma: ebeno Hido Tabo tawakalubi
hiliyonomatamo olamagiminakoma:, iyo, ale hiliyonomo hiya:hiya: mulu
tabamo ibi ba kiyahalame ba:bo iya:tulamenakoma:, mabu a ubila ibi
hiliyonomate Kelisoko ipuwalo hidonomamo apepehote ibi kokopima:
deda:hamena:, ale ibi Godokono holoholo hapuamo ba:bo konewadipil-
ima:nema:.
29 Ba: hibila, nale ba:be komo kumima: Kelisokono konomo heloamo oko
bowatinamo, ba:gala ebeno helote atumu na ipuwalo oko na:ka-owatina.

2

1 Ba:bema: na ubila la: ba:moe komo iya:tawaha, na Polote la: Kolosi
sose tawakalubi ba:gala Lodosiya sose tawakalubi, la: hiliyonomo mabuma:
Godokono oko temetema:go dowatinamo, ba:gala hibila, la:eno kapiyuimi
ipuwalo puya:te naeno holoholo dopamo kumiha:, nale la: hiliyonomo
mabuma: atumu oko na:ka-owatinamo.
2 Iyo, naeno ubi ba:ma ka:na itana, nale la: hiliyonomo hiya:hiya:
tawakalubi gelebadi tabamo ba heluilame la:le malemale emalagidolo
komo ipuwalo kapiyama: keda:hama:. Ba: ba:moe gabodo Godote
dopamo tawakaluba:tamo dugumuiya:, ba:be diya nopoeno ipuwa la:le
hidonomamo iya:tawahate kodakodalo ba:bo katila:nama:nemata, lumagiti
konomo mana:goeno kuiha keba ka:na katila:nanako ba:ba ka:na. Ba:
hibila, ba:be diya nopoeno ipuwate ka:lo tawakaluba:tamo da:hawakalana,
ebe ba: Kelisotela,
3 iyo, hiliyonomo hidohido mulu emalagidolo komo ba:gala hiya:hiya:
iya:tawa komo, ba:bi komo hiliyonomate ebegodolo ba:pola:na. Ba:be
mabuma: Godote dopamo kebe hidohido komo kugumuiliya: ka:lo ebete
huiyatiya Kelisogodone tawakaluba:tamo hawakalilamenako.
4 Ba:bema: nale ba:moe komo la:tamo na:goemo, mabu na ubihinola la:
ipuwalo etate mahigate komo hidohido tabo hunu tama iya:tulame gabodo
ba olamagi, komo ha:da tabo komamo la: amiholamete kuba gabamo ba:bo
komagatalema:.
5 Ba: hibila, naeno ape muhulunomola huiyatiya nale naeno tepo
ipuwoeno ukui ipuwalo la:go bemedenamo, ba:bema: la:le Kelisoko

hibima: midi ipuwalo kapiyama: eda:hate kodakodalo keba ka:na ka:la:mota:honama, nale ba:be komo ba iya:tawa konomamo kalakalutamo.

Lumagiti Kelisoko Ipuwalo Hibi Ka:ka: Lawe Komo

6 Ba:bema: la: dopamo Ya:su Kelisoko la:eno Kodawama: ka:milo ebe keba ka:na ka:lawiuima, wadiyala la: ba:ma tetelo ebe ipuwalo ba: ba:ba ka:na nemedenala:.
7 Numa:la:, Kelisoko ba: hido pali haka huiyala, ba:bema: wadiyala la:le la:eno haha ebe ipuwamo amihohote, hahate ba mela:midahale la: hidamo napepehonakuya:la:. Iyo, wadiyala la: la:eno genama ebe hunamo hidamo netiya:la:, ba:bene la:le hibima: midi ipuwalo helohelonomoma: keda:hama:nemata, Godokono okodawate la: dopamo diya:tulamenakui ba:ba ka:na. Ba:gala eta komo, wadiyala la: hiliyonomo tetelo Godotamo kalakala tabo nadipatenakuya:la:.

8 Ba:bema: la: hidamo! Na ubihinola la: ipuwalo etate mahigate hopo habanapino komo mulu tabo komokomo ba olamagi ha:da amihoho komodo la: kuba gabamo magatale. Ba:bako lumagino iya:tulame komote la: kuba ododili komoeno okopima: komidilima:na:ta, mabu ebete hopo habanapino iniwalino hiya:hiya: kukala komo ba:gala ba:moe hopoeno kubakuba gobogoboeno hiya:hiya: ukui komo hibima: ba midilina tawakalubi ba:bo iya:tulamenako. Iyo, ebeno iya:tulame komote Kelisogodone kapenaha:.

9 Wadiyala la: huiyatiya ba:moe konomo komo niya:tawahala:, Kelisote lumagino apa:mo ba:moe hopolo da:pemedenami, ba:ba tetelo Godote ebeno holoholo ba:gala ododili komago ebe ipuwalo emedenami, iyo, Godote ka:lo atumu ebe ipuwalo ba:ka-emedena mabu Kelisoko ba:gala Godoko ibi ba: kapiyanomola.
10 Ba:bema: kalakala konomola, mabu la: hibima: midipa:te atumu Kelisoko ipuwalo ba emedena ebeno hiliyonomo komokomo konomamo ya:lo uwatimata. Iyo, hibila, ebete ebeno Ko Gawadubu emede bahilo ba luta, Saitanakono hiya:hiya: nopopi ba:gala komo kubakuba gobogobo ibi hiliyonomate ebe tolemelo ebetamo a:papamila:halenaka.

11 Ba:bema: Yunapa:te ibino iniwala:godone da:lawiya:, wadiyala la: ba:be dubu guduino tama itamida kukala nemalagidolala:. Iba:te dododinaka ba:be kukala dubate ha:kiya ibino kokotamo ibino guguda:tamo miya:telamenaka, huiyatiya la: Kelisoko ipuwalo ba emedena ebete la:tamo da:miya:telami ba:be tama itamida kukala hiya:la. Iyo, Kelisote la:eno tepo ipuwalo dododilami ba:be komodo ebete la: kateneno kuba ubi komamo papamila:ha ipuwane uluhukulatelia:ta.
12 Ba:bema: numa:la:, la:eno Kelisoko hibima: midi komo kohawakalimima: sose watowatopa:te la: beyamo ba wadulatele la:le beya ipuwamo ba:bo nepalaguimata, dopamo tetelo komopa:te Kelisokono hoe ape bobo ipuwamo keba ka:na kihatiya: ba:ba ka:na. Ba:gala la: beya ipuwane da:mahila:halima, ba:ba tetelo la: Godokono helo hibima: ba midi ebete la: ka:ka:mo ba:bo wadiya:paa:latelia:ta, dopamo ebete Kelisoko ka:ka:mo keba ka:na kadipatiya: ba:ba ka:na.

13-14 Ba: hibila, la: Yuha:pi dopamo Godokono umi ipuwalo ha:laha tawakalubima: eda:hanamimata, mabu la: la:eno kateneno kuba ubi komamo ba papamila:hana kuba komokomo ba:bo ododilinakuimata. Huiyatiya kalakala konomola, la:le ebeno komo iya:tawahaheno ba:ba tetelo Godote la: ha:laha ipuwane uwatete, ebete Kelisoko keba ka:na ka:ka:kimiya: la: ba:ba ka:na eba:go a:ka:kilamiya:ta. Numa:la:, la:la, ala, a hiliyonomate dopamo Godokono hiya:hiya: kukala hiliyonomo da:wakalaminakuima:, ebete ba:bi kuba ododili komo ebeno Tabo

Anagiya:mida Bukamo ba:bo miya:tenakui. Huiyatiya tawakaluba:te Kelisoko keha pihigamo da:pihomotiya:, ba:be atu tetelo Godote aeno kuba ododili miya:teho tabo komokomo ba:gala ebeno kukala miya:teho tabo komokomo, ba:bi netewa komokomo keha pihigamo kapimilo miya:tete ikoko ba:bo alukulilamiya:, iyo, ba:moe ba:be gabodo ebete aeno kuba ododili komo hiliyonomo egebolea:mete dito adodoholea:miya:.

15 Ba:bema: hibila, Kelisote keha pihigalo da:hoiya:, ba:ba tetelo ebete Saitanakono hiya:hiya: nopopi ba:gala komo kubakuba gobogobo ibi hiliyonomoeno helo ipuwane nuluhukuti wato kikipo ba:bo lawiya:, iyo, puya:te eba:go dalaholohonakui ebete hopo habanapino holoholo hapulu ibi hiliyonomo heloha:ma: ba: dito midiliya:.

Komo Hiya:hiya: Kukalate Awagahapino Ukui Komodo Dikulihona

16 Ba:bema: na ubihinola eta kuba ukuidawate mahigate naha ilina komoma: ba:gala niho ilina komoma: hiya:hiya: kukala la:tamo ikalame. Ba:gala la: ba: atumu Yunapa:te hiliyonomo gogolo ibino hiya:hiya: poko dododilinaka ba:bi komoma:, ba:gala ibino uli manomeno poko ododili komoma:, ba:gala ibino okoha: talona hegeloeno komoma:, la: ba:bi hiya:hiya: komoma: eta lumagigodone eta kukala akalawa:la:.

17 Ba: hibila, dopamo tetelo Godote ba:makomako kukala Yunapino iniwala:tamo ikalamiya:, iba:te ba:bi komamo papamila:ha komodo ebeno holoholo nanekela:mo kuminakoma:, huiyatiya kalakala konomola, ba:ma tetelo ale Kelisoko ipuwalo ba emedena Godokono holoholo hibinomolo uminakoma:, mabu Kelisoko ba: ebeno hibi komo hawakalimidawala.

18 Ba:gala na ubihinola eta kuba ukuidawate mahigate la: kuba gabamo ba magatale la:eno hibima: midi komoeno hido huiya ba:bo alatidihole. Ba: hibila, komopa:te ibino tepo ipuwoeno kuba ukui gabodo ibi ha:kiya ibi ba awagaminalena, ibino baida:te hiya:ma: eda:halame komokomo ba:gala Hunu Haboeno nopopi adikulame komokomo tawakalubi ba:bo kiyahalamenaka. Numa:la:, iba:te ha:kiya ibi Godokono huiyaha: okopima: da:ga:lana, huiyatiya ba:be tabo ga:la komo ba: hunu tamoeno iya:tulame komola mabu ibino tepo ipuwalo awagaha konomote itana.

19 Iyo, ba:bako lumagiti ebeno tepo ipuwoeno ukuilo a sose tawakalubino watodawa Kelisoko ya:lo a:miya:pui, ba:bema: ebete ebetamo hibilo kapapamiwatanaha:. Huiyatiya kalakala konomola, hibi sose tawakalubino komo ba:ma ka:nala, ibi ba: Kelisokono apela ba:gala ebe ba: watola. Ba:moe ba:be mabuma: ape konomoeno hiya:hiya: komate watoeno ubi komamo hibilo ba papamila:hana, ba:ba tetelo apeno moga:lamehole tete hiliyonomo ba:gala hiliyonomo wituwitu iba:te ibino hiya:hiya: oko modobolo dowatihonamena: ba:be apete hidonomamo kapema:ne, Godote ubi keba ka:na kihatena ba:ba ka:na.

20 Numa:la:, puya:te hibima: midiha:pima: deda:hana, iba:te Saitanakono helo ipuwalo ba emedehona ko tola:go hiya:hiya: kukala konomamo emalagidolenanaka. Huiyatiya la: hibima: midipa:te Kelisokoba: da:ha:lahuya:ma, ba:ba tetelo ba:moe hopo dumina la:le ba:bi kubakuba gobogoboeno helo ipuwane ya:lo ikuliya:mata. Ba:bema: mabu keka: la: hiya:hiya: kukaloeno komo ba emalagidolena hopo haboeno hibima: midiha:pimo demedenama? A:iye! Komopa:te la:tamo tabo ba:ma ka:na dolamagimimina:,

21 “Ba:moe ilina akologa:la:,” ba:gala “Ba:be ilina akanala:,” ba:gala “Ba:be eta ilinoeno talona konomola,” la:le ibino tabo komokomo akulihala:.

22 Numa:la:, ba:bako kukala ba: hopo habanapino ukui komola ba:gala
ibino iya:tulame komola, iyo, kebe ilinate ibino naha komodo wa-
pamo da:tolamita nea:go da:pinikulimina:, iba:te ba:bi ilina nahama: ko
komonomoma: ga:late kukala ba:bo miya:tenaka.
23 Ba:bi kukala ba: daedae ukui komola, huiyatiya iba:te ha:kiya ibi ha:da
ba amiholame ibino kukala mulunomo komokomoma: ga:lana. Ba:gala
iba:te komo daedae tabo ba:ma ka:na kaga:lana, hibima: midipa:te Hunu
Haboeno nopopi nadikulamenakamena: ba:gala iba:te ibi ha:kiya iba:tamo
apeno temeteme dito nikalamenakamena: Godoko hibilo kokalakaluimi-
nama:. Numa:la:, iba:te ha:kiya ibi Godokono huiyaha: okopima: da:ga:lana,
ba:be tabo ga:la komo ba: hunu tamoeno iya:tulame komola mabu ibino
tepo ipuwalo awagaha konomote itana. Ba:bema: ibi niliya, mabu ibino
kukalate iba:tamo helo kikalamenaha: kateneno kuba ubi komokomo hibilo
kanakapulamema:.

3

Hibima: Mididawagodolo Ditana Ba:be Hibi Ka:ka: Komo

1-3 Ba: hibila, la: hibima: midipa:te Kelisokoba: ya:lo a:ha:lahuya:mata,
ba:bene Godote la: eba:go ka:ka:mo a:wadiya:paa:lateliya:ta. Ba:bema:
wadiyala la: Hunu Habalo da:pola:na ba:bi hidohido komo hibilo kuwa-
tema: la:eno tepo ipuwoeno ukui nihatenakuya:la:, mabu Kelisote dopamo
Godokono tu hapuamo nemedete ebeno Ko Gawadubu emede bahilo
ba:luta. Iyo, wadiyala la: Hunu Haboeno komokomo kapiya nemalagidole-
nala:, manaha: hopo haboeno hiya:hiya: komo, mabu Kelisokono ododi
komodo la:eno hibi ka:ka:te Godogodolo bitana.
4 Ba:bema: numa:la:, Kelisote ebeno helonomo alago da:kapemene, ba:be
atu tetelo la:eno hibi ka:ka:te kohawakalama:ne mabu Kelisoko kapiya ba:
la:eno ka:ka: mabula.

Kelisoko Ipuwalo Ditana Ba:be Uli Emede Komoeno Kukala

5 Ba:bema: la:eno tepo ipuwalo kebe kuba ubi komate da:pola:na,
wadiyala la: ba:bi komo nanakapulama:la:. Iyo, kamenakamena ba:gala
bohelemele pilo komo, ba:mako kuba ododima: ubi ihate komo, kateneno
ubi komamo papamiwata komo, apa:mo hiya:hiya: hilopo ododili komo,
ba:gala mani konomamo emalagidolo komo, wadiyala la: ba:bi kuba komo
hiliyonomo alukulinomo nalukula:la:. Numa:la:, pote mani konomamo de-
malagidolona, ebeno komo ba: ida:da:li adikulamedawoeno komo huiyala.
6 Ba: hibila, puya:te Godotamo papamila:haheno ba:bako hiya:hiya: kuba
komo dododilina, ba:bema: ebeno konomo mauba komote iba:tamo ba:
na:pe!
7 Numa:la:, dopamo la: hibima: midipi ba: atumu ba:bako kuba ubi
komokomo ipuwalo emedenamimata, mabu ba:ba tetelo la: ba: daedae
ukuilo wapata:lamenamimata.
8 Huiyatiya ka:lo wadiyala la: ba:moi kuba komo hiliyonomo
na:wadipipikulama:la: — mauba komo, tepo ipuwalo koema: eda:
komo, ba:gala eta lumagi kubahimima: ubi ihate komo. Iyo, la:
eta lumagi iduduputimi tabo ba:gala dalowa: ukui hawakalimi tabo
akolamagiminakala:,
9 ba:gala la: ipuwalo etate etatamo ha:da tabo akagaa:la:, mabu la: pakala
emede komoeno ododili komokomo tama:mo ya:lo a:miya:timata, lumagiti
dalowa: kaliko keba ka:na ka:pekananako ba:ba ka:na.
10 Ba: hibila, lumagiti hidohido kaliko kopupulima: kalakalago keba
ka:na kuwatenako, la:le ba: ba:ba ka:na Kelisokono uli emede komoeno

ododili komokomo ba:bo uwatimata. Ba:bema: numa:la:, ba:ma tetelo
la:le uli emede komoeno ododili ipuwalo ba emedena hopo habanapi
Ododilidawate la: ebeno holoholonomoma: midilinata, la:le ebeno hibi
komo iya:tawanomo kiya:tawahanama:.
11 Ba:gala eta komo. Ba:moe uli emede komo ipuwalo hibima: midipa:te
hiya:hiya: kala:mota:hanaha:, ao, Yunapi ba:gala Yuha:pi ibi hiliyonomate
kapiya tawakalubima: eda:hana. Ba:ma ka:na kebe dubate Yunapino
tama itamida kukala duwatiya: ba:gala puya:te ibino kukala uwateha:ma:
deda:hana, puya:te tukulubima: deda:hana ba:gala puya:te komo hiya:hiya:
muhulu hopolo demedehona, puya:te mani oko dowatina ba:gala puya:te
komopino huiyaha: okopima: deda:hana, Kelisote ba:bi tawakalubi hiliy-
onomoeno Kodawama: ba eda:na kapiya oko ibi ipuwalo owatina, iba:te
ebeno kapiya tawakalubinomoma: keda:hanama:.
12 La: ba: Godote duwati ba:bi tawakalubilata, iyo, ebete la: malemalelo ba
emalagidolena la: ebeno talona tawakalubima: ba:bo midilia:ta. Ba:bema:
wadiyala la: ebeno uli emede komoeno ododili komokomo la:eno hidohido
kalikomo na:pupula:la: — awaepi owalubili komo, komopa:tamo malemale
hawakalimi komo, la: ha:kiya la: hopamo miya:te komo, komopa:tamo
temeteme ikalameha: komo, ba:gala komopa:tamo ubiha: tabo tiyo ga:laha:
komo.
13 Ba:bene la: ipuwalo etate etatamo tiyolo akamaubala:, ba:gala
keba tetelo eta lumagiti kuba dododimini la: ebeno kuba egebolemete
nadodomiya:la:, Kodawa Kelisote la:eno kuba egebolelamete keba ka:na
kadodolelamitiya:la ba:ba ka:na.
14 Ba:bene ba:moi hiliyonomo hidohido ododili komo hunamo wadiyala
la: malemale emalagidolo komo na:kapuliya:la:, mabu hibila, ba:moe kuititi
komote la:godolo ba itana, la:eno hiliyonomo hiya:hiya: ododili ipuwalo la:
tawakalubi kapiyanomoma: beda:hanamata.
15 Iyo, Godote la: da:ka:lami ba:ba tetelo ebete ebeno ubi ba:ma ka:na
ihati, la:le Kelisokono kapiya apemo ba emedena ebeno hete ipuwalo
kemedehonama:. Ba:be mabuma: wadiyala ebeno hete komote la:eno tepo
ipuwa namutudawama: ba eda:na, la: la:eno kalakala Godotamo ba:bo
na:hawakaliminakuya:la:.
16 Ba:bene Kelisokono Hido Tabote la:eno tepo ipuwalo konomamo
nitanamene. Ba:be gabodo la: ipuwalo etate eta ebeno konomo mulu
komamo ba:be taboeno ipuwa komokomo ba iya:tumi, puya:te kuba
gabodo tolamema: dewagelena ibi ba:bo nowalubilinakuya:la:. Ba:gala
wadiyala la: Godoko adikumi ipuwalo la:eno tepo ipuwoeno heloamo
hiya:hiya: ohala:mo kalakala ebetamo na:hawakaliminakuya:la:, iyo, ba:
ba:ma ka:na Godokono Bukoeno Sam Ohale bukalo da:pola:na ba:bi ohale,
ba:gala hibima: midipa:te Godokono hanohano komo hawakalilamema:
dododilinaka ba:bi ohale, ba:gala ebeno Gobogobote la:eno tepo ipuwamo
da:miya:tenako ba:bi ohale, la: ba:bi hiya:hiya: ohala:mo ebe badikumi-
nakomata.
17 Ba:bema: la:le Nabiwi Godotamo la:eno kalakala Kodawa Ya:suku
ipuwalo ba hawakalimina, wadiyala la:le la:eno hiliyonomo tabo ga:la
komodo ba:gala apa:mo ododili komodo la:eno Ya:suku ta:mata komo
na:hawakaliminakuya:la:.

Kapiya Genamanapa:te Kelisoko Ipuwalo Keba Ka:na Na:kemedenamena:

18 Hibima: midipi kamenakamenala:, wadiyala la: la:eno awa:tamo
na:papamila:hanakuya:la:, mabu la: ba: Kodawa Ya:suku ta:matapima:
eda:hanamata.

19 Ba:gala hibima: midipi dubala:, wadiyala la: la:eno kamenakamena
malemalelo nemalagidolenakuya:la:, iyo, la: iba:tamo akahelohelohonala:.
20 Ba:gala guguda:la:, wadiyala la: la:eno nabi menokobi ibino
tabamo na:papamila:hanakuya:la:, mabu Godote ba:moe komo umima:
na:kalakalana.
21 Ba:gala naba:la:, la:eno gugudino ododili komokomoma: heloamo
akakiyahalamenakala:, iba:te ibino tepo ipuwalo kuiyodopoma:
eda:hakapoma:.
22 Ba:bene koko okopi dubate la: pui mana:mo duwatiya:la la:le ibino
huiyaha: oko kowatihonama:, ba:bi dubate ba:moe hopolo la:eno oko
namutulubima: ba eda:hana, wadiyala la: ibino hiliyonomo tabo komamo
na:papamila:hanakuya:la:. Ba:gala oko owati ipuwalo la: ba:ma ka:na
akemalagidolala:, oko namutudawate natamo kokalakalama:, ebete na
dunamita ba:be kapiya tetelo nale oko hidamo owatinakomo. Ao, eba
ka:naha:. Namutudawate la: ulame tetelo ba:gala ulameha: tetelo, wadiyala
la: Kodawa Ya:suku ba toleme, eta kuba ukui tepo ipuwalo ugumuihino hibi
kalakalago oko nowatinakuya:la:.
23 Iyo, la: kebe oko dowatima, wadiyala la: la:eno tepo ipuwoeno helo
konomamo nowatiya:la:, manaha: hopo habanapi kalakaluilamema:, la:
huiyatiya aeno Kodawa kokalakaluimima: oko hidamo nowatinakuya:la:.
24 Ba:moe ko komo akadodala:, ba:be Kodawate kebe dogodogo komo
ebeno tawakalubi mabuma: tama:mo da:miya:tiya:, ebete ba:bi hiya:hiya:
komo ipuwane hido huiya ama:tamo hibilo kikamema:na:ta, mabu ebe ba:
amia:no oko namutudawanomola, eta hopo haba lumagiha:.
25 Ba: hibila, Godote kapiyanomo gabodo hiliyonomo tawakalubino
komo tuputupulu kanagilamelelamema:ne, ba:bema: ebete ama: hido oko-
dawatamo hido huiya dikamemena:, ba:be atu tetelo ebete kuba ododilipi
hiliyonomatamo kuba huiya ba:bo kakikalamema:ne.

4

1 Ba:bema: la: hibima: midipi oko namutuluba:la:, puya:te la:eno oko
huiyaheno kowatihonama: mana:mo duwatiya:ma, wadiyala la: ibino oko
ba ulamelelamena ibino kuba ododiha: tetelo eta temeteme ikalameheno
ibino baa: modobolo dito nikalamenakuya:la:. La: ba:moe ko komo akado-
dala:, la: atumu ba: Hunu Habalo demedena ba:be Konomo Namutuda-
woeno huiyaha: okopilata.

Godotamo Toetoe Tabo Olamagimi Komo

2 Ba:bema: la: hibima: midipi hiliyonomala:, la: Godokoba: tabo ga:la
kekelalamenala:, ba:bene la:le ebe da:toemehonakoma, wadiyala la: toetoe
tabo tepo ipuwoeno ukui konomago ba ga:la ba:be atu tetelo ebetamo
kalakala tabo na:wadiya:paa:latelenakuya:la:.
3 Ba:gala wadiyala la:le a na:wadiya:paa:tenala:, Godote gigiho atamo
a:hiya:midate ba:bene ale ebeno tabo tawakaluba:tamo hidamo kolamag-
iminakoma:. Ba: hibila, ebete dopamo tawakaluba:tamo dugumuinami
ba:be diya nopoeno ipuwa ba: Kelisotela, ale ebeno komoma: tabo ba:bema:
olamagiminakoma:, iyo, ba:moe mabuma: nale du genamalo emedenamo.
4 Ba:bema: wadiyala la: na nadipanatenenala:, mabu na ubila Kelisokono
komo hidonomamo hawakalimima:, nale kododima: Godote ubi keba ka:na
kihatena ba:ba ka:na.

Hibima: Midiha:pa:tamo Tabo Olamagimi Komo

5 Ba:gala wadiyala la:le ba:moe hopo haboeno hibima: midiha:pi
ipuwalo mulu ukui komo kapiyago nemedenala:, ba:bene Godote hido

tete la:tamo dikalamenakomena: la: ebeno hibi komo iba:tamo atumu
na:hawakaliminakuya:la:.
6 Iyo, la:le ibi ipuwalo la:eno hiya:hiya: tabo olamagimi komo hido-
hidonomoma: na:midilinakuya:la:, tawakaluba:te ibino baa: solamo ba
goluilame hidohidoma: keba ka:na ka:midilinaka ba:ba ka:na. Ba:bene
iba:te la:eno hibima: midi komoma: la: da:kiyalamenakomena:, wadiyala
iba:te hido huiya tabo la:godone hibilo nulihonakamena:.

Polote Leta Kuititi Hapulu Tabo Komokomo Dolamagiya:

7 La: nonolata, aeno hibima: mididawa ekawi eta Tikikasiti
la:tamo da:pemene, ebete naeno emede komoeno hiya:hiya: komo la:
kopikiyalamema:na:ta. Ba: hibila, ebete ago Kodawa Ya:sukunu oko ba
owatina eta hido okodawama: eda:na,
8 ba:bema: nale ebe la:tamo poememo, la:le aeno emede komokomo
ebegodone dulihoma la: kalakala ba:bo kolawema:nemata.
9 Ba:gala la:eno Kolosi habanapi eta Onisimasiko, ebe ba: aeno hidonomo
hibima: mididawa etala, ebete Tikikasikoba: la:tamo kopema:na:, ba:bene
kebe komate ba:malo dikulihui, ibi netewapa:te ba:bi komo hiliyonomo
la:tamo kopehawakalilamema:na:.
10 Ba:moe du genamalo nago demedena ba:be A:listakasiti ebeno no-
lata tabo la:tamo poeme, ba:gala Banabasikoba: kapiya hawinomo ekawi
Makate la:tamo atumu nolata tabo beka-olamagita. Ba: hibila, nale tabo
la:tamo dopamo ba:ma ka:na poemimo, ebete la:tamo da:puluhukumini
la:le ebe kalakalago na:lawiya:la:.
11 Ba:bene Yosuwako, ebeno eta mahilo ba: Yasitasitila, ebe atumu
nolata tabo bekapoeme la:tamo. Hibila, Yunapi ipuwalo ebe ba:gala
Makako ba:gala A:listakasiko, ibi kapiyate Ya:suku hibima: miditi ebeno
Ko Gawadubu komote kopema: nago uliholo oko bowatina, iyo, ba:be oko
owati ipuwalo iba:te na konomamo owalubinina.
12 Ba:bene la:eno eta kapiyuimidawate Ya:su Kelisokono oko ba:malo
dowatina, ebe ba: Yuha:dawa Epa:palasitila, ebete atumu la:tamo no-
lata tabo bekapoeme. Ba: hibila, tete hiliyonomolo ebete la: mabuma:
Godotamo toetoe tabo konomamo olamaginako, la:le hibima: midi ipuwalo
kodakodalo ba la:mota:hana Godokono ubi komamo hibinomolo kopa-
pamila:hanakoma:, mabu la:le ba:be gabodo ukui gagagagama: eda:haheno
apepehote helonomoma: keda:hama:nemata.
13 Nale Epa:palasikono komoma: hibi tabonomo ba:ma ka:na olamagi-
tamo, ebete la: Kolosinapi mabuma: oko helonomamo owatina, ba:gala kebe
hibima: midipa:te Hiyalapolasi habalo ba:gala Lodosiya habalo demede-
hona, ibi hiliyonomo mabuma: atumu oko konomo beka-owatina.
14 Ba:gala dogeta oko dowatina, ba:moe dubu ba: aeno hidonomo lumagi
Lukuku, ebete Dimasikoba: ibino nolata tabo atumu la:tamo na:kapoema:.
15 Ba:bene hibima: midipi ekaki ipuwalo puya:te Lodosiya habalo
demedehona ba:gala kebe sose tawakaluba:te Nimapasikono genamalo
da:kapiyuiminaka, ibi hiliyonomatamo aeno nolata tabo na:noelamiya:la:.
16 Ba:gala la: Kolosinapi ba:moe leta la:eno kapiyuimi ipuwalo hawakala
da:ka:lamiholema, wadiyala la: galane Lodosiya sose tawakaluba:tamo
ba nikalame, huiyatiya nale iba:tamo doemimo ba:be leta iba:godone
na:nelawiya:la:. Kalakala konomola, ba:moe ba:be gabodo nale netewa
leta ipuwamo kebe komokomo ka:miya:timo, la: hiliyonomate ba:bi tabo
komokomo hiliyonomo hidamo kulihoma:nemata.
17 Naeno kuititi tabo ba:ma ka:nala, la: Akipasiko na:kiyamiya:la: ebete
Kodawa Ya:suku mabuma: ebegodone da:lawiya:, wadiyala ebete ba:be oko
hibilo nupula:mene.

18 Numaːlaː, eta lumagiti na mabumaː baːmoe leta tabo komokomo ba miyaːteho, huiyatiya baːmoe kuititi nolata tabo na Polote haːkiya naeno kokotonomamo miyaːtemo. Nale du genamalo demedenamo, laːle baːbe temeteme komo dodomati modobohaː.

Wadiyala Godokono malemale komote laːgodolo nitanamene. Baːmoe baː naeno tabo kuititila. Baːbaːla.

POLOTE DOPO LETA
TESALONAIKA SOSE TAWAKALUBA:TAMO ODODIYA:

1 Na Polote Sailasiko ba:gala Timotiko, ale la: Tesalonaika sose tawakaluba:tamo ba:moe leta bepoemema:. Ba: hibila, la: hibima: midipa:te Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko ipuwalo bemedenamata. Wadiyala Godokono malemale komo ba:gala ebeno hete komote la:godolo na:pola:namena:.

Tesalonaika Sose Tawakalubino Hibima: Midi Komo

2 Ale hiliyonomo tetelo la: hiliyonomoeno komoma: Godotamo kalakala tabo ba adipate la: toetoe tabamo ba:bo wadiya:paa:latelenakata.

3 Iyo, la:eno hibima: midi ipuwalo kebe hido komokomo dododilinakuima, ba:gala malemale emalagidolo ipuwalo kebe oko helonomamo dowatinamima, ba:gala ba:ma tetelo la:le kodakodalo ba la:mota:hana Kodawa Ya:su Kelisokono pe komoma: da:latiminama, ale Nabiwi Godokono holoholo hapulu ba:moi komokomo kadodolenaha:.

4 Aeno hibima: midipi ekaka:la:, a iya:tawahala Godote ya:lo tetelo la: malemalelo ba emalagidolena la: ba:bo uwatiya:ta la:le ebeno tawakalubima: keda:hanama:.

5 Ba:be mabuma: ale Ya:sukunu Hido Tabo la:tamo dadahima:, ba:ba tetelo ba:be tabote hopo habanapino mulu tabo ga:la ipuwalo kitanuiha:. Ao, ba:be tabote huiyatiya Godokono Gobogoboeno heloamo la:tamo pi, ba:bema: la:le la:eno tepo ipuwalo iya:tawahuimata ba:be tabote Godogodone hibinomolo puluhuku.

Numa:la:, ale la:eno hibima: midi ipuwalo la: kowalubilima: komo hegelalo la: ipuwalo keba ka:na ka:pemedima:, ba:be komo la: iya:tawahala.

6 Ba:bene Godokono Gobogobogodone duluhukuna, la:le ba:be kalakalago ebeno Hido Tabo da:lawima, ba:ba tetene tupuimiti hibima: midiha:pa:te koko temeteme la:tamo ba ikalame, la: huiyatiya aeno emede komoma: ba:gala Kodawa Kelisokono emede komoma: a ba:bo ibamia:tenapimata.

7 Ba:bema: la:eno ododili komate ba: atumu Ma:sadoniya ba:gala Guliki hoponapa:tamo goma: eda:huya:, la:le keba ka:na kemedeonama iba:te ibino hibima: midi ipuwalo ba: ba:ba ka:na na:kemedenamena:.

8 Huiyatiya Kodawoeno tabote la:eno ododili ipuwado Ma:sadoniya ba:gala Guliki hoponapi ibi kapiyatamo katoha:, iyo, ba:be tabote geboleno diyamo keba ka:nala:ka: hiya:hiya: muhulu hopamo ba:ba ka:na a:tui, ba:bema: ale ba:bi hoponapa:tamo da:nikulima:, ale tabo olamagimihino iba:te la:eno hibima: midi komo ya:lo ulihuya:.

9 Numa:la:, ibi hiliyonomate na:ga:lana, ale Hido Tabo la:tamo dadahima: la:le a kalakalago keba ka:na kuwatiuima, ba:gala iba:te na:kaga:lana, la:le ha:da amiho gobogoboeno ida:da:li adikulame ipuwane Ka:ka:dawa ba:gala Hibidawa Godoko adikumi komamo keba ka:na kohobila:huima,

10 ba:gala Godokono Guduti Hunu Habane pema: la:le ba:be komo da:latiminama, iba:te ba:be komoma: atumu na:kaga:lana.

Ba:moe komo ba: hibila, Godote ebeno Gudu hoe ipuwane ka:ka:mo adipatiya:, ba:bema: ba:moe Ya:suti a hibima: midipino ka:ka: na:mula:lea:mena, Godogodone da:pemene ba:be konomo mauba komote a puwatekapoma:.

2

Polote Tesalonaika Ko Habalo Godokono Oko Keba Ka:na Kowatinami

1 Ba:bema: aeno hibima: midipi ekaka:la:, la: iya:tawahanomola ale la:
ipuwalo oko owatima: da:pelamima: ba:be oko ipuwalo hidohido gaote
ikuliya:.
2 Ba:gala la: iya:tawahala, ale la:tamo pelameheno dopamo Pilipai ha-
balo hibima: midiha:pa:te a iduduputia:melo temeteme atamo keba ka:na
kikaa:mi, ba:bene ale la:eno habamo da:pelamima: ba:bolo komo hiliyono-
mate atumu a konomamo duhia:mema: ba ewagele, huiyatiya aeno Godote
tole komo tama:mo ihatea:mete, ale ebegodone da:pena ba:be Hido Tabo
la:tamo hidonomamo ba:bo polamagimima:.
3 Ba: hibila, la:le ba:moe Hido Tabo hibima: komidima: ale la: da:kiyalami,
ba:ba tetelo ale hibo gabo ududi komodo ba:gala tepo ipuwoeno keka:keka:
ukui komodo ha:da amiho tabo komokomo kaga:laha:.
4 Ao, aeno komo eba ka:naha:, ale huiyatiya tawakaluba:tamo Godokono
hibi tabo kapiya bolamagiminakoma:, mabu Godote a ebeno hidohido
okopima: ka:milo ebeno Hido Tabo olamagimi oko atamo ikaa:miya:.
Ba:bema: ba:be oko owati ipuwalo aeno ukui ba:ma ka:na kitanaha:, ale
tawakalubi ba kalakaluilame iba:te a kawagaminoenama:, a huiyatiya
aeno ubi nihatenakoma: Godoko kapiya kokalakaluiminama:, mabu ebete
aeno tepo ipuwoeno komokomo hiliyonomo ba ulame ba:bo anagilame-
lea:menako.
5 Ba:bema: la: iya:tawahala, a la:go ba pemede ale hunu gabodo la:
awagaminalelo la:tamo nolata tabo kolamagiminakuiha: komo ilina ba:gala
mani la:godone kuwatema:, iyo, Godote aeno hibi komo atumu iya:tawala
aeno tepo ipuwoeno ukuilo ba:bako ha:da amiho komote la:tamo kita-
natiha:!
6-7 Numa:la:, ale Kelisokono oelamepima: deda:hanama: ba:be komo
koamo emalagidoloheno ale la: kakiyalamenakuiha: komo hiya:hiya: ilina
ba:gala mani atamo dito kikaa:mehoema:, iyo, aeno oko owati ipuwalo ale
tawakalubino awagaha komo la:godolo ba:gala komopa:godolo kohowad-
inakuiha:, huiyatiya ale la: hidamo anukulamenapia:ta, menokote ebeno
gugudi hidamo danukulamenanako ba:ba ka:na.
8-9 O aeno hibima: midipi ekaka:la:, ale la: konomamo nemalagidolenata,
ba:be mabuma: ale Godogodone da:pena ba:be Hido Tabo la:tamo ba
ikalame la: mabuma: aeno ka:ka: tama:mo ba:bo miya:tenakuima:. Ba:
hibila, aeno malemale la:tamo deha:potoma: keda:namiha:, ba:bema: ale
la: ipuwalo menemene oko ba owati kebe kodakoda komokomo dulame-
nakuima:, na iya:tawala la: ba:bi komo kadodolenaha:. Iyo, du ba:gala
hegela ale aeno kokotamo oko owatihonakuima: a ha:kiya aeno modoboha:
komokomo kulamema:, mabu ale Godokono Hido Tabo olamagimi oko
la:godolo ba powati ale eta deha:poto temeteme la:tamo kikalamema:
ubiha:ma: eda:hanakuima:.
10 Ba: hibila, ale ba:ba tetelo la: hibima: midipi ipuwalo kebe komokomo
kododilinakuima: ba:bi komo ba: tuputupu hibinomola, eta kuba ododi
komo kapiyate agodolo kitananakuiha:. Iyo, la: ba:gala Godoko la:le aeno
hido-talona emede komo iya:tawahanomola,
11 ba:gala la: ba:moe eta komo iya:tawahala, naba:te ibino gugudi keba
ka:na kowalubilinaka, ale la: hiliyonomo ba:ba ka:na owalubilinakuya:ta.
12 Numa:la:, komo hiya:hiya: tetelo ale la: hido tabo komamo ba owalubili
la: a:kiyalamenakuya:ta la:le la:eno emede ipuwalo Godokono hidohido
ga:limapi gugudima: keda:hanama:, mabu ba:be Kodawate la: ka:lami

kekelamenaha: la:le ebeno Ko Gawadubu Haboeno konomo a:la:mina komo
eba:go kapimilo kolawema:.
13 Ba:bema: wadiyala ale hiliyonomo tetelo Godotamo kalakala tabo
ba:ga:lanama:, mabu Godogodone da:pena la:le ba:be tabo agodone duli-
huima, ba:ba tetelo la:le hopo lumagino taboma: kaga:laha:, huiyatiya la:le
kodakodalo lawete Godokono hibi tabonomoma: midimata. Ba: hibila,
ba:be tabo ba: Godokonola, ba:bema: kebe lumagiti ebe hibima: da:midina,
ba:be tabote ebe ipuwalo hido oko bowatinamene.

Ya:suku Mabuma: Temeteme Komate Tesalonaika Hibima: Midipa:tamo Dikulihuya:

14 Ba:bema: aeno hibima: midipi ekaka:la:, Godokono tabote la:
ipuwalo oko dowatina, a ba:be komo iya:tawahala mabu ebeno sose
tawakaluba:te Yudiya hopoeno hiya:hiya: habahabalo demedehona, ba:bi
hibima: midipa:tamo kebe temeteme komate kikulihuya: ba:bi atu komate
la:tamo a:kikulihuya:. Iyo, la:eno hoponapa:te la:tamo kebako temeteme
kikalameti, dopamo tetelo Yunapino hopolo komopa:te Ya:su Kelisokono
ta:matapa:tamo ba:bako atu temeteme beka-ikalamiya:.
15 Ba:bema: wadiyala la: ba:bi hibima: midiha: Yunapino komo ne-
malagidolala:, Godokono mauba komote iba:tamo konomamo itana, mabu
iba:te tawakalubi biduhilamena ebetamo pelamema:! Iyo, iba:te dopamo
Godokono ukui hawakalimipi danakapulamenakui, ba:bene ba:be atu
gabodo Kodawa Ya:suku akanakapumiya: ba:gala a ebe hibima: midipi aeno
hopone heloamo dito ta:maa:tiya:.
16 Ba:bene ale aeno hopo miya:pate muhulu hopolo demedehona ba:bi
Yuha:pa:tamo tolamete Godokono ka:ka: mula: tabo iba:tamo olamagimi
ba netupuimi, huiyatiya ba:bolo komo Yunapa:te a duhia:mema: atumu
kewageliya:. Ba:bema: numa:la:, iba:te ba:moe kuititi tetelo ba:moe eta
konomo kuba ba ododi Godokono holoholo hapulu ibino kuba ododili
komate a:tabotabohui, ba:moe mabuma: ebeno konomo mauba komote
iba:tamo ba: a:puluhuku!

Polote Tesalonaika Sose Tawakaluba:tamo Gala Toma: Ubi Da:kihatiya:

17-18 Ba:bema: aeno hibima: midipi ekaka:la:, ale la: da:miya:pali ba:ba
tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku, ale tete nanekelelo aeno katene
apa:mo hiya:hiya: ba emeda:tepa huiyatiya aeno tepo ipuwoeno ukuilo ale
la:go kapiyanomoma: eda:hanatima:. Ba:be mabuma: komo hiliyonomo
tetelo ale ubi konomamo ihatenakuima: la:tamo kapimilo pelamete la:eno
holoholo gala kakapulamema:, ba:gala komo tetelo na Poloko na ha:kiya
pema: ewagelenakuimo huiyatiya Saitanate a na:duhia:menakui.
19 Ba: hibila, aeno ubi la:tamo konomamo bitana. Numa:la:, la: ba:
aeno kalakala komoeno mabulata, ba:bema: ale Ya:sukunu pe komo
na:latiminama: mabu ale la: ebeno holoholo hapulu gala da:kulamemena:,
ba:ba tetelo aeno kalakalate konomoma: kakeda:ma:ne. Iyo, ale Sai-
tanatamo alaholoho ipuwalo da:lawima:, la: ba: ba:be wato kikipolata,
20 mabu ale Ya:su Kelisoko ipuwalo ba emedena, la: ba: aeno awagaha
komolata ba:gala aeno kalakala mabulata.

3

Polote Tesalonaika Sose Tawakalubi Konowalubilima: Timotiko Da:noemiya:

1 Numa:la:, ale la:tamo kapimilo pelamema: gabo nipo dohowadima:,
ba:bema: aeno tepo ipuwalo ukui bilibilima: ba eda:ha ale na:ga:luima:,
“Wadiyala a komopa:te ba:moe A:tenese habalo ba emede,
2 a ipuwalo aeno hibima: mididawa ekawi Timotiko kapiya konoe-
mema:nema:.” Ba: hibila, ale Ya:sukunu Hido Tabo dolamagiminakoma:
Timotiti ago kapimilo Godokono hido oko bowatina, ba:bema: ale ebe
la:tamo a:poemima: ebete la: ba powalubili la:le hibima: midi ipuwalo
kodakodalo kola:mota:hanama:,
3 mabu a ubihinola hibima: midiha:pino temeteme ikalame komodo
la: ipuwalo eta kapiyate kubamo alega. La: iya:tawahanomola ba:mako
temetema:te ba: Godokono ubilo a hibima: midipa:tamo pikulinaka,
4 mabu a la:go ba pemede ale la: ba:ma ka:na a:kiyalamia:ta, “Hibima:
midiha:pa:godone temeteme komate atamo kopikulima:na:.” Iyo, hibila,
ba:ma tetelo la: iya:tawahanomola ba:be komote ba: la:tamo uluhukui.
5 Ba:bema: numa:la:, nale ba:moe komo ba emalagidolo Timotiko
ba:bema: poemimo, iyo, la: mabuma: nale naeno tepo ipuwalo ukui
bilibilima: ba eda: ubi ba:bo ihatimo, ebete la:go ba pemede la:eno hibima:
midi komokomo hidamo kopulamelelamema:. Ba:ba tetelo na ubihinola
la: komopa:te Saitanakono kuba emogabuimi gabamo da:gudima ebete
ba:be komo pumi, mabu ba:mako komote la:tamo nuluhukutale, ale kebe
kodakoda oko la: ipuwalo dowatima: ba:be okote dito ba:kubana:!

6 Huiyatiya Timotiti la:godone atamo gala da:kapi, ba:ba tetelo ebete la:
mabuma: hidonomo tabo atamo adahi, ba:ma ka:na la:eno hibima: midi
komote Godotamo kodakodalo itana ba:gala la:eno malemale komopa:tamo
atumu ba:ka-itana, ba:gala ebete a na:pekiyaa:mi la: hiliyonomo tetelo a
malemalelo keba ka:na kemalagidoloeonama, iyo, ale la: ulamema: ubi
konomamo dihatenama: la: ba: atumu a ua:mema: ubi na:kihatenamata.
7 O aeno hibima: midipi ekaka:la:, Timotiti la:eno hibima: midi komoma:
a da:pikiyaa:mi ba:be tabote a hibinomolo a:kalakaluia:mi! Ba:be mabuma:
ale aeno menemene komo ba:gala hiya:hiya: temeteme komokomo koamo
a:kemalagidola:ma:,
8 mabu keba tetelo la: Kodawa Ya:suku ipuwalo kodakodalo
da:la:mota:hanama, ale ba:be komo dulima: ba:ba tetelo a ko kalakala
lawete aeno emede ipuwalo eta ukui bilibili komote hibilo a:kitanamene.
9 Ba:bema: ale Godokono holoholo hapulu da:la:mota:hanama: la:
mabuma: aeno kalakala bada konomola:ka:! Iyo, ale aeno kalakala tabo
ebetamo ba wadiya:paa:latele,
10 hegela ba:gala du hiliyonomolo ebe na:toemehonakoma: ebete a gabo
diya:tua:memene, ale pelamete la:eno holoholo ba pulame kebe mod-
oboha: komate la:eno hibima: midi ipuwalo da:pola:na ba:bi komokomo
kopetuputupuilamema:nema:.

11 Ba:bema: wadiyala aeno Nabiwi Godoko ba:gala aeno Kodawa Ya:suku
iba:te gabo na:hiduima:mena: ale la:tamo kopelamema:.
12 Ba:gala wadiyala Kodawate la:eno tepo ipuwalo ebeno malemale
emalagidolo komo konomoma: na:mida:mene, ba:bene la: ipuwalo etapa:te
etapi malemalelo ba emalagidole la:le komo hopo tawakalubi hiliyonomo
atumu konomamo bemalagidolenamata, ale la: keba ka:na kemalagidole-
tana ba:ba ka:na.
13 Ba:gala wadiyala aeno Kodawa Ya:suti ba:moe gabodo la:eno
tepo ipuwa na:kodakoduilama:mene, ba:bene ebete ebeno talona
ta:matapi hiliyonomago gala da:kapemene, ba:ba tetelo la:le aeno
Nabiwi Godokono holoholo hapulu tuputupupinomoma: ba eda:ha

ba:bo konela:mota:hanama:nemata, mabu la: ipuwalo eta kapiya kubate a:kitanamene.

4

Hibima: Midipa:te Ibino Emede Ipuwalo Godoko Keba Ka:na Na:ka:kalakaluiminamena:

1 Ba:bema: aeno hibima: midipi ekaka:la:, la: dopamo agodone iya:tawahuimata la:eno emede ipuwalo la: Godoko keba ka:na na:ka:kalakaluimionama, ba:bema: aeno kalakala bitana mabu la: ba: ba:ba ka:na bemedenamata. Ba:bene ba:moe leta kuititi hapulu ale ba:moe komoma: la: Kodawa Ya:sukunu mahilamo gala konomamo na:kakiyalama:ta, wadiyala la: ba:be tuputupu emede ipuwalo ba pola:na la:eno hidohido ododili ipuwalo napepehonala:,

2 iyo, ale dopamo Ya:sugodone uwatete la:tamo dikalami ba:bi tutumu tabo komokomo la: iya:tawahala.

3 Ba:bema: la: mabuma: Godokono ubi ba: ba:ma ka:nala, la:le ebeno talona emede ipuwalo ba pola:na bohele pilo komo ba:gala eta dubuino kamena pilo komo ba:makomako kuba komokomo akododila:la:.

4 Wadiyala la: hiliyonomate huiyatiya hidohido ba:gala talona emede ukui kapiya nuwatiya:la:, hiliyonomo tetelo la:eno kateneno kuba ubi komate la:eno tepo ipuwoeno hido mulu ukui komamo hibilo kopa-pamila:halenama:.

5 Numa:la:, puya:te ibino kateneno hilopo komokomo helonomamo da:ta:matalena ba:bi kuba ododilipa:te Godokono komo iya:tawahaha:, ba:be mabuma: ebe ubihinola la:le ibi huiyama: eda:ha.

6 Iyo, la:le hibima: midi ipuwalo kapiya badininipalama: ba eda:hana, modoboha: etate ebeno lumagitamo kateneno kuba hilopo komo ododi, ba:gala modoboha: etate ha:da amiho gabodo ebeno ekawino eta hido komo pilolo lawe.

Ba: hibila, ale dopamo la: konomamo ba:ma ka:na a:kiyahalamia:ta, puya:te ba:mako kuba komokomo dododilina Godote iba:tamo huiya hibilo kikalamema:ne.

7 Numa:la:, Godote a hibima: midipa:te ebeno talona emede ipuwalo kopola:nama: a ya:lo a:ka:miya:, iyo, ebe ubihinola ale kateneno kubakuba ubi komoeno ododili ipuwalo kemedenama:.

8 Ba:gala eta komo. Godote ebeno Gobogobo la:tamo nikalamenata la:le ebeno talonapima: keda:hanama:, ba:bema: la: ipuwalo etate aeno iya:tulame tabo ubiha:ma: deda:na, ebete hopo lumagino tutumu taboma: ebeno ubiha: komo kahawakaliminaha:, ao, ebeno ododi ipuwalo ebete Godokono tutumu taboma: ebeno ubiha: komo behawakalimina.

9-10 Ba:gala wadiyala la: ba:moe eta komo na:kuma:la:, la:le hibima: midipi malemalelo kemalagidolenama: Godote la: dopamo iya:tulamia:ta. Ba: hibila, la:le ebeno tabamo papamila:halelo Ma:sadoniya hoponapi hibima: midipi ekaki hiliyonomo na:malemalelatelenakomata, huiyatiya aeno ekaka:la:, kubaha: ale ba:moe leta ipuwalo Godokono malemale emalagidolo komoma: la: gala kakakiyalamema:, iyo, a ubi konomola ba:moe eta kapiya tabo la: kokiyalamema:na:ta, wadiyala la: Godokono malemale ipuwalo gala na:kapepehala:.

11 Ba:bema: la: la:eno ubi konomamo ba:ma ka:na nihatenala:, la:le komo tawakaluba:go tatabalo ba emedena komopino komoma: tabo ga:laheno la: ha:kiya la:eno emede komokomo kapiya hidamo kulamema:nemata. Ba:gala kebe modoboha: komokomo la:godolo da:pola:na, hegehege mani

oko owatiho ipuwalo la: ha:kiya ba:bi komo na:modobuilamenakuya:la:, ale
la: dopamo keba ka:na ka:kiyalamiti ba:ba ka:na.
12 Numa:la:, la: ba:moe komamo hibilo da:papamila:halema, ba:ba
tetelo la: mani ba:gala ilina tawakaluba:godone dito uwatema: temeteme
iba:tamo a:kikalama:mata, iyo, ba:be mabuma: hibima: midiha:pa:te la:eno
tuputupu ododili komo dulamelelamemena: iba:te la: hidohido tawakalu-
bima: ba:bo koga:lama:na:.

Kodawa Ya:sukunu Pe Komo

13 Aeno hibima: midipi ekaka:la:, puya:te hibima: midi ipuwalo
da:ha:lahui, a ubila la: ibino hibi komo hidamo niya:tawahala:, la:le
ibino ha:laha komoma: tepo ipuwalo menemene lawekapoma:. Numa:la:,
hibima: midiha:pa:te ibino tawakalubino ha:laha komoma: kubanomamo
ihiminaka, mabu iba:te Ya:sukunu kalakala komo ba:gala ebeno pe ko-
moma: uliholo kalatiminaha:. Huiyatiya la: ibi huiyama: akeda:hala:,
14 mabu a hibima: midipa:te iya:tawahala, Ya:suti da:hoiya: ebete
ka:ka:mo gala a:kamahiguya:, iyo, ba:be mabuma: puya:te hibima: midi
ipuwalo da:ha:lahamena: Godote iba:tamo ka:ka: gala kakikalamema:ne,
ebete Ya:sutamo ka:ka: keba ka:na kikamiya: ba:ba ka:na, ba:bema: kalakala
konomola, ebeno pe hegelalo ebete ibi atamo gala kakamagahelema:ne!
15 Ba:bema: ka:lo ale la: diya:tulamita, ba:moe tabo ba: Kodawoeno
iya:tulame tabola. Ba: hibila, Ya:sukunu pe hegelalo a puya:te hibima: midi
ipuwalo ka:ka:lo demedehonama:, Hunu Habamo konalehawaminama:
puya:te dopamo da:ha:lahui ale ba:bi hibima: midipi a:kadopalama:ma:.
16 Numa:la:, ba:be hegelalo Godote ebeno tabo madodo hunamo adipatelo
modobo tabo da:goewatamene, ba:ba tetelo hopo habanapa:te Godokono
gebole diyamo ba:gala ebeno helonomo nopodawoeno tabo madodo ulihote
Kodawa Ya:suti Hunu Habane ba:bo kopihitigama:ne. Ba:bema: puya:te
hibima: midi ipuwalo da:ha:lahui, ba:ba:te dopamo ka:ka:mo mahila:halete,
17 ba:bene a puya:te hopo habalo demedehonama: Ya:suti a
uwatete, a hibima: midipi hiliyonomate eba:go alomo hunulu ba:bo
konekapiyama:nema:. Ba: hibila, ba:ba tetene tupuimiti ale Kodawa
Ya:sukuba: emedena emedena tetelo bemedehonama:,
18 ba:bema: wadiyala la: ipuwalo ba:moe tabo komoma: etapa:te etapi
hidamo nowalubihuinakuya:la:.

5

Hibima: Midipa:te Ya:sukunu Pe Komoma: Uliholo Na:latiminamena:

1-2 Ba:bema: aeno hibima: midipi ekaka:la:, Kodawa Ya:sukunu Ko Hege-
lalo kebe hiya:hiya: komate dikulihomena: ba:bi komoma: nale ba:moe leta
ipuwalo la: koamo a:kakiyalama:mata, mabu la: iya:tawahanomola pilo
dubuti du ipuwalo keba ka:na ka:penako Ya:suti ba:be Hegelalo ba:ba ka:na
kopema:ne.
3 Iyo, ba:be hegelate peheno dopamo hibima: midiha:pa:te ba:ma ka:na
ba:ga:lanakomena:, “Aeno emede komo ba: hidonomola, ba:gala tole ko-
mote agodolo kitanaha: mabu hopo habanapa:te hete ipuwalo bemedena.”
Huiyatiya ba:ba tetenomolo Godokono konomo olalatiti iba:tamo dito
kuluhukuma:ne, lamitu kamenate hiya:hiya: komo ba ododili ebeno gudu
alahimi temetemete ebetamo keba ka:na kuluhukunako ba:ba ka:na. Ba:
hibila, ba:ba tetelo hibima: midiha:pa:tamo duluhukumini, iba:te ba:be
olalati temeteme ipuwane alahutihoma: gabo nipo kohowadima:na:!
4 O hibima: midipi ekaka:la:, puya:te du konomolo u da:lahanaka
ba:ba:te pilo dubuino pe komo a:kiya:tawahala:, huiyatiya la:eno komo

eba ka:naha:! La: du ipuwalo kemedenaha: huiyatiya la: Kodawoeno
pe komoma: uliholo emedenamata, ba:bema: ebete ebeno Ko Hegelalo
da:pemene la:le ba:be komo umiti a:kala:wa:hamata.
5 Numa:la:, la: hiliyonomate alo teteno gugudima: eda:hanamata, iyo, a
hibima: midipi du teteno gugudiha:,
6-7 ba:bema: komopa:te u da:lahanaka ale ba:bako tawakalubima: eda:ha
modoboha:, mabu du tete ba: ibino u laha tetela ba:gala du tete ba: ibino
gamoda niho tetela. Wadiyala ale huiyatiya tuputupu ukuilo ba emedena
aeno Kodawoeno pe komoma: uliholo kolatiminama:nema:,
8 iyo, a hibima: midipi ba: hegela teteno tawakalubila, ba:bema: wadiyala
ale hiliyonomo tetelo tuputupu ukuilo bemedenama:. Ba:gala wadiyala
ale Godoko hibima: midi komo ba:gala malemale emalagidolo komo,
ba:bi netewa koko komo aeno apa:mo kopupulima:nema:, alaholodawate
ebeno nehe ilina da:pulinako ba:ba ka:na. Ba:gala ale aeno ka:ka: mula:
komo Ya:sugodone hibilo lawema:, wadiyala ale ebeno pe komoma: uli-
holo ba:latiminama:, mabu ba:bako uliho komo ba: alaholodawoeno diba
huiyala.
9 Numa:la:, Godote a kaka:miya:ha: ebete aeno kuba ododili mabuma:
ebeno konomo mauba ipuwalo huiya atamo kikaa:mema:. Ao, ebete
huiyatiya a uwatiya: ale aeno Kodawa Ya:su Kelisokono oko komodo aeno
ka:ka: mula: komo kolawema:,
10 mabu Ya:sukunu hoe komoeno ipuwa ba: ba:ma ka:nala, ebe ubila
ale emedena emedena tetelo eba:go kemedenama:. Ba:bema: kalakala
konomola, hibima: midipi ipuwalo puya:te dopamo da:ha:lahui ba:gala
puya:te ebeno pe hegelalo hopo habalo demedehonamena:, ibi hiliyono-
mate kapiya tetelo ibino hibi kalakala ebegodone konelawema:na:.
11 Iyo, ba:moe mabuma: wadiyala la: la:eno tabo komamo ba:gala la:eno
ododili komamo la: ipuwalo etapa:te etapi hidamo nowalubihuinakuya:la:,
la: ba:ma tetelo keba ka:na kododionama ba:ba ka:na.

Polote Leta Kuititi Hapulu Komo Iya:tulame Tabo Dolamagiya:

12 Aeno hibima: midipi ekaka:la:, ale la: begoelama:ta la:eno hibima:
midi ipuwalo puya:te Kelisokono hibi gabo ba:gala emede komo la:
iya:tulamema: oko dowatina, wadiyala la: la:eno tepo ipuwoeno ukuilo ibi
hunamo wadiya:paa:latelelo ibino tabamo na:papamila:hanala:.
13 Numa:la:, iba:te la: kowalubilima: hido oko bowatina, ba:bema:
wadiyala la: ibino tabamo hidonomamo ba papamila:hale ibi malemalelo
nemalagidolenala:. Ba:gala eta komo, wadiyala la:eno kapiyuimi ipuwalo
la: hiliyonomate tatabalo nemedenala:.
14 Ba:bema: aeno hibima: midipi ekaka:la:, ale la: koamo na:ga:lalama:ta
la: ipuwalo puya:te buhamama: deda:hana, wadiyala la:le ibi
na:kiyahalama:la: oko hibilo kowatihoma:. Ba:gala puya:te ibino
hibima: midi ipuwalo hilopo diya:tawahana ba:gala puya:te heloha:ma:
deda:hana, wadiyala la:le la:eno tabamo ba:gala ododili komamo ibi
nowalubiliya:la:, iyo, la:le komo hiya:hiya: hiliyonomo tawakalubi la:eno
tabamo dowalubilinakoma la:le iba:tamo tiyolo ubiha:ma: akeda:hanakala:.
15 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. La:eno emede ipuwalo etate etatamo
kuba dododimini, ba:ba tetelo temeteme lawedawate kuba ododidawatamo
huiya akikama:la:, huiyatiya wadiyala la:le hiliyonomo tetelo la:eno ubi
konomamo nihatenakuya:la:, la: ipuwalo etate etatamo malemale ba
hawakalimi komo hiya:hiya: tawakalubi hiliyonomatamo atumu hido
komokomo kapiya kakododilinama:.
16 Ba:bene hiliyonomo tetelo la:le Godokono kalakalago ba emedena,
17 du ba:gala hegela hiliyonomolo eba:go tabo ga:la komo ekelalameheno,

18 hidohido komate ikuliho tetelo ba:gala olalati komate ikuliho tetelo
ebetamo kalakala tabo na:wadiya:paa:latelenakuya:la:. Ba: hibila, ba:moi
netewa-kapiya komo ba: Godote la:eno emede ipuwalo ulamema: ubi
dihatena ba:bi komola, mabu la:le Ya:su Kelisoko ipuwalo ba emedena ba:bi
hidohido komate la:godolo nikulihonakamena:.
19 Ba:bema: Godokono Talona Gobogobote kebe oko kowatina ba:be oko
akaduhima:la:,
20 iyo, keba tetelo eta lumagiti Godokono ukui hibinomolo
da:hawakalimimini, wadiyala la:le ba:be tabo lawete kubama: akaga:lala:.
21 Huiyatiya la: hidamo, tawakaluba:te kebe hiya:hiya: tabo komo
Godokono mahilamo dolamagiminaka, la:le ba:bi hiliyonomo tabo komo
la:eno hido ukuia:mo anagilamete hibi tabonomoma: tiyolo akaga:lala:.
Ba: ba:moe gabodo la:le Godokono hibi tabo komokomo kodakodalo ba
watila:mota:na,
22 hiya:hiya: kuba tabo ba:gala ododili komokomo hiliyonomo la:le gala
hapuamo na:midaliya:la:.
23 Ba: hibila, kebe dawate a hibima: midipa:tamo hete dikaa:mena,
ba:be Kodawa ba: Godotela, ba:bema: ale la: mabuma: ebe ba:ma ka:na
toemehonakoma:, ebete la:eno emede komokomo hiliyonomo ipuwalo la:
ebeno hibi talonapima: ba midili, ebete la:eno gobogoboeno ukui ba:gala
tepo ipuwoeno ubi komo ba:gala ape konomoeno ododili komo hidamo
nulamelelamenakamena:ta. Kalakala konomola, ba: ba:moe gabodo Ko-
dawa Ya:su Kelisokono pe tetelo eta kuba deha:potonomote la: ipuwalo
a:kitanamene.
24 Numa:la:, Godote la: ebeno talonapima: keda:hama: ka:laminata,
ba:bema: ebe modobola ebete ba:be hido oko la: ipuwalo upula:, iyo, ebete
kebe komo ododilima: tabo dolamagina ebete ba:bi komokomo hibinomolo
bododilinakomene.
25 Ba:bema: aeno hibima: midipi ekaka:la:, wadiyala la: ba: atumu a
mabuma: Godotamo na:toetoehonakuya:la:,
26 ba:gala la: da:kapiyuiminakoma, wadiyala la: hiliyonomo etapa:te
etapino kokoto uwatehuilo na:pa:watamehuinakuya:la:.
27 Na Polote Godokono mahilamo la: ba:ma ka:na goelamemata, la:
ba:moe leta hibima: midipi ekaki hiliyonomatamo na:ka:lamiholiya:la:.
28 Wadiyala aeno Kodawa Ya:su Kelisokono malemale komote la:godolo
nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

POLOTE NABA 2 LETA TESALONAIKA SOSE TAWAKALUBA:TAMO ODODIYA:

1 Na Polote Sailasiko ba:gala Timotiko, ale la: Tesalonaika sose
tawakaluba:tamo ba:moe leta bepoemema:. Ba: hibila, la: hibima: midipa:te
aeno Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko ipuwalo bemedena-
mata.
2 Wadiyala Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko iba:te ibino
malemale komo ba:gala hete komo la:tamo nikalama:mena:ta.

Godote Kuba Ododilipa:tamo Huiya Ikalame Komo

3 Aeno hibima: midipi ekaka:la:, wadiyala hiliyonomo tetelo ale la:
mabuma: Godotamo kalakala tabo ba:wadiya:paa:latelenakoma:. Iyo,
ale ba:ba ka:na kewagelenama: ba:moe ba: hido komola, mabu la:eno
hibima: midi komote ba apepehona, la: ipuwalo etapa:te etapi malemalelo
demalagidolenama ba:be komote atumu koma: neda:na.
4 Ba:be mabuma: ale komo Godokono sose tawakaluba:tamo
da:nikulinakoma:, ibi ipuwalo la: ba awagaminale la:eno hidohido ododili
komoma: ga:lanakoma:. Iyo, hibima: midiha:pa:te la:tamo koko temeteme
dikalamena la: huiyatiya ba:be menemene ipuwalo Godoko hibima:
midi mabuma: kodakodalo da:la:mota:hanama, ale ba:be komoma: komo
hibima: midipi konomamo ba:bema: kiyalamenakoma:.
5 Ba: hibila, la:le temeteme uwate tetelo kodakodalo da:la:mota:hanama,
ba:be komote ba:moe komo behawakalimina, Godote hopo habanapino
kuba ododili komokomo danagilamelelamemene ebete ba:be komo
tuputupunomolo ba:ma ka:na kododima:ne, ebete la:eno temeteme uwate
mabuma: la: ebeno hidohido ga:limapi gugudima: ba ka:lami, modobo tabo
ba:bo kogoema:ne la:le ebeno Ko Gawadubu habamo kona:pa:la:hama:.
6 Iyo, Godoko ba: tuputupu komokomo kapiya ododilidawala, ba:bema:
puya:te ba:ma tetelo temeteme la:tamo dikalamena ebete iba:tamo kuba
huiya kikalamema:ne,
7 huiyatiya ebete la:godone ba:gala agodone aeno temeteme komo hiliy-
onomo gobogobamo ba miya:te a kapimilo ba:bo kogelebadia:mema:ne.
Ba: hibila, ba:ba tetelo aeno Kodawa Ya:suti ebeno helonomo nopopa:go
Hunu Habane hawakala da:pemene,
8 puya:te ebeno Hido Tabamo papamila:haheno ba:gala Godoko
ubiha:ma: deda:hana, ebete ba:bi tawakaluba:tamo helonomo powagoeno
koa:mo huiya ba:bo kopikalamema:ne.
9 Ba:bene ba:bi kuba ododilipino temeteme komote itana itana tetelo
bitanamene, iyo, Kodawate ibi ebeno holoholo hapuni ba:gala ebeno
helonomo a:la:mina alone tama:mo ba: dito koelamema:ne iba:te ibino kuba
huiya ipuwalo konemedehonama:.
10 Huiyatiya kalakala konomola, Kodawate ebeno Ko Hegelalo
da:pemene, ba:ba tetelo puya:te ebeno tawakalubima: deda:hana ba:bi
hibima: midipi hiliyonomate ebe hunamo ba adipate ebe mabuma:
konomamo kohanohanohoma:na:! Ba:bema: numa:la:, la:le ba:bi
tawakalubino konomo kapiyuimi ipuwalo atumu kopola:nama:nemata,
mabu ale la:tamo ebeno Hido Tabo da:polamagimima: la: ba:be tabo
hibima: a:midimata.
11 Ba:bema: ale ba:be komo ba emalagidolo komo hiliyonomo tetelo la:
mabuma: aeno Godotamo ba:ma ka:na toetoehonakoma:, ebete kebe hido

emede komoma: la: da:ka:lami, wadiyala ebete ba:be emede ipuwalo la:
ebeno hidohido ga:limapi gugudima: na:midila:mena:ta, ba:gala wadiyala
ebete ebeno helo la:tamo nikalama:mena:ta, la:le la:eno tepo ipuwoeno
hidohido ubi komone ba:gala la:eno hibima: midi ipuwane tuputupu
ododili komo ba uluhukulatele ba:bi komo hidamo kupula:lema:.
12 Ba:be mabuma: puya:te la:eno hidohido emede komokomo du-
lamemena:, iba:te aeno Kodawa Ya:suku awagaminalo ebeno mahilo hu-
namo ba adipate, ba:be hido awagaha komote Ya:sugodone la:tamo atumu
kakapuluhukuma:ne, ba:bema: wadiyala ba:moe hido komote aeno Godo
ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko ibino malemale ipuwado ba: ba:ba ka:na
nuluhukamene.

2

Ba:moe Hopo Habalo Koko Kuba Ododilidawate Komahigama:ne

1 Ba:bema: aeno hibima: midipi ekaka:la:, aeno Kodawa Ya:sukunu pe
tetelo ebete a hibima: midipi eba:go kemedenama: da:pekapiyuia:memene,
ba:be komoma: ale la: ba:ma ka:na kiyalama:ta,
2 puya:te ha:da amiho tabo ba:ma ka:na da:ga:lana, “Kodawoeno Ko Hege-
late ya:lo uluhukui,” ba:be mabuma: la:eno ukuiti gagagagama: akeda:hala:
ba:gala la: ukui bilibili komo akalawa:la:. Diyala, la: ipuwalo komopa:te da:
na:ga:lana ba:moe tabo komote agodone pi. Ao, eba ka:naha:! Ale dopamo
la:godolo ba pemede la:tamo Godokono ukui da:hawakaliminakuima:
ba:gala komo tetelo ale tabo dito da:ga:lanakuima:, ba:gala ale galane
dopo leta la:tamo da:poemima:, ba:bi hiya:hiya: tete hiliyonomolo ba:mako
tabote agodone kuluhukuha:.
3 Ba:bema: komopino ha:da amiho tabo komokomo hibima: akamidila:la:.
Numa:la:, Ya:sukunu pe hegelate uluhukuhino, dopamo hopo habanapi
hiliyonomate Godokono hibi gabo ba miya:pa Koko Kuba Ododilidawate
ba:bo komahigama:ne. Ba: hibila, ba:be dawate Saitanakono Koe Habalo
kuba huiya hibinomolo kolawema:ne,
4 mabu a hibima: midipa:te hibi Godoma: da:ka:minakoma: ebete ba:be
Kodawa hibiha:ma: kogoema:ne. Ba:gala komo hopo habanapa:te hiya:hiya:
ida:da:lino gobogobo dadikulamenaka, ebete ibino adikulame komokomo
hiliyonomo ba duhilame ebe ha:kiya ebe hunamo adipatelo ba:bo ko-
goema:ne, “Na ba: Godotela, na hopo lumagiha:!” Iyo, ba:ba tetelo ebete
hibi Godo Adikumino Hiya: Genamalo ba luta, tawakalubi hiliyonomo
ba:bo kokiyahalamema:ne iba:te ebe kapiya kadikumima:.
5 Ba: hibila, nale dopamo komo hegelalo la:godolo ba pemede ba:moi
komokomo la: iya:tulamimata, huiyatiya wadiyala la: ba:ma tetelo naeno
tabo komokomo gala na:kemalagidola:la:.
6 La: iya:tawahala, ba:ma tetelo hopo habalo etoeno helote Koko Kuba
Ododilidawoeno komo na:duhimina, iyo, ba:be mabuma: Godokono ubi tete
peheno ba:be dawate a:kamahigamene.
7 Ba:bema: ba:ma tetelo kebe helote Kubadawoeno mahiga komo
da:duhimina, Godote ba:be helo tama:mo ihateheno Kubadawate diya
gabodo hopo konomolo ebeno oko bowatina, iyo, ebete ba: ba:ba ka:na
ebeno kuba ododili komo ya:lo a:tupuimiya:.
8 Huiyatiya numa:la:, galane ba:be dawoeno kuba komote
tawakaluba:tamo hawakalanomo kohawakalama:ne, ba:bene Godote
kebe tete ebetamo dikamemene, ba:be tete wibote Kodawa Ya:suti pete
ebeno tabone da:puluhukumini ba:be deha:potonomo tabo kapiyamo ba:be
Kubadawa ba: dito kopanakapumima:ne.

9 Ba:bema: wadiyala la: niya:tawahala:, ba:moe Kubadawate da:pemene,
ebete hiliyonomo hiya:hiya: hanohano komo ba:gala tole komo Sai-
tanakono konomo heloamo kopododilima:ne hopo habanapi ha:da kopami-
holamema:.
10 Iyo, ibi ipuwalo puya:te Godoko hibima: midihino dito
da:ha:lahamena:, iba:te ha:lahaheno dopamo Kubadawate hiya:hiya: ha:da
amiho gabodo ibi ibino olalati kuitita:mo komagatalema:ne. Ba: hibila,
ba:bi tawakaluba:te Godokono hibi komo kalakalago na:lawiya:tale Godote
ibino ka:ka: ba:mula:lelamiya:na:, huiyatiya iba:te ba:be komo ko komoma:
kaga:luya:ha: ba:bema: iba:te hibilo kokubakubahama:na:.
11 Numa:la:, iba:te hibi komo laweha: mabuma: Godote iba:tamo Ha:da
Amihodawa oemema: modoboma: goena. Ba: ba:ma ka:na iba:te ba:be
dawoeno helo komamo guditi ebeno ha:da tabo komokomo hibima: ko-
midilima:na:,
12 iyo, hopo habanapi ipuwalo puya:te Godokono hibi komo laweheno
ibino kateneno ubilo hiya:hiya: kuba komo kalakalago dododilina, ebete ibi
hiliyonomoeno komokomo anagilamelelamete iba:tamo kuba huiya ba:bo
kikalamema:ne.

Godote Hibima: Midipino Ka:ka: Komula:lema: Ibi Duwatiya:

13 Ba:bema: aeno hibima: midipi ekaka:la:, wadiyala hiliyonomo tetelo
ale la: mabuma: kalakala tabo Godotamo ba:wadiya:paa:latelenakoma:.
Hibila, ebete la: malemalelo demalagidolena, ba:be mabuma: ebete ba:moe
hopo tupuimi mabuni la: uwatiya:ta, la:le ebeno komo hibima: ba midi
ebeno Gobogobote la: talonapima: midiliti la:le ka:ka: mula: komo ba:bo
kolawema:.
14 Iyo, ale Hido Tabo la:tamo dolamagimima: Godote ba:be komodo
la: a:ka:lamia:ta, la:le komo hibima: midipa:go Kodawa Ya:su Kelisokono
helonomo alo ipuwalo kemedenama:.
15 Ba:bema: aeno ekaka:la:, ale Godokono tabo olamagimi ipuwalo ba:gala
aeno dopo leta ipuwalo la: kebe komokomo kiya:tulametanakui, wadiyala
la: ba:bi komo hibilo ba watila:mota:na kodakodalo na:la:mota:hanala:.
16-17 Numa:la:, ya:lo tetenomolo aeno Kodawa Ya:su Kelisote aeno
Nabiwi Godokoba: a konomamo ba emalagidoloena, iba:te ibino malemale
ipuwado a emedena teteno tepo ipuwoeno helo atamo ikaa:miya: ale
Ya:sukunu pe kuitita:mo uliholo kolatiminama:. Ba:bema: wadiyala iba:te
ba: ba:ba ka:na la:eno tepo ipuwa na:heluilamenakamena:, hiliyonomo
tetelo hidohido komate la:eno tabo ga:la ipuwane ba:gala ododili ipuwane
kopikulinakoma:.

3

Tesalonaika Sose Tawakaluba:te Polui Mabuma: Godoko Kotoemehoma: Polote Ibi Da:kiyalamiya:

1 Ba:bema: aeno hibima: midipi ekaka:la:, ba:moe leta kuititi hapulu
ale la: ba:ma ka:na kiyalama:ta, wadiyala la: toetoe tabamo a Godotamo
na:wadiya:paa:tiya:la:, mabu a ubila Kodawa Ya:sukunu tabote aeno oko
ipuwado komo hiliyonomo hopo tawakaluba:tamo tiyonomolo kotoma:,
ba:gala a ubila ulihopa:te ba:be tabo ba milimiho Godotamo kalakala tabo
kadipatema:, la:le dopamo ebeno tabo keba ka:na ka:lawiuima ba:ba ka:na.
2 Ba:bene wadiyala la: ba:moe eta komoma: Godoko na:katoemehuya:la:,
ebete koko kuba ododilipi dubuino helo ipuwane aeno ka:ka: ko-
mula:lea:mema:, mabu komo hopo habanapa:te Godokono tabo uliho tetelo
hibima: kamidinaha:.

3 Ba:bema: kalakala konomola, la:eno hibima: midi mabuma: Kodawate
atumu la: ba heluilame, Saitanakono alaholoho ododili ipuwalo la: ebete
kitagua:midalema:na:ta! Iyo, aeno Kodawa ba: Hibidawanomola!
4 Ba:bema: a iya:tawahala ale kebe hiya:hiya: komoma: la:
da:kiyalamenaka, la: ba:bi komokomo ododili ipuwalo ba pola:na ba:bi
komo dito a:kamiya:pala:mata. Numa:la:, Kodawate la: mabuma: ba:be
hido ukui atamo nikaa:mena, ba:bema: ukui bilibili komote agodolo
kitanaha:.
5 Wadiyala la:le hibima: midi gabodo ba tolame, Kodawa Kelisote
la: dopalamete temeteme ikuliho tetelo ebete ebeno kodakodalo
utitata komago ba:gala Godokono malemale emalagidolo komago la:
na:magatalenakamena:ta.

*Hibima: Midipa:te Oko Nowatinamena: Ibi Ha:kiya Ibino Modoboha:
Komokomo Kulamema:*

6 Ba:bema: aeno hibima: midipi ekaka:la:, ale aeno Kodawa Ya:su Ke-
lisokono mahilamo la: ba:ma ka:na kiyalama:ta, la: ipuwalo puya:te aeno
iya:tulame komamo papamila:haleheno ba:gala iba:te ibi ha:kiya owalubil-
ima: buhamama: deda:hana, wadiyala la: ba:bako hibima: midipino ododili
ipuwamo akogomala:.
7 Iyo, ale la: ipuwalo keba ka:na ka:pemedima: la: ba:be komo
iya:tawahanomola, ba:bema: wadiyala la: atu ododili ipuwalo nemedenala:.
Numa:la:, ba:ba tetelo ale oko owatima: buhamama: eda:haheno,
8 du ba:gala hegela hiliyonomolo aeno kokotamo menemene oko owati-
honakuima: a ha:kiya aeno modoboha: komokomo kulamema:, ba:bene
ba:be gabodo ale eta lumagigodone baa: malemalelo dito kalawenakuiha:,
ao, a ebetamo a:huiyanakuima:.
9 Ba: hibila, Godokono okopa:te ibino modoboha: komokomo ipuwalo
hibima: midipa:godone ilina ba:gala mani uwatema: talona kitanaha:,
huiyatiya ale la:go ba emedena ba:ba ka:na kewagelenakuiha:, mabu a ubi
bihatima: la:tamo eta hido go hawakalimiti, la:le oko owati ipuwalo aeno
ododili komo kota:matalema:.
10 Ba:moe ba:be mabuma: ale la: ba:ma ka:na a:kiyalamia:ta, “Kebe
lumagiti oko owati ubiha:ma: deda:mene, wadiyala komopa:te ebetamo
baa: akikama:la:.”
11 Ba:bema: numa:la:, ale ba:moe komoma: la: gala na:kakiyalama:ta
mabu tabote atamo ba:ma ka:na puluhukui, la: ipuwalo komopa:te oko owa-
tima: buhamama: ba eda:ha, ibi ha:kiya ibino hiya:hiya: komo ulameheno
ibino tabo ga:la ipuwalo puya:te hibi oko komokomo dowatihona iba:tamo
temeteme ba:bo ikalamenaka.
12 Iyo, ale ba:bako tawakalubi ba tutumulatele Kodawa Ya:su Kelisokono
mahilamo ibi koamo kiyahalamema:, iba:te tabo ga:la ipuwalo komo
tawakaluba:tamo temeteme ikalameheno, huiyatiya iba:te hegehege mani
oko owatiho ipuwalo ibi ha:kiya ibino modoboha: komokomo nulamenaka-
mena:.
13 Ba:bema: ekaka:la:, kalakala konomola, la:eno hibima: midi ipuwalo
hidohido komo kododilima: heloha:ma: akeda:hala:.
14 Ba:gala la: ipuwalo eta lumagiti ba:moe leta taboeno iya:tulame
komamo papamiwata ubiha:ma: eda:lo oko owatihino dito da:lutamene,
wadiyala la: ba:bako lumagino kuba komo kohawakalimima: ebeno ododili
ipuwalo eba:go akakapiyala:. Diyala, ba:moe gabodo ebete hilopo lawete
ebeno kuba ukui komone Godotamo gala da: kohobigamene,

15 huiyatiya numa:la:, ebete ukui hiya:ma: tiyolo midihino ebe la:go
alaholodawama: akamida:la:, la:le huiyatiya ebe la:eno hibima: midi ekaw-
ima: ka:milo ebeno tepo ipuwoeno kuba ukui komoma: ebe malemalelo
na:kiyamiya:la:.

Polote Leta Kuititi Hapulu Tabo Komokomo Dolamagiya:

16 Ba:bema: hete atamo dikaa:mena, wadiyala ba:be Kodawate la: hiliy-
onomagodolo ba emedena hiliyonomo tetelo ebe ha:kiya la:eno hiliyonomo
komokomo ipuwalo ebeno hete la:tamo nikalamenakamena:ta.
17 Numa:la:, ba:moe leta kuititi hapulu na Polote naeno mahilo ba:gala
nolata tabo naeno kokotonomamo miya:temo, eta lumagiti ba:moe kuititi
tabo kamiya:teha:. Iyo, ba:moe ba: naeno kokotola, naeno leta hiliyonomo
ododili ipuwalo na ha:kiya naeno mahilo ba:ma ka:na miya:tenakomo.
18 Wadiyala aeno Kodawa Ya:su Kelisokono malemale komote la: hiliy-
onomagodolo nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

POLOTE DOPO LETA TIMOTITAMO ODODIYA:

1 Na ba: Polotela. A hibima: midipa:te pokono pe komoma: uliholo
da:latiminama:, ba:be Kodawa ba: Ya:su Kelisotela, ba:bene ebete ebeno
sose tupuimima: hiya:hiya: hopamo doelamiya:, ba:bi okopi ipuwalo na
ba: etala, iyo, ebe ba:gala aeno Ka:ka: Mula:dawa Godoko iba:te na
a:kiyanamiya: ba:be oko kowatinama:.
2 O Timoti, ama:le hibima: midi ipuwalo naeno hibi guduma: eda:nata,
ba:bema: nale ba:moe leta ama:tamo poememo. Wadiyala Nabiwi Godoko
ba:gala aeno Kodawa Ya:su Kelisoko iba:te ibino malemale komo, ba:gala
lumagitamo kuba huiya ikameha: komo, ba:gala hete komo ama:tamo
nikama:mena:ta.

Ha:da Tabo Komokomo Iya:tulamepino Komo

3 Nale dopamo Ma:sadoniya hopamo toma: ba hiduta ama: kebe tabo
ka:kiyamitima ba:be atu tabo bekakiyamemata, ba:ma ka:na ama: Epe-
sese ko habalo ba emedena, hibima: midipi ipuwalo puya:te ha:da
tabo komokomo diya:tulamenaka, wadiyala ama: ibi ba kiyahalame
na:duhilamiya:.
4 Wadiyala ama: talona iba:tamo nihatelamiya: iba:te iniwalino hiya:hiya:
iya:tulame uwi ba:gala iniwalino mahilo komokomo akiya:tulama:la:,
mabu ba:bakobako daedae komate ibi ipuwalo olowabeletihui komo ba
wadiya:paa:latele, iba:te Godokono gabo ba:bo kotama:na:. Ba: hibila, ale
ebeno gabo aeno hibima: midi kapiyado biya:tawahanakoma:, huiyatiya
ale hopo habanapino hiya:hiya: iniwalino iya:tulame komoma: tabo ga:la
ipuwado hibi komo a:kuma:ma:.
5 Ba:bema: nale ama: ba:moe tabo begoememata, mabu na ubila
dalowa:ha: tepo ipuwoeno emalagidolo komo ba:gala tataba emede ko-
moeno mulu ukui komo ba:gala tuputupunomo hibima: midi komo, ba:bi
komate amia:no sose tawakaluba:godolo ba pola:na ba:bi komokomo
ipuwane malemale emalagidolo komote buluhukunakomene.
6 Huiyatiya numa:, komo hibima: midipa:te daedae taboma: olowabeleti-
hui komodo ba:moi hidohido komone dito elehiya:.
7 Ba:bema: ba:ma tetelo iba:te ibino ubi bihatena, Godote Moseseko
ipuwado tawakaluba:tamo dikalamiya: ba:bi Tutumu Tabo iya:tulamepima:
keda:hanama:, huiyatiya ibi modoboha: mabu Godokono taboeno ipuwa
komokomo ibi iya:tawahaha:, iyo, iba:te tabo toleheno olamagiminaka
huiyatiya Godokono hibi komo kuminaha:.
8 A iya:tawahala, keba tetelo ale hibi gabodo Godokono Tutumu
Tabo diya:tulamema: ba:be komote ulihopino hido owalubi komoma:
keda:ma:ne.
9 Huiyatiya numa:, Godote ebeno Tutumu Tabo ba:moe hopoeno
tuputupupino komoma: kikalamiya:ha:, ao, ebete ebeno Tutumu Tabo
komokomo kuba ododilipino komoma: ikalamiya: iba:te ebeno hibi
gabo kiya:tawahama:. Ba:bema: hibila, Godokono Tutumu emalagi-
doleha:pi ba:gala ebetamo papamila:ha:pi, ebe holoholoma: eda:ha:pi
ba:gala hibo gabo ududipi, ebeno kukala wakalamipi ba:gala ebe tole-
meha:pi, nabi menokobi anakapulamepi ba:gala komo tawakalubino ka:ka:
iya:hililamepi, ba:bi kuba ododilipi hiliyonomo iya:tulamema: Godote
ebeno Tutumu Tabo ba:bema: ikalamiya:.

10 Ba:bene puya:te bohelemele pilo ba:gala kamena pilo dododilina,
puya:te dubu gabatamo ba:gala hegehege guguda:tamo hilopo komo
dododilina, puya:te ibino menemene oko huiyaheno kowatihonama: ko-
mopi pilolo duwatena, puya:te gabomanino tabo anagiya:mida habalo
ba:gala komo hiya:hiya: tetelo ha:da tabo dolamagimina, Godote atumu
ba:bi kuba ododilipino komoma: ebeno Tutumu Tabo ba:bema: ikalamiya:.
Iyo, hopo habanapi hiliyonomo ipuwalo kebe lumagiti Ya:sukunu dopo
ta:matapino iya:tulame tabo kapiyanomo dadikamidalemene, ba:be lumag-
ino komoma: Godokono Tutumu Tabo komate ba:bema: pola:na.
11 Ba:bema: numa:, Ya:suku ta:matapino iya:tulame komate ebeno
Hido A:la:mina Tabo ipuwane ikulina, ba:be tabo ba: nale hiya:hiya:
tawakaluba:tamo kolamaginakoma: Hidonomo Godote natamo
dikanamiya: ba:moe ba:be tabola.

Ya:sukunu Malemale Komoma: Polote Kalakala Tabo Dolamagiya:

12 Ba:bema: natamo helo dikanamiya: nale aeno Kodawa Ya:su Kelisotamo kalakala tabo begoemo, mabu ebete na hibidawama: goelo ebeno oko kowatinama: na ba:bema: ka:namiya:.
13 Ba: hibila, dopamo tetelo nale ebeno komoma: kubakuba tabo ba olamagi konomo mauba ipuwalo koko temeteme ebetamo ba:bo ikamenakuimo. Huiyatiya ba:ba tetelo ebete iya:tawuya:, nale ebe hibima: midiha: mabuma: daedae ukuilo ba:bako kuba komo dododilinakuimo, ba:bema: ebete kuba huiya natamo ikanameheno ebeno malemale natamo dito hawakalimiya:.
14 Iyo, aeno Kodawa Ya:su Kelisote ebeno malemale natamo konomamo da:haminuya:, ba:ba tetelo ebegodone duluhukuna ba:be hibima: midi komo ba:gala malemale emalagidolo komo naeno tepo ipuwalo a:mahiliya:.

15 Ba:bema: nale ba:moe hibinomo tabo begoemo, Ya:su Kelisote kuba ododilipino ka:ka: mula:lelamema: ba:moe hopamo a:piya:. Iyo, wadiyala ama: ba:moe tabo kodakodalo na:lawa:, mabu naeno kuba ododili komate komo tawakalubi hiliyonomoeno kuba ododili komo ba gogole,
16 Ya:su Kelisote na koko kuba ododilidawatamo huiya ikanameheno malemale dito hawakalimiya:. Ba:moe mabuma: Ya:suti pui ebeno wiboha: ka:ka: lawema: da:ka:lamiholiya:, wadiyala ba:ba:te ebe hibima: midiha: tetelo ba:moe hido komo niya:tawahamena:, Ya:suti ibi malemalelatelelo na:latilamena iba:te ibino kuba ododili ipuwane ebetamo hibilo kohobila:hama:, ebete na Poloko keba ka:na ka:latinamenami ba:ba ka:na.
17 Ba:bema: kalakala konomola! Godoko ba: emedena emedena tetelo demedenamene ba:be Ko Gawadubula, ba:gala ebete a:kahoenamene, ba:gala a hopo habanapa:te ebe baida:mo umi modoboha:, ba:gala ebe ba: kapiyanomo Godola, eta puliyanomola. Ba:bema: wadiyala emedena emedena tetelo tawakaluba:te ebe hunamo ba adipatena awagaha komote ebegodolo nitanamene! Ba:moe tabo ba: hibinomola, ba:ba:la!

18 Timoti, numa:, ama:le hibima: midi ipuwalo naeno guduma: eda:nata, ba:bema: na ubila ba:moe leta ipuwalo kapiyakapiya komoma: ama: kiyahame, ama:le ba:moi tabamo kopapamiwatama:. Ba: hibila, Godokono okopa:te ebeno Gobogoboeno heloamo kebe hidohido komate ama:godolo kikulihoma: tabo dopamo dolamagimiya:, ba:ma tetelo ibino hibi tabo komate naeno tabo komago kapiyama: eda:te ama: hibilo kowalubima:na:ta. Ba:bema: wadiyala ama: ba:bi owalubi tabo komokomo hiliyonomo kodakodalo na:watila:mota:nuya:, helo dubuti alaholoho ilina keba ka:na ka:watila:mota:nanako ba:ba ka:na,

19 ba:gala amia:no hibima: midi ipuwalo kodakodalo ba la:na, amia:no
tepo ipuwoeno mulu ukui komate hidamo kopola:nama: eta kuba
deha:potonomo akododa:la:.
Numa:, komo Ya:suku ta:matapino komo ba: ba:ma ka:nala, Godote
kebe mulu tepo ipuwoeno ukui komo iba:tamo dikalamiya:, iba:te pa-
pamila:ha ubiha:ma: deda:hui ibi ha:kiya ibino hibima: midi komo ba:
a:kubahilamiya:, lumagiti kehaha: kolomodo ebeno boge kubamo atalo
ba:be bogete koko gawiya ipuwamo keba ka:na ka:nululunako ba:ba ka:na.
20 Iyo, Haimaneyasiko ba:gala A:lesandako ibi netewapi ba:bakopila,
ba:be mabuma: nale ibi hibima: midipino kapiyuimi ipuwane uluhuku-
latelete Saitanakono kokoto ipuwamo dito miya:timo, iba:te ibino huiya
ba lawe hido ukui ba:ma ka:na kolawema:, iba:te Godokono komoma:
kubakuba tabo gala a:kaga:lanakamena:.

2

Godotamo Toetoe Tabo Olamagimi Komo

1 Ba:bema: Timoti, nale ama: kebe komokomoma: da:goemema ba:moe
ba: ko komonomola. La: hibima: midipino kapiyuimi tetelo Godotamo toe-
toe tabo dolamagiminakoma, wadiyala la:le hiliyonomo hopo habanapino
hiya:hiya: komoma: ba toetoeho kalakala tabo atumu na:kaga:lanakuya:la:,
2 ba:bene atu tetelo koko gawadubu ba:gala komo gabomani okopi
hiliyonomo atumu na:kawadiya:paa:latelenakuya:la:. Ama: numa:, a hi-
bima: midipa:te ba: ba:ba ka:na gabomana:godolo hido tataba emede komo
kumima:nema:, ba:gala ale Godokono ubi komokomo hiliyonomamo ba
papamila:halena komo tawakalubino holoholo hapulu tuputupunomolo
bemedenama:.
3 Ba:bema: hibila, ba:mako toetoe tabo olamagi komo ba: aeno Ka:ka:
Mula:dawa Godote hidoma: da:goena ba:moe ba:be komola,
4 mabu ebe ubila ba:moe hopo habanapi hiliyonomate ebeno hibi komo
iya:tawahate ibino ka:ka: mula: komo ba:bo kolawema:.
5 Numa:, Godoko ba: kapiyanomola. Ba:gala ba:moe ba: eta komola, ebe
ba:gala tawakalubi tetenomolo da:la:na ba:be Ya:su Kelisote ba: ba:moe
hopolo lumagino apa:mo da:hawakaluya: ba:be dawala. Ba:bema: hibila,
ebe kapiyagodolo helo bitana tawakalubi Godotamo komagahelema:,
6 mabu ebe ha:kiya ebeno ka:ka: tama:mo ihatete ibi Saitanakono du
genamane kuluhukulatelema: ebeno hawa:mo ba:bo huiyahaliya:. Iyo,
ebete ba:be gabodo ebeno hido tetenomolo ba:moe komo behawakalimiya:,
Godokono ubi bitana hiliyonomo tawakaluba:te ebegodone ka:ka: mula:
komo kolawema:.
7 Ba:be mabuma: ebete na Polotamo ebeno oko ikanamiya:, nale ebeno
oelamepi dubu etama: eda:te Yuha:pa:tamo Hido Tabo ba olamagi ibi
ba:bo kiya:tulamenakoma:. Ama: nolata, ba:moe tabo nale da:goitamo ba:
hibinomola, na ha:da tabo kolamagitaha:!
8 Ba:bema: naeno ubi komo ba:ma ka:na itana. Kebe hiya:hiya:
tetelo hibima: midipa:te da:kapiyuiminaka, wadiyala dubate mauba komo
ba:gala olowabeletihui komo hiliyonomo tama:mo miya:tete, ba:bene ibino
tepo ipuwalo dalowa:ha:ma: ba eda:ha iba:te ibino kokoto Godotamo
wadiya:paa:latelelo toetoe tabo ba:bo nolamagiminakamena:.

Hibima: Midipi Kamenakamenoeno Komo

9 Ba:gala na ubila hibima: midipi kamenakamenate hido mulu gabodo
kaliko pupuliti ibino hunu tama koamo akemalagidolenala:. Ba:bema:
iba:te hinibo a:wihole komo, ba:gala galoeno golodo nolenole pupuli komo,

ba:gala nehe tulikahula pupuli komo, ba:gala huiya kokonomo kaliko pupuli komo, ba:bi hiya:hiya: hunu nikapi hiduimi komokomo iba:te kokonomo komoma: akaga:lala:.

10 Huiyatiya wadiyala iba:te komopa:tamo hidohido komo nododilinakamena:, mabu ba:moe ododili gabodo iba:te hibi hagaluhagalu kamenakamenama: keda:hama:na:, iyo, kebe kamenate ebe ha:kiya ebe Godoko ta:matadawama: da:goena, wadiyala ebete ebeno ododili ipuwalo hibi komo na:hawakalima:mene.

11 Ba:gala hibima: midipa:te da:kapiyuiminaka, wadiyala kamenakamenate tabo ga:laheno Godokono tabo olamagimipino iya:tulame komamo dito na:papamila:halenakamena:.

12 Ba:be mabuma: hibima: midipi ipuwalo nale eta kamenatamo helo a:kikama:lemo, ebete Godokono tabamo dubu ba iya:tulamita ibino namutudawama: keda:ma:, ao, Godokono tabo iya:tulame tetelo kamenakamenate tabo ga:laheno dito nulihonakamena:.

13 Ba:bema: numa:, nale kamenakamenoeno komo kohawakalimima: kebe netewa komate Godokono Bukalo da:pola:na, nale ba:bi komo ama: kiya:tumima:nemata. Dopo komo ba: ba:ma ka:nala, Godote A:da:meko dopamo ododiti, galane ebeno kamena Ibiko ba:bo ododiya:.

14 Ba:gala eta komo ba:ma ka:na itana, Saitanate tawakalubi kuba gabamo emogabuilamema: dewageliya:, ba:ba tetelo ebete dopo dubu A:da:meko kamihomiya:ha:, ao, ebete ebeno kamena Ibiko kapiya amihomete ba:bene ebete Godokono kukala ba:bo adikanaliya:.

15 Huiyatiya Godokono ka:ka: mula: komote hibima: midipi dubu kapiyatamo kitanaha:, ao, kamenakamenatamo atumu ba:ka-itana, ba:bema: kebe kamenate hido mulu ukuilo Ya:suku hibima: ba midina tuputupu emede komo ba:gala malemale emalagidolo komo miya:paleheno, ebete gugudi alahilame gabodo ka:ka: mula: komo hibilo kolawema:ne.

3

Sose Watodawoeno Emede Komo

1 Ba:moe komo ba: hibila, keba tetelo dubuti sose watodawama: eda:ma: ubi koamo dihatemene, ba:moe ba: hido komola mabu sose watodawoeno oko hidonomola.

2 Ba:be mabuma: ba:be okodawoeno ododili komo ipuwalo eta kapiya deha:potonomo kubate itana modoboha:. Ba:ma ka:na sose watodawate kamena kapiyagodawama: eda:te, ba:bene hibima: midipi ipuwalo ebeno emede komo tuputupunomolo ba itana, ebete hidohido mulu ukui kapiya emalagidolelo ebe ha:kiya ebeno komo hidamo nulamenakamene. Ba:bene ebete ebeno genamalo kapela tawakalubi hidamo nowalubilinakamene, ba:gala wadiyala ebete Godokono tabo olamagi ipuwalo hido iya:tulamedawama: neda:mene.

3 Ba:gala sose watodawate gamoda nihodawama: eda: modoboha:, ba:bene ebete alaholoho komo ba:gala olowabeletihui komo ododili modoboha:, huiyatiya tatabadawama: neda:mene. Ba:gala ebete ebeno tepo ipuwalo mani koamo emalagidolo modoboha:.

4 Ba:bene ebete ebeno genamanapino komo hidamo ulamelelamete, wadiyala ebete ebeno gugudi hidamo niya:tulamenakamene, iba:te ibino hiliyonomo ododili komodo ibino nabiwi ba emalagidolo ebeno tabamo kopapamila:halenama:.

5 Ba: hibila, kebe dubuti ebeno genamanapi hidamo ulameheno, ebete atumu Godokono sose tawakalubi hidamo a:kulama:mene.

6 Ba:gala numa:, sose watodawate Ya:suku ta:mata ipuwalo uli lumagima:
eda: modoboha:. Ba:bako dawate sose atama: ubi dihatemene, diyala, ebe
ha:kiya ebe da: awagaminamene, ba:bema: Godote kuba huiya ebetamo
kikamema:ne, ebete dopamo Saitanatamo kuba huiya keba ka:na kikamiya:
ba:ba ka:na.
7 Ba:bene wadiyala sose watodawate hibima: midiha:pino holoholo ha-
pulu atumu hidohido komo na:kododilinakamene, iba:te ebeno hido emede
komo umimiti ebe tuputupudawama: koga:lama:. Iba:te ebeno emede
ipuwalo eta kuba umi modoboha:, mabu iba:te ebegodolo eta tuputupuha:
komo umiti ebe kubadawama: da:ga:lamena:, diyala, ebete hilopo lawete
Saitanakono gubi ipuwamo dito da: negamene.

Sose Watowatopi Owalubilidawoeno * *Emede Komo*

8 Ba:bema: sose watowatopi owalubilidawoeno emede komote komopino
umi ipuwalo atumu hidonomoma: neda:mene. Ba:ma ka:na ebete ma:lapila
netewa lumagima: akeda:la:, ba:bene ebete helo gala:ipi gao beya kono-
mamo niho modoboha:, ba:gala ebete ha:da amiho gabodo ilina dogodogo-
dawama: eda:ma: ubi ihate modoboha:.
9 Ba:gala Godote kebe hibi gabo tawakaluba:tamo da:hawakalimiya:,
wadiyala sose watowatopi owalubilidawate ba:be gaboeno hiliyonomo
iya:tulame komokomo kodakodalo ba watila:mota:na ebeno tepo ipuwalo
ukui gagagagama: akeda:la:.
10 Ba:bema: pote sose owalubidawama: oko tupuimima: ubi
da:hawakalimimini, wadiyala la: sose watowatopa:te ebeno emede
komokomo dopamo hidonomamo nulamelemiya:la:, ba:bene la: ebegodolo
eta kuba umihino wadiyala ebete sose oko na:tupuima:mene.
11 Ba:gala okopi kamenakamenoeno emede komate komopino umi
ipuwalo atumu hidohidonomoma: neda:hamena:. Ba:ma ka:na iba:te
tawakalubino hiya:hiya: komoma: kubakuba tabo akaga:lanakala:, ba:bene
iba:te hidohido mulu ukui kapiya emalagidolelo ibino hiliyonomo ododili
ipuwalo hibinomopima: neda:hamena:.
12 Ba:gala numa:, sose watowatopi owalubilidawate kamena kapiyago-
dawama: eda:te, ba:bene wadiyala ebete ebeno gugudi ba:gala komo
genamanapi ibino komokomo hidamo nulamelelamenakamene.
13 Ba: hibila, puya:te sose watowatopi owalubili oko hidamo dowatina,
komopa:te ibi ibino hido oko mabuma: da:mililameholemena:, iba:te Ya:su
Kelisoko hibima: midi ipuwalo apepehote ebeno oko owatima: tole komote
iba:godolo a:kitanamene.

Godoko Ta:mata Komoeno Konomo Ipuwa

14-15 Ba:bema: Timoti, nale ama:tamo tiyonomo pema: ubi bihatimo,
huiyatiya na gabo tiyolo umihino, ba:be komo ba emalagidolo nale ba:moe
leta ipuwalo komo iya:tulame tabo ba:bema: miya:temo. Ba:ma ka:na nale
ama: biya:tumimata, sose tawakalubino kapiyuimi tetelo iba:te Godokono
umi ipuwalo tuputupu komo keba ka:na na:kododilinakomena:. Numa:,
emedena emedena tetelo demedenamene, a sose tawakalubi ba: ba:be
Kodawoeno genamanapila, ba:gala a ebeno genamoeno hototo ba:gala
abo huiyala, mabu ale ebeno hibi iya:tulame komo ba:moe hopolo
ba wadiya:paa:latelena ebeno genamoeno la:na komote kodakodalo ki-
tanama:ne.
16 Ba:bema: hibila, a hibima: midipa:te Godokono ubi gabodo ebe keba
ka:na da:ta:matanama:, ba:be komoeno ipuwa bada konomola:ka:!

---

* **3:7:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, tukulubino tabamo hibima: midipa:te sose watowatopi owalubilidawa dikonema: ka:minaka.

Aeno Kodawate ba:moe hopo habalo
lumagino apa:mo a:hawakaluya:,
ba:bene ebeno tuputupu emede komo kohawakalimima:,
ebete ebeno Gobogoboeno heloamo
hoe ipuwane mahigate,
Godokono nopopa:te
ebe wiboha: ka:ka:go ba:bo umiya:.

Ba:gala ebe ta:matapa:te ebeno komo
hopo haba konomolo a:hawakalimiya:,
ba:bene hiliyonomo tawakaluba:te
ebe hibima: ba midi,
ebete Godokono Hunu Habamo ba:bo odoluya:,
ebeno holoholo hapulu konomo alo ipuwalo konemedenama:.

4

Godokono Mahilamo Ha:da Tabo Olamagimipino Komo

1 Numa:, Godokono Gobogobote hawakala ba:ma ka:na goena, hopo haboeno kuititi tetelo komopa:te Saitanakono kubakuba gobogobo ba:gala ha:da amihoho gobogoboeno iya:tulame komamo papamila:halete, iba:te Ya:suku hibima: midi ipuwane ba:bo kohobila:halema:na:.
2 Ba: hibila, ba:moi ha:da amiho komate ba: ma:lapila netewa tawakaluba:godone ikulina, iyo, Godote kebe hido mulu ukui ibino tepo ipuwamo dopamo da:miya:telamiya:, ba:bi hidohido ukui ibino kuba ododili ipuwalo dito alatidiholamiya:, hidohido ilinate koelo keba ka:na ka:wamotenaka ba:ba ka:na.
3 Ba:bi ha:da amihopa:te na:ga:lanaka hibima: midipi ipuwalo dubuti kamena lawema: Godote talona bihatelamiya:, ba:gala iba:te na:kaga:lanaka komo hidohido ilina nahama: talonala.
Huiyatiya numa:, Godote ba:bi komo hiliyonomo hibima: midipi mabuma: ododiliti iba:tamo ikalamiya:, ba:bema: puya:te ebeno hibi komo diya:tawahana, iba:te kalakala tabo ebetamo adipatelo ba:bi ilina dito ba:nahanakomena:, ba:gala dubuti ebeno kamenago kapiyama: eda: tetelo iba:te atumu Godotamo kalakala badipatenakomena:.
4 Ba: hibila, Godote ba:moe hopoeno hiliyonomo komokomo ebeno tawakalubi mabuma: ododiliya:, iyo, ba:bi komate hidohidonomoma: eda:hana, ba:bema: wadiyala tawakaluba:te ba:bi malemale komo uwatema: ubiha:ma: eda:haheno Godotamo kalakala tabo ba ga:la ebeno kokotone nuwatenakamena:.
5 Ba:bema: numa:, Godote ba:moe hopoeno ilina ododili da:wibuya:, ebete ba:bi ilina hiliyonomo ulamete ebeno tabo olamagi komamo hidohidoma: ba:bo midiliya:, ba:gala ba:ma tetelo ale komo ilina uwatelo ebetamo kalakala tabo dadipatenakoma:, ebete ba:be komodo atumu ba:bi ilina hidohidoma: gala ba:kagoenakomene.

Ya:su Kelisokono Hido Okodawoeno Komo

6 Ba:bema: Timoti, ama:le Ya:su Kelisokono hido okodawama: eda: komo kohawakalimima:, wadiyala ama: ba:moi iya:tulame tabo hibima: midipi ekaka:tamo nolamaginakuya:. Iyo, ama: ibino gobogobo hapuino baa: iba:tamo modobolo dikalamemena: ba:be komote amia:no komo ba:ma ka:na kohawakalimima:ne, ama:le hibima: midi ipuwalo kebe iya:tulame komo da:ta:mahelenapiya:la, ama:le hidamo apema: ba:bi hibi tabo komokomo atumu hibilo na:kanahanata.

7 Ba:gala ama: iniwalino hiya:hiya: uwi akulihonakala:, mabu
ba:bakobako uwi komate tawakalubino daedae ukuido ba ikulina
Godokono hibi komo kahawakaliminaha:. Huiyatiya numa:, ama:
Godotamo hibilo kopapamiwatanama: wadiyala ama: amia:no tepo ipuwa
na:kodakoduiminakuya:, bolamo iya:da:dawate heloma: keda:ma: ebeno
ape keba ka:na ka:kodakoduiminako ba:ba ka:na.
8 Ama: iya:tawala bolamo iya:da:mipa:te ibino ape helohelonomoma:
keda:hama: keba ka:na ka:midilinaka, iyo, ba:ba ka:na iba:te ibino
katene ape owalubilima: ba:moe komo bododinaka. Huiyatiya numa:,
amia:no tepo ipuwate heloma: keda:ma: ama:le amia:no ukui atumu
da:kodakoduiminakomena:, ba:moe gabodo ama: ha:kiya ama: owalu-
bima: hidonomo komo bododinakomena:ta, mabu ama: ba:moe hopolo
Godokono hido emede komokomo duwatemena: galane wiboha: ka:ka:
hibilo konelawema:na:ta.

9 Ba:bema: nale ama:tamo da:goemo, wadiyala ama: ba:moe tabo kodako-
dalo na:lawa:,
10 mabu a hibima: midipa:te Godokono wiboha: ka:ka: lawema: oko ebe-
tamo helonomamo ba:bema: owatinama:. Ba: hibila, ebete hopo habanapi
hiliyonomoeno Ka:ka: Mula:ledawama: ba eda:na hibima: midipa:tamo
hibi ka:ka: ba:bo kikalamema:ne, iyo, ebe ba: emedena emedena tetelo
demedenamene ba:be Ka:ka:dawala, ba:bema: ale ebeno pe komo uliholo
latiminama:.

11 Ba:bema: naeno gudu, wadiyala ama: ba:moi tutumu tabo ba:gala
iya:tulame tabo hibima: midipa:tamo nolamaginakuya:.
12 Hibila, ama: sose tawakalubi ipuwalo uli ape dubulata, huiyatiya
iba:tamo gigiho aka:hiya:midala: ibi ipuwalo etate ba:ma ka:na goe, ama:
sose watodawaha:. Iyo, wadiyala ama: amia:no tabo olamagi komo ba:gala
ododili komo hiliyonomo ipuwalo tuputupudawanomoma: ba eda: hido
go iba:tamo na:hawakaliminakuya:. Ba:bema: iba:te amia:no malemale
emalagidolo komo ba:gala amia:no hibima: midi komo ba:gala amia:no
tepo ipuwoeno dalowa:ha: ukui komo dulamelememena:, ba:ba tetelo iba:te
ama: hibi sose watodawama: koka:mima:na:ta.

13 Ba:bene sose oko owati ipuwalo wadiyala ama: hibima: midipa:tamo
Godokono Bukoeno tabo komokomo ka:lamiholete ebeno tabamo ibi
ba owalubili ba:bo niya:tulamenakuya:. Numa:, nale Epesese habamo
da:pemo, ba:ba tetelo ba:moi atu komokomo ama:go kapimilo kopododil-
ima:nemo.
14 Ba:bema: naeno gudu, kebe komote ama:tamo dopamo duluhukuya:,
ama: ba:be komo akadodala:. Iyo, ama: sose oko tupuimihino wa-
towatopa:te Godokono Gobogoboeno heloamo ibino kokoto ama:tamo ba
emowatilame hidohido komate ama:godolo kikulihoma: hibi tabo dolam-
agimiya:, ba:ba tetelo ama:le Godokono oko kowatinama: ebete malemalelo
hiya:nomo helo ama:tamo ikamiya:ta. Ba:bema: wadiyala ama: ba:be
heloamo ebeno oko nowatinakuya:,
15 ba:bene sose tawakaluba:tamo ba:moi komokomo ba iya:tulamena
amia:no ka:ka: gobogobamo ihatelo heloha:ma: akeda:la:, mabu ama: ba:
ba:ba ka:na oko owati ipuwalo ba ape tawakaluba:te ba:be komo ba:bo
kumima:na:.
16 Huiyatiya ama: hidamo! Wadiyala ama: ha:kiya amia:no emede komo
ba:gala iya:tulame komo hidonomamo nulamenakuya:. Ama:godolo ba:moi
netewa koko komate modobolo da:pola:namene, ba:ba tetelo puya:te
amia:no iya:tulame tabo dulihona, ama:le ibino ka:ka: ba:gala amia:no
ka:ka: kapimilo komula:lema:na:ta.

5

Komo Hibima: Midipa:go Hidamo Emede Komo

1 Ba:bema: Timoti, hibima: midipi ipuwalo kebe kadelete kuba dododi-
mini, wadiyala ama: ebe koamo kiyahameheno amia:no hibi nabiwima:
goelo Godokono tabamo ebe nowalubiya:. Ba:gala ama: huiya uli apepeho
dubuino komoma: wadiyala ama: ibi amia:no ekaki ba:gala nanima: midil-
iti,
2 ba:bene kabelekabela:te amia:no menokobima: neda:hamena:. Ba:gala
ama: hidamo! Ama: uli apepeho kamenakamena ba:gala bohelemele
Godokono tabamo dowalubilimina:, ba:ba tetelo ibi amia:no ekaki ba:gala
nanikokubima: na:midiliya: amia:no tepo ipuwoeno ukuiti iba:tamo
tuputupunomolo kitanama:.

Hibima: Midipi Hamolehamoleno Komo

3 Ba:gala eta komo. Hamolehamole ipuwalo etate hido owalubi komo
lawema: ebeno mabu tawakaluba:godolo owalubidawa hibilo umihino,
wadiyala ama: sose tawakalubi na:kiyalamiya: iba:te ebe hidamo kowalu-
binakoma:.
4 Huiyatiya keba tetelo eta hamoleno koko gugudi ba:gala koko eyoni
guguda:te hibima: midipima: deda:hana, wadiyala ibi ha:kiya ibino menoko
hiliyonomo tetelo kowalubinama: hidohido ukui nuwatenakamena:, mabu
ba: ba:ba ka:na ba:bi guguda:te ibino Godoko ta:mata komo hibilo ko-
hawakalimima:na:. Ba: hibila, nabiwi menoko iba:te gugudi hegehege
tetelo ibi keba ka:na kowalubilinakui, koko guguda:te ba:bi owalubi komo
emalagidolelo hido huiya ibino hamole menokotamo dikamemena:, Godote
ibino malemale komo umilamete hidonomoma: kogoema:ne.
5 Ba:bene kebe hamolete hido owalubi komo lawema: ebeno
mabu tawakaluba:godolo owalubidawa hibilo umihino, wadiyala
ebete Godokono oko kapiya ba owatina ebeno ka:ka: komoma: aka-
ukuibilibila:la:. Ba:ba ka:na ebete du hegela hiliyonomolo Godokoba:
tabo ga:lalo ebeno modoboha: komokomo ba:gala komopino modoboha:
komokomo ba wadiya:paa:latelena owalubi komo ebegodone lawema:
uliholo na:latiminakamene.
6 Huiyatiya ama: iya:tawala komo hamolehamoleno komo eba ka:naha:.
Ibi ha:kiya ibi ibino kateneno ubilo kalakaluilamema: ba ewagelena
Godokono oko kowatinaha:, ba:bema: hibila, ba:bako hamolehamola:te
ibino hunu tamoeno ka:ka: konomamo ba emalagidole huiyatiya iba:te tepo
ipuwalo ya:lo a:ha:lahuya:.
7 Ba:bema: naeno gudu, wadiyala ama: hibima: midipi ba:moi tabo
komamo nowalubiliya: komopa:te ibino hamolehamoleno ododili komo
ulamelo kubama: ga:lakapoma:.
8 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Wadiyala hibima: mididawate
ebeno hibi gugudino modoboha: komokomo ulamelo ibi dopamo
owalubiliti, ba:bene ebeno komo mabu tawakalubi atumu hidamo
na:kowalubilinakamene. Ba: hibila, ebegodolo owalubi gabote ba
itana ebete ibino modoboha: komokomo ulamelelameheno, ebete
ebeno malemale ododiha: komodo ba:ma ka:na goena, Ya:suku hibima:
midi gabo ba: hibiha:. Iyo, ebete ebeno malemale ododiliha: komodo
kubadawama: eda:te, ba:bene ba:moe ebeno kuba ododi komote komo
hibima: midiha:pino kuba ododili komokomo ba: a:gogoli.
9 Ba:bema: kebe hamolete dopamo kapiyanomo awa:godawama:
deda:nami, ba:gala ebe ka:ma: 60 gogote da:gogolui, wadiyala ama:
ba:bako dawoeno mahilo soseno hamolehamoleno mahilo bukamo

ihatete, ba:bene hibima: midipa:te ba:bako hamole kapiya malemalelo
nowalubinakamena:. Huiyatiya ama: ebeno mahilo ihateheno,
10 wadiyala sose tawakaluba:te ebeno ododili komo dopamo nu-
lamelema:mena:. Ba:bema: iba:te ebe hidonomo kamenama: da:ga:lamena:,
ba:ma ka:na dopamo ebeno gugudino hegehege tetelo ebete ibi hido-
hido iya:tulame komamo dowalubilinakui, ba:gala ba:ma tetelo ebete
hiya:hiya: malemale komo hiliyonomo ododilima: ebeno ubi konomamo
ba ihatena, ebete ebeno genamalo kapela tawakalubi hidonomamo
dowalubilinako, ba:gala komo hibima: midipi owalubilima: nato ukulaleno
beya iba:tamo da:wadahenako, ba:gala komo tetelo awaepi malemalelo
atumu da:kowalubilinako, wadiyala ama: ba:bako hamole kapiya owalubi
na:tupuimiya:.
11-12 Huiyatiya modoboha: ama: uli ape hamoleno mahilo bukamo ihate.
Ba: hibila, kebe hamolehamoleno mahilote bukalo da:pola:lama:na, sose
tawakaluba:te ibino mahilo miya:telameheno dopamo iba:te Kelisokono
oko owatima: ibino ape ebe kapiyatamo ikamehoma: hibi tabonomo
hawakala ga:luya:. Huiyatiya numa:, uli ape hamolete ba:mako hibi
tabo goe a:kamodobamene, mabu galane ebeno kateneno ubi komate
da:mahila:hamena: dubu lawema: gala kakewagelema:ne. Ba:bema: ebe
niliya, mabu ebete dopamo kebe tabo hibilo da:goiya: ba:be tabo dadikami-
dalemene, ebeno kuba huiyate Godogodone ebetamo kopema:ne.
13 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Uli ape hamolehamola:te hibima: midi
ipuwalo kodakodalo kala:mota:hanaha:, ba:bema: diyala, iba:te eta kuba
ododi komamo ba:ma ka:na da: negudimina:, iba:te hibi oko owatihino
ibino mabulubi ipuwalo eta genamane eta genamamo ba wapata:lame
hiya:hiya: tawakalubino komoma: tabo ga:la ba:bo konetupuimima:na:. Iyo,
ba:ba tetelo iba:te eta kuba ba:ma ka:na kakododima:na:, iba:te oko owa-
tima: buhamama: ba eda:ha, ibi ha:kiya ibino hiya:hiya: komo ulameheno,
ibino tabo ga:la ipuwalo puya:te hibi oko komokomo dowatihona iba:tamo
temeteme ba:bo kikalamema:na:.
14 Ba:bema: na ubila uli ape hamolete dubu gala kalawete hogagoma: ba
eda: ebeno genamalo hiya:hiya: hidohido oko ba:bo nowatihonakamene,
mabu kebe hibima: midiha:pa:te ago dalaholohona, iba:te ba:bako ka-
menoeno tuputupu emede komo dumimina:, ebe mabuma: iba:te gabo
a:kuma:mena: a hibima: midipino komo kubama: koga:lama:.
15 Numa:la:, komo hamolehamola:te Saitanako kota:matama: hibima:
midi ipuwane ya:lo ohobila:huya:, ba:bema: ibino kuba ododili mabuma:
komo hibima: midiha:pa:te aeno emede komoma: kuba tabo bega:lanaka.
16 Ba:bema: hamolehamoleno komoma: ba:moe tabo ba: naeno iya:tulame
tabo komola. Keba tetelo hibima: midi kamenoeno mabu tawakalubi
ipuwalo hamolehamola:te da:pola:namena:, wadiyala ebete ha:kiya ibi
hidamo nowalubilinakamene, iyo, ba:bi hamolehamoleno tawakaluba:te
sose ipuwalo owalubi komo uwatema: akaga:lanakala:. Huiyatiya kalakala
konomola, hamolehamole ipuwalo pokono mabu tawakaluba:te hibilo
pola:naheno, wadiyala sosete ba:bako hamole kapiya malemale komamo
nowalubinakamene.

Sose Watowatopa:tamo Ibino Oko Huiya Ikalame Komo

17 Ba:bema: ba:moe ba: eta komola. Sose watowatopi ipuwalo
puya:te Godokono tabo olamagimi oko ba:gala ebeno iya:tulame oko hi-
damo kowatihoma: ibino ka:ka: hibilo da:miya:tena, ba:gala puya:te wa-
towatopino komo hiya:hiya: oko hidamo dowatihona ibi atumu, wadiyala
sosete ba:bako okopa:tamo huiya konomamo nikalamenakamene, netewa
okoeno hido huiya keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na.

18 Mabu Godokono Bukalo tutumu tabote ba:ma ka:na itana,
“Tawakaluba:te witi-laisa nahoeno kikipo kuwatema: ibino kau-goete
ba:bi ilina mikimoelelo oko iba:tamo dowatimini, ba:ba tetelo iba:te ba:be
kau-goeno tabo hala:mo matumi modoboha:, mabu ebete iba:tamo oko
owati ipuwalo witi-laisa kikipo kapiyakapiya naha modobola, iyo, ba:bi
naha ilina ba: ebeno okoeno huiya deha:potola.” Ba:bene eta tabote ba:ma
ka:na ka-itana, “Okopa:te habaluba:godone huiya lawe wadiyala.”*
19 Ba:gala ama: hidamo, keba tetelo lumagiti ha:kiya ama:tamo pete sose
watodawoeno ododi komo kubama: da:pegoemene ebeno tabo akulia:la:,
huiyatiya netewa o netewa-kapiya hibima: midipa:te ebeno kuba komo
kapimilo da:pehawakalimimina:, ba:ba tetelo ama: tote ba:be sose watoda-
woeno komo hibilo na:numiya:.
20 Ba:bene ba:be sose watodawate kuba komo hibilo dododi, wadiyala
ama: sose tawakalubino holoholo hapulu ebe na:kiyahamiya:, ba:be gabodo
komo watowatopa:te atu kuba ododilima: kotoletolehoma:.

Polote Komo Hiya:hiya: Tabo Dolamagiya:

21 Ba:bema: naeno gudu, nale Godoko ba:gala Ya:su Kelisoko ba:gala
ibino hido-talona nopopi ibino holoholo hapulu ama: bikiyamemata ba:moi
komokomo sose ipuwalo kododilima:, ba:bene ama: hidamo, sose tawakalu-
bino komo anagilamelelame tetelo ama: lumagi hunu nikapa:mo ba umi eta
lumagi miya:palo eta lumagi dito akalawa:la:.
22 Ba:gala ama: eta lumagino watamo kokoto emowatilamelo ebe
Godokono okamo tiyolo akihata:la:, mabu keba tetelo ama: tuputupu ukui
komago ododihino, diyala, ama:le ba:be gabodo kuba emededawatamo
oko da: ikameomena:. Numa:, ebete ebeno oko habalo ba luta komo
kuba komokomo gala da:kododilimini, ba:ba tetelo ebeno kuba huiyate
ama:tamo atumu kopema:ne. Ama: hidamo, amia:no ododili ipuwalo gigiho
aka:hiya:midala: tepo ipuwoeno dalowa: komote ama:tamo kopema:!
23 Ba:gala Timoti, ba:moe ba: eta komola. Komo hiya:hiya: tetelo kateneno
temeteme komate amia:no tepo ipuwalo ama: uminakata, ba:bema: beya
kapiyanomo akana:la:, wadiyala ama: huiyatiya komo tetelo helo gala:ipi
gao beya nanekela:mo na:ninakuya:.
24 Ba:gala sose oko owati ipuwalo ba:moe eta komo na:kemalagidola.
Komo tawakalubino kuba ododili komate hawakala ba:pola:lama:na,
ba:bema: komopa:te na:ga:lana iba:te galane kuba huiya hibinomolo
kuwatema:na:. Huiyatiya komo tawakalubino kuba ododili eba ka:naha:
mabu iba:te ibino kuba ododili komo nugumuilina, ba:bema: numa:,
galane Godote ebeno ubi tetelo ba:bi kuba komo hiliyonomo kohawakalil-
amema:ne.
25 Ba: hibila, tawakalubino hidohido ododili komate atumu hawakala
ba:pola:na, huiyatiya komo kapiyakapiya awalelalo da:pola:na ba:bi ko-
mate Godokono hido tetelo hibilo kohawakalahalema:na:.

6

Puya:te Oko Namutuluba:tamo Huiyaha: Oko Dowatina Ibino Komo

---

* **5:18:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: Tutumu Tabo 25.4 numiya:. Ba:moe taboeno ipuwa ba:ma ka:nala, kau-goete oko owati ipuwalo tawakalubi dowalubilimini, ba:bema: wadiyala iba:te ibino malemalelo hido owalubi komo kau-goetamo atumu na:kihata:mena:. Ba:gala Polote Timotiko eta Buka taboma: da:kakiyamiya:, ba:be tabo ba: Ya:suti ebe ta:matapa:tamo dopamo da:goiya: ba:be tabola, ba:bema: wadiyala ama: Ma:t 10.10 ba:gala Luk 10.7 tetelo numiya:.

1 Ba:bema: ba:moe ba: eta komola. Koko okopi dubate pui mana:mo
duwatiya: iba:tamo huiyaha: oko kowatihonama:, ba:bi huiyaha: okopi
ipuwalo puya:te hibima: midipima: deda:hana, wadiyala iba:te ibino
tepo ipuwoeno ukuilo ibi ha:kiya ibi hopamo ba miya:te ibino oko
namutulubi hunamo na:wadiya:paa:latelenakamena:. Numa:, hibima:
midiha:pa:te ba:bako okopino tuputupu emede komo dulamelelamemena:,
ibi mabuma: iba:te gabo a:kuma:mena: aeno iya:tulame komo kubama:
koga:lama:, iyo, iba:te ibino tabo ga:la ipuwalo Godokono mahilo atumu
a:kakubahima:mena:.
2 Ba:bene huiyaha: okopi ipuwalo puya:te hibima: midipi namutu-
luba:tamo oko dowatina, ba:ba:te kuba tabo ba:ma ka:na akaga:lala:, "Aeno
oko namutulubi koko tawakalubiha:. Ao, ibi a keba ka:nala:ka: ba:bako
hibima: midipi ekakila, ba:bema: ale iba:tamo hibi oko a:kowata:ma:!"
A:iye, ba:bako ukui tabo ba: kubanomola! Wadiyala ba:bi huiyaha: okopa:te
huiyatiya ibino namutulubino hibima: midi komo ba emalagidolo, ibi
malemalelatelelo ubi konomamo ba:bo na:miya:tenakamena:, iba:te oko
owati ipuwalo ibino namutulubi kowalubilinama:.

Dogodogopima: Eda:ha Komo

Ba:bema: Timoti, wadiyala ama: Godokono tabo ba olamagi ba:moi
komokomo sose tawakalubi hidamo niya:tulamiya:.
3 Numa:, aeno iya:tulame komate tawakalubi bowalubilina iba:te
Godotamo hibilo kopapamila:halema:, huiyatiya kebe lumagiti hiya:
gaboeno komokomo diya:tulamenako, ebete aeno Kodawa Ya:su Kelisokono
hiya:hiya: mulu iya:tulame komago kapiyama: keda:naha:,
4 mabu ba:bako ha:da tabo iya:tulamedawa ebe ha:kiya ebe ba awagam-
inana ebegodolo eta hido ukui kapiyate kitama:naha:. Ebe ubi konomola
tawakalubi kubahilamelo iba:go hiya:hiya: taboeno ipuwama: olowabeleti-
hui, ba:bema: ba:moe komo ipuwane hiya:hiya: kubate ikulinaka. Ba: ba:ma
ka:na ebete komopino ilina mabuma: iba:tamo na:maubana, ba:gala ebete
komopi ipuwalo anagiya:mida komo bewadiya:paa:latelenako, ba:gala
ebete komopi bidudupu tilamenako, ba:gala ebete ebeno kuba tepo ipu-
woeno ukuilo komopino ododili komo kubanomoma: goenako,
5 ba:gala ebete komo atu kubakuba ukuipa:go alaholo komo
a:kamiya:pale. Ba: hibila, ba:bako dubu hiliyonomate Godokono hibi gabo
ya:lo a:miya:puya:, ba:bema: ibino daedae ukuilo ha:da tabo ba:ma ka:na
ga:lana, lumagiti Godoko ta:mata ipuwalo dogodogodawama: keda:ma:ne.
6 Huiyatiya Godokono hibi komo ba:ma ka:nala. Kebe lumagiti ebe
ta:matama: ebeno kalakala ipuwalo demedena, ba:be lumagiti Hunu
Haboeno hido komokomo konomamo kuwatema:ne, hopo haboeno ili-
naha:.
7 Ba:be mabuma: hido tepo ipuwoeno ukuia:gopa:te ba:ma ka:na
emalagidolona, "A hopo habalo da:hawakalahaliya:ma: bada ilinago
ka:pikuliya:ma:? Puliyala! Ba:gala ale da:ha:lahama: bada ilinago
na:ka:tolamema:? Puliyanomola!
8 Ba:be mabuma: a hopo habalo ba emedena agodolo kebako
kapiyakapiya naha ilina ba:gala pupulino ilinate modobolo da:pola:ma:na,
wadiyala kalakalate agodolo nitanamene!"
9 Huiyatiya numa:, kebe tawakaluba:te dogodogopima: eda:hama: ubi
dihatena, Saitanate ibi kuba gabamo ba emogabuilame iba:te ebeno
guba:mo ba:bo konegudima:na:. Iyo, ebe ubila ebete ba:bi tawakalubi
kubahilamema:, ba:bema: ebete ibi ibino daedae ubi komamo uwatete hoe
ipuwamo ba:bo kadimuya:midalema:ne.

10 Ba:bema: hibila, lumagiti mani koamo demalagidolona, ba:be komo
ba: ba:be lumagino hiliyonomo kuba ododili komoeno mabula. Iyo, komo
tawakaluba:te koko mani uwatema: ubi miya:telo hibima: midi ipuwane
dikuliya:, ba:moe ba:be gabodo ibi ha:kiya iba:tamo koko tepo temeteme
ba:bo ikalamiya:.

Hibima: Mididawoeno Hido Huiya Lawe Komo

11 O naeno gudu, ama: huiyatiya Godokono hido okodawalata, ba:bema:
wadiyala ama: ba:moi kuba ubi komo hiliyonomo kuba nibote patema:
goelo Godokono hido emede komokomo hidonomamo na:ta:mataliya:.
Ba:ma ka:na Godoko hibima: midilo ebe kapiyatamo papamiwata komo,
ba:gala ebeno tuputupu ododili komo, ba:gala ebeno malemale emalagi-
dolo komo, ba:gala ebeno tataba emede komo, ba:gala temeteme
ipuwalo kodakodalo la:na komo, ba:moi hiliyonomo komate ama:godolo
na:pola:namena:.
12 Ba:bene ama:le hibima: midi ipuwalo kuititi teta:mo modobolo konu-
luhukuma:, wadiyala ama: kodakodama: nediya:, sikulu gugudino iya:da:mi
hegelalo etate dopodawama: keda:ma: helonomamo da:puliganako ba:ba
ka:na. Ba: ba:ma ka:na ama: Godogodone wiboha: ka:ka: konelawema:na:ta,
mabu ama:le dopamo tawakalubino holoholo hapulu Godoko ta:matama:
hibi tabo da:goiya:la, ba:ba tetelo ebete ba:be ka:ka: ama:tamo ikamema:
ka:miya:ta.
13 Ba:bema: numa:, Godoko ba: hopo ilina hiliyonomatamo ka:ka: dikala-
mena ba:be Kodawala, ba:gala Ya:su Kelisoko ba: Poniyase Paeletekono
dopo hapulu ebeno hibima: midi komo da:hawakalimiya: ba:be Hi-
bidawala. Ba:bema: naeno gudu, nale ibi netewapino holoholo hapulu ama:
koamo tutumutimata,
14 ama:le aeno Kodawa Ya:su Kelisokono pe kuitita:mo ebeno hiya:hiya:
tutumu tabamo hidonomamo na:papamiwatanakuya:, iyo, modoboha:
komopa:te eta kapiya deha:potonomo komoma: amia:no oko kubama: ga:la.
15 Ba: hibila, Godoko kapiya ba: Hidonomodawala ba:gala
Hununomodawala! Iyo, hopo habanapino hiliyonomo kokopi ba:gala
gawadubu ipuwalo ebe kapiya ba: Konomodawala, ba:gala ebe kapiya ba:
Konomo Gawadubula! Ba:be mabuma: ebete modobo tabo da:goemene,
ba:be hido tetenomolo Ya:suti hopo habamo gala kakapema:ne.
16 Iyo, hibila, Godoko kapiya ba: emedena emedena Ka:ka:dawala.
Ebete kebe konomo alo ipuwalo demedena, eta lumagiti ebeno holoholo
hapuamo konuluhukuma: ba:be alo ipuwamo to modoboha:, ba:bema:
hopo habanapi hiliyonomo ipuwalo etate ebe dopamo kumiya:ha: ba:gala
ba:ma tetelo ibi ipuwalo etate atumu ebe kuminaha:. Ba:bema: wadiyala
emedena emedena tetelo awagaha komo ba:gala helo konomote ebegodolo
na:pola:namena:! Ba:ba:la!

Polote Leta Kuititi Hapulu Tabo Komokomo Dolamagiya:

17 Ba:bema: puya:te ba:moe hopolo dogodogopima: deda:hana, wadiyala
ama: ibi na:kiyalamiya: ibi ha:kiya ibino komoma: akawagahala:.
Wadiyala iba:te huiyatiya ibino dogodogo ilina koamo emalagidoleheno,
Godoko kapiya ibino owalubidawama: ga:lalo ebeno pe komoma: uliholo
na:latiminamena:. Ba: hibila, Godote ha:kiya aeno modoboha: komo ba
ulamelea:mena, ebete kebe hiya:hiya: ilinamo a koamo dowalubinako, ebe
ubi bihatena ale ba:bi ilinama: hibilo kokalakalahanama:.
18 Ba:gala ama:le ibi gala ba:ma ka:na na:kakiyalamiya:, wadiyala iba:te
ibino hido ododili komokomo na:dogodoguilama:mena:, iyo, iba:te konomo
malemale hawakalimi ipuwalo ubiha:ma: akeda:hala: komopino mod-
oboha: komokomo komodobuilamelelamema:.

19 Numa:, ba: ba:moe gabodo ibi ha:kiya ibi kowalubilima:na:,
mabu Godokono Hunu Habalo ibino dogodogo ilinate hibilo
ba:nepola:lama:namene, iyo, ibino malemale hawakalimi komo ba:
ibino genamoeno kodakoda mabu huiyala, mabu iba:te galane tetelo
Godogodone da:nelawemena: ba:be hibi ka:ka: ba: ibino wiboha: ka:ka:
komola.
20 O Timoti, ama: nolata! Godote ama: hido okodawama: goelo ama:tamo
kebe hiya:hiya: oko dikamehuya:la, wadiyala ama: ba:bi oko hidonomamo
nulamenakuya:. Ba:bema: ha:da amiho tawakaluba:te kebe komokomo
mulu iya:tawa komoma: da:ga:lana, ama: ba:bako daedae tabo olamagimi
ipuwamo akanopegala:. Wadiyala ama: huiyatiya ibi miya:palete iba:go
akolowabeletihuia:la:, mabu hibila, ibino tabo ga:la komate komo ulihopi
Godoko holoholoha:pima: midilinaka,
21 iyo, dopamo komo ba:bako tawakalubi ibi ha:kiya ibi mulu
iya:tawahapima: ba ga:la iba:te hibima: midi ipuwane ba: dito ikuliya:.
Naeno gudu, wadiyala Godokono malemale komote ama: ba:gala ama:go
da:kapiyuiminaka la: hiliyonomagodolo nitanamene. Ba:moe ba: naeno
tabo kuititila. Ba:ba:la.

POLOTE NABA 2 LETA TIMOTITAMO ODODIYA:

1 Na ba: Polotela, Ya:su Kelisote ebeno sose tupuimima: hiya:hiya:
hopamo doelamiya:, ba:bi okopi ipuwalo na ba: etala. Iyo, Godote
ebeno ubilo na a:laweniya:, nale ebeno oko ba owatina tabo ba:ma ka:na
kolamaginakoma:, Ya:su Kelisoko ipuwalo ditana ebete ba:be ka:ka: ebe
ta:matapa:tamo dito kikalamema: hibinomolo a:goiya:.
2 O Timoti, ama: ba: nale koamo demalagidolonama ba:be gudulata,
ba:bema: nale ba:moe leta ama:tamo poememo. Wadiyala Nabiwi Godoko
ba:gala aeno Kodawa Ya:su Kelisoko iba:te ibino malemale komo, ba:gala
lumagitamo kuba huiya ikameha: komo, ba:gala hete komo ama:tamo
nikama:mena:ta.

Polote Timotiko Mabuma: Godotamo Kalakala Tabo Da:hawakalimiya:

3 Ba: hibila, nale naeno tepo ipuwoeno mulu ukui komamo Godotamo
oko bowatinamo, naeno komo Yunapi iniwala:te ebetamo hibi oko dopamo
keba ka:na kowatinama: ba:ba ka:na. Ba:bema: komo du hegela hiliy-
onomolo naeno toetoe tabo olamagi ipuwalo nale ama: ba emalagidolo
amia:no komoma: kalakala tabo ebetamo goelo ama: ba:bo adipatenako-
mata.
4 Iyo, ba:be ododi komodo nale amia:no ihi komo kadodonaha:, ba:bema:
na ubi konomamo nihatenamo ama: gala kakumima:, mabu na iya:tawala
nale ba:ba tetelo naeno tepo ipuwalo konomomamo kokalakalama:nemo.

Polote Timotiko Da:kiyamiya: Ebete Oko Hidamo Kowatinama:

5 Ba:gala nale atumu amia:no hidonomo hibima: midi komo kadodonaha:.
Ba: hibila, kebe hibima: midi komote dopamo amia:no kabele Lowisigodolo
ditanami, ba:be atu komote amia:no menoko Yunisigodolo gala na:ka-
itanami, ba:bema: kalakala konomola, na iya:tawala ba:ma tetelo ba:be atu
hibima: midi komote ama:godolo hibilo ba:ka-itana.
6 Ba:be mabuma: nale ama: gala na:kakiyamemata, ama: sose oko
tupuimihino dopamo nale ama:tamo kokoto demowatilamiya:mo, ba:ba
tetelo ama:le Godokono oko kowatinama: ebete malemalelo ama:tamo kebe
hiya:nomo helo kikametiya:la, wadiyala ama: ba:be heloamo ebeno oko
nowatinakuya:. Iyo, lumagiti koe powa deha:potoamo ko koe keba ka:na
kemadonako, ba: ba:ba ka:na wadiyala ama: Godokono oko ba owatina
ebeno helote ama: ipuwalo konomoma: neda:mene.
7 Numa:, ale Godokono oko kowatinama: ebete atamo tole komo
kikaa:miya:ha:. Ao, ebete huiyatiya ebeno helo atamo ikaa:mete, ba:bene
ebeno malemale emalagidolo komo atumu atamo kikaa:mete, ba:bene
ebete hido ukui atamo atumu aka-ikaa:miya: ale kateneno ubi komamo
papamila:hakapoma:.
8 Ba:bema: ama: Kodawa Ya:sukunu komo hawakalimima: akahilopala:,
ba:gala nale ebe mabuma: gabomanino du genamalo demedenamo ba:be
komoma: atumu akahilopala:. Iyo, na keba ka:nala:ka:, wadiyala ama:
ba:ba ka:na ebeno Hido Tabo olamagima: komo temeteme hibima:
midiha:pa:godone kalakalago nuwatenakuya:, ba:bene Godote ama:tamo
helo kikamema:na:ta ba:bi temeteme ipuwalo kodakodalo kola:nama:.

Ya:sukunu Hido Tabo Olamagimi Oko Owati Komo

9 Ba:bema: numa:, a hibima: midipa:te Godokono talonapima:
keda:hanama: ebete aeno ka:ka: mula:lea:mete ebeno malemale ipuwado
a ba:bo ka:miya:, aeno hidohido ododili komodoha:. Iyo, ba:moe hopo
tupuimihino ebete dopamo ebeno ubilo ba:moe malemale komo Ya:su
Kelisoko ipuwado atamo ikaa:miya:.
10 Ba:be mabuma: aeno Ka:ka: Mula:dawa Ya:su Kelisote ba:moe hopamo
da:piya:, ebete ba:be malemale komo atamo hibilo a:pehawakalimiya:, iyo,
ale ebeno Hido Tabo uliho komodo ba:moe komo iya:tawahuya:ma:, ebete
hoe komoeno helo anakapumiti wiboha: ka:ka: atamo ba:bo adahiya:.
11 Ba:bene Godote na ba:bo laweniya:, nale ebeno oelamepi dubu ipuwalo
etama: keda:nama:, mabu ebe ubila nale Ya:sukunu Hido Taboeno hiliy-
onomo komokomo ba niya:tulame tawakaluba:tamo konolamaginakoma:.
12 Ba:moe ba:be mabuma: na komopa:godone temeteme uwatenakomo,
huiyatiya numa:, nagodolo hilopo komo kitanaha: mabu nale poko hibima:
da:midinamo ba:be Kodawoeno helo na iya:tawala. Ba:bema: hibila, ebete
na hido okodawama: goelo natamo dikanamiya:, ba:be Hido Tabo olamagi
oko ebete Kuititi Hegela teta:mo hidamo ba buiya:minanato eta dawate
a:kakubahiminakamene.
13 Ba:bema: Timoti, ama:le Ya:su Kelisoko ipuwalo ba emedena, ebete
ama:tamo dikamenaka, wadiyala ama: ba:be hibima: midi komo ba:gala
malemale emalagidolo komo na:watila:mota:na, ba:gala ama:le nagodone
kebe mulu iya:tulame komokomo kulihuya:la, wadiyala ama: ba:bi komo
atumu kodakodalo uwatete na:ta:mataliya:, mabu ba:bi iya:tulame komate
tawakaluba:tamo hido emede go behawakalimina.
14 Ba:gala eta komo. Godote ama: hido okodawama: goelo Hido Tabo
olamagi oko ama:tamo dikamiya:la, wadiyala ama: ebeno Gobogoboeno
heloamo ba:be oko hidamo na:buiya:minaniya:. Kalakala konomola, ba:be
Hido-talona Dawate a hibima: midipi ipuwalo bemedena!

Polote Onisipolasikono Owalubi Komoma: Tabo Dolamagiya:

15 Naeno gudu, ama: iya:tawala, Paigelasiko ba:gala Hemogenesiko
iba:te na miya:panete, ba:bene A:isiya hopo konomolo demedehona ba:bi
tawakalubi hiliyonomate nagodone atumu a:kohobila:huya:.
16 Huiyatiya Onisipolasikono komo hiya:la, mabu nale gabomanino
du genamalo demedenamo ebete ba:be komoma: hilopoheno komo
hiya:hiya: tetelo na dito owalubininakui, ba:bema: wadiyala Kodawa
Ya:suti ebe ba:gala ebeno genamanapi iba:tamo ebeno malemale
na:hawakalima:mene.
17 Numa:, ebete Loma ko habamo da:puluhukui ba:be atu hegelalo na
kowalubinima: na ohowadininapete du genamalo ba:bo punami,
18 ba:bema: Kodawate ebeno Kuititi Hegelalo tawakalubino komo danag-
ilamelelamemene, komo tawakaluba:te ibino kuba huiya ebegodone ba
uwate, wadiyala Onisipolasiti huiyatiya ebegodone malemale kapiya
na:lawa:mene! Ama: iya:tawanomola, na Epesese ko habalo komo hegelalo
da:pemedimo ebete kebako hido ododili komodo na dowalubininakui.

2

Ya:suku Mabuma: Hido Alaholodawama: Eda: Komo

1 Ba:bema: naeno gudu Timoti, wadiyala ama: Ya:su Kelisogodone
da:pena ba:be malemale ipuwalo kodakodalo utiti heloma: neda:na.
2 Ba:gala puya:te hibima: midi ipuwalo ukui gagagagaha:ma: eda:halo oko
hibilo dowatina, wadiyala ama: ba:bako dubu kapiyakapiya uwatete ibi

hidonomamo niya:tulamenakuya:, iyo, dopamo ama: ba uliho nale hiliyonomo tawakalubino holoholo hapulu kebe komokomo kolamaginakuimo ba:bi atu komamo ibi nowalubiliya:. Numa:, ama:le komo hibi okopi ba:ba ka:na diya:tulamemena:, galane iba:te ba:bi atu komo komopi hidamo koniya:tulamema:na:.

3 Ba:gala eta komo, ama: Ya:su Kelisoko mabuma: Saitanakoba: alaholodawama: ba eda:na komo hibima: midipa:godone hiya:hiya: temeteme duwatenaka, wadiyala ama: heloha:ma: akeda:la:.

4 Numa:, hido alaholoho dubuti ebeno watodawa kapiya kalakaluimima: ubi ba ihate, ebe ha:kiya ebeno ubi komokomo a:kododila:le. Ba: ba:ma ka:na ebete alaholoho komo kapiya emalagidoloma: ba kalakala, ebete ubiha:ma: eda:na kamenakamena ba:gala gugudi ba:gala komo alaholoho komo ododiha:pino hiya:hiya: emede komate ebe matuhumiho, mabu ebe iya:tawala alaholoho ipuwalo ba:bi komate ebe heloha:dawama: komidima:na:.

5 Ba:gala bolamo iya:da:dawate atumu eta kapiyuimino wato kikipo lawema: ubi ba ihate, ebete bolamo iya:da: komoeno tutumu tabamo papamiwatalo ebe ha:kiya ebeno ubi komokomo a:kododila:le, mabu ebe iya:tawala ebete ba:ba ka:na ewageleheno eta kapiyuimipa:te wato kikipo ebegodone dito kolawema:na:.

6 Ba:gala pali ododidawate ebeno oko helonomamo kowatima:ne, mabu ebe iya:tawala tawakaluba:te hibi tabo ba:ma ka:na ga:lana, ebeno pali ilinate dikulihomena: ebe ba: dopo lumagima: keda:ma:ne pali ilina ipuwalo ebeno komokomo kuwatema:.

7 Ba:bema: naeno gudu, nale dolamagitamo wadiyala ama: ba:be taboeno ipuwa hidamo nemalagidola, mabu Godote hidohido ukui ama:tamo kikamema:na:ta naeno tabo komokomoeno ipuwa hiliyonomo hidamo kemalagidolema:.

8 Ba:gala wadiyala ama: Ya:su Kelisokono komo hidamo nemalagidola, ba:ma ka:na ebe Ko Gawadubu Da:ibidikono galanepi ipuwalo hawakalate, ba:bene ebete da:hoiya: Godote ebe ka:ka:mo gala a:kadipatiya:. Ba: hibila, nale ebeno Hido Tabo ba olamagi ba:moi koko komo da:hawakalilamenakomo,

9 ba:be mabuma: hibima: midiha:pa:te koko temeteme natamo ikanamenaka. Iyo, ba:ma tetelo na du genamalo ba emedena iba:te naeno kokoto auli hala:mo a:matuhulamiya:, gabomana:te konomo kuba ododidawoeno kokoto keba ka:na ka:matuhulamelemenaka ba:ba ka:na. Huiyatiya kalakala konomola, mabu Godokono hibi okopa:te dolamagiminaka ba:be tabote helonomoma: ba eda:na, eta lumagiti ba:be tabo olamagi komo matuhumiho modoboha:!

10 Ba:bema: nale komo hiya:hiya: temeteme kalakalago uwatenakomo, mabu Godote pui ebeno gugudima: keda:hama: dopamo da:ka:lamiholiya:, na ubila ba:bi tawakaluba:te Ya:su Kelisoko ipuwado ka:ka: mula: komo nago lawete emedena emedena tetelo ale ebeno awagaha ipuwalo kapimilo bemedenama:.

11 Ba:bema: numa:, eta ohale ododidawate aeno ka:ka: mula: komo ba emalagidolo hibi tabonomo ba:ma ka:na miya:tiya:,

“Mabu ale Ya:sukuba: a:ha:lahuya:ma:,
ale eba:go Hunu Habalo ba:nemedehonama:,
12 ba:bene temeteme ipuwalo ale heloha:ma: eda:haheno,
galane eba:go koko gawadubuma: keda:hama:nema:,
huiyatiya ale temeteme ipuwalo
ebe iya:tawaha:ma: da:ga:lama:,

ba:be mabuma: ebete atumu a iya:tawaha:ma: kogoema:ne.

13 Huiyatiya kalakala bada konomola:ka:,
mabu keba tetelo ale ebe hibilo ta:mataheno,
ba:ba tetelo ebete Hibidawanomoma: ba eda:na
a dito a:kamiya:poa:mene,
iyo, ebete a kowalubima: dopamo hibilo da:goiya:,
ebete ba:be tabo tama:mo ihate modoboha:!”

Godokono Okodawate Ebe Keba Ka:na Na:ka:kalakaluimimini

14 Ba:bema: Timoti, wadiyala ama: ba:moi komokomoma: sose tawakalubi gala ba kakiyalame, Godokono holoholo hapulu ibi ba:ma ka:na na:kiyahalamiya:, iba:te hiya:hiya: iya:tulame taboeno ipuwama: akolowabeletihuia:la:. Ba: hibila, ba:bako ododi ipuwalo hido komote a:kuluhukamene mabu olowabeletihui komote ulihopi kokubahilamema:ne.

15 Ba:bene ama:le amia:no oko ipuwalo Godoko kokalakaluimima:, wadiyala amia:no ape konomo ebetamo ikamenomo nikamiya:, mabu kebe okodawate Godokono hibi tabo komopi hidamo diya:tulamenako ba:be lumagiti hilopo komo a:kiya:tawamene.

16 Ba:bema: puya:te Godotamo papamila:ha ubiha:ma: deda:hana ibino tabo ga:la ipuwamo aka:pa:gala:, mabu ibino daedae iya:tulame komate pui kuba gabamo demogabuilamena, iba:te ba:bako ulihopi Godogodone muhulunomamo komagatalema:na:,

17 iyo, ibino kuba iya:tumi komote ba: konomo kuma tawetawete lumagino ape ipuwamo keba ka:na ka:tonako ba:ba ka:nala.

Ba: hibila, Haimaneyasiko ba:gala Pailitasiko ibi netewapi ba: ba:ba ka:nala.

18 Iba:te Godokono hibi iya:tumi komo ba miya:pa ha:da tabo ba:ma ka:na ga:lana, puya:te hibima: midi ipuwalo da:ha:lahuya: Godote ibi ka:ka:mo ya:lo a:wadiya:paa:lateliya:, ba:bene ebete komo a hibima: midipi ka:ka:mo a:kawadiya:paa:tea:mene! A:iye, iba:te ba:moe kuba iya:tumi komamo komopino hibima: midi komo gobogobamo iya:hekelamenaka!

19 Huiyatiya kalakala konomola, tete hiliyonomolo Godokono Genamoeno hibi kodakoda hototote ba:la:na, ba:be hototo hunamo ebete ba:moe tabo ya:lo a:miya:tiya:, “Puya:te Godokono tawakalubima: deda:hana, ebete ibino komo iya:tawanomola,” ba:bene hototo gala hapuamo ebete tabo gala ba:ma ka:na kamiya:tiya:, “Puya:te ibi ha:kiya Godokono tawakalubima: da:ga:lana, wadiyala iba:te kuba ododili komone hibilo nohobila:hamena:.”

20 Ba:bema: numa:, dogodogodawoeno ko genamalo hiya:hiya: kalili ba:gala meleke ba:ma ka:na pola:na, komo golodo ba:gala siliba ilinamo ododili kokonomo huiya ilinala, ba:gala komo kehamo ba:gala gebetamo ododili hopodopo huiya ilinala, ba:bene ebete ba:bi hiya:hiya: kalili ba:gala meleke ipuwalo komo uwatete ibi hunamo ebeno baa: a:miya:tenako, huiyatiya ebete komo kuwatete ba:bamo nene dito iya:hekenako.

21 Ba:moe tabo komo ba: gola, ba:ma ka:na Godoko ba: dogodogodawa huiyala, ba:gala tawakalubi ebeno genamalo da:pola:na ba:bi hiya:hiya: kalili ba:gala meleke huiyala. Ba:be mabuma: wadiyala lumagiti kuba ododili komo hiliyonomo miya:palete ebeno namutudawa Godokono oko kapiya kowatinama: ebe ha:kiya ebe na:hiduima:mene, mabu Godote ba:be lumagino tepo ipuwa hidamo itanalo dumimimini, ebete ebe lawete hiya:hiya: hiliyonomo hidohido komo ebe ipuwado ba:bo kododilima:ne.

22 Ba:bema: naeno gudu, uli ape tawakaluba:te ibino kateneno kuba
ubi gabodo kebe komokomo kododilinaka, ama: ba:bi komo kuba nibote
patema: goelo ba:bi ododili ipuwane nalahula:nakuya:. Wadiyala ama:
huiyatiya tuputupu emede komo ba:gala hibima: midi komo, malemale
emalagidolo komo ba:gala hete komo, ba:bi komokomo uwatema: ubi kono-
mamo nihatenakuya:. Ba: hibila, puya:te ibino tepo ipuwalo dalowa: ukui
emalagidoleheno Kodawa Godote ibi kowalubilima: ebe da:toemehonaka,
ba:ba:te ibino ubi komo ama:go kapimilo ba:ba ka:na miya:tenaka.
23 Huiyatiya komopa:te ibino daedae ukuilo hiya:hiya: iya:tulame taboeno
komoma: dolowabeletihuinaka, ama: ibino tabo ga:la komamo aka:pa:gala:,
mabu ama: iya:tawala, ba:bako tabo ga:la komone hiya:hiya: anagiya:mida
komate tawakalubi ipuwalo mahila:halenaka.
24 Numa:, ama: ba: Kodawa Godokono okodawalata, ba:bema: wadiyala
ama: komo tawakaluba:go olowabeletihuihino ibi hiliyonomatamo male-
male ba hawakalimina ibino hido iya:tulamedawama: nediya:, iyo, ama:
eta lumagi ubiha:ma: tiyolo akeda:la:.
25 Ba:gala ama: Godokono oko ba owati puya:te ama: duhimima:
dewagelemena:, wadiyala ama: iba:tamo ibino kuba ododili komo hete
gabodo na:hawakalilamiya:. Diyala, Godote ama: ipuwado iba:tamo hido
ukui da: ikalamemene, ba:bema: iba:te kuba ododili ipuwane ohobila:hate
ebeno hibi komo diya:tawahamena:,
26 ba:ba tetelo iba:te hidohido ukui ba uwate Saitanakono gubi ipuwane
tama:mo dito kiya:patila:hama:na:. Ba: hibila, iba:te ebeno kuba ubi
komamo papamila:halema: ba:be Kubadawate ibi ebeno gubi ipuwamo
ya:lo a:miya:ti, ba:bema: wadiyala ama: ibi nowalubiliya:.

3

Hopo Haboeno Kuititi Tetelo Kuba Ododili Komoeno Ikuliho Komo

1 Ba:bema: wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, hopo haboeno kuititi
tetelo hiliyonomo hiya:hiya: kodakoda komate kopikulihoma:na:.
2 Ba:ba tetelo komo tawakalubi hiliyonomate ibi ha:kiya ibi ba
emalagidolena mani uwatema: ubi konomamo ba:miya:tenakomena:,
ba:gala iba:te awagaha ipuwalo komo tawakalubi tawakalubiha:ma:
ga:lalo ibi bidudupu tilamenakomena:, ba:gala iba:te ibino menokobi
ba:gala naba:tamo papamila:haheno kalakala komo iba:tamo
a:kahawakaliminakamena:, iyo, iba:te atumu Godoko tolemeha:pima:
beda:hanamena:.
3 Ba:bene iba:te malemaleha:pima: ba eda:ha, puya:te iba:tamo kuba
dopamo dododili iba:te ba:bi tawakaluba:tamo huiya ikalamema: ubi kono-
mamo bihatenakomena:, ba:gala iba:te komo tuputupupino komoma: ha:da
amiho tabo dito ba:ga:lanakomena:. Ba:bene iba:te ibino kateneno kuba
ubi komo kapiyatamo papamila:halo komopi ibino helonomo alaholoho
komamo ba kubahilame, iba:te huiyatiya eta hido komo kapiya ododima:
ubiha:ma: beda:hanakomena:.
4 Ba:bene iba:te pui ibino mabulubima: hunu gabodo da:ga:lana
iba:tamo diya gabodo kuba komokomo bododilinakomena:, ba:gala iba:te
ukui hidamo uwateheno ibino kuba ubi komo kododilima: gahugahulu
ba:tolamenakomena:, iyo, iba:te konomo awagaha ipuwalo Godoko
kalakaluimima: ubihinola huiyatiya ibi ha:kiya ibi kapiya kalakaluil-
amema: bewagelenakomena:.
5 Ba:bene iba:te hunu gabodo ibi ha:kiya ibi Godoko ta:matapima: ba
ga:la huiyatiya ibino tepo ipuwalo hibi komote a:kitanamene, iyo, ibino

ubi komate keka:keka:lo ba pola:lama:na Godokono hibi helo gigilepalama:
mididi lawe ubihinola.
Ba: hibila, galane ba:bako kuba ododilipi hiliyonomate kikulihoma:na:,
ba:bema: ba:ma tetelo ama: ba:bako tawakaluba:go akakapiyala:.
6 Ibi ipuwalo komo dubate ibino genamanomo miya:palete komopino
genamalo ba nemedehona daedae ukui bohelemele ba:gala kamenaka-
mena ibino kuba ubi gabodo ba:bo magatalenaka. Ba:bema: numa:, ba:bi
kamenakamenate ibino kuba ododili mabuma: tepo ipuwalo menemen-
ema: ba eda:ha, huiyatiya ibino kateneno hiya:hiya: kuba ubi komate
ha:kiya mahila:halenaka, ba:bema: iba:te hibima: midi ipuwalo ukui gaga-
gagama: eda:halo ba:bako kuba dubuino tabamo dito papamila:hanaka.
7 Ba: hibila, ba:bi kamenakamena niliya, mabu iba:te Godokono hibi
komo lawema: gabo ba ohowadi ibino kateneno ubi komate ibi ba:
dito duhilamenaka, iyo, ba:be mabuma: iba:te emedena tetelo hibilo
a:kiya:tawahanakamena:.
8-9 Ba:bema: dopamo tetelo Godote Moseseko ipuwado ebeno hibi komo
ba hawakalimi puya:te ebe duhimima: dewageliya:, wadiyala ama: ba:bi
dubu netewa Ya:nesiko ba:gala Ya:mbalasiko ibino komo nemalagidola.
Numa:, ibino kuba ododi mabuma: hiliyonomo tawakalubino holoholo
hapulu hilopo komote iba:tamo ba: dito puluhukuya:, ba:bema: ba:ma tetelo
puya:te hibima: midipi kamenakamena da:kubahilamenaka ba:bi ha:da
tabo iya:tulamepa:te atumu ko hilopo kolawema:na:, mabu ibino keka:keka:
ukui komodo iba:te hibima: midi ipuwane ya:lo a:negudiya:. Ba: hibila,
iba:te Godokono komo duhimima: ba ewagelena huiyatiya ebe duhimima:
a:kamodobamena:, mabu ibino ododili ipuwalo tawakalubi hiliyonomate
tatalila ibino daedae ukui komo hibilo kumima:na:.

Hibima: Midipino Temeteme Uwate Komo

10-11 Ba:bema: Timoti, ama: iya:tawanomola naeno iya:tumi komo ba:gala
ododili komo ba:gala oko owati komoeno konomo ipuwa. Iyo, ama:
naeno emede komo hibilo uminakuya:ta, ba:ma ka:na nale hibima: midi
ipuwalo tawakalubi malemalelo ba emalagidolena eta lumagi tiyolo
ubiha:ma: keda:nakuiha:, ba:gala komopa:te natamo hiya:hiya: temeteme
dikanamenakui, ba:bi komo ipuwalo ba:gala komo hiya:hiya: menemene
ipuwalo nale kodakodalo ba la:na heloha:ma: keda:nakuiha:. Ba: hi-
bila, A:ntiyoka habalo ba:gala Aikoniyama habalo ba:gala Lista habalo
hibima: midiha:pa:te kokonomo temeteme natamo dikanamehonenakui,
ba:ba tetelo ba:bi hiliyonomo temeteme ipuwalo Godote naeno ka:ka:
a:mula:nakui.
12 Ba:bema: hibila, puya:te Ya:su Kelisoko ipuwalo ba emedena Godoko
kapiyatamo papamila:hama: dewagelena, ibi hiliyonomate komopa:godone
temeteme buwatenakomena:.
13 Ba:gala ha:da tabo iya:tulamepi, iyo, komo kuba ododilipi atumu, ibi
hiliyonomoeno komo ba:ma ka:nala. Ibi ipuwalo etapa:te etapi ha:da ba
amiholame kuba gabamo ba:bo ba:magatalenakomena:, ba:bema: puya:te
ba:ma tetelo hegehege kuba dododilinaka, galane ba:ba:te kokonomo
kuba komokomo kapiya ododili ba tupuilame kubanomoma: ba:bo
keda:hama:na:.

Godokono Bukoeno Tabo Komate Hibima: Midipi Keba Ka:na Kowalubili-naka

14 Naeno gudu, ama: huiyatiya Godokono tabo komokomo dopamo
uwatete hibima: da:midiliya:la, wadiyala ama: ba:be iya:tumi ipuwalo
ukui gagagagama: eda:heno na:pata:na. Numa:, puya:te ama: dopamo
diya:tuminakui ama:le ba:bi hibima: midipino komo iya:tawala,

15 ba:bene gudu deha:poto tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku
ama:le Godokono Talona Bukoeno tabo komokomo iya:tawanapiya:ta.
Ba:bema: hibila, ba:be Buka tabo komate hido mulu ukui ama:tamo ba
ikame, ama:le Ya:su Kelisoko hibima: midi ipuwado amia:no ka:ka: mula:
komo ba:bo kolawema:na:ta.
16 Iyo, Godokono Buka taboeno komokomo hiliyonomate ebeno Gobo-
goboeno heloamo ikuliya: hopo habanapi kowalubilinama:, ba:ma ka:na
ebeno Buka tabo komate komo tetelo ebeno hibi komo tawakaluba:tamo
a:hawakaliminaka, komo tetelo ha:da amiho iya:tumi komo a:duhiminaka,
komo tetelo tawakalubino kuba ododili ipuwane ibi ohoba:midalenaka,
ba:gala komo tetelo ibi tuputupu emede komo iya:tulamenaka.
17 Ba:bema: hibila, Godokono Bukoeno tabo komokomone ebeno oko-
dawate helo lawete eta hidonomo ba:gala mulunomo okodawama:
beda:namene, mabu ebete ba:be gabodo helo hibilo kolawema:ne hiliy-
onomo hidohido komo kododilima:.

4

Polote Timotiko Gala Da:katutumutiya: Ebete Oko Hidamo Kowatinama:

1 Ba:bema: naeno gudu, numa:, Ya:su Kelisote ebeno Ko Gawadubu
haba lawema: ba: na:pe, iyo, ebete da:puluhukumini ba:ba tetelo puya:te
dopamo da:ha:lahuya: ba:gala puya:te demedehona, ebete ba:bi tawakalubi
hiliyonomoeno komo kopanagilamelelamema:ne. Ba:be mabuma: nale ebe
ba:gala Godoko ibi netewapino holoholo hapulu ama: bikiyamemata,
2 ama:le Godokono tabo tawakaluba:tamo kolamaginakoma:, iyo, ibino
ubi tetelo ba:gala ubiha: tetelo wadiyala ama: kodakodalo utiti ebeno tabo
komokomo ibi niya:tulamenakuya:. Ba:bene ulihopi ipuwalo ama:le eta
lumagi tiyolo ubiha:ma: eda:heno, puya:te kuba dododilina, ama:le ibi
hido tabo komamo ba owalubili toleheno ibino kuba hawakalilamete ibi
na:kiyahalamenakuya: iba:te kuba ododili ipuwane kohobila:hama:.
3 Mabu tete ba: na:pe, tawakaluba:te Ya:sukunu mulu iya:tulame
komokomo ulihoma: ubiha:ma: keda:hama:na:, huiyatiya iba:te ubi
konomo bihatenamena: puya:te ibino kateneno ododili komokomo mod-
oboma: da:ga:lanaka ba:bako iya:tulamepi kapiyatamo gahugahulu koto-
lamema:na: ibino tabo konulihoma:.
4 Numa:, ba:bi ulihopa:te Godokono hibi komone ba ohobila:ha hiya:hiya:
hoponapi iniwalino ha:da amiho uwi komo ta:matale ba:bo konetupuim-
ima:na:.
5 Ba:bema: naeno gudu, ama: ukui gagagagama: eda:heno oko owati
komoeno temeteme ipuwalo kodakodalo ba la:na, wadiyala ama: hibima:
midiha:pa:tamo Godokono Hido Tabo natanakuya:, ba:gala Godote kebe
hiya:hiya: komo oko ama:tamo dikamehonaka ba:bi hiliyonomo komo
atumu hidamo nupula:lenakuya:.

Polote Ebeno Hoe Komo Tatalima: Eda: Komo Da:hawakalimiya:

6 Numa:, naeno komo ba: ba:ma ka:nala. Tete ba: a:pe Godote ebe
ha:kiya ebe ba owatidolo ebete naeno ka:ka: da:pelawenamemene na ba:bo
kohoema:nemo, iyo, tatalila na ba:moe hopo komiya:pama:nemo.
7 Ba: hibila, nale naeno hibima: midi komo ba atila:na Saitanakoba:
alaholonapete wato kikipo ba: a:pelawemo, iyo, nale heloha:ma: eda:heno
kuitita:mo ba: a:puluhukumu, sikulu gugudino iya:da:mi hegelalo etate
heloamo keba ka:na ka:puliganako ba:ba ka:na.
8 Ba:bema: tete tatalila Kodawa Ya:suti natamo hido huiya
kikanamema:ne, sikulu watodawate gugudi ipuwalo helonomodawatamo
hido huiya keba ka:na kikamenako ba:ba ka:na. Iyo, tuputupu

emede komoeno hido huiyate na mabuma: bitana, huiyatiya na kapiyate a:kalawa:mo, mabu Ya:suti tawakalubino komo tuputupulu danagilamelelamemene, ba:be Ko Hegelalo puya:te ebe malemale emalagidolo komago ebeno pe tete da:latimina, ebete ibi hiliyonomatamo kapimilo ba:be hido huiya atumu kakapikalamema:ne.

Timotiti Tiyolo Kopema: Polote Ebe Da:kiyamiya:

9 O naeno gudu, ama:le natamo tiyolo pema: gabo hibinomolo nohowadiya:,
10 mabu Dimasiti ba:moe hopoeno hiya:hiya: kalakala komo konomamo demalagidolenati ebete na miya:panete Tesalonaika habamo ba: dito tui, ba:bene Godokono oko konowatima: Kelesenete nagodone Galesiya hopamo ba nuluhuku, naeno eta mabulubi Taitasiti atumu Da:lamesiya hopamo ba: dito katui.
11-12 Ba:gala numa:, naeno eta owalubidawa Tikikasiko nale Epesese habamo dopamo oemimo, huiyatiya ba:ma tetelo Lukuku kapiyate nagodolo bemedena, ba:bema: na ubila ama: Makako lawete ebe natamo na:magahiya: mabu oko owati ipuwalo ebete naeno hido owalubidawama: eda:na.
13 Ba:gala eta komo. Amia:no pe tetelo nale Talowase habalo Kapasigodolo da:miya:puimo, wadiyala ama: naeno ape otanotanuimino ga:ga: kaliko ba:gala naeno hiya:hiya: buka mokopihole uwatete ba:bo na:wadahiya:, ba:bi buka ipuwalo naeno ubi konomo bitana sipi-goegoeno tamamo ododili buka kuwatema:.
14-15 Ba:gala ama: ba:moe eta dubuino komo hidamo numa: ebete ama:tamo kuba ododikapoma:, ebe ba: A:lesandatela, auli ilina ododili okodawala! Ebete a hibima: midipino iya:tulame oko koduhimima: alaholoho komo ba ododili natamo koko temeteme ba:bo ikanamenakui, ba:bema: Kodawa Godote ebeno kuba ododili mabuma: ebetamo huiya hibilo kikamema:ne!
16-17 Ba: hibila, Loma gabomana:te naeno komo danagiya:midanami, ba:be tete ba: naeno dopo tetela ibino holoholo hapuamo da:nuluhukuimo. Numa:, ba:ba tetelo komo hibima: midipi hiliyonomate tolema: eda:hate na dito miya:paniya:, ba:bema: na ha:kiya ba la:na naeno kuba ododiha: komo tabo anagiya:midadawatamo ba:bo hawakalimimo. Huiyatiya kalakala konomola, mabu gabomanino holoholo hapulu Kodawa Ya:suti nago ba la:na helo natamo ikanami, nale komo hiliyonomo Yuha:pa:tamo ebeno Hido Tabo olamaginomo kolamagima:, ba:gala atu tetelo ebete naeno ka:ka: ba mula:name tabo anagiya:midadawate hoe huiya natamo kikanameha:. Numa:, puya:te na da:miya:pani, na ubihinola Godote ibino tole komoma: kuba huiya iba:tamo ikalame,
18 mabu na ba:moe komo iya:tawala, Kodawoeno ubilo ebete hiliyonomo kuba ododilipino kokoto ipuwane naeno ka:ka: gala kamula:namete, ebeno Ko Gawadubu helote kebolo kitana ebete na ba:be Hunu Habamo olalatihino komagatanema:ne. Wadiyala emedena emedena tetelo awagaha komote ebegodolo nitanamene! Ba:moe tabo ba: hibinomola, ba:ba:la!

Polote Leta Kuititi Hapulu Nolata Tabo Komokomo Dolamagiya:

19 Ba:bema: wadiyala ama:le Pilisilako ba:gala Akuilako ba:gala Onisipolasikono genamanapi ibi hiliyonomatamo naeno nolata tabo nolamagiya:.
20 Numa:, nale ba:moe Loma habamo da:pimo, gabo tetelo Elastasiti Kolini habalo pepekagate, ba:bene naeno eta owalubidawa Topimasiko tawetawete da:pelawi, ba:bema: nale ebe Mailitase habalo dito kapemiya:puimo.

21 O naeno gudu, na ubi konomola, giba tete peheno ama:le natamo pema:
gabo nohowadiya:!
Ba:malo demedena Yubulasiko, Pudenisiko, Lainasiko, Kolodiyako,
ba:gala komo hibima: midipi ekaki, ibi hiliyonomate ibino nolata tabo
ama:tamo poema:.
22 Wadiyala Kodawa Ya:suti amia:no tepo ipuwalo nemedenamene,
ba:gala ebeno malemale komote ama: ba:gala ama:go da:kapiyuiminaka la:
hiliyonomagodolo nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

POLOTE LETA TAITASITAMO ODODIYA:

1 Na ba: Polotela, Godokono okodawala, iyo, Ya:su Kelisote ebeno sose
tupuimima: hiya:hiya: hopamo doelamiya:, ba:bi okopi ipuwalo na ba: etala.
Ba: hibila, Godote ya:lo tetelo pui da:ka:lamiholiya:, nale ba:bi tawakalu-
bino hibima: midi ipuwalo ibi kowalubilinama: ebete na ba:bema:
laweniya:, iyo, ebete ubi natamo ihatiya: nale ba:bi tawakalubi Godokono
hibi iya:tawa komodo ba magatale, iba:te ebeno ubi komamo papamila:ha
ipuwalo
2 ebeno wiboha: ka:ka: lawema: uliholo bemedenamena:. A iya:tawahala,
Godoko ha:da amihodawaha:, ebete hibi tabonomo bolamaginako,
ba:bema: ba:moe hopo tupuimihino ebete dopamo hibima: midipa:tamo
kebe komo ikalamema: dolamagiya:, iba:te ba:be ka:ka: ebegodone
hibinomolo kolawema:na:.
3 Iyo, aeno Ka:ka: Mula:lea:medawa Godote ebeno hido tetenomolo
ba:moe Hido Tabo hopo habanapa:tamo a:hawakalimiya:, ba:bema: na
ba:be tabo bolamaginakomo mabu ebete na a:kiyanamiya: nale ba:moe oko
kowatinama:.
4 O Taitasi, ama: ba:gala na, aeno hibima: midi komo ba: kapiyala,
ba:bema: ama: ba:be hibima: midi ipuwalo naeno hibi guduma: ba eda:na,
nale ba:moe leta ama:tamo poememo.
Ba: hibila, aeno Ka:ka: Mula:lea:medawa ba: Ya:su Kelisotela, ba:bema:
wadiyala ebe ba:gala Nabiwi Godoko iba:te ibino malemale komo ba:gala
hete komo ama:tamo nikama:mena:ta.

Sose Watowatopino Emede Komo

5 Numa:, Kuliti hopolo naeno oko owati ipuwalo nale kebe komokomo up-
ula:leheno da:pola:na, wadiyala ama: ba:bi komo ba ulame ba:be hopoeno
hiya:hiya: haboeno sose ipuwalo watowatopi nuwatiya:, nale ama: keba
ka:na ka:kiyamitima ba:ba ka:na. Ba: hibila, ama:le ba:be oko kowatima:
nale ama: ba:bolo ba:bema: pimiya:puimata.
6 Ba:bema: sose watodawoeno emede komo tuputupunomolo ba itana,
ebeno ododili komo ipuwalo eta kapiya deha:potonomo kubate itana
modoboha:. Wadiyala ebete kamena kapiyagodawama: ba eda:na, ebeno
guguda:te atumu tuputupunomo hibima: midipima: neda:hamena:, ba:bene
tawakaluba:te ibino ododili komoma: ibi talaluwapima: ba:gala nabiwino
tabo ulihoha:pima: ka:lami modoboha:.
7 Ba: hibila, sose watodawate Godokono genamoeno hiya:hiya: komo
bulamena, ba:bema: ebeno emede ipuwalo eta kapiya deha:potonomo
kubate itana modoboha:. Iyo, ebete awagaha dubuma: akeda:la:, ba:gala
ebeno tepo ipuwalo koe komote tiyolo akuluhukunakala:. Ba:bene ebete
gamoda nihoha:dawama: neda:mene, ba:gala ebete alaholo ipuwalo ko-
mopi kubahilame modoboha:, ba:gala ebete ha:da amiho gabodo ilina
dogodogodawama: eda:ma: ubi ihate modoboha:.
8 Wadiyala ebe huiyatiya ebeno genamalo kapela tawakalubi hidamo
nowalubilinakamene, ba:gala ebete Godokono hido emede komo kono-
mamo ba emalagidolona, ebe ha:kiya ebeno komokomo hidamo nulame-
nakamene. Ba:bene sose watodawoeno tuputupunomo emede ipuwalo
wadiyala ebete ebeno ape Godokono oko kapiyamo ba ihatena kateneno
kuba ubi komamo papamiwata modoboha:,

9 ba:gala Ya:sukunu dopo ta:matapa:te ebeno hibi taboeno komokomo
a keba ka:na kiya:tua:menakui, wadiyala ebete ba:bi atu mulu komo
kodakodalo na:watila:mota:namene. Numa:, ba:moe gabodo hido wato-
dawate sose tawakalubi hibi taboeno komamo ba owalubilina, puya:te
ba:be tabago alaholohoma: dewagelena, ebete ibino daedae ukui komo
ba:bo ba:hawakalilamenakomene.

Godokono Mahilamo Ha:da Tabo Olamagimipino Komo

10 Ba:bema: Taitasi, ama: numa:, Kuliti hopoeno sose tawakalubi
ipuwalo komo hiliyonomate hibi taboeno komamo papamila:ha ubiha:ma:
ba eda:hana, iba:te ibino daedae ukui komamo komopi ha:da ba:bo
amiholamenaka, iyo, puya:te Yunapi dubuino tama itamida kukala ko
komonomoma: da:ga:lana, ibi ba: ba:bako ha:da tabo olamagimipi ipuwalo
dopopima: eda:hana.
11 Ba: hibila, ba:ba:te ubi bihatena ibino ha:da tabo iya:tulame ko-
modo soseno komo hiya:hiya: badininipala:tamo ukui bilibili komo ba
ikalame iba:godone koko mani kuwatelamema:, ba:bema: wadiyala ama:
ibi na:duhilamiya: eta kapiya tabo ga:lakapoma:.
12 A:iye! Dopamo tetelo Kuliti hoponapa:godolo eta muludawate
uluhukuti ebeno tawakalubino komoma: ba:moe kodakoda tabo hibi-
nomolo goiya:, “Kuliti hoponapi hiliyonomo ba: ha:da amihopila, iyo,
ibi tumuino helohelo ilina huiyala, ba:bema: iba:te hido ukui komamo
a:kapapamila:hala:la:, huiyatiya buhamama: ba eda:hana ibino kateneno
ubi komo kapiya bemalagidolena!”
13 Numa:, ba:be taboeno komo ba: hibinomola, ba:bema: wadiyala ama:
Kuliti tawakalubi konomamo na:kiyahalamiya: iba:te ibino hibima: midi
ipuwalo hidohido ukui kuwatema:.
14 Ba:ma ka:na iba:te Yunapino komo iniwali ha:kiya ibino kateneno
ukuia:mo da:ga:lanakui ba:bi hiya:hiya: uwi konomamo gala akemalagi-
dola:la:, iyo, puya:te Godokono hibi komo ubiha:ma: deda:hui iba:te ba:bi
dubuino hiya:hiya: tutumu tabo gala akulia:la:.
15 Ama: numa:, kebe lumagino tepo ipuwalo kuba dalowa: ukui kapiyate
itama:naheno, ba:be mabuma: ebete Godoko adikumima: dododilinako
ba:bi hiliyonomo komate atumu dalowa:ha:ma: eda:hanaka. Huiyatiya
puya:te Godokono tabo hibima: midihino, ba:gala puya:te ibino tepo
ipuwalo kuba dalowa: ukui demalagidolena, iba:te Godoko adikumima: eta
hido komo ododi modoboha:, mabu ebete iba:tamo dopamo dikalamiya:
ba:be hido mulu tepo ipuwa ba:gala emalagidolo komo iba:te ya:lo
a:kubahilamiya:.
16 Ba:be mabuma: ibi ha:kiya ibi Godokono hibi komo iya:tawahapima:
ga:lanaka, huiyatiya ibino kuba ododili komate ba:moe komo be-
hawakalimina, iba:te ebeno komo hibilo kiya:tawahanaha:. Iyo, ib-
ino emede komate kuba dalowa:ma: ba eda:hana Godotamo kapa-
pamila:hanaha:, ba:bema: ebeno umi ipuwalo ibi modoboha: ebetamo eta
hido komo ododima:.

2

Sose Tawakalubino Hiya:hiya: Komoma: Polote Komo Tutumu Tabo Dolamagiya:

1 Naeno gudu Taitasi, ama: huiyatiya tawakalubi hidamo
niya:tulamenakuya:, Ya:sukunu dopo ta:matapa:te ebeno mulu taboeno
komokomo a keba ka:na kiya:tua:menakui ba:ba ka:na.

2 Ba:bema: puya:te hibima: midipi ipuwalo nabima: deda:hana, wadiyala
ama: ibi na:kiyalamiya:, iba:te hidohido mulu ukui uwatelo ibi ha:kiya
ibino komo hidamo ba ulamena, ibino emede komate komopino umi
ipuwalo hidonomoma: neda:hamena:. Iyo, na ubila iba:te ibino hibima:
midi ipuwalo ba:gala ibino malemale hawakalimi ipuwalo ba:gala ibi
Ya:suku mabuma: duwatenaka, ba:bi temeteme ipuwalo iba:te kodakodalo
na:la:mota:hanamena:.
3 Ama: ba: atumu hibima: midipi menokobi na:kakiyalamiya:, iba:te
Godokono holoholo hapulu hidonomamo ba emedena ebe mabuma: talon-
apima: neda:hanamena:. Ba:ma ka:na iba:te helo gala:ipi gao beya kono-
mamo niho modoboha: ibino ukui komate daedaema: eda:hakapoma:,
ba:gala iba:te ha:da tabo olamagimi komodo komopi akakubahilama:la:.
Wadiyala iba:te huiyatiya uli ape kamenakamena hidamo ba iya:tulame
4 iba:tamo mulu ukui ba:bo nikalamenakamena:, iba:te ibino awi ba:gala
gugudi malemalelo kemalagidolenama:.
5 Iyo, uli ape kamenakamenate ibi ha:kiya ibino komokomo ba ulamena
ibino tepo ipuwalo eta dalowa: ukui komote itana modoboha:, ba:gala
iba:te ibino genama gulu hiya:hiya: oko hidamo ba owatihona ibino awino
ubi komamo ba:papamila:hanakomena:. Ba: hibila, kamenakamenate
ba:ba ka:na demedenamena:, eta hibima: midiha: dawate ibino komoma:
Godokono tabo kubama: goe gabo a:kuma:mene.
6 Wadiyala ama: ba: atumu uli ape dubu na:kakiyalamiya:, iba:te ibi
ha:kiya ibino komokomo hidamo nulamenakamena:.
7 Ba:gala naeno gudu, wadiyala ama: amia:no hiliyonomo ododili komo
ipuwalo hido go ba:bi uli ape dubatamo na:hawakaliminakuya: iba:te ama:
hidamo kibamitinama:. Ba:ma ka:na Godokono tabo iya:tulame okoeno
komoma: ma:lapila netewa komote ama:godolo itanaheno, wadiyala
ama:le amia:no tabo ulihopino komokomo ba emalagidolena ama:
tuputupunomolo nemedeniya:.
8 Iyo, ama:le tawakalubi hidonomo tabamo nowalubilinakuya:, ba:bene
eta lumagiti a:kamodobamene amia:no iya:tulame komo kubama: goe.
Ba: ba:ma ka:na puya:te ama:go dalaholohona, iba:te a hibima: midipino
komoma: eta kuba tabo ga:la gabo nipo dohowadimina: ba:bo kohilopo-
homa:na:.
9 Ba:gala koko okopi dubate pui mana:mo duwatiya: ibino huiyaha:
oko kowatihonama:, ba:bi huiyaha: okopi ipuwalo puya:te hibima: midip-
ima: deda:hana, wadiyala ama: ibi na:kiyalamiya: iba:te ibino hiliyonomo
oko ipuwalo ibino namutulubi kokalakaluilamenama: iba:te ibino ubi
komamo na:papamila:hanakamena:. Iyo, ibino namutuluba:te hiya:hiya:
oko iba:tamo ba ikalame, modoboha: iba:te ba:bi oko mabuma: iba:tamo
kuba tabo ga:la,
10 ba:gala iba:te ibino namutulubino mani pilolo uwateheno,
wadiyala ibi huiyatiya ibino tuputupu ododili komamo ba:moe komo
na:hawakaliminakamena:, ibino hiliyonomo oko owatiho komo ipuwalo
eta ha:da ododi komo kapiyate kitanaha:. Ba:bema: iba:te ba: ba:ba ka:na
aeno Ka:ka: Mula:lea:medawa Godokono iya:tulame komokomo hidamo ba
hawakalilamena, tawakalubi hiliyonomate ba:bi komo hidohidonomoma:
ba:ga:lanakomena:.
11 Ba: hibila, Godote ebeno malemale komo ba:ma ka:na hawakalimiya:,
ebete hopo habanapi hiliyonomoeno ka:ka: komula:lelamema: atamo
ba:bema: piya:.
12 Ba:bema: ebeno malemale komote a biya:tua:mena, ale kuba ododili
ipuwane ba:gala ba:moe hopoeno kateneno ubi komone ohobila:hate,

a ha:kiya aeno komo hidamo ba ulamena Godokono tuputupu emede komamo ebe kapiyatamo ba:papamila:halenakoma:.

13 Ba: ba:ba ka:na aeno Ka:ka: Mula:lea:medawa Ya:su Kelisokono Hidonomo Hegelate uluhukuma: ale uliholo bemedenama:, mabu ba:ba tetelo ebete ebeno alo konomago atamo hibilo kopema:ne, iyo, ebe ba: aeno Kodawa Godotela.

14 Ba: hibila, ebete ebeno ka:ka: gobogobamo a mabuma: ba:ma ka:na ihatiya:, ebete a aeno hiliyonomo kuba ododili ipuwane ba:gala aeno tepo ipuwoeno dalowa: ukui komone a uluhukua:tete, ale ebeno tawakalubinomoma: ba eda:hana aeno ubi konomo ba:bo bihatenama: hido komokomo kapiya kododilinama:.

15 Ba:bema: naeno gudu, Godote kebe helo konomo ama:tamo dikamiya:la, wadiyala ama:le toleheno ba:be heloamo ba:moi komokomo hidamo ba iya:tulame, tabo ulihopi ipuwalo hidohidopino ukui kodakoduilamete huiyatiya kuba ododilipi dito na:kiyahalamenakuya:. Iyo, amia:no hiliyonomo ododili ipuwalo sose tawakaluba:tamo gigiho aka:hiya:midala:, ibi ipuwalo etate tabo ba:ma ka:na akagaa:la: ama: sose watodawaha:.

3

Hibima: Midipino Tuputupu Emede Komo

1 Ba:bema: Taitasi, ale Kuliti hopoeno sose tawakalubi dopamo kebe komo kiya:tulamima:, wadiyala ama: ba:be atu komo ibi gala ba:ma ka:na na:kakiyalamiya:, iba:te gabomanino hiya:hiya: okopino tabamo na:papamila:hanakamena:. Ba:gala wadiyala iba:te na:hidonakamena: hiliyonomo hidohido komo kododilima:,

2 ba:bene iba:te eta lumagino komoma: kuba tabo akaga:lala:, ba:gala komopa:go olowabeletihuihino tatabapima: ba eda:hana, ba:be tataba emede komo iba:te tawakalubi hiliyonomatamo na:hawakaliminakamena:.

Aeno Ka:ka: Mula:lea:me Komo

3 Ba: hibila, ale dopamo daedae ukui ipuwalo ba emedena, Godotamo papamila:haheno hibo gabo dito ududiya:ma:. Numa:, ba:ba tetelo a ha:kiya a kokalakaluia:mema: ale aeno kateneno hiya:hiya: ubi komamo papamila:hanakuima:, ba:bene aeno emede ipuwalo hiya:hiya: kuba ododili komate ba tabotabohona, ale komopino dogodogo ilina mabuma: iba:tamo ba:bo maubahanakuima:, iyo, komopino maubaha ipuwalo iba:te ago alaholohoma: ba ewagelena ale ba: atumu iba:go alaholohoma: kewagelenamima:.

4 Huiyatiya kalakala konomola, aeno Ka:ka: Mula:lea:medawa ba: Godotela, iyo, ale aeno modoboha: komokomo ipuwalo ba emedena ebeno hido owalubi komote ebeno malemale emalagidolo komago atamo hibilo uluhukuya:.

5 Ba:bema: a ha:kiya aeno heloamo kebe kapiyakapiya hidohido komo dododilinakuima:, ebete ba:bi ododili komamo a kowalubiya:ha:, ao, ebete huiyatiya ebegodolo ditana ba:be malemale komo kapiyanomamo aeno ka:ka: a:mula:lea:miya:. Numa:, ebeno Gobogobote aeno tepo ipuwoeno dalowa: ukulalea:me helo atamo ikaa:miya: ale ebeno uli ka:ka:mo kohawakalahalema:, ba:bema: Godote ba:be gabodo ebeno ka:ka: mula: komo atamo dito ikaa:miya:.

6 Iyo, ebete aeno Ka:ka: Mula:lea:medawa Ya:su Kelisoko ipuwado ebeno Gobogoboeno helo konomo aeno tepo ipuwamo a:haminuya:,

7 mabu ebete ebeno ubi ba:ma ka:na ihatiya:, ebete ebeno malemale
komodo a tuputupupima: miditi, ba:bene ale ebegodone lawema: uliholo
da:latiminama: ba:be wiboha: ka:ka:te atamo hibinomolo kuluhukuma:ne.
8 Ama: numa:, ba:moe iya:tulame tabo komo ba: hibinomola.

Polote Taitasikono Oko Owati Komoma: Tabo Dolamagiya:

Naeno gudu, na ubila puya:te ibino hibima: midi komo Godotamo
da:miya:ti, ama:le ibi ba:moi hiya:hiya: komo hidonomamo niya:tulamiya:,
ba:bene iba:te ibino ubi konomamo nihatenakamena: komo tawakalubi
kowalubilima: iba:te ibino emede ipuwane hidohido komo kuluhuku-
latelema:, iyo, ba:be gabodo komo hiliyonomo tawakaluba:te naeno
iya:tulame komone hido owalubi komokomo kuwatema:na:.
9 Huiyatiya wadiyala ama: tawakalubino daedae olowabeletihui komone
dito nohobiguya:, ba: ba:ma ka:na Yunapi iniwalino mahilo iya:tulame ko-
moma:, ba:gala Godote Moseseko ipuwado tawakaluba:tamo dikalamiya:,
ama:le ba:bi hiya:hiya: Tutumu Taboeno ugumuili ipuwa komoma:
anagiya:mida ukui tawakaluba:tamo ikalameheno iba:go akolowabeleti-
huia:la:. Ba: hibila, ba:bakobako tabo ga:la ipuwane eta hido owalubi
komote a:kuluhukale!
10 Ba:bema: hibima: midipi ipuwalo eta dubuti olowabeletihui komamo
ibi anagiya:midalema: dewagelenako, wadiyala ama:le ebe kapiya o
netewa teta:mo koamo na:kiyahamiya: ebete ba:be komo komiya:pama:.
Ebete huiyatiya amia:no tabo ulihino atu kuba ododi da:katupuimimini,
ba:ba tetelo sose tawakaluba:te ebetamo talona nihata:mena: ebete ibino
kapiyuimi komamo gala akapa:la:.
11 Ba: hibila, ba:bako dubuino ododi komone ama: kiya:tawama:na:ta,
ebete ebeno tepo ipuwalo Godokono hibi komone ya:lo ohobigui, iyo, ebe
ha:kiya ebeno kuba ododili komodo ba:moe komo behawakalimina, ebete
kuba huiya hibinomolo kolawema:ne.

Polote Leta Kuititi Hapulu Tabo Komokomo Dolamagiya:

12 Ba:bema: Taitasi, ama: numa:, tete tatalila na Polote Atimasiko o
Tikikasiko ibi ipuwalo eta kapiya ama:tamo kopoemema:nemo, ba:bene
ebete ama:tamo hawela ikama:tepama: da:pemene, wadiyala ama: na
unamema: Nikapolasi habamo pe gabo tiyonomolo na:hiduimiya:, mabu
nale nopo ba:ma ka:na ihatimo hopoeno giba teteno kuititi teta:mo ba:moe
habalo kemedema:.
13 Ba:bene Apolosiko ba:gala gabomanino tutumu iya:tawadawa Sinasiko
ibi netewapa:te natamo atumu kakapuluhukuma:, wadiyala ama: ibi
hidamo nowalubiliya:, iyo, ibino pe gaboma: kebe modoboha: komate
da:pola:lama:na ba:bi komo ama: malemalelo dito na:tuputupuilamiya:.
14 Ba:gala eta komo. Aeno hibima: midipa:te Kuliti hopolo demedehona,
wadiyala ama: ibi na:tutumulateliya:, iba:te ibino emede ipuwalo hegehege
mani oko ba owatiho ibi ha:kiya ibino modoboha: komokomo nulamenaka-
mena:, ba:bene komo tetelo iba:te hiya:hiya: gabo atumu kakulamema:na:
hidohido komo komopa:tamo kododilima:. Iyo, wadiyala iba:te ibino
ukui konomamo nihatenakamena: ba:ba ka:na kewagelenama:, iba:te ibino
emede ipuwalo buhamama: eda:hakapoma:.
15 Ba:bema: puya:te nagodolo demedena, ibi hiliyonomate ibino nolata
tabo ama:tamo poema:, ba:bene Kuliti hopolo puya:te Godoko hibima: midi
ipuwalo a demalagidoloena, wadiyala ama: aeno nolata tabo iba:tamo
nolamagiya:.
Wadiyala Godokono malemale komote la: hiliyonomagodolo
nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

POLOTE LETA PAILIMONITAMO ODODIYA:

1 Na ba: Polotela, nale Ya:su Kelisoko mabuma: du genamalo emedenamo. Na ba:gala a hibima: midipino ekawi Timotiko, ale ba:moe leta ama: Pailimonitamo poemema:. Hibila, ama: ba: aeno hidonomo lumagila ba:gala ama:le ago Godokono oko bowatinata.

2 Ba:bene la: sose tawakalubi puya:te Pailimonikono genamalo da:kapiyuiminakoma, ba:gala a hibima: midipino naniko A:piyako, ba:gala Saitanatamo alaholo komo ago kapimilo dododina ba:be dubu Akipasiko, ale la: hiliyonomatamo atumu ba:moe leta bepoemema:.

3 Wadiyala aeno Nabiwi Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko, iba:te ibino malemale komo ba:gala hete komo la:tamo nikalama:mena:ta.

Polote Pailimonikono Komoma: Kalakala Tabo Dolamagiya:

4 Naeno hido lumagi Pailimoni, nale dadikuminakomo ba:be Godotamo toetoe tabo ba olamagi amia:no komoma: nale kalakala tabo ebetamo adipatenakomo.

5 Iyo, naeno kalakala bitana mabu ama:le Godokono tawakalubi hiliyonomo malemalelo demalagidolena ba:gala ama:le Kodawa Ya:suku hibima: midi ipuwalo kodakodalo da:la:na, nale ba:bi netewa komokomo ulihonakomo.

6 Ba:bene nale Godoko ba:ma ka:na toemehonakomo, ama:la, ala, ale hibima: midi ipuwalo kapiya tawakalubinomoma: deda:hanama:, ba:be komone ale Kelisoko ipuwalo ba emedena kebe hidohido komo Godogodone duwatenakoma:, ama:le ba:bi hiliyonomo komo hidonomamo kiya:tawama:.

7 O naeno hidonomo ekawi, ba: hibila, ama: komopi malemalelo ba emalagidolena ibino tepo ipuwoeno menemene ukui da:wibuilamelelamenaka, nale ba:be komo dulimo naeno hiya:hiya: temeteme ipuwalo konomo gelebadi komo ba:gala kalakala komo ba:bo uwatimo!

Polote Pailimoniko Da:kiyamiya: Ebete Onisimasiko Kalakalago Kolawema:

8 Ba:bema: a netewapi Kelisoko hibima: midi ipuwalo ba emedena ebeno modobo helote na Pologodolo bitana, iyo, talona kitanaha: nale naeno ubi komo hawakalimiti ama: koamo kiyahamema:, ba:ma ka:na ama:le naeno ubi komamo dito kopapamiwatama:.

9 Huiyatiya nale ama: malemalelo demalagidolonama, ba:bema: ama:le naeno ubi komo ododima: nale ama: a:kakiyahama:mata, ao, na huiyatiya ama: tataba gabodo toemehomata. Ama: numa:, na ba: Polotela, na kadelema: ba eda:na Ya:su Kelisoko mabuma: du genamalo emedenamo, ba:bema: amia:no malemale natamo hibilo ditana, wadiyala ba:be komo hawakalimima: ama: ba:moe naeno toetoe tabo komamo na:papamiwatuya:.

10 Ba:bema: mabulubi, nale Onisimasiko* mabuma: ama: betoeme-
homata, mabu nale ba:moe du genamalo ba emedena ebete hibima: midi
ipuwalo naeno eta guduma: edi.
11 Dopamo ebete amia:no genamalo ba emedena, diyala, ebete komo
tetelo ebeno oko owati ipuwalo hidohido komo ama:tamo da: kododili-
nakuiha:. Ka:lo huiyatiya ebete uli lumagima: eda:na, ba:bema: na
iya:tawala ba:ma tetene tupuimiti ebete ama:tamo ba:gala natamo hidohido
komo kapiya hibilo bododilinakomene.
12 Ba:bema: numa:, nale naeno uli gudu ama:tamo poememo. Naeno tepo
ipuwoeno malemale komote ebetamo ditana bada konomola:ka:,
13 ba:bema: na ubi ba:ma ka:na ihatimo, Ya:sukunu Hido Tabo mabuma:
Onisimasiti nago ba:moe du genamalo ba emedena natamo hido owalubi
kihatenama:. Ba: hibila, ama: muhululu ba emedena ama: modoboha:
owalubi natamo ihate, ba:bema: kubaha: amia:no okodawate amia:no haba
pelawete na tamelo ba luta naeno modoboha: komokomo kododilima:ne.
14 Huiyatiya nale ukui ba:ba ka:na ba ihatita ebe ama:tamo poemema:
kamawaditaha:, mabu na ubihinola ama:le modobo tabo goeheno ebete
na dito owalubinina. Ba:bema: ama:la, nala, ale ba:moe guduino komoma:
ukui kapiyama: eda:heno, nale ebe kodakodalo atila:na modoboha:.
15 Diyala, Godote Onisimasikono komoma: ubi ba:ma ka:na kuda: ihati,
ebete ama:godone alahula:te tete nanekele ama:godolo emedeheno eta
habalo konemeda:tepama:, huiyatiya kalakala konomola, ba:ma tetelo
ebete ama:tamo gala da:kapemene ebete ama:godolo tete ga:ga:nomolo
bemedenamene, mabu hibila, ba:ma tetelo la: netewapa:te hibima: midi
ipuwalo ba: kapiya badininipalama: eda:namata.
16 Ba:bema: ba:ma tetelo ama:le ebe amia:no huiyaha: okodawama:
da:goena, wadiyala ama: atu tetelo ebe amia:no hibima: mididawa ekawi
etama: ba ka:mina ebe malemalelo nemalagidolona. Hibila, Onisimasiko
mabuma: naeno kalakalate konomoma: eda:na, huiyatiya ama:le ebe gala
da:kumimina:, ba:ba tetelo amia:no kalakala komote nagodolo ditana ba:be
kalakala hibilo kogogoloma:ne, mabu ebe ba: amia:no hido okodawala
ba:gala ebe Kodawa Ya:suku ipuwalo amia:no ekawima: eda:na.
17 Ba:bema: ama:le na Kelisoko ipuwalo amia:no hido mabulubima:
da:ka:namina, wadiyala ama:le Onisimasiko konomo kalakalago
na:lawiya:, nale ama:tamo da:pemo ba:ba tetelo ama:le na keba ka:na
na:ka:laweneomena: ba:ba ka:na.*
18 Ba:gala ebete alahula:heno, diyala, dopamo ebete eta kuba ama:tamo
kuda: ododi, ba:ma ka:na ebete pilo komo dododi, wadiyala ama: huiyatiya
ba:be kuba naeno kubama: na:midiya:, ba:bema: hibila, ba:be komo galane
na ha:kiya kopetuputupuimima:nemo.
19 Ama: numa:, eta lumagiti na mabuma: ba:moe letoeno tabo komokomo
ba miya:teho, huiyatiya na Polote naeno hibi komo hawakalimima: na

---

* **1:10:** Ba:moe Onisimasikono mahiloeno ipuwa nitana 'Hidohido Komo Ododilidawala.' Ebete dopamo Pailimonikono huiyaha: okodawama: eda:nami, huiyatiya ebete Pailimonitamo da:maubuya:, ba:ba tetelo ebete pilo komo ododiti ebegodone Loma ko habamo ba: dito alahuliya:. Ebete ba:bolo ba nemede eta hegelalo Polokoba: da:naluguya: ebegodone Ya:sukunu Hido Tabo uliti hibima: mididawama: ba:bo ediya:. * **1:17:** Poloko tetelo Loma Gabomanino tutumu tabote ba:ma ka:na itanami, kebe huiyaha: okodawate ebeno oko namutudawagodone dalahula:mene, ba:be dubuti ebe gala da:kumimini, ebeno kuba ododi mabuma: talona puliyala ebete ebe anakapumima:. Ba:bema: Polote ba:be komo ba emalagidolo Pailimoniko na:kiyamiya:, ebete Onisimasikono kuba egebolemete ebe kalakalago na:lawa:mene, heloagoha:.

ha:kiya naeno kokotamo ba:moe kapiya tabo bimiya:temo, nale Onisimasikono kuba ododi mabuma: ama:tamo hibilo kopehuiyama:nemo. Huiyatiya ama:le na ba:be komo kohuiyama: kiyanameheno ebeno kuba ododi komo dito degebolememena:, kubaha:, mabu ama: hibilo iya:tawala, nale dopamo kebe konomo owalubi komo ama:tamo dihatimo, iyo, nale Ya:sukunu komo ama:tamo ba hawakalimi amia:no ka:ka: mula: gabo ba:bo iya:tumiya:mata.

20 Ba:bema: naeno ekawi, na ubila ama: ba:moe malemale komo Kodawa Kelisoko mabuma: natamo nododiya:, ba:bene nale ebe ipuwalo ba emedena naeno temeteme komokomo emalagidoleheno gelebadi ukui ba:bo kolawema:nemo.

21 Ba: hibila, na niya:tawutamo ama:le naeno tabo komo Onisimasiko mabuma: dumimina: ba:bo kopapamiwatama:na:ta. Iyo, amia:no malemale natamo konomola, ba:bema: na iya:tawala ama: ba:moe kapiya ubi komamo a:kapapamiwatamena:ta, huiyatiya nale ba:moe leta ipuwalo kebe ubi komokomo kahawakalilamitaha:, ama:le ba:bi hiliyonomo komamo atumu kakapapamiwatama:na:ta.

22 Ba:gala eta kapiya komo. La: Kolosi sose tawakaluba:te Godoko da:toemehonakoma ebete na du genama guni kuluhukunatenema:, nale ba:be hido komote ebegodone kuluhukuma: kalakalago latiminamo. Ba:be komote duluhukumini nale ama:tamo hibilo kopema:nemo, ba:bema: wadiyala amia:no genamalo haba na:hiduimiya: nale ama:go kopemeda:tepama:.

Polote Leta Kuititi Hapulu Tabo Komokomo Dolamagiya:

23 Du genamalo nago demedena ba:be dubu Epa:palasiti ebeno nolata tabo la:tamo poeme,

24 ba:bene puya:te ba:malo oko nago dowatina, ibi ba: Makako, A:listakasiko, Dimasiko, ba:gala Lukuku, ba:moi ba:te atumu nolata tabo la:tamo kapoema:.

25 Kodawa Ya:su Kelisokono malemale komote la:eno tepo ipuwalo nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

GODOKONO OKODAWATE LETA YUNAPI HIBIMA: MIDIPA:TAMO ODODIYA:

Godokono Tabote Ebeno Gudugodone Atamo Da:puluhukuya:

1 Dopamo Godote a Yunapino iniwala:tamo komo hiya:hiya: gabodo tabo olamaginakui, iyo, ba:ba tetelo ebete ebeno ukui hawakalimipi ipuwado ebeno ubi komo behawakalilamenakui.
2 Huiyatiya a eyoni gugudi tetelo ba:moe hopoeno kuititi tetete ba tatali, ebete eta hopo lumagi ipuwado tabo poemeheno ebeno Gudugodone atamo tabo a:polamagiya:. Ba: hibila, dopamo ba:be Gudu ipuwado ebete alomo ba:gala hopo konomo bododiliya:, ba:gala ebete ebe a:lawiya: hopoeno kuititi tetenomolo hiliyonomo komoeno Namutudawama: keda:ma:.
3 Ba:bene ba:be Gudu ba: Godokono konomo a:la:minoeno awagaha komola, ba:gala ebete Godokomo ba eda:na ibi netewapi ba: kapiyanomola. Ba: hibila, alomo ba:gala hopoeno ilina hiliyonomate hidonomamo kopola:nama:, ebete ebeno helonomo tabamo ibi bulamena.

Godokono Guduino Helote Ebeno Nopopino Helo Na:gogolena

Numa:la:, ba:be Guduti tawakalubino kuba ododili komo kegebolelamema: gabo da:hiduimiya:, ebete ba:be komone Hunu Habamo odolote, pote ba:bolo Helonomo Gawadubuma: deda:na ba:be Kodawoeno tu hapuamo dito nemediya:.
4 Ba:bema: Godote ebeno Gudutamo kebe mahilo kikamiya:, ba:be mahilote Hunu Haboeno nopopino mahilo hiliyonomo keba ka:na ka:gogolena, ba: ba:ba ka:na Guduino helote ibino helo atumu na:kagogolena, mabu Nabiwiti ebe Kodawama: komidima: hibinomolo ebe ba:bema: lawiya:.
5 Ba: hibila, Godokono nopopi hiliyonomo ipuwalo ebete eta kapiya ba:ma ka:na kakiyamiya:ha:,

“Ama: ba: naeno Gudulata,
ka:lo na ba: amia:no Nabiwima: eda:mo.”

Ba:gala Godote ebeno eta nopodawoeno komoma: ba:ma ka:na kagoiya:ha:,

“Nale ebeno Nabiwima: ba eda:na,
ebe naeno hibi Guduma: beda:namene.”

6 Ba:bema: numa:la:, Godote ebeno dopo Gudunomo ba:moe hopamo poemema: da:hiduya:, ba:ba tetelo ebete ebeno komoma: eta tabo ba:ma ka:na kagoiya:,

“Wadiyala naeno nopopi hiliyonomate ebe nadikuma:mena:.”

7 Ba:bene ebeno nopopino komoma: Godote tabo ba:ma ka:na goiya:,

“Nale naeno nopopi huhumu a:midilinakomo,
iba:te naeno ubi komamo papamila:halelo
hiya:hiya: kotolamema:.
Iyo, nale ibi koe powamo ba midilina,

iba:te naeno hiya:hiya: oko bowatihonamena:.”

8 Huiyatiya Godote ebeno Guduino komoma: ebetamo na:goiya:,

“Ama: hibi Godoma: ba eda:na,
amia:no Ko Gawadubu komote
emedena emedena tetelo bitanamene.
Ba:bema: ama:le amia:no tawakalubino komo
tuputupu ukui kapiyamo banagilamelelamenakomena:ta,
9 ba:gala ama: kuba komo ododima: ubiha:ma: ba eda:na,
hidohido komo kapiya ododilima:
ubi konomamo ihatenata.
Ba:moe ba:be mabuma: pote amia:no Godoma: deda:na,
ba:be Kodawate komo hopo habanapi uwateheno
ama: kapiya belawiya:ta,
iyo, ebete konomo kalakala
ama: hunamo a:haminuya:,
ama:le ba:be kalakalago
Ko Gawadubu emede bahilo kolutama:.”

10 Ba:gala eta tetelo Godote ebeno Gudutamo tabo ba:ma ka:na kagoiya:,

“Pote tupuimi mabuni alomo
ba:gala hopo konomo
ebeno kokotamo dododiliya:,
o Kodawa, ama: ba:be Helonomodawalata.
11 Ba: hibila, ama:le dododiliya:la
ba:bi ilina hiliyonomate ha:kiya kowibohoma:na:,
pupulino ilinate keba ka:na ka:kubakubahanaka ba:ba ka:na,
huiyatiya amia:no komo eba ka:naha:,
ama: emedena tetelo bemedenamena:ta.
12 Iyo, ba:moe hopoeno ilinate kowibohoma:,
ama:le amia:no ubilo
ibi hiliyonomo tama:mo dito komiya:tema:na:ta,
lumagiti uli kaliko pulima: ebeno pakala kaliko
tama:mo keba ka:na kihatenako ba:ba ka:na.
Ama: huiyatiya hiya:ma: a:keda:mena:ta,
mabu emedena emedena tetelo
amia:no ka:ka:te a:kawibonamene.”

13 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Godote ebeno nopopi hiliyonomo ipuwalo eta kapiya ba:ma ka:na kakiyamiya:ha:,

“Ama: Ko Gawadubuma: ba eda:na,
wadiyala ama: naeno tu hapuamo na:pemeda:,
ba:bene ama:go alaholohopi
nale ibi amia:no nato a:puti bahima: komidilima:nemo.”

14 Ba:bema: numa:la:, Godokono ubi komote ebeno nopopa:tamo keba ka:na kitana? Ba: hibila, ba:bi gobogobate ebe ba adikumina, ebete ibi hiya:hiya: oelamenako, puya:te ka:ka: mula: komo ebegodone da:lawemena: ba:bi tawakalubi hidamo konowalubilinama:.

2

Kodawate Tawakalubino Ka:ka: Komula:lema: Hido Tabo Dolamagiya:

1 Ba:bema: ba:be komo ba emalagidolo wadiyala ale kebe
hibi tabo komokomo dulihuya:ma:, ba:bi komo kodakodanomolo
kowatila:mota:nama:nema: ale eta hibo gabo ududikapoma:.
2 Numa:la:, Godote ebeno nopopi ipuwado kebe hiya:hiya: Tutumu Tabo
a Yunapino iniwala:tamo dikalamiya:, ebete ebeno ubi bihatiya: iba:te ba:bi
tabamo hibinomolo kopapamila:hanama:. Ba:be mabuma: ibi ipuwalo
puya:te papamila:haheno eta kukala dadikanaliya:, ba:bako tawakaluba:te
ebegodone ibino modobo huiya ba: dito uwatenakuya:.
3-4 Huiyatiya a tetelo duluhukuya:, ba:be ka:ka: mula: taboeno helote
dopo taboeno helo na:gogolona. Kodawa Ya:suti da:piya:, ebete ba:be
uli taboeno komo ha:kiya polamagiya:, ba:bene puya:te ebeno tabo duli-
huya:, iba:te ba:be taboeno hibi komo atamo ba pehawakalimi, Godote
hiya:hiya: hanohano komo hiliyonomo ba:bo ododiliya: ale ba:be tabo
hibinomoma: komidima:. Ba:gala ba:be atu tetenomolo Godote ebeno ubilo
ebeno Gobogoboeno hiya:hiya: helo atamo dito ikaa:miya: ale hibima: midi
ipuwado ebeno oko kowatihonama:. Ba:moe mabuma: ale ba:be hido
ka:ka: tabo ubiha:ma: deda:hama:, ale Godokono mauba komone keba ka:na
na:kalahutihoma:? Gabohenola, aeno kuba huiyate atamo hibinomolo
kopema:ne!

Ya:suti Aeno Ka:ka: Mula:lea:medawama: Deda:na

5 Numa:la:, Godokono Ko Gawadubuino uli habate atamo hibilo du-
luhukumini, nale ba:be haboeno komoma: olamagitamo, ba:moe pakala
hopoeno komoma: kolamagitaha:. Ba: hibila, ebete ebeno nopopi
kamiya:tiya:ha: iba:te ba:be uli habalo koko gawadubuma: keda:hanama:.
6 Huiyatiya Godote ebeno Ko Gawadubu haba potamo ikamema: ubi
dihatiya:, ebeno Buka taboeno komokomo hiliyonomo ipuwalo eta tabote
ba:be komo ba:ma ka:na hawakalimina,

“O Godo, amia:no malemale bada konomola:ka:!
Amia:no helo konomoma: ba eda:na,
mabu keka: ama:le hopo habanapi demalagidolena?
Iyo, ama:le ibi bada mabuma: ka:malemalelateleona?
7 Amia:no helo modobolo itana
tawakalubi dito kokubahilamema:,
huiyatiya ibi hopo habamo ama:le miya:tiya:ta,
iba:te tete nanekelelo
amia:no nopopino ulame ipuwalo kopola:nama:.
Ba:bene ama:le kebe tete hidoma: da:goiya:la,
ba:ba tetelo ibi hunamo a:wadiya:paa:lateliya:ta,
iba:te amia:no konomo alo ipuwalo ba emedena
8 hopo haboeno hiliyonomo komate
iba:tamo kopapamila:hanama:.”

Ba:bema: hibila, ba:moe Buka tabote ba:ma ka:na goena, Godote
tawakalubi a:miya:tiya: hopo haboeno hiliyonomo komoeno namutulu-
bima: keda:hanama:. Huiyatiya ba:ma tetelo ale ba:be komo hibilo
a:kuma:lema:, iyo, hopo haboeno hiliyonomo komate tawakalubino ubi
komamo hibilo kapapamila:hanaha:.
9 A huiyatiya eta hido komo buminama:, ba:be komo ba: Ya:sukunu
Ko Gawadubu komola. Ba: hibila, ebete hopo habamo da:pihitiguya:,

tete nanekelelo Godokono nopopino umi ipuwalo ba pemedena, ebete
Godokono malemale komodo tawakalubi hiliyonomoeno kuba ododili
mabuma: ba:bo hoiya:, iyo, ebete hoe ipuwalo koko temeteme duwatiya:,
ba:be mabuma: Godote ebe hunamo adipatiya: ebete ebeno konomo alo
ipuwalo kemedenama:.
10-11 Numa:la:, Godoko ba: pote hiliyonomo ilina dododiliya: ba:be
Helodawala, ba:bene ba:bi ilinate ebe kawagaminanama: ebeno ka:ka:go
pola:na, ba:gala Ya:suku ba: pote tawakalubi ebeno konomo a:la:mina
habamo da:magatalena ba:be Kodawala. Ba:bema: Godote ebeno teme-
teme komodo ebe hidonomodawama: ba midi, ebete tuputupunomo komo
ba:bo ododiya:, mabu ba: ba:ba ka:na ebete gigiho a:hiya:miduya: komo
tawakalubi hiliyonomo ebetamo komagahelema:. Iyo, hibila, Ya:suku ba:
pote tawakalubi Godokono talona gugudima: ba midilina ibino kuba ododili
komokomo degebolelamena ba:be Malemaledawala, ba:bema: puya:te
ba:be gabodo talonapima: deda:huya:, ba:ba:te Ya:sukuba: kapiya badinini-
palama: ba eda:hana, ebete ibi ebeno ekakima: ka:lamima: kahiloponaha:.
12 Ba:be mabuma: ebete Godokono Bukalo ba:ma ka:na goena,

"O Godo, naeno ekaka:te ama: adikumima: da:kapiyuiminaka,
nale ibino dopo hapulu
amia:no mahilo hunamo ba adipate
amia:no hidohido komo ba:bo ba:hawakalilamenakomo."

13 Ba:gala eta tetelo ebete tabo ba:ma ka:na kagoena,

"Nale naeno hibima: midi komo Godotamo bihatenamo."

Ba:bene ebete ba:be tabo moga:melo gala na:kagoena,

"Puya:te nago Godoko hibima: da:midina,
ebete ba:bi tawakalubi natamo dito ikanamiya:,
iba:te naeno gugudima: keda:hanama:."

14 Numa:la:, ba:moi ebeno badininipala tawakaluba:te hopo habalo be-
medehona, ba:be mabuma: Ya:suti ebeno ubilo hopo haboeno eta lumag-
ima: eda:te ba:moe hopamo ba:bo pehawakaluya: tawakalubino hiya:hiya:
temeteme ba:gala modoboha: komokomo hidamo kopiya:tawahama:.
Kalakala konomola, ebete ebeno ubi ba:ma ka:na ihatiya:, ebete ebeno
hoe komodo Kubadawoeno helo kanakapumima:, mabu dopamo tete
ga:ga:nomolo ba:be dawate hopo habanapa:tamo hoe huiya bikalamenakui,
15 iyo, puya:te emedena tetelo ibino ha:laha komoma: da:toletolehonama:,
Ya:suti ubi ba:bo ihatiya: ba:bi tawakalubi tole komoeno helo ipuwane
kuluhukulatelema:.
16 Ba:bema: Ya:sukunu ododili ipuwalo a ba:moe komo buminama:,
ebete Hunu Haboeno nopopi owalubilihino A:ibalahamakono eyoni gugudi
kapiya bowalubilinako.
17 Ba:moe ba:be mabuma: ba:moe hopolo puya:te Ya:sukunu ekakima:
deda:hana, ebete ibino holoholonomoma: hibinomolo ediya:, iyo, eta
gabote kitanuya:ha: ebete tawakalubino kuba ododili komo egebole-
lamete kadodoholelamema:. Numa:la:, ebete hopo lumagima: dediya:,
ba:be mabuma: ebe Godotamo hawa:goeno ilina ikamehopino Watodawa
kapiyanomoma: ba eda:na, ebete hopo habanapi malemalelo kowalubili-
nama: Godotamo oko modobolo owatinako.

18 Iyo, Saitanate kebe tawakalubi kuba gabamo demogabuilamenako,
Ya:suku ba: modobola ibi hidamo kowalubilinama: mabu dopamo ebete
hopo habalo demedenami, ebete atumu komo hiya:hiya: tetelo kuba
gabamo emogabuimi komodo temeteme iya:tawanakui.

3

Ya:sukunu Helote Mosesekono Helo Na:gogolona

1 Ba:bema: naeno ekaka:la:, Godote la: pui ebeno talonapima: eda:hama:
nago da:ka:lamiya:la, wadiyala la: Ya:sukunu komo hidamo nemalagi-
dolala:. Ale kebe tabo komokomo Godokono hibi iya:tulame komoma:
da:midilinama:, Ya:suti ba:bi tabo aeno tepo ipuwalo na:kodakoduilamena.
Iyo, ebe ba: Godote a kowalubima: da:poemiya: ba:be dawala, mabu ebete
ebeno hawi ikame komodo aeno kuba ododili komo egebolea:menako,
dopamo Godotamo hawa:goeno ikamehopino Watodawate a Yunapi keba
ka:na kowalubinakui ba:ba ka:na.
2 Ba: hibila, pote ba:be hido oko kowatima: ebe da:lawiya:, Ya:suti
ba:be Kodawoeno hiliyonomo ubi komamo a:papamiwatuya:, dopamo
Mosesete Godokono tawakalubi hiliyonomo kowalubilinama: ebetamo hibi
oko dowatinami ba:ba ka:na.
3 Numa:la:, eta lumagiti hido genama detemene, tawakaluba:te umiti
ba:be genama muluma: a:kaga:lamena:, huiyatiya iba:te genama etedawa
kapiya muludawama: koka:mima:na:. Ba:bema: hibila, Ya:suti Godokono
hidonomo genama etedawama: ba eda:na, wadiyala ale ebe hunamo
kadipatiya:, huiyatiya ale Moseseko hunamo a:kadipata:ma: mabu ebete
Godokono genama ketiya:ha:, ao, ba:be genamalo demedena ba:bi badinini-
pala ipuwalo ebe etama: eda:na.
4 Ba:gala ba:moe eta komo a iya:tawahala, kebe hiya:hiya: genamate
da:pola:na, ibino hiya:hiya: etemotehopi atumu ba:kapola:na, iyo, eta
kapiyate ha:kiya kuluhukuya:ha:. Ba: ba:ba ka:na ba:moe hopolo da:pola:na
ba:bi ilina hiliyonomo atumu iba:te ha:kiya ibino ubilo kikulihuya:ha:,
huiyatiya Godote ba:bi ilina ebeno ubilo ododiliya:.
5 Ba: hibila, Godokono genamanapi ipuwalo Moseseko ba: hido okodawa
etala, iyo, ebete Godokono hiliyonomo ubi komamo na:papamiwatanami.
Ba:be mabuma: Godote galane tetelo hopo habanapa:tamo kebe hidohido
tabo dolamagimini, Mosesete ebeno oko ipuwalo ba:bi komokomo dopamo
a:hawakalilamenakui.
6 Huiyatiya genama etedawa Ya:sukunu komo hiya:la. Ebe ba: genama
Namutudawoeno Gudula, ba:bema: puya:te ebeno genamalo oko dowatina,
ebete ba:bi okopi hiliyonomoeno Watodawama: eda:na, iyo, ebete ba:be
komodo ebeno Nabiwino ubi komamo hibilo papamiwatanako. Ba:bema:
ba:moe ko komo numa:la:, keba tetelo a hibima: midipa:te aeno hido huiya
lawema: uliholo demedehonama: ba:gala ale komopino mauba komoma:
toleheno kodakodalo da:la:mota:hanama:, ba:ba tetelo a ba: Godokono hido
genamama: beda:hanama:.

Hibima: Midiha:pa:te Godogodone Hido Huiya Laweha: Komo

7-8 Ba:be mabuma: Godokono Gobogobote ebeno Bukalo ba:ma ka:na
goena,

“La:eno iniwala:te dito hopolo
na Godotamo papamila:ha ubiha:ma: eda:huya:,
iyo, iba:te natamo wato kodakodahibima: ba eda:ha,
nale ibino kateneno ubi komo iba:tamo ikalameheno
iba:te ba:bo ga:luya: na hibi Godoha:.

La: huiyatiya naeno tabo ka:lo hegelalo dulima,
iba:te dopamo keba ka:na kewageliya:,
la: ba:ba ka:na akewagela:la:.
9 A:iye! Na Godote 40 gogolo
ibi kebe komamo kowalubilinakuimo,
iba:te ba:bi hido komokomo ulamenakuya:,
huiyatiya keba tetelo
nale ibino kuba ukui komamo papamiwataheno
iba:te ba:bo ga:luya: na hibi Godoha:!
10 Ba:ba tetelo nale ba:bi tawakaluba:tamo maubate na:goiya:mo,
'Iba:te na hibilo kata:mahenenaha:,
iyo, ibi ubihinola
naeno Tutumu Tabamo kopapamila:halema:.'
11 Ba:bema: naeno mauba ipuwalo
hibi tabonomo ba:ma ka:na goiya:mo,
'Nale iba:tamo kebe hopo ikalamema:
dopamo demalagidoluya:mo,
na ukui hiya:ma: miditi,
ba:bene emedena emedena tetelo
iba:te naeno Hido Hawela Ami Hopamo a:kana:pa:la:hamena:!' "

12 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaki, la: hidamo! Modoboha: la: ipuwalo etate ebeno tepo ipuwalo kuba ukui emalagidolo ba tupuimi Hibi Ka:ka:dawa Godokono ubi komamo papamiwataha:ma: eda:te ebegodone dohobigamene.
13 Wadiyala la: huiyatiya hiliyonomo hegelalo la:eno hibima: midi ipuwalo etapa:te etapi nowalubihuinakuya:la:, la: ipuwalo etate kuba ododi komoeno ha:da amiho komamo gate Godotamo wato kodakodama: eda:kapoma:. Ba: hibila, Godote ebeno Bukalo da:goena lumagiti ka:lo hegelalo ebeno tabo kulima:, ba:be taboeno ipuwa a hiliyonomo mabuma: itana.
14 La: numa:la:, a kebe hibima: midi komo tupuimi mabuni da:lawiya:ma:, ale ba:be atu komo ipuwalo kodakodalo ba la:mota:hana kuititi hapuamo da:nikulima:, ba:be mabuma: Kelisote a hiliyonomo eba:go kapimilo oko owatipima: koka:mima:ne.
15 Iyo, ba:moe mabuma: Godokono Buka tabote ba:ma ka:na goena,

"La:eno iniwala:te Godotamo wato kodakodahibima: ba eda:ha,
ebetamo papamila:ha ubiha:ma: eda:huya:.
La: huiyatiya ebeno tabo ka:lo hegelalo dulima,
iba:te dopamo keba ka:na kewageliya:,
la: ba:ba ka:na akewagela:la:."

16 Ba:bema: Godokono tabo ulihote huiyatiya ebetamo kopapamila:hama: ubiha:ma: deda:huya:, ba:bi tawakalubi hiliyonomo puya:tela:ka:? Ibi ba: Mosesete Isipiti hopone Godokono heloamo duluhukulateliya: ba:bi tawakalubila.
17 Ba:gala 40 gogolo Godote puya:tamo da:maubanami, ibi puya:tela:ka:? Ibi ba: puya:te dito hopolo ebetamo kuba komokomo dododilinakui ba:bi tawakalubila, iyo, ba:ba:te ba:bolo ba:bema: ha:lahuya:.
18 Ba:gala Godote hido hopo ikalamema: puya:tamo hibi tabonomo da:goiya:, ibi puya:tela:ka:? Ba:gala ebete ukui hiya:ma: miditi ba:be Hawela Ami Hopo emedena tetelo ikalameha:ma: da:goiya:, ba:be tabo ebete

puino komoma: ka:goiya:? Numa:la:, ibi ba: puya:te ebetamo papamila:ha
ubiha:ma: deda:huya: ba:bi tawakalubila.
19 Ba:bema: ale ba:moe ko komo hibilo umima:, ba:bi tawakalubino
hibima: midiha: mabuma: iba:te Godokono hido hopamo kona:pa:la:hama:
kamodobuya:ha:.

4

Godote Hido Hawela Ami Hopo Ebeno Tawakalubi Mabuma: Da:hiduimiya:

1 Ba:bema: numa:la:, Godote dopamo aeno iniwala:tamo kebe tabo
hibilo da:goiya:, ba:be tabote ka:lo aeno komoma: bitana, iyo, ale ebeno
Hido Hawela Ami Hopamo kona:pa:la:hama: ebete modobo gabo atamo
ikaa:miya:. Ba:be mabuma: wadiyala aeno iniwalino komo ba emalagidolo
ale tole komo lawete hidonomamo kemedenama:nema:, la: ipuwalo etate
ba:be Hido Hawela Ami Hopamo na:pa:gama: hibo gabo ududikapoma:.
2 Ba: hibila, a ba:ma tetelo Hido Tabo keba ka:na kulihuya:ma:, aeno
iniwala:te ba: atumu dopamo Godokono tabo ulihuya:, huiyatiya ibino
tabo uliho tetelo iba:te hido komo ebegodolo kumiya:ha: mabu ebeno tabo
hibima: midi komodo kalawiya:ha:.
3 Huiyatiya ba:ma tetelo a puya:te Godoko hibima: da:midinama: aeno
komo eba ka:naha:, mabu a ebeno Hido Hawela Ami Hopamo hibinomolo
kona:pa:la:hama:nema:, ebete atamo hibinomo tabo keba ka:na ka:goiya:
ba:ba ka:na.
Ba: hibila, Godote ebeno hawela ami komoma: ba:gala aeno iniwalino
komoma: ba:moe tabo dopamo a:goiya:,

“Naeno mauba ipuwalo
hibi tabonomo ba:ma ka:na goiya:mo,
‘Nale iba:tamo kebe hopo ikalamema:
dopamo demalagidoluya:mo,
na ukui hiya:ma: miditi
ba:bene emedena emedena tetelo
iba:te naeno Hido Hawela Ami Hopamo a:kana:pa:la:hamena:!’ ”

Numa:la:, Godote ba:moe tabo goeheno, dopamo ebete alomo ba:gala hopo
haba konomo ya:lo tetenomolo ododiliti, ba:be oko owati komo sa:ba:ni
hegela tetelo da:wibuimiya: hawela ba:bo amitiya:.
4 Iyo, ba: hibila, Godokono Buka taboeno komokomo hiliyonomo ipuwalo
sa:ba:ni hegeloeno komoma: eta tabote ba:ma ka:na bitana, “Godote ebeno
oko hiliyonomo hawaminalete sa:ba:ni hegela tetelo hawela bamitiya:.”
5 Ba:bene ale ba:moe komo umima:, Godokono Bukalo ebeno hawela ami
komoma: eta tabote ba:ma ka:na ka-itana, “Emedena emedena tetelo iba:te
naeno Hido Hawela Ami Hopamo a:kana:pa:la:hamena:.”
6 Numa:la:, dopamo tetelo puya:te Godokono Hido Tabo dulihuya:, iba:te
hibima: midihino ebeno tabamo kapapamila:haliya:ha:, ba:bema: iba:te
ibino hido tete otate ebeno hawela ami komamo kana:pa:la:huya:ha:.
Huiyatiya kalakala konomola, ba:ma tetelo gigihote a:hiya:midalo
itana komopa:te ba:be atu hawela ami komamo hibima: midi komodo
kona:pa:la:hama:.
7 Ba:moe komo ba: ba:ma ka:nala, komo gogo hiliyonomate
da:petolamiya: Godote dopo tawakalubino hido tete ota komo ba

emalagidolonape, ebete komo tawakalubi mabuma: gala eta hegela beka-
ihatiya:, ba:be hegela ebete ka:lo hegelama: goena. Ba: hibila, ebeno Bukalo
kebe tabote ba:be eta hegeloeno komo da:hawakalimina ale dopamo
umima:, iyo, Godote ba:be tabo Da:ibidiko ipuwado ba:ma ka:na goiya:,

"La: huiyatiya ka:lo hegelalo Godokono tabo dulima,
ebetamo wato kodakodahibima: akeda:hala:!"

8 Ba:bema: numa:la:, puya:te Godokono dopo tabo dulihuya:, ebeno
okodawa Yosuwate ibi hibi hawela ami komamo na:magataliya:tale, Godote
galane tetelo eta hido hegeloeno komoma: Da:ibidigodone ba:ka:goiya:na:.
9 Ba:be mabuma: a ba:moe komo iya:tawahala, eta hibi hawela ami
komote Godogodolo bitana ebete ebeno tawakaluba:tamo kikalamema:,
iyo, ebete sa:ba:ni hegelalo ebeno oko owati komone hawela keba
ka:na kamitiya:, ale ba:ba ka:na ba:be atu hawela ami ipuwamo
kona:pa:la:hama:nema:.
10 Ba:bema: hibila, kebe lumagiti Godokono hibi Hawela Ami Hopamo
da:na:pa:gamene, ebete ebeno oko owati komone hawela ba:bo kon-
amima:ne, Godote dopamo ebeno oko owati komone hawela keba ka:na
kamitiya: ba:ba ka:na.
11 Ba:bema: wadiyala a hibima: midipa:te oko owati ipuwalo
helonomoma: keda:hama:nema:, ale ba:be Hawela Ami Hopamo hibilo
kona:pa:la:hama:, mabu puya:te Godokono tabo dopamo dulihuya:, iba:te
ibino hibima: midiha: komodo hibo gabo keba ka:na ka:nududiya:, a
hiliyonomo ipuwalo eta kapiyate ba:ba ka:na nega modoboha:.
12 Ba:moe komo ba: hibila, Godokono tabote ba ka:ka:na tawakalubino
tepo ipuwalo oko helonomamo owatina, gihanomo kiyokiyo gili keba
ka:nala:ka: ba:ba ka:na, iyo, ebeno gihate komo hiliyonomo alaholoho
gilino giha na:gogolena. Ba:bema: Godokono tabote lumagino ukui
mabamo a:pa:ganomo a:pa:ganako, ba:be lumagino tepo ipuwoeno ukui
ba:gala gobogoboeno ukui hidonomamo kanagilamelemema:. Iyo, ba:
hibila, tawakaluba:godolo da:pola:na, Godote ba:bi tepo ipuwoeno ubi
komo ba:gala emalagidolo komo ebeno tabamo ba anagilamelelame, ba:bi
hiya:hiya: komo hiliyonomo ba:bo hawakalilamenako.
13 Ba:bema: numa:la:, Godote hiya:hiya: hiliyonomo komo ba iya:tawa,
tawakaluba:te ebegodone eta komo ugumui modoboha:, iyo, hopo haba
konomolo ba:gala alomo hunulu da:pola:na ebete ba:bi komokomo hiliy-
onomo ebeno baida:mo hibinomolo nulamena. Ba:moe mabuma: galane
tetelo a hiliyonomate aeno ododili komo ipuwalo eta kapiya komo ugumui
gabo umihino Godokono holoholo hapuamo ba:ba ka:na da:nikulima:,
ebete ha:kiya aeno komo ba anagilamelea:me, ale aeno kuba ododili huiya
uwate ipuwalo ale ebe duhimima: eta tabo ga:lama: a:kamodobama:.

Ya:suti A Mabuma: Godotamo Hawa:goeno Ikamehopino Hununomo Watodawama: Deda:na

14 Ba:moe ba:be mabuma: ale tawakaluba:tamo kebe hibima: midi
komo ka:hawakaliminakoma:, wadiyala a ba:be komo kodakodanomolo
katila:nama:nema:, mabu Ya:suti a mabuma: Godotamo hawa:goeno
ilina ikamehopino Hununomo Watodawama: eda:na, iyo, ebe Godokono
Guduma: ba eda:na Godokono holoholo hapuamo a:nuluhukuya: emedena
emedena tetelo a kowalubinama:.
15 Ba:bema: a mabuma: Godotamo hawa:goeno ikamehopino Wato-
dawama: deda:na, dopamo ebete hopo habalo ba emedena Saitanate
komo hiliyonomo tetelo ebetamo hiya:hiya: kuba emogabuimi gabodo

penakui, atamo keba ka:na ka:penako ba:ba ka:na. Ba: hibila, Ya:suti ba:be komone aeno apeno hiya:hiya: heloha: komo ba iya:tawana, ba:be mabuma: ebete a na:malemalea:tena. Ba:bema: numa:la:, ale aeno heloamo kuba gabamo emogabuimi komone alahutiho kamodobonaha:, huiyatiya kalakala konomola, Ya:suti a owalubi modobola, mabu dopamo ebete Saitanatamo papamiwataheno eta kapiya tetelo eta kuba kododiya:ha:.

16 Ba:moe ba:be mabuma: wadiyala ale Godokono Ko Gawadubu luta baha:mo toleheno konikulima:nema: aeno kuba ododili mabuma: ebeno malemale ale ba:bo konelawema:. Iyo, hibila, a ha:kiya a owalubima: modoboha:ma: ba eda:hana, huiyatiya ebeno malemale komote modobolo itana aeno kuba ododili komokomo hiliyonomo kegebolea:mema:.

5

Ya:suti Godotamo Hawa:goeno Ikamehopino Hununomo Watodawama: Ba Eda:na Ebete Dopamo Duluhukuya: Ba:be Eta Watodawa Mekisadekako Huiyala

1 La: iya:tawahala, Godotamo hawa:goeno ikamehopi ipuwalo ebete kebe dubu ibino Hununomo Watodawama: keda:ma: da:lawemene, ba:be dawate tawakalubino kuba ododili mabuma: Godokono oko owati ipuwalo hawa:goeno ilina ba:gala malemale ilina ebetamo kikamehoma:ne.

2 Ba:bema: numa:la:, ba:be dubu ba: modobola komopino kuba ododili mabuma: maubaheno Godokono malemale iba:tamo kohawakalimima:ne, mabu ebete ibino heloha: komo iya:tawanomola. Iyo, iba:te Godokono hibi komo iya:tawaha:ma: ba eda:hana hiliyonomo tetelo hibo gabo dudu-dinaka, komo tetelo Godoko kalakaluimima: ebete atumu heloha:ma: keda:nako.

3 Ba:moe mabuma: ebete kebe hiya:hiya: tetelo hawa:goeno ilina Godotamo komopino kuba ododili mabuma: dikamehonakomene, ba:be atu tetelo ebete ebeno kuba ododili mabuma: ba:ka-ikamehonakomene.

4 Ba: hibila, Godotamo hawa:goeno ikamehopi ipuwalo eta dubuti ebe ha:kiya ebe hunamo adipatelo Hununomo Watodawama: eda: haba a:kalawa:mene. Ao, Godote ha:kiya ebeno ubilo ba:be dubu kolawema:ne, ebete dopamo A:loniko keba ka:na ka:lawiya: ba:ba ka:na.*

5 Ba:bema: Kelisote ba: atumu, ba:be Hununomo Watodawama: eda: haba lawema: ebe ha:kiya ebe hunamo kadipatiya:ha:. Ao, Godote huiyatiya ebe ba awagamina ebetamo tabo ba:ma ka:na goiya:,

"Ama: ba: naeno Gudulata,
ka:lo na ba: amia:no Nabiwima: eda:mo."

6 Ba:bene Godote ebeno Bukalo ebeno komo gala ba:ma ka:na ka-hawakalimiya:,

"Emedena emedena tetelo
ama: natamo hawa:goeno ilina
ikanamehonedawama: beda:namena:ta,

* **5:4:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Mosesete Yu tawakalubi Isipiti hopone da:magataliya:, ba:ba tetelo Godote tawakalubino kuba ododili mabuma: Libai gu dubu buwatiya:, iba:te ebetamo hawa:goeno ilina ikamehopima: keda:hanama:. Ba:bene ba:bi Libai gu dubu hiliyonomo ipuwalo ebete Mosesekono naniwi A:loniko kapiya belawiya:, ebete ba:bi okopino Hununomo Watodawama: keda:nama:, iyo, ebete ba:be oko habalo dopo lumagima: ediya:.

Mekisadekate* dopamo naeno okodawama:
keba ka:na keda:nami ba:ba ka:na.”

7 Numa:la:, Ya:suti hopo habalo ba emedena ebe iya:tawuya: Godokono
helo modobola hoe temeteme ipuwalo ebeno ka:ka: komula:mema:,
ba:bema: ebete ihi baida:go ebeno tabo madodo hunamo adipatelo Godoko
ba:bo toemehuya:. Ba:ba tetelo Godote ebeno toetoe tabo uliti ebe hibilo
owalubiya:, mabu Ya:sukunu emede ipuwalo ebete ubi bihatenami ebe
ha:kiya ebe hopamo ba ihate huiyatiya ebeno Nabiwi hunamo kadipatema:.
8 Ba: hibila, Ya:suti Godokono Guduma: ba eda:na huiyatiya koko teme-
teme iya:tawuya:, iyo, ebete ebeno temeteme komone hidohido ukui ba:bo
uwatiya: ebeno Nabiwino ubi komamo hibinomolo kopapamiwatama:.
9 Ba:bene ebete ebeno Nabiwino ubi komo hiliyonomo da:hawaminaliya:,
ba:ba tetelo ebete hidonomoma: ba eda:na Nabiwino ubi komamo
da:papamila:halena ba:bi tawakalubino ka:ka: mula:lelame komoeno
mabuma: ba:bo ediya:,
10 ba:gala ba:be atu tetelo Godote ebe ebeno hawa:goeno ilina ikame-
hopino Hununomo Watodawama: ka:miya:, ebete Mekisadekako dopamo
keba ka:na ka:ka:miya: ba:ba ka:na.

Godokono Taboeno Ipuwa Iya:tawa Komodo Hidamo Apepeho Komo

11 Ba: hibila, nale la: ba:moe ko komo kiya:tulamema: komo hiliyonomo
tabo komate nagodolo ba:pola:na, huiyatiya ba:ma tetelo modoboha:, mabu
la: hegabe gugudi huiyama: eda:hanamata.
12 A:iye! La: Godokono tabo hibima: da:midiya:ma, ba:ba tetene
tupuimiti tete ga:ga:nomo a:petuya:, la: huiyatiya ebeno taboeno hiya:hiya:
iya:tulame iya:tawa komodo hibilo kapepehonamiha:. Ba:be mabuma: la:
modoboha: ba:ma tetelo komo hibima: midipino iya:tulamepima: eda:ha,
iyo, etate la: hibima: midi komoeno dopo iya:tulame komokomo gala
na:kiya:tulama:mena:ta la:le gudikapoma:. Ba:bema: la: ba: a:lia:li gugudi
keba ka:nala:ka: ba:bakoma: eda:hanamata, mabu menokoba:te iba:tamo
nono kapiya bikalamenaka, iba:tamo hibi baa: ikalame gabote kitanaha:.
13 Numa:la:, ba:bako a:lia:li guduino iya:tawate deha:potoma: ba eda:na,
ebe modoboha: Godokono tuputupu taboeno ipuwa hibilo lawete hido
ododi komo ba:gala kuba ododi komo kanagilamema:,
14 huiyatiya puya:te hibima: midi ipuwado apepehote hegehege
gugudima: eda:ha komo ya:lo da:miya:puya:, ba:bi tawakaluba:te hibi
baa: naha modobola. Iyo, iba:te hibi baa: naha komodo hidohido ukui ya:lo
uwatiya:, iba:te hidohido komo ba ododili ibino emede ipuwalo hido komo
ba:gala kuba komo hidamo kanagilamenakoma:.

6

Hibima: Midi Ipuwane Gudi Komo

1 Ba:bema: wadiyala ale aeno ubi ba:ma ka:na kihatema:nema:, aeno
hibima: midi komo ipuwalo ale hidohido apepeho tawakalubino iya:tulame
komokomo hibilo kuwatema:, iyo, ale ba:ma tetelo hibima: midi komoeno
dopo iya:tulame tabo komokomo konomamo gala a:kemalagidola:ma:. Ba:

* **5:6:** Buka ka:lamiholedawa, ama: Mekisadekakono komo hidamo iya:tawama: dewagelemena:, wadiyala ama: Tupuilamehole Mabu Buka 14.17-24 numiya:. Ba:bolo ama: ba:moe ko komo kumima:na:ta, Godote A:loniko ebeno hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawama: keda:ma: ebe laweheno, ya:lo tetenomolo ba:moe eta dubu Mekisadekate nemedenami, iyo, ebete Yu tawakalubino iniwa A:ibalahamako tetelo ebetamo duluhukuya:, Godote ebe ebeno hawa:goeno ikamehodawa etama: ba:bo ka:miya:.

hibila, la: ba:bi dopo komokomo ya:lo iya:tawahuya:mata, ba:ma ka:na puya:te ibi ha:kiya ibino heloamo Godoko kalakaluimima: oko dowatina, ba:ba:te ibino ododili komone ohobila:hate Godokono ododi komo kapiya hibima: na:mida:mena:.

2 Ba:gala eta dopo iya:tulame komo ba:ma ka:na bitana, puya:te ibino hibima: midi komo hawakalimilo Godogodone helo lawema: dewagelena, ba:ba:te beyamo wadulatele komamo ibino ape ukulalete komopa:te kokoto iba:tamo nemowatilama:mena:. Ba:gala eta dopo iya:tulame komo ba:ma ka:nala, ha:lahapi hiliyonomate ka:ka:mo gala da:kamahila:halemena:, Godote ibino komo anagilamelelamete iba:tamo emedena teteno modobo huiya ba:bo kikalamema:ne.

3 Ba:bema: numa:la:, ba:moi dopo komokomo nale la: gala a:kiya:tulama:mata, huiyatiya Godokono ubi komo atamo keba ka:na kitana, ale ba: ba:ba ka:na komo uli iya:tulame komo kapimilo kuwatema:nema:.

4 A:iye! Puya:te ibino kuba ododili komone Godotamo ohobila:hate, ba:bene ibino hibima: midi komone da:negudimina:, iba:te hibima: midi komamo gala keba ka:na na:kohobila:hamena:? Gabo puliyala, kitanaha:, mabu dopamo iba:te Godokono alo ipuwalo ba emedena, ebegodone duluhukuya: ba:be dito ikame komo lawete hido golanomoma: ba:bo ga:luya:. Iyo, Godokono Gobogobote iba:tamo da:piya:, ba:ba tetene tupuimiti ebete ibi ba:gala komo hibima: midipi ibi hiliyonomo ipuwalo oko ba owatina,

5 iba:te Godokono Ko Gawadubuma: eda: komoeno helo duminakui ba:gala ebeno tabo dulihonakui ba:bi komokomo golanomoma: ba:bo ga:lanakuya:.

6 Huiyatiya numa:la:, ba:ba tetelo iba:te ibino hibima: midi komone ba nigudi Godokono Gudu gunima:mo dito ihitiya:. A:iye! Ba:moe ba:be komodo iba:te ebetamo hilopo hawakala ba ikame komopa:te ebe ba: dito iduduputimitiya:, dopamo komo kubapa:te ebe keha pihigamo pihomotelo hilopo keba ka:na kikamiya: ba:ba ka:na.

7 Numa:la:, Godokono hido owalubi komodo wegolate hopo habamo onako, ba:be mabuma: kebe pali hakalo hidohido naha ilinate dapepehomena:, ebete ba:be haka hidonomoma: kogoema:ne.

8 Huiyatiya kebe hakalo naha ilinate apepehoheno kuba hemo ba:gala olagopi ilina ha:kiya ebe ipuwane dikulimina:, tete tatalila Godote ba:be haka kubanomoma: goelo koa:mo dito kemadomema:ne.

9 Naeno hidohido hibima: midipi mabuluba:la:, nale ba:moe helodopo tabo la:tamo ba olamagita, huiyatiya na iya:tawala la:eno ka:ka: mula: komo ipuwado la: kuba haka keba ka:nala:ka: eba ka:naha:, ba:bema: Godokono owalubi komote la:godolo itananako.

10 Iyo, Godoko ba: tawakalubino komo tuputupu gabodo danagilamelelamenako ba:be dawala, ba:bema: la: dopamo ebe mabuma: oko ba owatina ebeno komo tawakaluba:tamo malemale hawakalimi komodo kebe hido komokomo kododilionakuima, ebete ba:bi komo dito a:kadodola:mene. Ba: hibila, la: ba:ma tetelo atu hidonomo oko beka-owatinamata,

11 ba:bema: la: mabuma: naeno ubi konomote ba:ma ka:na bitana, la: hiliyonomate hibima: midi komodo kuititi teta:mo atu oko helonomamo na:kowatiniya:la:. Ba: ba:moe gabodo la: hido huiya lawema: da:latiminama, ba:be komote la:tamo hibilo kopema:ne.

12 Ba:bema: na ubihinola la: oko owati ipuwalo heloha:ma: eda:ha, huiyatiya na ubila puya:te ibino hibima: midi komo Ya:sutamo dihatena, la: ba:bi tawakalubi ba ibamilatelena, la: la:eno hibima: midi mabuma: temeteme uwate ipuwalo kodakodalo na:la:mota:hanala:. Iyo, ba: ba:ba

ka:na Godote kebe hido huiya la:tamo ikalamema: dopamo hibilo da:goiya:, la: ba:be huiya hibinomolo konelawema:nemata.

Godote Kebe Komo Ododima: Da:goemene Ba:be Komo Hibilo Kododima:ne

13 Numa:la:, Godote A:ibalahamako kowalubima: ebetamo hibilo da:goiya:, ba:ba tetelo ebeno tabo kokodakoduimima: ebete ebeno mahilo ka:miti ba:bo goiya:, iyo, ebete hopo lumagino mahilo ka:mihino ebeno mahilonomo beka:miya: mabu ebeno helote tawakalubi hiliyonomoeno hiya:hiya: helo na:gogolena.

14 Ba:bene A:ibalahamate Godokono tabo ba:ma ka:na duliya:, "Nale ama: ba owalubina amia:no galanepi konomamo kohiliyuilamema:nemo,"

15 ba:ba tetene tupuimiti ebete ba:be hido komo umima: hibima: midi ipuwalo tete ga:ga:nomolo kalakalago latiminami. Ba:be mabuma: Godokono hido tetenomolo A:ibalahamate ebeno hido owalubi komo hibilo umiya:.

16 Iyo, a iya:tawahala, hopo habanapino olowabeletihui ipuwalo etate tabo ba goita, ebeno tabo kodakoduimima: eta kodawoeno mahilo da:ka:mimini, ba:ba tetelo ulihopa:te ebeno tabo hibima: miditi, ba:bene ibino olowabeletihui komote ba: dito kowiboma:ne.

17 Ba:bema: numa:la:, Godote hopo habanapino ododi komo ba emalagidolo, ebete a hibima: midipi owalubima: ebeno nopo da:hawakalimiya:, ba:ba tetelo ebete ebeno tabo kodakoduimima: ebeno mahilo ka:miti ba:bo goiya:. Ba:be mabuma: a ba:moe komo iya:tawahanomola, Godote ba:be nopoeno hido owalubi komo atamo hibilo kikaa:mema: ebeno ukui galane hiya:ma: a:kamida:mene.

18 Iyo, Godoko ha:da amihodawaha:, ba:bema: keba tetelo ebete eta komo ododima: tabo hibilo da:goemene, ebete ebeno ukui hiya:ma: midihino ba:be komo kododima:ne, ba:gala keba tetelo ebete tabo ba goita ebeno mahilo da:ka:mimini, ebete ba:be tabo atumu a:kadikanala:mene. Ba:bene Godokono hibi tabo mabuma: ba:gala ebeno tabo kodakoduimima: ebeno mahilo ka:mi mabuma:, a puya:te aeno ka:ka: mula: komo lawema: kuba ododili ipuwane ebetamo dalahutihuya:ma:, ale ebeno tabo hibima: ba midina helo ba:bo lawenakoma:, ale aeno hibi ka:ka: lawema: uliholo kolatiminama:.

19 Ba:bema: aeno uliholo latimi komote bogeno aga huiyama: ba eda:na aeno tepo ipuwoeno ukui na:kodakoduilamena, ale aeno ka:ka: mula: habane dito okoa:tekapoma:. Ba:bene Godokono Hunu Habalo da:la:na, aeno agate ba:be Adikumino Hiya: Genamoeno Talonanomo Habalo ba itana, ebeno halete Talonanomo Haboeno kaliko ubilido petote a kodakodalo ba:bo matuhua:mena, ba:bema: kalakala konomola, ba:be agoeno hale ba: kodakodanomola, a:kata:gala:mene.

20 Iyo, dopamo Ya:suti a mabuma: Adikumi Genamoeno Talonanomo Habamo a:na:pa:guya:, ebete Godotamo hawa:goeno ikameho komodo aeno kuba ododili komo konegebolea:mema:, ba:bema: hibila, ebe Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawama: ediya: emedena emedena tetelo ba:be oko habalo kemedenama:, Mekisadekate dopamo Godokono okodawama: keba ka:na keda:nami ba:ba ka:na.

7

Godotamo Hawa:goeno Ilina Ikamehodawa Mekisadekakono Komo

1-2 A:ibalahamako tetelo ba:moe Mekisadekate ba: Yelusalema ko haboeno Ko Gawadubuma: deda:nami ba:be dubula, ba:gala ebe ba: Hununomo Godotamo hawa:goeno ikamehodawa etala. Ba: hibila, ba:moe

kodawoeno dopo mahiloeno ipuwa ba: ‘Tuputupu Emede Ko Gawadubula,’ ba:gala ebeno eta ipuwa mahilo ba: ‘Hete Ikame Ko Gawadubula’ mabu ebeno Yelusalema haboeno mahilo ipuwa ba: ‘Hete Ikame Ko Habala.’

Ba:bene eta tetelo A:ibalahamate netewa-netewa koko gawadubago alaholohote wato kikipo da:lawiya:, ba:ba tetelo ebete alaholoho habane gala ba kapita, Mekisadekate eba:go palugate Godoko ba:bo pikiyamiya: ebete A:ibalahamako hidonomamo kowalubinakoma:. Ba:bene A:ibalahamate ebeno dubago alaholo komamo duwatiya:, ebete ba:bi ilina hiliyonomo anagilameholete komo ta:ni komokomo ipuwane eta kapiya lawenakui, eta kapiya lawenakui, Mekisadekatamo ba:bo ikamehuya:.

3 Numa:la:, Godokono Bukalo eta tabote kitanaha: ba:moe kodawoeno komoma: a kiya:tua:mema:, ba:bema: a iya:tawaha: ebeno iniwalino komo ba:gala ebeno menoko nabiwi ibino mahilo, iyo, ebeno hawakala tete ba:gala hoe tete atumu atamo kahawakalilamenaha:. Ba: ba:ba ka:na ebe ba: Godokono Gudu huiyala, mabu emedena emedena tetelo ebete Godotamo hawa:goeno ikamehodawama: beda:namene.

4 Ba:bema: numa:la:, ba:moe dubu Mekisadekako ebe bada konomodawala:ka:! A Yunapi hiliyonomoeno iniwa nabiwi A:ibalahamate ba:be komo ba iya:tawa, ebete Mekisadekako kawagaminama: alaholo komamo duwatiya: ba:bi ilina hiliyonomo anagilameholete komo ta:ni komokomo ipuwane eta kapiya lawenakui, eta kapiya lawenakui, ebetamo kalakalago ba:ba ka:na ikamehuya:.

5 Ba:gala eta komo. A Yunapi hiliyonomate A:ibalahamagodone ikuliya:ma:, huiyatiya a ipuwalo Libai gu dubate ha:kiya Godotamo hawa:goeno ikamehopima: eda:hana. Ba:bema: ibi kowalubilima: a komo Yunapa:te aeno oko huiya mani ba:gala ilina anagilameholete ta:ni komokomo ipuwane eta kapiya ba:lawema:, eta kapiya ba:lawema:, iba:tamo dito ikalameholenakoma:, mabu Godokono Tutumu Tabote ba:be komo kododima: a biya:tua:mena.

6 Ba:bema: numa:la:, Mekisadekako Libai gudawama: keda:namiha:, huiyatiya Libai gunapino iniwa A:ibalahamate ebeno ilina hiliyonomo anagilameholete Mekisadekako kawagaminama: ebeno komo ebetamo dito ikamehuya:, ba:bene ba:ba tetelo Mekisadekate Godoko bikiyamiya: ebete A:ibalahamako kowalubinakoma:. Iyo, ba:moe A:ibalahamako ba: Godote dopamo ebe kowalubima: potamo hibilo da:goiya: ba:be ko dubula,

7 huiyatiya Mekisadekate A:ibalahamako mabuma: Godoko da:kiyamiya:, a ba:moe komone niya:tawahanama: ba:moe eta dubuino helote A:ibalahamakono helo hibinomolo na:gogolona.

8 Ba: hibila, Libai gunapa:te Godotamo hawa:goeno ilina ikamehopima: deda:hana, ba:bema: a komo Yunapa:te aeno oko huiya mani ba:gala ilina anagilameholete ibino komokomo iba:tamo dito bikalameholenakoma:. Huiyatiya numa:la:, Godokono umi ipuwalo ba:bi Libai gu okopa:te kokopima: hibilo keda:hanaha: mabu ibi hiliyonomate koha:lahama:na:, ebeno Bukate huiyatiya Mekisadekakono komo ba:ma ka:na hawakalimina, ebete ko dawanomoma: ba eda:na ebeno ka:ka: komote kawibonaha:. Iyo, A:ibalahamate ba:moe komo ba iya:tawa Mekisadekako kawagaminama: ebeno komo ilina ebetamo ba: dito ikamehuya:.

9 Ba:bema: diyala, lumagiti ba:be komo ba emalagidolo ba:ma ka:na da:goemene, Libai gupa:te ibino iniwa nabiwi A:ibalahamako ipuwado Mekisadekako atumu a:kawagaminuya:. Iyo, ba: hibila, A:ibalahamate ebeno ilina hiliyonomo anagilamehole tetelo Mekisadekakono komo ebetamo dikamehuya:, ba:be atu tetelo Libai gunapa:te ibino iniwagodone ilina ba: atumu kikamehuya:.

10 Ba:bema: numa:la:, Libaiko hopo habamo hawakalaheno, dopamo
ebete ebeno iniwoeno ape ipuwalo ba emedena, ba:ba tetelo A:ibalahamate
Mekisadekakoba: daluguya:, Libaiti ba:be kodawa ebeno iniwa nabiwa:go
kapimilo ba:bo awagaminuya:.

Ya:suti Mekisadekako Huiyama: Eda:na

11 Ba:gala eta komo. Godote ebeno Yunapi ipuwalo Libai gu dubu
ebetamo hawa:goeno ilina ikamehoma: ibi kapiya duwatiya:, ba:be atu
tetelo ebete Yunapa:tamo ebeno komo hiliyonomo Tutumu Tabo ikalamiya:
iba:te hidamo kemedenama:. Ba:bema: Libai gu okopino hawa:goeno
ilina ikameho ipuwado tawakaluba:te hidohidonomoma: neda:huya:tale,
Godote ebeno eta hiya:nomo hawa:goeno ilina ikamehodawa ba:ka:-
adipatiya:na:. Huiyatiya Godokono ubilo eta dawate hibilo uluhukuya:,
ba:be dawa ba: A:lonigodone* da:pikuliya: ba:bi Libai gu okopi huiyaha:,
ao, ebe hiya:nomo okodawama: eda:na, Mekisadekate dopamo keba ka:na
keda:nami ba:ba ka:na.
12 Ba:bema: keba tetelo Godote ebetamo hawa:goeno ilina ikamehoma:
pakala okopino habalo uli okodawa dadipatemene, ba:be atu tetelo ebete
pakala Tutumu Taboeno hiya:hiya: komokomo tama:mo miya:tete uli Tu-
tumu Tabo ebeno tawakaluba:tamo kikalamema:ne.
13-14 Numa:la:, nale aeno Kodawa Ya:sukunu komoma: olamagitamo,
ebe ba: Godote dadipatiya: ba:be uli okodawala. Huiyatiya tawakalubi
hiliyonomo iya:tawahala, ba:moe Ya:suku Libai gudawaha:, ebete Yuda gu
ipuwane hawakaluya:, ba:gala ibi ba:moe eta komo atumu iya:tawahala,
Godotamo hawa:goeno ilina ikamehoma: eta dawate Yuda gu ipuwane
dopamo kuluhukuya:ha:, mabu Mosesete Godokono Tutumu Tabo ebeno
Bukamo ba miya:te, ebete Yuda gunapi kakiyalamiya:ha: ba:bako oko
kowatima:.
15 Ba:bema: numa:la:, nale dolamagitamo ba:moe taboeno ipuwa ba:ma
ka:na a:hawakala, Godokono eta hiya:nomo hawa:goeno ilina ikame-
hodawate ba: uluhukuya:, ba:be dawate Mekisadekate dopamo kebako
dawama: keda:nami ba:bako dawama: keda:na.
16 Iyo, Mosesete a dopamo da:tutumua:tiya: Godotamo hawa:goeno
ikamehopa:te Libai gu kapiya ipuwane kopikulima:, ba:be tutumu komodo
Godokono uli okodawate ebeno oko haba kalawiya:ha:. Ebete huiyatiya
Godotamo hawa:goeno ikamehodawoeno haba belawiya:, mabu ebete kebe
ka:ka:go emedena emedena tetelo demedenamene ba:be ka:ka:te helo
ebetamo ikamiya:.
17 Ba:bema: hibila, Godote ebeno uli okodawoeno komoma: ebeno Bukalo
tabo ba:ma ka:na ihatiya:,

"Emedena emedena tetelo
ama: natamo hawa:goeno ilina
ikanamehonedawama: beda:namena:ta,
Mekisadekate dopamo naeno okodawama:
keba ka:na keda:nami ba:ba ka:na."

---

* **7:11:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Libai gunapa:te Godotamo hawa:goeno ikamehopima: ba eda:hana, ebete ibi hiliyonomo ipuwalo poko da:lawiya: ibino Hununomo Watodawama: keda:nama:, A:loniko ba: ba:be dopodawala. Ba:bema: A:lonikono gala hapuni ebeno gugudi ipuwalo etate ebeno nabiwino oko haba belawiya:, ba:bene ba:be dawate da:hoiya: ebeno gugudi ipuwalo etate atu oko haba kalawete, ba:bene ba:be komote Ya:suku teta:mo ba:bo puluhukuya:.

18-19 Numa:la:, Godote dopamo kebe hiya:hiya: Tutumu Tabo Moseseko
ipuwado a Yunapa:tamo dikaa:miya:, ba:bi Tutumate kamodobonamiha:
tawakalubi Godokono tuputupupinomoma: komidilinama:. Ba:be
mabuma: ebetamo hawa:goeno ilina ikamehopino komoma: da:pola:nama:,
ebete ba:bi pakala Tutumu tama:mo ba miya:te aeno kuba ododili komo
kegebolea:mema: eta gabo ba:ma ka:na hiduimiya:, a hidonomo huiya
ebegodone konomamo lawema: uliholo da:latiminama:, ale ba:be ukui
komodo ebeno holoholo hapuamo kalakalago pelamenakoma:.
20 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Dopamo tetelo Libai gu dubate
Godotamo hawa:goeno ilina ikamehopima: eda:hate oko tupuimihino, etate
ibino komoma: Godokono mahilo kaka:miya:ha: iba:te ba:be oko ebeno
heloamo kowatihonama:.
21 Huiyatiya Ya:suti ebetamo hawa:goeno ikamehodawama: dediya:,
ba:ba tetelo Godote ebeno mahilonomo ba ka:mi ebetamo hibinomolo
ba:ma ka:na goiya:,

“Na Kodawa Godote amia:no okoma:
naeno ukui hiya:ma: a:kamida:mo,
mabu nale naeno mahilamo
ba:moe hibinomo tabo ba: a:goemo,
‘Emedena emedena tetelo
ama: natamo hawa:goeno ilina
ikanamehonedawama: beda:namena:ta.’ ”

22 Ba:bema: numa:la:, Godote tawakalubino kuba ododili komo ege-
bolelamema: kebe nopo dopamo da:tamotiya:, ba:be nopoeno helote
deha:potodopoma: eda:nami. Huiyatiya ebete ba:ma tetelo uli nopo
da:katamotiya:, ba:be nopote ebeno helo mahilamo duluhukuya: ba:be
mabuma: ba:be helote konomoma: eda:na, iyo, a hibima: midipi ba:moe
komone niya:tawahanama: Ya:suti a mabuma: oko hidonomamo nowatina.
23 Ba:gala eta komo. Dopamo Godotamo hawa:goeno ilina dikame-
honakui ba:bi dubate hiliyonomoma: eda:hanama:, mabu ibi ipuwalo
komopi da:ha:lahanakui komo uliuli apepeho dubate ha:lahapino oko haba
ba: dito kuwatenakuya:.
24 Huiyatiya Ya:sukunu komo hiya:nomola mabu ebete emedena eme-
dena tetelo ba emedena, ebeno hawa:goeno ikameho okote Godotamo
a:kawibonamene, iyo, eta lumagiti ebeno oko haba a:kalawenamene.
25 Ba:moe mabuma: puya:te ebe ipuwado Godotamo da:pelamenaka,
ba:bi tawakalubino ka:ka: komula:lelamema: Ya:sukunu helote mod-
obonomoma: eda:na, mabu ebete emedena emedena tetelo ba emedena ibi
mabuma: Godoko ba:toemehonakomene.
26 Ba:bema: kalakala konomola, ba:ma tetelo Ya:suku ba: Godotamo
hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawala, iyo, ebe ha:kiya aeno
modoboha: komo hiliyonomo ipuwalo a hidonomamo owalubinako. Ba:
hibila, ebete Godoko kalakaluimima: tuputupunomoma: ba eda:na, eta
kuba ododi komote ebegodolo kitanaha:, puliyanomola. Ba:be mabuma:
puya:te hopo habalo kuba komo dododilinaka, Godote Ya:suku ibi hiliy-
onomo ipuwane owatiya:midate ebe hunamo ba:bo adipatiya: ebete Hunu
Habalo kemedenama:.
27 Ba:bema: numa:la:, Ya:suti Godotamo hawa:goeno ilina ikamehopino
komo hununomo watowatopi huiyaha:. Ba:ba:te ibino kuba ododili komo
kegebolelamema: hawa:goeno ilina Godotamo dopamo ikamehote, ba:bene
iba:te komo hawa:goeno ilina tawakalubi mabuma: gala a:kikamehonaka,
huiyatiya Ya:sukunu komo hiya:nomola. Ebegodolo eta kuba kapiyate

itanaheno, ebe ha:kiya ebeno ape hawa:goeno malemale ilinama: miditi Godotamo kapiya tetenomolo ba:bo ikamiya:, ba:bema: hibila, ebeno hawiti emedena emedena tetelo modobo oko bowatinamene.
28 Ba:bema: ale ba:moe ko komo hidamo umima:, Godote atamo Moseseko ipuwado dikaa:miya: ba:bi Tutumu Tabo komodo tete ga:ga:nomolo komo tuputupuha: dubate Godotamo hawa:goeno ikamehopino hununomo watowatopima: eda:hanama:. Huiyatiya galane tetelo ebete ba:bi Tutumu Tabo komokomo tama:mo ba miya:te ebeno helo mahilamo hibinomolo ba:bo goiya:, ebeno Gudu kapiyate ebetamo hawa:goeno ikameho oko habalo kemedenama:. Ba: hibila, ba:be Guduti ba:be oko owati komo hidonomamo ya:lo iya:tawate emedena emedena tetelo ba:ba ka:na bowatinamene.

8

Ya:suti A Mabuma: Godotamo Hawa:goeno Ikamehopino Hununomo Watodawama: Deda:na

1 Ba:bema: nale kebe tabo kolamagitamo, ba:moe ba: ba:be taboeno konomo ipuwala, a hibima: midipi mabuma: ba:bako hidonomo okodawate bemedena. Iyo, a mabuma: Godotamo hawa:goeno ikamehopino Hununomo Watodawama: deda:na, ba:be dawate Hunu Haboeno Konomo Gawadubu Godokono tu hapulu bemedena.
2 Numa:la:, a Yunapino iniwali tetelo iba:te Godoko adikumima: eta sipi-goegoeno tama alokoa:mida genama ba:bo adipatiya:, ba:bema: ibi mabuma: Godotamo hawa:goeno ilina ikamehopa:te oko ba:bolo owatinama:. Huiyatiya a mabuma: hawa:goeno ikameho oko dowatina, ba:be dawate hopo habanapa:te detiya: ba:bako genamalo kowatinaha:, ao, ebeno oko haba ba: aeno Kodawate Hunu Habalo detiya:, ba:be hibi Adikumino Genamoeno Talonanomo Habala.
3 Ba: hibila, hopo habalo Godotamo oko dopamo dowatinama:, Godote ba:bi hawa:goeno ilina ikamehopino hununomo watowatopi ibino oko habamo a:miya:tenakui, iba:te tawakalubi mabuma: hiya:hiya: dabihole ilinoeno hawi ba:gala komo malemale ilina ebetamo dito kikamehonakoma:. Ba:be mabuma: hawa:goeno ikameho oko a mabuma: dowatina, wadiyala ba:be Kodawate eta hido komo atumu Godotamo na:kikamehamene.
4 Huiyatiya numa:la:, a mabuma: Hunu Habalo oko dowatina, ba:be dawate Hunu Habamo odoloheno hopo habalo nemedenatale ebete Godotamo hawa:goeno ikamehodawama: ba:ka:-eda:na:, mabu ba:moe hopolo komo okopa:te ba emedehona komo hiliyonomo tetelo Godotamo malemale ilina dito ikamehonaka, Mosesete a Yunapino iniwali keba ka:na ka:tutumulateliya: ba:ba ka:na.
5 Ba:bema: puya:te hopo habalo oko dowatina, ba:bi dubuino oko ba: aeno Kodawate Hunu Habalo dowatina ba:be hibi okoeno go huiyala. Ba: ba:ba ka:na Mosesete Godoko adikumino sipi-goegoe tama alokoa:mida genama dadipatiya:, ba:be genamate ba: Godokono Hunu Habalo da:la:na ba:be hibi genamoeno goma: atumu keda:na. Iyo, ba:be mabuma: Mosesete ba:be genama dito hopolo ete tupuimihino, dopamo Godote ebe ba:ma ka:na kiyamiya:, “Nale naeno hibi genamoeno go ama: Sainai Hununomo Hakalo keba ka:na ka:mutuimitima, wadiyala ama:le na adikunameno genama ba ete genamoeno hiya:hiya: komo ba: ba:ba ka:na nododiliya:.”
6 Ba: hibila, Ya:suti hopo habanapi ba:gala Godoko ibi tetenomolo ba la:na, kebe uli nopo da:tamotiya: ba:be nopoeno helote pakala nopoeno helo na:gogolona, iyo, Godote ebeno uli nopodo kebe owalubi komokomo hibima: midipa:tamo ikalamema: hibilo da:goiya: ba:bi komo ba: hidohidonomola, huiyatiya pakala nopoeno owalubi komote hibilo kitanamiha:.

Ba:bema: numa:la:, ba: ba:ba ka:na Godote ebeno uli nopodo kebe hawa:goeno ikameho oko Ya:sutamo dikamiya:, ba:be okoeno helote atumu pakala nopoeno okopino helo na:kagogolena.
7 Iyo, hibila, tawakalubino kuba ododili komo kegebolelamema: pakala nopoeno helote modobolo nitanuya:tale, Godote galane tetelo eta nopo ba:ka:tamotiya:na:.
8 Huiyatiya ebete ebeno tawakalubino kuba ododili komokomo ba ulame, ebeno pakala nopoeno komo ibi owalubilima: modoboha:ma: goelo tabo ba:ma ka:na olamagiya:,

“Na Kodawate goemo,
naeno Isalaela tawakalubi ba:gala Yuda tawakalubi mabuma:
tete tatalila na uli nopo kotamotema:nemo.
9 Iyo, na ibino iniwali Isipiti hopone uluhukulatelete
hidonomamo da:magataliya:mo,
ba:ba tetelo nale kebe nopo iba:tamo da:tamotiya:mo,
ba:be nopoeno tabamo iba:te hibilo kapapamila:haliya:ha:,
ba:bema: nale ibi dito miya:patepaliya:mo,
ibi ha:kiya ibino ubilo hiya:hiya: kowapata:lamenama:.
Huiyatiya na ba:ma tetelo uli nopo da:tamotemo,
ba:moe nopoeno helote hiya:nomoma: keda:ma:ne.
10 Iyo, na Kodawate goemo, tete ba: na:tatali,
na uli nopo naeno Isalaela tawakaluba:tamo
ba:ma ka:na kotamotema:nemo,
nale naeno tutumu tabo komokomoma:
ibi dito a:kakiyalama:mo,
ao, na huiyatiya ba:bi tutumu tabo ibino ukui mabamo
ba:gala ibino tepo ipuwanomamo komiya:telamema:nemo.
Ba:bema: ba:moe ododi komodo
iba:te na kapiya ibino Godoma: ba ka:namina,
nale atumu ibi naeno hibi tawakalubima:
ba:bo koka:lamima:nemo.
11 Ba:ba tetelo ibi ipuwalo
etate ebeno tamedawa ba:ma ka:na a:kakiyama:mene,
‘Wadiyala ama: Godoko amia:no Kodawama: na:midiya:.’
Ao, etate ba:mako tabo ebeno mabulubitamo a:kolamaga:mene,
mabu ibi ipuwalo kokopi ba:gala hegehegepi atumu,
ibi hiliyonomate tepo ipuwoeno ukui ya:lo a:hiduilamiya:,
iba:te na ibino Kodawama: hibilo komidininama:!
12 Ba:bema: ba:moe komo ba: hibila,
ba:ba tetelo nale ibino kuba ododili komo egebolelamete
nale gala a:kemalagidolelama:mo.”

13 Ba:bema: wadiyala la: ba:moe komo hidamo nemalagidolala:. Godote uli nopoeno komoma: tabo ba:ba ka:na dolamagiya:, ba:ba tetelo ebete dopamo da:tamotiya: ba:be nopo pakaladopoma: goiya:, ba:bema: hibila, ba:moe hopolo kebe ilinate pakaladopoma: deda:hanaka, tete tatalila ba:bi ilinoeno hido komote wibonomo wibote dito kalatidihoma:na:.

9

Pakala Nopoeno Komamo Godoko Adikumi Komo

1 Numa:la:, Godote dopamo kebe nopo da:tamotiya:, ba:be pakala
nopoeno kukalate na:pola:nama:, tawakaluba:te ebe adikumi genama etete
ebe ba:bolo keba ka:na na:kadikuminakomena:.
2 Ba:bene tawakaluba:te ba:bi kukalamo kopapamila:halenama: Godoko
adikumino sipi-goegoe tama alokoa:mida genama ba:bo adipatiya:, ba:be
genama gulu netewa habate na:pola:nama:. Ba:bene Godoko adikumima:
okopa:te genamoeno dopo hapulu ditanami ba:be kaliko ubilido ba:moe
genamoeno dopo habamo ba:bo na:pa:la:hanakuya:. Ba:be dopo haboeno
mahilo ba: Talona Habala, ebe ipuwalo alo kapiyate ba itana patapatate
atumu na:kitanami, ba:bene ba:be patapata hunulu okopa:te talona baa:
Godotamo dikamehonakui ba:bi baa:te ba:bolo na:pola:nanakuya:.
3 Ba:bene genama gunomolo eta habate na:ka-itanami, ebeno mahilo ba:
Talonanomo Habala, ba:gala ba:be haboeno dopo hapulu eta kaliko ubiliti
na:ka-itanami, ba:be talona habalo talonanomo ilinate ugumuili ipuwalo
hidamo kopola:nama:.
4 Ba:bema: ba:be Talonanomo Habalo ba:moi netewa ilinate
na:pola:nama:, Godoko owatidoloeno golodo patapata ba:gala ebete
dopamo da:tamotiya: ba:be nopoeno golodo Talona Bokose. Ba:bene
golodo patapatoeno komo ba:ma ka:nala, koete ba:be patapata hunulu
ba woe modobodawate Godoko owatidoloeno hido nibo puhulu ilina
koa:mo ba:bo haminahalenakui. Ba:gala Godokono Talona Bokoseno komo
ba:ma ka:nala, ba:be Bokose ipuwalo ebete kebe hanohano ilinamo aeno
iniwala:tamo ebeno helo da:hawakalimiya:, ba:moi ba:bi netewa-kapiya
ilinate na:kapola:nama: — ma:na mahilagoeno baa: golodo kalili, ba:gala
A:lonikono komoma: ebeno kukuni huha:te ha:kiya da:pikulihuya: ba:be
kuku, ba:gala Godote kebe nakola hunamo ebeno koko Tutumu Tabo
da:miya:tiya: ba:bi netewa nakolala.*
5 Ba:bene Godokono Talona Bokose hunulu kola:mota:nama:, okopa:te
netewa hiya:nomo holoholo nopopi golodo ilinamo ododiliti ba:bamo
dito miya:tiya:. Ba:bi nopopi ba: patamagopila, ba:bene ibino patamu
hogaminalelo ba la:mota:na iba:te ba:be Talona Bokose ba:bo mula:nama:.
Ba: hibila, ba:be Bokose hunuino tete ba: talonanomola, mabu Godote
ba:bolo ba emedena tawakalubino kuba ododili komo hiliyonomo ba:bo
egebolelamenakui.
Huiyatiya naeno tabo ulihopa:la:, la: nonolata. Nale ba:moe sipi-
goegoe tama alokoa:mida genamoeno komo hiliyonomo komoma: la:
kiya:tulamema: ba:moe tete hidoma: kagoeha:.
6 Numa:la:, nale genamoeno kapiyakapiya ilinama: la: diya:tulamema,
ba:bi ilina ba: okopa:te Godokono tabamo papamila:halete ebe adikumima:
da:miya:tiya: ba:bi ilinala. Ba:bema: Godotamo hawa:goeno ilina ikame-
hopino komo ba:ma ka:nala, iba:te hiliyonomo hegelalo ba:moe genamoeno
dopo haba ipuwamo a:pa:pa:la:hanakuya: ibino hiya:hiya: oko Godotamo
kowatihonama:.
7 Huiyatiya okopi ipuwalo ibino Hununomo Watodawa kapiyate mod-
obola genama gunomolo ditanami ba:be Talonanomo Haba ipuwamo
kona:pa:gama:, iyo, gogo hiliyonomo ipuwalo eta kapiya tetenomolo ebe
ha:kiya hidonomo gautu-goeno hawa:go ba:bamo tonakui. Ba:bene ebe
ba:gala ebeno tawakalubi hiliyonomo, iba:te iya:tawaha:ma: ba eda:ha
ba:be gogo konomolo kebe hiya:hiya: kuba dododilinakui, Godote ba:bi

* **9:4:** Buka ka:lamiholedawa, ama: ubi dihatemena: ba:moi komoeno hiya:hiya: uwi hidamo kiya:tawama:, wadiyala ama:le ma:na mahilago baeno komoma: Ikuli 16.1-36 numiya:, ba:gala ama:le A:lonikono kukuino komoma: Nabas Ka:lamihole 17.1-11 numiya:, ba:gala Godote netewa nakola hunamo ebeno koko Tutumu Tabo da:miya:tiya: ba:be komoma: ama:le Ikuli 34.1-28 na:kumiya:.

kuba hiliyonomo kegebolelamema: okodawate hawi ebetamo ba:bo nika-
menakui.
8 Ba:bema: ba:be dawoeno oko owati komodo Godokono Gobogobote a
ba:moe komo biya:tua:mena, dopamo Godoko adikumino sipi-goegoe tama
alokoa:mida genamate da:la:nami, ba:be tete ga:ga:nomolo tawakaluba:te
Godokono Talonanomo Habamo na:pa:la:hama: gabote a:hiya:midalo ki-
tanamiha:.
9 Ba:bema: numa:la:, pakala nopoeno Godoko adikumino hiya:hiya:
komokomo ba: goma: eda:hana, iyo, pakala nopoeno komote ba:ma teteno
uli nopoeno ipuwa atamo na:kahawakalimina. Ba:be mabuma: a ba:moe
komo iya:tawahala, dopamo tetelo tawakaluba:te Godoko adikumima:
ebetamo hiya:hiya: dabihole ilinoeno hawi ba:gala komo malemale ilina
dikamehonakui, iba:te ba:be komodo kamodobohonamiha: ibino tepo
ipuwoeno ukui tuputupunomoma: komidilima:.
10 Iyo, hibila, a Yunapa:godolo dopamo da:pola:nama: ba:bi Godoko
adikumino kukalate naha ilinoeno komo, ba:gala beya niho komo, ba:gala
ape ukulale komo, ba:bi hiya:hiya: hunu tamoeno komoma: tawakalubi
biya:tulamenakuya:. Huiyatiya numa:la:, pakala nopoeno kukalate tepo
ipuwoeno ukui tuputupuilamema: tawakalubi kiya:tulamiya:ha:, ba:bema:
Godote ubi ba:bo ihatiya: ba:bi kukalate ebeno uli nopo tamote teta:mo
pola:nate ba:bo kowibohoma:.

Kelisokono Hawiti A Mabuma: Oko Modobonomolo Dowatina

11 Ba:bema: kalakala konomola, mabu Kelisote Godokono uli nopo
tamote komodo piya:, ba:bene ebe Godotamo hawa:goeno ikamehopino
Hununomo Watodawama: ba eda:na, Godokono hidohido owalubi komate
ebegodone atamo pikulinaka. Iyo, ebete a mabuma: kebe uli genamalo oko
dowatina, ba:be genamate ba:moe hopolo la:naheno ebe ba: Hunu Habalo
da:la:na ba:be Godoko Adikumino Genamala, ba:bema: ba:be genamoeno
hido komote aeno iniwala:te dopamo detiya: ba:be genamoeno hido komo
hibilo na:gogolona.
12 Ba:bene Kelisote kapiya tetenomolo ba:be genamoeno kaliko ubilido
Talonanomo Habamo da:na:pa:guya:, ebete a mabuma: gautu-goegoe
ba:gala kau-goegoeno hawi Godotamo kanikamehuya:ha:. Ao, ebete ba:ba
tetelo ebeno hawinomo binikamiya: ebete aeno ka:ka: emedena emedena
tetelo komula:lea:menama:.
13 Ba: hibila, dopamo tetelo puya:te Godokono genamalo oko dowati-
nama:, iba:te gautu-goegoe ba:gala kau-goegoeno hawi Godotamo ba
ikameho komo hawi ebe adikumipi hunamo ba:bo anamogamidahale-
nakuya:, ba:gala iba:te atumu kebe kau-goegoe hegehege Godotamo
ikamehoma: koelo da:wamotenakui, ba:bi kau-goegoeno ipulu beyago
kapiyuimiti tawakalubi hunamo gala dito kanamogamidahalenakuya:. Iyo,
ba: ba:moe gabodo okopa:te tawakalubino hunu tamoeno modoboha:
komokomo iba:godone gobogobamo ba:bo uluhukulatelelamenakuya:,
Godote iba:tamo talona ihatelameheno ebe adikumima: kopelamema:.
14 Ba:bema: numa:la:, ibino ododili komate hunu tamoeno komokomo
kapiya bihiduilamenakuya:, huiyatiya Ya:suti ebeno hawa:mo dododiya:
ba:be komoeno helo bada konomola:ka:! Iyo, ebeno hawiti aeno tepo
ipuwoeno modoboha: komokomo kotuputupuilamema:ne, ba:bema: ale
ukui gala a:kihata:ma: aeno hiya:hiya: ododili komodo aeno hunu tama
kapiya komodobuilamema:. Ba: hibila, hunu tama hiduimi komodo
lumagiti hibi ka:ka: a:kalawa:mene, iyo, ebete Godoko adikumima: hibi
gabo a:kuma:mene.
15 Ba:bema: ko komo ba: ba:ma ka:nala, Kelisote Godokono uli nopote
atamo uluhukuma: gabo a:hiduimiya:, mabu ebete ebeno ubi ba:ma ka:na

ihatiya:, Godote pui ebeno tawakalubima: keda:hanama: da:ka:lamiya:, iba:te ibino wiboha: teteno hido huiya ebegodone kuwatema:, ebete dopamo hibinomo tabo keba ka:na ka:goiya: ba:ba ka:na. Iyo, Kelisoko ubila puya:te pakala nopoeno tetelo kuba komo dododilinakui, ebete ba:bi tawakalubi ebeno hawa:mo huiyahalete kuba ododili komoeno helo ipuwane kuluhukulatelema:ne.

16 Ba:gala eta komo. Ba:moe hopolo komopino ododi komo ba:ma ka:nala, dogodogo dubuti hoeheno dopamo ebete ebeno gugudi mabuma: nopo kotamotema:ne, iba:te ebeno hoe tetelo ebeno dogodogo ilina keba ka:na na:kuwatemena:. Ba:bema: ebeno hoe tetete ebetamo hibilo duluhukumini, ebeno guguda:te ba:be nopo tamote komodo nabiwigodone hidohido komo ba:bo kuwatema:na:.

17 Huiyatiya hibila, ba:be dogodogodawate hoeheno, ebete da:tamotiya: ba:be nopodo eta guduti eta ilina kapiya dito a:kalawa:mene, iyo, ebete ka:ka:lo ba luta ba:be nopoeno helote a:kitanamene huiyatiya ba:be dubuino hoe komo kapiyado kodakodama: keda:ma:ne.

18 Ba:bema: Godote atumu ba: ba:ba ka:na ka-ododiya:, ebeno tawakaluba:tamo dopo nopo da:tamotiya: ebeno okodawa Mosesete eta dabi ilina danakapumiya:, ba:ba tetenomolo ba:be nopoeno helote ba:be ilinoeno hoe komodo ba:bo tupuimiya:.

19 Iyo, ba:ba tetelo Mosesete Godokono ubi komamo papamiwatate, dopamo ebeno Tutumu Taboeno hiliyonomo komokomo tawakalubi ba:bo kiyalamiya:. Ba:bene ba:be komo da:wibuya:, ebete komo kau-goegoe anakapulamete ibino hawi beyago kapiyuimiti, Godokono Tutumu Tabo Buka hunamo ba:gala tawakalubi hunamo ba: dito anamogamidahaliya:, ba:be komo ebete eta uli gedawoeno pahago ba:gala sipi-goe tamoeno hawihawi ipago ododiya:, Godote ebe keba ka:na ka:tutumutiya: ba:ba ka:na.

20 Ba:bene Mosesete ba:be komo ba ododi tawakalubi ba:ma ka:na kiyalamiya:, “Godote ebeno nopo la:tamo da:tamoti, ba:moe hawiti ba:be nopo bekodakoduimi, ba:bema: la:le ba:be nopoeno hiliyonomo tabo komamo na:papamila:halenakuya:la:.”

21 Ba:ba tetelo ebete komo hawi Godoko adikumino sipi-goegoe tama alokoa:mida genama guamo ba anamogamidahale, kebe talona ilina ba:bolo da:pola:nama: ba:bi hiliyonomo ilina hunamo ebete atumu ba:bo kanamogamidahaliya:.

22 Ba:bema: numa:la:, Godote dopamo kebe Tutumu Tabo tawakaluba:tamo dikalamiya:, ba:be Tutumu Tabote a biya:tua:mena, hawi anamogamidahale komo kapiyado hopo haboeno ilina ipuwalo komo hiliyonomate talonama: keda:hama:na:, ba:gala eta dabi ilinoeno hawiti ka:ka:la:heno Godote tawakalubino kuba ododili komokomo a:kegebolelama:mene.

23 Ba:bema: hibila, Godoko adikumino genamalo dopamo da:pola:nama: ba:bi ilina ba: Hunu Habalo da:pola:na ba:bi hibi adikumi ilinoeno go huiyala. Iyo, hopo haboeno ilinoeno komoma: ibino talonate dabihole ilinoeno hawi komodo keba ka:na ka:hawakalahaliya:, ba:ba ka:na Hunu Habalo da:pola:na ba:bi ilinoeno talonate atumu hawi komodo kohawakalahalema:na:. Huiyatiya kapiya komote hiya:ma: eda:na, Hunu Haboeno talonate kohawakalama: hopo haboeno dabihole ilinoeno hawiti kamodobonaha:, iyo, Hunu Haboeno ilinate Hunu Haboeno hidonomo hawi kapiyado talonama: keda:hama:na:.

24 Ba:be mabuma: hopo habalo da:la:nami Kelisote ba:be Godoko adikumino genamoeno Talona Habamo kana:pa:guya:ha:, ao, ebete iya:tawuya: hopo habalo da:la:na ba:be genama ba: Hunu Haboeno hibi adikumi

genamoeno goma: eda:na. Ba:bema: kalakala konomola, ebete a mabuma:
Hunu Habamo a:na:pa:guya:, iyo, ba:ma tetelo ebete Godokono holoholo
hapulu emedena emedena tetelo ba:bolo bemedenamene.
25 Ba:gala ba:moe ba: eta komola, Kelisote Hunu Habalo ba emedena ebete
ebeno hawi Godotamo komo hiya:hiya: tetelo gala a:kikamehonakamene.
Iyo, puya:te hopo habalo hawa:goeno ikameho oko dowatinakui ebe ba:bi
okopi huiyaha:, mabu dopamo ba:bi okopi ipuwalo ibino Watodawate
ha:kiya hiliyonomo gogolo kapiya tetenomolo Talonanomo Habamo ba
na:pa:ga dabihole ilinoeno hawi Godotamo ba:bo nikamehonakui.
26 Ba:bema: hibila, Kelisote ba:bako hopo haboeno oko dubuma:
nediya:tale, ebete ba:moe hopo haba ododi mabuni tupuimiti ba:ma
teta:mo puluhuku komo hiliyonomo tetelo hoe temeteme ipuwado ebeno
hawi Godotamo bikamehonakona:. Huiyatiya ebeno komo eba ka:naha:.
Ao, ba:moe hopo haboeno kuititi tete tatalima: ba eda:na, ebete kapiya
tetenomolo uluhukuti ebe ha:kiya ebeno ape hawa:goeno malemale ili-
nama: ba:bo midiya:, ebete ebeno hoe temeteme ipuwado a hiliyonomoeno
kuba ododili komo gobogobamo hibilo kowataa:mema:.
27 Ba: hibila, hopo habanapi hiliyonomoeno komo ba: ba:ma ka:nala,
eta lumagiti kapiya tetenomolo hoete, Godote modobo huiya ebetamo
kikamema: ebeno ododili komokomo ba:bo kanagilamelemema:ne.
28 Ba:bema: numa:la:, Kelisoko ba: atumu, kapiya tetenomolo ebe ha:kiya
ebeno ape hawa:goeno malemale ilinama: da:midiya:, komo hiliyonomo
tawakalubino kuba ododili komokomo gobogobamo miya:tenomo ba:bo
miya:telamiya:. Ba:be mabuma: ebete gala da:kapemene, ba:ba tetelo ebete
komopino kuba ododili komokomo egebolelamema: gala a:kapehaa:mene,
ao, ba:ba tetelo puya:te ebeno pe komoma: uliholo da:latimina, ebete ba:bi
tawakalubino ka:ka: hibilo mula:lelamete emedena emedena tetelo iba:go
bemedenamene.

10

Kelisokono Hawiti Aeno Kuba Ododili Mabuma: Kapiya Tetenomolo Da:ka:ka:liya:

1 Numa:la:, Godote a Yunapino iniwala:tamo dikalamiya: ba:bi Tutumu
Tabo komate kebe komokomo da:hawakalilamiya:, ba:bi komo ba: Hunu
Habalo da:pola:na ba:bi hidohido komoeno hibidopo go huiyala, iyo,
galane tetelo ale ba:bi hibi ka:ka: komoeno hiya:hiya: komo Godogodone
konuwatema:nema:. Ba:bema: hibila, dopamo tetelo okopa:te komo
hiliyonomo gogolo hawa:goeno ilina Godotamo gala ikamehonakui, gala
ikamehonakui, ba:ba ka:na ewagelenama:, huiyatiya ba:bi hawa:goeno
ikameho komate kamodobonamiha: Godoko adikumima: da:pelamenakui
ba:bi tawakalubino tepo ipuwoeno ukui kotuputupuilamema:.
2 Iyo, dopamo tetelo ibino Godotamo hawa:goeno ikameho komate
ibino kuba ododili komokomo hibilo negebolelamiya:tale, iba:te ibino tepo
ipuwalo kuba itanaha: komo ba iya:tawahana eta tetelo hawa:goeno ilina
ebetamo gala ba:ka:-ikamehuya:na:.
3 Huiyatiya ibino ododi komo eba ka:naha:. Komo gogo hiliyonomate ba
petolame, iba:te Godotamo hawa:goeno ilina ikameho komodo ibino tepo
ipuwalo ba:bo iya:tawahanakuya:, ibi ba: kuba ododilipila,
4 mabu ba:moe komo ba: hibila, kau-goegoe ba:gala gautu-goegoeno
hawiti kamodobonaha: tawakalubino kuba ododili komo egebolelamete
ibino tepo ipuwane gobogobamo hibinomolo kowatalamema:.
5 Ba:moe mabuma: Kelisote hopo habamo peheno huiyatiya ebeno pe tete
tatalima: ba eda:, ebete Godotamo ba:ma ka:na goiya:,

“Ilinoeno hawi ba:gala komo malemale ilina
tawakaluba:godone uwatema:,
ama: amia:no ubi hibilo kihatenaha:,
ba:be mabuma: ama:le naeno ape natamo ikanamiya:ta,
nale ibi mabuma: naeno ape hawa:goeno malemale ilinama:
miditi ama:tamo kikamema:.
6 Hibila, tawakaluba:te dabihole ilina koa:mo emadolamete
ama:tamo dikamehonaka,
ba:bi ikameho komate ama: kakalakaluiminaha:,
iyo, ibino kuba ododili komokomo gobogobamo kowatalamema:,
ama: hawa:goeno ilina iba:godone uwatema: ubihinola.
7 Ba:bema: nale ba:be komo ba iya:tawa na:goemo,
‘Na mola, amia:no ubi komo hibilo kododima:,
iyo, ama:le amia:no Tutumu Tabo Bukalo
nale kebe komo kododima: da:hawakalimina,
na ba:be komo hibinomolo kododima:nemo.’ ”

8 Ba:bema: hibila, ba:moe tabo olamagi ipuwalo Kelisote dopamo na:goiya:, “Godo, tawakalubino kuba ododili komo gobogobamo kowatalamema:, ama:le hiya:hiya: ilinoeno hawi ba:gala komo malemale ilina ba:gala komo dabihole ilina koa:mo demadolamenaka, ba:bi ilina iba:godone uwatema: ama: ubihinola, iyo, iba:te ba:bi hiya:hiya: ikameho komodo ama: kakalakaluiminaha:.” Iyo, hibila, tawakaluba:te ba:bako ilina Godotamo ikamehoma: ebeno Tutumu Tabote ibi betutumulatelena, huiyatiya Kelisote Godokono tepo ipuwoeno hibi komo ba iya:tawa, ebete ba:bi ilina uwatema: ubiha:ma: ba:bema: goiya:.

9 Ba:gala ebete ba:moe eta tabo moga:melo na:kagoiya:, “Na mola, na amia:no ubi komo hibinomolo kododima:nemo.” Ba:bema: kalakala konomola, Godote dopamo kebe nopo ka:tamotiya:, Kelisote ebeno hawa:goeno ikame komodo ba:be pakala nopoeno hawa:goeno ikameho komo tama:mo ba ihate eta uli nopo ba:bo kodakoduimiya:.

10 Iyo, Ya:su Kelisote Godokono ubi komamo ba papamiwata ebeno ape kapiya tetenomolo hawa:goeno malemale ilinama: miditi ebetamo dikamiya:, ebete ba:be komodo a hibima: midipi hiliyonomoeno kuba ododili komo egebolea:mete a ebeno hido-talonapima: ba:bo midiya:.

11 Ba: hibila, dopamo tetelo Godotamo hawa:goeno ikamehopi ipuwalo ibi hiliyonomate hiliyonomo hegelalo ibino oko ba owatina, komo hiliyonomo tetelo atu hawa:goeno ilina ebetamo ba:bo ikamehonakuya:, mabu ba:bi hawa:goeno ikameho komate modoboha: tawakalubino kuba ododili komo egebolelamete ibino tepo ipuwane gobogobamo hibinomolo kowatalamema:.

12 Huiyatiya kalakala konomola, Kelisokono komo hiya:nomola. Ebete tawakalubi hiliyonomoeno kuba ododili mabuma: ebeno ape kapiya hawa:goeno malemale ilinama: miditi Godotamo ba:bo ikamiya:, ba:bema: emedena emedena tetelo iba:godolo eta kubate gala a:kitanamene. Ba: hibila, ba:be oko dupuliya: ebete tote Godokono tu hapuamo nemedete,

13 ba:bene ebete ba:bolo ebeno Ko Gawadubu tetete hawakalama: latimina, iyo, ba:ba tetelo eba:go dalaholohona Godote ibi ebeno nato a:puti bahima: hibilo komidilima:ne.

14 Ba:be mabuma: Kelisote ebeno ape kapiya tetenomolo hawa:goeno malemale ilinama: da:midiya:, ba:be gabodo ebete puino kuba ododili komo degebolelamiya: ebete ibi Godokono talonapima: ba:bo midiliya:, iba:te emedena emedena tetelo ba:ba ka:na tuputupupinomoma: keda:hanama:.

15 Ba:bene Godokono Gobogobote ebeno Buka tabo komamo Kelisokono
hido ododi komo atumu kahawakalimina, iyo, ebeno dopo tabote ba:ma
ka:na itana,

16 “Na Kodawate na:goemo, tete ba: na:tatali,
na uli nopo naeno tawakaluba:tamo
ba:ma ka:na kotamotema:nemo,
nale naeno tutumu tabo komokomoma:
ibi dito a:kakiyalama:mo,
ao, na huiyatiya ba:bi tutumu tabo ibino tepo ipuwanomamo
ba:gala ibino ukui mabamo komiya:telamema:nemo.”

17 Ba:bene ebete tabo moga:melo gala na:kagoena, “Emedena eme-
dena tetelo nale ibino hegehege ba:gala koko kuba ododili komo gala
a:kemalagidolenamo.”
18 Ba:bema: hibila, Godote tawakalubino kuba ododili komo hiliy-
onomo ba: ba:ba ka:na egebolelamete dadodoholelamemene, ba:ba tetelo
tawakalubino kuba pola:lama:naheno iba:te ebetamo hawa:goeno ilina
gala a:kikamehonamena:.

Ya:suti Gabo A:hiduimiya: Hibima: Midipa:te Godoko Tamenomamo Kopelamema:

19 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, ale Godoko adikumima:
Ya:sukunu hawi ka:ka:la: komodo ebeno Talonanomo Habamo toleheno
kona:pa:la:hama:nema:.
20 Ba: hibila, ebete hoe ipuwalo ebeno ape Godotamo dikamiya:, ebete
Talonanomo Haboeno kaliko ubili ba:bo a:hiya:miduya: ale ba:bamo
kona:pa:la:hama:, mabu ebeno ikame komodo ebeno ape ba:be kaliko ubili
huiyama: ediya:, iyo, ebete kebe uli gabo atamo da:hiduimia:miya:, ba:be
gabo ba: wiboha: teteno ka:ka: gabola.
21 Ba:bema: kalakala konomola, Hunu Habalo da:la:na ba:be Godoko
Adikumi Genamalo Ya:suku ba: ebetamo a mabuma: hawa:goeno ikame-
hopino Hununomo Watodawala, ba:bene puya:te ba:be genamalo Godoko
dadikumina ebe ba: ba:bi tawakalubi hiliyonomoeno namutudawala.
22 Ba:be mabuma: wadiyala aeno tepo ipuwalo eta gagagaga ukuiti
itanaheno, ale ukui bilibiliha:ma: ba eda:hana aeno hibima: midi komodo
Godoko tamenomamo konikulima:nema:. Ba: hibila, Kelisote dopamo aeno
tepo ipuwamo ebeno hawi danamogamidahaliya:, ba:bema: ba:ma tetelo
aeno tepo ipuwoeno ukuiti a kuba ododilipima: kaka:minaha:, ba:gala
ale ba:moe eta komo iya:tawahala, ale aeno apeno dalowa: komo atumu
kakukulalea:mema: beyamo ya:lo a:nepalaguya:ma:.
23 Ba:gala ale kebe hido huiya Godogodone lawema: uliholo
da:latiminama:, wadiyala ale ba:be hido komoma: hibi tabo
tawakaluba:tamo ba olamagimina ba:be hido ukui kuititi teta:mo
kodakodalo batila:nama:, mabu hibila, Godote a mabuma: kebe komo
ododima: hibilo da:goiya:, a iya:tawahala ebete ba:be komo hibinomolo
kododima:ne.
24 Ba:gala wadiyala a ipuwalo etate etoeno komo emalagidololo bowalu-
bihuinakoma:, ale komopa:tamo hidohido komo ba ododili Godokono
malemale komo ba:bo kohawakaliminama:.
25 Ba:gala komo hibima: midipa:te ba:ma tetelo keba ka:na kewage-
lena, ba:ma ka:na iba:te komo sose tawakaluba:go kapiyuimi komo ya:lo
da:miya:puya:, modoboha: ale ibi ibamilatele. Ale huiyatiya Kodawoeno Ko
Hegelate pe tatalima: eda: komo ba iya:tawahana, wadiyala aeno hibima:

midi mabuma: ba kapiyuimina etate eta hiya:hiya: owalubi tabo komamo ba:kodakoduimihuinakoma:.

Godote Hibima: Midiha:pino Komo Hibinomolo Kanagilamelelamema:ne

26 Ba: hibila, ale Godokono taboeno hibi komokomo aeno tepo ipuwalo uwatete, ba:bene ale kuba ododili komo miya:paleheno aeno ubilo dito dododilinakoma:, ba:bako kuba ododili komo kegebolea:mema: Godotamo hawa:goeno ikameho komote kitanaha:.

27 Ba:be mabuma: ba:bako tawakaluba:te ko tole ipuwalo ba:moe kapiya komo niya:tawahamena:, Godote kebe Hegelalo tawakalubino komo danagilamelelamemene ba:be Hegelate hibinomolo kopema:ne, iyo, ba:ba tetelo puya:te eba:go dalaholohona ebete ibi ebeno helonomo koa:mo kokubahilamema:ne.

28 La: iya:tawahala, Godote dopamo Moseseko ipuwado kebe Tutumu Tabo tawakaluba:tamo dikalamiya:, ba:ba tetelo etate ba:bi tabamo papamiwata ubiha:ma: ba eda:na, netewa o netewa-kapiyate ebeno papamiwataha: emede komo umimiti ba:be komo kapimilo watowatopa:tamo da:pehawakalimiya:, tawakaluba:te ebe lawete malemale ebetamo hawakalimihino dito anakapumiya:, iyo, Godokono tawakaluba:te ba:be komo kododima: ebete ibi bikiyalamiya:.

29 Ba:bema: la:eno ukui keba ka:nala:ka:? A tetelo Godokono Guduti atamo a:piya:, ba:bema: kebe lumagiti ebetamo papamiwata ubiha:ma: deda:na, Godote ebetamo kuba huiya dikamemene bada konomola:ka:! A:iye, Ya:sukunu hawiti Godokono uli nopo ba kodakoduimina, ebe modobola ba:be lumagino kuba gobogobamo kowatamema:! Huiyatiya ba:be lumagiti ba:be hido hawi gigilepalama: ba goena, kebe Owalubidawate ebetamo malemale hawakalimima: dewagelenako ebete ba:be Hido-talona Gobogobo biduduputiminako.

30 Ba: hibila, ale aeno Kodawoeno komo iya:tawahala, ebete dopamo ba:moe tabo hibilo a:goiya:, “Puya:te natamo kuba komo dododilinaka, nale naeno mauba ipuwalo iba:tamo modobo huiya kikalamema:nemo,” ba:gala ebeno tabo moga:melo gala na:kagoiya:, “Na Kodawate naeno tawakalubino komo kanagilamelelamema:nemo.”

31 A:iye, Helodawa Godote emedena emedena tetelo da:ka:ka:namene, ebete eta lumagi ebeno kuba huiya ikamema: da:lawemene, ebeno tole komo bada konomola:ka:!

32 Ba:bema: dopamo Godokono alote la: ba a:la:minalena la: keba ka:na kemedehonamima, wadiyala la: ba:be komo hidamo gala na:kemalagidolala:, iyo, la:le la:eno hibima: midi mabuma: koko temeteme ba iya:tawahana la: huiyatiya kodakodalo la:mota:hanamimata.

33 Ba:bene komo tetelo hibima: midiha:pa:te la: ba iduduputilame komo temeteme dito ikalamenakuya:ta, ba:gala komo tetelo iba:te komo hibima: midipi mabuluba:tamo ba:ba ka:na ba ewagelena, la: huiyatiya toleheno ba:bi ekaka:go ba:bo la:mota:hanamimata.

34 Ba:bema: komo kuba ododilipa:te la:eno hibima: midi mabuma: komo la: la:eno mabuluba:go du genamamo dito diya:hekiya:la, la: ba:bolo komo temeteme kapimilo iya:tawahanakuimata, ba:bene iba:te la:eno genamoeno ilina heloamo duwatelamiya:la, la: huiyatiya Godokono kalakala ba:bo lawiya:mata. Iyo, ba:ba tetelo la: iya:tawahuya:mata, Godogodolo emedena emedena tetelo la: mabuma: da:pola:lama:namena:, ba:bi ilinoeno hido komote la:godolo dalatidiholiya: ba:bi ilinoeno hido komo hibilo na:gogolena.

35 Ba:bema: la:le ibi tolelameheno keba ka:na kemedehonama, mod-
oboha: ba:be komote la:godolo alatidi, mabu Godote la:eno hibima: midi
mabuma: hidonomo huiya la:tamo kikalamema:na:ta.
36 Iyo, wadiyala la: ba:ma tetelo la:eno temeteme ipuwalo kodakodalo
gala na:kala:mota:hanala:, mabu Godote la:tamo ikalamema: hibinomo
tabo dopamo keba ka:na ka:goiya:, la: ba: ba:ba ka:na ebeno ubi komamo
papamila:ha komodo hido huiya kuwatema:nemata.
37 Ba: hibila, Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na goena,

"Kebe Kodawate da:pena,
tete tatalila ebe hibilo kopuluhukuma:ne,
iyo, ebete ebeno hido tetenomolo kopema:ne.
38 Ba:bema: tawakalubi ipuwalo
pote naeno tuputupudawama: deda:na,
ebete na hibima: midini komodo
hibi ka:ka: kolawema:ne,
huiyatiya kebe dawate hibima: midi komone dohobigamene,
ba:be mabuma: naeno kalakalate ebetamo a:kitanamene."

39 Huiyatiya kalakala konomola, puya:te Godoko hibima: midi komone
ohobila:haheno ibino ka:ka: mula: komo kodakodalo datila:na, a ba: ba:bi
tawakalubila, iyo, Godokono hibi ka:ka:te agodolo a:kalatida:mene.

11

Godoko Hibima: Midi Komo Ba: Ko Komonomola

1 A Godoko hibima: da:midinama:, ba:ba tetelo aeno tepo ipuwalo ba:ma
ka:na emalagidolonama:, ale kebe hido huiya lawema: uliholo demede-
honama: ba:be komote atamo hibilo kopema:ne, iyo, a iya:tawahanomola
ale kebe hidohido komo aeno baidinomamo ulameheno ba:bi komate hibilo
ba:pola:na.
2 Numa:la:, a Yunapino iniwalino tetelo puya:te hibima: midi
ipuwalo demedehonama:, Godote ibino hibima: midi komoma: iba:tamo
na:kalakalanami.
3 Ba:bene a aeno hibima: midi komodo niya:tawahanama:, Godote ebeno
Hunu Haba ba:gala hopo haba konomo ebeno tabo olamagi komamo
ododiliya:, iyo, ale aeno baidinomamo dulamenama: ba:bi ilina hiliyonomo
ebete eta lepalamo kododiliya:ha:.

A:ibolokono Hibima: Midi Komo

4 Mabu A:ibolote Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: ebete
hawa:goeno ilina Godotamo modobolo ikamiya:, iyo, ebete hibima: midi
komodo dikamiya: ba:be ilinoeno hido komote Ka:inikono ikame komoeno
hido komo ba:bo gogoluya:. Ba: hibila, Godote A:ibolokono ikame komoma:
ba kalakala ebe tuputupudawama: goiya:, ba:bema: ebeno ka:ka:te hopo
habalo da:wibuya:, huiyatiya emedena emedena tetelo ebeno hibima: midi
komoeno ododi komote hopo habanapa:tamo goena.

Inokokono Hibima: Midi Komo

5 Mabu Inokote Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: hoe ko-
mote ebetamo uluhukuhino, Godote huiyatiya ebe Hunu Habamo dito
da:pelawa:diguya:, ba:ba tetelo ebeno tawakaluba:te ebeno ape nipo
ohowadiya:. Iyo, Godokono Bukate a biya:tua:mena, Godote Inokoko
pelaweheno dopamo ebete ebeno hibima: midi komoma: ebetamo
na:kalakalanami.

6 Ba:bema: numa:la:, hopo habanapi ipuwalo pote Godoko hibima:
midihino, ba:be lumagiti ebe kalakaluimi modoboha:, mabu pote Godoko
tama:mo pema: dewagelena, ebete ebeno hibima: midi komodo ba:ma
ka:na niya:tawamene, Godote hibilo bemedena ba:gala pote ebe umima: ubi
dihatena, ba:be lumagiti ebegodone hido huiya hibilo kolawema:ne.

Nowakono Hibima: Midi Komo

7 Mabu Nowate Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: Godote galane
teteno olalati komote uluhukuma: da:kiyamiya:, ebete ebeno tabamo pa-
pamiwatalo konomo boge ba:bo ododiya:, ebe ba:gala ebeno genamanapino
ka:ka: komula:lelamema:. Iyo, kebe olalati komate hopo habamo dikuli-
homena:, Nowate ba:bi komo ebeno baidinomamo ulameheno, Godoko
hibima: ba midi ebete ba:be komodo hopo habanapino kuba emede komo
da:hawakalimiya:, Godote huiyatiya ebe tuputupudawama: ba:bo ka:miya:.

A:ibalahamako Ba:gala Selako Ibino Hibima: Midi Komo

8 Mabu A:ibalahamate Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: Godote
ebe ebeno nabiwino hopo miya:pate eta uli hopamo toma: da:kiyamiya:,
ba:be hopote kebolo ditana A:ibalahamate iya:tawaha:ma: ba eda: ba:be
tabamo ba: dito papamiwatuya:. Ba:bema: Godote ba:be hopo ebetamo
ikamema: hibilo da:goiya:,

9 A:ibalahamate ba:be komo hibima: mididi ba:be uli hopamo tote,
ba:bene ebete tete ga:ga:nomolo kapeladawama: ba neda:na ebeno
tawakaluba:go sipi-goegoeno tama walokoa:midahale genamalo nemede-
nami. Ba:bema: hibila, A:ibalahamakono gala hapuni ebeno gudu Aisa:keko
ba:gala ebeno eyono gudu Ya:ikoboko, iba:te ba:be atu hopolo ibino
tawakaluba:go sipi-goegoeno tama walokoa:midahale genamalo kemede-
honama:, mabu Godote ba:be hopo iba:tamo atumu hibilo ikalamema: ya:lo
a:goiya:.

10 Ba:bene A:ibalahamate hopo habalo da:pata:nami ebeno emede haba
hibilo kohowadinamiha:, mabu ebete hibima: midi komodo ba:ma ka:na
emalagidolonami, galane tetelo ebete Godokono Hunu Haba konumima:ne.
Ba: hibila, Godote ba:be Haboeno ododi nopo keba ka:na ka:tamotiya:, ebete
ba: ba:ba ka:na ba ododi ba:be Haboeno kodakodanomo kala ba:bo imiya:
ba:be kalate emedena emedena tetelo kitanama:.

11 Mabu Selate Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: ebeno kabele
tetenomolo ebe hogoha:ma: ba eda:na, Godote ebetamo helo bikamiya:
ebeno awi A:ibalahamako mabuma: gudu kalahimima:. Iyo, Godote
iba:tamo gudu ikalamema: dopamo hibilo da:goiya:, A:ibalahamate ba:be
tabo hibima: mididi,

12 ba:bene ebete hoe tatalinomoma: ba eda: ebeno guduti Selagodone
ba:bo hawakaluya:. Ba: hibila, ba:be gudugodone ebeno eyoni guguda:te
hiliyonomoma: eda:huya:, alomoeno oloki keba ka:nala:ka: ba:gala kehaha:
kolomo dodoeno kulili keba ka:nala:ka:, ba:ba ka:na eta lumagiti ibi
ka:lamihole modoboha:.

Hibima: Midipino Hidohido Komate Hunu Habalo Da:pola:lama:na Ba:be Komo

13 Ba:bema: numa:la:, nale puino komo la:tamo da:hawakalilamemo,
ba:ba:te hibima: midi ipuwalo ba emedena, Godote iba:tamo kebe hidohido
komo kikalamema: hibilo da:goiya:, iba:te ba:bi komo ba:moe hopolo uwa-
teheno ba: dito ha:lahuya:, iyo, iba:te muhuluni putitatate ba:bi hidohido
komo Hunu Habalo ibi mabuma: pola:nalo ba:bo nulamenama:. Ba: hibila,
iba:te niya:tawahanama:, ba:be Hunu Habate ibino hibi hopoma: deda:na,
ba:bema: iba:te ba:moe hopo habalo ba emedena ibi ha:kiya ibi kapelapima:
ga:lanakuya:.

14 Ba:bema: numa:la:, puya:te ba:moe hopolo ibi ha:kiya ibi kapelapima:
da:ga:lana, ba:bi tawakaluba:te ibino komo ba:ma ka:na hawakalimina,
iba:te eta uli hoponomo lawema: uliholo emedehona, iyo, iba:te ba:be hopo
dumimina: ibino hoponomoma: ba:bo keda:ma:ne.
15 Ba:be mabuma: puya:te hibima: midi ipuwalo dopamo demede-
honama:, ibino iniwala:te kebe hopolo da:hawakalahaliya: iba:te ba:be
hopo miya:pate gala kemalagidolonamiha:. Ba: hibila, iba:te ba:be
hopamo wilalema: ubi nihatiya:tale, ba:be komo ododima: gabo iba:tamo
ba:hiya:miduya:na:, huiyatiya ibi ubihinola.
16 Ao, iba:te huiyatiya Godokono Hunu Haba hido habanomoma: ba
ga:lana, ba:bamo nikulima: konomamo emalagidolonama:, ba:be mabuma:
Godote kahiloponaha: iba:te ebe ibino hibi Godoma: ka:minama:, iyo, ibi
mabuma: ebete ba:be Hunu Haba ya:lo a:hiduimilamiya:.

A:ibalahamako Ba:gala Yunapino Komo Iniwali Nabi Ibino Hibima: Midi Komo

17-18 Mabu A:ibalahamate Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: ebete
ebeno gudu Aisa:keko ebetamo ikamema: kokolomiya:ha:. Numa:la:,
dopamo Godote A:ibalahamatamo ba:moe tabo hibilo a:goiya:, “Ba:moe
gudu Aisa:kegodone amia:no eyoni gugudi hiliyonomate kikulihoma:na:.”
Huiyatiya Godote A:ibalahamakono hibima: midi komo kumima:, ebete
Aisa:keko hawa:goeno malemale ilinama: mididi ebetamo ikamema:
da:kiyamiya:, ba:ba tetelo A:ibalahamate ebeno tabamo papamiwatama:
ba:bo hiduya:,
19 mabu ebete ebeno tepo ipuwalo ba:ma ka:na emalagidoluya:, Godoko
modobola Aisa:keko hoe ipuwane ka:ka:mo gala kakadipatema:. Ba:bema:
hibila, A:ibalahamate ebeno gudu Aisa:keko Godotamo ikamema: ebeno
tepo ipuwalo ebe ya:lo hoema: ba goe, Godote ba:be gudu ebetamo ka:ka:go
gala ba: dito kikamiya:.
20 Mabu Aisa:kete Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: ebete ebeno
gugudi Ya:ikoboko ba:gala Isoko mabuma: Godoko bikiyamiya:, ebete
galane tetelo ibi netewapi keba ka:na na:kowalubilinakomene.
21 Mabu Ya:ikobote Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: ebeno hoe
komote tatalima: ba eda:, ebete Yausepegodone da:hawakalahuya: ba:bi
eyoni gugudi mabuma: Godoko ba:bo kiyamiya:, ebete ibi hidamo kowalu-
bilinama:, iyo, ba:ba tetelo ebete ebeno kukago mahigate ebeno holoholo
hopamo toda:miduimilo Godotamo toetoe tabo ba:ba ka:na olamagiya:.
22 Mabu Yausepete Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: ebeno hoe
tatalima: ba eda: ebete Isalaela tawakalubi ba:bo kiyalamiya:, iba:te galane
tetelo Isipiti hopone ba tolame ebeno goha kowatama:.

Mosesekono Nabiwi Menoko Ibino Hibima: Midi Komo

23 Mabu Mosesekono nabiwi menoko iba:te Godoko hibima:
na:midinama:, ba:bema: ebete da:hawakaluya: iba:te netewa-kapiya
manomelo ebe ba:bo ugumuiya:, Isipiti hopoeno Ko Gawadubu
Pa:lote ebe anakapumikapoma:. Iyo, iba:te ibino a:lia:li gudu
hidonomoma: ba ga:la, ba:bema: Pa:lote Isalaelanapino bahibahi gugudi
anakapulamema: da:kiyalamiya:, iba:te ba:be tabamo papamila:heno
ebetamo katoletolehuya:ha:.

Mosesekono Hibima: Midi Komo

24 Mabu Mosesete Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: ebete apete
dubu teta:mo duluhukuya:, ubiha:ma: ba:bo ediya: tawakaluba:te ebe
Pa:lokono boheleno guduma: ka:mima:.

25 Iyo, ba:ba tetelo ebete ebeno ubi ba:ma ka:na kihatiya:ha:, ebete
tete nanekelelo hiya:hiya: kuba komo ba ododili hopo haboeno kalakala
kolawa:tepama:. Ao, ebete huiyatiya ubi ba:ma ka:na ihatiya: ebeno hibima:
midi mabuma: Godokono komo tawakaluba:go temeteme kuwatema:.
26 Ba:bene Mosesete galane tetelo ebeno hido huiya Godogodone
da:nelawemene, ebete ba:be komo konomamo nemalagidolonami. Ba:be
mabuma: komopa:te ebe diduduputiminakui, ebete Godokono Oemedawa
Kelisoko mabuma: ba:be temeteme lawema: modobonomoma: ba goe,
Isipiti hopoeno koko dogodogo ilina uwatema: ubiha:ma: eda:te ebeno
ukuilo ba:bi ilina gigilepalama: midiliya:.
27 Mabu Mosesete Godoko hibima: na:midinami, ba:bema: hopo ha-
banapa:te kebe Kodawa ibino baidinomamo umihino, Mosesete ba:be
Kodawa ebeno tepo ipuwoeno ukuilo ba umina, Ko Gawadubu Pa:lokono
mauba komoma: toleheno Isipiti hopone ba: dito tuya:, iyo, ebete komo
temeteme ipuwalo ebeno tepo ipuwoeno ukui ba kodakoduimina ebeno
Kodawa kota:matama: ukui hiya:ma: kamidiya:ha:.
28 Ba:gala Mosesekono hibima: midi mabuma: ebete Godokono tabamo
papamiwatalo ebeno Isalaela tawakalubi ba:bo kiyalamiya:, iba:te dopo
Adaguila: Poko* ba ododi ibino hiya:hiya: genamoeno gigihamo sipi-goeno
hawi kanamogamidahalema:, Godokono Hoe Nopodawate ibino dopo dubu
gugudi anakapulamekapoma:.

Isalaelanapino Hibima: Midi Komo

29 Mabu Isalaelanapa:te Godoko hibima: na:midinama:, ba:bema: Isipiti-
napino alaholohopa:te ibi anakapulamema: da:na:mataliya:, ba:ba tetelo
Godote Hawihawi Kehaha: Kolomoeno beya gagale hakama: da:midiya:,
iba:te hapuamo olalatihino na:hiwaliya:. Huiyatiya numa:la:, Isipitinapa:te
ba:be atu gabodo ibi heloamo da:ta:malateliya:, ba:ba tetelo kolomoeno
beyate ibi hiliyonomo ba: dito analopamidaliya:.
30 Ba:gala eta tetelo Isalaelanapino hibima: midi mabuma: iba:te
Godokono tabamo papamila:halelo Yeliko ko haba tamedo sa:ba:ni hegelalo
negopa:te komo da:wibuya:, Godote ba:be haboeno kokonomo kala ba
anabulilame hakamo ba: dito gudiya:.

La:iha:bakono Hibima: Midi Komo

31 Ba:gala eta komo. Godote ba:be Yeliko haba kubahimihino,
dopamo Isalaelanapi ipuwalo iba:te pui ba:be haba diya gabodo umima:
da:noelamiya:, ba:bi dubu netewapa:te ba:be haboeno modoboha: komo
ulamema: ba:bamo dito nuluhukuya:. Ba:ba tetelo Yeliko habanapi ipuwalo
eta kamena La:iha:bako, ebe dopamo dubu bilibili kamenama: eda:nami,
ebete Godoko hibima: miditi ba:bi dubu ebeno genamamo kalakalago uwa-
tete ibi ba:bo owalubiliya:. Ba:bema: hibila, ba:moe kamenoeno hibima:
midi mabuma: Godote Isalaelanapi alaholohopa:tamo talona bihatiya:,
iba:te Yeliko haboeno hibima: midiha:pi hiliyonomo ba anakapulame ba:be
kamenoeno ka:ka: ba:bo komula:mema:.

Komo Hiya:hiya: Tuputupu Tawakalubino Hibima: Midi Komo

32 Ba:bema: nale la:tamo komo hibima: midipino uwi atumu
ba:ka:kiyahamo? Naeno ukui ba:ma ka:nala, tete modoboha: ibi
hiliyonomoeno komokomo hidamo kohawakalilamema:, iyo, Gidiyonoko,
Belakako, Sa:msoniko, Yepatako, Da:ibidiko, Sa:miyoloko, ba:gala

---

* **11:28:** Buka ka:lamiholedawa, ama: ba:moe Pokoeno ipuwa iya:tawama: ubi dihatemena:, wadiyala ama: Ma:t 26.2 komoeno owalubi tabo numiya:.

Godokono komo ukui hawakalimipi, ibi hiliyonomoeno ododili komokomo
da:pola:lama:na, na modoboha: ba:bi hiliyonomo komo la:tamo olamagi.
33 Ba: hibila, komo iba:te ibino hibima: midi komodo alaholoho ipuwalo
komo hoponapino wato kikipo ba uwate ibino kapela koko gawadubuma:
ba:bo eda:hanakuya:. Iyo, iba:te ibino emede ipuwalo tuputupu komo
dododilinakui, ba:bema: Godote iba:tamo kebe hidohido komo ikalamema:
hibilo da:kiyalamenakui, iba:te ba:bi komo ba: dito uwatenakuya:. Ba: ba:ba
ka:na eta tetelo komo iba:te layono-gahagaha dito gelebadilamiya:, ba:bi
helohelo ilinate ibi kubahilamekapoma:.
34 Ba:bene eta tetelo komo iba:te ibino hibima: midi komodo helonomo
koe ba: dito ha:gumiya: ibino ka:ka:te ba:be koelo wibohokapoma:, ba:gala
komo tetelo puya:te ibi alaholoho gila:mo anakapulamema: dewagelenakui,
ba:bi tawakalubino helo ipuwane iba:te Godokono owalubi komodo dito
alahutihonakuya:. Iyo, iba:te ibino ape ipuwalo heloha:ma: ba eda:hana,
Godote huiyatiya ibi ba:bo heluilamenakui, ba:bema: iba:te alaholoho
ipuwalo kokopima: ba eda:ha komo tetelo kapela hopoeno alaholohopino
hiya:hiya: kapiyuilame kubanomamo alukulinakuya:.
35 Ba:bene komo hibima: midipi kamenakamenate atumu ibino hibima:
midi komodo Godokono helo ba:ma ka:na uminakuya:, ibino ha:lahapi
ipuwalo ebete komo ibi ka:ka:mo gala a:kawadiya:paa:latelenakui.

Huiyatiya komo hibima: midipino komo eba ka:naha:. Ba:ba:te du gena-
malo ba emedena, kuba ododilipa:te koko hoe temeteme ba:bo ikalame-
nakuya: iba:te ibino hibima: midi komone kohobila:hama:. Ba:ba tetelo ibi
huiyatiya ubihinola ibino hibima: midi komo ba miya:pa kuba ododilipa:te
ibi du genamane dito konoelamema:, iyo, ibi iya:tawahala Godote ibino
ha:laha komodo ibi hidonomo uli ka:ka:mo kowadiya:paa:latelema:ne,
ba:bema: iba:te ibino temeteme ipuwalo ba: dito neha:lahanakuya:.
36 Ba:bene kuba ododilipa:te komo hibima: midipi ba iduduputilame
ibi giya:pa:pa:mo ba:bo a:na:miga:latilinakuya:, ba:gala iba:te komo auli
hala:mo matuhulameholenakui du genamamo dito niya:hekenakuya:.
37 Iyo, komo tetelo iba:te hibima: midipi ba anakapulame komo ibi nako-
lamo mapelamenakuya:, komo ibino ape tetenomodo gihanomo ilinamo
iya:hilinakuya:, ba:gala komo ibino wato gila:mo dito migililamenakuya:.

Ba:gala eta komo. Komo hibima: midipi hiliyonomate ba:moe hopolo
ilinaha:pima: ba eda:hana hidohido kalikago kawapata:lamenakuiha:, iyo,
iba:te modoboha: sipi-goegoe ba:gala gautu-goegoe tama kaliko kapiya
bepupulinakuya:. Ba: hibila, hiliyonomo tetelo hopo habanapa:te iba:tamo
hiya:hiya: temeteme kubanomamo ba ikalame
38 ibi tawakalubiha:ma: ga:lalo ibino emede habahabane heloamo
da:ta:malatelenakui, ba:ba tetelo iba:te dito hopamo ba:gala hunuhunu
hakamo ba: dito nalahutihonakuya:, iba:te ba:bakobako tawakalubiha:
hopolo haka gugu ipuwalo konemedehonama:.

39 Ba:bema: ba:bi hibima: midipi hiliyonomoeno komoma: Godote
iba:tamo na:kalakalanami, ebeno kalakala ibino hibima: midi mabuma:
bada konomola:ka:! Huiyatiya numa:la:, ebete iba:tamo kebe hidohido
komo ikalamema: hibilo da:goiya:, iba:te ba:moe hopolo ba:bi komo hibilo
kulamiya:ha:,
40 mabu a puya:te ba:ma tetelo demedehonama:, Godote a mabuma: hi-
donomo uli nopo ba:ma ka:na tamotiya:. Aeno emedeho tetete uluhukuhino
ebete dopo hibima: midipi mabuma: eta komo a:kododa:mene, huiyatiya
keba tetelo ebete a iba:go da:kapiyuia:memene, ba:ba tetelo ebete a hiliy-
onomo kapimilo ebeno tuputupupinomoma: komidima:ne.

12

Godokono Guguda:te Hopo Habalo Ba Emedena Ebete Ibi Hiya:hiya: Temeteme Komamo Diya:tulamenako

1 Ba:bema: numa:la:, dopamo demedehonama: ibi hiliyonomate a
a:ga:lua:telo ba la:mota:hana, iba:te hibima: midi komodo kebe komo
kododilinama: ba:bi komo atamo a:hawakalilama:. Ba:be mabuma: ibi
keba ka:nala:ka:, wadiyala a ba: atumu nato ukamida komo hiliyonomo
aeno tolame gabone tametama:mo koniya:hekema:nema:, ba:gala kebe
kuba ododili komate a da:matuhua:mena, wadiyala ale ba:bi hale iya:hiliti
ginimi hapuamo dito komiya:palema:nema:. Iyo, hibima: midi gaboeno
kuititi teta:mo ikulima: konomamo ba emalagidolona ale helonomamo
ba:bo kopulila:hama:nema:, sikulu guguda:te ibino iya:da:mi hegelalo keba
ka:na ka:pulila:hanaka ba:ba ka:na.

2 Ba:gala wadiyala a hiliyonomo tetelo aeno tepo ipuwoeno ukuilo
Ya:suku hidamo buminakoma:, iyo, ebete aeno hibima: midi komoeno
mabuma: ba eda:na a dopaa:mete kuitita:mo a hidamo komagatoema:ne.
Ba: hibila, ebete keha pihigalo da:hoiya:, ebete kebe kalakala Godogodone
galane da:lawemene ba:be kalakala ebeno tepo ipuwoeno ukuilo ba:bo
umiya:. Ba:moe ba:be mabuma: ebete ebeno hoe komoeno koko hilopo
ba:gala temeteme komo emalagidoleheno wato kikipo ba:bo lawiya:, iyo,
ba:ma tetelo ebete Ko Gawadubu Godokono tu hapulu bemedena.

3 Ba: hibila, Ya:suti kuba ododilipino mauba komodo kokonomo teme-
teme duwatiya:, huiyatiya Godokono ubi komamo papamiwatama: ukui
hiya:ma: kamidiya:ha:. Ba:bema: wadiyala la: atumu la:eno temeteme
ipuwalo ba:be komo hidamo ba emalagidolona la:eno hibima: midi komodo
kuiyodopoma: eda:haheno heloha:ma: akeda:hala:.

4 Numa:la:, Ya:sutamo duluhukuya: ba:bako hoe komote la:tamo ku-
luhukuha:, iyo, kuba ododilipa:te komo hiya:hiya: temeteme la:tamo hibilo
ikalamenakata, huiyatiya iba:te la: hiliyonomo ipuwalo eta kapiya dawa
ebeno hibima: midi mabuma: kanakapumiha:.

5-6 Ba:bema: ba:moe ko komo akadodala:. Godote la: ebeno gugudima:
ka:laminata, iyo, ba:bema: ebeno Bukalo ba:moe tabote la:eno temeteme
komoma: goena,

"Naeno gudu, komo temeteme komate
Kodawoeno ubi komodo ama:tamo ikuliti,
ebete ba:bi komamo ama: diya:tumimina:,
wadiyala ama: ba:bi iya:tumi komamo na:papamiwatuya:,
ba:gala ebete amia:no eta kuba ododi komoma: da:kiyahamemena:,
ama: kuiyodopoma: akeda:la:.
Ba: hibila, Kodawate pui malemalelo demalagidolena,
ebete ibi temeteme komamo iya:tulamenako,
ba:gala ebete poko ebeno guduma: da:ka:minako,
ebete ba:be lumagino kuba ododili komoma:
ebetamo hiya:hiya: temeteme komamo huiya ikamehonako."

7-8 Iyo, numa:la:, ba:moe hopo konomolo naba:te ibino gugudi owalubil-
ima: temeteme ikalame komamo ibi iya:tulamenaka, iba:te kuba ododili
komo ba miya:pale hido komokomo kapiya kododilima:. Ba:bema: la:
hiya:hiya: temeteme ipuwalo da:pola:nama heloha:ma: akeda:hala:, mabu
hopo habanapi keba ka:nala:ka: Godote ba: ba:ba ka:na la: ebeno gugudima:
ba ka:lamina la: temeteme komamo ba:bo iya:tulamenakata. Ba:bema:
hibila, ebete la: temeteme komamo iya:tulameha:tale, la:le ebeno hibi

gugudima: ba:ka:-eda:hona:, la: huiyatiya pilo gabodo da:hawakalahaliya: ba:bako gugudima: beda:hona:.

9 Iyo, a aeno nabino komo iya:tawahala, a gugudi hegehege tetelo iba:te hiya:hiya: temeteme komamo a iya:tua:menakuya:, ale ba apepeho hidohido ukui ba:bo kuwatema:. Ba:gala a ba:moe hopolo ba emedena aeno nabino iya:tulame komamo da:papamila:hanakoma:, tawakaluba:te ba:be komo aeno mulu ukui komoma: ga:lanaka. Huiyatiya numa:la:, a ba:ma tetelo aeno Hunu Haboeno Nabiwitamo da:papamila:hanakoma: ba:be komoeno mulu bada konomola:ka:, mabu ba:be komodo a hibinomo ka:ka: ebegodone kolawema:nema:!

10 Ba:gala eta komo. Hopo haboeno naba:te ibi ha:kiya ibino ubilo kebe komo hidohidoma: da:ga:lanaka, a ba:bi komo kododilima: iba:te hiya:hiya: temeteme komamo tete nanekelelo a iya:tua:menaka. Huiyatiya Godote ebeno hido ka:ka: atamo ikaa:mema: ubi bihatena, ba:bema: ebete a kebe komo ododilima: diya:tua:menako a ba:bi komo hibilo dododilinakoma:, ba:ba tetelo ebete Hido-talonadawama: keba ka:na keda:na, a ba: atumu talonapima: kakeda:hama:nema:.

11 Iyo, hibila, ale aeno hibima: midi komodo kapepehoma: keba tetelo ale temeteme duwatema:, ale ba:bi temeteme komoma: a:kakalakalahalema:, huiyatiya numa:la:, lumagiti ba:bako temeteme komamo hidohido ukui duwatemene, Godote ba:be gabodo ebetamo hete ba:gala tuputupu emede komo ba ikame hidohido gaote ebegodone hibilo bikulihonakomena:.

12-13 Ba:be mabuma: wadiyala la: la:eno hiya:hiya: temeteme ipuwalo heloha:ma: eda:haheno kalakala gala na:kalawiya:la:, la:le la:eno kokotamo hidohido komo ba ododili la:eno natamo Godokono tuputupu gabodo hidamo kowapata:lamenama:. Ba: ba:ba ka:na la: ipuwalo pote nato a:ta:buta:midalemedawama: deda:na, ebete temeteme ipuwalo hidote gala na:kapata:mene.

Hibima: Mididawate Hidamo Nemedenamene, Godogodone Duluhukuna Ba:be Ka:ka: Mula: Komone Gakapoma:

14 Ba:bema: hibima: midipa:la:, wadiyala la: la:eno ubi komo ba:ma ka:na nihateniya:la:, la: hiliyonomo tawakaluba:go Kodawa Godokono hete komago ba emedena la:eno ododili ipuwalo ebe kapiya kokalakaluiminama:. Ba: hibila, kebe lumagiti aeno Kodawa ba:ba ka:na kalakaluimihino, ebete ebeno holoholo a:kanuma:mene.

15 Ba:gala Godokono malemale komodo duluhukuna, modoboha: la: ipuwalo etate ba:be ka:ka: mula: komone ga. Numa:la:, kakanomo ilinate lumagino palilo apete, ba:bene ebete iya:tawaheno lawete ebeno guguda:te nahama: iba:tamo dikalamemene, diyala, ebeno genamalo olalati konomote uluhukuti ebeno gugudi ipuwalo komo hiliyonomate da:ha:lahamena:. A:iye, la: hidamo! La: ipuwalo etate ebeno tepo ipuwoeno mauba komodo ba:bako kaka ilinama: eda: modoboha:!

16 Ba:bema: Isote dopamo ebeno kateneno ubi komoeno ododili ipuwalo keba ka:na kemedenami, la: ipuwalo etate ba:bako dawama: eda: modoboha:. Numa:la:, ebete Godokono ubi komokomo emalagidoleheno, ebeno baa: kape kupula:ma: kapiya teteno baa: amogagodone ba lawe ebeno dopo guduma: eda: komo ko komoha:ma: goelo amogatamo ba: dito ikamiya:.

17 Ba:bema: la: iya:tawahala, galane Isote ebeno ukui hiya:ma: midima: dewageliya:, ebete ebeno nabiwitamo ihi baida:go ba:bo tuya:, ebeno nabiwiti Godoko kokiyamema: ebeno emede ipuwalo ebe hidamo kowalubinama:. Huiyatiya Isoko niliya, gabote kitanuya:ha: Godogodone hidohido komo uwatema:, iyo, ebe modoboha: ebete dopamo kuba ukui ipuwalo dododiya: ba:be komo gala hiya:ma: midi.

Pote Godokono Tabo Ulima: Ubiha:ma: Deda:na Ebete Ebeno Kuba Huiya Hibinomolo Kolawema:ne

18 Ba:bema: la: puya:te Ya:suku hibima: da:midinama, dopamo Moseseko tetelo a Yunapino iniwala:te Godotamo konomo tole ipuwado keba ka:na ka:pelamiya:, la: ebetamo ba:ba ka:na kapelamiya:ha:. Iyo, dopamo iba:te Sainai Hununomo Hakalo Godokono tole ikalame komokomo ibino baidinomamo ba:ma ka:na ulamiya:, ba:be hunu hakalo helonomo koete ba woita, du konomote hegeloeno alo da:muliya:, konomo huhuti uluhukuti ibi kubanomamo ba:bo pimida:lamiya:.

19 Ba:gala ba:be atu tetelo eta hanohano komote ba:ma ka:na kuluhukuya:, Godokono nopodawate gebole konomamo da:moliya: iba:te ulihuya:, ba:bene iba:te Godokono tabo madodo ibino galonomamo ba ulihuta iba:te ko tole lawete Moseseko ba:bo toemehuya:, iba:te eta kapiya tabo Godogodone ba:ba ka:na a:kulia:mena:.

20-21 Ba: hibila, ba:ba tetelo Mosesete atu koko hanohano komo ba ulame na:goiya:, "Naeno tole konomo ipuwalo naeno apete ha:kiya lililuta!"

Ba:bema: numa:la:, aeno iniwala:te konomamo ba toletoleho modoboha:ma: ba:bo eda:huya:, mabu Godote ibi dopamo ba:ma ka:na tutumulateliya:, "Ba:moe hunu haka talonanomola, ba:bema: la: ipuwalo eta dawate pete ba:moe hakamo da:pa:putimini, ebete dito na:haa:mene. Iyo, la:eno dabihole ilina ba: atumu, ibi ipuwalo eta kapiyate ba:moe naeno kukala da:padikanalemene, wadiyala la: ebe nakolamo mapemete nanakapumiya:la:!"

22 Huiyatiya kalakala konomola, la: puya:te la:eno hibima: midi komo Ya:sutamo dihatiya:ma, la:eno komo eba ka:naha: mabu la:eno Godotamo pelame ipuwalo tole kitanuya:ha:, puliyanomola. Iyo, hibi ka:ka: pogodone da:pena, ba:be Kodawa Godoko ebeno mumulunomo nopopa:go kebolo kemedena, la:le ba:be Hunu Haboeno Yelusalema ko habamo kalakalago pelamiya:mata, ba:be haboeno eta mahilo ba: Sayono Hunu Hakala.

23 Numa:la:, puya:te Godokono dopo gudu Ya:suku huiyama: deda:hana, Godote ba:bi hibima: midipi hiliyonomoeno mahilo ebeno Hunu Haboeno Bukamo ya:lo a:miya:telamiya:. Ba:bema: ba:bi tuputupupi ipuwalo ebete puya:godolo ebeno oko da:hawaminaliya:, la:le ba:bi tawakalubino gobogoboeno Kalakala Habamo pelamete iba:go a:pekapiyuiya:mata, iyo, la: Godokono holoholo hapuamo atumu a:kapelamiya:mata, hibila, ebe ba: hopo habanapi hiliyonomoeno komo danagilamelelamemene ba:be Kodawala.

24 Ba:gala eta komo. La: atumu Ya:sutamo a:kapelamiya:mata, ebe ba: Godokono uli nopote atamo uluhukuma: gabo da:hiduimiya: ba:be dawala. Ebete ebeno hawi Godotamo ikamelo a mabuma: da:ka:ka:liya:, ba:be hawido ale hidohido owalubi komo hibilo buwatenakoma:, ba:bema: hibila, Ya:sukunu hawino oko owati helote A:ibolote Godotamo dopamo dikamiya: ba:be hawa:goeno ilinoeno helo na:gogolona.

25 Ba:bema: la: hidamo, ba:ma tetelo pote la:tamo dolamagina ba:be Kodawoeno tabo ulihoma: ubiha:ma: akeda:hala:. Numa:la:, dopamo ba:moe hopo habalo ebeno tabote Moseseko ipuwado duluhukuya:, ba:ba tetelo puya:te ibino galo da:muhilameholiya: iba:te ebeno helo ipuwane alahutihoma: gabo nipo ohowadiya:. Ba:be mabuma: ebete a tetelo Hunu Habane tabo gala ba kolamagina, ale ubiha:ma: eda:hate ebegodone dohobila:hama:, gabo keka: ale ebeno helo ipuwane alahutihoma:? Gabo puliyanomola, a kuba huiya konomamo kuwatema:nema:!

26 Ba: hibila, dopamo tetelo ebete tabo dolamagiya: hopo habate ba:bema: aleguya:, huiyatiya a tetelo ebete hibinomo tabo gala ba:ma ka:na kolam-

agiya:, “Nale eta kapiya tetelo ba:moe hopo konomo ba:gala alomo hunu atumu kopewagegelatelema:nemo.”

27 Ba:bema: numa:la:, ebete eta kapiya tetelo ba:moe komo kododima: tabo da:goiya:, ba:be komoeno ipuwa ba: ba:ma ka:nala. Ebete hopo haba ba:gala alomo ba:gala ibino ilina hiliyonomo dopamo dododiliya:, galane tetelo ebete ba:bi ilina hiliyonomo ba wagegelatele, iba:te ba:bo kalatidiholema:na: ba:bema: lumagiti gala a:kulama:mene. Iyo, ba:ba tetelo Hunu Haboeno uliuli ilina kapiyate kopola:nama:na:, mabu eta dawoeno helote kitanaha: ba:bi ilina kokubahilamema:.

28 Ba:bema: wadiyala ale aeno kalakala tabo Godotamo kadipatema:nema:, mabu ebe kebe uli hopolo Ko Gawadubuma: deda:na ebete ba:be hidonomo hopo atamo kikaa:mema:ne, hibila, eta dawate ba:be hopo kubahimima: a:kamodobamene. Ba:gala Godokono hiya:hiya: owalubi komoma: aeno tepo ipuwalo ba kalakalaha, wadiyala ebete a keba ka:na kiya:tua:mena a ba: ebe ba:ba ka:na badikuminakoma:. Iyo, ebe adikumima: wadiyala ale aeno tepo ipuwalo ebe hunamo ba adipate hido papamiwata ukui komago kopelamema:nema:,

29 mabu aeno Godo ba: pote ebeno koa:mo kuba ododilipi hiliyonomo da:kubahilamemene ba:be Helonomodawala.

13

Ale Godoko Kokalakaluimima: Keba Ka:na Na:kemedenama:

1 Ba:bema: wadiyala la: hibima: midipa:te kapiya badininipala ekaki huiyama: ba eda:hana, la: ipuwalo etate eta malemalelo nemalagidolo-huinala:.

2 Ba:gala puya:te kapelapimo eta hopone la:tamo da:pelamenaka, la: ibi la:eno genamamo kalakalago uwatema: ukui hidamo na:miya:tenakuya:la:. Ba: hibila, dopamo komo hibima: midipa:te ibino emede ipuwalo ba:ba ka:na ba ododina, komo Godokono Hunu Haboeno nopopa:te iba:tamo da:pelamiya:, iba:te ba:bi nopopino hibi komo iya:tawahaheno ba: dito owalubiliya:.

3 Ba:gala hibima: midipi ipuwalo puya:te du genamalo ba:gala komo temeteme ipuwalo demedehona, wadiyala la: ibi malemalelo ba emalagi-dolena ibi ba:bo nowalubilinakuya:la:, iyo, la: galane tetelo atu temeteme diya:tawahama, la:le komopa:godone owalubi komo uwatema: ubi keba ka:na na:kihateoma, la: ba:ba ka:na nododinakuya:la:.

4 Ba:gala eta komo. La: hiliyonomo ipuwalo keba tetelo dubuti kame-nago kapiyama: deda:mene, wadiyala iba:te ibino kapiyama: eda: komo Godokono hido owalubi komoma: ba ga:la, ba:be dubuti eta kamena gala pilolo a:kalawa:mene ba:gala ebeno kamenate atumu eta dubutamo pilolo gala a:katoamene. Ba: hibila, puya:te bohelemele ba:gala kuhi pilo gabodo duwatenaka, iyo, kebe dubuti kamena pilo komo dododimini ba:gala kebe kamenate dubu pilo komo dododimini, Godote ba:bi kuba ododilipa:tamo ibino huiya kikalamema:ne.

5 Ba:gala la:le koko mani uwate gabo umima: konomamo akemalagi-dolala:. Wadiyala la: huiyatiya Godote la:tamo kebe ilina dopamo kikalametiya:la ba:bi ilina modoboma: ba ga:la, la:eno tepo ipuwalo ebeno kalakalate nitanamene, mabu ebete ebeno Bukalo tabo ba:ma ka:na goena,

“Nale la:go ba emedena
la: hidonomamo bowalubilinakomata,
iyo, emedena emedena tetelo
la:eno modoboha: komokomo ipuwalo

nale la: dito a:kamiya:pala:mata.”

6 Ba:bema: Godote ebeno Bukamo eta tabo dihatiya:, wadiyala a ukui
bilibilihino ba:be atu tabo ba:ma ka:na koga:lama:nema:,

“Kodawa Godoko ba: naeno Owalubidawala,
ba:bema: nale eta komoma: a:katoletola:mo,
iyo, ebete na ba owalubinina,
eta dawate na kubahinamema: a:kamodobamene.”

7 Ba:gala eta komo. Dopamo tetelo puya:te la:eno watowatopima: ba
eda:ha Godokono tabo la:tamo dolamagiminakui, wadiyala la: ibino emede
komo nemalagidolala:, iyo, kebe hidohido gaote iba:godolo dikulihonakui,
ba:bako atu gaote la:godolo kikulihonama:, wadiyala la: ibi hibima: midi
komodo nibamilateleniya:la:.
8 Numa:la:, Ya:su Kelisote dopamo keba ka:na kemedenami, ebete ba:ma
tetelo ba: ba:ba ka:na ba:ka-emedena, ba:bene ebete atumu emedena
emedena tetelo hiya:ma: a:keda:namene.
9 Ba:bema: la: hidamo! Ya:sukunu malemale komodo duluhukuya:
puya:te ba:be ka:ka: mula: komoeno hibi komo iya:tulameheno, la:
ba:bi iya:tulamepino hiya:hiya: tabamo papamila:ha komodo hibo gabo
akududa:la:! Ba: hibila, ale tuputupulu kemedenama: Ya:sukunu malemale
komote aeno tepo ipuwoeno ukui na:kodakoduilamena, huiyatiya puya:te
hiya:hiya: baa: naha talona kukalamo da:papamila:halenaka, ba:ba:te ibino
kukala ta:matale komodo hido owalubi a:kuma:la:.
10 La: iya:tawahala, aeno komo Yunapa:te Godokono pakala nopodo
ebe kebe genamalo kadikuminaka, hawa:goeno ilina ikamehopa:te adiku-
mipino kuba ododili mabuma: hiya:hiya: dabihole ilina Godotamo ba
ikameho koa:mo ba:bo emadolamenaka, ba:bema: ba:bi katene nahama:
talona konomote iba:godolo bitana. Huiyatiya numa:la:, Ya:suti keha pihi-
galo ebeno ape hawa:goeno malemale ilinama: miditi Godotamo dikamiya:,
a hibima: midipa:godolo talona kitanaha: ba:be ikame komo kalakalago
nahama:, iyo, puya:te pakala nopo ipuwane kikuliha: ba:moe talonate ibi
kapiyatamo italama:na.
11 Ba:moe komo nemalagidolala:. A Yunapino iniwala:te Godoko ke-
bolo kadikuminakui, ba:be genamoeno Talonanomo Habalo hawa:goeno
ikamehopino Hununomo Watodawate tawakalubino kuba ododili komo
egebolelamema: komo dabihole ilinoeno hawi Godotamo ba:bo ikame-
honakui. Ba:bene ba:be atu tetelo komo okopa:te tawakalubino kuba
ododili komo gobogobamo watalamema: ba:ma ka:na ododinakuya:, iba:te
ba:bi ilinoeno ha:laha ape haba ipuwane uluhukulatelenakui koa:mo ba:bo
nemadolamenakuya:.
12 Ba:moe mabuma: Ya:suti atumu ebeno ape Godotamo ba ikame ebete
Yelusalema ko haba ipuwane uluhukuti haba tamelo ba: dito nehoiya:, iyo,
ba: ba:ba ka:na ebete ebeno hawa:mo tawakalubino kuba ododili komo
gobogobamo watalamiya: iba:te Godokono talonapima: keda:hanama:.
13 Ba:bema: wadiyala a hibima: midipa:te Ya:suku ba ta:mata, hibima:
midiha:pino kapiyuimipa:te kebolo demedehona ale ba:be haba ipuwane
ikuliti atu hilopo kalakalago ba:bo konelawema:nema:.
14 Ba: hibila, ba:moe hopo haba konomolo aeno Wiboha: Emede Habate
hibilo kitanaha:, huiyatiya kalakala konomola, ale aeno tepo ipuwoeno
baida:mo Hidonomo Haba numinama:, galane tetelo a ba:be Habalo eme-
dena emedena tetelo ba:nemedehonama:.

15 Ba:bema: wadiyala a hiliyonomo hiya:hiya: tetelo Godoko aeno Kodawama: hawakala ba ka:mina, Ya:suti atamo da:hiduimia:miya: ba:be gabodo ebe ba:milimihonakoma:, mabu ale ebe milimiho komodo Godote hibi kalakala kolawema:ne, ebete dopamo tawakalubino hawa:goeno ilina ikameho komodo keba ka:na ka:lawenakui ba:ba ka:na.
16 Ba:gala la:le hidohido komo ba ododili la: ipuwalo etate eta kowalubima: ukui hidamo na:miya:tenakuya:la:, mabu ba:moi ododili komo ba: atumu hawa:goeno ilina ikameho komo huiyala, iyo, la:le ba:mako ododi komodo Godoko ba:kalakaluiminakomata.
17 Ba:gala la:eno sose watowatopi kokalakaluilamenama:, wadiyala la: ibino tabo ulihote na:papamila:hanala:. Numa:la:, iba:te du hegela hiliyonomolo la:eno tepo ipuwoeno ukui komokomo hidamo ulamelelamenata, mabu Godote tawakalubino komo danagilamelelamemene, ibi ubihinola ebete ba:ba tetelo ibino oko kubama: goe. Ba: hibila, keba tetelo iba:te ibino oko konomo ipuwalo la:godone eta temeteme da:lawemena:, ba:ba tetelo la: ba: atu temeteme ipuwalo kopola:nama:nemata, ba:bema: wadiyala la: la:eno ododili ipuwalo kalakala kapiya iba:tamo nikalamenakuya:la:.
18 Ba:bene la:eno toetoe tabo olamagimi ipuwalo wadiyala la:le na ba:gala nago oko dowatina a hiliyonomo Godotamo na:wadiya:paa:tenakuya:la:. Ba: hibila, aeno tepo ipuwoeno mulu ukuiti a kuba ododilipima: kaka:minaha:, mabu a iya:tawahala aeno ubi komo ba: ba:ma ka:nala, ale hiliyonomo tetelo hidohido komo kapiya bododilinama:.
19 Ba:gala nale ba:moe eta komoma: la: konomamo toelameholemata, la:le na Godotamo nadipateniya:la: ebete gabo na:hiduima:mene nale la:tamo tiyolo kopuluhukuma:.

Buka Ododidawoeno Kuititi Tabo Komokomo

20 Ba: hibila, aeno Kodawa Ya:su Kelisote ebeno sipi-goegoe Helonomo Ulamedawama: eda:na, mabu ebeno hoe tetelo da:ka:ka:liya: ba:be hawiti Godokono emedena teteno nopo bekodakoduimina. Ba:bema: pote ebe hoe ipuwane dadipatiya:, ba:be Kodawa Godoko ba: tawakaluba:tamo hete dikalamena ba:be dawala,
21 wadiyala ebete hiliyonomo hidohido komo la:tamo nikalamenakamena:ta, la:le ebeno heloamo ebeno ubi komamo hibilo kopapamila:hanama:. Ba:gala Ya:su Kelisote atamo da:hiduimia:miya:, wadiyala Godote ba:be gabodo ebeno hidonomo oko a ipuwalo nowatinamene, mabu ba: ba:ba ka:na ebe ha:kiya ebe ba kalakaluimina Ya:sugodolo awagaha komote emedena emedena tetelo nitanamene! Ba:moe tabo ba: hibila, ba:ba:la!
22 Ba:bema: hibima: midipi ekaka:la:, nale la: bekatoelameholemata, nale la:eno tepo ipuwoeno ukui owalubilima: ba:moe leta ipuwamo kebe tabo komokomo da:miya:temo, la: ba:bi komo hiliyonomo ulihoma: ubiha:ma: akeda:hala:, mabu hibila, nale ba:moe leta ipuwalo naeno tabo komokomo kaga:gilama:tepaleha:.
23 Ba:gala na ubila la: ba:moe eta komo niya:tawahala:. Gabomana:te aeno eta hibima: midi ekawi Timotiko du genamane dito oemiya:, ba:bema: ebete natamo tiyo da:pemene, ba:ba tetelo na eba:go la: ulamema: badi kopema:nema:.
24 Ba:bene la:eno hopo konomolo kebe watowatopa:te sose oko la:tamo dowatihona, wadiyala la: ibi hiliyonomatamo naeno nolata tabo na:noelamiya:la:. Ba:moe Itali hopolo demedehona ba:bi hibima: midipi ekaka:te ibino nolata tabo atumu la:tamo kapoelama:.
25 Wadiyala Godokono malemale komote la: hiliyonomagodolo nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

YA:IMESIKONO LETA
EBETE HIBIMA: MIDIPA:TAMO ODODIYA:

1 Na ba: Ya:imesitila, Godoko ba:gala Kodawa Ya:su Kelisoko ibino okodawala. Ba:bema: Isalaela 12 gu ipuwalo la: puya:te Yudiya hopone ikuliti
ba:moe hopo konomolo hiya:hiya: da:nemedehonama, la: nonolata, nale
ba:moe leta la:tamo poememo.

Godoko Hibima: Midi Komo Ba:gala Ebeno Mulu Komo

2 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, hiliyonomo hiya:hiya: temeteme ko-
mate la:tamo dikulihona, wadiyala la: konomamo na:kalakalahanala:,
3 mabu la: iya:tawahala koko temeteme komate hibima: mididawatamo
da:pelamemena:, ba:bi komodo ebete ebeno hibima: midi ipuwalo apete
kodakodalo kola:nama:ne.
4 Ba:bema: la: kodakodalo la:mota:hana komo akamiya:pala:, mabu la:
ba:ma ka:na ba emedena la:eno hibima: midi ipuwalo helohelonomoma:
keda:hama:nemata, iyo, la:eno apepeho ipuwalo la:le eta kapiya hido komo
a:kotamata.
5 Ba:bema: la: ipuwalo kebe lumagigodolo mulu ukui itanaheno, wadiyala
ebete Godoko na:toemehamene, ba:bene Godote ebetamo mulu komo
kikamema:ne. Ba: hibila, Godote ba:bako toemehodawatamo ubiha: tabo
a:kagaa:mene, mabu ebeno kalakala bitana tawakalubi hiliyonomatamo
ebeno hidohido komo ikalameholema:.
6 Huiyatiya numa:la:, la: Godogodone eta komo lawema: la:eno hibima:
midi ipuwalo ukui gagagagama: eda:halo ebe akatoemehala:, mabu ukui
gagagagagodawoeno emalagidole komate ba: kehaha: kolomoeno gawiya
keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala, huhuti hiya:hiya: hapuni da:monako gawiy-
ate ba: atumu hiya:hiya: ba:ba ka:na komahila:halema:na:.
7 Ba:bako lumagiti akemalagidolala: ebete Godoko toemeho ipuwalo eta
hido komo kolawema:ne,
8 ao, ebegodolo ukui netewa ba:pola:na, ba:bema: ebeno ododili hiliy-
onomo ipuwalo ebe nalegana.

Ilinaha:dawa Ba:gala Dogodogodawa Ibino Komo

9 Ba:bema: wadiyala hibima: midipi ipuwalo ilinaha:dawate
na:kalakalamene, mabu ebeno tepo ipuwalo Godote hidohido komamo
ebe ya:lo a:tabuimiya:, ba:gala galane ebete hido huiya kikamema:ne.
10 Ba:gala wadiyala dogodogodawate atumu na:kakalakalamene, mabu
Godote ebeno tepo ipuwoeno awae komo ba iya:tumi ebe ba:ma ka:na
kiyamiya:, ebegodolo ditana ba:be dogodogo komo ba: ko komoha:. Iyo,
galane hopo haboeno dogodogo komate kowibohoma:na:, hopo haboeno
haiyaiti hopamo ma:tigate waiwaima: keba ka:na keda:nako ba:ba ka:na.
11 Iyo, hibila, hegelate ba podolo koenomoma: deda:mene ba:ba tetelo
haiyaa:te waiwaima: eda:hate ibino hidohido tita:te ba: dito kowibo-
homa:na:, ba:bema: dogodogodawate ba: ba:ba ka:na kewagelema:ne, ebete
ebeno hiya:hiya: mani oko ba owatiho ebeno ka:ka:te ba:bo kalatidima:ne.

Kuba Gabamo Emogabuimi Komate Godogodone A:kapelama:la:

12 Ba:bema: kebe hibima: mididawate koko temeteme ipuwalo kodako-
danomolo da:la:namene, wadiyala ebete na:kalakalamene mabu ebete
ba:bako pawi ipuwalo kodakodama: deda:mene ebete emedena ka:ka:

huiya kolawema:ne. Numa:la:, ba:moe ka:ka: ba: puya:te Godoko malemalelo demalagidolona ebete iba:tamo ikalamema: hibilo da:goiya: ba:be komola.

13 Ba:gala eta komo. Etate hiya:hiya: temeteme ipuwalo ba la:na kuba gabamo emogabuimi komote ebetamo da:pemene, ebete ba:ma ka:na akagaa:la:, "Ba:moe kubate Godogodone natamo pe." Ao, eba ka:naha:. Godote lumagi kuba gabamo a:kemogabuima:le, ba:gala Saitanakono helo puliyala ebete ebeno kuba gabamo emogabuimi komo Godotamo kododima:.

14 Ba:bema: numa:la:, kuba gabamo emogabuimi komate ba: lumagino kateneno kubakuba ubi gabodo pelamenaka, iyo, ba:moe ba:be gabodo Saitanate ebe adimuya:tate ebeno gubi ipuwamo dito kona:da:nama:ne.

15 Ba:ba tetelo ba:be lumagino tepo ipuwalo kateneno kuba ubi komote apete kuba ododi komo kalahimima:ne, ba:bene ebeno kuba ododi komote ebeno emede ipuwalo konomoma: deda:mene, ebete hoe ba:bo kalahimima:ne mabu kuba ododi komoeno huiya ba: hoela.

16 Ba:bema: naeno hidohido hibima: midipi ekaka:la:, la: ha:kiya la: ha:da akamiholama:la:,

17 mabu hiliyonomo hidohido komate Hunu Haboeno Nabiwigodone ebeno malemalelo atamo pelamena, huiyatiya kuba komate ebegodone a:kapelama:la:. Ebe ba: alomo da:la:minana ba:bi olokino Namutudawala ba:gala ebe ba: hibi malemale Kodawanomola, ba:bema: ebeno malemale komote atamo hiya:ma: a:keda:le, ba:ma ka:na eta tetelo konomamo kahawakalimi, eta tetelo nanekela:mo kahawakalimi, ebete ba:ba ka:na kewagelenaha:.

18 Numa:la:, ebete a ebeno gugudima: komidima: ebeno ubi bihatiya:, ale ebeno Hibi Tabo ipuwado uliulinoma: eda:hate kohawakalahalema:. Ba:bema: ba:moe komo ba: hibinomola, ebete ba:moe hopoeno ilina hiliyonomo dododiliya:, ibi ipuwalo a ba: dopo noloho gao keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala.

Lumagiti Godokono Tabo Dito Uli Modoboha:, Wadiyala Ebete Hibilo Na:papamiwatamene

19 Naeno hidohido ekaka:la:, wadiyala la: ba:moe komo nemalagidolala:. Modoboha: lumagiti komopino tabo ulihoheno ebe ha:kiya ebeno komo tiyolo olamagi, ba:gala modoboha: lumagiti eta lumagitamo tiyolo mauba,

20 mabu Godokono tuputupu emede komoeno gaote lumagino mauba gabodo a:kanolohamena:.

21 Ba:bema: la:eno tepo ipuwalo da:pola:na ba:bi dalowa: ukui komo, ba:gala la:eno apa:mo dododilinakoma ba:bi kuba ododili komo, wadiyala la: ba:bi komo hiliyonomo tama:mo miya:tete, ba:bene Godote la:eno tepo ipuwamo damihonako ba:be tabamo hibilo na:papamila:hala:, mabu ba:be tabote ba: la:eno ka:ka: muleno gaboma: eda:na.

22 Numa:la:, la: Godokono tabo ulihote papamila:haleheno, ba:moe gabodo la: ha:kiya la: bamihoholamenakomata. Ba:bema: wadiyala la: ebeno tabo uliti hibilo na:papamila:hala:,

23 mabu kebe lumagiti Godokono tabo uliti papamiwataheno, ebe ba: pote galasilo ebeno holoholo daedae ukuilo dumita ba:be lumagi huiyala.

24 A:iye! Ba:bako lumagiti ebeno holohololo eta kuba dumimini, ebete ba:be komo hiduimihino, tote bada kuba komo kumi ba:be komo ba: dito konadodoma:ne.

25 Huiyatiya kebe lumagiti Godokono Hidonomo Tutumu Tabo hidamo umiti kalakalago ba lawe, ebete ba:be tabamo papamiwatate adodoheno ba:be komo ipuwalo demedenamene, Godote ebeno hiliyonomo ododili

ipuwalo ebe hidonomamo bowalubinakomene. Ba: hibila, Godokono Hidonomo Tabote ba:bako lumagi ebeno hibima: midi ipuwalo tutunomoma: komidima:ne.

Hibi Gabodo Godoko Ta:mata Komo

26 Ba:bema: la: hidamo! Kebe lumagiti ebe ha:kiya ebe Godoko ta:matadawama: ba goe huiyatiya ebeno ma:lapila hidamo uminaheno, ba:be lumagi ebe ha:kiya ebe ha:da kamihomema:ne. Ebeno Godoko ta:mata komo ba: nene huiyala, iyo, ebeno emede ipuwalo hido komote a:kitanamene!

27 Ba:bema: Godokono hibi ta:matadawoeno komo keba ka:nala:ka:? Ebete halipa gugudi ba:gala hamolehamole kamenakamena ba:bakobako awae tawakalubi ibino menemene ipuwalo hidonomamo owalubilina, ba:gala ebete ba:moe hopolo ba emedena kuba komokomo kododilinaha:, ba:ma ka:na ebete ebeno tepo ipuwa ukulate gala dalowa:ma: a:kamida:mene. Ba: hibila, Godote ba:bako lumagi dumimini ebe ebeno hibi ta:matadawama: koka:mima:ne.

2

Dogodogopi Kapiyatamo Hidohido Komo Akododila:la:

1 Naeno ekaka:la:, la: ba: aeno Kodawa Ya:su Kelisoko hibima: midipilata ba:gala ebe ba: Godokono helo alo ipuwalo demedena ba:be Kodawala, ba:bema: la:le tawakalubi hunu nikapa:mo ulameheno ba:ma ka:na eta lumagi miya:palo eta lumagi ebo akalawa:la:.

2 Ba:be mabuma: keba tetelo eta dogodogodawate ebeno hidohido kaliko pupuliti ba:gala huiya konomo kakaeto ebeno kokotamo puliti la:eno sose kapiyuimi komamo da:pemene, ba:bene ba:be atu tetelo eta ilinaha:dawate la: ipuwamo da:kapemene, la:eno ukui ibi netewapa:tamo keba ka:na na:kitanamene?

3 Hidohido kaliko pupuliti da:pemene, la: ba:be lumagi koamo ba emalagidolo ebetamo ba:ma ka:na ba:ka:ga:loma, “Ama: nolata, ba:moe dopo hapu habamo nemeda:?” Huiyatiya ilinaha:dawa da:pemene, la: ebe malemalelo emalagidoloheno ebetamo ba:ma ka:na ba:ka:ga:loma, “Eta haba hibi kitanaha:, wadiyala ama: tamelo dito na:la:na?”

4 A:iye! La: ba:mako ododi komodo la:eno tepo ipuwoeno kuba ukui komo behawakalilamenakomata, mabu la:eno tepo ipuwalo la: dogodogopi hidohidoma: ba ga:la, ilinaha:pi nenema: midililo ibi malemalelo kemalagidolenaha:!

5 O naeno hidohido ekaka:la:, wadiyala la: ba:moe tabo hidamo nulia:la:! Godote ilinaha:pi hibinomolo uwatiya:, iba:te ba:moe hopolo ba emedena hibima: midi ipuwalo kokopima: keda:hanama:. Ba: hibila, galane iba:te Godokono Ko Gawadubu Habalo da:pola:na ba:bi dogodogo ilina kuwatema:na:, mabu Godote hibinomo tabo ya:lo olamagiya:, ba:be Haboeno hidohido komo ebe malemalelo demalagidolona ba:bi tawakaluba:tamo kikalamema:.

6 Huiyatiya numa:la:, la: ba:bako ilinaha:pi malemalelo kemalagidolenaha:, dogodogopi kapiya bemalagidolenamata. A:iye! La:eno kuba ukui bada konomola:ka:! Komo tetelo ba:bi atu dogodogopa:te la: hibima: midipa:tamo koko temeteme ba ikalame gabomanino tabo anagiya:mida habamo la: ba:bo magatalenakata.

7 Iyo, komo ibi ba: Ya:su Kelisoko diduduputiminaka ba:bi hibima: midiha:pila, ba:bema: Ya:sukunu hido mahilo ebete la: kowalubilima: dikalamiya:la, iba:te ba:be mahilo kubama: ga:lana.

8 Numa:la:, Ko Gawadubu Godote ebeno konomo tutumu tabo ebeno
Bukalo ba:ma ka:na hawakalimina, “Ama: ha:kiya ama: demalagidolona,
ba:ba ka:na ama: tamelo demedehona ba:bi tawakalubi malemalelo
nemalagidolena,” ba:bema: wadiyala la: ba:moe tabamo hibinomolo
na:papamila:hanala:.
9 Huiyatiya la: papamila:haheno, ba:ma ka:na la: tawakalubi hunu
nikapa:mo ulamelo eta ilinaha:dawa nenema: miditi, ba:bene ebe
miya:pate eta dogodogodawa da:lawema, la: ko kuba kododima:nemata.
A:iye! Godokono konomo tutumu adikanale mabuma: kuba huiyate la:tamo
hibilo kopema:ne,
10 mabu kebe lumagiti Godokono hiliyonomo tutumu tabo ba uwate
eta kapiya dadikanalemene, ba:ba tetelo ebete hiliyonomo tutumu tabo
da:wakalamina ba:bako dubuma: keda:ma:ne. Iyo, kapiya tutumu tabo
adikanaledawa ba:gala hiliyonomo tutumu tabo wakalamidawa ibino
komo ba: kapiyala, mabu ibi netewapa:te kapiya gabodo ibino kuba huiya
Godogodone kuwatema:na:.
11 Ba:bema: numa:la:, Kodawa Godote tutumu tabo ba:ma ka:na
goiya:, “Ama: eta dubuino kamena pilolo akalawa:la:,” ba:gala ba:moe
atu Kodawate gala na:kagoiya:, “Ama: eta lumagi akanakapuma:la:.”
Ba:bene keba tetelo ama: dopo tutumu tabo ba lawe huiyatiya ama:
tote eta lumagi dito da:nanakapumimina:, amia:no komote keba ka:na
na:kitanamene? Ama: dopo tutumu tabo adikanaleheno, ba:be mabuma:
Godote ama:tamo ba:ka:kalakalamene? Ao, ebete kuba huiya ama:tamo
hibilo kikamema:na:ta, mabu ama: ba: ebeno eta tutumu tabo adikanala:ta!
12 La: hidamo nulia:la:, Godokono konomo tutumu tabo ba: malemale
hawakalimi tutumu tabola, ba:be tutumu tabote tawakalubino hibima:
midi ipuwalo ibi tutunomoma: midilina. Ba:bema: wadiyala la: la:eno tabo
ga:la ipuwalo ba:gala ododili komo ipuwalo ba:be ko tutumu tabamo hibilo
na:papamila:hanala:, mabu galane Godokono Hunu Habalo ba:be kapiya
tutumuti la:eno komo kanagiya:midalamema:na:ta.
13 Ba: hibila, ba:ba tetelo Godote malemaleha: tawakaluba:tamo ebeno
malemale hawakalimihino kuba huiya iba:tamo kikalamema:ne, huiyatiya
malemale hawakalimipa:tamo ebete kuba huiya a:kikalama:mene, ao,
ebete ebeno malemale iba:tamo konomamo kohawakalimima:ne.

Godoko Hibima: Midi Komo Ba:gala Hidohido Ododili Komo Ba: Kapiyala

14 Naeno ekaka:la:, kebe lumagiti Godoko hibima: midima: goelo hidohido
komo ododilihino, ebeno komo keba ka:nala:ka:? Godote tawakalubino
komo danagiya:midalamemene, ba:ba tetelo ebete ba:be lumagino hibima:
midi komo modoboma: ba:ka:goemene? Ao, ba:bako lumagino hibima: midi
komo ba: ha:da amiho komola, ebeno ka:ka: mula: komote a:kitanamene.
15 Diyala la:eno hibima: midipi kapiyuimi ipuwalo eta lumagiti ka-
likoha:ma: kuda: eda:na, ba:gala nahoeno ilinaha:dawate kuda: a:luta.
16 Ba:bene la: ipuwalo etate ba:bako awae lumagi umiti, ebe owalubihino
ebetamo ba:ma ka:na da:goemene, “Ama: Godokono kalakalago na:toa,
ebe ha:kiya ama: kalikamo ba:gala baa:mo kowalubima:na:ta,” ba:be tabo
owalubi taboha:, ba: kuba tabola. Ba:bema: keba tetelo eta hibima:
mididawate ilinaheno demedena, ba:bene ama:le ebe kalikamo ba:gala
baa:mo owalubihino, amia:no hibima: midi komote keba ka:na kitana?
17 Ama: hidamo nulia:, ama:le Godoko hibima: midima: goete huiyatiya
hidohido komo ododilihino, amia:no hibima: midi komo ba: hoela.
18 Huiyatiya la:eno hibima: midipi kapiyuimi ipuwalo komopa:te
na:ga:lana, “Lumagigodolo hidohido ododili komate pola:naheno kubaha:,

mabu Godoko hibima: midi komo ba: tepo ipuwoeno ododi komola, apa:mo ododi komoha:."

Ba:bema: na Ya:imesiti ibino tabo ba huiya na:goemo, "La:le hidohido komo dododilima nale la:eno hibima: midi komo ba:bo kiya:tawama:nemo, huiyatiya la:le ododilihino na a:kiya:tawamo. Numa:la:, naeno komo ba: ba:ma ka:nala, komopa:te naeno hibima: midi komo kiya:tawahama: nale hidohido komo ba:bema: ododilinakomo."

19 Huiyatiya la: komopa:te koga:lama:nemata, "Ale Godoko kapiya hibima: na:midinama:, ba:moe ba: ko komola, aeno apa:mo ododili komoha:."

Na huiyatiya kogoema:nemo, "Iyo, Godoko kapiya ba: Kodawala, Saitanakono kubakuba gobogobo ba:be komo atumu iya:tawahala. Ba:bema: iba:te ba:be komo hibima: ba midi Godokono heloma: lililahalelo na:toletolehona, huiyatiya numa:la:, iba:te ibino kuba ododili komo miya:paleheno hidohido komo a:kododila:la:. Ba:bema: la: na:kemalagidolutama Godote ibino tole komoma: iba:tamo kokalakalama:ne? Ao, ibino hidohido komo ododiliha: mabuma: ebete iba:tamo kuba huiya hibilo kikalamema:ne!"

20 A:iye, ama: hidohido komo ododiliha: lumagima: deda:na, ama: daedae lumagilata! Ama: numa:, Godokono Bukoeno eta tabo komote a ba:ma ka:na iya:tua:mena, kebe lumagiti Godoko hibima: midima: goelo huiyatiya hidohido komo ododilihino, ba:be lumagino hibima: midi komo ba: ha:da amiho komola.

21 Iyo, ama: aeno iniwa A:ibalahamakono komo nemalagidola. Ebete Godoko hibima: ba midi, ebeno hibima: midi komote ebeno ododi komodo ba:ma ka:na hawakaluya:, ebete Godoko owatidoloeno nakola patapata hunamo ebeno gudu Aisa:keko adila:tete Godotamo hibilo ikamiya:, iyo, ebeno hido ododi komodo Godote ebe eta tuputupudawama: ba:bo ka:miya:.

22 Ba:bema: ale ba:moe komo umima:, A:ibalahamakono hibima: midi komo ba:gala ebeno ododi komo kapiyanomoma: ba eda:, ebeno hibima: midi komote ebeno ododi komodo modobonomoma: ba:bo eda:miya:.

23 Iyo, ba:moe komote A:ibalahamatamo uluhukuya:, Godote ebeno Bukalo dopamo da:goiya: ba:be tabote hibima: keda:ma:, mabu ebeno Bukalo tabo ba:ma ka:na itana, "A:ibalahamate Godoko hibima: da:midiya:, ba:bema: Godote ebe tuputupudawama: ba:bo goiya:." Iyo, hibila, A:ibalahamakono hibima: midi mabuma: Godote ebe ebeno hido mabulubima: ka:miya:.

24 Ba:bema: wadiyala ama: ba:moe ko komo hidamo na:lawa:, ama: Godoko hibima: midilo hidohido komo nododilinakuya:, mabu Godote hidohido ododili komo ama:godolo dulamemene ebete ama: tuputupudawama: koka:mima:na:ta. Huiyatiya ama: hibima: midi ipuwalo hidohido komo ododilihino, amia:no hibima: midi komo ba: ha:da amiho komola, Godote ama: tuputupudawama: a:kaka:ma:mena:ta.

25 Ba:gala Godokono Bukate eta hibima: mididawoeno komo bekahawakalimina, ebeno mahilo ba: La:iha:batela. Ba:be kamenate dopamo Godoko hibima: midiha: tetelo dubu bilibili kamenama: eda:nami, huiyatiya Isalaela tawakaluba:te ebeno Ka:inane hopo lawema: da:pikuliya:, ba:ba tetelo ebete ibino Godo hibima: miditi ibi ba:ma ka:na owalubiliya:. Isalaela dubu netewapa:te hopo umihoma: diya gabodo ebetamo da:puluhukuya:, La:iha:bate ibi Ka:inane hopo gabomani dubatamo kikalamiya:ha:, ebete huiyatiya ibi hiya: gabodo dito oelamiya: gabomani dubate ibi anakapulamekapoma:. Ba: hibila, mabu La:iha:bate ba:moe hido komo dododiya:, ba:be mabuma: Godote ebe eta tuputupudawama: ba:bo ka:miya:.

26 Ba:bema: naeno iya:tulame taboeno ipuwa kohawakalimima: eta
go tabo ba:ma ka:na itana. Lumagiti da:hoemene ba:ba tetelo ebeno
gobogobote ebeno apene dito kuluhukuma:ne, gala ba:be hoe apelo
a:kemedenamene. Ba:bema: hibila, lumagino hibima: midi komo ba: ba:ba
ka:nala, ebegodolo hidohido ododili komate pola:naheno, komopa:te ba:bo
kiya:tawahama:na: ebeno hibima: midi komo ya:lo a:hoi.

3

Hibima: Midipa:te Ibino Tabo Olamagimi Komokomo Hidamo Nulamena-mena:

1 Naeno hibima: midipi ekaka:la:, la:eno sose kapiyuimi ipuwalo
kapiyakapiyanomate iya:tulamepima: neda:huya:la:, mabu la: iya:tawahala
a puya:te Godokono tabo iya:tulamepima: deda:hanama:, galane ebete
aeno tabo olamagimi komo ba:gala ododili komo konomamo kanagilame-
lea:mema:ne, huiyatiya ebete komo hibima: midipino komo ba:ba ka:na
a:kanagilamelelama:mene.

2 Ba: hibila, komo tetelo a hibima: midipi hiliyonomate Godokono hibi
gabo otanakoma:. Huiyatiya numa:la:, a ipuwalo kebe lumagiti ebeno tabo
olamagi komo hiliyonomo hidonomamo dulamena, ba:ma ka:na ebeno
ma:lapilate eta kapiya tabo kubamo goeheno, ba:be lumagino ododili
ipuwalo eta kubate atumu a:kitanamene, iyo, ebete ebeno apeno hiya:hiya:
ododili komo hiliyonomo hidonomamo ulamena eta kuba ododikapoma:.

3 Ba:bema: wadiyala la: ba:moe go tabo hidamo nemalagidolala:, oso-
goeno namutudawate ebeno tabamo hale ihatete, ba:bene ebete oso-goe
hunamo ba emede ba:be deha:poto hala:mo oso-goe hibi gabodo ba:bo
katama:ne.

4 Ba:gala eta go tabo ba:ma ka:nala, huhuti kehaha: kolomoeno ko palai
boge heloamo ba atuta, boge atadawate atumu kiya:li deha:potoamo ba:be
boge ebeno ubi gabodo dito katama:ne.

5 Ba:bema: lumagino ma:lapila ba: atumula. Ebe ba: lumagino ape
konomo ipuwalo ditana ba:be apeno deha:poto komola, huiyatiya ebe
ha:kiya ubi dihatemene ma:lapilate lumagi kuba gabamo ba:bo koma-
gatama:ne. Iyo, ebete awagaha tabo olamagi komodo koko komo
ododilima: da:goemene, ebete ba: ba:ba ka:na ebeno ka:ka: konomo
konekubahimima:ne, koe powa deha:potote konomoma: eda:te koko kehate
da:la:mota:hana ba:bi ilina keba ka:na ka:wamotenako ba:ba ka:na.

6 Iyo, hibila, lumagino ma:lapila ba: koe powa huiyala, mabu ma:lapilate
lumagino apelo ba: deha:poto ilinama: eda:na, huiyatiya ebeno kuba
tabo olamagi komate ba:be lumagino ape konomo dalowa:ma: mididi
ebeno emede komoeno hiliyonomo komokomo dito kokubahilamema:na:.
Ba:bema: numa:la:, ma:lapiloeno koete Saitanakono Koe Habane puluhuku-
nako, iyo, ma:lapilate ba:be Kubadawoeno ubi komamo papamiwatanako.

7 Ba: hibila, natamo wapata:lame ilina ba:gala tepamo wapata:lame ilina,
beya ipuwalo da:ka:ka:halena ba:bi ilina ba:gala holahola, tawakaluba:te
ba:bi hiya:hiya: ilina hiliyonomo gelebadilame iya:tawahala,

8 huiyatiya lumagiti ebeno ma:lapila gelebadimi modoboha:. Gabo ki-
tanaha: mabu ma:lapilate kubanomoma: ba eda:, ebeno kuba tabo olamagi
komate komo tawakalubi anakapulamema: ewagelena, ebe helo kalu keba
ka:nala:ka: ba:ba ka:nala.

9-10 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, wadiyala la: ba:moe
komo hidamo nemalagidolala:. Komo tetelo a hibima: midipa:te aeno
ma:lapilamo aeno Kodawa Nabiwi Godoko a:milimihonakoma:, ba:bene
komo tetelo ale komo tawakaluba:tamo maubahalete aeno tabamo ibi ba:bo

kubahilamenakoma:. Numa:la:, Godote ba:bi tawakalubi ebeno holoholamo ododiliti ebeno gugudima: ka:lamina, ba:bema: milimiho tabo ba:gala mela tabo atu lumagino tabone dikulimina: ba:be komo ko kubanomoma: keda:ma:ne! A:iye, ba:bako kubate a ipuwalo akuluhukala:!

11-12 O naeno ekaka:la:, la: iya:tawahala, sipolo gao kehane tawakaluba:te boga:me gao a:katapihala:, ba:gala hiwila gao kehane atumu sipolo gaote a:kanolohala:. Ba: ba:ba ka:na tawakaluba:te hido a:la:mina beya ma:pene kuba solo beya a:kiyapohala:, iba:te huiyatiya hido beyanomo biyapohonaka, iyo, hibila, solagoeno beya ma:pete hido gola beya tawakaluba:tamo ikalame modoboha:.

Godokono Hibi Mulu Komo

13 Ba:bema: la:eno hibima: midipi kapiyuimi ipuwalo eta mulu ukuidawa ba:ka:luta? Wadiyala ba:bako dawate tuputupu emede komodo ebeno mulu ba:ma ka:na na:hawakalima:mene, ebete awagahaheno hidohido komo kapiya bododilinakomene.

14 Huiyatiya la: la:eno tepo ipuwalo komopino ilinama: iba:tamo da:maubahanama, ba:gala awagaha ipuwalo la: ha:kiya la: da:wadiya:paa:latelenama, la: hidamo! La:eno awagaha komoeno ododili ipuwado la: Godokono hibi gabo ha:da gaboma: ga:lanamata, ba:bema: wadiyala la: ba:be awagaha komo na:miya:pala:.

15 A:iye, la:godolo ditana ba:be awagaha ukui Godokono Hunu Habane kapenaha:! Ao, ba:bako ukui ba:moe hopoeno mulu ukui komola, ba:be ha:da mulu komote Saitanagodone ba pena Godokono hibi mulu komago ba:bo palaholonako.

16 Ba:bema: puya:te komopino ilinama: iba:tamo da:maubahana, ba:gala puya:te awagaha ipuwalo ibi ha:kiya ibi kapiya demalagidolena, ba:ba:te olowabeletihui ipuwalo hiya:hiya: utitatate hiliyonomo hiya:hiya: kuba komo ba:bo ododilinaka.

17 Huiyatiya Godogodone da:pena ba:be mulu komoeno ododili komo eba ka:naha:, mabu ebeno hibi muluti tawakaluba:godolo ditana, iba:te kuba dalowa: komokomo a:kododila:la:. Ba:bi tawakaluba:te tatabalo ba emedena olowabeletihui komo a:kiya:tawahala:, huiyatiya ibi ipuwalo etate eta malemaletelo hidohido komo ba:bo ododilinaka. Ba:bene iba:te tawakalubi hunu nikapa:mo ulameheno ba:ma ka:na eta lumagi miya:pate eta lumagi ebo a:kalawa:la:, ba:gala iba:godolo ma:lapila netewa komote kitanaha:.

18 Ba: hibila, puya:te ba:mako tataba emede komo komopa:tamo dikalamena, ibi ba: hidohido kikipo hakamo damihona ba:bi okopi huiyala, mabu ibino oko owati ipuwalo hidohidonomo naha ilinate hibilo kopikulima:na:.

4

Ba:moe Hopoeno Komokomo Koamo Emalagidole Komo

1 Ba:bema: la: hibima: midipi ipuwalo alaholoho komo ba:gala olowabeletihui komo kebene ka:pelamenaka? Iyo, ba:bi komate la:eno kateneno kubakuba ubi komodo pikulinaka, mabu ba:bako ubi komate la:eno tepo ipuwalo hidohido ukui komago alaholohona.

2 Ba: ba:ba ka:na la:le komopino ilina uwatema: ewagelenamata, huiyatiya uwate gabo umihino ba:bema: la:le la:eno tabamo ibi anakapulamenakomata. Ba:gala la: koko ilina uwatema: ubi konomola, huiyatiya la:godolo pola:naheno ba:bema: la:le ba olowabeletihui kubanomamo ba:bo alaholohonakomata. A:iye! Mabu keka: la:le la:eno komo ilina modobolo kuwatenaha:? Mabu ba: la:le Godoko la:eno modoboha: komoma: hibi gabodo a:katoemehalemata.

3 Ba:bema: numa:la:, keba tetelo la:le eta ilinama: Godoko
da:toemehonakoma, ba:ba tetelo la:eno tepo ipuwoeno ukui tuputupulu
kapola:naha:, mabu la: ubila ba:be ilina lawete la: ha:kiya la:
kokalakaluilamema:. Iyo, la:le Godoko kokalakaluimima: ukui kihatenaha:,
ba:bema: ebe ubihinola eta ilina la:tamo ikalame.
4 A:iye, la: ba: hibima: midiha: tawakalubi huiyalata! La: iya:tawahala:ka:,
kebe lumagiti ba:moe hopoeno komokomo koamo demalagidolena ebete
Godokoba: alaholohodawama: eda:na? Iyo, ba: hibila, pote ba:moe
hopoeno ilina ba:gala awagaha komokomo uwatema: dewagelena, ebe ba:
Godokoba: alaholodawala.
5 Ba:bema: numa:la:, Godokono Bukalo tabote ba:ma ka:na itana, "Godoko
ubi konomola ebeno Gobogobote ha:kiya aeno tepo ipuwalo kemedenama:,
ba:bema: ebete aeno kubakuba ukui komago helonomamo alaholohonako."
Iyo, la: iya:tawahala ba:be tabote hibinomoma: ba eda:na,
6 ebeno Bukalo ba:moe eta tabote atumu ba:ka-itana,

"Puya:te dawagahana Godote iba:go nalaholohona,
huiyatiya puya:te ibi ha:kiya ibi hopamo da:miya:tena,
ebete iba:tamo ebeno ko malemale behawakaliminako."

Kalakala konomola, Godote ebeno malemale atamo ba: ba:ba ka:na
hawakalimina!

7 Ba:bema: wadiyala la: ha:kiya la: Godotamo ikamehote Saitanatamo
helonomoma: neda:hanala:, mabu la:le ba:ba ka:na dewagelema, Saitanate
la: kuba gabamo emogabuilame ipuwane la: miya:palete gobogobamo tiyo
kalahula:ma:ne.
8 Ba: hibila, keba tetelo la: Godoko tama:mo da:pelamema, ba:be atu tetelo
ebete la:tamo puluhukuti la: kalakalago kopuwatema:na:ta. Ba:bema: la:
puya:te kuba komokomo dododilinama, wadiyala la: la:eno dalowa: kokoto
ukulalete kuba komo gala akododila:la:. Ba:gala la: puya:te Godoko ba:gala
ba:moe hopoeno komo atu tetelo ta:matalema: dewagelenama, wadiyala la:
la:eno tepo ipuwoeno kubakuba ukui hiduilamete,
9 ba:bene la:eno kuba mabuma: wadiyala la:le tepo temetemema:
eda:hate nihima:la:. Iyo, wadiyala la: la:eno iya:da: komo miya:pate tepo
ipuwoeno ihi komo na:lawiya:la:, ba:bene la:eno kalakala komote huiyatiya
menemenema: neda:mene.
10 Ba:bema: hibila, la: Godokono holoholo hapulu la: ha:kiya la: hopamo
ba miya:te, ebete huiyatiya la: hunamo kowadiya:paa:latelema:na:ta.

Eta Hibima: Mididawoeno Komo Kubama: Akagaa:la:

11 Naeno ekaka:la:, ba:moe ba: eta komola. La:eno hibima: midipi
kapiyuimi ipuwalo etate etoeno komo kubama: akagaa:la:, mabu keba
tetelo ama: eta hibima: mididawoeno komo kubama: da:goemena:, ba:ba
tetelo ama: Godokono konomo malemale tutumu tabo kadikanalema:na:ta.
Numa:la:, Godote ebeno tutumu tabamo ama: bikiyamenata ama:le amia:no
hibima: midi ekawi malemalelo kemalagidolonama:, ba:bema: keba tetelo
ama: amia:no ekawi kubama: da:goemena:, ba:ba tetelo ama: Godokono
tutumu tabo atumu kubama: kakagoema:na:ta.
12 A:iye, ama: ko lumagiha:! Ama:tamo helo pote kikametana eta lumag-
ino komo kanagiya:midamema:? Godoko kapiya ba: tutumu tabo ododil-
idawala, ba:gala ebe kapiya ba: tawakalubino komokomo anagilamele-
lamedawala, ba:bema: ba:moe Kodawa kapiyate modobola tawakalubino

emede komokomo ba anagilamelelame etoeno ka:ka: mula:mete etatamo kuba huiya kikamema:ne.

Lumagiti Ebeno Ododili Komoma: Awagaha Tabo Akolamaga:la:

13 Ba:gala eta komo. La: komopi ba:ma ka:na ga:lanakomata, “Ka:lo gapogapolo o dumutu hegelalo na ko habamo tote, ba:bolo nale kapiya gogo ba nemede bisnisi oko nowatiti mani kokonomo konuwatema:nemo.”
14 A:iye! Ama: iya:tawaha: dumutu ama:tamo bada komote na:kuluhukumini. Ama: hopo lumagilata, ba:bema: amia:no ka:ka: ba: ahuta keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala, lumagiti tete nanekele umiti ha:kiya tiyonomo ba:bo kowiboma:ne.
15 Ba:bema: wadiyala ama:le awagaha tabo olamagi komo miya:pate ba:ma ka:na na:goiya:, “Godote helo natamo dikanamemene, na dumutu ka:ka:go ba luta nale ebeno ubi komo ba:bo kododima:nemo.”
16 Huiyatiya la: komopi ba:mako hidohido tabo a:kaga:lalemata, la: ha:kiya la: bawagaminalenamata, ba:bema: Godote la:eno awagaha tabo ga:la komoma: kakalakalanaha:.
17 Iyo, ba:moe komo ba: hibila, kebe lumagiti tuputupu ododi komo ba iya:tawa huiyatiya ba:be komamo papamiwataheno, ebeno ododiha: komodo ebete Godokono kukala ba:bo kadikanalema:ne.

5

Dogodogopa:te Ibino Kuba Ododili Komo Miya:palete Godotamo Nohobila:hamena:

1 Ba:bema: dogodogopa:la:, la: naeno tabo hidamo nulia:la:. Wadiyala la: ba:ma tetelo ihimi na:tupuima:la:, mabu koko temetema:te la:tamo ba: na:pelama:,
2 iyo, tete tatalila la:eno dogodogo komate kokubakubahama:na:. Ba:ba tetelo la:eno pupulino ilina unawa:te nalete,
3 ba:bene la:eno hidohido disi hakate ba uwate nonokama: ba:bo keda:hama:na:. Ba:bema: hibila, Godote tawakalubino kuba danagilamelelamemene, ba:be Ko Hegelalo ba:bi nonoka ilinate la:eno kuba ododili komo ba:gala kuba ukui komo kohawakalilamema:na:. Numa:la:, ba:moe hopoeno kuititi tetete ba penape, la:eno ilina ya:lo a:dogodoguilamenamimata, huiyatiya tete tatalila la:eno kalakala komote kowiboma:ne, iyo, la:eno nonoka ilinate la:eno ape ba kubahilame la:eno kalakalate ba:bo kowiboma:ne, helonomo koete daha ipulunomoma: keba ka:na ka:midinako ba:ba ka:na.
4 Ba: hibila, la:eno kuba komo ba: ba:ma ka:na itana. La:eno koko bisnisi ipuwalo puya:te la:eno kolowamino pali ilina da:tapiholamenaka, la:le iba:tamo hido huiya a:kikalama:lemata, ba:bema: iba:te ibino temeteme ipuwalo konomamo ihimina. A:iye, Helodawa Godote ba:be ihimi komo ya:lo iya:tawui!
5 Ba:bema: numa:la:, la: ba:moe hopolo dogodogopima: ba eda:hana la: ha:kiya la:eno kateneno ubilo la: a:kalakaluilamenakomata, iyo, la: hidohido baa: ba nahana gadigadihibima: ya:lo eda:huimata. Ba:bema: gadigadi kau-goegoe keba ka:nala:ka: la: ba:ba ka:nala, tete tatalila Namutudawate la: anakapulamema: kopema:ne.
6 Ba:gala eta komo. Komo tetelo la:le tuputupu tawakaluba:tamo maubahalete, ba:bene la:le ibi gabomana:tamo dito magatalenakomata iba:te iba:tamo hoe huiya kikalamema:. A:iye! Ba:bi tawakaluba:te la:tamo eta kuba a:kododa:la:, huiyatiya ba:be gabodo la:le ibi dito anakapulamenakomata!

Hibima: Midi Ipuwalo Kodakodalo La:mota:hana Komo

7 Ba:bema: naeno ekaka:la:, la:eno hibima: midi ipuwalo kodakodalo
na:la:mota:hanala: Kodawa Ya:sukunu pe teta:mo. Wadiyala la: pali ododi-
dawoeno komo nemalagidolala:, ebete pali ilina amihote hidohido pali ilina
naha tete ba:bo kolatimima:ne. Ba:ma ka:na dopo manome tetelo wegolate
donakomene ba:gala kuititi manomelo gala da:konakomene, hakate hido
gibama: ba eda: ebeno pali ilinate hidamo ba:bo kapepehoma:na:.
8 Ba:bema: la: ba: atumu Ya:sukunu pe komo latimima: ubiha:ma:
eda:haheno kodakodalo na:la:mota:hanala:, mabu ebeno pe tete ba:
na:tatali!
9 Ba:bema: naeno ekaka:la:, la: ipuwalo etate eta lumagino komoma:
ubiha: tabo akagaa:la:, mabu diyala, Godote amia:no tamedawoeno emede
komo modoboma: ba goe huiyatiya ama: kubadawama: da: goemene. Iyo,
ba:be Kodawate ba: na:pe a hiliyonomoeno komokomo kopanagilame-
lea:mema:!
10 Ba:gala naeno ekaka:la:, wadiyala la:le ya:lo tetelo da:pikuliya: ba:bi
Godokono ukui hawakalimipino komo nemalagidolala:. Iba:te Godokono
oko ba owatina koko temeteme duwatenakui, huiyatiya iba:te hibima:
midi ipuwalo kodakodalo la:mota:hananakuya:, ba:bema: iba:te keba ka:na
kemedenama:, wadiyala la: ba: ba:ba ka:na nemedenala:.
11 Numa:la:, a hibima: midipa:te ba:bako okopi ba emalagidole ba:ma
ka:na ga:lanakoma:, “Ibino kodakodalo la:mota:hana mabuma: Godokono
kalakala komote iba:godolo hibilo nitanami!” Ba:bema: wadiyala la: eta
hibima: mididawa Yaubakono komo atumu na:kemalagidolala:. Konomo
olalati komote ebetamo duluhukuya:, ba:ba tetelo ebete hibima: midi
ipuwalo kodakodalo la:nami, ba:bema: Kodawa Godote ebe owalubiti
olalati ipuwane ebeno ka:ka: a:mula:miya:. Kalakala konomola, Godoko ba:
konomo malemaledawala.

Hibinomo Tabo Goe Komo

12 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, ba:moe eta komo ba: ko
komonomola. La:le komopa:tamo hibinomo tabo ga:lama: dewagelema,
ulihopa:te la:eno tabo hibima: komidima: la:le Godokono Hunu Haboeno
mahilo akaka:ma:la: ba:gala hopo haboeno mahilo atumu akaka:ma:la:.
Ba:bema: hibima: mididawa, wadiyala ama: huiyatiya amia:no tabo ola-
magi ipuwalo eta ilinoeno mahilo ka:mihino tabo hibilo ba:ma ka:na
na:goiya:, “Iyo, na kododima:nemo,” ba:gala keba tetelo ama: eta komo
ododi modoboha:ma: deda:mena:, wadiyala ama: eta hibi tabo ba:ma ka:na
na:goiya:, “Ao, na a:kododa:mo.” A:iye! Komopa:te ama: hibima: komidima:
ama:le amia:no tabo heluimima: eta tabo akagaa:la:, mabu ba:bako tabo
olamagi komoma: Godote kuba huiya ama:tamo kopoemema:ne.

Godotamo Toetoe Tabo Olamagi Komo

13 Ba:bema: la: ipuwalo kebe lumagiti komo temeteme ipuwalo deme-
dena, wadiyala ebete toetoe tabo Godotamo nolamaga:mene. Ba:gala kebe
lumagiti kalakala ipuwalo demedena, wadiyala ebete Godoko adikumi
ohale nalapihohamene.
14 Ba:gala kebe lumagi temetemete dumina, wadiyala ebete sose wa-
towatopi ka:lamiti, ba:bene iba:te pelamete Kodawa Ya:sukunu mahilamo
olibi kikipoeno iha:mo ebeno wato kali pabutimiti Godotamo ebe ba:bo
nadipata:mena:.
15 Ba:bema: iba:te Godoko hibima: ba midi, ebete ibino toetoe tabo uliti
temetema:goeno lumagi ba:bo kohiduimima:ne, ba:gala diyala, ba:be teme-
temete ba:be lumagino kuba ododili komodo ebetamo kuda: a:pi, ba:bene

Godote ba:be komo iya:tawate ba:be atu tetelo ebeno kuba egebolemete kadodolemema:ne.
16 Ba:bema: wadiyala la: ipuwalo etate ebeno kuba ododili komokomo kahawakalilame, etate ebeno kuba ododili komokomo kahawakalilame, ba:ba ka:na newagelenala:, ba:bene la: ipuwalo etate eta Godotamo nadipatenakuya:la:, ebete la:eno kuba egebolelamete la:eno apeno hiya:hiya: temeteme komo tama:mo komiya:telamema:. Ba: hibila, kapiya tuputupudawoeno toetoe tabo olamagi ipuwado Godoko ba: modobola koko hanohano komo ododilima:.
17 Numa:la:, Godokono ukui hawakalimidawa Elayako ba: hopo lumagila, a keba ka:nala:ka: ebe ba:bako lumagila. Huiyatiya ebe hido tuputupudawala, ba:bema: wegolate kowiboma: ebete Godotamo konomamo da:toetoiya:, Godote ebeno tabo hibilo uliya:, iyo, ba:ba tetene tupuimiti wegolate tete ga:ga:nomolo konakuiha:, ba:be tete ba: netewakapiya gogo ba:gala sikisi manome tetela.
18 Huiyatiya wegolate gala oma: Elayate Godotamo toetoe tabo da:kolamagiya:, Godote ebeno toetoe tabo gala kuliti wegola hopamo ba:bo poemiya: tawakalubino pali ilinate gala kakapepehoma:.

Lumagino Ka:ka: Mula:me Komo

19 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, naeno kuititi leta tabo ba:ba:ma ka:nala. La: ipuwalo etate Godokono hibi gabone gobogobamo delehegamene, wadiyala etate ebe gala na:kamagaha:mene.
20 Iyo, la: ba:moe ko komo nemalagidolala:, kebe lumagiti kuba ododidawa umiti ebeno kuba gabone Godokono hibi komamo gala da:kamagahemene, Godote ba:be tuputupudawoeno ododi komodo kubadawoeno ka:ka: mula:mete ebeno kuba ododili komokomo ba:bo kegebolemema:ne.
Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

PITAKONO DOPO LETA
EBETE HIBIMA: MIDIPA:TAMO ODODIYA:

1 Na ba: Pitatela, Ya:su Kelisote ebeno sose tupuimima: hiya:hiya: hopamo
doelamiya:, ba:bi okopi ipuwalo na ba: etala.
Godote ebeno tawakalubima: keda:hanama: pui ka:ka:lamiholiya:, ibi
ipuwalo komo la: Yudiya hopone hiya:hiya: hopamo ikuliti ba:bo
da:nemedehonama, ba:ma ka:na komo la: Pontase hopolo, komo Galesiya
hopolo, komo Ka:padosiya hopolo, komo A:isiya hopolo, ba:gala komo
Bitiniya hopolo, la:le ba:moi hiya:hiya: hopolo bemedehonamata, nale
ba:moe leta la: hiliyonomatamo ba:bema: poememo.
2 Ba: hibila, ya:lo tetelo Nabiwi Godote la: a:ka:lamiya:ta la:le ebeno Gob-
ogoboeno heloamo ebeno talona tawakalubima: keda:hanama:, iyo, ebete
ubi bihatiya: Ya:su Kelisokono hawa:mo la:eno tepo ipuwoeno dalowa:
ukulalelamete, la:le ebetamo hibilo kopapamila:halenama:.
Wadiyala Godokono malemale komo ba:gala hete komote la:godolo
konomamo na:pola:namena:.

Hibima: Midipa:te Hido Ka:ka: Haba Lawema: Ya:sukunu Pe Tete Da:latimina

3 Wadiyala a kalakala tabo aeno Kodawa Ya:su Kelisokono Nabiwitamo
kadipatema:nema:, mabu ebe ba: hibi Godola. Numa:la:, ebete ebeno
konomo malemale ba:ma ka:na hawakalimiya:, ebete Ya:su Kelisoko hoe
ipuwane ka:ka:mo dadipatiya: ba:be komodo uli ka:ka: atamo ikaa:miya:.
Ba:be mabuma: ale ebeno pe komoma: uliholo kalakalago ebe belatimi-
nama:,
4 mabu ba:ba tetelo Godote ebeno gugudi mabuma: da:hiduilamiya:
ale ba:bi hidohido ilina hibilo kuwatema:nema:. Ba:bi hidohido ilinate
ebeno Hunu Habalo ba pola:na emedena tetelo a:kawibohonamena: ba:gala
a:kababalehonamena: ba:gala a:kakubakubahanamena:.
5 Ba: hibila, Godoko ubila ebete ba:moe hopoeno Kuititi Hegelalo ebeno
ka:ka: mula: komo la:tamo ikalame, ba:bema: ebete la:eno hibima: midi
komodo ebeno heloamo la: nitagua:midalenata.
6 Ba:moe mabuma: la: na:kalakalahanala:, iyo, hibila, ba:ma tetelo
la:le komo hiya:hiya: temeteme ipuwalo ba emedena menemene
iya:tawahanakomata, huiyatiya tete tatalila la:eno kalakala tete
kopuluhukuma:ne.
7 Numa:la:, ba:moe hopolo iya:tawahapa:te golodo ilina koe ipuwamo
dihatemena:, koete golodo ilinoeno dalowa: ba upula: iba:te ba:be ilinoeno
hido a:la:mina komo ba:bo kumima:na:. Ba: ba:ba ka:na Godote la:eno
hiya:hiya: temeteme ipuwalo ebeno hido oko bowatina la:eno hibima: midi
komo kulamelelamema:, da: hibila: o da: hibiha:. Ba:bema: numa:la:, hopo
habanapa:te golodo ilina duminaka hidonomoma: ga:lanaka, mabu tete
nanekelelo ba:be hopo ilinoeno a:la:mina komote konomamo kitanama:ne.
Huiyatiya kalakala konomola, la:eno hibima: midi komoeno hido komote
ba:bako golodo ilinoeno hido komo na:gogolona, mabu hibima: midi ko-
mote la:godolo emedena tetelo a:kawibonamene. Ba:be mabuma: wadiyala
la: temeteme ipuwalo kodakodalo na:la:mota:hanala:, mabu Ya:su Kelisote
gala da:kapemene, ebete la: ba pimililamehole la: pawagaminalete hunamo
ba:bo kopewadiya:paa:latelema:na:ta.
8 La:le ebe dopamo kuminakuiha: ba:gala ba:ma tetelo la:eno baida:mo
ebe kuminaha:, huiyatiya la:le ebe hibima: ba midina malemalelo ba:bo

emalagidolonamata. Ba:be mabuma: la:eno temeteme koamo emalagidoleheno konomo kalakalate la:godolo bitana, ba:bako kalakala bada konomola:ka:! Iyo, tawakaluba:te ba:bako kalakala tabamo hawakalimi modoboha:!
9 Numa:la:, ba:be kalakalate la:godolo hibilo bitana, mabu la: iya:tawahala la:eno hibima: midi komodo la:le Godogodone ka:ka: mula: komo na:lawenamata.
10 Dopamo tetelo Godokono ukui hawakalimipa:te ba:moe ka:ka: mula: komoeno hibi komo kiya:tawahama: ebeno Bukoeno hiya:hiya: tabo komokomo beka:lamiholenakuya:, ba:bene iba:te ba:ma ka:na ga:lanakuya:, galane tetelo Godote ebeno ka:ka: mula: komo la: hibima: midipa:tamo malemalelo dito kikalamema:na:ta.
11 Huiyatiya numa:la:, iba:te ba:moe eta komo nipo umiya:, Godokono ka:ka: mula: komote keba ka:na na:ka:pemene ba:gala kebako tetelo na:ka:puluhukumini. Ba:ba tetelo Kelisokono Gobogobote ebeno ka:ka: mula: komoeno pe tete iba:tamo hibilo kahawakalimiya:ha:, huiyatiya ebete ibi ipuwado ba:ma ka:na olamaginakui, Godokono Oemedawa Kelisote da:pemene, ebete dopamo koko temeteme uwatete, galane Godote ebeno hido a:la:mina komamo ebe ba:bo kawagaminama:ne.
12 Ba:gala ibino oko owati ipuwalo Godote ibi a:kiyalamiya:, iba:te kebe komokomo da:ga:lanakui ba:bi komate iba:tamo a:kikulihamena: huiyatiya galane tawakaluba:tamo kikulihoma:na:. Ba:bema: hibima: midipa:la:, la: ba: ba:bi tawakalubilata, iyo, la: tetelo komo Godokono okopa:te pikuliti Ya:sukunu Hido Tabo ebeno Hunu Haboeno Talona Gobogoboeno heloamo la:tamo a:polamagiminakuya:. Ba: hibila, Hunu Haboeno nopopa:te ibino ubi konomamo miya:tena, la:le kebe ugumuili komo kuwatiuya:ma, iba:te ba:bi hidohido komo atumu kakiya:tawahama:.

Hibima: Midipa:te Godokono Talona Ipuwalo Emedeho Komo

13 Ba:bema: la:le Godokono hido oko kowatihonama: la:eno ukui na:hiduilama:la:. Ba:gala wadiyala la: Ya:su Kelisokono pe komoma: uliholo nemedehonala:, mabu ebete da:pehawakalamene ba:be hegelalo ebeno ka:ka: mula: komo la:tamo malemalelo kopikalamema:na:ta.
14 Ba:gala dopamo tetelo la:le Godokono hibi komo iya:tawahaheno kebe komo kododilinakuima, la: ba:ma tetelo ebegodone ohobila:hate ba:bi kateneno ubi komokomo ododili komodo hibima: midiha:pimo gala akemedehonala:.
15 Huiyatiya la: Godotamo ba papamila:ha ebeno tutumu tabo hiliyonomo ipuwalo eta kapiya adikanaleheno, wadiyala la: la:eno hiliyonomo ododili komo ipuwalo talonama: neda:huya:la:. Iyo, la: da:ka:lamiya:la ba:be Kodawate talonama: keba ka:na keda:na la: ba: atumu ba:ba ka:na nemedehonala:,
16 mabu ebete ebeno Bukalo a ba:ma ka:na iya:tua:mena, “La:eno ododili komo ipuwalo talonama: neda:hanala:, mabu na ba: Talonanomolo Emededawala.”
17 Numa:la:, Godote kapiya tuputupunomo gabodo hiliyonomo hopo habanapino komokomo kanagilamelelamema:ne, iyo, ebe ba: hido huiya ba:gala kuba huiya iba:tamo modobolo dikalamemene ba:be Kodawala, ba:gala hibila, la:le ebetamo da:toetoehonakoma ebe la:eno Nabiwima: ka:minakomata. Ba:be mabuma: wadiyala la: ba:moe hopolo kapelapimo ba emedehona, la:eno ododili ipuwalo ebe tolemelo ebe kapiyatamo na:papamila:hanakuya:la:,
18 mabu la: iya:tawahala la:eno hido huiyate ebegodone kopema:ne, ba:gala la:le dopamo iniwala:godone da:lawiya:ma ba:be emede komoeno

ododili ipuwalo ebeno hibi ka:ka: komo nipo umiya:mata. Iyo, dopamo
la:le ba:be pakala emede komamo da:papamila:hanamima Saitanakono du
genamanapima: ba eda:hana, Godote la: malemalelatelelo ba:be du genama
ipuwane ba:bo uluhukulateliya:ta. Ba:bema: numa:la:, ba:ba tetelo ebete la:
ba:moe hopoeno mana:mo kuwatiya:ha:,
19 huiyatiya ebete la: Kelisokono huiya konomo hawa:mo la:
a:huiyaliya:ta. Iyo, eta kuba kapiyate Kelisogodolo itanaheno, ebete
hidonomo sipi-goe deha:poto huiyama: ba eda:na la:eno kuba ododili
mabuma: ebeno ape hawa:goeno malemale ilinama: miditi Godotamo
ba:bo ikamiya:.
20 Ba: hibila, ba:moe hopo ododihino dopamo Godote Kelisoko ya:lo
a:ka:miya: la:eno ka:ka: komula:lelamema:, ba:bema: kalakala konomola,
a tetelo ba:moe hopoeno kuititi tete ba tatali ebete hopo habanapa:tamo
ba:bo pehawakaluya:,
21 ba:bene ebete da:hoiya: ba:ba tetelo Godote hoe ipuwane ebe ba adipate
ebeno helonomo alago ebe ba:bo awagaminuya:. Ba:be mabuma: la:le
Kelisoko ipuwado Godoko hibima: ba midina, ebegodone la:eno hidohido
komo hibilo uwatema: ebeno pe komo uliholo latiminamata.
22 Numa:la:, la: Godokono hibi komamo ba papamila:ha la:eno tepo
ipuwa ukulaliya:mata la:le la:eno hibima: midipi ekaki malemalelo hibilo
kemalagidolenama:. Ba:bema: wadiyala la: ipuwalo etate eta kemalagidolo,
etate eta kemalagidolo, la: ba:ba ka:na ba ewagelena la:eno tepo ipuwoeno
konomo malemala:mo komopi nemalagidolenala:.
23 Ba: hibila, dopamo la:eno nabi ba: puya:te ibino kadele teta:mo nikuliti
da:neha:lahuya: ibi ba: ba:bi dubula, huiyatiya ba:ma tetelo la: ba: Ka:ka:
Nabiwi Godokono gugudilata, iyo, la:le ebeno wiboha: Ka:ka: Tabodo
hawakalahalete uliulinoma: eda:huya:mata.
24 Ba:be mabuma: Godokono Bukalo tabote ba:ma ka:na itana,

"Tawakalubi hiliyonomo ba: hemo keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala,
ba:gala ibino awagaha komokomo
ba: haiyaino titi huiyala.
Ka:lo dapepehuta ba:bi hemate dumutu hegelalo kowaiwaihoma:na:,
ba:gala ka:lo hido tita:gopi da:pola:na
ba:bi haiyaa:te dumutu hopamo dito koma:tila:ma:na:.
25 Godokono Tabote huiyatiya
emedena emedena tetelo bitanamene."

Numa:la:, ba:moe tabo ba: komopa:te dopamo tetelo la:tamo dolamagimiya:
ba:be Hido Tabola.

2

Ya:suku Ba: Godokono Genamoeno Nakola Huiya Hototola

1 Ba:moe ba:be mabuma: la:godolo da:pola:na ba:bi hiya:hiya: kuba
hiliyonomo tama:mo na:miya:ta:la:, ba:ma ka:na ha:da tabo akolamagimi-
nakala:, ba:gala ma:lapila netewa komo na:miya:pala:la:, ba:gala komopino
ilinama: akamaubahalenakala:, ba:gala tawakalubino mahilo kubahilame
talonala.
2 La: huiyatiya a:lia:li gugudimo ba eda:ha Godokono Gobogoboeno hido
nono nihoma: la: la:eno ubi komo konomamo nihatenala:, iyo, ba: ba:ba
ka:na la: la:eno ka:ka: mula: komo hibilo lawema: hibima: midi ipuwalo
kapepehoma:nemata.

3 Ba: hibila, dopamo tetelo la: Kodawoeno malemale totoma:namidate
golanomoma: ba:bo ga:luya:mata.
4 Ba:bema: la:le Ko Ka:ka:dawa Ya:sutamo na:pelama:la:, ebe ba:
tawakaluba:te kubama: ga:late tama:mo dihatiya: ba:be dawala, huiyatiya
Godote ebe hidonomo nakola huiya hototoma: goelo ba:bo lawiya:.
5 Numa:la:, ebeno ka:ka:te la: ipuwalo atumu ba:ka-itana, ba:bema:
wadiyala la: pelamete la: ha:kiya la: Godotamo na:pikamehala:, la:le ebe
adikumino genamoeno hidohido kehama: keda:hanama:. Ba:bene la: ba:be
genama gulu ebe ba owatidolona ebeno Gobogoboeno talona oko owati
komodo malemale ilina ebetamo ikamehopima: beda:hanamata, ba:bema:
la:le Ya:su Kelisoko ipuwado ebetamo dikamehonakoma, ebete kalakalago
la:godone buwatenakomene.
6 Numa:la:, Godote ba:be komo hawakalimima: ebeno Bukalo ba:ma ka:na
goena,

"Na hidonomo nakola huiya abo lawete
Yelusalema ko habalo* detenamo
ba:be genamoeno hototoma: komidima:nemo.
Ba:bema: kebe lumagiti ba:be dawa hibima: da:midimini,
ebete emedena tetelo hilopo komo a:kiya:tawanamene."

7 Ba: hibila, la: puya:te Ya:suku hibima: da:midinama, la: iya:tawahala
ebe ba: Godokono huiya konomo hototoma: eda:na. Huiyatiya numa:la:,
komopa:te ebe hibima: kamidinaha:, ba:bema: Godokono Buka tabote ibino
ubiha: komo hawakalimima: ba:ma ka:na goena,

"Genama etepa:te tama:mo dihati,
ba:be hototote huiyatiya genamoeno helo mabuma: eda:na."

8 Ba:gala Godokono Bukalo eta tabote ba:ma ka:na itana,

"Ba:moe Kodawa ba: gabo tetelo ditana ba:be nakolala,
tawakaluba:te ibino kuba ubi komago ba tolame
ebegodolo nato nukamidahalete
ebe hunamo ba:bo konegudima:na:."

Ba:bema: hibila, iba:te Godokono tabo hibima: midiha: mabuma: nato
ukamidahalete ba:bo gudinaka, Godote ibi mabuma: ya:lo da:goiya: ba:ba
ka:na.

9 Huiyatiya la: hibima: midipino komo hiya:nomola. La: ba: Godote ebeno
ubilo duwatiya:la ba:bi tawakalubilata, ba:gala la: Ko Gawadubu Godoko
adikumilo ebetamo malemale ilina dikamehonakoma, la: ba: ba:bi okopi-
lata. Iyo, la: ba: ebetamo talona oko dowatinama ba:bi kapiyuimipilata,
ba:gala la: ba: Godokono hiya:nomo tawakalubima: eda:hanamata. Ba:
hibila, Godote la: du ipuwane a:ka:lamiya:ta, mabu ebe ubila la:le ebeno
hidonomo alo ipuwalo ba emedena ebeno hidohido ododili komokomo
komopa:tamo kolamagiminakoma:.
10 Ba:bema: kalakala konomola, la:le dopamo tetelo Godokono tawakalu-
bima: keda:hanamiha: huiyatiya ka:lo la: ba: ebeno gugudilata, ba:gala

* **2:6:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: niya:tawa, Yelusalema haboeno eta mahilo ba: Sayonola.

dopamo la: ebeno malemale kiya:tawahuya:ha: huiyatiya ba:ma tetelo ebegodone a:lawiya:mata.

Godoko Hibima: Midipa:te Ba:moe Hopolo Kapelapima: Deda:hana Ba:be Komo

11 Naeno hidohido mabuluba:la:, nale la: betoelameholemata la: ba:moe hopolo ba emedehona kapelapima: neda:hanala:, mabu la: ba: Godokono Hunu Habanapilata. Ba:bema: la:eno kateneno ubi komamo akapapamila:hala:, mabu ba:bi kuba ubi komate la:eno gobogoboeno ka:ka:go ba alaholoho la: kubahilamema: ewagelena.

12 Ba:gala la:le hibima: midiha:pa:go ba emedena ibino holoholo hapulu hidohido komo kapiya nododilinakuya:la:, mabu ibi ipuwalo puya:te la: kubapima: da:ka:lamina, iba:te la:eno hidohido ododili komo ba ulamena la: mabuma: ukui hiya:ma: ba:bo komidilima:na:. Iyo, hibila, Godote hopo habanapino komo anagilamelelamema: da:pemene, ba:be Ko Hegelalo ba:bi atu tawakaluba:te la:eno hidohido ododili komoma: Godokono mahilo kadipatema:na:.

Gabomani Okopa:tamo Papamila:ha Komo

13-14 Ba:bema: Kodawa Ya:suku mabuma: la:le Loma habanapino Konomo Gawadubutamo na:papamila:hanala:, mabu hopo konomolo ebeno helote hibilo bitana. Ba:gala ebete komo hiliyonomo hiya:hiya: hopamo da:noelamiya: ba:bi koko gawadubu ba:gala ibino komo gabomani okopi, wadiyala la: ibi hiliyonomatamo atumu na:kapapamila:halenakuya:la:. Ba: hibila, ba:bi dubagodolo helo bitana kuba ododilipa:tamo kuba huiya ba ikalame hidohido komo ododilipi hunamo kowadiya:paa:latelema:na:.

15 Ba:moe mabuma: Godokono ubi komo ba:ma ka:na bitana, keba tetelo ebeno hibi komo iya:tawaha:pa:te la: kubapima: da:ka:lamimina:, la:le la:eno hidohido ododili komamo ibino daedae tabo ga:la komo ba:bo koduhilamema:nemata.

16 Ba:bema: la: Kelisoko ipuwalo tutupima: deda:hanama, la: hidamo! La: daedae ukuilo ba:ma ka:na akaga:lala:, “Kelisote aeno kuba huiya ya:lo uwatea:miya:, ba:bema: ale aeno kuba ubi komokomo gala da:kododilima:, Godogodone kuba huiya a:kalawa:ma:.” Ao, eba ka:naha:! Wadiyala la: huiyatiya la:eno ape Godotamo ikamehonomo nikamehuya:la:, la:le la:eno ododili ipuwalo ebeno huiyaha: okopima: keda:hanama:.

17 Ba: ba:ba ka:na la:le komo hibima: midipi hiliyonomo malemalelo ba emalagidole Godoko kapiya na:tolemenala:. Ba:gala ba:moe hopo konomolo heloma: deda:na, ba:be Lomanapino Konomo Gawadubuino komoma: la:le la:eno tepo ipuwalo kuba tabo ga:laheno ebeno tutumamo na:papamila:hanakuya:la:. Iyo, wadiyala la: ha:kiya la: hopamo ba miya:te, komo tawakalubi hiliyonomoeno komoma: la:eno tepo ipuwoeno ukuilo ibi hunamo na:wadiya:paa:latelenakuya:la:.

Oko Namutuluba:tamo Papamila:ha Komo

18 Ba:bema: koko oko dubate la: pui mana:mo duwatiya:la, wadiyala la:le ba:bi dubuino huiyaha: oko kowatihonama: la:eno tepo ipuwalo ibino komoma: kuba tabo ga:laheno iba:tamo oko helonomamo nowatinakuya:la:. Iyo, oko namutulubi ipuwalo puya:te la: da:malemalelatelena, la:le hidohido oko ibi kapiyatamo owatihoheno, puya:te la: kiyahalamelo la:tamo da:maubahalena, wadiyala la: ba:bako oko namutuluba:tamo atumu kalakalago na:papamila:halenakuya:la:.

19 Ba: hibila, ama: ba:ba ka:na ba ewagelena amia:no kuba ododiha: tetelo etate ama:tamo temeteme dikamemena:, Godote ba:be komo umiti

ama:tamo kokalakalama:ne mabu ama: amia:no tepo kodakoduimilo ebeno
ubi komamo na:papamiwatanata.
20 Huiyatiya ama: oko kubamo owati ipuwalo namutudawate hiya:hiya:
temeteme ama:tamo dikamehomena:, ba:ba tetelo ama: amia:no tepo
kodakoduimilo ko komoha:ma: da:goemena:, ba:be mabuma: Godote
ama:tamo ba:ka:kalakalamene? Ao, ebeno kalakalate a:kitanamene mabu
ama: ba: kuba okodawalata, huiyatiya keba tetelo ama: hido oko owati
ipuwalo temeteme da:lawemena:, ba:ba tetelo ebeno kalakalate ama:tamo
hibilo kitanama:ne.

Ya:suti Ebeno Hoe Ipuwalo Koko Temeteme Duwatiya:

21 Ba: hibila, Godote la: hibima: midipi a:ka:lamiya:ta, la:eno hibima: midi
mabuma: ba:moe hopoeno temeteme ipuwalo kopola:nama:. Ba:bema:
Kelisote la:eno ka:ka: komula:lelamema: ebeno hoe ipuwalo koko temeteme
keba ka:na kuwatiya:, Godoko ubila la: Kelisokono nato bobodo ebe hibilo
kota:matanama:.
22 Iyo, numa:la:, Kelisote eta kuba kododiya:ha: ba:gala ebegodolo eta
ha:da amiho komo puliyala.
23 Ba:gala kubapa:te ebe diduduputimiya: ebete huiyatiya iba:tamo
iduduputilame tabamo kahuiyuya:ha:, iyo, ebete iba:godone koko
temeteme duwatiya:, ebete ibi kiyahalamelo iba:tamo kuba huiya
ikalamema: kagoiya:ha:. Ba:ba tetelo ebete huiyatiya ebeno hibima:
midi komo Godotamo ihatiya: ebete ebeno ka:ka: komula:mema:, mabu
ebe iya:tawuya: galane ba:be Kodawate hiliyonomo tawakalubino komo
tuputupunomo gabodo kanagilamelelamema:ne.
24 Ba:bene Kelisote ha:kiya ebeno apa:mo aeno kuba ododili komo
uwatea:mete keha pihigamo ba:bo watuya:. Ebete ba:ba ka:na ododiya:
mabu ebe ubila ale aeno kuba ododili ipuwalo ha:lahate ebeno tuputupu
emede ipuwalo kemedehonama:, iyo, ebete ebeno temeteme uwate komodo
la: a:hiduilamiya:ta.
25 Ba:bema: numa:la:, dopamo tetelo la: hiya:hiya: dalatidiholiya:ma
ba:bi sipi-goegoemo emedehonamimata, huiyatiya ka:lo Godote la: gala
a:kamagaheliya:ta la:eno Hido Sipi-goegoe Ulamedawa kota:matanama:,
ebe ba: la:eno tepo ipuwoeno Ukui Buiya:minaledawala.

3

Hibima: Midipi Kamenakamena Ba:gala Ibino Awi Iba:te Kapimilo Keba Ka:na Na:kemedehonamena:

1 Ba:bema: kamenakamenala:, nale okopi ibino namutuluba:tamo pa-
pamila:hama: keba ka:na ka:kiyalamemo, wadiyala la: ba: atumu la:eno
awa:tamo na:papamila:hanakuya:la:. Diyala, ibi ipuwalo komopa:te
Ya:sukunu Hido Tabo hibima: kamidinaha:, huiyatiya la:le ebeno Hibi
Taboeno eta komo iba:tamo ga:laheno, la:eno hidohido ododili komate
ibi hibi gabo ba:bo kiya:tulamema:na: iba:te atumu hibima: midipima:
keda:hama:.
2 Ba:bema: la:eno ododili ipuwalo eta dalowa: ukui komote itanaheno,
la:le Godoko la:eno ukui komamo dawagaminanama, wadiyala iba:te ba:bi
netewa komo la:eno emede ipuwalo hidamo nulamenamena:.
3 Ba:gala wadiyala la: la:eno hunu tama hiduilamema: koamo akemalagi-
dolonala:. Ba:ma ka:na la:eno hinibo hiduilame komo, ba:gala huiya
kokonomo tulikahula pupuli komo, ba:gala galoeno nolenole pupuli komo,
ba:gala hidohido kaliko pupuli komo, ba:bi komo hiliyonomo ba: koko
komoha:.

4 Huiyatiya numa:la:, ko komo ba: tepo ipuwa hiduilame komola, mabu
kebe kamenate ebeno tepo ipuwa da:hiduimimini, ba:be hido komote ebe-
godolo a:kawibamene, iyo, ba:bako hido tataba emede komote ebegodolo
ba itana, Godote ba:be komo umiti hidonomoma: kogoema:ne.
5 Ba:bema: wadiyala la:le ya:lo tetelo tuputupulu demedehonama: ba:bi
kamenakamenoeno emede komo nemalagidolala:. Iba:te Godoko hibima:
ba midina ibino awa:tamo papamila:ha komodo ibi ha:kiya ibino tepo
ipuwa hidohidonomoma: ba:bo midilinakuya:,
6 iyo, ba: ba:ma ka:na Selate ebeno awi A:ibalahamatamo hidonomamo
papamiwatalo ebe ebeno hido namutudawama: ka:minakui. Ba:bema:
la:le Selako ba ibamitina la:eno awi tolelameheno iba:tamo hidohido komo
dododilinakoma, la:eno hibima: midi ipuwalo la: ba: ebeno bohelemele
gugudima: beda:hanamata.
7 Ba:gala hibima: midipi dubala:, la: atumu la:eno kamenakamenago
tatabalo ba emedehona hido ukuia:go ibi nowalubilinakuya:la:, mabu
la:eno helote ibino helo na:gogolona. Iyo, wadiyala la: la:eno tepo ipu-
woeno ukuilo la: ha:kiya la: hopamo ba miya:te la:eno kamenakamena
hunamo na:wadiya:paa:latelenakuya:la:, mabu Godote tawakaluba:tamo
malemalelo dikalamena iba:te ba:be wiboha: ka:ka: la:go kapimilo ko-
lawema:na:. Ba: hibila, la: ba:ma ka:na dewagelema, Godote la:eno toetoe
tabo ulihoma: eta komote gigiho a:kakalapilamene.

Hidohido Ododili Komokomo Mabuma: Temeteme Lawe Komo

8 Ba:bema: la: hibima: midipino emede komoma:, na Pitate kuititi tabo
ba:ma ka:na goemo. Wadiyala la: hiliyonomate ukui kapiyama: eda:hate
tatabalo nemedenala:, ba:ma ka:na awagaha komote la:tamo akapa:la:,
ba:gala la: hibima: midipi malemalelo ba emalagidolena, ibino temeteme
komoma: la:eno tepo ipuwa akakodakoduilama:la:.
9 Ba:bene eta lumagiti ama:tamo kuba dododimini, ama: ebeno kubama:
akahuiyala:, ba:gala ebete ama:tamo mela tabo da:goemene, ama: ebeno
mela tabo huiyaheno huiyatiya ebe mabuma: Godoko na:kiyamiya: ebete
ebe hidamo kowalubinama:. Ba: hibila, Godote ebeno malemale ama:
ipuwado hawakalimima: ama: ya:lo a:ka:miya:ta, mabu ba:be gabodo ebeno
hido owalubi komote ama:tamo atumu ba:kapenakomene.
10 Ba:moe ba:be mabuma: Godokono Bukalo tabote ba:ma ka:na itana,

“Kebe lumagiti kalakalago emedema: ubi dihatemene,
ebete kubakuba tabo ba:gala ha:da amiho tabo akolamaginakala:.
11 Ba:gala wadiyala ebete kuba ododili ipuwane ohobigate
hidohido komo nododilinakamene,
iyo, ebete ebeno ubi konomamo nihatenakamene
komopi hiliyonomago tatabalo kemedenama:.
12 Ba: hibila, puya:te ba:ba ka:na tuputupupima: deda:hana,
Kodawa Godote ibi hidonomamo ba ulamena
ibino toetoe tabo ulihonako,
huiyatiya puya:te kuba komokomo dododilina,
ebete iba:tamo alaholo komo bododinako.”

13 Ba:bema: ama:le hidohido komo ododilima: helonomoma: deda:mena:,
ba:ba tetelo eta lumagiti ubi a:kihata:mene ama: kubahimima:.
14 Huiyatiya diyala, eta tetelo ama: hido komo ba ododi komopa:te
temeteme ama:tamo da: ikametamena:, ba:bene ba:be temeteme ipuwalo
iba:tamo akatoletola:la: ba:gala aka-ukuibilibila:la:, huiyatiya ama: koamo
na:kalakaluya:!

15 Iyo, ama: amia:no tepo ipuwalo Kelisoko kapiya tolemelo ebe hunamo
ba adipate Kodawama: na:ka:minakuya:, ba:gala wadiyala ama: ba:ma
ka:na na:hidonakuya:, keba tetelo Kelisoko iya:tawaha: lumagiti amia:no
hibima: midi komoma: ama: da:kiyamemena:, ama: ba:be komoeno ipuwa
ebe hidamo ba:bo kiya:tumima:na:ta.
16 Ba:bene ama: amia:no komo ebetamo da:hawakalimimina:, wadiyala
ama: ha:kiya ama: hopamo ihatelo amia:no ukuia:mo ebe ba adipate tataba
gabodo ebe nowalubiya:. Ba: hibila, ama:le amia:no ododili ipuwalo
Kelisokono tuputupudawama: ba eda:na amia:no tepo ipuwoeno mulu
ukui komamo da:papamiwatanakomena:, puya:te amia:no Kelisoko ta:mata
mabuma: ama: iduduputimilo kuba tabo dolamagimina, galane iba:te
amia:no hido emede komo ba emalagidolo hilopo ba:bo kolawema:na:.
17 Ba:bema: hibima: mididawa, ama: numa:. Godote ubi dihatemene,
ama:le eta hido ododi komo mabuma: temeteme da:lawemena:, kubaha:,
ba: hido komola, mabu ba:bako temeteme ipuwalo Godokono kalakalate
ama:tamo kitanama:ne, huiyatiya keba tetelo ama: kuba ododi ipuwalo
temeteme da:lawemena: ebete ama:tamo a:kakalakalamene.

Ya:sukunu Koko Temeteme Komodo Hibima: Midipa:te Ka:ka: Mula: Komo Da:lawiya:

18 Ba:bema: wadiyala la: Kelisokono komo nemalagidolala:. Ebe ba:
tuputupudawanomola, huiyatiya ebete hopo habanapino kuba ododili
hiliyonomo mabuma: koko temeteme uwatete ba:bo hoiya:, ba:moe ga-
bodo ebete a Godotamo a:magahiya: ale ebeno hidohido mabulubima:
keda:hanama:. Numa:la:, tawakaluba:te Ya:suku danakapumiya: ba:ba
tetelo ebeno katene apeno ka:ka:te dito wibuya:, huiyatiya Godote hoe
ipuwane ebe dadipatiya: ebete wiboha: ka:ka: ape ba:bo kalawiya:, iyo,
ebete emedena emedena tetelo gala a:kahoenamene.
19 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Godote ebe ka:ka:mo adipateheno
dopamo Ya:suti Saitanakono du genama guamo tote Godokono tabo ba:bo
nolamagiya:.
20 Ba:bolo puya:te ebeno tabo dulihuya:, ibi ba: hopo habalo Godotamo
papamila:haha:ma: deda:hanama: ba:bi kuba ododilipino ha:laha gobo-
gobola, iyo, Nowate konomo boge dododiya: Godote hido tete iba:tamo
ba:bo ikalamiya:, huiyatiya iba:te ebeno tabo kulihuya:ha:. Ba:be mabuma:
hulama beyate dodoluya: ba:ba tetelo hopo habanapi ipuwalo kapiyakapiy-
ate Nowakono boge guamo nogomuya:, iyo, a:iti tawakalubinomate beya
ipuwane ibino ka:ka: mula: komo ba lawe komo hiliyonomate ba: dito
ha:lahuya:.
21 Ba:bema: Nowako tetelo duluhukuya: ba:be hulama beya ba: go ko-
mola. Iyo, ka:lo hibima: midipino beyamo wadulatele komo ba: ibino ka:ka:
mula: gabola, huiyatiya ba:be ododi ipuwalo beyate lumagino tepo ipuwa
a:kukulama:mene, ao, beyate hunu tamoeno dalowa: kapiya kukulama:ne.
Ba:bema: ka:ka: mula: komo keba ka:nala:ka:? Lumagiti beyamo aduti
komo lawe tetelo ebeno tepo ipuwoeno mulu ukui komamo papamiwatalo
Godotamo hibilo ba:ma ka:na da:goemene, ebete ebeno emede ipuwalo
tuputupu komokomo kapiya kododilinama:, ba:be komodo ebete ka:ka:
mula: komo kolawema:ne, mabu Ya:su Kelisote ebeno ka:ka: ba:bako
lumagitamo ikamema: hoe ipuwane gala a:kamahiguya:.
22 Ba: hibila, ba:be Ka:ka:dawoeno helo konomola. Ebete Hunu
Habamo gala kanodolote ba:bolo Godokono tu hapuamo da:nemediya:,
ba:ba tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku hiliyonomo nopopa:te,
Godokono nopopi ba:gala Saitanakono nopopi, helohelonomo nopopi

ba:gala helohelodopo nopopi, ibi hiliyonomate Ya:sukunu ubi komamo ba:papamila:halenakomena:.

4

Hibima: Midipa:te Kuba Ododili Komone Godotamo Ohobila: Komo

1 Ba: hibila, Kelisote ba:moe hopolo ba emedena ebeno apa:mo koko temeteme iya:tawanakui, ba:bema: wadiyala la: la:eno temeteme ipuwalo ebeno hido owalubi ukui atumu kodakodalo na:lawiya:la:, alaholodawate ebeno ka:ka: mula:ma: gili kibili keba ka:na ka:lawenako ba:ba ka:na. Numa:la:, pote ebeno hibima: midi mabuma: ebeno apa:mo temeteme duwatenako, ba:be lumagiti pakala emede komoeno kuba ododili komamo gala a:kapapamiwatanakamene,

2 iyo, ebete ebeno hoe kuitita:mo ba nuluhuku Godokono ubi komamo ba:papamiwatanakomene, ebeno kateneno ubi komamoha:.

3 Ba: hibila, hibima: midiha:pa:te kebe kuba komokomo dododilinaka, la: komo gogo hiliyonomolo ba:bi atu komo beka-ododilinakuimata. Iyo, dopamo la: la:eno kateneno ubi komamo ba papamila:hale bohelemele pilo komo, ba:gala gamoda niho ipuwalo daedaema: eda:ha komo, ba:gala hiya:hiya: hilopo poko ipuwalo emedeho komo, ba:moi komate la: ipuwalo kokonomoma: eda:hanama:, ba:gala la: Godokono eta ko tutumu tabo adikanalete ida:da:li badikulamenamimata. Huiyatiya kalakala konomola, la: ba:bi kuba ododili komokomo a:miya:paliya:mata,

4 iyo, ba:ma tetelo la:le hibima: midiha:pa:go ba:bako koko kuba ba:gala daedae ukui komokomo kododilinaha:, ba:bema: iba:te la: mabuma: konomamo la:wa:hate la: ba:bo iduduputilamenakata.

5 Ba:bema: hibila, Godokono Ko Hegelalo iba:te ebeno holoholo hapulu da:nutitatamena:, ebete ibino hiya:hiya: kuba ododili mabuma: iba:tamo huiya ba ikalame ebe duhimima: iba:te eta tabo ga:lama: a:kamodobamena:. Iyo, ba:be Helodawate ya:lo hidote bemedena, ba:moe hopolo dopamo demedehonama: ba:gala ka:lo tetelo demedehona ba:bi tawakalubi hiliyonomoeno ododili komokomo anagilamelelamete iba:tamo modobo huiya kikalamema:ne.

6 Numa:la:, ba:moe ba:be mabuma: Ya:sukunu Hido Tabote ha:lahapa:tamo duluhukuya:. Iyo, ba:ba:te hopo habalo ba emedehona ibino apa:mo dododilinakui ba:bi kuba mabuma: Godote iba:tamo hoe huiya ikalamete, ba:bene ebete ebeno ubi komo ba:ma ka:na ihatiya:, ba:bi ha:lahapino gobogobate Hido Tabo uliho ipuwalo uli ka:ka: uwatete Godokono ubi komamo emedena emedena tetelo ba:papamila:hanakomena:.

Godote Hibima: Midipa:tamo Hiya:hiya: Helo Dikalamiya: Iba:te Ebeno Oko Kowatihonama:

7 Numa:la:, tete tatalila ba:moe hopoeno hiliyonomo komokomate kowibohoma:na:, ba:bema: wadiyala la: tepo kodakoduilamete ba:be komote pema: uliholo nemedeniya:la:, mabu ba:moe gabodo la: Godotamo toetoe tabo olamagimi ipuwalo helonomoma: keda:hama:nemata.

8 Ba:bema: la:eno hiliyonomo ododili komokomo ipuwalo ba:moe komo ba: ko komonomola. Wadiyala la:eno emede ipuwalo etate eta malemalelo nemalagidolonala:, mabu keba tetelo la: malemale ipuwalo demedenama, ba:ba tetelo etate etoeno kuba ododili komokomo koamo emalagidolemeheno tiyolo kegebolemema:nemata.

9 Ba:gala wadiyala la: ubiha: tabo ga:laheno komopa:te komopi baa:mo ba:gala laha haboeno komamo nowalubihuinakuya:la:.

10 Ba:gala ba:moe ba: eta komola. Godote malemalelo hibima: midipi
hiliyonomatamo ebeno hiya:hiya: helo ikalamiya: iba:te ebeno oko kowati-
honama:, ba:bema: hibima: mididawa, ebete ama:tamo kebe hiya:nomo
helo dikamiya:la, wadiyala ama: ba:be heloamo komo tawakalubi hidamo
nowalubilinakuya:.
11 Ba:ma ka:na Godote kebe lumagitamo helo dikamiya: ebeno tabo
kolamaginama:, wadiyala ebete hibilo nolamaginakamene, ba:gala Godote
potamo helo dikamiya: komopino modoboha: komokomo ipuwalo ibi
kowalubilinama:, wadiyala ebete ba:be heloamo ba:bako tawakalubi
hidonomamo nowalubilinakamene. Ba:moe ba:be gabodo la: hibima:
midipino hiliyonomo ododili ipuwalo komopa:te Ya:su Kelisokono mahilo
ba adipate Godoko ba:bo kawagaminama:na:.

Ba:bema: wadiyala konomo awagaha komo ba:gala konomo helo komote
Kelisogodolo emedena emedena tetelo na:pola:namena:! Ba:moe tabo ba:
hibinomola, ba:ba:la!

Ya:suku Ta:matapa:te Temeteme Ipuwalo Emede Komo

12 Ba:bema: naeno hidohido mabuluba:la:, la: temeteme ipuwalo
demedehonama akala:wa:hala:, mabu temeteme komate Godokono
tawakaluba:tamo da:pikulinaka ba:be komo ba: uli komoha:.
13 Iyo, la:eno temeteme ipuwalo wadiyala la: na:kalakalahala:, mabu la:le
kebako hiya:hiya: temeteme duwatenakoma Kelisote dopamo ba:bako atu
temeteme a:ka-uwatenakui. Ba: hibila, galane ebete ebeno helonomo alago
da:pehawakalamene, ba:ba tetelo la: konomamo kokalakalahama:nemata.
14 Ba:bema: komopa:te ba:ma tetelo la:eno Kelisoko ta:mata mabuma: la:
diduduputilamemena:, la: na:kalakalahuya:la: mabu ibino iduduputilame
komote ba:moe komo behawakalimina, Godokono a:la:mina Gobogobote la:
ipuwalo hido oko bowatina.
15 Ba: hibila, eta lumagiti eta lumagi dito danakapumimini, ba:gala etate
etoeno ilina pilolo da:lawemene, ba:gala etate gabomanino eta tutumu
dadikanalemene, ba:gala etate ebeno pata: ipuwalo komopa:tamo men-
emene dito dikalamemene, wadiyala ba:bako kuba ododi lumagiti huiya
ba lawe temeteme niya:tawamene. Numa:la:, Godoko ubihinola la: hibima:
midipi ipuwalo etate ba:bako kuba ododi komodo temeteme huiya lawe,
16 huiyatiya hibima: mididawate Kelisoko ta:mata mabuma: temeteme
da:lawemene, ba:be komo ba: hido komola, ebe akahilopala:. Iyo, lumagiti
Kelisokono mahilo mabuma: temeteme ipuwalo da:lutamene, wadiyala
ebete kalakala Godotamo hunamo nadipata:mene!
17 Ba: hibila, hopo habanapino komokomo anagilamelelame tete ba:
a:pe. Ba:ba tetelo Godote a hibima: midipino ododili komo dopamo
anagilamelea:mete atamo modobo huiya kikaa:mema:ne, ba:bene galane
ebete ebeno Hido Tabo hibima: midiha:pino kuba ododili komokomo ba
anagilamelelame huiya konomo iba:tamo atumu ba:bo kakikalamema:ne.
Ba:ba tetelo ibino temeteme bada konomola:ka:!
18 Ba:moe mabuma: Godokono Bukalo tabote ba:ma ka:na itana,

“Tuputupudawate ebeno ka:ka: mula: komo
lawema: kodakodadopola,
ba:bema: puya:te Godotamo papamila:ha ubiha:ma: deda:hana,
ba:gala puya:te kuba komokomo dododilina,
iba:te ka:ka: mula: komo keba ka:na na:ka:lawemena:?
Gabote a:kitanamene, puliyanomola!”

19 Ba:bema: la: puya:te Godokono ubilo temeteme ipuwalo demede-
honama, wadiyala la: tuputupu komokomo ba ododili la: ha:kiya la:eno
ka:ka: Godotamo hibilo nikamehonakuya:la:. Ebe ba: la: hidonomamo
dododiliya:la ba:be Helodawala, ba:gala ebete la: kowalubilima: kebe
komo ododima: dopamo da:goiya:, galane ebete ba:be komo hibinomolo
kododima:ne.

5

Sose Watowatopa:te Ibino Sipi-goegoe Hidamo Ulame Komo

1 Ba:bema: na Pitate, la: puya:te la:eno hibima: midipino kapiyuimi
ipuwalo watowatopima: deda:hanama, na ubila la: eta tabo kokiyalamema:,
mabu na ba: atumu sose watodawa etala. Ba: hibila, Kelisote teme-
teme duwatiya: nale naeno baida:mo umiya:mo, ba:gala ebete helonomo
alago da:pehawakalamene ba:ba tetelo nale ebeno alo ipuwalo eba:go
kolutama:nemo. Ba:bema: nale la: sose watowatopi ba:ma ka:na tutumu-
latelemata,
2 wadiyala la: la:eno tepo ipuwalo ubiha: tabo ga:laheno, Godote la:tamo
dikalamiya:la la: la:eno ubi konomamo ba:bi sipi-goegoe hidamo nula-
meniya:la:. Ba:gala la:eno oko owati ipuwalo oko huiya lawema: koamo
emalagidoloheno, huiyatiya la:le Godokono kalakalago komo tawakalubi
hiliyonomo dito nowalubilinakuya:la:
3 Ba:gala watowatopa:la:, Godote la:tamo dikalamiya:la la: ba:bi sipi-
goegoe kubamo kiyahalamelo wato kokoma: akeda:hala:. Wadiyala la:le
huiyatiya la:eno tataba emede komodo iba:tamo hido go ba hawakalimina
ibi ba:ba ka:na na:magahelenakuya:la:.
4 Ba:bema: la: ba:ba ka:na ba ewagelena, la: sipi-goegoe ulamepino
Kodawate da:puluhukumini, ba:ba tetelo koko gawadubate ibino watamo
da:pupulinaka la: ba:bako hidohido a:la:minale pake ilina ebegodone kuwa-
tema:nemata. Kalakala konomola, ba:bi pake ilinoeno a:la:mina komote
emedena tetelo a:kawibonamene.

Hibima: Midipa:te Komo Tutumu Tabamo Papamila:ha Komo

5 Ba:bema: la: komo hibima: midipa:la:, nale atu gabodo la: komo
hiya:hiya: tabo kokiyahalamema:nemata. La: uli apepeho dubala:,
wadiyala la: la:eno watowatopa:tamo na:papamila:hanala:, ba:gala la: hi-
bima: midipi hiliyonomala:, la: ha:kiya la: hopamo ba miya:te etapa:te
etapa:tamo huiyaha: okopima: neda:hanala:, mabu Godokono Bukalo
tabote ba:ma ka:na itana,

“Puya:te dawagahana Godote iba:go nalaholohona,
huiyatiya puya:te ibi ha:kiya ibi hopamo da:miya:tena,
ebete iba:tamo ebeno ko malemale behawakaliminako.”

6 Ba:be mabuma: la: ha:kiya la: hegehegema: ba midili Godotamo
da:papamila:halema, Godote ebeno hido tetelo la: hunamo ba
wadiya:paa:latele kokopima: komidilima:na:ta.
7 Ba:bema: wadiyala la: la:eno ukui bilibili komo hiliyonomo ebetamo
miya:palenomo na:miya:pala:la:, mabu ebete la: malemalelo konomamo
emalagidolenata.
8 La: hidamo! La: uliholo nemedehonala:, mabu la:go alaholoho-
dawa ebe ba: Saitanatela, ebe konomo layono-gaha huiyala, iyo, ebete
tawakaluba:tamo tole konomo ba ikalame ugahalo ibi nalema: oholena.
9 Ba:bema: wadiyala la: la:eno hibima: midi ipuwalo kodakodalo
ba la:mota:hana ebetamo alaholoho komo nododinakuya:la:, mabu la:

iya:tawahala eba:go alaholo ipuwalo la: kapiyate kemedenaha:, iyo, ba:moe hopo konomolo la:eno komo hibima: midipi ekaka:te ba: atu temeteme ipuwalo ka-emedehona.

10 Huiyatiya kalakala konomola, la: tete nanekelelo temeteme ipuwalo emeda:tepate, galane Godote ha:kiya la:eno temeteme ipuwane la: uluhuku-latelete hibilo koheluilamema:na:ta, la:le la:eno tepo ipuwalo ukui gaga-gagama: eda:hakapoma:. Ba: hibila, ba:be Konomo Malemaledawate dopamo tetelo la: Kelisoko ipuwado a:ka:lamiya:ta la:le ebeno helonomo alago emedena tetelo kemedehonama:,

11 ba:bema: wadiyala konomo helo komote ebegodolo emedena tetelo nitanamene! Ba:moe tabo ba: hibinomola, ba:ba:la!

Pitate Leta Kuititi Hapulu Tabo Komokomo Dolamagiya:

12 Numa:la:, ba:moe deha:poto leta Sailasiti na mabuma: pepamo miya:teho, naeno umi ipuwalo ebe ba: eta hido hibima: mididawa ekawila. Ba:bema: naeno leta kuititi hapulu la: ba:ma ka:na kiyalamemata, nale la: la:eno hibima: midi ipuwalo kowalubilima: ba:moi tabo komokomo bemiya:tehomo, iyo, ba:bi komate Godokono hibi malemale behawakalimita, ba:bema: wadiyala la: ba:be malemale ipuwalo kodakodalo na:la:mota:hanala:.

13 Numa:la:, nago da:kapiyuiminaka ba:bi Ba:baloni* sose hibima: midipino kapiyuimi ba:gala la:eno hiya:hiya: sose kapiyuimi, la:eno hiya:hiya: kapiyuimi ba: kapiya badininipala bohelemele huiyala, iyo, Godote ebeno ubilo la: keba ka:na kuwatitiya:la, ebete ba: ba:ba ka:na ibi atumu a:kuwatiya:. Ba:be mabuma: iba:te ibino nolata tabo bepoema: la:tamo, ba:gala naeno gudu Makate atumu nolata tabo bekapoeme.

14 Wadiyala la: da:kapiyuimima, la: hiliyonomo etapa:te etapa:tamo la:eno malemale kohawakalimima: kokoto uwatehuilo na:pa:watamehuiya:la:.

Ba:bema: la: puya:te Kelisoko ipuwalo demedehonama, ebeno kalakalate la: hiliyonomagodolo nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

---

* **5:13:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: ba:moe komo niya:tawa, Loma ko habalo demedehonama:, ba:bi hibima: midipa:te Loma habanapino konomo awagaha komo ba emalagidolo iba:te ibino haba Ba:baloni mahilamo ka:minakuya:, mabu puya:te dopamo hibi Ba:baloni habalo demedehonama: iba:te ibino konomo awagaha ipuwalo Godotamo koko kuba bododilinakuya:.

PITAKONO NABA 2 LETA
EBETE HIBIMA: MIDIPA:TAMO ODODIYA:

1 Na ba: Saimono Pitatela, Ya:su Kelisokono okodawala, iyo, ebete ebeno
sose tupuimima: hiya:hiya: hopamo doelamiya:, ba:bi okopi ipuwalo na ba:
etala.
Ba: hibila, Ya:su Kelisoko ba: aeno Ka:ka: Mula:lea:medawala, ebe ba:
Godotela. Ba:gala ebete ebeno tuputupu ododili gabodo puya:tamo hibima:
midi komo dikalamiya:, la: ba: ba:bi tawakalubilata, ba:bema: nale ba:moe
leta la:tamo poememo, mabu la:eno hibima: midi komo ba:gala aeno
hibima: midi komo ba: kapiyanomola.
2 Wadiyala la: Godokono komo ba:gala aeno Kodawa Ya:sukunu komo
ba iya:tawaha, ibino malemale komo ba:gala ibino hete komote la:godolo
konomamo na:pola:namena:.

Hibima: Midi Ipuwalo Apepeho Komo

3 Ba: hibila, dopamo tetelo Ya:suti a a:ka:miya: ale ebeno helonomo
alago ba:gala ebeno tuputupu ododili komago kemedehonama:. Ebegodolo
Godokono helote bitana ba:bema: ebete atamo hiliyonomo hidohido komo
ikaa:miya:, ale ebeno komo ba iya:tawaha Godokono ubi komamo hibilo
kopapamila:hanama:.
4 Iyo, ebete dopamo a kowalubima: kebe tabo hibilo da:goiya:, ba:be
taboeno hibi komote ba:ma ka:na uluhukuya:, ebete atamo kokonomo
komo ba:gala hidohidonomo komo dito ikaa:miya:, mabu ebe ubila ale hopo
tawakalubino kateneno kuba ododili ipuwane ikuliti aeno emede ipuwalo
ale Godokomo kemedehonama:.
5 Ba:be mabuma: la:le la:eno hibima: midi ipuwalo apepeho wakolado
kalehawaminama:, wadiyala la: la:eno ukui konomamo nihatenala:. Iyo,
la: ba: ba:ma ka:na Godoko hibima: ba midina, ebeno tuputupu emede
komo na:lawiya:la:. Ba:bene la: tuputupulu ba emedehona, Godokono hibi
iya:tawa komo na:lawiya:la:.
6 Ba:bene la: Godokono komo hibilo ba iya:tawahana, Godokono helo
lawema: tepo kodakoda komo na:lawiya:la:. Ba:bene la: tepo kodakodalo
ba la:mota:hana, koko temeteme ipuwalo heloha:ma: eda:haheno kalakala
na:lawiya:la:. Ba:bene la: temeteme ipuwalo heloha:ma: eda:haheno ba
la:mota:hana, Godotamo hibilo papamiwata komo na:lawiya:la:.
7 Ba:bene Godotamo hibilo ba papamila:hana, la: komo hibima:
midipa:tamo malemale hawakalimi komo na:lawiya:la:. Ba:bene la: hi-
bima: midipa:tamo malemale ba hawakalimina, wadiyala Godokono male-
male emalagidolo komote hopo habanapi hiliyonomatamo la: ipuwalo
konomoma: neda:mene.
8 Ba: hibila, ba:moi apepeho wakoloeno komo hiliyonomate la:godolo
konomamo da:pola:namena:, ba:ba tetelo la: aeno Kodawa Ya:su Kelisokono
hibi komo ba iya:tawaha ebeno hidohido gao noloho oko bowatihonamata.
9 Huiyatiya numa:la:, kebe hibima: midi lumagigodolo ba:bi komokomate
pola:naheno, ebe ba: baidi tamihodawala, iyo, ebeno emede komote
ba:moe komo behawakalimina, Ya:suti ebe ebeno kuba ododili ipuwane
uluhukutiti ebeno tepo ipuwa dukulamiya:, ebete ba:be hido komo ya:lo
adodui.
10 Ba:bema: naeno ekaka:la:, Godote la: dopamo da:ka:lamiholiya: ba:be
komo hibilo kohawakalimima:, wadiyala la: la:eno hibima: midi ipuwalo

helohelonomoma: neda:huya:la:, mabu hibila, la: ba:ba ka:na dewagelema la: nato ukamidahalete a:kaguda:mata.

11 Iyo, ba:moe ba:be gabodo Godote la:tamo gigiho ka:hiya:midalamema:na:ta, la:le aeno Ka:ka: Mula:lea:medawoeno kalakala emede habamo kona:pa:la:hama:, ba:be Kodawa ba: Ya:su Kelisotela ba:gala ebeno Ko Gawadubuma: eda: komote emedena emedena tetelo bitanamene.

Pitate Ebeno Hoe Komo Tatalima: Da:goiya:

12 Ba: hibila, la: ba:moi komokomo ya:lo iya:tawahuya:mata, ba:bema: Godote la:tamo dikalamiya:la la: ba:be hibima: midi ipuwalo heloma: eda:hanamata. Huiyatiya numa:la:, naeno kalakala bitana komo hiya:hiya: tetelo ba:moi atu komo la: gala kakakiyalamenakoma:,

13 ba:bema: na hoeheno dopamo la: ba:moi komo gala da:kakiyalamema, ba:be komo ba: hido komola.

14 Iyo, na iya:tawala tete tatalila na ba: kohoema:nemo, mabu aeno Kodawa Ya:su Kelisote ba:moe komo na ya:lo iya:tunami.

15 Ba:moe ba:be mabuma: ba:moe leta ipuwalo nale ba:moi komokomo la: gala ba:bema: kakiyalamemata, naeno hoe gala hapuni la:le ba:moi komo hidamo kemalagidolenama:.

Godokono Ukui Hawakalimipa:te Ya:suku Mabuma: Bukamo Hibi Tabo Komokomo Da:miya:tiya:

16 Numa:la:, a Kodawa Ya:su Kelisokono oelamepa:te ebeno helo komo ba:gala hawakala komo la:tamo da:pehawakalimiya:ma:, ba:ba tetelo ale la: ha:da kamiholamiya:ha:. Ba:gala komo hiya:hiya: tawakalubino iniwala:te ibi ha:kiya ibino kapiyuimi mabuma: eyoni guguda:tamo kebako uwi ka:kiyahanakui, ale ba:bako tawakalubino uwi komokomo la: kakiyaha-lamiya:ha:. Ba: hibila, ale Ya:sukunu Ko Gawadubu helo aeno baida:mo dumiya:ma:, ba:be komo la: a:kiyalamiya:ta,

17 mabu Nabiwi Godote Ya:suku ba milimiho ebe dawagaminutiya:, ba:ba tetelo komo a ebeno oelamepa:te ba:bolo na:pola:nuya:ma:. Ba:bene ale aeno galamo Ko Alonomodawoeno tabo madodo ba:ma ka:na uliya:ma:, “Ba:moe ba: naeno kapiya Gudunomola. Na ebetamo na:kalakalutamo!”

18 Iyo, a Ya:sukuba: talona hununomo hakalo da:pola:nuya:ma:, ba:ba tetelo Godokono tabo madodote ebeno Hunu Habane atamo ba:ba ka:na puluhukuya:.

19 Ba:bema: Godokono ukui hawakalimipa:te Ya:suku mabuma: Bukamo ya:lo tetelo da:miya:tiya:, ale ba:bi komokomo hibima: na:midilinama:. Numa:la:, ibino tabo komokomo ba: alo deha:potote konomo du ipuwalo keba ka:na ka:la:minana ba:ba ka:nala, ba:bene tete tatalila Huli Olokiti ha:kiya kuluhukuma:ne, iyo, ba:ba tetelo hido hegelate ba powaloho duino hilibubuti dito kowiboma:ne. Ba:bema: hibila, ba:be alote la:eno tepo ipuwalo hidamo ka:la:minalema:, wadiyala la: Godokono okopa:te dopamo da:hawakalimiya: ba:be tabo hibima: miditi hidonomamo na:lawiya:la:.

20 Ba:gala ba:moe ko komo hidamo niya:tawahala:. Godokono ukui hawakalimipa:te ebeno Bukamo dopamo kebe tabo komokomo ka:miya:tiya:, lumagiti ha:kiya ebeno mulu ukuia:mo ba:bi taboeno ipuwa uwate modoboha:,

21 mabu Godokono ukui hawakalimipa:te ibi ha:kiya ibino ubilo ibino ukui tabo Bukamo kamiya:tenakuiha:. Ao, Godokono Gobogobote ibi keba ka:na kiya:tulamenakui, iba:te ebeno tabonomo Bukamo miya:telo ba: ba:ba ka:na olamagiminakuya:.

2

Godokono Mahilamo Ha:da Tabo Olamagimipa:te Ikuli Komo

1 Ba:bema: numa:la:, la:eno iniwalino tetelo Godokono hibi tabo olamagimipa:te oko ba owatina, atu tetelo Godokono mahilamo ha:da tabo olamagimipa:te a:mahila:halenakuya:, ba:bema: ba:ma tetelo komo ba:bakobako dubate la: ipuwalo gala kakikulima:na:. Ba:ba:te la:eno ka:ka: mula: komo kokubahilamema: ibino ha:da tabo komokomo kolamagimima:na:, ba:bene kebe dawate ibino kuba ododili komoeno helo ipuwane ibi ebeno hawa:mo malemalelo duluhukulateliya:, iba:te ebe ubiha:ma: ba eda:ha ba:bo koga:lama:na: ebe ibino Namutudawaha:. Ba: hibila, ba:moe gabodo ibi ha:kiya ibi kokubahilamema:na:, iyo, iba:te iya:tawaha: tetelo olalatiti ibi dito kopuwatema:ne.

2 Huiyatiya olalatiti iba:tamo peheno, dopamo komo sose tawakalubi hiliyonomate kateneno ubi gabodo ibi ba ta:matale Godokono hibi gabo komiya:pama:na:, iyo, ba:ba tetelo hibima: midiha:pa:te ibino kuba ododili komokomo ba ulamelelame Godokono hibi gabo kuba gaboma: ba:bo koga:lama:na:.

3 Ba:gala eta komo. Ba:bi ha:da tabo olamagimipa:te ubi konomamo ihatena la:eno mani ha:da gabodo uwatema:, ba:bema: ibi ha:kiya ibino ukui komamo komo hiya:hiya: uwi la: ba:bo kokiyahalamema:na:ta. Huiyatiya numa:la:, dopamo tetelo Godote ibino kuba huiya ikalamema: hibilo a:goiya:, ba:bema: ba:be kuba huiyate ba: na:pe, iyo, ibi Anakapulamedawate ya:lo a:hiduya:, ebete hido tete belatimina.

Godote Kuba Ododilipa:tamo Huiya Ikalame Komo

4 Ba: hibila, Hunu Haboeno komo nopopa:te Godokono tutumu dadikanaliya:, ba:ba tetelo ebete ibi Saitanakono konomo du bobamo dito iya:hekiya:, iba:te du ipuwalo auli hala:mo matuhulamehola:go ba emedehona ibino kuba huiya uwate hegela kolatiminama:.

5 Ba:gala Nowate hopo habanapa:tamo Godokono tuputupu emede komo dolamagiya:, iba:te Godokono ubi komamo kapapamila:huya:ha:. Ba:be mabuma: Godote iba:tamo kuba huiya atumu ka-ikalamiya:, iyo, ebete hulama beya ba:moe hopamo da:poemiya:, ba:ba tetelo ibi hiliyonomate a:ha:lahuya:, huiyatiya Nowate komo sa:ba:ni tawakaluba:go ibi kapiyate ka:ka: mula: komo ba:bo lawiya:.

6 Ba:gala Sodomo Gomola koko habalo demedehonama:, Godote ba:bi tawakaluba:tamo kuba huiya ba ikalame koe powagoeno da:poemiya:, ibi hiliyonomo koete ba: dito pehawaminadigaliya:. Ba:bema: numa:la:, ibino olalati komo ba: gola, Godokono ubi komamo papamila:haleha:pa:tamo kuba huiyate keba ka:na duluhukumini.

7-8 Ba:ba tetelo Godote Sodomo habanapino kuba ododili mabuma: ibi hiliyonomo ba anakapulame tuputupu dubu Lotokono ka:ka: kapiya bemula:miya:, mabu ba:be dubuti ibi ipuwalo ba emedena ibino kateneno kuba ubi komokomoma: tepo menemene da:lawenakui ibino kuba ododili ipuwamo kopeganakuiha:. Iyo, ebete iba:godolo hiya:hiya: kuba ododili komo dulamenakui ba:gala ibino kuba tabo ga:la komo dulihonakui, ba:bema: ebete ebeno tepo ipuwalo ko temetemenomo biya:tawanakui.

9 Ba:bema: hibila, Godoko iya:tawala puya:te ebeno ubi komamo da:papamila:hana ba:bi tawakalubino temeteme ipuwalo ibino ka:ka: komula:lelamema:. Ba:gala ebe iya:tawala ebete kuba ododilipi ibino olalati komamo matuhulameholete ibi Kuititi Hegela teta:mo komagatalema:ne iba:te kuba huiya ba:bo konuwatema:.

10 Iyo, puya:te ibino hiya:hiya: kateneno dalowa: ubi ipuwalo ba wapata:lamena Godotamo papamila:hale ubiha:ma: deda:hana, Godote ba:bako tawakaluba:tamo kuba huiya konomamo hibinomolo kikalamema:ne.

Godokono Mahilamo Ha:da Tabo Olamagimipino Kuba Emede Komo

Numa:la:, ba:bi kuba ododilipi ba: Godokono mahilamo ha:da tabo olamagimipila. Ba:bema: ibino emede komo ba:ma ka:nala, ibi ha:kiya ibi hunamo wadiya:paa:latelelo Hunu Haboeno nopopi katolelamenaha:, iyo, iba:te ibi bidudupu tilamenaka.

11 Huiyatiya Godokono nopopino komo hiya:la, iba:te ebe tolemelo ebeno holoholo hapulu ba:bako kuba ukuia:gopi idudupu tilameheno ibi kubapima: akaga:lala:, mabu ibi iya:tawahala komopino komo anagilamelelame oko ba: Godokono okola, ibino okoha:. Ba: hibila, ba:bi nopopino helo konomote hopo tawakalubino helo na:gogolona, huiyatiya iba:te ba:be komo ba iya:tawaha ibi ha:kiya ibi kawagaminalenaha:.

12 A:iye, ba:ma tetelo da:mahila:halena ba:bi ha:da tabo olamagimipino komo eba ka:naha:! Iba:te Godokono hibi komo iya:tawahaheno, ebeno hidohido komoma: kuba tabo ba:bema: ga:lanaka. Iyo, ibi ba: tumu goegoe keba ka:nala:ka: ukuihino ba:ba ka:na emedehona, ba:bema: pomolo dubate ba:bako goegoe gubi ipuwalo uwateholete keba ka:na kanakapulamenaka, ibino kuititi tete ba: ba:ba ka:na kuluhukuma:ne.

13 Mabu iba:te temeteme komopa:tamo dito dikalamenaka, ba:bema: Godote ibino kuba huiyama: temeteme iba:tamo kikalamema:ne. A:iye! Iba:te na:kalakalahana kateneno kuba ubi komokomo hegela tetelo hilopoheno kododilinama:, ba:bema: la: hibima: midipino kapiyuimi poko baa: naha ipuwalo iba:te la:go da:pola:namena:, ibi ba: hido baa: ipuwalo da:pola:na ba:bi kuba nene huiyala, iyo, ibino ododili komamo la: ha:da kamiholamema: iba:te konomo kalakala belawenaka.

14 Ba:bema: numa:la:, keba tetelo iba:te kamenakamena ba:gala bohelemele dulamenaka, kuba ododi ukui kapiyate iba:tamo ba:bo penako, iyo, iba:te kateneno kuba ododilima: iya:wa kokonomola. Ba:bene puya:te hibima: midi ipuwalo heloha:ma: deda:hana, iba:te ba:bi gugudi Saitanakono kuba emogabuimi komamo magatalenaka, ba:gala ibi ipuwalo ibi ha:kiya ibi iya:tulamiya: ibino tepo ipuwoeno ukuiti mani emalagidole komamo kopapamila:halenama:. Ba:be mabuma: ibi Saitanakono gugudila, iyo, Godote iba:tamo kuba huiya hibilo kikalamema:ne!

15 Iyo, hibila, iba:te hido tuputupu gabo miya:pate, Biyokono gudu Ba:ilamako ebeno kuba ododili gabodo ebe ba:bana ta:matana. Ba:be dubuino komo ba:ma ka:nala, ebete mani kokonomo uwatema: ebeno ubi dihatiya:, ba:bema: ebete kuba ododi gabodo to ba:bo tupuimiya:.

16 Huiyatiya Godote ebeno daedae ukui koduhimima: ebeno donoki-goe ipuwane lumagino tabo madodamo ebe koamo kiyahamiya:, ba:be ha:da tabo olamagidawate Isalaela tawakaluba:tamo eta kuba ododikapoma:.

Godokono Mahilamo Ha:da Tabo Dolamagiminaka Ebete Iba:tamo Kuba Huiya Ikalame Komo

17 Ba:bema: numa:la:, ba:moi ha:da tabo olamagimipi dubu ba: beya ma:pete gagalema: deda: ba:ba ka:nala, mabu hopo tawakaluba:te iba:godolo hido owalubi a:kuma:mena:. Ba:gala hopote gagalema: deda:, ba:ba tetelo konomo huhuti da:watanako ba:bi bubuti dito kopokoa:tahalema:na: huiyatiya wegolate a:koamene, ba:bi dubu ba: ba:ba ka:nala mabu iba:te tawakaluba:tamo giba a:kikalama:la:. Ba:bema: Godote ibi mabuma: kebe du bobo konomo ya:lo dododilamiya:, ebete ibi ba:bamo konoelamema:ne iba:te ba:bolo temetema:go konemedehonama:.

18 A:iye! Iba:te hiya:hiya: awagaha tabo komokomo ba:gala daedae
ukui komokomo bega:lanaka, ba:gala puya:te Godotamo ohobila:ma: kuba
ododili ipuwane ka:ma:nomo da:pikula:, iba:te ba:bi tawakalubi ibino
kateneno ubi komamo gala kuwatete Saitanakono kuba gabamo ba:bo
magatalenaka.
19 Iba:te iba:tamo tutulu emede komo ikalamema: ibi a:kiyalamenaka,
huiyatiya ibi Godokono hibi tutu ipuwalo kemedehonaha:, mabu iba:te
ibino kateneno ubi komoeno huiyaha: okopima: eda:hana. Iyo, hibila,
lumagiti kebe kuba ododi komamo da:papamiwatana, ebete ba:be komoeno
okodawama: eda:na, ebegodolo tutulu emede komo puliyanomola.
20 Ba:bema: hibima: midipa:la:, la: hidamo! Kebe tawakaluba:te aeno
Kodawa ba:gala Ka:ka: Mula:lea:medawa Ya:su Kelisokono hibi komo ba
iya:tawaha ba:moe hopoeno kuba ubi komone da:pikuliya:, ba:bene kuba
ubi komate ibi gala kamatuhulameholete, iba:te ba:bi kuba ododili ko-
mamo gala da:kapapamila:halemena:, ibi niliya! Dopamo tetelo iba:te
nanekela:mo kubadopoma: eda:hanama:, huiyatiya galane ibino ka:ka:
kuititi tetelo iba:te kubanomoma: keda:hama:na:.
21 Ba:bema: numa:la:, ba:bako tawakaluba:te Godokono tuputupu gabo
iya:tawaha:ma: neda:honatale, iba:te kuba huiya nanekela:mo buwatena:.
Huiyatiya iba:te Godokono gabo ba iya:tawaha, ebete ibi ebeno talona
ipuwalo kemedenama: dikalamiya:, iba:te ba:be tutumu gunima:mo dito
ihilateliya:, ba:be mabuma: ibino olalati komote konomoma: keda:ma:ne!
22 Ba: hibila, Godokono mulu ukui tabote ibino komo ba:ma ka:na
hawakalimina, “Gahate kebe kuba ilina da:dalohomene, ebete ba:be atu
ilina gala dito kakanalema:ne,” ba:gala eta mulu ukui tabote ba:ma ka:na
goena, “Lumagiti ebeno dabi goe hidamo dukulamene, ba:be goete bula:i
ipuwamo kanopegate ba:bo konilulugutihoma:ne.”

3

Kodawa Ya:suti Ba:moe Hopamo Hibilo Gala Kakapema:ne

1 Naeno hidohido mabuluba:la:, ba:moe ba: netewa tetema: eda: nale
la:tamo leta oelame, iyo, ba:moi netewa leta ipuwalo la:le Godokono
tuputupu komokomo hidamo kemalagidolenama:, nale la: ba:bema:
iya:tulamemata.
2 Numa:la:, Godokono ukui hawakalimipa:te kebe komate ibino gala
hapuni pikulihoma: dopamo dolamagiminakui, na ubila la:le ba:bi
talona okopino bukoeno tabo komokomo gala hidamo na:kemalagidola:la:.
Ba:gala aeno Ka:ka: Mula:lea:medawa, ebe ba: aeno Kodawala, ebeno
oelamepa:te kebe tutumu tabo ebegodone uwatete la:tamo dikalamiya:la,
wadiyala la:le ba:bi komoma: atumu ukui gala na:kamiya:ta:la:.
3 Ba:bema: ba:moe ko komo hidamo niya:tawahala:. Ba:moe hopoeno
kuititi tete ba tatali, komo hibima: midiha:pa:te pikuliti ibino kateneno kuba
ubi komamo ba:bo kopapamila:halema:na:. Ba:bene iba:te la: walilatelelo
4 ba:ma ka:na koga:lama:na:, “Hibila:ka:, Ya:suti gala pema: a:ka:goiya:?
Ale ebe kuminaha:, kebolo kemedena? Ba:moe hopo tupuimi mabuni pete
ba:ma teta:mo puluhuku tawakaluba:te dito emedehonama:, ba:gala eta
hanohano komote aeno naba:tamo uluhukuhino iba:te ba: dito ha:lahuya:!”
5 A:iye! Ba:bako tabo ga:lapa:te iya:tawahala ya:lo tetenomolo Godote
ba:moe hopo ba:gala alomo ebeno tabamo dododiliya:, huiyatiya iba:te ubi-
hinola ba:be komo hibima: midi. Numa:la:, Godote ba:moe hopo dododiya:,
ba:ba tetelo ebete gagale hopo kulukulu beya ipuwane uluhukutiti beyamo
ba:bo ododiya:,

6 ba:gala ebete eta tetelo hulama beya da:poemiya: ba:be atu beyamo
pakala hopo haba konomo a:kubahimiya:.
7 Ba:bema: ebete kodakoda tabo ba:ma ka:na ihatiya:, ba:ma tetelo
da:pola:na ba:moe hopo konomo ba:gala alomo iba:te ebeno ubi teta:mo
modobolo kopola:nama:, ba:bene puya:te ebetamo papamila:ha:pima:
deda:hana, ebete ebeno Kuititi Hegelalo ba:bi tawakalubino komo
anagilamelelamete ibi ba hawaminadigale ba:moe hopo koa:mo ba:bo
kokubahimima:ne.
8 Ba:bema: naeno hidohido mabuluba:la:, ba:moe kapiya ko komo akado-
dala:. Kodawa Godogodolo kapiya hegela ba: kapiya taosene gogo huiyala,
ba:gala kapiya taosene gogo ba: kapiya hegela huiyala, ba:ma ka:na
gopowahi tete ba:gala ga:ga:nomo tete ebete kapiya tetenomoma: goena.
9 Ba:bema: puya:te daedae ukuilo ba:ma ka:na da:ga:lana, “Hopo kuititi
a:kuluhukamene,” iba:te Kodawa Godokono komo hibilo kiya:tawahanaha:.
Iyo, Godote ba:moe hopoeno kuititi tetema: hibilo da:goiya:, ba:be ko-
mote ebeno ubi tetelo kopuluhukuma:ne, huiyatiya numa:la:, ebete hopo
habanapi malemalelo emalagidolelo tete ba:bema: ga:gima:tepana, mabu
ebe ubila tawakalubi hiliyonomate ibino kuba ododili ipuwane ohobila:te
ka:ka: mula: komo ebegodone kolawema:.
10 Ba:bema: hibila, Kodawa Godokono Ko Hegelalo Ya:suti kopema:ne,
pilo dubuti tawakalubino ulihoha: tetelo keba ka:na ka:penako ba:ba ka:na.
Ba:ba tetelo ba:moe hopo ba:gala hopoeno ilina hiliyonomate kapimilo dito
kowibohoma:na:, ba:bene atu tetelo alomo ba:gala alomoeno koko ilinate
konomo diyamago kowibohoma:na:, mabu helonomo koete ba:moi ilina
hiliyonomo dito kohawaminadigalema:ne.
11 Iyo, Godote ba:moi ilina hiliyonomo ba:moe gabodo kohawaminadi-
galema:ne, ba:bema: wadiyala la: hibima: midipa:te la:eno emede ipuwalo
talonapima: eda:halo ebe kapiyatamo na:papamila:hanakuya:la:,
12 ba:gala wadiyala la: la:eno hidohido ododili komodo ebe nowalon-
ala: ba:be tetete tiyonomolo kopema:. Ba: hibila, Godokono Ko Hege-
lalo helonomo koete alomo ba:gala alomoeno koko ilina kapimilo
kupula:digalema:ne,
13 huiyatiya kalakala konomola, ba:ba tetelo ebete a hibima: midipi ebeno
uli hopo haba ba:gala uli hunu haba a ba:bamo komagatoema:ne, ba:bolo
ebeno tuputupu emede komo kapiyate kitanama:ne. Numa:la:, ebete
dopamo ba:be hido komo ododima: hibilo da:goiya:, ale ba:be komoeno tete
ba:bema: latiminama:.
14 Ba:bema: naeno hidohido mabuluba:la:, la: ba:be Ko Hegela ba la-
timina, wadiyala la:eno ukui konomamo ba:ma ka:na nihatenakuya:la:,
la:le Godokono holoholo hapulu ba la:mota:hana la:eno hiliyonomo ododili
komo ipuwalo eta kapiya deha:potonomo kubate a:kitanamene. Iyo, la:le
ebeno tataba ipuwalo ba emedehona, modoboha: komopa:te la:eno eta
kapiya ododi komo kubama: ga:la.
15 Ba:gala aeno Kodawate tiyolo puluhukuhino, la: ba:moe komo ne-
malagidoluya:la: ebete tete na:ga:gima:tepana komo hopo habanapa:te
ibino ka:ka: mula: komo kolawema:.
La: iya:tawahala Poloko ba: hibima: midipi ipuwalo aeno hido naniwi
etala, ba:bema: ebete dopamo eta leta la:tamo poemelo atu tabonomo beka-
olamagi. Iyo, Godote kebe mulu ukui ebetamo dikamiya: ebete ba:be mulu
komamo la: ya:lo owalubilia:ta,
16 ba:bema: hibila, nale kebe tabo dolamagimo, Polokono hiliyonomo
leta ododili ipuwalo ebete aeno Kodawoeno pe komoma: ba: atu tabo
beka-olamaginako. Na iya:tawala, komo tetelo ebeno tabo komokomoeno

ipuwa kodakoda hibinomola, baːbe mabumaː komo daedae ukuiaːgopi baːgala hibimaː midi ipuwalo ukui gagagagamaː dedaːhana, baːbakobako tawakalubaːte ebeno taboeno ipuwa haːda amihoho gabodo hawakalilamenaka. Numaːlaː, ibaːte atu gabodo Godokono Bukoeno komo tabo komokomomaː tawakalubi kubamo iyaːtulamenaka, baːbe mabumaː ibi haːkiya ibino ukui ba kubahilamena ibino olalati komote hibilo kopemaːne.

Pitate Leta Kuititi Hapulu Tabo Dolamagiyaː

17 Naeno hidohido mabulubaːlaː, laːle baːbakobako tawakalubino haːda amiho komo dopamo iyaːtawahuyaːmata, baːbemaː laː hidamo! Puyaːte Godokono tutumu tabo daːwakalaminaka, na ubihinola ibaːte ibino haːda amiho komamo laː ba magatale, laːle baːma tetelo kebe hibi gabodo olalatihino daːtolamenama baːbe gabote laːgodone alatidi.

18 Baːbemaː laː aeno Kodawa baːgala Kaːkaː Mulaːleaːmedawa Yaːsu Kelisokono komo ba iyaːtawahana ebeno malemale ipuwalo napepehonalaː. Wadiyala awagaha komote baːma tetelo baːgala emedena emedena tetelo ebegodolo nitanamene!

Baːmoe baː naeno tabo kuititila. Baːbaːla.

YONEKONO DOPO LETA
EBETE HIBIMA: MIDIPA:TAMO ODODIYA:

Ka:ka: Taboeno Komo

1 La: ulihopa:la:, ale Ka:ka: Taboeno komo ba:moe leta ipuwalo la:tamo
da:hawakalimitama:, ba:be Tabote ba: dopamo tupuimi mabuni demede-
nami ba:be Kodawala. Ba: hibila, ale ba:ma tetelo ba:be Taboeno komo
aeno galamo ulihote ba:gala aeno baidinomamo a:ka-umiya:ma:, iyo, ale
umiti aeno kokotonomamo ebe atumu ologiya:ma:.
2 Mabu ba:be Ka:ka:te ba:moe hopolo a:hawakaluya: ba:gala ale aeno
baida:mo ebe umiya:ma:, ba:bema: ale ebeno komo hawakalimilo Nabiwi
Godokono wiboha: ka:ka: komoma: la:tamo ba:moe tabo ba:bema: olam-
agimitama:. Numa:la:, kebe Ka:ka:te dopamo Godokoba: demedenami,
ba:be Ka:ka: ba: galane atamo da:pehawakaluya: ba:be atu Ka:ka:la.
3 Ba:bema: mabu keka: ale ulamete dulihuya:ma: ba:bi komo la:tamo
dolamagimitama:? Mabu bitana a ubila la: ulihopa:te ago kapiyama: eda:ha,
ale Nabiwi Godokoba: ba:gala ebeno Gudu Ya:su Kelisokoba: kapiyama:
keba ka:na keda:hanama: ba:ba ka:na,
4 ba:bema: hibila, ale ba:moe leta bododima:, la:la, ala, a hiliyonomoeno
kalakalate konomoma: keda:ma:.

Godokono Alo Ipuwalo Wapata:lame Komo

5 Ba: hibila, ale Godokono Gudugodone duliya:ma: ba:be atu tabo ba:ma
ka:na kolamagimitama:, Godoko ba: alola, ebegodolo eta du komote ki-
tanaha:, puliyanomola.
6 Ba:bema: ale du ipuwalo ba wapata:lame ba:ma ka:na da:ga:lama:, a
eba:go kapiyanomoma: eda:hanama:, hibila, a ba: ha:da amihohopila mabu
ale aeno emede ipuwalo ha:da gabodo tolamenama:.
7 Huiyatiya Godote alo ipuwalo keba ka:na kemedena ale ba:ba
ka:na ebeno alo ipuwalo da:wapata:lamenama:, ba:ba tetelo ale ebe
ipuwalo ba emedehona kapiyanomoma: beda:hanama:, iyo, ebeno Gudu
Ya:suti ebeno hawa:mo aeno kuba ododili komokomo hiliyonomo buku-
lalea:menakomene.
8 Numa:la:, keba tetelo a ha:kiya a kuba ododiliha:pima: da:ga:lama:,
a ha:kiya a ha:da kamihoa:mema:nema:, ba:bene agodolo hibi komote
a:kitanamene.
9 Huiyatiya ale aeno kuba Godotamo da:hawakalilamema:, ebete a owalu-
bima: kebe tabo dopamo dolamagiya: ba:be komo ebete hibi tuputupu ga-
bodo kododima:ne, iyo, ebete aeno kuba ododili komokomo egebolea:mete
kadodolea:mema:ne, ba:gala ebete aeno tepo ipuwoeno kuba dalowa:
kukulalea:mema:ne.
10 Ba:moe ba:be mabuma: a ha:kiya a kuba ododiliha:pima: da:ga:lama:,
ale ba:be tabamo Godoko ha:da dawama: midilo ebeno hibi tabote a
ipuwalo a:kitanamene.

2

Ya:su Kelisoko Ba: Aeno Owalubidawala

1 Naeno guguda:la:, nale ba:moe tabo ba:moe letamo miya:tete la:tamo
poememo la:le eta kuba Godotamo ododikapoma:, huiyatiya keba tetelo
a ipuwalo lumagiti kuba dododimini, ba:ba tetelo ebe owalubima: aeno

Tuputupudawa ba:luta, ebe ba: Ya:su Kelisotela, toetoe tabamo a Nabiwi Godotamo da:wadiya:paa:tenako ba:be Owalubidawala.

2 Ba: hibila, Godokono mauba komote atamo dopamo uluhukuya: mabu a ba: kuba ododilipila, huiyatiya Kelisote aeno kuba ododili komokomo ebeno hawa:mo degebolea:miya:, ba:ba tetelo ebete Godokono mauba komo upula:te a Godokoba: a:kapiyuia:miya:. Huiyatiya numa:la:, ba:be ododi komodo ebete a hibima: midipi kapiya kowalubiya:ha:, ao, ebete ba:be atu tetelo hopo habanapi hiliyonomo owalubilima: ibino kuba komokomo ebeno hawa:mo egebolelamiya:.

3 Ba:bema: ale Godokono tutumu tabamo da:papamila:halema:, ba:moe gabodo a ebeno komo hibilo kiya:tawahama:nema:.

4 Iyo, eta lumagiti Godokono tutumu tabamo papamiwataheno ba:ma ka:na da:goemene, “Na Godokono komo iya:tawala,” ebe ba: ha:da amihodawala, ebegodolo hibi komote kitanaha:,

5 huiyatiya kebe lumagiti Godokono tabamo papamiwatate hibilo dododimini, ebeno malemale emalagidolo komote ba:be lumagino tepo ipuwalo kotaboma:ne. Ba:bema: ale Godoko ipuwalo demedehonama:, a keba ka:na na:kiya:tawahama:?

6 A ba:be komo ba:ma ka:na kiya:tawahama:nema:, pote Godoko ipuwalo emedenama: da:goemene, wadiyala Kelisote keba ka:na ka:pata:nami ebete ba:ba ka:na na:pata:namene.

Ya:sukunu Uli Tutumu Tabo

7 Naeno hidohido mabuluba:la:, nale ba:moe leta ipuwalo Ya:sukunu uli tutumuino komo da:hawakalimitamo, ba:be tutumu dopamo tupuimi mabuni la: ba: uliya:mata, ba:bema: ba:moe uli tutumu la:godolo pakala tutumu keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala.

8 Huiyatiya wadiyala ba:be pakala tutumuti la:tamo ulinoma: gala na:keda:mene, mabu ba:ma tetelo ebeno hibi komote Kelisoko ipuwalo ba:gala la: ipuwalo a:hawakalanako, iyo, du komote ba: na:wibo, ba:bene hibi alote ba puluhuku ba: na:la:mina.

9 Ba:bema: nale ba:moe leta ipuwalo uli tutumuino komo gala ba:ma ka:na kahawakalimitamo, kebe lumagiti alo ipuwalo emedenama: goelo ebeno ekawitamo da:maubana, ebete du ipuwalo bemedena, iyo, ebete du ipuwane kuluhukuha:.

10 Huiyatiya kebe lumagiti ebeno ekawi malemalelo demalagidolona, ebete alo ipuwalo bemedena ba:gala ebeno ododi komodo ebeno ekawiti nato ukamidate a:kagamene.

11 Ba: hibila, kebe lumagiti ebeno ekawitamo da:maubana, ebe ba: du ipuwalo emede lumagila, iyo, ebete kebe gabodo ka:pata:na ba:gala ebete kebamo ka:tona, ebe ba:bi komo iya:tawaha: mabu duti ebeno baidi a:mula:lemi.

12 Naeno guguda:la:, na la:tamo leta bododimo mabu Godote Kelisokono helo mahilamo la:eno kuba egebolelamete adodolelamia:ta.

13 Ba:gala naeno naba:la:, na la:tamo leta bododimo mabu la: aeno Kodawoeno komo iya:tawahala, ba:ma ka:na ebe ba: dopamo tupuimi mabuni demedenami ba:gala emedena tetelo demedenamene ba:be dawala.

Ba:gala uli apepeho dubala:, na la:tamo leta bododimo mabu la: Kuba Namutudawatamo ba alaholoho ebeno wato kikipo ba:bo lawimata.

Iyo, naeno guguda:la:, na la:tamo leta bododimo mabu la: Nabiwi Godokono komo iya:tawahala.

14 Ba:gala naeno naba:la:, na la:tamo leta bododimo mabu la: aeno Koda-
woeno komo iya:tawahala, ba:ma ka:na ebe ba: dopamo tupuimi mabuni
demedenami ba:gala emedena tetelo demedenamene ba:be dawala.
Ba:gala uli apepeho dubala:, na la:tamo leta bododimo mabu la: helo-
helonomola, ba:bene Godokono tabote la: ipuwalo ba itana la: Kuba
Namutudawoeno wato kikipo ba:bo lawimata.

*Ba:moe Hopoeno Ilina Ba:gala Awagaha Komokomo Koamo Akemalagi-
dolenala:*

15 Ba:bema: la: hidamo! Ba:moe hopoeno ilina ba:gala ebeno awa-
gaha komokomo koamo akemalagidolenala:, mabu kebe lumagiti ba:moe
hopoeno komokomo koamo demalagidolena, ebete Nabiwi Godoko male-
malelo emalagidolo modoboha:.
16 Ba:bema: hopo haboeno komokomo keba ka:nala:ka:? Ba:bi komokomo
ba: kuba tawakaluba:te kateneno ubilo demalagidolenaka ba:bi komoko-
mola, ba:gala iba:te baida:mo ulamete ibino ubilo duwatenaka ba:bi
komokomola, ba:gala iba:te kebe komokomo ododililo dawagahanaka ba:bi
komokomola. Numa:la:, ba:bi hiliyonomo hiya:hiya: kuba komate hopo
habanapino ukuini ikulinaka, Nabiwi Godogodoneha:!
17 Ba:bema: ba:moe komo ba: hibila, ba:moe hopo ba:gala ba:moe
hopoeno kuba ubi komate ba: na:wibohona, huiyatiya kebe lumagiti
Godokono ubi komamo da:papamiwatamene, ebete wiboha: ka:ka:go be-
medenamene.

Kelisotamo Alaholo Komo Ododidawoeno Komo

18 Naeno guguda:la:, hopo haboeno kuititi tetete ba: na:tatali. Iyo, dopamo
la: ba:ma ka:na uliya:mata, Kelisotamo Alaholo Komo Ododidawate ba:
na:pe, ba:bema: hibila, komo dubu hiliyonomate ya:lo a:mahila:haliya:
Kelisotamo alaholo komo kododilinakoma:, iba:te ba:ma tetelo hopo habalo
bemedehona. Ba:bema: a ba:moe komone niya:tawahanama:, ba:moe ba:
hopo haboeno kuititi tetela.
19 Numa:la:, ba:bi dubate aeno kapiyuimi da:miya:pui, ba:be mabuma:
iba:te aeno kapiyuimi tawakalubima: hibilo keda:hanaha:. Keba tetelo
iba:te aeno kapiyuimipima: neda:honatale iba:te a ipuwalo bemedeho-
nana:, huiyatiya iba:te a hibilo da:miya:pui ba:be komote a biya:tua:mena,
ibi ipuwalo eta lumagiti aeno kapiyuimidawama: keda:naha:.
20 Huiyatiya la:eno komo hiya:nomola. Kelisote ebeno Hido-talona Gobo-
gobo la: hunamo da:haminuya:, ba:bema: ka:lo la: hiliyonomate Godokono
hibi komo iya:tawahala.
21 Iyo, la: daedae ukuia:go kemedehonaha:, huiyatiya la: Godokono
hibi komo iya:tawahanomola, ba:ma ka:na eta ha:da tabote ebegodone
a:kuluhukale. Ba: hibila, ba:be mabuma: nale ba:moe leta la:tamo ododimo.
22 Ba:bema: la: ipuwalo ha:da amihodawa potela:ka:? Ebe ba: Kelisotamo
alaholo komo dododina ba:be lumagila, ba:gala ebe ba: pote da:goena
Ya:suku Kelisoteha: ba:be dawala. Numa:la:, ba:bako lumagiti Nabiwi
Godoko ba:gala ebeno Gudu Ya:suku ubiha:ma: ba eda:na ba:be komo
hawakala ba:bo goenako.
23 Iyo, kebe lumagiti Godokono Gudu mabuma: ubiha: tabo hawakala
da:goena, ebete atumu Nabiwi Godotamo ubiha: tabo bekagoena, huiyatiya
kebe lumagiti Godokono Gudu anukumima: hawakala da:goena, ebete
atumu Nabiwi Godoko anukumima: kagoena.
24 Ba:bema: la:le dopamo tupuimi mabuni kebe hibi tabo kulihuya:ma,
wadiyala la: ipuwalo ba:be tabote nitanamene. Ba: hibila, la: ba:be tabo
kodakodalo datila:nama, ba:bema: la: Nabiwi Godoko ba:gala ebeno Gudu
Ya:suku ibi ipuwalo bemedehonamata.

25 Iyo, numa:la:, Godokoba: emede komo ba: wiboha: ka:ka:la, Ya:suti
atamo ikaa:mema: hibinomolo da:goiya: ba:moe ba:be komola.
26 Ba:bema: puya:te la: ha:da amiholamema: dewagelena, nale ibino ha:da
komo hawakalimima: ba:moe leta ba:bema: ododimo.
27 Ba: hibila, la: ibino ha:da amiho komamo a:kaguda:mata, mabu
Kelisote ebeno Gobogobo la: hunamo ya:lo a:haminuya:, iyo, ebete
emedena tetelo la:go ba emedena ebe ha:kiya hiliyonomo komokomo la:
biya:tulamenakomena:ta, eta lumagitiha:. Numa:la:, ebeno iya:tulame
komo ba: hibinomola, iyo, eta ha:da amiho komote ebegodone
a:kuluhukale, ba:bema: ebete la: keba ka:na kiya:tulametana, wadiyala
la: ba:ba ka:na ebe ipuwalo nemedehonala:.
28 Iyo, naeno guguda:la:, wadiyala la: Kelisoko ipuwalo nemedehonala:,
ba:bema: ebeno pe hegelate duluhukumini, ale ba:ba teta:mo nikuliti
toleha:ma: ba eda:ha ebeno holoholo hapulu eta komoma: a:kahilopohama:.
29 La: iya:tawahala Kelisoko ba: tuputupudawala, ba:bema: wadiyala la:
ba:moe eta komo atumu na:kiya:tawahala:, kebe lumagiti ebeno tuputupu
komo ipuwalo demedena, ebe ba: Kelisoko huiyala ba:gala ebe ba:
Godokono gudu etala.

3

Godokono Gugudino Komo

1 Ba:bema: Nabiwiti a malemalelo keba ka:na kemalagidoloena, wadiyala
la: ba:be komo numa:la:, iyo, ebeno malemale atamo bada konomola:ka:!
Ba: hibila, ebete ebeno malemale ipuwado a ebeno gugudima: ka:mina,
iyo, a hibima: midipi ba: ebeno gugudima: eda:hanama:, ba:bema: hopo
habanapa:te aeno komo kiya:tawahanaha: mabu iba:te atumu Godokono
komo iya:tawaha:.
2 Ba:bema: naeno hidohido mabuluba:la:, a iya:tawahala ka:lo a ba:
Godokono gugudila, huiyatiya a hibi iya:tawaha: galane a keba ka:na
na:kemedehonama:. Ba:ma tetelo a ba:moe kapiya komo iya:tawahala,
Kelisote atamo gala da:kapuluhukumini, ba:ba tetelo a ebe huiyama:
keda:hama:nema: mabu ale ebeno holoholo hibilo kumima:nema:.
3 Ba:be mabuma: kebe lumagiti uliholo Kelisoko da:latimina, ba:be lumag-
iti ebeno tepo ipuwoeno dalowa: ukulate gala dalowa:ma: a:kamida:mene,
ba:bene ebete Kelisoko keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na bemedenamene, ebeno
tepo ipuwalo eta dalowa: komote a:kitanamene.
4 Ba:gala eta komo. Lumagiti Godokono kukala hiliyonomo ipuwalo
eta kapiya dadikanalemene ba:ba tetelo ebete ebetamo kuba hibilo
kododima:ne, mabu hibila, ebetamo kuba ododi komo ba:gala ebeno kukala
adikanale komo ibi ba: kapiyanomola.
5 Iyo, la: iya:tawahala Kelisote ba:moe hopamo a:pehawakaluya: ebete
tawakalubino kuba ododili komokomo gobogobamo kopemiya:telamema:.
Ebe kapiyate ba:moe komo ododi modobola mabu ebe kapiyagodolo kuba
ododi komo puliyala.
6 Ba:bema: kebe lumagiti Kelisoko ipuwalo demedena, ebete kuba ododi
ipuwalo a:kemedenamene, huiyatiya kebe lumagiti kuba ododili ipuwalo
demedena, ba:be lumagiti Kelisokono komo hibilo kalaweha: ba:gala ebete
ebeno komo iya:tawaha:.
7 Naeno guguda:la:, la: hidamo, eta lumagiti la: ha:da akamiholama:la:!
Numa:la:, kebe lumagiti tuputupu komokomo dododilinakomene ba:be
lumagi ba: tuputupudawala, Kelisoko keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala.
8 Huiyatiya kebe lumagiti kuba komokomo dododilinakomene ebe ba:
Saitanakono guduma: eda:na, mabu ba:moe hopoeno tupuimi mabuni

pete ba:ma teta:mo puluhuku Saitanate kuba komokomo kapiya bododilinako. Ba:moe mabuma: Godokono Guduti ba:moe hopamo ba:bema: pehawakaluya:, Saitanate dododilinako ba:bi kuba komo ebete hibilo palukulimiti kopehawaminadigalema:.

9 Numa:la:, Godokono gugudima: deda:hana ba:ba:te kuba ododili ipuwalo gala a:kemedehonamena:, mabu Godote ibi ipuwamo ebeno ka:ka: ya:lo ihatiya:, lumagiti hidohido kikipo hakamo keba ka:na kamihonako ba:ba ka:na. Ba: hibila, Godokono ka:ka:te ebeno guguda:godolo ditanamene, iba:te kuba komokomo ododili modoboha:.

10 Ba:bema: wadiyala la: niya:tawahala:, tawakalubino ododili komate ibi banagiya:midalena, ba:ma ka:na Godokono gugudi ba:gala Saitanakono gugudi iba:te hiya:hiya: kopola:nama:. Iyo, ba:moe komo ba: hibila, puya:te tuputupu komokomo ododilihino ba:gala puya:te ibino ekaki malemalelo emalagidoleheno, ba:ba:te Godokono gugudima: keda:hanaha:.

Etate Eta Malemalelo Emalagidolo Komo

11 Ba:bema: numa:la:, la: dopamo tupuimi mabuni kebe tabo kulihuya:ma ba:be tabo ba: ba:ma ka:nala, wadiyala a hibima: midipi ipuwalo etate eta malemalelo kemalagidolo, etate eta malemalelo kemalagidolo, a ba:ba ka:na bemedehonama:.

12 La: iya:tawahala Ka:inikono komo, ba:bema: la: ebe huiyama: eda:ha modoboha:. A:iye, ebe Saitanakono guduma: ba eda: ebeno amogatamo konomo kuba bododiya:. Mabu keka: ebete ebeno amoga dito danakapumiya:? Iyo, ebete kuba ododili ipuwalo ba emedena, huiyatiya ebeno amogate tuputupu komokomo bododilinami, ebete ebetamo ba:bema: maubuya:.

13 Ba:bema: naeno hibima: midipi ekaka:la:, la: tuputupu ododili ipuwalo ba emedehona hopo habanapa:te la:tamo mauba komokomo dododilimina:, la: ba:be komoma: akala:wa:hala:.

14 A iya:tawahala a hoe ipuwane ka:ka:mo ya:lo ogomuya:ma: mabu a komo hibima: midipi ekaki malemalelo nemalagidolenama:, huiyatiya kebe lumagiti malemale emalagidolo ipuwalo emedenaheno, ba:be lumagiti hoe ipuwane hibilo kuluhukuha:.

15 Ba:gala kebe lumagiti ebeno ekawitamo da:maubana, ba:be lumagino komo ba: pote ebeno ekawi danakapumiya: ba:be dawoeno ododi komo huiyala, iyo, ibi netewapino ukui ba: kapiyala. Ba:bema: a iya:tawahala, ba:bako lumagino tepo ipuwalo wiboha: ka:ka: puliyanomola mabu lumagi anakapumidawagodolo Godokono hibi ka:ka:te a:kitanamene.

16 Numa:la:, Kelisote ebeno ka:ka: a mabuma: tama:mo ihatiya:, ba:bema: a ebeno ododi komodo malemale emalagidoloeno komo hibilo kiya:tawahama:nema:, iyo, wadiyala a ba: atumu aeno ka:ka: hibima: midipi mabuma: tama:mo ba:miya:tenakoma:.

17 Huiyatiya keba tetelo a hibima: midipi ipuwalo eta ilina dogodogodawate ilinaha:dawa umiti ebe owalubihino, ebete ba:mako tabo keba ka:na na:ka:goemene, “Na Godoko malemalelo nemalagidolonamo?” A:iye, ebete ba:bako tabo goe modoboha:!

18 Ba:bema: naeno guguda:la:, a komopa:tamo malemale tabo dito a:kaga:lanakama:. Ao, wadiyala a komopino modoboha: komokomo ulamelelamete iba:tamo malemale ilina ba ikalame Godokono hibi malemale iba:tamo ba:ba ka:na kohawakalimima:nema:.

Godokono Holoholo Hapulu Toleheno Utitata Komo

19 Ba:bema: kalakala konomola, a ba:moe malemale gabodo kiya:tawahama:nema: a ba: Godokono hibi komo ipuwalo emedehonama:,

ba:gala aeno tepo ipuwalo ebeno hete kapiyate ba itana ale toleha:ma:
eda:hanama: ebeno holoholo hapulu utitatama:.
20 Huiyatiya keba tetelo aeno tepo ipuwoeno ukuiti a kubapima:
da:ka:mimina:, ale ba:be kuba ukui lawe modoboha: mabu ba:bako ukuiti
Godogodone a:kapa:le. Numa:la:, ebete aeno hiliyonomo ugumuili komo ba
iya:tawana ebete dopamo a tuputupupima: a:ka:miya:, ba:bema: ale ukui
bilibilima: a:keda:hama: mabu ebeno taboeno helote aeno tepo ipuwoeno
helo na:gogolona.
21 Ba:bema: naeno hidohido mabuluba:la:, eta tetelo aeno tepo ipuwoeno
ukuiti a kubapima: da:ka:mimina:, ba:be kuba ukui laweheno ale toleha:ma:
eda:hate aeno toetoe tabo komago Godokono holoholo hapuamo dito
konikulima:nema:.
22 Ba:ba tetelo ale bada komoma: ebe da:toemehoma: ebete atamo hibilo
kikaa:mema:ne, mabu ale ebeno tutumu tabamo papamila:halete ebeno ubi
komokomo kapiya ba:bo ododilinakoma:.
23 Hibila, ba:moe ba: Godokono konomo tutumu tabola, ale ebeno Gudu
Ya:su Kelisokono mahilo hibima: ba midina, a ipuwalo etate eta malemalelo
bemalagidolonama:, Ya:suti a dopamo keba ka:na kiya:tua:miya: ba:ba
ka:na.
24 Ba:gala eta komo ba:ma ka:nala. Kebe lumagiti Godokono tutumu
tabamo da:papamiwatanako, ebete Godoko ipuwalo bemedena ba:gala
Godote atumu ebe ipuwalo ba:ka-emedena. Ba:bema: Godote a ipuwalo
demedena a ba:be hibi komo iya:tawahala, mabu ebete atamo dikaa:miya:
ba:be Hido-talona Gobogobote a ba:be komo biya:tua:mena.

4

Godokono Gobogobo Ba:gala Kelisotamo Alaholodawoeno Gobogobo Ibino Hiya:hiya: Ododili Komo

1 Naeno hidohido mabuluba:la:, komopa:te ba:ma ka:na dito da:ga:lanaka,
“A Godokono Gobogobagopila,” la: ibino tabo hibima: akamida:la:.
Wadiyala la: huiyatiya ibino tabo komokomo ba:gala emede komokomo
hidamo nulamelelamenala:, mabu diyala, iba:te Godokono Gobogob-
oeno heloamo kuda: emedehona o kuba gobogoboeno heloamo demede-
hona. Numa:la:, ba:ma tetelo hopo konomolo ha:da tabo olamagimipa:te
Godokono mahilo ka:milo ba: dito wapata:lamena!
2 Ba:bema: la: Godokono Gobogobagoeno okodawa ba:ma ka:na
kiya:tawahama:nemata, kebe lumagiti ba:ma ka:na dolamaginako, “Ya:su
Kelisote lumagino apa:mo ba:moe hopamo hibilo a:pehawakaluya:,” ebe
ba: Godokono Gobogobagoenola.
3 Huiyatiya kebe lumagiti Ya:sukunu komoma: ha:da tabo dolamaginako
ebe Godokono Gobogobagoeno okodawaha:, ao, ebeno gobogobo ba: Ke-
lisotamo Alaholo Komo Ododidawoeno gobogobola. Ba: hibila, dopamo la:
ba:ma ka:na uliya:mata, ba:be kuba gobogobote hopo habamo kopema:ne,
ba:bema: ebete tawakaluba:tamo ya:lo puluhukuti ba:moe hopolo beme-
dena.
4 Naeno hidohido guguda:la:, puya:te Godokono mahilamo ha:da tabo
dolamagiminaka la:le ibino wato kikipo ya:lo a:lawimata, mabu la: ba:
Godokono gugudila ba:gala la: ipuwalo oko dowatina ba:be Hido-talona
Gobogoboeno helote konomoma: eda:na, iyo, ba:be helote ibi ipuwalo oko
dowatina ba:be eta gobogoboeno helo na:gogolona.
5 Numa:la:, ba:bi ha:da amihohopa:te ba:moe hopoeno komoma: ga:lana
mabu hopo habalo oko dowatina ibi ba: ba:be kuba gobogobagopila, iyo,
hopo habanapino kalakala ba:bema: itana ibino tabo komokomo ulihoma:.

6 Huiyatiya aeno komo ba: hiya:nomola mabu a Godokono gugudima:
eda:hanama:. Ba:bema: numa:la:, kebe lumagiti Godokono komo hi-
bilo diya:tawana ebete aeno tabo kulima:ne, huiyatiya Godokono komo
iya:tawaha: lumagiti aeno tabo a:kulia:mene. Iyo, a ba:moe ga-
bodo niya:tawahanama: kebe komate Godokono hibi Gobogobogodone
da:pikulina ba:gala kebe komate ha:da amiho gobogobogodone da:pikulina
ba:bi hiya:hiya: komo.

Godoko Ba: Malemaledawala

7 Naeno hidohido mabuluba:la:, wadiyala a ipuwalo etate eta male-
malelo kemalagidolo, etate eta malemalelo kemalagidolo, a ba:ba ka:na
bewagelenama: mabu malemale komo ba: Godogodone pena. Ba:bema:
kebe tawakaluba:godolo malemale emalagidolo komo ditanamene ibi ba:
Godokono gugudila, iyo, ibi Godokono hibi komo iya:tawahala,
8 huiyatiya kebe lumagigodolo malemale emalagidolo komote itanaheno,
ba:be lumagi Godokono hibi komo iya:tawaha: mabu Godoko ba: konomo
malemaledawala.
9 Numa:la:, Godote ebeno malemale atamo ba:ma ka:na hawakalimiya:,
ebete ebeno Gudu kapiyanomo ba:moe hopamo a:poemiya: ale hibi ka:ka:
ebegodone kolawema:.
10 Ba:bema: ba:be hibi malemale komo ba: ba:ma ka:nala. Dopamo
ale Godoko malemalelo emalagidoloha: tetelo ebete a konomamo ba
emalagidoloe ebeno Gudu Kelisoko atamo ba:bo poemiya:, iyo, ebete ebeno
ubi ba:bo ihatiya: aeno kuba ododili komokomo Kelisokono hawa:mo
egebolea:mete a ebeno gugudima: komidima:.
11 O naeno hidohido mabuluba:la:, Godote ebeno malemale komo atamo
ba:ba ka:na hawakalimiya:, ba:bema: wadiyala a ba: atumu etate eta
malemalelo ba:ka-emalagidolonakoma:.
12 Ba: hibila, ba:moe hopo tupuimi mabuni eta lumagiti Godoko ku-
miya:ha:, huiyatiya keba tetelo a ipuwalo etate eta malemalelo kemalagi-
dolo, etate eta malemalelo kemalagidolo, a ba:ba ka:na demedehonama:,
ba:ba tetelo komopa:te aeno ododi ipuwado Godoko hibilo kumima:na:
mabu ebete a ipuwalo bemedena ba:gala ebeno malemale komote a
ipuwalo tabonomola.
13 Godote a ipuwalo demedena ba:gala ale ebe ipuwalo demedehonama:,
ba:be komo a keba ka:na na:kiya:tawahama:? Dopo komo ba: ba:ma ka:nala,
Godote atamo dikaa:miya: ba:be Gobogobote a kiya:tua:mema:ne.
14-15 Ba:gala aeno tabo olamagimi komo ba: eta a iya:tua:me komola.
Iyo, ale baida:mo dumiya:ma: ba:be hibi komo komopa:tamo ba:ma
ka:na bolamagiminakoma:, “Godote ebeno Gudu hopo habamo a:poemiya:,
ebete tawakalubino Ka:ka: Mula:lelamedawama: kopeda:nama:.” Ba:bema:
hibila, kebe lumagiti hawakala ba:ma ka:na dolamagina, “Ya:suku ba:
Godokono Gudula,” Godote ba:be lumagi ipuwalo hibilo bemedena ba:gala
ebete atumu Godoko ipuwalo ba:ka-emedena.
16 Ba:gala ba:be hido ukui lawema: Godokono malemale komote atumu
aeno eta iya:tua:medawama: keda:na. Iyo, Godote konomo male-
maledawama: ba eda:na a malemalelo emalagidoloena, ba:bema: a ipuwalo
kebe lumagiti ba:be komo hibima: miditi malemale emalagidolo ipuwalo
demedenamene, ba:be lumagiti kiya:tawama:ne ebete Godoko ipuwalo
bemedena ba:gala Godote ebe ipuwalo atumu ba:ka-emedena.
17 Numa:la:, ba:moe malemale emalagidolo komodo a ba: tuputupu
tawakalubima: eda:hanama:, ba:bema: Godote hiliyonomo tawakalubino
kuba komokomo danagilamelelamemene, ba:be Ko Hegelalo ale ebeno
holoholo hapuamo kalakalago konutitatama:nema:. Ba:ba tetelo tole

komote agodolo a:kitanamene, mabu ebete Hunu Habalo keba ka:na kemedena, ale ba:moe hopolo ba: atumu ba:ba ka:na ka-emedehonama:.

18 Ba: hibila, Godokono hibi malemale emalagidolo ipuwalo tole komo puliyala, mabu malemale emalagidolo komote tole komo gobogobamo ebeno heloamo ka:na:matema:ne. Ba:bema: kebe lumagiti Godokono holoholo hapuamo utima: da:toletolena, Godokono malemale emalagidolo komote ebe ipuwalo oko hidamo kowatinaha:, iyo, ba:bako lumagiti nemalagidolona Godote ebetamo kuba huiya kikamema:ne, ba:bema: ebegodolo tole komo kapiyate itana.

19 Numa:la:, Godote a dopamo malemalelo nemalagidoloenami, ba:bema: wadiyala a malemale emalagidolo ipuwalo bemedehonama:.

20 Ba:bema: kebe lumagiti ebeno ekawitamo maubalo ba:ma ka:na da:goemene, "Nale Godoko malemalelo nemalagidolonamo huiyatiya ama: kemalagidolonaha:," ba:be lumagi ba: ha:da amihodawala. A:iye! Ebete ba:moe hopolo ba emedena kebe lumagi ebeno baida:mo dumina ba:be ekawi malemalelo emalagidoloheno, ebete umiha:ma: deda:na ba:be Godo malemalelo keba ka:na na:kemalagidolonamene? Gabo puliyanomola, a:kitanamene!

21 Ba: hibila, Kelisote atamo kebe ko tutumu tabo dikaa:miya: ba:be tabo ba: ba:ma ka:nala, kebe lumagiti Godoko malemalelo demalagidolona, wadiyala ebete atu gabodo ebeno ekawi malemalelo na:kaemalagidolonamene.

5

Hibima: Midipino Helote Ba:moe Hopoeno Helo Anakapumi Komo

1 Numa:la:, Ya:suti Godokono Oemedawa Kelisoma: deda:na, puya:te ba:be komo hibima: da:midina ibi ba: Godokono gugudila, ba:bema: puya:te Nabiwi Godoko malemalelo demalagidolona, iba:te atumu ebeno gugudi hiliyonomo atu malemale komago ka-emalagidolena.

2 Ba:bema: Godokono malemale emalagidolo komote agodolo ebeno komo guguda:tamo ditana, ale ba:be komo ba:ma ka:na iya:tawahanama:, keba tetelo ale ebe malemalelo ba emalagidolo ebeno tutumu tabamo da:papamila:hanakoma:, ba:ba tetelo ebeno malemale komote a ipuwalo hibilo itananako.

3 Ba: hibila, Godoko malemalelo emalagidolo komo ba:gala ebeno tutumu tabamo papamiwata komo, ba:bi netewa komate hiya:hiya: kapola:naha:, ibino oko owati komo ba: kapiyala. Ba:gala ale ba:ma ka:na a:kemalagidolama:, Godokono tutumu tabamo papamila:ha komote atamo kodakodanomoma: eda:na.

4-5 Ao, eba ka:naha:, mabu Godokono gugudi hiliyonomagodolo ebeno helo bitana iba:te ba:moe hopoeno kuba ododi helo kanakapumima:. Ba:bema: hopo haboeno kuba ododili komo anakapumima: lumagiti helonomoma: keba ka:na na:keda:mene, iyo, pote na:ka:modobomene ba:moe hopoeno helo anakapumima:? Ba: hibila, a ipuwalo pote ebeno hibima: midi ipuwalo Ya:suku Godokono Guduma: da:goena, ba:be dawate modobo helo ba:lawenakomene.

Ya:su Kelisokono Hibi Komo Da:hawakalimina Ba:bi Netewa-kapiya Komo

6 Ba:moe komo ba: hibila. Ya:su Kelisote ba:moe hopamo da:piya:, ebete ebeno hibi komo hawakalimima: ebete beya ba:gala hawi ka:ka:la: komago atamo a:puluhukuya:, iyo, ebete ba:moi netewa gabodo ebeno komo atamo a:pehawakalimiya:. Ba:gala ba:moe ba: eta komola, Godokono Gobogobote

atumu Ya:sukunu hibi komo bekahawakalimina mabu ebe ba: Godokono
hibi komo hawakalimidawala.
7 Ba:bema: Kelisokono komo kohawakalimima: ba:moi netewa-kapiya
komate ba:pola:namena:,
8 Godokono Gobogoboeno tabo komo, ba:gala Kelisokono hawiti
da:ka:ka:liya: ba:be komo, ba:gala hopo lumagiti ebe beyamo dadutiya:
ba:be komo, iyo, ba:moi netewa-kapiya komate ba:moe atu komo be-
hawakalimina, Ya:su Kelisoko ba: Godokono Gudula.
9 Numa:la:, hopo habanapa:te hibilo da:ga:lanaka, komo hiliyonomo
tetelo ale ba:bi tabo komo hibima: da:midilinakoma: ba:be komo kubaha:.
Huiyatiya Godote ebeno Guduino komoma: kebe tabo ka:goena, wadiyala
ale ba:be tabo hidamo uliti hibinomoma: komidima:nema:, iyo, Godokono
tabo komokomo ba: hibinomola, ebete ha:da tabo a:kolamaga:le, ba:bema:
ebeno taboeno helote hopo tawakalubino helo na:gogolona.
10 Ba:bema: kebe lumagiti Godokono Gudu hibima: da:midina, ba:be
lumagino tepo ipuwalo Godokono hibi tabote bitana. Huiyatiya numa:la:,
kebe lumagiti Godokono tabo hibima: midihino ba:be lumagiti ba:moe
gabodo Godoko ha:da amihodawama: midina, mabu Godote ebeno
Guduino komoma: hibilo da:goiya:, ba:be hibima: midiha:dawate ba:be tabo
ubiha:ma: eda:na.
11 Ba: hibila, Godote ebeno Guduino hibi komo hawakalimima: ba:moe
komo bododiya:, ebete ebeno Gudugodolo ditana ba:be wiboha: ka:ka:
atamo ikaa:miya:.
12 Ba:be mabuma: kebe lumagiti Godokono Gudu hibilo danukumina
ebegodolo wiboha: ka:ka:te bitana, huiyatiya kebe lumagiti Godokono Gudu
laweheno, ebe niliya, hibi ka:ka:te ebegodolo kitanaha:.

Godokono Guduino Wiboha: Ka:keno Komo

13 Ba:bema: la: puya:te Godokono Guduino mahilo hibima: da:midinama,
na ba:moe leta la:tamo ododimo, la:le wiboha: ka:ka: da:lawiya:ma ba:be
ka:ka:te la:godolo ba itana la:le hibilo kiya:tawahama:.
14 Ba: hibila, ale toetoe tabago Godokono holoholo hapuamo
da:nikulima:, ba:ba tetelo ale toleheno aeno modoboha: komokomoma:
ebe kokiyamema:nema:, ba:bema: a ba:moe komo iya:tawahala, ale kebe
komo Godokono ubilo ebe da:toemehoma:, ebete ba:be toetoe tabo hibilo
kulima:ne.
15 Ba:gala a iya:tawahala, Godote aeno toetoe tabo dulihomene ebete
a hibilo kowalubima:ne, iyo, a kebe komo ebegodone lawema: ebe
da:toemehoma: ebete atamo kikaa:mema:ne, mabu hiliyonomo tetelo ebete
aeno toetoe tabo komokomo ulihonako.
16 Ba:bema: la:le hibima: midipi ipuwalo eta ekawino kuba ododi komo
dumima, wadiyala la: ebeno komo Godotamo toetoe tabamo nadipa-
timiya:la:, ba:bene Godote ebeno tepo ipuwoeno komo hiduimiti ebetamo
ka:ka: gala kakikamema:ne. Huiyatiya keba tetelo lumagiti konomo kuba
dododimini, ba:ma ka:na ebete Godokono Gobogoboeno hibi oko kubama:
da:goemene, ba:ba tetelo ebeno ka:ka: mabuma: Godotamo akatoetoehala:,
wadiyala ba:bako kubadawate hoea:mo na:toamene.
17 Numa:la:, ba:moe kuba ododi komo kapiyanomote lumagi hoea:mo
komagatama:ne, ba:bema: la: naeno tabo komoma: aka-ukuibilibilihala:.
Ba: hibila, a tawakalubino ododili komo hiliyonomo ipuwalo aeno
tuputupuha: komo ba: Godokono kukala wakalami komola, huiyatiya
kalakala konomola, ebegodolo helo bitana ba:bako hiya:hiya: kuba ododili
komo egebolea:mete ka:ka: atamo gala kakikaa:mema:.

18-19 Ba: hibila, a iya:tawahala Godokono guguda:te kuba ododili ipuwalo
kemedehonaha:, mabu Godogodone da:hawakaluya: ba:be Helodawate ibi
na:ga:lulatelena Kubadawa Saitanate ibi kubahilamekapoma:. Ba:bema:
numa:la:, ba:moe hopo konomote ba:be Kubadawoeno helo ipuwalo itana,
huiyatiya a iya:tawahala a hibima: midipa:te ba:moe hopolo ba emedehona
a ba: Godokono gugudima: eda:hanama:, ba:bema: eta kuba komote a
a:kologia:mene.
20 Ba:gala a eta komo iya:tawahala, Godokono Guduti ba:moe hopamo
da:piya:, ebete atamo hido mulu komo a:pikaa:miya: ale Hibidawoeno komo
hidamo kiya:tawahanama:. Numa:la:, ba:be Hibidawa ba: Godotela, ebe
ba: Wiboha: Ka:ka:la, ba:bema: kalakala konomola, ale ebeno Gudu Ya:su
Kelisoko ipuwalo bemedehonama:!
21 Ba:bema: naeno hidohido guguda:la:, wadiyala la: hibi Godo kapiya ba
adikumina, komo ida:da:li adikulame komamo ba:gala ibino ha:da amiho
gobogoboeno ukui komamo akapapamila:hanakala:.
Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

YONEKONO NABA 2 LETA
EBETE HIBIMA: MIDIPA:TAMO ODODIYA:

1 Na ba:moe leta dododimo, na ba: hibima: midipino watodawa etala. Godote ya:lo tetelo pui da:ka:lamiholiya: iba:te ebeno gugudima: keda:hanama:, ba:bi tawakalubino kapiyuimi ba: ebeno uli kamena keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. Ba: hibila, la: ba: ba:bi hibima: midipi gugudilata, ba:bema: nale la: malemalelo nemalagidolenamata, ba:gala Godokono hibi komo iya:tawahapa:te ba: atumu la: na:kemalagidolenata. Numa:la:, nale ba:moe leta la:tamo ba:bema: poememo,

2 mabu Godokono hibi komote a hiliyonomatamo duluhukuya:, ba:be hibi komote a ipuwalo ba itana a:kawibonamene, emedena tetelo agodolo bitanamene.

3 Ba:bema: numa:la:, Nabiwi Godoko ba:gala ebeno Gudu Ya:su Kelisoko iba:godone atamo da:pikulina ba:be malemale komo ba:gala lumagitamo kuba huiya ikameha: komo ba:gala hete komo, wadiyala ale Godokono hibi komo ba:gala ebeno malemale emalagidolo ipuwalo ba emedehona ba:moi netewa-kapiya komate agodolo na:pola:namena:.

Kelisokono Iya:tulame Tabago Emede Komo

4 Ba:bema: hibima: midipi guguda:la:, la: komopi Nabiwi Godokono hibi komo ipuwalo da:wapata:lamenama, na ba:be komo uliti ko kalakala ba:bo lawimo, mabu ale ba:ba ka:na kowapata:lamenama: Nabiwiti ya:lo a:tutumua:tiya:.

5 Ba: hibila, la: hibima: midipi gugudino kapiyuimi ba: Godokono uli kamena keba ka:nala:ka:, la: ba:ba ka:nala. Ba:bema: nale ba:moe leta bododimo ebeno eta tutumu tabo la:tamo ba:ma ka:na kohawakalimima:, wadiyala a ipuwalo etate eta malemalelo kemalagidolo, etate eta malemalelo kemalagidolo, a hiliyonomate ba:ba ka:na bewagelenama:. Na iya:tawala ba:moe tutumu la:tamo uli tutumuha:, ba: pakala tutumula, iyo, Godote dopamo tupuimi mabuni atamo dikaa:miya: ba:be tutumula.

6 Ba:bema: ebeno malemale emalagidolo komo keba ka:nala:ka:? Ba:be komoeno ipuwa ba:ma ka:nala, ale aeno emede ipuwalo Godokono hiliyonomo tutumu tabamo ba:papamila:hanakoma:. Ba: hibila, ba:bi tutumu hiliyonomo ipuwalo ale ebeno ko tutumu tabo tupuimi mabuni ba:ma ka:na uliya:ma:, a ebeno malemale komago ba:wapata:lamenakoma:.

7 Numa:la:, komo ha:da amihohopi hiliyonomate ya:lo a:mahila:haliya:, ba:ma tetelo hopo konomolo bemedehona. Iyo, iba:te tabo ba:ma ka:na ga:lana, “Ya:su Kelisoko lumagino apa:mo ba:moe hopamo kapehawakaluya:ha:,” ba:bema: ba:be tabo ga:la komamo iba:te ibino komo ba:ma ka:na hawakalimina, ibi ba: Konomo Ha:da Amihodawa ba:gala Kelisotamo Alaholo Komo Ododidawoeno gobogobagopila.

8 Huiyatiya la:eno komo hiya:la, mabu la:le kebe hido oko da:tupuimiya:ma ba:be okote la:godolo ekelaheno, galane la:le la:eno kokonomo huiya hibilo konuwatema:nemata. Ba:be mabuma: la: ha:kiya la: hidamo nulamenala:, la:le ba:be oko huiya otakapoma:.

9 Ba:gala eta komo. Kebe lumagiti Kelisokono iya:tulame tabago emedenaheno ebe ha:kiya ebeno ubilo da:tona, ba:be lumagino ododili komate ebeno tepo ipuwoeno komo ba:ma ka:na hawakalimina, Godote ebe ipuwalo kemedenaha:. Huiyatiya kebe lumagiti Kelisokono iya:tulame tabago demedena, ba:be lumagi ipuwalo Nabiwi Godoko ba:gala ebeno Gudu Ya:suku hibilo bemedena.

10 Ba:bema: eta kapela lumagiti la: hibima: midipa:tamo ba puluhuku,
ebe ha:kiya ebe Godokono okodawama: da:pegoemene, la: hidamo! Ebete
Kelisokono hibi iya:tulame tabago peheno la: ebe kalakalago lawete la:eno
genamamo ebe akadiya:minala:,
11 mabu kebe lumagiti ba:bako ha:da amihodawa kalakalago
da:lawemene, ebete ebetamo helo ba:bo kikamema:ne Saitanakono oko
kowatima:.
12 Ba: hibila, nagodolo komo hiliyonomo komokomo ba:pola:na la: kokiya-
halamema:, huiyatiya na ubihinola ba:bi komokomo pepamo miya:teho,
ba:bema: naeno ukui bitana naeno apenomamo la:tamo kopuluhukuma:,
iyo, gabote ditanamene na kopema:nemo. Ba:ba tetelo aeno kalakalate
hibinomoma: keda:ma:ne, mabu na la:eno hiya:hiya: holoholo ba pulame
aeno tabo komokomo ba:bo koga:lama:nema:.

Yonete Leta Kuititi Hapulu Hibima: Midipino Nolata Tabo Da:poemiya:

13 Ba:bema: hibila, kebe hibima: midipa:te nago da:kapiyuiminaka,
Godote ibi atumu ya:lo a:ka:lamiholiya: iba:te ebeno gugudima:
keda:hanama:. Numa:la:, ibino sose kapiyuimi ba:gala la:eno sose
kapiyuimi, ba:moi la:eno kapiyuimi netewate ba: kapiya badininipaloeno
bohelemele netewa huiyala, ba:bema: iba:te ibino nolata tabo bepoema:
la:tamo.
Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

YONEKONO NABA 3 LETA
EBETE ETA HIBIMA: MIDIDAWATAMO ODODIYA:

1 Na ba:moe leta dododimo, na ba: hibima: midipino watodawa etala.
Naeno hido mabulubi Ga:iyasi, ama: nolata. Nale ba:moe leta ama:tamo poememo, mabu ama:la, nala, a Godokono hibi komo ipuwalo ba emedena nale ama: malemalelo nemalagidolonamata.
2 Naeno hido mabulubi, na ama: mabuma: Godotamo ba:ma ka:na toe-toenakomo, ebete ama: ba owalubina amia:no emede ipuwalo hiliyonomo komate modobolo kopola:nama:. Ba:gala nale ama: a:kadipatenakomata ama:le tawetaweheno kemedenama:, mabu amia:no tepo ipuwoeno hi-bima: midi komote helonomoma: keba ka:na keda:na, wadiyala amia:no apeno helote atumu modobonomoma: na:ka-eda:namene.
3 Ba:bema: numa:, komo hibima: midipi ekaka:te natamo pelamete amia:no emede komo da:pehawakalimi, ba:ba tetelo na kalakala konomo ba:bo lawimo, mabu iba:te tabo ba:ma ka:na pega:luya:, ama: Godokono hibi komo ipuwalo pata:nata ba:gala amia:no hibima: midi komo kodako-danomola.
4 Ba: hibila, naeno hibima: midipi gugudi ipuwalo eta lumagino komo ba:ma ka:na dulimo, ebete Godokono hibi komo ipuwalo da:pata:na, ba:ba tetelo naeno kalakalate ebe mabuma: hununomamo odolote konomoma: keda:ma:ne.

Ga:iyasikono Hidohido Ododili Komo

5 Naeno hido mabulubi, numa:, ama:le hibima: midipi ekaki Godokono oko owati ipuwalo ulamete ibi baa:mo ba:gala laha haboeno komamo dowalubilinaka, ba:bema: ama: atumu Godokono eta hibi okodawama: eda:nata. Ba:gala kalakala konomola, Godokono okopi hiliyonomo ipuwalo ama: amia:no tawakalubi kapiya kowalubilinaha:, ao, puya:te hiya:hiya: kapela habahabane da:pelamenaka ama:le ibi atumu hidono-mamo a:kowalubilinakata.
6 Ba:bema: ama:le dopamo pui kowalubiliui, ba:ba:te atamo pikuliti sose tawakalubino holoholo hapulu amia:no malemale emalagidolo komo kalakalago a:pehawakalimiya:. Ba:bene eta tetelo ba:bako hidohido okopa:te ama:tamo gala da:kapikulimina:, iba:te la:godolo emedenate ba:bene eta habamo gala tolamema: dewagelemena:, wadiyala ama: ibi atumu malemale komago noelamiya:, ama:le Godokono komo hidohido ga:limapi gugudi keba ka:na kowalubilionaka ba:ba ka:na.
7 Ama: numa:, ba:bako okopa:te Kelisokono mahilo mabuma: ibino hiya:hiya: haba miya:palete ya:lo ikuliya:, iba:te hiya:hiya: habahaba hiliy-onomolo ba wapata:lamena ebeno Hido Tabo hibima: midiha:pa:tamo ba:bo konolamagimima:. Huiyatiya ba:be oko tupuimihino dopamo iba:te ibino tepo ipuwa ba:ma ka:na kodakoduilamiya:, iba:te eta kapiya deha:poto komo hibima: midiha:pa:godone lawe modoboha:ma: ga:lalo a:kalawa:mena:.
8 Ba:be mabuma: wadiyala a hibima: midipa:te ba:bako okopi baa:mo ba:gala laha haboeno komamo bowalubilinakoma:, iyo, a ba:be owalubi komodo Godokono Hibi Tabo olamagi oko iba:go kapimilo bowatihonama:.

Diyotipasikono Kuba Ododili Komo

9 Ba: hibila, nale amia:no sose tawakaluba:tamo eta leta dopamo ododimo, huiyatiya ba:ba tetelo Diyotipasiti ba:be leta lawete na sose watodawaha:ma: goelo ebete naeno tabamo kapapamiwataha:. Iyo, ebeno

ubi komo ba: ba:ma ka:nala, ebe ha:kiya ebe ba adipate sose tawakalubi
ipuwalo ebe kapiya dopo lumaginomoma: keda:ma:.
10 Ba:be mabuma: naeno pe tetelo ebete kebe kuba komo dododilina
ba:gala a sose watowatopino komoma: kebe kuba tabo dolamagina,
nale ba:bi komo sosetamo ba pehawakalilame ebe ba:bo kopikiya-
hamema:nemo. Numa:, ebe ubihinola ba:moi kapiyakapiya kuba komo
ododili, ba:bema: ebete eta komo ba:ma ka:na ka-ododinako, puya:te
Godokono hibi oko owatima: la:tamo da:pelamenaka, ebete ebeno awagaha
ipuwalo ibi baa:mo ba:gala laha haboeno komamo a:kowalubila:le, ba:gala
puya:te ibi dopamo dowalubilinakui ebete ibi ba: dito duhilami. A:iye! Ebe
ha:kiya ebe sose watodawama: goelo ba:bi hidohido ukuia:gopino owalubili
komoma: kuba huiya ba ikalame, la:eno soseno kapiyuilame komamo
pelamema: talona ba:bo ihatelami!

Dimitiyasikono Hido Emede Komo

11 Ba:bema: naeno hido mabulubi, ama: eta lumagino kuba ododi komo
dumimina:, ebe akibamita:la:. Wadiyala ama: hido komote na:ta:matuya:,
mabu puya:te hidohido komo dododilina ibi ba: Godokono gugudila, huiy-
atiya puya:te kuba komokomo dododilina iba:te dopamo Godokono hibi
komo kumiya:ha:.
12 Ba: ba:ba ka:na na Dimitiyasikono komo nemalagidolutamo, hiliy-
onomo tawakaluba:te ebeno ododili komoma: hidohido tabo bega:lana,
ba:gala ebeno emede komote atumu ebeno komo ba:ma ka:na hawakalim-
ina, Godokono hibi komote ebe ipuwalo bitana. Numa:, a sose wa-
towatopa:te atumu ebe hido lumaginomoma: kaga:lanama:, ba:bema:
keba tetelo a watowatopa:te ba:mako tabo da:ga:lama:, ba:ba tetelo ama:
kiya:tawama:na:ta aeno tabo ba: hibila mabu a ha:da amihohopima:
keda:hanaha:.
13 Ba: hibila, nagodolo komo hiliyonomo komokomo ba:pola:na la: kokiya-
halamema:, huiyatiya na ubihinola ba:bi komokomo pepamo miya:teho.
14 Ba:bema: naeno ukui bitana tete tatalila naeno apenomamo ama:tamo
kopuluhukuma:, iyo, gabote ditanamene na kopema:nemo. Ba:ba tetelo na
amia:no holoholo ba pumi aeno tabo komokomo ba:bo koga:lama:nema:.

Yonete Leta Kuititi Hapulu Hibima: Midipino Nolata Tabo Da:poemiya:

15 Wadiyala Godokono kalakalate ama:godolo nitanamene. A hibima:
midipino kapiyuimi ipuwalo puya:te amia:no mabulubima: deda:hana,
iba:te ibino nolata tabo ama:tamo poema:, ba:bema: la:eno kapiyuimi
ipuwalo puya:te aeno mabulubima: deda:hana, wadiyala ama: sose
tawakalubino holoholo hapulu ibi ka:lamiti aeno nolata tabo iba:tamo
ba:bo na:hawakalimiya:.
Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

YUDAKONO LETA
EBETE HIBIMA: MIDIPA:TAMO ODODIYA:

1 Na ba: Yudate, Ya:su Kelisokono okodawa etala ba:gala Ya:imesikono ekawila.

La: hibima: midipi Nabiwi Godote dopamo da:ka:lamiya:la, iyo, ebete la: pui malemalelo demalagidolena ba:gala Ya:su Kelisokono itagua:midale ipuwalo demedehonama, na ba:moe leta la:tamo poememo.

2 Ba:bema: wadiyala hete komo ba:gala lumagitamo kuba huiya ikameha: komo ba:gala malemale emalagidolo komo, ba:moi netewa-kapiya komate la:godolo konomamo na:pola:namena:.

Godote Kuba Ododilipa:tamo Huiya Ikalame Komo

3-4 Naeno hidohido mabuluba:la:, ale Godogodone kapimilo da:lawiya:ma:, na dopamo ba:be ka:ka: mula: komoma: leta ipuwalo olamagima: ewagelimo. Huiyatiya ba:ma tetelo eta ukuiti natamo a:pi, mabu nale ba:moe komo ulimo, Godokono ubi komamo papamila:haha: dubate la:eno kapiyuimi ipuwamo diya gabodo a:pa:pa:la:huya:. Ba:be mabuma: na ubila ba:moe eta komamo la: ba:ma ka:na kowalubilima:, Godote a ebeno tawakaluba:tamo dikaa:miya:, wadiyala la: ba:be hibima: midi komoma: helonomamo nalaholonakuya:la:.

Numa:la:, ba:bakobako dubate Godokono malemale hawakalimino tabo hiya:ma: mididi na:ga:lanaka, lumagiti kuba dododimini Godote huiya a:kikama:mene mabu ebeno malemale konomola, ba:gala iba:te na:kaga:lana Ya:su Kelisoko hibi ka:ka: mula:dawaha:. A:iye, ebe kapiya ba: aeno hibi Namutudawala ba:gala Kodawala, ba:bema: ibino kuba mabuma: Godokono Buka tabote ya:lo tetenomolo a:goiya:, galane iba:te ibino temeteme huiya hibilo kolawema:na:!

5 Iyo, Godote kuba ododilipa:tamo huiya dikalamemene, la: ba:be komo dopamo iya:tawahuya:mata, huiyatiya na ubila kebe olalati komote Godokono Isalaela tawakaluba:tamo duluhukuya:, la: ba:moe komo gala na:kemalagidolala:. Numa:la:, Godote ibino ka:ka: mula:lelamelo Isip-iti hopone ibi duluhukulateliya:, gala hapuni komo iba:te ebe hibima: kamidiya:ha:, ba:bema: ebete ibi dito anakapulamiya:.

6 Ba:gala ba:moe eta komo na:kuma:la:, tupuimi mabuni Hunu Haboeno komo nopopa:te ibino hido emede haba miya:pate Godotamo alaholo komo ba:bo tupuimiya:. Ba:be mabuma: Godote ibi ta:tehoha: auli hala:mo matuhulameholete du ipuwamo dito iya:hekiya:, iba:te ba:bolo ibino kuba huiya uwatema: Godokono Ko Hegela kolatiminama:.

7 Ba:gala wadiyala la: Sodomo habanapi ba:gala Gomola habanapi ba:gala ibi tamelo demedehonama: ba:bi habahabanapi ibino komo atumu na:kemalagidolala:. Ibi hiliyonomate atumu Godokono kukala badikami-daliya:, ba:ma ka:na ibi ipuwalo etate etatamo kateneno hiya:hiya: kuba ubi komokomo bododilinakuya:. Ba:be mabuma: Godote ibino kuba huiya iba:tamo ikalamiya:, ba:bene ba:ma tetelo iba:te ha:gaha: koe ipuwalo ko temeteme biya:tawahana. Ba:moe ba:be mabuma: puya:te ba:ma tetelo kuba ododili ipuwalo demedehona, wadiyala iba:te ba:bi tawakalubino temeteme komo ba emalagidolo hidohido ukui nuwata:mena: iba:te atu kuba huiya lawekapoma:.

8 Ba:bema: puya:te diya gabodo la: ipuwamo da:pa:pa:la:hui, ba:bi dubate ba: atumu ibino kateneno kuba ododili ubi gabodo ibino ape ba:bo kubahil-amenaka. Ba:gala iba:te Godotamo papamila:hale ubiha:ma: eda:halo Hunu

Haboeno nopopi ba:bo iduduputilamenaka, mabu ba:bako awagaha ukui komate iba:tamo hiyolo ikulinaka.

9 Huiyatiya wadiyala la:le Hunu Haboeno nopopino Gawadubu Maikolokono komo nemalagidolala:, ebeno helo konomola huiyatiya ebete ba:be komoma: kawagahanaha:. Ba:bema: keba tetelo ebete Mosesekono hoe ape lawema: Saitanakoba: dolowabeletihuiya:, ba:ba tetelo ebete Saitanatamo eta iduduputimi tabo goeheno na:goiya:, “Kodawa Godote ha:kiya ebeno tabamo ama: koduhimima:na:ta, huiyatiya naeno heloamo nale ama:tamo eta komo a:kododa:mo!”

10 Huiyatiya la: ipuwalo da:pola:na ba:bi dubuino komo eba ka:naha:. Iba:te Hunu Haboeno komokomo iya:tawaha:, ba:bema: iba:te ba:be haboeno nopopino komoma: ibi iduduputilame tabo bega:lana. A:iye! Iba:te kapiya komo iya:tawahanomola, ba:be komo ba: ba:moe hopoeno katena:mo wapata:lame gabola, iyo, ibi ba: tumu goegoe keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala mabu iba:te hidohido ukuihino dito emedehona! Ba:bema: numa:la:, ibino kateneno ubi komate ibi hibilo kanakapulamema:na:.

11 Iyo, Godote ibino kuba huiya iba:tamo dikalamemene ba:be kuba huiya konomoma: keda:ma:ne, mabu iba:te Ka:inikono gabodo tolame ya:lo a:tupuimiya:. Ba:gala ibi Ba:ilamako keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala, iba:te mani koamo emalagidololo koko kuba komokomo ba:bo ododilinaka. Ba:gala ibi Kolako huiyama: eda:hana, ba:ma ka:na iba:te Godotamo papamila:ha ubihinola, ba:bema: hibila, Godote Kolakono kuba mabuma: ebe keba ka:na kanakapumiya:, ebete ibi ba: atumu kohawaminadigalema:ne.*

12 Numa:la:, la: hibima: midipino kapiyuimi poko baa: naha tetelo, ba:bi dubuino komo ba: hido baa: ipuwalo da:pola:na ba:bi kuba nene huiyala, mabu baa: naha ipuwalo hilopohenola, iyo, ibi ha:kiya ibi kapiya bemalagidolena. Ba:bema: hopote gagalema: deda:, ba:ba tetelo huhuti da:wadahenako ba:bi bubuti dito kopokoa:tahalema:na: huiyatiya wegolate a:koamene, ba:bi dubu ba: ba:ba ka:nala mabu iba:te tawakaluba:tamo giba a:kikalama:la:. Ba:gala ba:bi dubu ba: nolohoha: gao kehala, mabu ko gogote da:pemene ibino haha da:pemagobelelamemene hakamo dito kopiya:hekema:ne, iyo, ibino ka:ka:te ba:ba ka:na wibonomo kowibohoma:na:.

13 Ba:bema: komo netewa go tabote ba:bi dubuino komo hawakalimima: ba:pola:na. Dopo go taboeno komo ba:ma ka:nala, ba:bi dubuino hilopo ododili komo ba: koko gawiyate hununomamo da:pakaminanaka ba:ba ka:nala, ba:gala eta go tabo ba:ma ka:na itana, ba:bi dubu ba: du ipuwalo keka:keka:lo da:wapata:lamena ba:bi oloki huiyala. Ba:bema: Godote ibi mabuma: kebe du bobo konomo ya:lo dododilamiya:, ebete ibi ba:bamo konoelamema:ne iba:te emedena tetelo ba:bolo temetema:go konemedehonama:.

14 Numa:la:, A:da:mekono eyoni gugudi hiliyonomo ipuwalo Inokote ba: sa:ba:ni badininipaloeno dopo dubu guduma: ediya:, ba:gala ebe ba: Godokono ukui hawakalimidawa etala. Ba:bema: ba:moe Inokote ba:bi kuba dubuino komoma: ya:lo tetelo ba:ma ka:na goiya:, “Numa:la:, Kodawa Godote ebeno mumulunomo talona nopopa:go pete,

15 ebete hopo habanapino komokomo hiliyonomo ba panagilamelelame ebeno ubi komamo papamila:haha: tawakaluba:tamo kuba huiya

---

* **1:11:** Buka ka:lamiholedawa, ama: Ka:inikono komo iya:tawama: dewagelemena:, wadiyala ama: Tupuilamehole Mabu Buka 4.1-16 numiya:. Ba:gala ama: Ba:ilamakono komo iya:tawama: dewagelemena:, wadiyala ama: Nabas Ka:lamihole 22.1–25.9 na:kumiya:. Ba:gala ama: Kolakono komo iya:tawama: dewagelemena:, wadiyala ama: Nabas Ka:lamihole 16.1-50 na:kumiya:.

kopikalamema:ne. Iyo, iba:te Godotamo kebe kuba komokomo dododilinaka ba:gala ebetamo kebe kuba tabo da:ga:lanaka, ba:bi komokomoma: kuba huiyate iba:tamo hibilo kopema:ne."

16 Ba:bema: wadiyala la: ba:moi kuba ododilipino komo hidamo niya:tawahala:. Iba:godolo ubiha: tabo ga:la konomola, ba:gala ibi ha:kiya ibino kuba ulameheno komopi kubapima: ka:laminaka. Iba:te ibino kateneno ubi gabodo wapata:lamema: helohelonomola, ba:gala ibi ha:kiya ibi awagaminalelo eta lumagi ha:da amiho gabodo da:milimihomena:, ba:ba tetelo iba:te ubi bihatena ibino tabo olamagi komodo ebegodone eta hido komo dito kolawema:.

Yudate Hibima: Midipi Heluilamema: Tabo Komokomo Dolamagiya:

17 Ba:bema: naeno hidohido mabuluba:la:, Kodawa Ya:su Kelisokono oelamepi dubate la: dopamo da:kiyalamiya:la, wadiyala la: ba:be tabo gala hidamo na:kemalagidolala:.

18 Iba:te la:tamo ba:ma ka:na ga:luya:, "Kuititi tetelo kubapa:te Godokono ubi komamo papamila:ha ubiha:ma: eda:halo ibino kateneno ubi gabodo ba wapata:lame la: hibima: midipi kiya:da:latelema:na:ta."

19 Numa:la:, Ya:sukunu oelamepino tabo ba: hibila. Ba:moi kuba ododilipi ba: la:eno kapiyuimi ipuwalo anagiya:mida komo dododina ba:moi ba:bi tawakalubila, iyo, iba:te ibino kateneno ubi komamo ba papamila:hale, Godokono Gobogobote ibi ipuwalo kemedenaha:.

20 Ba:bema: naeno hidohido mabuluba:la:, wadiyala la: la:eno hibima: midi komo talonanomoma: ga:late kodakodalo ba lawe ba:bo napepehonala:, ba:gala la: Godokono Gobogoboeno heloamo ebetamo na:toetoehonala:.

21 Ba:bene la:le Godokono malemale emalagidolo ipuwalo demedehonama, ba:be komo miya:paheno Kodawa Ya:su Kelisokono pe komo na:latiminala:. Ba: hibila, ebete da:pemene la:le kebe kuba komokomo dododilinakuima, ebete ba:bi kuba hiliyonomo egebolelame tabo polamagiti wiboha: ka:ka: la:tamo ba:bo kopikalamema:na:ta.

22 Ba:bema: hibima: midi ipuwalo puya:te kodakodalo la:mota:hanaheno ukui gagagagama: deda:hanaka, la: ibi malemalelo ba emalagidole ibi nowalubilinakuya:la:,

23 iyo, ba:moe modobo tete ba itana, wadiyala la: ibi Saitanakono koe ipuwane tiyonomolo nuluhukulatela:la:, iba:te ibino ka:ka: mula: komo Ya:sugodone kolawema:. Ba:gala wadiyala la: komo kuba ododilipi atumu malemalelo ba emalagidole na:kowalubila:la:. Huiyatiya la: hidamo, ibi ba owalubili ibino kuba ododili komokomo kokoha:ma: a:kaga:lamata! Numa:la:, iba:te ibino kateneno kuba ubilo dododilinaka, ba:bi komo ba: ibino pupulino ilina huiyala, ba:bema: wadiyala la: ba:bi dalowa:go kaliko ubiha:ma: eda:halo la:eno kokotamo akologihola:la:, ibino kuba dalowa: komote la:tamo pekapoma:.

Yudate Leta Kuititi Hapulu Godoko Milimiho Tabo Dolamagiya:

24 O hibima: midipa:la:, aeno Hido Helodawate bemedena, ebe modobola la: ba a:ga:lulatele la:le a:kaguda:mata. Ba: hibila, ebete la: kubaha:pima: midiliti, ba:bene ko kalakalanomago ebete la: ebeno a:la:mina holoholo hapuamo komagahelema:na:ta.

25 Ebe kapiya ba: Godotela, ebete aeno Kodawa Ya:su Kelisoko ipuwado aeno Ka:ka: Mula:lea:medawama: eda:na. Ba: hibila, ebeno awagaha komo ba:gala ebeno hido a:la:mina komo, ebeno konomo helo ba:gala ebeno ko gawadubu komo, ba:moi komate dopamo tupuimi mabuni ebegodolo

pola:nama:! Ba:bema: wadiyala ba:ma tetelo ba:gala emedena emedena tetelo ba:moi atu komate ebe kapiyagodolo na:kapola:namena:!

Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

BA:MOE HOPO KUITITI TETENO KOMOKOMO GODOTE YONETAMO DA:HAWAKALILAMIYA:

Ba:moe Buka Ka:lamiholedawoeno Kalakala Komo

1 Ba:moe hopo habalo tete tatalilo dikulihomena:, Ya:su Kelisote ba:bi komokomo ebeno huiyaha: okopa:tamo ba:moe bukalo hawakalilamena. Ba: hibila, Godote ba:bi komo Ya:sutamo dopamo hawakalilamete, ba:bene ebete ebeno nopodawa na ebeno huiyaha: okodawa Yonetamo poemi, nale ba:bi atu komo ebegodone hidamo kiya:tawama:.

2 Ba:bema: na Yonete kebe komo nopodawagodolo dulamimo, nale ba:bi hiya:hiya: komo ba:moe bukamo miya:tehomo, iyo, kebe tabo komokomo Godogodone natamo da:pikuli ba:gala Ya:suti natamo kebe hibi komokomo da:hawakalilami, nale ba:moe bukalo ba:bi hiliyonomo komo ama: buka ka:lamiholedawatamo olamagitamo.

3 Ba:bema: lumagiti ba:moe bukoeno tabo da:ka:lamiholemene, ebete na:kalakalamene! Ba:gala puya:te ba:moe bukoeno tabo ulihote da:papamila:hamena:, iba:te na:kalakalahamena:! Ba: hibila, Godote kebe hiliyonomo komo ba:moe bukalo da:hawakalilamena, tete tatalila ba:bi komate kikulihoma:na:.

Yonete Sa:ba:ni Sosa:tamo Nolata Tabo Doemiya:

4-5 Na Yonete ba:moe bukoeno tabo komokomo A:isiya hopoeno sa:ba:ni habahaboeno sose tawakaluba:tamo poelamitamo.

Ba:moe hopo tupuimihino Godote dopamo nemedenami, ba:gala ba:ma tetelo ebete bemedena, ba:gala ebete emedena emedena tetelo bemedenamene. Ba: hibila, ebeno Gobogoboeno sa:ba:ni komate ebeno Ko Gawadubu luta bahi dopo hapulu la:mota:hana. Ba:gala ebeno hibi komo hawakalimidawa ba: Ya:su Kelisotela, ebe ba: hoe ipuwane da:mahiguya: ba:be Dopodawala, ba:gala ebe hopo haboeno hiliyonomo koko gawadubuino Namutudawala. Ba:bema: wadiyala malemale komo ba:gala hete komote la: hibima: midipi ipuwalo na:pola:namena:, mabu ba:bi netewa komate Godogodone ba:gala ebeno Gobogobogodone ba:gala Ya:sugodone la:tamo puluhukuna.

Ba: hibila, Ya:suti a malemalelo emalagidoloena, ba:gala ebete ha:kiya ebeno hawa:mo a aeno kuba ododili ipuwane uluhukua:tete,

6 ebeno Ko Gawadubu habanapima: a:midiya:, ale emedena tetelo ebeno Nabiwi Godokono oko kowatinama:. Ba:bema: wadiyala konomo awagaha komo ba:gala konomo helo komote Ya:su Kelisogodolo emedena emedena tetelo na:pola:namena:! Ba:moe tabo hibinomola, ba:ba:la!

7 Mu numitota:la:, ebete hawai ipuwado puluhukuta! Ba:bema: hopo habanapi hiliyonomate ebe ibino baida:mo kumima:na:, ba:gala puya:te ebe ba anakapumi tabilo kibila:mo dahohamiduya: iba:te ebe ba: atumu kakumima:na:, iyo, ba:moe hopo konomolo demedehona ba:bi tawakalubi hiliyonomate ibino hiya:hiya: tama kapiyuimi ipuwalo ebe eba toleme konomamo ba:bo kihimitama:na:. Ba:bema: wadiyala ba:be tetete hibilo nuluhukamene!

8 Kodawa Godote na:goena, “Na ba: Mabula ba:gala na ba: Kuititila!” Ba: hibila, ebe Helonomodawala, ebete ba:moe hopo tupuimihino dopamo nemedenami, ba:gala ebete ba:ma tetelo bemedena, ba:gala ebete emedena emedena tetelo bemedenamene!

Yonekono Baiditi Hiya:ma: Ba Eda:hame Ya:suku Dumiya:

9 Na ba: Yonetela, a hibima: midipino badininipala ipuwalo na ba:
ekawi etala. Iyo, na ba:gala la:, a ba: puya:te Ya:suku ta:mata mabuma:
koko temeteme ipuwalo kapimilo demedehonama: ba:bi tawakalubila,
huiyatiya a ebeno Ko Gawadubu habanapima: ba eda:hana aeno tepo
ipuwa kodakoduilamete heloha:ma: keda:hanaha:.

Ba: hibila, nale Godokono tabo komokomo ba:gala Ya:sukunu hibi
komo tawakaluba:tamo dolamaginakomo, ba:bema: Loma gabomana:te na
lawenete kehaha: kolomoeno Pa:tamoso haka deha:potoamo oenamiya:
nale naeno kuba huiyama: oko ba:bolo konowatinama:.

10 Ba:bene eta tetelo, ale kebe hegelalo Kodawa Ya:suku dadikumi-
nakoma:, ba:be hegelalo ebeno Gobogoboeno heloamo naeno baiditi
hiya:ma: deda:hanami naeno ginimi hapulu ebeno tabo madodo konomo
bulimo, gebole diyamo keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala.

11 Ebete natamo ba:ma ka:na goi, “Ama:le naeno heloamo dulame-
nakomena: ba:bi komo hiliyonomo kapiya bukamo miya:tehote, ba:bene
ba:be buka Epesese ba:gala Samena, Pegamama ba:gala Tayataila, Sa-
disi ba:gala Piladelapiya ba:gala Lodosiya, ba:moi sa:ba:ni habahabamo
noemiya: ibi ipuwalo demedehona ba:bi sose tawakalubi hiliyonomate
koka:lamiholema:.”

12 Ba:bene pote natamo tabo da:goi, nale ba:be dawa umima: dohobigu-
imo, huiya koko golodo alo sa:ba:ni ba ulamita

13 ibi tetenomolo ebete la:nalo ba:bo umimo. Ba:be dawoeno holoholo ba:
hopo lumagino holoholo huiyala, ba:bene ebete da:puli ba:be ga:ga: kalikote
haka ologi, ba:gala ebeno bodolo tetelo ditama:nui ba:be kawali ba: huiya
konomo golodo ilinala.

14 Ba:bene ebeno wato ba:gala hinibo keyakeya hibinomola, alomoeno
a:la:mina keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala, ba:gala ebeno baiditi koe powamo
wamotemeti.

15 Ba:bene ba:be dawoeno natote alonomoma: eda:hami, iyo, oko-
dawate hiya:nomo auli ilinoeno dalowa: koa:mo demadolamemene,
ba:bene koe ipuwane uluhukutiti kalikamo ba meteteho a:la:minanomoma:
da:midinako, ebeno natote ba:ba ka:na a:la:minalemiti, ba:gala konomo
beyate da:goenapenanako ebeno tabo madodo ba: ba:ba ka:nala.

16 Ba:bene ebeno tu hapu kokotolo sa:ba:ni oloki na:pola:ma:nui, ba:gala
ebeno tabo ipuwane kiyokiyo giha giliti puluhukui, ba:gala hegela tuli
tetelo hegelate keba ka:na ka:la:minutanako ebeno holoholoeno a:la:mina
ba: ba:ba ka:nala.

17 Ba:bema: nale ba:be Kodawa dumimo, nale ebeno nato mabamo dito
guimo, hoe lumagi keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na. Ba:ba tetelo ebete ebeno tu
hapu kokotamo na ba ologini na:goi, “Ama: akatoletola:la:, na ba: Mabula
ba:gala na ba: Kuititila.

18 Iyo, na ba: emedena tetelo demedenamo ba:be Kodawala, mabu nale
da:hoiya:mo ka:ka: gala a:kalawiya:mo, ba:be ka:ka:te emedena emedena
tetelo a:kawibonamene, ba:bema: nagodolo helo konomo bitana nale
Ha:lahapino Haboeno gigiho a:hiya:midate komo tawakalubi ba:bamo
konoelamema: ba:gala komo tawakalubi ba:be haba ipuwane ka:ka:mo
kuluhukulatelema:.

19 Ba:bema: wadiyala ama:le nagodolo dulamemena: ba:bi hiliyonomo
komo bukamo na:miya:tehuya:, iyo, kebe komate ba:ma tetelo dikuli-
homena: ba:gala galane tetelo dikulihomena: ba:bi komokomo hiliyonomo
amia:no bukalo na:hawakalilamiya:.

20 Ka:lo ama:le naeno kokotolo dulamita ba:moi sa:ba:ni oloki, ba:gala na
tetenomolo da:la:namo ba:moi sa:ba:ni golodo alo, ba:bi netewa komoeno

ipuwate hopo habanapa:tamo awalelalo pola:na. Huiyatiya numa:, ba:bi komoeno ipuwa nale ama: ba:ma ka:na iya:tumimata, sa:ba:ni oloki ba: A:isiya hopoeno sa:ba:ni sose kapiyuimipino nopopila, Godote ba:bi nopopi ya:lo oelamiya: iba:te ba:bi sose tawakalubi hidamo kobuiya:minalenama:, ba:gala sa:ba:ni alo ba: ba:bi sa:ba:ni habahaboeno hibima: midipino hiya:hiya: kapiyuimila."

2

Ya:suti Epesese Sose Tawakaluba:tamo Tabo Doemiya:

1 Ba:bene Kodawate tabo gala natamo na:kagoi, "Wadiyala ama: Epesese sose nopodawatamo tabo ba:ma ka:na noema:.

Na ba: sa:ba:ni oloki tu hapu kokotamo uwatedawala, ba:gala na ba: sa:ba:ni golodo alo ipuwalo pata:dawala, ba:bema: nale la: Epesese hibima: midipa:tamo tabo ba:ma ka:na olamagitamo.

2 La:le dododilinakoma nale ba:bi komokomo iya:tawala, ba:ma ka:na la:le kodakoda oko ba owatina temeteme duwatenakoma, la:eno tepo ipuwa kodakoduilamete heloha:ma: a:keda:halemata. Ba:gala na iya:tawala, la:le kuba ododilipino komo ubiha:ma: ba eda:hana, puya:te ibi ha:kiya ibi naeno oelamepima: ha:da amiho gabodo da:ga:lana, la:le ibino komo hidonomamo ulamelelamete ibino ha:da amiho komo ba:bo hawakalilamenakomata.

3 Iyo, la:le na mabuma: koko temeteme ba uwatena, huiyatiya la:eno tepo ipuwa kodakoduilamete naeno oko owatima: heloha:ma: keda:hanaha:.

4 Na huiyatiya la:godolo ba:moe kapiya modoboha: komo buminamo, la:le dopamo tetelo etate eta malemalelo konomamo keba ka:na kemalagidolonakuima, la: ba:be komo a:miya:puimata.

5 Ba:bema: numa:la:, la:eno hibima: midi ipuwalo la: guditi kebe hido komo da:miya:puima, ba:be komo gala kemalagidolote la:eno kuba ododili ipuwane ohobila:te, la:le dopamo dododilinakuima ba:bi hidohido komo ododili gala na:katupuimiya:la:. Ba: hibila, la:le kuba ododili ipuwane ohobila:heno, nale pete la:eno kuba huiya la:tamo ba pikalame la:eno alo gobogobamo dito kopihatelamema:nemata.

6 Huiyatiya numa:la:, kapiya komote la:godolo modobolo ditana ba:be komo ba: ba:ma ka:nala, puya:te Nikolayasiko ta:matapima: deda:hana, la:le ba:bi kuba ododilipino komo ubiha:ma: konomamo eda:hanamata, nale ibino komo ubiha:ma: keba ka:na keda:namo ba:ba ka:na.

7 Ba:bema: galagodawa, Godokono Gobogobote sose tawakaluba:tamo dolamagita, wadiyala ama: ba:be tabo nulia:! Ba: hibila, puya:te ibino hibima: midi ipuwalo wato kikipo da:lawemena:, nale iba:tamo modobo tabo kogoema:nemo, iba:te Godokono Pali ipuwalo da:la:na ba:be kehoeno wiboha: ka:ka: gao konahama:."

Ya:suti Samena Sose Tawakaluba:tamo Tabo Doemiya:

8 Ba:bene Kodawate tabo gala natamo na:kagoi, "Wadiyala ama: Samena sose nopodawatamo tabo ba:ma ka:na noema:.

Na ba: Mabula ba:gala na ba: Kuititila. Nale da:hoiya:mo ka:ka: gala a:kalawiya:mo, ba:bema: nale la: Samena hibima: midipa:tamo tabo ba:ma ka:na olamagitamo.

9 La:le na ta:mahene mabuma: koko temeteme ipuwalo demedenama, nale ba:be komo iya:tawala. Ba:gala na ba:moe eta komo iya:tawala, la:le ilinaheno dito demedenama huiyatiya la: Godokono Hunu Habalo

dogodogopima: eda:hanamata. Ba:gala puya:te ha:da amiho gabodo ibi ha:kiya ibi Yunapima: ga:lalo la: kuba ododilipima: da:ka:lamina, nale ibino kuba tabo ga:la komo iya:tawala, iyo, ibino komo ba:ma ka:nala, ibi ba: Saitanakono kapiyuimi tawakalubila, Godokonoha:.

10 Ba:bema: la:le tete tatalilo da:lawema ba:be ko temetemema: akatoletolehala:. Ba: hibila, Saitanakono okopa:te komo la: du genamamo da:niya:hekemena:, ba:ba tetelo Godote la:eno hibima: midi komo pawiholelo ba:ma ka:na kulamelelamema:na:ta, da: hibila: o da: hibiha:. Ba:bene la:le na ta:mahene mabuma: ta:ni hegelalo koko temeteme ba uwate, la:eno hibima: midi ipuwalo kodakodalo na:la:mota:hanuya:la:. Diyala, la: komopi na mabuma: da: neha:lahoma, huiyatiya nale la:tamo wiboha: ka:ka: huiya ba:bo kikalamema:nemata.

11 Ba:bema: galagodawa, Godokono Gobogobote sose tawakaluba:tamo dolamagita, wadiyala ama: ba:be tabo nulia:! Ba: hibila, puya:te ibino hibima: midi ipuwalo wato kikipo da:lawemena:, iba:te Koe Haboeno hoe temeteme a:kiya:tawahamena:, ba:be habalo hibima: midiha:pino ha:laha gobogobate hoe temeteme ipuwamo gala kakanogomoma:na:.”

Ya:suti Pegamama Sose Tawakaluba:tamo Tabo Doemiya:

12 Ba:bene Kodawate tabo gala natamo na:kagoi, “Wadiyala ama: Pegamama sose nopodawatamo tabo ba:ma ka:na noema:.

Na ba: kiyokiyo giha gila:go dawala, ba:bema: nale la: Pegamama hibima: midipa:tamo tabo ba:ma ka:na olamagitamo.

13 La:le kebe habalo demedenama ba:be haboeno komo na iya:tawala, ba:ma ka:na ba:be habanapa:te Saitanako ibino ko gawadubuma: midina. Huiyatiya la:eno komo hiya:nomola. La:le na kodakodalo lawenelo na hibima: ba midinina heloha:ma: keda:hanaha:, ba:bema: naeno tabo hibilo dolamaginakui, ba:be dubu A:ntapasiko Saitanakono habanapa:te ebe lawete danakapumi, la:le ba:be komo umiti la:eno hibima: midi komo kamiya:paha:.

14 Na huiyatiya la:godolo kapiyakapiya modoboha: komo bulamenamo. Dopo komo ba: ba:ma ka:nala, la:eno hibima: midi kapiyuimi ipuwalo komopa:te kuba ododidawa Ba:ilamakono iya:tulame gabodo ebe beta:matana. Iyo, Isalaelanapino iniwali tetelo ba:be dawate Ko Gawadubu Balakako biya:tumiya:, ebete naeno tawakaluba:go ba alaholoho ibi Saitanakono gubi ipuwamo komagatalema:. Ba:bema: Balakate ibi ba:ma ka:na kubahilamiya:, ebete ibi kuba gabamo emogabuilamelo hibima: midiha:pa:te ida:da:lino gobogobo ba adikulame hawa:goeno ilina iba:tamo dikalamiya:, naeno tawakaluba:te ba:be katene ba:bo nahuya:. Ba:be atu tetelo iba:te ibino kuba ubi komamo ba papamila:ha, bohelemele pilo komo ba:gala kamenakamena pilo komo ba:bo ododiliya:.

15 Ba:gala la:eno eta kuba komo ba:ma ka:nala, komo la: Nikolayasikono kuba iya:tulame gabodo wapata:lamenamata.

16 Ba:bema: wadiyala la: la:eno kuba ododili ipuwane nohobila:la:, mabu hibila, la: ipuwalo puya:te natamo gala ohobila:heno, tete tatalila nale pete naeno tabo ipuwane da:puluhukuna ba:be giha gila:mo ibi kopalukulima:nemo.

17 Ba:bema: galagodawa, Godokono Gobogobote sose tawakaluba:tamo dolamagita, wadiyala ama: ba:be tabo nulia:! Ba: hibila, puya:te ibino hibima: midi ipuwalo wato kikipo da:lawemena:, nale Godokono awalela ipuwalo ditana ba:be baa: iba:tamo kikalamema:nemo, ba:be ka:ka: baeno eta mahilo ba: ma:nala, ba:gala nale ibi hiliyonomatamo keyakeya

nakola hegehege ibino uliuli mahilagoeno kikalamema:nemo. Ba:ba tetelo ibi ipuwalo komopa:te iya:tawahaheno, etate ebeno mahilagoeno nakola kalawe, etate ebeno mahilagoeno nakola kalawe, iba:te ba:ba ka:na ba ewagele ibino hido huiya nagodone ba:bo kuwatema:na:.”

Ya:suti Tayataila Sose Tawakaluba:tamo Tabo Doemiya:

18 Ba:bene Kodawate tabo gala natamo na:kagoi, “Wadiyala ama: Tayataila sose nopodawatamo tabo ba:ma ka:na noema:.

Na ba: Godokono Gudula, naeno baiditi koe powamo wamotenamena ba:gala naeno natote alonomoma: eda:hanamena, iyo, okodawate hiya:nomo auli ilinoeno dalowa: koa:mo demadolamemene, ba:bene kalikamo metetehote a:la:minanomoma: da:midinako, naeno natoeno a:la:minale komo ba: ba:ba ka:nala. Ba:bema: nale la: Tayataila hibima: midipa:tamo tabo ba:ma ka:na olamagitamo.

19 La:le dododilinakoma nale ba:bi komokomo iya:tawala. Iyo, la:eno malemale emalagidolo komo, ba:gala la:eno hibima: midi komo, ba:gala la:le natamo oko dowatihonama ba:be komo, ba:gala temeteme ipuwalo la:le la:eno tepo ipuwa da:kodakoduilamenama ba:be komo, nale ba:bi komo hiliyonomo iya:tawala. Ba:bema: hibila, la:le ba:ma tetelo dododilinakoma ba:moi hidohido komate la:le dopamo dododilinakuima ba:bi hidohido komo ba: na:gogolena.

20 Na huiyatiya la:godolo kapiya modoboha: komo buminamo, la:le kuba Ko Gawa Kamena Yesebelakono kuba ododili komo dito ulama:tepalemenakomata. Ebe ha:kiya ebe Godokono ukui hawakalimidawama: ha:da amiho gabodo goena, ba:bema: ebete ba: ba:ba ka:na naeno komo huiyaha: okopi kuba gabamo emogabuilamena. Iyo, komo iba:te ebeno iya:tulame komamo ba papamila:ha bohelemele pilo komo ba:gala kamenakamena pilo komo ba:bo ododilinaka, ba:gala hibima: midiha:pa:te ida:da:lino gobogobo adikulamelo hawa:goeno ilina dikalamenaka, komo iba:te ba:be katene dito nahanaka.

21 A:iye, nale ba:be kamenatamo tete ikamenapimo ebete ebeno kuba ododili ipuwane natamo kohobigama:, huiyatiya ebe ubihinola dubu bilibila:go pata: komo miya:pa!

22 Ba:bema: mu numitota:la:, ebeno kuba ododili mabuma: nale ko tawetawe ebetamo konoemema:nemo, ba:gala eba:go kateneno kuba ubi gabodo da:wapata:lamena nale ba:bi dubu bilibila:tamo koko temeteme komo atumu kakikalamema:nemo, iyo, iba:te ibino kuba ododili ipuwane ohobila:heno ba:be huiyate iba:tamo kopema:ne.

23 Ba: hibila, puya:te ba:be kamena da:ta:matana nale ibi kanakapulamema:nemo, ba:bema: sose tawakalubi hiliyonomate ba:moe komo kiya:tawahama:na:, nale tawakalubino tepo ipuwoeno ukui iya:tawanomola, ba:gala nale ibi hiliyonomoeno komo ba anagilamelelame huiya iba:tamo modobolo kikalamema:nemo.

24 Huiyatiya kalakala konomola, komo la: Tayataila hibima: midipa:te Yesebelakono ha:da amiho iya:tulame komamo kapapamila:hanaha:, ba:bema: ebeno ta:matapa:te kebe iya:tawa komokomo Saitanakono ugumuili komoma: da:ga:lana, la:le ba:bi kuba komokomo la:eno ukuia:mo iba:godone kuwatenaha:. Ba:be mabuma: naeno kalakalate la:tamo hibilo ba itana, ba:moe tutumu tabo kapiyanomo la:tamo ikalamemata,

25 wadiyala la: la:eno hibima: midi komokomo kodakodalo na:watila:mota:nala: naeno pe kuitita:mo.

26-28 Ba: hibila, puya:te ibino hibima: midi ipuwalo wato kikipo ba lawena naeno pe kuitita:mo natamo da:papamila:hanakomena:, nale

iba:tamo Huli Oloki ba:gala konomo helo ikalamete, ba:bene iba:te hopo habanapi hiliyonomoeno watowatopima: beda:hanamena:. Iyo, iba:te helo konomo kolawema:na:, nale Nabiwi Godogodone helo keba ka:na ka:lawiya:mo ba:ba ka:na, ba:bene hopo habanapi ipuwalo puya:te ebeno tuputupu emede komamo papamila:ha ubiha:ma: deda:hana, iba:te ba:bi kuba ododilipa:tamo huiya ba ikalame auli kukamo ba:bo kalukulima:na:. Ba: hibila, lumagiti gebetamo ododi kalili hopamo da:da:na keba ka:na ka:ta:ta:pula:hanako, kebe dawate naeno okopa:tamo papamiwata ubiha:ma: deda:mene, ebete ba: ba:ba ka:na dito kokubama:ne.

29 Ba:bema: galagodawa, Godokono Gobogobote sose tawakaluba:tamo dolamagita, wadiyala ama: ba:be tabo nulia:!”

3

Ya:suti Sadisi Sose Tawakaluba:tamo Tabo Doemiya:

1 Ba:bene Kodawate tabo gala natamo na:kagoi, “Wadiyala ama: Sadisi sose nopodawatamo tabo ba:ma ka:na noema:.

Na ba: sa:ba:ni oloki uwatedawala, ba:gala Godokono Gobogoboeno sa:ba:ni komate naeno ubi komamo a:papamila:halenaka, ba:bema: nale la: Sadisi hibima: midipa:tamo tabo ba:ma ka:na olamagitamo. La:le dododilinakoma nale ba:bi komokomo iya:tawala, ba:ma ka:na komopa:te la: hibi ka:ka:go nemedenamo ga:lana, huiyatiya hibi komo ba:ma ka:nala, la: la:eno hibima: midi ipuwalo ya:lo a:ha:lahuimata!

2 Ba:bema: ha:lahapa:la:, wadiyala la: nagodolo ka:ka: gala kalawete la:eno emede ipuwalo da:ha:lahana ba:bi komokomo na:kakodakoduilama:la:, mabu nale kebe Kodawatamo da:papamiwatanamo, ba:be Godote la:eno hibima: midi oko owatiho komo dulamelelamena hidohidoma: kagoenaha:.

3 Ba:gala naeno okopa:te la: kebe komokomo kiya:tulametanakui, wadiyala la: ba:bi komo gala ba kemalagidole la:eno kuba ododili ipuwane ohobila:te ba:bi iya:tulame komamo gala na:kapapamila:hala:. Huiyatiya la:le nagodone ka:ka: gala laweheno, la: iya:tawaha: tetelo nale la:tamo kuba huiya ikalamema: kopema:nemo, pilo dubuti tawakalubino ilina uwatema: keba ka:na ka:penako ba:ba ka:na.

4 Huiyatiya Sadisi hibima: midipa:la:, la: ipuwalo kapiyakapiyate kuba ododili komokomo kiya:tawahanaha:. Ibino tuputupu emede komokomo ba: hidohido dalowa:ha: kaliko huiyala, ba:bema: iba:te naeno Ko Gawadubu habamo da:nikulimina:, nale iba:tamo pupulino hidohido keyakeya ilina ikalamete, ba:ba tetene tupuimiti iba:te nago ba:wapata:lamenakomena:.

5 Ba: hibila, puya:te ibino hibima: midi ipuwalo wato kikipo da:lawemena:, iba:te nagodone ba:bako hidohido keyakeya kaliko kuwatema:na:, ba:bene nale naeno Nabiwi ba:gala ebeno nopopino holoholo hapulu hawakala kogoema:nemo ba:bi tawakalubi ba: naeno hibi ta:matapila, iyo, nale ibino mahilo naeno Ka:ka: Bukane a:kegebolelama:mo.

6 Ba:bema: galagodawa, Godokono Gobogobote sose tawakaluba:tamo dolamagita, wadiyala ama: ba:be tabo nulia:!”

Ya:suti Piladelapiya Sose Tawakaluba:tamo Tabo Doemiya:

7 Ba:bene Kodawate tabo gala natamo na:kagoi, “Wadiyala ama: Piladelapiya sose nopodawatamo tabo ba:ma ka:na noema:.

Na ba: Talonanomodawala ba:gala na ba: Hibinomodawala, ba:gala Ko Gawadubu Da:ibidigodolo dopamo ditanami ba:be atu kiti nagodolo ba:ka-itana, ba:bema: nale ba:be kia:mo kebe gigiho da:hiya:midamo eta lumagiti a:kakalapilamene, ba:gala nale ba:be kia:mo kebe gigiho da:kalapilamo eta lumagiti a:ka:hiya:midamene. Ba:bema: nale la: Piladelapiya hibima: midipa:tamo tabo ba:ma ka:na olamagitamo.

8 La:le dododilinakoma nale ba:bi komokomo iya:tawala, ba:ma ka:na la:le naeno oko owati ipuwalo la:eno helote hibilo kawibonaha:, ba:gala na iya:tawala komopa:te na mabuma: koko temeteme la:tamo dikalami, la:le naeno iya:tulame komamo ba papamila:ha hibima: midi komo kamiya:paha:. Ba:bema: na la:tamo gigiho a:hiya:midalamemata, etagodolo helo kitanaha: gala kakakalapilama:.

9 Mu numitota:la:, puya:te ibi ha:kiya ibi Yunapima: ha:da amiho gabodo da:ga:lana, ibi ba: Saitanakono kapiyuimi tawakalubila, Godokonoha:. Ba:bema: nale ba:bi ha:da amihopi uwatete la:tamo komagahelema:nemo iba:te la:eno nato mabamo kopepapamila:halema:, iyo, ba:moe ododi komodo nale ibi ba:ma ka:na kiya:tulamema:nemo, nale la: malemalelo konomamo demalagidolenama.

10 Ba: hibila, la:le na ta:mahene mabuma: temeteme ba uwate huiyatiya la: naeno tabamo papamila:hate heloha:ma: keda:haha:, ba:be mabuma: nale hopo habanapi kubahilamema: da:poelamemo, ba:bi kokonomo temeteme ipuwalo nale la: ba itagua:midale la:eno hibima: midi komote a:kakubakubahamena:.

11 Iyo, tete tatalila nale hopo habamo kopema:nemo, ba:bema: wadiyala la: la:eno hibima: midi komokomo kodakodalo na:watila:mota:nala:, etate la:eno hidohido huiya pilo gabodo uwatelamekapoma:.

12 Ba: hibila, pote ebeno hibima: midi ipuwalo wato kikipo da:lawemene, nale ebe lawete Godokono genama eteno hido aboma: ba midi ba:bo kamima:nemo, ba:bene ebete ba:be genamoeno aboma: ba la:na emedena emedena tetelo etate ebe a:kamagubutinamene. Ba:gala ba:be lumagi kawagaminanama: nale naeno uli mahilo ba:gala naeno Kodawoeno mahilo ba:gala ebeno Ko Gawadubu haboeno mahilo ebe hunamo komiya:tema:nemo. Ba: hibila, naeno Kodawa ba: Godotela, ba:gala uli Yelusalema habate ebeno Ko Gawadubu habama: keda:ma: Hunu Habane ba:moe hopamo kopihitigama:ne.

13 Ba:bema: galagodawa, Godokono Gobogobote sose tawakaluba:tamo dolamagita, wadiyala ama: ba:be tabo nulia:!”

Ya:suti Lodosiya Sose Tawakaluba:tamo Tabo Doemiya:

14 Ba:bene Kodawate tabo gala natamo na:kagoi, “Wadiyala ama: Lodosiya sose nopodawatamo tabo ba:ma ka:na noema:.

Na ba: Godokono Kuititi Tabo Olamagidawala, ba:gala na ba: Godokono hibi komo hidonomamo da:hawakaliminamo ba:be dawala. Ba:gala Godote ba:moe hopoeno ilina hiliyonomo dododiliya:, na ba:be oko owati komoeno Helo Mabudawala, ba:bema: nale la: Lodosiya hibima: midipa:tamo tabo ba:ma ka:na olamagitamo.

15 La:le dododilinakoma nale ba:bi komokomo iya:tawala, ba:ma ka:na la:eno hibima: midi ipuwalo la: gibagiba ba:gala otanotano tetenomolo pola:namata. O sose tawakaluba:la:, naeno ubi konomamo itana la: koenomoma: neda:huya:la:, huiyatiya la: ubiha:ma: deda:hanama wadiyala la: na miya:panete gibagibanomoma: neda:huya:la:!

16 Ba: hibila, mabu la: la:eno ododili ipuwalo gibagibadopoma:
eda:hanamata, ba:be mabuma: nale la: hiliyonomo naeno tabo ipuwane
gobogobamo konedaloa:pa:midalema:nemata!
17 O sose lumagi, ama: ba:ma ka:na goenata, 'Na dogodogodawala
ba:gala na ilina hiliyonomo modobolo uwatenamo, ba:bema: eta awae ko-
mote natamo a:kapa:mene.' Huiyatiya amia:no tabo goe ipuwalo ama:le
amia:no hibi komo kiya:tawanaha:, ba:ma ka:na ama: ilinaheno halipa
gudumu emedenata ba:gala galane tetelo ama: atumu awae ipuwalo
kolutama:na:ta. Iyo, naeno umi ipuwalo ama: dogodogodawaha:, ba:gala
ama: kikipuiya pata:nata, ba:gala ama: baidi tamihodawalata.
18 Ba:bema: nale naeno hido ukui komamo ama: bikiyamemata, ama:le
natamo pete, nale tawakaluba:tamo kolowamima: da:midilinakomo ba:bi
hidohido ilina huiyamo na:puwatiya:. Iyo, ba: ba:ba ka:na ama:le do-
godogodawanomoma: keda:ma:, wadiyala ama: hido golodo ilina nagodone
na:pelawiya:, nale ba:be golodo koelo hido a:la:minanomoma: a:midimo.
Ba:gala ama:le kikipuiya emede hilopo komo komiya:pama:, wadiyala ama:
hidonomo keyakeya kaliko nagodone na:puwatiya:. Ba:gala ama:le amia:no
tamiho baidi kohiduilamema:, wadiyala ama: abutilameno hido mulamula
nagodone na:pelawiya:.
19 Ba:bema: ama: ba:moe naeno taboma: ubiha:ma: akeda:la:, huiyatiya
amia:no hibima: midi komo kodakoduimiti kuba ododili ipuwane natamo
hibinomolo nohobiguya:, mabu hibila, nale kebe gugudi malemalelo de-
malagidolenamo, ba:bi guguda:te naeno hibi gabo kiya:tawahama: nale
komo tetelo ibi a:kiyahalamenakomo ba:gala komo tetelo ibi temeteme
komamo iya:tulamenakomo.
20 Mu numitota:la:, na gigiho tetelo putiti gigiho bepanakamitamo,
ba:bema: lumagiti naeno tabo uliti natamo gigiho da:hiya:midamene,
na ebetamo a:pa:gate, ba:bene ebe ba:gala na, a baa: kapimilo kona-
hama:nema:.
21 Ba: hibila, puya:te ibino hibima: midi ipuwalo wato kikipo
da:lawemena:, nale iba:tamo helo kikalamema:nemo iba:te naeno Ko
Gawadubu luta bahilo nago kogagahidima:, dopamo nale wato kikipo
da:lawiya:mo, ba:ba tetelo nale naeno Nabiwa:go badi kemedehoma: ebete
helo natamo keba ka:na kikanamiya: ba:ba ka:na.
22 Ba:bema: galagodawa, Godokono Gobogobote sose tawakaluba:tamo
dolamagita, wadiyala ama: ba:be tabo nulia:!"

4

Yonete Godoko Ebeno Ko Gawadubu Emede Bahilo Lutalo Dumiya:

1 Ba:bene Kodawagodone ba:moi hiliyonomo komo uliho da:wibohui,
ba:ba tetelo naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno,
nale Hunu Haboeno gigiho ya:lo a:hiya:mida ba:bo umimo.
Ba:bene nale dopamo dulimo ba:be atu tabo madodote natamo
gala na:kapi, ba:be tabo ba: geboleno diyamo keba ka:nala:ka: ba:ba
ka:nala. Ba:bema: nale tabo ba:ma ka:na ulimo, "Ama: natamo
na:podola. Tete tatalilo da:pikulihomena: ba:bi komokomo nale ama:
kiya:tumihoma:nemata."
2 Ba:ba tetelo Godokono Gobogoboeno helote na hunamo ba pihitiga, nale
Kodawa ebeno Hunu Haboeno Ko Gawadubu emede bahilo lutalo ba:bo
umimo.
3 Ba:be dawoeno Ko Gawadubu luta bahi a:la:mina ilaguiti a:bega ana-
gogobeya:midadigui, ba:gala ebeno holoholo alonomoma: eda:mi, hegelate

konomamo ba a:la:minuta hidohido gedo nakola ba:gala hawihawi nakola
iba:te keba ka:na ka:la:minalitanaka ba:ba ka:na.
4 Ba:gala nale komo 24 koko gawadubuino gagahidi baha:te Kodawoeno
luta bahi anagogobeya:midalo pola:nalo kanulamimo, ba:bi gagahidi bahi
hunamo 24 Watowatopa:te gagahidiya:, ba:ba:te keyakeya kaliko pupuliti
ba:gala koko gawadubuino golodo pake ilina watamo akapupuliya:.
5 Ba:bene Kodawoeno luta bahini alomoeno hiya:hiya: ga:lawatahale
komo ba:gala hegela a:la:wa:hiyahale komate ikulihutiya:, ba:gala ba:be
luta bahi dopo hapulu sa:ba:ni wuiki alo pa:tiho na:pola:nuya:, ba:moi alo
ba: Godokono Gobogoboeno sa:ba:ni komokomola.
6 Ba:bene Kodawoeno luta bahi dopo hapulu alonomo beya bobo
konomote itanui, ba:be beyoeno a:la:mina hidonomola.
Ba:ba tetelo nale Kodawoeno luta bahi tametamelo Hunu Haboeno
netewa-netewa Hiya:nomo Helohelo Nopopa:te la:mota:hanalo kulamimo,
ibino holoholo hapulu ba:gala ginimi hapulu baidi hiliyonomate
pola:lama:nui.
7 Ibi ipuwalo dopo nopodawoeno holoholo ba: layono-gaha huiyala,
ba:gala etoeno holoholo ba: kalitagoeno kau-goeno holohololа, ba:gala
etoeno holoholo ba: hopo lumagino holohololа, ba:gala kuititi nopoda-
woeno holoholo ba: alomo hunudu da:puilanako ba:bako wali holoeno
holohololа.
8 Ba:bi netewa-netewa Hiya:nomo Nopopi ba: patamagopila ba:gala
baida:gopila, ba:bema: iba:godolo sikisi patamuti pola:lama:nui, ba:gala
ibino baidi hiliyonomate hunu tamalo ba:gala ipuwa hapulu atumu
na:kapola:lama:nui. Ba: hibila, hegela du hiliyonomolo iba:te Kodawa
adikumi ekelalameheno, nale ibino tabo madodo ba:ma ka:na ulimo,

“Kodawa Godoko ba: Helonomodawala,
ebe ba: talonala, iyo, ebe ba: talonanomola,
ebe ba: talonanomodawala!
Kebe dawate dopamo demedenami,
ba:gala ba:ma tetelo demedena,
ba:gala emedena tetelo demedenamene,
ebe ba: ba:be Ka:ka:dawala!”

9 Ba: hibila, ba:be Kodawate emedena emedena tetelo ebeno Ko
Gawadubu emede bahilo da:lutamene, ba:be mabuma: ba:bi Hiya:nomo
Nopopa:te ebe adikumi ekelalameheno, ebe ba awagaminana ebeno mahilo
hunamo adipatelo kalakala tabo ebetamo ba:bo ga:lanaka.
10 Iyo, mabu Kodawate emedena emedena tetelo ebeno Ko Gawadubu
bahilo da:lutamene, ba:bema: Hiya:nomo Nopopa:te ebe ba adikumina atu
tetenomolo 24 Watowatopa:te ibino watamo da:pupulinaka, iba:te ba:bi
koko gawadubuino pake ilina Kodawoeno luta bahi dopo hapuamo ba
niya:heke, ibino holoholo hopamo miya:tete ebe adikumilo ba:ma ka:na
ga:lanaka,

11 “Aeno Kodawa Godo,
wadiyala Hunu Haboeno nopopi ba:gala
tawakalubi hiliyonomate ama: nawagaminamena:ta,
ba:gala amia:no mahilo hunamo nadipata:mena:,
ba:gala amia:no helo komamo na:papamila:hamena:!
Mabu hopo ba:gala alomoeno ilina hiliyonomo
ama:le ododiliya:ta,
iyo, amia:no ubi komodo

ba:moi ilina hiliyonomate ikulihuya:!”

5

Godokono Sipi-goe Deha:poto Kapiyate Mokopa:mida Pepa A:hiya:mida Modobola

1 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno,
Kodawate ebeno Ko Gawadubu emede bahilo ba luta, nale ebeno tu hapu
kokotolo mokopa:mida pepa ba:bo umimo, dopamo lumagiti ba:be pepoeno
ipuwa hapuamo ba:gala hunu hapuamo tabo komokomo miya:tete, ba:bene
ebete mokopa:midate sa:ba:ni hala:mo dito matuhumihuya:.
2 Ba:gala nale Godokono helonomo nopodawa eta bekumimo, ebete
ebeno tabo madodo hunamo adipatelo na:goi, “Kebe dawate modobola:ka:
ba:moe mokopa:mida pepoeno hale iya:hiliti, pepoeno tabo komokomo
ulameholema:?”
3 Huiyatiya ba:ba tetelo Godokono Hunu Habalo ba:gala hopo ha-
balo ba:gala Ha:lahapino Habalo eta modobo lumagiti kalutaha: ba:be
mokopa:mida pepa a:hiya:midate pepoeno tabo komokomo ulamema:.
4 Ba:bema: hibila, ba:moe komoma: nale konomamo ihimo mabu eta
modobo lumagiti kalutaha: mokopa:mida pepa a:hiya:midama:.
5 Ba:ba tetelo 24 Watowatopi ipuwalo etate natamo na:goi, “Ama: kihi-
tala:! Numa:, Yuda gudawoeno Layono-gahate ba:luta! Ebe Da:ibidikono
galanepi ipuwalo Ko Gawadubuma: eda:na, ba:gala ebete wato kikipo ya:lo
a:lawiya:. Ba:be mabuma: ebete modobola ba:moe mokopa:mida pepoeno
sa:ba:ni hale iya:hiliti pepa a:hiya:midama:.”
6 Ba:bema: nale Ko Gawadubuino luta bahi tamelo Sipi-goe Deha:poto
la:nalo umimo, ba:gala netewa-netewa Hiya:nomo Nopopa:te 24 Wa-
towatopa:go ebe anagogobeya:midalo ba pola:na ba:bo kulamimo. Ebe
ba: tawakaluba:te danakapumi ba:be Sipi-goe Deha:poto keba ka:nala:ka:
ba:ba ka:nala. Ebe sa:ba:ni kalitagoenola ba:gala sa:ba:ni baida:gola,
ba:bema: hibila, ba:bi sa:ba:ni kalita ba:gala sa:ba:ni baidi ba: Godokono
Gobogoboeno sa:ba:ni komokomola, ebete ba:be Gobogobo ya:lo tetelo hopo
haba konomamo a:poemiya:.
7 Ba:ba tetelo Sipi-goe Deha:potote Ko Gawadubuino luta baha:mo tote
ebeno tu hapu kokotone mokopa:mida pepa ba:bo nelawi.
8 Ba:bene ebete ba:be komo dododi, ba:ba tetenomolo netewa-netewa
Hiya:nomo Nopopi ba:gala 24 Watowatopi iba:te ibino holoholo hopamo
ba miya:te ebe ba:bo adikumiya:. Ba:bene nale Watowatopino komo
ba:ma ka:na umimo, ibino kokotolo dolopo ba:gala golodo kalili ba:bi ilina
netewate pola:lama:nui, ba:bi golodo kalili ipuwalo hidohido nibo ilina
tabotabohonomola, ba:bi hidohido nibo ilina ba: hibima: midipa:te toetoe
tabo Godotamo dolamagiminaka ba:bi tabo komokomola.
9 Ba:bene iba:te Sipi-goe Deha:poto adikumima: uli ohale ba:ma ka:na
alapihuya:,

“Ama: kapiyate modobola
mokopa:mida pepa lawete pepoeno hale iya:hilima:,
mabu tawakaluba:te ama: danakapumiya:la,
ba:ba tetelo ama:le Godoko kokalakaluimima:
ibi Saitanakono du genamane uluhukulatelete
amia:no hawa:mo ibi a:huiyahaliya:ta.
Iyo, ama:le komo tawakalubi
ibino hiya:hiya: tama kapiyuimi ipuwane
ba:gala hiya:hiya: tabo ga:la kapiyuimi ipuwane

ba:gala hiya:hiya: hopo ipuwane uwatete,
10 ibi Ko Gawadubu Godokono habanapima: a:midiliya:ta,
iba:te emedena tetelo ebeno oko kowatinama:.
Iyo, ba:be mabuma: hopo haba konomolo
komo tawakalubi hiliyonomate
iba:tamo ba:papamila:halenakomena:."

11 Ba:ba tetelo nale gala Hunu Haboeno komo nopopi hiliyonomoeno tabo madodo bekulihuimo, ba:bi nopopi mumulunomola, nale ibi ka:lamihole modoboha:. Iba:te Ko Gawadubuino luta bahi anagogobeya:midalo ba pola:na, netewa-netewa Hiya:nomo Nopopi ba:gala 24 Watowatopi iba:te
12 ibino tabo madodo hunamo wadiya:paa:latelelo na:ga:luya:,

"Sipi-goe Deha:poto kubapa:te danakapumiya:,
wadiyala tawakalubi hiliyonomate
ebeno helo komamo na:papamila:hamena:,
ba:gala dogodogo ilina ebetamo ba ikameho,
ebe Muludawama: ba:gala Ha:hidawama: na:ka:ma:mena:!
Iyo, iba:te ebeno mahilo hunamo nadipata:mena:,
ba:gala ebe ba awagamina,
ebetamo kalakala tabo na:ga:lamena:!"

13 Ba:ba tetelo Hunu Habalo ba:gala hopo habalo demedehona, iyo, haka ipuwalo ba:gala kehaha: kolomoeno beya ipuwalo ba:gala alomo hunulu demedehona, ba:bi tawakalubi ba:gala ka:ka: ilina hiliyonomate kapimilo da:ga:luti, nale ba:be tabo ba:ma ka:na ulimo,

"Kodawate ebeno Ko Gawadubu emede bahilo
emedena tetelo da:lutamene
ba:gala Sipi-goe Deha:poto,
wadiyala ale emedena tetelo
iba:tamo kalakala tabo ba ga:lana,
ibino mahilo hunamo ba:wadiya:paa:latelenakoma:!
Iyo, wadiyala ale ibi ba awagaminalena,
ibino helo komamo ba:papamila:halenakoma:!"

14 Ba:ba tetelo netewa-netewa Hiya:nomo Nopopa:te na:ga:luya:, "Ba:moe tabo hibinomola, ba:ba:la!" ba:bene 24 Watowatopa:te ibino holoholo hopamo ba miya:te Kodawa Godoko ba:gala Sipi-goe Deha:poto ba:bo adikulamiya:.

6

Sipi-goe Deha:potote Mokopa:mida Pepoeno Dopo Sikisi Hale Iya:hili Komo

1 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, Sipi-goe Deha:potote sa:ba:ni hala:mo matuhumiho ditanui ba:be mokopa:mida pepoeno dopo hale ditamidui, nale ba:be komo ba:bo umimo. Ba:ba tetelo netewa-netewa Hiya:nomo Nopopi ipuwalo etate ebeno tabo madodo hunamo adipatelo ebete alomo goewata huiyamo na:goi, "Ama:mamo na:pa:!"

2 Ba:bene nale ba:be tabo dulimo, keyakeyanomo oso-goe ba:gala
ebeno namutudawa ebe hunulu lutalo ba:bo ulamimo, ba:be namutu-
dawoeno kokotolo alaholohoeno gagaliti itanui. Ba:bene Kodawate ko
gawadubuino pake ilina ebetamo dikami, ebete lawete ba:bo nuluhukui
komo tawakaluba:go ba nalaholoho iba:tamo helonomoma: koneda:ma:.
3 Ba:bene Sipi-goe Deha:potote mokopa:mida pepoeno eta hale
da:kitamidui, ba:moe ba: netewa tetema: ba eda: Hiya:nomo Nopopi
ipuwalo eta tetedawate na:goi, “Ama: mamo na:pa:!”
4 Nale ba:be tabo dulimo, eta oso-goete ba:bo kapuluhukui, ebe ba:
hawihawinomola. Ba:bene ba:be oso-goe hunulu da:luti, Kodawate ba:be
namutudawatamo alaholo gili konomo ba:gala helo bikami, ebete hopo
habanapa:tamo mauba konomo ba nikalame iba:te alaholoho ipuwalo
etapa:te etapi kanakapulamema:.
5 Ba:bene Sipi-goe Deha:potote mokopa:mida pepoeno eta hale
da:kitamidui, ba:moe ba: netewa-kapiya tetema: ba eda: Hiya:nomo
Nopopi ipuwalo eta tetedawate na:goi, “Ama: mamo na:pa:!” Nale ba:be
tabo dulimo, kilikilinomo oso-goe ba:gala ebeno namutudawa ebe hunulu
lutalo ba:bo ulamimo, ba:be dubuino kokotolo naha ilinoeno menemene
ulameno ilinate itanui.
6 Ba:ba tetelo netewa-netewa Hiya:nomo Nopopa:te kebolo
ka:la:mota:hanui, ba:be ipuwane nale hopo lumagino tabo madodo
keba ka:nala:ka: ba:bako tabo madodo ba:ma ka:na ulimo, “Ama: hopo
habanapa:tamo baa: wiboho komo natuya:, ba:ma ka:na iba:te kapiya
kilogalama witi-laisa kapiya hegeloeno oko huiyamo ba:lawenakomena:,
ba:gala netewa-kapiya kilogalama baa:nomo atumu mani konomamo
ba:ka-uwatenakomena:. Ba:be mabuma: ibino komo gugudi hiliyonomate
baa:ma: koha:lahama:na:, huiyatiya nale talona ama:tamo ba:ma ka:na
ihatememata, ama:le ibino gala:ipi gao keha ba:gala olibi gao keha
akakubahilama:la:.”
7 Ba:bene Sipi-goe Deha:potote mokopa:mida pepoeno eta hale
da:kitamidui, ba:moe ba: netewa-netewa tetema: ba eda: Hiya:nomo
Nopopi ipuwalo eta tetedawate na:goi, “Ama: mamo na:pa:!”
8 Nale ba:be tabo dulimo, ga:wega:wenomo oso-goe ba:gala ebeno na-
mutudawa ebe hunulu lutalo ba:bo ulamimo, ba:be dubuino mahilo ba:
Hoetela, ba:bema: Ha:lahapino Haba umidawate ebe beta:matana. Ba:bene
Kodawate helo ibi netewapa:tamo ikalami, iba:te alaholoho komo ba:gala
baa: wiboho komo, hoe tawetawe komo ba:gala helohelo ilinoeno ikuliho
komo, ba:bi olalati komokomo hopo habanapa:tamo kowatama:. Ba:bema:
tawakalubi hiliyonomo ipuwalo, komo netewa-netewa ipuwane eta kapiya
kahoe, eta kapiya kahoe, ba:ma ka:na kewagelema:na:.
9 Ba:bene Sipi-goe Deha:potote mokopa:mida pepoeno eta hale
da:kitamidui, ba:moe ba: paibo tetema: edi. Ba:ba tetelo kuba
ododilipa:te Godokono tabo olamagimi mabuma: kebe tawakalubi dopamo
danakapulamiya:, nale ba:bi tuputupupino gobogobo ba:bo ulamimo,
Godoko owatidoloeno patapata ipuwalo iba:te na:pola:nuya:. Ba: hibila,
ba:be patapata hunamo Godoko adikumipa:te hawa:goeno ilina koa:mo
ba:bo miya:tenaka.
10 Ba:bene ba:bi gobogobate koamo ga:lawatahalo na:ga:luya:, “O Ko-
dawa, ama: Helonomodawalata, iyo, ama: talonanomolata ba:gala hi-
bidawanomoma: eda:nata! Ba:bema: puya:te a danakapua:miya:, ama:le
ibino kuba ododili komo keba tetelo na:kanagilamelelameomena:? Ibino
kuba huiya iba:tamo ikalamema:, wadiyala ama:le a ba emalagidoloe tete
akaga:gima:tepala:!”

11 Ba:ba tetelo Kodawate ibi hiliyonomatamo ga:ga:ga: keyakeya kaliko ikalameholete ibi ba:ma ka:na kiyalami, “La:le ukui bilibilima: eda:haheno tete nanekele gala na:kemeda:tepuya:la:. Ba: hibila, kuba ododilipa:te la: keba ka:na kanakapulamitiya:la, iba:te ba:ba ka:na la:eno komo hibima: midipi ekaki kakanakapulamema:na:, mabu nale tete iba:tamo gala a:kikalamemo iba:te ba:bi kuba ododili komo kupula:lema:. Huiyatiya naeno okopi anakapulame kuititi hibilo da:lawemene, ba:ba tetelo nale ibi anakapulamepa:tamo kuba huiya kikalamema:nemo.”

12 Ba:bene Sipi-goe Deha:potote mokopa:mida pepoeno eta hale da:kitamidui, ba:moe ba: sikisi tetema: edi. Ba:ba tetelo hopo habalo konomo wima:la:te duluhukui, hegeloeno a:la:mina komote wibote kilikilinomo kaliko huiyama: dito edi. Ba:bene hopo konomote dunate, manomeno a:la:mina komote atumu kawibonate hawihawinomoma: ba eda:na,

13 alomoeno oloka:te hopamo ba: dito pegudiniya:, ba:ma ka:na konomo gogote gao keha ba pagegete komo wiwahaha: gaote hakamo keba ka:na ka:pegudinaka ba:ba ka:na.

14 Ba:bene Kodawate alomo konomo lawenate ba:bo mokopa:midani, lumagiti tilo keba ka:na ka:mokopa:midanako ba:ba ka:na, ba:gala ebete hopo haba lawenate konomamo ba agegetena, hopoeno hunuhunu haka hiliyonomo ba:gala kehaha: kolomoeno haka hiliyonomate ibino pola:na bahi miya:palenate tama:mo ba:bo tolama:tepahaleniya:.

15 Ba:ba tetelo hiya:hiya: hopoeno koko gawadubu ba:gala ibino koko gabomani dubu, alaholohopino koko gawadubu ba:gala ilina dogodogopi dubu, puya:te komo okopino namutulubima: deda:hana ba:gala puya:te huiyaha: oko dowatihona ba:gala puya:te hegehege mani oko dowatihona, iyo, ibi hiliyonomate tole konomo lawenate hunuhunu hakamo ba alahutihona haka gugu ba:gala nakola ipuwamo ba:bo nawalelahaleniya:.

16 Ba:bene iba:te ibino tabo madodo hunamo wadiya:paa:latelelo hunuhunu hakatamo ba:gala koko nakolatamo na:ga:laniya:, “Wadiyala la:le a hunamo piguditi a na:pihia:tea:la:! La:le a owalubihino, Hunu Haboeno Ko Gawadubu emede bahilo da:luta ba:be Kodawate a dua:memene, ba:bene Sipi-goe Deha:potoeno konomo mauba komote atamo kopema:ne!

17 Iyo, ibino konomo mauba hegelate atamo ba: a:puluhuku, ba:bema: a ipuwalo eta lumagiti modoboha: ibino holoholo hapulu la:na!”

7

Godote Ebeno Kukala Da:miya:telamemene Ba:bi 144 Taosene Tawakalubino Komo

1 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale Hunu Haboeno komo netewa-netewa nopopa:te hopoeno kuititi netewa-netewalo la:mota:hanalo ba:bo ulamimo. Ba:ba tetelo iba:te hopo haboeno koko huhu netewa-netewa duhilamenomo a:duhilamiya:, hopo konomoeno keha hunulu ba:gala kehaha: kolomo konomolo huhuti pa:mutakapoma:.

2 Ba: hibila, Godote ba:moi nopopa:tamo helo dopamo ikalamiya: iba:te hopo haba konomo ba:gala kehaha: kolomo konomo kubahilamema:.

Ba:ba tetelo nale Hunu Haboeno eta nopodawa hegelate da:powalohonako ba:ba hapuni podolutalo kumimo, ebeno kokotolo Ka:ka: Godote tawakaluba:tamo kukala da:miya:telamenako ba:be ilinate itanui. Ba:bene ebete komo netewa-netewa nopopa:tamo ibulunomamo ba:ma ka:na goi,

3 “Ba:ma tetelo la:le koko huhu komamo ba:moe hopotamo ba:gala
hopoeno kehatamo ba:gala kehaha: kolomo konomotamo eta kuba komo
akododa:la:, huiyatiya ale dopamo Godokono okopino wato kala:mo ebeno
kukala miya:telame komo dupula:ma:, wadiyala la:le hopo haba konomo
ba:bo na:kubahimiya:la:.”
4 Ba:bene puya:te Godokono kukala nopopa:godone duwatemena: nale
ba:bi tawakalubino kuititi ba:ma ka:na ulimo, ibino kuititi ba: 144
taosenela, iba:te Isalaela tawakalubino hiya:hiya: 12 gu ipuwane kikuli-
homa:na:.
5-8 Ba:moi ba: ba:bi Isalaela tawakalubino hiya:hiya: guino mahilola —
Yuda, Lubeni, Ga:da, A:sa, Na:patali, Ma:na:sa, Simiyono, Libai, Isaka, Se-
bulana, Yausepe, ba:gala Beniyamina. Ba:bema: ba:moi gu hiliyonomoeno
komoma:, eta guni komo 12 taosene tawakaluba:te Godokono kukala
uwatete, eta guni komo 12 taosene tawakaluba:te kukala kuwatete, ibi
hiliyonomate ba: ba:ba ka:na kikulihoma:na:.

Mumulunomo Hibima: Midipa:te Godokono Hunu Habalo Ebe Adikumi Komo

9 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wibo-
heno, nale eta komo ba:ma ka:na kumimo. Hiliyonomo tawakaluba:te
ibino hiya:hiya: hopone ba:gala hiya:hiya: tama kapiyuimi ipuwane
ba:gala hiya:hiya: tabo ga:la kapiyuimi ipuwane ya:lo da:pikulihuya:, iba:te
ga:ga:ga: keyakeya kaliko pupuliti, ibino kokotamo ele ba a:midalita,
Ko Gawadubuino luta bahi dopo hapulu ba:gala Sipi-goe Deha:potoeno
holoholo hapulu ba:bo la:mota:hanuya:. Ba: hibila, ba:bi tawakalubi
mumulunomola, lumagiti ibi ka:lamihole modoboha:!
10 Ba:bene ibi hiliyonomate kapimilo ibulunomamo na:ga:luya:, “Aeno
Kodawate ebeno Ko Gawadubu habalo da:luta, ebe ba: Godotela. Ba: hibila,
ka:ka: mula: komote ebe ba:gala Sipi-goe Deha:potago ibi kapiyagodone
puluhukuna!”
11 Ba:ba tetelo Ko Gawadubuino luta bahi ba:gala 24 Watowatopi ba:gala
netewa-netewa Hiya:nomo Nopopi, komo Hunu Haboeno nopopi hiliy-
onomate ibi anagogobeya:midalete ba:bo la:mota:hanuya:. Ba:bene iba:te
Godokono Ko Gawadubu luta bahi dopo hapulu ibino holoholo hopamo ba
miya:te ebe adikumilo
12 ba:ma ka:na ga:luya:, “Wadiyala tawakaluba:te emedena emedena
tetelo aeno Kodawa Godoko na:milimihonakamena:, ba:gala iba:te
ebe ba awagaminana ebe mulunomodawama: na:ka:minakamena:!
Iyo, iba:te ebetamo kalakala tabo na:ga:lanakamena:, ba:gala ebeno
mahilo hunamo ba adipatena iba:te ebeno helo ba:gala ha:hi komamo
na:papamila:hanakamena:! Ba:moe tabo hibinomola, ba:ba:la!”
13 Ba:bene Watowatopi ipuwalo etate na ba:ma ka:na kiyanami,
“Ba:moi ga:ga:ga: keyakeya kalikagopi puya:tela:ka:, ba:gala iba:te kebene
ka:pikuliya:?”
14 Nale ebeno tabo ba huiya na:goimo, “Kodawa, na iya:tawaha:.
Wadiyala ama:le na niya:tunama:.”
Ba:bene ebete natamo na:goi, “Puya:te hopoeno kuititi teteno koko teme-
teme ipuwado pelamete ibino ka:ka: mula: komago kuitita:mo da:pikuli,
ba:moi tawakalubi ba: ba:bi hibima: midipila, iyo, iba:te ibino ga:ga:ga:
kaliko Sipi-goe Deha:potoeno hawa:mo dukulaliya: keyakeyahibinomoma:
ba:bo midiliya:.
15 Ba:bema: iba:te hegela du hiliyonomolo Godote ebeno Ko Gawadubu
emede bahilo ba luta, iba:te ebeno holoholo hapulu ebe Adikumino Hiya:

Genamalo oko bowatihona. Ba:bene Godote iba:go ba emedena, ebete ibi itagua:midalelo
16 baa: kapete ba:gala beya kapete gala a:kulamenakamene, ba:gala hegeloeno koete iba:tamo temeteme gala a:kikalamenakamene.
17 Ba: hibila, Sipi-goe Deha:potote Ko Gawadubuino luta bahi tamelo da:la:na, ebete ba:bi tawakalubi ulamedawama: beda:namene, ba:ma ka:na ebete sipi-goegoe ulamedawama: ba eda:na ibi dito da:peka:ka:la:na ba:be beyamo komagatalema:ne, iba:te nihote wiboha: ka:ka: ba:bo kolawema:. Ba:ba tetelo ebete ibino temeteme komo hiliyonomo da:wibuilamelelamemene, ibino ihi baidi meteteholelamete eta temeteme komote iba:tamo gala a:kuluhukunakamene.”

8

Sipi-goe Deha:potote Mokopa:mida Pepoeno Kuititi Hale Itamida Komo

1 Ba:bene Sipi-goe Deha:potote mokopa:mida pepoeno kuititi hale dita-midui, ba:moe ba: sa:ba:ni tetema: edi. Ba:bema: Godokono Hunu Habalo tete gopowahidopolo tawakalubi ba:gala nopopi ibi hiliyonomate tabo ga:laheno tatabanomolo ba pola:na eta diyamote kuluhukutiha:,
2 ba:bene nale Godokono holoholo hapulu emedena tetelo da:la:mota:hana ba:bi sa:ba:ni nopopi ba:bo ulamimo, ebete iba:tamo sa:ba:ni gebole bikalameholi.
3 Ba:ba tetelo eta nopodawate golodo kalili adahete Kodawa Godoko owatidoloeno patapata tama:mo da:puti, Kodawate hido nibo puhulu ilina ebeno kalili ipuwamo konomamo ba:bo haminali, ebete ba:be hido nibo ilina hibima: midipino toetoe tabago kapiyuilamete Godoko owatidoloeno golodo patapata hunamo koa:mo komiya:tema:, ba:be golodo patapatate Hunu Haboeno Ko Gawadubu luta bahi dopo hapulu itana.
4 Ba:bene nopodawate kalili koa:mo ihatete hido nibo ilina okalimi da:tupuimi, ebete kalili ebeno kokotamo koe ipuwane gala kalawete Godotamo ba adipate, hido nibo ilinoeno ahutate hibima: midipino toetoe tabago ebetamo ba:bo nalehawaminuya:.
5 Ba:bene nopodawate Godoko owatidoloeno patapata hununi koe ae uwatete kalili ipuwamo miya:tete hopo habamo ba:bo pa:da:nui. Ba:be mabuma: wima:la:te hopo konomo ba agegete alomoeno hiya:hiya: ga:lawatahale komo ba:gala hegela a:la:wa:hiyahale komate ba:bo ikuli-hutiya:.

Nopopa:te Dopo Gebole Netewa-netewa Molehole Komo

6 Ba:ba tetelo gebola:gopi nopopi sa:ba:ni iba:te ibino gebole moleholema: hidote la:mota:hanuya:.
7 Ba:bene dopo nopodawate ebeno gebole da:moli, ba:ba tetelo Kodawate nakola huiya wegola kikipo ba:gala koe powa hawa:go kapiyuilamete hopo habamo helonomamo ba:bo piya:heki. Ba:be mabuma: hopolo da:la:mota:hanui, ba:bi keha hiliyonomo ipuwalo, komo netewa-kapiya ipuwane eta kapiya koelo woenakui, eta kapiya woenakui, ba:ba ka:na hopoeno kehate dito kubakubahuya:. Ba:ba tetelo hopo konomoeno hiya:hiya: hemo ba:gala pali ilinate koelo atumu dito kawamotiya:.
8 Ba:bene eta nopodawate ebeno gebole da:kamoli, ba:moe ba: netewa tetema: edi. Ba:ba tetelo eta hununomo hakate koelo da:woiti Kodawate ba:be haka lawete kehaha: kolomamo dito pa:da:nui,
9 ba:bene kehaha: kolomoeno netewa-kapiya komokomo ipuwalo kapiya komoeno beyate hawima: eda:te ba:bo kubui. Ba:be mabuma: ba:be beya ipuwoeno ka:ka:ka:ka: ilina hiliyonomate a:ha:lahuya:, ba:gala ba:be

beyalo dopamo da:wapata:lamenakui ba:bi tawakalubino boge hiliyonomate atumu dito kakubakubahuya:.

10 Ba:bene eta nopodawate ebeno gebole da:kamoli, ba:moe ba: netewa-kapiya tetema: edi. Ba:ba tetelo alomo hununi konomo olokiti pegui, keba ka:nala:ka: lumagiti koe powagoeno ketole alo da:da:namene ba:ba ka:nala. Ba:bema: ba:be olokiti eta tuli beyamo da:pegui hopo konomoeno hiliyonomo tuli ba:gala beya ma:pe ipuwalo, komo netewa-kapiya ipuwane eta kapiya kubanakui, eta kapiya kubanakui, ba:ba ka:na hopo habanapino niho beyate dito kubakubahuya:.

11 Ba:be olokino mahilo ba: Kaka Hoe Komotela, mabu ebete hopo habamo da:pegui, tawakalubino hiya:hiya: beya iyapoho bahi hiliyonomo ipuwalo, komo netewa-kapiya ipuwane eta kapiya kakama: eda:nakui, eta kapiya kakama: eda:nakui, ba:ba ka:na eda:huya:. Ba:bene komo tawakalubi hiliyonomate ba:be beya da:nihui, iba:te ba: dito ha:lahuya:.

12 Ba:bene eta nopodawate ebeno gebole da:kamoli, ba:moe ba: netewa-netewa tetema: edi. Ba:ba tetelo Kodawate hegela ba:gala manome ba:gala oloki dalukuli, ibino alote hegehegema: dito eda:huya:, ba:bema: hegela teteno netewa-kapiya komokomo ipuwalo kapiya komote duma: edi, ba:gala du teteno netewa-kapiya komokomo ipuwalo kapiya komote atumu dunomoma: kedi mabu manome oloki iba:te hidamo ka:la:minahaletiha:.

13 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale wali alomo hunudu puilutalo umimo, ebete ibulunomo ba:ma ka:na goi, “Iya:, la: niliya! Iya:, la: niliya! Iyo, la: puya:te hopo habalo demedehonama, la: niliya! Ba: hibila, komo netewa-kapiya nopopa:te ya:lo a:hida ibino gebole komoleholema:, ba:bema: ibino hiya:hiya: geboleno diyamo dikulimina:, ba:ba tetelo komo netewa-kapiya kokonomo temetema:te hopo habamo kopikulima:na:!”

9

Naba Paibo Nopodawoeno Gebole Mole Komo

1 Ba:bene eta nopodawate ebeno gebole da:kamoli, ba:moe ba: paibo tetema: edi. Ba:ba tetelo nale eta oloki hopo habalo kapitanalo ba:bo umimo, ba:be olokiti dopamo Hunu Habane peguya:. Ba:bene Kodawate ba:be olokitamo ki bikami, ba:be ki ba: Du Bobo Konomoeno gigiho a:hiya:midoeno kila, ba:be Du Bobolo kuba gobogobo hiliyonomate bemedehona.

2 Ba:bene olokiti ba:be ki lawete Du Boboeno gigiho da:hiya:midui, ahutate ba:moe bobo ipuwane konomamo ba podoluta hegela hunu haputi duma: ba:bo edi, keba ka:nala:ka: tawakaluba:te gagale hemo ba emadolamehole ahutate hununomamo dodolomene ba:ba ka:nala.

3 Ba:ba tetelo ahuta ipuwane mumulunomo wawakate da:pikulihui, Kodawate iba:tamo iwawoeno helo ba ikalame

4 iba:tamo talona ba:bo ihatelami, iba:te hopo habalo dapepehona ba:bi hemo ba:gala pali ilina ba:gala kehoeno paha a:kakubahilama:mena:, huiyatiya puya:te Kodawoeno kukala ibino wato kala:mo miya:telameha:pima: deda:hana, wawakate ba:bi tawakalubi kapiyatamo temeteme ikalamema: modobola.

5-6 Ba:bene wawakate paibo manome ipuwalo hibima: midiha:pa:tamo kokonomo temeteme kikalamema:na:, ba:be temeteme ba: iwawate lumagi ba aliwata ebetamo dikamemene ba:be temeteme keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. Ba:be mabuma: hibima: midiha:pa:te kokonomo temeteme ba iya:tawaha, iba:te ha:lahama: ubi komiya:tema:na: huiyatiya gabo nipo

kohowadima:na:, iyo, wawakate tawakalubi a:kanakapulama:mena:, mabu iba:te ba:be komo ododima: Kodawate talona ihatelami.

7 Ba: hibila, nale dulamimo ba:bi wawakoeno holoholo hiya:nomola, iyo, ibino ape ba: alaholoho komamo da:tolamita ba:bi alaholohopino oso-goegoeno ape huiyala, ba:bene iba:te ibino watamo koko gawadubuino golodo pake ilina pupulila. Ba:gala ibino dopo ba:gala baidi ba: dubuino dopo ba:gala baidila,

8 huiyatiya ibino hinibo ba: kamenakamenoeno ga:ga:ga: hinibo keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala, ba:gala ibino lalo ba: layono-gahoeno lalola.

9 Ba:bi wawaka ibino bodolo teta:mo alaholohopino auli nehe ilina pupulila ba:gala ibi patamagopila, ba:bema: iba:te ibino patamamo da:wapata:lamiti diyamo konomote ba:bo uluhukuti, sa:liyote-boge hiliyonomate oso-goegoe hiliyonomago alaholoma: keba ka:na ka:tolamitanaka ba:ba ka:na.

10 Ba:gala ba:bi wawaka wetagopila, iyo, iba:te paibo manome ipuwalo hopo habanapa:tamo temeteme dikalamemena: ba:be temetemeno helote ibino wetolo kopola:lama:nama:ne.

11 Ba:gala hibila, ibino ko gawadubu ba: helonomo nopodawa etala, huiyatiya ebe Godokono okodawaha:, ao, ebe ba: Du Bobo Konomolo demedehona ba:bi kuba gobogoboeno namutudawala. Ebeno mahilo Yu tawakalubino tabamo Aba:donatela ba:gala Guliki tawakalubino tabamo Apoliyonatela, ba:be mahiloeno ipuwa ba: ‘Kubanomamo Alukulidawala.’

12 Mu numitota:la:, kokonomo temeteme ipuwalo dopo komote ba: a:peto, huiyatiya komo netewa temeteme komate ba: na:pa:!

Naba Sikisi Nopodawoeno Gebole Mole Komo

13 Ba:bene eta nopodawate ebeno gebole da:kamoli, ba:moe ba: sikisi tetema: edi. Ba:ba tetelo nale eta dawoeno tabo madodo bulimo, ba:be tabo madodote Godoko owatidoloeno golodo patapatoeno mubumubu netewa-netewa ipuwane puluhukui, ba:be patapatate Godokono holoholo hapulu itana.

14 Ba:bema: tabo madodote naba sikisi nopodawatamo ba:ma ka:na goi, “Yupala:itisi ko tulilo matuhulamehola:go demedena, ama:le ba:bi netewa-netewa nopopino hale pahalamililamete naeno ubi komokomo ododilima: noelama:!”

15 Ba:bema: puya:te matuhulamehola:go Godokono tete da:latiminama:, ba:bi netewa-netewa nopopa:te ibino matuhulamehole ipuwane dito ikuliya:, iba:te tawakalubi hiliyonomo ipuwalo, komo netewa-kapiya ipuwane eta kapiya kanakapumi, eta kapiya kanakapumi, ba:ba ka:na konewagelema:. Ba: hibila, Godote ba:bi netewa-netewa nopopino oko owati komoma: kebe gogo ba:gala kebe manome ba:gala kebe hegela ya:lo da:miya:tiya:, iba:te ba: ba:be tetenomolo ebeno ubi komokomo ododilima: ikuliya:.

16 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale eta komo ba:ma ka:na kumimo, alaholohopi dubu mumulunomate ibino oso-goegoa:go ba:bo ikulihuya:, ba:bene nale ibino kuititi ba:ma ka:na ulimo, ba:be kuititi ba: 200 miliya:nila.

17 Ba:bi alaholohopi dubate auli nehe ilina pupulila, ba:bi nehe ipuwalo komo ba: hawihawi hibila, komo bumibumi hibila, ba:gala komo hipawahipawa hibila. Ba:bene ba:bi dubuino oso-goegoeno komo ba:ma ka:nala, ibino wato ba: layono-gahoeno wato huiyala, ba:gala ibino tabo ipuwane koe powa ahutago ba:gala kubanomo nibo papateho komate kapimilo ikulihutiya:.

18 Ba:bema: oso-goegoeno tabo ipuwane dikulihuti ba:bi netewa-kapiya
kuba komamo iba:te hopo habanapi hiliyonomo ba:bo anakapulamiya:, iyo,
tawakalubi hiliyonomo ipuwalo, iba:te komo netewa-kapiya ipuwane eta
kapiya kanakapumi, eta kapiya kanakapumi, ba:ba ka:na ewageliya:.
19 Ba: hibila, oso-goegoeno helote ibino tabolo ba:gala wetolo
na:pola:lama:nui, iyo, ibino wetoeno helote tawakaluba:tamo temeteme
atumu a:kikalamiya: mabu ibino weto ba: helo kaluino wato huiyala.
20 Huiyatiya nale eta komo ba:ma ka:na kumimo, tawakalubi hiliy-
onomo ipuwalo puya:te ba:moi kokonomo temeteme komone ha:lahaheno,
iba:te ibino kubakuba ukui hiya:ma: mididiti Godotamo kohobila:ha:.
Ba:ma ka:na iba:te ibino ida:da:li ba:gala kuba gobogobo adikulame komo
kamiya:paleha:, iyo, iba:te ha:kiya ibino kokotamo hiya:hiya: dododilinaka,
ba:bi golodo ba:gala siliba ba:gala auli ilina ida:da:li, ba:bi nakola ba:gala
keha ida:da:li, ba:bi baidi tamiholame ba:gala galo duhulame ba:gala
wapata:lameha: ida:da:li, iba:te ba:bi hiya:hiya: ida:da:li adikulame komo
kekelalameha:.
21 Ba:gala iba:te Godotamo ohobila:ma: ibino komo kuba ododili
komokomo atumu kamiya:paleha:, ba:ma ka:na tawakalubi anakapulame
komo ba:gala giwali ododili komo, bohelemele pilo komo ba:gala komopino
ilina pilo komo, iba:te ba:bi kuba komokomo miya:palema: ubiha:ma:
eda:huya:.

10

Godokono Helonomo Nopodawa Ba:gala Tabo Miya:te Pepa Ibino Komo

1 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno,
nale eta helonomo nopodawa Hunu Habane pihitigutalo ba:bo umimo.
Ilaguiti ebeno wato a:bega anagogobeya:midadigui, ba:gala ebeno holoholo
hegeloeno a:la:mina huiyala, ba:bene ebete alomoeno bubu puliti, ebeno
nato ba: koko hototo netewa koe powago da:wamotita keba ka:nala:ka:
ba:ba ka:nala.
2 Ba:ba tetelo nale ebeno kokotolo ditanui ba:be tabo miya:te pepa
bekumimo. Ba:bene ebete hopo habalo ba la:na, ebeno tu hapu nato
kehaha: kolomamo a:putiti ba:gala pele hapu nato gagale hakamo aka:puti,
3 ebete ebeno tabo madodo hunamo adipatelo tabo ba:bo goi, layono-
gahate helo konomago keba ka:na kugahanako ba:ba ka:na. Ba:bene
alomoeno sa:ba:ni ga:lawatahale komate ebeno tabo ba huiya,
4 nale ibino tabo uliti bukamo miya:tema: dewagelimo, ba:ba tetelo eta
tabo madodote Hunu Habane puluhukuti na ba:ma ka:na pikiyanami,
“Ao, alomoeno sa:ba:ni ga:lawatahale komate da:ga:la, ama: bukamo
akamiya:ta:la:! Ibino tabo komote ugumui ipuwalo nitanamene!”
5 Ba:bene kehaha: kolomamo ba:gala gagale hakamo da:puti, ba:be
helonomo nopodawate ebeno tu hapu kokoto Hunu Habamo ba adipate,
6 ebete pote hopo haba ba:gala alomo dododiliya: ba:gala pote emedena
tetelo demedenamene ba:be Ko Ka:ka:dawoeno mahilamo hibinomo tabo
ba:ma ka:na goi, “Ba:ba:la, latimi tete ba: a:wibo!
7 Iyo, Godote ya:lo tetelo dugumuiya:, tete ga:ga:nomo petote ba:be
nopo ebeno ukui hawakalimipi okopa:tamo galane da:hawakalimiya:, ebete
ba:be nopoeno hiya:hiya: komo ba:ma tetelo kododilima:ne, mabu hibila,
naba sa:ba:ni nopodawate ebeno gebole da:molemene, ba:ba tetelo ba:bi
komoeno ikuliho komo ba:bo kotupuimima:ne.”
8 Ba:bene dopamo Hunu Habane da:puluhukui, ba:be atu tabo madodote
natamo gala ba:ma ka:na kapi, “Ama:le kehaha: kolomamo ba:gala gagale

hopamo da:puti, ba:be nopodawatamo tote ebeno kokotolo ditana ba:be
tabo miya:te pepa na:nelawa:.”
9 Ba:bema: nale nopodawatamo tote pepa lawema: ebe da:nikiyamimo,
ba:ba tetelo ebete natamo na:goi, “Wadiyala, ama: lawete na:na. Ba:moe
pepate amia:no tabo ipuwalo golanomoma: keda:ma:ne, moloeno gola keba
ka:nala:ka: ba:ba ka:na, huiyatiya amia:no tepo ipuwalo kakanomoma:
keda:ma:ne.”
10 Ba:bene nale pepa lawete da:nuimo, ba: hibila, naeno tabo
ipuwalo moloeno golama: eda:te, huiyatiya da:migiguimo tepo ipuwalo
kakanomoma: ba:bo edi.
11 Ba:ba tetelo nopodawate na gala na:kakiyanami, “Wadiyala
ama: gala katote komo tawakalubi hiliyonomatamo Godokono tabo
na:nolamaginakuya:. Iyo, ebeno ubi komodo kebe komate iba:tamo
ba:gala ibino hiya:hiya: hopamo ba:gala ibino hiya:hiya: tabo ga:la
kapiyuimi tawakaluba:tamo ba:gala ibino hiya:hiya: koko gawadubatamo
dikulihomena:, ba:bi komokomoma: ibi na:nikiyalamenakuya:.”

11

Godokono Hibi Komo Hawakalimi Okopi Netewa Ibino Komo

1 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno,
Kodawate genamoeno ga:ga: modoboteno kuku natamo ikanamete ba:ma
ka:na goi, “Ama: tote na Adikunameno Hiya: Genama nemodobotete,
ba:gala ba:be genamalo ditana na owatidoloneno patapata kanemod-
obotete, ba:bene ba:bolo na dadikunamena ama:le ba:bi tawakalubi
akona:ka:lamiholiya:.
2 Huiyatiya ama:le na Adikuname Genamoeno kala imi ipuwalo ditana
ba:be tame dito hapu akamodobota:la:, mabu nale hibima: midiha:pa:tamo
42 manome tete kikalamema:nemo, ba:bema: iba:te ba:be tete ga:ga:dopolo
na Adikuname Genamoeno tame dito hapu ba:gala naeno Yelusalema
ko haba konomo ibino mauba ipuwalo natamo ba mikita ibino kuba
komokomo ba:bo kododilima:na:.
3 Ba:gala naeno tepo ipuwoeno ukui kohawakalilamema: nale okopi
netewapa:tamo helo kikalamema:nemo, ba:bema: 42 manome ipuwalo,
ba:moe tete ba: 1,260 hegela tetela, iba:te naeno tabo hopo habanapa:tamo
ba nolamagimi, iba:te tawakalubino hibima: midiha: mabuma: ibino tepo
temeteme hawakalimima: kubakuba kaliko kopupulima:na:.”
4 Ba: hibila, Kodawa Godoko ba: hopo haboeno Namutudawala, ba:gala
ba:moi ebeno tabo olamagimipi netewa ba: ebeno holoholo hapulu
da:la:mota:na ba:bi olibi gao keha netewala ba:gala alo netewala.
5 Ba:be mabuma: hopo habanapa:te iba:tamo temeteme ikalamema: ubi
dihatemena:, huiyatiya ibino tabo ipuwane Godokono koete puluhukuti
iba:tamo da:maubahalena ba:bi tawakalubi ba:bo kemadolamema:ne, iyo,
puya:te ibi netewapa:tamo temeteme ikalamema: dewagelemena:, Godote
ibi ba: ba:ma ka:na kanakapulamema:ne.
6 Ba:bene ba:moi okopi netewoeno komo ba:ma ka:nala, iba:godolo helo
bitana wegola o komo koduhimima:, ba:bema: tete ga:ga:nomolo iba:te
Godokono tepo ipuwoeno ukui ba hawakalilamena wegolate a:koamene.
Ba:gala iba:godolo helo atumu ba:ka-itana, iba:te tawakalubino niho beya
hawinomoma: komidilima: ba:gala komo hiliyonomo olalati komamo hi-
bima: midiha:pi kalukulima:, iyo, keba tetelo iba:te ubi dihatenakomena:
ba:bakobako hiya:hiya: temeteme komo hopo habanapa:tamo bikalame-
nakomena:.

7 Huiyatiya iba:te Godokono tabo olamagimi oko hibilo dupula:mena:,
ba:ba tetelo eta Hiya:nomo Holoholo Ilinate Du Bobo Konomo ipuwane
podolote iba:go ba palaholo helonomoma: eda:te ibi ba:bo kanakapu-
lamema:ne.
8 Ba:bene ba:be helo Ilinate ibino ha:la ape dito miya:palete, iba:te
tawakalubino eta konomo haboeno ilina kolowami haba tulituliyalo
dito kokapitahiya:mota:nama:na:. Ba:be ko haboeno ipuwa mahilo ba:
Sodomola ba:gala eta ipuwa mahilo ba: Isipitila, dopamo tawakaluba:te
ba:be atu habalo Kodawa Ya:suku keha pihigalo ba pihomote ebe atumu
ba:bo anakapumiya:.
9-10 Ba:bene hiya:hiya: hopo tawakalubi ba:gala hiya:hiya: tama
tawakalubi ba:gala hiya:hiya: tabo ga:la kapiyuimi tawakalubi, ibi
hiliyonomate Godokono okopi netewapino ha:la ape ba ulamelelame
bobo ipuwamo miya:tema: talona ba:bo kihatelamema:na:. Ba:gala ibi
netewapino ha:la mabuma: hopo habalo demedehona ba:bi hibima:
midiha:pi hiliyonomo ipuwalo etapa:te etapa:tamo malemale ilina ba
ikama:tihuita ibino kalakala konomamo kadipatema:na:, iyo, ibino
kalakala konomote kitanama:ne mabu tete ga:ga:dopolo ba:bi Godokono
ukui hawakalimipi netewapa:te iba:tamo temeteme ikalamenakuya:.
11 Huiyatiya ibino kalakala komote netewa-kapiya hegelalo itanate,
ba:bene eta hegela ba lawe hegela tuli tetelo ba:bo kowiboma:ne. Iyo, hibila,
ba:ba tetenomolo Godokono ka:ka:te ebeno okopi netewapi ipuwamo pope-
gate iba:te hoe ipuwane mahila:te, ba:bene hopo habanapa:te ibi ka:ka:lo ba
ulame konomo tole ba:bo lawiya:.
12 Ba:bene ibi netewapa:go alaholohopima: deda:hanama:, ba:bi hibima:
midiha:pa:te ibi ba ulamita, Godokono okopi netewate ebeno konomo tabo
madodo Hunu Habane pitalo ba:ma ka:na uliya:, “La: mamo na:podolala:!”
ba:bema: iba:te alomoeno hawai ipuwado ebetamo ba:bo nodoluya:.
13 Ba:bene ba:ba tetenomolo konomo wima:la:te uluhukuti, ko haboeno
7,000 tawakaluba:te ba ha:laha ibino genama hiliyonomo ipuwalo, komo
ta:ni ipuwane eta kapiya kubanakui, eta kapiya kubanakui, genamate
ba:ba ka:na kubakubahuya:. Ba:be mabuma: puya:te ha:lahaheno iba:te
konomamo ba toletoleho Hunu Haboeno Godo ba:bo awagaminuya:.
14 Mu numitota:la:, kokonomo temeteme ipuwalo netewa komate ba:
a:petoha, huiyatiya eta kapiya temeteme komote ba: na:pe!

Naba Sa:ba:ni Nopodawoeno Gebole Mole Komo

15 Ba:bene eta nopodawate ebeno gebole da:kamoli, ba:moe ba: sa:ba:ni
tetema: edi. Ba:bema: ba:ba tetelo komopa:te Hunu Habalo ibino hiya:hiya:
tabo madodo hunamo da:wadiya:paa:lateli, na Yonete ibino tabo ba:ma
ka:na ulimo, “Aeno Kodawa Godoko ba:gala ebeno Oemedawa Kelisoko,
ibi netewapa:te helo konomo ba: a:lawa:, ba:bema: ba:ma tetene tupuimiti
emedena emedena tetelo ebe kapiyate hopo konomoeno Ko Gawadubuma:
beda:namene!”
16 Ba:ba tetelo 24 watowatopa:te Godokono holoholo hapulu koko
gawadubuino ahidi bahi hunamo da:gagahidi, iba:te ibino ahidi haba
miya:palete ibino holoholo Godokono nato mabamo ba miya:te ebe adiku-
milo
17 ba:bo ga:luya:,

“Helonomo Kodawa Godo, hopo haba tupuimihino
ama: dopamo nemedenama:ta,
ba:gala ama: ka:lo bemedenata!
Ale ama:tamo kalakala tabo badipatitama:,

mabu ama: amia:no konomo helo ba: a:lawa:ta,
ba:bene ba:ma tetene tupuimiti
ama: kapiyate Ko Gawadubuma: beda:namena:ta!

18 “Hibima: midiha:pa:te ama:tamo ba maubahana,
ama: huiyatiya iba:tamo konomo mauba ipuwalo
ba:bo uluhukata.
Ba:bema: ba:moe ba: tetela,
ama:le ha:lahapino komo kanagilamelelamema:na:ta,
ba:gala ba:moe ba: tetela,
amia:no ukui hawakalimipi ba:gala komo okopi,
ibi hiliyonomate hidohido huiya
ama:godone kuwatema:na:.
Iyo, ba:moe ba: tetela,
puya:te amia:no mahilo hunamo dadipatena
ba:bi tuputupu tawakalubi hiliyonomo ipuwalo
kokopi ba:gala hegehegepi atumu
hidohido huiya ama:godone kuwatema:na:,
ba:gala ba:moe ba: tetela,
puya:te ibino kuba ododili ipuwalo
hopo haba da:kubahimiya:,
ama:le ibi huiyatiya kokubahilamema:na:ta.”

19 Ba:bema: ba:ba tetelo Godoko Adikumino Hiya: Genamate ebeno Hunu Habalo da:la:na, ebete ba:be genamoeno gigiho dito a:hiya:midui, ba:bene ya:lo tetenomolo Godote ebeno tawakalubi kowalubilinama: iba:tamo nopo da:tamotiya:, na Yonete ba:be nopoeno Talona Bokose genama gulu ba:bo umimo. Ba:gala ba:be atu tetenomolo kokonomo nakola huiya wegola kikipo ba:gala alomoeno hiya:hiya: ga:lawatahale komo ba:gala hegela a:la:wa:hiyahale komo ba:gala konomo wima:la:, ba:bi komate kapimilo ikulihutiya:.

12

Kamena Ba:gala Hawihawi Pahiya Konomo Ibino Komo

1 Ba:ba tetelo Godokono Hunu Habalo eta konomo hanohano komote duluhukui, na Yonete ba:be komo ba:ma ka:na umimo, kamenate hegela puliti ebeno nato netewa manoma:mo ba a:puti, ba:bene Kodawate ebe mabuma: 12 oloka:mo ko gawadubuino pake ilina ododiti, ebete ba:be ilina kamenoeno watamo ba:bo pulimi.

2 Ba:be kamena lamitula, ba:bema: ebete gudu alahimima: konomo temeteme ba ulita ba:bo ihiti.

3 Ba:bene eta hanohano komote Hunu Habalo ba:ma ka:na uluhukui, Hawihawi Pahiya Konomo nale umimo, ebe ta:ni kalitagoenola ba:gala sa:ba:ni watagoenola, ba:bene ebeno sa:ba:ni watolo sa:ba:ni koko gawadubuino pake ilinate na:pola:ma:nui.

4 Nale ebe ba umita ebete alomo hunuino oloki hiliyonomo ipuwalo, komo netewa-kapiya ipuwane eta kapiya ebeno wetamo hopamo pa:da:nanakui, eta kapiya hopamo pa:da:nanakui, ibi ba:ba ka:na kubahilami. Ba:bene kamenate gudu alahimima: dewageliti, Konomo Pahiyate ebeno dopo hapuamo ba:bo pinuti, guduti menokoeno tepo ipuwane pehawakalalo ebete dito konama:.

5 Ba:bene ba:be kamenate dubu gudu balahimi. Ba: hibila, galane tetelo ba:be guduti hopo haboeno hiliyonomo hiya:hiya: tawakalubino

Ko Gawadubuma: keda:ma:ne, ba:bene puya:te eba:go alaholohopima: deda:hamena: ebete auli kukamo ibi kubamo kalukulima:ne. Ba:bema: Pahiyate ba:be gudu nama: dewageliti, Godokono nopodawate ebeno ka:ka: ba pemula:me ebe pelawa:digate Hunu Habamo magatate Godokono Ko Gawadubu luta bahilo ebeno dopo hapuamo dito nadipi.

6 Ba:be atu tetelo kamenate Pahiyoeno helo ipuwane dito alahuli, Godote ebeno ka:ka: mula:mema: dito hopolo ya:lo da:hiduimiya: ba:be awalela baha:mo, ba:bene ebete 1,260 hegelalo ba:bolo ba nemedena Godote ebe hidamo kobuiya:minanatema:ne.

7 Ba:bema: Godokono Hunu Habalo alaholo komote duluhukui, ba:ba tetelo Maikoloko ba:gala Godokono komo tuputupu nopopi iba:te Konomo Pahiya ba:gala ebeno nopopa:go kubamo alaholuya:.

8 Ba:bene alaholo ipuwalo Maikoluia:te wato kikipo da:lawi, ba:bema: iba:te Pahiya ebeno nopopa:go Hunu Habane helonomamo ba ta:malatele,

9 ibi hiliyonomo uwata:digate hopamo dito piya:hekiya:. Ba: hibila, Konomo Pahiyate ba: hopo haba tupuimi mabuni kaluino holoholamo duluhukuya: ba:be dawala, ebeno netewa mahilo ba: Kubadawala ba:gala Saitanatela, ebete hopo habanapi hiliyonomo ha:da amihoholamema: ewagelena.

10 Ba:ba tetelo na Yonete Hunu Habalo eta dawoeno konomo tabo madodo bulimo, ebete ba:ma ka:na goi, “Ka:lo Godokono ka:ka: mula: komote hopo habanapa:tamo ba: a:puluhuku! Iyo, ebeno helo ba:gala ebeno Oemedawa Kelisokono helote hawakala pe, mabu ba:moe ba: ebeno Ko Gawadubuma: eda: tetela! Ba: hibila, aeno Godokono Ko Gawadubuma: eda: komote a:puluhuku, mabu ebeno holoholo hapulu kebe dawate dopamo du hegela hiliyonomolo a hibima: midipi ekaki kuba ododilipima: da:ka:minakui, ebete ba:be Kubadawa Hunu Habane a:pa:da:nui.

11 Ba: ba:ma ka:na hibima: midipa:te ba:be Kubadawoeno wato kikipo itamidamiya:, mabu iba:te alaholoho ipuwalo katoletolehonaha: ibino hibima: midi mabuma: koha:lahama:, iyo, iba:te Godokono Hido Tabo dola-magiminaka ba:be taboeno hibi komamo ba:gala Sipi-goe Deha:potoeno hawa:mo helonomoma: eda:hana.

12 Ba:be mabuma: la: puya:te Hunu Habalo demedehonama, wadiyala la: hiliyonomo na:kalakalahala:! Huiyatiya la: tawakalubi ba:gala ilina puya:te hopolo ba:gala kehaha: kolomolo demedehonama, la: niliya mabu Kubadawate la:tamo ba: a:pihitigui. Ebe iya:tawala ebeno kuba ododili tete ba: gopowahima: neda:, ba:bema: ebete konomo mauba ipuwado la:tamo a:puluhukui!”

13 Ba:bene na Yonete ba:moe eta komo bekumimo, Godote Konomo Pahiya hopo habamo da:pa:da:nui, ebete ba:be komo ba piya:tawuta, dubu gudu dalahimi ba:be kamena heloamo ba:bo ta:matui ebe konekubahim-ima:.

14 Ba:bema: ba:ba tetelo Godote konomo walino patamu netewa kame-natamo ikami, ebete Pahiya miya:pate dito hopamo ba nepuila ebeno ka:ka: mula: bahi ba:bo konumima:. Ba:bene kamenate ba:bolo ba neme-dena, Godokono ka:ka: mula: komote ebegodolo netewa-kapiya gogolo ba itana, eta gogo da:lawemene ba:be gogoeno tetenomamo ba:bo konu-luhukuma:ne.

15 Ba:bene kamenoeno alahula: ipuwalo Pahiyate ebe ba ta:mata, ebeno tabo ipuwane konomo hulama beyate uluhukui ba:be kamena lawa:digate ebeno ka:ka: mula: bahini dito katama:,

16 huiyatiya Godote kamenatamo owalubi komo ba poeme, hakate ha:kiya da:bolagali ba:ba tetelo hakate Pahiyoeno tabone duluhukui ba:be konomo beya dito migigui.

17 Ba:be mabuma: Pahiyate kamenatamo konomamo da:maubui, huiy-
atiya ebete ebe miya:pate ba: dito tui ebeno komo guguda:go kon-
alaholohonama:, ba:bi gugudi ba: puya:te Godokono tutumu tabamo
da:papamila:halena ba:gala Ya:suku mabuma: hibi tabo dolamagimina
ba:bi tawakalubila. Ba:ba tetelo ba:be Pahiya Konomote tote hopo haboeno
kehaha: kolomo dodolo ba:bo nela:nui.

13

Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno Komo

1 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno,
nale Hiya:nomo Holoholo Ilina kehaha: kolomo ipuwane podolutalo ba:bo
umimo. Ebe sa:ba:ni watagoenola ba:gala ta:ni kalitagoenola, ba:bene
ebeno ta:ni kalitalo ta:ni koko gawadubuino pake ilinate na:pola:lama:nui,
ba:gala ebete ebeno sa:ba:ni watamo Godoko iduduputimino mahilo ya:lo
a:miya:teholiya:.

2 Ba:be Ilinoeno holoholo ba:ma ka:nala, ebeno ape ba: helonomo tumu
pusino apela, ba:gala ebeno nato ba: konomo helo gahoeno natola, ba:gala
ebeno tabo ba: helonomo layono-gahoeno tabola. Ba:bene Konomo Pahiy-
ate ebeno konomo helo Hiya:nomo Holoholo Ilinatamo dito ikami, ebe
kapiyate hopo haba konomolo ko gawadubuma: keda:nama:.

3 Ba:bene nale ebeno eta watolo hoe bugumuti ditama:nui ba:bo umimo,
ebete ba:be bugumu alaholo ipuwalo lawi, huiyatiya ba:be hoe komote
ebegodolo wibote ebeno watote gala dito kahidui, ba:be mabuma: hopo ha-
banapi hiliyonomate hanohanoholo Hiya:nomo Holoholo Ilina kalakalago
ba:bo ta:matuya:.

4 Ba:be atu tetelo tawakaluba:te Pahiya ba:bo adikumiya: mabu ebete
ebeno helo Hiya:nomo Holoholo Ilinatamo hibilo ikami, ba:gala iba:te
Hiya:nomo Holoholo Ilina atumu ba kadikumi ba:ma ka:na ga:luya:,
“Ba:moe Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno helo bada konomola:ka:! Hibila,
lumagino helo modoboha: ba:moe Ilinago alaholohoma:!”

5 Ba:bene Godote 42 manome tete Hiya:nomo Holoholo Ilinatamo ikami,
ebete hopo habalo helodawama: ba eda:na ebe ha:kiya ebe awagaminalo
Godoko ba:bo kiduduputimima:.

6 Ba:bema: Hiya:nomo Holoholo Ilinate ba: ba:ba ka:na ewageli, ebete
Godoko ba iduduputimi ebeno mahiloeno komoma: ba:gala ebeno Emede
Haboeno komoma: ba:gala Hunu Habalo demedehona ba:bi tawakalubino
komoma: kubakuba tabo ba:bo olamagi.

7 Ba:be atu tetelo Godote ebetamo tete bikami ebete hibima: midipa:go
ba alaholoho ibi kokubahilamema:, ba:be mabuma: ebete hopo konomolo
helodawama: ba eda:na, hiya:hiya: tama tawakalubi ba:gala hiya:hiya:
tabo ga:la kapiyuimi tawakalubi ba:gala hiya:hiya: hopo tawakalubi ibi
hiliyonomate ebetamo kopapamila:halema:na:.

8 Ba:bema: hopo konomolo demedehona ba:bi tawakaluba:te Hiya:nomo
Holoholo Ilina ba:bo kadikumima:na:, huiyatiya Godote hopo haba
ododihino dopamo puino mahilo Sipi-goe Deha:potoeno Ka:ka: Bukamo
da:miya:telamiya: ba:bi tawakalubi kapiyate ebe a:kadikuma:mena:, ba:be
Sipi-goe Deha:poto ba: kubapa:te danakapumiya: ba:be dawala.

9 Ba:bene Godote na:goe, “Galagodawa, ama: ba:moe tabo hidamo nulia:!

10 Naeno hibima: midipi ipuwalo nale kebe lumagitamo ubi dihatemo ko-
mopa:te ebe du genamamo dito noemema:, iba:te ba:be lumagi ba:bamo hi-
bilo konoemema:na:, ba:gala na kebe lumagitamo ubi dihatemo komopa:te
ebe alaholo gila:mo anakapumima:, iba:te ebe alaholo gila:mo hibilo
kanakapumima:na:. Ba:be mabuma: naeno tawakaluba:te ba:bakobako

temeteme duwatemena:, wadiyala iba:te ibino hibima: midi ipuwalo kodakodalo ba la:mota:hana heloha:ma: akeda:hala:.”

Eta Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno Komo

11 Ba:bene nale eta Hiya:nomo Holoholo Ilinate haka ipuwane podolutalo ba:bo umimo, ebe netewa kalita ka:ma: dikulihumita ba:bako dabi sipi-goe deha:poto huiyala, huiyatiya ebeno tabo madodo ba: helonomo pahiyoeno tabo madodola.
12 Ba:bene ba:be Ilinate dopamo duluhukui ba:be eta Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno dopo hapulu ba la:na helo ebegodone ba:bo lawi, hopo habalo demedehona ba:bi tawakalubi hiliyonomate ebeno tabamo kopapamila:halema:. Ba:bema: ba:moe gabodo ebete tawakalubi konomamo kiyahalami iba:te dopo Ilina kadikumima:, ba:be dopo Ilina ba: hoe bugumuti ba itama:na gala da:kahidui ba:be Ilinala.
13 Huiyatiya galane duluhukui ba:be eta Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno komo ba:ma ka:nala, ebe koko hanohano komo ododilidawala, ba:bema: ebete hiliyonomo tawakalubino holoholo hapulu koe powago alomo hununi hopo habamo dito puluhukuti.
14 Ba: hibila, Godote tete ebetamo ikami ebete dopo Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno dopo hapulu ba:makomako hanohano komo kododilima:, ba:bema: ba:moi hanohano ododili ipuwalo ebete tawakalubi hiliyonomo ha:da ba amihoholame ebete ibi ba:bo kiyahalami, iba:te dopo Ilinoeno holoholo huiya ida:da:li kododima:. Ebe ubila tawakaluba:te ba:be dopo Ilina ba adikumi ebeno mahilo hunamo kadipatema:, mabu etate alaholo gila:mo ebe hoe bugumagoma: da:midi ebe huiyatiya kahoeha:.
15 Ba:ba tetelo Godote modoboma: da:goi, galane duluhukui ba:be Ilinate helo ba:bo lawi, tawakaluba:te kebe ilina ibino kokotamo dododi ba:be ida:da:litamo ka:ka: kikamema:. Ba:be mabuma: dopo Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno ida:da:liti ba ka:ka:na, ba:bete hopo habanapa:tamo tabo olamagi da:tupuimi ibi ba:ma ka:na kiyalami, puya:te ebe adikumihino wadiyala komopa:te ibi dito nanakapulama:mena:.
16 Ba:bene hegehege ba:gala koko tawakalubi, dogodogopi ba:gala ilinaha:pi, puya:te huiyaha: oko dowatihona ba:gala puya:te mani oko dowatihona, ba:bi tawakalubi hiliyonomatamo ba:moe Hiya:nomo Holoholo Ilinate tutumu bikalami iba:te ebeno kukala ibino tu hapu kokotamo o wato kala:mo kuwatema:.
17-18 Ba:ba tetelo tawakalubi hiliyonomo ipuwalo puya:te ebeno kukala uwateheno, ibi kubahilamema: ebete komopa:tamo talona bihatelami, iba:te kolowami ipuwalo ba:bi tawakaluba:tamo naha ilina ba:gala mani a:kikalama:mena:. Ba:bema: la: puya:te ba:moe buka tabo dulihutama, la: niya:tawahala: ba:moe Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno kukala ba: ebeno nabala, iyo, ba:be naboeno ipuwa ba: ebeno mahilola. Ba:bema: wadiyala la: ipuwalo muludawate ebeno hido ukuia:mo ba:moe naboeno ipuwa na:lawa:mene, mabu hibila, naba 666 ba: Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno nabala.

14

Sipi-goe Deha:poto Ba:gala Ebeno Tawakalubi Ibino Komo

1 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale Yelusalema ko haboeno hunu hakalo* Sipi-goe Deha:potote ebeno 144 taosene tawakaluba:go la:mota:hanalo ba:bo ulamimo. Hibila, ba:bi

* **14:1:** Buka ka:lamiholedawa, wadiyala ama: niya:tawa, Yelusalema haboeno eta mahilo ba: Sayonola.

tawakalubino wato kala:mo ebete ebeno mahilo ba:gala ebeno Nabiwino mahilo ya:lo a:miya:teholamiya:.

2 Ba:bene Godokono Hunu Habane da:pi, nale eta tabo madodo ba:bo ulimo, ba:be tabo madodo ba: helonomola, beya konomoeno diyamo ba:gala alomoeno goewata diyamo huiyala, huiyatiya nale gala da:kemalagidoluimo ba:be tabo hidonomoma: goimo, tawakaluba:te dolopo kapimilo keba ka:na ka:modohutanaka ba:ba ka:na.

3 Ba:ba tetelo nale 144 taosene hibima: midipino komo ba:ma ka:na umimo, iba:te Godokono Ko Gawadubu luta bahino dopo hapulu ba:gala ebeno netewa-netewa Hiya:nomo Nopopino holoholo hapulu ba:gala 24 Watowatopino holoholo hapulu ba la:mota:hana uli ohale ba:bo alapihuya:. Ba: hibila, hopo habanapi hiliyonomo ipuwalo ba:bi 144 taosene tawakalubi kapiyate ba:be uli ohale alapihoma: modobola, mabu Kodawate ibino ka:ka: huiyahalete Saitanakono du genamane ba:bo uluhukulateliya:.

4 Ba:moi tawakalubi ba: kebe dubate ibi ha:kiya ibino ape talonama: ba midili kamenakamenago kapiyama: keda:hanakuiha: ba:moi ba:bi dubula, iyo, iba:te kamenakamena kuwateholiya:ha:. Ba:bema: hibila, Sipi-goe Deha:potote kebamo da:tonako iba:te ebe ba:bamo dito ta:matanaka, mabu ebete hopo habanapi hiliyonomo ipuwalo kebe tawakalubi Saitanakono du genamane duluhukulateliya: ibi ba: ba:bi tawakalubila. Iyo, ebe ba:gala Godoko ibi netewapino hidonomo palino dopo naha ilina keba ka:nala:ka:, ba:moi 144 taosene tawakalubi ba: ba:ba ka:nala,

5 ibino tabo ipuwalo ha:da amiho komo puliyanomola, ba:gala ibino ododili ipuwalo ibi tuputupunomoma: ba eda:ha eta kubate iba:godolo kitanaha:.

Godokono Netewa-kapiya Nopopino Tabo Ga:la Komo

6 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale Godokono eta nopodawate alomo hunudu puilutalo ba:bo umimo, ebe ba: Godokono emedena emedena teteno Hido Tabo atedawala. Ba:bema: puya:te hiya:hiya: hopolo ba:gala hiya:hiya: tama tawakalubi ipuwalo ba:gala hiya:hiya: tabo ga:la kapiyuimi ipuwalo demedehona, ba:bi tawakalubi hiliyonomatamo ba:moe nopodawate Godokono tabo konolamagima:ne.

7 Ba:bene ebete ibulunomamo na:goi, “Wadiyala la: hiliyonomo Godoko tolemelo ebe hunamo nadipata:la:, mabu tete ba: a:pe ebete hopo habanapino hiliyonomo komokomo kanagilamelelamema:. Wadiyala la: hiliyonomo ebe nadikuma:la:, mabu hopo haba ba:gala alomo hunu, kehaha: koko kolomo ba:gala dito peka:ka:la:hale beya hegehege, ebe ba: ba:moi hiliyonomo komo Ododilidawala.”

8 Ba:bene ba:moe dopo nopodawoeno tabote da:wibui, ba:ba tetelo nale etoeno tabo ba:ma ka:na kulimo, “Ba:baloni haba konomo niliya! Dopamo ebeno tawakaluba:te ibino kateneno kuba ubi komamo komo tawakalubi hiliyonomo ba:bo kubahilamenakuya:, lumagiti gamoda beya etatamo ikamelo keba ka:na ka:kubahiminako ba:ba ka:na. Ba: hibila, dopamo tetelo tawakaluba:te na:ga:lanakuya: ba:be ko haba helonomola, huiyatiya ba:ma tetelo Godokono mauba ipuwalo ebe ba: a:kubadiga!”

9 Ba:bene ba:moe nopodawoeno tabote da:wibui, ba:ba tetelo nale etoeno tabo bekulimo, ebe ba: netewa-kapiya tete dawama: dedi ba:be dawala. Ebete tabo ibulunomamo ba:ma ka:na goi, “Pote Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno kukala ebeno wato kala:mo o kokotamo lawete ba:be Ilinoeno ida:da:li dadikumimini,

10 Godote ba:be lumagitamo ebeno konomo mauba kalili hibilo kikamema:ne, ebete ebeno niho ipuwalo dupula:mene ebeno komo dito

kokubadigama:. Ba: hibila, ebeno kuba ododili mabuma: ba:be lumagiti Sipi-goe Deha:poto ba:gala ebeno hido-talona nopopino holoholo hapulu koko temeteme kuwatema:ne, mabu ebete helonomo koe ipuwalo ba:gala kubanomo nibo pate ipuwalo ba:bo konilutama:ne.

11 Ba:bema: ebete kebolo da:lutamene ba:be Koe Haboeno ahutate hununomamo ba odolo, hegela du hiliyonomolo hawela ami tete nanekelenomo a:kuma:mene, iyo, ebete Hiya:nomo Holoholo Ilina ebeno ida:da:la:go ba adikulamena ebeno mahiloeno kukala ebeno ape hunulu kalakalago da:lawi, ba:be mabuma: ebete koko temeteme ipuwalo emedena emedena tetelo bemedenamene."

12 Ba:moe ba:be mabuma: na Yonete goemo, puya:te Godokono tutumu tabamo papamila:ha mabuma: temeteme duwatemena:, wadiyala iba:te Ya:suku hibima: midi ipuwalo kodakodalo ba la:mota:hana heloha:ma: akeda:hala:.

13 Ba:bene eta tabo madodo Hunu Habane da:pi nale ba:ma ka:na ulimo, "Ama: naeno tabo bukamo ba:ma ka:na na:miya:ta:, ba:ma tetene tupuimiti kuititi hegela teta:mo nuluhuku, puya:te Kodawa Ya:suku hibima: midi mabuma: da:ha:lamena:, ba:ba:te na:kalakalahamena:!"

Ba:bene Godokono Gobogobote natamo tabo ba:ma ka:na olamagi, "Ba: hibila, ba:ba:te konomamo kokalakalahama:na:! Iba:te natamo kebe menemene oko dowatihonakui, ba:be oko ipuwane hidohido noloho gaote a:pikulinakuya:, ba:bema: iba:te ba:be oko ipuwane hido hawela kami-homa:na:."

Godote Hopo Habanapino Komokomo Anagilamelelame Komo

14 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale naeno dopo hapulu Kodawate alomoeno keyakeya hawai hunulu lutalo ba:bo umimo. Ba:be Kodawoeno ape hopo lumagino ape huiyala, ba:gala ebete ebeno watamo ko gawadubuino golodo pake ilina puliti ebeno kokotolo witi-laisa iya:hilino giha giliti itama:nui.

15 Ba:bene Godokono Hunu Habalo ditana ba:be Adikumino Hiya: Genama ipuwane eta nopodawate puluhukuti, hawai hunulu da:luti ba:be Kodawatamo ibulunomamo na:pegoi, "Tete ba: uluhuku! Wadiyala ama: amia:no gila:mo hopo haboeno witi-laisa hiliyonomo niya:hila:, mabu ba:bi ilinate hibinomolo a:kodakodahui!"

16 Ba:bema: pote hawai hunulu da:luti ba:be Kodawate ebeno witi-laisa iya:hilino gili adipatete hopo habado da:patanatui ba:bi ilina hiliyonomo iya:hiliti ba: dito uwateholi.

17 Ba:bene Godoko Adikumino Hiya: Genama ipuwane eta nopodawate da:puluhukui, ebeno kokotolo gala:ipi gao ma:taleno giha giliti itama:nui.

18 Ba:ba tetelo Godoko owatidoloeno patapata tamene ebeno eta nopodawate kapuluhukui, ebe ba: Godotamo hawa:goeno ilina ikamehoeno koe namutudawala. Ba:bene ebete gala:ipi gao ma:taleno gila:godawatamo ibulunomamo na:goi, "Hopo haboeno pali konomolo gala:ipi gaote hibinomolo a:wiwahui! Ba:bema: wadiyala ama: amia:no gila:mo ba:bi gao hiliyonomo na:ma:tala:!"

19 Ba:bema: gila:godawate ebeno gili da:midahui, ebete hopo haboeno palino gala:ipi gao hiliyonomo ma:talete Godote dopamo koamo daligiya: ba:be gao ihi adilutihoeno nakola bobo ipuwamo dito niya:heki, mabu ba:be bobolo Godote kuba ododilipa:tamo ebeno konomo mauba kohawakalim-ima:ne.

20 Ba:bene Godokono Yelusalema ko haba tamelo ebeno okopa:te ba:bi gala:ipi gao hiliyonomo natamo ba mikimoelita, ibino ape ipuwane

hawihawinomo beyate hawi keba ka:nala:ka: ba:ba ka:na konomamo peka:ka:la:huti. Ba:ba tetelo ba:be beyoeno kulukulu ba: deha:poto tulino kulukulu huiyala, iyo, ba:be beyate oso-goeno wato teta:mo ba nodolo 300 kilomitama: eda:te ba:bo neka:ka:li.

15

Godote Kuititi Sa:ba:ni Koko Temeteme Hopo Habamo Da:poelamemene Ba:be Komo

1 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno, nale Godokono Hunu Habalo eta konomo hanohano komo ba:ma ka:na umimo, ebeno sa:ba:ni nopopa:te hopo habanapa:tamo sa:ba:ni koko temeteme komo kikalamema: ba:bolo la:mota:hanuya:. Hibila, iba:te kuititi tetenomolo hopo habamo ba:bi temeteme komo poelame da:wibomene, ba:ba tetelo Godokono konomo mauba komote atumu kakawiboma:ne.

2 Ba:bene nale a:la:mina beya bobo konomote ditanui ba:bo umimo, ba:be ipuwane hegela a:la:wa:hiya komate ikulihuya:, koe keba ka:nala:ka: ba:ba ka:nala. Ba:gala ba:be beya bobo tamelo da:la:mota:hanui, nale ba:bi hibima: midipa:te Godokono dolopo ibino kokotolo pola:lama:nalo kulamimo, ba:bi tawakalubi ba: puya:te Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno wato kikipo da:lawiya: ba:bi tuputupupila, iyo, ba:ba:te alaholoho ipuwalo ba:be Ilinoeno holoholo ida:da:li ba:gala ebeno mahiloeno 666 naba a:kubahilamiya:.

3 Ba:bema: Mosesete kebe ohale ebeno oko namutudawa Godoko adikumima: dododiya:, ba:be ohale ba: atumu Sipi-goe Deha:potoeno ohalela, ba:bi tuputupupa:te ba:be ohale ba alapiho ba:ma ka:na ga:luya:,

"Kodawa Godo, ama: ba: Helonomodawalata!
Ama:le kebe koko komo dododilina
ba:bi komo ba: hanohano hibinomola!
Ama: kapiya ba: emedena teteno Ko Gawadubulata!
Amia:no ododili gabo
ba: tuputupunomola ba:gala hibinomola!

4 "O Kodawa, ama: kapiyate Hido-talona Dawama: eda:nata,
ba:bema: hiliyonomo tawakaluba:te ama: tolemelo
amia:no mahilo hunamo badipatenakomena:!
Iyo, amia:no tuputupu ododili komo
hopo habanapa:tamo a:hawakalilamiya:ta,
ba:bema: hiya:hiya: hoponapi hiliyonomate
ama: adikumima: kopelameholema:na:!"

5 Ba:bene ba:be komo da:wibui, Godokono sipi-goe tama alokoa:mida Talona Genamate Yunapino iniwala:godolo da:la:nami, ba:be Genama nale Hunu Habalo ba:ma ka:na umimo, ba:be Genama tetenomolo ditana ba:be Talonanomo Haba Godote dito a:hiya:midui.

6 Ba:bema: puya:godolo helo ditanui sa:ba:ni koko temeteme hopo habamo kopoelamema:, ba:bi sa:ba:ni nopopa:te Talona Genama guni ba:bo pikuliya:, ibi alonomo hidohido kaliko pupulila, ba:gala ibino bodolo tetelo da:pola:lama:nui ba:bi kawali ba: huiya kokonomo ilinala.

7 Ba:bene Godokono netewa-netewa Hiya:nomo Nopopi ipuwane eta kapiyate ba:moi sa:ba:ni nopopa:tamo puluhukuti iba:tamo sa:ba:ni golodo kalili dito pikalami, ba:bi kalili ba: emedena tetelo demedena ba:be Kodawa Godokono konomo mauba komamo tabuilamela.

8 Ba:ba tetelo Godokono konomo alo ba:gala ebeno helote ebeno Talona
Genama ba tabuimi ahutate konomamo ba:bo odolui, ba:bema: hibila,
sa:ba:ni nopopa:te hopo habamo koko temeteme da:poelamemena:, ba:be
oko iba:godolo upula:heno etate ba:be Talona Genama guamo a:pa:ga
a:kamodobamene.

16

Godokono Konomo Mauba Komoeno Sa:ba:ni Kalilino Komo

1 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno,
Godokono Talona Genamane tabo madodote sa:ba:ni nopopa:tamo ibulunomamo da:goi nale ba:ma ka:na ulimo, "La: tolamete Godokono konomo
mauba komoeno sa:ba:ni kalili hopo habanapa:tamo na:nehaminahala:la:!"
2 Ba:bema: doponomo nopodawate tote ebeno kalili hopo habamo
da:nehaminui, ba:ba tetelo puya:te Hiya:nomo Holoholo Ilina adikumilo
ebeno kukala ibino apa:mo da:lawi, ba:bi tawakalubino apene kokonomo
kumate ba ikuliho ibino temeteme konomoma: ba:bo eda:halami.
3 Ba:bene eta nopodawate ebeno kalili hopo haboeno kehaha: kolomamo
da:nehaminui, ba:moe ba: netewa kalilima: ba eda: kehaha: kolomoeno
beyate hoe lumagino hawima: eda:te, ba:be beya ipuwalo da:ka:ka:halena
ba:bi ilina hiliyonomate ba: dito ha:lahuya:.
4 Ba:bene eta nopodawate ebeno kalili hopo haboeno hiya:hiya:
tuli ba:gala beya ma:pe hunamo da:nehaminahui, ba:moe ba: netewa-
kapiya kalilima: ba eda: tawakalubino niho beyate hawinomoma: ba:bo
eda:halami.
5 Ba:bema: hopo konomoeno beya namutudawama: deda:na, ba:be
nopodawate tabo Kodawatamo da:goi, na Yonete ba:ma ka:na ulimo,
"Hido-talona Dawa, hopo haba tupuimihino ama: dopamo nemede-
nama:ta, ba:gala ba:ma tetelo ama: bemedenata! Hibila, amia:no helo
ipuwalo hopo habanapa:tamo kebe komokomo dododila: ba:bi komo ba:
tuputupunomola,
6 mabu iba:te amia:no ukui hawakalimipi ba:gala komo hibima: midipi ba
anakapulame ibino hawiti hakamo a:ka:ka:la:halamiya:. Ba:be mabuma:
ama:le iba:tamo hawi bikalama:ta, iyo, iba:te da:nihomena: ibino kuba
ododili mabuma: modobo huiya ba:bo kuwatema:na:."
7 Ba:bene puya:te dopamo Ya:suku mabuma: da:ha:lahuya:, nale ba:bi
tawakalubino tabo madodote Godoko owatidoloeno patapata ipuwane du-
luhukui ba:ma ka:na ulimo, "Kodawa Godo, ama: ba: Helonomodawalata!
Amia:no ododili komo ba: tuputupu hibinomola!"
8 Ba:bene eta nopodawate ebeno kalili hegela hunamo da:nehaminui,
ba:moe ba: netewa-netewa kalilima: ba eda: hegelate koenomoma: eda:lo
hopo habanapa:tamo konomo temeteme ba:bo ikalami.
9 Ba:bema: iba:te hegeloeno ko temeteme ipuwalo ba emedena ba:bo
iya:tawahuya:, ibino hiya:hiya: koko temeteme komate Godogodone ikuli-
huya:. Ba:be mabuma: iba:te mauba ipuwalo ebeno mahilo komoma:
kubakuba tabo bolamagimiya:, huiyatiya ibi ubihinola ibino kuba ododili
ipuwane ebetamo ohobila:hate ebe kawagaminama:.
10-11 Ba:bene eta nopodawate ebeno kalili Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno
ko gawadubu luta baha:mo da:nehaminui, ba:moe ba: paibo kalilima: edi.
Ba:bema: ba:be Kubadawoeno hopote dunomoma: dedi, ba:ba tetelo hopo
habanapino koko kumoeno temeteme mabuma: iba:te ibino ma:lapila ba
aliwatahale, Hunu Habalo demedena ba:be Kodawa Godokono komoma:
kubakuba tabonomo ga:late, iba:te ubiha:ma: ba:bo eda:huya: ibino kuba
ododili komone ebetamo ohobila:ma:.

12 Ba:bene eta nopodawate ebeno kalili Yupala:itisi ko tuli hunamo
da:nehaminui, ba:moe ba: sikisi kalilima: ba eda: ba:be tulino beyate
a:pa:hoenomo ba: dito a:pa:hoi. Ba:be mabuma: hegelate da:puluhukunako
ba:be hapulu demedehona, komo koko gawadubate ba:be tulino gagale
hakado pelamiya: komo hopo habanapa:go kopalaholohoma:.
13 Ba:ba tetelo na Yonete kuba gobogobo netewa-kapiyate talotaloeno
holoholamo ba ikulita ba:bo ulamimo, etate Konomo Pahiyoeno tabo
ipuwane uluhukuti, ba:gala etate Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno tabo
ipuwane kuluhukuti, ba:gala etate Godokono mahilamo Ha:da Amiho Tabo
Olamagidawoeno tabo ipuwane akuluhukui.
14 Hibila, ibi ba: Saitanakono komo kuba gobogobola. Iyo, iba:godolo
ebeno helote itana ebeno hanohano komo kododilima:, ba:bema:
iba:te hopo haba konomamo kotolamema:na:, hiya:hiya: hopoeno koko
gawadubu hiliyonomo kapiya baha:mo magahelete, iba:te Helonomodawa
Godokono Ko Hegelalo etapa:te etapa:go kalaholohoma:.
15 Ba:be mabuma: Kodawa Ya:suti ebeno tawakaluba:tamo ba:ma
ka:na goita, "Mu numitota:la:! La:le iya:tawaha: tetelo nale la:tamo
kopema:nemo, pilo dubuti tawakalubino ilina uwatema: keba ka:na
ka:penako ba:ba ka:na. Ba:bema: pote naeno pe komoma: uliholo deme-
dena ebete na:kalakalamene, mabu pilo dawate ebeno hidohido kaliko
a:kuwata:mene, ba:bene ebete tawakalubino holoholo hapulu kikipuiya
a:kapata:mene."
16 Ba:ba tetelo Saitanakono netewa-kapiya kuba gobogobate hopo ha-
banapino koko gawadubu hiliyonomo ibino alaholoho habamo dito maga-
heliya:, ba:be haboeno mahilo Yu tawakalubino tabamo ba: Amagedonela.
17 Ba:bene eta nopodawate ebeno kalili alomo hunamo da:nehaminui,
ba:moe ba: sa:ba:ni kalilima: edi. Ba:bema: Godoko Adikumino Hiya: Gena-
malo ditana, ba:be Ko Gawadubu luta bahini tabo madodote ibulunomo
ba:ma ka:na uluhukui, "Ba:ba:la, naeno oko komo ba: a:wibo!"
18 Ba:ba tetelo alomoeno hiya:hiya: ga:lawatahale komo ba:gala hegela
a:la:wa:hiyahale komate ikulihuya:, ba:bene konomo wima:la:te hopo
habamo pi. Ba: hibila, Godote tawakalubi ododiliti ibi hopo habamo
da:miya:tiya:, ba:ba tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku, iba:te
ba:bako wima:la: kuminakuiha: mabu ba:be wima:la: helonomola.
19 Ba:be mabuma: Ba:baloni ko habate netewa-kapiya teta:mo
hiya:hiya: bola:la:halete, ba:bene komo hopoeno koko habate atumu
dito kakubakubahuya:. Ba: ba:ba ka:na Godote Ba:baloni habanapino koko
kuba ododili komokomo ba emalagidole, ebete huiya iba:tamo dito ikalami,
iyo, ibi hiliyonomate Godokono konomo mauba komoeno kalili ba niho
ba:bo upula:diguya:.
20 Ba:bene hopo haba konomoeno hunuhununomo haka hiliyonomate
wibohonomo ba wiboho, atu tetelo kehaha: kolomolo da:pola:na ba:bi
hiya:hiya: hopo hiliyonomate beya ipuwamo dito ululadigahaliya:.
21 Ba:gala koko nakola huiya wegola kikipate hopo habanapa:tamo
konomamo alomo hununi doi, ba:bi wegola kikipoeno menemene ba: 50
kilogalamala. Ba: hibila, ba:be hiya:nomo wegola mabuma: tawakalubino
temetemete kubanomoma: ba eda:, iba:te maubahalete Godokono komoma:
kubakuba tabo ba:bo ga:luya:.

17

Dubu Bilibili Kamena Ba:gala Hiya:nomo Holoholo Ilina Ibino Komo

1 Ba:ba tetelo Godokono konomo mauba kalila:go nopopi sa:ba:ni ipuwalo
etate na Yonetamo pete natamo tabo ba:ma ka:na pegoi, "Ama:le eta

komo umima: mamo na:pa:. Nale ama: kiya:tumima:nemata, Godote Dubu Bilibili Kamenatamo ebeno kuba huiya keba ka:na na:kikamemene. Ba:be Kamenoeno komo ama: na:puma:, ebe ba: tawakaluba:te hiya:hiya: koko tuli tametamelo dododiya: ba:be konomo awagaha habala.

2 Ba: hibila, hopo haboeno koko gawadubate ba:be Kamenatamo pelamenakuya:, hiya:hiya: tetelo iba:te eba:go kapiyama: ba peda:ha ibino kateneno kuba ubi komokomo ba:bo kopododilinakoma:. Iyo, hopo habanapa:te eba:go kapiyama: da:peda:hanakui iba:te ba:bo daedaeholenakuya:, dubate gamoda konomamo da:nihonaka ba:ba ka:na."

3 Ba:bene nopodawate Godokono Gobogoboeno heloamo na dito hopamo da:magatani, ba:ba tetelo nale ba:be Kamenate Hiya:nomo Hawihawi Ilina hunulu lutalo ba:bo numimo. Ba:be Hawihawi Ilinoeno komo ba:ma ka:nala, ebe sa:ba:ni watagoenola ba:gala ta:ni kalitagoenola, ba:gala ebete ebeno ape hunamo Godoko iduduputimino mahilo hiliyonomo ya:lo a:miya:teholiya:.

4 Ba:bene ebe hunulu da:luti, ba:be Kamena hawihawi kaliko pupulila, ko gawa kamenate ilina keba ka:na ka:pupulinako ba:ba ka:na, ba:gala ebeno kokobelo hiya:hiya: golodo ba:gala hidohido a:la:mina nakola ba:gala nehe tulikahula na:pola:ma:nui. Ba:bene ebeno kokotolo ditanui nale ba:be golodo kalili ba:bo umimo, ba:be kalili ba: ebeno kateneno hiya:hiya: kuba ubi komo ba:gala dalowa: ubi komo tabonomola.

5 Ba:bema: ebete ebeno wato kala:mo ebeno mahilo ya:lo a:miya:tiya: ba:ma ka:na, "Na ba: Ba:baloni ko habala, naeno helo konomola!" Ba:gala ebete ba:be mahiloeno ipuwa hawakalimiti gala ba:ma ka:na kamiya:tiya:, "Na ba: dubu bilibili kamenakamenoeno Menokola, ba:bene nagodone kateneno hiya:hiya: kuba ubi komo hiliyonomate ikulihonaka!"

6 Ba:bene nale ba:be Kamenoeno komo gala da:kumimo ba:moe komo ba:bo iya:tawuimo, tawakaluba:te Ya:suku ta:matapi ipuwalo pui kanakapulamenakui, ebete ba:bi hibima: midipino hawi da:nihonakui daedaema: ba:bema: edi, lumagiti gamoda konomamo da:ninako ba:ba ka:na.

Ba: hibila, nale ba:be Kamenoeno komokomo dulamimo ba:bema: konomamo hanohanutimo.

7 Ba:bene nopodawate natamo na:goi, "Ama: bada mabuma: ka:hanohanuta? Ba:moe Kamenoeno ipuwa komo nale ama: kiya:tumima:nemata, ba:gala kebe ilinate ebe dagatanako ba:be sa:ba:ni watagoeno ba:gala ta:ni kalitagoeno Ilinoeno komo atumu kakiya:tumima:nemata.

8 Ba:be Hawihawi Ilinate hopo habalo dopamo emedenami huiyatiya ka:lo ba:bolo kalutaha:. Tete tatalila ebete Du Bobo Konomo ipuwane gala da:kamahigamene hopo habanapa:tamo ebeno ka:ka:go hawakala ba:bo kopuluhukuma:ne, mabu Godote ubi ya:lo ihatiya: hopoeno kuititi tetelo ebe hibilo kokubahimima:. Huiyatiya Godote ebe kubahimihino, dopamo hibima: midiha:pa:te ba:be Ilinoeno komoma: konomamo kohanohanohoma:na:, mabu ebete dopamo emedenami, ba:bene ebeno komo da:wibui huiyatiya iba:tamo gala na:kuluhukuna. Ba:bema: ba:moe komo ba: hibila, Godote hopo haba ododihino ebeno tuputupupino mahilo Ka:ka: Bukamo dopamo da:miya:telamiya:, Hawihawi Ilina adikumipino mahilote ba:be Bukalo a:kapola:lama:namena:.

9 "Ama: nulia:, ba:moe ba: mulu emalagidolo komola. Hawihawi Ilinoeno sa:ba:ni wato ba: sa:ba:ni hakala, hopo habanapa:te ba:bi haka hunamo ibino ko haba ya:lo ododiti, ba:ma tetelo Dubu Bilibili Kamenate ba:bi haka hunulu luta. Ba:gala sa:ba:ni watoeno eta ipuwa ba:ma ka:nala, ibi ba: sa:ba:ni koko gawadubula.

10 Ba:moi sa:ba:ni koko gawadubu ipuwalo paibate ya:lo a:wibuya:, huiyatiya ba:ma tetelo etate hopo habalo bemedena ba:gala etate galane kakapuluhukuma:ne, ba:bene ba:be kuititidawate da:pemene ebeno ko gawadubu komote tete nanekelelo kitanama:ne.

11 Ba: hibila, kebe dawate dopamo da:hoi ba:be Hawihawi Ilinate gala da:ka-uluhukumini, ebeno ko gawadubu komote ba itana ebete naba a:iti tetedawama: keda:ma:ne. Ebete dopamo ba emedena dopo sa:ba:ni koko gawadubu ipuwalo etama: eda:nami, huiyatiya ka:lo ebe hopo habalo kalutaha:. Ba:bema: hibila, ebete ebeno atu ko gawadubu haba lawema: gala kakamahigama:ne, ba:bene hopoeno kuititi tetelo Godote ebe dito kokubahimima:ne.

12 "Ba:gala eta komo. Ama:le dulama: ba:bi ta:ni kalita ba: komo ta:ni hopoeno koko gawadubula, iba:te tete tatalila Hawihawi Ilinago helo kolawema:na: iba:te eba:go kapimilo hopo habanapino kokopima: keda:hama:. Ba: hibila, Godote iba:tamo tete nanekele kikalamema:ne, iba:te ibino koko gawadubuino habalo ba pola:na

13 Hawihawi Ilinago ukui kapiyama: eda:hate ebeno hiya:hiya: ubi komamo ba:bo kopapamila:hama:na:.

14 Ba:bema: iba:te ibino alaholohopi hiliyonomago kapiyuilamete Sipigoe Deha:potago ba palaholoho, ebete huiyatiya ibino wato kikipo dito kolawema:ne mabu hopo habanapino hiliyonomo kokopi ba:gala gawadubu ipuwalo ebe kapiya ba: Kodawanomola, iyo, ebe kapiya ba: Ko Gawadubula! Ba:be mabuma: ebete ya:lo tetelo pui ebeno hibi ta:matapima: keda:hanama: da:ka:lamiholiya:, ba:bi hibima: midipa:te atumu wato kikipo hibilo kakalawema:na:."

15 Ba:bene Godokono nopodawate natamo eta tabo ba:ma ka:na goi, "Ama:le ka:ma: dulama: ba:bi koko hiya:hiya: tulino komo ba:ma ka:nala. Dubu Bilibili Kamenoeno ko habate ba:bi tuli tametamelo itana, ba:bema: ba:bi hiya:hiya: tuli ba: hopo haba konomoeno hiliyonomo hiya:hiya: tawakalubila ba:gala ba:bi tawakalubino hiya:hiya: hopola ba:gala ba:bi tawakalubino hiya:hiya: tabo ga:la kapiyuimila.

16 Ba:gala Hawihawi Ilinoeno ta:ni kalita ama:le dulama: ba:bi koko gawadubuino komo ba:ma ka:nala. Iba:te Hawihawi Ilinago Dubu Bilibili Kamenatamo konomamo ba maubahale ebeno kaliko pipikulamelemete, ebeno ilina ba:gala mani ebegodone heloamo uwatemete, ba:bene ebe danakapumimina: ebeno katene nalemete ebe koa:mo dito ka:da:nama:na:.

17 Ba: hibila, Godote dopamo kebe ubi komo kihatiya: ebete ba:be ukui koko gawadubuino tepo ipuwamo dihatemene, ba:bema: iba:te ibino ukui kapiyama: eda:hate Hawihawi Ilinatamo kopapamila:hama:na:, ebete ibi ipuwado ebeno ubi komokomo hopo habanapa:tamo kopododilima:. Ba:bene Godote dopamo kebe komate ikulihoma: da:goiya:, ba:bi hiliyonomo komate hibilo ikulihote da:wibohomena:, ba:bi koko gawadubuino helote ba:be atu teteno kuitita:mo kanuluhukuti ba:bo kakaniwibohoma:na:.

18 Ba:gala eta kapiya komo ba:ma ka:nala. Ama:le duma: ba:be Dubu Bilibili Kamena, ebe ba: hopo haboeno konomo awagaha habala, komo hiya:hiya: hopoeno koko gawadubu hiliyonomate ba:be haboeno Ko Gawadubuino hiya:hiya: ubi komamo a:papamila:halenaka."

18

Godote Ba:baloni Ko Habatamo Kuba Huiya Ikame Komo

1 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno,
nale Godokono eta nopodawate Hunu Habane pihitigutalo ba:bo umimo,
ebeno helo konomola ba:gala ebeno alote hopo haba konomo a:la:minahui.
2 Ba:bene ebete ebeno tabo madodo hunamo adipatelo na:goi, “Ba:baloni
haba konomo niliya, mabu Godokono mauba ipuwalo ebe ba: a:kubadiga!
Numa:la:, ba:ma tetelo tawakaluba:te ebe ipuwalo kemedenaha:, huiy-
atiya kubakuba gobogobo hiliyonomo ba:gala katene ababale da:nalenaka
ba:bakobako holahola hiliyonomo, ibi kapiyate ba:bolo ba:pola:na!
3 Hiya:hiya: hoponapi hiliyonomate Ba:balonigodone kateneno kuba
ododili komoeno ukui duwatenakui, ba:bema: ebeno kuba ododili komo
ba: gamoda niho komo huiyala, iyo, puya:te Ba:balonino ododili ipuwamo
da:nepalaganakui iba:te dito nedaedaeholenakuya:. Ba:bene hopo haboeno
koko gawadubate atumu ibino kateneno ubi ipuwalo ebetamo pelame-
nakuya:, dubate dubu bilibili kamenatamo keba ka:na ka:pelamenaka
ba:ba ka:na, ba:gala hopo haboeno koko bisnisi ododilipa:te atumu ba:be
haboeno kateneno ubi gabodo ebetamo pelamenakuya: ibino ilina kono-
mamo eba:go kopedogodoguilamema:.”
4 Ba:ba tetelo Godokono tabo madodote Hunu Habane pitalo na Yonete
ba:ma ka:na ulimo,

“Naeno tawakaluba:la:,
wadiyala la: Ba:baloni haba ipuwane nikula:la:!
Na ubihinola la: ebeno kuba ododili komago
kapiyama: eda:ha,
iyo, na ubihinola la: ebeno kuba ododili mabuma:
huiya eba:go uwate!
5 Ba: hibila, ebeno kuba ododili komate
hiliyonomoma: eda:hamiya:,
ba:bi kubate eta hunamo eta hunamo ba podolo
naeno Hunu Haba ba: a:pologi,
ba:bema: na Godote ebeno ododili komo ba emalagidoleme
huiya ebetamo hibilo kikamema:nemo.”

6 Ba:bene Godote tabo gala ba kagoita na Yonete ba:ma ka:na kulimo,

“Wadiyala la: Ba:baloni habatamo
ebeno kuba huiya nikama:la:,
ebete komopa:tamo temeteme
keba ka:na kikalamenakui ba:ba ka:na,
ba:bene la:le ebeno dopo huiya modobolo dikamema,
wadiyala la: ebetamo eta tetelo
gala konomamo na:kikamiya:la:!
Ba:gala ebete komo tawakalubi
kokubahilamema: da:hiduimiya:,
wadiyala la: ba:be helo gamoda kalili lawete,
huiyatiya ebetamo nikamiya:la: ebete konima:,
ba:bene ebete ba:be kalili da:nimini,
wadiyala la: eta tetelo gala na:kikamiya:la:,
ebete daedaema: eda:te kubanomoma: keda:ma:!

7 “Ebete ha:kiya ebe awagaminalo ilina
keba ka:na ka:dogodoguilamenami,
wadiyala la: ba:bako dogodogo temeteme
ebetamo nikamehala:,

mabu ebete ebeno tepo ipuwalo na:goena,
‘Na modobola, na ba: hopo haboeno Ko Gawa Kamenala!
Ba:gala na hamoleha:, na dubu bilibila:godawala,
na emedena tetelo ihi komo a:kiya:tawanamo!’

8 “Ba:bema: numa:la:, ebeno awagaha mabuma:
ebete kapiya hegelalo na Kodawa Godogodone
temeteme hiliyonomo kuwatema:ne!
Iyo, na ba: Helodawanomola,
ba:bema: nale ebeno komo ba anagilameleme
ebetamo tawetawe komo ba:gala ihi komo
ba:gala baa:ha: komo ikamehote
koe ba:bo kopoemema:nemo ebete koelo kowoema:!”

9 Hibila, Godote Ba:baloni habatamo kuba huiya dikamehomene, ba:ba tetelo hopo habanapino koko gawadubate ebe koelo ba woita dumimina: iba:te ebe ba:bo kola:mema:na:, iyo, iba:te ibino kateneno kuba ubi gabodo eba:go kapiyama: eda:halo kuba komokomo dododilinakui, ba:bema: iba:te ba:be koe ahuta umilo dito kihimitama:na:.
10 Ba:ba tetelo iba:te atu kuba huiya lawema: ba toletoleho muhuluni putitatate ba:ma ka:na kopega:lama:na:, “Ba:baloni haba konomo, ama: niliya! Dopamo ama: helonomoma: eda:nama:ta, huiyatiya Godote ama:tamo huiya ba ikame ama: ba: a:kubadigata!”
11 Ba:bema: koko bisnisi ododilipa:te atumu ebe la:melo kihimitama:na: mabu hopo habanapa:te ibino kolowami ilina gala a:kuwatenakamena:.
12 Iyo, ibino golodo ba:gala siliba mani, ibino hidohido a:la:mina nakola ba:gala nehe ilina, ibino hidohido keyakeya ba:gala hawihawi pupulino ilina, ibino hiya:hiya: kodakodanomo keha ba:gala hidohido nibo keha, iba:te ba:moi ilina hiliyonomo gala a:kakolowamiholenakamena:. Ba:gala iba:te ba:bakobako hidohido kehamo ba:gala auli ilinamo ba:gala goegoeno kalitamo ba:gala keyakeyanomo nakolamo dododilina, ba:bi hiya:hiya: huiya kokonomo ilina iba:te atumu gala a:kakolowamiholenakamena:.
13 Ba:gala ibino hiliyonomo hiya:hiya: hido nibo papateho ilina, ibino gala:ipi gao beya ba:gala olibi kikipoeno gadi ihi, ibino palawa baa: ba:gala witi-laisa, ibino kau-goegoe ba:gala sipi-goegoe, ibino oso-goegoe ba:gala osago da:wapata:lamenaka ba:bi sa:liyote-boge, ibino huiyaha: okopi mana:mo ba:gala alaholo komamo duwatenaka, ba:moi hiya:hiya: ilina ba:gala tawakalubi iba:te atumu hibinomolo gala a:kakolowamiholenakamena:.
14 Ba:bema: ba:bi koko bisnisi ododilipa:te Ba:baloni habatamo koga:lama:na:, “Ama: kateneno ubi komamo da:dogodoguilamenama:, ba:bi hidohido ilina hiliyonomate ama:godone ba: alatidihola:. Ba: hibila, ama: emedena emedena tetelo genamoeno hidohido a:la:mina ilina ba:gala gadigadi ilina gala a:kulamenakamena:ta!”
15 Iyo, Godote Ba:baloni habatamo kuba huiya dikamehomene, kebe dubate ibino oko owati ipuwalo eba:go koko ilina da:dogodoguilamenama:, ba:ba:te atu kuba huiya lawema: ba toletoleho muhuluni putitatate ebe mabuma: ba:bo kihimitama:na:. Iba:te ebe la:melo
16 ba:ma ka:na koga:lama:na:, “Ba:moe konomo haba niliya! Dopamo ebete hidohido keyakeya ba:gala hawihawi kaliko bepupulinakui, ba:bene ebeno kokobelo hiya:hiya: golodo ba:gala hidohido a:la:mina nakola ba:gala nehe tulikahula na:pola:ma:nami,

17 huiyatiya Godote ebetamo huiya ba ikame ebeno dogodogo ilina
hiliyonomate ba: dito wibadigahama:!”
Ba:gala atu tetelo koko bogeno namutulubi ba:gala ibino okopi
ba:gala puya:te kehaha: kolomolo bisnisi oko owatima: hiya:hiya:
da:wapata:lamena, ibi hiliyonomate muhuluni putitatate
18 ko habate koelo ba woita da:pumimina: ba:bo kihimitama:na:. Iba:te
koe ahuta umilo ba:ma ka:na koga:lama:na:, “Ba:moe konomo haboeno
helote dopamo ditanami bada konomola:ka:! Ba:ba tetelo eta ba:bako
holoholo habate kitanamiha:!”
19 Ba:bene iba:te ibino tepo menemene kohawakalimima: hakoeno
puhulu ibino watamo iya:hekeholete Ba:baloni la:melo gala
kakaga:lama:na:, “Ba:moe konomo haba niliya! Dopamo kehaha: kolomolo
da:wapata:lamenama:, ba:bi koko bogeno namutulubi hiliyonomate
ebegodolo dogodogopima: eda:hanama:, huiyatiya Godote ebetamo huiya
ba ikame ebeno ilina hiliyonomate ba: dito wibadigahama:!”
20 Ba:bema: na Yonete eta tabo ba:ma ka:na kulimo, “Godokono Hunu
Habalo demedehona ba:gala ebeno oelamepi dubu ba:gala ebeno ukui
hawakalimipi ba:gala ebeno komo tawakalubi hiliyonomo, wadiyala la:
na:kalakalahala: mabu Ba:baloni habate ba: a:kubadiga! Iyo, ebete la:tamo
koko temeteme dikalamenakui, ba:be mabuma: Godote ebetamo huiya ba:
ikame!”
21 Ba:ba tetelo nale eta helonomo nopodawa ba:bo umimo, ebete men-
emenenomo nakola lawete kehaha: kolomamo ba a:da:na na:goi, “Godote
ba:ma ka:na ebeno mauba ipuwalo Ba:baloni ko haba ba kubahimi hopamo
da:pa:da:namene, tawakaluba:te ebe gala a:kuminakamena:.
22-23 Iyo, Ba:baloni, amia:no kuba huiyate hibinomolo ba: a:puluhuku,
mabu hopo haboeno dogodogopi ipuwalo amia:no bisnisi ododilipa:te
dopopinomoma: ba eda:hana, ama:le amia:no giwali ododili komamo
komo hoponapi hiliyonomo ha:da bamihoholamenama:ta! Ba:moe ba:be
mabuma: ama: ipuwalo tawakaluba:te ohale alapiho komo ba:gala dolopo
modoho diyamo gala a:kulia:mena:, ama: ipuwalo atumu pa:lola: diyamo
ba:gala gebole diyamo gala a:kamahila:hala:mena:! Iyo, mulu okopi
dubuino hiya:hiya: komo ba:gala kamenakamenoeno baa: hiduilame komo
ba:bi okote ama: ipuwalo kowibohoma:na:, ba:bema: ba:moi okoeno
hiya:hiya: diyamo atumu gala a:kapola:namena:! Ba:bene tawakaluba:te
ama: ipuwalo wuiki alo gala a:kuma:mena:, ba:gala kuhiti bohela:go
kapiyama: eda: pokoeno kalakala komote gala a:kitanamene.”
24 Ba:bema: na Yonete goemo, Ba:baloni ko habate ba:moe gabodo
Godogodone kuba huiya ba: a:lawe, mabu ebe ipuwalo kuba ododilipa:te
Godokono ukui hawakalimipi ba:gala ebeno komo tawakalubi anaka-
pulamenakuya:, iyo, hopo haba konomolo iba:te kebe tuputupupi dito
danakapulamenakui ba:bi tawakalubino hawiti ebe ipuwalo bitana.

19

Ba:baloni Haboeno Kuba Huiyoeno Komoma: Hunu Habanapino Kalakala Komo

1 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno,
nale Hunu Habalo tawakalubino kapiyuimi konomote kapimilo da:ga:lui
ibino tabo madodo konomo ba:ma ka:na ulimo, “Godoko na:milimihala:!
Ka:ka: mula: komote ebegodone nuluhukuna, ba:bene konomo awagaha
komo ba:gala konomo helo komote ebegodolo ba:pola:na!

2 Ebeno ododili komo ba: tuputupunomola! Ba:ma ka:na ebete Dubu Bili-
bili Kamenatamo kuba huiya hibinomolo ikame, mabu ba:be Ko Kamenate
kateneno kuba ubi komamo hopo haba konomo ba kubahimina, ebeno
mauba ipuwalo Godokono huiyaha: okopi dito anakapulamenakui."
3 Ba:bene hibima: midipino kapiyuimi konomote ibulunomamo gala
na:kaga:luya:, "Godoko na:milimihala:! Ba:baloni konomo habate koelo
da:woena, ba:be ahutate emedena emedena tetelo hunamo bodolon-
amene!"
4 Ba:bene Godote ebeno Ko Gawadubu emede bahilo ba luta, ebe
tametamelo da:pola:nui ba:bi 24 Watowatopi ba:gala netewa-netewa
Hiya:nomo Nopopi, iba:te kapimilo ibino holoholo ebeno nato mabamo ba
pemiya:te ebe adikumilo na:ga:luya:, "Ba:ba:la! Godoko na:milimihala:!"

Sipi-Goe Deha:potoeno Kamena Lawe Poko

5 Ba:bema: Godokono Ko Gawadubu luta bahini eta tabo madodote da:pi,
nale ba:ma ka:na ulimo, "La: puya:te aeno Godotamo papamila:halelo
ebeno huiyaha: oko dowatihonama, iyo, la: kokopi ba:gala hegehegepi,
wadiyala la: hiliyonomate ebe nawagaminala:!"
6 Ba:bene tawakalubi mumulunomate kapimilo da:ga:luti ibino tabo
madodo nale gala na:kulimo, ba:be tabo madodo ba: helonomola,
konomo beyate da:goenapenanako ba:gala alomote da:ga:lawatahale ba:bi
kokonomo diyamo huiyala. Iba:te ba:ma ka:na ga:luya:, "Godoko
na:milimihala:! Aeno Helonomo Kodawate Ko Gawadubuma: eda:na!
7 Ba:bema: wadiyala a hiliyonomate konomamo ba kalakalaha ebe
hunamo kadipatiya:! Ba: hibila, Sipi-goe Deha:potoeno Kamenate ya:lo
hidote ibino kapiyama: eda: poko tete ba: uluhuku,
8 ba:bene ba:be pokoeno komoma: Godote hidohido a:la:mina kaliko
keyakeyanomo ba:be Kamenatamo ba: ikame." Ba:ba tetelo na Yonete
ba:moe komo iya:tawuimo, ba:bi pupulino ilina ba: hibima: midipino
tuputupunomo ododili komokomola.
9 Ba:bema: Godokono nopodawate natamo na:goi, "Ama: Bukamo tabo
ba:ma ka:na na:miya:ta:, Sipi-goe Deha:potote ebeno Kamenago kapiyama:
eda: poko habamo kopelamema: pui ka:ka:lamiholiya:, ba:bi tawakaluba:te
na:kalakalahamena:!" Ba:bene nopodawate ebeno tabo moga:melo gala
na:kagoi, "Ba:moe ba: Godokono hibi tabola."
10 Ba:bema: nale ebe adikumima: ebeno nato mabamo dito guimo,
ebete huiyatiya natamo na:goi, "Ao, ama: na akadikunama:la:! Na ba:
ama: ba:gala komo hibima: midipi ekaki huiyala, mabu na Godokono
huiyaha: okodawa etala, iyo, Ya:suti ebeno hibi komo da:hawakalimiya:,
la:le ba:be komo kodakodalo keba ka:na ka:laweonama, na ba: ba:ba ka:na
kalawenamo. Ba:bema: wadiyala ama: Godoko kapiya nadikuma:." Ba:ba
tetelo na Yonete ba:moe komo iya:tawuimo, a hibima: midipa:te Ya:sukunu
hibi komo hawakalimima: kebe tabo dolamagiminakoma:, ba:be tabo ba:
Godokono ukui hawakalimipa:te dopamo da:hawakaliminakui ba:be atu
tabola.

Kodawa Ba:gala Ebeno Keyakeya Oso-goe Ibino Komo

11 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno,
Hunu Haba a:hiya:mida ba itana nale keyakeya oso-goe ebeno namutu-
dawate ebe hunulu lutalo ba:bo umimo. Ba:be oso-goe namutudawoeno
mahilo ba: Hibi Komo Hawakalimidawala, mabu ebete tuputupu gabodo
tawakalubino komo ba anagilamelelamena kuba ododilipa:go ba:bo ala-
holohona.

12 Ebeno baiditi koe powamo ba wamoteme ebeno watolo hiliyonomo
koko gawadubuino pake ilinate pola:ma:nui, ba:gala ebete ebeno apa:mo
ebeno mahilo ya:lo a:miya:tiya: huiyatiya eta dawate ba:be mahiloeno
komo iya:tawaha:.
13 Ba:bene tawakaluba:te ebe da:ka:minaka ba:be mahilo ba: Godokono
Tabola, ba:gala ebete da:puli ba:be ga:ga: kaliko hawa:goenola, ba:be hawi
ba: puya:te eba:go dalaholohona ba:bi dubuino hawila.
14 Ba:bema: Hunu Habanapi alaholohopa:te hidohido keyakeya kaliko
pupuliti ibino hiya:hiya: kapiyuimi ipuwalo komo keyakeya oso-goegoe
hunulu ba pola:na ba:be Kodawa ba:bo ta:matuya:.
15 Ba:bene ebeno tabo ipuwane giha giliti da:puluhukuna ebete ba:be
gila:mo hiya:hiya: hoponapi kanakapulamema:ne, ba:gala ibi ipuwalo
puya:te ebetamo papamila:haleheno ebete auli kukamo ibi kubamo
kalukulima:ne, iyo, ba:ba tetelo ebete hopo haboeno gala:ipi gao hiliy-
onomo uwateholete ihi adilutihoeno nakola bobo ipuwamo iya:hekete
Helonomodawa Godokono konomo mauba komamo ibi ba:bo konimiki-
moelema:ne.
16 Ba:bene ebeno ga:ga: kaliko hunamo ba:gala ebeno oke hunamo ebete
ebeno mahilo kohawakalimima: tabo ya:lo ba:ma ka:na miya:tiya:, “Hopo
habanapino hiliyonomo kokopi ba:gala gawadubu ipuwalo na kapiya ba:
Kodawanomola, ba:gala na kapiya ba: Ko Gawadubula!”

17 Ba:ba tetelo nale eta nopodawate hegela hunulu la:nalo ba:bo
umimo, ba:bene ebete alomo hunudu da:puilahalenaka ba:bi holahola
hiliyonomo ba ka:lami iba:tamo ibulunomo ba:ma ka:na goewatui, “La:
mamo na:pelama:la:, Godokono konomo pokoeno ilina kopenahama:!
18 Alaholoho ipuwalo da:ha:lahamena:, ba:bi koko gawadubuino katene
ba:gala ibino alaholohopino katene, ba:gala alaholohopino komo wa-
towatopino katene ba:gala ibino oso-goegoeno katene, wadiyala la:le ba:bi
hiya:hiya: katene na:penaliya:la:! Iyo, puino ka:ka:te alaholoho ipuwalo
da:wibohomena:, ba:bi koko tawakalubi ba:gala hegehege tawakalubi,
mani oko dowatina ba:gala huiyaha: oko dowatihona, wadiyala la:le
pelamete ibi hiliyonomoeno katene na:pehawaminadigaliya:la:!”

19 Ba:bene nale Hiya:nomo Holoholo Ilina ba:gala hopo habanapino koko
gawadubu ibino alaholohopi hiliyonomago, iba:te ba pekapiyuimita nale
ba:bo ulamimo, iba:te ibino ubi tabo kapimilo ba:ma ka:na ihatiya:, iba:te
oso-goe hunulu da:luti ba:be Kodawa ba:gala ebeno alaholohopi iba:go
kalaholoma:.
20 Ba:bema: alaholoho ipuwalo Hiya:nomo Holoholo Ilina ba:gala
Godokono mahilamo Ha:da Amiho Tabo Olamagidawa, Kodawate ibi nete-
wapi ka:ka:lo uwatelete Saitanakono Koe Bobamo dito niya:heki, ba:be
Bobolo helonomo nibote patena. Hibila, dopamo ba:be Ha:da Amiho
Tabo Olamagidawate Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno dopo hapulu koko
hanohano komo dododilinakui, ebete ba:bi komamo hibima: midiha:pi
ha:da ba:bo amiholamenakui, iyo, puya:te Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno
kukala uwatete ebeno ida:da:li dadikuminakui ba:bi tawakaluba:te ebeno
kuba gabamo emogabuimi komamo dito gudinakuya:.
21 Ba:bema: Kodawate oso-goe hunulu da:luti, ebeno tabone
da:puluhukuna ba:be gila:mo ebete Hiya:nomo Holoholo Ilinoeno komo
ta:matapi hiliyonomo dito anakapulami, ba:bene holahola hiliyonomate
pelamete ba:bi alaholohopino ha:laha katene konomamo da:penali ba:bo
wigulameholi.

20

Kapiya Taosene Gogoeno Komo

1 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno,
nale Hunu Habane Godokono eta nopodawate pihitigutalo ba:bo umimo,
ebeno kokotolo Du Bobo Konomoeno gigiho ki ba:gala konomo auli halete
pola:ma:nui.

2-3 Ba:ba tetelo ebete Pahiya Konomo pelawa:digate auli hala:mo
matuhumihote Du Bobo Konomo ipuwamo na:da:nate gigiho kia:mo ba:
dito kalapilui, ebete kapiya taosene gogo tetelo ba:bolo kemedenama:.
Ba:bema: kapiya taosene gogo ipuwalo Pahiyate hopo habanapi ha:da
a:kamihoholama:mene, huiyatiya ba:be tete ga:ga:nomo da:wibomene,
Godote ebe Du Bobo Konomo ipuwane uluhukutiti gopowahi tete ebetamo
gala kakikamema:ne ebete tawakalubi ha:da kamiholamema:. Hibila,
Pahiyoeno eta mahilo ba: Kubadawala, ebete hopo tupuimi mabuni kaluino
holoholamo duluhukuya: ba:be dawala.

4 Ba:ba tetelo na Yonete komopa:te koko gawadubuino gagahidi
bahilo ba pola:na ba:bo ulamimo, Godote iba:tamo helo ya:lo ikalamiya:
hopo habanapino komo kanagilamelelamema:. Ba:bene nale ba:moe
komo iya:tawuimo, ba:bi tawakalubi ba: puya:te Ya:sukunu komo
hawakalimi mabuma: ba:gala Godokono tabo olamagimi mabuma: kuba
ododilipa:te ibino ka:ka: diya:hililamiya: ba:bi ha:lahapino gobogobola.
Ba:ba:te Hiya:nomo Holoholo Ilina ebeno ida:da:la:go adikulamema:
ubiha:ma: eda:huya:, ba:bema: iba:te ebeno kukala ibino wato kala:mo
ba:gala kokotamo kuwatiya:ha:. Ba:be mabuma: Godote ibi ka:ka:mo
gala kawadiya:paa:latelete iba:tamo helo ba:bo ikalami, iba:te kapiya
taosene gogo ipuwalo ebeno Oemedawa Kelisokoba: koko gawadubuma:
keda:hanama:.

5 Ba:bene ba:moi ha:lahapa:te ka:ka:mo da:mahila:hali, ba:be komo ba:
Godokono dopo tetela ebete ha:lahapi ka:ka:mo wadiya:paa:latelema:. Ba:
hibila, kapiya taosene gogo tetete da:wibomene, ba:ba tetelo ebete komo
ha:lahapi atumu ka:ka:mo gala kakawadiya:paa:latelema:ne.

6 Ba:bema: puya:te Godokono ka:ka:mo dopamo da:mahila:halemena:,
ba:bi tawakaluba:te konomamo kokalakalahama:na:, mabu hoe komoeno
helote iba:tamo gala a:kitanamene, ba:bene iba:te kapiya taosene gogo
ipuwalo Kelisokoba: koko gawadubuma: ba eda:hana ebe ba:gala Godoko
badikulamenakomena:.

Kodawate Saitanatamo Kuba Huiya Ikame Komo

7 Ba:bene kapiya taosene gogo tete da:wibomene, Godote Saitanako du
genama ipuwane uluhukutiti ebetamo gopowahi tete ba ikame,

8 ebete hopo habanapino hiya:hiya: hopamo gala katote ibi hiliyonomo
ha:da ba namihoholame ba:bo konekapiyuilamema:ne iba:te Godokoba:
kalaholohoma:. Ba:ba tetelo Saitanate pui da:kapiyuilamemene ibino
hiliyonomo hopo ipuwalo koko mahilo netewa ba: Goga ba:gala Magogala,
ibino alaholohopi dubu hiliyonomoma: ba eda:ha lumagiti ka:lamihole
modoboha:, iyo, ibi kehaha: kolomoeno kulili keba ka:nala:ka: ba:ba
ka:nala.

9 Ba:bene nale Yonete ba:bi alaholohopino komo ba:ma ka:na umimo,
iba:te hopo haboeno hiya:hiya: hapuni pelameholete, ba:bene kebe
tawakalubi Godote malemalelo konomamo demalagidolena iba:te ba:bi
tuputupupi kokubahilamema: ibino ko haba ba:bo pegopa:miduya:. Ba:ba
tetelo huiyatiya Godote konomo koe Hunu Habane da:poemi ibi hiliyonomo
ba:bo kubahilami,

10 ba:bene pote ibi ha:da damiholami Godote ba:be Kubadawa heloamo
lawa:digate Koe Bobamo dito na:da:nui, ba:be Koe Bobolo helonomo nibote
patena. Ba: hibila, Godote ebeno mahilamo Ha:da Amiho Tabo Olamagi-
dawa ba:gala Hiya:nomo Holoholo Ilina atu Koe Bobamo ya:lo iya:hekiya:,
ba:bene ba:ma tetene tupuimiti emedena emedena tetelo ba:bi netewa-
kapiyate hegela du hiliyonomolo koko temetema:go bemedenamena:.

Kodawate Hopo Habanapino Komo Danagilamelelamemene Ba:be Komo

11 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno,
nale Kodawate ebeno ko gawadubuino konomo keyakeya emede bahilo
lutalo umimo. Ba:bene ebeno holoholo hapulu hopo haba ba:gala alomo
iba:te ibino ilina hiliyonomago ha:kiya wibohuya:, ba:bema: lumagiti ibi
gala a:kulama:mene.
12 Ba:ba tetelo puya:te dopamo da:ha:lahuya:, nale ba:bi tawakalubi
hiliyonomo, koko ba:gala hegehege atumu, iba:te Ko Gawadubuino luta
bahi dopo hapulu la:mota:hanalo ba:bo ulamimo. Ba:bene nopopa:te
komo buka ba a:hilame Kodawate ebeno Ka:ka: Buka ba:bo a:hiya:midui,
ba:bi buka ipuwamo ebete hopo habanapino ododili komokomo ya:lo
a:miya:teholamiya:. Ba:be mabuma: ebete hiliyonomo ha:lahapino komo
ba:moi bukoeno komokomamo tuputupunomolo ba:bo anagilamelelami.
13 Ba:bene tawakalubi ipuwalo puya:te ibino ka:ka: kehaha: kolomolo
datulateliya: ba:gala puya:te Ha:lahapino Habamo dopamo da:nepalaguya:,
ba:bi ha:lahapi hiliyonomate Ko Gawadubuino luta baha:mo pikulihote,
ba:bene ebete ibino hiya:hiya: ododili komo ba:bo anagilamelelami.
14 Ba:bema: ba:be komo da:wibui Kodawate Ha:lahapino Haba kubahim-
ima: ba:be haba Saitanakono Koe Bobo ipuwamo dito na:da:nui, ba:be Koe
Bobo ipuwalo netewa teteno hoe komote hibilo bitana,
15 ba:bene ha:lahapi hiliyonomo ipuwalo puino mahilo Ka:ka: Bukalo
pola:lama:naheno, ba:bi tawakalubi hiliyonomo Kodawate Saitanakono
Koe Bobo ipuwamo atumu a:kaniya:heki.

21

Godokono Uli Hunu Haba Ba:gala Uli Hopo Haba Ibino Komo

1 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno,
nale uli Hunu Haba ba:gala uli hopo haba ba:bo ulamimo, mabu Godote
dopamo dododiliya: ba:be pakala Hunu Haba ba:gala pakala hopo haba
iba:te a:wibuya:, ba:gala dopamo ditanami ba:be kehaha: kolomote atumu
kitanuiha:.
2 Ba:bene nale Godokono uli Yelusalema ko habate ebeno Hunu Habane
ebegodone pihitigutalo ba:bo umimo, ba:be haba ba: ebeno hido-talona
habala. Iyo, ba:be uli Yelusalema haba a:la:minanomola, uli kamenate
ebeno dubago kapiyama: eda:ma: poko tetelo hidohido a:la:mina kaliko
keba ka:na ka:pupulinako ba:ba ka:na.
3 Ba:ba tetelo Godokono Ko Gawadubu luta bahini eta tabo madodote
ibulu da:pi, nale ba:ma ka:na ulimo, “Mu numitota:la:, ba:ma tetene
tupuimiti emedena emedena tetelo Godokono emede habate hopo ha-
banapa:godolo bitama:namene, ba:bema: iba:te ebe kapiya ba adikumina
iba:te ebeno hibi tawakalubima: beda:hanamena:.
4 Ba:bene iba:te kebe komokomoma: dopamo dihiminakui Godote ba:bi
komo ibino ukuini ba egebolelame ibino ihi baidi ba:bo kometeteholelamema:ne. Iyo, hoe komo ba:gala hoe lumagi la:me komo, tepo temeteme
komo ba:gala ihi komo, ba:bi hiliyonomo pakala teteno menemene komo
Godote ba upula:le tawakaluba:godone hibinomolo kowibohoma:na:.”

5 Ba:ba tetelo Kodawate ebeno Ko Gawadubu emede bahilo ba luta tabo
ba:ma ka:na goi, “Mu numitota:la:, nale ka:lo pakala teteno hiliyonomo
komokomo uliulinoma: gala na:kamidilitamo!”
Ba:bene Kodawate ebeno tabo moga:melo na Yonetamo na:kagoi,
“Ba:moe tabo ba: hibinomola, iyo, tawakaluba:te hibima: na:mida:mena:,
ba:bema: wadiyala ama: bukamo na:miya:ta:.”
6 Ba:bene ebete natamo gala na:kagoi, “Ba:ba:la, naeno oko hiliyonomo
ba: a:wiboha! Na ba: Mabula ba:gala na ba: Kuititila, iyo na ba: Dopo
Hapula ba:gala Gala Hapula! Ba:bema: beya kapete pui dulamena, nale
iba:tamo dito da:peka:ka:la:na ba:be beya huiyaheno kikalamema:nemo
iba:te emedena emedena tetelo koka:ka:halenama:.
7 Ba: hibila, puya:te ibino hibima: midi ipuwalo wato kikipo
da:lawemena:, ba:moi naeno hiliyonomo hidohido komate iba:godolo
emedena tetelo ba:pola:namena:, ba:gala iba:te na ba adikunamena ibi
naeno hibi gugudima: beda:hanamena:.
8 Huiyatiya puya:te hibima: midi ipuwane kuba ododilipino helo tolemete
dalahutihuya: ba:gala puya:te Ya:sugodone dohobila:haliya:, puya:te koko
kuba ododili ipuwalo dalowa:pima: deda:huya: ba:gala komo tawakalubi
dito danakapulamiya:, puya:te kamena pilo ba:gala dubu pilo ododilip-
ima: deda:huya:, puya:te giwali ododili ba:gala ida:da:li adikulame komo
diya:tawahuya:, puya:te hiya:hiya: ha:da amiho tabo da:ga:luya:, Godote
ba:bi hiya:hiya: kuba ododilipi hiliyonomatamo huiya ba ikalame Sai-
tanakono Koe Bobamo dito koniya:hekema:ne. Hibila, ba:be Koe Bobo
ipuwane helonomo nibote patena, ba:bema: ba:be Bobolo ba:bi tawakalu-
bino netewa teteno hoe komote bitana.”

Godokono Uli Yelusalema Ko Haboeno Komo

9 Ba:ba tetelo kebe sa:ba:ni nopopa:te Godokono koko sa:ba:ni temeteme
kalili hopo habamo dopamo da:poelami, ibi ipuwalo kapiyate natamo pete
ba:ma ka:na pegoi, “Mamo na:pa:, nale Sipi-goe Deha:potoeno uli Kamena
ama: komutuimima:nemata.”
10 Ba:bene ebete Godokono Gobogoboeno heloamo na magatanete hu-
nunomo hakamo da:nadipini, ba:ba tetelo Godokono uli Yelusalema ko
habate ebeno Hunu Habane ebegodone pihitigutalo ebete na ba:bo mutu-
inami.
11 Ba:be habate Godokono alo konomago itanui, ba:bema: ebeno hido
a:la:mina komo ba: huiya konomo gedo nakola hegeloeno alote keba ka:na
ka:la:minutanako ba:ba ka:na.
12 Ba:be haboeno kala konomola ba:gala hununomola, ba:bene 12 gigiho
tetelo Godokono 12 nopopa:te la:mota:hanuya: iba:te ba:be haba hidamo
kolawamenama:. Ba:ba tetelo nale gigihoeno komo ba:ma ka:na ulamimo,
Isalaela tawakalubino 12 guino mahilo ipuwalo Kodawate eta gigiho
hunamo eta mahilo ihatete, eta gigiho hunamo eta mahilo kihatete,
ba:ba ka:na ebete ibino 12 guino mahilo ba:bi 12 gigiho hunamo ya:lo
a:miya:tehuya:.
13 Ba:gala ba:bi gigihate ba:ma ka:na pola:nuya:, hegelate
da:puluhukunako ba:ba hapulu netewa-kapiya, ba:gala hegelate
da:nihitiganako ba:ba hapulu netewa-kapiya, ba:gala taidi hapulu netewa-
kapiya, ba:gala siyale hapulu netewa-kapiya.
14 Ba:bene ba:be ko haboeno kala imino 12 mabumabu ba: 12 kokonomo
nakolala, ba:bema: Sipi-goe Deha:potoeno 12 Oelamepi Dubuino mahilo
ipuwalo, Kodawate eta nakola hunamo eta mahilo ihatete, eta nakola
hunamo eta mahilo kihatete, ba:ba ka:na ebete ebeno 12 Oelamepino
mahilo ba:bi nakola hunamo ya:lo a:miya:tehuya:.

15 Ba:ba tetelo natamo dolamagiti, ba:be nopodawagodolo genamoeno
ga:ga: modoboteno golodo kuku nitama:nui, ebete ba:be ko haboeno kuititi
ba:gala ebeno gigihoeno kuititi ba:gala ebeno kaloeno kuititi konemodobo-
lateholema:.
16 Ba:bema: nopodawate ebeno kukamo ba:be haboeno netewa-netewa
hapuhapu ba:gala ebeno hunuino modobo da:modobolateli, nale ba:moe
komo umimo, ba:bi hiya:hiya: modobote ba: kapiyanomola, iyo, eta mod-
obote 24 taosene kilomitama: eda:te, eta modobote 24 taosene kilomitama:
keda:te, Yelusalema ko habate ba:ma ka:na itanui.
17 Ba:bene nopodawate ko haboeno kala da:modoboti, nale ebeno
hunuino modobote 60 mitama: dedi ba:bo umimo. Ba: hibila, ba:ba
tetelo nopodawate ko haboeno komokomo da:modobolateli, ebeno ododi
komo ba: hopo habanapa:te ibino koko genama ba:gala haba keba ka:na
ka:modobolateholenaka ba:ba ka:na.

18 Ba:bene nale ko haboeno komo ba:ma ka:na umimo, ko haboeno
a:la:mina ba: hidonomola mabu ebeno kala Kodawate hido gedo nako-
lamo ododiti, ba:bene kala ipuwalo da:pola:nui ba:bi hiya:hiya: genama
ba:gala gabo ebete hidonomo golodo ilinamo ododiliya:, ba:be golodo ba:
a:la:minanomola.
19 Ba:bene kala imino 12 mabumabuino koko nakoloeno komo ba:ma
ka:nala, ibi hunamo nakola hegehege huiya kokonomo Kodawate hiya:hiya:
a:miya:tehuya: iba:te hidonomamo ka:la:minahalenama:. Ba:bema: kala
imino dopo mabuino nakola ba: gedo tita:mo a:la:mina nakolala, eta teteno
nakola ba: bumibumi tita:mo a:la:mina nakolala, eta teteno nakola ba:
hiya:hiya: tita:goenamo a:la:mina nakolala, ba:gala eta teteno nakola ba: eta
hiya: gedo tita:mo a:la:mina nakolala.
20 Ba:bene kala imino eta mabuino nakola ba: keyakeya tita:mo a:la:mina
nakolala, eta teteno nakola ba: hawihawi tita:mo a:la:mina nakolala, eta
teteno nakola ba: hipawa tita:mo a:la:mina nakolala, ba:gala eta teteno
nakola ba: eta hiya: bumibumi tita:mo a:la:mina nakolala. Ba:bene eta
mabuino nakola ba: eta hiya: hipawa tita:mo a:la:mina nakolala, eta teteno
nakola ba: eta hiya: gedo tita:mo a:la:mina nakolala, eta teteno nakola
ba: eta hiya: hawihawi tita:mo a:la:mina nakolala, ba:gala kuititinomoeno
nakola ba: eta hiya: bumibumi tita:mo a:la:mina nakolala.
21 Ba:bene haboeno 12 koko gigiho hunulu 12 kokonomo nehete ba:bo
pola:nuya:, eta gigiho hunulu kapiya konomo nehe, eta gigiho hunulu eta
konomo nehe, nale ibi ba:ba ka:na ulamimo. Ba:gala haba tulinomolo
ditanui, nale ba:be gabo atumu a:kumimo, Kodawate ba:be gabo hidonomo
golodo ilinamo a:la:minanomoma: a:midiya:.

22 Ba: hibila, Kodawa Godoko ba: Helonomodawala, ba:bema: ebete Sipi-
goe Deha:potago ba:be konomo haboeno Talona Genamama: ba eda:hana,
ba:bolo eta adikumino genama ketiya:ha:.
23 Ba:gala ba:be habalo hegela ba:gala manome iba:te ka:la:minalenaha:,
mabu Godokono helonomo alo kapiyate ebeno hopo ba:la:minana, iyo,
ba:be a:la:mina ba: Sipi-goe Deha:potoeno alola.
24 Ba:bema: emedena emedena tetelo hiya:hiya: hoponapi hiliyono-
mate ba:be ko haboeno alolo ba wapata:lamena, ibino koko gawadubate
ibino hidohido dogodogo ilina Kodawatamo kopikamehoma: ba:bamo
ba:wadahenakomena:.
25 Ba: hibila, hegela konomolo ba:be haboeno gigihate a:hilamelo
ba:pola:namena: tawakaluba:te ipuwamo kopa:pa:la:hama:. Iyo, ba:be
haba lawamepa:te gigiho a:kakalapilahalenakamena: mabu ba:bolo hopote
a:kadunakamene,

26 ba:bema: wiboha: tetelo gabote bitanamene hiya:hiya: hoponapa:te
ibino hidohido dogodogo ilina ba:gala awagaha komokomo Kodawatamo
ba:bo kopikamehonakoma:.
27 Huiyatiya numa:la:, kuba hilopo komo ododidawa ba:gala kuba
dalowa: komo ba:gala ha:da tabo olamagidawa, ba:ba:te ba:be haba
ipuwamo a:kapa:pa:la:hamena:. Kodawate puino mahilo Sipi-goe
Deha:potoeno Ka:ka: Bukamo ya:lo da:miya:telamiya:, ibi kapiyate
modobola ba:bamo a:pa:la:hama:.

22

Uli Yelusalema Ko Haboeno Ka:ka: Tulino Komo

1 Ba:bema: naeno baiditi hiya:ma: deda:hanami ba:be komote wiboheno,
nopodawate Godokono wiboha: ka:ka: tuli na ba:bo mutuinami, ba:be beya
ba: hido a:la:minanomola, Godoko ba:gala Sipi-goe Deha:poto ibino Ko
Gawadubu emede bahini ba puluhukuna,
2 ko haboeno tulituli gabodo ba:bana neka:ka:la:na. Ba:bene
ba:be tuli dodo hapuhapulu wiboha: ka:ka: dikalamena ba:bi kehate
na:la:mota:hanuya:, ba:ba:te kapiya gogo ipuwalo 12 hiya:hiya: manome
tetelo gao a:nolohonaka ba:gala ibino pahate hopo habanapino hiya:hiya:
tawetawe ba:gala temeteme komo hiduilamema: pola:na.
3 Ba:bema: Godote kebe komokomo kubama: da:goena, ba:bi komo
hiliyonomo ipuwalo eta kapiyate ebeno uli Yelusalema haba konomolo
a:kitanamene, iyo, ba:be habate talonanomoma: eda:lo Godokono okopa:te
ebe ba adikumina, ebe ba:gala Sipi-goe Deha:poto ibino Ko Gawadubu
emede bahiti ba:bolo bitanamene.
4 Ba: hibila, Godote ba:bi okopino wato kala:mo ebeno mahilo dopamo
a:miya:telamiya:, ba:bema: iba:te ibino baidinomamo ebeno holoholo ku-
mima:na:.
5 Iba:te ba:bolo ba emedena Kodawa Godoko kapiyate ibino aloma: eda:te
hopo konomote gala a:kadunakamene, ba:bema: hegeloeno alo ba:gala
wuikino aloma: ubi gala miya:teheno iba:te emedena emedena tetelo koko
gawadubuma: eba:go beda:hanamena:.

Tete Tatalila Ya:suti Hopo Habamo Gala Kakapema:ne

6 Ba:bene na Yonete ba:moi hiliyonomo komokomo ulame da:wibohui,
ba:ba tetelo Godokono nopodawate natamo na:goi, “Ba:moi tabo
komokomo ba: hibinomola, iyo, kebe lumagiti ama:godone dulihomene,
wadiyala ebete hibima: na:midila:mene. Hibila, Kodawa Godote
ebeno Gobogoboeno helo ebeno ukui hawakalimipa:tamo keba ka:na
ka:poemenako, ebete ba: ba:ba ka:na na hopo habamo poename, tete
tatalila kebe komate dikulihomena: ba:bi komokomo nale ebeno okopi
kopiya:tulamema:.
7 Iyo, Ya:suti tawakaluba:tamo ba:ma ka:na goena, ‘Mu numitota:la:, tete
tatalila na ba: kopema:nemo!’ ”
Ba:bema: na Yonete goemo, puya:te ba:moe bukoeno tabo komamo
da:papamila:halemena: iba:te na:kalakalahamena:, mabu ba:moi tabo
komokomo ba: Godote hopo habamo ikulihoma: a diya:tua:mehui ba:moi
ba:bi komokomola.
8 Iyo, na ba: Yonete, nale ba:moi komokomo ulame komo ba:gala
Godokono nopodawoeno tabo uliho komo da:wibohui, ba:ba tetelo nale
ba:be nopodawa adikumima: ebeno nato mabamo dito guimo.
9 Huiyatiya ebete natamo na:goi, “Ao, ama: na akadikunama:la:! Na
ba: ama: ba:gala komo Godokono ukui hawakalimipi ekaki huiyala, mabu

na Godokono huiyaha: okodawa etala, ba:gala la:le ba:moe bukoeno tabamo keba ka:na ka:papamila:haleonama, na ba: ba:ba ka:na kapapamiwatanamo. Ba:bema: wadiyala ama: Godoko kapiya nadikuma:."

10 Ba:bene nopodawate ebeno tabo moga:melo natamo gala na:kagoi, "Tete tatalila ba:moe bukoeno tabo komokomate hibilo kikulihoma:na:, ba:bema: wadiyala ama: ba:moi komo ugumuilihino tawakalubi hiliyonomatamo na:hawakalilamiya:.

11 Huiyatiya hopo habanapi ipuwalo puya:te kuba komokomo ba:gala dalowa: komokomo dododilinaka, ba:bakobako tawakaluba:te ukui hiya:ma: midilihino hopoeno kuititi teta:mo atu komokomo nododilinakamena:. Ba:gala puya:te tuputupu komokomo dododilinaka ba:gala hidohido talona ipuwalo demedehona, ba:bakobako tawakaluba:te kuba gabamo emogabuimi komamo gudihino iba:te atu hidohido komo nododilinakamena:."

12 Ya:suti tabo ba:ma ka:na goena, "Mu numitota:la:, tete tatalila na ba: kopema:nemo. Ba:bema: tawakaluba:te kebe komokomo dododilinakui, nale ba:bi komo da:panagilamelelamemo ibi hiliyonomatamo huiya modobolo kopikalameholema:nemo.

13 Na ba: Mabula ba:gala na Kuititila, iyo, na ba: Dopo Hapula ba:gala Gala Hapula!

14 "Ba:bema: puya:te ibino ga:ga:ga: kaliko dukulalenaka ba:ba:te na:kalakalahanamena:, mabu na Kodawate iba:tamo modobo tabo kogoema:nemo iba:te naeno ko habamo hibi gigihodo pa:pa:la:hate wiboha: ka:ka: dikalamena ba:be kehane gao kopenahama:.

15 Huiyatiya gahagaha huiya tawakalubi na Kodawate ibi koduhilamema:nemo iba:te naeno ko habamo a:kapa:pa:la:hamena:. Iyo, kuba hilopo komokomo ododilipi ba:gala giwali iya:tawahapi, puya:te kamena pilo ba:gala dubu pilo dododilina, puya:te komo tawakalubi anakapulamema: dewagelena ba:gala puya:te ida:da:li dadikulamena ba:gala puya:te ha:da amiho tabo kalakalago dolamagimina, ibi hiliyonomo ipuwalo eta kapiyate naeno habamo a:kapa:pa:gamene.

16 "Na ba: Ya:sutila, Da:ibidikono galanepi ipuwalo Ko Gawadubuma: deda:namo ba:betela, iyo, na ba: Huli Olokila mabu uli hegela owaloho tetelo na konomamo a:la:minanakomo. Ba:moe ba:be mabuma: nale naeno nopodawa la: hiya:hiya: sose tawakaluba:tamo a:poememo, la:le ba:moi komokomo hidamo kiya:tawahama:."

17 Ba:bema: Sipi-goe Deha:potoeno Gobogobote ba:gala ebeno Kamena iba:te ebetamo kapimilo ga:lana, "Wadiyala, ama: na:pa:!"

Ba:bema: puya:te ba:moe tabo dulihomena:, wadiyala ibi hiliyonomate ebetamo atumu na:kaga:lamena:, "Wadiyala, ama: na:pa:!"

Ba:bene beya kapete pui dulamena, wadiyala ba:ba:te ibino ubilo Sipigoe Deha:pototamo na:pelama:mena:, iba:te ebeno wiboha: ka:ka: beya huiyaheno kopenihoma:.

Yonekono Kuititi Tabo Buka Ka:lamiholedawatamo Da:goiya:

18 Ba: hibila, ba:moe bukoeno tabo komokomo ba: Godokono ubilo hopo habalo dikulihomena: ba:bi komokomola. Ba:bema: puya:te ba:moi tabo dulihomena:, na Yonete iba:tamo kodakoda tabo ba:ma ka:na goemo, kebe lumagiti ba:moe buka kubahimima: eta hiya: tabo kapiya deha:potonomo ba:moe bukamo dihatemene, Godote ebetamo kuba huiya kikamema:ne, iyo, ba:moe buka ipuwalo kebe koko temeteme komate hopo habanapa:tamo pelamema: da:hawakalilamena, Godote ba:bi atu temeteme ebetamo hibilo kopoelamema:ne.

19 Ba:gala kebe lumagiti ba:moe buka kubahimima: eta hiya: tabo kapiya
deha:potonomo ba:moe bukane dito degebolemene, Godote ebegodone
ebeno hidohido komo kuwatemema:ne, iyo, ebete Godokono talona haba
ipuwamo a:kana:pa:gamene ba:bema: ebete wiboha: ka:ka: dikalamena
ba:be kehoeno gao a:kanenamene.
20 Ba:bema: Ya:suti ba:moe bukoeno tabo komokomo hiliyonomo hi-
binomoma: goelo ebe ha:kiya ba:ma ka:na goena, “Hibila, na tatalila
kopema:nemo!”
Ba:bene na Yonete huiya tabo na:kagoemo, “Ba:ba:la! Kodawa Ya:su, ama:
na:pa:!”
21 Wadiyala Kodawa Ya:sukunu malemale komote ebeno tawakalubi
hiliyonomagodolo nitanamene. Ba:moe ba: naeno tabo kuititila. Ba:ba:la.

BUKA IPUWALO DA:POLA:NA
BA:BI KODAKODA TABOENO IPUWA KOMOKOMOLA

A:da:me (Luk 3.38; Lom 5.14; 1 Kol 15.22,45; 1 Tim 2.13-14; Yud 1.14)

A:da:meko ba: Godote dododiya: ba:be dopo lumagila, ebete ebe haka puhulamo ododiya:. Ba:moe A:da:mete ebeno kamena Ibikoba:, iba:te tawakalubi hiliyonomo ipuwalo dopopima: ediya: Godokono tutumu tabo dadikamidaliya:, iyo, ba:be tetene tupuimiti ba:mamo puluhuku tawakalubi hiliyonomate ba: atumu Godokono hiya:hiya: tutumu tabo a:wakalamiya:.

A:ibalahama

A:ibalahamako ba: hiliyonomo Yu tawakalubino iniwa nabiwila. Ya:lo tetelo Godote ebe bikiyamiya:, ebete ebeno nabiwino hopo miya:pate eta uli hopamo kotoma:, mabu Godote ubi ihatiya: ebe ba:gala ebeno eyoni gugudi ibi hiliyonomate ba:be uli hopolo emedena tetelo kemedehonama:. Ba:bema: A:ibalahamate Godokono tabamo papamiwatate, Godote ebe diya:tumiya: ebete ba:be muhulu hopamo ba: dito tuya:, ba:ma tetelo tawakaluba:te ba:be hopo Isalaela hopoma: ka:minaka. Ba: hibila, A:ibalahamate ba:be hopo konomoeno hiya:hiya: habahabalo ba watatepahanato, ebeno hoe kuitita:mo ba:ba ka:na emedenami.

Godote ebeno nopo A:ibalahamatamo ba:ma ka:na tamotiya:, ebe ba:gala ebeno eyoni gugudi ibi hiliyonomate Godokono ubi komamo hibilo da:papamila:hanakomena:, ebete ibi ebeno ga:lima gugudima: ba ka:lamina ibi hidonomamo ba:buiya:minalenamene. A:ibalahamakono kamenoeno mahilo Selatela, iba:te tete ga:ga:nomolo gugudihino emedenama:, huiyatiya A:ibalahamate kadelenomoma: ba eda:na, Godokono hanohano ododi komodo Selate gudu Aisa:keko ba:bo alahimiya:.

A:loni (Luk 1.5; Oel 7.40; Yun 5.4; 7.11; 9.4)

A:loniko ba: Libaikono eyono gudu etala, ba:moe Libaiti Ya:ikobokono 12 dubu gugudi ipuwalo etama: eda:nami. Yunapi hiliyonomo ipuwalo Godote A:loniko belawiya: ebete ebetamo hawa:goeno ilina ikamehodawama: keda:nama:, ba:gala ba:be atu tetelo Godote na:goiya: A:lonikono gala hapuni ebeno eyoni dubu gugudi kapiyate ba:be atu oko Yunapi mabuma: bowatihonakomena:.

Ba:moe A:loniko ba: Mosesekono naniwila. Yunapa:te Isipiti hopolo menemenenomo huiyaha: oko owatiho ipuwalo ba emedehona, ibi netewapa:te Godokono heloamo ba:be hopone ibi ba:bo uluhukulateliya: iba:te Ka:inane hopamo kotolamema:. Ba:moe Ka:inane hopo ba: Godote dopamo A:ibalahamakono eyoni guguda:tamo hibilo ikalamema: da:goiya: ba:be hopola.

Aisa:ke (Oel 7.8; Lom 9.6-9; Yun 11.9)

Aisa:keko ba: A:ibalahamako ba:gala Selako ibino gudula, Godote ibino hibima: midi mabuma: hanohano ododi komodo iba:tamo ikalamiya:, ebete dopamo tabo hibinomolo keba ka:na ka:goiya: ba:ba ka:na. Ba:moe mabuma: Godokono ka:ka: mula: komote hopo habanapi hiliyonomatamo Aisa:kekono eyoni gugudi ipuwado piya:, iyo, Ya:suti Yunapi ipuwado ba:moe hopamo pehawakaluya:.

Aisaya (Ma:t 3.3; Oel 8.30; Lom 9.27-29)

Aisayako ba: Godokono ukui hawakalimipi ipuwalo eta hidonomo okodawama: eda:nami. Aisayakono gala hapuni Ya:suti pete ba:moe hopolo ba pemedena kebe hiliyonomo komate ebetamo dikulihom-

ena:, Godote Aisayako ipuwado ba:bi hiliyonomo komokomo dopamo a:hawakalilamenakui.

Ba:baloni Ko Haba

Ba:baloni ba: eta konomo haboeno mahilola. Ya:lo tetenomolo ba:be haboeno hoponapa:te Yunapa:go ba alaholoho wato kikipo da:lawiya:, ba:be mabuma: iba:te komo Yunapi hiliyonomo ibino muhulu hopamo ba:bo magataliya:, iba:te ba:bolo 70 gogo ipuwalo huiyaha: oko iba:tamo owatihonama: (Ma:t 1.11-12,17; Oel 7.43).

Hawakala Bukalo Yonete eta Ba:baloni ko haboeno komoma: goita, ba:be eta Ba:baloni haba ba: gola, ba:be gote Yoneko tetelo Loma ko haboeno hibima: midiha:pino kuba ododili komo behawakalimita, ba:gala ba:be gote ka:lo a tetelo ba:moe hopo konomolo demedehona ba:bi hibima: midiha:pi hiliyonomoeno komo atumu bekahawakalimita (Haw 14.8; 17.5; 18.1-24).

Ba:ilama (2 Pit 2.15; Yud 1.11; Haw 2.14)

Ba:moe dubu Ba:ilamagodolo helo konomote nitanami Godokono ukui komokomo kohawakalilamenakoma:, huiyatiya ebe mani konomamo ba emalagidolona komo tetelo Godotamo papamiwatama: ubiha:ma: eda:nakui.

Ba:bema: eta tetelo Mowa:ba hoponapa:te Yunapa:go alaholohoma: ba ewagelita, ibino ko gawadubuti Ba:ilamatamo tabo ba:ma ka:na oemiya:, ebete ebetamo pete ebeno holoholo hapulu Godoko kokiyamema: ebete Yunapi alaholo ipuwalo heloha:ma: komidilima:. Ba:bene Godote Ba:ilamako na:goemiya:, “Ama: akatoala:,” huiyatiya Ba:ilamate Mowa:banapino ko gawadubugodone konomo mani na:lawemo emalagidoluya:, ba:bema: ebete Godokono tabamo papamiwataheno ebeno donoki-goe hunamo emedete ebeno to gabodo dito tupuimiya:. Ba:be mabuma: Godote ebeno nopodawa ba:bo noemiya:, ebete gabo tetelo Ba:ilamako konanakapumima:. Ba:ilamate Godokono nopodawa umihino, huiyatiya ebeno donoki-goete ebe umiti tole lawete ba:bamo dito nutiya:. Ba:bene Ba:ilamate maubate donoki-goe kukamo danagalimhuya:, ba:ba tetelo Godote helo donoki-goetamo ba:bo ikamiya: ebete Ba:ilamakono daedae ukui komoma: lumagino tabo madodamo ebe kokiyahamema:.

Da:ibidi

Yunapino koko gawadubu hiliyonomo ipuwalo Da:ibidiko ba: etala, ebeno mahilote komo gawadubu hiliyonomoeno mahilo a:gogoliya:. Ebeno uli ape tetelo ebete Godoko konomamo nemalagidolonami, ba:bema: Godote ebe belawiya: ko gawadubu habalo oko kowatinama:. Da:ibiditi komo Godoko adikumino ohale hiliyonomo ododiliti, ba:bi ohaleno tabo komokomo Sam Ohale Bukamo ba:bo miya:tehuya:.

Ba:bene Da:ibidikono gala hapuni ko komonomote ba:ma ka:na uluhukuya:, ebeno eyoni gugudi ipuwalo tawakalubino Ka:ka: Mula:lelamedawa Ya:suti ba:bo hawakaluya:, Godote ebeno ukui hawakalimipi ipuwado dopamo keba ka:na kolamaginakui ba:ba ka:na (Ma:t 1.20-21; 22.41-45; Mak 12.35-37; Luk 2.4-7; 20.41-44; Lom 1.3; Haw 22.16).

Elaya (Ma:t 11.14; Mak 9.4; Lom 11.2; Ya:i 5.17)

Godokono ukui hawakalimipi ipuwalo Elayako ba: etala, Godote ebe ipuwado komo koko hanohano komokomo bododilinakui.

Godoko Adikumino Hiya: Genama

Yelusalema ko habalo Yunapino Godoko Adikumino Hiya: Genamate na:la:nami, ba:bene iba:te komo hiya:hiya: tetelo Godotamo kalakala poko kododilima: ba:bamo da:pekapiyuiminakui, iba:te ba:be genamalo

hawa:goeno ilina ba:gala komo malemale ilina Godotamo ba:bo ikamehonakuya:.

Puya:te Godoko adikumima: da:pelamenakui, iba:te ba:be genamoeno kala ipuwamo a:pa:la:hate ba:bamo utitatama: talonate kitanamiha:, huiyatiya Godotamo hawa:goeno ikamehopi dubu kapiyate genama guamo a:pa:la:hama: modoboma: eda:hanama:, iyo, iba:te komo tawakalubi mabuma: genama guino Talona Habalo Godotamo oko ba:bo owatihonakuya:. Ba:gala hiliyonomo gogo ipuwalo kapiya tetenomolo Godotamo hawa:goeno ikamehopino Konomo Watodawate ha:kiya ba:be genamoeno Talonanomo Habamo na:pa:ganakui, Yunapi hiliyonomoeno hiya:hiya: kuba ododili mabuma: ebete Godokono holoholo hapulu hawi ebetamo ba:bo nikamehonakui.

Ba:gala ba:be genamoeno eta konomo komo ba: ba:ma ka:nala, dopamo ebeno Talona Haba ba:gala Talonanomo Haba tetenomolo kaliko ubiliti nitanami. Huiyatiya Ya:suti da:hoiya: ba:moe kaliko ubiliti bolagale hununi tupuimiti hopamo dito pihitiguya:, mabu Godote ubi biyatiya: ba:be ododi komodo hopo habanapi ba:ma ka:na kiya:tulamema:, ebete gabo a:hiya:miduya: ebeno holoholo hapuamo Ya:suku hibima: midipa:te toleheno ebetamo kopelamenakoma:.

Godoko Adikumino Sipi-goegoe Tama Alokoa:mida Genama

Yunapa:te 40 gogolo dito hopolo ba lahatepahanato, Mosesete Godokono ubi komamo papamiwatate ba:moe Sipi-goegoe Tama Alokoa:mida Genama ba:bo adipatiya:, tawakaluba:te eta hopone eta hopamo da:wapata:lamenamena: ba:moe genamate iba:godolo ba itana iba:te Godoko ba:bolo kadikuminakoma:.

Ba:moe genama gulu Talona Haba ba:gala Talona Habanomo na:pola:nama:, ba:bene Talonanomo Habalo Godokono Talona Bokosete itanami. Godote ebeno ta:ni koko tutumu kebe koko nakola netewa hunamo da:miya:tiya:, Mosesete ba:bi nakola ba:be Talona Bokose ipuwamo miya:tiya: iba:te ba:bolo kopola:nama:. Ba:bene Yunapa:te Godoko Adikumino Hiya: Genama Yelusalemalo eteheno, iba:te dopamo ibino hiya:hiya: kuba ododili mabuma: ba:moe Sipi-goegoe Tama Alokoa:mida Genamalo hawa:goeno ilina Godotamo ikamehonakuya:.

Godokono Koko Nopo Netewa Ebete Tawakalubi Mabuma: Da:tamolateliya:

Hopo habanapi ipuwalo keba tetelo dubu netewapa:te eta nopo dihatemena:, eta dubuti etatamo eta hido komo ododima: ba goeme, ebeno mabulubiti ebetamo eta hido komo ododima: atumu kakagoemema:ne. Huiyatiya Godokono nopo tamote komo eba ka:naha:, ebete tawakaluba:tamo kebe hido komo ododima: dewagelemene ebe ha:kiya kogoema:ne. Godokono Bukate a biya:tua:mena ebete koko nopo netewa ebeno tawakalubi mabuma: tamolateliya:.

Pakala Nopo – Godote Mosesetamo ebeno tutumu tabo ba ikameho, ebete ebe na:kiyamiya: kebe tawakaluba:te ba:bi tutumu hiliyonomamo hibilo da:papamila:hanakomena:, ibi kapiyate ebeno tawakalubima: beda:hanamena:. Huiyatiya hopo habanapi niliya, mabu ibi ipuwalo eta lumagigodolo helo kitanaha: Godokono ubi komokomo hiliyonomamo ba papamiwatana ebeno hibi tuputupudawama: keda:nama: (Luk 1.72; Oel 3.25; 7.8; Gal 3.17; Yun 9.1).

Uli Nopo – Galane tetelo Godote ebeno eta nopo Ya:suku ipuwado atamo ba:ma ka:na hawakalimiya:, Ya:suti keha pihigalo tawakalubi mabuma: kebe komo kododiya:, puya:te ba:be komo hibima: da:midimina: Godote ibino hiya:hiya: kuba ododili komo hiliyonomo egebolelamete ibi ebeno hibi tuputupupima: ba:bo koka:lamima:ne (Ma:t 26.28; Mak 14.24; Luk

22.20; Lom 11.27; 1 Kol 11.25; 2 Kol 3.6; Yun 7.22; 8.6-13; 9.15; 10.16,29; 12.24; 13.20).

Godokono Nopopi (Ma:t 4.11; Mak 1.13; Luk 1.8-20,26-38; 22.43; Oel 12.6-11; 27.23; Yun 1.14)

Godokono nopopa:te ebeno Hunu Habalo ebeno holoholo hapulu emedehona. Komo hiya:hiya: tetelo Godote ibi hopo habamo a:poelamenako iba:te ebeno tawakalubi ba buiya:minalena ibi kowalubilinama:, ba:gala komo tetelo iba:te ebeno tawakaluba:tamo ebeno tabo bewatenaka. Godokono nopopi ba: gobogobola, huiyatiya komo tetelo iba:te hopo habanapino holoholamo tawakaluba:tamo ikulinaka.

Godokono Talona Bokose (Yun 9.4; Haw 11.19)

Ba:moe bokose Yunapa:te Moseseko tetelo kehamo ododiti, huiya konomo golodo ilinamo dito muliya:, ba:bene Godote ebeno ta:ni koko tutumu tabo netewa nakolamo da:miya:tiya: Mosesete ba:bi nakola, ba:gala A:lonikono kuku, ba:gala ma:na mahilagoeno baa: kalili ba:moe bokose ipuwamo ba:bo miya:tiya:. Ba:moe bokosete Godoko Adikumino Sipi-goegoe Tama Alokoa:mida Genamoeno Talonanomo Habalo itanami, mabu ba:be bokose ba:gala ba:be ipuwalo da:pola:nama: ba:bi ilinate talonanomoma: eda:hanama:, iyo, ba:bi ilina ipuwado Godote ebeno konomo helo ebeno Yunapa:tamo a:hawakaliminakui.

Godokono Tutumu Tabo Ebete Moseseko Ipuwado Tawakaluba:tamo Dikalamiya:

Iya:tawahapa:te na:ga:lana Godokono Bukalo dopo paibo buka ba: Mosesete Godokono tabo komokomo da:miya:tiya: ba:bi bukala, iyo, Godote Sainai Hununomo Hakalo kebe hiya:hiya: tutumu tabo ba:gala iya:tulame tabo komokomo ebetamo dikamehuya:, ba:bi komo hiliyonomate ba:moi buka ipuwalo ba:pola:na.

Godotamo Hawa:goeno Ikamehopi

Moseseko tetelo Godote Yunapi ipuwalo komo dubu a:miya:tiya:, iba:te tawakalubino hiliyonomo hiya:hiya: kuba ododili mabuma: ebetamo hawa:goeno ilina ikamehopima: keda:hanama:. Ba:moi dubate dopamo Godoko Adikumino Sipi-goegoe Tama Alokoa:mida Genamalo ibino oko owatihonakuya:, huiyatiya galane tetelo Yunapa:te Yelusalemalo Godoko Adikumino Hiya: Genama detiya:, ba:ba tetene tupuimiti Godotamo hawa:goeno ikamehopa:te oko ba:bolo owatihonakuya:.

Ba:moi dubu ipuwalo kapiyadawate ibino Konomo Watodawama: eda:nami, ebete hiliyonomo gogo ipuwalo kapiya tetenomolo tawakalubi hiliyonomoeno kuba ododili mabuma: gautu-goeno hawi Godotamo ikamehonakui, ebete ibino kuba hiliyonomo egebolelamete kadodoholelamema:.

Guliki Tawakalubi Ba:gala Ibino Tabo

Ya:suku tetelo ba:moi tawakaluba:te ibino Guliki hopolo emedehonama:, ibino netewa koko haboeno mahilo ba: A:tenese ba:gala Kolinila. Ba:moi Guliki tawakalubino hiya:hiya: sikulu hidohidonomola, ba:bema: ibino iya:tawate komo hiya:hiya: hopo tawakalubino iya:tawa hibinomolo a:gogoliya:. Ba:moe mabuma: hopo konomolo tawakaluba:te Gulikinapino mulu iya:tulame ba:gala ododili mabuma: ibi hunamo na:wadiya:paa:latelenama:.

Ba:gala eta komo. Ba:ba tetelo hopo konomolo puya:te sikulamo da:tolamenakui, iba:te buka ka:lamihole komo ba:gala tabo olamagimi komo ba:gala bukamo tabo miya:teho komo Guliki tabamo ba:bo iya:tawahanakuya:. Ba:be mabuma: Godokono Buka ipuwalo da:pola:na puya:te ba:bi hiya:hiya: buka dododiliya:, komo ibi hiliyonomate ibino

tabo komokomo Guliki tabamo ba:bema: miya:tehuya:.

Ha:iga (Gal 4.21-31)

Ha:igako ba: A:ibalahamakono kamena Selakono huiyaha: oko bohelela. Selate gudu alahimiha: tetelo ebete Ha:igako bikiyamiya:, ebete A:ibalahamakoba: kapiyama: keda:ma:, ba:bene ba:be gabodo Ha:igate A:ibalahamakono gudu Isamaelako balahimiya:. Huiyatiya dopamo tetelo Godote hibi tabo A:ibalahamatamo a:goiya:, ebete ebetamo Selako ipuwado gudu kikamema:, Ha:igagodoneha:, iyo, ebete ubi ba:ma ka:na ihatiya:, Selakono gudu Aisa:kekono galane gugudi ipuwado hopo habanapino Ka:ka: Mula:dawa Ya:suti ba:moe hopamo kopehawakalama:.

Ba:bene Selate Aisa:keko alahimiti, eta tetelo ebete Ha:igatamo da:maubuya: ba:be mabuma: ebe gobogobamo dito oemiya:. Ba:ba tetelo Ha:igate ebeno gudu Isamaelakoba: tote Sainai Hununomo Hakalo ba:bo nemedenama:, ba:be haka ba: Godote Ha:igakono gala hapuni Mosesetamo hiya:hiya: tutumu tabo dikamehuya: ba:be atu hakala. Ba:moe mabuma: Polote Galesiya bukalo a biya:tua:mena, Ha:igako ba: goma: eda:na. Ba:ma ka:na puya:te demalagidolona, iba:te Godokono tutumu tabo hiliyonomamo ba papamila:halena Godote ibi ebeno tuputupupima: ba:bo koka:lamima:ne, ba:bi tawakalubi niliya. Iba:te menemene oko ipuwalo ba emedehona eta hido komo Godogodone a:kalawenamena:, ba:ba ka:na huiyaha: oko bohele Ha:igate ebeno gudu Isamaelako mabuma: eta hido komo kalawiya:ha:.

Huiyatiya Ya:suti keha pihigalo dododiya:, puya:te ba:be komo hibima: da:midina, ibino komo hiya:la. Godote ibino hibima: midi komodo ibino kuba ododili komokomo hiliyonomo degebolelamemene ibi kapiya ebeno hibi tuputupupima: ba:bo koka:lamima:ne.

Ibi (2 Kol 11.3; 1 Tim 2.13)

Ibiko ba: dopo dubu A:da:mekono kamenala. Godote ba:moe hopo konomo ba:gala hiya:hiya: ilina hiliyonomo ba ododili, sikisi hegela tetelo ebete A:da:meko ododiti, ba:bene ba:be dubuino ala goha kapiya lawete Ibiko ba:bo ododiya:. Ba:bene Saitanate kaluino holoholamo Ibitamo duluhukuya:, ebete ebeno ha:da amiho tabamo papamiwatate, Godote dopamo kebe gao nahama: talonama: da:goiya:, Ibiti ba:be gao dito nuya: ba:gala ebete komo gao ebeno awitamo ikamete, ebete atumu dito kanuya:. Ba: ba:ba ka:na Godokono tutumu tabo wakalamipi ipuwalo ibi netewapi ba: dopopima: ediya:, ba:bema: ba:ba tetene tupuimiti hopo habanapi hiliyonomate Godokono hiya:hiya: tutumu tabo atumu a:kawakalaminakuya:.

Isalaela

Isalaela mahilo ba: Godote A:ibalahamakono galane gudu Ya:ikobotamo dikamiya: ba:be eta mahilola. Galane tetelo Yunapa:te ibino Ka:inane hopotamo ba:moe atu Isalaela mahilo beka-ikamiya:, ba:bema: ka:lo hopo habanapa:te ba:be hopo ba:moe mahilamo ka:minaka.

Isipiti

Isipiti hopo ba: Isalaela hopo tamelo ditana ba:be eta hopola. Dopamo tetelo Yunapa:te ba:moe Isipiti hopolo 400 gogolo ba emedehona huiyaha: okopima: eda:hanama: (Oel 7.30-38).

Iso (Lom 9.13; Yun 11.20; 12.16-17)

Aisa:kekono nedewale dubu gugudi Ya:ikoboko ba:gala Isoko ipuwalo Isote naniwima: eda:nami. Huiyatiya eta tetelo ebete ebeno baa: kape kupula:ma:, kapiya teteno baa: amogagodone ba lawe ebeno dopo guduma: eda: komo ko komoha:ma: goelo amogatamo dito ikamiya:.

Ka:inane (Oel 7.4-16,44-45; 13.19-20; Ya:i 2.25)

Ka:inane hopo ba: Godote Yunapa:tamo ikalamema: ibino iniwa nabiwi A:ibalahamatamo hibinomolo da:goiya: ba:be hopola.

Keha Pihigalo Lumagi Pihomote Komo

Ya:suku tetelo Loma gabomanino ododi komo ba:ma ka:nala. Keba tetelo eta lumagiti konomo kuba komo dododimini, keba ka:nala:ka: ebete mauba ipuwalo eta lumagi danakapumimini, ba:ba tetelo iba:te ebeno kuba huiya ikamema: keha pihigamo ba pihomote ebeno kokotamo ba:gala natamo ikoko kalukulimima:na:. Ba:bene iba:te ba:be keha lawete hakamo ba: dito kamima:na:, tawakaluba:te ebe ba umita ebete ko temetema:go ba:be ododi gabodo ba:ba ka:na kohoema:.

Keliso / Mesaya

Tawakaluba:te Ya:suku ba:moi netewa mahilamo ka:minaka. Keliso mahilo ba: Gulikinapino tabo mahilola, ba:gala Mesaya mahilo ba: Yunapino tabo mahilola, huiyatiya ibino ipuwa kapiyala, ba:be ipuwa ba:ma ka:na itana, 'Godokono Oemedawala.'

Ko Gawadubu Helodi

Godokono Bukalo netewa-netewa koko gawadubate Helodi mahilamo demedehonama:, ale ba:bi dubuino komokomo ba:ma ka:na ulamenama:.

1) Ya:suti da:hawakaluya: ba:ba tetelo dopo Heloditi Yudiya hopoeno ko gawadubuma: eda:nami (Ma:t 2.1-22; Luk 1.5).

2) Ya:suti Godokono tabo hanohano ododili komago dolamaginatuya: ba:ba tetelo eta Heloditi Ga:lili hopolo ko gawadubuma: eda:nami. Ba:moe Heloditi Helodiyasiko ebeno kamenama: pilo gabodo lawete, ba:bene ebete Yoneko beyamo wadulateledawoeno wato dito itamidamiya:, ba:gala Ya:sukunu hoe tetelo Paeletete ebe ba:moe Heloditamo oemiya: ebete ebeno komo kanagiya:midamema: (Ma:t 14.1-12; Mak 6.14-29; Luk 23.6-12).

3) Ya:sukunu oelamepi dubate ebeno sose tupuimima: komo hiya:hiya: hopolo oko dowatihonama: ba:ba tetelo eta Heloditi ko gawadubuma: eda:nami. Ba:moe Heloditi Yonekono naniwi Ya:imesikono wato itamidamete, ba:bene ebete Pitako anakapumima: atumu ka-ewageliya: (Oel 12.1-23).

4) Ba:gala eta Helodi ebeno eta mahilo ba: Agilipatela, ebete gabomanino tabo anagiya:mida habalo Polokono tabo komokomo bulihuya: (Oel 25.13–26.32).

Libai (Yun 7.5,9,10)

Ya:ikobokono 12 dubu gugudi ipuwalo Libaiko ba: etala. Dopamo Godote Moseseko bikiyamiya:, ebe Adikumino Sipi-goegoe Tama Alokoa:mida Genamalo ba:moe Libaikono gu dubu kapiyate komo tawakalubi mabuma: oko kowatihonama:. Galane tetelo Yunapa:te Godoko Adikumino Hiya: Genama Yelusalemalo detiya:, Libai gu dubate atumu ibi ha:kiya oko ba:bolo owatihonakuya:.

Loma Konomo Haba

Ya:suku tetelo Loma haba ba: Itali hoponapino konomo habala, ibino konomo gawadubu Sisako ebeno gabomani okopa:go ba:moe habalo emedehonama:. Ba:moe Loma ko habane Sisate ebeno alaholohopi komo hiya:hiya: hopo hiliyonomamo oelamenakui, iba:te ba:bi hopolo ba nemedehona tawakaluba:godone ta:kese mani konomo uwatelamete ibino gabomanino hiya:hiya: oko kowatihonama:. Ba:be mabuma: komo gogo hiliyonomolo Yunapa:te ubi bihatenama: Lomanapi alaholohopi ibino Isalaela hopone heloamo kota:malatelema:, huiyatiya iba:te kamodobonamiha:.

Loto (Luk 17.28-33; 2 Pit 2.7)

Lotoko ba: A:ibalahamakono ekawino gudula. Ba:bene Godote A:ibalahamatamo uli hopo ikamema: hibinomolo da:goiya:, ebete ba:be muhulu hopo umima: ba to, Lotote ebeno nabiwi miya:pate eba:go dito tuya:. Iba:te komo gogolo ba:be uli hopolo ba nemedena, eta tetelo Lotote ubi ba:bo ihatiya: A:ibalahamako miya:pate Sodomo ko habamo tote ba:bo konemedenama:. Huiyatiya ba:be habalo tawakaluba:te komo koko kuba hiliyonomo dododilinakui, ba:bema: Lotote ebeno tepo ipuwalo menemenema: eda:nami. Ba:bene Sodomo habanapino kuba ododili mabuma: Godote ba:be haba koa:mo kubahimima: nopo betamotiya:, huiyatiya ba:be komo ododihino ebete ebeno nopopi dopamo poelamiya: Lotoko ba:gala ebeno genamanapi ibino ka:ka: kopemula:lelamema:.

Mekisadeka – Godotamo Hawa:goeno Ikamehopino Ko Watodawa

(Yun 5.1–7.28)

Tupuilamehole Mabu Buka 14.8-20 ba:moe komote a biya:tua:mena, komo kapela hoponapino alaholohopa:te Ka:inane hopoeno Sodomo habamo da:pelamiya:, iba:te A:ibalahamakono ekawino gudu Lotoko ba:gala ebeno genamanapi ba:gala ibino ilina hiliyonomo puwatete, ibino hopamo tolame gabodo gala dito katupuimiya:. Ba:bene A:ibalahamate ebeno oko dubu hiliyonomago diya gabodo ibi da:ta:mataliya:, iba:tamo nikuliti alaholo komo ba nododita, wato kikipo nelawete Lotoko ba:gala ebeno genamanapi ibino ka:ka: ba:bo mula:lelamiya:. Ba:bema: ebete alaholo komone ba wiluta, gabo tetelo Mekisadekate eba:go ba:bo aluguya:, ba:moe dubu ba: Godotamo hawa:goeno ikamehopino konomo watodawa etala. Ba:ba tetelo Mekisadekate Godoko bikiyamiya:, ebete A:ibalahamako emedena tetelo ebe hidamo kowalubinakoma:, ba:bene ba:be atu tetelo A:ibalahamate alaholo ipuwalo duwatiya:, ebete ba:bi ilina hiliyonomo anagilameholete komo ta:ni komokomo ipuwane eta kapiya lawenakui, eta kapiya lawenakui, Mekisadekatamo ba:bo ikame-huya:. Ba: hibila, galane tetelo Yunapa:te ba: atumu ibino pali ilina hiliyonomo ipuwalo komo ta:ni ipuwane eta kapiya lawenakui, eta kapiya lawenakui, Godotamo hawa:goeno ikamehopa:tamo ba:ba ka:na ikalameholenakuya:.

Mekisadekakono gala hapuni Godote Yunapi ipuwalo A:loniko ba:gala komo Libai gu dubu buwatiya: iba:te ebetamo hawa:goeno ikameho oko kowatihonama:, huiyatiya ale ba:moe komo bumitama:, Libaikono iniwa nabiwi A:ibalahamate ebeno ukuilo Mekisadekako hunamo ba adipate ebetamo ilina malemalelo dito ikamehuya:. Ba:be komone a iya:tawahala Godotamo hawa:goeno ikamehopi hiliyonomo ipuwalo Mekisadekakono helote komo okopi hiliyonomoeno helo a:gogoliya:, iyo, ibi ipuwalo ba: dopodawanomola. Ba:moe ba:be mabuma: Yunapino Buka ododidawate a biya:tua:mena, Mekisadekate Godotamo hawa:goeno ikamehopino watodawama: keba ka:na keda:nami, ka:lo Ya:suti ba: atumu a hibima: midipa:tamo ba:bako okodawama: keda:na. Iyo, ebete hopo habanapino hiya:hiya: kuba egebolelamema: ebeno hawi Godotamo dikamiya:, ba:be hawi ikame komoeno helote komo okopino hawi ikame helo hibinomolo a:gogoliya:.

Mosese

Yu tawakaluba:te Isipiti hopolo huiyaha: okopima: ba eda:hana, Godote Moseseko belawiya: ebete ibi ba:be temeteme hopone uluhuku-latelete ibino Ka:inane muhulu hopamo komagatalema:. Iba:te komo gogolo dito hopolo lahatepahago ba tolamena, Godote ibino ka:ka: komula:lelamenakoma: Moseseko ipuwado komo hiya:hiya: hanohano komo bododilinakui. Ba:gala Godote ebe ipuwado ebeno hiliyonomo hiya:hiya: tutumu tabo ba:gala iya:tulame tabo hiliyonomo Yunapa:tamo ikalamiya:. Ba:ba tetelo Godote ha:kiya ebeno ta:ni koko tutumu tabo

netewa dilidili nakolamo miya:tete Mosesetamo dito ikamiya:, huiyatiya komo tutumu tabo ba:gala komo iya:tulame tabo Mosesete Godokono Bukoeno dopo paibo buka ba ododili ba:bamo ba:bo miya:tiya:.

Nowa (Ma:t 24.37-38; Luk 17.26-27; Yun 11.7; 1 Pit 3.20; 2 Pit 2.5)

Nowako tetelo hopo habanapa:te hiliyonomo koko kuba ba ododilina, Nowako kapiyate tuputupudawanomoma: eda:nami. Ba:bema: Godote Nowako bikiyamiya:, ebete tawakalubino kuba ododili mabuma: hulama beya hopo konomamo kopoemema:ne ibi hiliyonomo kohawaminadigalema:. Ba:bene Nowate Godokono tabamo ba papamiwata konomo boge ba:bo ododiya:, ebe ba:gala ebeno genamanapi ba:gala komo da:ka:ka:halena ba:bi ilina ibino ka:ka: komula:lelamema:.

Pa:lisi Kapiyuimipi

Buka ka:lamiholedawa, ama: Pa:lisi kapiyuimipino komo iya:tawama: dewagelemena:, wadiyala ama: Ma:t 3.7, Mak 2.16, Luk 5.30, ba:gala Yon 1.24 tetelo da:pola:na ba:bi owalubi tabo komokomo ba:bo nulamiya:.

Sa:diyusi Kapiyuimipi

Buka ka:lamiholedawa, ama: Sa:diyusi kapiyuimipino komo iya:tawama: dewagelemena:, wadiyala ama: Ma:t 3.7, Ma:t 22.24, Mak 12.19, ba:gala Luk 20.28 tetelo da:pola:na ba:bi owalubi tabo komokomo ba:bo nulamiya:.

Sainai Hununomo Haka (Oel 7.30; Gal 4.24-25; Yun 12.18-21)

Sainai Hununomo Haka ba: Mosesete 40 hegelalo ba nemede Godote ebetamo ebeno tutumu tabo hiliyonomo dikamehuya: ba:be hakala.

Saitana

Saitanako ba: hiliyonomo kuba gobogoboeno watodawala. Dopamo ebete Hunu Haboeno eta nopodawama: eda:nami, huiyatiya ebete Godotamo papamiwatama: ubiha:ma: eda:te eba:go alaholo ba:bo tupuimiya:. Ba:ma tetelo ebete hopo habalo ha:da amiho oko ba owatina, tawakaluba:te Godokono tutumu tabo wakalamima: ebete ibi kuba gabamo emogabuilame gabodo magatalenako.

Sela (Lom 4.19; 9.9; Gal 4.21-31; Yun 11.11-12; 1 Pit 3.6)

Selako ba: A:ibalahamakono kamenala. Ebete komo hiliyonomo gogolo hogoha: kamenama: eda:nami, huiyatiya ebete Godoko hibima: midi komodo gudu Aisa:keko ebeno awitamo ba:bo alahimiya:.

Sisa – Loma Habanapino Konomo Gawadubu

Buka ka:lamiholedawa, ama: Sisakono komo iya:tawama: dewagelemena:, wadiyala ama: Ma:t 22.15, Mak 12.13, Luk 20.20, ba:gala Yon 19.12 tetelo da:pola:na ba:bi owalubi tabo komokomo ba:bo nulamiya:.

Tawakalubi Beyamo Wadulatele Komo

Ya:suku tetelo Yonete Yodane tulilo komo hiliyonomo tawakalubi beyamo wadulateleheno, ebete ibi na:goelamiya: iba:te ibino hiya:hiya: kubane ohobila:te beyamo aduti komo ba:bo kolawema:, mabu komo tawakaluba:te ba:be komodo kiya:tawahama:na: iba:te ibino emede ipuwalo hiya:ma: eda:hate Godotamo papamila:halema: ubi bihatenakomena:.

Ba:bema: ba:ba tetene tupuimiti ba:ma teta:mo puluhuku, kebe lumagiti Ya:suku hibima: mididi beyamo aduti komo da:lawemene, ba:be komote ba:moi netewa-kapiya komo kohawakalilamema:ne.

1) Ba:be lumagiti ebeno hiya:hiya: kuba ododili ipuwane hibilo ohobigui.

2) Ya:suti keha pihigalo ebeno kuba egebolemete dadodolemiya:, ebete ba:be komo hibima: na:midina.

3) Ebete ubi bihatena ebeno emede ipuwalo Godokono ubi komamo kopapamiwatanama:.

Ya:ikobo

Aisa:kekono nedewale dubu gugudi Ya:ikoboko ba:gala Isoko ipuwalo Ya:ikobote ekawima: eda:nami. Huiyatiya eta tetelo Isote ebeno baa: kape kupula:ma:, baa: ebeno ekawi Ya:ikobogodone ba lawe ebeno dopo guduma: eda: komo ko komoha:ma: goelo Ya:ikobotamo dito ikamiya:. Ba: hibila, Godote dopamo Aisa:kekono nabiwi A:ibalahamatamo tabo ba:ma ka:na goiya:, ebete ebeno galane gugudi ipuwalo hopo habanapi hiliyonomo kowalubilinama: ibino Ka:ka: Mula:lelamedawa kadipatema:ne. Isoko ba: dopamo da:hawakaluya: ba:be gudula, huiyatiya ebeno tepo ipuwoeno kuba ukui mabuma: Godote ebe tama:mo ba ihate ebeno ekawi Ya:ikoboko ba:bo lawiya:, ba:bema: galane tetelo Ya:suti Ya:ikobokono eyoni gugudi ipuwane pehawakaluya:, Isokono eyoni guguda:godoneha:.

Ya:ikobokono eta mahilo ba: Isalaelatela. Yunapino 12 gu kapiyuimipa:te ebeno 12 dubu guguda:godone ikuliya:.

Ya:sukunu Mahilo

Ya:su mahiloeno ipuwa ba: Ka:ka: Mula:ledawala. Godokono Bukate Ya:sukunu komo hiya:hiya: mahilo ba:ma ka:na hawakalilamena – Keliso, Mesaya, Godokono Gudu, Tawakalubino Naniwi, Godokono Sipi-goe Deha:poto, ba:gala Da:ibidikono Hogo.

Ya:sukunu 12 Oelamepi Dubu (Ma:t 10.1-4; Mak 3.13-19; Luk 6.12-16)

Ebeno ta:matapi hiliyonomo ipuwalo Ya:suti kapiyakapiya dubu uwatete ibi ebeno oelamepima: ka:lamiya:. Ba:bene netewa-kapiya gogo ipuwalo iba:te eba:go ba emedena, Godote Ko Gawadubuma: deda:na ebete ba:be komoeno hiya:hiya: komokomo ibi ba:bo iya:tulamenakui, ba:gala ebete keha pihigalo hoete netewa-kapiya hegelalo gala da:kamahiguya:, ba:moi dubate ibino baida:mo umiya:. Ya:suti ba:moe hopoeno hiya:hiya: hopamo ibi ba:bema: oelamiya:, iba:te ebeno Hido Tabo tawakaluba:tamo ba nolamagimi ebeno kapiya hibi sose ba:bolo konetupuimima:.

Godokono Bukate Poloko ba:gala Banabasiko ba:gala komo hibima: midipi ibi atumu oelamepima: kaka:lamina, mabu Ya:suti ibi atumu komo hiya:hiya: hopolo ebeno sose konetupuimima: oelamiya:.

Yaona (Ma:t 12.39-41; 16.4; Luk 11.29-32)

Yaonako ba: Godokono ukui hawakalimidawa etala. Eta tetelo Godote ebe Niniba ko habamo oemiya:, ebete ebeno tabo ba:bo konolamagima:, huiyatiya Yaonako ubihinola. Ba:be mabuma: ebete ko palai boga:mo ololote eta muhulu hopamo to ba:bo tupuimiya:. Gabo tetelo Godote ebeno papamiwataha: mabuma: ko gogonomo da:poemiya:, boge okopa:te Yaonakono kuba ododi komo iya:tawahate ebe beyamo ba: dito a:da:nuya:. Huiyatiya Godote Yaonako ba malemalete ko daha bepoemiya:, dahate ebe migiga gabodo ebeno ka:ka: komula:mema:. Ba:bene netewa-kapiya hegelalo dahate Yaonako kehaha: kolomoeno dodamo da:nedaloa:pa:miduya:, ebete ukui hiya:ma: miditi Niniba habamo dito tuya: ba:bolo Godokono tabo konolamagima:.

Yelemaya (Ma:t 2.17; 16.14; 27.9)

Yelemayako ba: Godokono ukui hawakalimipi ipuwalo eta hidonomo okodawama: eda:nami. Yelemayakono gala hapuni Ya:suti pete hopo habalo ba pemedena kebe komo hiliyonomate ebetamo dikulihomena:, Godote Yelemayako ipuwado ba:bi hiliyonomo komokomo dopamo a:hawakalilamenakui.

Yosuwa (Oel 7.45; Yun 4.8)

Mosesete da:hoiya: ba:ba tetelo Godote Yosuwako belawiya:, ebete Yunapi Ka:inane hopamo magatalete ba:be hopoeno hiya:hiya: tawakaluba:godone alaholo gabodo konelawema:. Ba:bene iba:te alaholo

ipuwalo wato kikipo da:lawiya:, ba:ba tetelo Yosuwate ba:be hopo Yunapino 12 gu kapiyuimipa:tamo dito anagilameholiya:. Ba: hibila, ba:be hopo ba: Godote A:ibalahamakono eyoni guguda:tamo hibilo ikalamema: da:goiya: ba:be hopola.

Yu Dubuino Tama Itamida Kukala Ihate Komo

Yunapino ododi komo ba:ma ka:nala, ibino dubu guguda:te hawakala-halete a:iti hegela ba emede, iba:te tama itamida kukala iba:tamo ba:bo miya:telamenaka, mabu iba:te ba:moe ododi komodo Godokono hiya:nomo tawakalubima: deda:hana ba:be komo behawakaliminaka. Ba: hibila, Godote A:ibalahamako bikiyamiya:, ebe ba:gala ebeno eyoni guguda:te ba:be komo emedena tetelo ibino dubu guguda:tamo kododi-nakoma:.

Ya:sukunu oelamepa:te ebeno Hido Tabo hiya:hiya: hopolo olamagimi da:tupuimiya:, ba:ba tetelo sose tawakalubi ipuwalo komo Yu dubate na:ga:lanakuya:, Yuha:pi hibima: midipi dubu ipuwalo pote tama itamida kukala laweheno ebete Godogodone ka:ka: mula: komo a:kalawa:mene. Ba:bema: Polote ba:bi Yu dubago koamo ba olowabeletihui na:goenakui, Ya:suti tawakalubino kuba egebolelamema: hoete gala da:kamahiguya:, lumagiti ba:be komo hibima: ba midina ka:ka: mula: komo ba:bo ko-lawema:ne. Iyo, ba: hibila, Godote lumagino hibima: midi komo kapiyado ebeno tepo ipuwa hiya:ma: komidima:ne, hunu tama ododi komodoha:.

Yu Tawakalubi

Yu tawakalubi ba: A:ibalahamakono gudu Aisa:keko ebeno gudu Ya:ikobogodone dikuliya: ba:bi tawakalubila, huiyatiya puya:te A:ibalahamakono eta gudu Isamaelagodone dikuliya: hopo habanapa:te ibi Yu tawakalubima: kaka:laminaha:.

Yu Tawakalubino Baidi Ibubulamehole Genama

Yu tawakalubino hiya:hiya: habahabalo ibino baidi ibubulamehole genamate ba:la:mota:hana. Ba:bene ibino okoha: talona hegelalo iba:te ba:bi genamalo da:nekapiyuiminaka, iba:te ba:bolo Godoko ba adikumi ebeno Buka tabo beka:lamiholenaka, ba:gala ba:bi taboeno ipuwa komokomo biya:tulamenaka, ba:gala ohale Godotamo alapihonaka, ba:gala toetoe tabo ebetamo a:wadiya:paa:latelenaka.

Ya:suku tetelo Yunapa:te ibino baidi ibubulamehole genamalo eta komo ba:ma ka:na ka-ododinakuya:, iba:te komo tetelo tawakalubino hiya:hiya: komo ba:bo anagilamelelamenakuya:.

Yu Tawakalubino Okoha: Talona Hegela

Godokono Bukate a ba:ma ka:na iya:tua:mena, ebete sikisi hegela ipuwalo ba:moe hopo ba:gala hopoeno hiya:hiya: ilina ododiliti, sa:ba:ni hegelalo ebete hawela bamitiya:. Ba:be mabuma: Moseseko tetelo Godote Yunapa:tamo tutumu ba:bo ikalamiya:, iba:te atumu sikisi hegela ipuwalo ibino hiya:hiya: ododiliti, sa:ba:ni hegelalo iba:te hawela ba amiuta ebe ba:bo nadikuminakamena:.

Ba:bene Ya:suku tetelo komo Yu watowatopa:te ba:moe okoha: talona hegeloeno komoma: komo hiya:hiya: hiliyonomo kukala tawakaluba:tamo ba miya:te, puya:te ibino kukala wakalamipima: deda:hanama:, iba:te iba:tamo ba:bema: maubahanama:. Iyo, eta okoha: talona hegelalo Ya:suti temetema:go kamena da:hiduimiya:, komo Yu watowatopa:te ebe ba:bema: kiyahamiya:, ba:gala eta okoha: talona hegelalo ebeno ta:matapa:te kona pali ipuwado ba tolamita kubakubadopo kona kapiyakapiya da:newakalamiya:, Yu watowatopa:te ibino ododi komo kubama: ba:bo ga:luya:.